

Slobodan Praljak

**Politički i vojni
hrvatsko - muslimanski
(bošnjački) odnosi
1991. - 1995.**

I

Činjenice

Zagreb, travanj 2009. Godine

Slobodan Praljak

**Hrvatsko – Muslimanski
(Bošnjački) odnosi
politički i vojni
1991. – 1995.**

I

Činjenice

Zagreb, travanj 2009. godine

**Nakladnik . . . . . Oktavijan d.o.o.
Nikola Babić Praljak**

Urednik. . . . . Kaćuša Praljak

**CIP – zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem**

ISBN –

SADRŽAJ

Predgovor	4
HVO je legalan	7
Napad A BiH na HVO u Konjicu od 20.01.1993. – 24.07.1993.	45
Sukob A BiH i HVO u Uskoplju (Gornji Vakuf) od 14.12.1992. -27.01.1993.	91
Sukob A BiH i HVO-a u Rami (Prozor) od 09.05.1992.-29.03.1993	151
Preustroj OS – SFRJ u agresorsku silu	226
Način opremanja A BiH	232
Vojna, humanitarna i političko-diplomatska pomoć	238
Početne političke pozicije u BiH	315
A. Izetbegović: Gradanska republika ili građanski rat	346
Ratni razvoj u BiH	351
Jacques Klein i Herbert Okun o stavu Franje Tuđmana prema BiH	366
Bošnjački sabor – Sarajevo 27., 28.09.1993.	374
Hercegovački vojnik	388
Zločin koje su počinili neki pripadnici A BiH nad Hrvatima u BiH 1991.-1995	392
Pismo dr. Franje Tuđmana pred. George Bushu	395
M. Filipović: Bio sam Alijin diplomat	397
Odnosi Muslimana (Bošnjaka) i Hrvata u BiH i RH	409
Napad A BiH na Mostar i Dolinu Neretve	527
Muslimansko-hrvatski građanski rat u S. Bosni i uloga Mudžahedina nakon srpske agresije	635
Halilović-Muslimović	710
Politički dokument	735
Kazalo	845

PREDGOVOR

Mišljenje o društvu (a to znači i čovjeku) skup je više stotina osnovnih diferencijalnih jednačbi.

Rješenja tih jednačbi ne mogu biti niti konačna niti jednostavna.

Za one koji ne znaju matematiku i logiku, to su relacije u kojima dvije ili više promjenjivih veličina utječu jedna na drugu, a promjena bilo koje od njih mijenja sve ostale.

Linearnost i banalnost konstante su isključene.

A sve te promjenjive veličine i nelinearni uzročno-posljedični odnosi među njima nazivamo mišljenjem.

A kada bi smjeli, u tom stalno promjenjivom vektorskom višedimenzionalnom polju koje nazivamo društvo-mišljenje (stavovi, prosudbe, emocije,...) upotrijebiti riječ čuđenje, čudili bi se stalnom i ubrzanom porastu broja onih koji te zamršenosti rješavaju „flagrantnim neznanjem i drskim dilentatizmom.“

Pjesnik

Doba nevinosti posvuda se gasi.

Najboljima manjka svako uvjerenje.

Najgori su puni nerazumne strasti.

Za razliku od sve većeg broja ostrašćenih nezalica koji nas zaglušuju trećerazrednim moralikama u kojima središnje, uzvišeno mjesto moralnog i svakog drugog neupitnog prosuđivanja pripada njima, meni je ostalo iznijeti na vidjelo neke činjenice, s nadom da će oni (gospođe i gospoda) koje su istjerali s javne scene diluvijalnim poplavama banalnih izgovora-INA, moći jasnije promišljati BiH hrvatske pozicije u prošlom ratu. Ako im ovi dokumenti pomognu da s većom tačnošću riješe neku od postavljenih diferencijalnih društvenih jednačbi (koje u vrijeme rata imaju još oštrija zakrivljenja i izraženije, neočekivanije točke loma); ako im dokumenti pomognu da razumiju kako male, ponavljane, promjene ulaznih veličina mogu naglo, naizgled bez vidljivog razloga, izazvati kaotična stanje-dobro je:

1. Da li je „Islamska deklaracija“ Alije Izetbegovića (tiskana u BiH u više od 200.000 primjeraka) vjerski i politički rasistički tekst i nauk?

-
2. Što jest, što znači i kakve su posljedice stava gospodina Alije Izetbegovića „Građanska država ili građanski rat“?
  3. Kako se slažu stavovi iz točke 1. sa stavovima iz točke 2.?
  4. Što su to „Mladi Muslimani“, zbog čega su robijali; kakve su političke stavove zastupali, da li su vladali strankom SDA i kakve su posljedice? Što o tome misli dr. Muhamed Filipović?
  5. Tko dogovora sudbinu i podjelu BiH s Miloševićem i Karadžićem, i to u vrijeme kada BiH napada Hrvatsku? Gdje su Hrvati iz BiH u „Historijskom sporazumu“?
  6. A Uništa?
  7. A zatiranje sela Ravno? Čiji je to rat „ako nije naš“?
  8. A sudbina zarobljenih hrvatskih vojnika iz Kostajnice? Stav Predsjedništva i vlade u Sarajevu?
  9. Što je gospodin Franjo Tuđman pisao Bushu starijem?
A što je nudio vodstvu BiH – Alija Izetbegoviću? Kada, koje godine?
Što se i da li se u ukupnoj hrvatskoj politici od tada išta promijenilo?
  10. Tko je koga napao u Rami, Uskoplju, Konjic, Travniku, Zenici, središnjoj Bosni, Mostaru, Kaknju, Varešu?
  11. Nisu li u rujnu 1993. Muslimani i Srbi potpisali dogovor o podjeli BiH, nisu li A BiH i VRS potpisali primirje istoga dana, i nisu li poslije toga u ofenzivu „Neretva 93“ postrojbe A BiH krenule prema moru „Neumu pa i Pločama“.
  12. Da li je HVO regularna vojska koja je obranila i branila cijelu BiH?
  13. Što o Hrvatima misle Mahmuljin, Halilović, Muslimović i što pišu u knjigama koje potpisuju kao autori?
  14. Što Halilović misli o Izetbegoviću, što se stvarno zbiva u Sarajevu?
Tko, kako i koliko vlada?
S kime se i s kakvim ljudima i politikom trebaju potpisati ugovori?
  15. Zašto je to „NESRETNI SUKOB“ Muslimani i Hrvata i tko ga je uzrokovao?
  16. Tko je prvi potpisao sve prijedloge Međunarodne zajednice o unutrašnjem uređenju BiH?
Potpisao i pridržavao se potpisanog.
  17. Što je bila HZ-HB i HR-HB, što je htjela, kakva je zakonska regulativa i kakvi su politički stavovi tih tvorbi?

---

18. I o svemu ostalom.

Pročitajte i proučite pa uz nešto logike, možete imati barem donekle istinitu sliku o hrvatsko-muslimanskim političkim i vojnim odnosima 1990.-1995.

Slobodan Praljak

Ostale činjenice možete naći u prvih 15 knjiga „Činjenica“ o ratu 1991.-1995.

HVO je legalan

U R E D B U**O KRITERIJIMA, NAČINU I POSTUPKU
PRIZNAVANJA VREMENA PROVEDENOG U OBRANI
BOSNE I HERCEGOVINE U MIROVINSKI STAŽ
KAO POSEBAN STAŽ****I TEMELJNE ODREDBE****Članak 1.**

Ovom Uredbom se utvrđuju kriteriji, način i postupak priznavanja vremena provedenog u obrani Bosne i Hercegovine u mirovinski staž, kao posebni staž u dvostrukom trajanju, za pripadnika Hrvatskog vijeća obrane, Armije Republike Bosne i Hercegovine i tijela unutarnjih poslova, suglasno propisima koji su se na njih odnosili prije stupanja na snagu Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju.

**II KRITERIJI, NAČIN I POSTUPAK IZDAVANJA
UVJERENJA O VREMENU PROVEDENOM U OBRANI
BOSNE I HERCEGOVINE****Članak 2.**

Pravo na poseban staž u dvostrukom trajanju, koji se uračunava u mirovinski staž, ima pripadnik Hrvatskog vijeća obrane, Armije Republike Bosne i Hercegovine, aktivnog i pričuvnog sastava policije nadležnog tijela unutarnjih poslova i službenik i namještenik nadležnog ministarstva obrane (u daljnjem tekstu: pripadnik Oružanih snaga), koji je učestvovao u obrani Bosne i Hercegovine u periodu od 18.09.1991. godine do 23.12.1995. godine.

Članak 3.

Odjel obrane u općini, u kojem se vodi evidencija učešća u obrani Bosne i Hercegovine osobe iz članka 2. ove Uredbe, nadležan je za izdavanje uvjerenja o vremenu provedenom u obrani Bosne i Hercegovine.

Članak 4.

Uvjerenje o vremenu provedenom u obrani Bosne i Hercegovine u periodu od 18.09.1991. godine do 23.12.1995. godine izdaje se na temelju službene evidencije.

Podaci o pripadniku Oružanih snaga, o čijem učešću u obrani Bosne i Hercegovine u periodu od 18.09.1991. godine do 23.12.1995. godine nema službene evidencije, utvrđuju se u postupku koji se vodi po odredbama Zakona o upravnom postupku i o istim se donosi prvostupno rješenje.

Na temelju pravomoćnog rješenja iz stavka 2, ovog članka vrši se upis u službenu evidenciju i na osnovu iste izdaje se uvjerenje.

*****

Članak 9.

Ova Uredba stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH"

V broj 282/05

19. svibnja 2005. godine

Sarajevo

Premijer

dr. Ahmet Hadžipašić, v.r.

ZAKON O POSEBNIM PRAVIMA DOBITNIKA RATNIH PRIZNANJA I ODLIKOVANJA I ČLANOVA NJIHOVIH PORODICA

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim Zakonom uređuju se: prava, uvjeti i postupak za ostvarivanje prava dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova porodice poginulih, umrlih i nestalih dobitnika ratnog priznanja i odlikovanja pripadnika Armije Republike Bosne i Hercegovine, Hrvatskog vijeća obrane i Ministarstva unutrašnjih poslova za vojne zasluge u odbrambeno-oslobodilačkom/domovinskom ratu od 18.09.1991. godine do 23.12.1995. godine.

Član 2.

Dobitnik ratnog priznanja ili odlikovanja, u smislu ovog Zakona, smatra se državljanin Bosne i Hercegovine, koji je u periodu iz člana 1. ovog Zakona, više puta iskazao ličnu hrabrost, požrtvovanost i lični doprinos u borbi za odbranu i oslobođenje Bosne i Hercegovine, odnosno koji se naročito istakao u oružanom suprotstavljanju agresoru, ili koji je doprinio proširenju slobodnih dijelova Bosne i Hercegovine, pa mu je u skladu sa propisima dodijeljeno ratno priznanje ili odlikovanje:

Značka «Zlatni ljiljan»	Red hrvatskog trolista
Orden slobode	Red bana Jelačića
Orden heroja oslobodilačkog rata	Red Nikole Šubića Zrinjskog
Orden oslobođenja	Red kneza Domagoja s ogrlicom
Orden zlatnog grba sa mačevima	Red hrvatskog pletera
Orden zlatnog ljiljana sa zlatnim vijencem	
Orden zlatnog ljiljana sa srebrenim vijencem	
Medalja za hrabrost	
Medalja pobjede	
Medalja otpora	
Medalja za vojne zasluge	
Policajska medalja za hrabrost	
Zlatna policijska značka-zvijezda	
Srebrna policijska zvijezda	
Srebrni štit	

Član porodice poginulog, umrlog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja je član uže porodice lica iz stava 1. ovog člana, bez obzira na to kada je nastupila smrt dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja (u daljnjem tekstu: član porodice poginulog, umrlog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja).

Užu porodicu, u smislu stava 2. ovog člana, sačinjavaju: bračni drug, djeca rođena u braku i van braka, usvojenici i pastorčad, kao i roditelji neženjenog poginulog, umrlog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja koji iza sebe nije ostavio porod.

II. PRAVA DOBITNIKA RATNIH PRIZNANJA ILI ODLIKOVANJA

Član 3.

Lica iz člana 2. ovog Zakona imaju pravo na sva prava regulirana Zakonom o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/04) i drugim propisima iz oblasti boračko-invalidske zaštite, kao i pravo na:

- njegu i pomoć drugog lica pod uvjetima propisanim u Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica;
- obavještanje o smrti putem javnih medija, organiziranje ukopa-sahrane uz državne počasti i pravo na ukopno mjesto na lokacijama zaslužnih ličnosti;
- naknadu troškova ukopa-sahrane i podizanje nišana, odnosno nadgrobni spomenika;
- zdravstvenu zaštitu, liječenje u inozemstvu, banjsko liječenje u obimu koji je propisan za vojne invalide;
- prioritet pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima;
- prioritet pri korištenju programa nadležnih službi za zapošljavanje pod jednakim uvjetima;
- novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti;
- prioritet upisa u obrazovne ustanove pod jednakim uvjetima, besplatne obavezne udžbenike za redovno školovanje;
- prioritet pri dodjeli stipendija i smeštaj u đačke i studentske domove za redovne učenike i studente pod jednakim uvjetima;
- prioritet pri rješavanju stambenog pitanja pod jednakim uvjetima;
- prioritet pri zakupu ili otkupu poslovnog prostora pod jednakim uvjetima;
- oslobođanje od plaćanja naknade za pogodnosti i naknade za uređenje građevinskog zemljišta i obaveze naknade za dodijeljeno gradsko-građevinsko zemljište;
- povlastice u gradskom prijevozu u skladu sa važećim propisima;
- mjesečni novčani dodatak;
- povoljnije uvjete penzionisanja.

Prioritet pod jednakim uvjetima iz stava 1. tač. 5., 6., 8., 9., 10. i 11. ovog člana smatra se prednost pod jednakim uvjetima u okviru boračke kategorije kojoj pripada lice iz člana 2. ovog Zakona (demobilizirani borci, ratni vojni invalidi, članovi porodice poginulog, umrlog ili nestalog borca).

Član 4.

Prava iz člana 3. tač. od 1. do 13. ovog Zakona propisat će kantoni prema posljednjem mjestu prebivališta korisnika prava prema ovom Zakonu u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

III. MJESEČNI NOVČANI DODATAK

Član 5.

Dobitnik ratnog priznanja ili odlikovanja iz člana 2. st. 1. ovog Zakona ima pravo na: mjesečni novčani dodatak uz penziju, mjesečni novčani dodatak uz plaću i mjesečni novčani dodatak uz novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti, odnosno mjesečni novčani dodatak za vrijeme nezaposlenosti (u daljnjem tekstu: mjesečni novčani dodatak). Osnovica za utvrđivanje mjesečnog novčanog dodatka, prema ovom Zakonu, jeste prosječna mjesečna netoplaća isplaćena u Federaciji Bosne i Hercegovine u prethodnoj godini, prema podacima nadležnog Federalnog zavoda za statistiku (u daljnjem tekstu: osnovica).

Mjesečni novčani dodatak iz stava 1. ovog člana iznosi 50% od osnovice, za ratna priznanja ili odlikovanja:

Značka «Zlatni ljiljan»	Red hrvatskoga trolista
Orden slobode	Red bana Jelačića
Orden heroja oslobodilačkoga rata	Red Nikole Šubića Zrinjskog
Orden oslobođenja	Red kneza Domagoja s ogrlicom
Orden zlatnog grba sa mačevima	
Orden zlatnog ljiljana sa zlatnim vijencem	
Orden zlatnog ljiljana sa srebrenim vijencem	
Medalja za hrabrost	
Medalja pobjeda	
Medalja otpora	
Medalja za vojne zasluge	
Policijska medalja za hrabrost	
Zlatna policijska značka-zvijezda	
Mjesečni novčani dodatak iz stava 1. ovog člana za ratna priznanja ili odlikovanja Srebrena policijska zvijezda i Srebreni štit - iznosi 25% od osnovice.	
Mjesečni novčani dodatak iz stava 1. ovog člana za ratno priznanje Red hrvatskog pletera - iznosi 10% od osnovice.	
Nosioci ratnog priznanja ili odlikovanja koji to priznanje ili odlikovanje nisu dobili u skladu sa odredbama člana 1. i člana 2. stav 1. ovog Zakona, ne mogu koristiti prava prema ovom Zakonu.	

*****

Član 23.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH" a primjenjivat će se od 01.01.2006. godine.

PREDSJEDAVAJUĆI
DOMA NARODA
PARLAMENTA FEDERACIJE BiH
Slavko Matic

PREDSJEDAVAJUĆI
PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTA FEDERACIJE BiH
Muhamed Ibrahimović

Predsjednik Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Alija Izetbegović i predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman zaključili su, nakon razgovora delegacija Republike Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske koji su održani 21. srpnja 1992. u Zagrebu, sljedeći

**SPORAZUM O PRIJATELJSTVU I SURADNJI IZMEĐU
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE HRVATSKE**

Predsjednik Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine i predsjednik Republike Hrvatske,

Polazeći od zajedničkih interesa njihovih zemalja u zaštiti njihove nezavisnosti i teritorijalne cjelovitosti;

Ozbiljno zabrinuti zbog nastavka agresije ostataka Jugoslavenske narodne armije bivše SFRJ i srpskih i crnogorskih vojnih regularnih i neregularnih snaga na njihova područja;

Prihvaćajući rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda br. 752

(1992) od 15. srpnja 1992, br. 757 (1992) od 30. svibnja 1992; br. 758 (1992) od 8. lipnja 1992, br. 760 (1992) od 18. lipnja 1992, br. 761 (1992) od 29. lipnja 1992, br. 762 (1992) od 30. lipnja 1992. i br. 764 (1992) od 13. srpnja 1992;

Prihvaćajući mišljenja koja je do današnjeg dana donijela Arbitražna komisija Konferencije o Jugoslaviji, napose ona o prestanku postojanja dosadašnje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, o potrebi prestanka njezinog članstva u međunarodnim organizacijama i o načelima na kojima treba riješiti pitanja sukcesije;

Svjesni potrebe da sporazumno riješe pitanja koja su od životne važnosti za njihovu međusobnu suradnju i zajedničko suprotstavljanje agresiji;

Dogovorili su se o sljedećem:

1. Predsjednik Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine i predsjednik Republike Hrvatske suglasili su se da će buduće državno uređenje Bosne i Hercegovine polaziti od načela pune jednakopravnosti triju konstitutivnih naroda: Muslimana, Hrvata i Srba. Ustavno-političko uređenje zemlje temeljit će se na konstitutivnim jedinicama, pri osnivanju kojih će se voditi računa o nacionalnim, povijesnim, kulturnim, gospodarskim, prometnim i drugim elementima.

*****

6. Oružani dio Hrvatskog vijeća obrane sastavni je dio jedinstvenih oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine. Hrvatsko vijeće obrane će imati svoje predstavnike u zajedničkom zapovjedništvu oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Privremena civilna vlast, nastala u ratnim uvjetima u okviru Hrvatskog vijeća obrane, uskladit će se što prije s ustavnopravnim poretkom Republike Bosne i Hercegovine, o čemu će se odmah povesti razgovori u duhu načela iz točke I. ovog Sporazuma.

*****

U tom cilju obje će države nastaviti dosadašnju uspješnu suradnju i stalnu koordinaciju svojih obrambenih djelatnosti u graničnim zonama između njih.

Svjesni činjenice da, ako se hitno ne zaustavi agresija na njih, objema državama prijeti daljnja razaranja i uništavanja njihovog državnog bića i cjelovitosti, one će, u slučaju da naponi međunarodne zajednice ostanu bezuspješni, razmotriti i poduzeti sve potrebne oblike šire suradnje na vojnom polju i usklađenje vojnih operacija radi definitivnog odbijanja opasnosti koja im prijeti.

*****

U Zagrebu, 21. srpnja 1992.

PREDSJEDNIK
REPUBLIKE HRVATSKE

dr. Franjo Tuđman

PREDSJEDNIK PREDsjedništva
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

Alija Izetbegović

SVK-

177

ŠTAB VRHOVNE KOMANDE OS R BiH
Broj 02/1994-321
26.02 1994 godine

U ZENICI, 20.04.1993.

SPORAŽUM

TOKOM ZAJEDNICKOG SASTANKA, ODRZANOG U ZENICI, KOME SU ZAJEDNICKI PREDSJEDAVALI GENERAL MORILLON, KOMANDANT UN SNAGA U BiH I GOSPODIN THEBAULT, NA CELU POSMATRACKE MISIJE EVROPSKE ZAJEDNICE, PREDSTAVNICI NA NAJVISEM NIVOU SU SE SAGLASILI:

- 1) BiH ARMIIJA I HVO SU LEGALNE VOJNE SNAGE REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE SA ISTIM TRETMANOM.
- 2) SVI KOMANDANTI NA SVIM NIVOIMA MORAJU POSTOVATI I ODMAH USPOSTAVITI POTPUNI PREKID VATRE NA CIJELOM TERITORIJU REPUBLIKE. BEZ OBZIRA NA RAZLOGE, NIJE PRIHVATLJIVO NEPOSTIVANJE PREKIDA VATRE. OBA NACELNIKA SU ODMAH IZDALA NAREDBE ZA POTPUNO POSTIVANJE NAVEDENOG.
- 3) FORMIRAN JE ZAJEDNICKI OPERATIVNI CENTAR VITEZ, NA NIVOU TRECEG KORPUSA ARMIIJE BiH I HVO OPERATIVNE ZONE SREDNJA BOSNA KAO POCETAK USPOSTAVLJANJA ZAJEDNICE KOMANDE KOJA CE BITI KONACNO FORMIRANA NAREDNIH DANA. NA SAMOM POCETKU, ZAJEDNICKI OPERATIVNI CENTAR CE VODITI OBA ZAMJENIKA KOMANDANATA, A CLANOVI CE BITI PREDSTAVNICI BRIGADA OBJE STRANE. CENTAR CE PRIVREMENO BITI LOCIRAN U SADASNJEM SJEDISTU ZAJEDNICE KOMISIJE BUSOVACA, U VITEZU, CIME CE SE OBEZBJEDITI TIJESNA SARADNJA. UNPROFOR CE OBEZBIJEDITI SVAKU NEOPHODNU POMOC, POSEBNO U MJERAMA BEZBJEDNOSTI. ISTOVREMENO CE NA NIVOU KOMANDANATA BRIGADA BITI FORMIRANE LOKALNE ZAJEDNICE KOMISIJE KAKO BI SE OBEZBIJEDILA POTPUNA I NEPOSREDNA SARADNJA. ZAJEDNICKI OPERATIVNI CENTAR CE BITI FORMIRAN U SRIJEDU, 21.04.1993. I ODMAH CE POCETI SA RADOM NA CIJELOM PODRUCIJU. CENTAR JE OVLAŠTEN DA IZDAJE ZAJEDNICE NAREDBE KOJE SE ODMAH MORAJU PRIMJENITI NA TERENU.
- 4) NACELNICI CE SE SASTAJATI SVAKE SEDMICE KAKO BI SE OSIGURALA TIJESNA I STALNA SARADNJA PO SVIM PITANJIMA. OVI SASTANCI CE SE ORGANIZOVATI NAIZMJENICNO U MOSTARU I ZENICI. SLJEDECI SASTANAK CE BITI ODRZAN U MOSTARU.

-
- 5) SVAKODNEVNO CE SE SACINJAVATI INFORMACIJE O URADJENOM NA SVIM NIVOIMA.
SVAKI DAN CE SE NAPRAVITI JEDAN ZAJEDNICKI IZVJESTAJ NA NIVOU KOMANDANTA KORPUSA I ZAPOVJEDNIKA OPERATIVNE ZONE KAKO BI SE O NAVEDENOM ODMAH INFORMISALA OBA NACELNIKA.

NACELNIK STABA VK OS R BiH
SEFER HALILOVIC

NACELNIK GS HVO
MILIVOJ PETKOVIC

KOMANDANT SNAGA UN ZA BiH
GENERAL PHILIPPE MORILLON

SEF REG. CENTRA ECMM
JEAN-PIERRE THEBAULT

---

99. Glavni štab ABiH i glavni stožer HVO: Potpisan zajednički dogovor načelnika glavnog štaba Armije BiH i načelnika glavnog stožera HVO (Sarajevo, 11. 2. 1993.)*

Na osnovu zajedničkog dogovora Načelnika Glavnog štaba Armije BiH i Načelnika Glavnog stožera HVO, a s ciljem sprečavanja daljih nesuglasica i sukoba između sastava Armije BiH i HVO radi organiziranja zajedničke borbe protiv agresora

NAREĐUJEM - ZAPOVIJEDAM

1. Zapovjednik 3. korpusa Armije BiH i zapovjednik Operativne zone HVO srednja Bosna (Hadžihasanović i Blaškić) formirat će zajednički koordinacijski tim od po tri člana, na čijem će čelu biti spomenuta gospoda. Zajednički tim ima zadaće i ovlaštenja:

- a) Izdavati zajednička naređenja - zapovijedi.
- b) Izdati zapovjed da jedinice - postrojbe, odmah napuste položaje između HVO i Armije BiH, zatrpaju sve rovove i bunkere uređene za tu svrhu te povuku ljudstvo na položaje prema agresoru.
- c) Da se uklone sve barikade i prepreke u zoni odgovornosti i da se hitno osigura povratak stanovništva u domove te nesmetana komunikacija svih prometnica (stvoriti uvjete za povratak legalnim organima vlasti).
- d) Izdati zapovijed da se sve jedinice - postrojbe koje su dovedene s drugih prostora hitno povuku na položaje prije izbijanja sukoba.
- e) Izvršiti obilazak svih mjesta u kojima je došlo do sukoba, kako bi utvrdili stanje, razloge i stupanj odgovornosti pojedinaca.
- f) Na licu mjesta, odmah, osobnom nazočnošću, koordinacijski tim rješava sve eventualne incidentne situacije do kojih može doći.
- g) Odmah i bezuvjetno otpustiti sve zarobljene, a posebno zarobljene civile.
- h) Rok za realizaciju je - početak odmah, a završetak najkasnije 15.02.1993. godine do 12,00 sati do kada podnijeti pismeni izvještaj.

2. Postojeći koordinacijski tim Armije BiH i HVO u Gornjem Vakufu ima iste zadaće koje su regulirane u točki broj 1 ove zapovijedi, a svoju nadležnosti će prenijeti i na grad Bugojno.

3. Koordinacijski tim, fomiran u Mostaru, na čijem čelu su gospoda Miljenko Lasić, zapovjednik Operativne zone jugoistočna Hercegovina HVO i Arif Pašalić, zapovjednik 4. korpusa Armije BiH. Zadaće iz točke broj 1 ove zapovijedi provodit će u zoni odgovornosti. Odmah će svoje angažiranje usmjeriti na prostor Konjic - Jablanica.

---

* IZVOR: *Vjesnik*, 12. 02. 1993

---

4. Svi koordinacijski timovi iz točkaka 1, 2. i 3. ove zapovijedi, imaju i zadaću pripremiti prijedloge sastava zajedničkog zapovjedništva u zonama odgovornosti, na temelju dogovora gospode Alije Izetbegovića i Mate Bobana.

5. Svi zapovjednici u svojim zonama odgovornosti moraju što prije poduzeti mjere da komunikacije budu otvorene i osposobljene za normalnu komunikativnost, a u slučaju bilo kakvog narušavanja slobodne i nesmetane komunikativnosti, odmah se angažirati i hitno izvjestiti Glavni štab Armije BiH i Glavni stožer HVO. Sve zaustavljene transporte odmah propustiti, a zapljenjenu robu odmah vratiti vlasnicima,

Načelnika Glavnog štaba Armije BiH

Glavnog stožera HVO

Sefer Halilović

Milivoj Petković

---

118. Sporazuma o prekidu neprijateljstva u Bosni i Hercegovini zaključen između generala Milivoja Petkovića i generala Sefera Halilovića (12. 5. 1993.)*

Tekst Sporazuma Petković - Halilović

Ponovno potvrđujući svoju volju da se uspostavi mir na teritoriju Bosne i Hercegovine;

Ponovno potvrđujući da sve osobe i njihova imovina neće biti izložene oružanim napadima ili bilo kojim neprijateljskim djelovanjima;

Ponovno potvrđujući da su Ženevska konvencija od 12. kolovoza 1949. i protokol dodani Ženevskoj konvenciji od 12. kolovoza 1949. u vezi sa zaštitom žrtava međunarodnih oružanih sukoba (Protokol 1) u potpunosti primjenjivi u sukobu u Bosni i Hercegovini;

složili su se o sljedećem:

Članak 1.

Sloboda kretanja

Apsolutna sloboda kretanja će se ponovno uspostaviti i bit će garantirana ne samo za UNPROFOR, Europsku promatračku misiju i humanitarne agencije, nego i za svu logističku opskrbu za i konvoje za opskrbu obiju strana na svim cestama, a posebno na cestama;

1. Metković-Mostar-Jablanica-Konjic-Pazarić-Tarčin-Kiseljak-Visoko-Tuzla i
2. Posušje-Prozor-Gornji Vakuf-Travnik-Zenica-Vitez-Busovača

Sloboda kretanja će također biti zagarantirana civilima da putuju kroz cijelu zemlju.

Jedino će civilna policija održavati kontrolu cesta. Mješovite jedinice policije uz pomoć Civilne policije Ujedinjenih naroda uspostaviti će kontrolne punktove i patrole na cestama. Vojne postrojbe neće provoditi nikakvu kontrolu.

Na privremnoj osnovi sve do implementacije Vance-Owenova plana te će mješovite jedinice biti uspostavljene u Mostaru, Travniku i Zenici, nakon sporazuma između postojećih snaga policije.

Članak 2.

Raspoređivanje UNPROFOR-a

Jedna četa španjolskog bataljuna bit će raspoređena i smještena u Mostaru. Četa će biti raspoređena na obje strane rijeke Neretve. Raspoređivanje će početi u 18 sati 12. svibnja 1993.

Četa koja je raspoređena u Jablanici nastaviti će patrolirati cestom Jablanica-Tarčin, Jablanica-Kostajnica i početi s patroliranjem na relaciji Ostrožac Trusina-Seonica-Vrci.

---

* IZVOR: *Večernji list*, 13. 5. 1993.

Britanski bataljun će nastaviti patrolirati cestom Jablanica-Prozor-Gornji Vakuf.

Članak 3.

Povlačenje oružanih snaga

U Mostaru, sve će se sve vojne postrojbe/jedinice povući i ostati u svojim vojarnama nakon raspoređivanja UNPROFOR-a, do 12 sati 13. svibnja. U području Kostajnice i Konjica postrojbe HVO će se razmjestiti u nekoliko sela u području označenom na priloženoj mapi. Armija Bosne i Hercegovine će se povući sa toga prostora.

Članak 4.

Oslobađanje zatvorenika

Obje strane su suglasne da se odmah bezuvjetno oslobode svi civilni zatvorenici, a njihovo oslobađanje bit će u potpunosti završeno 13. svibnja 1993.

Nakon toga će uslijediti zamjena svih ratnih zarobljenika. Lista svih ratnih zarobljenika će biti predložena Međunarodnom komitetu Crvenog križa najkasnije do 12 sati 13. svibnja 1993.

Članak 5.

Povratak raseljenih osoba

Obje strane će u potpunosti pomoći povratak raseljenih osoba na svoja imanja ili svoje domove. Obje strane također jamče sigurnost raseljenim osobama.

Članak 6.

Sva će se sporna pitanja razriješiti pregovorima obje strane u prisutnosti UNPROFOR-a i Europske promatračke misije.

potpisani:

Gen. Sefer Halilović,   Gen. Milivoj Petković

svjedoci:

Gen. potp. Philippe Morillon, predstavnik UNPROFOR-a

Ambasador Jean-Pierre Thebault, predstavnik Europske promatračke misije

DODATAK 1

USTROJSTVO ZAPOVJEDNIŠTVA ARMIJE BiH I HVO

1. Armija BiH i HVO će zadržati svoje zasebne identitete i ustrojstvo zapovjedništva. Njihova djelovanja će uključivati sve vidove osoblja, logistike, vodstva, obuke, morala i identiteta.

2. Oni će formirati Zajedničku komandu koja će biti odgovorna za kontrolu operacija vojnih oblasti.

3. Zajednička komanda će se sastojati od dva vrhovna zapovjednika, generala Halilovića i generala Petkovića, koji će se redovito sastajati, najmanje jedanput tjedno. Oni će osnovati stalni zajednički glavni stožer koji će biti smješten u Travniku i sastojat će se najmanje tri visoka časnika imenovana od svakog vrhovnog zapovjednika. Ovi časnici će raditi zajedno na trajnoj osnovi na planiranju i kontroliranju operacija svih postrojbi Armije BiH i HVO.

4. Dva vrhovna zapovjednika će formirati vojne okruge pod zajedničkim stožerom čija će područja djelovanja biti povezana sa zahtjevima zajedničkih operacija a ne s privremenim provincijskim granicama. Njihova područja se neće preklapati. Svaki vojni okrug će imati zapovjednika i zamjenika kojeg će postaviti zajednička komanda. U svakom slučaju jedan će biti izabran iz Armije BiH a drugi iz HVO.

5. Svaki vojni okrug imat će operacijsku kontrolu nad svim postrojbama Armije BiH i HVO u svojim područjima.

Alja Izetbegović
General Sefer Halilović

Mate Boban

General-bojnik Milivoj Petković

Zagreb, 25. travnja 1993. u 00:45 sati

---

111. Predsjednik Predsjedništva RBiH Alija Izetbegović i predsjednik HZ HB Mate Boban: Zajednička izjava o formiranju i ustrojstvu zajedničkog zapovjedništva Armije BiH i HVO (Zagreb, 25. 4. 1993.)*

Zajednička izjava predsjednika Izetbegovića i Bobana o formiranju i zajedničkog zapovjedništva Armije BiH i HVO

Gospodin ALIJA IZETBEGOVIĆ i gospodin MATE BOBAN, na sastanku koji su u Zagrebu sazvali 24. travnja 1993. godine supredsjedatelj Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji Lord David Owen, u nazočnosti veleposlanika Petera Halla, veleposlanika Herberta Okuna, veleposlanika Geerta Ahrensa, brigadira Johna Wilsona, brigadira Messervya-Whitinga, g. Fredericka Eckharda, g. D. Ludlowa, g. Bradea, dr. Jure Radića, g. Vladimira Šeksa, g. Gojka Šuška, dr. Zdenka Škrabala, generala zbora Janka Bobetka, veleposlanika Zdravka Sančevića, dr. Željka Matića, g. Ivana Jarnjaka, dr. Branimira Jakšića, brigadira Mile Čuka, g. Ejupa Ganića, generala Sefera Halilovića, veleposlanice Bisere Turković, veleposlanika Muhameda Šaćirbegovića, g. Kasima Trnke i general-bojnika Milivoja Petkovića, donijeli su nakon sastanka slijedeću

Zajedničku izjavu

1. U skladu sa Sporazumom između gospodina Alije Izetbegovića, g. Harisa Silajdžića, g. Mate Bobana i g. Mile Akmadžića, zaključenim u New Yorku dana 03. ožujka 1993. g. započet će radom u najkraćem vremenu koordinacijsko tijelo od šestorice članova i to gospoda: Alija Izetbegović, Ejup Ganić i Fikret Abdić, te Mate Boban, Mile Akmadžić i Franjo Boras.

Koordinacijsko tijelo će raditi na provedbi Plana Vance-Owen koliko god je to moguće s obzirom na karakter odredaba i sadašnje okolnosti.

2. U svezi s obnavljanjem sukoba dviju vojski (Armije BiH i HVO) u središnjoj Bosni i u nekim drugim dijelovima Republike Bosne i Hercegovine, koji su doveli do velikog broja ljudskih žrtava i do ozbiljnih kršenja međunarodnog humanitarnog prava, što sve prijeti dalekosežnim političkim posljedicama, potpisnici ove Zajedničke izjave naređuju svim vojnim postrojbama Armije BiH i HVO da odmah prekinu vatru i sva neprijateljstva na svim mjestima gdje se te vojne postrojbe nalaze u međusobnom dodiru.

3. Supotpisnici ove Zajedničke izjave pozivaju sve zapovjednike i postrojbe Armije BiH i HVO na bezuvjetno poštivanje svih do sada postignutih sporazuma između predstavnika hrvatskog i muslimanskog naroda u Republici Bosni i Hercegovini. Napose pozivaju vojne postrojbe Armije BiH i HVO da bez odlaganja započnu izvršavanje odredaba Sporazuma o

---

* IZVOR: Fotokopija dokumenta s potpisima u arhivi autora.

---

tome da su Armija BiH i HVO jednako legalne postrojbe i o ustanovljenju zajedničkog zapovjedništva tih snaga sastavljenog od predstavnika oba stožera (Dodatak 1).

4. Potpisnici Zajedničke izjave ponovno potvrđuju da su sukobi snaga HVO i Armije BiH u Republici Bosni i Hercegovini suprotni politici koju vode predstavnici ta dva naroda i da bi daljnje nastavljanje sukoba stavilo u ozbiljnu opasnost ostvarenje njihovih političkih ciljeva: neovisnost, samostalnost i teritorijalni integritet Republike Bosne i Hercegovine u okviru Vance-Owen plana što su supotpisnici prihvatili i potpisali, kao i uspjeh u borbi protiv agresora koji želi razbijanje te države, okupaciju njezinog teritorija i priključenje okupiranih teritorija "velikoj Srbiji".

5. Potpisnici Zajedničke izjave najoštrije osuđuju svako kršenje pravila međunarodnog humanitarnog prava, bez obzira na to tko ih je učinio, a prema dosadašnjim podacima obje strane snose odgovornost, i obvezuju se da će hitno provesti zajedničke i pojedinačne istrage o svakom pojedinom slučaju kršenja, te bez odgađanja pokrenuti pitanje odgovornosti osoba za sukobe i počinitelje zločina prema civilnom pučanstvu. Potpisnici su također suglasni da utvrđenje činjenica izvrši posebna nezavisna međunarodna komisija.

6. Potpisnici sa svoje strane pozivaju da se obustavi međusobno optuživanje koje vodi do medijskog rata.

Mate Boban

Alija Izetbegović

uz svjedočenje
dr. Franje Tuđmana.

Zagreb, 25. travnja 1993. u 00:45 sati

Dodatak I

Ustrojstvu zapovjedništva Armije BiH i HVO

1. Armija BiH i HVO će zadržati svoje zasebne identitete i ustrojstvo zapovjedništva. Njihova djelovanja će uključivati sve vidove osoblja, logistike, vodstva, obuke, morala i identiteta.
2. Oni će formirati Zajedničku komandu koja će biti odgovorna za kontrolu operacija vojnih oblasti.
3. Zajednička komanda će se sastojati od dva vrhovna zapovjednika, generala Halilovića i generala Petkovića, koji će se redovito sastajati, najmanje jedanput tjedno. Oni će osnovati stalni zajednički glavni stožer koji će biti smješten u Travniku i sastojat će se najmanje tri visoka časnika imenovana od svakog vrhovnog zapovjednika. Ovi časnici će raditi zajedno na trajnoj osnovi na planiranju i kontroliranju operacija svih postrojbi Armije BiH i HVO.
4. Dva vrhovna zapovjednika će formirati vojne okruge pod zajedničkim stožerom čija će područja djelovanja biti povezana sa zahtjevima zajedničkih operacija a ne s privremenim provincijskim granicama. Njihova područja se neće preklapati. Svaki vojni okrug će imati

---

zapovjednika i zamjenika kojeg će postaviti zajednička komanda. U svakom slučaju jedan će biti izabran iz Armije BiH a drugi iz HVO.

5. Svaki vojni okrug imat će operacijsku kontrolu nad svim postrojbama Armije BiH i HVO u svojim područjima.

Alija Izetbegović,

General Sefer Halilović

Mate Boban

General-bojnik Milivoj Petković.

Zagreb, 25. travnja 1993. u 00:45 sati

---

180.   *Washingtonski sporazumi: Tekst izjave o prihvatanju prijedloga Ustava Federacije BiH i Preliminarnog sporazuma o gospodarskoj i vojnoj suradnji (Washington, 18. 3. 1994.)**

"Danas prihvaćamo prijedlog Ustava Federacije BiH, jednako kao i Preliminarni sporazum o budućoj gospodarskoj i vojnoj suradnji između Federacije i Republike Hrvatske. Ovi sporazumi označavaju našu zajedničku želju da uspostavimo mir u BiH kao i u cijelom prostoru. Slažemo se da će naši napori biti intenzivniji u traganju za cjelovitim rješenjem koje osigurava zaštitu ljudskih prava i očuvanje suvereniteta i teritorijalnog integriteta svih država u ovom području.

Bošnjačka i hrvatska delegacija potvrđuju svoju suglasnost da predlože ovaj Ustav ustavotvornoj skupštini, kao osnovu da Federacija osigura punu nacionalnu jednakost, demokratske odnose i najviše standarde ljudskih prava i sloboda. Obje delegacije podupiru načela konfederacije, koja mogu biti temelj prosperitetnijuj i sigurniju budućnosti za narode ovoga područja.

Unakani da proširimo našu suradnju, odlučili smo da čemosmjest:

(1) Formirati zajedničku skupinu da služi kao pojedinačni predstavnik Bošnjaka i Hrvata u svim pregovorima sa Srbima glede cjelovitoga rješenja rata u Bosni i Hercegovini.

(2) Zamoliti Konferenciju o sigurnosti i suradnji u Europi (KESS) da odredi predstavnika za BiH, s mandatom koji je opisan u prijedlogu Ustava.

(3) Pozvati Europsku uniju da organizira svoju administrativnu upravu u području Mostara, što je prije moguće.

(4) Nastaviti punu i promptnu implementaciju mjera koje su dogovorene od strane mješovite vojne komisije u Splitu 12. ožujka te ohrabriti razvoj sporazuma za buduću demilitarizaciju vojnih snaga.

Alija Izetbegović

Franjo Tuđman

Haris Silajdžić

Krešimir Zubak

Washington, 18. ožujka 1994.

---

* IZVOR: *Slobodna Dalmacija*, 19.3.1994. -

---

205. Izaslanstva Republike Hrvatske, Republike Bosne i Hercegovine, i Federacije BiH: Deklaracija o životvorenju sporazuma iz Washingtona i zajedničkoj obrani od srpske agresije (Split, 22. 7. 1995.)*

Splitska deklaracija

Izaslanstvo Republike Hrvatske predvođeno predsjednikom Republike Hrvatske dr. Franjom Tuđmanom, izaslanstvo Republike Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine predvođeno predsjednikom Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Alijom Izetbegovićem i predsjednikom Federacije Bosne i Hercegovine Krešimirom Zubakom, nakon razgovora u Splitu, dana 22. srpnja 1995. godine usvojili su

DEKLARACIJU

o oživotvorenju Sporazuma iz Washingtona, zajedničkoj obrani od srpske agresije i postizanju političkog rješenja sukladno naporima međunarodne zajednice

Potvrđujući čvrsto opredjeljenje i političku volju za jačanje suradnje i savezništva hrvatskog i bošnjačkog naroda u sudbonosnim trenucima za opstojnost dvaju naroda suočenih s pojačavanjem nasilja na okupiranim područjima u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, s neizvjesnošću mirovnog procesa i s nedjelotvornošću međunarodne zajednice;

Utvrdjući da su zaposjedanje i napadi na "zaštićene zone" UN u Bosni i Hercegovini i zajedničke vojne operacije bosanskih i hrvatskih Srba protiv "zaštićene zone" UN u Bihaću, oružane provokacije u drugim područjima Hrvatske i Bosne i Hercegovine, te odbijanje svakog mirovnog plana sa strane bosanskih i hrvatskih Srba, dio jedinstvene i zajedničke strategije nastavka agresije i pokušaja zadržavanja okupiranih područja Hrvatske i Bosne i Hercegovine u cilju stvaranja "velike Srbije" pod vodstvom i uz punu odgovornost političkog i vojnog vrha "SRJ" (Srbije i Crne Gore);

Utvrdjući da nastavak agresije i nasilnih pokušaja zadržavanja okupiranih područja u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj, te nedostatni rezultati mirovnog procesa, nalažu vodstvima Hrvatske i Bosne i Hercegovine da temeljito i cjelovito razmotre stanje u regiji sa stanovišta očuvanja nacionalne opstojnosti hrvatskog i bošnjačkog naroda i teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine;

Iskazujući neopozivu potporu provedbi Sporazuma iz Washingtona o uspostavi Federacije, te njenom konfederalnom pozvezivanju s Republikom Hrvatskom;

Uvjereni da je takva snažna, međunarodno afirmirana, teritorijalno održiva, gospodarski razvijena i demokratski uređena Federacija nezamjenjiv državno-politički okvir, povijesni

---

* IZVOR: *Vjesnik*, 24. 7. 1995.

---

interes i najsigurniji oblik zaštite i ostvarivanja jednakopravnih nacionalnih, političkih i drugih interesa hrvatskog i bošnjačkog naroda;

Uvjereni također da se na osnovi ostvarenja takve Federacije hrvatskog i bošnjačkog naroda može uz pomoć međunarodne zajednice postići rješenje krize i postaviti temelj novog uravnoteženog regionalnog poretka kao jamstva mira, stabilnosti, sigurnosti i razvoja;

Pozivajući hrvatske Srbe da preispitaju aktualnu militantnu politiku i prihvate mirnu reintegraciju u ustavni poredak Republike Hrvatske, a bosanske Srbe da prihvate plan Kontaktne skupine;

Pozivajući "SRJ" (Srbiju i Crnu Goru) da odustane od agresije, radi stvaranja "velike Srbije", prestane pružati vojnu pomoć ekstremistima u Kninu i na Palama i pristupi međusobnom priznanju u međunarodno priznatim granicama Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine;

Potvrđujući spremnost na djelatni doprinos naporima za hitno oživljavanje mirovnog procesa na temelju prihvaćanja Plana Kontaktne skupine u Bosni i Hercegovini, te mirne reintegracije privremeno okupiranih teritorija Republike Hrvatske;

Ističući posebno da će svako produženje postojeće neučinkovitosti UNPROFOR-a u Bosni i Hercegovini, te neprimjenjivanje mandata UNCRO u Hrvatskoj voditi odluci o otkazivanju produžetka mandata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini;

Podržavajući odluku o upućivanju Snaga za brzo djelovanje i zajednički utvrđujući da sva pitanja njihova dolaska, mandata i raspoređivanja trebaju biti uređena posebnim sporazumom sukladnim suverenitetu i teritorijalnoj cjelovitosti Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine;

Ističući zajednički stav da odluka o ukidanju embarga na oružje treba istodobno biti primjenjena na Bosnu i Hercegovinu i na Hrvatsku;

Uvjereni da "SRJ" (Srbija i Crna Gora) snosi posebnu odgovornost za nastavak krize i smatrajući da je potrebno održati i osnažiti režim sankcija Vijeća sigurnosti UN;

Odbijajući zamisli o obnavljanju ili uspostavi bilo kakve nove "jugoslavenske" državne zajednice, smatrajući ih uporednom i rezervnom varijantom velikosrpske hegemonije, te podupirući normalizaciju u regiji na osnovi suverenosti, neovisnosti i cjelovitosti;

Potvrđujući interes za hitnom provedbom navedenih načela Deklaracije, dogovoreno je:

1. Proširenje i jačanje obrambene suradnje na temelju Sporazuma o prijateljstvu i suradnji između Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine od 21. srpnja 1992. godine.

U tom pogledu Republika i Federacija Bosne i Hercegovine uputile su Republici Hrvatskoj poziv da pruži hitnu vojnu i drugu pomoć u obrani od agresije, posebice u području Bihaća, što je Republika Hrvatska prihvatila.

Dogovoren je i nastavak suradnje i stalna koordinacija obrambenih djelatnosti između Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Dogovorena je i suradnja Glavnog stožera Hrvatske vojske sa Združenim stožerom ARBH i HVO radi koordinacije obrambenih djelovanja u oblasti zapovijedanja, logistike, vojno-industrijske proizvodnje, komunikacijskih sustava, informacijsko-analitičkih potreba i drugim oblastima.

-
2. Osnivanje političko-pravne stručne skupine sa zadaćom da hitno analizira i predloži rješenja za integriranje funkcija vlasti Republike i Federacije BiH;
  3. Upućivanje poziva za sastanak skupine 22 zemlje članice "Prijatelja Federacije" na visokoj razini radi hitnih donacija i pomoći u suočavanju s humanitarnom i izbjegličkom katastrofom i razmatranja trajne zajedničke strategije obnove i razvoja;
  4. Održavanje redovnih i stalnih političkih konzultacija radi ostvarivanja načela i dogovora ove Deklaracije, te pripremanja pravnih, političkih i drugih osnova za uspostavu konfederalnih veza s Republikom Hrvatskom.

Deklaraciju su potpisali dr. Franjo Tuđman, Predsjednik Republike Hrvatske, Alija Izetbegović, Predsjednik Predsjedništva Republike BiH, Krešimir Zubak, Predsjednik Federacije BiH i Haris Silajdžić, Predsjednik Vlade BiH

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
SKUPŠTINA OPĆINE KONJIC
Savjet za sigurnost i krizni štab

Broj: 07/A-800-40/92
Datum: 12.04.1992.godine.

Pravnik Arvić - p. Čvorak / upućiti
tel: 256-272

REPUBLIKA HRVATSKA
Glavni stožer Hrvatske vojske
41000 ZAGREB

Poštovana gospodo!

Obraćeno se molbom sa upućivanje hitne pomoći u vidu naoružanja i opreme, radi odbrane našega kraja, odnosno naše republike. Naš krizni štab direktno je povezan sa susjednim štabovima Prozora i Jablanice u čije ime se ova molba odnosi. Na našoj teritoriji stoji još uvijek u cijelosti lagerovano naoružanje bivše TO sa sve tri ove komune, pošto ga JNA nije uspjela ranije tran sportovati. Prema našim tajnama-tajnim izvorima znamo da neprijatelj planira zauzimanje ove tri opštine 29 - 30.04.1992.godine. U pripravnosti u logističkom smislu imamo preko 9.000 boraca sa akretnim, uglavnom ličnim naoružanjem i u potpunoj bojnoj gotovosti. Mi možemo odmah napasti i zauzeti TO naoružanje koje čuva samo jedna jedinica JNA, ali nismo u stanju pružiti otpor ozbiljnijem kontranapadu iz Sarajeva i Mostara, pogotovo desantnom napadu. U tom cilju hitno bi nam trebalo:

1. 40 Stenigera
2. 20 strijela
3. 10 RRB - osa baceča sa adekvatnim brojem projektila
4. 20 RB - sa što većim brojem projektila (već imamo 10 orudja
5. 10 MB 82 mm sa projektilima ili samo projektele
6. 5 MB 60 mm sa projektilima ili samo projektele
7. 4 MB 120 mm sa 100 projektila
8. 100 komada zolja
9. 600 kompleta maskirnih uniformi
10. 300 projektila TZ i TZO sa LPA 20/3. Ove topove smo već

...recteli, ali nemamo projekte.

11. Poljsku kuhinju i sanitetskog materijala.

Očuvanje stabilne teritorije u ovome regionu strateški razdvaja JNA Hercegovine od Bosne.

Napominjemo istovremeno da smo uvezani i u centru Grude.

U nadi Vaše podrške, koja je i do sada bile ogromne, srdačno Vas pozdravljamo.

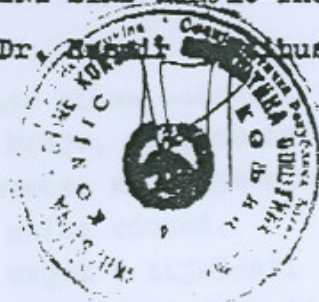
Do konačne pobjede!

Dostaviti:

1. Naslovu
2. KB Prozor
3. KB Jablanica
4. TO
5. a/a

KRIZNI ŠTAB KONJIC-PROZOR-JABLANICA

Prim. Dr. Rusmir Redžihuseinović

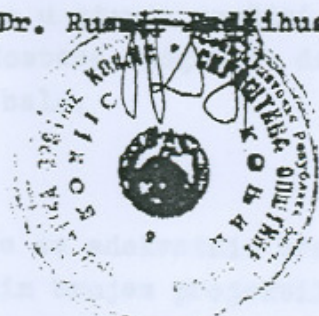

P.S. Za direktne kontakte i nabavke ovlastili smo gospodu:

- Oreč Branka, Zagreb, Medjugoraka 6
- Delalić Vejsila, Zagreb, Borengaj

16-A

Prim. Dr. Rusmir Redžihuseinović

Republika Bosna i Hercegovina
OPĆINA KONJIC

RATNO PREDsjedništvo

Broj: 01/1-012-27/92

Konjic, 03. 06. 1992. godine

Ratno predsjedništvo općine Konjic, na svojoj sjednici održanoj dana 03. 06. 1992. godine, donijelo je

N A R E D B U

Vojni štab (Komanda) obrambenih snaga općine Konjic dužna je osigurati jedinstveno korišćenje nafte i naftnih derivata za sve pripadnike obrambenih snaga općine Konjic (TO i HVO).

Pitanje toćenja goriva za građanska lica (civilé) rješavat će Ratno predsjedništvo.

Ovu naredbu izvršiti odmah.

DOSTAVITI:

- Komanda,
- Predsjedništvo,
- a/a

PREDsjedNIK
PREDsjedništva

Prim.dr. Amir Hadžihusejnović

Amir Hadžihusejnović

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJIA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
PRVA MOSTARSKA BRIGADA

KOMANDA PRVE MOSTARSKE BRIGADE

Int.broj: 527-2

Mostar: 19.09.1992.god.

Zahtjev za izdavanje
topografskih karata.-

HVO ODJEL CZ MOSTAR

Za potrebe Prve mostarske brigade potrebno je da nam izdate
sljedeće topografske karte:

1. RAZMJER 1:50.000

- Mostar 1	20 kom,
- Mostar 2	20 "
- Mostar 3	20 "
- Nevesinje 1	10 "
- Nevesinje 3	10 "
- Konjic 3	10 "
- Konjic 4	10 "
- Sarajevo 3	10 "
- Mostar 4	20 "

2. RAZMJER 1:25.000

- Mostar 2-1	10 kom,
- Mostar 2-2	10 "
- Mostar 2-3	10 "
- Mostar 2-4	10 "
- Mostar 4-1	10 "
- Mostar 4-2	10 "
- Nevesinje 1-1	10 "
- Nevesinje 1-3	10 "
- Nevesinje 3-1	10 "
- Nevesinje 3-3	10 "

S poštovanjem!

Dostavljeno:

- Naslovu lx
- ONO lx

KOMANDANT

Arif Pašalić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJIA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
PRVA MOSTARSKA BRIGADA

KOMANDA
1. mostarske brigade
SP-Pd br. 656-1
Datum 29.09.1992.

Vaš znak:

Naš znak:

Mostar:

Na osnovu dogovora g. Pašalić Arifa - komandanta Prve mostarske brigade, zapovjednika Operativne grupe za jugoistočnu Hercegovinu g. Poljak Drage i g. Pizović Bajre - komandanta Brigade "Bregava" Stolac o preduzimanju ofanzivnih dejstava u cilju čišćenja teritorije u pravcu Nevesinja, molimo Vas da odobrite sljedeća sredstva.

MINOBACAČKE MINE:	120 mm	1.000 kom.
	82 mm	300 kom.
	60 mm	200 kom.

ARTILJERIJSKA ZRNA:	155 mm haubica	300 kom.
	122 mm haubica	200 kom.
	130 mm top	300 kom..

STRELJIVO:	7,62 mm za AP/PAP	250.000 kom.
	7,62 mm x 51 za mitraljez M-84	20.000 kom.

KOMANDANT PRVE
MOSTARSKA BRIGADE
Arif Pašalić, s.r.

ZAPOVJEDNIK OPERATIVNE
GRUPE ZA JI HERCEGOVINU
Drago Poljak, s.r.

KOMANDANT BRIGADE
"BREGAVA" STOLAC
Bajro Pizović, s.r.

ZABILJEŠKA

sa proširene sjednice Predsjedništva opštine Jablanica,
održano 6. oktobra 1992. godine.

PRISUTNI ČLANOVI PREDSJEDNIŠTVA: Čilić Ismet, Čavar Ivica,
Dlakić Ismet, Džino Ilijaz, Ivković Nijaz,
Karić Omer, Zebić Emin, Zelenika Mirko,
Zerem Salko i Zarić Matan.

ODSUTAN: Rogić Ivan

OSTALI PRISUTNI: Zelenika Merko, Redić Jerko, Brekalo Marko,
Šiljag Željko, Glasinović Željko, Milić
Dražan, Krajina Stipe, Delalić Sead,
Hindić Safet.

Sjednici je predsjedavao Ivković Nijaz, predsjednik Predsjedni-
štva opštine Jablanica.

Za rad ove sjednice usvojen je sljedeći

DNEVNI RED

1. Analiza političko-sigurnosne situacije u opštini
Jablanica.

Ivković Nijaz je u uvodnoj riječi istakao potrebu sazivanja i
cilj ove proširene sjednice Predsjedništva, uz molbu da svi sudionici
u raspravi govore otvoreno, više o onome što nas očekuje nego o greš-
kama u proteklom periodu. Pri tome uvijek treba imati na umu da imamo
zajedničke ciljeve - borba protiv zajedničkog neprijatelja.

Zarić Matan je predložio da ova sjednica bude zatvorenog tipa,
a na njenom kraju da predstavnici OS BiH i HVO daju izjave za sredstva
javnog informisanja. Zerem Salko je rekao da oni u OS BiH nemaju ništa
protiv prisustva sredstava informisanja. Predsjedništvo je zaključilo
da sjednica radi bez prisustva ljudi iz informisanja, a tim da se na
kraju održi mini konferencija za štampu.

Zerem Salko je podvukao da je ovo još jedan pokušaj odbramben-
nih komponenata da se uspostavi bolja saradnja i otklone sadašnji
problemi na ovom području iako ni do sada nije bilo suštinskih nespo-
razuma između ovdašnjih OS BiH i HVO. Odradjeni incidenti i napadi
na naše punktove nisu planirani sa ove teritorije. Cilj onih koji to
čine da naruše dosadašnje jedinstvo među ovdašnja tri naroda. On je
naglasio da Stab OS prihvata saradnju sa svim koji prihvataju koncept
suverene i jedinstvene RBiH i koji priznaju Predsjedništvo RBiH kao
vrhovnu komandu OS BiH. Komandant Zerem je izjavio da OS BiH odaju
priznanje Hrvatskom vijeću obrane za sudjelovanje u borbi protiv agre-
sora, te da je HVO ravnopravna komponenta u sastavu OS BiH. On je
istakao da je Zapovjedništvo HVO zastupljeno u Predsjedništvu i Glav-
nom štabu OS, kao i da je Republika Hrvatska priznala državu BiH,
a u zadnje vrijeme potpisao je Sporazum i njegov aneks o saradnji
između predsjednika Hrvatske i BiH.

Komandant Zerem je zatim dao sljedeće prijedloge:

1. da na području opštine Jablanica djeluju jedinstvene oruža-
ne snage, u koje će biti uključeni pripadnici iz sva tri
održane opštine, da te jedinice imaju zajedničku komandu,

ZABILJEŠKU SAČINIO:
Alija Šljamo, s.r.

PREDSJEDNIK
Nijaz Ivković, dipl.inž.

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

Kabinet Predsjednika

Po ukazanoj potrebi, a na osnovu odgovornosti i ovlaštenja koja imam kao predsjednik Savjeta za narodnu odbranu i predsjednik Predsjedništva Bosne i Hercegovine, donosim

N A R E D B U

1. Oružane snage Bosne i Hercegovine (Armija BiH i HVO) pristupiće odmah priprezama akcije za deblokadu grada Sarajeva vojnim sredstvima (u svim daljnim aktima: sarajevska akcija, skraćeno: operacija "S"). Akciju pripremiti i izvršiti u najkraćem mogućem roku.

2. Za zapovjednika akcije, sa punim ovlaštenjima, imenuje se JASHIN JAGANJAC, a za njegovog zamjenika Mirsad Čatić. Ostali članovi štaba akcije su: Zejnil Delalić i Ferid Buljubašić.

3. Ljudstvo i materijalno-tehnička sredstva za izvršenje akcije, kao i zone ovlaštenja i odgovornosti, utvrdiće se posebnom naredbom. Prijedlog naredbe pripremiće zapovjednik akcije u roku od sedam dana.

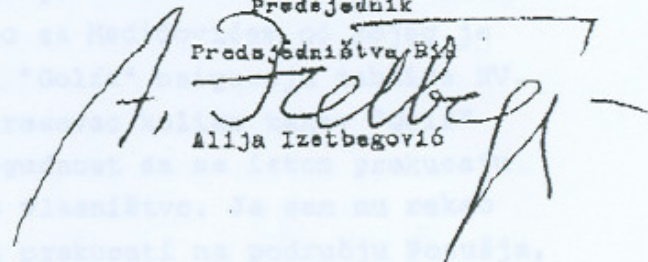
4. Sve radnje za izvršenje ove akcije smatraju se hitnim i prioritarnim, te se nalaže svim komandama i štabovima OS Bosne i Hercegovine da ovu akciju pomognu u zahtjevanom obimu.

Konjic, 16. oktobra 1992.

Predsjednik

Predsjedništva BiH

Alija Izetbegović

prilog 40

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
STAB VRHOVNE KOMANDE ORUZANIH SNAGA
S A R A J E V O
Broj:02/1091-66
Sarajevo,dana 18.10.1992.godine

ZAPOVJEDNISTVU GLAVNOG
STOZERA HVO - GRUDE
Na licnost gospodina
Mate Bobana

Postovani gospodine,

U ime Staba Vrhovne komande OS R BiH upucujem.Vam gospodina Ivana Slaviceka koji je vrsioc duznosti Nacelnika Uprave za moral,informativno-propagandnu djelatnost i vjerska pitanja, sa svim ovlasenjima da sa Vama razgovara o sprovedjenju sporazuma od 21.srpnja 1992.godine izmedju gospode predsjednika Tudjmana i Izetbegovica.

Neka Vas ne cudi ono "VD",posto smo mi sve rukovodece kadrove u upravama stavili pod vrsioce duznosti dok ne dobiju saglasnost rukovodstva svoga naroda,konkretno za gospodina Slaviceka rukovodstva hrvatskog naroda.

Molim Vas da ucinite sve sto je u Vasoj nadleznosti kako bi zajednickim vojnim akcijama,postrojbi HVO i OS R BiH pobijedili agresora i istjerali iz nase drzave.

Upoznajem Vas da 19.ili 20.listopada predstavnici OS R BiH odlaze u Zagreb u sastav zajednickog koordinacionog tijela Republike Hrvatske i BiH.

Na kraju Vas molim,a vezano za nasu depesu pod br.754-1 od 30.srpnja ove godine,saslusajte gospodina Slaviceka koji ce Vam predociti sastav Staba Vrhovne komande,te da date svoj sud o tome ili da preporucite druge ljude umjesto onih koji sada vrse duznost.

S postovanjem

N A C E L N I K
Sefer Halilovic
(Potpis i pecat)

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
STAB VRHOVNE KOMANDA ORUZANIH SNAGA
S A R A J E V O
Broj:02/1091-235
Sarajevo,dana 06.11.1992..godine

ZAPOVJEDNISTVU GLAVNOG
STOZERA HVO - GRUDE
Na licnost gospodina
Mate Bobana

U cilju ispostivanja dogovora gospode Tujmana,Izetbegovica i Bobana,o zajednickom-jedinstvenom rukovodstvu Glavnog staba OS R BiH tj.staba vrhovne komande OS R BiH,predlazemo da hitno odrzimo zajednicki sastanak predstavnika HVO i Armije R BiH. Kako se autori formacijskih rjesenja SVK,a i varijante tih rjesenja,(formacijske knjige),nalaze u Sarajevu,iz bezbjednosnih razloga,predlazemo da se sastanak odrzi u Sarajevu.Predstavnicima HVO najbezbedniji dolazak bi bio avionom iz Zagreba,pod objasnjenjem da je to drzavna delegacija.

Molimo Vas da hitno razmotrite nas prijedlog i eventualno predlozite drugo mjesto sastanka,kako bi sto prije objedinili nase zajednicko rukovodstvo i oruzane snage u cilju unistenja agresora.

S`postovanjem

N A C E L N I K
Sefer Halilovic
(Potpis i pecat)

Stjepan Šiber – PREVARE ZABLUDE ISTINE

*****

RUKOVODSTVO HVO-a IZ GRUDA U ZGRADI PREDsjedništVA RBiH

7. oktobar:

Za danas je dogovoren razgovor sa predstavnicima HVO-a. Ujutro ubjedujem Sefera Halilovića, jer sam obaviješten da će i Petković doći, da i on ide na razgovor. Sefer to odbija: "Neću da razgovaram sa ustašama. Svi su oni ustaše osim tebe." Ispravljam ga: "Sefere, pazi šta govoriš. Ako misliš da ta tvoja izjava meni godi, onda si se grdno prevario." "Dobro, samo sam se šalio", uzvratio je uz cinični osmijeh. I dalje sam uporan i kažem da će prisustvovati i Ganić i Kljuić i drugi i nema smisla da on izostane. "Slaži Stjepane", kaže on, "šta znaš slaži, reci da sam bolestan i da imam temperaturu i izvuci me".

Na taj zakazani sastanak vodim Vehbiju Karića i Benu Fabijana.

Za zapaziti je da je ovo prvi put u toku rata i prvi put uopće da su predstavnici hercegovačkog HVO-a, podvlačim hercegovačkog HVO-a, došli u zgradu Predsjedništva RBiH, u Sarajevu, na razgovor sa predstavnicima Armije BiH i Vrhovne komande naše države.

Razgovoru prisustvuju u ime HVO-a Milivoje Petković, Tihomil Blaškić, Koštroman, neki Žarko i neki Bandić, koji su manje važni i manje poznati, a sa naše strane Ganić, Kljuić, Dahić, Hebib i moja ekipa. Razgovor je obavljen u tri dijela. Na početku smo bili sami, dakle, predstavnici BiH i HVO-a, zatim se priključio general Morion sa generalom Razekom, a poslije smo opet razgovarali bez prisustva Unproforovih predstavnika.

ZAKLJUČCI

sa sastanka predstavnika Muslimana održanog 11.VII.92
u Gornjem Vakufu

- 1.- Predstavnici Muslimana podržavaju stavove iz Platforme Predaj
ništva Bosne i Hercegovine, kao i naš raniji stav iz Rezoluciji
od 26.VI.1992 u pogledu organizacije vlasti po općinama.
- 2.- Komanda TO Gornji Vakuf će ponovo organizirati sastanak lokalne
odbrane iz koji će se donijeti episkopi raspoloživih MTS i potrebe
MTO, izvršiti razmjene, prodaje, poklone i pristupiti rješavanju
ostalih ranije uspostavljenih obaveza.
- 3.- Razmotriti će se mogućnost da punktovi u Jablanici, Prozoru i
Gornjem Vakufu rade djelotvornije kao granični punktovi Republike
Bosne i Hercegovine, isto kao punktovi Republike Hrvatske, i to
bazi reciprociteta u pogledu kretanja roba, kapitala i putnika.
4. Predstavnici Muslimana Srednje Bosne i Hercegovine pozdravljaju
podršavaju borbu HVO kao sastavni dio djela ukupne oslobodilačke
vojske Bosne i Hercegovine po svim vojnim pitanjima. U pogledu
organizacije civilne vlasti ne prihvatamo postupke HVO jer smatra-
mo da to treba rješavati u okviru legalnih institucija vlasti.

Gornji Vakuf, 11.VII.1992.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
KOMANDA 1. KORPUSA - SARAJEVO
SARAJEVO, 22.01.1993. GOD.

VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

ECV, Naziv organa	C. Ob Jablanica
Predata-primljeno teleq. br.	311/30/AM/10/10
Dana	22.1. 1993. 16:22
TLP, TGR, TLF	RRV, ZV, 1
Obradio:	<i>Hacimovic</i>
	(potpis)

DOSTAVLJA :

KOMANDA JABLANICE
N/R K-nta VP SAFETA BOZZE

Safete trebalo bi otijeci u Konjic i prenijeti ozbiljno upozorenje Guski Jasminu u MUP-u Konjic zbog njegove saradnje sa HVO i odavanja polozzaja ARMIJE R BiH.

Treba mu ozbiljno zaprijetiti jer mi o njegovom ponassanju imamo dnevne izvještaje. Prenesi mu da si od Vojne bezbjednosti Armije ovlassten da ga zadnji put upozoriss.

pozdrav!

DOKTOR!

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

Štab vrhovne komande OŠ R BiH

Sarajevo

Kabinat načelnika

Broj: 444-1
Datum: 29.01.1993.godine

KOMANDANTU 4. KORPUSA

Prema našim saznanjima na prostoru Jablanice, Konjica, Pazarica, Tardina i vjerovatno i drugih mjesta u zoni odgovornosti 4.K. jedan manji dio kadrova iz Armije R BiH, MUP-a i vlasti u potpunosti se stavio u službu ostvarenja velikohrvatske politike kroz potpuno sprovođenje zadataka koje dobijaju od rukovodilaca HZ "HZ-HB", što direktno utiče na razbijanje našeg fronta borbe za cjelovitu i demokratsku R BiH, a posredno i neposredno zbunjuje jedan dio naših pripadnika i dovodi ih u zabunu. Ovo se naročito odnosi na Dr. R. Hadžihuseinovića - predsjednika SO Konjic, Jasmina Gasku - načelnika MUP-a Konjic, Načelnika MUP-a Hadžići Tufo Refo i komandanta 7.konjičke brigade Cerovac Mirbaha. Radi sagledavanja cjelovite situacije i planskog preduzimanja mjera

N A R E D B U J E N J E :

1. Što prije utiči na igman i obaviti razgovor sa komandantom OG "Igmán", guvernerom Oževadom Radjom, Adispašićem Zulfikarom i ostalim.
2. Angažujte sve ostale moguće izvore radi što hitnijeg sagledavanja cjelokupnog stanja i utvrđivanju istine, jer ovdje je istina jedini kriterij.
3. Problem cjevstrano izučite i ono što je u vašoj nadležnosti odmah riješite, a predložite koje i kakve (ako su potrebne) kadrovske promjene treba da uradi 66 OS R BiH, MUP ili Predsjedništvo R BiH ili eventualno stranke.
4. Po potrebi predložite posebne mjere krivičnog gonjenja ili eventualno ako je potrebno napraviti plan akcije za koju ćemo blagovremeno odrediti snage i sredstva.
5. Provjerite ima li sličnih pojave i ne drugim mjestima.

*Booan
Jusić*

Ketj

Š T A B
V R H O V N E
K O M A N D E
O Š R B I H
S A R A J E V O

ODJEL OBRANE

ODJEL OBRANE

Broj: 02-1/2-188...../93

Mostar, 01.03. 1993. god.

gosp. ARIF PAŠALIĆ

- O V L A S T -

Svim postrojbama

- Vojne policije

- M U P

- Zapovjednicima i

- Kontrolnim punktovima

Imenovanom i pratećem osoblju osigurati prioritetan i neometan prolaz i rad na području HZ H-B, sa m/v i osobnim naoružanjem koje koristi.

Ne izvršenje zapovijedi ili ometanje, povlači odgovornost.

STOJNIK

Bruno Stojić

ZAPOVJEDNIK GS HVO

General - bojnik

Slobodan Praljak

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJIA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

4. KORPUS

KOMANDA

(Naziv jedinice-postrambe)

Dj. broj: 01-2920/93
Mostar, 12.04.1993.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
Strogo povjerljivo.....
(Stepen tajnosti)

Obavijest.-

- GS HVO
- OZ JIH HVO MOSTAR

U vezi Vašeg akta strogo pov.broj 01-584/93 od 03.04.1993.
godine,

OBAVJEŠTAVAMO VAS:

1. Dana 12.04.1993.godine grupa starješina iz II Brigade HVO i A RBiH je izašla na teren i dogovorili se oko linije dodira između II Brigade HVO i 41.motorizovane brigade A RBiH.
2. Ispred zapovjedništva II Brigade HVO prisustvovali su operativci (Antunović, Tipurić i dr. ukupno 3 operativca) a ispred A RBiH Žilić, Šemić i Šejtamić.
3. Dogovorena linija razgraničenja je od mosta Bijela-vododerina Dremovac-Povezak (tt 1088).
4. Takođe je dogovoreno oko međusobne uvezanosti i sadejstva, obaveznosti čvrstine branjenja rejona odbrane kao i sljedeće:
  - II Brigada će razvući telefonski kabal (PTK) za poljski telefon od zapovjedničkog mjesta zapovjednika bojne do jedinice A RBiH kod mosta Bijela a od mosta Bijela do zapovjedničkog mjesta iz 4.bataljona će A RBiH,
  - Izvršiti međusobnu razmjenu Zapismika minskih polja,
  - Imati međusobni kontakt na nivou bojna-bataljon radi razmjene informacija,
  - Ne smiju dozvoliti da bude nepokrivenog prostora za eventualno ubacivanje agresorskih DG ili DIG.

ZM/MZ

DOSTAVLJENO:

- GS HVO
- OZ JIH HVO MOSTAR
- ONO 4.K

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BIH
ZAPOVJEDNIŠTVO 4. KORPUSA

Str.pov.br: 01-2970/93
Mostar, 13.04.1993.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
Strogo povjerljivo

Osiguranje mostova i ukidanje
punkta "Drežnica", naređenje
dostavlja.-

41. Motorizovana brigada

Na osnovu usmenog razgovora brig.Petkovića i gosp. Pašalića, te na osnovu zapovjedi dj.br: 01-620/93 od 12.03.1993. godine, brig.Šetkovića, Načelnika GS HVO kojom su ukinuti pojedini punktovi za kontrolu saobraćaja na magistralnom putu Sarajevo-Mostar-Metković ređuzeti sljedeće:

1. Ukinuti punkt "Drežnica" za kontrolu saobraćaja. Istovremeno se ukidaju policijski punktovi kod HE "Salakovac" i kod HE "Mostar I", tako da ostaju sljedeći punktovi: "Grabovica", na Buni, Žovnici, Kobilovači i Gorancima na teritoriji opštine Mostar.
2. Osiguranje mosta "Bijela" i osiguranje mosta na Neretvi, ka naselju Drežnica, vršiti i dalje u duhu ranije dobijenih naredenja.
3. ONO 41. mot.br. će izraditi skicu neposrednog osiguranja mosta na Bijeloj i Neretvi i dostaviti K-di 4. mot.bat. 41. Mot.br. Oba mosta osigurati sa najmanje po deset vojnika u jednoj smjeni. ONO 41. Mot.br. će precizno odrediti uz skicu šta i koje oružje i oprema mora biti u svakoj smjeni (sup. RPB-7, M-84 PM i dr.).
4. Rok izvršenja naredbe 14.04.1993. godine do 12,00 sati.

BS/AT

DOSTAVLJENO:
- 41. Mot.br.
- ONO 4. K.
- a/a

ZAPOVJEDNIK
gospodin
Arif Pašalić

[Handwritten signature]

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

ODJEL OBRANE

OBRANA
VOJNO TAJNA
STROGO POV.

PERSONALNA UPRAVA

Broj: 02-3/1-.....~~44~~...../93
09.06.
Mostar, ... 1993. god.

URED PREDsjedNIKA HZ H-B

PREDMET: Pregled nacionalne strukture
pripadnika HVO -dostavlja -

Na Vaše traženje, u prilogu dopisa dostavljamo Vam "Pregled nacionalne strukture pripadnika HVO".

(Prilog br. 1)

Podaci su radeni na osnovu stanja sa danom 08.06.1993.god. za postrojbe pod rednim brojevima: 14, 15, 16, 17, 30, 31, 32, 33 i 34 a za ostale postrojbe na osnovi novoizrađenih vojnih iskaznica.

Napomena: Za dio postrojbi iz OZ "Srednja Bosna" zbog poznatih razloga tražene podatke nismo u mogućnosti dostaviti.

NACELNIK

Jure Brčić

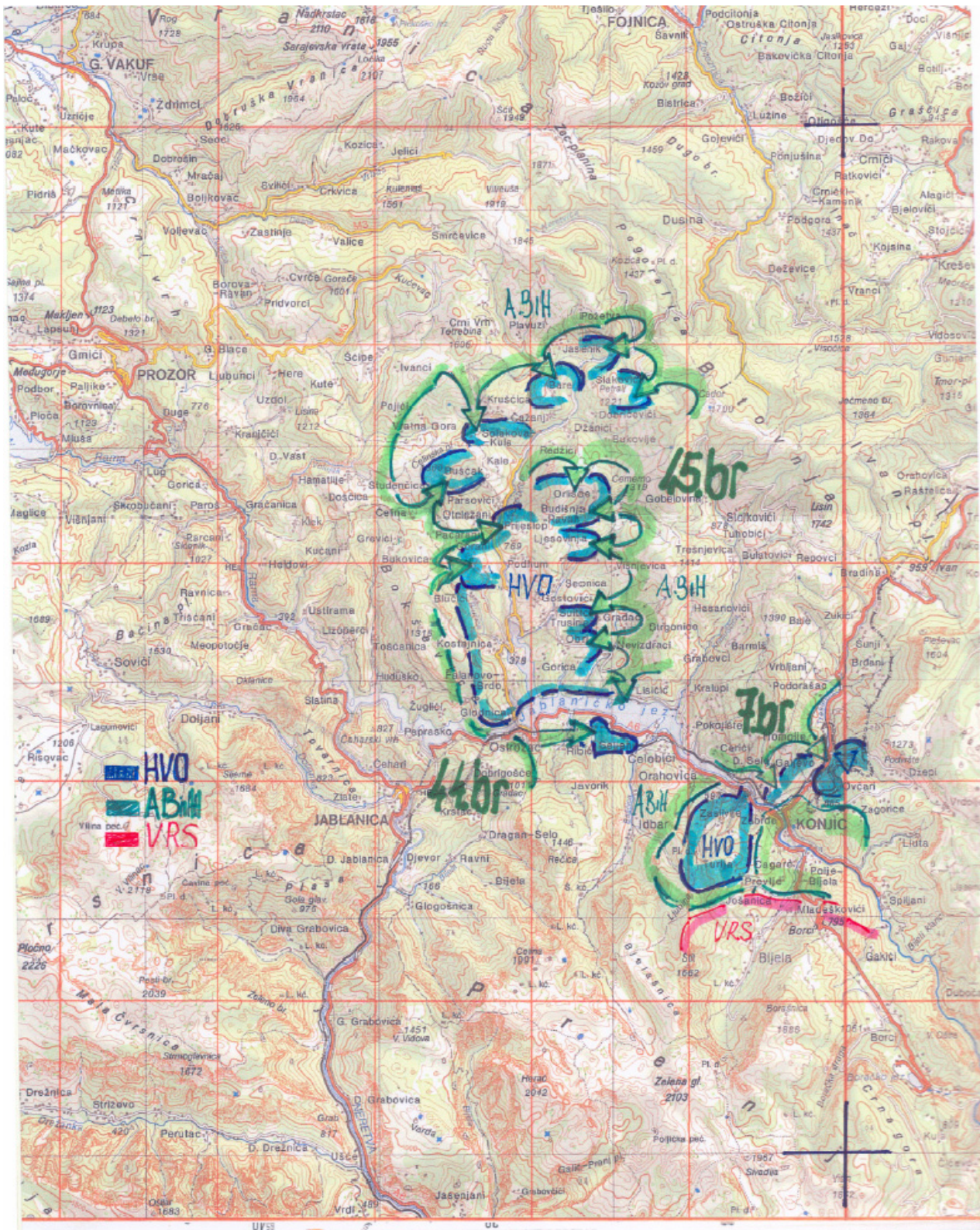
P R E G L E D
nacionalne strukture pripadnika
H V O

RB.	NAZIV POSTROJBE	UKUPNO	HRVATA	MUSLIM.	% MUSL.
1.	ODJEL OBRANE	247	238	9	3.64
2.	GLAVNI STOŽER HVO	65	64	1	1.53
3.	Z M I N	88	88	0	0.00
4.	ZAP. OZ POSAVINA	44	37	7	15.90
5.	101. BRIGADA	798	547	251	31.45
6.	102. BRIGADA	713	311	402	56.38
7.	103. BRIGADA	459	300	159	34.64
8.	104. BRIGADA	1180	992	188	15.93
9.	105. BRIGADA	214	89	125	58.41
10.	106. BRIGADA	2909	2592	317	10.89
11.	108. BRIGADA	297	254	43	14.47
12.	115. BRIGADA	1261	1135	126	10.00
13.	ZAP. OZ JIH	180	164	16	8.88
14.	1. BRIGADA	4686	3027	1659	35.00
15.	2. BRIGADA	2400	1900	500	20.83
16.	3. BRIGADA	1470	1269	201	13.60
17.	4. BRIGADA	4153	3953	200	4.82
18.	M T D	324	324	0	0.00
19.	2. lard PZO	344	344	0	0.00
20.	ZAP. OZ SREDNJA BOSNA	89	88	1	1.12
21.	TRAVNIČKA BRIGADA	1224	1211	13	1.06
22.	BRIG. JURE FRANCETIĆ	1216	1211	5	0.49
23.	M T D	84	83	1	1.12
24.	LOGISTIČKA BAZA	37	37	0	0.00
25.	4. lard PZO	330	315	15	4.54
26.	ZAP. OZ SZH	41	41	0	0.00
27.	BRIG. E. KVATERNIK	1537	1499	38	2.47
28.	BRIG. H. VUKIĆ	770	750	20	2.59
29.	OKLOPNA BOJNA	8	8	0	0.00
30.	BRIGADA RAMA	2023	1552	471	23.30
31.	BRIGADA KRALJ TOMISLAV	3054	2745	396	9.69
32.	BRIGADA P. KRESIKIR IV	3086	2312	767	24.85
33.	BOJNA KUPRES	249	244	5	2.01
34.	BOJNA POSUŠJE	266	266	0	0.00
35.	PUKOVNIJA BRUNO BUŠIĆ	331	329	2	0.60
36.	KAŽNJENIČKA BOJNA	280	164	116	41.42
37.	ATG 'BAJA KRALJEVIĆ'	107	105	2	1.86
38.	VITEZOVI	138	138	0	0.00
	U K U P N O :	36797	30841	5956	16.19

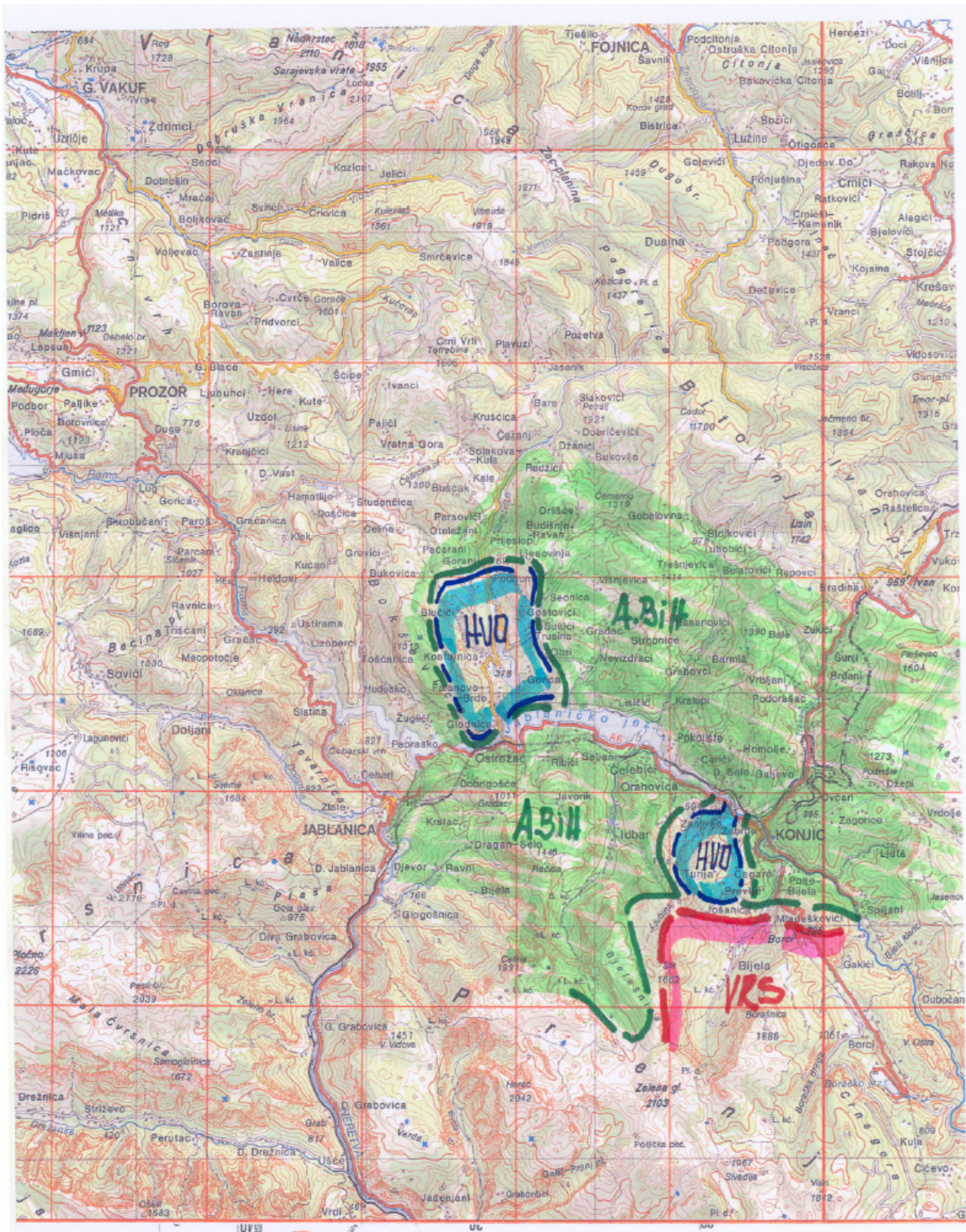

Napad A BiH na HVO u Konjicu

OPĆINA KONJIC – STANJE OD 13.04.1993. DO 25.04.1993.

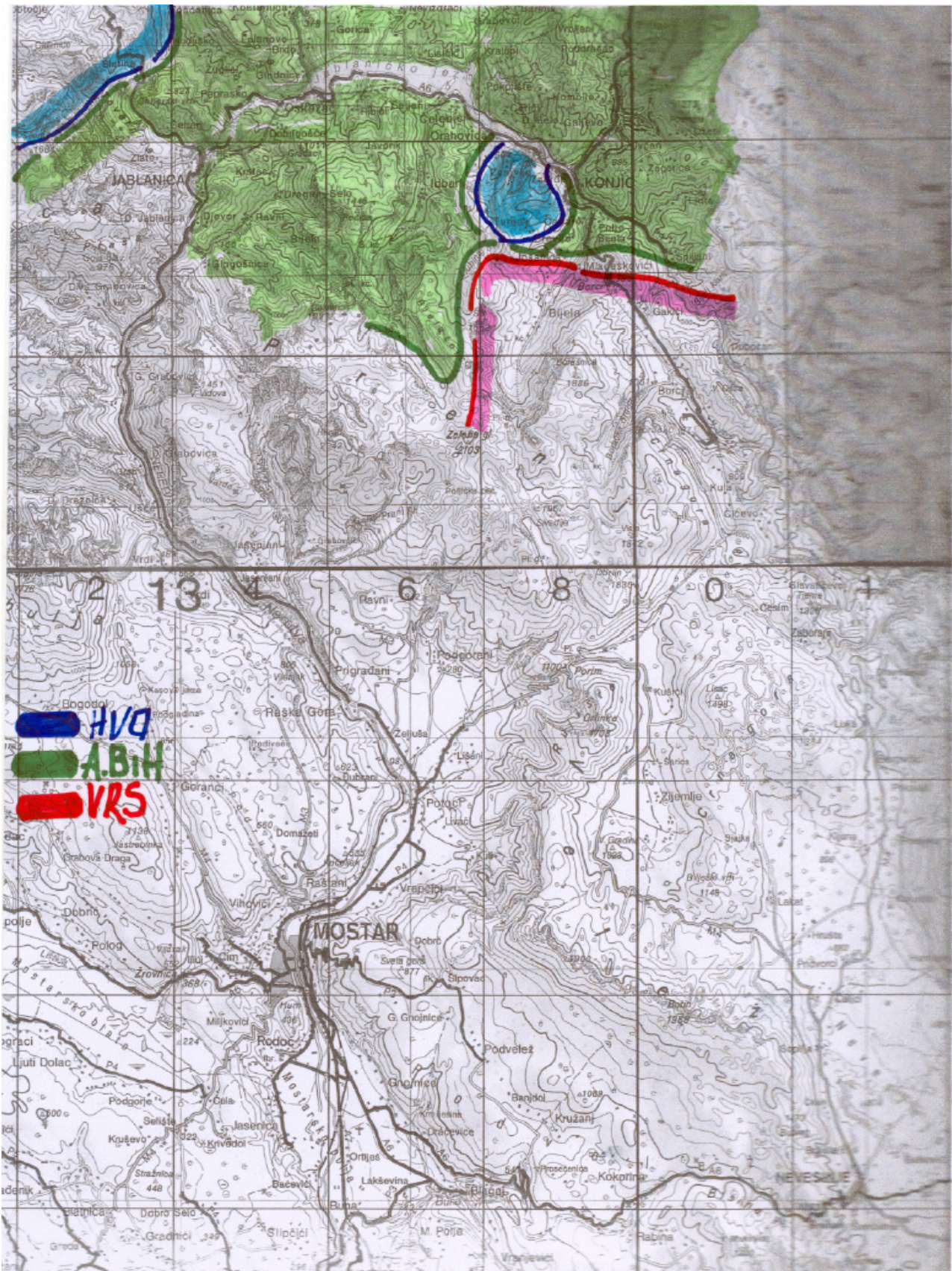

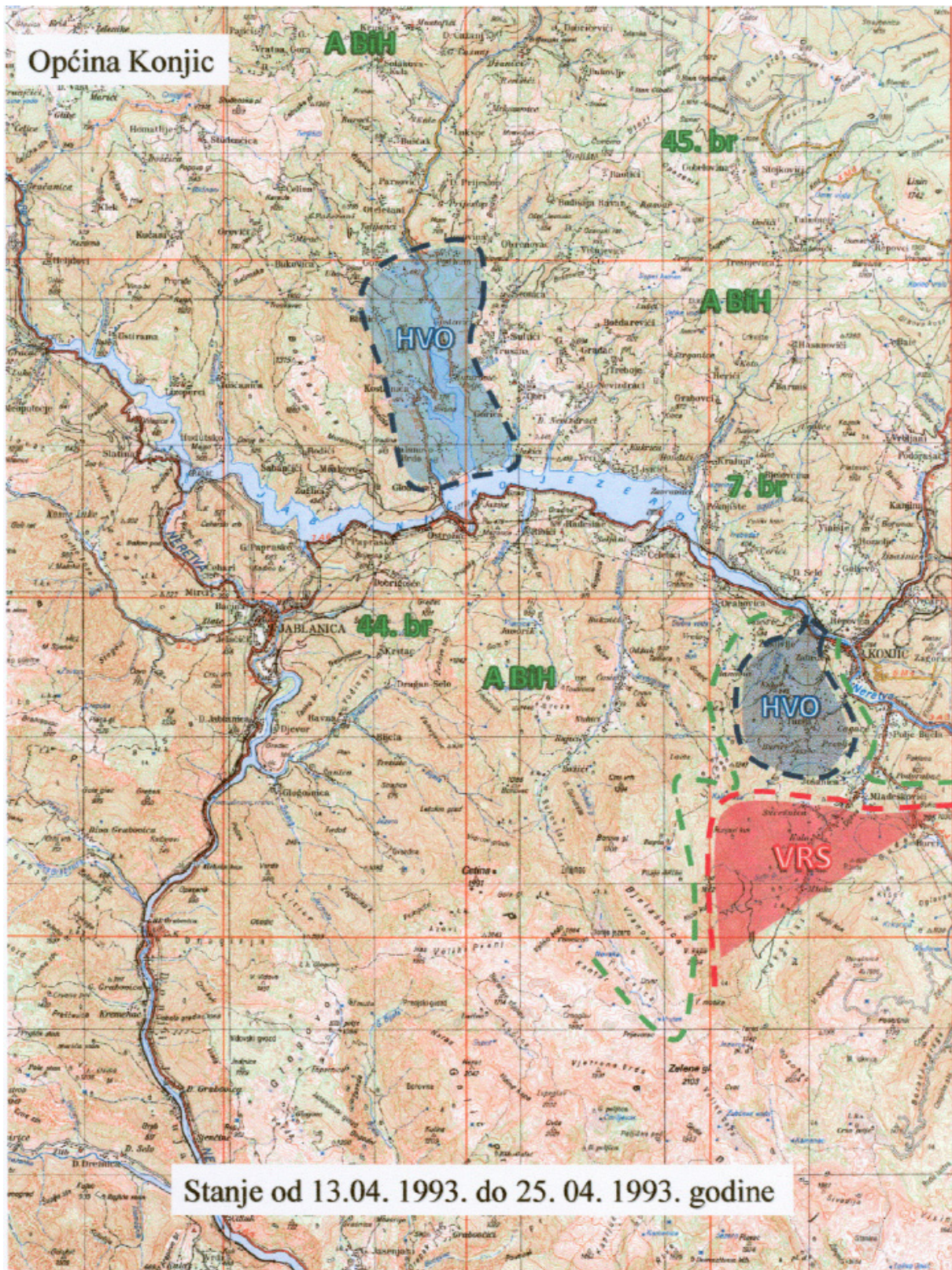
OPĆINA KONJIC – STANJE SVIBANJ 1993. DO 10.07.1993.

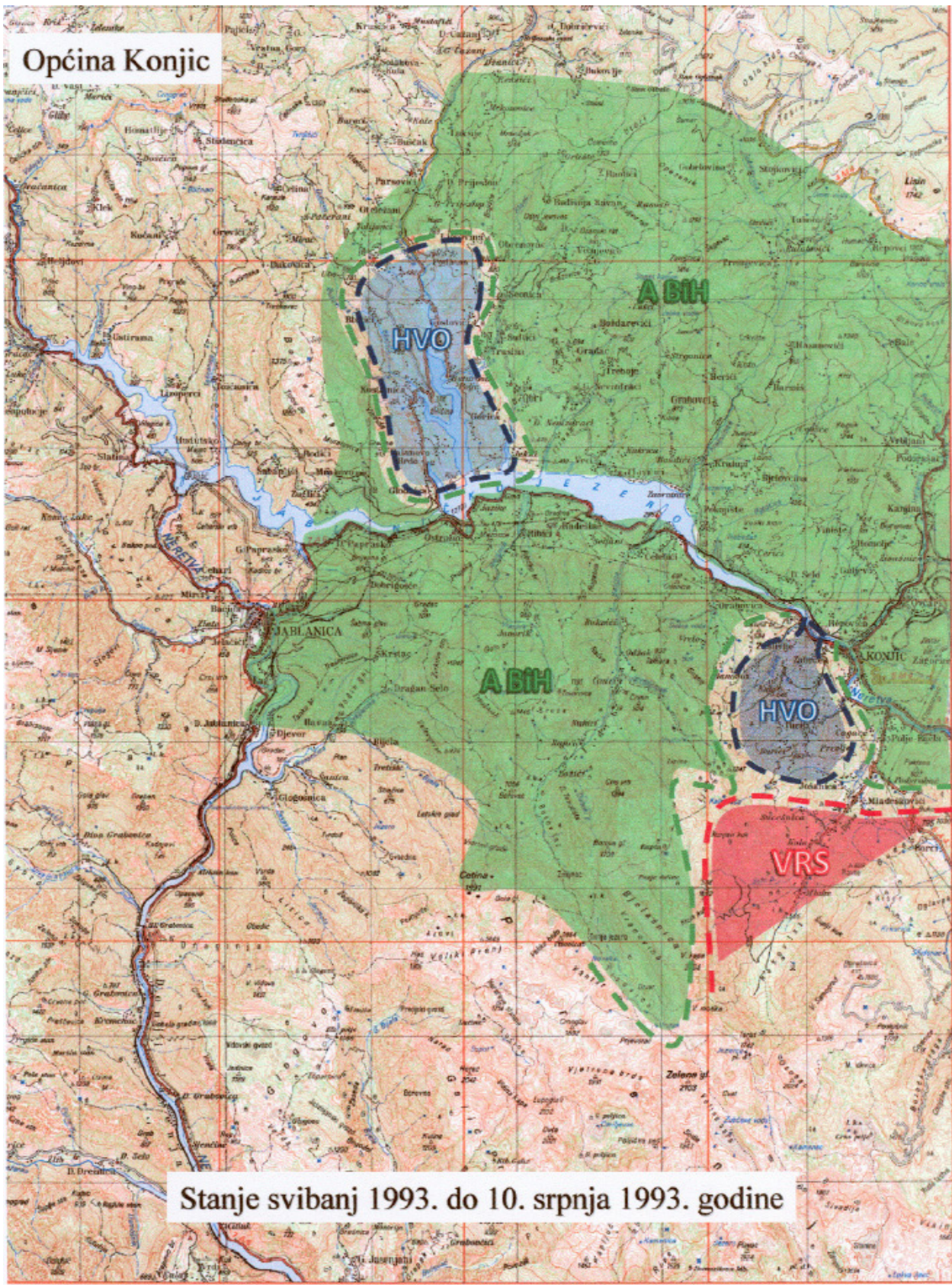

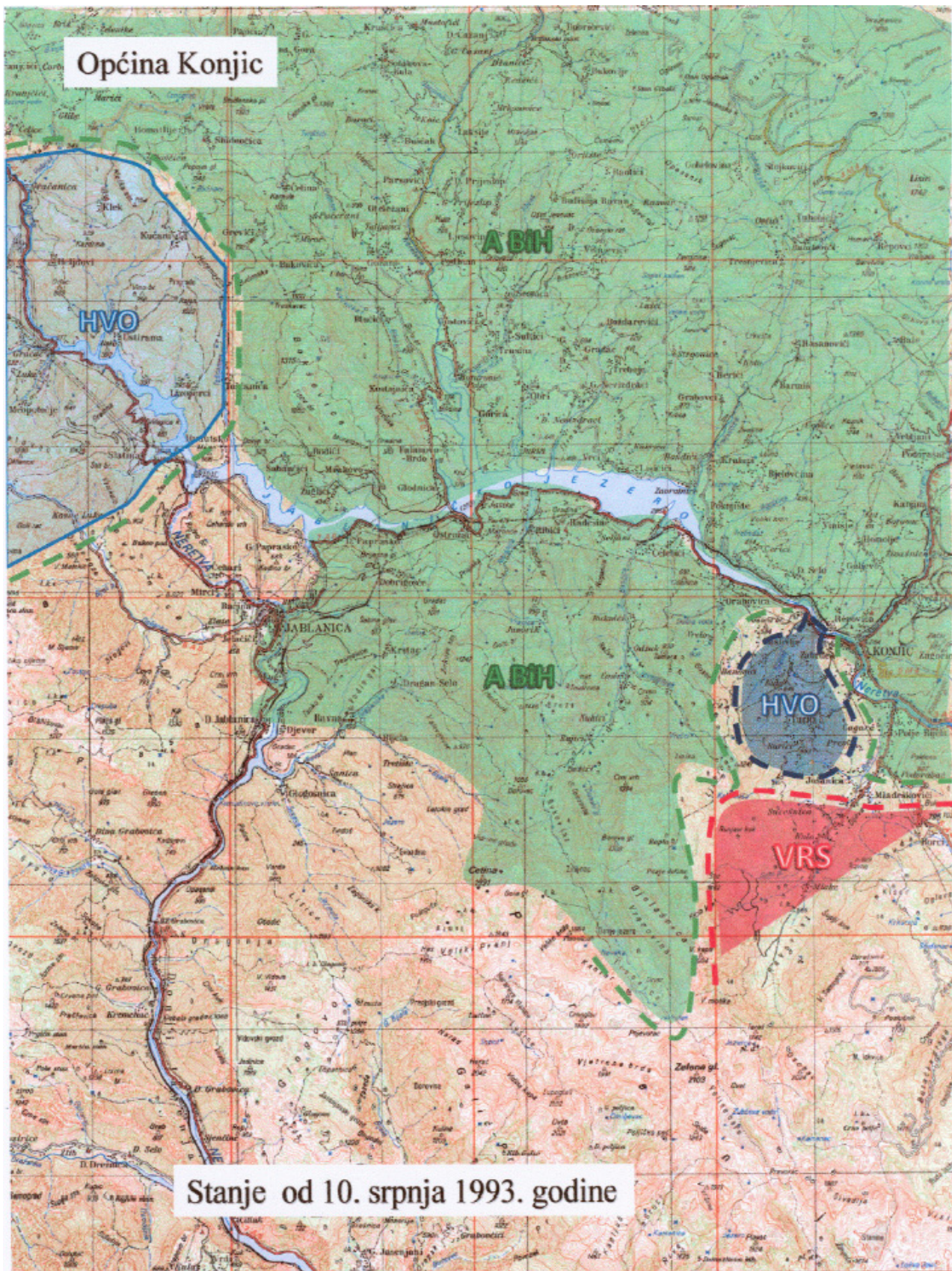

OPĆINA KONJIC – STANJE OD 10.07.1993.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

GLAVNI STOŽER HVO
Dj.broj:01-110/93
Mostar,20.01.1993.godine

YU0070
OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

HVO KONJIC
n/r Sagolj

Hitan rad na smirivanju situacije

Uspostavite kontakt sa A BiH u Konjicu i radite na smirivanju situacije.

Imamo informaciju da četnici planiraju upasti u Konjic i ovladati istim.

Jukine ljude izmjestiti sa vašeg prostora, a GS HVO izvjestite o broju ljudi, šta rade i kakve su im dalje namjere.

Ja sam u vezi Konjica razgovarao sa Pašalićem i on je obećao da će raditi na smirivanju situacije.

NAČELNIK GS HVO HZ H-B
brigadir Milivoj Petković

ECV, Naziv organa	GS HVO MO
Predato-primljeno teleg. br.	369
Dana	20. 01. 19. 93. u 16.50
TLR, TGP, TLF	RRV, ZV, Rv

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

Štatsvohovne komande OS RBiH
Sarajevo

Kabinet načelnika

Broj: 444-1
Datum: 28.01.1993. godine

KOMANDANTU 4. KORPUSA

Prema našim saznanjima na prostoru Jablanice, Konjica, Pazarica, Tarčina i vjerovatno i drugih mjesta u zoni odgovornosti 4.K. jedan manji dio kadrova iz Armije R BiH, MUP-a i vlasti u potpunosti se stavio u službu ostvarenja velikohiratske politike kroz potpuno sprovođenje zadatka koje dolazeju od rukovodilaca HZ "HZ-AB", što direktno utiče na razbijanje nekog fronta borbe za cjelovitu i demokratsku R BiH, a posredno i neposredno rbnjuje jedan dio naših pripadnika i dovodi ih u zabanu. Ovo se naročito odnosi na br. R. Hadžihusseinića - predsjednika SO Konjic, Jasmina Gasku - načelnika MUP-a Konjic, načelnika MUP-a Hadžići Tufo Refo i komandanta 7. konjičke brigade Gerovac Midhata. Radi sagledavanja cjelovite situacije i planskog preduzimanja mjera

N A R E D B U J E N I J E :

1. Što prije utiči na Igman i obaviti razgovor sa komandantom DG "Igman", zapovodnikom Džeratom Radjom, Ališpaga Zulfikarom i ostalim.
2. Angažujte sve ostale moguće izvore radi što hitnijeg sagledavanja cjelokupnog stanja i utvrđivanja istine, jer ovdje je istina jedini kriterij.
3. Problem zvestrano izučite i ono što je u vašoj nadležnosti odmah riješite, a predložite koje i kakve (ako su potrebne) kadrovske promjene treba da uradi OS R BiH, MUP ili Predsjedništvo R BiH !!! eventualno stranka.
4. Po potrebi predložite posebne mjere krivičnog ponijanja !!! eventualno ako je potrebno napraviti posebne akcije za koje ćemo blagovremeno odrediti snage i sredstva.
5. Provjerite ima li sličnih pojave i na drugim mjestima.

F L N K
KOMANDE OJ RBiH
Sarajevo

Republika Bosna i Hercegovina
ARMIJA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

- 7. brigada "Suad Alić"
- Brigada "Neretvica"
- brigada "Neretva"
- BVP 4. Korpusa Armije RBiH
- Opštinski štab Armije Jablanica

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

4000/54

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA RBiH

- Stanica javne bezbjednosti Hadžići
- Stanica javne bezbjednosti Jablanica
- Stanica javne bezbjednosti Konjic

Broj: str.pov. 16-8/08-62/93

Datum: 20.03.1993.g.

Z A P I S N I K

sa zajedničkog sastanka predstavnika komandi Armije R BiH brigada "Suad Alić", brigada "Neretvica", brigada "Neretva", BVP 4. korpusa, Opštinskog štaba Jablanica, te predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova R BiH - Stanica javne bezbjednosti Hadžići, Jablanica i Konjic, održanog dana 20. marta 1993.g.

PREDMET: Procjena novonastale vojno-bezbjednosne situacije na području opština Hadžići, Jablanica i Konjic, a u odnosu prema Hrvatskog vijeća odbrane.-

Nakon analiziranja vojno-bezbjednosnog stanja na slobodnim teritorijama pomenutih opština, utvrđeno je da se u posljednje vrijeme, a naročito od početka nastavka pregovora u Njujorku, znatno pogoršava odnos između HVO i legalne državne vlasti Republike Bosne i Hercegovine i Armije Republike Bosne i Hercegovine na navedenom prostoru. Razlozi za to su što HVO silom uspostavlja paralelnu vlast što se očituje kroz:

- provođenje poreskog sistema,
- kontrola protoka roba i ljudi gdje su ispoljene nezakonite radnje privođenja vlasnika privatnih radnji radi prisilnog oporezivanja (porez je viši od 50% kupljene robe),
- prisvajanje repromaterijala DP "Igman" i drugih, kao i zaplijena novca od direktora DP "Igman" (259500 DM), a koje su namjenjene za plate radnicima,
- isticanje na vozila registarskih tablica takozvane Hrvatske zajednice Herceg-bosna, kao i isticanje zastava na objektima koji se po propisima ne obilježavaju nacionalnim obilježjima,

- izdavanje zapovjesti od HVO o zabrani prolaska svih vozila Armije sa područja opštine Konjic prema Mostaru, a koja je predočena na punktu u Selakovcu,
- uzurpiranje stambenih i poslovnih prostora bez saglasnosti nadležnih organa i vlasnika oduzetih objekata,
- sve češće pojave najgusnijeg oblika drumskog razbojništva i pljačke prema pripadnicima Armije i licima muslimanske nacionalnosti na području Risovca, Gruda, Čapljine, Širokog Brijega, Posušja, Kiselja i drugih mjesta,
- izmjena naziva pojedinih naseljenih mjesta prema njihovom slobodnom nahodjenju,
- isključivanje mobitel satelitskih telefona vlasnicima muslimanske nacionalnosti samo zbog toga što u komunikaciji sa drugim licima upotrijebe pozdrav MERHABA,

Polazeći od istaknutog i Odluke Ustavnog suda Republike Bosne i Hercegovine o poništavanju svih propisa o uspostavljanju tzv. Hrvatsk zajednica Herceg-bosna (SL.list RBiH, broj:16/92, od 18.09.1992.g.) i ukazane potrebe, jednoglasno su donijeti sljedeći zaključci:

1. Na slobodnijim teritorijama opština Jablanica, Konjic i Hadži izvršiti primjenu svih propisa koje donose legalna vlasti Republike Bosne i Hercegovine i ovih opština,

2. Za sprovođenje propisa iz tačke 1. obezbjediti postavljanje mješovitih punktova sa snagama policije MUP-a i Armije RBiH, koji će vršiti kontrolu prolaza preko ovih teritorija lica, vozila, robe i sve drugo što čini materijalno dobro i to na mjestima:

- punkt Aleksin Han
- " Bokulja
- " Ostrožac
- " Bradina
- " Ivan Sedlo
- " raskršće puteva Tarčin-Kreševo
- " Zovik

3. Način rada i ostvarivanja funkcije punktova regulisat će se posebnim aktom - naredbom,

4. U zoni svoje odgovornosti obezbjediti zaštitu objekata od opšteg društvenog značaja kao i punu kontrolu slobodne teritorije sa snagama Armije i MUP-a,

5. U mjestima Jablanica, Donje Solo i Bradina u svako doba mor biti u pripravnosti jedinica Armije RBiH jačine potrebne za provodje ovih zaključaka,

6. Staviti u potpunu funkciju Štanicu policije Buturović Polje radi provođenja zakonitosti i državne vlasti RBiH, a u slučaju potreb angažovati i snage Armije RBiH,

7. Ojačati odbrambene linije prema agresoru, te obezbjediti punu kontrolu prostora na pravcu Jablanica - Kute - Here - Ščipe, te ove snage povezati sa snagama Armije susjednih opština.

8. Poduzeti adekvatne mjere i radnje da se hitno izmjesti jedinice HVO "Nahid Kulenović" s obzirom da su to snage koje su na ovom prostor locirane sa prostora drugih opština,

9. Pripremiti snage Armije da se u najkraćem roku zauzmu objekat "Zlatar".

10. Snagama MUP-a, a po potrebi i snagama Vojne policije obezbjedi potpuno sprovođenje policijskog sata, kao i najoštrije suprotstavljan kriminalnim radnjama,

11. Putem inspekcijske službe i drugih organa spriječiti nelegalnu kupovinu stanova i druge nepokretne imovine od stanovnika sa ovih podrčja koji se samovoljno iseljavaju,

12. Za izvršenje revizije akata navodnog prihvatanja HZ HB i davan saglasnosti za registrovanje vozila sa oznakama KO, formira se komisij u sastavu: - Faik Špago
- Jusuf Hadžajlija
- Enes Faladžić,

13. Odmah, preko pomoćnika komandanta za operativne poslove, odno načelnika Štabova i SJB, pristupiti izradi plana jedinstvenog djelovan svih snaga na ovom prostoru u slučaju ukazane potrebe,

14. Naredbom načelnika SJB i komandanta BVP 4.Korpusa regulisati izgled i način rada i ophodjenja pripadnika policije, svake u svojoj nadležnosti,

15. Do 25.03.1993.g. demontirati punkt na Drecelju i ukloniti sve druge punktove na ovim prostorima koji nisu određeni ovim zaključcima

16. O ovim zaključcima obavjestiti:

- Ratno predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine
- Predsjednika Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine gospodina Aliju Izetbegovića u Njujorku
- Glavni štab OS Republike Bosne i Hercegovine
- Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Bosne i Hercegov
- Komandu 4.Korpusa Armije RBiH
- Ratna predsjedništva u opštinama Jablanica, Hadžići i Konji

17. Za izvršenje ovih ZAKLJUČAKA odgovorni su:

- Komandanti brigada
- Komandanti Opštinskih Štabova
- načelnici Stanica javne bezbjednosti
- komandant BVP 4.Korpusa
- predsjednici Ratnih predsjedništava opština Jablanica, Konji

18. Ovlašćuju se komandanti brigada "Suad Alić", "Neretvica" i načelnik Stanice javne bezbjednosti Konjic da ove zaključke saopšte javnosti i razloge zbog kojih su doneseni, pri tome vodeći računa o čuvanju državne i vojne tajne.

PREDSTAVNICI ARMIJE RBiH

komandant brigade "Suad Alić"

Čaravac Mithad

[Signature]

komandant brigade "Neretvica"

Haselović Hasan

[Signature]

3. komandant brigade "Neretva"

Kovačević Mehmed

[Signature]

4. komandant Opštinskog štaba Jablanica

Šabić Safet

[Signature]

5. komandant BVP 4. Korpusa

Šabić Nusret

[Signature]

PREDSTAVNICI MINISTARSTVA
UNUTRAŠNJIH POSLOVA RBiH

načelnik SJB Jablanica

Zekić Amin

[Signature]

načelnik SJB Hadžići

Prizil

[Signature]

3. načelnik SJB Konjic

Jaganin Guska

[Signature]

/ Ovaj zapisnik je uradjen u devet primjeraka na četiri pisane str./

SPUŠTILA BOJNA I MERKEROVINA
MIDA S VEP - 4. KORPUS
BASICI "MIAO 411" KONTO
BIA 02-211493
DUBROVNIK, 23.03.1993. g.

~~100079~~

ZAPOVJEDNIŠTVO
4. korpusa
br. 02-2236/93
Datum 24.3.93.

4. KORPUS - POSTAR

VAJEDNI OPERATIVNI CENTAR

Ostavljamo Vas da je stanje u zoni naša odgovornosti sledi:
150 pripadnika HVO zarobljeno,
- Grad blokirano,
- život u gradu paralizovan,
- Nastavljamo sa hapšenjem.

K O M A N D A N T
Dobrovaljehat

KORPUS - CENTAR VEZE
DUBROVNIK

GLAVNI STOŽER HVO

Dj. broji: 01-SPB/93

Mostar, 23.03.1993, god.

KOMANDA IV KORPUSA

Dj. br. 01-2192/93

Zajedničkim dogovorom Načelnika GS HVO, Zapovjednika 4. korpusa i Zapovjednika OZ JIH, a zbog teške situacije na bojištima Tuzlanskog korpusa, Usore, Sarajeva i pružanja maksimalne pomoći istim, te smirivanja tenzija na vašem prostoru

Z A P O V I J E D A M O - N A R E Đ U J E M O (H V O I A B I H)

1. Odmah obustavite sve radnje i postupke koje narušavaju zajedničku borbu HVO i A BiH.
2. Sve uhićene osobe na obe strane odmah otpustite.
3. Izvršite deblokadu svih mjesta i omogućite ljudima normalan život na svojim ognjištima.
4. Učinite u potpunosti probošan put kroz Jablanicu i Konjic.
5. Sve nesporazume koji su doveli do napete situacije riješite zajedničkim dogovorom uz obostrano razumijevanje i popustljivost sa obe strane.
6. Shvatite od vaših odnosa zavisi mogućnost pomoći Tuzli, Usori i Sarajevu.
7. Načelnik GS HVO obavezuje se da će osigurati nesmetan prolaz svih transporta sa urednom dokumentacijom, a protiv onih koji to budu ometali poduzet će najoktrije mjere.
8. Zajednička komisija HVO i A BiH koja vam se upućuje ima sve ovlasti u Zapovijedanju.
9. Sastanak na najviše mogućem nivou Zapovijedanja HVO i A BiH održat će se na vaš prijedlog.

NAČELNIK GS HVO

[Signature]

Milivoj Petković

ZAPOVJEDNIK 4. KORPUSA A BiH

[Signature]

Arif Pašalić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
BRIGADA "HERCEG BOSNA" KONJIC

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Datum: 24.03.1993. godine

HVO MOSTAR
ZAPOVJEDNISSTVO OZ J/I H

M O S T A R

Izviješće za dan 24.03.1993.

Po odlasku mješovite komisije iz Mostara pristupili smo sa naše strane provedbi izdate zapovjedi, no druga strana nije ispunila ni jednu točku zapovjedi. Armijske snage su od samog jutra zlostoko napale naše položaje, uzvraćali smo tek toliko da održimo crtu obrane. U Konjicu je blokirana naš VP kao i zapovjedništvo II bojne. Po gradu se pale naše zastave i uhicuju naši ljudi. Izviješćeni smo da naši ljudi iz vojarne Ivan-sedlo još nisu pušteni, kao ni ostali uhiceni.

Nekom noći, poslije izdate zapovjedi, vršili pregrupiranja i planirali napad (veza im je cijelu noć radila šifrirano).

Rano jutros razoružani su naši ljudi u selu Strgovnice i njihove snage su nakon toga krenule ka našim položajima u tom rajonu. Prethodni dan nam nisu vratili ranjenika i dva uhicenika, iako smo poslali sanitet da ih preuzmu. Sa istom praksom nastavljaju i danas. Jutros su u Konjicu su zarobili naš sanitet koji je prevezio ranjenu ženu pa je na našu intervenciju pušteno, ali je na povratku u Klis na svakom punktu zaustavljeno i osoblje verbalno maltretirano. Od tada ne dozvoljavaju prolaz sanitetu tako da nismo u stanju prevoziti naše ranjenike do medicinske ustanove.

Od ranog jutra napada se kompletna zona odgovornosti I bojne, a isto- vreme je napadnuto Pokojiste gdje su naša dvojica ranjena.

Već treći dan Vratna Gora je u okruženju i tuče se iz Krusćice. Sela na rubnim djelovima ka Prozorskoj općini su cijeli dan pod vatrom i pokušavaju se zauzeti (riječ je o selima: Pozzeva, Flavzi, Busćak i Prijeslop). U selu Jasenik su zarobili sve naše vojske i civile Hrvatske nacionalnosti (njih oko 50) i zatvorili ih u jednu kuću blizu džamije, valjda misleći da ćemo mi granatirati istu

da ih mi sami pobijemo, što mi naravno nismo učinili. U selu Luševici zarobili su oko 50 žena i djece i zatvorili ih u neku kuću želeći da im služi kao živi štit. U selu Trusina napravili su punkt sa koga vatreno djeluju. U Seonici držimo njihove snage u okruženju ali po noći nemožemo kontrolirati veliki prostor da bi spriječili dolazak svježih snaga. Iz sela Podhuma, Parsovića i Gorana potiskuju naše snage ka Goranskom Polju pa se povlačimo ka raskrižju prema Buturović Polju. Ka selu Vrče upućeno je 400-500 pripadnika A BiH, ovo je selo tučeno iz MB iz Čelebića. Iz Jablanice (neznano točnu lokaciju) tučena je Kostajnica. Iz Ostrožca su tučeni Falanovo Brdo i Kostajnica cijeli dan i to isključivo civilni ciljevi, srećom u ova dva sela nije bilo ozlijeđenih niti poginulih. Oruđe u Ostrožac (MB B2 i 102 mm - 10 kom) dovučeno je iz Konjica iz brigade "Suad Alić

koja je oslabila crtu prema četnicima na konjičkoj bojnoj liniji. Iz sela Gorica tučeni su Obri ali je to mjesto neutralizirano. Jake svježnje snage ubacuju preko sela Repovaca prema selima Gornje i Donje Vissnjevice. Civilno stanovništvo iz Gornjih i Donjih Vissnjevica, kao i Mrkosovica i Budisnje ravni izvukli smo prema Ljesovini, a civilno stanovništvo iz Goranskog Polja prema Kostajnici iako je osatlo još nekoliko starica

Iz Konjica (sa kojima zbog prekida telefonskih veza teško stupiti u kontakt) smo dobili informaciju (ne znamo stupanj točnosti) da je brigada "Suad Alić" dobila zadatak da nas vojnički porazi na svom polo

...) smo dobili informaciju (ne znamo stupanj točnosti) da je
da "Suad Alic" dobila zadatak da nas vojnički porazi na svom polo-
ajima oko Konjica (dakle na ctrama prema četnicima); no određeni
potčinjeni je ne zele izvršiti i navodno zele prekid sukoba.
Muslimanski političari zahtjevaju od vojske prekid susreta no nemaju
utjecaj na vojsku. Prema i ranijim informacijama armijske snage su imale
za cilj svrgavanje muslimanskog političkog i civilnog vodstva pa
sada samo do kraja realiziraju vojni plan o vojnom osvajanju općine i
uspostavi nove muslimanske vlasti.
Do sada na području Klisa imamo registriranih 4 mrtva i 2 ranjena.
Upravo dogovaramo prekid vatre, no i slusamo njihovo izvješće za
Radio BiH, koje govori suprotno. Na najgori način uz obilje neistina
informiraju javnost (izvješće šalje Haso Hakalović sa kojim dogo-
varamo prekid vatre), pa ne vjerujemo u njihovu iskrenost.

I BOJNA "KLIS"
Zeljko Mlikota

AC
12.7.2009

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
BRIGADA "HERCEG STJEPAN" KONJIC

1140

Konjic: 26.03.1993. godine

HVO MOSTAR
GLAVNI STOZZER

M O S T A R

Dana 25.03.1993. godine stupila je na snagu zapovijest gospodina brigadira Milivoja Petkovića i gospodina Arifa Passalica. Istog dana komisija na čelu sa gore navedenom gospodom obišla su krizna područja u širom rajonu Klisa, uklonili barikade, skinula strasti, obustavili vatru i povukli djelimično vojsku na početne pozicije. Verificirana komisija u 10,00 satidana 26.03.1993. godine krenula je na realizaciju vasih zapovjedi. Detaljnije informacije dobićete po povratku sa terena.

Dostaviti:

- 1 x GS HVO MOSTAR
- 1 x IV KORPUS ARMIIJE BiH
- 1 x KOMISIJI

Komisija:

1. Ramicc Esad
2. Puljicc Slavko
3. SSagolj Zdravko
4. CCibo Safet
5. Cerovac Midhat
6. Mahalovic Safet

ECV. Naziv organa	GS HVO
Predata primljeno teleg. br.	1651
Dana	26.03.1993. u 15 ⁵⁰
Priloga	1 (1) RRV, ZV, RV

HZ HB
HVO KONJIC
BR."HERCEG STJEPAN"KONJIC
15.04.1993.

GS HVO MOSTAR
ZAPOVJEDNISSTVO OZ J/I H
MOSTAR
ZAPOVJEDNISSTVO OZ S/Z H
HVO FOJNICA
HVO KISELJAK
BRIGADA "RAMA" PROZOR

Konjic je napadnut od snaga pristiglih od Bradine i Igmana. Ccinimo sve da neutralisemo ta dejstva. Vrsse jak pritisak iz Jablanice na podruccje Klisa. Pokussaccemo nessto napraviti i u Jablanici da vezzemo te snage (oni su okruzzili nasse snage u Doljanima i Soviccima)ali nemozzemo sami nissta uccinkovito napraviti. Poccmite djelovati prema ranijem dogovoru ODMAH. Zlatar i Bokssevisa su u okruzzenju nemogu se odrzzati pozzurite javite Prozoru oni kazzu nemogu nam nissta pomocci kazzu nemaju zapovjedi. Pokojisste Konjic CCelebicci I Radessine GORE pomozite. Ukljuccite Kiseljak u rejon Ivan planine, nek Prozor vezze snage topnisstvom dok se nessto konkretnije neuradi. Krenite jednom dok smo joss zzivi.

ZA DOM SPREMNI!

Zapovjednik brigade
Zdravko Ssagolj

prosljedeno ta ot 3/1 Hercegovina

ECV, Naziv organa	GS HVO MO
Predato-primljeno teleg. br.	2011
Dana 15. 04. 19 93 u 12.30	
TLP, TGR, TLF	RRV, ZV, RV
Obradio:	M. 1/60
	(potpis)

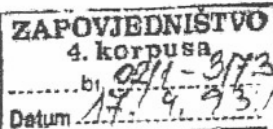
43. bbr

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BiH
KOMANDA OG "IGMAN"
Igman, 16.04.1993. godine

02/1

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

BORBENI IZVJESSTAJ

KOMANDANTU 4. KORPUSA
M O S T A R

U toku danasnjeg dana na području Konjica nastavljene su borbe na svim dijelovima opštine. Posao je jedan uređaj bio u kvaru nemam puno informacija iz Klisa. Dobili smo uređaj sa Igmana i ponovo uspostavili vezu. Izvjesšten sam da tamo nema većih problema i da se brigada "Neretvica" uspješno nosi sa agresorskim HVO-om.

U zoni 7. brigade situacija je sljedeća:

Objekat Zlatar je u okruženju i nastavlja se sa dejstvima. HVO intenzivno traži pomoć i isto se tiče ovog objekta na izmaku su snage. Inače sa ovog objekta artiljerijom nemilosrdno tuku grad i sva muslimanska sela.

Duveli smo svježe snage na pravcu Podorassac-s. Dvccari i uspjeli deblokirati selo i pomoći civilima. Po izvjesstaju occiscen je rejon jugozapadno od adukta prema Zlataru.

-Nastavljeno jhe dejstvo nassih snaga na pravcu s. Homolje-Repovica i trenutno cciste selo Galjevo. Tu HVO daje veliki otpor i tu su poginula nassa dva borca.

Nastavit cce se do kraja jer je ovladjivanje Repovicom uslov za pokret ka Babinom Nosu. Objekat Zlatar dominira nad svim a njegovim osvajanjem komanduje Cerovac, i veoma je spor esto se odrzava na ostalo.

HVO potisnut je iz sela Dvccari i sela Borovac povukao se u magacin DC prema gradu. Od strane grada blokirao je sa snagama VP pod komandom SSahicha koji veoma uspješno komanduje bataljonom.

-Objekat Babin Nos je blokirao a u njegovo osvajanje cce se krenuti tek poslije Zlatara i Repovice.

-Interesantno je da HVO Konjic putem veze vapi za pomoć i obećana im je iz Kresseva i Kiseljaka. Na tim pravcima postavljene su zasjede. Inače ovdje je pozitivno odjeknuo vase obraccanje javnosti i krajnje otvoreno rekli ssta rade Hrvati.

PO KONACNE POBJEDE !!!

PNSS ZA ONP
ESAD RAMICH

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BiH
KOMANDA 4. KORPUSA
Djelov.broj: 01-319A/93
Mostar, 17.04.1993.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
Strogo povjerljivo
H I T N O !

NAREĐENJE-

SVIM JEDINICAMA
4. KORPUSA

Na osnovu nastale situacije i razvoja događaja i borbenih dejstava u zoni odgovornosti 4. korpusa, a u cilju prevazilaženja situacije i uspostavljanju što povoljnijeg stanja za nas,

N A R E Đ U J E M :

1. Jedinice koje su u borbenom dodiru sa snagama HVO i HV nastaviti ~~obavljati~~ b/d, te u tom cilju poduzimati sve potrebne mjere. Težište dejstva dati na objektu i pravce koji vas najviše ugrožavaju.

Početakne uspjehe maksimalno eksploatirati:

Izvršite posjedanje dominantnih objekata (ako iste niste posjeli) sa kojih možete kontrolisati veće prostore i šire regione.

Izvršite međusobnu uvezanost i koordinaciju. Vršite stalno izviđanje i osmatranje pravaca sa kojih se izvode b/d prema vašim jedinicama.

Jedinice maksimalno osamostalite u logističkom smislu. Težište imati na tehničkom obezbjeđenju (misli se na materijalna sredstva koja obezbjeđuju samostalno izvođenje borbenih dejstava).

2. Jedinice koje drže položaje prema čatnicima ne smiju dozvoliti prodor istih u zonama svoje odgovornosti.
3. U svemu ostalom pridržavati se ranije dobijenih naređenja i uputstava.
4. Odmah dostavljati sve podatke o zarobljenim i poginulim pripadnicima HVO i HV.
5. Takođe voditi urednu evidenciju o svojim ranjenim i poginulim borcima i iste nam dostavljati.
6. Izvještaje dostavljati redovne svakih 6 sati a vanredne po potrebi.

KOMANDANT

Podin

Avif Pašalić

REPUBLIKA BiH
Armija R BiH
M 4. Korpusa A RBiH
s. Bradina, 17.04.1993. g. 20,00h

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

BORBENI IZVJESSTAJ,

K-DANTU 4. KORPUSA MOSTAR

Danas su nastavljena borbena dejstva sa HVO u zonama obje brigade u Konjic. Situacija u zoni 7. brigade je sljedeća:
Na osnovu podataka koje mi je referisao komandant brigade na referisanju odbranom danas u s. Bradina od 18,00 do 20,00 sati stanje je sljedeće:

POLOZAJ HVO "STARI GRAD"

Objekat je u okruzenju. Snage 7. brigade zarobili su pet vojnika HVO. Na Gradu je ostalo joss 11 vojnika sa zapovjednikom Mikulich Draganom. Glavni zapovjednik otporne taccke je tzv. "Berko" koji nije iz Konjica i ne dozvoljava vojnicima da se predaju. Od orudja gore ima dva PAM-a, jedan MB 82mm i jedan MB 120mm. Oko objekta postoji minsko polje.

POLOZAJ HVO "ZLATAR"

Objekat je u potpunom okruzenju. Okruzzuju ga 60 vojnika "Crni labudovi", 40 pripadnika spec. jed. MUP-a Hadzichi i 80 vojnika 7. brigade Konjic. Objekat je veoma jak i dobro posjednut i utvrđen. U dosadassnjem stezanju obrucca oko objekta zarobljeno je 20 vojnika HVO, dva sijacca smrti i jedan PAT 20/3 na vozilu. Nastavlja se stezanje obrucca a na vezama HVO ccuje se zahtjev posade za predajom.

POLOZAJI HVO "SPILJANI"

Nasse jedinice razoruzzale su i zatvorile 15 pripadnika HVO i kompletnu liniju prema ccteticima na tom rejonu drzzi A R BiH.

POLOZAJ HVO "POLJE BIJELA"

Nasse snage su razoruzzale 15 vojnika HVO. Ti vojnici su trazzili da prijedju u A BiH. Odobreno je osmorici i sada su u A BiH. Na toj liniji liniju prema ccteticima drzzi iskljuccivo A BiH. Juccesu HVO vojnici intenzivno granatinal nassu jedinicu koja je drzzala liniju prema ccteticima na s. Prevlje. Tu su zarobili nassu posadu i uzeli liniju. Sa Igmana sam vezom naredio da se odmah napadne i povrati linija. Prvi bataljon 7. brigade je izvrssio moje naredjenje i do jutra je linija ponovo zauzeta. HVO vojnici se drzze zarobljeni tuda nebi HVO granatiral nassu rejon. U toj akciji vlaksse su ranjeni dva borca A BiH.

POLOZAJ HVO "BABIN NOS"

Radik sero izuzetno utvrđenom objektu odakle se bjescimuccno nazara grad Konjic i ubijaju civili. Objekat su okruzzile snage BVB 4. Korpusa i snage MUP-a Konjic. Sa distance ga tuccemo samohotkom. Pjessadija nece krenuti u osvajanje dok ne oslobodimo Zlatar i Repovicu odakle se sastiti jedinom vatro-ovaj objekat. Svi vazzni objekti u gradu su pod nassom kontrolom. Za sada u 7. brigadi ima 4 vojnika mrtva, jedan teze i pet laksse ranjenih i kod Zuke jedan mrtav i dva ranjena. Jedan vod brigade bio je u okruzenju na gradskom stadionu i u toku nochi dolinom Neretve izvukao se u grad.

KADEKUA - URGENT

OBJEKAT HVO "S. RADESSINE"

Selo je jako utvrđeno i odatle HVO tuče sa trocijevcem i MB 120 mm. Selo je okruženo sa svih strana iz pravca s. Ribichi, s. Seljani i s. Idbar. Komandantu brigade izdati su konkretni zadaci i brigada nastavlja dještvo. Komandant brigade "Neretvica" referisao je slijedeće:
-Efikasnom akcijom razoružano je s. Tressnjevice i mjesnani su ostavljeni na miru. Snage brigade zauzele su objekat Busschak. Tu je zarobljeno 40 000 metaka, 1 PAM 12,7mm i 2 MB 82 mm. Nasse snage oslobodile su sela Lukssije, SSagolje, Prijeslop, Goransko Polje i Mirosavce. Vode se borbe za oslobodjenje Buturovich Polja. Brigada "Neretvica" je uspjela osloboditi putni koridor Seonica - Buturovich polje i Parsovichi. U brigadama ima za sada tri vojnika poginula i jedan ranjen. U fazi je forsiranje jablanicckog jezera na pravcu Ostrozzac - Gorica sa ciljem udara na s. Obrch. Brigada je posjela liniju sa 300 boraca prema Prozoru iza položaja Hera, SSchiba i Kuta i na dozvoljave prodor snaga koje nadiru iz Prozora. Nastojachemo ssto prije zavrssiti posao u Konjicu a zatim sa svim brigadama krenuti u protivudar u dva pravca

1. Konjic - Jablanica - Mostar

2. Konjic - Prozor - Rama

Inacce izvjesstavam Vas da smo ostvarili maksimalno sadejstvo sa svim brigadama OG "Igman". Pomazzu nam i u ljudstvu i MTS-u. Narocito se isticce legendarni "Zuka". HVO evidentno saradjuje sa cetnicima. Potvrda tome je dovodjenje 30 kamiona ljudi i MTS-a u Hadziche i selektivno dještvo artiljerije sa Boraka po muslimanskim selima. Nema sumnje da se radi o otvorenoj agresiji Srba i Hrvata na suverenu R BiH. Mi idemo do kraja u njeno oslobadjanje na istok i zapad. Ne zaustavljajte nas molimo Vas i ne ssaljite nam nikakve pregovaracce. Ipak Vam napominjem da chemo izvrssiti svako Vasse naredjenje. Pratinmo Vassa reagovanja u medijima i imate punu podrssku ovoga naroda.

Ako hocete da mi ssaljete bilo kakve depeše ssaljite ih na CV OG "Igman" odakle i ja Vama ssaljem izvjesstaje.

DO KONACCNE POBJEDE !!!

PNSS ZA ONP 4. KORPUSA

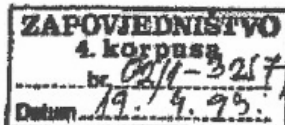
ESAD RAMICH

REPUBLIKA BiH
ARMIJA R BiH
s. Bradina 18.04.1993. 22,00 h

4. 21

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

BORBENI IZVJEŠTAJ

-K-di 4. KORPUSA

U toku cctavog dana vodjena su oslobodilaccka dejstva nasših snaga u Konjicu. Situacija je sljedeća:

Zlatar:

Objekat je stezan i u 17,00 sati nasse snage su ovladale istim. Na Zlataru smo zarobili: 2 MB 120 mm, 1 top B-1, 1 VBR, 1 PAT 20/3 i 2 mitraljeza. Na objektu nismo nasli mrtvih, jer su ih izvukli prilikom bjezanja.

Grad:

Objekat je takodje koncentricno stezan i prije dva sata je zauzet. Na objektu su zarobljena 2 PAM-a i jedan MB 82mm

Na pravcu s. Galjevo-s. Homolje-Repovci nasse jedinice su uspješno djelstvovale i kompletno taj pravac sa ključnom Repovci je oslobodjen.

Sela Ovcari i Vrbichi kao jaka HVO uporišta su takodje danas oslobodjena. Ovim je oslobodjen koridor Bradina-Konjic.

Ovim momentom brigada "Neretvica" oslobadja HVO uporišta Pokorište i Cerice. Ovim će biti oslobodjena kompletna desna obala Neretve.

Ostaje da se oslobode uporišta na lijevoj obali Neretve: Turija, Zabrdja, Pomol i Ljubinja. Spremljena je akcija i odradjuje se sutra. Sva dejstva obje nasse brigade krenula su munjevitc naprijed. Cilj nam je isto prije osloboditi i pomoći Jablanici i dalje.

Po Vassoј depeši za pregovore sa cctnicima 23.04.1993.god. na Butmiru odredjen je G-din Handzo Mustafa dipl. politolog.

PNS za DNP

G-da: Handzo Mustafa

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

GLAVNI ŠTOŽER HVO
Dj.broj:02-2/1-01-648/93
Mostar,18.04.1993.godine

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

- OZ SREDNJA BOSNA
- OZ BOSANSKA POSAVINA
- OZ S/Z H
- OZ J/I H

Obustava sukoba
između A BiH i HVO
- Zapovijed -

Temeljem zaključaka nakon razgovora gosp.Mate Bobana i gosp.Alije
Izetbegovića vođenih 18.04.1993.godine u Zagrebu,a suglasno točki 3.
Razgovora

Z A P O V J E D A M

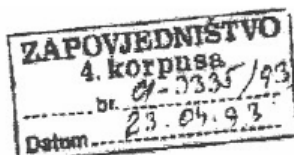
- 1.Sve postrojbe HVO odmah će obustaviti sukobe sa postrojbama ABiH.
- 2.Odmah pristupiti razmjeni zarobljenika vojnika i civila.
- 3.Pristupiti zbrinjavanju ranjenih bez obzira kojim snagama pripa-
daju.
- 4.Prikupiti vjerodostojne podatke o nosiocima sukoba,protjerivanja
civilnog pučanstva,ubijanju zarobljenih vojnika i civila,paljenju kuća
i drugih objekata.
- 5.Uspostaviti vezu sa zapovjedništvom A BiH i tražiti od njih pro-
vođenje iste zapovijedi.
- 6.Ovom zapovijedi upoznati sve postrojbe HVO.

NACELNIK GS HVO
b r i g a d i r
Milivoj Petković

ECV, Naziv organa	GSHVO
Službeno-potpisani teleg. br.	2111
Datum	18.04. 1993. u 16 ¹⁵
Podpis	R-V. ŽV. (P)

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BiH - 4. KORPUS
Konjic, 22.04.1993. god

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

BORBENI IZVJEŠTAJ.-

K-DANTU 4. KORPUSA,

U toku dana u Konjicu su se izvodila intezivna borbena dejstva. Odustalo se od oslobađanja s. Turija, Zabrđe i Zaslavlje dok se ne oslobodi s. Radesine. Nakon toga se stvaraju za udar snagama HVO sa kota pravcem Ljubina - s. Turija i preuzimanje linije prema četnicima.

U toku dana tekla je akcija oslobađanja s. Radesine gdje se do sada dobro odvija i nemamo gubitaka, tako je i u s. Vrce dok je u s. Budišina Ravan situacija teža. Tu smo imali tri poginula borca i akcija ide teže.

Danas u toku dana prisluškivani su razgovori četničkog komandanta iz Bijele U razgovorima se vidi da oni prihvataju ranjenike HVO-a i zbrinjavaju dok im ovi zauzvrat prebacuju srbe iz Konjica preko Turije. Sada im je presječen taj koridor.

PNŠ za ONP
Esad Ramić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEGOVINA

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

OPERATIVNA ZONA JUGOISTOČNA HERCEGOVINA MOSTAR

Dj. broj 01-2428 /93
 Mostar, 22. travnja 1993. god.

OBRANA

VOJNA TAJNA

STROGO POV.

Republika Bosna i Hercegovina
 HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEGOVINA
 ODJEL OBRANE
 UPRAVA VOJNE POLICIJE
 MOSTAR

Izvešće o stanju u Jablanici
 i Konjicu

Priljeno	01.05.1993	
Org. jed.	Broj	Prilog
02-4/3-01	1098/93	

Glavni stožer HVO - Mostar

1/ Dana 20.04.1993.godine nješovića komisija u sastavu: tri člana iz OZ JIH, četiri člana A BiH i predstavnici UNPROFORa su upućeni u Jablanicu i na područje Konjica. U Jablanici smo 20.04.1993.g uspjeli obići osam (8) naših civila i pripadnika HVO koje je A BiH zarobila i drži ih u zatvoru - bivši Spomen dom. Nisu fizički maltretirani, a jesu zaplašeni. Stanovništvo u Jablanici (Hrvati) živi sada sa ograničenim pravima, vrši im se pretres stanova, oduzima oružje i sva obilježja sa predznakom H. Po izjavi četvorice Hrvata, ranijih sudionika u vlasti, ni stanovništvo nije do sada bijeno. Već se pripadnici A BiH zanimaju za stanove u kojima žive Hrvati. Stanovništvo u Jablanici živi u strahu ima još u gradu 640 ljudi i žele izaći iz Jablanice. To A BiH ne dozvoljava jer misle da bi HVO nakon toga djelovao topnički po Jablanici.

20.04.1993.g smo usjapli doći do Ostrošca i obići četiri obitelji zatačene u jednoj kući koja nije njihova. Pred kućom je jedan stražar. A BiH tvrdi da ih čuva od odmazde jer im je tu od granate poginuo jedan čovjek. Imao sam utisak da je nanješten slučaj i da se tako prikaže predstavnicima UN. Nisu tučeni ni maltretirani. Ne žele izaći iz Ostrošca. Žele samo da se vrate u svoje domove. Dok smo bili u Ostrošcu, trajala su bojeva djelovanja. Taj dan pukovnik Kris je tražio od obadvije strane prekid bojevih djelovanja. Traži primirje i dalji rad na

utvrđivanju uzroka, posljedica i ukupnog stanja na terenu.

Drugi dan, 21.04.1993.g smo uspjeli doći samo do našeg punkta u Doljanima. Išao je gospodin Fušić i predstavnici UNPROFOR-a i A BiH. Naših zapovjednika u Doljanima nije bilo, pa su s punkta vraćeni. Nisu išli u Soviće.

Taj dana smo pokušali otići u Kostajnicu u zapovjedništvo brigade HVO "Herceg Stjepan". Vraćeni smo na punktu A BiH u Ostrošcu. Predstavnik A BiH nije dozvolio prolaz sa obrazloženjem da UNPROFOR ide u Klis da pomogne Hrvatima koji su tamo, navodno, u teškom položaju. Jučer smo uz pomoć UN predstavnika uspjeli ući u Konjic u zapovjedništvo 7. brigade A BiH. Tu su nam prijetili verbalno ističući svoje ciljeve. Došao je tada Zuka, tada su se smirili. Istakao je da on zapovjeda od Ignjana do Drežnice. Kaže da treba HVO u Konjice da preda teško naoružanje i da se dalje pregovara. Postignut je sporazum da se danas sastanu Zuka i Zdravko Šegolj u Ostrošcu i da pregovaraju. Uvijek ističu kao preduvjet prekid vatre.

Stanje u Jablanici, a posebno u Konjicu je veoma teško. Saznali smo da ima 300 zarobljenih Hrvata u Čelebićima. Kako su Hrvati razoružani u Jablanici i drugim mjestima treba tražiti od UNPROFOR-a da se A BiH u Jablanici razoruža. Predstavnici HVO ne bi trebali više, za sada, ići u Jablanicu i Konjic.

DOSTAVLJENO:

- GS HZ HB Mostar

General Slobodan Praljak

- ONS OZ JIH

ZAPOVJEDNIK OZ JIH

Brigadir

Miljenko Lasić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
 HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

GLAVNI STOŽER HVO
 V O S
 Str.pov.br. 03-370/93
 MOSTAR, 23.travnja 1993.

OBRANA
 VOJNA TAJNA
 STROGO POV.

INFORMACIJA,
 PRILOG O KONJICU

Dostavljamo Vam spisak sela koja su popaljena, iz kojih su protjerani Hrvati i o kojima nemamo podataka.

a) Konjička općina - rajon Klis /dolina Neretvice/

1. Selo Trusina, Hrvati protjerani, jedan dio strijeljan a selo zapaljeno.
2. Selo Sultić, Hrvati protjerani a selo spaljeno.
3. Selo Bušćak, Hrvati protjerani, jedan dio sela spaljen, muškarci strijeljani.
4. Selo Orlišće, Hrvati koji su se zatekli svi poubijani, selo potpuno spaljeno.
5. Selo Mrkosovice - Lukšije, Hrvati protjerani, nemamo podataka o poginulim, neznamo da li je spaljeno.
6. Selo Jasenik, Hrvati protjerani.
7. Selo Slavkovići, Hrvati protjerani a selo opljačkano.
8. Selo Dobričevići, Hrvati protjerani a selo opljačkano.
9. Selo Bare, Hrvati protjerani a selo opljačkano.
10. Selo Prijeslop, Hrvati protjerani a selo opljačkano.
11. Selo Solakova kula, Hrvati protjerani a selo opljačkano.
12. Selo Goransko polje, Hrvati protjerani, a selo opljačkano.
13. Selo Gorani, Hrvati protjerani, a 10 kuća opljačkano.
14. Selo Ljesovina, Hrvati pružaju otpor, izloženi deseto dnevnom napadu.
15. Selo Budišnja ravan, Hrvati protjerani i nalaze se u Ljesovini.

b) Područje grada Konjica i prigradska sela.

1. Sam grad Konjic pod potpunom kontrolom drže muslimani, Hrvati ili protjerani ili zatvoreni u s.Čelebići gdje prema našim saznanjima u tom logoru ima oko 300 Hrvata.
2. Prognani Hrvati iz grada skoncentrirani su selima: Turija, Zabrđe i Zaslivlje. O njihovoj sudbini ništa ne znamo.

3. Hrvatsko selo Dubravice, Hrvati protjerani, korišteni kao živi zid za osvajanje objekta Zlatar koga je držao HVO. O sudbini vojnika i civila ništa ne znamo.

4. Selo Galjevo, Hrvati protjerani, selo opljačkano pa spaljeno.

5. Selo Ovčari, Hrvati protjerani, selo opljačkano, ne znamo da li je spaljeno.

6. Selo Radešine, Hrvati se nalaze u okruženju već 10 dana, nalaze se na lijevoj obali Jablaničkog jezera u potpunom okruženju.

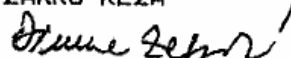
NAPOMENA

U potpunom okruženju nalazi se selo Vrca /nasuprot Radešinama/, Hrvati se dobro drže.

Selo Obri nalaze se u potpunom okruženju, odvojeni su od Vrca i Buturović polja. Hrvati se u ovom selu dobro drže.

20-NAČELNIK VOS GS HVO

ZARKO KEZA

URED ZA PROGNAIKE I IZBJEGLICE HZ H-B

Ur. br. : 10 - 98 - I / 93
Mostar, 23.04. 1993 god.
tel / fax 088/32 - 067, 701 - 350

ICRC
UNHCR
EUROPEAN OBSERVERS
UNPROFOR

PREDMET : Zločini nad hrvatskim pučanstvom u općini Konjic

Molimo zastupstva visokih Naslova da pomognu svojim uvidom u nastale zločine u općini Konjic, kao i u lociranju gubilišta ostvarenih od tzv. Armije BiH, u stvari od ekstremnih muslimanskih snaga u toj općini.

Tijekom 21. 04. 1993 godine pristigla su izvješća iz Zapovjedništva brigade " Herceg Stjepan " o pokolju žitelja sela Trusine kod Konjica.

Ubijeni civili :

Tomo (Ante) DRLJO rod. 1926 god; Andrija (ilije) DRLJO rod. 1947 god; Franjo (Ilije) DRLJO rod. 1936 god ; Kata (Ivana) DRLJO rod. 1918 god; Ivan (Pere) DRLJO; Branko (Andrije) MLIKOTA rod. 1925 g; Smoljko (Mirka) KREŠO rod. 1940 g; Velimir (Andrije) KREŠO rod. 1934 g; Ivica (Jure) KREŠO rod. 1935 g; Ilija (Anta) IVANKOVIĆ rod. 1926 g; Anda (Jure) IVANKOVIĆ rod. 1936 g; Jure (Ante) ANDELIĆ rod. 1926 g; Stipo MANDIĆ.

Strijeljani pripadnici HVO-a nakon zarobljavanja :

Ivo (Andrije) DRLJO rod. 1971 g; Zdravko (Ivana) DRLJO rod. 1962 g; Pero (Smiljka) KREŠO rod. 1961 g; Nedo (Marka) KREŠO rod. 1953 g; Stipe (Pave) LJUBIĆ rod. 1961 g; Željko (Slavka) BLAŽEVIĆ rod. 1965 g; Mile (Stipe) MANDIĆ rod. 1961 g.

U tom zločinu pucano je i u djecu, tako da već ima i među malom djecom invalida.

Molimo Vas da nas hitno izvijestite o rezultatima rada na terenu.

Mostar, 23. 04. 1993 god.

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
BRIGADA "HERCEG STJEPAN" KONJIC

O B R A N A
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Z a p o v j e d n i s t v o

Izviješće o genocidu
nad Hrvatskim pučanstvom
na teritoriji općine Konjic

GLAVNI STOZZER NVO
ZAPOVJEDNISSTVO OZ J/I H
GLAVNI SANITETSKI STOZZER
n/r Jadranko Prlice
n/r Dinko Zebicc
n/r Slavko Puljicc
n/r Srećko Vuccina
n/r Vesc Vegar
M O S T A R

ZAPOVJEDNISSTVO OZ S/I H
T O M I S L A V G R A D

BRIGADA "RAMA"
P R O Z O R

U dolini Neretvice (Klisu) su protjerani ili poubijani Hrvati iz sljedećih sela: Mrkosvice, Lukšići, Jasenik, Prijeslop, Bare, Slavkovići, Gorani, Dobrićevići, G. Vissenjevići, Solakova Kula, Goransko polje, Bussocak, Trusina i Orlišće. Sva ta sela su opljačkana i popaljena a svi muškarci iz sela Bussocak i Trusina su poubijani. U s. Trusina su žene jednice pred očima njihovih najbližih ubili 15 civila i 7 zatocnih boja

vnika, uz najgora fizička maltretiranja kako umorenih tako i preživjelih. Za s. Bussocak nemamo konkretnih podataka, no prema onom sa čim raspolazemo ubijeno je sve što je zatoceno (u selu je bilo oko 120 Hrvata). S. Bussocak je napadnuto dok je trajalo ono primirje koje je dogovoreno poslije prvog sukoba, i to je bio povod za novi sukob na području Klisa, a uvod za sukob na području Konjica. U s. Sutićima ubija

je jedan starac, a u s. Orlišće četvero staraca. Svakodnevno se garantiraju isključivo civilni ciljevi u s. Vrci (imamo tri poginula civila), Ljesovina, Sudisnja Ravan (jedan poginuo) i s. Radessine (po ovom selu dnevno padne stotinjak granata) u selu ima oko 600 civila od kojih je ok

200 djece, u ovom selu imamo 5 ranjenih civila od čega dvoje djeca od dvije do tri godine.

Sa Konjicem od pada objekta "Zlatar" u neprijateljske ruke nismo imali nikakve veze, a telefonske veze sa Konjicem su prekinute odmah po izbija

sukoba. Tek oko 21,00 24.04.1993. uspjeli smo putem radio veze uspostaviti kontakt sa načelnikom SIS-a Mladenom Zovkom, i on nam je prenio onoliko koliko je mogao putem radio veze.

Medu našim bojovnicima ima 17 poginulih, 21 ranjeni i 29 nestali. O sudbini ljudi koji su bili na objektu "Zlatar" ne zna se ništa. Potpuno su spaljena sela: Borovac i Dubravice a djelimično Kanjina, Ovcari, Galjevo i Repovica. Nepoznata je sudbina Hrvatskih sela Spiljani, Bijela, Glavatićevo i Bjelimići.

ZDRAVKO SSAGOLJ

U s. Turija nalazi se preko tisuću izbjeglica Hrvata. Oko 300 naših vojaka i civila je uhićeno i nalazi se u zatvorima u Konjicu, Čelebićima i Tarčinu. U Podorascu su zaklani majka, sestra i tetka doskorasnijeg zapovjednika brigade Zvonke Zovke. U Konjicu u Tomića kući je živo spaljeno sedmero Hrvata. Jedan dio pučanstva između Kanjine i Donjeg sela je uhićen a drugi plivajući preko Neretve pobjegao na lijevu stranu i u naša sela. Sudbina naših u s. Pokojišće je neizvjesna, jer je većina uhićena. Sela Čelebići i Drahovica su etnički očišćena. Na naše položaje na "Zlataru" vođeni su civili iz Hrvatskog sela Dubravica i Srbi i s. Zagorice i služio im kao štit. Vršeni su masakri

nao preostali srpskim pucanstvom, no nastali su ubijeni i povredeni oko 500 civila srpske nacionalnosti i prebaciti na njihov teritorij.

U Konjicu su svi stanovni Hrvata protreseni i opljačkani. Veliki dio Hrvata je prisilno doveden u jedan neboder u Konjicu odakle po navedenim položajima tuku snajperisti i sijace smrti i ti Hrvati su dovedeni kao zivi esetit. Na domu zdravlja u Konjicu se također nalaze snajperisti i sijace smrti. Uhiceni su i neizvjesna je sudbina predsjednika OONDI-a Konjic Dragutina Pericca, dopredsjednika HVO-a Ljubo SSimenovicca i predsjednika ureda drustvenih djelatnosti Ilije SSagolj. Od poslanova zapovjedništva Brigade uhiceni su nacelnik zapov. Dobroslav zovko, nacelnik veze Vlado Anđelice, Boro Blazzevica i Ivan Knezevica. Neizvjesna je sudbina nacelnika VOS-a Darke Juricca. Fra Zdenko Karaciccc i ostali svećenici kao i časne sestre su uhiceni i maltretirani i neznano za njihovu sudbinu.

U ovim operacijama pored domacih zlocinaca ucestvovala je kompletna Zukina jedinica, "Crni labudovi", "Lasta" i specijalna jedinica MUP-a BiH.

Iz drugog izvora podatak koji je Vama nepoznat a danas je povjerljiv, ubija se sve musko hrvatsko pucanstvo uz prethodno maltretiranje i skaccenje, posebno muske djeca. Uz ove podatke molimo da koristite i ranija izvjesteca i svjedocccenja prezzivjelih poslata u dva navrata Vesel Vegaru i Dinku Zebiccu o zlocinu u s.Trusina kao i video zapis iz sela Orlistte. Zbog totalne antihrvatske propagande za ovo podruccje molimo Vas da o ovome izvijestite nassu i svjetsku javnost i sve medunarodne institucije.

Posebno napominjemo da se vace 10 dana ne dozvoljava sahrana poginulih u s.Trusina i s.Sussccak.

Pom. zap. Brigade za IBD
Marin Zadricec

65 HVC	
zlo-primiteno teleg. br.	2260
D 1	25.04 19 93 " 06 00
T	TGR TLF RRV, ZV, (R)
Obradio:	<i>[Signature]</i>
	(potpis)

25.04.1993, Nedjelja

12:04

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJU REPUBLIKE BiH
KOMANDA 4. KORPUSA

Str. pov. broj: 02/1-3200-30
Mostar, 25.04.1993.

felles
ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

333
URGENT !!!!!!!

GSS ARBIH

Komandant SSpanskog bataljona iz Medjugorja, puk. Martinez, saopstio nam je se 1,5 km istocno od Ostrossca nalazi oko 300 civila. Isti se nalaze pod pro-
kcijom SSpanskog bataljona.
U 10.45 obavijestili su nas da pripadnici "Zukine" jedinice dali ultimatum
civilima SSpanskog bataljona da napuste prostor oko civila.
Hitno smo uputili nasse predstavnike, koji ce pokussati rijessiti ovaj pro-
blem.

Trazimo da i vi uticcete na rjesenje ovog problema, ako su navodi tacni,
obzirom da je Glavni ~~stab~~ ^{stab} u svog naredjenja (u potpisu Ziccro Salje-
vicc), sve snage 4. korpusa ~~prebacio~~ ^{prebacio} OG "Igman" u ovoj zoni.

NSS 4. KORPUSA

Sulejman Budakovicc

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BiH
KOMANDA 4. KORPUSA

Djelov.broj: 02/1-3401-1/93
Mostar, 26.04.1993.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
Strogo povjerljivo

H I T N O !

Naređenje.-

KOMANDAMA JEDINICA
S V I M A

Na osnovu naređenja ŠVK OS R BiH strogo pov.broj: 001/167-153 od 25.04.1993. kao i na osnovu zajedničke izjave gospodina Alije Izetbegovića, predsjednika Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine, gospodina Mate Bobana, gospodina Sefera Halilovića, načelnika Glavnog Štaba Vrhovne Komande Oružanih snaga i gospodina Milovića Petkovića, načelnika Glavnog Stožera Hrvatskog vijeća obrane o prekidu i obustavi neprijateljstava između Armije R BiH i HVO, koja je potpisana u Zagrebu 25.04.1993. godine, a u cilju realizacije izjave i dodatka broj 1. o ustrojstvu zapovjedništva Armije R BiH i HVO,

N A R E Đ U J E M :

1. ODMAH obustaviti sva ofanzivna dejstva prema jedinicama HVO.
2. Na dostignutim položajima prisutipiti uređenju linija za odbranu.
3. Na provokacije ne odgovarati, a u slučaju napada preduzeti sve potrebne mjera za zaštitu civilnog stanovništva i boraca, te energično uz upotrebu svih raspoloživih sredstava odbiti napad.
4. O svim kršenjima prekida vatre i obustave neprijateljstava, ODMAH dostaviti izvještaj.
5. Rok za izvršenje naređenja ODMAH, a isto prenjeti svim potčinjenim jedinicama Armije R BiH.

MZ/AT

DOSTAVITI:

- Komandama jedinica,
- ONO 4. K.
- a/a

KOMANDANT

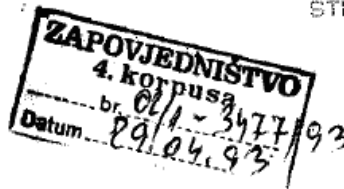
u gospodin

Arif Pašalić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
STAB VRHOVNE KOMANDE OS RBiH
Z E N I C A
Str.pov.broj: 02/101
Zenica, 28.04.1993. godine

naredba 02/1.
ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Naredjenje, - dostavlja -

K-di 4. Korpusa
OG "Igman"
Odredu za specijalne namjene "Zulfikar"

Na osnovu postignutog dogovora, o apsolutnom prekidu vatre izmedju postrojbi HVO i jedinica A R BiH,

N A R E D J U J E M :

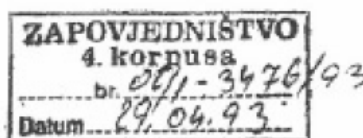
1. Najostrije vas upozoravam da se ODMAH izvrši bezuslovan i potpun prekid vatre prema postrojbama HVO.
2. Najostrije vas upozoravam da se vozila UNPROFOR-a i UNHCR na kontrolnim punktovima ne smiju zaustavljati.
3. Protiv prekrsioca ovog Naredjenja preduzecu najostrije mjere do smjenjivanja i krivicnog gonjenja.

N A C E L N I K
STABA VRHOVNE KOMANDE OS RBiH
Sefer Halilovic

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
STAB VRHOVNE KOMANDE ORUZANIH SNAGA
S A R A J E V O

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Str.pov.broj: 02/561-1
Sarajevo, 28.04.1993.g.

KOMANDI 1., 3., 4. KORPUSA

Prema dobivenim podacima sa teritorija i iz zona odgovornosti OG "Igman", 3. i 4. korpusa - sukobi postrojbi HVO i jedinica Armije R BiH jos traju. U cilju potpune i dosljedne primjene Naredjenja Nacelnika SVK OS R BiH, broj 001/167-153 od 25.04.1993.godine,

N A R E D J U J E M

1. Sve jedinice Armije R BiH u rejonima konfrontacije sa HVO da prekinu dejstva prema istim, a u slucaju provokacija postupiti u duhu tacke 3. gore navedenog naredjenja.
2. Prema organima i jedinicama UNPROFOR-a, starjesine i jedinice Armije RBiH moraju pokazati korektan odnos i uzavati njihovu humanitarnu misiju.

Sa primjenom ovog naredjenja otpoceti odmah.

ZS/AH

ZAMJENIK NSVK OS R BiH
Jovan Divjak

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BiH
KOMANDA 4. KORPUSA

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
Strogo povjerljivo

Djelov.broj: 01-3494/93
Mostar, 29.04.1993.

Na osnovu Naredenja ŠVK OS R BiH strogo pov.broj: 001/167-153 od 25.04.1993. godine, 02/101 od 28.04.1993. godine i 02/561-1 od 28.04.1993. godine i našeg Naredenja 02/1-3401-1/93 od 26.04.1993. godine, na osnovu postignutog dogovora o apsolutnom prekidu vatre između postrojbi HVO i jedinica Armije R BiH te u cilju potpune i dosljedne primjene pomenutih Naredenja,

N A R E Đ U J E M :

1. Najoštrije VAs upozoravam da se ODMAH izvrši bezuslovan i potpun prekid vatre prema postrojbama HVO, a u slučaju provokacija postupiti u duhu tačke 3. naredenja 02/1-3401-1/93 od 26.04.1993. godine.
2. Prema organima i jedinicama UNPROFOR-a, UNHCR-a, EZ i Međunarodnog CK starješine i jedinice moraju pokazati korektan odnos i uvažavati njihovu humanitarnu misiju. Iste na kontrolnim punktovima ne zaustavljati.
3. Sa primjenom ovog Naredenja otpočeti ODMAH.
4. O svim kršenjima prekida vatre i obustave neprijateljstava, sa bilo koje strane, ODMAH dostaviti izvještaj.
5. Protiv prekršioaca ovog Naredenja poduzeće se najoštrije mjere do smjenjivanja i krivičnog gonjenja.

ZM/AT

DOSTAVITI:

- 41.mtrb - "SLAVNA"
- 42.bbr
- bVP (čVP Mostar),
- 49.bbr (b Šargan i b Nevesinje),
- 50.arbr
- Zamjenik K-ta 4.K.
- NŠ 4.K.
- ONO 4.K.
- Dežurni oficir 4.K.
- a/a

KOMANDANT
Gospodin
Pašalić

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEGOVINA

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

OPERATIVNA ZONA JUGOISTOČNA HERCEGOVINA MOSTAR

Dj. broj: 61-2664 / 193
Mostar, 08. svibnja 1993. god.

VOJANA TAJNA
STROGO POV.

4327

Izješće o stanju na području
općina Jablanica i Konjic

Glavni stožer HVO HZ HB
Mostar

Dana 04.05.1993. god. mješovita komisija HVO i A BiH uz nazočnost predstavnika UN i pod zaštitom UNPROFOR - a imala je nekamu posjetiti područja :

- Doljani - Sovići - Slatina,
- Klišku kotlinu, odnosno Kostajnicu, Trusinu, Vrco. Bušćak i Parsoviće,
- Konjic i okolna sela, te Stožer HVO u Konjicu, Samostan franjevac i Stari grad.

Sastav komisija :

HVO - Petković, Marić, Raguč, Pušić, te pripadnici medicinskog OS HVO Dagerić, Kolak, Overtić, Pomoćnik
Zapovjednika OZ JIH za skrb Cerkuć, i ostalo zdravstveno osoblje.

A BiH - Halilović, Pašalić, Hujdur, Karić, Čibo, Isović i još desetak članova zapovjedništva 4. korpusa, te zdravstveni radnici iz Jablanice.

Iako su predhodnog dana Petković i Halilović dogovorili bezuvjetni posjet navedenim područjima, Halilović je ipak tražio sastanak prije odlaska na teren uz nazočnost pukovnika Moralesa.

Na sastanku je iznio niz optužbi na račun HVO i vlasti HVO tražeći da se izjasnimo da li smo partneri ili nismo, uz naglašavanje da "na sreću ili nesreću Muslimani nemaju izbora", te da će sve kako su oni zamislili realizirati, oskar ratom. Optužio je HVO da zaustavlja humanitarne konvoje, ne dozvoljava da se Muslimani nadružaju.

Pašalić je nastavio u istom tonu iznoseći da je Mostar koncentracijski logor za Muslimane, da ima 14 zatočenika, 135

uhićenih u Čapljini, te da u HVO i dalje zapovjedaju hrvatski časnici na čelu sa Tuđmanovim savjetnikom generalom Praljakom. Petković je htio realizirati dogovoreno i iznio je da nasprema 135 uhićenih u Čapljini Sefer drži uhićenih u Zenici oko 5 000, te će pustiti uhićene i traži da se realizira dogovoreno, a sutra će se nastaviti rad, te da je i do sada sa Pašalićem mnogo toga riješeno.

1. Jedna od komisija je obišla područje Sovića, Doljna i Slatine uz nazočnost generala Petkovića i Halilovića. Riješilo se sve što je traženo.
2. Komisija sa područja Kostajnice, nakon čekanja od nekoliko sati, tek po dolasku gosp. Halilovića u Ostrožac, uz velike teškoće, propuštena je sa kolima hitne pomoći i u pratnji UNPROFOR-a, ali samo do Kostajnice, a vraćena je sa punkta A BiH u Nevizdracina kako ne bi mogli doći u s. Vrca. Treba naglasiti da se komisiji nije dozvolilo izići iz transportera i misija nije na dogovoreni način obavljena.
3. Komisija za pravce Konjic i ostala naselja je provela od 10,00 do 18.30 sati na punktovima, osim dvadesetak minuta u Samostanu u Konjicu. Samostan čuva MUP BiH, ali tri bratra i tri časne sestre su pod jakim pritiskom, jer im se prati svaki pokret unutar prostora i svaka riječ koja se sa posjetom izmijeni, tako da je to praktično zatvor za sveštena lica. Traže da ih se privremeno evakuira. Pokušaj i ove komisije da posjeti bilo koje naseljeno mjesto gdje ima teško bolesnih, ranjenih i zatočenih ili blokiranih, nije uspio.

ZAKLJUČAK :

A BiH na čelu sa Seferom Halilovićem je obavila svoj posao zato što će moći poslati sliku u svijet o Sovićima i Doljanima i postići će određene efekte, zato što svijet neće imati pokazatelje o područjima u kojima komisije nisu puštene, a radi se naseljima sa pretežito hrvatskim življem. Njihova "istina" biće jednostrana i bili bi sno sretni ako bi stanje u područjima koja nismo mogli posjetiti bilo bar onakvo kao u Doljanima i Sovićima (bez civilnih žrtava).

DOSTAVLJENO :

- OS HVO HZ HB - Mostar
- DNO OZ JIH

ZA KOMISIJE :

Stanko Marić
Božo Raguž

Sachf

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

HRVATSKA ZAJEDNICA HEROJE BOSNA

HRVATSKO VIJEĆE OBRADE

GLAVNI STOŽER HVO

Ur.broj: 02-2/1-01-831/93

Mostar, 22.05.1993.god.

Stanje na prostoru
Jablanica-Konjic.-

generalu Morillonu
- Kiseljak -

Gospodine generale!

Shodno dogovoru s Vama ja i gospodin Halilović 20. i 21.05. 1993.godine obišli smo dio prostora Konjic-Jablanica.

Razgraničenje snaga nije do danas izvršeno, jer A BiH neće da se povuče u zone kako je dogovoreno u Međugorju.

Umjesto razgraničenja snage A BiH već 4 dana svom silinom napadaju prostor Zaslavlja, Zabrdā, Turije (rajon Konjica).

Dana 20.05.1993.godine i ako mi je obećano nisan mogao ući u Kostajnicu. Na ovakvo ponašanje A BiH potpukovnik Manuel Castro Zotano iz Španskog bataljuna uložio je oštar prosvjed gospodinu Haliloviću.

Gospodine Morillon, veliku problem je oslobađanje zatočenih civila.

Hrvati sa prostora Konjic-Jablanica koji su zatočeni zbog sigurnosti ne žele se vratiti u Konjic, već samo na prostore pod kontrolom HVO.

Za cijelo vrijeme sukoba na ovim prostorima nismo evakuirali ni jednog ranjenika HVO, ljudi nam umiru i zbog najmanjih povreda.

U hrvatske enklave već 30 dana ne možemo uputiti hranu.

U selu Čelebići imamo preko 80 žena i djece čije su kuće u Radešini popaljene, a A BiH nam ne dozvoljava da ih sa tog prostora evakuiramo. Među njima ima i trudnica.

U Mostaru HVO je oslobodio sve civile dok A BiH ne dozvoljava pristup na lijevu obalu Neretve.

Jednostrano smo iz Mostara povukli 200 vojnika u vojarnu, a svo teško oružje izvukli.

A BiH do danas nije povukla u vojarnu ni jednog vojnika.

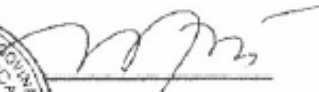
- 2 -

U gradu Mostaru nema većih bojnih djelovanja. I dalje će mo
biti uporni i dosljedni da se sporazum ispoštuje.

Sa štovanjem!

NAČELNIK GS HVO

general-bojnik
Milivoj Petković

Str. pov. broj: 14/76-7
Sarajevo, 09.06.1993. godine

83

Na osnovu tačke II Odluke Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine, o organizovanju ŠVK i o postavljenju starješina na dužnosti, PR: 02-011-306/93 od 08.06.1993. godine, Komandant Glavnog štaba, d o n o s i,

O D L U K U

o formiranju 6. korpusa Armije R BiH i zonama odgovornosti 1., 3., 4. i 6. korpusa A R BiH

I

1. Na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine - zonama odgovornosti 1., 3. i 4. korpusa, formirati:

- 6. korpus (Konjički)

Zona odgovornosti Korpusa iz tačke I/1 ove Odluke obuhvata teritorije sljedećih opština:

- Fojnica, Gornji Vakuf, Hadžići, Jablanica, Kalinovik, Kiseljak, Konjic, Kreševo, Prozor, Trnovo i Visoko.

II

Mijenjaju se zone odgovornosti postojećih (1., 3. i 4.) korpusa a iste obuhvataju teritorije sljedećih opština:

a) 1. korpus sa sjedištem u Sarajevu: Breza, Centar-Sarajevo, Čajniče, Foča, Goražde, Han Pijesak, Ilidža, Ilijaš, Novi Grad Sarajevo, Novo Sarajevo, Olovo, Pale, Rogatica, Rudo, Sokolac, Stari Grad Sarajevo, Vareš, Višegrad, Vogošća i Žepa.

- b) 3. korpus sa sjedištem u Zenici: Banja Luka, Bosanska Gradiška, Bosanska Dubica, Bugojno, Busovača, Čelinac, Donji Vakuf, Jajce, Kakanj, Kotor Varoš, Kupres, Laktaši, Mrkonjić Grad, Novi Travnik, Prnjavor, Skender Vakuf, Srbac, Šipovo, Travnik, Vitez, Zavidovići, Zenica i Žepče.
- c) 4. korpus sa sjedištem u Mostaru: Bileća, Čapljina, Čitluk, Gacko, Grude, Livno, Ljubinje, Ljubuški, Mostar, Neum, Nevesenje, Posušje, Ravno, Stolac, Široki Brijeg, Tomislav Grad i Trebinje.

III

Jedinice manevarske strukture kao i Opštinski štabovi odbrane sa prištapskim jedinicama, neposredno su potčinjene Komandama Korpusa u čijoj se zoni odgovornosti nalaze.

KM/KM

24

Republika Bosna i Hercegovina
ŠTAB VRHOVNE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
KABINET KOMANDANTA

Str.pov.broj: 1/297-58
Sarajevo, 24.07.1993.godine a/o

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

- KOMANDANTU 6.KORPUSA
- g. ZAIMU BACKOVIĆU

Od g. doc.dr Safeta Čibe, predsjednika Ratnog predsjedništva Konjic, dobijam već drugi dopis u kome se vojno-politička i bezbjednosna situacija u Konjicu ocjenjuje kao izuzetno složena, a da tome dosta kumuje sastav kadra Komande 6.korpusa i potčinjenih komandi medju kojima ima dosta ljudi sumnjivih patriotskih i moralnih kvaliteta.

Armiji se spočitava i neuspjeh u borbama s četničkim agresorom, što dovodi u opasnost grad Konjic.

Takođe, navodi se da se za starješine jedinica biraju ljudi naklonjeni HZ HB sa kojom se na tom području već raščistilo.

Obzirom da zlu krv ne treba pustiti da zatrue i čitav organizam, obezbjediti što prije sastanak sa svim strukturama vlasti i drugim institucijama na kojima pronaći zajednički jezik po svim spornim pitanjima.

O preduzetim mjerama i rješenjima izvjestiti me odmah po održavanju sastanka.

Ovo je momenat kada svi patrioti naše zemlje moraju biti jedinstveni i zbog toga morate naći rješenje koje bi smirilo uzburkane duhove.

U tom smislu g. Zaimu Backoviću sam i dao odgovarajuće instrukcije.

Čestitam na dosadašnjim rezultatima, a nastojte da nastale probleme sa organima vlasti što prije, a u opštem interesu razriješite.

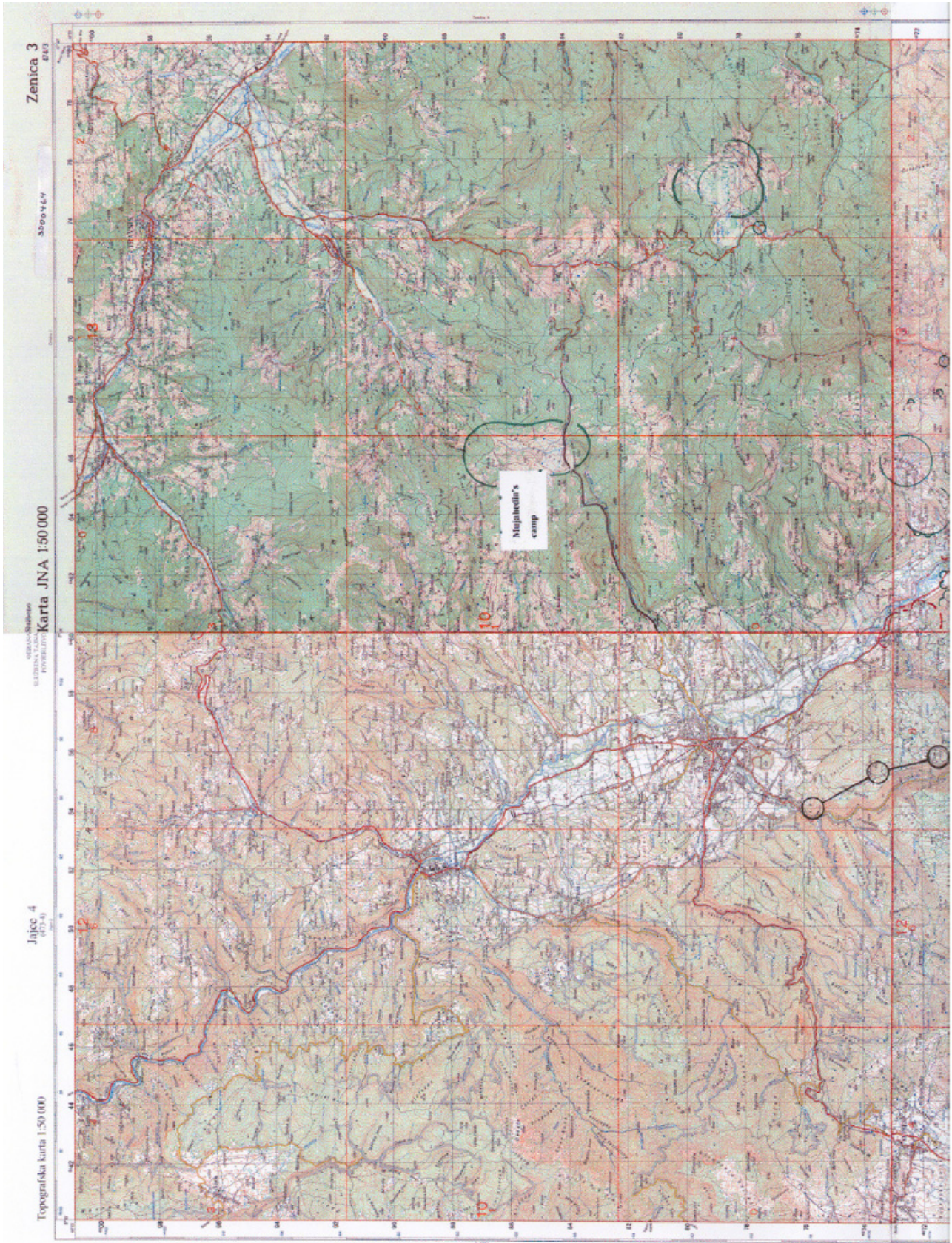
CV ŠVK OS RBiH
Odjel za KZ
Poslato: 25.07.1993.
01:09 Delić

MANDANT
ŠTAB VRHOVNE KOMANDE OS R BiH
Rasim Delić

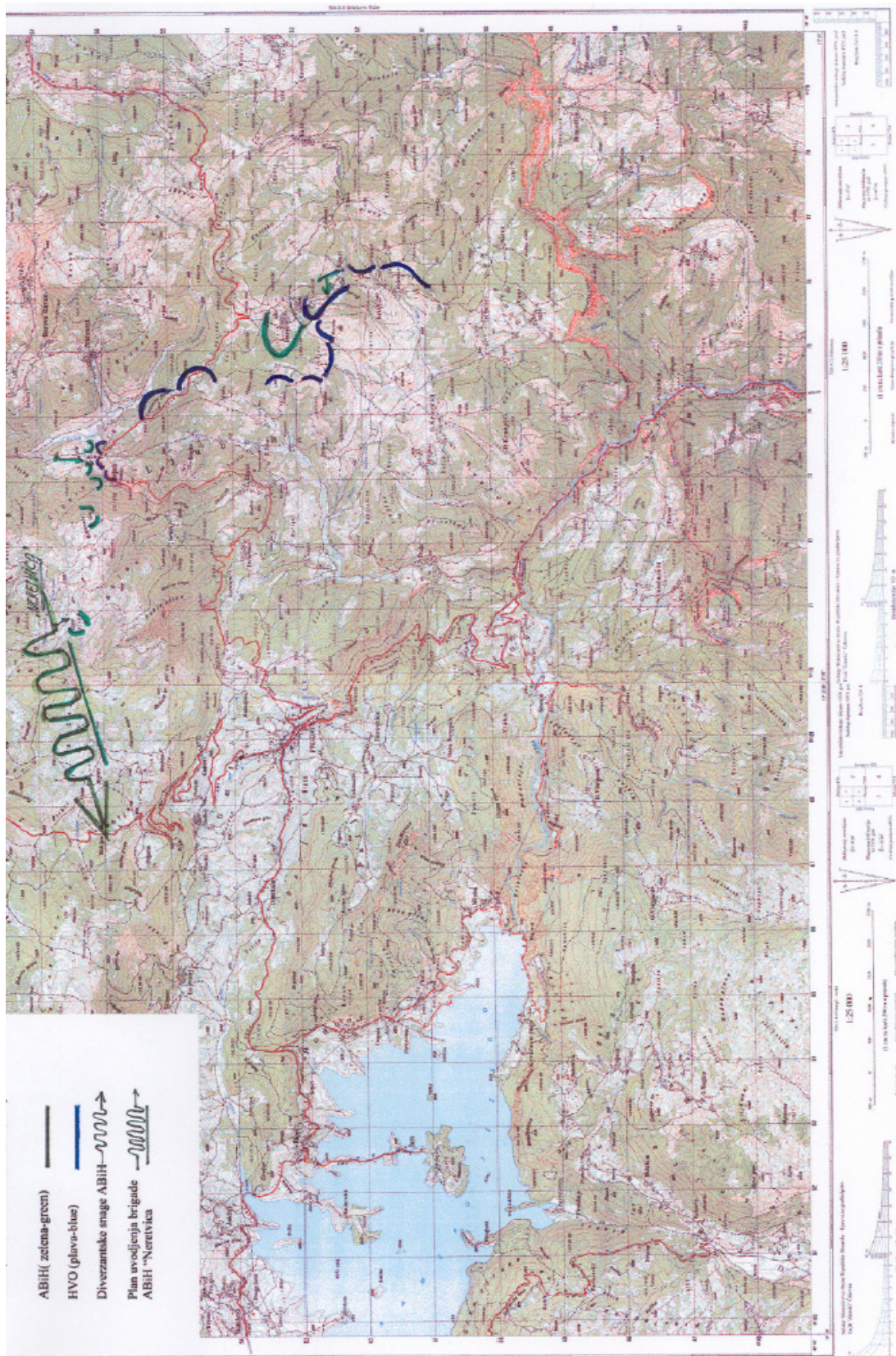

Sukob A BiH i HVO u Uskoplju

Republika Bosna i Hercegovina
Komanda 3. Korpusa OS
Broj: 02/181-1
Datum: 14.12.1992. god.

*Primljeno dana 17/12 1992
06/1-20/1
LH*

Komandantu 317. bbr i komandantu
opstinskog staba odbrane G. Vakuf

Preuzmite potrebne mjere da ne dodje do sukoba pripadnika Armije R BiH i pripadnika postrojbi HVO u zoni vase odgovornosti. Ako je prekid saobracaja na Makljenu uzrokovan oduzimanjem auta postrojbama HVO, auto hitno pronadjite i vratite vlasniku. Ukoliko je uzrok u necemu drugom, a izazvan od strane pripadnika Armije R BiH, pronadjite uzrok i otklonite ga.

K O M A N D A N T
Hadzihasanovicc Enver

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
BRIGADA "ANTE STARCCEVIC"
Gornji vakuf
OBAVJESSTAJNI ORGAN
DATUM...4.1.1993 GOD.

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

dostaviti !!!

OPERATIVNOJ ZONI SJEVERNOZAPADNA HERCEGOVINA

- 1) N/R IVANA MAJICCA
- 2) ZAPOVJEDNIKU O/Z S/Z HERCEGOVINA
- 3) NACELNIKU SIS-A OZ S/Z HERCEGOVINA
TOMISLAV-GRAD.
- 4) POMOCNIKU ZAPOVJEDNIKA ZA IPD OZ-S/Z HERCEGO
INA.
- 5) ODJEL OBRANE GRUDE

SAZNAJNO IZVJESSTICE ZA 4.1 1993 GOD. SA STANJEM U 18.00 SATI.

DANAS OKO 15 SATI POSTAVLJENA JE ZASTAVA HOS-A NA MJESTO
ODAKLE SU MUSLIMANI VECC TRI PUTA SKIDALI HRVATSKU ZASTAVU.
PRI TOME JE DOSSLO DO KRATKOTRAJNE PUCNJAVE KOJA JE ZAVRSSILA
BEZ POSLJEDICA. ZASTAVE SU POSTAVLJENE U ULICI SAVE KOVACCEVI-
CCA KOJA DIJELI HRVATSKI I MUSLIMANSKI DIO GRADA. SAM CCIN
SKIDANJA ZASTAVA GOVORI O MRZINJI I O NJIHOVOJ ODLUCNOSTI DA
GORNJI VAKUF OBILJEZE KAO SVOJ TERITORIJI U SVOJOJ DRZZAVI TE
SVE SSTO JE HRVATSKO NEPOTREBNO I KAO TAKVO TREBA UKLONITI.
ANGAZZIRANJEM ZAPOVJEDNIKA BRIGADE I KOMANDANTA SSTABA A B I H
SUKOB JE BAR ZA SADA SPRIJECCEN, NO I SA JEDNE I DRUGE STRANE U
ULIICI SAVE KOVACCEVICCA IMA PRIPRAVNIH VOJNIKA. ZASTAVU HOS-A
SU SKINULI. ALI JE NA TO MJESTO POSTAVLJENA ZASTAVA HRVATSKOG
NARODA.

.....SADA VLADA NEKI CCUDAN MIR A POSTROJBE SU POD KONTROLOM
ZAPOVJEDNISSTVA.

Nccelnik za ob-poslove
nadporucnik
PERO MEJDANDZZIC

ECV, Naziv organa	GSHVA
Primalo-primljeno teleg. br.	33
Uput	05.01. 19 93. " 0040
TEL, TGR, TLF	RRV, 2V, (1)
Obradio:	stas
	(potpis)

REPUBLIKA BIH
HZ HERCEG BOSNA
OZ S/Z HERCEGOVINA
BROJ:02/2-87
TOMISLAVGRAD,11.01.1993.GOD

OBRANA
VOJNA TAJNA
STR.POVJERLJIVO

GS HVO MOSTAR

REDOVNO BORBENO IZVJESSCE:

1.PODACI O NEPRIJATELJU:

U zoni brigade "A.Starcevic" situacija je prema dostavljenom izvjescu GS HVO.U 17.20 data je puna borbena spremnost.U tom vremenu snage ABiH zarobile su 7 pripadnika HVO a mozzda i visse.Zarobili su zapovjednika 1.bojne i zapovjednika satnije.Pokussava se sve ucciniti da se zarobljeni pusti, medjutim suprotna strana to kategoriccki odbija.Trenutna situacija je mirna ali su svi putevi blokirani.U zoni brigade "Herceg Stjepan" neprijatelj je u 02.00 borbeno djelovao pjessacckom i topnickom vatrom iz rajona Bijela po polozzajima s.Prevlje i s.Turija. U zonama ostalih brigada neprijatelj nije borbeno djelovao.Dalje namjere neprijatelja nisu nam poznate.

2.NASSE SNAGE:

Brigadi "A.Starcevic" poslali smo zapovijed da parti situaciju da budu spremni na obranu i nedozvoliti da se isprovociraju nasse snage te pokussati smiriti nastale tenzije napetosti i zarobljene osloboditi. Brigada "Herceg Stjepan" je uzvratila vatrom po neprijatelju sa 6 projektila.Ostale brigade u nasoj zoni izvrssavale su redovne zadacce i nisu borbeno djelovale.Raspored nassih snaga ostao je isti. Poginulih i povredjenih i nestalih nismo imali a zarobljeno je 7 pripadnika HVO od strane A BiH.

3.ZAHTJEVI:

Po iskazanim potrebama ranijih zahtjeva.

OPERATIVNI DEZZURNI
STJEPAN STRBAD

ECV, Naziv organa	
Predate-primljeno teleg. br.	118
Dana	11.01. 1993 u 2245'
TLP, TGR TLF	RRV, 2V-RV
Obradio:	(Potpis)

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG - BOSNA
HRVATSKO VIJECCE OBRANE
GLAVNI STOZZER HVO
Mostar:11.01.1993.godine

GORNJI VAKUF
n/r gosp.Zrinko Tokic

Z A P O V I J E D

Possaljite nam izvijessce o stanju u Gornjem Vakufu a posebice opissite
odnose izmeddu vas i saveznika.

Takodder nas izvijestite da li je dosslo do pristizanja novih snaga OS BiH
na vasse podruccje sa nekog drugog podruccja, kao i da li postoji bilo kakav
organiziran oblik blokade prolaza prema Travniku.

NACCELNIK GS HVO
brigadir
Milivoj Petkovic

ECV, Naziv organa
Predato-primjeno teleg. br. 108
Dana 11.01. 1993. u 14 ⁴⁵
TLP, TGR TLF. RRV, ŽV, Rv
Obradio: (potpis)

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJECCE OBRANE
BRIGADA "dr ANTE STARCCEVICC"
GORNJI VAKUF
dana; 12.01.1993.g.

obrana
vojna tajna
strogo pov.

GS HVO MOSTAR
ZAPOVJEDNISSTVU OZ S/Z HERCEGOVINA TOMISLAVGRAD

U odnosu na predhodna izvijesscca izvjessccujemo Vas da smo do sada uspjeli razmijeniti sve zarobljene na principu svi za sve. Uz to napominjemo da nismo uspjeli razmijeniti MTS (vozila, naoružanje, sredstva veze, dokumenta i dr.), tako da smo mi zadržali njihova a oni nassa. Trenutna situacija mirna ali se snage obostrano utvrđuju na položajima pa čak i u gradu. I dalje su komunikacije blokirane i na istima nema prolaza ni sa jedne strane.
Za JP

zapovjednik brigade
poručnik
Zrinko Tokić

ECV, Naziv organa	
Predato-prihijeno teleg. br.	140
Dana	12.01. 1993. u 18 ²⁵
TLP, TGP, TLF	Rv, Zv, Rv
Obradio:	XZ (potpis)

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJECCE OBRANE
BRIGADA "dr ANTE STAROCCEVICC"
GORNJI VAKUF
dana;12.01.1993.g.

obrana
vojna tajna
strogo pov.

gs hvo mostar
oz s/z hercegovina tomlavgrad

Izvjessccujemo vas da je u 15:10 h dosslo do jaceg otvaranja vatre iz pjessackog naoruzanja a ujedno je druga strana pocela otvarati topniccku vatru, ssto sa sigurnosccu nemozzemo tvrditi jer je mogucce da je topniccka vatra otvarana sa ccetniccke strane.

U ovom trenutku sukob se rasplamsava i dolazi do jaceg otvaranja vatre sa obje strane iz svih raspolozzivih sredstava posbeno u gradu. Pokussavamo sve da stavimo pod kontrolu ssto je u ovom trenutku izgleda nemogucce.

Napominjemo da smo prije ovoga zakazali u 16:00 h sastanak sa predstavnicima komande A BiH, stranki i vjerskih sluzzbenika za razrjessenje ovih problema. U daljnem razvoju situacije ccemo vas izvijestiti naknadno.

ZM/JP

zapovjednik brigade
Zrinko Tokicc

ECV, Naziv organa	
Predato-primljeno telef. br. 139	
Dana 12. 01. 19 93 u 18:51	
TLP, TGR, TLF	RRV ZV Rv
Obradio: [signature]	(potpis)

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
BRIGADA "dr ANTE STARČEVIĆ"
GORNJI VAKUF
dana; 12.01.1993.g.

obrana
vojna tajna
strogo pov.

- zapovjedništvu oz s/z hercegovina Tomislavgrad
na ruke Ivana Majića
- hvo brigada "RAMA" Prozor

SAZNAJNO IZVIJEŠĆE

Od posljednjeg izvješća do sada muslimanske snage su blokirale komunikaciju Bugojno Gornji Vakuf u mjestima Drazzev i Duratbegov dolac. Jedinice iz Grnice zarobile su 5 (pet) vojaka iz postrojbe "Ludvig Pavlović" na Rajcima, gdje se vode zhestoke borbe. Jedinice A BiH iz Voljica - Osridak sa MB 82 mm tuče naselje Trnovacu. Jedinica iz Voljevca od 30 ljudi poslata je da persreću postrojbe HVO-a na relaciji Makljen Vakuf. Ulaz u grad je potpuno blokiran i mora se occistiti naselje Uzricice da bi se oslobodio ulaz u grad. Jedinice iz Voljica dobile su zapovijed da iz Osridka tuku Podove i budu spremne za pješacki napad.

Iz grada napadaju pješacki Grebine i Zvizde. U centru grada uporišta A BiH su: Dom Kulture, Gradska kavana, Hotel Radussa, Gradina, Vatrogasni dom, Zgrade KP1 i KB3, rejon gornje džamije, massinski park, refej. A BiH na Rajcima dobila pojaćanje iz pravca N. Travnika sa oznakama zžira. Minobacaće imaju iznad Duratb Doca. Od 15:15 h pocelo je zhestoko granatiranje grada i oklice. Koncentracija snaga: Vakuf oko 1000 ljudi, Voljčevac oko 800, Grnica oko 550, Voljice oko 550. Jedinice su razmjesstene u naseljima u kojima pretežno žive muslimani i to: Drazzev dolac, Dur. dolac, Hrasnica, Luzzani, Bojska, Grnica (Bistrica, (oko 70) ljudi, jer je većinski Hrvatski zživalj, Jagnjid Gaj, Osridak, Voljčice, Kute, Batussa, Odvode, gornji dio grada, Vrše, (Zdrimci) sa malo ljudi jer je pretežno Hrvatski zživalj, Uzricice (oko 40 ljudi) u kojem se nalazi i 10 nassih kuća. Sela od Dobrossina i Mraccaje kod Dobrossina pa nadalje sva su muslimanska. Na crndm vrhu njihove snage se nalaze kod Milanovića doca pa do Cipale. Snage Bugojanske A BiH koje granice sa Vakufom prema Humcu su jaccine Bataljona i imaju pravce za Dolazak u Bojsku i Grnicu. Komunikacija N. Travnika G. Vakuf je blokirana na P. luci-Hrvati i u Bistrici Muslimani, ali muslimani imaju slobodnu komunikaciju preko Radovana. Oko komunikacije na ulazu u Vakuf od punkta Karamustafić pa do prvih kuća u gradu, a na kotama sa lijeve strane imaju punktove za protuoklopnu borbu sa 2 BST na Malom Seocu, te osama, RPG, RB i zoljama. Naselja Krupa, Milicci i Stipanovicituku iz sela Vrše i sa Okuke gdje se skrece sa Puta G. Vakuf-Travnik prema Zapovjedništvu nasse brigade.

Sa Luzzana tuku Pavicc Polje i Ricicu.

JP

nacelnik ob. sluzbe
nadporucnik
Pero Mejdandžić

KOMANDA
4. KORPUS-a
12. 01. 73.

№-pr. 1169-26

HITNO

KOMANDI 3. KORPUS-a A. BIH
(mlk ENVER HADŽIHAŠANOVIĆ)

PO NALOGU PRESTUPNIKA IZETBEGOVIĆ

1. ODMAH FORMIRATI VOJNO-POLITIČKU
KOMISIJU (2 PREST. A. BIH i 1 PREST. SOA)
NA NAJVIŠEM NIVOU i ISTU UPUTITI
u G. VAKUF

2. u G. VAKUFU SAOPITI SE SA GOSP.
DURK ŠIŠEBOVIĆ i ANDRIĆEVIĆ PREMA
UMIČIMA HUD

3. POSAĐI MI DETALJNU INFORMACIJU
o STANJU u G. VAKUFU.

4. IMAJ STRAŽENJA u SHIRIVANJU
SIŠEBOVIĆE u G. VAKUFU.

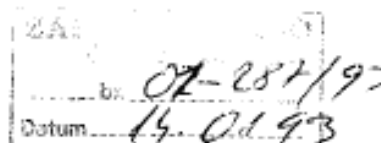
PASALIĆ ARIF
SMA

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ŠTAB VRHOVNE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
SARAJEVO

Str.pov.br. 02/65-1
Sarajevo, 12.01.1993.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

GLAVNOM STOŽERU HVO
G R U D E

Prema dobijenim informacijama sa terena, postrojbe HVO vrše napad na OS Armije R BiH na teritoriji G.Vakufa. Napad izvode iz pravca Prozora (s.Rumboci) i sa pravca Bugojna (s.Poljić Polje).

Energično protestujemo zbog upotrebe sile i napada na OS RBiH koji nije ničim izazvan.

Za sve posljedice ovog napada, kao i njegovo dalje eskaliranje, snosite punu odgovornost. Ukoliko se napad ne obustavi što prije, OS RBiH dobile su zadatak da se brane upotrebom oružja. Pored toga, upoznaćemo i svjetsku javnost sa situacijom u G.Vakufu, njenim uzrocima i posljedicama.

Smatramo da je u interesu hrvatskog i muslimanskog naroda zajednička borba protiv četničkog agresora, te u tom cilju u svakom pogledu moramo izvještavati međusobne nesporazume i sukobe.

U tom smislu izdata su potrebna uputstva i naredjenja Komandi 4. Korpusa Mostar.

TAČNOST INFORMACIJE
OVJERAVA:
ZAPOVJEDNIK 4. KORPUSA
gospodin Arif Pašalić

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Arif Pašalić', written over a horizontal line.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
BOSANSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
VIJEĆE OBRANE
BRIGADA "DR ANTE STARČEVIĆ"
GORNJI VAKUF
dana; 13.01.1993.g.

odbrana
vojna tajna
strogo pov.

IZM OZ Srednja Bosna
VITEZ

Na Vase dopis broj.03-1-132/93 od 13.01.o.g. u 15:00 h izvjesavamo Vas da je puk.Zeljko SSiljeg trenutno u objektu UNPROFOR-a na razgovorima sa drzavnom delegacijom iz Zenice.Na sastanku odrzanom sa komandantom A BiH,zapovjednikom nase brigade,predstavnicima drzavne delegacije iz Zenice i zap.OZ S/Z Herceg. dogovoreno je da se obostrano i bezuvjetno prekinu sva djelovanja topnicke valne.Isto je trebalo stupiti na snagu u 13:30 h ,medjutim dogovor nije ispostovan,te se i dalje nastavilo sa djelovanjem iz svih raspolozivih sredstava od strane A BiH.Trenutna situacija je neizvjesna,vrste se pokreti sa obje strane.Do sada imamo jednog poginulog i povijedenih vojaka koji su-zbrinuti u bolnicu.Materijalna seteta je u ovom momentu neprocjenjiva, grad kao i pojedina naselja su u plamenu,posto pojedini objekti gore.

ZLUP

zapovjednik brigade
porucnik
Zrinko Tokic

ZA GOSP.PUK. TIHOMIRA BLASKICCA

5 ljudi iz sastava bojne "Ludvig Pavlovic" su uhiceni od strane A BiH i ratuje se u G.Vakufu.Vaccaras bi trebali biti oslobudjeni.

JP

pukovnik
Zeljko SSiljeg

ECV, Naziv organa	GSHVO
Predato-primijeno teleg. br.	156
Dana	14.01. 1993. u 0000
TLP, TGR TLF	RRV, ŽV, (TV)
Obradio:	Zaic
	(potpis)

HRVATSKA ZAJEDNICA BiH
HRVATSKO VIJECCE OBRENE
ZAPOVJEDNIŠTVO OZ S/ZH
Broj.01-134-1/93
Prozor,13.01.1993.g.u 09.sati

OBRANA
STR.POV.
VOJNA TAJNA

ODJEL OBRANE MOSTAR
GLAVNI STOZZER HVO
MOSTAR
OZ S/2H TOMISLAVGRAD

Vanredno izvješće
Situacija u G.Vakufu

Sinoc je u G.Vakufu održan sastanak između zapovjednika brigade "A.Starčević", zapovjednika A BiH u G.Vakuf i predstavnika "UNPROFORA" u vremenu od 23.00 do 01.30, na kome je dogovoreno;

- 1.Staviti topništvo pod kontrolu
- 2.PAM-ovi i pješadijsko naoružanje pod kontrolu
- 3.Pustiti kućama sve zarobljene
- 4.Povratiti sva zaplijenjena MTS
- 5.Povratiti postrojbe u vojarnu
- 6.Uspostava zajedničkih punktova
- 7.Naredni sastanak u 08.00 sati 13.01.1993.g.

Do sada je ispostovana samo zadaca pod 1.
Prolaz kroz Vakuf i ulaz u Vakuf blokiran.Oni su presjekli put Prozor-Bug
ovno u rajonima Drazzev Dolac,Duratbegov Dolac,Rasce (pri ulazu u G.Vakuf)
a nassi u rejonu Humac,Pajice Polje,Macckovac-Hasicci.
Tijekom noci otvorena je vatra pješadijska i HB iz grada od strane zelenih
po nassim snagama.

Zahitjevao sam od zap.br."A.Starčević održavanje sastanka u G.Vakufu
gdje bi bili nazocni predstavnici br."Rama",A BiH,UNPROFORA,zapovj. OZ
S/2h i puk.Anovicc.
Slijedi izvješće poslije sastanka.

Zapovjednik
IZM Prozor
pukovnik
Zeljko SSiljeg

Ime i prezime organa	GSHVO
Broj primljene teleg. br.	155
Datum	13.01.1993. u 14:30
Prema TLF	RRV, ZV, @
Obradio:	David
	(potpis)

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJECCE OBRANE
IZM OZ S/Z HERCEGOVINA
BROJ:01.....
Prozor,13.01.1993. u 17.00 sati

OBRANA
VOJNA TAJNA
STR.POV.

ODJELU OBRANE HVO
HZ HB MOSTAR
GLAVNOM STOZZERU
HZ HB MOSTAR
ZAPOVJED> OZ S/Z HERCEGOVINA
TOMISLAVGRAD

Predmet:Izvanredno izvjesce

Pukovnik Zeljko Silić trenutno je u objektu UNPROFOR-a u Gor. Vakufu na razgovorima sa drzavnom delegacijom iz Zenice.Na sastanku odrzanom danas u 11.00 sati sa komandantom A BiH,zapov.Br.A.Starčević predstavnicima drzavne delegacije iz Zenice i zap. OZ S/ZH dogovoreno je, da se obavezno i bezuvjetno prekinu sva djelovanja topništva a isto je trebalo stupiti na snagu u 13.30 sati.

Medjutim,dogovor nije ispostovan,te se i dalje nastavilo sa djelovanjem iz svih raspolozivih sredstava od strane A BiH,na ssto su nassi uzvratili.Trenutna situacija je neizvjesna,vrssi se pokret snaga sa obje strane.Podatke u Vakufu o poginulim i povredjenim u ovome momentu od zapov. br. "A.STARČEVIĆ"nismo dobili.Materijalna ssteta je neprocjenjiva,grad i neka naselja su u plamenu.

Danas je jedan pripadnik V.P.iz Prozora poginuo,a sedmorica su ranjena za vrijeme samovoljnog djelovanja na pravcu Pidriss-Uzricke.Od toga su 4 ranjeha usljed prevrccanja BOV-a.

Postrojbe br."Rama"drzze liniju Mejnik-Makljen,saobraccajnicu Prozor-Karamustafice,te lijevo od saobraccajnice Macckovac-Valjanjac.Crni vrh joss nije upotpunosti u rukama br.Rama,jer se borbe za tt 1303 joss vode.Topništvo br.Rama joss nije djelovalo.Zapovjednik OZ S/Z H mi dozvoljava pojaćanja koja su u spremnosti iz br."Kralj Tomislav" i druge.

Nacelnik ONO
Mile CCuric

ECV, Naziv organa	GSHVO
Predato-prijeto teleg. br.	161
Dana 14.01. 1993. u 0045	
TLP, TGP, TLF, RRV, Zv.	20.6
Obredio:	(potpis)

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJECCE OBRANE
BRIGADA "dr ANTE STARCCEVICC"
GORNJI VAKUF
dana;14.01.1993.g.

obrana
vojna tajna
strogo pov.

GS HVO MOSTAR
OZ S/Z HERCEGOVINA IZM PROZOR

PREDMET: OPERATIVNO IZVIJESSCCE

Izviesscujemo vas da je poslije relativno mirne noci uz pregrupiranje snaga A BiH jutros oko 05:00 h došlo do topničkog djelovanja, najprije A BiH, a potom i nassih snaga. Oko 06:15 h isto je prestalo ali je pocela paljba iz pjessackog naoruzanja. U 07:00 h odrznan je sastanak zapovjednika A BiH, nassih snaga uz prisustvo zapovjednika OZ S/Z H i puk. M. Andricca kao i predstavnika drzavne komisije iz Zenice uz posredovanje UNPROFOR-a, na kojem je dogovoreno da se topnisstvo bezuvjetno stavi pod kontrolu i da se radi na razdvajanju snaga. Odredjene komisije izissle su na teren i pratile djelovanja topnisstva ssto je u prvi mah i uspijevalo. Medjutim, i dalje su se vodile pjessacke borbe poslije cega je i topnisstvo pocelo izmicati kontroli, tako da u ovom trenutku odjekuju detonacije u samom gradu kao i okolnim naseljima, pojedini objekti gore, intervencija vatrogasne sluzbe je onemogućena. Nasse snage drzke zauzete polozzaje dok snage A BiH i dalje vrse pregrupiranje kojima pristizse pomoc iz pravca Konjica, Bugojna i N. Travnika. Do sada najzssesse borbe se vode u gradu, naseljima Hrasnica, Bistrica, Uzriccje, a u naseljima Dobrossin, Pidriss, Zdrimci je potpno mirno. Komunikacije su potpuno blokirane, a koje koriste samo vozila prve pomoci uz predhodan dogovor, ssto je isto veoma tessko jer suprotna strana na pojedinim podruccjima ne dozvoljava prolazak vozilima koje prevoze mrtvace te nam iste vracca, a pratioce uzimaju za taoce. Do sada imamo 4 poginula od kojih je jedan civil, (1 voj-iz brigade rama, a 2 iz brigade ante starccecic), 26 ranjenih i 10-15 nestalih (zarobljenih). O poginulim i ranjenim vojacima A BiH nemamo tocnih podataka. I dalje sve ccinimo da situaciju dovedemo pod punu kontrolu, ssto je za sada neizvjesno.

dezzurni operativac
Zrinko Matussicc

ECV, Naziv organa	
Predato-primijeno	leg. br. <i>113</i>
Dana <i>15. 01.</i>	<i>1993</i> u <i>0445'</i>
TLP, TGR TLF	Rv, ZV, Rv
Obradio:	(potpis)

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
OPERATIVNA ZONA JUGOISTOČNA HERCEGOVINA MOSTAR

Dj. broj 03-0060-2
Mostar, 16. ol. 1993. godine

ODBRANA
VOJNA TAJNA
S. POVJERLJIVO

Izvjješće za gospodina J. Jaganjes

Naši izvidjači su primjetili velike pokrete i pregrupisanje neprijateljskih snaga posebice na području Stoca i sijemalja. Putem CED-a smo saznali da neprijatelj računa na sukob Hrvata i Muslimana i da ima veliki broj suradnika u Armiji BiH. Raspoložemo dokazima da je sukob na području G. Vakufa mnogo ranije isplaniran i da se njegova realiziranje upravo sada pokušava dovesti do kraja, a da su njegovi inicijatori predsjednik SDA iz G. Vakufa Topčić, zatim Dž. Najetović (vaše glavne poteze) i njihov bliski suradnik A. Pašalić. RTV Sarajevo i ratni studio Mostar direktno učestvuju u realiziranju ovog plana na taj način što rade na razbuktavanju, a ne na smirivanju neželjenih događanja.

Što se tiče stanja u gradu za sada nemamo ozbiljnijih incidenata, ali Zapovjedi koju je danas izdala Armija BiH sa potpisom A. Pašalića ako se realizira ne daje garancije da će se ovakvo i održati. Bojeva gotovost je podignuta na najviši stupanj, a veći dio postrojbi Armije BiH je već okrenuo cijevi i traži cilj na zapadu.

Sve ovo ne ukazuje da Armija BiH ide ka smanjenju napetosti i da ima nakanu prihvatiti već postignute dogovore o zapovjedanju Crkanić snagama na području HZ HB i BiH.

Očekujem da ćete založiti svoj autoritet i uticati na one u Armiji BiH kojima nije stalo do mirnog suživota naša dva meni jednako draga naroda, na području koje je moja trenutna preokupacija i žir.

S. Štovanjen!

NAŠIŠNIK OTOŽERA OZ JIH
Petar Zelenika
Petar Zelenika

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
KORPUS 3. KORPUSA
S.R.BR.02/32-109
ZENICA 17.01.1993 god.

OBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POV.
H I T N O !
URUCITI ODMAH

KOMISIJA ZA PREGOVORE
RJEŠAVANJE SUKOBA U GORNJEM VAKUFU
Gornji Vakuf, 16.01.1993.god. u 18,45

VOJNA TAJNA
STROGO POV.

Informacija

NA LICNOST NACELNIKA SVK OS RBH

U toku noci 15/16.01. bilo je povremenih artiljerijskih dejstava ali su bili manjeg intenziteta nego prethodnog dana. Vrsena su i granatiranja okolnih muslimanskih mjesta teskim artiljerijskim orudjima - Voljevac, Here i Pridvorci. Navedena mjesta su granatirana zato sto su oni, navodno uccili kretanja naših jedinica prema Crnom Vrhcu (tt 1303). Intenzitet dejstava u gradu je bio nesato manji nego prethodna dva dana, da bi se pojavio padom zraka.

Oko 17,30 su dosli predstavnici HVO-a, pukovnici Andric Miro i Šiljeg Zeljko, koji su prethodne noci oko 22,00 otisli u Prozor na konsultacije sa generalom Praljak Slobodanom. Zajedno sa njima dosao je i gospodin Luccic Ivida iz ureda za informisanje HZ HB (pravo ime smo saznali po završenom razgovoru, van zgrade, a na pocetku razgovora nas se predstavio kao Radic Mirko). Na sastanku su iznijeli izricit stav sa zahtjevima koje treba izvršiti, a sadrzani su u sljedećem:

- odluka HVO-a o ustrojstvu provincija je privremena odluka i bazira na bazi reciprociteta,
- ako u konacnom dogovoru u Zhenavi bude promjena Hrvati ce se drzati istih,
- izricit zahtjev snaga HVO-a prema OS je:
  - izvuci jedinice prema selima,
  - vratiti sve jedinice u mjesta iz kojih su pristigle (odnosi se na postrojbe iz Jajca),
- HVO garantira da neće niseta uciniti protiv Muslimana vojnika, niti civila koji nisu uccinili ratni zlocin,
- u svemu ce se postivati ravnopravnost s tim da se OS moraju podrediti HVO-u, direktni zapovjednik ce im biti zapovjednik HVO-a.

- ✓ napustiti rovove posebice repetitor i zatrpati iste,
- ✓ zapovjedanje i uticaj na vojsku ne moze se vršiti visse preko Topčića Agića, i Prijčića.
- voljni smo prihvatiti zapovjednika kojega odredi zapovjednik Merdan, a koji će u zapovjedničkom sašlu biti podređen HVO-u,
- otvoriti zajednički punkt, proporcionalnog sastava Muslimana i Hrvata, kao što je potrebno odrediti određeni broj vojnih policajaca mješovitog sastava,
- sve militantne postrojbe povući u sela i grad G.Vakuf nesmije imati niti jednog vojnika sa dugim oružijem osim patrolne vojne policije mješovitog sastava,
- zahtjevamo demantij preko radija da smo palili džamije, da smo masakrirali civile i vojnike kao i to da smo ubijali civile, a da se usput kaže da je ubijen jedan civil, da je ranjen vozač sanitetskog vozila, da je jedan vojnik masakriran i da je jedan vojnik ubijen kada je ubacivao ranjenika u sanitetsko vozilo.
- u protivnom ne snosimo odgovornost za posljedice koje će proisteci iz odbijanja ovog zahtjeva koji ima za namjeru smirivanje tenzija, prekid sukoba i uvođenje reda i mira na području zahvaćenog nemirima.

Ovo je predviđeno tako da se sutra sve izvrši, a ako se ne izvrši sutra oko 24,00, evidentno ili neželji izvršiti onda nećemo čekati prekosutra. Ako postoji volja i bude se izvršilo i obavijesti nas se o tome, posredstvom UNPROFORa bi smo prekosutra, ako on to želi, vršili kontrolu izvršenog, da li su se jedinice povukle i da li su rovovi zatrpani. Granice su otvorene i vojaka je već spremna da krene. Neće se otvoriti granice, niti što, sve dok se problem ne riješi.

Na svoje upozorenje da nismo nadležan za rješavanje svih traženih zahtjeva te da moram dobiti potrebne instrukcije i upute, rekli smo mi je da zahtjeve proslijediti paketom pretpostavljenoj komandi radi dobijanja odgovora. Upozoreni smo da srt i jednog Hrvata u međuvremenu može izazvati skraćanje roka izvršenja.

U dijelu teksta u kome se govori o utjecaju na vojsku, misli se na Topčića Abdulaha, predsjednika stranke SDA za G.Vakuf, poslanika u skupštini BiH, Agića Fahrudina, komandanta SSO Op G.Vakuf i Prijčića Hanefiju - Paragu, komandira jedinice vojne policije.

Bez obzira na njihovo tuženje da ovi zahtjevi nisu ultimatum već kategorički stav misljenja sam da je zahtjev ultimativan i da su spremni upotrijebiti silu ukoliko ne prihvatimo zahtjeve, jer su već izvršili grupisanje i snaga iz pravca Prozora kao i izvršili priprema b/d na tom pravcu.

U toku dana poginula su 2 civila u s.Pridvorci, a gubitaka u Armiji nije bilo. Pričinjena su već materijalna razaranja. Molimo da nam HITNO dostavite odgovor na tražene zahtjeve koji bi proslijedili predstavnicima HVO-a.

Molimo da sa zahtjevima HITNO upoznate Predsjedništvo-R BiH i Predsjednika Izetbegovića preko nadležnog organa. Takođe predlažemo da se zahtjevi objave preko sredstava informisanja a posebno preko radija i TV BiH u potrebnoj obliu.

MERDAN DZEMAL

ND/EH

KOMANDANT II KORPUSA
EMER HANFIJANOVIC

[Handwritten signature]

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
KOMANDA 3. KRPUSA
STR. POV. BROJ: 02/33-167
ZENICA 18.01.1993.

ODERANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

UPOTREBA SNAGA
OBAVJESSTENJE DOSTAVLJA:
BUGOJNO

307. MOT. BR OPSSO

U VEZI SA VASSIM ZAHTJEVOM ZA ANGAZZOVANJE SNAGA U REJONU PREVOJA NA
MAKLJENU, OBAVJASSTAVAMO VAS DASMO TRAZZILI OD NACCELNIKA SSVK OS R BIH
DA SE UPUTI BRIGADA „NERETVICA“ NA MAKLJEN IZ SASTAVA 4. KORPUSA .
PO DOBIJANJU INFORMACIJE O UPOCCIVANJU JEDINICE BICCKTE BLAGOVREMENO
OBAVJESSTENI.

BM

KOMANDANT.
ENVEH

CENTAR VEZE SVK - Odjeljenje za Kripto Zastitu
SARAJEVO

Datum i vrijeme :

19.01.1993, Utorak 02:08

Izvorni fajl:

Akt prijep i obr

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
KOMANDA 3. KORPUSA
TR. POV. BROJ: 02/33-168
ENICA. 18. 01. 1993.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
HITNO
URUCCITI ODMAH

POTREBA JEDINICA 4. KORPUSA.
PRIJEDLOG DOSTAVLJA:

SSVKOS R BIH

PREDLAZZEM DA SE HITNO UPUTI JEDINICA RANGA BRIGADE PO MOGUCCNOSTI DO
JUTRA U JUTRO IZ JABLANICE U SSIRI REJON MAK LJENA I IZVRSSI NAPAD
NA POSTROJBE HVO U REJONU MAK LJENA. PRAVAC DOVODJENJA I ANGAZZOVANJA
BRIGADA PO ODLUCI KOMANDANTA BRIGADE. PREDLAZZEM DA BUDE ANGAZZOVANA BRIGADA
"NERETVICA". O VASSOJ ODLUCI I ANGAZZOVANJU BRIGADE MOLIMO VAS DA NAS
BLAGOVREMENO IZVJESTITE.

KOMANDANT
ENVER HADJIHASANOVIC

BM

Hrvatska Zajednica Herceg-Bosna
Hrvatsko vijeće obrane
Zapovjedništvo OZ S/Z Hercegovine

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV-

IZM Rama-Progor
broj 01-163/93
datum, 18.01.1993.god.

PREDSJEDNIŠTVU HZ HB Mostar
Vladi HZ HB Mostar
Odjelu obrane HZ HB Mostar
GS HVO-a Mostar

Provokacije muslimanskih ekstremista za vrijeme Božića i Nove godine prema hrvatskom pučanstvu u G.Vakufu koje su se nastavile i nakon nove godine prerasle su u izvodjenje jedinica A BiH na već ranije uredjene i pripremljene položaje oko G.Vakufa i muslimanskih sela, koji su okrenuti protiv hrvatskog pučanstva i hrvatskih sela na teritoriji Gornjeg Vakufa. Dio snaga HVO u Gornjem Vakufu suprotstavio se teroru prema , a opterećenje je bilo i držanje fronta prema srpskim snagama što je otežano 18.01.1993.god. kada su se snage Armije BiH iz Gornjeg Vakufa povukle sa položaja koje drže prema srpskim snagama (2 km Fronte), a na položajima su ostale samo postrojbe HVO-a. U vremenu od 13-15.01.1993.god. sastale su se posreestvom snaga UNPROFOR-a u G.Vakufu komisije HVO-a i Armije BiH da bi pokušale zaustaviti sukob. HVO-a su zastupali pukovnici Željko Šiljeg i Miro Andrić a na strani Armije BiH Džemo Merdan i Selmo Cikotić. Nazočni su bili i zapovjednici HVO i Armije BiH u G.Vakufu. Komisija HVO-a predložila je plan eliminisanja trenutne situacije i to : apsolutni prekid vatre, razdvajanje svih naoružanih postrojbi, izvlačenje svih postrojbi sukobljenih strana iz grada, obostrano puštanje zarobljenih kao i obostrano vraćanje oduzetih TMS, formiranje zajedničke policije, zajedničkih punktova te uvođenje policijskog sata za sve od 17,00 do 06.00 sati, što bi do sada poštovali samo pripadnici HVO-a. Ovi prijedlozi su načelno prihvaćeni od strane komisije Armije BiH na samom početku razgovora, ali do realizacije nije dolazilo, jer su niži zapovjednici A BiH koji se ne mogu kontrolirati izdavali zapovjedi za otvaranje vatre po pripadnicima HVO-a, bez obzira na zapovjedi oba zapovjednika za prekid vatre. Tijekom razgovora postrojbe A BiH su

vršile pregrupiranja i spremile se za napadna djelovanja ,a neprekidno su djelovali snajperisti pa se po gradu nije moglo kretati bez oklopnih transportera UNPROFOR-a.Za 3 dana razgovora poginulo je 12 pripadnika HVO-a i civila,a ranjeno je oko 20 ,a medju njima izvršeni su 4 zločini i to : masakriranje poginulog vojnika HVO-a ,ubijanje nenaoružanog ranjenog civila,ubistvo vojnika HVO-a u ambulantskim kolima,te djelovanje na ambulantska kola.

Predstavnici Armije BiH su otezali sa razgovorima ,služili se neistinama kao: da je zapaljena džamija u gradu,te selu Hrasnica,kao i spaljivanje žene sa djecom u selu Bistrica,što je svenestina.

Dana 15.01.93. pokušana je nainicijativu delegacije HVO da se angažiraju vjerski predstavnici,političari i vojni zapovjednici kao zadnja šansa miru.Na sastanku su u već navedene bili naznačeni: imam,župnik,predsjednik HVO-a,predsjednik SDA,i predsjednik općine. Svi su se izjasnili za mir i hitno poduzimanje mjera na smirivanju situacije osim predsjednika SDA iz G.Vakufa Abdulaha Topčića koji se izjasnio da je HVO agresor i da nećemo ostvariti ono što smo zamislili a to je HZ HB.

Na razgovor su pozvani i lokalni zapovjednici iz samog grada,medjutim nisu uspjeli zaustaviti sukobe u gradu koji su izvor sukoba na cijeloj teritoriji G.Vakufa.

Istog dana privremene odluke Vlade HVO HZ HB službeno su priopćene delegaciji Armije BiH,ali su oni ~~izjavili~~ izjavili da Ženeva još nije gotova,te da moraju kontaktirati svoje više Zapovjedništvo,nastavio se i dalje sa otezanjem.

Dana 16.01.93.god.iste komisije su se sastale te je komisija Armije BiH priopćeno da se do 17.01.93.god. do 24.00 sati mora postupiti po odlukama Vlade HVO HZ HB ,na što su oni opet odgovorili da se moraju konzultirati ,a istovremeno je nastavljeno kretanje postrojbi A BiH iz pravca N.Travnici i Bugojna prema G.Vakufu.

Svjesni situacije koja prijeti postrojbama HVO-a i hrvatskom pučanstvu na teritoriji G.Vakufa,a zbog odmetanja i okretanja oružja snaga A BiH protiv postrojbi HVO-a u G.Vakufu,snage HVO-a su dana 18.01.93.god. na pravcu Prozor-Makljen-Gornji Vakuf izvršile napad na odmetnute i snage A BiH van svake kontrole u G.Vakufu uz prethodnu jaku topničku pripremu.Tijekom dana postrojbe HVO-a su okružile neprijateljski raspoložne snage u s.Uzričje,te izbile na tt 785(repetitor),okružile neprijatelja u rejonu Rašće zaposjele objekat Baba.razbile neprijatelja u s.Ždrimci.

Snage neprijatelja u G.Vakufu su okružene i imolirane, a u s.Hrasnici razbijene. Neprijatelj je dezorganiziran ali žilav, jer se duže pripremao naudar na snage HVO-a. Predstoje dalja napadna djelovanja i uništavanje neprijateljskih snaga po djelovima tijekom 19.01.1993.god. Moral boraca HVO-a u G.Vakufu je znatno veći i spremni su za sva djelovanja.

Tijekom dana imalimo nezvanično 4 poginula borca i nekoliko lakše ranjenih, a gubici neprijateljskih snaga su nepoznati, ali imamo oko 60 zarobljenih odmetnika .Djelovanja odmetnutih snaga u muslimanskim selima od G.Vakufa do granice sa općinom Bugojno su splasnula . Postrojbe HVO se nalaze na dostignutoj crti na sredjivanju rasporeda i planiranju daljih djelovanja.

Predstavnici Armije BiH u Bugojnu su nas obavjestili da ako ne prestanemo sa napadom na G.Vakuf, da ce oni povući svoje snage na fronti prema srpskim snagama i da se neće boriti za HZ HB i da je to ultimatum. Čekamo upute , a zapovjedniku brigade HVO "Eugen Kvaternik" u Bugojnu sam zapovjedio da oteže da navodi kako čekam odgovor od Vlade HZ HB ali da neprekidno prati situaciju i da ne dozvoli iznenadjenja. Tijekom razgovora snage UNPROFOR-a su neprekidno bile na usluzi u ~~svim~~ svim zahtjevima i pokušajima da se dodje do mira. Prijevoz zapovjednika ,praćenje sanitetskih kola, izvlačenje ranjenih i mrtvih...

ZAPOVJEDNIK

pukovnik

Željko Šiljeg

GLAVNI STOŽER HVO

Dj. broj: 01-88 /93

Mostar, 18.01.1993.god.

OBRANA

VOJNA TAJNA

S. POVJERLJIVO

Smirivanje situacije

Bugojno
Travnik
Vitez
N. Travnik

Izbjegavajte bilo kakve sukobe, jer nama i Muslimanima ne treba novo zaoštavanje.

Obratite maksimalnu pozornost na crte prema četnicima.

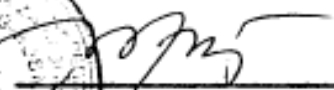
Za Bugojno: Prenesite gosp. Dautoviću da Muslimani ne brane HZ H-B, već svoja ognjišta u Bugojnu, isto tako mu prenesite da on utiče na smirivanje u Vakufu, a ne da upućuje snage za napad na Hrvate.

On kao vojnik za povlačenje svojih snaga neka traži odobrenje iz Sarajeva.

Prenesite mu da u provincijama dodjeljenim muslimanskom narodu postoje značajne snage HVO, koje bi i mi mogli povući, ali nećemo, jer imamo razuma i pameti više od Dautovića.

Ovim on ne ucjenjuje nas, nego izdaje svoj narod.

NAČELNIK GS HVO HZ H-B

brigadir
Milivoj Petković

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINE
KOMANDA 3. KORPUSA
SR.POV. BR. 02/33-170
ZENICA 18.01.1993.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POV.
URGENT

OpSSO BUGOJNO i
komandi 307 brig.

Dobro ste uradili ssto ste HVO dali ultimatum .Vodite racuna velike snag
ostavite u Bugojnu i zbog Chetnika i zbog HVO .
Izdvoji prema moguccnostima ssto visse snaga i krenite prema G. Vakufu .
Ako naidjete na otpor HVO krenite u otvoreni sukob . O preduzimanju mijer
izvijestite odmah .
Takodjer izvijesite da li je ranije upuccen Div.Izv. odred krenuo dolje
iz reonà Bojske i Grnice ili je tu stacioniran i ako je krenuo da li
je ostvario sadejstvo sa IG u rejonu JAGNJIDA I DRAZIEV DOCA.
Ovaj zadatak obavezno izvrssiti

JV/ND

ECV 3.korpus, broj	36
Predato	Primljeno
Dana 18-01-93 u 13 časova	
FLR 307	(1)
Obradio	RW
	(potpis)

KOMADANT 3. KORPUSA
ENVERR. HIZIJAŠEVIĆ

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
KOMANDA 3. KORPUSA
Ser. gov. br. 02/33-161
Zenica, 18.01.1993. godine

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

H I T N O
Urciti odmah

podrska artiljerije
Slavještina, - dostavija -

OpSD G. Vakuf 317. bbr

odpise u vezu sa Landom Refikom. Odobreno mu je da vrši artilje-
rijsku podrsku.

BM/HA

K O M A N D A N T
Erver Hadžićević

Erver Hadžićević

LBASIAUE

ECM 3. korpus, broj 306 455/93
Priloga - Primljeno
Dana 18.1.93. 1456
OpSD G. Vakuf, bbr
Odraslo *Hadžić*
(potpis)

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VJECCE OBRANE

KANCELARIJA PRESJEDNIKA

ZAPOVJEDNISSTVO HVO
Hrvatskom vijeccu obrane opccine
Hrvatskom puccanstvu opccine Gornji Vakuf

GORNJI VAKUF

Hrvatsko vijeće obrane Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, na svojoj danasnjoj izvanrednoj sjednici, razmatralo je političko-sigurnosne prilike na području Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, i posebice, na području vaše općine.

Iz izvješća odjela obrane HVO HZ Herceg-Bosna, iz kontakta sa vašim dužnosnicima i časnicima, kao i na osnovi izvješća objektivni medija videntno je da muslimanske snage imaju nakanu preuzeti vlast, omogućiti obrambeno djelovanje HVO, a zatim terorom izazvati egzodus hrvatskog naroda iz tog kraja.

Dajući punu podršku otporu takvim nastojanjima Hrvatsko vijeće obrane Hrvatske zajednice Herceg-Bosna je odlučno da vam pruži i svaku vrstu pomoći uključujući snagu i borbenu gotovost oružanih snaga HVO. Vi niste sami i nećete biti prepušteni ekstremnim muslimanskim bojovnicima koji su se, izgleda, naoružali za sada započeti obračun sa hrvatskim narodom, umjesto da se pridruži zajedničkoj borbi protiv srbočetničkog agresora.

Hrvatsko vijeće obrane i čitava Hrvatska zajednica Herceg-Bosna su sa vama.

Predsjednik HVO HZ H-B

dr. Jadranko Prlić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VJECCE OBRANE

KANCELARIJA PRESJEDNIKA

ZAPOVJEDNISSTVO HVO
Hrvatskom vijeccu obrane opccine
Hrvatskom puccanstvu opccine Gornji Vakuf

GORNJI VAKUF

96. HVO
308
18.01.93. 18:15
O
Solov

HZ HB,
HVO
IZM OZ S/Z H
Prozor, 18.01.93 u 10,00

Obrana
vojna tajna
str.pov.

OZ SB IZM VITEZ
Br."Herceg - Stjepan
Konjic

IZVJESICE

Snage A BiH u G.Vakufu duze vremena vrssila su naoružavanje, formiranje postrojbi, dovlacenje snaga iz Bugojna, Travnika, Konjica, Zenice i dr.s namjerom eliminiranja Hrvata u opccini G.Vakufa pa i ssire gdje preovladava muslimansko stanovnisstvo.

U zadnjih 5-6 dana poceli su ccissccenja pojedinih naselja, napusstanje polozzaja prema ccetnicima, zarobljavanje Hrvata, napad na Hrvatska naselja blokirati saobraćaj, neposstivanje dogovora svojih predstavnika, UNPROFORA i nassih predstavnika, neposstivanje odluka HZ HB, te raznih drugih njima svojstvenih potezima. Glede navedenog, a u cilju zasstite Hrvatskog puccans-tva ova zona izvrssila je odredjene pripreme (uvela neke grupe za napadna djelovanja, dovezeno topnisstvo i OMS) da bi jutros otpoceli napadna djelovanja na pravcu Makljen G.Vakuf.

I sada smo, za ovih 6 dana imali 12 poginulih i oko 30 ranjenih. U Bugojnu su muslimani slicnog ponassanja, u nessto blazzem obliku od G.Vakufa. Otvorenih sukoba nije bilo, ali postoji moguccnost izbijanja svakog trenutka. Iz rajona u susjedstvu G.Vakufa, A BiH upuccuje pomocc u ljudstvu i TMS snagama A BiH u G.Vakufu.

Radi sagledavanja kompletne situacije u HZ HB dostavljajte i vi nama izvjesscca, a posebno u Lassvanskoj kotlini i u Konjicu i Jablanici. Javite nam, da li je jedna haubica upuccena iz OZ SB preko Bugojna za G.Vakuf.

Zapovjednik
puk.Zeljko SSiljeg

IZV. naziv organa CVANO Vitez
primljeno teleg. 22.1.93
broj: 18.01.1893 13.43 08.00
TEL. ICS. PKS Hrv. Zv. Rn
Gene
(0121)

Republika Bosna i Hercegovina
HRVATSKA ZAJEDNICA NEKOLICINSKA
ODJEL OBRANE
OPERATIVNA ZONA SREDNJA
TRAVNIK

Priloga	<u>21-07-93</u>
Str.	<u>VII</u>
Broj	<u>107-1</u>

HZ HB
HVO
IZM: PROZOR
DAN., 19.01.93.

Odgovor na ultimatum
Senada Dautovicca

Br. Eugen Kvaternik - Bugojno

prenijeti Senadu Dautoviccu:

Ovo nismo trazili i dobro znass tko je ovo zakuhao sa Vasse strane. Nassa
zzelja nije prossiriti sukob, ali ako se prossiri moramo ga prihvatiti.

Gdje god su sa Vasse strane odnosi bili normalni i razumni ljudi sa
nasse strane, nikad nije bilo problema.

SS to se ticce sadasnjeg sukoba u G> Vakufu pokussavali smo dosta dugo i
trudili se da ne dodje do njega i da se stvari rjessavaju na miran naccin
i da niko ne strada ali taj naccin ja izigran, a da nas zajebavaju Topccic,
Agicc i slicni to zasigurno neccemo dopustiti.

○
ZAPOVIJEDNIK
puk. ZZELJKO SSILJEG

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
3. KORPUS ZENICA
317. bbr. G. Vakuf
BR. 01-106-1/93
G. Vakuf 19. 01. 1993 u 15,30

ODBRANA DOMOVINE
VOJNA TAJNA
STROGO POUZERLJIVO

Vanredni borbeni izvještaj

Komantu 3. korpusa

1. U popodnevnim satima snage HVO-a su usmjerene težišno na G. Vrse koje se granatira cijav dan, a naročito jaka vatra iz svih vrsta art. oružja u vrijeme pisanja ovog izvještaja. U ostalim dijelovima opštine vode se sporadična dejstva. U dosadašnjim dejstvima izgubili smo s. Uzriclje, Dusu, donji dio Hrasnice i napušten je objekat na kome se nalazi relej, Strmica (tt 785) na kome se trenutno ne nalazi niko. Tenkovi i transporteri se nalaze na prilazima gradu iz tri pravca: Matckovac, Zdrimci i Paloc.
2. Planiramo da u toku noći izvedemo diverzantske akcije na više pravaca - u donjem dijelu grada, na Grebine (tt 786) gdje se nalaze vatreni položaji MB i Bst, na Ponor - MB, porodična baza i mjesto za odeor, selo Milicci - zz/s i PAM i traženje tenka na Babi (tt 816). Takođe planiramo da izvršimo ojačavanje i inženjersko uređenje linije: Krc - relej - Zvirde.

Zahtjevi:

1. Da Lendo obezbjedi čovjeka koji će u toku noći doći do sela Bistrica, preuzeti komandu nad p. cc. iz N. Travnika, Mudzžadina, snagama iz Bistrica i da s njima izvrši napad pravcem punkt u s. Bistrica - Frankevar Kupa - Zvirde - G. Vakuf, spojiti se sa snagama u gradu i doturiti nam TMS koja se tamo već nalaze.
2. Iz pravca Konjica izvršiti dotur svih vrsta pomoći i snabdjevanja snaga s. Veljevac.
3. Lendo da uvažava naše zahtjeve i piva artiljerijski vatru po traženim ciljevima.
4. Da se iz Budžina hitno uputi PČO kojim komanduje Faruk Aganović Jupi sa zadatkom da se probije do G. Vakufa - on zna kojim pravcem. Takođe prenesite Budžancima da pojačanja u ljudstvu šalju sa odgovarajućim komandujućim kadrom i da se ne vraćaju prije izvršenja zadatka.
5. Uputiti pijesadijskog napruzanja borcima 305. bbr.

Molio Vas da se naše zahtjeve reagujete odmah, da nas bilo je prije moguće obavjestite o preduzetim mjerama.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
KOMANDA 3. KORPUSA
Str. pov. br. 02/33-173
Zenica, 19.01.1993. godine

ODBRANE REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Naredjenje, - dostavlja -

K-di 308. bbr. N. Travnik
(na licnost k-danta)

Na osnovu trenutne situacije u zoni odgovornosti 3. korpusa, a posebno u G. Vakufu i neposrednoj blizini, a sve vezano za odnose sa HVU,

N A R E D J U J E N I:

1. Jedan bataljon 308. bbr odmah uputiti iz sadasnjeg reiona N. Travnik - G. Vakuf radi pružanja pomoci u odbrani G. Vakufa.
2. Bataljon opremiti sa svim potrebnim sredstvima za b/d u zimskim usioovima. Isti da dostavi ugrađena i odobrena sredstva za odbranu G. Vakufa. Mjest primanja bataljona dogovorite sa k-dantom 307. bbr. paketom.
3. U slucaju dejstva postrojbi HVU u N. Travniku bice vam pridodata 17. brigada bez jednog bataljona, koja vrši premjestanje iz sadasnjeg reiona rasporeda u ocekujuci rejon (H. Bila).
4. Drugi bataljon iz 17. bbr vrši marševanje iz reiona razmjestaja u ocekujuci rejon (Rizvici, Podstjena - opstina Busovaca) u cilju ovladavanja sirim rejonom Rostova i Sebesica.
5. Sve ostale brigade staviijene su u punu borbehu gotovost i rasporedjene na polazne reione za slucaj eskalacije sukoba sa HVU sa konkretnim zadacima.
6. Po prijemu ovpg naredjenja javite se telefonom k-di korpusa.

SS/HA

K O M A N D A N T
Evgen G. Masanovic

E. Masanovic

EČV 3.korpus, broj <u>LGAAJ10D</u>	
Predato	Primljeno
zad <u>19.01.1993.</u> u <u>16^h</u> časova	
C.P. 148. III KRV TV RI	
radio	<i>[Signature]</i>
	(potpis)

KABINET PREDsjedNIKA
HZ HERCEG-BOSNA
Broj: 23/93
Mostar, 19.01.1993. god.

197

ODRANA
VOJNA TAJNA
strogo povrg.

- predstojniku odjela obrane
- načelniku GS HVO

Zabrana ofenzivnih djelovanja
- ZAPOVIJED

U cilju obustave sukoba između Hrvatskog i Muslimanskog
naroda na prostorima općine Gornji Vakuf.

Z A P O V I J E D A M

1. Zabraniti snagama HVO da izvode bilo kakva ofenzivna
djelovanja naspram snaga Armije BiH.
2. Snage HVO do daljnjeg da osiguraju Hrvatska naselja
od mogućnosti daljnjeg napadača postrojbi Armije BiH.
3. Svim raspoloživim snagama osigurati crtu fronte prema
agresoru.
4. Tražiti od zapovjedništva Armije BiH da izdaju zapovijed
svojim snagama za prestanak daljnjih ofanzivnih djelovanja
na postrojbe HVO.
5. Za sprovođenje ove zapovijedi čini odgovornim
načelnika GS HVO.
6. Podnositi mi redovno izvješće svaki dan do 20 sati.

Predsjednik HZ HB
gosp. Mate Boban

KOMANDA
4. KORPUS-a BiH
STR. POV. BR. ~~01-414~~ 01-414/93
19. 01. 93. g 1400

DODATAK
VOJNA SARAJEVO
STR. POV.

VRLO HITNO

KOMANDA IZ. BRIGADE KONJIČ
LIČNO NJR PARIĆ-4
KOMANDANITIA BR. NERENJA

SITUACIJA U G. VAKUFU JE VRLO SLO-
JENA
NAPAD NA G. VAKUF SE VRSI IZ PRAVCA
MAKLEVA SNAGA MAHVO

NAPREDTIEM:

1. Brigada "Nestručna" sa jedinicom
"betonova" protiv (NERE. SEITI; KUTE)
zadrž. "MAKLEVA" protiv!
PREVOJ MAKLEVA DO ZAČETIJA ČVRSTO
DRŽATI I NEODVOLITI SNAGA MAHVO
PRODOR KA G. VAKUFU
2. ANGAŽOVANJE TEŽIJIKA, DO OBLASTI
I DO POKROVNOSTI PMS OMI PARIĆA
3. STALNO ME IZVEŠTAVATI DO FAKTA
MA IZVRŠENJA ZADATKA

DECAIUS

KOMANDA IZ. BRIGADE KONJIČ
PARIĆ-4
19. 01. 93. g

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
KOMANDA 3. KORPUSA

Broj: 02/33-178

Datum: 19.01.1993.godine

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

20. 01. 1993.

OPSD NOVI TRAVNIK - na ruke Refika Lende

Objasnjenje prethodnog telegrama

Nasva ekipa je snimila telefonski razgovor pripadnika HVO u Zenici, gdje je pored ostalog receno da znaju za Vassu namjeru da cete napasti benzinsku pumpu u Novom Travniku. Stoga Vam skreccemo paznju, da ako je prethodno tacno, da Vas HVO Novi Travnik prisluskuje u possti, ili su Vam probili neku ssifru ako je imate. Molimo da potvrdite razumljivost ovog teksta.

Nacelnik CV 3.Korpusa

GLAVNI STOŽER HVO i STAB A BiH

Dj. broj: 01-III / 193

Mostar, 20.01.1993.god.

OBRANA

VOJNA TAJNA

STROGO POVJERLJIVO

Da bi se okončali besmisleni sukobi između muslimanskog i Hrvatskog naroda na prostoru Gornjeg Vakufa, i da bi se zajedničkom borbeno suprostavili arbočetničkom agresoru GS HVO i Stab Armije BiH izdaju zajedničku

Z A P O V I J E D

1. Jednovremeno i ^{vielno} bezuslovno prekinuti sva bojna djelovanja na cijelom prostoru općine Gornji Vakuf između snaga HVO i A BiH.
Realizaciju ove točke izvršiti po sljedećem:
  - po prijemu zapovjedi u roku od 2 (dva) sata obustaviti sva topnička djelovanja (topovi, MB, tenkovi),
  - odmah obustaviti bilo kakve pokrete postrojbi i izvođenje bojnih djelovanja,
  - potpuni prekid vatre i bojnih djelovanja u 15,00 sati, 20.01.1993.g.
  - preko ~~uslovnog~~ i LZ ugovoriti sastanak zapovjednika HVO i A BiH gdje precizirati način i vrijeme potpunog razdvajanja sukobljenih postrojbi i kontrolu obustave sukoba.
2. Sa prostora općine Gornji Vakuf povući sve snage iz susjednih općina. Rok izvršenja 21.01.1993.god. do 14,00 sati.
3. Odrediti komisiju od po 3 člana iz sastava A BiH i HVO, koja će uz pomoć ~~markov~~-a i LZ nadgledati sprovođenje ove Zapovjedi i riješiti sva sporna pitanja.
Ista komisija ima zadaću da ispita uzroke, povode, posljedice i definiše krivce međusobnog sukoba.
Komisija se obvezuje da svakog dana do 20,00 sati dostavi izvješće stabu A BiH i GS HVO.
Sa radom otpočeti 21.01.1993.god. u 14,00 sati.

4. Izvršiti deblokadu svih puteva na prostora Gornjeg Vakufa, uspostaviti zajedničke kontrolne punktove i omogućiti nesmetan prolaz humanitarne pomoći i ostalog transporta po uredno izdatim dokumentima.
5. Sva ostala Zapovjedništva HVO i A BiH na prostorima Srednje Bosne obvezuju se da odmah uspostave međusobni kontakt i sve sporno riješe dogovorom.

Za potpis

Za STAB A BiH
po ovlaštenju NB A BiH

Komadant 4. K A BiH
Arif Pašalić

Dostaviti:

G. Vakuf.

Bugojno

Vitez npr. Tihomir Blaškić

IZM PROBOR - puk. Sijer

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEGOVINA
HVO - BRIGADA "DR ANTO STAROCEVIC"
D.D. GORNJI VAKUF
D.D.

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

DANA, 20.01.1993.g.

ODJEL OBRANE-MOSTAR
SEKTOR IPD

Neki od uhiczenih pripadnika muslimanskih snaga iz sela Hrasnica, medju kojima ima i vojnika iz Prusca, Donjeg Vakufa i dr. mjesta, izjavili su da ih je njihova komanda izdala te da je ona i kriva za ovaj sukob. Takodjer doznalo se da je selo Hrasnica (kao, vjerovatno, i ostala mjesta) bila u informativnoj blokadi (nije imala veze sa svojim povjedicstvom). Njihovo zovjednisstvo im je nalozilo pripravnost ccak nekoliko dana prije pocetka sukoba esto upucuje na njegovo dugotrajno pripremanje.

U danasnjem tijeku sukoba snaga HVO su zarobile preko 100 pripadnika muslimanskih snaga. O zarobljenim pripadnicima HVO do sada nema podataka. Uhiczeni pripadnici muslimanskih snaga iz sela Bistrice, Husein, Essref i Sejo Abazovic, izjavili su da i u njihovom mjestu ima pripadnika muslimanskih snagakoji su dosli iz drugih opccina (N.Travnika, Prozora i dr. mjesta).

U selu Krupa izvrssen je pretres muslimanskih kuca cciji su vlasnici je snagama HVO. I prilikom ovoga pretresa nadjena je odredjena količina oruzja.

U danasnjim borbama poginula su dvojica pripadnika HVO i to Tomo Marinovic i Marko Juric. Dojava o ranjenima nije bilo.

G.Vakuf 20.01.1993. godine u 23.45 sati

POMOCCNIK ZAPOVJEDNIKA ZA IPD
Ivan Kraljevic

Ime i naziv organa	GSHVO
Telefon-primljeno teleg. br.	383
Datum i vrijeme prijema	21.01. 1993. u 15 ⁴⁰
Telefonski znak	TGP TLF RRV, ZV, (3)
Obradio:	asce
	(potpis)

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
KOMANDA 3. KORPUSA
Str. pov. br. 02/33-181
Zenica, 20.01.1993. godine

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

38

Angazovanje snaga prema
3. Vakufu, - odgovor -

Komandi staba odbrane Bugojno
i 307. bbr

Uvažavamo vaša razmišljanja i prijedloge, ali skrećemo vam pažnju na obavljanje dobijenih zadataka u zoni odgovornosti. Nemojte se baviti poslovima koji nisu u vašem domenu. Izvjestaje pisite tako da odražavaju borbenu situaciju, a ne da budu političke lekcije.

Za sukob u svim gradovima HZ Herceg Bosna je preuranjeno, mada je ta opcija predviđena. Nastojte da učinite sve što možete i pomognite Vakufu.

KOMANDANT
Enver Hadzihasanović
Dvjereno pečatom i potpisom
3. KORPUS

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA R BiH
DRZAVNA KOMISIJA
G.VAKUF:21.02.1993. god.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STR.POVJERLJIVO

02

ZAPOVJEDNISTVO
4. korpusa
br. 02-1267/97
Datum 22.02.93

K-DANTU 4.KORPUSA
K-DANTU 3.KORPUSA

DNEVNI IZVJESSTAJ:-

-Danas je komisija ponovo radila u dva dijela.
Jedan dio sa promatraccima EZ i UN-om issli su u Pajicc Polje da sa lokalnim komandirima A BiH i HVO preciziraju zadatke u vezi povlaccenja domaccih jedinica i zatrpavanja poloZZaja.Dat im je je rok zavrssatka radova koji je preciziran planom.Drugi dio komisije issao je u ssiri rejon sela Bistrica da prekontrolissu zajedniccki da li su svi zakloni i bunker i zatrpiani i jedinice povuccene jer je dogovoreni rok protekao. Tamo je konstatovano da obostrano nisu svi zadaci u potpunosti realizovani te smo za sutra dogovorili precizne zadatke i mehanizme koordinacije i kontrole da se dovrssi posao u tom rejonu.Ostatak rada za sutra odvijat cce se po usvojenom planu.Od petorice jucce pussternih nassih ljudi saznamo da ima joss mnogo zatvorenika u Prozoru i da je tretman prema njima katastrofalno loss.

-Za gosp. Passalicca:

-Danas se na sastanku dozapovjednik brigade HVO-a "Rama" iz Prozora zvalio da je sinocc izvrssen zestok napad A RBiH iz pravca s.Here, Saccipe i Kute i zatrazzio da UN,EZ i mjesovita komisija ode na taj rejon. Cijenim da se napad treba obustaviti i da ljudi koje ste poslali treba da rade na organizaciji odbrane i jaccanju vojne organizacije a ne da napadaju, jer su dejstva u G.Vakufu obustavljena.

Clan komisije:
Esad Ramicc

4. KORPUS - CENTAR VEZE
CARRL20C

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG - BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
OPERATIVNA ZONA S/Z HERCEGOVINE
IZH PROZOR

Obrana
Strogo povjerljivi
Vojna tajna

Broj: Službeno

Prozor, 22.01. 1993.g u 19,00 sati

Svim postrojbama u rajonu

G. Vakuf

Na temelju novonastale situacije, a u cilju realizacije daljnjih zadaća,

Z A P O V I J E D A M

1. Poštivati prekid vate i svih borbenih djelovanja prema odmetnutim dijelovima A BiH , osim u slučaju kada ti pojedinci djeluju, otvaraju vatru po našim snagama.

2. Na svim destignutim linijama prijeći u aktivnu obranu.

3. Pojačati propagandno djelovanje na svim razinama.

Ne ispoljavati nikakvo djelovanje, te otvaranje vatre na džamije i civile, kao i na urbane sredine. Zapovjednici br. "dr. Ante Starčević" i "Rama" osiguraće zamjenu ljudi na svim položajima, pravilnu - plansku smjenu. Raspored smjena napraviti za 7. dana sa težištem na snagama angažiranim na pravcu Pidriš - G.Vakuf i Ždrimci - G. Vakuf što će iste uraditi i zapovjednici postrojbi u s. Pidriš i s.Ždrimci.

4. Zapovjednik br. "dr. Ante Starčević" osigurat će tri zastave koje će istaći postrojbe na repetitoru, Krču i Malom seocetu.

5. Zabranjujem samostalno i samovoljno poduzimanje akcije, te postupanje koje je u suprotnosti sa izdatim zapovijedima, u protivnom takvi pojedinci, zapovjednici grupa i postrojbi snosiće svu odgovornost.

6. Za izvršenje zapovijedi činim odgovorne zapovjednice postrojbi.

7. Zapovijed stupa na snagu 22.01. 1993.godine u 20,00 sati.

Destaviti:

- Svim zapovjednicima postrojbi u rajonu G.Vakuf,
- br. "dr. Ante Starčević"
- br. "Rama"

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJECCE OBRANE
O.Z. S/Z HERCEGOVINA
SAZNAJNA SLUZZBA
IZM PROZOR 23.01.93.G.

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV

NACCELNIKU VOS U GS HVO MOSTAR

IZVJESSCE IZ RAJONA GORNJEG VAKUFA STANJE U 10,00

Juccerassnjim djelovanjem nassih postrojbi zauzete su najvaznije kote oko grada to su : Krcc i Malo Seoce uzvissenja na Jugoistocnom ulazu u grad. Postrijbe A BiH su razbijene i demolarizirane medjutim u samom gradu postoji veliki broj snajperista koji su odlucni za borbu u gradu. Ulazak nassi postrijbi u grad izazvao bi velike gubitke u nassim redovima.

Snage A BiH drze se joss na Alipassicca brijegu ali su itamo u nepovoljnoj poziciji i necce mocci joss dugo izdrzzati nasse napade, isto stanje sa snagama A BiH je i u Duratbegovu docu i u Bistrici. Na pregovorima sa A BiH u 16,00 sati pripadnici A BiH nisu prihvatili povlaccenje sa visova Krcc i Malo seoce.

Pregovorima sa stane A BiH bili su prisutni; Frahrudin Agicc i Selmo Cikoticc. Pregovore je vodilo general F. Morjon. Armiji BiH je nudjeno da iz rejiona G. Vakufa izvucce svoje snage sa naoruzanjem (one snage koje se bore protiv HVO) . Na pregovorima nije postignut nikakav pomak te prestavnici A BiH nisu imali ovlasstenja nizakakav dogovor. Na pregovorima u 19,00 sati pokussalo se ponovo razgovarati o napusstanju A BiH G. vakufa tada su kote Krcc i malo seoce bili u rukama HVO.

Poslije zauzimanja ovih kota i presjecanja komunikacije Vrse-G. Vakuf mozze se slobodno recci da je G. Vakuf pod kontrolom HVO.

Na uzvissenjima izand grada Krccu i malom seocetu A BiH je imala bunjere izradjene od betona a po rijeccima Selme Cikoticca njihova izgrradnja poccela je 23.10. a namjena im je bila borba sa HVO.

Toccene gubitke neprijateljskog dijela A BiH joss neznamo ali su im gubitci samo tjekom juccerassnjeg dana vissi od 30 nasse snage jucce nisu imale poginulih.

Tjekom nocci uhvacceno je visse radio poruka A BiH iz kojih se jasno zakljucuje da je stanje u A BiH na ovom rejonu katastrofalno. Snage su medjusobno osjeccene kontrola nad ljudstvom nikakva a nedostatak streljiva je za gotovo sva oruzzja.

Tjekom nocci bilo je pucnjave akli ne takvog intenziteta kao prethodni nocci. Noccas je G. Vakufa granatirano od strane cctnika i A BiH i to -cetni sa risovca ispalili su 6 granata na ssire podruccje grada, vatra je otvorena iz tebnka.

-armija BiH je iz rajona Pernice ispalila 3 MB mine iz MB 82 mm.

Dostaviti:

- O.Z S/Z HERCEGOVINA - TOMISLAVGRAD
- OS SREDNJA BOSNA N/R I.ZEKO
- BRIGADA KRALJA TOMISLAVA N/R ZELJKO GLASINOVIC
- BRIGADA KRALJA TOMISLAVA N/R N.POKRAJCCICCA

IVAN MAJICC

Ime, Naziv organa	G.S. HVO
Dato-primljeno telef. br.	447
Datum	25.01.1993 u 00:30
TGP TLF	RRV, ZV
Radio	Silva
(potpis)	Silva

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

OZ S/Z H

IZM PROZOR

Broj : Službeno

Datum, 23.01.1993.god.

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

Izvješće o događajima
na teritoriji G. Vakuf
od 19.01. 1993.god.

- PREDsjedNISTVU HZ-HB MOSTAR
- Vladi HZ- HB MOSTAR
- ODJELU OBRANE HVO HZ -HB MOSTAR
- GS HVO HZ-HB MOSTAR
- ZAPOVJEDNIŠTVU OZ SZ-H MOSTAR

Dana 19.01.1993.god odmetnute snage Armije BiH su nastavile bojna djelovanja ali su pot isnute iz s. Uzričje, odsječene u s. Voljice, s. Jagnjid i s. ~~Sanat~~begov dolac. Više pripadnika Armije BiH je zarobljeno.

Dana 20. 01. 19 93. god. dobili smo zapovjed koju su zajednički potpisali brigadir Milivoj Petković i Arif Pašalić, međjutim snage Armije BiH i dalje nisu poštovale ni na koji način prekid vatre, tako da smo bili prisiljeni uzvratiti po svim uporištima odakle je otvarana vatra na pripadnike HVO-a. Odmetnute snage Armije BiH i dalje su naj-žilaviji otpor pružale sa kota Krč, Malo seoce na jugoistočnim prilazima gradu, Alipašića brijeg i u samom gradu.

Dana 21. 01. 1993. god. organiziran je sastanak na kojem su bili nazočni tim HZ-a, na čelu sa ambasadorom Busoom, predstavnici UMPROFORA na čelu sa pukovnikom Stjuartom, koordinator Viktor Andreev, jre, zapovjednici HVO i A. BiH u Gornjem Vakufu, te Selmo Cikotić iz zapovjedništva 3, K A BiH, koji je ovlašten da razgovara, pošto delegacija iz 4. K A. BiH iz Mostara koji su sačinjavali Asad Hamić i Amir Bijedić nije stigla iz nepoznatih razloga, što je isto čudno.

Ambasador Buso je tražio da se odmah prekine sva vatrra, sa čim sam se složio i zapovjedio trenutani prekid vatre, š to je i ispoštovano sa naše strane. Zapovjed je prenešena postrojbama u 16,30 sati . Nadalje se tražilo načina da se ispoštuje zapovjed GS HVO i STABA A. BiH Dj. br. 01-111/93 od 20. 01. 1993. god., odnosno da se iznadje mogućnost tehničke provedbe te zapovjedi.

Nisam dozvolio provodjenje zapovjedi na našu štetu tako da sam se složio da razdvajanje bude samo 100 m jer bi mi većinu razdvajanjem izgubili kote koje smo u borbi osvojili.

Također nisam dozvolio realiziranje zapovjedi pod točkom 2. da povlačim sredstva sa teritorije G. Vakuf (tenkovi, topovi...), jer zapovjed precizira samo snage, a u vojničkom smislu to je samo živa sila, sa čim se predstavnik A. BiH nije složio, ali sam mu predočio da je tu točku potpisao nadređeni, a njegovo je da se realizira. Nisam nadalje dozvolio kontrolu naših snaga i sredstava van teritorije općine G.V. kao i spriječavanje pregrupiranja naših postrojbi prema četnicima, tako da ako mi treba u G. Vakufu tenkova satnija cijevi okrenutih prema Kupresu onda će ta satnija biti u G. Vakufu i niko neće moći spriječiti njezino dovodjenje u G. Vakufu.

Uglavnom dogovorio sam provođenje navedene zapovjedi koja je pripremljena za provođenje, ali se može realizirati samo u slučaju da se ostvari mir i ne otvaraju vatre na pripadnike HVO-a. Dogovor je pripremljen za potpis i da se potpiše narednog dana.

Dogovor vam u produžetku dostavljamo

1. Izvršavajući zajedničku zapovjed koja je poslana 20. januara 1993. g. iz viših zapovjedništava A BiH i HVO-a njihovim podčinjenim zapovjedništvima u G. Vakufu uz nadgledanje EUROPSKE komisije za promatranje, UNPROFOR-a zapovjedništva HVO-a i komanda A BiH se slažu:

A. Da se uspostavi trenutno obustavljanje vatre od 17,00 sati 21. januara 1993. g. prekid vatre će se nadgledati od strane UNPROFOR-a koji će patrolirati ovim područjem.

B. Sve jedinice HVO-a i A BiH treba da se povuku 100 metara u smjeru baza do 1000 22. januara 1993. god. u cilju razdvajanja zaraćenih strana,

C. A BiH i HVO će formirati i učestvovati u zajedničkoj komisiji Uloga komisije je da nadgleda zajedničke dogovore koji vode ka obnavljanju mirnijih i normalnih odnosa između HVO-a i A BiH. Komisija će imati pomoć od evropskih promatrača i UN-a. Komisija će se sastajati svaki dan u 12:00 sati u sjedištu UN-a u G. Vakufu pod predsjedateljstvom UN. Nastav ove komisije bit će zaključen 22. januara 1993. g. u skladu sa zajedničkom zapovjedi izdatom u Mos taru 20. januara 1993. g.

D. Dostaviti raspored (lokaciju) vojnih snaga na teritoriji G. Vakufa, na sastanku komisije koji treba da se održi 23. januara 1993. tako da bi se pozicije snaga, artiljerije, tenkova i minobacača mogle nadgledati uz pomoć UNPROFORA.

E. Suradljivati i razmjenjivati informacije koje se odnose na položaje i orijentaciju artiljerije, tenkova, minobacača i snaga u G. Vakufu.

F. Sve snage pod zapovjedništvom A BiH i HVO-a a koje u redovnom stanju nisu stacionirane u G. Vakufu treba da se povuku iz G. Vakufa do 01. februara 1993. g.

G. Osigurati slobodan prolaz kroz barikade i punktove za A BiH, HVO, vozila humanitarne pomoći, UN i ECOM. Prolaz vozila treba da se odvija uz minimalno zadržavanje radi uobičajnog sigurnosnog postupka na punktovima i barikadama. Ovo stupa na snagu od 12:00 sati 22. januara 1993. g.

4. Garantirati slobodno kretanje i sigurnost UNPROFORU i EVROPSKIM promatračima u provođenju njihovih respektivnih misija.

Mir je kratko trajao. Dok naše postrojbe nisu otvarale vatre, do 11⁰⁰ sati 22. 01. 1993. g. ubijena su nam 3 (tri) i 1 (jedan) vojnik teško ranjen snajperskim hičcima. Samim tim dogovor o provođenju zajedničke zapovjedi nije mogao biti realiziran, jer je nastalo novo kvalitativno stanje zbog kršenja primirja od strane A BiH koje je odudaralo od zapovjedi i od dogovora. Našim postrojbama i vojnicima nisam smio ne dopustiti da se brane.

Izvršeno je brzo pregrupiranje snaga i pripreme za osvajanje Krča, Malog seoceta i Alipašića brijega, 22. 01. 1993. god.

Istog dana oko 12⁰⁰ sati u G. Vakuf je došao i general Marijan koji je tražio da se sastane sa mnom, sa njim je bio i ambasador Buso. Nastojao me primoliti da prestane vatra, ali sam mu objasnio da mi nismo ni prekršili primirje, a imamo tri mrtva i jednog teško ranjenog i da se snage A BiH situaciju promjenile.

Tražio je da kažem šta da učini A BiH, pa da se nastavi mirno rješavati problem. Objasnio sam da sam prethodnog dana bio kompromisan ali da da nas tražim da se snage A. BiH povuku sa kota oko grada sa oružjem, te da se razminira minsko polje na ulazu u grad, kada se povuku sve jedinice A. BiH iz grada i neka idu gdje hoće.

Idućeg dana ću već tražiti da polože oružje, a dva dana ako protjeknu neću imati šta više tražiti jer vojnika A. BiH više neće biti. Objasnio sam da rade brzo, jer ako to ne urade onda tamo više neće biti živih vojnika A. BiH, tek kada se ostvari moj zahtjev ta da tek možemo razgovarati da prekinemo vatra.

Predstavnik A. BiH je tražio da povlačenje bude obostrano, na što sam mu objasnio da nismo u ravnopravnom položaju ni političkom, ni prostornom, ni vojnom da bi smo mogli ravnopravno razgovarati. Rečeno mi je da se odluče, jer vrijeme teče. Nakon konzultiranja generala Morijona kao ni ambasadora Busoa više nije bilo jer su otišli, ali ni vojnika A. BiH na dominantnim kotama jer su naše postrojbe osvojile kote pod borbom, pa se situacija opet kvalitativno promjenila, te više nisam imao šta razgovarati o prijašnjim zahtjevima, osim da se preda oružje u grad i da i da spasimo i ljude i grad. Ostavio sam rok do 21,00 da a nas obavjeste. Za vrijeme razgovora u prostoriju je iz pravca Batuše, dijela grada koji drže snage A. BiH doletio obilježavajući metak, rikošetirao nekoliko puta, ali srećom niko nije pogodjen.

Za vrijeme razgovora pitao sam Agića Fahrudina od kada su ro-vovi i bunker i oko grada i od kada: odgovorio je da su od 23. 10. 1992. god. i to protiv HVO-a koji je napao Prozor.

Tokom dana kod zarobljenog pripadnika A BiH pronađena je karta sa svim sadašnjim položajima A BiH u G. Vakufu koju je potpisao Fahrudin Agić. Karta ne pokazuje položaje prema srbočetničkim snagama nego u samom gradu i u muslimanskim selima.

Karta vam je ranije dostavljena.

Još nemamo nikakvih odgovora od A BiH, zaustavljeni su pokreti naših postrojbi, a oni i dalje provociraju.

4. APOVJENIK
pukovnik Zeljko Siljeg

46

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
KOMANDA 3. KORPUSA
Broj: el.
Zenica, 24.01.1993. godine

ODBRANA REPUBLIKE

Saopštenje za javnost

Danas 24.01.1993. godine u 18,00 h završeni su pregovori između HVO i Armije RBiH. Prema informaciji koju je ~~.....~~ naša komisija dogovoreno je:

DALA

1. Da se bezuslovno prekine vatra na području G. Vakufa između postrojbi HVO i jedinica Armije RBiH, što treba da stupi na snagu danas, 24.01.1993. godine do 18,00 časova, a ako je moguće i prije.
2. Da sve prilaze gradu G. Vakufu, iz svih pravaca, kontrolise UNPROFOR i da se sutra, tj. 25.01.1993. godine iz G. Vakufa do 14,00 časova povuku sve dovedene jedinice.
3. Obaveza obe strane u sukobe je i da se 26.01.1993. godine do 12,00 časova međunarodnom Crvenom krstu dostave liste nestalih i zarobljenih.
4. U toku realizacije dogovorenog rješavace se i sva druga sporna pitanja.

 PRESS CENTAR 3. KORPUSA
 ZENICA, RBiH
[Signature]

(svjedoči) *[Signature]*
 Obidno 171
 Dan: 24.01.1993. godine
 časova
 predati originalno
 broj:

CENTAR VEZE SVK - Odjeljenje za Kripto Zastitu
SARAJEVO
Datum i vrijeme :
24.01.1993, Nedjelja 17:25

Izvorni fajl: FAAA01UA
Akt primio i obradio

Šušić F.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
KOMANDA 3. KORPUSA
Str. pov. broji: 02/33-221
Zenica, 24.01.1993. god.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

- SVK OS R BiH
- /Na licnost NACELNIKA
- K-di 4. KorpUSA - na znan

Republika Bosna i Hercegovina
MINISTARSTVO ODbrane
Str. pov. broji: 02/33-221
Datum, 24.01.1993. god.
SARAJEVO

URGENT !!!
URUCITI - ODMAH !!!

Izvjestaj o pregovorima u G. Vakufu
dana 24.01. '93. god. u 15,00 h

9/a

D O S T A V L J A :

Od naseg predstavnika, na pregovorima sa HVO u G. Vakufu, Selme Cikotic'a
dobili smo slijedeci izvjesstaj :

- Postignut je dogovor o bezuslovnom prekidu vatre koji treba da stupa na snagu danas do 18,00 a ako je moguće i prije.
- Navodno su postrojbe HVO dobile naredbu za prekid neprijateljstva direktno od Bobana iz Zzeneve.
- Dogovoreno je da sve prilaze gradu iz svih pravaca kontrolisise UNPROFOR
- Da se sutra do 14,00 ccasova iz G. Vakufa povuku sve jedinice *dovede sa strane.*
- Da obe strane dostave zzalbe o ratnim zloccinima koji su pocinjani za vrijeme sukoba
- Do 12,00 ccasova 26.01.1993. god. medjunarodnom CK dostaviti listu nestalih i zarobljenih.

II

Na osnovu ovog izvjesstaja cijenimo da bi trebalo doći do popusstanja zate-
gnutosti, medjutim iz ranijih iskustava sve preduzete mjere zbog sukoba sa HVO
u zoni odgovornosti 3. KorpUSA ostaju na snazi do daljnjeg.
Predlazemo, da IVS VK OS RBiH, izda naredbu K-dantu 4. KorpUSA da snage koje su
upuccene u pravcu G. Vakufa i dalje zadrzi u ssirem rejonu sukoba, sa mogocno-
sscu njihove upotrebe u slucaju nastavljanja sukoba.
Iste se mogu smjestiti u selima koje drzzimo pod nassom kontrolom.
Takodje od K-de 4. KorpUSA treba insistirati da cclanovi komisije, odredjeni
Vassom naredbom pod hitno odu u G. Vakuf.
Iste je i danas ccekao UNPROFOR u selu Voljevac, kao i ovih predhodnih dana.
Po dobivanju originalnog teksta postignutog sporazuma isti cce mo vam poslati.

K O M A N D A N T
/Enver Hadzihanovic'/

*114-398
H20*

*Popodne došlo do incidenta u Busovcu, poginula dva
bojovnika HVO. Situacija vrlo katognuta.*

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
OPERATIVNA ZONA S/Z HERCEGOVINA
IZM PROZOR

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Datum, 24.01.1993. godine

- VLADI HVO HZ - HB MOSTAR
- GS HVO HZ - HB MOSTAR
- ODJELU OBRANE HVO HZHB MOSTAR
- OZ S/Z HERCEGOVINA TOMISLAVGRAD

Dana 24.01. 1993.godine snage Armije BiH su i dalje vršile pregrupisanje i ispeljavale napadna djelovanja prema s.Bistrica iz pravca s.Grnica.

Zbog zamera ljudi i kritičnog stanja u s. Bistrica zapovjedio sam da se naše snage ojačaju vodom VP koji je bio stacioniran u s. Kandića na teritoriji Bugojno, zapovjednik vojne policije Zdenko Andabak po iskazu zapovjednika br. Dr. Ante Stančević iz Gornjeg Vakufa preusmjerio je te snage samovoljno na Duratbegov dolac. Osobne nemam veze sa njim, a zapovjednik brigade ne može da utječe na njega.

Napad na s. Pajić Polje iz pravca s. Lužani je odbijen.

Tijekom jutra zauzeli smo Alipašića brijeg, ali postoji opasnost da mi a još snajperista u blizini položaja.

Oko 22,00 sati krenuo sam na sastanak u bazi UNPROFORA, bila je najavljena delegacija A. BiH koju sam spomenuo u prethodnom izvješću, ali se nije pojavila, opet nejasnih razloga.

Sastanku je posredovao pukovnik Stjart Armije BiH je zastupao Selmo Cikotić. Tijekom sastanka puk. Stjuart je kontaktirao sa svojim nadrejenim koji mu je rekao da je Mate Boban, rekao u Ženevi, da će ofanzivna djelovanja HVO-a na G. Vakuf prestati u tim da će birgadir Milivoje Petković poslati zapovijed o pekidu bervi.

Razgovarao sam dalje o smirivanju situacije o dobijanju vremena za vijesti i zadaće iz Ženeve a u sukladnosti i sa zapovijedima od "BRADÉ" , dogovorili smo sljedeće:

- Obustava vatre od 18,00 sati,
- put kroz grad da kontroliraju po noći transporteri UNPROFORA, kao i obustava vatre, sa upaljenim trepćućim svjetlima.

- Povlačenje snaga van teritorije općine G. Vakuf do 16,00 25.el. 1993 god. stim da za snage A. BiH pružuju dalje UNPROFOR i snage Armije BiH se moraju prve povući i te u općinu van teritorije HZ - HB sa većinskim muslimanskim pučanstvom.
- Pripremiti sve za preuzimanje tijela poginulih i evakuiranje ranjenih.
- Napraviti spisak žalbi na jednoj i drugoj strani (mi smo tražili da se sudi zločincima, koji su: masakrirali vojnika HVO-a, djelovali na sanitet, ubili zarobljenog vojnika HVO-a..).
- Do 12,00 sati 26.el. 1993.god napraviti spiskove zarobljenika za obustranu razmjenu.

Ovo je sve u duhu zapovijedi iz Ženeve.

Dok je ovo trajalo, neprijatelj je pripremio napad na Bisticu. Intervenirao sam kod UNPROFORA, uputili su 1 transporter i vatra je kolike sam upoznat prestala, ali je Armija BiH tražila da mi prestanemo sa napadom na Duratbegov dolac. Zapovjedio sam zapovjedniku brigade Zrinku Tekiću da se obustavi napad na Duratbegov dolac i da ljudi ostanu na svojim pozicijama, uz osiguranje položaja, zapovjednik me izvjestio da akciju vode Zdenko Audabak iz Jürgen Sehmit i da ih ne može zaustaviti. Dok sačinjavam izvješće obavještava me zamjenik Zdenka Audabaka da je Jürgen Sehmit poginuo i još 4 naša borca u Duratbegov docu i da je 10 naših ljudi nestalo. Tražio sam odmah da UNPROFOR pošalje u pratnju našeg sanitetskog vozila jedan transporter radi izvlačenja poginulih, obećali su da hoće.

Tijekom dana zamijenjena je vojna policija u s. Ždrimci kojem je zapovijedao Mije Jelić postrojbama iz Tomislavgrada. Postrojbe koje su više dana bile u s. Krupa i imale gubitaka iz Tomislavgrada zamijenjene su takedjer postrojbama iz Tomislavgrada.

Pojačali smo topništvo jednom haubicom 122 mm. Pošto je stanje u s. Bistrica najkritičnije, a nije stigla pomoć policije iz s. Kandije, odlučio sam ubaciti 1 vod Kupreške bojne tijekom noći u Bisticu za pojačanje, sa samohodnim topom 57 mm kojeg ćemo uputiti tijekom dana.

Očekujem pojačanje jačine 3 satnije koje sam zahtjevao danas ali sam obaviješten da su mi upućena samo 2 autobusa ljudi. Rezervi više nemam.

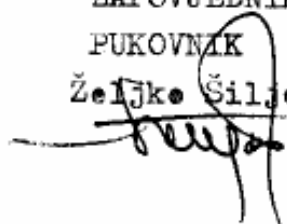
Zapovijedjene mi je da ne smijem ići na grad, ali je to sada ključna tačka na rješavanje ako se ne održi primirje. Neprijatelj je brojčano veoma jak i nisu ga pekeleballi višestruki gubici kao ni pad keta ako grada.

Nakon ranjavanja pukovnika Andrića i odlaska "BRADE" ostao sam sam i da pregevaram i da organiziram i djelujem u skladnosti sa egučnostima.

Tražim da hitno dodju zahtijevane snage, tražena sredstva i pomoć za rukovodjenje sadašnjom situacijom koja se iz sata u sat mijenja.

U OZ S/Z Hercegovina više nemam snaga za pregrupiranje prema G. Vakufu, a ubrzo će doći šteta zamora postrojbi koje aktivno djeluju na ovom prostoru. Cijenim da će neprijatelj i dalje ofanzivno djelovati na Pajić Polje i Bisticu.

ZAPOVJEDNIK
PUKOVNIK
Željko Šiljeg

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BiH
KOMANDA 4. KORPUSA
Djelov.broj: 01-556/93
Mostar, 24.01.1993.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

Na osnovu razvoja borbene situacije a u cilju osiguravanja zone odgovornosti našeg Korpusa kao i pružanja pomoći 317. brdskoj brigadi 3. Korpusa koja vodi borbe sa snagama HVO u G.Vakufu

N A R E Đ U J E M :

1. Prihvatiti jedinicu DIO 004 u svoj formacijski sastav i pod vašu komandu.
2. Po dolasku te jedinice u vaš sastav zajedno sa njom formirajte jedan bataljon (250 ljudi) ojačajte ga vMB 82 mm i ostalom tehnikom koju posjeduje DIO 004 i HITNO ga uputite u rejon sela Here - Šćipe i Kute.
3. Po dolasku u naznačeni rejon sa bataljonom izvršite posjedanje pomenutog rejeona u cilju ojačavanja prozorskog bataljona.
4. Po posjedanju rejona izvršite inžinjerijsko uređenje istog obrađujući posebnu pažnju na utvrđivanje vMB 82 mm i ostalih važnijih oruđa.
5. Jedinicama izdati precizne borbene zadatke, osnovne i rezervne položaje za odbranu, osnovne i dopunske zone dejstva, organizovati pravilan sistem vatre kao i ostale uslove neophodne za izvode nje uspješne odbrane.
6. Za vrijeme utvrđivanja jedinica obavještajni oficir bataljona stupiti u kontakt sa komandantom prozorskog bataljona gosp. Ruvić Salihom radi razmjene obavještajnih podataka o neprijatelju i zemljištu.
7. Uputiti izviđačke grupe u cilju preciznog izviđanja pravaca koji izvode na objekat "Makljen" gdje u sadejstvu sa mjesnim jedinicama izvidjeti karakteristike zemljišta, kapacitete pravaca, raspored, sastav i jačinu snaga HVO na tim pravcima kao i na samom objektu Makljen.
8. Nakon detaljnog izviđanja, procjene i odluke izdati precizne zadatke jedinicama radi izvršenja aktivnih dejstava sa ciljem nanošenja gubitaka neprijatelju, preuzimanja borbene tehnike i zauzimanja objekta "Makljen" radi sprječavanja dovodenja svježih snaga iz Zapadne Hercegovina na G.Vakuf. Prevoj "Makljen" držati, utvrditi se na istom i po mogućnosti ispoljiti aktivna dejstva sa ciljem ulaska naših snaga u Prozor.
9. Prije polaska u aktivna dejstva detaljno isplanirati logistiku kao i evakuaciju ranjenika. Imate prioritet u snabdjevanju logističkim potrebama u logističkoj bazi Korpusa u Čelebićima o čemu smo poslali akt upravnika Baze.
10. Posebnu pažnju posvetiti na plan veze kao i tajnost izvršenja zadatka.

11. Ova naredba stupa na snagu odmah i ima se izvršiti što prije zašto mi je odgovoran k-dant brigade "Neretvica".
12. O toku akcije slati mi redovne izvještaje svakog dana do 19.00 sa stanjem u 17,00 a vanredno po potrebi.

DOSTAVLJENO:

- a) komandantu brigade "Neretvica"
- b) a/a

KOMANDANT

gospodin
Azir Pašalić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BiH
KOMANDA 4. KORPUSA

Strogo pov.broj: 01-582/93
Mostar, 25.01.1993. godine

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

HITNO

ŠTABU VRHOVNE KOMANDE ARMIJE RBiH
KOMANDI 3. KORPUSA ARMIJE RBiH

Zapovjedništvo HVO, ministar odbrane tzv. Herceg Bosne Bruno Stojić traži:

- da se ispoštuju dogovori o prekidu borbenih dejstava u G.Vakufu,
- da se osnuju zajedničke patrole HVO i Armije RBiH i zajednički punktovi,
- da se zatrpaju svi rovovi u G.Vakufu,
- da se jedinice Armije RBiH koje nisu iz opštine G.Vakuf povuku u svoje reone - opštine,
- da je navodno zapaljen samostan u Bistrici i Pavić polju,
- da se iz pravca Zenice upućuju tenkovi Armije RBiH u G.Vakuf.

Molim da u okvirima svoje nadležnosti izdate zapovjest potčinjenim jedinicama u cilju uspostave primirja i održanja prekida dejstava.

KOMANDANT
gospodin
Arif Pašalić

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
H V O - OZ SZ/H
_D_D_ IZM PROZOR
_D_D_

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

BROJ:
DANA, 25.01.1993.g.

OM 0111 20
0 1211A H-1
25.01.1993
25.01.1993
25.01.1993
25.01.1993
25.01.1993
25.01.1993
25.01.1993
25.01.1993
25.01.1993

SMIRIVANJE SITUACIJE U GORNJEM VAKUFU, Z A P O V J E D A M

- ODJELU OBRANE HVO HZ-HB MOSTAR
- GS HVO HZ-HB MOSTAR
- OZ SZ/H TOMISLAVGRAD
- SVIM POSTROJBAMA HVO NA TERITORIJI BUGOJNO,
GORNJI VAKUF I PROZOR
- BRIGADI "DR ANTE STAROCEVICC" G. VAKUF
- BRIGADA "EUGEN KVATERNIK" BUGOJNO
- BRIGADI "RAMA" PROZOR

Na temelju zapovjedi predsjednika HZ HB Mate Bobana od 19.01.1993 godine, nacelnika GS od 20.01.1993 god. i 24.01.1993 god. iz ZZeneve, a u cilju obostranog prekida bojnih djelovanja i smirivanju situacije na teritoriji Gornjeg Vakufa,

Z A P O V J E D A M:

1. Ispostovati apsolutni prekid vatre izmedju HVO i Armije BiH , a u slu-
ccaju krssenja prekida obe strane cce poduzeti adekvatne mjere protiv
pojediniaca i grupa koje to krsse.
2. Osigurati nesmetanu evakuaciju snaga i sredstava Armije BiH iz Gornjeg
Vakufa. Transport pocinje 26.01.1993 godine od 08.00 sati pravcem:
G.Vakuf-N.Travnik-Vitez-Zenica uz pratnju snaga UNPROFOR-a.
Zbog nedostatka autobusa u prevozenju vojnika A BiH sudjelovat cce i
autobusi i komisije HVO-a.
3. Zabranjujem bilo kakvo vatreno djelovanje ili ugrozavanje navedenih
transporta od strane pojedinaca i postrojbi HVO-a.
4. Uspostaviti zajednicke punktove u kojima cce sudjelovati vojnici i
oklopni transporteri UNPROFOR-a, i to u: Karamustaficcima, u centru grada-
kod fontane, u Bistrici i u Graccanici, zassto cce obje strane izabrati
posstene i hrabre policajce, na svakom punktu po dvojicu koji cce se
mijenjati svakih 8 (osam) sati. Postrojbe HVO-a na dostignutim linijama
tijekom 25.01.1993.g. osigurati cce inzzinjerijske massine za zatrpavanje
svih poloazzaja koje je izradila A BiH, a nakon zatrpavanja istih poloazzaja
i razminiranja minskih polja iste postrojbe sa poloazzaja cce se povucci
u svoju bazu dana 26.01.1993.g.
5. Tijekom 25.01.1993.g. osigurti svim ekipama i medicinskim vozilima HVO-a
i A BiH da izvuku svije mrtve i ranjene na lokacije po zelji, a za HVO
potrebno je izvucci i evakuirati mrtve i ranjene iz rajona:
Dur. Docca, Bistrice, Luzzana, Gornje Riccice i Roga, pod pratnjom snaga
UNPROFOR-a i mjesovite komisije iz Bugojna.
A BiH je obavezna dostaviti lokacije svojih mrtvih i ranjenih kako bi
se postupilo na isti naccin. Zabranjujem bilo kakvo vatreno djelovanje
i atak na ove komisije i medicinske ekipe od strane postrojbi HVO-a.
Realizaciji ove toccke pristupit cce se od 15:00h dana 25.01.1993.g.
6. Komisija HVO-a koju ccu naknadno odrediti, ispratit cce postrojbe A BiH
koje odlaze u Zenicu, do Viteza, gdje cce saccekati povratak autobusa
iz Zenice i sa istima se vratiti nazad.
7. Komisije koje rade u Gornjem Vakufu odmah cce poduzimati druge korake
na razdvajanju snga, smirivanju situacije i vraccanju postrojbi u svoje
baze.
8. Ova zapovijed umnoziti u dovoljnom broju primjeraka i dostaviti svakom
zapovjedniku: voda, satnije, bojne i brigade na svim poloazzajima.
9. O svim daljnjim aktivnostima isto tako postupati i informirati sve
postrojbe.

zapovjednik
pukovnik
ZZeljko SSiljeg

I V O - OZ SZ/H
D D IZM PROZOR
D D

VOJNA TAJNA
STROGO POV.

MUS:
DANA, 20.01.1993.g.

O D N A H

SMIRIVANJE SITUACIJE U GORNJEM VAKUFU, Z A P O V J E D

- ODJELI OBRANE HVO HE-HE MOSTAR
- GS HVO HE-HE MOSTAR
- OZ SZ/H TOMISLAVGRAD
- OZ SZ/H POSREDOJBANA HVO NA TERITORIJI BUGOJNO,
- GORNJI VAKUF I PROZOR
- BRIGADI "DR ANTE STAROCEVIC" G. VAKUF
- BRIGADA "EUGEN KVATERNIK" BUGOJNO
- BRIGADI "RAMA" PROZOR

Na temelju zapovjedi predsjednika HZ HB Mate Bobana od 19.01.1993 godine, nacelnika GS od 20.01.1993 god. i 24.01.1993 god. iz Zzeneve, a u cilju obostranog prekida bojnih djelovanja i smirivanju situacije na teritoriji Gornjeg Vakufa,

Z A P O V J E D A M:

1. Isposstovati apsolutni prekid vatre izmedju HVO i Armije BiH, a u slucaju kršenja prekida obe strane ce poduzeti adekvatne mjere protiv pojedinaca i grupa koje to krse.
2. Osigurati nesmetanu evakuaciju snaga i sredstava Armije BiH iz Gornjeg Vakufa. Transport pocinje 26.01.1993 godine od 08.00 sati pravcem: G.Vakuf-N.Travnik-Vitez-Zenica uz pratnju snaga UNPROFOR-a. Zbog nedostatka autobusa u prevozenju vojnika A BiH sudjelovat ce i autobusi i komisije HVO-a.
3. Zabranjujem bilo kakvo vatreno djelovanje ili ugrozavanje navedenih transporta od strane pojedinaca i postrojbi HVO-a.
4. Uspostaviti zajednicke punktove u kojima ce sudjelovati vojnici i oklopni transporteri UNPROFOR-a, i to u: Karamustaficcima, u centru grada kod fontane, u Bistrici i u Graccanici, zassto ce obje strane izabrati posstene i hrabre policajce, na svakom punktu po dvojicu koji ce se mijenjati svakih 8 (osam) sati. Postrojbe HVO-a na dostignutim linijama tijekom 25.01.1993.g. osigurati ce inzinjerijske masine za zatrpavanje svih polozaja koje je izradila A BiH, a nakon zatrpavanja istih polozaja i razminiranja minskih polja iste postrojbe sa polozaja ce se povucci u svoju bazu dana 26.01.1993.g.
5. Tijekom 25.01.1993.g. osigurti svim ekipama i medicinskim vozilima HVO-a i A BiH da izvuku svije mrtve i ranjene na lokacije po zelji, a za HVO potrebno je izvucci i evakuirati mrtve i ranjene iz rajona: Dur.Doca, Bistrice, Luzzana, Gornje Riccice i Roga, pod pratnjom snaga UNPROFOR-a i mjesovite komisije iz Bugojna. A BiH je obavezna dostaviti lokacije svojih mrtvih i ranjenih kako bi se postupilo na isti nacin. Zabranjujem bilo kakvo vatreno djelovanje i atak na ove komisije i medicinske ekipe od strane postrojbi HVO-a. Realizaciji ove toccke pristupit ce se od 15:00h dana 25.01.1993.g.
6. Komisija HVO-a koju ccu naknadno odrediti, ispratit ce postrojbe A BiH koje odlaze u Zenicu, do Viteza, gdje ce saccekati povratak autobusa iz Zenice i sa istima se vratiti nazad.
7. Komisije koje rade u Gornjem Vakufu odmah ce poduzimati druge korake na razdvajanju snaga, smirivanju situacije i vraccanju postrojbi u svoje baze.
8. Ovu zapovijed umnoziti u dovoljnom broju primjeraka i dostaviti svakom zapovjedniku: voda, satnije, bojne i brigade na svim polozajima.
9. O svim daljnjim aktivnostima isto tako postupati i informirati sve postrojbe.

zapovjednik
pukovnik
ZZeljko SSiljeg

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKOO VIJEĆE OBRANE
OZ S/Z H IZM PROZOR

Donašnik: 27.01.93. n. 08,45

obrana
vojna tajna
strogo pov.

Broj: Sl.
Proz or, 26.01.1993.g.

SVIM POSTROJBAMA NA BOJIŠTU
GORNJEG VAKUFA

U cilju realizacije dogovora predstavnika HVO i
A BiH uz prisustvo UNPROFOR-a,

Z A P O V J E D A M

Sve postrojbe dostavit će sljedeće podatke

1. Broj uhvaćenih civila u zonama (rajonima) odgovornosti postrojbi gdje su djelovale. Rok 27.01.1993.g. do 12.00 sati.
2. Sačiniti spiskove ljudi koje smo mi zarobili (popis njihovih koje mi držimo). Rok 27.01.1993.g. do 10.00 sati.
3. Sačiniti spisak naših ljudi koje su muslimani zarobili. Rok 27.01.1993.g. do 10.00 sati.
4. Pokopi će se obavljati od 27.01.1993.g. Pokopne prijaviti mješovitoj komisiji u Gornjem Vakufu, svakog dana do 10.00 sati.
5. Najkasnije do 12.00 sati dana 27.01.1993.g. dostaviti zahtjeve za sva MTS i druge vrijednosti što je uzeto, ukradeno i odneseno.
6. Za sva zlodjela, koja su počinjena od početka sukoba sa A BiH, dostaviti zahtjeve do 14.00 sati 28.01.993.g.
7. Dostaviti spiskove nestalih vojnika i civila. Rok 27.01.93.g. do 10.00 sati.

Ova zapovjed stupa na snagu ODMAH, a za njenu realizaciju čini odgovorne zapovjednike postrojbi.

Dostaviti:

- ✓ -ODJELU OBRANE HVO HZ-HB MOSTAR
- ✓ -GS HVO HZ - HB MOSTAR
- ✓ -OZ SZ/ H TOMISLAVGRAD ✓
- SVIM POSTROJBAMA HVO NA TERITORIJI BUGOJNO, GORNJI VAKUF I PROZOR ✓
- ✓ -BRIGADI DR. "ANTE STARCEVIĆ" G. VAKUF ✓
- ✓ -BRIGADI "EUGEN KVATERNIK" BUGOJNO ✓
- BRIGADI "RAMA" PROZOR ✓
- ✓ -BRIGADI "KRALJA TOMISLAVA" Br. "P. KRESIMIR - IV "

LIVNO ✓

Republika Bosna i Hercegovina
 HZ Herceg Bosna, HVO.
 Brigada "Dr Ante Starićević" Gornji Vakuf.
 D. 27. 01. 1993. godine

Spisak

Zaobljenih Hrvata od strane Armije BiH

a) Gornji Vakuf

1. Šapina Miso, supruga, 3 djece
2. Bilić Mije mama
3. Marincić Zdravko, supruga Vera
4. Brnada Đurata i 2 djece
5. Jvoš Neventa i 2 djece
6. Čević Ratko, supruga i 2 djece
7. Kopač Mirko i supruga Katica
Andrić Marijan, supruga i 4 djece
8. Lebo Ivan, supruga i 4 djece
9. Budimir Ljupka supruga i 3 djece
10. Duser Stjepan, supruga i 2 djece
11. Todorović Ivka i 3 djece
12. Brnada Drago, supruga i 1 djetē
13. Kovačević Mira i 1 djetē
14. Šimunić Marijan i 1 djetē
15. Bizović Ivan, supruga i 2 djece
16. Katić Marko, žena i 2 djece
17. Jurićević Anto
18. Radić Stjepan
19. Šenda Hroje sin i punica
20. Bračić Ivo i supruga Anka
21. Kovačević Marija
22. Saša Krdoljak (Lirno)
23. Nikola Gelo (Lirno)
24. Vlado Batić (Lirno)
25. Ivan Đamjanović (Lirno)
26. Božo Franjo (Pozor)
- 27.

b) Pavić Polje

1. Đumančić Ilija
2. Franjo Jozo, supruga Katica
3. Franjo Josip, supruga, 1 djetē
4. Franjo Marijan, Katica i Ljuba
5. Franjo Pero, Lucija, Mira
6. Franjo Dragan, supruga Mari i 2 djece
7. Okadar Franjo i 2 kćeri
8. Okadar Ilija, Finka i Pavka
9. Batić Anica
10. Lolak Ilija

c) Ždramci - Vrše

1. Milić Ivica (Fabijanovi)
2. Milić Mato (Ivan)
3. Milić Jozo (Stjepan)
4. Milić Ivo (Markovi)
5. Bilić Branko
6. Žuljarić Marijan
7. Milić Jozo (Krešimir)

d) Bistriča

1. Anto Ivanović
2. Stipe Škraba
3. Ivica Škraba
4. Ivica Škraba (Jozin)
5. Škraba Jozo
- 6.

Rezime: (od toga vojnika)

a)	- 71	- 13
b)	- 24	- 3
c)	- 7	- 5
d)	- 5	- 3
<hr/>		<hr/>
Ukupno 107		24

Ukoliko je ovaj spisak nekompletni, molimo Vas dopunjavati ga po načinu odgovaranja na moju delatku. Ako imate nekih drugih podataka, molimo Vas i ovi dostaviti svoje papire.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BiH
KOMANDA 4. KORPUSA
Strogo pov. _____
Mostar, 27.01.1993.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

KOMANDIR JAKET

VRLO HITNO

- Komandi Prve mostarske brigade i brigade "Bregava"
- ⊕ Komandi 7. brigade "Suad Alić" Konjic
- ⊕ Komandi brigade "Neretvica" Komandi brigade "Neretva"
- ⊕ Štabovima odbrane Jablanica i Konjic
- ⊕ Bataljonu Prozor
- ⊕ Bataljonu vojne policije

Shodno nastaloj situaciji u odnosima Armije RBiH i HVO a posebno događajima u G.Vakufu, Kiseljaku i Busovači

N A R E D J U J E M :

1. U svim jedinicama imati punu borbenu gotovost uz maksimalna naprezanje držanja linije prema neprijatelju.
2. Stalno imati snage u gotovosti za intervenciju jačine najmanje jedne čete.
3. Preduzeti pune mjere bezbjednosti i zaštite komande jedinica naoružanja i opreme.
4. Sa HVO na nivoima jedinica stupiti u kontakt svakodnevno i sva sporna pitanja rješavati dogovorom.
5. Pokrete jedinica ne provoditi bez mog naredjenja.
6. U komandama imati stalno prisutan cjelokupni sastav.
7. Izvještaje slati kompjuterskim paketom o stanju jedinica, situaciji i potrebama.
8. Maksimalno štedjeti municiju svih vrsta.
9. Cjelokupni sastav vojnika upoznati i objasniti situaciju i stavove Armije RBiH.
10. Članovi Komande 4. Korpusa koji su se zašli u Konjicu i Jablanici ostaju do daljnjeg i uključuju se u rad Komande.

KOMANDANT
gospodin
Arif Pašalić

Sukob A BiH i HVO u Rami

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
Načelnik za sazn.posl. sektor s/z Hercegovina
Tomislavgrad
Str.pov.br: 143/92
18,00 09.06.1992. godine

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.
KURIROM

NAČELNIKU VOS-u GSHVO GRUDE
SAZNAJNO IZVJEŠĆE Op.br.44/92

Od posljednjeg izvješća operativnim radom saznao sam sljedeće:
Rajon Tomislavgrada i Prozora

Sinoć je u uvali sjeverno od crkve u s. D. Malovan zamjećeno dovoženje nekog oruđa najvjerojatnije se radi o VBR.

Jutros je neprijatelj u 4,50 sati tenkom iz s. D. Malovan tukao po Šujici a oko 15,00 najvjerojatnije haubicom 105 mm iz rajona Ravanjskih vrata po našim položajima u rajonu Jastrebovač tt 1277. Tijekom dana zamijećene su smjene neprijatelja na stražarskim mjestima u D. Malovanu i to na iskopanim rovovima na Golom brdu tt 1214 sjeverno od zaseoka Marića dolina, kao i na Kamenitoj glavi kota 1206. Neprijatelj se i dalje ukopava i utvrđuje, posebno u rajonu spajanja puteva zapadno od zaseoka Kanlići i Duvnjaci gdje se danas nalazio rovokopač.

U rajonu Ravanjskog polja neprijatelj se utvrđuje u s. G. Ravno i s. G. Mušić, kao i na Ravanjskim vratima a samo povremeno upućuje izviđačke patrole u s.D.Ravno i D. Mušić. Kod škole u s. G. Ravno nalaze se MB 120 mm nepoznatog broja.

U posljednja tri dana zamijećeno je povećano kretanje neprijateljskih vozila u rajonu G. i D. Vukovsko i s. Bučevača, kao i pojačano kretanje neprijateljskih patroza sastava 3 - do 5 četnika. U rajonu sjeveroistočno od s. Bučevača neprijatelj je postavio svoje skupine na brda /Ječanj tt 1494, Čador 1447 i Brdo 1544, kao i na Stožeru tt 1758 istočno od Kupresa.

U Prozoru je do sada uključeno u postrojbe HVO oko 150 do 200 Muslimana prvenstveno iz sela sa većinskim Hrvatskim pučanstvom. Muslimani su formirali svoj Štab TO u koji su ušli dosadašnji radnici Državne sigurnosti ili su navodno radili za KOS. Formirali su čisto Muslimanske postrojbe i raspoređuju ih na manje opasne i manje značajne položaje mimo zahtijeva HVO Prozor. Da bi se uključili u HVO navodno čekaju političke odluke na nivou BiH. Jedino je zajednička vojna policija. Neprihvataju postotak učesća u Općinskom stožeru HVO Prozor proporcionalno nacionalnoj strukturi stanovništva (70:30).

Kopija:

- Pom.nač.za sazn.posl.158.br.
na ruke Jure Markovića Kamensko.-

NAČELNIK
Stjepan Pokrajčić

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
Načelnik za sazajne poslove sektor s/z Hercegovina
Tomislavgrad
Str. pov. br. 150/92
18,00 14. lipnja 1992.

OBRANA
VOJNA TAJNA
STR. POV.
KURIROM

NAČELNIKU VOS u GS HVO - GRUDE

SAZNAJNO IZVJEŠĆE Op. 45/92

Od posljednjeg izvješća saznano slijedeće :

Rajon Tomislavgrada i Prozora

Sinoć je zamijećen pokret neprijateljskih snaga oko 19,45 sati iz rajona s. G. Ravno u s. G. Mušić (oko 50 četnika sa 1 tenkom), a u 20,55 sati neprijatelj je otvorio vatru, najvjerojatnije iz tenka po našim položajima u rajonu Pakline. Danas je neprijatelj otvarao vatru iz tenkova stacioniranih u rajonu Ravanjskih vrata po našim položajima u Zvirnjači jugoistočnom dijelu Ravašnica planine. Pokret neprijateljskih snaga u ovom rajonu danas nije zamijećen.

Rajon Livna

U posljednja dva dana neprijatelj je otvarao vatru iz topova i VBR iz svojih uporišta u rajonu Sojkovića i Vrbica po položajima naših snaga u rajonu Čelebića, Rujana i širem rajonu grada Livna. Naše snage su 12.6. uništile neprijatelju 6 tenkova u rajonu Čelebića, a neprijatelj je preostale tenkove povukao dublje u unutrašnjost uz desnu stranu ceste Čelebić - Sojković. Raspored neprijateljskih snaga je poremećen, a napadna djelovanja su mu oslabljena gubitkom tehnike i dijela ljudstva.

Rajon Bugojna i G. Vakufa

Jučer sam poslao izvješće iz rajona Bugojna i G. Vakufa, ali zbog neprofesionalnosti osobe koja šalje telefaxom izvješće nisam navodio neke činjenice koje sada iznosim, a radi se o slijedećem :

- U Koprivnici, rajon tzv. Titove vile, drže neprijateljske snage navodno i zbog toga što postrojbe Kupreške bojne, koje su bile u Bugojnu nisu htjele prihvatiti taj položaj.
- Aktivni pilot bivše JNA neki MANĐUKA SENAD (ili neko drugo ime) nedavno je došao iz B. Luke i priključio se u štabu TO Bugojno.
- Štab TO Bugojno formirao postrojbe kao što je uradilo i HVO, tako da HVO ima 2 bojne, a TO istovremeno formiralo 2 bojne.
- U G. Vakufu je odnos HVO i TO isti kao i u Bugojnu. Samostalno se formiraju postrojbe, opremaju i upotrebljavaju.
- Što se bolje opremaju i naoružavaju postrojbe pod zapovjedništvom TO u Bugojnu i G. Vakufu, to one sve više stvaraju probleme za postrojbe HVO na ovom području i potencijalnu opasnost da dođe do međusobnog sukoba.
- Neprijatelj je najvjerojatnije u Bugojnu i G. Vakufu infiltrirao svoje ljude (najviše u štabove TO) i smatra da treba samo pričekati da se međusobno posvadaju (HVO i TO) i pokolju.
- Zbog iznesenih slabosti iz HVO Bugojna i G. Vakufa traže da HVO

Tomislavgrad ne dopusti prelaz ljudstva iz Srednje Bosne u Hercegovinu bez propusnica HVO Bugojno i G. Vakufa, kako bi i na ovaj način utjecali na bolju suradnju TO ovih općina sa HVO.

PRILOG : PREGLED POSTROJBI ZRAKOPLOVSTVA, ZAN

DOSTAVLJENO :

1. Zap. Opć. st. HVO Tomislavgrad
- puk. Željku Siljegu
2. Pom. nač. za sazn. p. 158. br.
n/r Jure Markovića, Kamensko

NAČELNIK
Jepan Pokrajčić

Načelnik za sazajne poslove sektor s/z Hercegovina
Tomislavgrad
Str.pov. br. 156/92
18,00 21.06.1992.god.

NAČELNIKU VOS u GS HVO GRUDE

SAZNAJNO IZVJEŠĆE Op.br.50/92

Od posljednjeg izvješća saznao sam sljedeće:

Rajon Tomislavgrada i Prozora

U večernjim satima (19,15) 19.06.1992.god. neprijatelj je otvarao vatru iz MB-120 mm iz svog uporiša u rajonu s.Ranov po našim položajima u rajonu Jastrebovca. Istu večer u 22,50 sati neprijatelj je poslije dužeg prekida nadlijetao sa zrakoplovima naš zračni prostor te je oglašena zračna opasnost (prestala u 23,50 sati). Zrakoplovi nisu borbeno djelovali.

Jučer 20.06.1992.god. neprijatelj je noću u 1,20 sati otvorio kratkotrajnu vatru iz MB-120 mm iz s. Ravno po našim položajima u rajonu selo Zvirnjača, te u 19,45 sati otvarao vatru iz PAM sa Kamenite Glave u rajonu D.Malovana po našim položajima u rajonu Arapovine. Zračna opasnost je oglašena u 22,15 zbog naleta zrakoplova, a isti nisu borbeno djelovali.

Neprijatelj na kupreško-ravanjskom prostoru nastavlja sa preformiranjem i popunjavanjem postrojbi sa oružjem i opremom.

Rajon Bugojna i G.Vakufa

Loši odnosi između HVO i TO u ovovim rajonima su i dalje prisutni. Danas je u G.Vakufu od strane nekih "Paraginih" formacija u sastavu TO zaustavljeno sanitetsko vozilo iz Kupresa sa liječnikom i dvojicom pripadnika HVO Kupres, izvršen pretres i oduzeto naoružanje (tri pištolja i 1 kalašnjikov).

U G.Vakufu "Paragine" postrojbe navodno drže u pritvoru nekoliko desetaka ljudi (barata se cifrom 50) članova HVO većinom iz Bugojna i navodno su pritvoreni u objekte uz džamiju u G.Vakufu.

Sadašnji odnosi između HVO i TO kao da se uklapaju u scenarij neprijatelja da treba "Samo pričekati da se međusobno HVO i TO posvadjaju i pokolju".

Sličan odnos HVO i TO je i u N ovom Travniku.

Dostaviti:

- Zapovjedniku opć.st.HVO Tomislavgrad -puk.Ž.Šiljegu
- OZ Split-Obavještajni odjel

Načelnik
Stjepan Pokrajčić

02 I 04 SATI UCCINILA KRUPAN INCIDENT UPADAJUCCI U STANOVE U JEDNOJ ZGRADI
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG -BOSNA VOJNA TAJNA
OPCCINSKI STOZZER HVO GORNJI VAKUF STROGO POVJERLJIVO
STR.POV. BR. 1-5/4-2/92
DATUM 22.06.1992

PREDSJEDNIKU HZ HERCEG-BOSNA
GOSPODINU MATI BOBAN
ZAPOVJEDNIKU HVO
BRIGADIRU MILIVOJU PETKOVIC

IZVJESICE O ZBIVANJIMA NA PODRUCCJU NASSE OPCCINE
ZA DAN 20...21.06 1992.G.

POSTO SMO VAS RANIJE OBAVJESTILI USMENO A I PISMENO O SIGURNOSNOJ
SITUACIJI NA PODRUCJU NASE OPCCINE , A POSEBNO O ODNOSIMA MUSLIMANA SP-
REM HVO I HRVATSKOG NARODA, NECEMO VAM OPISATI KRONOLOGIJU DOGADJAJA,
VECC SAMO NAPOMENUTI BITNE CCINJENICE:

-MI NISMO PRAVILI POSEBAN KONKRETAN PLAN ORUZZANIH SUKOBA.

-DOBRIM DIJELOM U NEKIM SELIMA MZ KOPANI SU ROVOVI OKO SELA ILI
DIJELA U KOJIMA SE NALAZE MUSLIMANI. NEGDJE SE RADILO O INZZENJERIJSKOM
UREDJENJU TERITORIJE.

- NEPOSREDNO PRIJE NAPADA POSTROJBA TZV. "ZELENIH BERETKI" JE IZMEDJU
02 I 04 SATI UCCINILA KRUPAN INCIDENT UPADAJUCCI U STANOVE U JEDNOJ ZGRADI
PRETRESAJUCCI I MALTRETIRAJUCCI NAROD.

-SAM NAPAD MUSLIMANA 20..21.06.1992.G.BIO JE ISPLANIRAN DO U TANCINE
OSSTAR, UZ OBAVEZNO BLOKIRANJE KOMUNIKACIJA.

-PRILIKOM ORUZZANIH BORBI TZV. "ZELENIH BERETKI" SU ZAROBLJAVALI CIVI-
LNO PUCCANSTVO HRVATSKE NARODNOSTI I ISTO ISPOD SVOG ZAPOVJEDNISSTVA POSTA-
VLJALI KAO ZZIVI SSTIT. TO SU RADILI I SA SLUCCAJNIM PUTNICCIMA ZA AUSTRIJU
I SL., SKIDAJUCCI IH SA AUTOBUSA, OD STRANE TZV. "ZELENIH BERETKI".

-PONASANJE PREMA CIVILIMA PUCCANSTVU U ZGRADAMA I NA ULICIIMA ELEMENTA
CETNISTVA.

-PRIJE NAPADA NA DAN SSTO JE POVUKAO KOMPLET LJUDSTVO SA NAORUZZANJEM
SA SEKTORA " RADUSSA" GDJE SMO ZAJEDNICCKI OSIGURAVALI LINIJU NAPADA OD CE
TNIKA SA KUPRESA, TE TAKO OSTAVILI PRAZAN PROSTOR OBRANE, A DESILO SE DA
SE U VRIJEME BORBI OD STRANE CCETNIKA 3 PUTA POKUSAO PJESSACCKI PROBOJ NA
TOJ LINIJI KOJU SMO MI USPJELI ODBITI.

- SVE OVO IZNESENO NAS UPUCCUJE NA VEOMA RUZZNE ZAKLJUCKE KOJE SMO
PREDOCILI ZAPOVJEDNISSTVU SSTO (JER IZGLEDA DA TU KONCE VUCCE KOS).

-MI I DALJE OCEKUJEMO NAPAD OD STRANE PRIPADNIKA TO, A UVIDJELI SMO
DA SU SE DOBRO NAORUZZALI, DA SU POSTALI OSIONI, DA SU ODNOSI PREMA NAMA
VEOMA ZAHLADILI, DA IMAJU DOSTA NOVCCANIHN SREDSTAVA IZVUCENIH IZ PODU
ZECCA, SAKUPLJENIH OD PRIVATNIKA I PUCCANSTVA, DA SU VECC SKLOPILI NEKAE
ARAZZMANE ZA NABAVKU ORUZZJA, DA CE POKUSATI PREVESTI POD DOKUMENTACIJOM
HRANE, HUMANITARNE POMOCII I SL.

-KADA SE OVO IZNESE I DODA DA NA NASEM PODRUCCJU IMA OKO 12.000
IZBJEGLICA IZ D. VAKUFA (A SVE MUSLIMANSKE NARODNOSTI) SA VELIKIM BRO-
JEM VOJNIH OBVEZNIKA, PA UKOLIKO SE JOS NAORUZZAJU, ONDA NE DA PRIJETI
OPASNOST SAMO NASOJ OPCCINI NEGO I SUSJEDNIM (BUGOJNO, NOVI TRAVNIK
TRAVNIK), A NASS JE ZAKLJUČAK DA SMO IM MI PRVI NEPRIJATELJ PA TEK
ONDA CETNICI.

- NA KRAJU ISTICEMO DA SMO MI NAKON SVEGA POSTIGLI PRIMIRJE U PI-
SMENOM OBLIKU GA SROCCILI I POTPISALI, A VIDJET CCE SE KOLIKO CCE GA
GOSPODA IZ SSTO POSSTIVATI.

A VAMA PREDLAZZEMO DA NE DOZVOLITE PREVOZ (NARAVNO AKO MOZZETE
I NABAVKU) NAORUZZANJA ZA MUSLIMANE NA KOMPLET OVOM DIJELU (SREDNJA BO-
SNA), A DA NAM U TOME ODMAH SVESTRANO POMOGNETE.

ZAPOVJEDNIK OS HVO
DOPORUCCNIK ZRINKO TOKICC

HEDCPLXUK

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJECCE OBRANE
NACELNIK ZA SAZ.POS.S/+ HERCEGOVINA
TOMISLAVGRAD
STR. POV. BROJ 159/92
D.00 23.06.1992.

OBRANA
VOJNA TAJNA
STR. POV.

NACHELNIKU VOS U GS HVO GRUDE

SAZNAJNO IZVJESICE OP.BR. 51/92

~~XXXXXXXXXXXX~~ IZVJEI AZL

59.8*)-VGRADA I PROZORA

JUCHER JE NEPRIJATELJ U 17.50 SATI ORVARAO VATRU IZ TENKOVA
SMJESSTENIH U RAJONU KAMENITA GLAVA PO NASSIM POLOZZAJIMA U RAJONU
ARAPOVINI TE U 18.15 SATI IZ HAUBICA NAJVJEROJATNIJE 155 MM
SMJESSTENIH U RAJONU RAVANJSKO POLJA PO TOMISLAVGRADU. OPCCA OPASNOST

U TOMISLAVGRADU OGLASSAVANA JE DVA PUTA (U 13.05 I 1800 SATI)
* ZRACHNA OPASNOST U 16.00 SATI I SSEE 22.50 SATI ZBOG NALETA ZRAKOP

PLOVSTVA KOJE NIJE BORBENO DJELOVALO.

DANAS JE NEPRIJATELJ U VISSE NAVRATA OTVARAO VATRU PO POLO
ZZAJIMA NASSIH POSTROJBI, TAKO JE:

- U 2.15 SATI MANJA SKUPINA NEPRIJATELJA OTVORILA VATRU PO NASSIM
POLOZZAJIMA NA VUCHINI TT 1162.

- U 2.40 SATI PONOVO NAPAD MANJE SKUPINE NEPRIJATELJA NA NASSE
POLOZZAJE U RAJONU JASTREBOVAC TT 1277.

- U 9.40 SATI UOCHEN JE POKRET TENKAI SAMOHODKE U RAJONU BENZI
NSKE CRPKE NA KUPRESSKOM POLJU.

- U 10.35 SATI TENK IZ RAJONA KAMENITE GLAVE U D.MALOVANU OTVARAO
JE VATRU PO NASSIM POLOZZAJIMANA ARAPOVINI I ZVIRCHEVOJ GLAVI.

- U 13.40 SATI OTVARANA JE VATRA NAJVJEROJATNIJE IZ HAUBICA IZ RAJONA

RAVANJSKOG POLJA PO TOMISLAVGRADU.

- U 14.35. SATI NEPRIJATELJ JE IZ RAJONA RAVNOG OTVARAO VATRU IZ
HAUBICA PO NASSIM POLOZZAJIMA U SSUICI, TE

- U 15.55. SATI OTVARANA VATRA IZ MB NAJVJEROJATNIJE 120 MM IZ
RAJONA KAMENITE GLAVE PO NASSIM POLOZZAJIMA NA RAJKOVACHI I OST
ROJ GLAVI.

IZNESENA AKTIVNOST NEPRIJATELJA UKAZUJE D A JE ISTI IZVRSSIO PRE
FORNIRANJE I POPUNJAVANJE SVOJIH POSTROJBI.

RAJON G. VAKUF

PREMA NOVIM SAZNANJIMA U G. VAKUFU SE IZMEDJU HVO I TO DESILO
SLIJEDECCE:

- 19.06.1992. GODINE SNAGE " ZELENIH BERETKI " VRSSE PRETRES
NAVODNO NAORUZZANJE I VOJNU OPREMU. ISTOVREMENO U VECCEM DIJELU
GRADA POSTAVLJAJU KONTROLNE PUNKTOVE ZAUSTAVLJAJU VOZILA, PRE
TRESAJU, MALTRETIRAJU I ZAROBLJAVAJU CHLANOVE HVO. ISTOG DANA SA POLO

ZZAJA RADUSSKI KAMEN TT 1163, KOJI JE NAJISTURENIJI POLOZZAJ
POSTROJBI G. VAKUFA PREMA VUKOVSKOM, TO POVLACHI SVOJE LJUDE
KOJI SU SKUPA SA HVO DRZZALI NAVEDENI POLOZZAJ, TE ZAUIMAJU DOMINA
NTNE KOTE OKO GRADA. NOCCU 19/20.06. CHETNICI IZ PRAVCA BUCCEVACHE
TRI PUTA VRSSE NAPAD U TOKU NOCCI NA BORCE HVO KOJI SU OSTALI NA POLO

Republika Bosna i Hercegovina

OPŠTINA PROZOR

Štab Teritorijalne odbrane

Broj: 1-01-1/92

Prozor, ol. 0591992.godine

-STROGO POV-

Na osnovu Plana rada, kao i na osnovu raspoloživih MTS-a, popunje formacije te formiranih jedinica, a u vezi sa procjenom političko-bezbje nosne situacije na području opštine Prozor i u Republici, Štab TO Prozor d o n o s i slijedeći

P L A N
ODBRANE OPŠTINE PROZOR

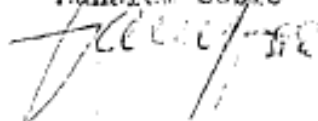
- Naziv plana
- Mjesto mob. formacija
- Vrsta formacije-planirano
- Stverno brojno stanje formacije
- Mjesto djelovanja v lokacija položaja
- Komandir jedinice

Plan odbrane opštine Prozor, zbog situacije na rubnom području opština Prozor i Kupres, kao i situacije unutar same opštine Prozor, ima dvije polazne varijante:

Prva je PLAN "ELIF", koji se primjenjuje u sadejstvu sa jedinica ma-formacijama HVO i to po priloženom dokumentu "Alfa".

Druga varijanta je PLAN "BE", kojim se primjenjuje samostalno ili u sadejstvu sa jedinicama TO susjednih Opština (G. Vakuf, Konjic i Jablanica), po priloženom dokumentu "Beta".

KOMANDANT,
Muhamet Šabić

Dokumenat "Alfa"

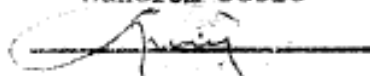
NOB-MJESTO FORMIRANJA	PLANIRANA FORMACIJA	BROJNO ST- FORMACIJE	MJESTO DJELOVANJA LOKACIJA POLOŽAJA	KOMANDIR JEDINICE
1. Prozor - Borevnica - Peljike - Naukovići - Blace	Tri Čete 3	1.Č. _____ 2.Č. _____ 3.Č. _____	Crni Vrh Ivanče.i Pilava sta. Taktič. rezerva	_____
2. Ververo - Rumboci	Jedna Četa 1	1.Č. _____	Bor.sta. Zah.Zvir.	_____
3. Družinovići - Lapsunj - Ripci - Hačimići	Jedna Četa 1	1.Č. _____	Ajdovac-prodoj.	_____
4. Orašac - K. Polje - Pođenjš	Dva Vode 2	1.V. _____	Bariča staja	_____
5. D. Jug - G. Jug - D. Višnjani - G. Višnjani	Jedna Četa 1	1.V. _____	Smoljen.Pasija sti.	_____
6. Duge - D. Krančiči - G. Krančiči	Dva Vode 2	1.V. _____	Krančičko polje Desent.prostorija	_____
7. Gračanica - Haldovi - Parceni	Jedna Voda 1	1.V. _____	Komunik.O.most-M.peč	_____
8. Klek - Kućani	Dva Vode 2	1.V. _____	Klečke stijena Desent.prostorija	_____
9. Gorica - Poroš - Skrobučani	Dva Vode 2	1.V. _____	Tolovac-Pas.stijena	_____
10. Gračac - Ravnice	Jedna Voda 1	1.V. _____	Komunikacije Gračac-Jesen	_____
11. Lizoperci - Tošćanica - Grevići - Ustirema	Dva Vode 2	1.V. _____	Komun.most-Huduta. Bokševica kao Desent.prostor. Komun.most-Ustire.	_____
12. Kute	Dva Vode 2	1.V. _____	Blazine-Komin	_____
13. Ščipe	Dva Vode 2	1.V. _____	Blazine Dobro polje	_____
14. Hare - D. Vast - Ljubunci	Jedna Četa 1	1.Č. _____	Dobro polje Punkt Har.krivina Menjik	_____

Zaključeno sa brojem 14. (četrnaest).

NAPOMENA: Sve jedinice-formacije dejstvuju u saglasnosti sa komandom Štaba TO, a po potrebi uz naredjenje će se koristiti i manevrisati i na drugim položajima.

KOMANDANT,
Muharem Šabić

*****

Dokumenat "Beta"

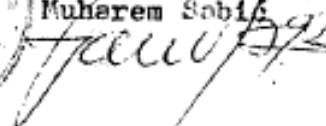
Uspostaviti sve vidove veza (putne, informativne, kurirske i sl.) sa Štabovima TO opština: G. Vakuf, Košćic, Jablenica i drugim.

Formacije TO Prozor povezati sa formacijama gore navedenih opština:

Uz dobro izvršenu procjenu moći neprijateljskih snaga djelovati samostalno.

KOMANDANT,
Muharem Šabić

KOMADANTU OS RBiH

13-15.08.1992

IZVJEŠTAJ

SA PORUČJA SO PROBOR OS RBiH I HVO IMAJU
ZAJEDNIČKI POLOŽAJ NA PODRUČJU ŽVIJEŃIĆE, ZAVARŠNICE,
VOŠENO, MAKLEJ I GORACA. U OVA 2 POSLEDNJA DANA
NA NAŠE POLOŽAJE, IZ PRAVCA KUPRESA I ŽALNOG ISPAJENJE
JE OKO 500 GRANATA IZ RAZNIH ORUĐA. U NEKOLIKO
AVZATA POKUŠALI SU PJEŠADIJSKI PROBOR PREMA PROBOCU
ALI SU IH BRANIOCI ZAJEDNIČKIM SNAGAMA PO KOJNA
KOJI PUT ODBILI I VRATILI NA POLARNI POLOŽAJ. NANEŠENI
SU I VELIKI GUBITCI NEPRIJATELJU U MATERIJALNO
TEHNIČKIM SREDSTVIMA I ŽIVUJ SILI, NA NAŠOJ
STRANI NIJE BILO GUBITARA. U NAŠOJ OPŠTINI
NA PRVIH LINIJAMA FRONTA ZAJEDNO SU U ROBUVIMA
OS ABiH I HVO; TE SNAGE SU POD ZAJEDNIČKOM
KOMANDOM. TO JE PRIMJER KAKO SE TREBA BRANITI
ODBRANITI NAŠA ZAJEDNIČKA DRŽAVA.
PREDLAŽEM DA SE POTVUKE ZAJEDNIČKE JEDINICE NA
ČELU OS ABiH KOMADANT ŠABIĆ I JEDINICE HVO NA
ČELU SA ZAPOUJENIKOM FRANIĆEM.

IZVJEŠTAJ POSLAO

SAUJETNIK K. OS ABiH PROBOR

DELALIĆ ZAJKA

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ŠTAB VRHOVNE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
S A R A J E V O

TAKTIČKA GRUPA - 1

Broj: o2/349-59

Datum: 28.08.1992.god.

Opštinskom štabu OS BiH
PROZOR

Na osnovu hrvatsko-muslimanskog incidenta od 27.08.92. godine i sve učestalijih problema na relaciji HVO - OS BiH Prozor i dr. te izvršene konsultacije sa vrhovnom komandom OS BiH Sarajevo hitno,

N A R E D J U J E M:

1. Povući sve snage OS OS Prozor sa zajedničkih položaja i napraviti odbrambenu liniju neposredno ispred grada prema pravcu očevidnog pokušaja prodora neprijatelja u grad.
2. Izvršiti evakuaciju muslimanskog stanovništva iz sela: Varvare Kovačevo polje, kao i ostale zaseoke te izvršiti razmještoj po gradu Prozoru do daljneg.
3. Pripremiti zaprečavanje prilaznih puteva klasičnim sredstvima, sa slučaj pokušaja prodora oklopnih jedinica.
4. Pokušati preko Ratnog predsjedništva Prozor i općinskog stožera HVO Prozor postići usaglašavanje odvojenih obrambenih linija.
5. Sačiniti detaljan izvještaj o utrocima i počinocima incidenta i na jednoj i na drugoj strani.

DOSTAVITI:

1. Naslovu
2. Štabu vrhovne komande OS Sarajevo
3. Ratnom predsjedništvu Prozor
4. Opštinskom stožeru HVO Prozor
5. a / a

KOMANDANT, TG-1

Delalić Zejnil

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BIH
OPŠTINSKI STAB ODbrane
P R O Z O R

Broj: 1-01-120/92

Prozor, 02.09.1992. godine

KUVAJTSKA IGASA
PREDSJEDNIŠTVO

S P L I T

FREDMET: Zahtjev za pomoć u
nacružanju muslimanskih
boraca Prozora.

Molimo vas, da nam dodjelite sljedeće količine nacružanja i
municije koje bi nam poslužile u odbrani i oslobodjenju naše
domovine:

- 200	komada	automatskih pušaka
- 50	"	puškomitraljeza
- 80	"	raketnih bacača "solja"
- 250000	"	metaka kalibra 7,62 mm

K O M A N D A N T,
kapetan

Muharem Šabić

Muharem Šabić

GLAVNI IMAM ODBORA IZ-e PROZOR

Elkaz Hidajet ef.

U Prozoru 4.9.1992. god.

KUVAJTSKA IGASA PREDSTAVNIŠTVO SPLIT

Poštovana brado,

Elkaz Hidajet

U ponedjeljak 31.08.1992 godine, bio sam u vašem predstavništvu u Splitu, u društvu sa mr. Salih ef. Čolakovićem, radi dogovora o naoružavanju muslimanskih boraca na području opštine Prozor. Obesjeda nam je pomoć od strane predstavnika kuvajtske igase u lakom pješčadičkom naoružanju i ujedno zatraženo da se dostavi specifikacija potrebnog naoružanja i municije, ovjerena pečatom oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

U ovaj moj dopis šaljem vam i traženu specifikaciju, uredno ovjerenu. Molimo vas da nam što prije pomognete i udovoljite ovom našem traženju. Također vas molimo da donosiocu ovog pisma i narudbenice objasnite, kada i gdje možemo preuzeti traženo oružje i municiju. Ujedno vas obaviještavam da sam mojim redovnim obavezama bio spriječen da lično dostavim ovu narudbenicu, nadam se da će te to uvažiti. Na kraju želim da vam se zahvalim na pomoći i neka vas Allah dž.š. nagradi denetom.

Elkaz Hidajet

Gl. imam:

Elkaz Hidajet ef.

Elkaz Hidajet

Prineseno u predstavništvo SDA u Prozoru!

ZAPOVJEDNIŠTVO OZ
S/Z HERCEGOVINE
Str.pov.br.3/92
Tomislavgrad, 06.09.1992.g.

OBRANA
STROGO POV.
VOJNA TAJNA

STOŽER HVO BUGOJNO i G.VAKUF

Na temelju sazajnih podataka planira se ubrzo napad četnika na Bugojno iz pravca D.Vakufa i Kupresa, a u cilju poduzimanja mjera za spriječavanje neprijatelja u ostvarivanju svoga cilja

Z A P O V I J E D A M

1. Snage HVO G.Vakuf pojačati položaje na zatvaranju komunikacije G.Vukovsko - Gračanica i spriječiti prodor tim pravcima, jer imaju u cilju izbijanje u s.Humac, presijecanje komunikacije G.Vakuf - Bugojno i okupaciju rudnika Gračanica.
2. Snage HVO Bugojno sudejstvovati snagama HVO G.Vakuf na zatvaranju iste linije, a pojačati položaje na pravcima s.Vesela i s. Mračaj i od Stožera ne dozvoliti prodor tim pravcima, jer isto imaju u planu.
3. Spriječiti sva negativna djelovanja između HVO i TO, jer Srbi računaju da će im ovaj plan za Bugojno olakšati sukob između Hrvata i Muslimana.
4. Služba sigurnosti u Bugojnu i G.Vakufu odmah poduzeti mjere na otkrivanju i spriječavanju djelovanja pete kolone, jer imate po sazajnim podacima ubačene ljude koji rade za neprijatelja i na stvaranju sukoba između HVO i TO.
5. Vediti računa i o drugim položajima, jer neprijatelj računa sa napadom većih razmjera.
6. Posebnu pozornost obratiti na zrak i poduzimanje mjera PZO, kao i na moguće djelovanje raketa zemlja-zemlja tipa "LUNA", te da njima uništi prvenstveno tvornicu "Slavko Rudić" i "Bratstvo" u N.Travniku.
7. O svim pokretima i djelovanjima neprijatelja redovno izvješćivati da bi mogli poduzimati adekvatne mjere.

DOSTAVITI:

- Arhivi,
- OE HVO Bugojno i G.Vakuf (paket vezom).

ZAPOVJEDNIK,
Pukovnik,

Veljko Šiljker

ODJEL OBRANE

Sigurnosno informativna služba

Broj: o2-20/92

Prozor: 15.09.1992 god.

I Z V J E Š Ć E

-Stanje međunacionalnih odnosa Hrvata i Muslimana-

Što se tiče međunacionalnih odnosa između ova dva naroda na području općine Prozor iz dana u dan stanje se pogoršava i ukoliko se ništa ne učini na smirivanju istog pitanje je samo dana da se desi ono najgore.

Ovakvom stanju doprinose raznorazna zbivanja koja se dešavaju u proteklom periodu.

Najveće probleme u ovom svemu stvaraju određeni ispadi pojedinaca kao i grupa određenih ljudi iz reda muslimanskog naroda a u zadnje vrijeme i njihovi zvanični predstavnici u općinskim vlastima.

U zadnjih mjesec dana već su se desili i cručani sukobi kako pojedinaca tako i grupa ljudi, sjećam da do sada prolazi samo sa teže ili lakše ranjim i što već do sada nema poginulih.

Na području općine pojavljuju se razni letci i proglašeni od zvanični predstavnika muslimanskog naroda kao i letci sa potpisima MUSLIMANSKA BRATA.

U nekima od njih se poziva na DŽIHAD pozivajući se na stvaranje muslimanske republike BiH, a u zadnje vrijeme rukovodeći ljudi SDA daju javni proglas o neodazivanju muslimanske djece na školski poziv zbog kako rekoše tihe okupacije od strane rukovodstva Hrvatskog naroda.

Svemu ovome ulje na vatru dolijeva i neodazivanje predstavnika muslimanskog naroda na zajedničke zvanične sastanke predstavnika oba naroda. Veliku uzbuđenost građana izaziva i noćno stražarenje i patrole ranje velikog broja naoružanih pojedinaca i organiziranih grupa po cijelom području grada dok od istih odziv na prvu borbenu liniju je jako mal. Učešće na prvoj borbenoj liniji je svega oko 15% dok je udio u ukupnom broju pučanstva 35% te se izaziva revolt pripadnika HVO-e

IZVJEŠĆE SAČINJILI
P.R.

ODJEL OBRADE
Sigurnosno informativna služba
Broj: o2-22/92
Prozor: 20.09.1992 god,

I Z V J E Š Ć E

Na osnovu traženih podataka a pomajući u vidu i nova zbivanja dostavljamo vam slijedeće informacije.

Povodom slučaja koji se desio na području G. Vakufa kada su ubijena četvorica pripadnika HVO-a prišli smo prikupljanju određjenih podataka i informacija, tako da smo do sada prikupili o svim sumnjivim njihove fotografije kao i osnovne osobne podatke.

Došli smo do spoznaja da je Mujo Kovačević iz sela Voljic u Gornjovakufskoj općini neznajući da se u blizini nalazila tajnica HVO-a G. Vakuf nakon toga slučaja pred grupom mušlimana izjavio sredili smo ih četvoricu u istom momentu je primjebio istu lupio se šakom po glavi i nestao.

Takođe se sumnja da je već poginuli Zečić Kamber namjerno sklonjen iz Vakufa i odveden na bojište kod Sarajeva gdje je iz još nepoznati razloga nastradao. Isti je bio umješšan u sve sukobe u Vakufu između Hrvata i muslimana a u posljednje vrijeme često je se družio sa Hosovcima iz Prozora što dokazuje i tajni snimak na audio kazeti snimljen između njega i zapovjednika HOS-a iz Prozora u čijoj je jedinici bio početkom rata i još jedne novinarki.

O ovom slučaju velik dio podataka pretpostavlja se da ima načelnik SJS Bugojno Željko Zelić bivši DB kod kojeg smo u par navrata odlazili ali ga nismo pronašli jer je isti bio na terenu.

Povodom slučaja koji se desio 20.09.1992 god kada su napadnuta trojica pripadnika HVO-a od strane grupe mušlimana na čelu sa Rasimom Pilav kada je jedan pripadnik manjx HVO-a ranjen nismo saznali sve pojedinosti.

Kazlozi su što još nitko iz grupe koja je izvršila napad nije priveden od strane vojne policije iako se isti slobodno šetao gradom dok su svatrojica pripadnika HVO-a saslušana i iz njihovih izjava se saznaje da su dvojica od njih bili u pijanom stanju što sami priznaju i jedan je bio trjezan koji je kasnije ranjen, svi su imali oružje

i napadačima je vjerojatno bio cilj iste razoružati ali u tome svemu vjerojatno je bilo i još nerješanih problema između Rasima Pilav i Bragana Junčić. Iako su Rasim Pilav i njegovi saradnici izvršili pokušaj ubojstva isti još nisu privedeni a kamoli da su poduzete sankcije protiv isti. Rasim Pilav je već i prije imao većih incidenata sa pripadnicima HVO-a što dokazuju i materijali priloženi u njegovu dosijeu koji je otvoren kod službe sigurnosti.

Najavljena zaklota pripadnika OS BiH još nije izvršena iz još nepoznatih razloga.

Zasnamo mi da Mithat Hodžić "Pop" zabranjuje ulazak u svoj lokal čak i muslimanima koji se češće druže sa Hrvatima.

Prošlog tjedna u Prozor je stigla pošiljka naoružanja iz Švicarske koja je bila spakovana u humanitarnoj pošiljci skrivena u hranu informacija dobijena od Behrudina Bajgorića zapovjednika sa vojne policajce iz TO-a.

18.09.1992 god. Huso Plečić predsjednik Hrvatskog Islamskog centra iz Mebourne sa pred. HMDS Azizom Hikićem dovlači u id daje 7 specijalni snajpera HVO-u i 7 TO-u stin da su već prije dio istovarili kod Husinog brata Rasima privatnog trgovca.

20.09.1992 god. u Prozor vraća i odgjeđa u Motelu "Gradina" Vahid Vule već poznati prevarent. kriminalac i ubica te se daje nalog za njegovo hapšenje, isti se nalazi u vojnoj policiji dok se pokupe određeni podaci kao i dokazi sa osumnjičenog.

Izvošće radjeno u dva primjerka.

IZVJEŠĆE SAČINIO
L.M.F.K.

Republika Bosna i Hercegovina
IZVRŠNI ODBOR SDA
KOORDINACIONI ODBOR MUSLIMANSKOG
NARODA

Broj: 49-24-09/92
Prozor, 28. 09. 1992. godine

Predsjedniku Ratnog predsjedništva SO-e Prozor

PREDEMT: Stav o dostavljenim zaključcima sa sjednice
Ratnog predsjedništva održanoj 18. 09. 1992. god

Gospodine Predsjedniče,

Obavještavamo Vas da smo razmotrili zaključke sa sjednice
Ratnog predsjedništva od 18. 09. 1992. godine. S tim u vezi Vas
podsjećamo da je Odluku o početku nastave trebalo donijeti
Izvršno vijeće skupštine općine Prozor, i samo tako bi odluka bila
zakonita. Pa ko zna koji put Vas podsjećamo da se Muslimani regije
Srednja Bosna i Hercegovina neće pridržavati odluka koje se provode
pod firmom HZ HB i ostojeimo pri svojim radnijim stavovima. Zbog
toga Van vrađamo gore pomenute odluke. Koristimo se prilikom da
Van uputimo još jedan energičan protest zbog toga što nam tvrdoglavo
naturate rješenje koje ne možemo prihvatiti.

IZVRŠNI ODBOR
SDA

OBJEKTA: S

Sigurnosno informativna služba

Broj: 02-277/92

Prozor: 01.10.1992 god.

I Z V J E Š Ć E

-O aktuelnim zbivanjima na području općine-

Seznaje se da u slučaju sukoba Hrvata i muslimana, muslimanske snage bi vodio Zahir Delalić.

Navečer se drže noćne straže, pojedinci su naoružani sa KUG-om, zoljana kao i pješačijskim naoružanjem i isti se zadržavaju u lokalnu Mithata Hadžića "Popa"

napomena: I pored općinske odluke da lokali rade do 17.00 sati isti se nepridržava te odluke i izjavljuje da on neprinaje nikakvu vlas Saznaje se da se naoružanje dobija iz Hrvatskei da im je stiglo 60 kom. ruski kalašnjikova i dovoljan broj ručni bombi za svakog borca Bombe su stigle iz Iraja i žute su boje.

Kegrti koji su stigli iz Zenice žale se da im je loša hrana, nisu imali dovoljno cigareta i da im je obuka bila naporna.

Razloge za neodazivanje na prvu borbenu liniju navode:

1) Na Hrvatsku javlja da samo HVO brani položaje a da se oni uopće neodazivaju. Traže zimsku opremu te izjavljuju da im se prijeti na položaj.

Na zadnja dva sastanka koji su se trebali održati između preš dva naroda nisu održana razlog neodazivanje prestavnika muslimanskog nar

Zbog pogoršanja odnosa između Hrvata i muslimana prestavnici Hrvatskog naroda su donjeli odluku da se izvrši potpuno razdvajanje i podjela između HVO-a i TO-a.

Pošto je dosada bila zajednička logistika koju su pripadnici TK koristili, a svoju logistiku su uglavnom ostavljali u strana i nisu je prikazivali niti davali na upotrebu.

Vojna policija je takodje bila zajednička a pošto se pokazalo da kao takva nemože efikasno djelovati vjerovatno će doći do razdvajanje iste.

30.09.1992 god. dolazi do incidenta u kampu Prodojnica između bojnika Šimunovića i vojske. Kod vojske opada borbena moral razlog: nepoštovanje nikakvih mjera protiv dezertera, a i onih ljudi koji su vremena na vrijeme

Fo vedom ovih zbivanja u zadnje vrijeme u gradu se prijećuje velik broj nepoznatih lica koja se uglavnom viđaju sa čelnicima muslimanskog naroda te sa istima održavaju se česti sastanci.

Na lokaciji sela Gnići u djelu gdje se nalaze muslimanske kuće locirane su jake snage OS BiH.

Dana 21.10.1992 god. Iz pravca Konjica prema G. Vekufu prošla su preko prevoja Menjik u 23.00, istima u pratnji bio je i Tamić sa ugj PAT-om.

Situacija je krajnje napeta te se očekuje svakog momenta da dodje do izbijanja incidenta, prema informacijama incident bi mogao vrlo lako početi od strane OS BiH.

Izvješće radjeno u dva primjerka.

IZVJEŠĆE SAČINILI
L.M. / P.K.

HITNO

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
OPĆINSKI STOŽER PROZOR

S I S

Broj: o2-43/92

Prozor: 20.10.1992 god.

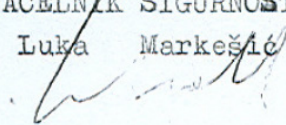
Z A H T J E V

Tražimo od zapovjednika HVO-a da koordinirano sa vojnom policijom napravi plan obrane građana, koji bi se koristio u slučaju izbijanja sukoba sa Armijom BiH.

Dostaviti:

- Zapovjedniku HVO-a
- Arhivi

NAČELNIK SIGURNOSTI
Luka Markešić

pokret vezom

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
BRIGADA "KRALJ TOMISLAV" ZA OZ S/Z H
Broj: 47/92.
Tomislavgrad, 21.10.1992.g.

OBRANA
STROGO POV.
VOJNA TAJNA

Redovno izvješće.-

HZ HB GS HVO MOSTAR

a) Podaci o neprijatelju:

- Danas u zonama odgovornosti brigada HVO Tomislavgrad i Livno kao i u OS HVO Posušje nisu zabilježena nikakva borbena djelovanja niti provokacije od strane neprijatelja. Zbog loših vremenskih uvjeta na strani neprijatelja nisu se mogli uočiti značajniji pokreti niti grupiranje istog. U rajonu Sovićkih vrata (zona odgovornosti HVO Posušje) nije bilo pomjeranja neprijateljskih niti muslimanskih snaga. U ovom rajonu stanje je za sada mirno. Od ostalih Općinskih stožera i brigada HVO još nismo dobili izvješća a po jučerašnjim i današnjim saznanjima sukobi HVO i OS BiH u N.Travniku još nisuprestali dok je u G.Vakufu i Prozoru stanje napeto i svakog momenta može doći do sukoba. Detaljna izvješća o sukobima u N.Travniku još nemamo a zbog loših paketa veza momentalno stanje u G.Vakufu i Prozoru još nam nije poznato. Danas nije bilo prelijeta neprijateljskih zrakoplova.

- Promjena u rasporedu neprijateljskih snaga nije bilo.
- Dalje namjere neprijatelja nisu nam u potpunosti poznate.

b) Naše snage:

- Od strane naših snaga u zonama odgovornosti Tomislavgrad, Livno i Posušje danas nije bilo otvaranja vatre a postrojbe na linijama obrane rješavale su redovne zadaće. U svezi sa novonastalom situacijom u zoni odgovornosti S/Z H svim brigadama i OS HVO izdali smo zapovijed za punu pripravnost i poduzimanje odgovarajućih mjera da ne bi došlo do sukoba kao što su u N.Travniku. Od ostalih brigada i OS HVO nemamo podataka o događanjima tokom dana.

- Raspored naših snaga ostao je neizmijenjen.
- Probleme rješavamo u granicama naših mogućnosti a u svezi sa novonastalom situacijom u dijelu operativne zone poduzete su sve mjere sigurnosti da bi se spriječili sukobi snaga HVO i OS BiH a posebno u G.Vakufu i Prozoru.
- Danas nismo imali nikakvih gubitaka.

c) Zahtjevi:

- Po potrebama iskazanim u ranijim izvješćima.

IM/IP

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
ZAPOVJEDNIK
Zastupnik
Zeljko Šiljeg
OPĆINSKI STOŽER
27
TOMISLAVGRAD

Potvrđen prijau
u 08⁴⁰ 22.10. '92. god.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
TG - 1 KONJIC
DATUM: 21.10.1992.G.

GS VK OS BIH
- GOSP. SEFERU -

D N E V N I I Z V J E S T A J

1. PROZOR TRAZIO POMOC U VIDU GOTOVOSTI JEDINICA IZ SUSJEDNIH OPSTINA. HVO ZAPOSJEO BRDO MAKLIJEN - GRANICA G.VAKUFA I PROZORA. U GRADU NAPETO I SNAGE RASPOREDJENE PO ZONAMA. JABLANICA UPUTILA JEDNU CETU DO GRANICE PROZORA. SVE OSTALE SNAGE U PUNOJ BG.

2. CETA IZ TRAVNIKA KOJA JE BILA NA IGMANU DOSTA IZNURENA PROSLA OVUDA OKO 19.00. DAO UPUTSTVA DA IDU ZA PROZOR, PRIDRUZE SE OS PROZORA I U MARSEVSKOJ BORBENOJ GOTOVOSTI POKUSAJU DEBLOKIRATI MAKLIJEN I PROBITI SE DO G.VAKUFA TE NASTAVITI U TRAVNIK.

3. OKO 16.00 PROZOR DOJAVIO DA JE JEDAN VOD VOJNE POLICIJE + OKLOPNO VOZILO IZ GRUDA PROPUSTENO KROZ PROZOR. NAMJERA IM JE DA STIGNU U TRAVNIK. NAREADIO U 16.20 G.VAKUFU DA IH ZAUSTAVE I VRATE ODAKLE SU DOSLI. NEMAM POVATNI IZVJESTAJ.

4. SVI PUTEVI SA JUGA BLOKIRANI ZA KOMPLETAN PROMET OD JABLANICE PA JUZNIJE. SINOC NAJAVLJENI KONVOJ ORUZJA ZAUSTAVLJEN U POSUSJU. U KONJICU NAREADIO TOTALNU MOBILIZACIJU I POSTROJAVANJE SVIH NAORUZANIH LICA SUTRA U KASARNI CELEBICI. SUTRA SALJEMO DVIJE CETE POJACANJA JABLANICI. POSTOJBE HVO KONJIC NEVIDLJIVE. PREMA DOJAVAMA UPUCENE U POMOC U KRESEVO - KISELJAK - TRAVNIK. OVO ZA TRAVNIK NIJE POTVRDJENO.

5. NAPRAVILI SHEMU MINI SLUZBE ZA VRHOVNU KOMANDU. OBJEKAT D-0 JOS NEMA NALOG OD VAS NITI DELICA IZ VISOKOG O USTUPANJU NEOPHODNOG PROSTORA ZA STAB I PRATECE ORGANE. OBEZBJEDJENA ZA SADA JOS DVA MASKIRNA SJEDISTA.

HITNO POTREBNO POSLATI NAREDBE VEZANE ZA D-0 : RATNE BOLNICE, ISTRAZNU KOMISIJU I DR. NISTA NE DOLAZI - VAZNO JE DA ZNAMO DA LI NIJE POSLANO ILI JE NEURUCENO OD STRANE VISOKOG ILI JABLANICE. CENTAR VEZE U JABLANICI NIJE POD NASOM APSOLUTNOM KONTROLOM.

6. PRISUSTVO I DJELOVANJE BROJA 102 VRLO DOBRO, KORISNO I EFIKASNO - MEDJUTIM ZA PUNI EFEKAT NEDOVOLJNO, POGOTOVU NAKON LANSIRANOG PUCA I NJEGOVE NACIONALNOSTI.

7. SAMOZVANI NACELNIK MUP-A TARCIN TUFO T REUF (KOJI JE DOSKORO BIO DOBAR BORAC) SA SVOJIM DOBRO UHRANJENIH 150 MILICIONARA POPODNE PRIJETI DA CE ZAUZETI KASARNU PAZARIC GDJE JE SMJESTEN OPSTINSKI STAB OS - ZAROBITI KOMANDU I NEKE CLANOVE RATNOG PREDsjedNISTVA. NAMJERA JE DA SEBE PROGLASI KOMANDANTOM OPS.STABA. GLAVNA ZALEDJINA MU JE INSPEKTOR MUP-A TURCINOVIC MUHAMED, ZVANI ZEKA, ZA KOGA OD RANIJE ZNAMO DA JE HVO. DRUGO UPORISTE JE GUSKA JASMIN.

PREPADNUTOM RATNOM PREDsjedNISTVU HADZICA I KOMANDI STABA KOJI SU UVIDJELI DA SU POGRIJESILI DAJUCI PODRSKU PRAZINI NALOZIO:

- MJERE BEZBJEDNOSTI DO MAXIMUMA

- AKO SE PRAZINA POJAVI SA RULJOM ILI RULJA BEZ NJEGA PRIVESTI SVE DO MENE.

- SAV SASTAV MUP-A, REZERVNE SNAGE STACIONIRATI U KASARNU - JER SU ZDRAVE OSIM VODJA

NAGLO JE STVORENA VRLO DOBRA KLIMA U SVIM KRUGOVIMA, OSIM MUP-A. NA IGMANU SVE MIRNO STO SE TICE JUKINE KLAPE - SVI SU U HRASNICI TRENUTNO, A ON IDE 25.10.1992. ZA HRVATSKU I U NJEMACKU. PREDLAZEM DA SE VISE NE POMINJE U JAVNIM GLASILIMA, A SLUZBENO ISKLJUCENJE IZ VK -TREBA KRATKO OBJAVITI.

GLAVNI KOORDINATOR SUPROTNOG MUP-A NA RELACIJI GRUDE - MOSTAR - JABLANICA - KONJIC - TARCIN JE SUAD CUPINA KOJI JE OD UNAZAD 5 DANA STALNO KOD GUSKE. TAJ SE PREDSTAVLJA KAO SEF VOJNE POLICIJE OD MOSTARA DO SARAJEVA I IMA PODRSKU OD KERIMA U SARAJEVU.

MENI LICNO POZNAT JE OD JUNA KAO PRETHODNICA DAIDZE. TADA SAM MU IZREKAO ZABRANU KRETANJA - CUPINI - OD JABLANICE DO PAZARICA.

MOLIMO HITNA UPUTSTVA. MUP JE NA POTEZU JABLANICA - TRNOVO DRUGI PROBLEM PO HITNOSTI.

ILI, NAPISITE VI ZAJEDNO SA G. PUSINOM OVLASCENJE G. DIVJAKU DA ZASTUPA OBJE SLUZBE U OVOME REJONU, PA DA MI SVE SPROVEDEMO. IZVINJAVAM SE ZA FORMU, JER ZAISTA NE STIZEM PRAVITI SLIFOVANE IZVJESTAJE.

K-DANT TG-1
Z. DELALIC S.R.

DATUM: 21.10.1992.GOD.

<u>POSILJALAC</u>	<u>PRIMALAC</u>	<u>VRIJEME</u>
KONJIC	JABLANICA	13.30

KOMADANTU OPSTINSKOG STABA OS JABLANICA

STAVITI SVE RASPOLOZIVE SNAGE U PUNU BORBENU GOTOVOST.

JEDNU JEDINICU UPUTITI U POSJETU U PROZORU.

SVE PRILAZE SA JUGA OJACATI PREMA DUBINI.

KOMADANT TG-1

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
OPĆINSKI S TOŽENI PROZOR
S I S
Broj: o2-48/92
Prozor: 22.10.1992 god.

I Z V J E S Ć E

Povodom zadnjih zbivanja i zaoštavanju situacije na području općine skrećemo Van pažnju na slijedeće:

Na području grada locirane su jake snage koje se uglavnom kriju po civilnim objektima i ne pojavljuju se previše po ulicama da bi pripadnici naših postrojbi stekli dojamx kako su odustali od bilo kakvih sukoba što je samo varka.

Za sada primjećeno je da imaju jaka gnijezda u objektu br. 54 koji je ucrtan u karti grada u tom objektu u prizemlju imaju jedn u grupu ljudi dok je druga grupa stalno u potkrovlju i drži na nišanu Poštu.

Jako gnijezdo je takodje u objektu br.89 novoj zgradi Mesara Dizdarevića te se u istoj u potkrovlju nalaze snajperska gnijezda, jake snage nalaze se i u novom Domu kulture kao i po cijelom području Pogrodja, Borovnice i Ogoja gdje su isključivo muslimani, sa naselja Ogoj iseljeno je sve civilno stanovništvo žene i djeca.

Jako uporište nalazi se u naselju Gmići u dijelu Kulaglića kao i oko glavnog gradskog rezervoara za vodu na Krčima.

Stoga Vas upozoravamo pošto je Vojna policija zadnjih dana optećena stalnim dežurstvom i držanja kontrole grada, da pod Hitno podignet u punu borbenu gotovost jedinice sa gradskog i prigradskog područja grada kako bi istu rasteretili i omogućili da obavlja svoju redovnu dužnost.

Skrećemo pažnju pošto se prema određenim aktivnostima OS BiH i nekim informacijama daje naslutiti da bi OS BiH mogle prve započeti sukobe te da se prema ovim podacima ima razumjevanja i poduzmu mjere u organizaciji naših postojbi.

Napominjemo da se pod stalnom kontrolom drže objekti: Pošta, Elektra, Benzinska pumpa, Dom Zdravlja kao ostali bitni objekti u gradu.

Dostaviti:
-Zapovjedništvu
-Arhivi

 NAČELNIK SIGURNOSTI

Luka Markušić

NAREĐENJE Op; br. 1

Komandama OpŠTO Konjic, Jablanica i Prozor

1. U posljednjih nekoliko dana neprijatelj je ojačao snage na širem prostoru Nevesinja i Boračkog jezera pa se može očekivati napad na pravcima: Boračko jezero - s. Bijela - Konjic, s. Bijela - Ljubina - Orahovica - Konjic, Čičevo - Zljebina - Glavatičevo i Prenj - Križ Jablanica uz kaču artiljerijsku i minobacačku podršku. Osnovni cilj je izbiti na lijevu obalu s. Neretva, zaposjesti jače topografske objekte, komunikaciju na pravcu Ivan sedlo - Konjic - Jablanica i uspostava svoje vlasti.

Istovremeno, uočeno je grupisanje snaga HVO u rejonu Grabovica (oko 300 ljudi) i dejstva jedinica HVO tenkovima i MB po Prozoru Namjera i cilj dejstava ovih snaga nisu poznati.

2. Odlučio sam ojačati liniju odbrane uz dodiru sa snagama neprijatelj i odsudnom odbranom sprječiti napad četnika na Konjic i Jablanicu i obezbjediti se od mogućih napada snaga HVO sa pravca Drežnica - Grabovica, Ivan sedlo Konjic i Prozor - Jablanica.

Borbeni raspored: Snage za odbranu, snage za blokadu i rezera. Gotovost za odbranu - ODMAH, a za pokret jedinica u rejonu blokade u 23,30, 23.10.1992.godine.

3. ZADACI:

3.1. Opštinski štab odbrane Konjic

Ojačati odbranu teritoriju opštine Konjic, blokirati šire reone: Ivan sedlo, Zlatar i Kostajnica u gotovosti za odbranu položaja u slučaju pokreta snaga HVO.

ODMAH uspostaviti kontakt sa stožerom HVO u Kostajnici u cilju iznalaženja zajedničkog rješenja u obrbi sa neprijateljem i riješiti probleme koji su nastali napadom HVO na jedinice Armije RBiH u Prozoru.

Snagama jačine do bataljona izvršiti pokret pravcem: Konjic - Jablanica i organizovati odbranu u pravcu: Aleksin han - Jablanica u slučaju napada snaga HVO iz pravca s. Grabovica.

3.2. Opštinski štab odbrane Jablanica

Ojačati odbranu teritorije opštine Jablanica i odsudno braniti dosadašnji položaj. Snagama jačine do ojačanog bataljona izvršiti pokret pravcem: Jablanica - Jasen i angažovati se u borbi za odbranu prozora pod neposrednom komandom Opštinskog štaba odbrane Prozor

3.3. Opštinski Štab odbrane Prozor

Odsudno braniti sadašnje položaje i, po pristizanju bataljona opštinskog štaba odbrane Jablanica, spriječiti zaposijedanje prozora i preduzeti mjere da se snage odbace sa teritorije opštine Prozor.

Preduzeti mjere u cilju traženja riješenja za nastalu situaciju u razgovoru sa stožerom HVO.

3.4. Mjere obezbjeđenja borbenih dejstava

4.1. Moralno obezbjeđenje

Težište imati na objašnjenju novonastale situacije i moralnim pripremama za predstojeća dejstva, kao i na jačanju morala boraca i jedinica.

4.2. Obavještajno obezbjeđenje

Težište imati na prikupljanju podataka u s. Bijela, s. Borci i Padinama Prenja, kao i Iven sedlo, s. Grabovica, Makljen i s. Rubocima. Prikupljanje vršiti izviđačkim grupama i nasilnim izviđanjima.

4.3. Bezbjednosno obezbjeđenje

Preduzeti opsežne mjere za zaštitu života ljudi u toku prevoženja i borbenim dejstvima kao i za čuvanje naoružanja i vojne opreme.

Preduzeti mjere da se zaštite svi podaci o predstojećim borbenim dejstvima.

4.4. Inženjerijsko obezbjeđenje

Težište imati na inženjerijskom uređenju položaja i protivtenkovskom zaprečavanju pravaca Prozor - Jablanica i Grabovica - Jablanica.

4.5. Pozadinsko obezbjeđenje

Težište imati na obezbjeđenju municije i MES.

Odobrava se utrošak municije: 1 b/k i 0,5 punjenje rezervoara za motorno vozilo.

5. Izvještaj dostaviti:

- po prijemu zadatka
- u momentu neposrednog dodira sa neprijateljem,
- redovan - do 20,00 časova sa stanjem u 18,00 časova,
- vanredne - po potrebi.

DJ/FH

ZAMJENIK NGŠ VK OS

Jovan Divjak

Jovan Divjak

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
STAB VRHOVNE KOMANDE ORUZANIH SNAGA
S A R A J E V O

Broj: 02/1091 - 99
Sarajevo, 23.10.1992. godine

SVIM JEDINICAMA OS RBiH (OKSO ZENICA, MOSTAR, KONJC)

NAREDJENJE, DOSTAVLJA.-

I pored mog naredjenja o hitnom prekidu vatre, a na osnovu najnovijih informacija sa terena da pojedinci i pojedine grupe ekstremista iz N.Travnika i Prozora isto nisu sprovele do kraja,

N A R E D J U J E M

- 1.- Hitno obustaviti sva vatrena dejstva izmedju jedinica - postrojbi OSRBiH i odmah pristupiti pregovorima.
- 2.- Komadanti - zapovjednici su obavezni sprovesti naredjenje do najnižih jedinica a protiv pojedinaca - grupa koji su oglasuju o isto preduzimati odgovarajuće mjere.
- 3.- Sve eventualno zarobljene u dosadasnjim sukobima odmah pustiti na slobodu.

N A C E L N I K
STABA VRHOVNE KOMANDE OS RBiH
SEFER HALILOVIC

02-010

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OPRAVE
GLAVNI ŠTOŽER
POV BR. 3/10-9
MOSTAR 23. 10. 1992. GODINE

SMIRIVANJE SITUACIJE
ZAPOVIJED

- TOMISLAVGRAD

VAŽNO RADITE NA PREKIDU BOJNIH DJELOVANJA.
KAZGOVOR POTRAŽITE NAJODGOVORNJE I NAJUTICAJNIJE POJEDINCE.
SPRIJECITE NEKONTROLIRANO DJELOVANJE I POJEDINACA I GRUPA.

MAJOR EL NIK GS HVO
BRIGADIR
MILIVOJ PETKOVIĆ

CAOCLG

Upućeno:

Konjic (Zablonica)
Bungojna - G. Kraljević i Prosolec
Pomislje
D. 10701
Lisno ✓

*Proshjediti brigadama
u OZ 5/2 H.*

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
GLAVNI ŠTAB VK OS R BiH
IKM Konjic

VOJNA TAJNA
strogo povjerljivo

24.10.1992.god. u 15,30 časova

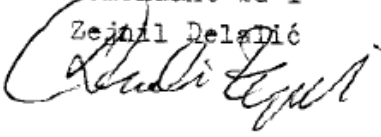
N A R E D B E N J E Op br. 2
komandiru čete opštinskog štaba odbrane G.Vakuf

1. U poslednjih nekoliko dana neprijatelj je ojačao snage na prvim linijama dodira i vrši pritisak na naše snage na više pravaca, uz pojačanu artiljerijsku i minobacačku vatru i dejstvo PAM-ova i PAM-ova.
Osnovni cilj je neprijatelja da izbije na levu obalu r.Neretve i uspostavi svoju vlast.
Istovremeno snage HVO-a izvršile su napad na snage Armije u opštini Prozor, naneli veće gubitke u ljudstvu i oštećenja materijalnih dobara. Istovremeno ojačao je punktove u s.Gračanica (sa oko 150 ljudi), s,Kostejnica, s.Obri, s.Buturović Polje i s. Solakova Kula.
2. Četa opštinskog štaba odbrane G.Vakuf posle uspešno izvedenog zadatka u rejonu Igmana u toku povratka u G.Vakuf zbog nastale situacije u Prozoru ima zadatak: izvršiti pokret m/v pravcem :Konjic-Buturović Polje-s.Here-Prozor i biti u gotovosti da pruži pomoć u borbenim dejstvima za odbranu Prozora pod neposrednom komandom opštinskog štaba odbrane Prozor.
Po dolasku u s.Here uspostaviti neposredni kontakt sa k-tom OpŠo Prozor.
OpŠO Konjic obezbeđuje bezbedno provođenje marševske kolone do s.Here.
3. Pre, u toku marša i u toku uvodjenjga u borbu preduzeti sledeće mere:
  - informisati ljudstvo o novonastaloj situaciji i potrebi angažovanja u odbrani Prozora;
  - obezbediti marševsku kolonu, a u slučaju pokušaja prekida marševanja od naoružanih grupa i jedinica, odbiti napad i produžiti marš;
  - po pristizanju u rejon s.Here, a po prijemu zadatka, jedinicu upotrebiti za dejstvo na krila i bok neprijatelja.
4. Dostaviti izveštaj :
  - po izbijanju u s.Here ;
  - dnevni - do do 20 časova sa stanjem u 19 časova ;
  - vanredni - po potrebi...

DJ/MB

Komandant TG-1

Zejnil Relajić

Zamenik NGŠ VK OS
Jovan Divjak

S A R A J E V O

TAKTIČKA GRUPA - 1

Broj: 02/349-130
Datum: 25.10.1992.

Na osnovu interventne usmene Naredbe Načelnika Štaba vrhovne komande OS Republike BiH, te hitno ukazane potrebe u zoni odgovornosti ove komande,

N A R E D U J E M :

1. Jedinicama Armije Republike BiH u Opštinama Konjic, Jablanica, Prozor, G.Vakuf i jedinici " Zulfikar " Igmen, da u koordinaciji sa pretpostavljenom komandom do 26.10.1992. 18⁰⁰ časova, sačine plan uvezivanja i objedinjavanja MTS-a o zaposjedanju kote MENJIK (SO-e Prozor i G.Vakuf) i s. Pridvorci.

Nakon toga, a u roku od 48 sati, izvršiti prodor u gradsku jezgru Prozora iz pravca S. Here i iz pravca Jablanice. Komandanti OpŠ OS dužni su u predviđenom roku izdati pismene borbene zapovijesti.

2. Združene snage jedinica Armije Republike BiH, pored zaposjedanja gradske jezgre grada Prozora, dužne su obezbijediti civilno stanovništvo i izbjeglice, bez obzira na nacionalnu pripadnost, da se dislocira na slobodnu teritoriju u najbližem regionu.
3. OpŠ OS: Jablanica, Konjic, Prozor, G.Vakuf i Hadžići dužni su u istom roku obezbijediti sve potrebne mjere osiguranja

prilaza svojim teritorijama svih borbenih formacija osim pripadnika Armije Republike BiH.

4. Za sprovedbu Naredbe iz tačke 1. i 2. dužni su obezbijediti:
  - Opš OS Konjic - 1 bataljon od 350 ljudi
  - Opš OS Jablanica - 1 četa od 110 ljudi
  - Opš OS G.Vakuf - 1 četa od 110 ljudi
  - Opš OS Prozor - sve preostale snage.
5. Sve jedinice pretpočiniti komandantu Opš OS Prozor.
6. Komande Opš OS iz Konjica, Jablanice i G.Vakufa dužne su do 27.10.1992. godine do 15⁰⁰ časova dostaviti prijave svih starješina i vojnika, sa svim potrebnim ličnim podacima, koji su opstruirali pružanje pomoći Prozoru u vremenu od 23. do 25.10.1992. godine, odnosno nisu izvršili ili na drugi način ometali izvršenje Naredbi pretpostavljenih komandi.
7. Za izvršenje ove Naredbe lično su odgovorni komandanti ili njihovi zamjenici odgovarajućih opštinskih štabova. Ista lica odgovorna su i za svako buduće odavanje vojnih tajni neovlaštenim licima, bez obzira na njihovu funkciju u OS Republike BiH, ukoliko Naredba ili Akt nosi oznaku da se radi o vojnoj tajni, posebno strogo pov.
8. Zabranu predstavnicima Armije BiH da komentarišu izjave ili druga medijska istupanja Vrhovne komande, a posebno da deklarativne izjave i saopštenja prihvataju kao naredbe. Istupanja u javnim glasilima odnose se na politički dio smirivanja ili usmjeravanja odnosnog sadržaja, a za pripadnike Armije jedino su važeće direktne Naredbe ili uputstva od strane pretpostavljene starješine ili komande. Izjave pojedinaca u pogledu neizvršenja Naredbi radi sluzbenja medijskih saopštenja neće se tolerisati kao olakšavajuće okolnosti prilikom utvrđivanja pojedinačne odgovornosti.

Dostaviti kurirrom
svim učesnicima

KOMANDANT TG-1
Lejnil Delalić
Lejnil Delalić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
GLAVNI ŠTAB VK OS RBiH
IKM Konjic
25.10.1992.godine u 10,00 časova

VOJNA TAJNA
strogo povjerljivo

Utvrđiti stepen odgovornosti
Zahira Hrnjice

OpŠO Konjic

Dana 25.10.1992.godine gospodin Zahir Hrnjica nije izvršio naredjenje GŠ VK OS RBiH da izvrši bezbedno sprovođenje čete opštinskog štaba odbrane G.Vakuf od Konjica do Parsovića. Gospodin Zahir Hrnjica je kao komandant 1.klišanskog bataljona došao u OpŠO Konjic da upozori da neće dozvoliti ikakva pomeranja jedinice Armije BiH na teritoriji Neretvice, pa ako treba da će to sprečiti sa oružjem. Na taj način neposredno je doprineo slabljenju odbrane stanovništva Prozora koji je napadan bespoštednom minobacačkom i tenkovskom vatrom od strane HVO-a.

U cilju utvrđivanja krivične odgovornosti gospodina Zahira Hrnjice povedite postupak pri čemu treba da utvrdite sledeće činjenice:

- kojim je povodom došao u OpŠO Konjic i zahtevao od štaba da spreči svaka pomeranja jedinica Armije RBiH ;
- od koga je potekao predlog : " da se ljudstvu oduzme oružje pa tada mogu proći kroz Neretvicu, a kasnije će im se dostaviti to naoružanje "
- kakvu ulogu u svemu ovome ima gospodin Pirkić Mithad, na koga se poziva gospodin Hrnjica, da ga je on upoznao sa dogovorom OpŠO Konjic i HVO-a Prozor, da se ne vrše pomeranja na teritoriji opštine Konjic ;
- utvrditi stepen odgovornosti Hrnjice u odnosu na odbijanje naredjenja OpŠO Konjic da prikupi bataljon i uputi ga na izvršenje borbenog zadatka.

Postupak odgovornosti gospodina Hrnjice Zahira završiti 25.10.1992.god. do 19,00 časova i celokupan materijal dostaviti ZNGŠ OS RBiH.

DJ/MB

Smena komandanta
OpŠO Jablanica

Zbog opstrukcije naređjenja zamenika NGŠVK R BiH o upućivanju jedinica OpŠO Jablanica u pomoć opštinskom štabu odbrane Prozor, a na osnovu usmenog zahteva Načelnike GŠ VK OS RBiH,

N A R E D J U J E M :

1. Smenjuje se sadašnji komandant opštinskog štaba odbrane Jablanice gospodin Sako Zerem jer nije sproveo Naređjenje op br.1 zamenika NGŠVK OS RBiH o upućivanju dela jedinica OpŠO Jablanice u pomoć opštinskom štabu odbrane Prozor i što je opravdanje za neizvršenje naređjenja vezao za naređjenje NS VK da "se novim aktivnostima ne doprinosi proširenju sukoba".
Dosađanijeg komandanta rasporediti na odgovarajuću dužnost u opštinskom štabu odbrane Jablanice.
2. Ratno predsedništvo opštine Jablanica predložiće GŠ VK OS RBiH imena lica sa potrebnim podacima (za najmanje dva lica) za postavljanje na dužnost.
Predlog dostaviti 25.10.1992.godine do 18,00 časova.
U predlaganju kandidata voditi računa da ta budu lica koja imaju ugled u opštini Konjic, da su patriotski opredeljeni i da su spremni zaštititi Muslimanski narod od genocida koji se nad njim sada vrši u Prozoru, i moguć i u drugim delovima Sevarne Hercegovine.

DJ/MB

Zamenik NS VK OS

evan Divjak

Evans Divjak

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
GLAVNI ŠTAB VK OS RBiH
IKM Konjic
25.10.1992.godine u 00,30 časova

VOJNA TAJNA
strogo povjerljivo

Provodjenje jedinice
OpŠO G.Vakuf

Komandantu 1.klišanskog bataljona u cilju nesmetanog provodjenja jedinice opštinskog štaba G.Vakuf na pravcu : Konjic-Buturović Polje-Parsovići-Solakova Kula,

N A R E D J U J E M :

1. Organizovati i izvršiti bezbedno provodjenje jedinice opštinskog štaba G.Vakuf (jačine 120 ljudi sa ličnim naoružanjem) na pravcu Konjic-Buturović Polje-Parsovići-Solakova Kula.
2. Za potpuno obezbedjenje i nesmetano provodjenje jedinice iz G.Vakufa lično snosite odgovornost GŠ VK OS R BiH, a u slučaju odbijanja naređenja biće preduzete zakonske mere.

DJ/MB

NŠ VK OS
Divizion

Handwritten signature

Vojna tajna
Strogo povjerljivo
BITNO

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
OPŠTINA JABLANICA
ŠTAB ORUŽANIH SNAGA
J A B L A N I C A

ST-POV-Broj: 01/455-3/92
Jablanica, 25.10.1992. godine

KOMANDANTU TG - 1 KONJIC

Na osnovu Naređenja VK OS R BiH o uputu jedinica u Prozor obavijestavamo Vas o sljedećem:

Na osnovu izdatog naređenja od strane VK OS u Konjicu planirano je da se iz Konjica u Jablanicu uputi jedinica jačine bataljona sa zadatkom da organizuje odbranu iz pravca Mostara, a da mi sa svojim jedinicama organizujemo odličnu odbranu postojećih položaja i da sa ojačanim bataljonom izvršimo pokret pravcem Jablanica - Jasen - Prozor. Kako jedinica iz Konjica nije došla bili smo primorani da glavnu snagu rasporedimo na ugrožene pravce i to : Aleksin Han, Risovac, Slatina i Ostrožac. Istovremeno vam napominjemo da je već od ranije dio snaga raspoređen na postojeće položaje prema Borcima i na Sokčevići. Sa jednom jedinicom smo pokušali prijeći u pomoć snagama Armije u Prozoru ali je jedinica zbog jake koncentracije snaga HVO bila saustavljena u regionu Gorije gdje je privremeno organizovala odbranu.

U međuvremenu, a prije dobijanja naređenja dobili smo informaciju da su naše snage napustile Prozor i da se izvlače u pravcu Hera i Duga.

- Istovremeno nas je zbulila Naredba Načelnika glavnog Štaba Kojom naređuje svim jedinicama prekid borbenih dejstava.

- Napominjemo da su gospodin Arif Pašalić i general Prljeta pokušali sa oružanom pratnjom doći u Prozor radi smirivanja situacije ali su iati vučeni sa Jasena.

- U Konjicu je potpisan dogovor Armije i zapovjedništva brigade HVO Herceg Stjepan o ne upućivanju jedinica van područja opštine i o zajedničkoj odbrani protiv zajedničkog neprijatelja.

- Ratno Predsjedništvo opštine Jablanica navaja deklaraciju o odbrani grada i ne upućivanju jedinica van Jablanica.

Situacija u Prozoru jako nas je potresala i pogodila. Pored najbolje želje, a shodno prethodnom misao bili o mogućnosti da snažnije pomognemo snagama Armije u Prozoru, između ostalog i zbog brzog stvaranja situacije.

Procjenjujemo da bez sadejstva sa snagama iz Konjice, a po eventualnom angažovanju naših snaga na područje Prozora, teritorij naše opštine gdje pored stanovništva ima i velik broj izbjeglica iz Istočne Bosne bi doveli u veoma kritičnu situaciju i tešk položaj i mogućnost ofanzivnih dejstava snaga SVK prema Jablanici.

Molimo Vas da ovu informaciju prosljedite do VK OS Republike Bosne i Hercegovine.

Dostavljeno:

1. Komandantu TG- 1 Konjic xl
2. a/a Štaba x 2

Bugojno, 26.10.1992.god.

Z A K L J U Č I C I

Dogovora sa predstavnicima Oružanih snaga Gornji Vakuf i Bugojno i HVO Gornji Vakuf i Bugojno u prisustvu ovlaštenog predstavnika Operativne zone SZK počeo je u 8h i dogovoreno je na sastanku slijedeće:

HVO i OS Gornjeg Vakufa obavezuju se za prekid vatre i primirje od 11h u vremenskom periodu 48h tj. do 28.10.1992. godine do 11h. Dalji dogovor vrši će predstavnici viših zapovjedništava.

U istom vremenu osigurati zajedničke punktove za osiguranje prolaza konvoja.

Obavezuje se HVO da izvrši prekid vatre sa teritorije Prozora na teritoriji Gornji Vakuf, i da izvrši povlačenje svih snaga sa iste teritorije. Rok za izvršenje 26.10.1992.god. od 12h.

Obavezno zajedničko osiguranje za prolaz konvoja sa vojno - tehničkim sredstvima, kao i konvoja humanitarne pomoći. Po uspostavljanju zajedničke kontrole na komunikacijama, a u slučaju pojave problema u pojedinim naseljima zajednički riješiti.

Za OZ SZK

Bojnik: Jure Smit

Zapovjednik HVO brigade "Rama":

Ilije Franić

Zapovjednik HVO brigade "Ante Staržević":

Zrinko Tokić

Bakić

Zapovjednik Armije BiH G. Vakuf
Fehrudin Agić

Zapovjednik HVO Brigade
"Eugen Kvaternik": Ivica Lučić

Zapovjednik Armije BiH
Bugojno:

Senad Dautović

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

OPĆINA RAMA-PROZOR

Brigada "RAMA"

Broj 101-452/92

Datum: 26.10.92.god.

Z Z A P O V I J E D

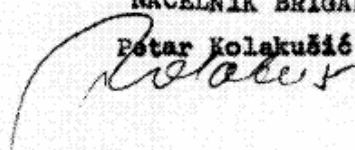
Kojom se zapovjeda svim postrojbama na području općine rama-Prozor se zabranjuj paljenje i uništavanje privatnih objekata.

Ova zapovjed se odnosi na sve postrojbe koje vrše bojevna djelovanja na području općine.

Zapovjed stupa na snagu O D M A H I

NAČELNIK BRIGADE

Estar Kolakušić

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
OPĆINA RAMA-Prozor
BRIGADA "RAMA"

Broj: 101-471/92
Datum, 26.10.1992.g.

Svim zapovjednicima
postrojbi brigade

Z A P O V I J E D

Na osnovu uspostavljenog primirja od 25.10.1992.g. u 20⁰⁰ sati i pokušaja omogućavanja prolaza konvoja naoružanja koje ide u Jajce. U Jajcu je situacija kritična, četnici napadaju svom žestinom. Radi toga se ovo primirje mora ispoštovati i Z A P O V I J E D A M :

1. Obustaviti svo bojno dječovanje do daljnjeg iz svih oružja i oruđa na svim mjestima sukoba.
2. Ukoliko budete napadnuti od strane neprijatelja pružite otpor.
3. Onemogućiti pljačku, paljevima i zlostavljanje civilnih osoba kao i izvoženje bilo kakve robe i vozila sa terena naše općine.
4. Zapovijed stuap na snagu O D M A H !

26.10.92.

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJECCE OBRANE
GORNJI VAKUF

ZAPOVJEDNISSTVU OPERATIVNE ZONE S/Z HERCEGOVINA

U Gornjem Vakufu je trenutno sklopljeno primirije. Nema bojni djelovanja ni sa jedne ni sa druge strane. Komunikacija Prozor G. Vakuf N. Travnik je i dalje pod blokadom. Razgovori koji su sinoć trebali da se obave uz posredovanje Jure Smita nisu obavljani jer delegacija oružanih snaga i HVO-a sa Jurom Smitom nisu stigli u G. Vakuf 25.10.1992. u 21,00 sati. Očekujem da će razgovori o deblokadi komunikacije biti održani danas prije podne. U G. Vakufu još uvijek gornji dio grada tj. ulaz iz Prozora kontroliraju oružane snage. U dosadašnjim bojnim djelovanjima na prostoru općine G. Vakuf neprijatelj je imao tri mrtva i 12 ranjenih bojovnika, na našoj strani imamo 3 lakše ranjena bojovnika. Za vrijeme sukoba sa pripadnicima TO srbočetničke snage nisu djelovale, po prvoj crti obrane u zoni odgovornosti naše brigade. Snage TO povukle su svoje bojovnike sa crte obrane Humac-Skrsko berdo

ZAPOVJEDNIK BRIGADE
"ANTE STARČEVIĆ"
poručnik Zrinko Tokić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

OPŠTINA GORNJI VAKUF

OPŠTINSKI ŠTAB ODBRANE

Broj:01-734/92

Datum:26.10.1992.god.

-garancija o neotvaranju vatre-

HVO Prozor

Ovim aktom garantujem HVO Prozor i ovlaštenom pregovaraču ispred operativne zone Juri Šmitu da jedinice Štaba odbrane Gornji Vakuf na položajima u reonu Mejnika neće otvarati vatru ukoliko na njih na bude dejstvovano.

Jedinica koja je pristigla sa Igmana pod mojom je kontrolom i u stanju je mirovanja do dolaska u Gornji Vakuf.

Ostali problemi regulisat će se po dogovoru iz Bugojna.

Broj	Datum	Vrijeme	Djelo	Lokacija
1562 92	6. 11.			

UPRAVA VOJNE POLICIJE
HRVATSKOG VIJEĆA OBRANE
II BOJNA VOJNE POLICIJE

UPRAVA VOJNE POLICIJE MOSTAR
gosp. Valentin ČORIĆ

PREDMET: izvješća o događajima na području
općina Prozor i Gornji Vakuf

ZAPOVJEDNIK II BOJNE
VOJNE POLICIJE

Zdenko Andabak

/ ZDENKO ANDABAK /

I Z V J E Š Ć E

o događajima u Prozoru u vremenskom
periodu od 21.10.do 27.10.1992.godine

- dana 21.10.na područje općine Prozor stižu pripadnici II bojne I i II satnije Vojne policije oko 100 vojnih policajaca koji su pošli u Vitez.Kako su isti bili zaustavljeni na punktu Karamustafić kojeg su držali pod kontrolom pripadnici Armije BiH te im zabranili prolaz vratili su se na Makljen.

- dana 22.10.sa područja Jablanice u mjesto Voljevac pristižu dva autobusa naoružanih pripadnika Armije BiH,a prema saznanjima iste je predvodio zapovjednik vojne policije Armije BiH Safet Hindić zveni Božo.

- dana 23.10.zbog nagomilavanja snaga Armije BiH data je puna borbena gotovost za sve postrojbe HVO-a Prozor.Zapovjedništva HVO-a i Armije BiH vode pregovore oko smirivanja napetosti u gradu,ali oko 15.30 sati pripadnici Armije BiH u mjestu Dobroša ubijaju jednog pripadnika HVO-a,a drugog teško ranjavaju,nakon kraćeg vremena idrugi pripadnik umire.Čim se čula vijest o pogibiji dvojici pripadnika HVO-a izbio je oružani sukob.Ulične borbe vodile su se cijelu noć.Došlo je do uporabe minobacača,PAM-ova,i teškog naoružanja. Na strani pripadnika HVO-a bila su dva pripadnika teško ranjena.

- dana 24.10.u ranim jutarnjim satima pristupilo se čišćenju grada od snajperista te razoružavanju pripadnika Armije BiH.U borbama pored domaćih snaga učestvuju i pripadnici I i II satnije II bojne Vojne policije.Prilikom čišćenja lakše su ranjena dva pripadnika HVO-a,a zarobljeno je više civilnih osoba koje su predavane na obradu SIS-u,kao i zarobljeni pripadnici Armije BiH.Zaplijenjena je veća količina streljiva kao i sanitetskog materijala u jednom diskontu koji je bio inproviziran kao bolnica.Borbe u gradu su prestale oko 19.00 sati kada je zauzeto mitraljezsko gnijezdo na Kuli iznad grada,a borbe su se još vodile u mjestima Here,Voljevac,Crni vrh.U samom čišćenju grada zajedno sa Vojnom policijom bili su i vojnici sa oznakama HOS-a koji su u pijanom stanju razbijali izloge trgovina te uzimali

alkohol, cigarete i druge tehniške stvari. O svemu sam obavijestio zapovjednika Stožera gospodina Franjića koji mi je saopćio da to nisu bili pripadnici HOS-a već samostalni strelci koji su samo stavili oznake HOS-a te se iza istih kriju.

- dana 25.10. pristupilo se ponovnom čišćenju grada kojom prilikom je pronađeno devet leševa, a prema izjavi vojnih policajaca iz Prozora radilo se o poginulim osobama muslimanske nacionalnosti. Prilikom uličnih borbi u gradu je nastala veća materijalna šteta kojom prilikom su oštešeni mnogi stambeni objekti. Preko razglasa pozivale su se sve osobe koje su se skrivale po podrumima da iziđu i ako imaju vatreno oružje da isto predaju vojnoj policiji nakon čega je oko 100 što civilnih osoba što vojnih izišlo iz podruma. Sa jednim vođom Vojne policije izvršen je pretres šume od Prozora prema selu Duge kojom prilikom nije ništa pronađeno. Od posljedica ranjavanja u bolnici Firule preminuo je pripadnik II satnije Vojne policije Darko Laštro rođen 1969. godine u Livnu.

- dana 26.10. nije bilo pucnjave na cijeloj općini Prozor. Vođeni su pregovori oko dobrovoljnog vraćanja oružja od strane pripadnika Armije BiH što se u većini sela poštovalo. U grad se vraćaju civili muslimanske nacionalnosti koji nisu bili u borbama niti su bili pripadnici Armije BiH. Vojna policija postavlja punktove po gradu radi sprečavanja otuđenja imovine od strane vojaka, te uvodi policijski sat od 20.00 do 06.00 sati

- dana 27.10. saniraju se štete na objektima i polako se vraćaju civilne osobe koje su izbjegle za vrijeme sukoba sa jedne i druge strane.

ZAPOVJEDNIK II BOJNE
VOJNE POLICIJE

/ ZDENKO ANDABAK /

Broj: 02/3 49-131

N A R E Đ E N J E Op br. 3

Komandantima Op Šo Konjic, Jablanica,
G. Vakuf i Prozor

1. Četničke snage jačine do dvije brigade, posle dovođenja sa Prevlake, već nekoliko dana vrše pripreme da, sa sadašnjih linija dodira sa našim snagama, izvrše opšti napad sa šire osnove u cilju razbijanja snaga Armije RBiH i HVO u sjeverno-istorčnoj Hercegovini, ovlada komunikacijom koja sa Ivan sedla vodi do Mostara, izbija na lijevu obalu Neretve i na čitavom prostoru uspostavi svoju vlast. Glavne snage grupiše na pravcu: s. Borci - s. Bijela - Konjic i Prenj - s. Križ - Jablanica, a pomoćne na pravcima: s. Bijela - Ljubina - Orahovica Konjic i Čičevo - Žljebina - Glavatičevo.

Snage HVO, jačine oko jedne brigade, poslije napada na Prozor produžio je napad prema G.Vakufu uz jaču artiljerijsku i minobacačku podršku sa osnovnim ciljem da ovlada G.Vakufom, a u narednim dejstvima vjerovatno izvrši napad prema Jablanici i Konjicu.

2. OpŠO Prozor, G. Vakuf, Jablanica i Konjic uz veće napore, oslonjen na jače topografske objekte, sprečavaju dalji napad agresora.
Jedinice OpŠO Prozor poslije gubitaka položaja u Prozoru, uz prihvata Klišanske čete i samoprihvata, organizovali su odbranu u s. Here.
Jedinice OpŠO G.Vakuf, uz primjere velike hrabrosti, već tri dana odlučno brane položaj na liniji: s. Menjik - s. Pridvorci i sprečavaju dalji napad snaga HVO na tim položajima.
Jedinice OpŠO Jablanica i Konjic, na linijama dodira sa agresorom, sprečavaju napadna dejstva neprijatelja osloncem na jače topografske objekte i zaprečavanje.
3. Odlučio sam: Odsudno braniti položaje u neposrednom dodiru sa agresorom i aktivnim dejstvima u bokove i na krila izvršiti razbijanje neprijatelja sa linije: s. Here - s. Menjik - s. Pridvorci. Glavne snage grupisati u odbrani položaja, a pomoćne za izvršenje napada. CILJ: spriječiti svaki pokušaj napada agresora uz nanošenje što većih gubitaka u Ž/S i MTS, a u izvođenju napada razbiti snage agresora na pravcu: s. Menjik - Prozor. U daljim dejstvima biti u gotovosti za šira ofanzivna dejstva na teritoriji opštine Prozor i G.Vakuf.

4. ZADACI :

4.1. Opštinski štab odbrane G. Vakuf snagama u dođiru, u sadejstvu sa jedinicama opštine Prozor i Konjic, predužiti odsudnu odbranu položaja: s. Manjik - s. Prádvorci u naredna 2 - 3 dana. Prijenjivati diverzantska dejstva u pozadini neprijatelja i izvoditi prepeade na krila i bokove agresora. Po pristizanju ojačanja iz Konjic, izvesti bočni i obuhvatiti napad u pravcu Prádvorci - Makljena i Manjak - Prozor, u sadejstvu sa OpŠO Konjic, koji se upućuje kao ojačanje, stavljaju vam se pod komandu.

4.2. Opštinski štab odbrane Prozor u što kraćem vremenu komanda^{at} OpŠO Prozor ima da se vrati na teritoriju opštine, izvrši prikupljanje i organizovanje preostalih jedinica i organizuje odsudnu odbranu na liniji: s. Here - s. Manjik i sadejstvu sa jedinicama OpŠO G. Vakuf i Klišanskom četom iz OpŠO Konjic. Utvrditi odgovornost starješina koje nisu izvršile naređenja u vezi sa rušenjem dijela komunikacije i objekata na putu: Rumboci - Šćit.

4.3. Opštinski štab odbrane Jablanica odmah pristupiti organizovanju odbrane na pravcima: s. Gračanica - Jablanica, Sovićka vrata - Jablanica i Aleksin han - Jablanica i spriječiti eventualne napade snaga HVO na Jablanicu. Težište imati na POB i zaprečavanju.

Sa snagama na susednjim položajima za odbranu, oslonjen na jače topografske objekte i zaprečavanje, spriječiti napad agresorskih snaga na teritoriju opštine Jablanica.

U cilju neposrednih priprema stanovništva za predstojeća b/d povremeno dati znake za opštu opasnost.

4.4. Opštinski štab odbrane Konjic

Sa snagama u neposrednom dođiru sa agresorom, oslonjen na jače topografske objekte i zaprečavanje, odsudnom odbranom, spriječiti napad agresora i naneti mu što veću gubitke u Ž/s i MTS.

Formirati jedinicu jačine do pješadijskog bataljona u naredna dva dana (28.10 do 18,00 časova), koju uputiti u pomoć snagama na položaju s. Manjik - s. Prádvorci.

Po stizanju u rejon s. Manjik potčiniti jedinicu K-dantu OpŠO G. Vakuf .

5. Mjere obezbeđenja borbenih dejstava.

5.1. Moralno obezbeđenje

Težište imati na motivisanju starješina i jedinica za izvršenje predstojećih zadatka pri čemu isticati značaj napada u borbi za opšti cilj borbe građana RBiH.

Neposrednim radom starješina i istaknutih boraca u jedinicama neprekidno jačati moral boraca i jedinica.

5.2. Obavještajno obezbeđenje

Produžiti sa intenzivnim izviđanjem teritorije agresora na kojima se vrši prikupljanje svežih snaga i otkriti njihove dalje namjere u cilju sprečavanja bilo kakvog iznenađenja od strane agresora.

5.3. Bezbjednosno obez jeđenje

Pojačati mjere bezbjednosti u jedinici i kontraobaviještajne aktivnosti. Težište imati na zaštiti: ljudi, MTS, odluka o upotrebi jedinica, a pri prenošenju navođenja putem sredstava veze isključivo upotrebljavati dokumenta KZ.

5.4. Inžinjerijsko obezbjeđenje

Težište imati na inžinjerijskom uređenju položaja, koje uraditi u II stepenu zaštite, i na zaprečavanju. Težište na zaprečavanju imati na pravcima: Aleksin han - Jablanica is. Gračanica - Jablanica.

5.5. Pozadinsko obezbjeđenje

Težište imati na obezbjeđenju zimske uniforme, čizama, municije i MTS. U slučaju veće hladnoće češće spremati topli čaj i organizovati loženje vatre u prikrivenim rejonima koji neće biti ~~ix~~ uočljivi od agresora. Preći na zimski režim eksploatacije n/v.

Za izvršenje zadatka odobrava se

- a) utrošak municije: 1,6/k
- b) utrošak goriva: 0,5 p/r

Opština Konjic, po dogovoru sa predsjednikom ratne skupštine, organizovat će prihvat i smještaj izbjeglica iz Prozora na ~~ix~~ teritoriju ove opštine.

6. Izvještaje dostavljati TG-1:

- po prijemu zadatka,
- u momentu otpočinjanja dejstva agresora,
- redovne: do 20,00 časova, sa stanjem u 18,00 časova,
- vanredne : po potrebi.

DJ/FH

KOMANDANT TG - 1

Zejnir Delalić

HRVATSKO VIJECCE OBRANE KONJIC
BRIGADA " HERCEG STJEPAN "
Datum:27.10.1992.godine

HRVATSKO VIJECCE OBRANE PROZOR
BRIGADA " RAMA "

Z A P O V J E D

1. Mjessovite komisije za praccenje pokreta naoruzzanih vojnih formacija i nadgledanje terena u zoni odgovornosti Brigade kao i uspostavu pokidanih veza u Prozorskoj opccini.
- a) Komisija br. 1 Prozor - grad - Zvonko Zovko; Mirsad CCaticc
  - b) Komisija br. 2 Prozor - prigradska naselja - Ivan Vujiccevicc;
Mitko Pirkicc
  - c) Komisija br. 3 Selo Here - Dobroslav Zovko;Senad Memicc
  - d) Komisija br. 4 Kute,SSccipe - Dinko Zebicc;Enes Jahicc
  - e) Komisija br. 5 Solokova Kula, Jasenik,Makljen - Zoran Barun;
Zijad Salihamiddicc
  - f) Komisija br. 6 LJubina,Prevlje,Turija -
Marin Krnicc,Enver Tahirovicc

Ova komisija je formirana 25.10.1992.godine u Prozoru je 26 i 27. 10.1992.god. Za novu nemamo informacija.

CENTAR VEZE
KONJIC - KLIS

ZAPOVJEDNIŠTVO O/Z

SZ Hercegovina

Broj: 120/92

Datum: 27.10.92.god. *KOSATI*

OBRANA

STROGO Pov.

VOJNA TAJNA

*Luče ćuric obraditi
i odmah doći se šalje -
Šušter*

Izvanredno izvješće:

Odjel obrane HZ HB Mostar
Glavnom stožeru HZ HB Mostar

1. Dogovoreno obostrano primirje do, 11⁰⁰ 28.10.92.god.
2. Formirana mješovita grupa za praćenje konvoja pomoći sa MTS za Jajce, konvoj krenuo iz Prozora u 01⁰⁰ 27.10.92.god. a prošao je već G Vakuf i dio općine Bugojno i nastavio dalje.
3. Čekamo konvoj saniteta iz Tomislavgrada i Antu Prkačinu sa ljudima, na ova dva konvoja nismo mogli čekati, pa su upućena MTS, što je prije bilo moguće, a za sanitet i ljude moramo posebno dogovoriti.
4. Put Prozor-G.Vakuf - Travnik nesiguran, pripremljen za dizanje u zrak između Prozora i Karamustafića, kada bi muslimani digli to u zrak nebi ga mogli opraviti za mjesec dana.
5. Potrebno demantirati muslimanske laži na radiu i TV BiH.
6. U rejonu Travnika nema za sada bojnih djelovanja.
7. Po izvješću zapovjedništva O/Z Srednja Bosna Novi Travnik je većim dijelom pod kontrolom HVO-a, ali je put prema G- Vakuf pod kontrolom TO, sa najjačim snagama u selima Opara, Orašac, i Kasapovići. TO kontrolira ulaze u G. Vakuf iz pravca Novog Travnika i pravca Prozora.
8. Zapovjedništvo O/Z Srednja Bosna pomaže Jajcu i glavninu snaga ima na bojištu Jajce.
9. U G.Vakufu muslimanske snage su imale 3 mrtva i 12 ranjenih, a naše snage 3 lakše ranjena, za sada je labav mir. Snage TO su se povukle sa crte obrane koja se drži prema četnicima.
10. Vezu sa Jajcem nemamo.
11. U Prozoru 28.10.92.god. u 11⁰⁰ bit će održan sastanak zapovjednika O/Z SZ Hercegovina sa zapovjednicima brigada
12. Dogadjaji u Prozoru po dosadašnjim saznanjima nisu volja muslimanskog naroda nego ekstremnih krugova i ljudi koji su došli sa strane.
13. Imamo oko 200 zarobljenika ovdje ih nemožemo zbrinuti, šta da radimo sa njima.

ZAPOVJEDNIK
Pukovnik Željko Šiljeg

HRVATSKO VIŠE ODRUŽENJE

OPĆINSKI SUDNI PROZOR

Broj: 01-71/92

Prozor: 28. Šc. 1992 god.

SLUŽBENA ZABILJEŠKA

Hubijar /Hamo/ Škren rođ. 14. 03. 1972 god. u selu Blace kod Prozora nakon izbijanja sukoba između Hrvata i Muslimana priveden u vojnu policiju satira u kod službe sigurnosti daje slijedeću:

I Z J A V U

Uhapšen sam višje sela Blace i kod sebe nisam imao naoružanje, a što se tiče sukoba sa Hrvatima bio sam upoznat da će sukob izbiti na sastanku koji je bio u selu Blace u srijedu 21. 10. 1992 god koji je bio u kući Zibe Korman.

Na sastanku su bili: iz Blace: Škren (Juse) Korman, Ra mis (Osman) Korman, Ruziz (Selma) Korman, Ruje (Mehe) Korman, Husnija (Mehe) Korman, Duho (Selma) Korman, Salon (Selma) Korman, Selko (Huse) Korman, Škren (Hamo) Hubijar, Duho (Dulje) Korman, iz Pridvoraca: Huso Topić i Alija Topić, iz Hara: Ba lko Hara-ka ngula, Osman Hara, i Sma Jo Me ro, iz Voljevca: Redro Milanović komandant u Voljavcu, Paraga iz Vakufa i još petorica njegovih iz beretki, mis Hajdur komandant i Kuta, iz Ščipe: Polak Dubić, Ra mis Pilav sa crnog mosta, sa Krenjšića: Motika Ahmet i Zein, iz Donje Vast: Čorbadžić: ofko, Zijo i Dževad i neki inas sa Lajpa i iz Prozora su bili Mustafa Hara načelnik štaba, Šarić: Alija i Zečić: Ruje.

Alija Šarić je vodio svesnik zapisnik a Mustafa Hara je vodio sastak.

Mustafa Hara je govorio kako će doći do sukoba između Hrvata i Muslimana, kako smo mi Armija BiH i da će Šaradžon vladati muslimani, da će nam pomoć doći od Parage oko 500 vojnika iz Konjica oko 1000 vojnika i da će stići teško naoružanje i sukob će biti u petak.

Pridvorci su zaduženi sa Henjik, Voljevci i Poljkovci sa Crni vrh i Doline, G. Vakuf sa Bakljen, Hara, Kuta i Ščipe sa Uzdoj i Jurić, Krenjšići su zaduženi sa D. Vast, Rasim Pilav sa Šeriće i Krenjšića a Jar i ostala mjesta da pomognu Prozoru,

izjavu dao:
Škrenje Krištanac / Đenko Juričić

izjavu dao:
Škren Hubijar

Juli 8 1992

29. 10. 92.

SPISAK NAZOČNIH NA SASTANKU U PROZORU

Red. bi.	Ime i Prezime	funkcija	potpis
1.	Reljko Lijec	zapovj. OZ SA Hercegov.	[Potpis]
2.	Božo Rajić	HO Mostar dopredsjednik HZAB	[Potpis]
3.	Čamil Salahić	član Komiteta Armije BiH -	Salahić Čamil
4.	Hidhod Hujdur	dopovjednik I BRIGADA HZAB	[Potpis]
5.	ORUŠEVIĆ SAFET	član Komiteta Armije BiH	Safet Orušević
6.	PASALIĆ ARIF	ZAPOVJEDNIK PRVE ARMIJSKE BRIGADE A. BiH	[Potpis]
7.	DEMIRIĆ ZIJAD	član Komisije ARMIJE BiH	[Potpis]
8.	IVAN ŠARIĆ	G. VAKUF PREDST. HVO	[Potpis]
9.	ĐAŽEN MILIĆ	OPERATIVAC u ZAP. BRIGADE, KRM, Jomik	[Potpis]
10.	Petar ŽELENIKA	DOPREDJEDNIK HVO Mostar	Petar Želinka
11.	Abdulah Topčić	poslanik Parl. RBiH; pred SDA Gornji Vakuf	[Potpis]
12.	FEJZIĆ EREN	SEK. SDA ŽABČANIĆI	[Potpis]
13.	ČILIĆ SEMIR	pol. k-deržs HZAB OS 730/	[Potpis]
14.	ILISA FRANJIĆ	ZAPOVJEDNIK BRIGADE "RAMA"	[Potpis]
15.	Petar Polaković	načelnik brigade "Rama"	[Potpis]
16.	Mijo Dozić	predsjednik HVO Travnik - gradonačelnik	[Potpis]
17.	Ivan Dugić	- predsjednik HVO Jablanica	[Potpis]
18.	Matan Žarić	- dopredsjednik i IPD HVO Jablanica	[Potpis]
19.	HARRO ZEHEJKA	ZAPOVJEDNIK BOJNE "MIRAS" TOČIĆ JABLANICA	[Potpis]
20.	ZRINKO TOKIĆ	ZAPOVJEDNIK BRIGADE "ANTE STARČEVIĆ" G. VAKUF	[Potpis]
21.	Zdravko Babić	- član predsjed. HVO Bugojno	[Potpis]
22.	IVICA LUČIĆ	- ZAPOVJEDNIK BRIGADE "EUGEN KUATERNIK" BUGOJNO	[Potpis]
23.	ANTE BABIĆ	DOPREDJEDNIK HVO PUGOVO	[Potpis]
24.	SREĆKO VUČINIĆ	član Komisije ispred HVO	[Potpis]
25.	Milja Šagorj	član HVO Konjic	[Potpis]
26.	Ljubo Zorba	član HVO - Konjic	[Potpis]
27.	Prim. Dr. Rušmin Hidžetbegović	; predsjednik Mat. posl. SDA	[Potpis]
28.	Đuro Šimunović	dopredsjednik HVO KONJIC	[Potpis]
29.	Jasmin Gusta	načelnik HVO KONJIC	[Potpis]

OPĆINSKI STOŽER HVO GORNJI VAKUF

Broj: 1-5/1-785/92.

Datum: 30.10.1992.god.

Z A P I S N I K

o izvršenoj razmjeni zarobljenih osoba
sačinjen na licu mjesta kod Sičaja res-
torana 30.10.1992.godine

Prisutni:

- a) Posrednik pri razmjeni Općinski stožer HVO G.Vakuf:
- Jozo Kolak - Načelnik SIS-a
- Zrinko Matušić - Načelnik operativne službe
- b) Ispred Općinskog stožera HVO Prozor:
- Luka Markešić - Načelnik SIS-a
- Marinko Zelenika - Zapovjednik bojne
- c) Ispred štaba OS G.Vakuf:
- Enver Čemer - Načelnik službe sigurnosti
- Uzeir Ljubunčić - Vojni policajac

Komisija za razmjenu (svih 6 naprijed navedenih osoba)
sastala se na licu mjesta kod restorana Sičaja (na
magistralnom putu G.Vakuf - Prozor) u 17,20 sati, te
nakon dogovora utvrdila sljedeće:

1. Da su dovezeni vojnici HVO Prozor koji su bili prit-
voreni u zatvoru u Voljevcu:
- Pavo Brajko, sin Jerke
- Stanko Brajko, sin Ljube
- Ivan Grubeša, sin Ivica
2. Da su dovezeni vojnici štaba OS G.Vakuf koji su bili u
zatvoru u Prozoru:
- Fale Muharem, rođen 25.06.1970.god.
- Omeragić Rasim, rođen 04.10.1971.god.
- Bževad Kičin, rođen 28.08.1953.god.

3. Da su identificirane sve osobe, da nije bilo nikakvih prijedbi takve ili sličnih prijedbi, da su svi zatočnici izjavili da nisu bili tučeni ili na drugi način maltretirani, te da svi žele da se razmjena izvrši.

Nakon svih tih radnji i konstatacija zatočnici iz HVO Prozor prešli su u kombi sa kojim su došli predstavnici HVO Prozor, a zatočnici štaba OS G.Vakuf prešli su u dva putnička automobila štaba koja su tu stigla za te namjene, te je od strane komplet komisije konstatirano da je razmjena završena.

Ispred HVO Prozor: Ispred posrednika HVO G.Vakuf: OS G.Vaku:

1. [Signature] 1. [Signature]
2. [Signature] 2. [Signature]

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJECCE OBRANE
DOZAPOVJEDNIXTVO OZ S/H HERCEGOVINE
Broj: 126/92.
Tromislavgrad, 01.11.1992.g.

*Primio: Mitićević
Mario
Br. 438
U. 01 15*

OBRANA
STROGO. POV
VOJNA TAJNA

Dama: 02. 11. 1992

zvjesisce sa sastanka
Jablanici,-

GS HVO HZ HB MOSTAR

Dana 31.10.1992. godine odrznan je zajedniccki sastanak predstavnika OS BiH i predstavnika HVO-a u Jablanici. Ispred nasseg Stozzera bio je prisutan dozapovjednik Jirgen Schmit.

Ispred oruzanih snaga BiH prisustvovali su: Vehbija Karicc zamjenik nacelnika sstaba Armije BiH, Arif Passalicc, komadant 4-tog mostarskog korpusa, Zejnil Delalicc, komadant TG 1 Armije BiH.

Predstavnici HVO-a i OS BiH Konjic, Jablanica, Bugojno, G.Vakuf Mostar takodjer su prisustvovali ovom sastanku.

Na ovom sastanku dogovoren je novi sastanak za sutra /ponedjeljak, 2.11.1992. godine u 10,00 sati/ u prostorijama OS HVO Prozor, jer se na ovom sastanku nije moglo nissta preciznije dogovoriti zbog neadekvatnog prisustva predstavnika HZ HB HVO, ssto znacci da sutrassnjem sastanku treba da bude prisutan predstavnik GS HVO.

DOZAPOVJEDNIK BRIGADE
bojnik, Jure SSmit

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

OPĆINSKI STOŽER PROZOR

S I S

Broj:ol-72/92

Prozor:o2.11.1992 god.

SLUŽBENA ZABILJEŠKA

Grcić (Muhe) Suad rđj. 24.04.1955 Prozoru, po dužnosti u Armiji BiH Prozor pomoćnik komandanta za moralno-politički rad i informativne poslove povodom sukoba Armije BiH i HVO-a 23.10.1992 priveden je kod ove službe i daje slijedeću:

I Z J A V U

U momentu izbijanja sukoba Hrvata i Muslimana bio sam u štabu OS BiH (kada je se čuo prvi pucanj iz kuće sam otišao u štab).

Bio sam iznenadjen sukobom jer nisam bio ni sačime upoznat, ja sam cijelo vrijeme proveo u skloništu sa još par civila i samo sam povremeno navraćao u prostoriju gdje su bili članovi štaba.

Mislim da je razlog sukoba bio neodlazak vojske na prvu borbenu liniju, odlazak su spriječili komandant štaba Muharem Šabić načelnik bezbjednosti Salem Mulahasanović, nač. štaba Mustafa Hero, kom. bataljona Alija Emrić koji je iznio da vojska neželi ići na prvu borbrnu linijudok je jedini zagovarao odlazak vojske na liniju Fuad Hadžić te je zvanični stav štaba bio da se neide na prvu liniju dok se nesredi stanje u gradu.

Što se tiče procjene situacije u gradu i potrebe obrane grada i iznio je načelnik bezbjednosti i na osnovu njegovih informacija i podataka plan obrane grada napravio je nač. štaba Mustafa Hero uz odobrenje komande štaba, te na ovo sve ja sam samo upozoravao da ćemo popušiti.

Ukoliko se nebi uspjelo na obrani grada relacija povlačenja je bila rezervni položaj na Podgradju te pretpostavljam da je se štab povukao preko Duga-Hera-Šćipa prema Konjicu.

Unaprijed je obećano ukoliko dodje do sukoba sa Hrvatima pomoć od G. Vakuća, Jablanice i Konjica.

Vojna policija je bila raspoređjena oko štaba a Enver Hadžić "Ciba" je bio kod svoje kuće iako je trebao i on biti kod štaba.

U toku sukoba tražena je unaprijed obećana pojačanja ali nitko nije stigao te natraženje HVO-a da se preda naoružanje komandant je obavjestio Džemala Merdan komand. okružnog štaba iz Zenice koji je naredio da se ni po koju cijenu oružje nesmije predati.

Što se tiče ekstremnijeg dijela muslimana koji su i doveli do ovoga sukoba mislim da su tu: Eso Hadžić "Miš" koji je imao svoju ekipu iz naselja Ogoje i Mahala pos. jedinicu interventnu i Muharem Šabić sa užim krugom svojih saradnika.

P O J A Š N J E N J E

Imajući u vidu o kakvom se pojedincu radi koji je ovoj službi bio i otprije poznat a poznato je da se radi o ekstremnom pojedincu koji je mrzio sve što je hrvatsko koji je se do zadnjeg dana držao samo zakona bivše države iako je ona podavno propala te ne nemože vjerovati da isti nije imao nikakve veze sa već unaprijed dogovorenim planom koji je pokušao.

Veliki dio traženih podataka nije želio priznati dok nije vidio da posjedujemo arhivu Armije BiH-Prozor nakon čega je se promjenio i popustio u svom stavu.

Smatramo s obzirom na kojemu je mjestu radio u štabu morao znati daleko više nego je to na prvom saslušanju rekao te smatramo da je potrebna daljna obrada istog dok ne otkrije sve pojedinsoti plana Armije BiH TG-1 po nazivom "Beta" koji je se koristio u ovom okršaju a o istom konkretni pisani materijali nisu načeni nego samo potvrđjeni usnenim izjavama.

Izjavu uzео:

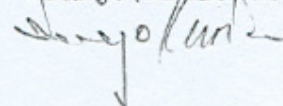
Franjo Križanac

Dostaviti:

- Zapovjedništvu Brigade
- Vojnoj policiji
- Arhivi

Zabilješku sačinio:

Franjo Križanac

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

OPĆINSKI STOŽER PROZOR

S I S

Broj:ol-73/92

Prozor:02.11.1992 god.

SLUŽBENA ZABILJEŠKA

Samardžić Zijo rođj. 1947 u Prozoru, po zanimanju profesor nastanjen u Prozoru povodom sukoba između HVO-a i Armije BiH 23.10. 1992 god daje slijedeću:

I Z J A V U

Izvršni odbor stranke SDA formiran je jedno svoje tijelo u svojstvu komisije sastavljeno od predstavnika obrazovanih ljudi bez obzira na političku organiziranost koje je u prvom redu imalo zadatak da pomaže u različitim poslovima iz oblasti logistike jer se do tada uglavnom bavili pojedinci pa će to tijelo sinkronizirati.

Te tijelo nije imalo nikakvu moć odlučivanja pa time ni pretenzije da nešto odlučuje nego je što više bilo mjesto dogovaranja i predlaganja za otklanjanje propusta (nabavka hrane, raspodjela u Marhametu, prihvati izbjeglica, organizacija narodne kuhinje, nabavka vojne opreme i sl.

Tijelo je počelo sa radom početkom sedmog mjeseca i svako je trebao biti po 2-3 sastanka predsjedavajući otprilike po mjesec dana.

Tijelo je raspravljalo o političkim pitanjima ali nije bilo ovlašteno da donosi odluke te je konačne odluke donosio izvršni odbor stranke uvažavajući ili nes stavove tjela. U ovo tijelo nije bio zatvoren krug ljudi nego su u njega ulazili svi oni koji mogli po nekom pitanju pomoći konkretno.

Tijelo nije moglo nikako da uspostavi kontakt sa štabom odbrane, odnosno sa komandantom tako da nije raspolagalo ama baš sa nikakvim podacima vojnog karaktera iako je komandant bio član toga tijela ali nije jednostavno dolazilo (bio je jedno 2-3 puta)

Izvršni odbor stranke a pogotovo koordinaciono tijelo nisu imali šanse da išta utiču na rad štaba ~~ni bez ikakvog znanja~~

Naredjenja o postavljanju oružja kao i sva druga naredjenja mogla su doći samo od štaba ali bez ikakvog znanja i stranke i tijela, izuzev ako je to netko pojedinačno saznao.

Kada je izbio sukob, obzirom da nema ni opreme ni oružje, a nisam bio nigdje ni raspoređen nalazio sam se u podrumu, slijedeće jutro otišao sam sa porodicom na Borovnicu odakle sam došao u Ripee.

Sam sukob nije poticao izvršni odbor stranke niti tijelo, naprotiv zalagao je svim silama da do toga ne dođe, svjestan opasnosti i posljedica, te se neposredno pred sukob, a inicijativu izvršnog odbora održao sastanka proširenog ratnog predsjedništva sa osnovnim ciljem da se sukob izbjegne.

Dali slučajno neznam desio se incident, zapravo ubistvo vojnika po mom saznanju što je privedo privođenju sastanka kraju.

O tome ko je izazva sukob i kome je to bio cilj namoći tvrditi na osnovu mojih pretpostavki, o nekim planovima u sukobu sa Hrvatima nisam nikada sa nekim odgovornim osobama saznatim nikada ničim poticao sukob i dizao tenzije nego naprotiv, te se za sukob ne osjećam krivim nego

samo žalosnim. Sa svim suprotnim argumentovanim tvrdnjama
prema sam se suočiti.

P O J A Š N J L N J L

Imajući u vidu da se radi nema već o poznatom pojedincu i
da je već odavno svojim ponašanjem dokazao da je krajnje ekstremni
musliman.

Svojim izjavama koje je dosta io ovoj službi niječe sve svoje
aktivnosti koje je do sada proveo.

Pošto je bio glavni predsjedavajući koordinacionog odbora muslim.
naroda - Muslimansko vijeće obrane nalogično je da o svim planovima nije
bio upoznat.

Pošto smo u ovom momentu preopterećeni velikim brojem privedenih
smatrao da je za istog potrebna daljnja obrada.

Izjava navedenog da se zalagao protiv svakog sukoba je puka laž
naprotiv imenovani je odavno saradivao sa jugoslavenski orjentiranim
muslimanima te sa istima održava tajne sastanke kod Omera Hujđrua u njegovoj
kancelariji u upravnoj zgradi HE "Rama"

Zabilješku sačinio:

Franjo Brižanac

Franjo Brižanac

Dostaviti:

-Zapovjedištvu Brigade

-Vojnoj policiji

-Arhiva

NAČELNIK SIGURNOSTI

Luka Matkešić

Luka Matkešić

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
ZAPOVJEDNIŠTVO OZ S/Z HERCEGOVINA
Broj: 128/92.
Tomislavgrad, 03.11.1992.g.

OBRANA
STROGO POV.
VOJNA TAJNA

Formiranje komisije:
zapovjed.-

ILIJA FRANJIĆ
zap. br. "RAMA"
PROZOR

Na temelju zapovijedi GS HVO Mostar dj.broj 01-2437/92. a u cilju rasvjetljavanja događaja u Prozoru

I M E N U J E M

Komisiju od tri člana sastava:

1. Mijo Jozić, predsjednik HVO Prozor, predsjednik komisije
2. Ilija Franjić, zapovjednik brigade "Rama" Prozor za člana komisije
3. Ivan Markić, operativac u brigadi "Kralj Tomislav" član komisije.

Komisija je dužna da pripremi temeljito izvješće po slijedećem:

- uzroci i povod sukoba HVO i TO,
- da li je sukob morao imati tolike dimenzije,
- odnos snaga u sukobu,
- posljedice (broj mrtvih, ranjenih i uništenih objekata),
- procjena stanja i odnosa u narednom periodu,
- pismeno izvješće pripremiti mi do 05.11.1992. godine do 18,00 sati.

DOSTAVLJENO:

- članovima Komisije
- Arhivi
- ONO

ZAPOVJEDNIK
pukovnik

Zeljko Biljez
[Signature]

Dobili smo potvrdu prijema
otca u 05,15 časova

TE KONJIC
DATUM: 04.11.1992. GODINE

G S V K O S R B I H
-GOSP SEFERU -

VANREDAN IZVJEŠTAJ

1. VLADA VELIKI KOSMAR I NAPETOST OD IGMANA-KONJICA-JABLANICE-PROZORA-G.VAKUFA-BUGOJNE -N.TRAVNIKA.UOCAVA SE NAGLA PROMJENA U DRZANJU HVO-A NA CJELOM POTEZU,ALI I DRUGE VEOMA MUTNE AKTIVNOSTI U REDOVIMA SAMOSTALNI VODJA KAO J.PRAZINE,MUP-A I U SVAKOM MJESTU PO 1-2 OSAMOSTALJENA KOMANDIRA IZ REPOVA ARMIIJE,KOJA INTENZIVIRA SVOJE DISTRUKCIJE.
2. NEMAMO PODATKE O IMENOVANJU DVAJU KOMISIJA OD PRIJE 7 DANA OD STRANE NASES PREDSTAVNIKA I GOSP.BOBANA,ALI OVO RADE I TO U PRILICNOM PRISTRASNOM SASTAVU STO SE NASE STRANE TICE-PRISTRASNOM KORIST HVO-A.TO SU:3 SDA CLANA IZ MOSTARA I ABIF PASALIC,A NJIHOVB DELEGACIJU PREDVODI G. BOZO RAJIC.
3. PANJETA AVDO PORED OSTALIH VESI MISIJU KOJA SE SVORI NA PRIKUPLJANJE MTS-A ZA MUP,ALI NEMAMO DOJAVA DA CINI BILO STA NA PRIDOBILANJU REZERVOG SASTAVA ZA ARMIJU.OSIM TOGA UVRTEO JE REKICU U GLAVU DA JE ON MUP-OVAC,IZBOG CEGA INACAJNO KASNE PRATECE RADNJE NA DOVRSETKU BRIGADE ,, NERETVA '' NO,SMATRAMO DA CE PORED SVEGA DO SUBOTE 07.11.1992.GODINE BITI GOTOVA.
4. NAS PRVI SASTANAK DANAS BIO JE U JABLANICI U 11,30 CASOVA SA IZBJEGLICAMA IZ PROZORA.UTVRDILI SMO DA JE UNISTENO I ZAPALJENO OKO 80 KUCA MUSLIMANA.PORED OSTALIH OBIMNIH TESKOCA,KRUZI LISTA ONIH LICA KOJA SE NAMJERAVAJU UHAPSITI ILI UBITI ODMAH PO EVENTUALNOM POVRATKU U PROZOR,A TO SU SVI ONI BORCI,KOJI SU PRUZALI BILO KAKVU POMOC,ORUZANU ILI LOGISTICKU ARMIIJE BIH U PROZORU.TACNA IMENA IMACEMO SUTRA.
5. U 15,00 -SASTANAK PROZOR.PRISUTNI OD NAS:V.KARIC,A.PASALIC, SA SDA PRATNJOM,SAFETA ORUCEVICA,CAMILA SKOKOVICA,ZIJADA DEMIROVICA,ZATIM Z.DELALICA.
6. DRUGE STRANE:GEN.PRALJAK,BOZO RAJIC.JOS TRI NEPOZNATA CLANA I LOKALNI HVO CASNICI.SLIKA U CENTRU PROZORA JEZIVA.RAZULARENA EKIPA HVO-A I HOS-A KOJI SU OCITO ODRADJIVALI I ODRADJUJU PRLJAVI DIO POSLOVA,U CENTRU GRADICA PEKU JAGNJE NA RAZNJU I SUTAJU VELIKU ZASTAVU LJILJANA PO BLATU.U PUNOM SASTAVU SMO PRISLI GRUPI,MEDJUTIM NI PRALJAK NIJE IMAO AUTORITETA DA GA UOPCE SASLUSAJU,CULI SMO DA TO RADE U INAT BALIJAMA,DA JE BOLJE DA SE NE VRACAJU NAZAD,UZ ISMIJAVANJE PA I PRIJETNJU NAMA KOJI SMO IMALI OZNAKU ARMIIJE BIH.U OVAKVOJ SITUACIJI I OPSTOJ NISM ATMOSFERI KOJA VLADA U PROZORU,NEMOZE NIKO PRENJETI GARANCIJU O BEZBJEDNOM POVRATKU IZBJEGLIH PORODICA,NITI POTISNUTIH BORACA ARMIIJE.U PRITVORU JE JOS 7 CLANOVA STABA . UZ OBECANJE DA CE SUTRA BITI USLOVNO PUSTENI,GEN.PRALJAK JE BILO VIDNO NEPRIJATNO ZBOG OVAKVE KONSTATACIJE.U STAZERU PROZORA IZDAO JE VISE USMENIH ZAPOVJEDI, KOJE NAMJERAVA SUTRA I OPISMENITI,I KOJE SE ODMOSE NA UVODJENJE MJESOVITIH PUNKTOVA,ZABRANA NOSENJA DUGIH CJEVI,POLICIJSKI SAT,ZAJEDNICKO ZAPOVJEDNISTVO (PRI CEMU NEMA PROZORAKA KOJI SE UOPSTE SMIJU TU POSTAVITI - A KOJI BI ZASTUPAO MUSLIMANE STO PRALJAK OBJEKTIVNO I MEZNA).ZATIM UDALJAVANJE SVIH ORUDJA,OKLOPA I POSTROJBI SA STRANE,UKIDANJE ULTIMATUMA O POLAGANJU ORUZJA NASIH BORACA,UZ ODUZIMANJE ORUZJA OD CIVILA (STO JE OSNOVNO),DRZANJE ZAJEDNICKIH POLOZAJA,MJESOVITE VOJNE POLICIJE DODUSE OBE IZ MOSTARA ILI GRADA,ODOBRAVA OGRANICENE SEOSKE STRAZE TAMO GDJE JE STANJE KRITICNO,NAREDUJE ZATRPAVANJE UKOPANIH POLOZAJA NACINJENIH OBOSTRANO.

6. BOZO RAJIC KAO NAJVAZNIJE POTENCIIRA DAVANJE ZAJEDNICKOG IZVJESCA DA JE SVE U REDU, POSEBNO ENGLISKIM NOVINARIMA KOJI SU CEKALI NA TO U LOKALNOM PRESSU U G. VAKUFU. NAPOMINJEM DA NIKO OD ANS NIJE DAO NIKAKVU IZJAVU, A STA SU ONI IZVJESTILI NEZNAM.
7. UOCLJIV JE NASTUP GEN. PRALJKA ODMAH NA POCETKU, A TO JE UVODJENJE ZAPOVJEDNISTVA HVO NA PODRUCCJU HERCEG - BOSNE I SREDNJE BOSNE U CIJE CE SASTAVE UCI I MUSLIMANI U SMISLU KOMANDE. ISTICE DA CE OSNOVNI KRITERIJ BITI SPOSOBNOST POJEDINCA, A NE NACIONALNA PRIPADNOST. STRUKTURA STADA BK - ZAPOVJEDNISTVA BICE PROPORCIONALNA I OMJERU AKTIVNIH BORACA, A NE U OMJERU STANOVNISTVA HRVATA I MUSLIMANA. GLAVNA KOMANDA POMENUTIH PROSTORA JE ISKLJUCIVO KOMANDA GLAVNOG STOTERA, A ARMIIJA BIH IMA KOMANDU U ZENICKOJ I TUZLANSKOJ REGIJI, PRI CEMU PO NJEMU JAKO MALO CINE ZA SARAJEVO. SMATRA DA SE RADI MUSLIMANA SARAJEVO TREBA STO PRIJE OSLOBODITI, ZATIM ODMAH RAZRJESITI SVE TENZIJE I PRIJE 20.11.1992. GODINE POKRENUTI ZBRUZENU OFANZIVU: BUGOJNO, KUPRES, D. VAKUF, NEVESINJE I POTEI KA SARAJEVO. NERVIRA GA KAO I OSTALE NASI PUNKTOVI OKO JABLANICE, A SMATRA OSNOVANIM BLOKIRANE POSILJKE ARMIIJE BH OVIH DANA U POSUSJU, GRUDAMA I SL. NA ZEJNILOV PROSVJED DA JABLANICA NIJE NIKAKAV PROBLEM U ODNOSU NA BLOKADU HVO-A I HRVATSKE, LJUTITO TVRDI DA CE ZAPLJENJENA MTS SUTRA BITI DEBLOKIRANA.
8. U VISE NAVRATA GENERAL ISTICE DA HVO I ON UVAZAVA SAMO IZETBEGOVIC A, A UKOSEH NE POZNAJE, TE DA OCEKUJE DA SUTRA ILI PREKOSUTRA VIDI SEFERA HALILOVICA NA SASTANKU U JABLANICI. USPUT NAGLASAVA DA CE ENERGIICNO TRAZITI ISKLJUCENJE POJEDINIH CLANOVA VK I DRUGIH KOMANDI ARMIIJE BH. PRI TOM JE BILO PREPOZNTLJIVO DA ALUDIRA NA SEFERA, A OD NIZIH KOMANDI NAROCITO ZEJNILOV (STO BI BILA DOBRA USLUGA STO SE MENE TICE). SLAZE SE DA STO PRIJE RJESIMO SEME ZAJEDNICKIH KOMANDU, UKLJUCUJUCI I IKN VK.
9. SDA - MOSTAR, UGLAVNOM ISPREPADANO IMPONUJE NJEMU I HVO-U, STO JE DONEKLE I RAUMLJIVO. GPSTI UTISAK O NJEMU I A. PRKACINU JE DA MNOGO SIRE I DEMOKRATSKIJE, GLEDAJU NA ZAJEDNICKU BORB U BH. A POSEBNO MNOGO BORBENIJE I USMJERENIJE U ODNOSU NA CETNIKE OD DOSADASNJIH PREDSTAVNIKA HVO-A.
- 9.10. U G. VAKUFU SU ONE DVIJE RANIJJE KOMISUJE NASTAVILE ZA BUGOJNO A MI SMO (AMIDZA I JA) SA GEN. PRALJKOM KRENULI OPET KRATKO ZA PROZOR, GDJE JE ODMAH PUSTEM JEDAN ZAROBLJENI BORAC IZ G. VAKUFA PREMA OBECANJU U VAKUFU.
11. U JABLANICI GDJE SU SE NA NAS POZIV GEN. PRALJAK BEZ DVOJBE ODZVAO U 21.00 UPRILICITI SUSRET SA IZBJEGLICAMA IZ PROZORA. DOSTA EFEKTNO I SMIRUJUICE E USPIO JE DATI GARANCIJU O BRZOJ SANACIJI ODNOSA U PROZORU.
12. PLANIRA SE SUTRA A I NAREDNIH DANA NIZ SUSRETA I AKTIVNOSTI IZMEDJU HVO I ARMIIJE, TE STRANAKA U KONJICU, JABLANICI, PROZORU I G. VAKUFU.
13. ISTUPANJE OVAKVOG STAVA HVO-A, KAKO TO PREZENTIRA GEN. PRALJAK PRIHVATLJIVA SU POD USLOVOM DA SE OBAVEZU:
-DA SE SVIM POTENCIJALIMA MS UCESTVUJE U BORBI PROTIV CETNIKA NA OPISANIM REJONIMA I DEBLOKADI SARAJEVA.
-DA NI SLUCAJNO NECE DOLAZITI DO OMETANJA NASIH KONVOJA SA MTS-OM ODNOSNO MTS-A KOJI BI U OPISANOM REJONU VAZIO KAO ZAJEDNICKI.
-DA E SE PRIVREMENO UTVRDE INGERENCIJE ((REGIJE) ILI PROVINCIJE I SAVEZNA VLADA.
14. UOCENO JE DA SVI APSOLUTNO GOVORE O ~~NEKAKVOM~~ NEKJEPANJU BH I UVAZAVAJU G. IZETBEGOVICA KAO PREDSDJEDNIKA. OCITO JE DA VLADA DOZA UZURBANOSTI I KAKVE TAKVE PREDUSETLJIVOSTI KOD NJIH, A POSEBNO SPREMNOST ZAJEDNICKE KOMANDE. KAKO CE SE TO PRIVREDNO I POLITICKI ODRZAVATI - HITNO MORAJU ZA TU OBLAST POZVANI PREDSTAVNICI ODVAZATI.
15. DA BI SE USTROJILO ZAJEDNICKO NA NIVOU OP SOS BRIGADE PA DO NIVOA KORPUSA, SHODNO DATOM UPUTSTVU PREDLOZENO:
A) DA PREDSDJEDNIK IMENUJE RADNE GRUPE KOJE CE IZVRSTITI NAJBREZE FORMIRANJE ZAJEDNICKIH KOMANDI U PREDMETNOM REGIONU - PROVINCIJI PRI CEMU BROJA 4-5 KOJI SU SAMO POLITICARI IMENUJE ZATECENE MJESNE KOMANDANTE I NACELNIKE STABOVA ARMIIJE BH. TO BI SE PREMA POSTOJECIOJ SITUACIJI ODNOSILO NA: MOSTAR, JABLANICU, CAPLJINU, STOLAC, GACKO, PROZOR, G. VAKUF, N. TRAVNIK, KONJIC, FOJNICA, KRESEVO, KISELJAK I BUSOVACA.

NERVIRA GA KAO I OSTALE NASI PUNKTOVI OKO JABLANICE, A SMATRA OSMOVANIM BLOKIRANE POSILJKE ARMIJE BH OVIH DANA U POSUSJU, GRUDAMA I SL. NA ZEJNILOV PROSUJED DA JABLANICA NIJE NIKAKAV PROBLEM U ODNOSU NA BLOKADU HVO-A I HRVATSKE. LJUTITO TVRDI DA CE ZAPLJENIENA MTS SUTRA BITI DEBLOKIRANA.

8. U VISE NAVRATA GENERAL ISTICE DA HVO I ON UVAZAVA SAMO IZETBEGOVIC A, A VKOSEH NE POZNAJE, TE DA OCEKUJE DA SUTRA ILI PREKOSUTRA VIDI SEFERA HALILOVICA NA BASTANKU U JABLANICI. USPUT NAGLASAVA DA CE ENERGIJNO TRAZITI ISKLJUCENJE POJEDINIH CLANOVA VK I DRUGIH KOMANDI ARMIJE BH. PRI TOM JE BIL PREPOZNTATLJIVO DA ALUDIRA NA SEFERA, A OD NIZIH KOMANDI NAROCITO ZEJNILOV (STO BI BILA DOBRA USLUGA STO SE MENE TICE). SLAZE SE DA STO PRIJE RJESIMO SEME ZAJEDNICKIH KOMANDU, UKLJUCUJUCI I IKM VK.

9. SDA -MOSTAR, UGLAVNOM ISPREPADANO IMPONUJE NJEMU I HVO-U, STO JE DONEKLE I RAZUMLJIVO. OPSTI UTISAK O NJEMU I A. PRKACINU JE DA MNOGO SIRE I DEMOKRATSKIJE, GLEDAJU NA ZAJEDNICKU BORBU U BH. A POSEBNO MNOGO BORBENIJE I USMJERENIJE U ODNOSU NA CETNIKE OD DOSADASNIJH PREDSTAVNIKA HVO-A.

10. U G. VAKUFU SU ONE DVIJE RANIJE KOMISUJE NASTAVILE ZA BUGOJNO A MI SMO (AMIDZA I JA) SA GEN. PRALJKOM KRENULI OPET KRATKO ZA PROZOR, GDJE JE ODMAH PUSTEN JEDAN ZAROBLJENI BORAC IZ G. VAKUFA PREMA OBECANJU U VAKUFU.

11. U JABLANICI GDJEJSU SE NA NAS POZIV GEN. PRALJAK BEZ DVOJBE ODAZVAO U 21, OD UPRLICITI SUSRET SA IZBJEGLICAMA IZ PROZORA. DOSTA EFEKTNO I SMIRUJUCE E USPIO JE DATI GARANCIJU O BRZOJ SANACIJI ODNOSA U PROZORU.

12. PLANIRA SE SUTRA A I NAREDNIH DANA NIZ SUSRETA I AKTIVNOSTI IZMEDJU HVO I ARMIJE, TE STRANAKA U KONJICU, JABLANICI, PROZORU I G. VAKUFU.

13. ISTUPANJE OVAKVOG STAVA HVO-A, KAKO TO PREZENTIRA GEN. PRALJAK PRIHVATLJIVA SU POD USLOVOM DA SE OBAVEZU:

- DA SE SVIM POTENCIJALIMA MS UCESTVUJE U BORBI PROTIV CETNIKA NA OPISANIM REJONIMA I DEBLOKADI SARAJEVA.
- DA NI SLUCAJNO NECE DOLAZITI DO OMETANJA NASIH KONVOJA SA MTS-OM ODNOSNO MTS-A KOJI BI U OPISANOM REJONU VAZIO KAO ZAJEDNICKI.
- DA E SE PRIVREMENO UTVRDE INGERENCIJE ((REGIJE) ILI PROVINCIJE I SAVEZNA VLADA.

14. UOCENO JE DA SVI APSOLUTNO GOVORE O NEKYM NECJERANJU BH I UVAZAVAJU G. IZETBEGOVICA KAO PREDSDJEDNIKA.

OCITO JE DA VLADA DOZA UZURBANOSTI I KAKVE TAKVE PREBUSETLJIVOSTI KOD NJIH, A POSEBNO SPREMNOST ZAJEDNICKE KOMANDE. KAKO CE SE TO PRIVREDNO I POLITICKI ODRZAVATI - HITNO MORAJU ZA TU OBLAST POZIVANI PREDSTAVNICI ODVAZATI.

15. DA BI SE USTROJILO ZAJEDNICKO NA NIVOU OP SOS, BRIGADE PA DO NIVOA KORPUSA, SHODNO DATOM UPUTSTVU PREDLOZENO:

A) DA PREDSDJEDNIK IMENUJE RADNE GRUPE KOJE CE IZVRSITI NAJBRIE FORMIRANJE ZAJEDNICKIH KOMANDI U PREDMETNOM REGIONU-PROVINCIJI PRI CEMU BROJA 4-5 KOJI SU SAMO POLITICARI IMENUJE ZATECENE MJESNE KOMANDANTE I NACELNIKE STABOVA ARMIJE BH. TO BI SE PREMA POSTOJEJOJ SITUACIJI ODNOSILO NA: MOSTAR, JABLANICU, CAPLJINU, STOLAC, GACKO, PROZOR, G. VAKUF, N. TRAVNIK, KONJIC, FOJNICA, KRESEVO, KISELJAK I BUSOVACA.

B) DA PREDSDJEDNIK PO BRIBAVLJANJU PRIJEDLOGA G. BOBANA ZAJEDNICKIM IMENOVANJEM POSTAVI 5 CLANOVA - PREDSTAVNIKA HVO-A ZA ISTI ZADATAK.

C) DA SE DA OKONCANJE OVOGA ZADATKA, CLANOVI RADNE GRUPE OSLOBODE OSTALIH OBAVEZA, TE DA SE ODREDI ROK ZA IZVRSENJE 5 DANA.

D) DA SE KAO JEDNO OD KOMANDNIH MJESTA, VK ARMIJE BH I GLAVNOG STAZERA HVO-A ODREDI D-O OBJEKAT U KONJICU.

E) DA SE NI U KOJEM SLUCAJU DOPUSTI ULTIMATIVNO NITI BILO KAKVO DRUGO SKIDANJE SEFERA HALILOVICA KAO NACELNIKA STABA VK ARMIJE BH. SA APSOLUTNIM PRAVOM VETA NA SVE VRSTE ODLUKA KOJE STOZER HVO-A I NA NIVOU HERCEG-BOSNE BUDE DONOSIO.

AMIDZA I OGANJ

Prijem potvrđen u 18.35 sati

O AKTIVNOSTIMA U HERCEGOVINI
DOSTAVLJA:

1. RADIMO NA FORMIRANJU BRIGADA: ZA SADA IDE DOSTA DOBRO. PLANIRALI SMO SMOTRU BRIGADE U JABLANICI DANA 07.11. 1992. GODINE.
2. SASTANAK SA HVO: ODRZALI SMO TRI SASTANKA: SUTRA TJ.04.11 1992. GOD. U GORNJEM VAKUFU SA POCETKOM U 15.00 CASOVA. IMACEMO SASTANAK SA HVO NA CELU SA GENERALOM PRKACIN ANTOM. OPSTI ZAKLJUCAK: POSTOJE REALNI IZGLEDI DA SE "NESPORAZUMI" PREVAZIDJU. PREDLAZEM DA JOS SUTRA IDEM NA TAJ SASTANAK U G. VAKUF, A POSLIJE IDEM NA NAREDNI ZADATAK. DANAS SAM OBILAZIO JEDINICE I POLOZAJE U KLISU I BUTUROVIC POLJU, STANJE JE DOBRO. JOVO JE STIGAO U KONJIC SINOS I RADI NA DATIM OBAVEZAMA. STANJE U PROZORU JE BOLJE NEGO STO SMO INFORMISANI NA POCETKU. POGINULO JE NASIH BORACA 11+3 CIVILA, HVO TVRDI DA JE POGINULO NJIHOVIH 6 BOJOVNIKA, TAKODJE RUSENJA I PALJEVINE KUCA JE MANJE-NEGO STO JE BILO U PRVIM IZVJESTAJIMA ALI SE JOS NASTAVLJA.
3. SMIJENILI SMO K-DANTA SABIC MUHAREMA ZBOG GRESAKA ISPOLJENIH U KOMANDOVANJU U PROZORU. ZA NOVOG KOMANDANTA NASIH SNAGA U PROZORU PREDLAZEMO REZERVNOG KAPETANA CUKLE MIRSADA : A ZA NS REZ. KIK RUVIC SALIH: KOJI JE DO SADA BIO U ISTOM STABU NA DUZNOSTI OPERATIVCA.
4. NA TERENU SE ODVIJAJU MANJA BORBENA DEJSTVA. SINOC SU CETNICI GRANATIRALI KONJIC, KOJOM PRILIKOM JE RANJENO 6 GRADJANA I JEDAN NAS VOJNIK.
5. PRIMJECUJEMO KOD HVO DA NISU ODUSEVLJENI SA FORMIRANJEM IKM I DA SU OCEKIVALI DA MI TRAZIMO NJIHOVU SAGLASNOST ZA TU RADNJU. PA IM PREDLAZEMO DA IM PONUDIMO ULAZAK NJIHOVIH CASNIKA U SASTAV STABA NA IKM, KAKO BISMO IM JOS JEDNOM PONUDILI ZAJEDNICKU KOMANDU NA TERENU. A DA I ONI NAPUSTE SVOJ GLAVNI STOZER U GRUDAMA.
6. NASE POTCINJENE KOMANDE OD PRIJE PAR DANA ODRZAVAJU SASTANKE SA KOMANDAMA HVO I RADE NA SMIRIVANJU SITUACIJE U SIREM REJONU.

PUNO POZDRAVA

AMIDIA I OGANJ

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
ZAPOVJEDNIŠTVO BRIGADE "RAMA"

Dr-ONO

kopirati ex
i blofanti
odjelici obrane
GS HVO HR HB.
Kuririma

Broj: _____
Datum, 07. 11. 1992.g.

Predmet: Službena zabilješka

Radi potrebe konstatiranja nastalih oštećenja na privatnim i državnim objektima na području općine Prozor za vrijeme sukoba HVO-a i pripadnika armije BiH, a prouzročenih od pripadnika armije BiH, formirana je mješovita komisija koja je izišla na teren i konstatirala slijedeće:

1. Na zgradi općinskih organa uprave i zgradi pošte koje su pogođene minama iz MB 82 mm vjerojatno prilikom povlačenja ekstremnih predstavnika armije BiH iz Prozora, vjerojatno sa ciljem samo stvaranja materijalne štete.

2. Prilikom upada jedne grupe također ekstremnih predstavnika armije BiH u selo Glibe ubijen je jedan 50-togodišnjak i spaljeno nekoliko obiteljskih kuća i štala. Imali su namjeru napraviti paljevinu većih razmjera ali su brzom akcijom onemogućeni.

Napomena: Za navedene materijalne štete raspolažemo i foto-snimkama koje možemo priložiti uz ovu zabilješku.

Teren obišla i konstatirala gore navedeno komisija u sastavu:

1. Alija Dervišbegović
2. Omer Berić
3. Stjepan Franjušić
4. Stipo Jeličić

Alija Dervišbegović
Omer Berić
Stjepan Franjušić
Stipo Jeličić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCET-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

BRIGADA " R A M A "

Broj 101-530/97

Datum, 07.11.92g.

OBRANA

VOJNA TAJNA

STR. POVJERLJIVO

PREDMET: Slijed zbivanja glede pogoršanje situacije i
izbijanje ratnih sukoba između postrojbi HVO-a
i pripadnika OS BiH na području Prozora.

Formiranjem HZ HB, u čijem sastavu se nalazi općina Rama-Prozor primjećuju se negativna reagiranja spram toga od strane pripadnika muslimanskog naroda. Muslimani u Prozoru i ustroj naše vojske kroz HVO od samog početka na ovamo gledaju kao nešto strano i njima nametnuto od strane Hrvata, što nam i predbacuju na svim međusobnim sastancima. Na sastanke predsjedništva HVO-a (Presjedništvo SO-e Prozor koje je bilo sačinjeno od Hrvata i Muslimana u proporcijalnom omjeru) vrlo često se ne odazivaju pod izgovorom ne prihvatanja pečata i memoranduma HVO-a HZ-HB. Pojavljuju se veliki problemi oko organiziranja početka školske godine na području naše općine, jer predstavnici muslimanskog naroda ne žele svoju djecu dati u škole u kojima će učiti Hrvatski jezik i gradivo iz hrvatskih udžbenika i po hrvatskim programima. Sve ovo, uz još neke sitnije incidente u gradu između Hrvata i Muslimana, utjecalo je dosta negativno na odnose Hrvata i Muslimana u Prozoru. Situacija je bila pod kontrolom uglavnom zahvaljujući našim naporima i nekim sitnim ustupcima u političkom i vojnom životu.

Postrojbe HVO-a Rame 22 ožujka 1992 god. zauzimaju bojne položaje na granici prema Kupresu i započinju povremena bojna djelovanja protiv četnika. Od tog dana pa narednih mjesec dva broj Muslimana u postrojbama HVO-a raste. Mi smo opremali i naoružavali kako Hrvate tako i Muslimane. U tom periodu politički i vojni život je funkcionirao prilično dobro.

Dva mjeseca nakon toga Muslimani na području naše općine se organiziraju kroz TO koji je kasnije ^{preimenovan u} ~~preimenovan~~

preimenuju u Armija BiH, a potom u OS BiH za Prozor. Od tog trenutka počinju rasti negativne tenzije jer Muslimani odvlače svoje vojnike iz postrojbe HVO-a pod prijetnjama pa čak i fizičkim napadajima. (Vojni policajac Behudin Bajgorić ispremlati do besvjesti Mirsada Pilava, jer je on bio jedan od Muslimana koji nije htio napustiti postrojbe HVO-a).

Iz gore navedenog se vidi da su na području naše općine egzistirale dvije vojske sa dva zapovjedništva koja su dobijala zapovjedi sa dvije različite više instance. Te zapovjedi su, što se kasnije pokazalo, vrlo često bile kontradiktorne. Te dvije vojske osim zajedničke logistike, koju smo u potpunosti mi osiguravali, nisu imali ništa zajedničko. Kasnija zbivanja su nažalost pokazala da nam ni neprijatelj uvijek nije bio isti ili zajednički. Kao što rekoh vršili smo potpunu logističku podršku kako postrojbi HVO-a tako i pripadnika OS BiH (MTS, prehranu, opskrbu gorivom i td.), sve inženjerske radove na bojišnici izvodili su Hrvati što su nekad znali platiti i životom i kompletan teret organizacije kako bojišnice tako i života u gradu u ratnim uvjetima bio je briga samo Hrvata.

Gore navedeno Muslimani su iskoristili i zloupotrijebili. Imali su obvezu samo poslati određeni broj vojaka i to opremljeni na uređenu bojišnicu. (Vrlo često nisu ispunjavali ni to pod raznim izgovorima, pogotovo je simptomatičan izgovor da nemaju dovoljan broj uniformi i naoružanja dok je svaki dan u gradu viđan sve veći broj dobro naoružanih i opremljenih Muslimana. To je strahovito iritiralo kako zapovjedništvo Brigade Rama tako i sve Hrvate). Dok smo mi nosili sav teret rata, što smo platili i određenim brojem žrtava i većim brojem ranjenih, (Niti ijedan Musliman u sukobu sa četnicima nije ranjen niti poginuo) Muslimani su spremali obranu grada od Hrvata što je kasnije prešlo u napad na Hrvate s ciljem protjerivanja Hrvata sa ovog za njih strateški važnog područja. Htjeli su stvoriti muslimanski teritorij od Konjica, Jablanice preko Prozora ka G. Vakufu i Bugojnu i dalje prema Srednjoj Bosni. Prozor je u tom lancu bio izgleda ključna točka.

Preko SIS-a i Saznajne službe došli smo do podataka o namjerama Muslimana vezano za napad na Hrvate, o rasporedu njihovih rovova oko grada, o rasporedu oružja i oruđa oko grada i rasporedu mogućih snajperista po gradu. Ovo je jako bitno utjecalo na tijek i rezultat oružanih sukoba u Prozoru, jer smo mi kad su oni otpočeli sukob brzo i efikasno kontra akcijom eliminirali njihovo uporište, a kasnije lako ovladali situacijom u gradu.

Noću sa 21/22 lo. 1992 god. po izbijanju sukoba u Srednjoj Bosni, postrojba vojne policije iz Livna koja je bila upućena na smirivanje situacije u Novom Travniku vraćena je sa ulaza u G. Vakuf od strane OS BiH. Ista postrojba se potom stacionira u Prozoru. 22.lo.92.god. organizira se sastanak vojnih i policijskih predstavnika Hrvata i Muslimana u Prozoru na kojem se pokušalo iznaći rješenje za prevladavanje krajnje napete situacije u Prozoru. Razgovori su trajali oko tri sata, ali bez rezultata. S ciljem smirivanja napetosti u tom trenutku predložili smo sljedeće:

1. Neka OS BiH hitno na bojišnicu pošalje llo vojaka kako bi zajedno sa Hrvatima branili Prozor i Republiku BiH, što, je već prije bilo dogovoreno, ali je komandant OS BiH za Prozor taj dan izdao zapovjed o povlačenju svih Muslimana sa bojišnice.

2. Neka u suradnji sa predstavnicima OS BiH sa G. Vakufom dogovori hitno propuštanje postrojbi VP iz Livna na izvršenje njihova bojnog zadatka. (Samim tim bi iz Prozora otišle postrojbe koje nisu sa našeg terena, što je iritiralo Muslimane. U toj postrojbi je bilo i muslimana).

3. Hitno povlačenje iz grada svih naoružanih lica, jer je Prozor u tom trenutku bio krcat naoružanim Muslimanima.

4. Predloženo im je i konačno prihvatanje civilnog i vijnog ustroja HZ-HB i HVO, naravno po proporcijalnoj zastupljenosti.

Nakon toga odlazi se na pauzu radi zasebnog konzultiranja. Sastanak nije ni nastavljen jer smo mi u pauzi doznali da je od strana pripadnika OS BiH ubijen pripadnik HVO-a Franjo (Ante) Zadro na lokalitetu Zgon, a u gradu je već započela sporadična pucnjava. Mi smo se u zadnjem trenutku povukli u naše zapovjedništvo. Noću sa 22/23 lo. 92.god. sporadična pucnjava od prethodnog dana se pretvorila u pravi rat koji se vodio do večernjih sati 23.lo.92. kad smo mi u potpunosti ovladali situacijom. Većina pripadnika OS BiH se razbježalo a manjina se predala. Dok se se vodile borbe u gradu sva sela Gernje Rame nastanjena Muslimanima predala su naoružanje. Isto su učinila i ostala sela naše općine osim Hera, Kuta i Šćipa,

otkud i jesu najekstremnij Muslimani. Ovih dana se vode pregovori i sa njima, čime će stanje na cijelom području naše općine biti mirno i pod kontrolom. U tijekom kritične noći nekoliko puta smo nudili primirje uz već navedene uvijete na što se komandant OS BiH Prozor gos. Muharem Šabić samo smijao. Bilansa sukoba je pet mrtvih i 18 ranjenih pripadnika HVO-a i 11 mrtvih i nepoznat broj ranjenih pripadnika OS BiH.

Sumnje i neke, prije sukoba poznate činjenice, SIS-a i Saznajne službe su u potpunosti dokazane i argumentirane zaplijenjenom arhivom OS BiH Prozoru i izjavama svjedoka iz iste vojske. Neke činjenice dostavićemo kroz materijale SIS-a. Ti materijali mogu kompromitirati i ljude iz samog vrha OS BiH. Ti ljudi kao i zapovjedništvo OS BiH Prozor su u tim trenucima direktno ugrozili obranu Republike BiH slijedećim: povlačenjem svojih vojaka sa bojišnica, spram četnika u Prozoru, Bugojnu, G. Vakufu, Jablanici, Konjicu, čak su dovlačili formacije sa Igmana, čime su oslabile pozicije u borbi sa četnicima. 2. Onemogućili su i pomoć Jajcu ne puštajući kako MTS tako i ljudstvo kako i ljudstvo koje je vodio General-Bojnik Ante Prkačin, a bilo je sačinjeno od Hrvata i Muslimana. Navedena srestva i ljudstvo bili su u vrijeme zadržavanja stacioniranu na području naše općine.

NAPOMENA: Iz gore svega navedenog i činjenice da su pripadnici postrojbe OS BiH pri bijegu i povlačenju uništili zgradu općinskih organa uprave, zgradu pošte sa postrojenjima i spalili nekoliko hrvatskih kuća u selu Glibe i zaklali jednog pedesetogodišnjeg Hrvata slijedi činjenica da je u Prozoru ne dopustivo i nemoguće egzistiranje OS BiH. Svi Muslimani ako to žele, što im je i obveza mogu se i moraju uključiti u zajedničku borbu protiv četnika kroz postrojbe HVO-a. Jer smo se u potpunosti uvjerali kroz ovaj sukob, a na što smo i prije ukazivali, unemogućnost postojanja dviju vojski sa dva različita zapovjedništva i dvije različite zapovjedi iako im je neprijatelj zajednički. Ovim želimo sugerirati višim instancama naše vojske da nam ne nalažu izvršavanje bojnih zadaća sa pripadnicima OS BiH u Prozo jer ih za sada i nema. Sve zadaće možemo izvršiti na obostrano zadovoljstvo kroz postrojbe HVO-a u kojima moraju biti i Muslimani.

POMOĆNIK ZAPOVJEDNIKA BRIGADE
OPĆINA "23. FEBRUAR"
Ilija Petrović
LPD

Postano 20. 11. '92. g. 18 30 sati

Hrvatsko Vijeće Obrane
ZAPOVJEDNIŠTVO OZ 5/2
HERCEGOVINA

OBRANA
STR. POVJERLJIVO
VOJNA TAJNA

Broj: 179-1
Tomislavgrad, 20.11.92. god.

Paketom

BRIGADI "RAMA" PROZOR

Uputa za .-

Ne dozvolite da Vas bilo tko isprovocira, pokušati suradnju sa bilo kim od odgovornih ljudi u Prozoru i G. Vakufu iz Armije BiH ili SDA, jer se neprijatelj pregrupira na pravcu Kupres-Bugojno .

Ne dozvoliti bilo kakve sukobe sa Armijom BiH, jer to može biti porazno i za nas i za njih.

Tražili smo da se iz Mostara odrede mješovite grupe utjecajnih ljudi Hrvata i Muslimana za Prozor i Jablanicu koje će djelovati pozitivno i na vraćanju povjerenja u zajedničke snage, protiv zajedničkog neprijatelja.

ZS/DB

Radjeno u 4 primjerka
i dostavljeno:

- Brigadi "Rama" i Prozor
- a/a

ZAPOVJEDNIK
pučnik
eljko Biljeg

ODBOR ISLAMSKE ZAJEDNICE

P R O Z O R

Broj: 7/93

Dana: 23.03.1993. god.

ZAPOVJEDNIŠTVU HVO PROZOR

Ovim dopisom želimo izraziti svoje zadovoljstvo i zahvalnost, radi dobrog obezbjeđenja u vrijeme ramazana islamskog posta. Naši vjernici su mogli nesmetano, ne računajući par incidenata, da tokom ovog mjeseca obavljaju svoje vjerske dužnosti i redovno dolaze u džamiju. Zamoljavamo gornji naslov da nam također pruži potpunu zaštitu i u vrijeme samog bajrama a naročito 24.3.1993. godine od 5,00 sati do 9,00 sati, u kojem vremenu će vjernici dolaziti u džamiju u njoj boraviti na molitvi i vraćati se svojim kućama. Nadamo se također da će bezbjednost za sve ljude biti sve bolja i u buduće. Očekujući da nam udovoljite, s poštovanjem vas pozdravljamo.

DOSTAVITI:

1. Zapovjedništvu HVO Prozor,
2. Vojnoj policiji, Prozor.

Glavni imam odbora IZ-e Prozor:

Elkaz Hidajet ef.

Na temelju članka 4 Uredbe o utvrđivanju ratnih šteta nastalih na teritoriji HZ K-B (Službeni list br. 4/92), a u svezi s poglavljem IV točke 8, 9 i 10 Nputke za prosudbu i utvrđivanje ratne štete (Službeni list 9/92), HVO općine "Rama" - Prozor na svojoj sjednici održanoj dana ~~29.03.~~ 1993.god. donio je:

O D L U K U

o imenovanju komisije za utvrđivanje ratnih šteta na području općine "Rama"-Prozor

Članek 1.

U općinsku komisiju za utvrđivanje ratnih šteta imenuju se slijedeći djelatnici i to:

1. Marko Lončar dipl. pravnik - predsjednik
Adila Hanov dipl. pravnik - zamjenik
2. Zvezdana Zekićević dipl. agronom - član
Omer Omanović dipl. agronom - zamjenik
3. Amir Redić dipl. pravnik - član
Vlado Matešić dipl. gradj. ing. - zamjenik

Komisija iz ovog članka rukovodi i suradjuje se stručnom komisijom uz davanje svih potrebnih nputaka za rad navedene komisije.

Članek 2.

U stručnu komisiju za utvrđivanje ratnih šteta na području općine "Rama"-Prozor imenuju se:

1. Ivica Jozić gradjevinski tehničar - predsjednik
Anto Iličić gradjevinski tehničar - zamjenik
2. Mustafa Hadžić dipl. pravnik - član
Majlo Papak dipl. agronom - zamjenik
3. Smilje Kraljević dipl. agronom - član
Kazimir Ivić dipl. veterinar - zamjenik

Komisija iz ovog člana izvršit će prosudbu procjene ratnih šteta u smislu točke 10. navedenog nputka.

Ratne štete se utvrđuju od 20. listopada do završetke rata i iste će podnijeti izvještaj o utvrđenom stanju HVO općine "Rama"-Prozor.

Članek 3.

Ova odluka stupax na ansgu danom donošenja.

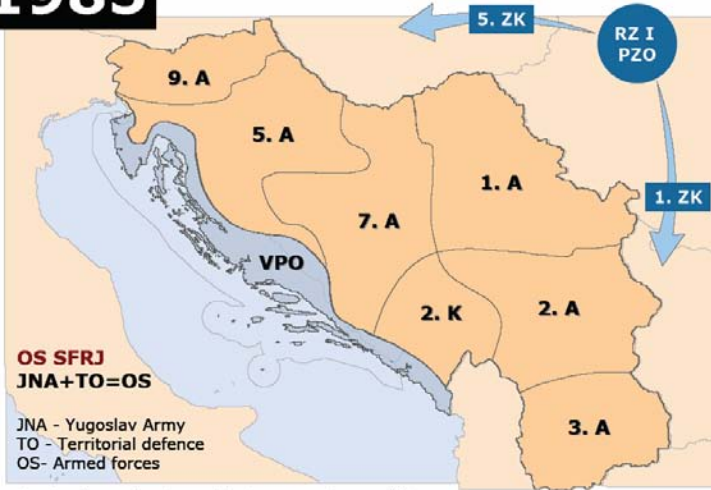
Broj: 01/ 172 /93.
Prozor, 31.03. /93.

Preustroj OS – SFRJ u agresorsku silu

1985

Armies have the signs of their respective republics

Europcar

B.H.

Postovani generalne Presjednice,
 Mojemu sam (a u tom pogledu
 imam i neke informacije) da
 će Vam OS u bilateralnim re-
 govornim formatu neka predija
 kao prijedlog, koja bi stiglih
 bile odobrena na račun Abusa
 mana i BiH.

Molim Vas da takve ponude ne
 bijete, Vi znate da bi to vodilo
 kraju koji neke, onaj prijedlo-
 ju. Prijateljski između hrvatske
 i muslimanske naroda neće
 i pada i u budućnosti, svima
 štati više od bilo kakvih nepo-
 cijelnih sporova.

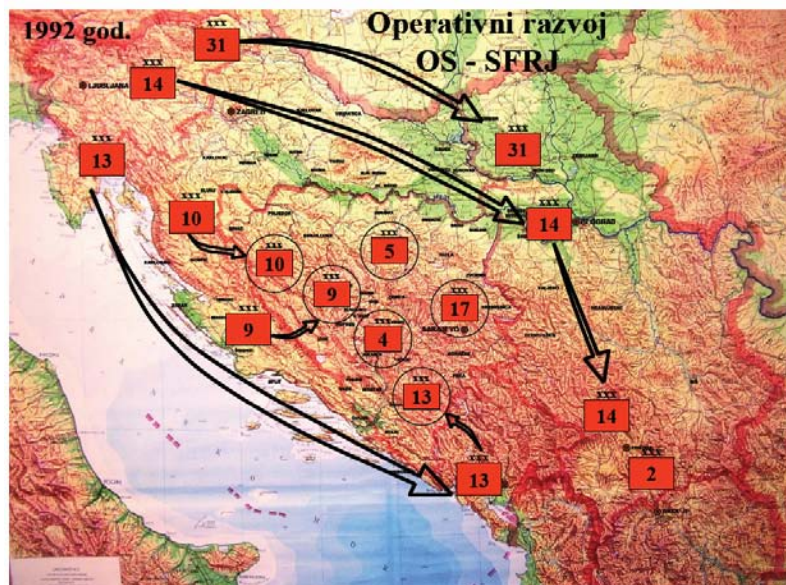
Zelim Vas najbiti u prijateljska
 vjercima muslimanske naroda
 Sar, 24. IV. 1991. Sa srdačnim pozdravom
 Vas Alija

1985

revealed intentions

1987

- Sabor Republike Hrvatske: Zaključci o agresiji na RH (Zagreb, 8. 10. 1991.) – izvor: Narodne novine, broj 53, 8. 10. 1991.

1. Na Republiku Hrvatsku izvršena je oružana agresija od strane Republike Srbije i takozvane JNA. Republika Hrvatska prisiljena je braniti se od agresije svim raspoloživim sredstvima.

...

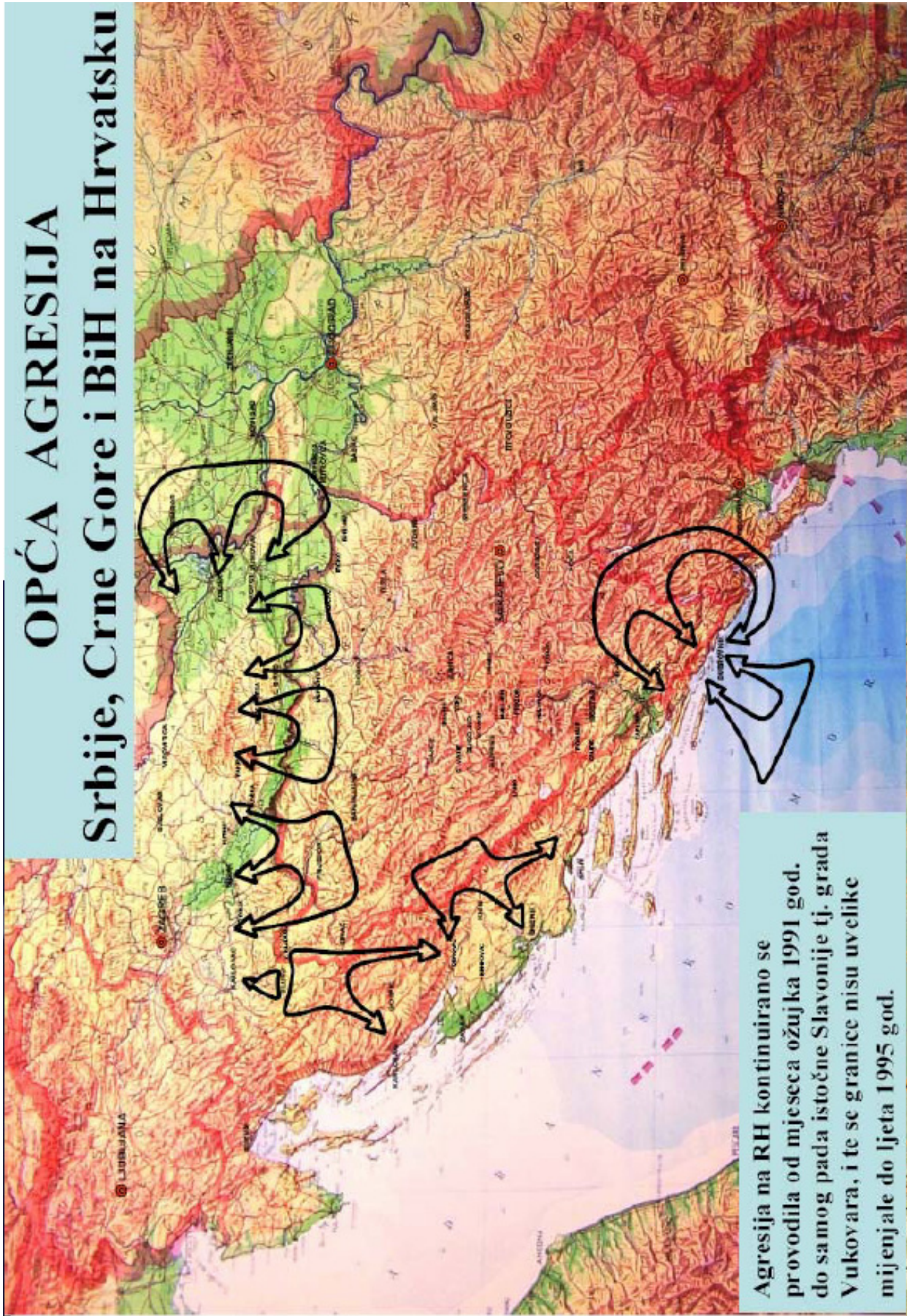
4. Pozivaju se republike Bosna i Hercegovina i Crna Gora da ne dopuste korištenje svoga državnog teritorija, za vođenje rata protiv Republike Hrvatske.»

The Republic of Croatia Parliament: Conclusion on Aggression committed Against Republic of Croatia (Zagreb, 8.10.1991) - source: Narodne novine, Nr. 53, 8, 10/1991:

"1. An armed aggression has been committed against the Republic of Croatia by the Republic of Serbia and the so-called JNA. Republic of Croatia is forced to defend itself against this aggression with all means at its disposal ...

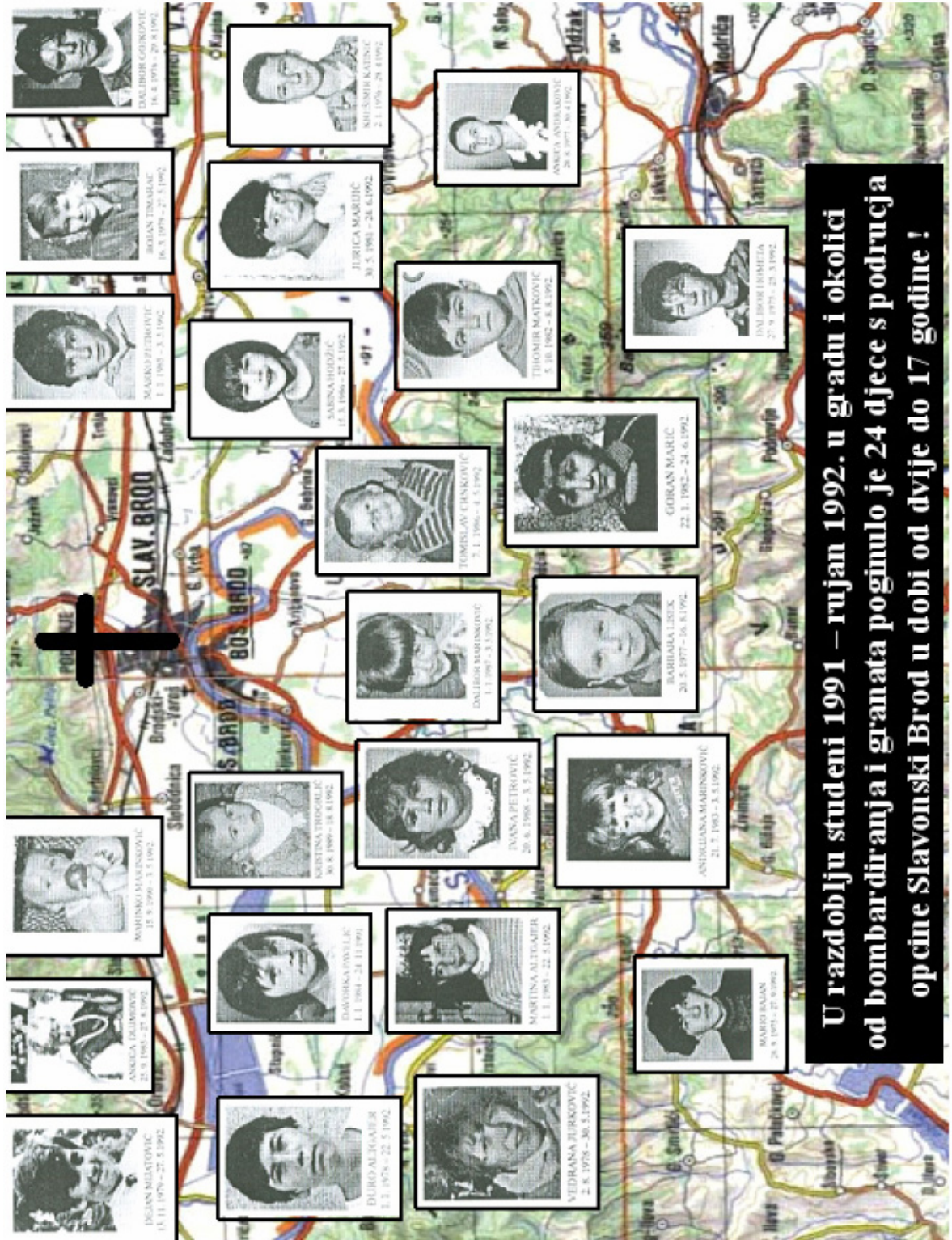
4. The Republic of Bosnia and Herzegovina and the Republic of Montenegro are called herewith not to allow its state territory to be used for the war against the Republic of Croatia."

OPĆA AGRESIJA Srbije, Crne Gore i BiH na Hrvatsku

Agresija na RH kontinuirano se
provodila od mjeseca ožujka 1991 god.
do samog pada istočne Slavonije tj. grada
Vukovara, i te se granice nisu uvelike
mijenjale do ljeta 1995 god.

NAPADNUTI – UBIJENI S TERITORIJA BIH

NAPAD S TERITORIJA BiH

Poginula djeca		Ranjena djeca		Poginuli iz općine SL. Brod	Ranjeni iz općine SL. Brod
Dob	Broj djece	Dob	Broj djece		
0 – 6	5	0 – 6	9		
7 – 10	7	7 – 10	11		
11 – 14	9	11 – 14	22		
15 – 17	6	15 – 17	23		
UKUPNO	27	UKUPNO	65	UKUPNO	UKUPNO
				Vojska i policija	Vojska i policija
				242	242
				Civili	Civili
				150	633
				UKUPNO	UKUPNO
				392	1626

Način opremanja ABiH

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

ŠTAB VRHOVNE KOMANDE OS RBiH

ODSJEK VISOKO

BROJ: 01-10198/93

DATUM: 12.02.1993. godine

ARH. BR. 31-2-03-302-7/8-7/99

Podatke o materijalnim
sredstvima nabavljenim
za potrebe armije,
dostavlja

PREDSJEDNIKU PREDSJEDNIŠTVA
gosp. ALIJI IZETBEGOVIĆU

Od 1992 godine kada se počelo organizovano nabavljati naoružanje i vojna oprema za potrebe armije BiH u jedinice armije BiH je dato:

a/ Naoružanje i vojna oprema iz uvoza

- automatska puška /sve vrste/	oko 25.000
- puške - automati /ostala vrsta/	oko 3.000
- snajperi /svih vrsta /	200
- puškomitraljezi	1.000
- pam- ~~er~~ 12,7 i 14,5 /	60
- lanser RPG -7	1.000
- raketni lanser TF-8	23
- minobacač 60 mm	300
- minobacač 81 i 82 mm	150
- minobacač 120 mm	50
- laki raketni lanser 107 mm	50
- VBR 107 mm	15

b/naoružanje i vojna oprema iz namjenske proizvodnje:

- ručni bacač	212
- minobacač 60 mm	536
- minobacač 82 mm	91
- minobacač 120 mm	79

...

- bestrzajni top 82 mm	45
- IRL 128 mm	23
- haubica 122 mm	11
- top - haubica 152 mm	2
- PAM 12,7 mm	12
- raketni bacač 128 mm "Oganj"	1

Analizirajući broj isporučenih sredstava jedinicama armije BiH da se zaključiti da se tim sredstvima moglo naoružati preko 30.000 boraca ili orjentirno 2.korpusa armije BiH kako sa pješadijskim naoružanjem tako i sa pratećim oruđima.

Samo od isporučenih minobacača 120 mm / 129 / moglo se formirati 7 minobacačkih divizionona po 18 oruđa ili 10 divizionona po 12 oruđa. Od isporučenih IRL 107 i 128 mm te VBR 107 mm /88/ moglo se formirati 11 baterija po 8 oruđa.

Takođe su se mogla obrazovati 2 baterije 122 mm od isporučenih haubica 122 mm.

Kada je riječ o pješadijskoj municiji ručnim bombama i artiljerijskim projektilima jedinicama armije BiH je isporučeno:

a/municija iz uvoza:

- metak 7,62 mm	15.000.000
- metak 7,9 mm	3.000.000
- metak snajperski / razni/	50.000
- metak 12,7 mm DŠK	900.000
- metak 12,7 "Boving"	100.000
- metak 14,5 mm	250.000
- mina 60 mm	10.000
- mina 81, 82 mm	12.000
- mina 120 mm	25.000
- mina za Bst. 82	6.000
- raketa 107 mm	10.000
- raketa za RPG-7	30.000
- ručna bomba /razna/.....	200.000
- raketa " Crvena strijela"	328

...

b/ municija iz namjenske proizvodnje

(1) izuzeto pred rat iz fabrike "Igman" Konjic.

- metak 7,62 mm	13.084.000
- metak 30,06	400.000
- metak 5,56 mm	392.000
- metak 12,7 DŠK	588.000
- metak 12,7 "Broving".....	236.000

(2) Proizvedeno tokom rata:

- metak 7,62 mm	3.600.000
- metak 7,9 mm	600.000
- metak 12,7 "Broving"	103.000
- metak 12,7 DŠK	550.000
- tromblon	15.725
- mina 60 mm	11.768
- mina 81 mm	1.125
- mina 82 mm	26.460
- mina 120 mm	12.400
- metak 76 mm za "ZIS".....	360
- granata 105 mm	4.570
- granata 122 mm	1.921
- raketa 128 mm	302
- granata 130 mm	54
- granata 152 mm	388

U navedenim podacima nije obuhvaćena proizvodnja u Sarajevu jer nemamo podataka za istu. Takođe napominjem da trenutno ima oko 15.000 mina-granata koje čekaju na konačnu doradu /nedostaju bruti i TNT.

Preuzetom municijom primjera radi moglo se je obezbjediti:

- metak 7,62 mm za 80.000 pušaka i puškomitraljeza oko 2,5 borbena kompleta
- metak 7,9 mm za 6.000 pušaka i puškomitraljeza oko 2 borbena kompleta
- mina 120 mm za 120 oruđa oko 8 borbenih kompleta.

...

Kada je riječ o najvažnijim intedantskim sredstvima stanje izdatih sredstava je jedinicama je slijedeće:

a/ intedantska sredstva iz uvoza:

- odijelo maskirno /pantolone, vjetrovka, kapa/.....	30.000
- odijelo obično /pantalone, bluze, kapa/	58.000
- čemper	95.000
- košulja	56.208
- cipele - čizme	86.773
- prsluk	62.834
- vreća za spavanje	33.801
- šatorsko krilo	47.862
- potkošulja	109.994
- duge gače	87.194
- rukavice	29.882
- mantil /razni/	49.385
- kabanica	10.867
- bunda zimska	2.944
- peći razne	232
- kuhinja / vozeća/ bataljonskog tipa	20
- čarape	240.521
- gumene čizme	23.948
- porcija sa beštekom	33.100
-	

Ovim je izražen samo dio najvažnijih sredstava, a tome treba dodati i sredstva zatečena u magacinima /rezervama/.

Tako je iz rezervi bivše JNA u Visokom izdato:

- pantalone vojničke	10.500
- bluza vojnička	8.078
- košulja vojnička	69.297
- cipela sa povišenom sarom	7,483

Ovome treba dodati da je gosp. Muhamed Čengiđ preuzeo i predao 17.400 pari / podjeljeno na regionu Mostar-Pazarić/ i da je samo KTK Visoko proizveo i predao jedinicama armije BiH 25.763 pari dubokih cipela i 10.500 pari čizama.

U izvještaju sam neke podatke dao orjentirno s uvjerenjem da tih sredstava ima i više.

Ovome treba dodati i privatne nabavke / pojedinaca, opština, sponzora/.

Ukoliko ima nešto nejasno ili treba dopuniti stojim Vam na raspolaganj

"SELAM" !

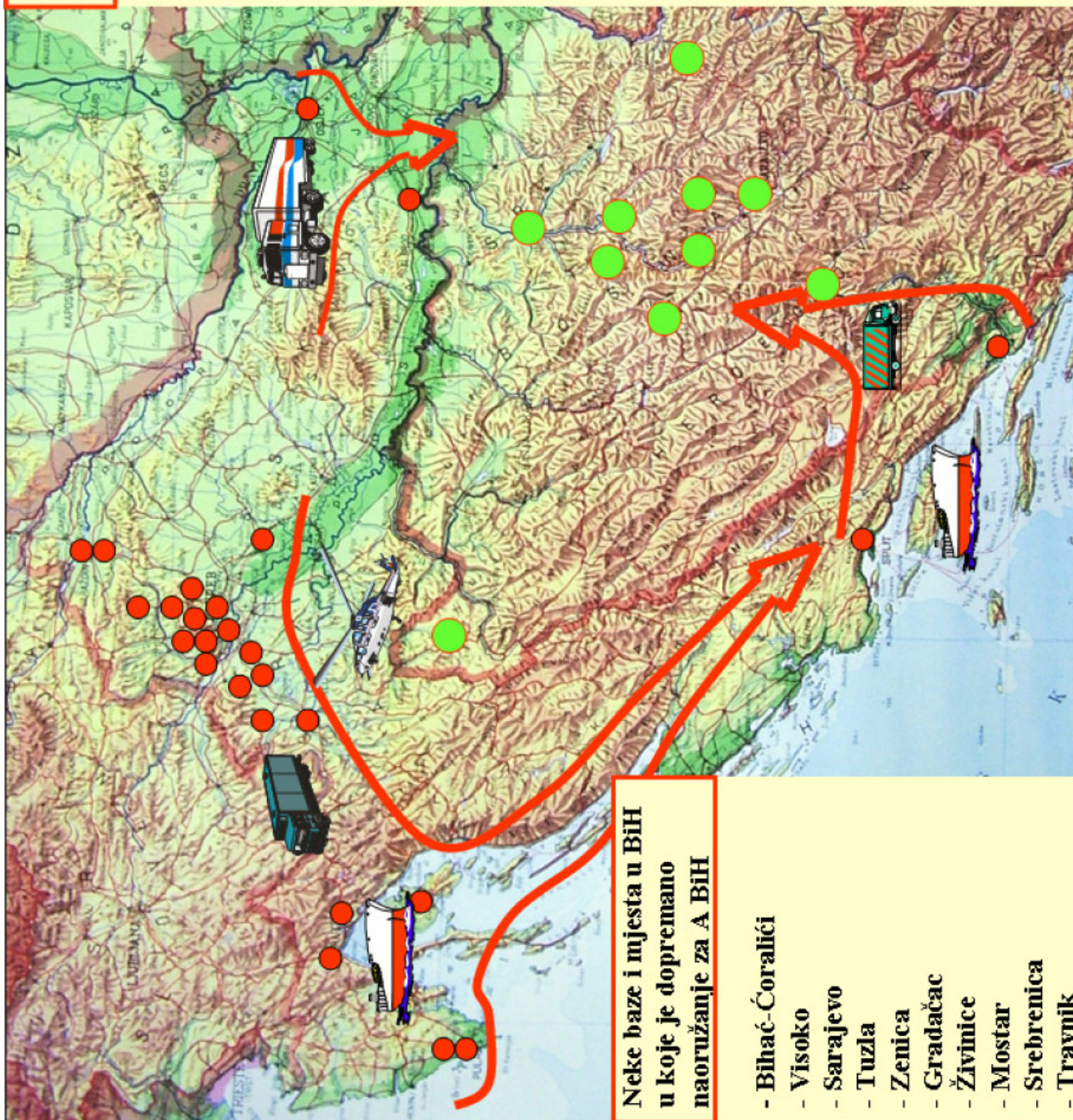
 RASIM DELIĆ

**Vojna, humanitarna i
političko - diplomatska
pomoć RH za
opstanak BiH**

Baze i mjesta u RH iz kojih je otpremano naoružanje za A BiH

- Krk
- Karlovac
- Samobor
- Golubovec – Krapina
- Zagreb
- Varaždin
- Prečko – Zagreb
- Varaždin breg
- Murat – Zagreb
- Vallelunga – Pula
- Osijek
- Jelkovec
- Šapjane – Opatija
- Jastrebarsko
- Plješevica
- Lučko – Zagreb
- Rijeka
- Pula
- Ivanić Grad
- Split
- Slavonski Brod
- Duboki Jarek-Zagreb
- Sesvete
- Borongaj – Zagreb
- Šija vrh – Popovec
- Ploče

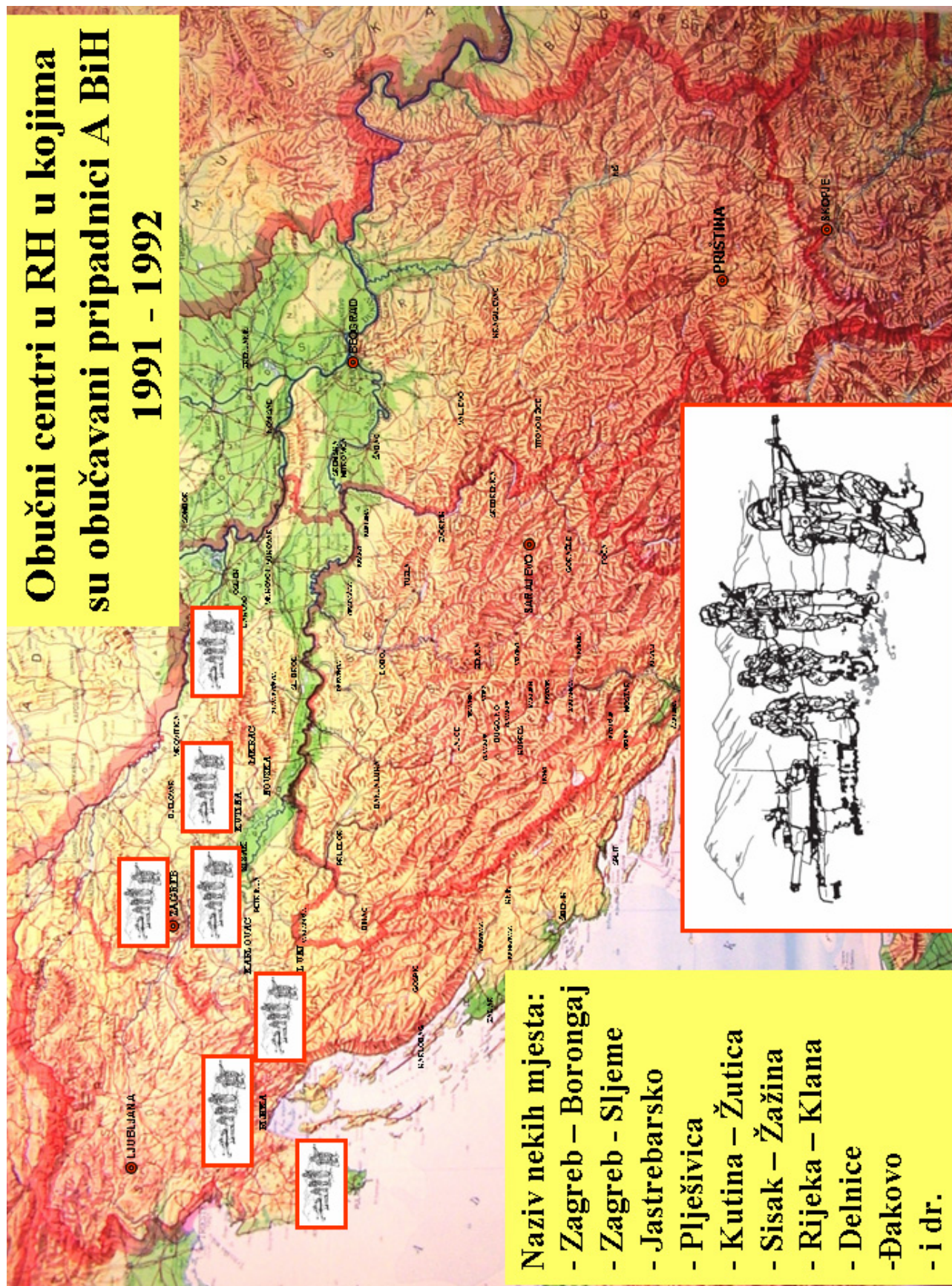

Neke baze i mjesta u BiH u koje je dopremano naoružanje za A BiH

- Bihać-Ćoralići
- Visoko
- Sarajevo
- Tuzla
- Zenica
- Gradačac
- Živinice
- Mostar
- Srebrenica
- Travnik

Obučni centri u RH u kojima su obučavani pripadnici A BiH 1991 - 1992

- Naziv nekih mjesta:**
- Zagreb – Borongaj
  - Zagreb - Sljeme
  - Jastrebarsko
  - Plješivica
  - Kutina – Žutica
  - Sisak – Žažina
  - Rijeka – Klana
  - Delnice
  - Đakovo
  - i dr.

Formiranje postrojbi A BiH na području RH 1992

“Berbir”
brigada

“17”
brigada

“Handžar”
brigada

77. brigada

- Naziv nekih mjesta:
- 77. brigada –(Rijeka – Klana)
  - “Berbir” brigada (Zagreb)
  - “Handžar” brigada (Sisak)
  - 17. brigada (Zagreb)

OPĆINA RIJEKA
Sekretarijat narodne obrane

LISTA JEDINICE (77. BRIGADE)

77. BRIGADA

RED. BROJ	IME I PREZIME	ST. ČIN	DUŽNOST	PODUZEĆE	U BRIGADI
1	POROBIĆ MUSTAFA	PUKOVNIK	ZAPOVJEDNIK BRIGADE	HV	01.04.
2	ŠVIČ ADEM	BOJNIK (MAJOR)	ZAP. 1. BAT. ZAM. ZAP. BRIG.	HV	01.04.
3	KRIZANČIĆ VLADO	SATNIK - KAP. I KL.	ZAPOVJ. 1. SATNIJE 1. BATALJ.	HV	10.04.
4	ČUKANOVIĆ DRAGO	VOJNIK	ZAPOVJEDNIK 1. VODA	HV	10.04.
5	KLASAN MIKA	SATNIK	DOKTOR	HV	10.04.
6	DELIBEGOVIĆ AREF	SATNIK	NAČELNIK VEZE	AUTOTROLEJ RI.	10.04.
7	KLASAN JOSIP	DESETNIK	ZAPOVJEDNIK DESETINE	HV	10.04.
8	AVIČETIĆ FERID	VOJNIK	VOJNIK - STRJELAC	HV	10.04.
9	MAČINKOVIĆ MARJAN	VOJNIK	VEZISTA	HV	10.04.
10	KAJTAZOVIĆ IBRO	VOJNIK		HV	10.04.
11	AJANOVIĆ ENVER	VOJNIK		HV	10.04.

-28-

- 766. Kabilović Mirsad - 12.06.92 - 31.08.92 -
- 768. Katalenić Marino - 18.08.92 - 31.08.92 -
- 769. Mujak Zaim - 21.04.92 - 31.08.92 -
- 770. Farić Samir - 31.08.92 -
- 771. Subašić Mirsad - 28.05.92 - 31.08.92 -
- 774. Blumčević Sefudin - 21.04.92 - 14.05.92 -
- 772. Kasidović Muhudin - 21.04.92 - 14.05.92 -
- 773. Mujčin Vanid - 21.04.92 - 14.05.92 -
- 774. Marić Vito - 21.04.92 - 16.06.92 -
- 775. Hujic Sadik - 08.06.92 - 31.08.92 -
- 776. Hadžić Enver - 06.07.92 - 14.08.92 -
- 777. Isić Džavada - 08.06.92 - 14.08.92 -
- 778. Karic Mavludin - 13.04.92 - 14.08.92 -
- 779. Kompić Kristina - 21.07.92 - 14.08.92 -
- 780. Kovačević Sandra - 21.07.92 - 31.08.92 -
- 781. Bukovčan Mato - 21.04.92 - 08.07.92 -
- 782. Kojtazović Rafit - 01.06.92 - 08.07.92 -
- 783. Ganja Mehmed - 28.05.92 - 08.07.92 -
- 784. Novatović Munib - 28.05.92 - 31.08.92 -
- 785. Karanmat Enver - 28.05.92 - 08.07.92 -
- 786. Širić Selko - 18.06.92 - 08.07.92 -
- 787. Porobić Mustafa - 10.04.92 - 31.08.92 -
- 788. Kudić Ibrahim - 10.04.92 - 08.07.92 -
- 789. Šahić Sabahudin - 10.04.92 - 08.07.92 -
- 790. Huremović Admir - 10.04.92 - 08.07.92 -
- 791. Kapić Munir - 21.04.92 - 08.07.92 -
- 792. Šabara Selko - 12.06.92 - 08.07.92 -
- 793. Muminović Senid - 28.05.92 - 08.07.92 -
- 794. Hodžić Harid - 21.04.92 - 08.07.92 -
- 795. Lenić Mehta - 01.06.92 - 08.07.92 -
- 796. Japelak Nahrudin - 12.06.92 - 08.07.92 -
- 797. Džubić Emir - 28.05.92 - 08.07.92 -
- 798. Pačkvan Dino - 28.05.92 - 08.07.92 -
- 799. Marić Simo - 28.05.92 - 08.07.92 -
- 800. Halicić Fikret - 21.04.92 - 08.07.92 -
- 801. Šahić Farid - 21.04.92 - 08.07.92 -
- 802. Karabegović Eniz - 28.05.92 - 15.06.92 -
- 803. Moković Luka - 13.05.92 - 08.07.92 -
- 804. Lovren Dražan - 28.05.92 - 08.07.92 -
- 805. Smojter Željko - 06.07.92 - 08.07.92 -
- 806. Rudić Mićenko - 21.04.92 - 08.07.92 -
- 807. Kačo Esad - 21.04.92 - 08.07.92 -
- 808. Fatić Ajmo - 19.05.92 - 08.07.92 -
- 809. Hodžić Esad - 21.04.92 - 08.07.92 -
- 810. Jupić Sadik - 10.04.92 - 08.07.92 -
- 811. Jašarević Haban - 28.05.92 - 08.07.92 -
- 812. Jašarević Azem - 28.05.92 - 08.07.92 -
- 813. Kačo Jusuf - 28.05.92 - 08.07.92 -
- 814. Kipo Mudil - 28.05.92 - 08.07.92 -
- 815. Korać Elvir - 10.04.92 - 08.07.92 -
- 816. Brkić Pero - 21.04.92 - 08.07.92 -
- 817. Kudić Zaim - 29.05.92 - 15.06.92 -
- 818. Karahasanović Fadil - 21.04.92 - 19.06.92 -

STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE
SARAJEVO
Ul. Maršala Tita br. 7-a/IV

SDA
STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE
SARAJEVO
L. br. 1258/91
D. br. 8.7.1991

S P I S A K
KANDIDATA ZA OBUKU SPECIJALACA U MUP-u
REPUBLIKE HRVATSKE

Dr. Brayko-Brnarić

SEKRETAR SDA

Sarajevo, 08.07.1991.

STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE
S A R A J E V O
Ul. Maršala Tita br.7-a/IV

S P I S A K
KANDIDATA ZA OBUKU SPECIJALACA
U MUP-u REPUBLIKE HRVATSKE

1. Sofić (Safeta) Naim	rodjen 19.12.1962.god.	Ul.Partizanska 139 Fojnica	W
2. Mukoča (Ibrahima) Samir	"	21.05.1969. Pločari Polje Fojnica	
3. Mukoča (Alije) Halid	"	21.05.1962. -"-	W
4. Omerčević (Refika) Amir	"	18.09.1964. Kagole 25 Fojnica	W
5. Bukvić (Adema) Samir	"	7.02.1969. Pločari Polje b.b.Fojnica	W
6. Tulumović (Ibre) Maid	"	8.01.1969. Sčitovo Polje b.b. Fojnica	
7. Mešić (Radila) Mustafa	"	20.03.1963. Rike Vrička 35 Fojnica	
8. Huzbašić (Mustafe) Ibrahim	"	23.05.1969. Pridola b.b.Fojnica	
9. Fejzić (Avde) Munib	"	16.09.1968. Dusina b.b. Fojnica	
10. Kurta (Alije) Muradif	"	1.01.1969. Ostružnica 34 Fojnica	
11. Nuhanović (Alije) Haris	"	20.12.1969. Sčitovo Polje b.b.Foj.	
12. Bigdanić (Ibre) Rzemir	"	9.09.1963. Alanporka 38 Fojnica	
13. Pašić (Behazije) Refik	"	16.06.1969. Pridola b.b. Fojnica	
14. Ramić (Ibrahima) Zihnija	"	28.04.1969. Cemernica Fojnica	
15. Durić (Avde) Latif	"	20.11.1971. Rijeka 24 Fojnica	
16. Mujin Nijaz	"	3.08.1970. Kozica b.b. Fojnica	
17. Čehajić (Esade) Suad		1970. Orodjac Visoko	
18. Genjac (Sulejmana) Zihnija		1963. Selo Podrinje Visoko	
19. Spahić (Ibrahima) Fuad		1964. Podvinci Visoko	
20. Imamović (Čamila) Ibrahim		1967. H.Muzaf-erija 8 Visoko	
21. Javorovac (Milme) Sele		1966. Selo Citluk Visoko	
22. Šehić (Avde) Selver		1963. Selo Kološići Visoko	
23. Bašić (Nusreta) Dženan		1970. Selo Brhinje Visoko	
24. Džarić (Muhameda) Scad		1968. Selo Ginje Visoko	
25. Mahmutspahić (Huseina) Hasan		1967. Selo D.Seoča Visoko	
26. Bučuk (Ismeta) Izet		1965. Selo M. Trnovci Visoko	
27. Huseljić (Halida) Adem		1971. Selo Tušnjići Visoko	
28. Šaljić (Deriša) Dževad	"	1.01.1971. Ul.Sulje Jahića 59 Sar.	
29. Bašović (Islama) Behudin	"	25.09.1963. Ul.Izeta Čamore 100 Ilidža	
30. Bašović (Islama) Fahrudin	"	28.10.1974. Izeta Čamore 100 Ilidža	
31. Bašović (Islama) Dženko	"	14.01.1967. Izeta Čamore 100 Ilidža	

~~456.~~ Hukić Safet	1971. Bjelešnička 124 Ilidža
~~457.~~ Hukić Sulejman	1968. Bjelešnička 124 Ilidža
~~458.~~ Kasapović Mevsudin	1969. Baraka 30 L Ilidža
~~459.~~ Mraković Šahim	1959. Sl.Šuha, Živinice
~~460.~~ Musejnović Ibrahim	1965. Sl.Zelenika Živinice
~~461.~~ Zukić Fuad	1963. Sl.Bašigovići Živinice
~~462.~~ Dedić Fahrudin	1968. G.Dubrane Živinice
463. Bešić Ševal	1969. Gračanica - Živinice

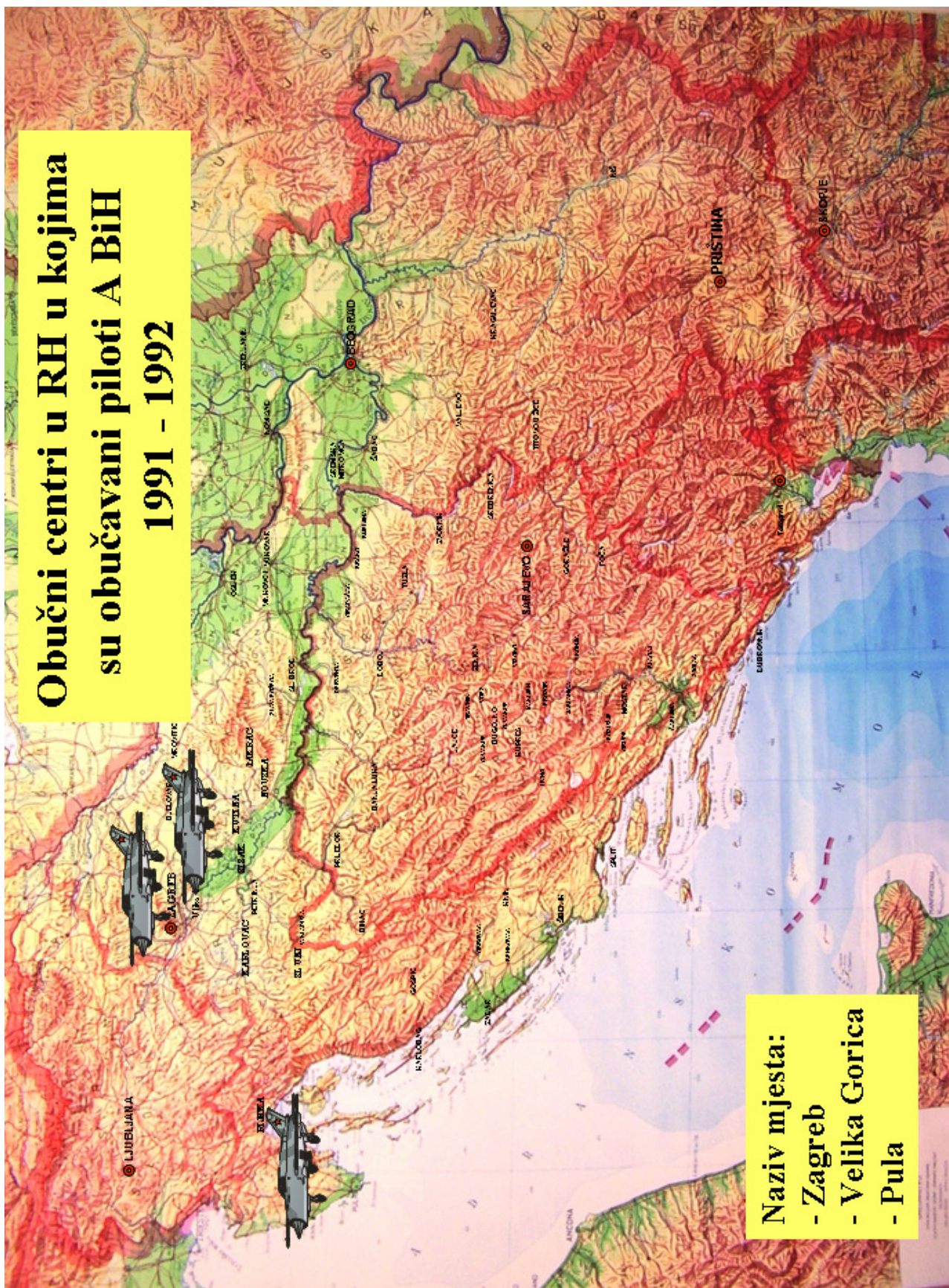
Zabljučeno sa rednim brojem
463. nastavak na ovaj spisak
dobit će te na 7 dana

Šahim Muharemović!

SDA - Sarajevo

**Obučni centri u RH u kojima
su obučavani piloti A BiH
1991 - 1992**

**Naziv mjesta:
- Zagreb
- Velika Gorica
- Pula**

**PREDSJEDNIŠTVO
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE**

PREDSJENIK

Sarajevo, 9.08. 1992.

MINISTARSTVU NARODNE ODBRANE RH

Z A G R E B

Molimo da se odobri boravak i obuka u Republici Hrvatskoj za sljedeća lica, a za potrebe zračnih snaga Bosne i Hercegovine:

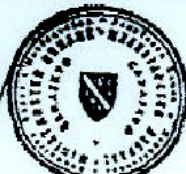
1. major SULJIĆ NEDŽAD, MiG-21, bio k-dir eskadrile
2. major BULUT GORAN, "ORAO", bio k-dir eskadrile
3. major SOHBORAC ANTUN, MiG-21, bio k-dir eskadrile
4. KIKI, BARUNOVIĆ JOSIP, MiG-21, bio k-dir odjeljenja
5. KIKI, SEČIĆ MIRZAN, MiG-21, bio pom. k-dira eskadrile
6. kap. FAZLIĆ MIRSAD, MiG-21, bio pom.k-ta puka
7. kap. GAZIBEGOVIĆ HIDAJM, MiG-21, bio k-dir odjeljenja
8. por. STANOJEVIĆ GORAN, MiG-21, bio pom.k-dira eskadrile
9. por. NIJEMČEVIĆ SUAD, MiG-21, pilot u eskadrili
10. por. BEŠIĆ JASHINKO, MiG-21, pilot
11. por. GRGIĆ ANTO, MiG-21, pilot
12. kap. MERDANIĆ MEHO, hel. Mi-8, pilot
13. kap. AGIĆ HAJRUDIN, hel. "GAZELA", pilot
14. por. KORČIĆ BESIM, hel. Mi-8, pilot
15. por. SULJEVIĆ SAMIR, hel. "GAZELA", pilot
16. por. BESLAGIĆ ŠEMSUDIN, hel. "GAZELA", pilot
17. por. BEGANOVIĆ SAMIR, G-4 (super galeb), pilot
18. por. IFTIĆ EDVIN, "GALEB", pilot
19. por. RASTODER ZEJTO, hel "GAZELA", pilot
20. rez. por. PEČENKOVIĆ SUAD, klipna avijacija i "GALEB", pilot
21. rez. por. BALER TEDI, klipna avijacija i "GALEB", pilot
22. GL. BIRJUKOV ZVONKO, klipna avijacija, pilot.

Kao što se vidi iz podataka većina navedenih bili su pripadnici bivše JNA. Mi smo izvršili prethodna provjeravanja i selekciju.

Molimo Vas da nas o vašoj odluci što prije obavijestite.

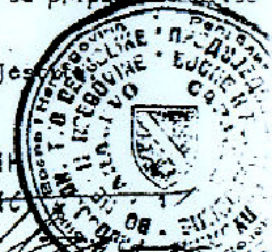
MINISTAR NO BIH

Jerko Đoko

PREDSJEDNIK
PREDSJEDNIŠTVA BIH

Alija Izetbegović

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO ODbrane - MINISTARSTVO ODbrane
S a r a j e v o

Šta.pov.broj: 02-80-149/92
Sarajevo, 18.07.1992. godine

Ministarstvo odbrane, rješavajući po zahtjevu Štaba Vrhovne komande oružanih snaga RBiH za obozbjedjenje izdavanja akreditiva za osoblje Vojnoekonomskeg predstavništva, a na osnovu člana 18. Uredbe sa zakonskom snagom o odbrani ("Službeni list RBiH", br. 4/92, 9/92 i 19/92), d o n o s i

R J E Š E N J E

1. U cilju izvršavanja poslova i zadataka iz djelokruga Štaba Vrhovne komande oružanih snaga RBiH van teritorije Republike, imenuju se sljedeća lica, i to:

- U Vojno ekonomsko predstavništvo Zagreb
  1. Hajrudin Osmanagić
  2. Dževad Topić
  3. Muradif Pajić
  4. Haris Karamehmedović
  5. Senad Kubat
  6. Slavko Vučak
- U Logistički odjel Štaba Vrhovne komande oružanih snaga RBiH Zagreb
  1. Hasan Čengić
  2. Azim Karamehmedović
  3. Šota Buđić
  4. Senad Komić
  5. Nežad Šabić
  6. Amir Bešliagić
  7. Ejub Kusika
  8. Zahir Lovčančić
  9. Faruk Šabić
  10. Mustafa Šahmen
  11. Zaim Memić
  12. Mustafa Dizdarević
  13. Nevžad Sinanagić
  14. Abdulkadir Šota
  15. Nadil Zorluk
  16. Mustafa Memić
  17. Elvedin Kočević
  18. Alen Mujezinović
  19. Haris Zametica
  20. Haruk Bojzić
  21. Mustafa Pevlakić

- U Logistički odjel Štaba Vrhovne Komande oružanih snaga
ZMH Split

1. Mehilj Duran
2. Sahid Muharemović

2. Lica iz prethodne tačke imenuju se na određeno vrijeme do momenta izbora i postavljenja stalnog osoblja u Predstavništvu-Logističkim odjelima, odnosno dok postoji potreba za njihovim radom.

3. Licima iz tačke 1. ovog rješenja Ministarstvo inostranih poslova izdati izdaje privremene akreditacije i iste će ograničiti na period iz prethodne tačke.

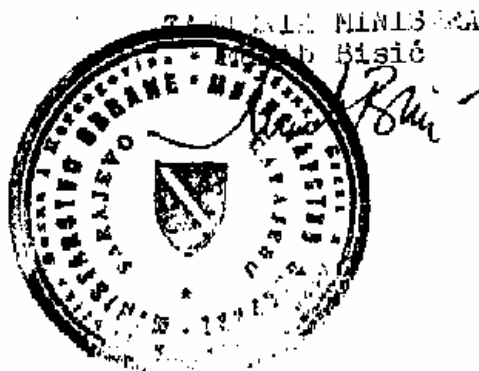
O b r a z l o ž e n j e

Štab Vrhovne Komande oružanih snaga ZMH obratio se sa zahtjevom za izdavanje odgovarajućih akreditacija za osoblje Vojno ekonomskog predstavništva u Zagrebu, odnosno Logističkih odjela u Zagrebu i Splitu. Zahtjevom je traženo izdavanje pomenutih akreditacija privremenog karaktera i njihovog ograničavanja na period do definitivnog postavljenja u Predstavništvu, odnosno Logističkom odjelu.

Imajući u vidu izloženo, a na osnovu člana 18. Uredbe sa zakonskom snagom o odbrani odlučeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

DOŠTAVALI SU:

1. MIP-u ZMH
Sarajevo
2. ŠV. OS ZMH
3. Za evidenciju
4. Arhivi

MKS 1

341

041 420846

11:

36 41 432415 PUI

Grupno Vili ili MUP Radnička 221
 Ft. je tačno!

g. ŠIHAC

g. Karamić

432-415
 g. ZLOIC

6

1726

M. Karamić
 M. B. U.

Ambasada
 Republike Bosne i Hercegovine
 Zagreb

REPUBLIKA HRVATSKA
 521 — MINISTARSTVO VANJSKIH
 POSLOVA

AMB/ZAG/2146

Prilijeno:	16.7.95	
Klasifikacijska oznaka	Org. broj	
319	0316	
Urudbeni broj	Pr. I	Pr. II
521/0216-53-2525		

Ambasada Republike Bosne i Hercegovine izrazava postovanje Ministarstvu vanjskih poslova Republike Hrvatske i ima cast zamoliti za prosljedjivanje informacije Ministarstvu obrane Republike Hrvatske i drugim nadleznim institucijama Republike Hrvatske.

Ministarstvo odbrane Republike Bosne i Hercegovine imenovalo je odredjen broj lica za rad u a) Vojno ekonomskom predstavnistvu u Zagrebu i b) u Logistickom odjelu Staba vrhovne komande Oruzanih snaga Republike BiH u Zagrebu.

U Vojno ekonomskom predstavnistvu rade sljedeca lica:

1. Hajrudin Osmanagic
2. Dzevad Topic
3. Muradif Pajt
4. Haris Karamehmedovic
5. Senad Kubat
6. Blanka Vucak

u Logistickom odjelu Staba Vrhovne komande oruzanih snaga Republike BiH u Zagrebu:

1. Hasan Cengic
2. Azim Karamehmedovic
3. Suajb Seta
4. Senaid Memic
5. Nesad Sabic

6. Emir Beslagic
7. Ejub Husika
8. Samir Lokvancic
9. Tarik Sabic
10. Mustafa Behmen
11. Enis Memic
12. Mustafa Rizvanovic
13. Mevludin Sinanagic
14. Abdulkarim Seta
15. Fadil Zorluk
16. Muzaffer Memic
17. Elvedin Mocevic
18. Alem Mujezinovic
19. Haris Zametica
20. Faruk Fejzic
21. Mustafa Pavlakic

a u Logistickom odjelu Staba Vrhovne komande oruzanih snaga Republike BiH u Splitu sljedeca lica:

1. Refik Duran
2. Zahid Muharemovic

U narednom periodu ce biti preduzete neophodne aktivnosti u pravcu regulisanja boravka lica zaposlenih u navedenim odjeljenjima, u skladu sa propisima Republike Hrvatske.

Ambasada Republike Bosne i Hercegovine koristi i ovu priliku da Ministarstvu vanjskih poslova Republike Hrvatske ponovi izraze najdubljeg postovanja.

Zagreb, 15.07.1992.

MINISTARSTVO VANJSKIH
POSLOVA
Republike Hrvatske

Odobrenje
za prodaju m/v

— MINISTARSTVO ORUŽARJE
n/r gospodina ministra
Gojka Šušter.

U svezi s našim dogovorom o uspostavi
digitalnih komunikacija, uz m/v registrirane tablice
ZE-113-936 krenulo je dio MTB (po specifikaciji
koju dostavljam). Roba se trenutno nalazi
u Ptt ploče (na maternom vrtu) i čeka zapovjed
za ulazak i prodaju kroz područje #2 #15.

Osobno je zainteresiran Predsjednik Izobegari.
Molim suglasnost koju traži gospodin
Bruno Stojić od strane Vas ili gospodina
Čučmaka.

S izobegari!

Prilog: specifikacija

Mostar 26-01-92.

Igora Izobegari

---

an unofficial office translation

Permit to allow pass for m/v

To the Ministry of Defence
Attn. Mr. Minister
Gojko Šušak

Pursuant to our arrangement on digital communication set up, along with m/v, registration plates ZE-113-936, a part of MTS (material and technical resources), according to the enclosed specification was directed towards its destination. At the moment, the merchandise is placed in the PU Ploče /Police Administration/ (at the motor vehicle) and “waits” the order for cargo and passage through the HZ HB. Mr. Izetbegović is personally interested for it. I ask for accordance from you or Mr. Čermak’s side, as demanded by Mr. Bruno Stojić

Sincerely yours

Enclosure; specification

Mostar, 26th of January 1992

Jasmin Jaganjac

JASMIN JAGARAC
ZAGREB
12.02.1992.
18,45 h

NA RUKE g. PREDSDJEDNIKU
PREDSDJEDNIŠTVA RBiH
Aliji Izetbegoviću

1. U toku današnjih kontakata sa generalom Praljakom i generalom Čermakom dogovorio sam da krene određena količina MTS za Pazarić (tj. Istočnu Bosnu) i to:

- a) metaka 7,62 x 31 komada 300.000
- b) RPG-7 komada 200
- c) MA ljuke komada 20

Sva količina stane u 2 kamiona - šlepera.

Kada stigne navedena količina krenut će sljedeće.

~~Moje uvjete~~
Sredstva su simbolična, ali ipak govore o popustariji.

2. Dao sam g. Praljku i Šušku Vaš prijedlog izjave koju ste predložili g. Bobanu.

Smatraju da je dosta približna i priznaju da je nisu dovoljno proučili. Na moj upit da li su se odrekli #2 Herceg-Bosna gen. Praljak je odgovorio da to ne postoji više i da je potreban jedan prelazni period.

Kako Boban dolazi iz Hjemacke tek sutra obećali su da će izvršiti pritisak na Bobana da se dođe do potpisu.

Mislim da se zapelo na tački 5

A to su bila obilježja.

Praljak misli da ni to neće biti sporno, da pored BOSANSKE (DEJAVNE zastave) stoji zastava provincije.

Ukoliko bude što sporno izvjestit će Vas sutra.

3. Kako general Praljak sutra putuje u Hercegovinu, a zatim put Srednje Bosne to je molio DA VAM prenesem DA odredite jednog do dva vidjenija POLITIČARA (muslimana) koji bi zajedno s njim obišli srednju Bosnu i uticali na daljnje smirivanje stanja.

Ljude koje odredite neka se jave u Mostar. Vera bi trebalo biti Zijo ili SAFET.

4. Za ovaj posao u Hjemacku uradio sam pripreme radnje. Očekujem da u ponedjeljak POTARA dobije pasos i u utorak on Vam se javiti iz Kelna.

5. Iz određenih izvora dobio sam informaciju da je g. ADIL ZULFIKARPAŠIĆ prije tri dana bio na prijemu kod predsjednika SAD g. KLIHTONA.

Takođe, da su u dnevnom kontaktu ADIL i SEFER ili ADIL i ŠIBER.

Gospodine predsjedniče, ja ne znam koje su to sve šeme, zato Vam i šaljem ove informacije. One su sigurno pouzdane. Izjave čelnih vojnika posljednjih dana nisu slučajne, nego imaju podršku od ADILA.

Havodno im je obećao dati veliku novac za oružje i opretnu koja bi išla u Bosnu. ZA ovo drugo znam jer se jedan trgovac nezogovaranjem u mom prisustvu pohvalio za taj posao. Posao je ipak propao jer ADIL nije DAO NOVAC.

ZULFIKARPAŠIĆ je prije sedam dana u FRANKFURTU DAO INTERVJU Listu GLOBUS (Zagrebačko izdanje) koji se očekuje u sljedećem broju. U tom intervjuu optužuje Vas za stradanja našeg naroda i za probleme Bosne.

He znam njegov krajnji cilj, ali analize govore da mu nije stalo do dogovora i suživota između našeg MUSLIMANSKOG naroda i HRVATSKOG. U tom smislu nije goreg da vojni vrh SEFER-ŠIBER-DIVJAK držite na oku.

ŠIBER je ADIL ZA DRŽAVU, koje ima, obećao da će utrcati da dobije generalni čin i visoku poziciju nakon rata. Poznajući njegov ^(ŠIBER) karakter za kratko vrijeme mislim da to nije daleko od istine.

Molim da moje informacije i Berga za Vas budu shvaćene kao izraz podrške i iskrenih namjera da istrajite i uspijete.

Hoćemo biti s vama ste putu.
Vi ćete uspijeti.

SELAM!

Ja smir.

Bruno zdravo

U nemogućnosti da se vidimo i čujemo ovim putem želim da ti potvrdim prijem MTS-a koje si uputio u moju jedinicu i meni. Pored potvrde prijema istog, želim da ti se duboko zahvalim i da ti pošelim dobro zdravlje tebi i tvojoj porodici. Moju zahvalnost pored tebe molim da preneseš i gospodi general bojniku Praljak Slobodanu, brigadiru Milivoju Petkoviću i ministru Boži Rajiću. Bruno pored ovih MTS koje si mi poslao neophodno mi je potrebno:

- 20. kom. Raketnog bacača granate (RPG)
- 200. kom granata za RPG
- 20. kom. Nitroglicerinskih pušaka
- 200. kom. projektila za istu pušku
- 3. PAM-a 12,7 mm
- 30.000 kom. metaka za PAM-a 12,7 mm
- 2 BST-a (Bestrzajna topa)
- 30. projektila za BST.

Bruno od ovih sredstava što mi nemožeš uputiti od sebe, Drinu i Nečka uputi gdje to mogu kupiti i nabaviti da bi mi ovo odradili.

Pored ovoga želim da te informišem da sam u par navrata obilazio stan od Mate i da ti kažem da je isti dosta uništen a da sam vrijedne stvari iz stana izvukao i ostavio kod Kule. Što se tiče Sentade ona je očuvana kao i inventar u njoj, te isti kontrolišem preko Buleta.

Na kraju moje pozdrave prenesi ocu, majki, Mati i Jozi kao i njihovim obiteljima.

Sarajevo, 23.02.1993. godine

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
 HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

GLAVNI STOŽER
 SEKTOR LOGISTIKE -SLOB
 Broj: 06-01-1411/93
 Datum, 07. travanj, 1993. god.

Dozvola za nesmetan
 prolaz,

GS HVO odobrio je nesmetan prolaz MTS i to:

- Metak 7,62X39	963.800 kom.
- Metak 12,7 mm DŠK	6.500 kom.
- Raketa RPG -7	1.048 kom.
- Automatska puška-AK-47	305 kom.
- Lanser RPG-7	25 kom.
- Raketa MALJUTKA	7 kom.
- PRM -1	500 kom.

Sredstva se prevoze na relaciji Grude - Srebrenica, a prevoze se kamionima reg. oznaka i to :

- VI - 10-31/11-47	vozač	Mahura Salem
- VI - 63-91	vozač	Čurt Fahrudin
- MD - 419-23	vozač	Sejdić Nusret

U pratnji konvoja je gosp. Bešlagić Emir i Bačević Elvedin.

Tražimo slobodan i nesmetan prolaz.

Datum, 22.03.1993. godine

STROGO POV.

SSVK OS R BiH - SARAJEVO
n/r Natchelnika SSVK OS R BiH Sefera Halilovicca

Ssaljem prijedlog za istovar TMS koja bi sutra (mozda) krenula iz Zagreba. Ukupan broj TMS umanjen je za 25 % koja bi trebalo da izuzme Hrvatska ili u Grudama.

Sredstva za Tuzlu bi po dolasku tako bila djelimicno vracena u Visoko radi raspodjele za 3. Korpus i druge jedinice.

To bi bilo uradjeno u dogovoru s Hazimom, a sredstva u Pazariccu bi podjelili na 1. i 8. Korpus (po dogovoru).

VRSTA TMS	UKUPNO	PAZARICC	2. KORPUS TUZLA
RPG - 7	75	25	50
mina za RPG-7	7500	2000	5500
daljinomjer laserski	38	10	28
lanser za 9-2M	9	3	6
raketa 9-2M	50	15	35
lanser TF-8	8	3	5
uredjaj za ispit. lansera	3	1	2
raketa TF-8	190	50	140
metak 7,63x39	750.000	250.000	500.000
puska AP	75	75	
metak 12,7 DBSK	30.000	10.000	20.000
mina PMA-1	1500	300	1200

Eventualna kupovina 4.000.000 metak 7,62x39 - 25% = podjela 1.000.000 Pazaricc + 2.000.000 Tuzla.

RD/HA/HH

KOMANDANT
Rasim Delicc

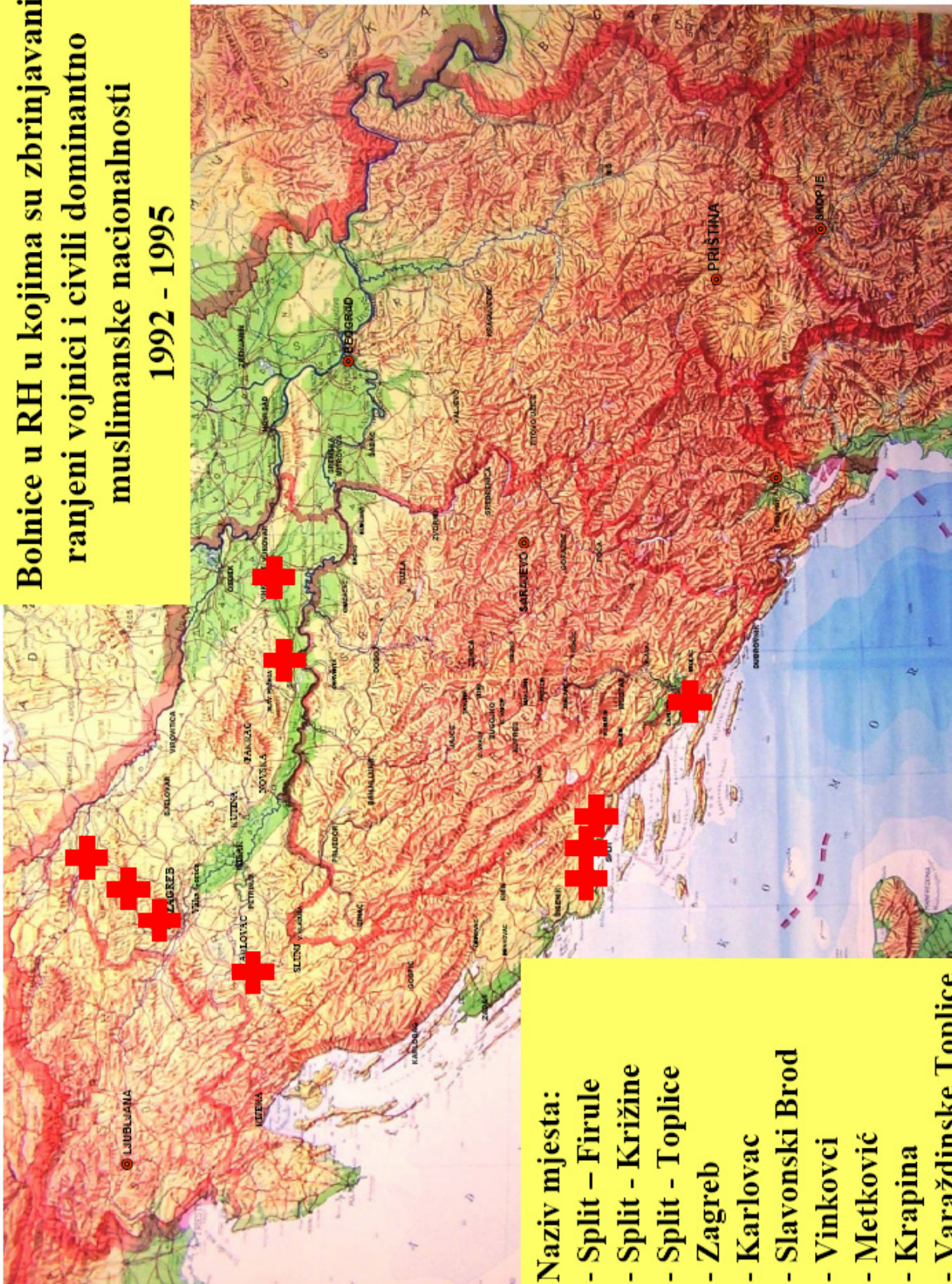

BOSNA I HERCEGOVINA

**-BOSNA I HERCEGOVINA
POČETKOM 1996. IMA 2.290.700
STANOVNIKA ILI POLOVICU
PREDRATNOG STANOVNIŠTVA
-1.537.000 U FBIH 753.000 U RS
-OD 391.000 HRVATA (52%
PREDRATNOG BROJA), U RS SE
NALAZI 11.900 ILI SVAKI DVANESTI
KOJI JE TAMO ŽIVIO PRIJE RATA**

**- U RAZDOBLJU HRVATSKO –
MUSLIMANSKOG RATA IZBJEGLO JE
152.950 (52,5%) HRVATA I 50.000
(7,5%) MUSLIMANA KOJI SU TU
ŽIVJELI**

Bolnice u RH u kojima su zbrinjavani ranjeni vojnici i civili dominantno muslimanske nacionalnosti 1992 - 1995

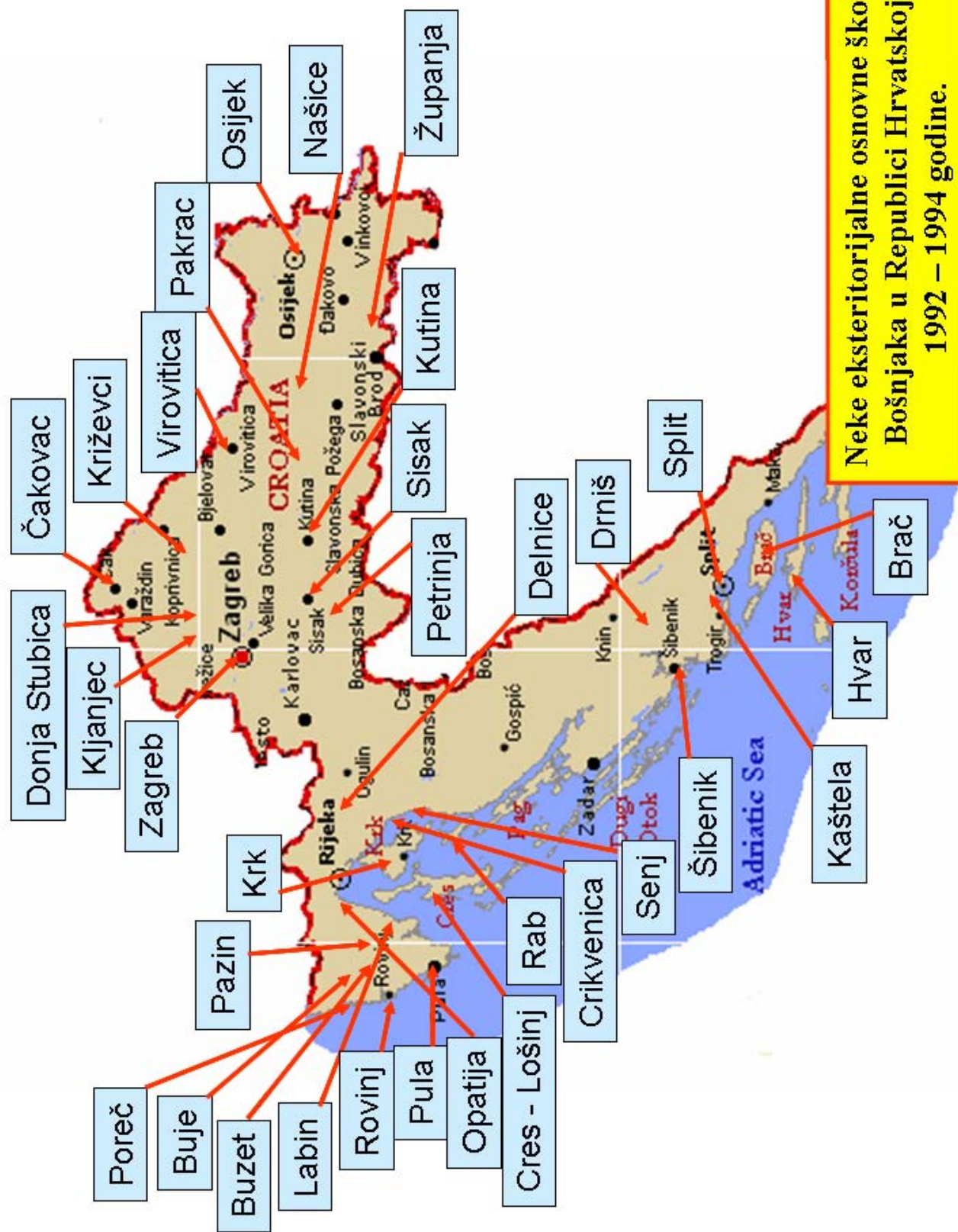
- Naziv mjesta:**
- Split – Firule
  - Split - Križine
  - Split - Toplice
  - Zagreb
  - Karlovac
  - Slavonski Brod
  - Vinkovci
  - Metković
  - Krapina
  - Varaždinske Toplice

**Broj ranjenih vojnika i civila dominantno
muslimanske nacionalnosti u nekim
bolnicama u RH
1992 - 1995**

• Split – Firule	3.329
• Split - Križine	619
• Split – Toplice	43
• Zagreb	2.982
• Karlovac	849
• Slavonski Brod	2.730
• Vinkovci	81

UKUPNO : 10.623

Neke eksteritorijalne osnovne škole
Bošnjaka u Republici Hrvatskoj
1992 – 1994 godine.

KLASA: 022-03/94-01-07
URBROJ: 532-02-2/4-94-01
Zagreb, 18. siječnja 1994.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZA PROGNAJKE I IZBJEGLICE

Z a g r e b
Ul. Republike Austrije 14

Predmet: Broj učenika iz Republike Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj

Temeljem vašeg dopisa (Klasa 019-04/93-06/6) kojim tražite za potrebe Ambasade Republike Bosne i Hercegovine podatke o školovanju učenika izbjeglica iz Republike Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj, dajemo slijedeće izvješće:

Učenici izbjeglice iz Republike Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj nastavljaju obrazovanje na dva načina, i to:

1. Najviše učenika se uključuje (dobrovoljno i na osobni zahtjev) u školski sustav Republike Hrvatske, u okvirima postojećih prostornih i kadrovskih kapaciteta škola, gdje se obrazuju po nastavnim programima Republike Hrvatske koja za njih plaća sve troškove obrazovanja (plaće nastavnika i ostale materijalne troškove kao i za učenike iz Hrvatske). Na ovakav način u 1993/94. školskoj godini obrazuju se u školama Republike Hrvatske 32.006 učenika izbjeglica iz Republike Bosne i Hercegovine, od čega 25.012 u osnovnim školama i 6.994 u srednjim školama. U predškolske ustanove uključeno je 2.800 djece iz Republike Bosne i Hercegovine (Podaci su dinamični i neprekidno se mijenjaju).

2. Dio učenika se uključuje u posebno organizirane škole Republike Bosne i Hercegovine na području Republike Hrvatske, o čemu ovo Ministarstvo nema sustavnih podataka zbog spontaniteta u organiziranju tih škola. Podatke o tim školama i učenicima ima Ambasada Republike Bosne i Hercegovine i, vjerojatno, angažirane humanitarne organizacije.

Manji broj učenika koji žele ići u neku srednju školu koja je već popunjena, ostvaruju tu mogućnost, kao i učenici građani Republike Hrvatske, upisom u programe obrazovanja po osobnim potrebama, što se posebno i plaća.

Podatke o studentima iz Republike Bosne i Hercegovine ima Ministarstvo znanosti i tehnologije Republike Hrvatske, pa se tamo mogu i dobiti.

Sa štovanjem

MINISTAR

Mr. Vesna Givardi-Jurkić

**Troškovi prognanih i izbjeglih učenika
osnovnih škola u razdoblju
I. - VI. 1992.**

U razdoblju I. - VI. 1992. godine u stručnoj službi Ministarstva prosvjete, kulture i športa - Fondu osnovnog školstva na ime troškova prognanih i izbjeglih učenika osnovnih škola zaprimljeni su zahtjevi (računi) u slijedećim iznosima.

Računi koji se odnose na prognane učenike strukturirani su na slijedeći način:

- za povećane troškove prehrane učenika u iznosu od 38.382.134.- HRD,
- za povećane troškove prijevoza učenika u iznosu od 15.643.076.- HRD,
- za povećane materijalne troškove osnovnih škola u kojima je došlo do povećanog broja odjeljenja u iznosu od 12.362.387.- HRD,
- za obvezne udžbenike prognanih učenika u iznosu od 31.357.538.- HRD,

što ukupno iznosi 97.745.135.- HRD.

Svi navedeni iznosi dokumentirani su na osnovi računa koje su dostavili općinski sekretarijati društvenih djelatnosti i IP "Školska knjiga", Zagreb.

Zahtjevi koji se odnose na povećane materijalne troškove osnovnih škola (općina) koji su primili znatniji broj izbjeglih učenika iz Republike Bosne i Hercegovine iznose prema dokumentiranim zahtjevima 43.359.238.- HRD.

Sa navedenim činjenicama upoznat je Ured za prognanike i izbjeglice Vlade Republike Hrvatske dopisom (KLASA: 431-03/92-01-230, URBROJ: 532-05-3/9-92-01) od 15. lipnja 1992. godine. Međutim, usmenim kontaktom sa službenicima Ureda upoznati smo da Ured neće osiguravati sredstva za navedene troškove. Budući da u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 1992. godinu Ministarstvu prosvjete, kulture i športa nisu za ove namjene osigurana posebna sredstva molimo vas da navedenu činjenicu uzmete u obzir te osigurate podmirenje ovih računa.

Napominjemo da smo iz sredstava za zajedničke programe na razini Republike bili prisiljeni platiti iznos od 29.727.707.- HRD za udžbenike prognanih učenika.

U prilogu vam dostavljamo Pregled zahtjeva za podmirenje troškova za prognane učenike zaprimljene od 1. siječnja do 28. svibnja 1992.

REDUCIRANI NASTAVNI PROGRAM

PREDMET: Bosanski jezik

RAZRED: I

(5 casova sedmicno)

Uvodni cas
Predvježbe za pisanje.
Prva slova
Učenje slova
Vježbanje prvih slova

Pocetno citanje
Stampana slova
Vježbe pisanja
Citanje

Citanje
Pisanje stampanih slova
Brzo citanje

Imenice
Prepisivanje
Diktat
Recenice

Pisana slova
Veliko slovo
Citanje
Govorne igre

Recenice
Znaci na kraju recenice
Pricanje
Rijecnik

Imenovanje svojstava
Prepicavanje

REDUCIRANI NASTAVNI PROGRAM

FREDMET: Bosanski jezik

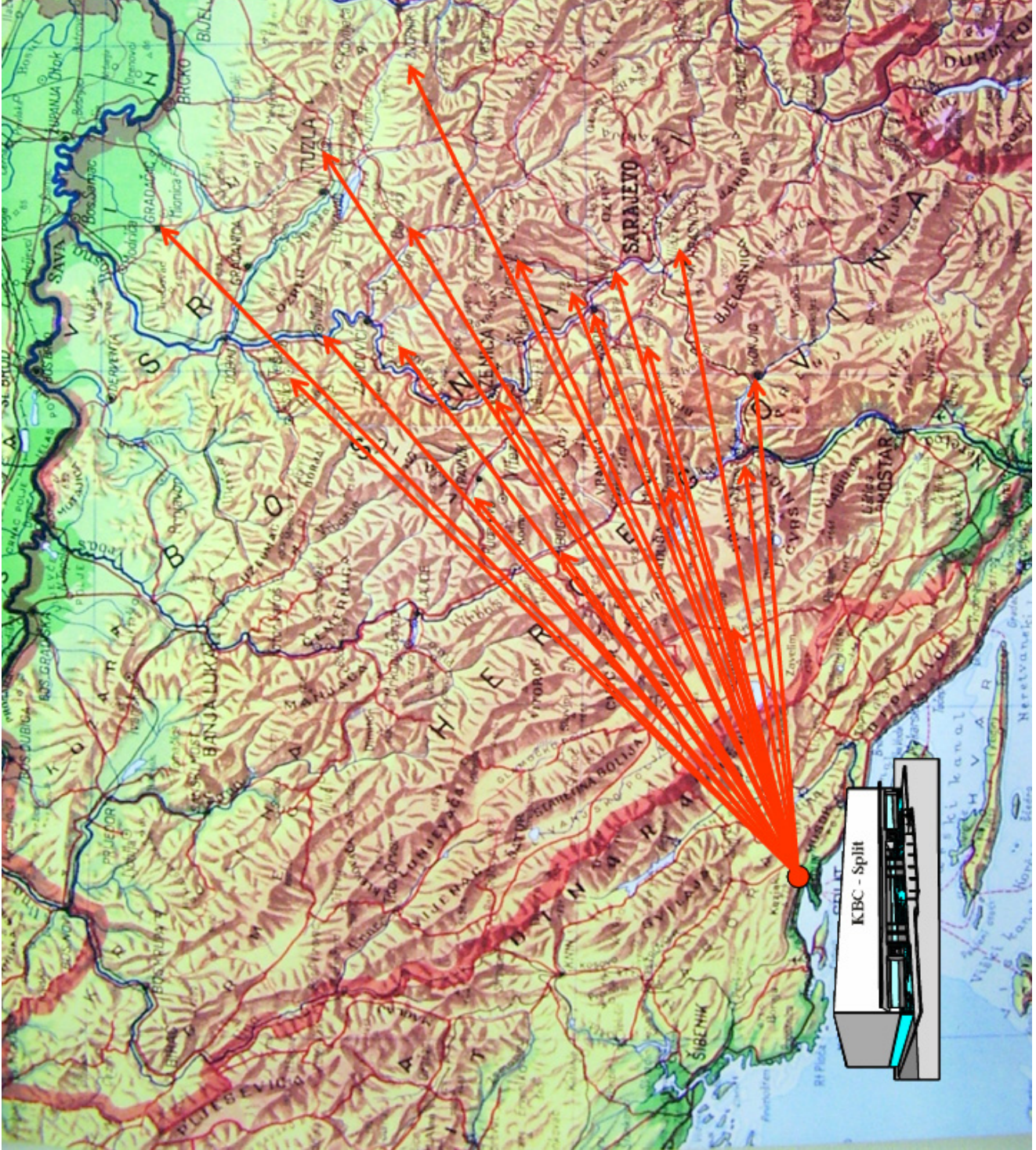
RAZRED: VIII

(3 casa sedmicno)

O bosanskom jeziku. Ponavljanje gradiva. Pismena vježba - provjera nivoa pismenosti. T.Ujevic: Ove su rijeci crne od dubine. Ponavljanje o sloznoj rečenici. Rijec, recenica, tekst. Visestruko slozjena recenica. Korijen rijeci. Mak Dizdar: Krinovi. A.B. Simic: Opomena. Tvorba rijeci pomocu sufiksa i prefiksa - izvedenice. Tvrtka rijeci slaganjem i povezivanjem - slozenice i poluslozenice. D.Cesaric: Vocka poslije kise. A.G.Matos: Nokturno. Zamjena glasa "jat" u ijekavskom. Ponavljanje i provjera gradiva. Akcenat - podjela po duzini i melodiji. Jure Kastelan: Konjanik. Izet Sarajlic: Pjesme. Ivan Slavniceg: Barbara. Jezik kao sredstvo komunikacije. Glasovni sistem bosanskog jezika. Opisivanje - humoristicki opis. Opisivanje - tehnicki opis. Balog: Zirafa se ozirafila. L. Paljetak: Macka kod psihijatra. Stil: Razlicite vrste stilova. Hasanaginica, nar.balada. Ponavljanje gradiva. Homer: Hektor i Andromika. Safet - beg Basagic: Pjesme. Prva skolska pismena zadaca. Zajednicki ispravak prve skolske pismene zadace. Individualni ispravak prve skolske pismene zadaci. Narodna epska pjesma. Kontrolni rad. Sistematizacija gradiva iz gramatike. Sistematizacija gradiva iz knjizevnosti. Utvrdjivanje ocjena za I polugodiste. Ponavljanje gradiva. Izbor iz Bosanskohercegovacke poezije. I.G.Kovacic: Jama. B.Copic: Junacki svijet Maligana Delije. M.Selimovic: Zlatna ptica. H.Kikic: Provincija u pozadini. Tudjice, fraziologizmi. Stjepan Tomos: Ljubav, najljepsi trenutak u zivotu. Dervis Susic: Pobune. Lik u knjizevnom, scenskom i filmskom djelu. Z.Dizdarevic: Pripovijetke. Pripovijedanje. I.Andric: Knjiga. N. Vasiljevic Gogolj: Taras Buljuba. Raspravljanje. Isak Samokovlija: Nosac Samuel. Slavko Kolar: Breza. Pisanje velikog i malog slova. Sluzba padeza u recenici. Nareodne pripovijetke. Zapisnik. Znacenje glagolskih oblika. Jaroslav Hasek: Dobri vojnik Svejk. Molba, zahtjev, prijava. Pisanje skracenica. Izbor iz Bosanskohercegovacke proze. Ponavljanje gradiva. A.Senoa: Prosjak Luka. Ana Frank: Dnevnik. Artur Klark: Odiseja u svemiru. M.Krleza: Trolakova djeca. M.Ogrizovic: Smrt Hasanaginice-- drama. Interpunkcija. Druga skolska pismena zadaca. Zajednicki ispravak II skolske pismene zadace. Individualni ispravak II skolske pismene zadace. V.Sekspir: Romeo i Julija. Igrani film. Ponavljanje glasovnih promjena. Kontrolni rad. Sistematizacija znanja iz knjizevnosti. Utvrdjivanje ocjena za II polugodiste.

Humanitarna pomoć u lijekovima Muslimanima:

- Bugojno
- Breza
- Banovići
- Gradina
- Gradačac
- Ilidža
- Jablanica
- Konjic
- Kreševo
- Kladanj
- Livno
- Maglaj
- Novi Travnik
- Prozor
- Pazarić
- Rama
- Tešanj
- Tuzla
- Vareš
- Visoko
- Gornji Vakuf
- Zenica
- Zvornik
- Žepče

MKS20/3

KLINIČKA BOLNICA SPLIT

21000 SPLIT • Spinčićeva 1
HRVATSKA
Telefon: (021) 556-111
Telefax: (021) 365-738

CLINICAL HOSPITAL SPLIT

21000 SPLIT • Spinčićeva 1
CROATIA
Telephone: (021) 556-111
Fax: (021) 365-738

URED RAVNATELJA
Klasa: 052-01/98-01/08
Ur.pr.: 2181-147-98-01-01-1

Split, 17. lipnja 1998.god.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZA SURADNJU SA
MEDUNARODNIM KAZNENIM SUDOM
n/r Snježana Bagić, predstojnica

Štovana,

u svezi Vašeg dopisa br. 15-06/98. od 15.06.1998. godine, udovoljavamo Vašem traženju, te Vam dostavljamo podatke o bolesnicima i ranjenicima iz 1992. i 1993. godine, za koje pretpostavljamo da su muslimanske nacionalnosti.

Naime, u našoj medicinskoj dokumentaciji ne postoji rubrika nacionalnost, pa smo se opredjelili za one bolesnike i ranjenike koji su došli iz područje BiH ili su bili izbjeglice u Hrvatskoj iz BiH s karakterističnim (muslimanskim) imenima.

Tijekom 1992. i 1993. god. djelatnici zdravstvene ustanove KB "Firule" u Splitu u sastavu koje se nalaze organizacijske jedinice: "Firule", "Križine" i Toplice pružali su liječničke usluge, odnosno provodili hospitalizaciju civilnih i vojnih osoba muslimanske narodnosti.

Za svakog pojedinog pacijenta vođen je protokol o liječenju, odnosno isti su evidentirani u knjigama protokola prijema sa svim relevantnim pokazateljima. Obzirom da je navedene protokole odnosno cjelokupnu dokumentaciju bilo potrebno informatički obraditi, u informatičkom centru KB "Firule" u Splitu izraden je program, te su svi relevantni pokazatelji (identifikacijski podaci, vrijeme prijema i otpusta, dijagnoza, stanje pacijenta pri otpustu itd.) uneseni u isti.

Iz obradenog materijala vidljivo je da je tijekom 1992. i 1993. godine u KB "Firule" u Splitu primljeno, hospitalizirano, te nakon provedenog liječenja otpušteno na kućnu njegu ukupno 3.991 osoba muslimanske narodnosti i to prema lokalitetima kako slijedi:

* lokalitet "Firule"	3.329
* lokalitet "Križine"	619
* lokalitet Toplice	43

UKUPNO: 3.991

Svi navedeni podaci mogu biti korišteni pred Međunarodnim sudom u Haagu, po uobičajenoj sudskoj proceduri.

Sa štovanjem,

RAVNAATELJ KB SPLIT

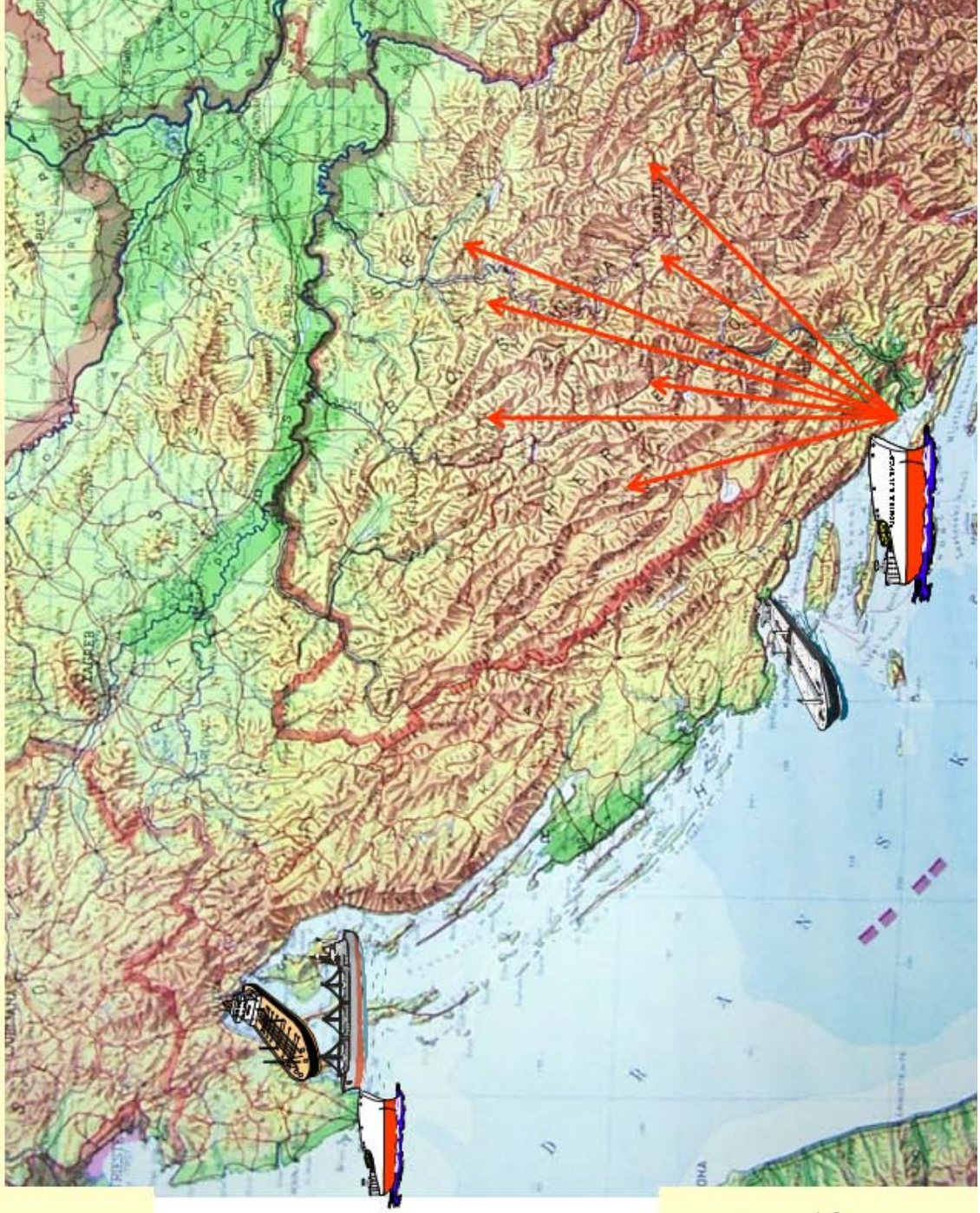
Dr.sc. Mihovil Biočić

Humanitarna pomoć za BiH preko Hrvatskih luka

1992 - 1995

LUKE :

- Raša
- Pula
- Rijeka
- Split
- Ploče

Promet Luke
Ploče tijekom
rata iznosi
601.133.307 kg
tereta u vidu
humanitarne
pomoći.

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo rada i socijalne skrbi
Sektor socijalne skrbi
Odjel za humanitarnu djelatnost

Očevidnik

***predstavništava stranih pravnih osoba
registriranih u Republici Hrvatskoj
za obavljanje humanitarne djelatnosti***

s podacima o:

*registriranju
podružnicama
odgovornim osobama
broju zaposlenih osoba
potvrdama za oslobađanje od plaćanja carine
području djelovanja
djelatnosti/obliku pomoći
skladišnom prostoru
nadzoru nad radom*

(samo za službenu uporabu)

Zagreb, svibnja 1996. godine

STRUKTURA KORISNIKA POTVRDE ZA OSLOBAĐANJE OD PLAĆANJA CARINE
I BROJ IZDANIH POTVRDA PO KATEGORIJAMA KORISNIKA

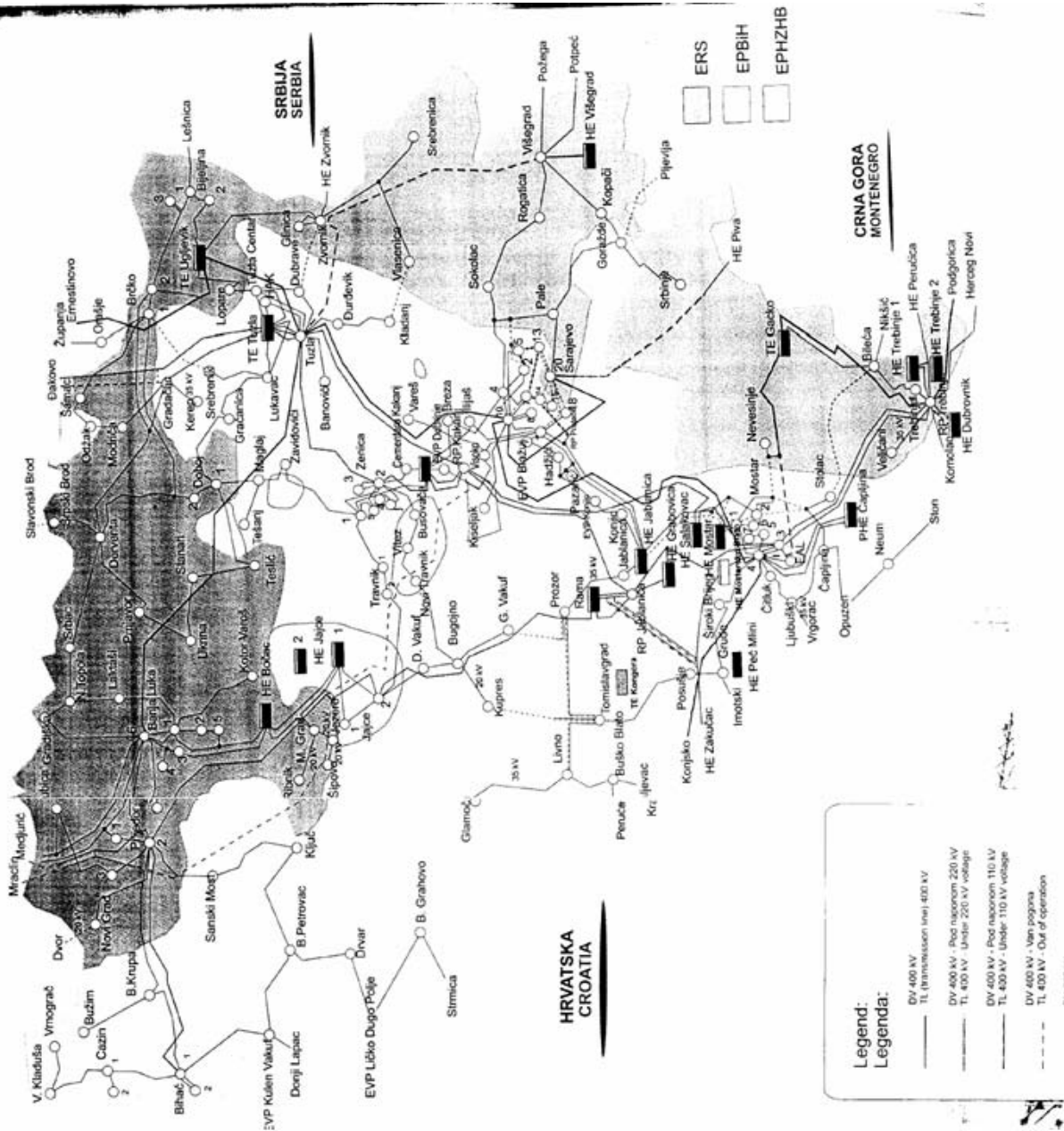
kategorija korisnika	potvrde za robu*				potvrde za vozila			
	1992.	1993.	1994.	1995.	1992.	1993.	1994.	1995.
Humanitarne organizacije	1	64	213	203	5	33	17	21
Strane pravne osobe	-	7	20	18	-	-	-	1
Vjerske zajednice	1	47	168	68	1	18	-	16
Druge domaće pravne osobe	-	-	2	-	-	-	-	1
Crveni križ	4	34	50	27	2	35	37	19
HVIDR-a	-	8	3	-	-	14	7	3
Caritas	-	7	97	67	5	34	61	45
Službe i ustanove, soc. skrb	4	31	64	35	2	14	17	6
Ostali (općine, škole, vatrogasci)	1	26	5	10	1	18	11	11
Ukupno potvrda	11	224	622	428	16	166	150	123

* humanitarna pomoć u obliku hrane, higijenskih potrepština, odjeće i obuće, namještaja, tehničke opreme, ogrijeva i slično

U periodu od 1992 – 1995 godine na području Republike Hrvatske djelovale su 234 strane Organizacije za Humanitarnu pomoć i djelatnost, porijeklom iz 32 strane zemlje.

Uz domaće Humanitarne i Vladine organizacije, ove organizacije su bile najvažniji faktor za pomoć stanovništva u BiH, a posebno Muslimanskom narodu.

Elektroenergetski Susetav RH i BiH

PREGLED PROIZVODNJE, ISPORUKE I PREUZIMANJA ELEKTRICNE ENERGIJE U 1992. GOD.

MWh

Mjesec	Proizvodnja hidroelektrana	Isporuka HEP-1	Prijeljeno od HEP-a		Saldo razmjene JP HZ HB-HEP	Isporuka za Bosnu iz HEP		Potrošnja Hercegovine			UKUPNO		
			Hercegovina	Transit		iz EP HZ HB	iz HEP	Opuz.-Cajpij Lj.-Ci.-No. Kralj.-Brod.Biat.-Liv	110KV	110 KV		110 KV	
VII	157.391	55.504	17.284	978	37.242	101.887	978	102.865	6.871	7.494	2.654	455	17.284
VIII	175.758	103.938	23.667	3.243	77.028	71.820	3.243	75.063	13.813	6.639	2.777	438	23.667
IX	180.226	109.913	23.405	273	86.235	70.313	273	70.586	13.411	6.978	2.530	486	23.405
X	149.568	73.858	30.544	20.339	22.975	75.710	20.339	96.049	16.127	8.547	3.338	552	30.544
XI	212.981	78.913	41.109	22.076	15.728	134.068	22.076	156.144	25.124	11.369	3.915	701	41.109
XII	227.239	102.878	57.397	6.063	39.419	124.361	6.063	130.424	30.837	20.108	5.369	1.083	57.397
Ukupno	1.103.163	525.004	193.406	52.972	278.627	578.159	52.972	631.131	107.983	61.135	20.593	3.695	193.406

Mjesec	Proizvodnja hidroelektrana	Razmjena "JP HZ HB" - HEP		Isporuka za Bosnu		Ukupno
		Predsto	Prijeljeno	iz EP HZ HB	iz HEP	
VII	157.391	55.504	17.284	38.220	101.887	102.865
VIII	175.758	103.938	23.667	80.271	71.820	75.063
IX	180.226	109.913	23.405	86.508	70.313	70.586
X	149.568	73.858	30.544	43.314	75.710	96.049
XI	212.981	78.913	41.109	37.804	134.068	156.144
XII	227.239	102.878	57.397	45.481	124.361	130.424
Ukupno	1.103.163	525.004	193.406	331.598	578.159	631.131

NAPOМЕНА :

Ukupnu isporuku električne energije iz "JP EP HZ HB" za Bosnu treba usanjiti za iznos od 31.359 MWh koliko su potrošili Prosepr, Jablanica i Konjic u periodu 07.-12. mjesec 1992 godine.

Iz ovoga slijedi da je u Bosnu u periodu 07.-12. mjesec 1992.godine isporučeno 546.800 MWh iz "JP EP HZ HB" i 52.972 MWh iz HEP odnosno ukupno 599.772 MWh.

Postupanje RH

- Međunarodna zajednica
- Referendum
- Priznanje
- Veleposlanik
- Oružje
- Obuka
- 77. brigada
- Izbjeglice
- Ranjenici (liječenje, sanitetski materijal)
- Humanitarno djelovanje
- Školstvo
- Kultura
- Sport

Cutellerov plan 19.03.1992.

40. Cutellerov plan: Tekst izjave o načelima za novo ustrojstvo Bosne i Hercegovine (Sarajevo, 18. 3. 1992.)¹

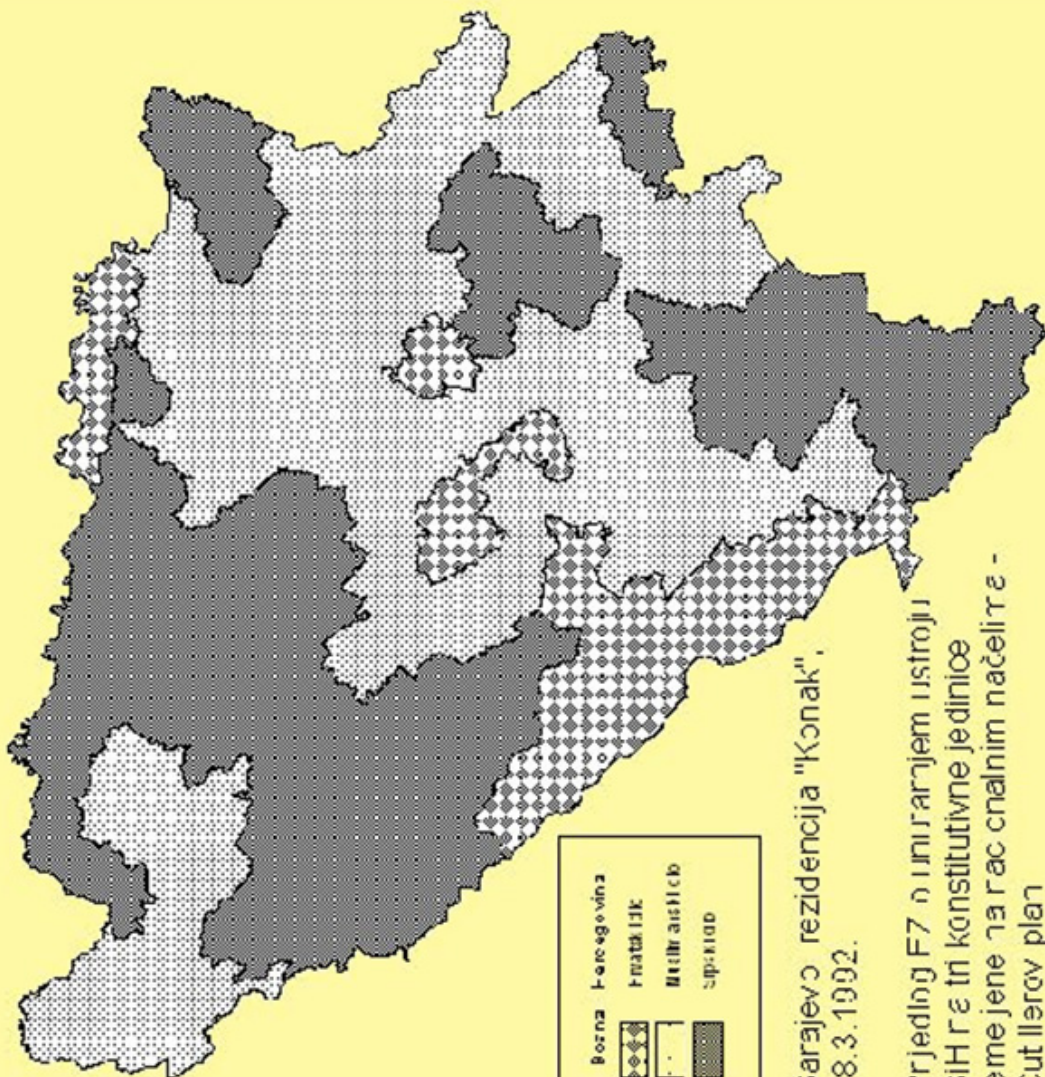
Izjava o načelima za novo ustrojstvo Bosne i Hercegovine

A. Nezavisnost

1. Bosna i Hercegovina će biti država sastojena od tri sastavne jedinice, temeljene na nacionalnim načelima i vodjeći računa o gospodarskim, zemljopisnim i drugim kriterijima.
2. Bosna i Hercegovina će zadržati svoje sadašnje granice i niti vlada Bosne i Hercegovine, niti vlade sastavnih jedinica neće pokušati ni podupirati težnje prema bilo kojem dijelu njenih teritorija od strane susjednih država.
3. Suverenitet počiva u građanima muslimanskog, srpskog i hrvatskog naroda, te drugim narodima i nacionalnostima, koji ostvaruju svoju suverenost građanskim sudjelovanjem u sastavnim jedinicama i u središnjim organima republike.

B. Opća načela

1. Bosnom i Hercegovinom i njenim sastavnim jedinicama upravljaćet se u skladu sa sljedećim ustavnim načelima, kako se ona razvijaju i općenito provode u demokratskim državama zapadne Europe, te kako su izložena u nacrtu konvencije o kojem se raspravlja na konferenciji:
  - a. Poštovanje ljudskih prava kao najviših njezinih prethodeno u nacrtu konvencije, poštovanje pravnog vlasništva, tržišne privrede i slobodnog poduzetništva;
  - b. Opće i jednako pravo glasa, slobodni izbori i tajno glasanje;
  - c. Sloboda za političku i sindikalnu djelatnost;
  - d. Svjetsveni državni sustav s punom slobodom vjerskospovijesti, razvojnoshu crkve od države, razvojnoshu oblasti izvišne, zakonodavne i sudske vlasti, s poštivanjem zakona i s demokratskim djelotvornim sustavom nadzora i zaštite ustavnosti i zakonitosti;
  - e. Međunarodni nadzor i jurisdikcija nad zaštitom ljudskih prava i sloboda.

Sarajevu rezidencija "Konak",
18.3.1992.

Prjedlog F7 o unutararjem ustroju
BiH re tri konstitutive jedinice
teme jene na racionalnim načelima
Cutellerov plan

Izvor: Vjesnik, 19.3.1992.

Hrvati prvi potpisali – Izetbegović potpisao, pa porekao

Alija Izetbegović: Govor na zatvorenoj sjednici SDA nakon povratka s Lisabonskih pregovora, 25. veljače 1992.

Svoja stajališta o Lisabonskoj izjavi i pregovorima, **Alija Izetbegović** je objasnio na zatvorenoj, proširenoj sjednici sjednici Glavnog odbora SDA koja je održana **25. februara 1992.** godine u Domu milicije u Sarajevu

Izetbegović: Prije svega da vas obavjestim jer se pogrešno interpretira ono što smo mi u Lisabonu uradili, mi nismo nikakve odluke tamo donijeli, mi nismo nikakav dogovor postigli, naime, mi nismo ništa potpisali, mi smo nakon dvodnevni razgovora o kojima ću vam reći okolnosti, kako su se odvijale, i neke možda nepoznate za vas činjenice. Nama je Kutiljero koji vodi sastanak a uz njega imaju još dvojica ljudi, jedan je Portugalac Goreš koji je inače neki konzul u Parizu i Darwin, Englez. Njih trojica su bili ispred Evropske zajednice, s tim što Kutiljero vodi taj sastanak kao zamjenik predsjedavajućeg, dakle ne u svojstvu nekog Portugalca ili portugalskog funkcionera nego u svojstvu funkcionera Evropske zajednice.

Dakle, na tom sastanku koji je trajao dva dana, jedno popodne intenzivnih razgovora jedno četiri-pet sati i sutradan jedno pet do šest sati, negdje do otprilike tri popodne, od devet do tri. Mi smo nakon prvog dana razgovora, navečer, od Evropske zajednice dobili jedan papir, prvu verziju mi imamo, mi smo dobili dva papira tamo, ja sad govorim o prvom papiru koji smo dobili prve večeri koji nas je jednostavno ako ništa drugo da ne kažem konsterniro ali dobro začudio. Taj papir je predviđao konfederalno uređenje Bosne i Hercegovine i došao je na naše čuđenje od strane Evropske zajednice, ne kao prijedlog nekih od ovih partnera, nekih od ovih stranaka, nego obrnuto baš od Evropske zajednice. To je bilo negdje iza večere, zapravo za vrijeme večere je bilo najavljeno da ćemo dobiti taj papir, poslije večere taj papir je podijeljen. Mi smo se vratili u hotel i čitali taj tekst i ostali smo jedno tri četiri sata. Kao što znate, kad kažem mi, mislim na sebe, profesora Mahmutčehajića i Harisa Silajdžića, nas trojica smo predstavljali našu delegaciju tamo.

Nakon čitanja papira nastala je jedna prilično neprijatna situacija, nismo znali šta da činimo, osjećali smo se pritisnuti uza zid, jer jednostavno, znali smo, da taj papir odgovara i Srbima i Hrvatima u cijelosti a da nama nikako ne odgovara. Naime, uglavnom ne odgovara, ne znam da li bih mogao reći baš nikako ali sadržavaju nekoliko vrlo nezgodnih odredaba.

Nakon duže diskusije i pošto smo popričali sa HDZ-om, negdje oko ponoći, mi smo se razišli...

... Ono što je najnezgodnije u tome bilo to je jasna konfederalna opcija Bosne i Hercegovine, takve nezavisne ali konfederalne Bosne i Hercegovine, jer je tamo stajalo Bosna i Hercegovina će se sastojati iz tri "status" - "države". I dalje je bilo odredaba, bilo je predviđeno da Sarajevo bude eksteritorijalno...

... Oni nama kažu - Mi znamo šta je vaš cilj - nezavisna Bosna i Hercegovina - imate je. Njihov je cilj reorganizacija Bosne i Hercegovine, i vi to ne možete osporavati. Imajte u vidu da dva naroda to traže. Mogu vam reći da je ovo dva naroda bio glavni argument, jer, oni to nisu ali mi smo imali u vidu, u pitanju je bio referendum.

Ja ovdje iznosim naše motive i naš način razmišljanja, čime smo bili motivirani ono kasnije jedno saopštenje koje je bilo izdato da ga prihvatimo kao nešto s čime smo se eto usaglasili. Nevoljko, ali smo se usaglasili. Ja ću vam kasnije reći na što se to saopćenje odnosi jer ga ne treba miješati s ovim papirom. Naime, papir nije prihvaćen. Prihvaćeno je samo saopćenje od tri tačke. Ovo ostalo nismo prihvatili, rekli smo - to je stvar budućih razgovora.

Naime, ja sam imao u vidu i vi to imajte u vidu molim vas, i kod daljih ovih razgovora šta da radimo. Imajte to u vidu. Ako hrvatska zajednica ne izađe na referendum, referendum je propao. Imajte to stvar u vidu. Nemojte se nipošto s time kockati. Mi na referendumu moramo proći, ako ne prodemo ostali smo u bunaru i nema načina da se izvadimo za daljnjih trideset godina. Ko zna? Naime, vjerovatno bi nastala jedna faza, srozali bi se dosta duboko natrag, ko kad guraš onaj kamen, znaš onaj što kažu kako se zvao , gurate ga do vrha brda a onda vam se izmakne i odleti ponovo u dolinu, pa hajde za njim ponovo i guraj uz ono brdo. Referendum se ne smije izgubiti, ...

✓ Ovakva Bosna kakva je danas u slučaju da prođe uspješno referendum, makar sa 55 posto, mi imamo već seriju priznanja u toku slijedeće sedmice, pa u toku one slijedeće seriju i mi smo definitivno učvrstili situaciju ovdje.

Naš rezon je ovakav bio - dobro, dajte da mi stavimo obručeve oko Bosne, da to sačuvamo, da otklonimo osnovnu opasnost a unutra nek se burka šta hoće, šta ja mogu? Pa neka transformacija, pa neke regije, pa neke nacionalne... Nek su obručevi oko Bosne definitivno stavljani. To je bio naš rezon.

Recimo u toj čitavoj kalkulaciji šta i kako uraditi, meni se učinilo, i dalje to, razmišljajte o toj stvari, ne bi li može biti nama Muslimanima bilo u interesu da pošto osiguramo Bosnu, izjavama njihovim da prihvataju takvu Bosnu, ako bi prihvatili u onom saopštenju ako se sjećate u tački 1., garancijama vani, priznavanjem nezavisnosti da možda prihvatimo neke stvari unutra ne bi li se , stvorio mir nekakav, ne bi li se to otčepilo , ne bi li ekonomija dobila šansu da radi svoj poso, ne bi li poso krenuo , rad, ja vam kažem uvjeren sam u to, vi mladi ćete to doživjeti, vjerovatno, ekonomija će srušiti te pregrade, to su budalaštine, ludosti, mislim da bi te ludosti nestale čak i kad bi bile uspostavljene, one jednostavno nisu moguće. I prema to je jedan mali Skadar, smijemo li se u to pouzdati, ne smijemo li, možemo li politiku voditi na da kažem ziheraškoj osnovi, da kažemo ovo je sigurno, možemo li unijeti unutra jedan element rizika, nekog proračuna u kojem možemo, naravno da se prevarimo, možemo li unići pa da kažemo, pa dobro majku mu nama je cilj da sada očuvamo Bosnu, to je prva faza, Bosnu očuvati, osigurati joj nezavisnost, pa sad unutra kako će biti neka bude zasad kako će biti. ...

Dakle, imajmo u vidu kod ovog raspravljanja šta ćemo uraditi sada jednu stvar. Nemojte, jutros sam raspravljao s nekim ljudima , vrlo finim, dobranim ljudima i oni mi iznose samo spisak želja, nama treba to, mi trebamo to , muslimanski narod ima pravo na ovo i na ono i niko mi ne kaže kako da ro realiziramo. Zato vi ako imadnete neke prijedloge, recite mi na koji način to mislite postići . Imajte na umu jednu stvar da sve to mora ići pred ovu skupštinu. U Skupštini morate imati pristanak HDZ na svako rješenje, inače nemate većinu. Mjerite taj prijedlog, što kažu dva puta dva četiri . Mi smo neki dan referendum jedva izgurali. Mi smo imali tamo onu čistu formulu, jeste li za nezavisnost Bosne i Hercegovine . Odugovlačenje je bilo ne samo zbog odbijanja Srba, ali mogu vam reći i zbog HDZ-a. Oni su nam uzeli daljnja tri četiri sata raspravljanja, nisu htjeli da izađu na referendum. Onda su oni preformurisali, pa su stvorili ovo pitanje, pa su otišli u Livno pa su pobili vlastito mišljenje, nisu se složili sa samima sobom pa su ubacili ako se sjećate one kantone. Mislim da smo ovim sada gore, ovim uslovnim pristankom , mislim da smo hrvatski element dobili za referendum. Oni hoće sad da glasaju jer se nadaju da će u toj Bosni i Hercegovini dobiti nekakvu suverenost, nekakva nacionalna priznanja, nekakve regije itd. jer je to dio ove saglasnosti. A ta saglsnost se sastojala iz tri tačke. Prva tačka, Bosna i Hercegovina ostaje, garantuje se opstanak u nepromijenjenim historijskim i sadašnjim granicama. Druga tačka- da će se transformisati Bosna stvarajući regije , uzimajući kao osnov etnički sastav stanovništva, na etničkoj osnovi, kako se kaže. I treća tačka da će se sve ovo provoditi i sve dalje provoditi uz prisustvo i garancije Evropske zajednice. Prva i treća tačka nisu sporne, druga jest. Druga je ona koja izaziva kontroverze i razmišljanja bi li to trebalo ovako ili onako itd.

Vance-Owen

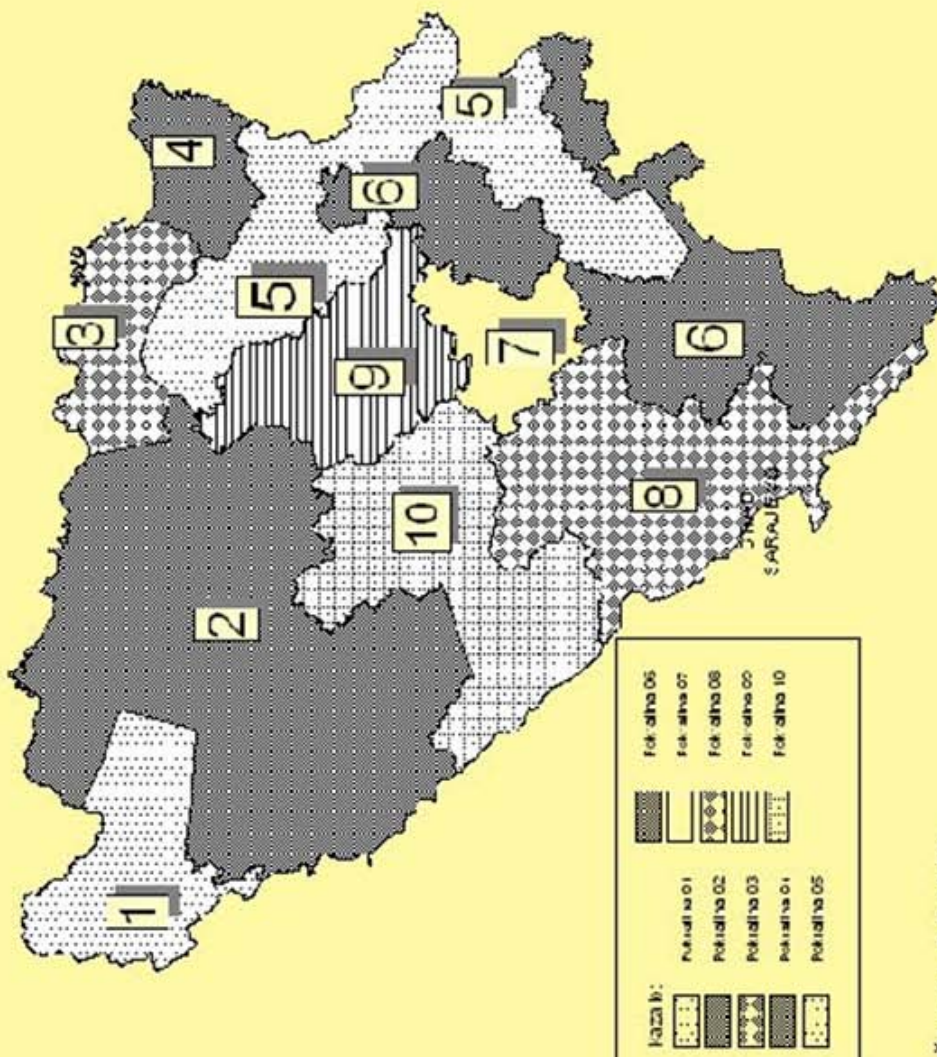
03.03.1993.

101. Vance – Owenov plan: Sporazum o budućim odnosima Hrvata i Muslimana u Bosni i Hercegovini - (New York, 3. 3. 1993.)

U New Yorku su 3. ožujka 1993. predsjednik Predsjedništva BiH Alija Izetbegović, ministar vanjskih poslova BiH Hren Stijepić, predsjednik Hrvatske zajednice Herceg Bosna Mate Boban i premijer BiH Mile Akmečić potpisali neformalni hrvatsko-muslimanski sporazum kojim se predviđaju i uvodeju međusobni odnosi u prijedlazu razdoblju primjene Vance-Owenova mirovnog plana i uloga prijedlaza Predsjedništva kao središnjeg tijela za primjenu tog plana. Tekst sporazuma objavljenom u cijelosti.

Sporazum

1. Nakon potpisivanja opsežnog mirovnog paketa od strane predsjednika Izetbegovića, obje se strane suglašavaju da se sve provincije unutarni dijelovi teritorija Republike Bosne i Hercegovine i da neće biti smatrane nacionalnim teritorijima.
2. Tijekom razdoblja prijelazne vlade, obje su strane suglase u potpunosti poštovati ovladane odluke Predsjedništva i Vlade Republike Bosne i Hercegovine.
3. Kad bude potpisani mirovni sporazumi, strane su suglase podici sadržajni stijeg Republike Bosne i Hercegovine duž međunarodnih granica Republike Bosne i Hercegovine te na svim javnim zgradama, dok sve strane u skladu s novim ustavom ne donesu odluku o novom stijegu.
4. Odgovornosti Predsjedništva, Vlade Republike Bosne i Hercegovine i Provincija bit će u skladu sa slovom i duhom Ustavnih načela koja su strane prihvatile i potpisale. 5. U svjetlu slova o nadzoru teškog naoružanja što ga je 1. ožujka 1993. napisao general Nambiar, predsjednik Izetbegović se suglase potpisati vojni sporazum.
6. Strane su suglase da će institucija Predsjedništva biti zadržana tijekom razdoblja prijelazne vlade. Prijelazno Predsjedništvo će imati devet članova, odnorno tri predstavnik iz svakog od tri konstitutivna naroda. Budući da Republika Bosna i Hercegovina treba biti demilitarizirana kao što se preporuča Ustavom načelom br. 7, glavni zapovjednik Oružanih snaga neće nastupiti obnaštajući dužnost u prijedlazu Predsjedništva.
7. Devet članova privremenog Predsjedništva određiti će jednog člana koji će vršiti dužnost predsjednika Predsjedništva. Predsjednik će obnaštati ulogu šefa države. Politički predsjedništva nitra će se svakih šest mjeseci među predstavnicima konstitutivnih naroda u skladu sa posebnim redovitim rotacijama (Muslimani, Srbi, Hrvati).
8. Prijelazno Predsjedništvo donosit će odluke konsenzusom svojih devet članova, kvalificiranom većinom od sedam ili običnom većinom od pet glasova, ovisno o tome odnose li se odluke na ustavna načela, posebno važna pitanja ili neobičajne poslove Predsjedništva. Ako članovi prijelaznog Predsjedništva neće biti u stanju potpisati sporazum na temelju većine, savjetovati će se sa Supredsjedateljima, čija će odluka biti obavezujuća.

Žrnova, 2. 3. 1993.

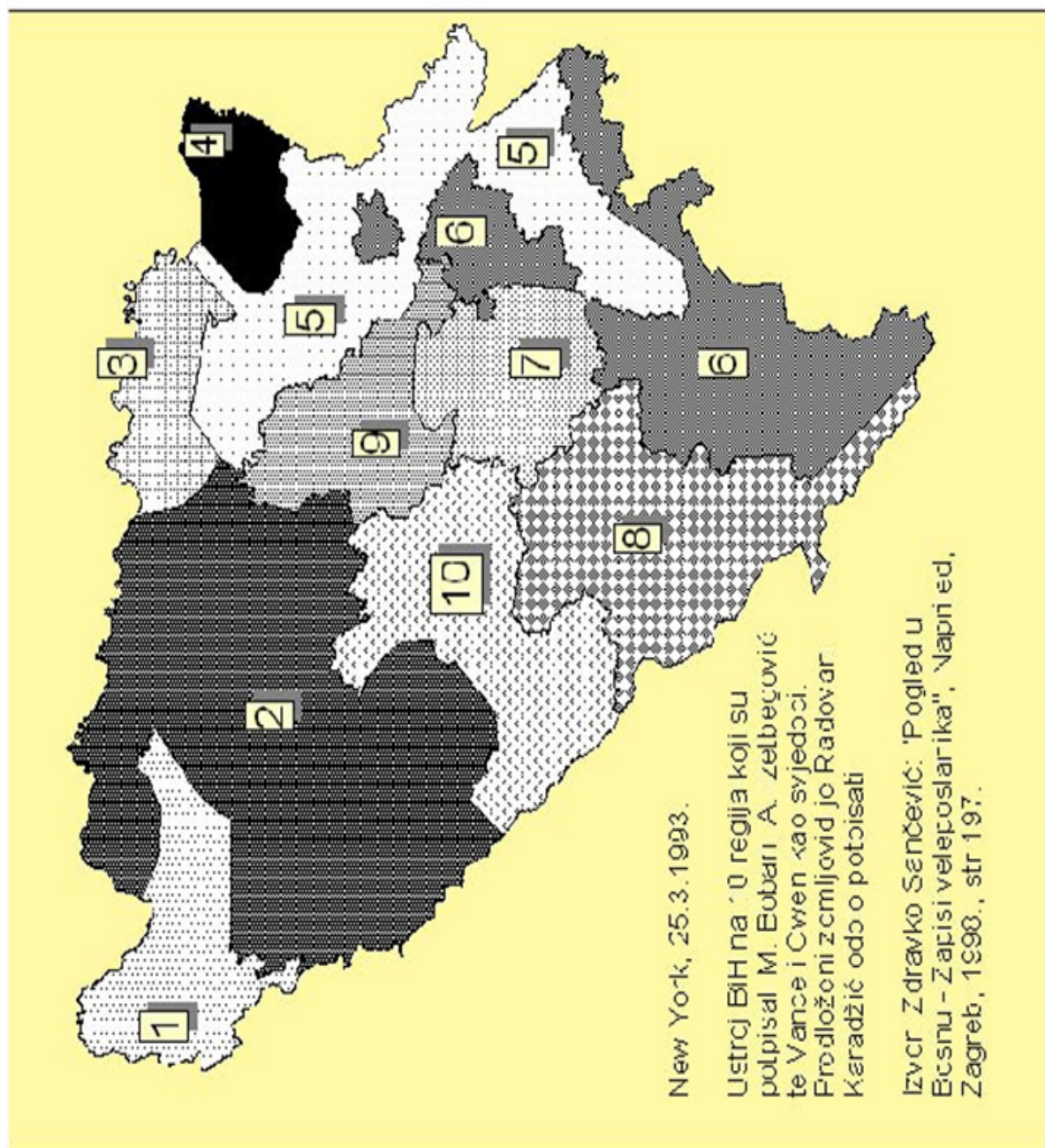
VANCE-OWENOV MIROVNI PLAN

Izv. J. David Owen, "Balkanske udisevja", Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 1998. str 125.

Hrvati prvi potpisali – Izetbegović potpisao pa opstruirao provedbu

Vance-Owen 25.03.1993.

Hrvati prvi potpisali

Owen-Stoltenberg

kraj rujna 1993.

Hrvati prvi potpisali

156. *Owen-Stoltenbergov plan: Mirovni paket o Bosni i Hercegovini – nova izmijenjena verzija (Ženeva, kraj rujna 1993)**

Mirovni sporazum o Bosni i Hercegovini

Dolje potpisani, vođeni principima Povelje Ujedinjenih naroda, Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i Deklaracije o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim, etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama

Pozivajući se na principe Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji, potvrđene na londonskom zasjedanju i na Programu djelovanja za humanitarna pitanja također dogovorena na tom zasjedanju

Uzimajući u obzir odluke Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda povezane s bivšom Jugoslavijom

Ponovno potvrđujući svoje obvezivanje na mir i sigurnost među državama nasljednicama bivše Jugoslavije

Ovdje su se složili sa sljedećim

I. Ustavni sporazum o Savezu republika Bosne i Hercegovine

- a) Ustavni sporazum Saveza republika Bosne i Hercegovine izložen je već u Dodatku I. Tri strane su se složile da će on stupiti na snagu tjedan dana nakon što Vijeće sigurnosti razmotri sadašnji Sporazum, potvrdi da će Savez republika Bosne i Hercegovine nastaviti biti članom Ujedinjenih naroda kako je specificirano u Rezoluciji 859. (1993. godine) Vijeća sigurnosti, te nakon što potvrdi podršku Ujedinjenih naroda provedbi sadašnjeg Sporazuma.
- b) Tri strane se slažu da će Vijeće sigurnosti razmotriti šire pitanje sankcija uzimajući u obzir sveobuhvatno rješenje gorućih pitanja povezanih s bivšom Jugoslavijom. Oni se također slažu da će Vijeće sigurnosti, uzimajući u obzir sadašnji sporazum, paralelno s provedbom mirovnog plana, odobriti postupno ukidanje sankcija koje su nametnute Saveznoj Republici Jugoslaviji (Srbija i Crna Gora), uzimajući u obzir situaciju u Bosni i Hercegovini, a pod uvjetom da postoje jasni dokazi dobre volje za provedbu svih aspekata sadašnjeg Sporazuma, a naročito što se tiče povlačenja snaga u dogovorene granice konstitutivnih republika kao što je to napisano u Priključku A, dio I.
- c) Postignuti sporazumi, koji se tiču Ustavnog sporazuma već su izloženi u dijelovima 1. i 2. Dodatka II.

II. Okončanje sukoba

Tri strane potvrđuju Sporazum o potpunoj obustavi svih borbenih aktivnosti koji su potpisali njihovi vojni zapovjednici 30. srpnja 1993., a koji je već izložen u dijelu I. Priključka III. i

---

Washingtonski sporazum

01.03.1994.

175. Washingtonski sporazumi: Okvirni sporazum o Federaciji u BiH (Washington, 1. 3. 1994.)*

Izjava o suglasnosti s Okvirni sporazum o Federaciji u BiH i Nacrtu prethodnog sporazuma o Konfederaciji između Republike Hrvatske i Federacije

Niže potpisani suglasili su se s priloženim Okvirnim sporazumom kojim se uspostavlja Federacija na područjima Republike Bosne i Hercegovine s većinskim bošnjačkim i hrvatskim pučanstvom i s priloženim Nacrtom prethodnog sporazuma o Konfederaciji između Republike Hrvatske i Federacije.

Oni su se nadalje suglasili da će osnovati Prijelazni odbor na visokoj razini, koji će poduzeti hitne i konkretne korake radi osnivanja Federacije i Konfederacije. Odbor će započeti radom 4. ožujka 1994. u Beču i nastojat će do 15. ožujka 1994. donijeti sljedeće:

- (1) Ustav Federacije;
- (2) Prethodni sporazum o Konfederaciji između Republike Hrvatske i predložene Federacije;
- (3) Sporazum o vojnom rasporedu na području predložene Federacije;
- (4) Prijelazne mjere za ubrzanje osnivanja Konfederacije i Federacije, uključujući, gdje je to moguće, stvaranje državnog ustroja kako je to naznačeno u Okvirnom sporazumu; kao i sve ostale mjere koje će se smatrati potrebnima.

Krešimir Zubak

Haris Silajdžić

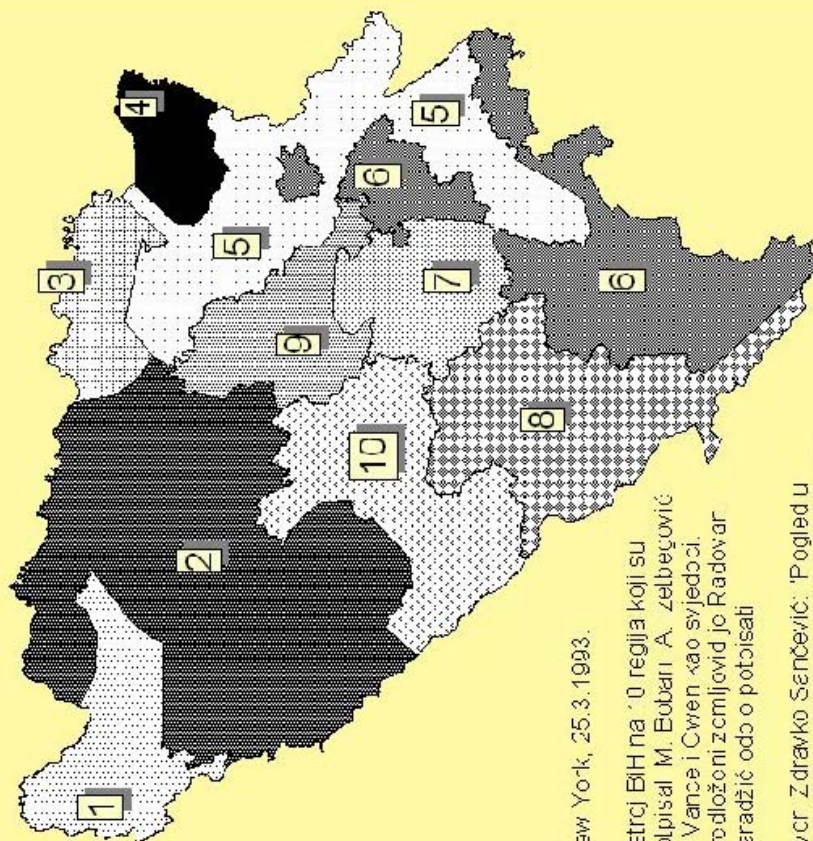
Mate Granić

OKVIRNI SPORAZUM O FEDERACIJI BiH

I OSNIVANJE

Vođeni načelima Povelje Ujedinjenih naroda, Općom deklaracijom o pravima čovjeka i Deklaracijom o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim, etničkim, vjerskim ili jezičnim manjinama, Izjavom o načelima koju je na sastanku u Londonu donijela Međunarodna konferencija o bivšoj Jugoslaviji, kao i odlukama Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda u svezi s bivšom Jugoslavijom;

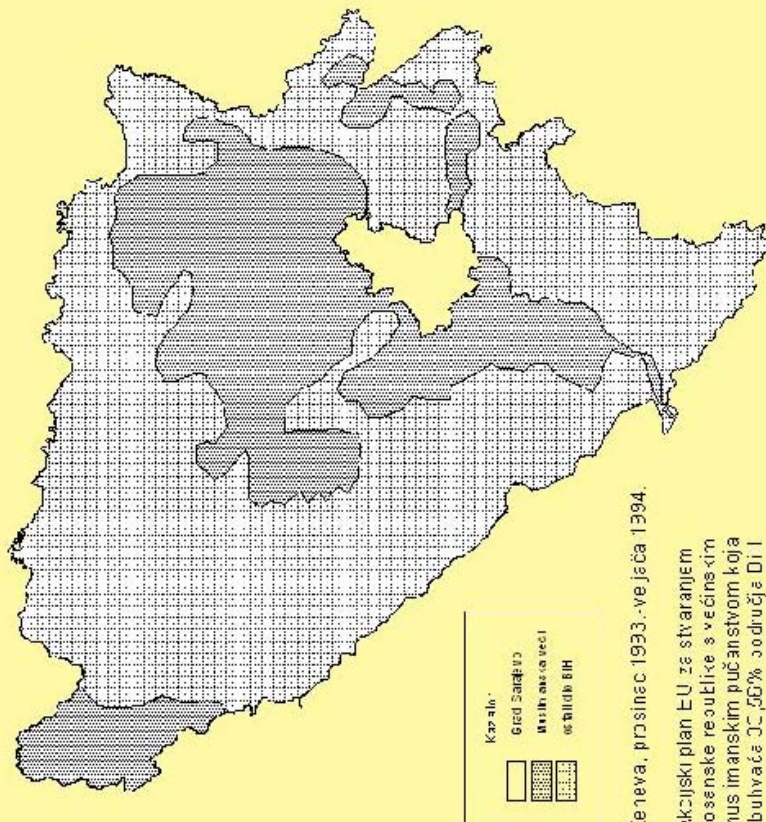
ta

New York, 25.3.1993.

Ustroj BiH na 10 regija koji su
potpisali M. Boban, A. Zelbećović
te Vance i Owen kao svjedoci.
Prodloženi zmljovid Jo Radovar
Keradžić odo o potpisati

Izvor: Zdravko Šenčević: "Pogled u
Bosnu - Zapisni veleposlanika", Napri ed,
Zagreb, 1996., str. 197.

Ženeva, prosinac 1993. -ve ječa 1994.

Akcijski plan EU za stvaranjem
bosenske reulitike s većins-tim
mus imanskim pučanstvom koja
obuhvaća 0,56% područje Di I

Izvor: David Owen: Dalkanska odiseja*
Hrvatska sveuč lišna raklada,
Zagreb, 1998, str. 288

---

176.   *Washingtonski sporazumi: Tekst prethodnog sporazuma o konfederaciji Republike Hrvatske i Federacije Bosne i Hercegovine (Washington, 1. 3. 1994.)**

Nacrt prethodnog sporazuma o konfederacije između Republike Hrvatske i Federacije Bosne i Hercegovine

Očekuje se da će se uspostaviti Konfederacija između Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu "Hrvatska") i Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu "Federacija")

Koraci prema uspostavljanju Konfederacije bit će slijedeći:

(1) Prethodni sporazum, koji će se zaključiti što je prije moguće;

te

(2) Konačni sporazum, koji će se zaključiti između Hrvatske i Federacije čim potonja bude uspostavljena.

I.

Uspostavljanje Konfederacije neće promijeniti međunarodni identitet ili pravnu osobnost niti Hrvatske niti Federacije.

II.

Donošenje propisa i na druge načine, Konfederacija će:

(1) uspostaviti zajedničko tržište koje će omogućiti slobodan protok roba, usluga i kapitala;

i

(2) olakšati suradnju i razvitak zajedničkih politika na slijedećim područjima:

(i) prometa; (ii) energetike; (iii) okoliša; (iv) gospodarske politike, uključujući zakone i propise kojima se uređuje razvitak slobodnih tržišta, financija i carina; (v) obnove gospodarstva; (vi) zdravstvene zaštite; (vii) kulture, znanosti i obrazovanja; (viii) standardizacije proizvoda i zaštite potrošača; (ix) migracije, useljenja i azila; (x) prisilne provedbe zakona, osobito u svezi s terorizmom, krijumčarenjem, zloupotrebom droga i organiziranim kriminalom.

III.

Hrvatska i Federacija će što prije donijeti unutrašnje propise i zaključiti sporazume pod okriljem Konfederacije, koji su potrebni za uspostavljanje:

(1) carinske unije; (2) monetarne unije, te (3) obrambenih dogovora, uključujući usklađenje obrambenih politika i uspostavljanje zajedničkih zapovjedničkih stožera u slučaju rata ili neposredne opasnosti za bilo koju stranu.

---

213. Daytonski sporazumi: Opći okvirni Sporazum za mir u Bosni i Hercegovini (Dayton, 21. 11. 1995., Pariz, 14. 12. 1995.)*

Tekst Općeg okvirnog sporazuma za miru u BiH

Članovi

Republika Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska i Savezna Republika Jugoslavija ("Stranke"),

Priznajući potrebu za sveobuhvatnim sporazumom radi okončanja tragičnog sukoba u regiji,

Želeći pridonijeti tom cilju i promovirati trajni mir i stabilnost,

Potvrđujući svoje prihvatanje Dogovorenih temeljnih načela od 8. septembra 1995., Daljnjih dogovorenih temeljnih načela od 26. septembra 1995. i Sporazuma o prekidu vatre od 14. septembra i 5. oktobra 1995,

Primajući na znanje Sporazum od 29. augusta 1995. kojim je delegacija Savezne Republike Jugoslavije ovlaštena potpisati u ime Republike Srpske dijelove mirovnog plana koji se odnose na nju, uz obavezu stroge i dosljedne provedbe postignutog sporazuma,

Sporazumjele su se kako slijedi:

Član I

Stranke će regulirati svoje odnose u skladu s načelima izloženim u Povelji Ujedinjenih naroda, kao i s Helsinškim završnim dokumentom i drugim dokumentima Organizacije za sigurnost i saradnju u Evropi. Stranke će naročito potpuno poštovati međusobnu suverenu jednakost, rješavati sporove mirnim putem, te se suzdržati od svake akcije, prijetnjom ili upotrebom sile ili na drugi način, protiv teritorijalne cjelovitosti ili političke neovisnosti Bosne i Hercegovine ili bilo koje druge države.

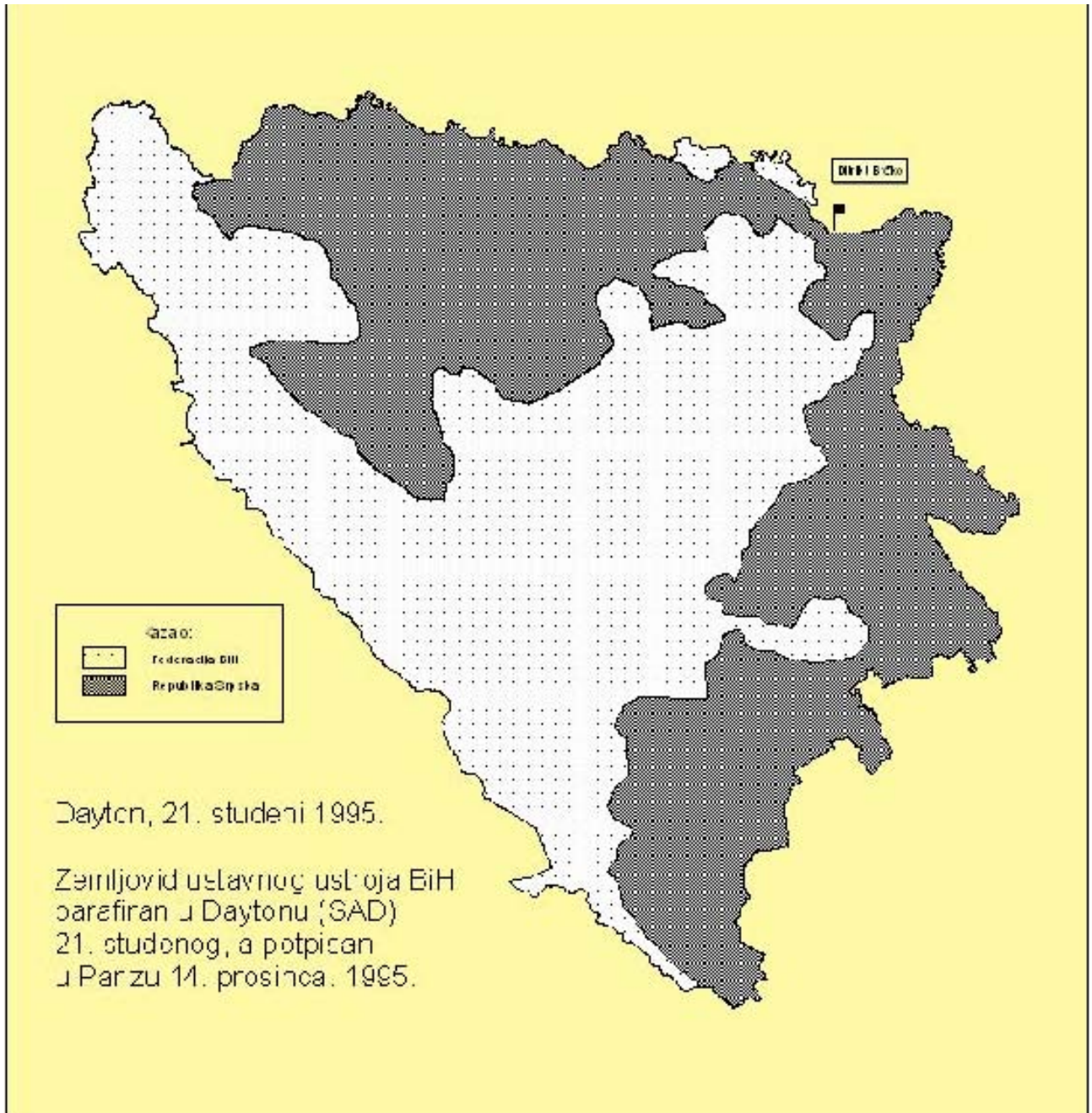
Član II

Stranke pozdravljaju i podržavaju postignute dogovore o vojnim aspektima mirovnog rješenja i aspektima regionalne stabilizacije, kako je izloženo u Sporazumima u Aneksu 1-A i Aneksu 1-B. Stranke će u cijelosti poštivati i promovirati ispunjenje obaveza preuzetih u Aneksu 1-A, te će se u cijelosti pridržavati svojih obaveza izloženih u Aneksu 1-B.

Član III

Stranke pozdravljaju i podržavaju postignute dogovore o razgraničenju između dvaju entiteta, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, kako je izloženo u Sporazumu u Aneksu 2. Stranke će u cijelosti poštivati i promovirati ispunjenje obaveza preuzetih u njemu.

**45. Predsjednik RH dr. Franjo Tuđman: Odluka o priznanju
Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine kao suverene i
samostalne države (Zagreb, 7. 4. 1992.)***

Gospodin
ALIJA IZETBEGOVIĆ
Predsjednik Predsjedništva
SOCIJALISTIČKE REPUBLIKE
BOSNE i HERCEGOVINE

Posebna mi je čast izvijestiti Vas da sam u svojstvu Predsjednika Republike Hrvatske, na osnovi članka 94. i 99. Ustava Republike Hrvatske, a u skladu sa zaključkom Sabora Republike Hrvatske od 27. ožujka 1992. i prijedlogom Vlade Republike Hrvatske od 6. travnja 1992. donio

ODLUKU

**o priznanju Socijalističke Republike Bosne i
Hercegovine kao suverene i samostalne države**

1. Republika Hrvatska kao suverena i samostalna država priznaje samostalnost i suverenost Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine kao zajednicu triju konstitutivnih naroda.

Međunarodno priznanje podrazumijeva jamčenje suverenog prava hrvatskoga naroda kao jednoga od triju konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini.

2. Ovim aktom o priznanju ujedno nudimo dvojno državljanstvo pripadnicima hrvatskoga naroda koji to žele, te predlažemo da to pitanje uredimo bilateralnim ugovorom.

3. Predlažem da vlade naših zemalja u što skorije vrijeme povedu razgovore o uspostavi diplomatskih odnosa i svekolike suradnje između Bosne i Hercegovine i Hrvatske.

U Zagrebu, 7. travnja 1992.

Predsjednik Republike Hrvatske
Dr. Franjo Tuđman

-
- Mutual statement of F. Tuđman and A. Izetbegović (Zagreb/Sarajevo, 15.6.1992) - source: Vjesnik, 16.6.1992

"Republic of Bosnia and Herzegovina expresses its gratitude to the Republic of Croatia for the rendered humanitarian assistance and the acceptance and providing for a large number of refugees, citizens of Bosnia and Herzegovina who were forced to leave their centuries old homes escaping from the inhuman and vandalic attacks of the Serbian, Montenegro and Tchetnick armed forces.

3. Republic of Croatia supports the Bosnia and Herzegovina efforts to preserve its independence and combat the aggression. Thus, the Republic of Croatia is rendering help to this effect and will continue to do so.

4. Both presidents express their full agreement to find a political solution for the relations in Bosnia and Herzegovina only after the war, on the principle of equality of the three Bosnia and Herzegovina constitutional nations."

Hrvatski tekst - prijevod

52. *Predsjednik RH dr. Franjo Tuđman i predsjednik Predsjedništva RBiH Alija Izetbegović: Zajednička izjava (Zagreb/Sarajevo, 15. 6. 1992.)**

2. Republika Bosna i Hercegovina izražava zahvalnost Republici Hrvatskoj za pruženu humanitarnu pomoć i prihvata i zbrinjavanje velikog broja izbjeglica, građana Bosne i Hercegovine, koji su pred neljudskim i divljačkim napadima vojnih snaga iz Srbije i Crne Gore i četničkih snaga bili prisiljeni napustiti svoja vjekovna ognjišta.

3. Republika Hrvatska podržava napore Bosne i Hercegovine za očuvanje samostalnosti i suzbijanje agresije, i u tome joj pruža i nastavit će joj pružati pomoć. Republika Hrvatska također podržava napore legalne Vlade i Predsjedništva Bosne i Hercegovine da konsolidira obranu Republike objedinjavanjem svih vidova i komponenti oružanog otpora u jedinstvene oružane snage pod zapovjedništvom Predsjedništva BiH konstituiranog u duhu točke 4.

4. Oba Predsjednika izražavaju punu suglasnost da nakon okončanja rata treba tražiti političko rješenje za odnose u Bosni i Hercegovini na načelu ravnopravnosti tri konstitutivna naroda Bosne i Hercegovine.

-
- Letter of the President F. Tuđman to the President A. Izetbegović (Zagreb, 6.7.1992)
- source: Vjesnik, 7.7.1992.

"Some Unitarian and unitaristic tendencies in the parts of the Moslem leadership, causing the unpreparedness of Bosnia and Herzegovina for an efficient defence, contributed to the feeling of being endangered. Owing to this fact, some initiatives were voiced among the Croats in Bosnia and Herzegovina, to unite the areas inhabited by Croats in Bosnia and Herzegovina with the Republic of Croatia. It is a known fact the Republic of Croatia Supreme Leadership answered to these initiatives with the recommendation to search for political solutions after the end of the war, by discussions between the representatives of all three nations, in accordance with the suggestions of the European Community Conference on the Organization of the Bosnia and Herzegovina as a sovereign state of all three constitutional nations."

Hrvatski tekst - prijevod

56. Predsjednik RH dr. Franjo Tuđman: Pismo predsjedniku Predsjedništva BiH Aliji Izetbegoviću (Zagreb, 6. 7. 1992.)*

5. Osjećaju ugroženosti pridonijele su i neke unitarne i unitarističke tendencije u dijelu muslimanskog vodstva koje su uzrokovale nepripremljenost Bosne i Hercegovine za djelotvornu obranu. Zbog toga su se kod Hrvata u BiH pojavile i inicijative da se Hrvatima nastanjena područja pripoje Republici Hrvatskoj. Poznato je da je Vrhovništvo RH na to odgovorilo preporukom da se traže politička rješenja i okončanje rata u razgovorima predstavnika triju naroda, u skladu s prijedlozima Konferencije Europske zajednice o organizaciji Bosne i Hercegovine kao suverene države triju konstitutivnih naroda.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
41000 ZAGREB

7. srpnja 1992.

**UPUTA MINISTRA OBRANE SVIM
ZAPOVJEDNIŠTVIMA HRVATSKE VOJSKE**

Nije dozvoljeno ni jednom zapovjedniku slanje ili upotreba Hrvatske vojske izvan granica Republike Hrvatske. Svi koji to učine bez izričite zapovijedi Vrhovnog zapovjednika snosit će posljedice za svoje postupke. Ukoliko dobrovoljci iz hrvatskih postrojbi koji su rodom iz Bosne i Hercegovine žele ići na ratište i braniti svoje domove, zapovjednici ih ne smiju u tome zaustavljati.

MINISTAR OBRANE

Gojko Šušak
Gojko Šušak

-
- Republic of Croatia (RH) and BiH on Friendship and Cooperation (Zagreb, 21.7.1992, signed by F. Tuđman and A. Izetbegović) - source: Novi Vjesnik, 2.7.1992.
  -

"3. The State Delegation of Bosnia and Herzegovina expresses the gratitude to the Republic of Croatia for receiving and providing for the refugees from Bosnia and Herzegovina even beyond and above its possibilities...

6. The armed part of the Croatia Council for Defence is an integral part of the united armed forces of the Republic of Bosnia and Herzegovina ... The interim civil authority, arising from the war conditions within the Croatian Council for Defence, will be coordinated as soon as possible with the constitutional system of Bosnia and Herzegovina ...

8. Chairman of the Bosnia and Herzegovina Presidency and the President of the Republic of Croatia call, following the fact that the Serbian and Montenegrin armed forces continue its aggression against the Republic of Bosnia and Herzegovina and also, to a great extent, against the Republic of Croatia, upon the international community, specially the United Nations Organization and the United States of America, to undertake actual and efficient measures in order to stop the aggression against those two states, in order to prevent the further human victims, the persecution and the exodus of its citizens and the demolition of material property."

**63. Republika Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska:
Sporazum o prijateljstvu i suradnji (Zagreb, 21. 7. 1992.)***

3. Državna delegacija Republike Bosne i Hercegovine izražava zahvalnost Republici Hrvatskoj na prihvatu i zbrinjavanju izbjeglica iz Republike Bosne i Hercegovine iznad njenih mogućnosti.

6. Oružani dio Hrvatskog vijeća obrane sastavni je dio jedinstvenih oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine. Hrvatsko vijeće obrane će imati svoje predstavnike u zajedničkom zapovjedništvu oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Privremena civilna vlast, nastala u ratnim uvjetima u okviru Hrvatskog vijeća obrane, uskladit će se što prije s ustavnopravnim poretkom Republike Bosne i Hercegovine...

8. Predsjednik Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine i predsjednik Republike Hrvatske, polazeći od činjenice da se nastavlja agresija srpskih i crnogorskih vojnih snaga na Republiku Bosnu i Hercegovinu, ali velikim dijelom i na Republiku Hrvatsku, s graničnih područja Republike Bosne i Hercegovine, pozivaju međunarodnu zajednicu, posebno Organizaciju Ujedinjenih naroda, Europsku zajednicu i Sjedinjene Američke Države, da poduzmu stvarne i djelotvorne mjere za energično zaustavljanje agresije na njihove države, za sprečavanje daljnjih ljudskih žrtava, proganjanja i iseljavanja njihovih građana i uništavanja materijalnih dobara...

-
- Message of the RH President F. Tuđman to the BiH President A. Izetbegović (Zagreb, 10.5.1993) - source: Večernji list, 11.5.1993).

"Utterly disturbed and worried by the repeated and intensified conflict between the Croatians and the Moslems in some parts of the BiH ...

I sharply condemn the conflicts between the Croatians and the Moslems in BiH, regardless of the fact who caused it.

I call you to do your utmost in order to stop these conflicts immediately, in order to secure the cooperation between the Moslem and the Croatian armed forces, that is, the BiH Army and the HVO in their mutual fight against the Serbian aggressor ...

I also call on all Croatians in the BiH not to allow themselves to be tricked by provocations and to do everything in their power in order to avoid this damaging conflict."

**115.   *Predsjednik RH dr. Franjo Tuđman: Poruka predsjedniku
Predsjedništva BiH Aliji Izetbegoviću i predsjedniku HZ HB Mati
Bobanu (Zagreb, 10. 5. 1993.)****

"Do krajnosti uznemiren i zabrinut zbog ponovnog produbljivanja sukoba između Hrvata i Muslimana u dijelovima BiH"

Najoštrije osuđujem oružane sukobe između Hrvata i Muslimana u BiH bez obzira na to tko ih je prouzročio.

Pozivam vas da učinite sve da ti sukobi odmah prestanu, da se osigura suradnja između muslimanskih i hrvatskih oružanih postrojbi odnosno Armije BiH i HVO u zajedničkoj borbi protiv srpskog agresora...

...Pozivam također i sve Hrvate u BiH da ne nasjedaju provokacijama i da učine sve da se izbjegne ovaj štetan sukob.

-
- House of Representatives with the Croatian Parliament: Resolution on the Foreign Policy Implementation (Zagreb, 2.2.1994) - source: Vjesnik, 3.2.1994

"7. The Parliament House of Representatives condemns sharply, once again, all crimes and all procedures contrary to the international war and humanitarian laws, regardless of the fact whose side did these crimes ...

not one side nor one nation have the right to, in no sense whatsoever, usurp Bosnia and Herzegovina."

169.   *Zastupnički dom Sabora RH: Rezolucija o provođenju vanjske politike (Zagreb, 2. 2. 1994.)**

7. Zastupnički dom Sabora još jednom najoštrije osuđuje sva nedjela, sve zločine i sve postupke suprotne međunarodnom ratnom i humanitarnom pravu, bez obzira na to koja ih strana počinila...

... jer ni jedna strana i ni jedan narod nemaju pravo ni u kojem smislu uzurpirati Bosnu i Hercegovinu.

Baze i mjesta u RH iz kojih je otpremano naoružanje za A BiH

- Krk
- Karlovac
- Samobor
- Golubovec – Krapina
- Zagreb
- Varaždin
- Prečko – Zagreb
- Varaždin breg
- Murat – Zagreb
- Vallelunga – Pula
- Osijek
- Jelkovec
- Šapjane – Opatija
- Jastrebarsko
- Plješevica
- Lučko – Zagreb
- Rijeka
- Pula
- Ivanić Grad
- Split
- Slavonski Brod
- Sesvete
- Duboki Jarek – Zagreb
- Borongaj – Zagreb
- Šija vrh – Popovec
- Ploče

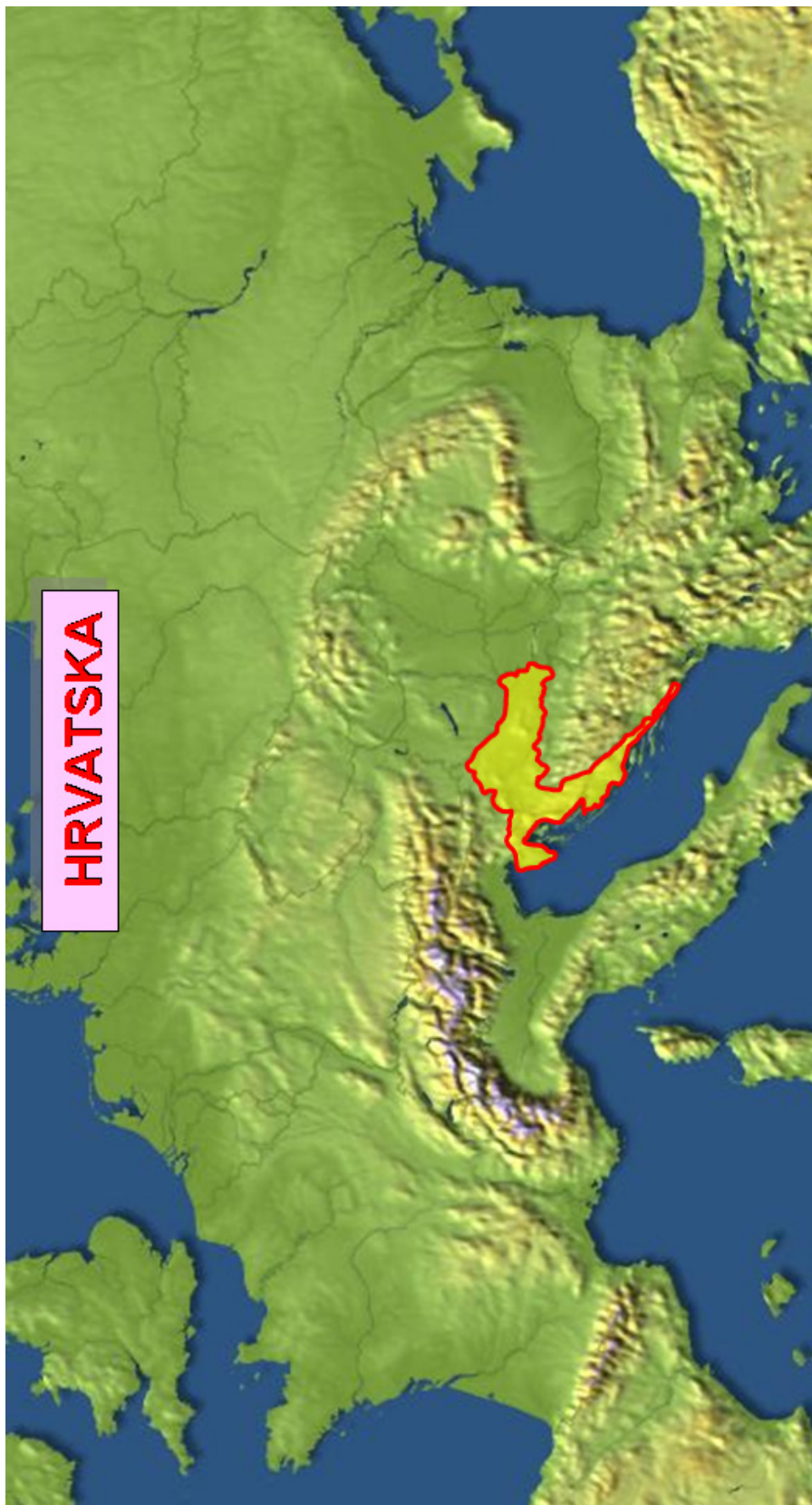
Vojno ekonomska predstavništva Vlade BiH u RH

- Zagreb
- Split
- Rijeka

Obučni centri u RH gdje su obučavani pripadnici A BiH

- Zagreb
- Zagreb – Borongaj
- Zagreb – Sljeme
- Zagreb – “Svetošimunska” - MUP
- Jastrebarsko
- Zdenčina
- Đakovo – Zelengaj
- Pula - Fizela
- Plješivica
- Kutina – Žutica
- Sisak – Žažina
- Rijeka
- Rijeka – Klana
- Delnice
- Đakovo

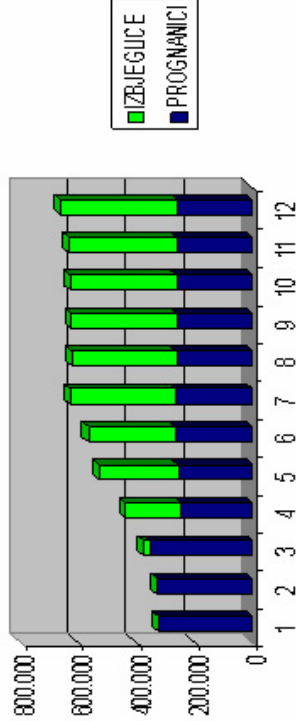

-U PROSINCU 1992. GODINE U HRVATSKOJ SE NALAZI **402.768** IZBJEGLICA IZ BIH
I **260.705** PROGNAZIKA IZ RH

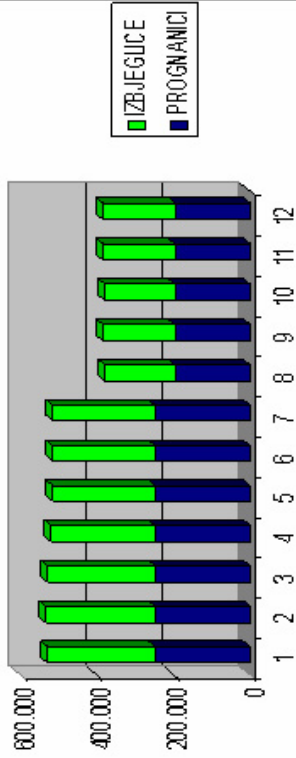
-TAJ SE BROJ TIJEKOM RATA NIKAD NIJE SPUSTIO ISPOD **195.255** IZBJEGLICA
I **183.038** PROGNAZIKA

HRVATSKA

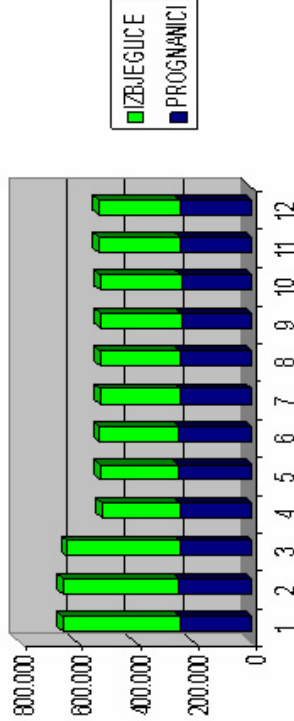
ZBJEGLICE I PROGNA NANI U RH 1992. g.

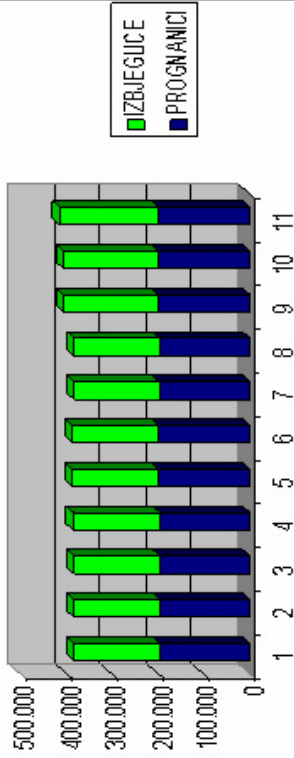
ZBJEGLICE I PROGNA NANI U RH 1994. g.

ZBJEGLICE I PROGNA NANI U RH 1993. g.

ZBJEGLICE I PROGNA NANI U RH 1995. g.

JZU MEDICINSKI CENTAR
GRADACAČ
Broj:34/94
Dana, 31.03.1994.godine

KLINIČKI BOLNIČKI CENTAR
SPLIT

ZAHVALNICA

JZU Medicinski centar Gradačac, kao i svi radnici Medicinskog centra najtoplije i najsrdačnije se zahvaljuju na svesrdnoj i nesebičnoj pomoći koju nam je uputio KBC Split.

U ovim teškim vremenima za cijelu BiH i za ovaj napaćeni narod svaka pomoć nam je dobro došla, a posebno saznanje da nismo zaboravljeni i da nismo sami u ovim teškim vremenima.

Naše osoblje, naši pacijenti upoznati su sa svim onim što činite i što ste učinili za nas, za to vam veliko i toplo ljudsko hvala za sve što činite i što ste činili u proteklom vremenu za cijeli ovaj kraj.

Hvala i gospodinu Buni Zaniniu za nesebično požrtvovanje i težak rad koji je obavljao u ovom teškom vremenu.

IZU Medical Centre Gradačac

Number: 34/94

On 31.03.1994

Letter of Gratitude

IZU Medical Centre Gradačac as well as the complete staff with the Medical Centre send their warmest thanks for the whole-hearted help rendered by the KBC Split. In these hard times, whole of Bosnia and this suffering nation need all the help they can get and we are grateful for this, specially being thus aware that we are not fully alone in these difficult moments. Our staff and our patients are informed on all what you have done and do for which we state our warmest thank you.

The Director

Mehić Sead m.d."

DOM ZDRAVLJA GORNJI VAKUF

993
931

Ziro račun kod SDK Gornji Vakuf 11020-603-453

Telefon 070/63-570

KLINIČKI BOLNIČNI
CENTAR S P L I T

G: Vakuf dne 2. 7. 1992.

Vaš broj:

Naš broj:

ZAHVALNICA

U ime osoblja Doma Zdravlja Gornji Vakuf zahvaljujemo se na humanitarnoj pomoći u vidu lijekova i sanitetskog materijala, koju ste nam poslali preko našeg ovlaštenog gosp. Sivro Šešira.

Ujedno Vas izvještavamo da smo sva preuzeta pošiljka zapremili u cijelosti, te je stavili na raspolaganje stanovnicima - pacijentima Doma Zdravlja Gornji Vakuf.

U nadi osposobljanje liječnik medicinskih odnosa izvedju naše vije ustanove srdačno Vas pozdravljamo.

DIREKTOR

Dr. Franjo Kralj

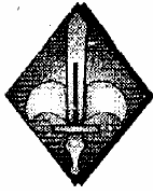
Sivro Šešir
LIJEČNIK

"House of Health Gornji Vakuf ... 2.2.1992
Clinical Hospital Centre Split

Letter of Gratitude

In the name of the staff with the House of Health Gornji Vakuf, I express my thanks for the humanitarian help with medicals and sanitary material you sent us through our representative Sivro Šešir."

**UNIJA VETERANA POKRETA OTPORA
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE**

ŽIVOGOŠĆE-BLATO KOD MAKARSKE TEL/FAX 058/ 627-108

Živogošće 12.5.93

Z A H V A L N I C A

Ovim putem u ime UNIJE VETERANA POKRETA OTPORA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE , u ime svih ranjenika koje ste primili i nesebično pomogli i pomagali u ovim teškim vremenima želimo da Vam zahvalimo prvenstveno ravnatelju KLINIČKO BOLNIČKOG CENTRA gosp GORANU DODIGU i oje pokupnom osoblju.

Ujedno zahvaljujemo na toplom prijemu naših predstavnika od 11.5.93 od strane ravnatelja koji je i tom prilikom pokazao veličinu humaniste čovjeka koji zna što je ljudska bol, i koji nastoji da to ublaži. Da je to tako pokazuju podaci o broju primljenih bolesnika u KBC-u od 15000 tisuća, i iskazi samih ranjenika čije rječi jasno govore o zahvalnosti koja im je pružena.

Prihvatao Vašu ponudenu suradnju i najljepše zahvaljujemo.

Mislimo da će ranjenici koji su ovdje dobili šansu za životom to znati sjeniti i da to cijene.

Prof. Dr. Hasan Kapetanović

Predsjednik
Švrakić Emin

"Union of the Resistance Movement
Veterans of the Republic of Bosnia and
Herzegovina ... Živogošće, 12.5.93 ...
Letter of Gratitude ... in the name of all
wounded persons you have accepted and
helped, selflessly, in these hard times, we
would like to express our thanks ...
The data on the admitted 15000 patients
with the Clinical Hospital Centre as well as
the statements of the wounded persons
themselves, expressing their thanks, prove
that this fact is true.

Prof. dr. Hasan Kapetanović ....
Švrakić Emin"
Clinical Hospital Centre Split

Zahvalnice od strane BiH za humanitarnu pomoć od strane RH

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 Ministarstvo vanjskih i evropskih poslova
 KUPRIJSKI BULEVAR 111, SARAJEVO 10000

U ime Republike Bosne i Hercegovine, a u ime Ministarstva vanjskih i evropskih poslova, izjavljujem da je Ministarstvo vanjskih i evropskih poslova Republike Bosne i Hercegovine zahvalno za humanitarnu pomoć koju je Republika Hrvatska pružila u okviru projekta "Humanitarna pomoć od strane Republike Hrvatske".

U ime Ministarstva vanjskih i evropskih poslova Republike Bosne i Hercegovine, potpisujem ovu zahvalnicu.

A. F. Čerkezović
 Ministar vanjskih i evropskih poslova

SARAJEVO, 8. jula 1993.

Zavičajni klub »Bihac - Unas«
 Zagreb

REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

ZAHVALNICA
 Za Prim.dr. Taborski

Kojom se zahvaljujemo za prilog kojim ste omogućili svijetliju budućnost Republici Bosni i Hercegovini

17. jula 1993. g.

جمهورية البوسنة والهرسك
 REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 MESEŽERJACI
 MESEŽERJACI DODILOM ODLUKE

10000 Sarajevo, ul. M. Pavlovića 100
 Tel: 061/4211111

U ime Ministarstva vanjskih i evropskih poslova Republike Bosne i Hercegovine, izjavljujem da je Ministarstvo vanjskih i evropskih poslova Republike Bosne i Hercegovine zahvalno za humanitarnu pomoć koju je Republika Hrvatska pružila u okviru projekta "Humanitarna pomoć od strane Republike Hrvatske".

U ime Ministarstva vanjskih i evropskih poslova Republike Bosne i Hercegovine, potpisujem ovu zahvalnicu.

M. Meserjaci
 Ministar vanjskih i evropskih poslova

SARAJEVO, 10. jula 1993.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 Ministarstvo vanjskih i evropskih poslova
 KUPRIJSKI BULEVAR 111, SARAJEVO 10000

U ime Republike Bosne i Hercegovine, a u ime Ministarstva vanjskih i evropskih poslova, izjavljujem da je Ministarstvo vanjskih i evropskih poslova Republike Bosne i Hercegovine zahvalno za humanitarnu pomoć koju je Republika Hrvatska pružila u okviru projekta "Humanitarna pomoć od strane Republike Hrvatske".

U ime Ministarstva vanjskih i evropskih poslova Republike Bosne i Hercegovine, potpisujem ovu zahvalnicu.

M. Meserjaci
 Ministar vanjskih i evropskih poslova

SARAJEVO, 10. jula 1993.

ORUŽANI SNAŽE
 REPUBLIKE
 BOSNE I HERCEGOVINE
 SIKOVNO
 ŽIVNICE

ZAHVALNICA

za dodijeljeno pomoć u lijekovima i sanitetskom materijalu koju ste nam isporučili za liječenje ranjenih građana i pripadnika Armije BiH.

Zvornik, 19. decembra 1993. g.
 Dževad Stanić
 Dževad Stanić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 Ministarstvo vanjskih i evropskih poslova
 KUPRIJSKI BULEVAR 111, SARAJEVO 10000

ZAHVALNICA

ravnateljstvu dr. Vojkig Goranu
 NIS - Firme "Spit"

za dodijeljeno humanitarnu, finansijsku pomoć i svaku drugu pomoć opštine Tuzla u borbi protiv agresora na Republiku Bosnu i Hercegovinu.

Tuzla, 19. decembra 1993. g.
 Dževad Stanić
 Dževad Stanić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 Ministarstvo vanjskih i evropskih poslova
 KUPRIJSKI BULEVAR 111, SARAJEVO 10000

ZAHVALNICA

za dodijeljeno humanitarnu, finansijsku pomoć i svaku drugu pomoć opštine Tuzla u borbi protiv agresora na Republiku Bosnu i Hercegovinu.

Tuzla, 19. decembra 1993. g.
 Dževad Stanić
 Dževad Stanić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 Ministarstvo vanjskih i evropskih poslova
 KUPRIJSKI BULEVAR 111, SARAJEVO 10000

ZAHVALNICA

za dodijeljeno humanitarnu, finansijsku pomoć i svaku drugu pomoć opštine Tuzla u borbi protiv agresora na Republiku Bosnu i Hercegovinu.

Tuzla, 19. decembra 1993. g.
 Dževad Stanić
 Dževad Stanić

studevi

Red. br.	Datum dolaska	Datum odlaska	Priglasnost broda	IME BRODA	VISTA TERETA
374	4.11.	4.11.	Habys	Euro river	glinu
375	4.11.	4.11.	Habys	Sotto marins	glinu
376	7.11.	11.11.	Grieka	Lars	plastični materijal, 50/100, 100/100, 100/100, 100/100
377	8.11.	11.11.	Hrvatska	Kurik	medicinski pribor
378	14.11.	17.11.	Hrvatska	Podunavje	medicinski pribor
379	8.11.	14.11.	St Vincent	Kalass	medicinski pribor
380	13.11.	17.11.	Malta	Lady Naida	bet. rebrna
381	3.11.	5.11.	Baham	San Pearl	al. ingot
382	9.11.	10.11.	Hrvatska	OSljek	medicinski pribor
383	7.11.	9.11.	Hrvatska	Podunavje	medicinski pribor
384	7.11.	9.11.	King	Hienbung	al. ingot
385	17.11.	22.11.	Kina	Hienbung	al. ingot
386	24.11.	26.11.	Malta	Zagreb	al. ingot
387	15.11.	21.11.	Hrvatska	Gradina	grieka bet. zid
388	17.11.	21.11.	Hrvatska	Nereba	Sol
389	17.11.	21.11.	Grieka	Panagia S	plastični materijal, 100/100, 100/100
390	23.11.	24.11.	Indija	Kishri Bandhau	Sik

1991. god.

Generalni iznos	Kumulirani iznos	Telesni iznos	Agenti iznos	Prevac iznos
1	564.000		Tranby Lyk	1200
	796.000		Tranby Lyk	1200
165.000			Tranby Lyk	1200
15.373			Tranby Lyk	1200
18.023			Tranby Lyk	1200
173.962			Tranby Lyk	1200
1.123.853			Tranby Lyk	1200
		3.537.988	Tranby Lyk	1200
3.113.320			Tranby Lyk	1200
2.468.110			Tranby Lyk	1200
3.405.225			Tranby Lyk	1200
		1.086.686	Tranby Lyk	1200
		3.595.084	Tranby Lyk	1200
112.910			Tranby Lyk	1200
1.399.915			Tranby Lyk	1200
441.250			Tranby Lyk	1200
1.973.562			Tranby Lyk	1200
232.207			Tranby Lyk	1200
874.342			Tranby Lyk	1200
1.282.960			Tranby Lyk	1200
	5.700.020		Tranby Lyk	1200
208.460			Tranby Lyk	1200
699.801			Tranby Lyk	1200
4.104.034			Tranby Lyk	1200
25.276.079	2.060.000	8.219.738	Tranby Lyk	1200

DATUM	IME BRODA	VRSTA TERETA	TONA	ŠPEDITER	OTPREMLJENO U
01.01.93	EIPIDA	GRAH	1.000	INTERŠPED	UNHCR METKOVIĆ
01.01.93	ATLANTIC MOON	PALFTE KROMPIR	28 3.631		
04.01.93	CECILIA	KROMPIR	2.841	INTERŠPED	UVOZ U RH
03.01.93	PRIMOŠTEN	BUKOVA GRADA	2.400	INTERŠPED	IZVOZ IZ BIH
13.01.93	ARAGON	HUM.POMOĆ	113		
13.01.93	IRIS	BRAŠNO	1.000	INTERŠPED	BIH
16.01.93	GENCA OTTAVO	BRAŠNO	2.490	INTERŠPED	UNHCR METKOVIĆ
17.01.93	ORJULA	GENERALNI TERET	955		
22.01.93	BILBYS	PODL.PLOČICE	772		
02.01.93	PODUNAVLJE	DIZEL GORIVO	2.170	INTERŠPED	ENERGOPETROL PLOČE.ZA BIH
05.01.93	SIBIRSKIY	BRAŠNO	3.019	INTEREUROPA	UNHCR METKOVIĆ
09.01.93	EARLY BIRD	BRAŠNO	5.550	INTEREUROPA	VISOKI SAUDIJSKI KOMESARIJAT PLOČE
20.01.93	SAETTA	DIZEL GORIVO	19.116	INTERŠPED	ENERGOPETROL PLOČE.ZA BIH
26.01.93	VALE	GRAH	904	INTERŠPED	UNHCR METKOVIĆ
03.01.93	PRIMOŠTEN	BUKOVA REZ.GRADA	2.400	INTERŠPED	IZVOZ IZ BIH
09.01.93	ADMIRAL SADIK ALTINCAN	HUM.POMOĆ	4.538	INTERŠPED	BIH
11.01.93	TRANSPORTER 2	VAGONI	290	TRANSADRIA	IZBJEGLIČKI LOGOR ŽELJ.KOLOD.ČAPLJ
11.01.93	TAVROS	BRAŠNO	2.446	INTERŠPED	UNHCR METKOVIĆ
14.01.93	HVAR	BRAŠNO	600	TRANSADRIA	CARITAS MEĐUGORJE

STROGO POVJERLJIVO

REPUBLIKA HRVATSKA
 MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
 SLUŽBA ZA ZAŠTITU USTAVNOG PORETKA

- 5 -

Koordinatori akcija su navedeni Sahinpašić Senad zv. "Šajo" i DELIMUSTAFIĆ ENVER (brat ministra Delimustafić Alije), koji je za tu svrhu otvorio posebno predstavništvo u Zagrebu (smješteno na Trgu Bana J. Jelačića, telefon br. 041/422-228). Nabavka oružja vrši se iz izvora međunarodnih švercera a koje Sahinpašić kontaktira u Zagrebu ili inozemstvu.

Kao jedan od glavnih ponuđača javlja se i slovenska privatna tvrtka "EROL" iz Maribora (telefon br. 062/776-504 i 796-279).

Ponude krajnjim korisnicima, koji trebaju dostaviti spisak "trebovanja", šalju se telefaxom "Agrokomerca" iz Rijeke.

Od posebno zanimljivih osoba iz ovog lonce, izvori naznačuju BEŠLAGIĆ SENADA, zaposlenog u predstavništvu "Agrokomec"-Split. Isti se intenzivno kreće širim prostorom Splita, Ploča i "HZ-HB", a predstavlja se i da "radi za vojnu obavještajnu službu RH", te da obavlja i druge "važne poslove za MO RH".

S ciljem boje koordinacije opisane aktivnosti, tijekom kolovoza 1992. godine, iz Rijeke je u Čaplinu poslat BEGIĆ VESELIN a koji je, nakon povezivanja naprijed navedenih osoba prilikom pokušaja prodora u rujnu 1992.g. postrojbi "Armije BiH" na prostor Domanovića, uhićen zajedno sa skupinom osoba iz Čapljine (VEGO IVICA zv. "GORO" i dr.) i pritvoren u vojnom zatvoru HVO-a u Mostaru.

proširili smo neka već ranije dostupna saznanja o ilegalnom naoružavanju postrojbi "Armije BiH", pješacima i drugim naoružanjem NATO-podrijetla. Isto se

Datum: 14. 01. 1993.

INFORMACIJA broj: 5

Predmet: DJELOVANJE MUSLIMANSKIH LOGISTIČKIH CENTARA I SKUPINA NA PROSTORU OPĆINE PLOČE

Organizirano ilegalno naoružavanje "Armije BiH" s prostora RH, i drugo

Sadržaj:

posjedujemo si-gurnosno interesantna saznanja o organiziranju i aktivnostima muslimanskih centara i skupina a koji, s prostora općine Ploče, osiguravaju isporuke humanitarne pomoći stanovništvu Srednje i Sjeveroistočne Bosne, te pružaju logističku potporu postrojbama "Armije BiH" na tom prostoru.

Središte ovih aktivnosti se odvija u Logističkom centru "Agencije za humanitarnu pomoć Vlade BiH", lociranom u Pločama u prostorijama pomorske agencije "Jadro-agent" (posjeduje i skiadišne prostore iznajmljene od "Luke Ploče"). Navedeni centar formiran je dogovorom

doprema brodovima u luku Ploče, pretežito direktno iz Turske i drugih inozemnih luka a potom kamionima civilnih BiH-oznaka (ZE, TZ, GŽ) preko prijelaza "Kod Trutine" prebacuje na prostor BiH. Oružje se propušta u pravilu u smjenama kada su, s BiH granične crte, u smjeni djelatnici policije "HZ-HB" muslimanske nacionalnosti.

Dva lakva kontingenta naoružanja prebačena su iz RH u BiH i tijekom prosinca 1992. godine. Prvi dana 06.12.1992.g., na već opisani način i navedenim pravcem, koji se sastojao od šest teretnih vozila oružja i interdantske opreme za potrebe "IV korpusa Armije BiH". Oružje je utovareno u Pločama a prolaz kroz Metković osigurao je Čolaković Safet. Prijelaz preko punkta policije "HZ-HB" u Doljanima omogućio je djelatnik PS Čapljina PENAVA AMER (zaposlio ga Ditanga Sadet zv. "Satko"). U pratnji kontingenta nalazilo se i osobno vozilo, vlasništvo Čolaković Salka. Nakon otkrivanja akcije policijski organi HVO-a pritvorili su djelatnike policije "HZ-HB" koji su istu omogućili ali su, nakon nekvalitetne kriminalističke obrade, uhićenici pušteni. U "zataškavanju" slučaja važnu ulogu odigrao je KREŠIĆ ANTE, glavni logističar I brigade HVO-a "Knez Domagoj".

U drugom slučaju, dana 24.12.1992.g., u Čapljini su zastavljena dva teretna vozila, s teretom automatskog streljačkog naoružanja (tursko podrijetlo, natovareno u "Luci Ploče"), a koji teret je bio pokriven vrećama brašna, s dokumentacijom humanitarne pomoći. Vozači kamiona pokušali su osigurati prolazak vozila podmićivanjem policajaca PS Čapljina.

Ploče uplovio turski teretni brod "Admiral S. Alincan", s teretom od 4,5 tisuća tona "hrane, odjeće, higijenskih potrepština, lijekova i medicinske opreme" a koja je ukrčana u turskoj luci Mersin. U svezi s tim, od sigurnog izvora, imamo podatke da su "Agencije" imale prethodne obavijesti o tome (iz Konzulata u Turskoj) u smislu pomoći (količine i specifikacije robe) koja je prikupljena uz pomoć Konzulata, donacije turske vlade, te pomoći iz Južnoafričke republike i Australije. Navedena "pomoć" planirala se raspodijeliti i prebaciti već utvrđenim kanalima na prostor BiH, gdje je prioritet dat područjima Goražda, Foče, Tuzle, Zenice i dr.

Dana 21/22.12.1992.g. u Pločama je boravila veća skupina državljana Turske, na čelu sa konzulom Republike Turske Gosp. Orsa Mesutom, čija nazočnost je bila uzrokovana dolaskom broda i inače generalnim upoznavanjem s problemima prikupljanja i dostave humanitarne pomoći. Isti su održali više kontakata s djelatnicima "Agencije za humanitarnu pomoć Vlade BiH", kojima je teret bio i namijenjen. Naznačujemo da je registrirano direktno uplovljenje u luku Ploče i turskog broda "Arzu" dana 12.11.1992. godine koji je također donio humanitarnu pomoć.

Od 18.12.1992. u Pločama su bili nazočni i dvoje državljana Republike Turske (došli iz Ankare), i to REYHAN MUSTAFA i TEKİR ARIF ENGIN, koji su boravak legendirali djelatnošću za humanitarnu organizaciju "Merhamet". Odsjeli su u hotelu "Ploča" a utvrđeni su njihovi redoviti kontakti s djelatnicima "Agencije". Provjereni izvor ukazuje na njihov boravak radi "pripreme terena" turskom ambasadoru.

Naziv i adresa predstavništva

CRVENI POLUMJESEC, Zenica

Selaška 177b
10000 Zagreb

Tel:
Fax:

CRVENI POLUMJESEC, Teheran

Panovčak 125b
10000 Zagreb

Tel:
Fax:

CRVENI POLUMJESEC R BIH - REGIJE TUZLA

Jonjina Markovića 6
10000 Zagreb

Tel: 01/601-240
Fax: 01/601-240

DANISH RED CROSS, Kopenhagen

Mije Suparića bb
44320 Kutina

Tel: 044/675-232
Fax: 044/675-231

DANISH REFUGEE COUNCIL, Kopenhagen

Meraševa 5/V
10000 Zagreb

Tel: 01/391-698
Fax: 01/391-697

DELPHI INTERNATIONAL GROUP, Washington

Kneza Mladena 11
10000 Zagreb

Tel: 01/413-888
Fax: 01/413-490

DIA, Lyon

Popljanje 24
21334 Zaostrag

Tel:
Fax:

DJEČJI KONZULAT, Gračanica

Kučerina 5 (Djinaf Majić)
10000 Zagreb

Tel: 01/311-527
Fax:

DRUŠTVO ZA PROMIDŽBU ISLAMSKE I ARAFSKE KULTURE, Yechia

Ferenčiča 55/V
10000 Zagreb

Tel:
Fax:

DUGA, Sarajevo

Sinjška 29
10410 Velika Gorica

Tel:
Fax:

DUSSELDORFER DEUTSCH-KROATISCHE BÜRGERINITIATIVE, Dusseldorf

Lindemannstr. 32
D4000 Dusseldorf 1

Tel:
Fax:

Naziv i adresa predstavništva

INTERNATIONAL AID, Heidelberg

Vukomerička bb
10410 Velika Gorica

Tel:
Fax:

INTERNATIONALER FRIEDENSDIENST TUBINGEN

Hercegovinačka 1
21000 Split

Tel:
Fax:

INTERNATIONALER FRIEDENSDIENST STUTTGART

Istarska 15
21000 Split

Tel: 021/591-541
Fax: 021/591-541

INTERVENIER, Selth-Toulouse

Stupl bb
21215 Kaštel Ludbrić

Tel: 021/227-934
Fax: 021/227-934

ISCSO (SINDIKALNI INSTITUT ZA SURADNJU U RAZVOJU), Rim

Općina Lipik
34551 Lipik

Tel:
Fax:

ISLAMIC RELIEF, Cardiff

Šoštarićeva 10/III
10000 Zagreb

Tel: 01/277-407
Fax: 01/276-117

ISLAMIC RELIEF AGENCY, Khartoum

Nova cesta 89a, PP 322
10000 Zagreb

Tel: 01/339-811
Fax: 01/329-993

ISLAMIC WORLD COMMITTEE, Safat Kuwait

XIV Trbušar 8a, Savski gaj
10000 Zagreb

Tel: 01/6550-103
Fax: 01/6550-549

ISLAMSKA INTERNACIONALNA ZAJEDNICA, Milano

Kvadržka 45
10000 Zagreb

Tel:
Fax:

JAMAATUL NAHDATUL ISLAMIYAH, Manduguri

Pucićeva 1
10000 Zagreb

Tel:
Fax:

JAPAN - CROATIA FRIENDSHIP NETWORK, Tokyo

Matije Gupca 21
49000 Krapina

Tel: 049/371-734
Fax: 049/371-734

Sport – Barcelona 1992

• Na olimpijskim igrama 1992 godine u Barceloni sudjelovalo je 10 reprezentativaca iz BiH koji su proveli pripreme u RH i to u sljedećim disciplinama:

• STRELJAŠTVO

- Mirjana Horvat – zračna puška

- ATLETIKA

- Dragan Mustapić – disk
- Kada Delić – 10 km hodanje
- Mirsada Burić 3 i 5 km trčanje
- Zlatan Saračević – kugla

• PLIVANJE

- Janko Gojković 100m slobodno i 100m leptir
- Anja Margetić 100m slobodno i 100m leptir

• JUDO

- Vlado Paradžik do 60 kg

• KAJAK I KANU MIRNE VODE

- Aleksandar Đurić

• DIZANJE UTEGA

- Mehmed Skender preko 100 kg

KOŠARKAŠKI SAVEZ REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

BASKETBALL FEDERATION
OF THE REPUBLIC OF BOSNIA-HERZEGOVINA

71000 SARAJEVO, Mis Irbina 10

Tel: 071/272-312 | 218-182

Datum _____

Broj _____

2. B I H HOO

1-AVDIĆ SAMIR 000059	18 DELIBAŠIĆ MIRZA 000059
2-FIRIĆ GORDAN 026503	19. KREHIĆ IBRAHIM 026134
3-BEČIRAGIĆ ADIS 026508	20. ĐURIĆ RANKO 039646
4-BEGOVIĆ SENAD 026419	21. MIHALJEVIĆ JOVAN 026248
5-MAŠNIĆ ILIJAS 026866	22. ROKVIĆ JOVICA 000040
6-PRIMORAC MARIO 106641	23. RADOVIĆ GORAN 026213
7-MUTAPČIĆ EMIR 106641	24. KNEŽEVIĆ ZDRAVKO 02643
8-HALIMIĆ EMIR 026579	25. DELIBAŠIĆ SLAVICA 28862
9-BILALOVIĆ SABAHUDIN 078589	~~26. DELILOVIĆ MUSEIN 288~~
10-SELESKOVIĆ SAHIR 026667	27. RAČIĆ VLADO
11-KRUPALIJA ADNAN 292105	28. AKŠAMIJA ALMIĆ
12-OVČINA ELVIR 292105	
~~13-BUKVA SEJO 289755~~	
~~14-VRŠIĆ DANIL 289752~~	
~~15-MARKOVIĆ NENAD 289753~~	
~~16-BAJRAMOVIĆ MENSUR 289754~~	
~~17-ALIMUŠIĆ DEJVID 09972786~~	

Početne političke pozicije u BiH

Početak političke pozicije u BiH

- Etnička struktura
- Islamska deklaracija
- Izbori u BiH
- Prekid skupštine – klanjanje
- Referendum (29. 02. 1992)
- Uništa
- Polog
- Ravno – Alija “To nije naš rat”
- Patriotska liga – 120.000 članova
- TO – Dokument Alije Izetbegovića – Tablica zapovjednika
- Formiranje HZ-HB i HVO
- Blokada Sarajeva
- Borbe u Mostaru (napad Srba, Perišić) - Karta
- Karta – što su Srbi sve okupirali

ISLAMSKA DEKLARACIJA

Jedan program islamizacije Muslimana
i muslimanskih naroda

NAŠ CILJ: Islamizacija Muslimana

NAŠA DEVIZA: Vjerovati i boriti se

BISMILLAHIRRAHMANIRRAHIM!

*Našu poruku posvećujemo uspomeni naših drugova koji
su pali za Islam.*

Sarajevo, 1970
Džumad-el-ula, 1390.

Nema mira ni koegzistencije između
islamske vjere" i neislamskih društvenih i političkih Institucija.

Polazeći pravo da sam uređuje svoj svijet, Islam jasno
isključuje pravo i mogućnost djelovanja bilo koje strane Ideologije na
svom području. Nema, dakle, laičkog principa, a država treba da bude
izraz i da podržava moralne koncepte religije

islamski pokret treba
i može prići preuzimanju vlasti čim je moralno i brojno toliko snažniji
da može ne samo srušiti postojeću neislamsku, nego i izgraditi novu
islamsku vlast.

VI NEĆETE MOĆI REĆI DA
NISTE ZNALI!

ISLAMSKA DEKLARACIJA

Jedan program islamizacije Muslimana i muslimanskih naroda

NAŠ CILJ: Islamizacija Muslimana
NAŠA DEVIZA: Vjerovati i boriti se

BISMILLAHIRRAHMANIRRAHIM!

Deklaracija koju danas predajemo javnosti nije nikakva lektira, koja strancima ili onima koji sumnjaju treba dokazivati superiornost Islama nad ovim ili onim sistemom, ovom ili onom grupom ideja.

Ona je upućena Muslimanima koji znaju gdje pripadaju i koji u svom srcu jasno osjećaju na kojoj strani stoje. Za takve ova deklaracija predstavlja poziv da izvuku neophodne konzekvence o tome na što ih ta ljubav i pripadnost obvezuje.

Čitav muslimanski svijet nalazi se u stanju višenja i promjena. Ma kakav bude izgledao ovaj svijet pošto ove promjene naprave prvi uzlazni krug, jedno je sigurno: on neće više biti svijet iz prve polovice ovoga vijeka. Epoha pasivnosti i mirovanja prošla je zauvijek.

Ovaj trenutak mijene i kretanja nastoje iskoristiti svi a posebno moćni strani s Istoka i Zapada. Umjesto svojih armija oni sada ubacuju svoje ideje i svoj kapital, i čim novom formom utjecaja nastoje ponovo postići isti cilj: da osiguraju svoju prisutnost i da muslimanske nacije

**Tiskana u 200.000
primjeraka**

održavaju i dalje u stanju duhovne nemoći i materijalne i političke zavisnosti.

• S ovim uvjerenjem mi objavljujemo prijateljska i neprijateljska da su Muslimani odlučili sudbinu islamskog svijeta uzeti u svoje ruke i taj svijet urediti po svojoj zamisli.

U ovom pogledu deklaracija ne sadrži ideje koje bi se mogle smatrati potpuno novim. Ona je sinetza ideja koje se sve češće čuju na raznim stranama i koje imaju približno jednaku važnost u svim dijelovima muslimanskog svijeta. Ipak, njena novost je u tome što traži da se s ideja i planova pređe na organiziranu akciju za njihovo ostvarenje.

Borba za nove ciljeve ne počinje danas. Naprotiv, povijest ove borbe već pozna svoje šehide i ispisane stranice o stradanjima i žrtvama. Ipak, to je osobno žrtvovanje izrazitih pojedinaca ili hrabrih malih grupa u sudaru s moćnim silama džahilijeta. Veličina problema i teškoća, međutim, zahtijeva organiziranu akciju milijuna.

Našu ponuku posvećujemo uspomeni naših drugova koji su pali za Islam.

Sarajevo, 1970
Džumadul-ula, 1390.

Islamski poredak je stanje društva bez ovog konflikta i sistem odnosa u kojima se Musliman nalazi u potpunom skladu sa svojom sredinom.

Na pitanje: što je muslimansko društvo, mi odgovaramo: to je zajednica sastavljena od Muslimana, i smatramo da je time rečeno sve ili gotovo sve.

Smisao ove definicije je da ne postoji sistem ustanova, odnosa i zakona, koji bi se mogli odvojiti od ljudi koji su njihov subjekt i za koje bi se moglo reći: to je islamski sistem. Nijedan sistem nije islamski ili neislamski po sebi. On je to samo po ljudima koji ga čine.

Evropljanin vjeruje da se društvo uređuje pomoću zakona. Još od Platonove "Države", pa preko poznatih utopija o idealnom uređenju društva, sve do najnovije od ovih utopija, marksizma, evropski duh traga za jednim nacrtom, jednom šemom u kojoj bi se pukom izmjenom odnosa između ljudi ili skupina ljudi, konstruiralo idealno društvo.

Zato se u Kur'anu nalazi relativno malo pravih "zakona", a mnogo više "vjere" i zahtjeva za praktičnim djelovanjem u skladu s ovom vjeron.

Mnoštvo zakona i složenost zakonodavstva obično je pouzdan znak da je u društvu "nešto trulo" i da treba prestati donositi zakone a početi odgajati ljude. Kada iskvarenost sredine pređe izvjesnu granicu, zakoni postaju nemoćni. Oni ili dolaze u ruke pokvarenih izvršilaca pravde, ili postaju predmet otvorenog ili prikrivenog izigravanja od strane iskvarene sredine.

Vino, kocka i vračanje - tri vrlo rasprostranjena i ukorijenjena poroka na čitavom području Srednjeg i Bliskog Istoka, uklonjena su za

dugo razdoblje i na ogromnom području samo jednim jedinim ajetom Kur'ana i s jednim jedinim objašnjenjem: da je to Bog zabranio. Čim je ova vjera oslabila, opijanje i praznovjerie vratili su se jednakom snagom, a neusporedivo viši kulturni stupanj sredine nije im činio nikakvu zapreku. Američki Prohibition Law (Zakon o zabrani alkohola), proglašen u ime nauke vijeka i sproveden silom jedne od najorganiziranijih zajednica na svijetu, morao je u četrnaestom deceniju ovog vijeka biti konačno povučen, nakon 13 godina uzaludnih napora, ispunjenih nasiljem i zločinima. Pokušaj uvođenja prohibicije u skandinavskim zemljama, završio se jednakim neuspjehom.

Ovaj i mnogi slični primjeri jasno govore da se društva može popravljan samo u ime Boga i odgojem čovjeka i mi trebamo ići tim jedinim putem koji sigurno vodi do cilja.

Potvrđujući načelo duhovnog, unutrašnjeg pristupa u svakoj svojoj manifestaciji, Islam ipak nije ostao na tome. On je učinio pokušaj da iz ruku đavola otme njegova sredstva. Kada Islam na relaciji čovjek - svijet ne bi polazio od čovjeka, on ne bi bio religija; kada bi ostao na tome, on bi bio samo religija i predstavljao bi jednostavno ponavljanje Isusovog učenja o idealu i vječnom dijelu čovjekovog bića. Preko Muhameda a.s. i Kur'ana Islam se okrenuo stvarnom čovjeku, vanjskom svijetu, prirodi, da bi postao učenje u potpunom čovjeku i totalnom životu. Vjeri se pridružio zakon, odgoju sila. Islam je postao poredak.

Prvi i najvažniji takav zaključak svakako je zaključak o nespojivosti slama i neislamskih sistema. Nema mira ni koegzistencije između islamske vjere i neislamskih društvenih i političkih institucija. Neufunkcioniranje ovih institucija i nestabilnost režima u muslimanskim zemljama, koja se manifestira u čestim promjenama i državnim udarima, najčešće je posljedica njihove apriorne opozicije prema slamu, kao fundamentalnom i vodećem osjećanju naroda u ovim zemljama. Polazeći pravo da sam uređuje svoj svijet, Islam jasno uključuje pravo i mogućnost djelovanja bilo koje strane ideologije na svom području. Nema, dakle, laičkog principa, a država treba da bude zrak i da podržava moralne koncepte religije.

*Pred svakim vremenom i svakom generacijom
stoji zadatak da novim oblicima i sredstvima
ostvaruje poruke Islama.*

*Postoje nepromjenjivi islamski principi koji
određuju odnose među ljudima, ali ne postoji
nikakav nepromjenjiv islamski privredni,
društveni ili politički sustav.*

ISLAMSKA VLAST

Naglašavanje prioriteta vjersko-moralne obnove ne znači - niti se može tumačiti da znači - da se islamski poredak može ostvariti bez islamske vlasti. Ovaj stav znači samo da naš put ne polazi od osvajanja vlasti, nego od osvajanja ljudi, i da je islamski preporod prvo prevrat u oblasti odgoja, tek zatim u oblasti politike.

Moramo, dakle, biti prvo propovjednici, a zatim vojnici. Naša sredstva su osobni primjer, knjiga, riječ. Kada će se ovim sredstvima pridružiti i sila?

Izbor ovog trenutka uvijek je konkretno pitanje i zavisi o nizu faktora. Ipak se može postaviti jedno opće pravilo: **Islamski pokret treba i može prići preuzimanju vlasti čim je moralno i brojno toliko snažan da može ne samo srušiti postojeću neislamsku, nego i izgraditi novu islamsku vlast.** Ovo razlikovanje je važno, jer rušenje i građenje ne zahtijeva podjednak stupanj psihološke i materijalne pripremljenosti.

Preuraniti ovdje je jednako opasno kao i zakasniti.

Osvojiti vlast na osnovu sretnog sticaja okolnosti, bez dovoljne moralne i psihološke pripreme i bez neophodnog minimuma čvrstih i izgrađenih kadrova, znači ostvariti još jedan državni udar, a ne islamsku revoluciju (a državni udar je nastavak neislamske politike od strane druge grupe ljudi ili u ime drugih načela). Zakasniti s preuzimanjem vlasti, znači lišiti se jednog moćnog sredstva za ostvarenje ciljeva islamskog poretka i neislamskoj vlasti pružiti mogućnost da nanese udarac pokretu i razređuje njegove kadrove. Za ovo posljednje, nedavna povijest pruža dovoljno tragičnih i poučnih primjera.

pretvorimo u aktivne sile. Odnos prema Kur'anu treba prerasti u odlučnost da se on primijeni; emocionalna islamska zajednica treba da se pretvori u organiziranu, svjesnu zajednicu, a narodni humanizam u jasne ideje, koje će postati moralni i socijalni sadržaj budućih zakona i institucija.

Tko i kako će izvršiti ovu transformaciju?

Svako djelovanje na događaje jest društveno djelovanje. Svaka uspješna borba jest samo zajednička, organizirana borba. Mlada generacija će moći izvršiti svoj zadatak preobražaja samo ako njene težnje i idealizam budu pretočene u organizirani pokret, u kojem će oduševljenje i osobna vrijednost pojedinaca biti udruženi s metodama koordiniranog i zajedničkog djelovanja. Stvaranje ovog pokreta s jedinstvenim osnovnim ciljem i programom, pokazuje se kao neopoziv uvjet i polazna točka preporoda u svakoj muslimanskoj zemlji.

Ovaj pokret će okupljati izgrađene, odgajati neizgrađene, podizati i pozivati, definirati ciljeve i nalaziti puteve do njih. On će svugdje unositi život, misao i akciju. On će postati savjest i volja jednog svijeta nakon dugog i dubokog sna.

Upućujući ovu poruku svim Muslimanima svijeta, mi jasno ističemo da nema obećane zemlje, čudotvoraca ni mehdija. Postoji samo put rada, borbe i žrtve.

U trenucima iskušenja imajmo uvijek na umu dvije stvari: iza nas stoji blagoslov Božji i pristanak našeg naroda.

**VI NEĆETE MOĆI REĆI DA
NISTE ZNALI!**

Događaji politički

Mirovna konferencija o Jugoslaviji: Mišljenje broj 1. Arbitražne komisije: «SFRJ je u procesu dezintegracije» (7. 12. 1991.) – izvor: Vladimir Đuro Degan, Hrvatska država u međunarodnoj zajednici, Zagreb, 2002., str. 334-336.

Peace Conference on Yugoslavia: Opinion Nr. 1 of the Arbitration Commission: "SFRY is now in the process of desintegration" (7-12.1991) - source: Vladimir Đuro Degan, Hrvatska država u međunarodnoj zajednici (The Croatian State in the International Community), Zagreb, 2002, p. 334-336

- **“Arbitražna komisija je mišljenja: da se Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija nalazi u procesu raspada”**

Događaji politički

Mirovna konferencija o Jugoslaviji: Mišljenje broj 3 Arbitražne komisije (Pariz, 11. 1. 1992.) – izvor Ministarstvo informiranja RH: Pregled zbivanja; siječanj 1992.

Peace Conference on Yugoslavia: conclusion Nr. 3 of the Arbitration Commission (Paris, 11.1.1992) - source: Ministry for Information with the Republic of Croatia: Survey of Events, January, 1992.

- **Drugo – Razgraničenje između Hrvatske i Srbije ili između Srbije i Bosne i Hercegovine, ili eventualno između drugih neovisnih država koje međusobno graniče, mogu se mijenjati samo slobodnim i međusobnim sporazumom.**
- **Treće – U pomanjkanju suprotnog sporazuma, prijašnje granice dobit će karakter granica zaštićenih međunarodnim pravom.**

---

31. Referendumsko pitanje Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine (9. 2. 1992.)*

Pitanje za referendum

Jeste li za suverenu i nezavisnu Bosnu i Hercegovinu, državnu zajednicu konstitutivnih i suverenih naroda hrvatskog, muslimanskog i srpskog u njihovim nacionalnim područjima (kantonima)

DA

NE

Ovako formulirano referendumsko pitanje za razliku od onog koje je usvojeno na sjednici Skupštine SR BiH 25. siječnja 1992. g, nedvojbeno određuje buduću nezavisnu BiH kao složenu državnu zajednicu koja se pravno temelji na nacionalnom suverenitetu konstitutivnih naroda hrvatskog, muslimanskog i srpskog. Iz predloženog pitanja slijedi da buduća nezavisna BiH nije unitarna država već državna zajednica koju će činiti nacionalni kantoni, hrvatski, muslimanski i srpski čija će se područja utvrditi nakon provedenog referenduma posebnim ustavnim aktom. Predloženo referendumsko pitanje u skladu sa suverenitetom konstitutivnih naroda, predpostavlja da će hrvatski, muslimanski i srpski narod izvorno i neposredno ostvarivati svoja suverena prava u nacionalnim kantonima, a na razini državne zajednice BiH slučajevima koji će biti izričito utvrđeni u posebnom ustavnom aktu o podjeli prava i dužnosti između nacionalnih kantona i državne zajednice BiH.

U referendumskom pitanju nije potrebno posebno navoditi ravnopravnost građana i pripadnika drugih naroda koji žive u današnjoj BiH jer se ona zajamčuje i zaštićuje u ustavnom aktu koji će se donijeti nakon referenduma, kao što se to čini u svim suvremenim demokratskim državama i državnim zajednicama. To proizilazi iz cilja referenduma, koji se odnosi na suverenitet i nezavisnost BiH, njezine pravne temelje i ustrojstvo.

37. Konačni rezultati referenduma u BiH (Sarajevo, 9. 3. 1992.)*

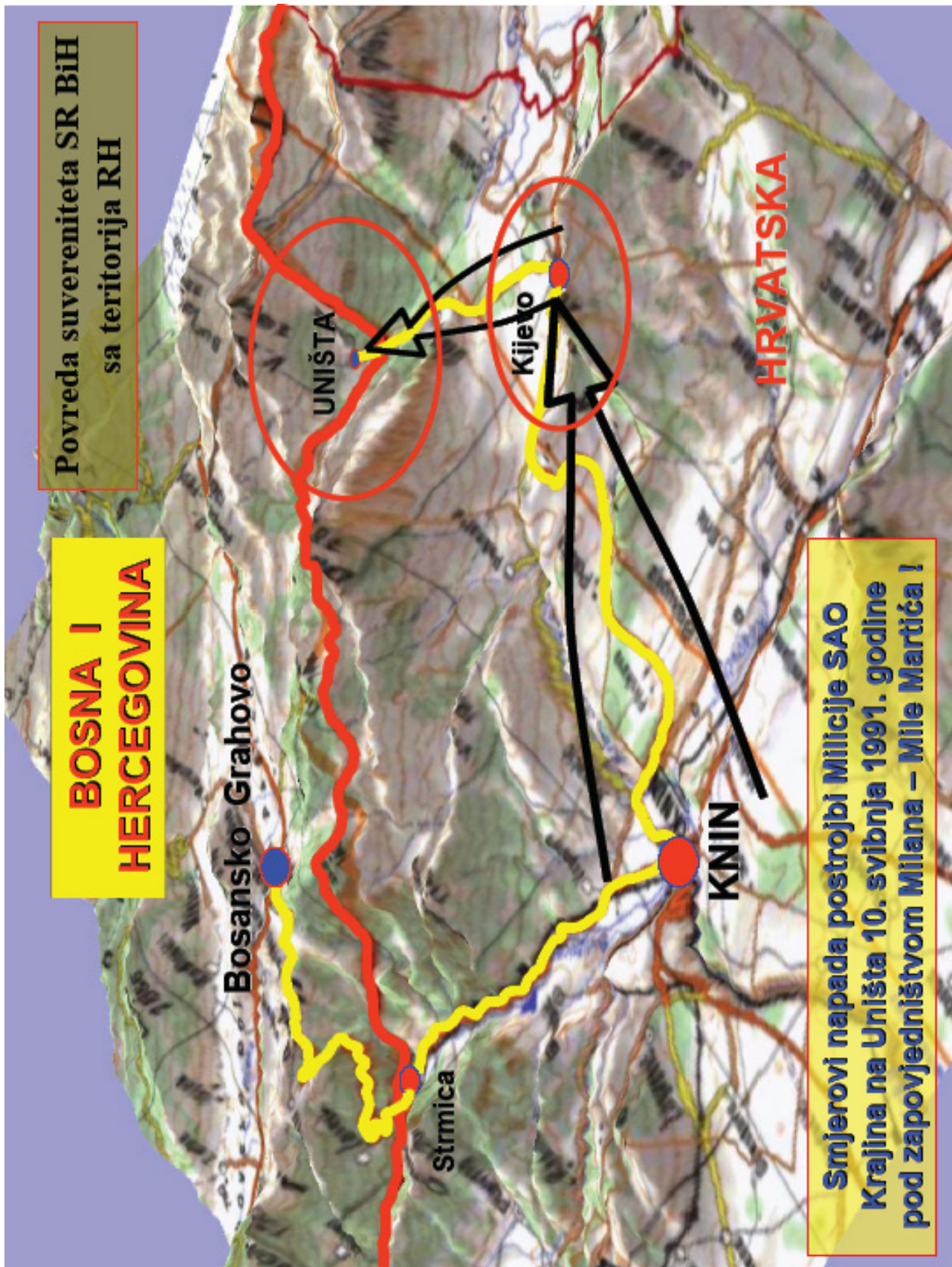
SARAJEVO, 9. ožujka (Hina) - Republička izborna komisija Bosne i Hercegovine priopćila je danas konačne i službene rezultate republičkog referenduma održanog 29. veljače i 1. ožujka ove godine, a glede utvrđivanje statusa Bosne i Hercegovine.

Prema podacima općinskih izbornih komisija od ukupnog broja od 3,253.847 glasača na referendum je izašlo i glasovalo 64,31 posto ili 2,073.568 građana sa pravom glasa.

Od ukupnog broja važećih glasačkih listića, "ZA" je bilo 2,061.932 glasača ili 99,44 posto, dok je "PROTIV" glasovalo 6.037 glasača ili 0,29 posto. Nevažećih je listića bilo 5.227 odnosno 0,25 posto, navodi se u današnjem priopćenju Republičke izborne komisije iz Sarajeva. (Hina) .

---

* IZVOR: HINA, *Baza EVA*, Vijest HNA3090111:1, 09.03.1992

Blokada je počela 07. svibnja 1991. godine. Alija Izetbegović je došao 3. dan blokade, 9. svibnja. 2. Blokirana je 10 mbr. JNA koja je imala namjere:

Varijanta br. 1: Marš-rute:

- 1.1. s.D.Malovan - Kupres - Bugojno, dužina u km 59
- 1.2. s.D.Malovan - Kupres - Bugojno - D.Vakuf dužina 51
- 1.3. s.D.Malovan - Kupres - Bugojno - D.Vakuf - Jajce dužina 75
- 1.4. s.D.Malovan - Kupres - Bugojno - D.Vakuf - Travnik, dužina 93 km.

Varijanta br. 2:

Marš-rute su:

- 1.1. s.D.Malovan - s.Bujica - Duvno - s.Kolo - s.Jošanica - s.Stipanići - prevoj Prčvala (tt.991) - s.Grahovica - Kazaginac - s.V.Malovan - Aržano - s.Cista Brovo - s.Trilj u dužini od 105km.
- 1.2. s.D.Malovan - s.Bujica - Zagoričani - Livno - s.Guber - s.Bila - s.Vršenala - s.Lishovača - s.Rašeljka - s.Kamensko - prevoj Vukić (tt.731) - s.Jabuka, u dužini od 91 km.
- 1.3. Po dolasku od D.Malovan u s.Cista Brovo moguće je produžiti ka s.Ljut - s.Šestanovac u dužini 90km.
- 1.4. Po dolasku u rejon s.Trilj - Jabuka moguće je produžiti marš ka: Šinj ili Klis.
- 1.4. a) Pravac za Šinj je - s.Trilj - s.Brnaze - Šinj u dužini 119 km - s.Jabuka - s.Udovčići - s.Orok - s.Obrovac - šin.
- 1.4. b) Pravac za Klis: s.Trilj - s.Brnaze - s.Kraj - s.Šoše - s.Šoše - s.Klis u dužini od 144 km.

Varijanta br. 3.

Marš-rute su:

- 1.1. s.D.Malovan - s.Bujica - s.Zagoričani - Livno - s.Priluka - prevoj Koručina (tt.1113) - Glamoč, u dužini od 71 km.
- 1.2. s.D.Malovan - s.Bujica - s.Zagoričani - Livno - s.Priluka - s.Bojmunte - s.Sajković - s.Crni Lug - s.Peulje - Bosansko Grahovo, u dužini od 111 km.

Varijanta br.4.:

Marš-ruta za izvršenje ovog zadatka postoji jedna i to:

s.D.Malovan - s.Bujica - Duvno - s.Kolo - s.Omerovići - s.Hesihovina - Posušje - prevoj Vranić (tt.901) - s.Kočerin - Lištica - Mostar u dužini od 122 km.

Za ove marš-rute može se očekivati da se od Posušja uputi dio snaga ka Imotski, pravcem: Posušje - Imotski.

Varijanta br. 5.

Za izvršenje ovog zadatka do Prozora nude se dve marš-rute i to:

a) s.D.Malovan - Bugojno - Gornji Vakuf - Prozor - Jablanica, u dužini od 110 km. odakle biti u spremnosti za b/d ka: Konjic u dužini od 21 km i Mostar u dužini 48 km.

b) s.D.Malovan - s.Rilići - Zahumsko sedlo - s.Rumbei - s.Jakulići - s.Međugorje - Prozor gde ulazi u sastav brigade izamba u dužini od 60 km.

Za izvršenje zadatka formirati 2 kolone i to:

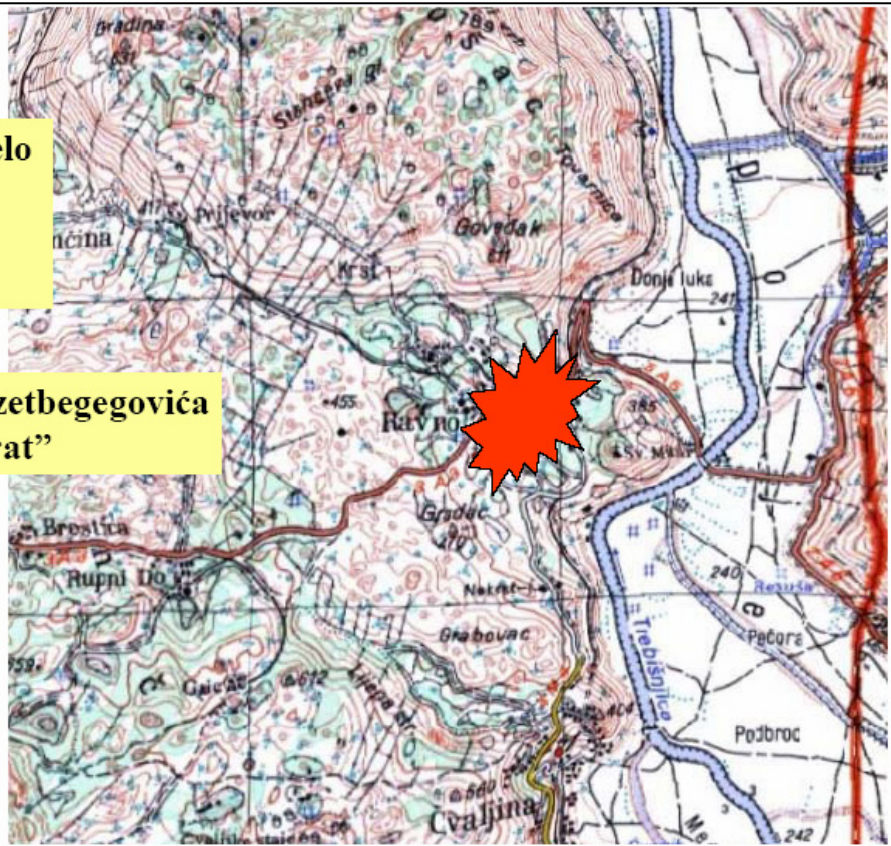
GK: CO, 2.okb, inž. od, K-da i prištapske jedinice, mb i pozč.
FK: CO, 1.tč, K-da, 1.okb, 2.tč, poz.jed.

Puštena na zahtjev Alije Izetbegovića.

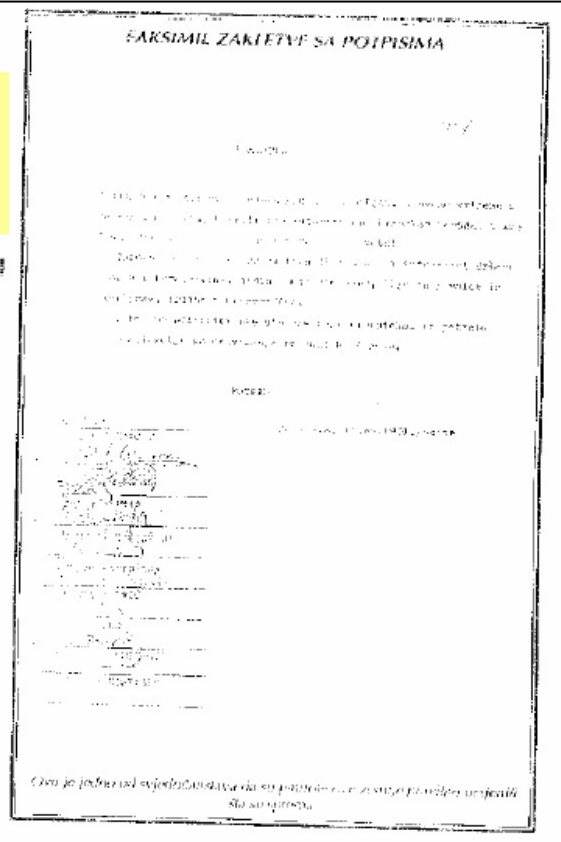

Srbi napali selo
RAVNO
15.09.1991.
06.10.1991.

Izjava Alije Izetbegovića
“To nije naš rat”

Zaklinjem se Allahom Dželešanuhu da
ću uvijek, u svako vrijeme i na svakom
mjestu, braniti sve interese
muslimanskog naroda !

The Patriotic League

(Sarajevo, 17.4.1991)

"OATH OF ALLEGIANCE

- I swear by he Allah Jelleshanuhu that I shall, at all times and in all places defend the interests of the Moslem people and all ... (two unreadable words), even at the cost of my own life. I also swear that I shall defend the freedom and the integrity of the State of Bosnia and Herzegovina, my only homeland, whose borders are permanent, historical and inviolable!"

source: Nahid Halilbegović book: Činjenice o Patriotskoj ligi Bosne i Hercegovine (Facts on the Bosnia and Herzegovina Patriotic League), Sarajevo, 1994, p.17.

- - Directive of the Patriotic League Headquarters for the Defence of the Republic of Bosnia and Herzegovina Sovereignty (Sarajevo, 25.2.1992) :
- **"Our forces are organized with the Bosnia and Herzegovina (BiH) Patriotic League in formations from the platoon to the detachment and brigade with a total of 120.000 people."**
- source: Šefer Halilović, Lukava strategija (Cunning Strategy), Sarajevo, 1992, (p.7.)

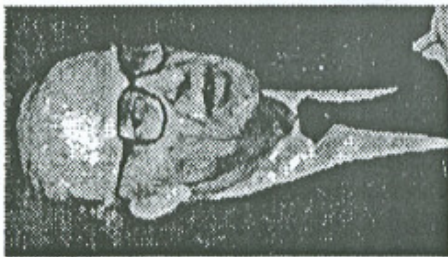
34. Direktiva Glavnog štaba Patriotske lige BiH za odbranu suvereniteta Republike Bosne i Hercegovine (Sarajevo, 25. 2. 1992.)*

2. Naše snage su organizovane u Patriotsku ligu BiH u formacije od voda do odreda i brigade, ukupne jačine 120.000 ljudi. Sa otpočinjanjem borbenih dejstava očekivati je veći priliv

PATRIOTSKA LIGA

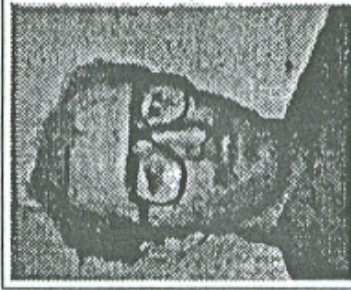
Patriotska liga imala je historijsku ulogu u organiziranju naroda na općenarodni otpor protiv srpsko-crnogorskog agresora, bivše JNA i četničkih hordi. Liga je prva, vizionarski, u praskozorje agresije na Sloveniju, Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu i nevidenog genocida nad bošnjačkim narodom, stala na čelo patriotski orijentiranih rodoljuba, organizirala i povelila sudbonosnu borbu. Duh PL-e i danas se osjeća kod većine građana i velikog broja boraca Armije R BiH. Taj duh ne smije nestati, on se mora pohanjivati i prenositi na buduće generacije. Naši borci koji su dali živote protiv okrutnog neprijatelja, naši šehidi nam neće oprostiti, ako ne nastavimo borbu za slobodnu, nezavisnu i cjelovitu Republiku Bosnu i Hercegovinu. Mi im to obećavamo. Garantiramo im da ćemo duh PL-e njegovati i vječno čuvati.

OTAC PATRIOTSKE LIGE

Gospodin Izetbegović je, i pored tadašnjih neprilika, uspio okupiti Bošnjake, prije svega formiranjem Stranke demokratske akcije, a kroz ostale oblike mobilizirati na otpor agresoru. Nukleus prvih vojnih formacija bila je Patriotska Liga

ČOVJEK OČIGROMNIH ZASLUGA

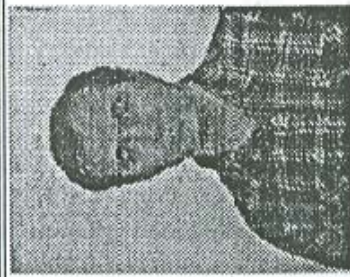

Sve ono što je Hasan Čengić uradio za Patriotsku ligu i cr Zavu Bosnu i Hercegovinu tek će se saznati

Patriotsku ligu je formirala, organizirala i naoružavala Stranka demokratske akcije. Liga je vojno krilo SDA, a nastala je iz vojno-političke organizacije formirane 31.03.1991. godine, dok njeni korjeni sežu još iz kluba SDA "Herceg-Bosna", formiranog krajem 1990. godine. Otac Patriotske lige je osnivač SDA i Predsjed-

nik Predsjedništva R BiH gospodin Alija Izetbegović. Čovjek koji ima ogromne zasluge u organiziranju i radu PL-e je gospodin Hasan Čengić. Nezabildavno ime u osnivanju i radu PL-e je i rahmetli Safet Hadžić. Naziv "Patriotska liga" nastao je u okrilju SDA, u dogovoru gospode Hasana Čengića, dr Rasmira Mahmutćehajića, kao i drugih. Prvi oficir koji je napustio bivšu JNA i došao u centralu SDA je Sulejman Vranj - Sule.

U SLUŽBI NARODA

Prvi oficir koji je napustio bivšu JNA i došao se na raspologanje svome narodu preko SDA bio je Sulejman Vranj - Sule.

Pobjedom SDA na izborima 1990. godine, bošnjačkom narodu prvi put je omogućeno da se, proučavajući historiju upozna sa svojom prošlošću, prepostavi šta ga očekuje, i da se što brže organizira. Prije agresije na Sloveniju bilo je jasno da Srbija i Crna Gora imaju teritorijalnih pretenzija i prema Bosni i Hercegovini. Nacionalnošovinističke postavke "Memoranduma" SANU, izlaganje mošiju cara Lazara, podsjećanje na kosovski boj, manifestacije na Gazimesanu, prizivanje srpskih svetaca i junaka, okopavanje zajedničkih grobnica, javne sahrane, javne liturgije, pjevanje nacionalističkih i šovinističkih pjesama, guslarske večeri i slično, upozoravale su na opasnost koja se nadvija nad BiH, a posebno nad Bošnjacima.

Bivša JNA vršila je ozbiljne pripreme za ostvarivanje plana etničkog čišćenja u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini i stvaranju uslova za "Veliku Srbiju". Između ostalog, znatno je smanjen broj obveznika Teritorijalne obrane, s tendencijom da se ona ukine (broj obveznika TO smanjen je sa 7 na 1,8 procenata), dok je oružje stavljeno pod kontrolu i skladišta bivše JNA. Ukida se i komanda 7. Armijske oblasti, koja je bila nadležna za jedinice na teritoriji BiH, dok se sva komanda koncentriše u vojnim centrima smještenim u Beogradu, pod plaštom formi-

Patriotska liga je tajna organizacija za čije postojanje i rad nisu znali ni svi članovi SDA

Na osnovu člana 9, a u vezi sa članom 41. Uredbe sa zakonskom snagom o Oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na sjednici od 27.05.1992.godine, donosi

O D L O Ž B A

o formiranju jedinica Teritorijalne odbrane

Formiraju se sljedeće jedinice Teritorijalne odbrane:

1. 1.Eosanskohercegovačka brigada "Kralj Tomislav". Za komandanta brigade postavlja se general MATE ŠARLIJA.
2. 1.Brigada TO Zenica. Za komandanta brigade postavlja se DUVAK (Rasim) ENES.
3. 11.p.brigada "Zmaj od Bosne". Za komandanta brigade postavlja se ZEJNLAGIĆ ENVER.
4. 12.p.brigada "Hadži Lojo". Za komandanta brigade postavlja se DŽAFERAGIĆ SAFET.
5. 13.Novosarajevske brigada TO. Za komandanta brigade postavlja se ŠEHOVIĆ ENVER.
6. 14.p.brigada Novi Grad - Sarajevo. Za komandanta brigade postavlja se ZYRAPI BİSLİM.
- 15.p.brigada Novi Grad - Sarajevo. Za komandanta brigade postavlja se BEJIĆ RAMIZ.
7. Bataljon vojne policije Sarajevske regije. Za komandanta bataljona postavlja se TOPIĆ DŽEVAD.
8. Prateća četa za obezbjeđenje Predsjedništva R BiH. Za komandanta čete postavlja se LUKOVAC HARIŠ.
9. Odred TO "Husid Eniz" - Iliđa. Za komandanta Odreda postavlja se BUKVA SEJDALIJA.
10. Odred TO "Šetno" - Breza. Za komandanta Odreda postavlja se HODŽIĆ DŽEMAL.
11. Odred TO "Misoča" - Ilijaš. Za komandanta Odreda postavlja se ROZAJAC AYDIJA.

12. 1.Brigada Bihačke Krajine. Za komandanta 1.Brigade Bihačke Krajine postavlja se BUTKOVIĆ SAKIB.
13. OdTO Velika Kladuša. Za komandanta OdTO postavlja se BEHRIĆ SULEJMAN.
14. OdTO Kladuša - grad. Za komandanta OdTO postavlja se BAJRO PAJAZETOVIĆ.
15. OdTO Vrnograč. Za komandanta OdTO postavlja se ĐUKIĆ HASAN.
16. OdTO Mala Kladuša. Za komandanta OdTO postavlja se MEMIĆ HASAN.
17. OdTO Bužim. Za komandanta OdTO postavlja se KULAUZOVIĆ FUAD.
18. OdTO B.Đolaka-Jezerski. Za komandanta OdTO postavlja se KAHRIĆ MUSTAFA.
19. OdTO Bos.Krupa. Za komandanta OdTO postavlja se PALIĆ DERVIŠ.
20. OdTO Pećigrad. Za komandanta OdTO postavlja se OSMANCEVIĆ MURAT.
21. OdTO Tržac. Za komandanta OdTO postavlja se BEČIREVIĆ HAZIM.
22. OdTO Ostrožac. Za komandanta OdTO postavlja se PANDŽIĆ KASIM.
23. OdTO Cazin - grad. Za komandanta OdTO postavlja se DIZDAREVIĆ MUNIR.
24. OdTO Čorlatići. Za komandanta OdTO postavlja se MIZIĆ MUJHAMED.
25. OdTO Bihać - centar. Za komandanta OdTO postavlja se SALKIĆ AHMET.
26. OdTO Bakšić. Za komandanta OdTO postavlja se VUKOVIĆ FUAD.
27. OdTO Prekounje. Za komandanta OdTO postavlja se TOROMANOVIĆ SEAD.
28. OdTO Brekavica. Za komandanta OdTO postavlja se SKALIĆ MESUD.
29. OdTO Vrata. Za komandanta OdTO postavlja se ADIL BEŠIĆ.
30. 3.Tuzlanska brigada TO. Za komandanta brigade postavlja se
31. 108.Brčanska brTO. Za komandanta brigade postavlja se MUJANOVIĆ FERID.
32. 2.Tuzlanska brTO. Za komandanta brigade postavlja se LJALI DŽEMAL.
33. 1.OdTO - Tuzla. Za komandanta Odreda postavlja se DŽAMBIĆ MUHAREM.
2.OdTO - Tuzla. Za komandanta Odreda postavlja se AZIRI ALI.
3.OdTO - Tuzla. Za komandanta Odreda postavlja se KURSPAHIĆ ŠEVAL.
4.OdTO - Tuzla. Za komandanta Odreda postavlja se MUJČIĆ MERSAD.
5.OdTO - Tuzla. Za komandanta Odreda postavlja se DJORDJE MARKO.
Inž.bataljon TO Tuzla. Za komandanta bataljona postavlja se PRČIĆ FARUK.
34. 1.Lukvačka brTO. Za komandanta brigade postavlja se SALIHBAŠIĆ DŽEVAD.
35. OdTO Kalesija. Za komandanta Odreda postavlja se postojeći komandant.

- 3 -

- 5.OdTO - Tuzla. Za komandanta postavlja se DJORDJE MARKO.
Inž.bataljon TO Tuzla. Za komandanta bataljona postavlja se major PRČIĆ FARUK.
34. 1.Lukvačka brTO. Za komandanta brigade postavlja se kik SALIHBAŠIĆ DŽEVAD.
35. OdTO Kalesija. Za komandanta Odreda postavlja se postojeći komandant.
36. 1.Sprečanski odred Živnice. Za komandanta Odreda postavlja se kapetan I k MALIĆ SALIH.
37. OdTO - Olavo. Za komandanta OdTO postavlja se VRABAC NIJAZ.
38. OdTO - Solun. Za komandanta OdTO postavlja se HASANSPAHIĆ AKIF.
39. OdTO - Careva Čuprlja. Za komandanta OdTO postavlja se ROTIĆ ENVER.

Ministar odbrane izvršice raspored starijšina u komandno, odnosno Štabove navedenih jedinica i izdati bitna naređenja o brojnom sastavu i namještanju formiranih jedinica.

PR. Broj: 1170
27.05.1992.godine
Sarajevo, 27.05.1992.godine

*Dajdži i Zejniba (odgovor na telex
od 9.06.1992)*

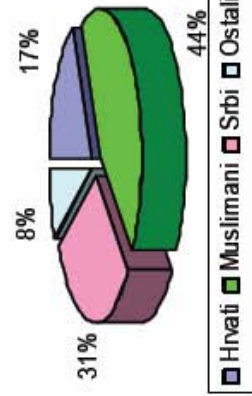
*Treba da idete zajedno. Zejnib
staje komandant svoje jedinice,
ili dok ora operacija traje treba
da sluša Dajdžina naređenja.
Dakle, Dajdža objedinjuje akciju.
Ostalo ćemo regulisati kad
se vidimo u Sarajevu. Alija
San 10.06.1992*

Zapovjednici jedinica TO prema odluci koju je 27.05.1992. god. potpisao
 Predsjednik predsjedništva R BiH Alija Izetbegović

Nacionalnost	Broj	%
Muslimani	43	97,73 %
Srbi	1	2,27 %
Hrvati	0	0,00 %
UKUPNO	44	100 %

Stanovništvo Bosne i Hercegovine

1991. g.

---

11. Odluka o formiranju skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini (24. 10. 1991.)*

Poslanici Kluba Srpske demokratske stranke i Kluba Srpskog pokreta obnove u Skupštini Bosne i Hercegovine, kao legitimni predstavnici srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, na osnovu ustavom utvrđenog prava na samoopredjeljenje, uključujući i pravo na otejepljenje, na sjednici od 24. oktobra 1991. godine donose

Odluku o osnivanju skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini

I

Osniva se Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, kao najviši predstavnički i zakonodavni organ srpskog naroda u Bosni i Hercegovini.

II

Skupštinu srpskog naroda u Bosni i Hercegovini sačinjavaju poslanici Srpske demokratske stranke i Srpskog pokreta obnove u Skupštini Bosne i Hercegovine. Poslanici Skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini postaju i drugi poslanici Skupštine Bosne i Hercegovine srpske nacionalnosti potpisivanjem izjave o pristupanju ovoj skupštini.

III

Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini razmatra-će i odlučivati o pitanjima koja se odnose na ostvarivanje ravnopravnosti srpskog naroda sa ostalim narodima i narodnostima koji žive u Bosni i Hercegovini i zaštitu interesa srpskog naroda ukoliko bi ti interesi bili ugroženi odlukama Skupštine SRBiH.

IV

Srpski poslanici nastavljaju rad u vijećima i radnim tijelima Skupštine SRBiH u koje su birani, osim u slučajevima kada se ocijeni da akta skupštinskih vijeća koja se razmatraju i usvajaju ugrožavaju ravnopravnost i nacionalni interes srpskog naroda u Bosni i Hercegovini.

V

Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini priznaje važnost akata Skupštine Bosne i Hercegovine, koja nisu u suprotnosti sa interesima srpskog naroda.

VI

---

* IZVOR: Dr. Smail Čekić. *Agresija na Bosnu i genocid nad Bošnjacima 1991-1993*. Sarajevo: Ljiljan, 1994., str. 270-272.

Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini priznaje savezne propise, kao i republičke propise ako su u saglasnosti sa saveznim propisima i ako ne povređuju ravnopravnost i interese srpskog naroda.

VII

Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini će do donošenja akta o organizaciji, djelokrugu i načinu rada donijeti Privremeni poslovnik Skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini.

VIII

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u listu srpskog naroda »Javnost«.

PREDSJEDNIK SKUPŠTINE

mr Momčilo Krajišnik

Odluku o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg-Bosna donijeli su izabrani predstavnici hrvatskog naroda na sjednici održanoj dana 18. studenoga 1991. godine. Ista odluka izmjenjena je i dopunjena na sjednici Predsjedništva Hrvatske zajednice Herceg-Bosna dana 03. srpnja 1992. godine pa se objavljuje njen prečišćeni tekst.

O D L U K A

O USPOSTAVI HRVATSKE ZAJEDNICE HERCEG-BOSNA

I RAZLOZI USPOSTAVE:

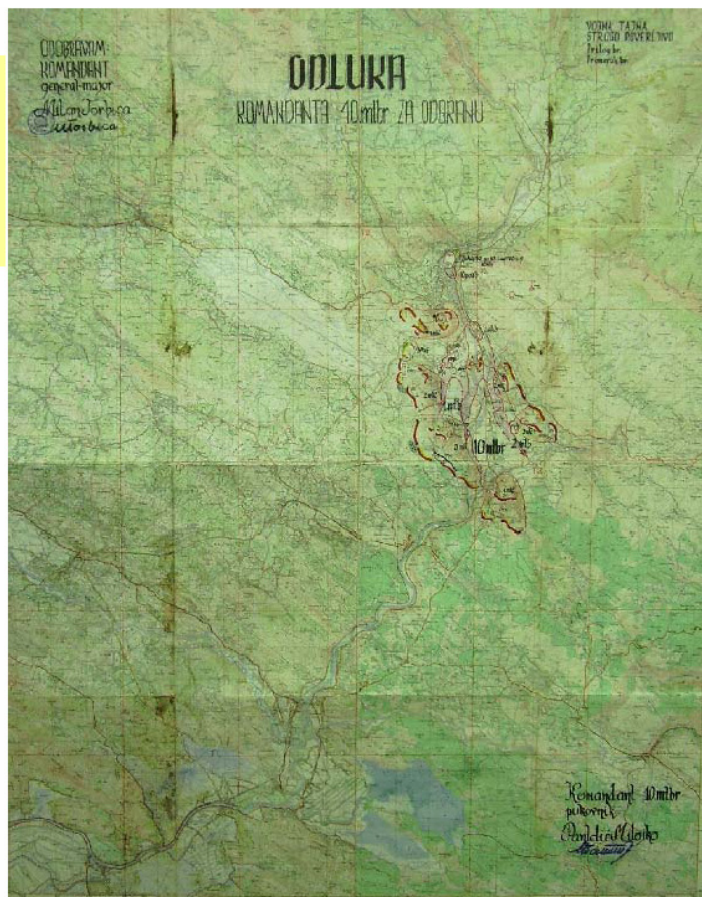
Suočeni s bezobzirnom agresijom Jugoslovenske armije i četnika na Republiku Bosnu i Hercegovinu i Republiku Hrvatsku, ogromnim brojem ljudskih žrtava, patnji i stradanja, te posezanjem za stoljetnim Hrvatskim teritorijima i dobrima, kao i rušenjem Republike Bosne i Hercegovine i njenih legalno izabranih tijela, hrvatski narod Bosne i Hercegovine u ovim teškim trenucima svoje povijesti, kada posljednja komunistička vojska Europe udružena s četnicima prijeti opstojnosti hrvatskog naroda i Republike Bosne i Hercegovine duboko je svjestan da je njegova budućnost povezana s budućnošću cjelokupnog hrvatskog naroda.

Hrvati u Bosni i Hercegovini kroz svoju stranku Hrvatsku demokratsku zajednicu, preko legalno izabranih tijela vlasti u ovoj Republici zalagali su se za suverenu Bosnu i Hercegovinu, ali su uvijek naglašavali da će to činiti štiteći vlastite povijesne prostore i interese cjelokupnog hrvatskog naroda.

Polazeći od Ustava Republike Bosne i Hercegovine kojim je Bosna i Hercegovina ustanovljena kao zajednica tri konstitutivna naroda Hrvata, Muslimana i Srba, te od opće prihvaćenih načela u suvremenom svijetu o neotudjivosti i nedjeljivosti, neprenosivosti i nepotrošivosti prava na samoodredjenje i suverenost naroda, uključujući i pravo na udruživanje, kao i činjenice o neprihvatljivosti unitarnog modela državnog uređenja u višenacionalnim zajednicama, hrvatski narod u Bosni i Hercegovini suočen s opasnošću koja prijeti, te svjestan svoje povijesne odgovornosti u obrani hrvatskih etničkih i povijesnih prostora i interesa, preko legalno izabranih predstavnika vlasti u Republici Bosni i Hercegovini utemeljuje HRVATSKU ZAJEDNICU HERCEG-BOSNA.

Odluka komandanta 10.mtbr pukovnika Milojka Pantelića za OBRANU grada Mostara, gdje brigada stvara preduvjete za okupiranje i zauzimanje grada.

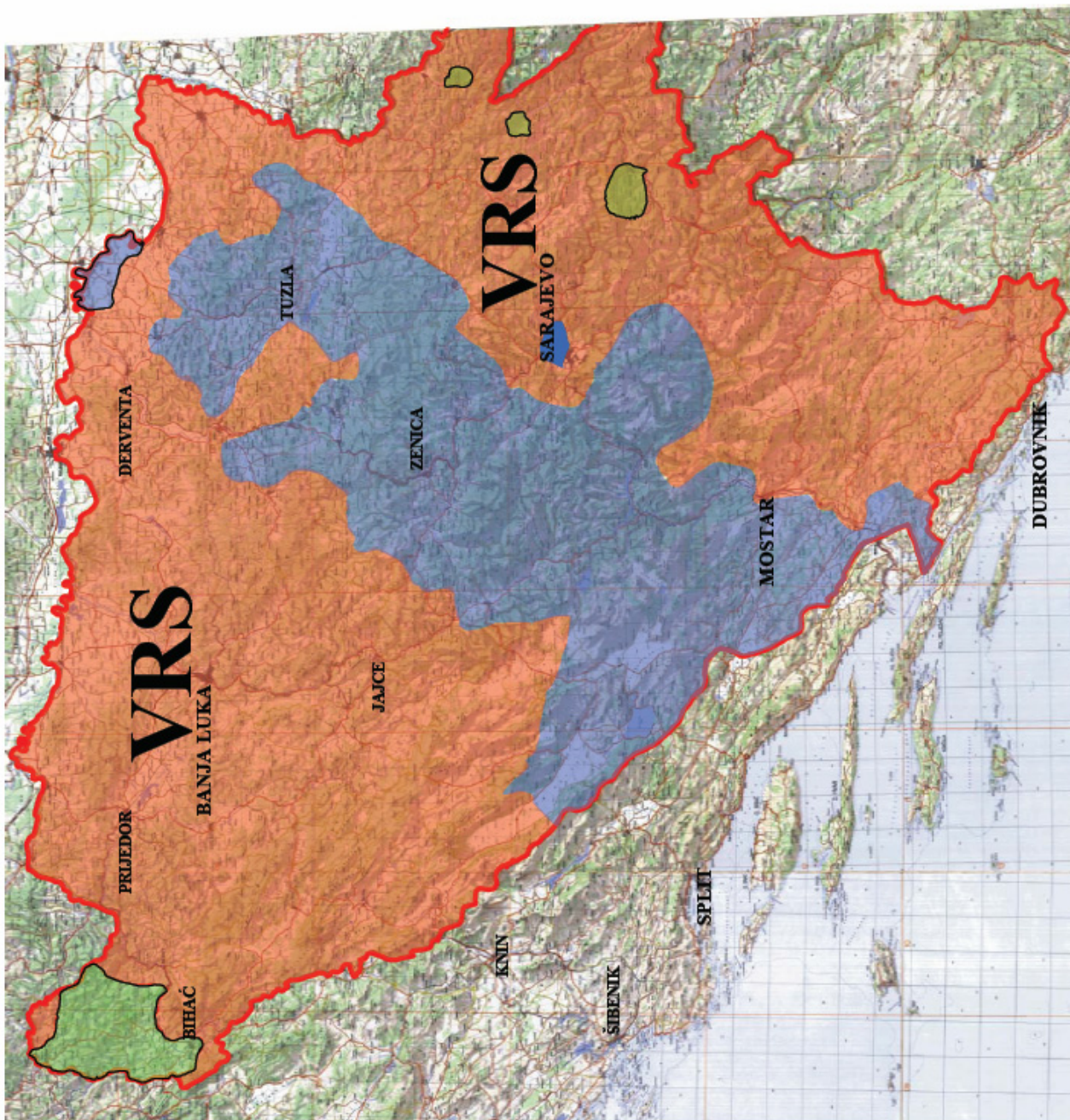
1991/1992

Blokada Sarajeva početak 04.mjeseca 1992.

**Osvojeno od
strane JNA i VRS
travanj – studeni
1992. god**

Skupština općine Grude
Hrvatska demokratska zajednica Grude

Grude, 19. veljače 1992.

PREDSJEDNIŠTVO HDZ BIH

S A R A J E V O

PREDMET: Zauzimanje stava o referendumu

Svjesni važnosti vremena u koje se nalazimo, osjećamo potrebu hitnog, definitivnog i djelotvornog izjašnjenja i zauzimanja jasnog stava povodom zakazanog referenduma o statusu BiH.

Hrvatska demokratska zajednica, politička stranka kroz koju go hrvatski narod Herceg-Bosne eksplicitno izražava svoju volju i iskonske težnje, mora i ovoga puta, odlučno - preko svog najvišeg organa, jasno i pravodobno iskazati konačni stav o referendumu.

Sveukupna aktivnost stranke u svezi ovog problema, dobila je svoj jasn izraz u predloženom referendumskom pitanju u Idvnu, 9. veljače ove godine. Očito je, da sadržaj ovog predloženog pitanja jest rezultat životnog, povijesnog iskustva hrvatskoga naroda ovih prostora bivših Jugoslavija, kao i realne i pravedne želje za onakvim suživotom u BiH, u kojem će biti zaštićeni nacionalni interesi svih suverenih naroda. Stoga predloženo pitanje zahtjeva i predviđa konkretno i jasno definiranu poverenost, kroz kantone.

S obzirom da je ovo predloženo pitanje rezultat kontinuiteta političke borbe našega naroda, odnosno ujedinih legitimnih predstavnika, odstupanje od njega ujedne bi bilo i ustajanje od minimalnih zahtjeva zaštite nacionalnih interesa, i pod kojih se nećemo ići, ovdje i sada. Isto tako, u svrhu prinčipijelnosti i digniteta stranke, ne može se dovoditi u sumnju jasnoin definirani, gotovo jednoglasno usvejeni stav.

Vrijeme neumoljivo teče, pa je potrebno odmah - radi očuvanja hrvatskog nacionalnog korpusa i hrvatskog pristora u cjelini, jasno se opredijeliti prema zakazanom referendumu.

Samo tako možemo očekivati, da će i ovaj prigodan jedinstvena i jasno izražena volja našega naroda je jednom dobiti i službeni potvrdu, od čega će svakako biti i perspektiva naraštaja koji će živjeti u puno dužno štovanje,

Predsjednik HDZ Grude
Zoran Zorić

Predsjednik SO Grude
Jozo Marić

NAPOMENA: ovaj dopis poslan je i u Skupštine općine, općinske odbore HDZ u BiH, Izborničku HDZ Zagreb, Izborit Predsjednika Republike Hrvatske, Izbornoj Komisiji BiH, Evropskim promatračima, vrhovništvu stranke SDA i drugim poglavarištvina.

34. Direktiva Glavnog štaba Patriotske lige BiH za odbranu suvereniteta Republike Bosne i Hercegovine (Sarajevo, 25. 2. 1992.)*

„Neprijatelji (snage dezintegracije BiH) svojim dosadašnjim vojno-političkim djelovanjem u velikoj mjeri su uspjeli nanuštiti sistem vlasti i stvoriti uporišta na određenim prostorima, čime su stvorili uslove za potpunu dezintegraciju bosanskohercegovačke vlasti i cijepanje teritorija BiH.

Glavna uporišta snaga dezintegracije su u banjalučkoj regiji, istočnoj i zapadnoj Hercegovini i dobojskoj regiji, a glavni nosioci su SDS sa jugoslovenskom armijom i ekstremno krilo HDZ.

U svojim dosadašnjim aktivnostima uspjeli su: ostvariti puno političko jedinstvo SDS-a i JA, stvoriti paralelne organe vlasti na cijelom prostoru BiH, formirati komande, štabove i jedinice, uspostaviti djelimično sop-stveni informativni sistem i izvršiti dislokaciju materijalnih rezervi za svoje potrebe. Reorganizacijom JA na cijeloj teritoriji BiH došlo je do velike koncentracije JA, a dolaskom Plavih šljemova ta koncentracija će biti još veća.

Ukupne snage neprijatelja su:

- JA, šest korpusa KOV (sarajevski, banjalučki, tuzlanski, bihački idijelovi kniniskog i titogradskog korpusa), vjerovatne jačine 2-3 korpusa KOV i jedan ojačani VAK.
- snage SDS-a (jačine 80.000-120.000 ljudi)
- ekstremne snage HDZ-a (jačine jedna do dvije brigade)

Osnovni cilj dejstva ovih snaga je podjela teritorije BiH i priključivanje matičnim (nacionalnim) državama. Ostrvarivanje ovog cilja težit će da ostvare u dvije etape: u prvoj etapi stvaranje nacionalnih konfederalnih jedinica u BiH, a u drugoj priključenje istih Velikoj Srbiji i Velikoj Hrvatskoj.

Do početka opštih dejstava očekivat je: dalje intenziviranje psihološko-propagandnih dejstava na zaosttravanju međunacionalnih odnosa, izvođenje diverzantsko-terorističkih dejstava, izazivanje socijalnih nemira, sabotaža, kidnapovanja i atentata na najistaknutije ličnosti

* Sefer Halilović: *Lukava strategija*, Sarajevo: Maršal, 1977., str. 164-169. «Sedmog i osmog februara 1992. godine, u selu Mehurici kod Travnika, održano je vojno savjetovanje koje će kasnije ponijeti epitet istorijsko, a na kome su se sastali komandanti regionalnih štabova i dio Glavnog štaba Patriotske lige BiH. Cilj savjetovanja bilo je usaglašavanje planova po regijama i podjela zadataka za naredni period. Priprema ovog skupa počela je krajem 1991. godine, kada sam svim štabovima na terenu poslao uputstvo: Zadaci RVŠ. Bio je to dokument kojim su, pored ostalog, udareni i temelji domaćoj namjenskoj industriji. Kada smo se sastali, podnio sam uvodno izlaganje o tadašnjoj vojnoj i političkoj situaciji i procjenu i ocjenu buduće strategije. Osnova ovog izlaganja na savjetovanju je prihvaćena i sažeta u prve dvije tačke najvažnijeg dokumenta PL-a: **Direktive za odbranu suvereniteta Republike Bosne i Hercegovine**. Izlaganje i izvještaji komandanata, neposredna razmjena mišljenja i saznanja, kompletirali su ovaj dokument koji je završen 25. februara, u Sarajevu. U pripremi i realizaciji dokumenta, kao i u vođenju skupa u Mehuricima, kao savjetnici su mi pomagali Rifat Bilajac i Zicro Suljević. No, Direktiva je moj ručni rad: u rukopisu je i unnožena, tek kasnije prečukana i dostavljena komandantima regionalnih štabova.»

muslimanskog naroda. Sa otpočinjanjem opštih dejstava očekivat je snažnu avio i artiljerijsko-raketnu podršku po svim rejonima.

2. Naše snage su organizovane u Patriotsku ligu BiH u formacije od voda do odreda i brigade, ukupne jačine 120.000 ljudi. Sa otpočinjanjem borbenih dejstava očekivati je veći priliv dobrovoljaca, pripadnika MUP-a BiH, pripadnika JA, kao i snaga muslimanskog naroda van teritorije BiH, što bi povećalo jačinu naših snaga na oko 150.000 ljudi. Osnovni zadatak snaga PL BiH je zaštita muslimanskog naroda, očuvanje integriteta i cjelovitosti BiH, kako bi se obezbijedio i ubuduće daji zajednički život svih naroda i narodnosti na državnoj teritoriji BiH. Sa otpočinjanjem borbenih dejstava izvršiti zaštitu stanovništva i istovremeno zatvaranje glavnih pravaca koji vode na teritoriju BiH, uz masovnu primjenu rušenja, zaprečavanja, a unutar Republike određenim snagama, brzim i energičnim dejstvima blokirati i zauzeti vojne objekte (skladišta naoružanja, municije i MES i kasarni), a potom što prije naoružati formirane jedinice, dalje nastaviti planirana dejstva, u cilju stvaranja što većih slobodnih teritorija i obezbjeđenje funkcionisanja legalnih organa vlasti. Posebnu pažnju pokloniti izvlačenju i obezbjeđenju stanovništva iz ugroženih područja.

3. Sa otpočinjanjem dejstava pozvati narod Sandžaka, Kosova i Makedonije da se solidarišu sa našom pravedom borbom i odmahotpočnu borbena dejstva u cilju vezivanja snaga neprijatelja i slabljenjanjegove udarne moći na prostoru BiH. Istovremeno uspostaviti kontakt, saradnju i koordinaciju na zajedničkim dejstvima sa hrvatskim narodom u BiH protiv zajedničkog neprijatelja. Na međunarodnom planu pozvati progresivnu svjetsku javnost da zaštiti bosanskohercegovački suverenitet.

4. Odlučio sam, uz angažovanje svih snaga Patriotske lige BiH, u sadejstvu sa susjedima, brzim i energičnim dejstvima zatvoriti glavne pravce koji izlaze na teritoriju BiH, a posebno iz doline Drine i Sutjeske. Istovremeno po unutrašnjim pravcima, izvršiti zaprečavanje i posjedanje pogodnih položaja za odbranu naroda BiH, sa težištem na pravcima koji vode iz šireg regiona Banje Luke i istočne Hercegovine. Određenim snagama, brzim i energičnim prepadnim dejstvima zauzeti skladišta i magacine municije, MES-a i naoružanja JA, blokirati kasarne, sprečavati prodore isirenije neprijateljskih dejstava na cjelokupnom prostoru BiH. Po stvaranju povoljnih uslova preći na šira ofanzivna dejstva sa ciljem razbijanja, uništenja i protjerivanja neprijatelja sa teritorije BiH. Glavne snage imati u Centralnoj Bosni, a pomoćne u cazinsko-prijedorskom i regionu Tuzle...

25. Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini: Deklaracija o proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine (Sarajevo, 9. 1. 1992.)*

Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, kao legitimni, slobodno i demokratski izabrani predstavnik i zaštitnik njegovih prava i interesa, ostvarujući njegovu plebiscitnom izraženu volju i na njoj zasnovanu svoju odluku da se pristupi formiranju Republike srpske Bosne i Hercegovine, na zasjedanju održanom 9. januara 1992. godine donosi

Deklaraciju o proglašenju republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine

I

Na područjima srpskih autonomnih regija i oblasti i drugih srpskih etničkih cjelina u Bosni i Hercegovini, uključujući i područja na kojima je srpski narod ostao u manjini zbog genocida koji je nad njim izvršen u drugom svjetskom ratu, a na osnovu plebiscita održanog 9. i 10. novembra 1991. godine na kome se srpski narod izjasnio za ostanak u zajedničkoj državi Jugoslaviji, osniva se i proglašava.

Republika srpskog naroda Bosne i Hercegovine

II

Republika se nalazi u sastavu savezne države Jugoslavije kao njena federalna jedinica.

VI

Do Izbora i konstituiranja njihovih organa i institucija koji će biti ustanovljeni ustavom Republike, funkcije državnih organa u Republici obavljaće sadašnja Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini i Ministarski savjet.

VII

Sedište organa Republike je u Sarajevu.

VIII

Do donošenja ustava, zakona i drugih propisa Republike na njenom području će važiti savezni propisi, kao i propisi dosadašnje SR Bosne i Hercegovine, osim onih za koje Skupština srpskog naroda utvrdi da su u suprotnosti sa saveznim ustavom.

IX

Organi vlasti dosadašnje SR Bosne i Hercegovine predstavljajući zajedničke organe nacionalnih zajednica u prelaznom periodu, do konačnog teritorijalnog razgraničenja i razrješenja ostalih prava i obaveza.

U prelaznom periodu zajednički organi konsenzusom donose neophodne odluke i akte.

X

Ova Deklaracija stupa na snagu danom donošenja, a uvešće se u život danom eventualnog priznavanja nezavisnosti Bosne i Hercegovine. Uvođenje Deklaracije u život odložiće se na neodređeno vrijeme pod uslovom da zahtjev za priznanje nezavisnosti Bosne i Hercegovine njegovi podnosioci povuku do 15. januara 1992. godine.

XI

Deklaracija će se objaviti u "Službenom glasniku srpskog naroda u Bosni i Hercegovini".

PREDSJEDNIK

SKUPŠTINE SRPSKOG NARODA

u Bosni i Hercegovini

Mr Momčilo Krajišnik

* IZVOR: *Borba*, 10. 1. 1992.

144. MKBJ: Temeljna odluka o uspostavi i proglašenju Hrvatske Republike Herceg-Bosne (Grude, 28. 8. 1993.)*

Temeljna odluka o uspostavi i proglašenju Hrvatske Republike Herceg-Bosne

"Hrvatski narod u Bosni i Hercegovini, stjecajem povijesnih okolnosti, suočio se s bezobzirnom agresijom kojom su ugrožena njegova povijesna i prirodna prava na život i opstojnost, samobitnost i konstitutivnost, njegov kršćanski i kulturni identitet, politički, gospodarski i inii interesi u Bosni i Hercegovini.

Svoja prava koja su u temeljenim aktima dosadašnje Republike BiH sadržana u odrednici o konstitutivnom narodu, hrvatski je narod ostvarivao skupa s ostalim konstitutivnim narodima, u unitarnoj državnoj zajednici, i iz takve zajednice pokrenuta je na njega, njegova prava i interese - agresija.

Nalazeći da postojeći unitarni oblik političkog i državnog ustroja ne osigurava hrvatskom narodu njegova prava u BiH i na Bosnu i Hercegovinu, odlučan je da ta prava obrani, između ostalog, mijenjajući svoj položaj tako što na dijelu teritorija BiH uspostavlja svoju državnu zajednicu, te prenosi dio konstitutivnih prava na buduću savez republika i pristaje na sudjelovanje u pojedinim zajedničkim institucijama i službama od zajedničkog interesa u BiH, kako se to uređi trojnim ustavnim sporazumom konstitutivnih naroda.

Sukladno istaknutom, a:

- polazeći od neotuđivog, nepotrošnog, nedjeljivog i neprenosivog prava hrvatskog naroda u BiH, kao konstitutivnog naroda,
- izjavljujući da hrvatski narod uvažava jednaka prava drugih konstitutivnih naroda dosadašnje BiH,
- u težnji da s ostalim konstitutivnim narodima jednakopravno, demokratski i mirnim putem uređi sva pitanja iz dosadašnjeg i budućeg zajedničkog života,
- prihvaćajući temeljne međunarodne akte o ljudskim i građanskim pravima i slobodama, i,
- sukladno političkim odlukama Hrvatske demokratske zajednice za BiH, kao legitimnog prezenta političke volje hrvatskog naroda, Zastupnički dom Hrvatske Republike Herceg-Bosne, donosi:

TEMELJNU ODLUKU

o uspostavi i proglašenju Hrvatske Republike Herceg-Bosne

Članak 1.

Uspostavlja se i proglašava Hrvatska Republika Herceg-Bosna. Hrvatska zajednica Herceg-Bosna, utemeljena Odlukom o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg-Bosne, uspostavlja se i proglašava Hrvatskom Republikom Herceg-Bosna (u daljnjem tekstu: Republika).

Članak 2.

Teritorij Republike je područje Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, a konačne granice Republike utvrdit će se Ustavom Republike.

Članak 3.

Republika je jedinstvena i nedjeljiva demokratska država hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini zasnovana na ljudskim pravima i slobodama, vladavini prava i socijalnoj pravdi.

Članak 4.

Suverenitet Republike je nedjeljiv, neotuđiv i neprenosiv, a određena prava i dužnosti Republike može ostvarivati u zajedničkim tijelima Saveza Republika. Republika se slobodno udružuje u Savez Republika.

Članak 5.

Narod ostvaruje svoja suverena prava u Republici. U Republici vlast proizilazi iz naroda i pripada narodu kao zajednici slobodnih i ravnopravnih državljana. Narod ostvaruje vlast izborom svojih predstavnika i neposrednim odlučivanjem.

Članak 6.

Državna vlast ustrojena je na načelima parlamentarne demokracije, organizacijske i funkcionalne podjele vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudsku.

Zakonodavnu vlast obavlja Zastupnički dom Republike. Izvršnu vlast obavlja Vlada Republike. Sudsku vlast obavljaju neovisni sudovi.

Članak 7.

Predsjednika Vlade i članove Vlade Republike bira i razrješava Zastupnički dom Republike na prijedlog Predsjednika Republike.

Članak 8.

Predsjednik Republike zastupa i predstavlja Republiku u zemlji i inozemstvu, izražava njeno konstitutivno jedinstvo i brine se za jedinstveno djelovanje svih tijela državne vlasti. Predsjednik Republike vrhovni je Zapovjednik Oružanih snaga Republike, postavlja i razrješava više vojne dužnosnike uz pribavljeno mišljenje Vlade Republike.

Članak 9.

Republika ima grb, zastavu i himnu. Grb, zastava i himna Republike uredit će se Ustavom Republike.

* IZVOR: Večernji list, 29. 8. 1993.

MEDJUNARODNA KONFERENCIJA O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA U
BOSNI I HERCEGOVINI
INTERNATIONAL CONFERENCE ON THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN
BOSNIA-HERZEGOVINA

المؤتمر الدولي لحقوق الإنسان في البوسنة والهرسك

*Bericht über Aktivitäten der
Arabischen Länder - Hilfe
Bosnien*

PN, Mi 6.12.92

GOSPODIN ALIJA IZETBEGOVIC
PREDSJEDNIK PREDsjedništva
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

I Z V E Š T A J
o aktivnostima međunarodne konferencije
o zaštiti ljudskih prava u Bosni i Hercegovini

I - KONFERENCIJA

Na poziv glavnog imama Zagrebačke džamije dr. Mustafa Cerića u Zagrebu je održana međunarodna konferencija o zaštiti ljudskih prava u Bosni i Hercegovini od 18. do 19. oktobra 1992. god.

Konferenciji je prisustvovalo oko stotinu predstavnika iz više od trideset islamskih i arapskih zemalja na čelu s uglednim licnostima iz Islamskog svijeta. Cilj konferencije je bio upoznat islamski svijet o teškim stradanjima posebno muslimanskog stanovništva, te uložiti hitni napor da se što prije ponovo provedna borba u Bosni i Hercegovini. Konferencija je nevladina organizacija. Konferencija je donijela trinaest odluka u vezi s tim.

II - IZVRŠNI ODBOR I SEKRETARIJAT KONFERENCIJE

Na Konferenciji je odlučeno formiranje Izvršnog odbora konferencije čiji je zadatak da inicira i prati sprovođenje odluka konferencije, da koordinira političku i humanitarnu pomoć Muslimanima Bosne i Hercegovine, te da radi na širenju istine o zločinima nad muslimanskim narodom. Isto tako odlučeno je da se otvori Sekretarijat konferencije sa sjedištem u Beču.

III - PRVI SASTANAK IZVRŠNOG ODBORA

Prvi sastanak Izvršnog odbora konferencije održan je u Zagrebu 20. 10. 1992. god. na kojem su prisustvovali gospođa:

- 1 - Mohamed al-Ghazali, Egipat
- 2 - Jusuf al-Qardawi, Qatar
- 3 - Kamal al-Sherif, Jordan
- 4 - Omar al-Zubair, S. Arabija
- 5 - Ali al-Dzurais, S. Arabija
- 6 - al-Sajid Nasiri, Pakistan
- 7 - Ahmed Khursid, Pakistan
- 8 - Ahmed al-Asal, Egipat
- 9 - Salih al-Suhaybani, S. Arabija
- 10 - Mohamed al-Manuti, Malezija
- 11 - Salim Sabic, Bosna i Hercegovina
- 12 - Mustafa Plicanic, Bosna i Hercegovina
- 13 - Mustafa Cerić Bosna i Hercegovina
- 14 - al-Fatih Ali Hananain, Sudan

Dr. Mustafa Cerić je izabran za predsjednika Izvršnog odbora, dr. al-Fatih Hananain za sekretara. Odlučeno je da se sljedeća sjednica održa u Džeddi, u Beču.

IV - DRUGI SASTANAK IZVRŠNOG ODBORA KONFERENCIJE

Na temelju odluke donesene na prvom sastanku, Izvršni odbor se sastao u Džeddi, S. Arabija, 11. 10. 1992. god. u sastavu:

- 1 - Sheikh Mohamed Ghazali
- 2 - Fahmi Howaidi
- 3 - Kamal Serif
- 4 - Sheikh Salih Suhaybani
- 5 - Ali al-Dzurais
- 6 - Umar al-Zubair
- 7 - Salim Sabic
- 8 - Mustafa Cerić
- 9 - al-Fatih Hananain
- 10 - Musejib Omerspahic

Sastanku je predšjedavao Mustafa Cerić sa sljedećim dnevnim redom:

- 1 - Izvjestaj sa prvog sastanka
- 2 - Sadašnje stanje u Bosni i Hercegovini
- 3 - Organizacija posjete zemljama Zaljeva
- 4 - Koordinacija posjeta odgovornim u S. Arabiji
- 5 - Razno

Na sjednici je odlučeno:

- da Sheikh al-Suhaybani stupa u kontakt sa protokolom S. Arabije radi prijese delegacije ispred Konferencije kod kralja Fahd ibn Abdulazara;
- da se pripremi posjeta u jedinjenim Arapskim Emiratima, Qataru i Kuvajtu;
- da priključ prijava u ina delegacije govore Sheikh Muhamed al-Ghazali - o značaju Bosne za islamski svijet; Mustafa Cerić o gonocidni nad Muslimanima Bosne, te Salim Sabic o potrebi političke i ekonomske pomoći Bosni u njezinoj pravodnoj borbi;
- da se pokrene osnivanje fonda za pomoć Bosni i Hercegovini u iznosu od milijardu američkih dolara;
- da se napisu pisma s potpisima članova delegacije (kojoj se pridružuje i dr. Omar nasif, generalni sekretar Rabite) svim vladarima zemalja Zaljeva;
- da se osvrvari što više kontakata sa organizacijama i licnostima u S. Arabiji radi humanitarne pomoći Bosanskim Muslimanima;

V - PRIJEVI U SADIJSKOJ ARABIJ

Džedja, 11. 10. 1992.

PRIJEV KOD PRINCA SELMAN IBN ABDULAZIZA, GRADONAČELNIKA RIJADA I PREDSJEDNIKA IZVRŠNOG ODBORA ZA POMOĆ BOSNI I HERCEGOVINI

Razgovor protekao u srdačnoj atmosferi i svesrdnoj upretnosti da se pomogne Bosanskim Muslimanima u svakom pogledu. Delegaciji je priredjen i ručak u prisustvu velikog broja uglednih građana S. Arabije.

Ponedjeljak, 12.10. 1992.

PRIJEV KOD PRINCA SULAIMA IBN ABDULAZIZA, MINISTRA OBRANE SADIJSKE ARABIJE
Razgovor otvoren s puno obećanja za konkretnu i brzu pomoć u svakom pogledu.

Utorak, 13. 10. 1992.

PRIJEV KOD PRINCA MADIDA, GUVERNERA POKRAJINA HEKKE, DŽEDDE I TAIFA
Razgovor srdačan s puno optimizma za pomoć.

- peti sastanak odbora održat će se 16.11. 1992. god. i Istanbulu odakle će delegacija krenuti na drugu turu svojih posjeta islamskim zemljama i to: Iran, Pakistan, Malezija, Indonezija i Brunaj;
- za koordinaciju ovih posjeta zadužio se dr. Fatih i gosp. Siraduddin;

Izvršni odbor je uspješno završio svoju prvu turu posjeta zemljama Zaljeva, izuzev kuvađa koji je zamolio da se posjeta odgodi zbog izbora u toj zemlji, nadajući se da će njihova druga tura iz Istanbula biti još uspješnija.

VIII - OPĆA ZAPAZANJA

Posjeta delegacije Međunarodne konferencije za zaštitu ljudskih prava u Bosni i Hercegovini bila je prvacna javnim medijama i povećana od mnogih uglednih ličnosti i organizacija koje prate zbivanja u Bosni.

Posebno treba naglasiti veliku pomoć koju svojim velikim autoritetom u islamskom svijetu promice poznati islamski učenjak Sejjh Muhamed al-Ghazali. Iako u podmaklim godinama, Sejjh al-Ghazali se zalazio svim srcem da objasni vladarima i narodima islamskih zemalja o nužnosti da se pomogne Bosanskim Muslimanima.

Kao osobni izaslanik predsjednika Alije Izetbegovića, Salim Sabić je privukao veliku pažnju u svim sredinama gdje je delegacija boravila. Sa svoje strane Salim Sabić se zahvalio pojedincima i organizacijama u ime predsjednika Izetbegovića za dosadashnju pomoć Bosanskim Muslimanima u njihovoj borbi za slobodu.

Svi članovi delegacije su se svesrdno trudili da pridonesu objasnjanju nepravde koja se čini Bosanskim Muslimanima i potrebe da im se pomogne. Treba posebno istaknuti veliki angažman Sejjha Salima al-Suhajbanija koji je, zajedno sa Alijem al-Drurejsijem, vrlo uspješno organizirao sve prijeme u S. Arabiji. Pri tome mu je pomogao i dr. Umer al-Zubeir, veliki prijatelj i ljubitelj Bosne i Hercegovine.

Sudac prema onom što je delegacija čula od nadgovornijih danas u islamskom i arapskom svijetu nadati se je da će Bosna i Hercegovina čobiti borbu za slobodu i čast svojih građana.

Dzvedca, 19.10.1992

Sekretar:

dr. Al-Fatih Musanain

Predsjednik:

dr. Mustafa Cerić

N/12

KOMANDA 37. KORPUSA
str. pov. br. 1055-1
13.12.1991.god.

VOJNA TAJNA
STROGO POVERLJIVO

NAREĐENJE ZA INŽINJERJSKO OBEZBEĐENJE

Inž. br. 8

U cilju dogradnje inženjerskog obezbeđenja snaga odbrane aerodroma Mostar, pored naredjenog u prethodnim naredjenjima, **PRIPREMITI** zaruštavanje pruge Mostar - Čapljina u rejonu objekta aerodroma Mostar po sledećem:

- 208.map: deonicu na ulasku u rejon aerodroma iz pravca Mostara;
- 57.bbr: deonicu na ulasku u rejon aerodroma iz pravca Čapljine.

Do 16.12.1991.godine izvršiti potrebnu izvidjanje, odabrati najpogodniju deonicu i napraviti elaborat za rušenje, koji će odobriti lično.

Pri izvidjanju i izradi elaborata, rušenjem obezbediti prekid saobraćaja prugom, istovremeno imajući u vidu da se za IC može postaviti novo sposobiti sopatvenim snagama. (Pripremiti zaruštavanje u useku ili zaseku).

Po odobrenom elaboratu izvršiti pripreme za rušenje stavljanjem u II (niži) stepen gotovosti.

Odobrenje za stavljanje u I (viši) stepen i rušenje daće komandant 37.K a na osnovu zahteva komandanta 57.bbr i 208.map-a.

Po izvršenoj pripremi za rušenje na deonicama i stanicama za paljenje imati stražarsko obezbeđenje i određene snage za stavljanje u I stepen i rušenje.

DS/MN

KOMANDA HK
10.05.92.
TEM MOSTAR

VOJNA TAJNA
STROGO POVERLJIVO 2228

*Prilog br. -
primenak br. 2*

Mostarske br.

Komandi

Zapovest k-ta Hercegovačkog korpusa
za dalja dejstva

Sekolija 1:50.000 Nevesinje 1,2,3. i M i Mostar 2 i 4

Mepriljatelj nastavlja sa dovodenjem snaga iz Zapadne Hercegovine u dolina Herceve, radi ojačanja snaga u širem rejonu Mostara.

Probušava za napadnim dejstvima na naše položaje i objekte. Napadna dejstva su različitog inteziteta i obuhvataju veći deo zone odbrane korpusa sa svim elementima borbenog rasporeda.

Težišne napada usmerio je na zapadne i severozapadne prilaze Mostaru, a posebno na pravcima Lištica-Mostar; Čitluk-Krivodol-Jasenica, Čitluk-Dobro Selo - S. Račevići.

U napadima angažuje artiljeriju, minobacače i pešadijske snage. Artiljerijom i MB dejstvuje po VP naše artiljerije i minobacača radi njihovog neutralisanja. Na intenzivnija dejstva su iz rejlone Dobro Selo, Kruševci, Ljuti Dolac, Žrnovica, Borovčevina i S. Sovići.

Pešadijske snage umario je za napade za zauzimanje ključnih objekata na deonici kosi i objekata Orlovac, Hum, Košaruša.

Mepriljatelj je u dosadašnjim dejstvima pretrpeo znatne gubitke u živoj sili, što je bitno uticalo na opadanje morala njegovih jedinica.

Verovatno dalje namere neprijatelja su da pruži napadna dejstva. Znamur ključne objekte na jaseničkoj kosi, napuši naš sistem odbrane i stvori povoljne uslove za dalja dejstva.

Radi ostvarenja postavljenog cilja, pored angažovanja postojećih snaga u dođiru očekivati je dovodenje snaga iz dubine, ekvivalenta 1-2 brigade.

U izređenju narednih dejstava, izbegavati frontalni napad, nego će prvenstveno koristiti međuprostore i slabije branjene objekte.

Pre napada na pojedine ključne objekte očekivati je jaču koncentraciju artiljerijske i minobacačke vatre radi njihoveg neutralisanja.

U zoni je očekivati abacivanje DTC u naš raspored u cilju nanošenja namira, dezorganizovanja komandovanja i nanošenja šteta u 2/3. U narednim dejstvima intenziviraće psihološko-propagandnu aktivnost.

2. Odlučio sam u toku *19/* i po izvršenoj doobitraciji odbrambenih snaga Istočne Hercegovine i po dovodenju u širi rejon aerodroma Mostar u sailju sredjivane b/p izvršiti prerusipavanje dela snaga H korpusa, uz predumišljanje mera potpunog zapređavanja ispred p/z i pripremu mostova za rušenje na r. Herceve stabilizovati

odbranu na dostignutoj liniji i sprečiti prodor neprijatelju na pravcima: Lištica-Mostar, Citluk-Mostar i Čapljina-Stolac. Gotovost za zmenu i prigrupisanje snaga po seri domobilizacije i pristisanja ljudstva.

3. Zadaci jedinica:

3.1. Mostarska brigada sa ODTO Bjelušine i Potoci i snagama za odbranu aerodroma ledovi 171.VB i borbene grupe 63.pad.brigade i ostalih snaga u zoni organizacije odbrane i zoni: Salakovac - Ušće r.Bune - Čobanovo polje - s.Zijemlje sa zadatkom: po izvršenoj domobilizaciji i smeni 1/1.bfo iz šireg reiona Pijesaka formirati brigadu po formaciji i preuzeti deo položaja Nevesinjske brigade na objektima Orlovac, Kobilovača i Lice. Delom snaga sprečiti prodor snaga neprijatelja sa pravca Podveležje, Malil grad i za eventualni prihvat snaga sa novog položaja. Mešovitu oklopnu-mehaničovanu grupu iz reiona Tasovčića pretpočinuti Nevesinjskoj brigadi.

Granice desno: Salakovac - Zijemlje

Granice levo: ušće r.Bune, izvor r.Bunice

Isključno - Orlijev kuk

Podržava KAG Čapljina Rute - Podveležje

KM Severni logor, IEM Jasenica

3-2. Nevesinjska brigada sa ODTO Tasovčići i ODTO Berkovići, DTO. Hoćina i oklopno-mehaničovana 10.brigada iz Tasovčića, organizuje odbranu u zoni: Isključno s.Buna - s.Klepci, Stolac, Orlov kuk sa zadatkom u smislu sa Mostarskim i Trebinjskim brigadama po izvršenoj domobilizaciji i smeni jedinica sa objekata Orlovac, Kobilovača, Lice promisliti deo položaja Mostarske brigade iz reiona Gubavica - s.Tasovčići, stabilizovati odbranu na dostignutoj liniji, sprečiti prodor i ubacivanje neprijatelja u pozadinu i naoružavanje paravejnih formacija u zoni odgovornosti.

Granice desno: Ušće reke Bune - Izvoršte Bunice, Uzdub Orlov kuk,

Levo gradina - r.Bregava uključ. Stolac.

Podržava KAG.

KM Rasadnik IEM Gubavac

3-3. KAG i dalje će vršiti podršku izvođenja odbrane iz šireg reiona Podveležje.

VP:

had 122 mm D-30: V.Stranica, tt.665 s/1 700 m, Juna, Golubinka
Zal: V.Stranica - tt.675. - Kratina (tt.632 i tt. 655 - Hum (tt.457)
- tt.263 (Blisanci),

RNP - širi rejon Mostar, Hum, Orlovac i s.Krivodol, Čula.

U sastav had-a usrediti vod 2/155 mm M-1 - 3 orudja aVBR 128 mm "Plamen"

VP: s.Krišanaj (j.400 m), Velika K. (tt. 652), tt.675 s/z 1000 m,
Zal: G.Opine - s.Platidol i Velika kosa (tt.652) tt.520 - Slipčići (tt.302),

RNP: širi rejon Mostar, s.G.Jasenica - s.Milidevići.

bat. VBR 128 mm "Opaj": OČR u rejonu Čobanovo polje.

orudje 130 mm i VP u rejonu Čobanovo polje.

Za sva orudja pripremiti min. 3. AZOP i to za rejon VP, Mostar,

s.Goranci, VP, Dobro selo, s.Blatnica i VP, s.Saleševina, s.Pijesici.

4. Inš. obezbeđenja:

1. Težište inš. obezbeđenja imati na utvrđivanju, zaprečavanju i obezbeđenju kretanja i manevra po dubini.

Utvrđivanje vršiti u II step. zaštite doprinosom postojećeg sistema zaštite. Zaklone sa zaštitu vršiti polukopanog i nasutog tipa, obezbeđujući efikasnu zaštitu ljudstva i borbanih sredstava, te efikasno dejstvo. Objekte dobro maskirati.

Za sva ljudstvo izvršiti zaklone sa podgruzobranskim skloništem.

Zaklone raditi sopstvenim snagama. Predviđjeti rejon rezervnih položaja i pristupiti sukcesivnom uređenju istih.

Težište zaprečavanja imati na izradi min.polja i grupa mina ispred p/k odbrane na sigurnom odoznanju. Posebno raditi m/p od poteznih mina. U slučaju nemanja dovoljno vremena m/p i grupe mina postavljati izuzetno i sijanjem. Ove zadatke izvršava ljudstvo koje je ispod jelo položaja.

Istočnu obalu r.Heretve dobro zaprečiti izradom mešovitih m/p a sve mostove na r.Heretva pripremiti za rušenje, a isto rušiti po posebnom naredjenju formiranjem GZ. Pripremiti rušenje mosta u s.Buna na r.Buna. Rejon odbrane i po dubini koje organizuje Nevesinjska brigada dobro zaprečiti izradom m/p i grupa mina. Posebnu pažnju posvetiti zapreč. pravaca: s.Buna - s.Kopica avlija, Žitmiljić - s.Pijesici, s.Strmac - Stolac, s.Tasovčići - s.Klepci.

Puteve po dubini dobro zaprečiti i predviđeti moguće dionice puta za rušenje.

U izvršenju minskim poljima ostaviti prolaze, organizovati KZS i predviđeti sredstva za zatvaranje istih. Odraditi tačnu lokaciju m/p, uraditi zapisnike minskih polja.

Minska polja ojačati TCM postavljanjem mina na sprat. Za ove zadatke prensveno angažovati inš.jedinice brigade. Mjesto minskih polja precizirati kasande brigade.

KZS-u organizuje svaka jedinica za sebe.

U brigadama formirati GOR, te obezbediti nesmetano komuniciranje po frontu i dubini.

MES izuzeti iz sopstvene rezerve i dovođenjem potrebne količine iz skladišta a utrošena MES iz rezerve odmah popuniti. Popunu vršiti po zahtevu.

6.

5. Obezbeđenje borbanih dejstava:

a) Moraino-psihološko: preduzeti hitne mere da se ~~ljudstvo~~ iz SAO Hercegovina koje ostaje na frontu nakon odlaska v/o i vojnika i statina redovnog sastava iz SR Jugoslavije pravovremeno, a posebno do 25.05.1992.godine pripremi sa odlučni otpor fašističkim snagama i na taj način spreči prodor hratsko-muslimanskih snaga na prostoru Istočne Hercegovine.

b) Obaveštajno: težište imati na preduzimanju mera i aktivnosti u cilju narušavanja uspostavljenog sistema osmatranja i izviđanja čine ne dovoljni bilo kakve izmenadjenja.

c) Bezbednost: U jedinicama i komandama preduzeti mere na otkrivanju organizatora napuštanja položaja i jedinice, prema istina odmah preduzeti enerzične mere sankcionisanja.

d) Posadniko: težište imati na sbrinjavanju p/o, opravci TMS, izvlačenju goriva, evakuaciji neispravne i svisne tehnike sa ratišta,

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BiH
KOMANDA 4. KORPUSA

Djelov.broj: 01-3063/93
Mostar, 15.04.1993.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
Strogo povjerljivo
H I T N O !

Na osnovu novonastale situacije u zoni odgovornosti 4. korpusa, eskalacijom snaga HVO, grupišući iste u zahvatu komunikacija i dominantnih objekata a što ukazuje na to da žele izvršiti potpunu blokadu naših jedinica, držeći u okruženju grad Mostar, Jablanicu i Konjic uz međusobnu razdvojenost pomenutih gradova i nemogućnost pomoć jednih drugim s glavnim ciljem koji Vam je poznat, te u vezi svega navedenog,

N A R E Đ U J E M :

1. Izvršiti-obezbijediti 100% prisustvo komandi svih nivoa kao i vaših jedinica, popunjavajući jedinice koje nisu popunjene.
2. Komandanti su dužni da odmah sagledaju stanje u svojoj zoni odgovornosti, provjere kakve su bezbjednosne pripreme, odbrambeni položaji, da prate situaciju a po ispoljenom dejstvu na položaje svojih jedinica žestoko uzvratiti vatrom.
3. Komandanti i starješine svih nivoa moraju stalno i potpuno vladati situacijom i ne dozvoliti provociranje.
4. Komandanti brigada i OpŠO su odgovorni za upotrebu jedinica.
5. NŠ 4. Korpusa je u Jablanici koji je odgovoran za angažovanje i adekvatnu upotrebu OpŠO Jablanica, OpŠO Prozor i njihovih jedinica i 44.bbr i bb Prozor, a gospodin Trešnjo Džemal za OpŠO Konjic i njegovih jedinica kao i 43.bbr, 45.bbr i bVP.
6. Ne smijete dozvoliti pripadnicima Španskog bataljona da napuste Jablanicu.
7. Posebno se skreće pažnja na energentska postrojenja u Jablanici.
8. U svemu ostalom, a što nije ovdje regulisano, pridržavati se ranijih Naredjenja.

ZM/MZ

DOSTAVITI:

- OpŠO Jablanica
- OpŠO Konjic
- 43.bbr
- 44.bbr
- 45.bbr
- bVP
- bb Prozor
- NŠ 4.K "Tetak"
- gosp.Trešnjo Džemal
- ONO 4.K
- a/a

KOMANDANT
gospodin
Arif Pašalić

2004744
17304744

Republika Bosna i Hercegovina
Armija Rep. BiH
Komanda 4. Korpusa
Djel. broj: 02/1-966-132/93
Mostar, 16.04.1993. g.

VOJNA TAJNA
STROGO POVERLJIVO
URGENT

MBCAGSUC

Komandi 44. brdske brigade

U VEĆI VIŠEĆ akta Strogo pov. br. 02/70-1-72/93 od 16.04.1993. godine postupite po sledećem:

1. Dopustite da dio snaga UNPROFOR-a koji je iz Gornje Vakufe ide ka Mostaru.
2. Sporaski bataljon mora ostati u Jablanici. Također uverenogje sam dobio sinčić od pukovnika ŽORŽO i MURALESA. Znači, ne dozvoliti špiunskom bataljonu da napusti Jablanicu bez moje odobrenja.

Komandant
Ante Pašalić

REPUBLIKA BIH
ARMIJTA R BiH
KOMANDA 4. K
Djel. broj: 02-3448-1/93
Mostar, 16.04.1993. godine

REPUBLIKA REPUBLICINE
VOJNA TAJNA
Strogo poverljivo
HITNO

DCCAGGUR
NBCAGSUC

Na osnovu obavještenja od strane SVK OS RASH stariji
bratja HVO su nelegalno ušli u stambene kuće i opskrbu:

1. Zbog toga se u kasnom poslijeposj, jkz mnogo borovine izvršena izdatkujuju da njihova ostipnja je stara trina mesepublije govornu od strane.
2. HVO obavješteno da su jedinica HRP H razred u. Vrb i da su krenu u pravcu s. Vojkovic.
3. Jedinica HVO očujuj pome u blizini sa Prozora sa strane strani, a pripadnici HVO u blizini su govoriti da im strana u pravcu preko st. Bračevci.
4. HVO sa strahom se približiti da razgovor sa. ^{govornici, govornici, govornici} preko s. Grahovica i Jančina može doći pogoršavajđ ožnja u pravcu.

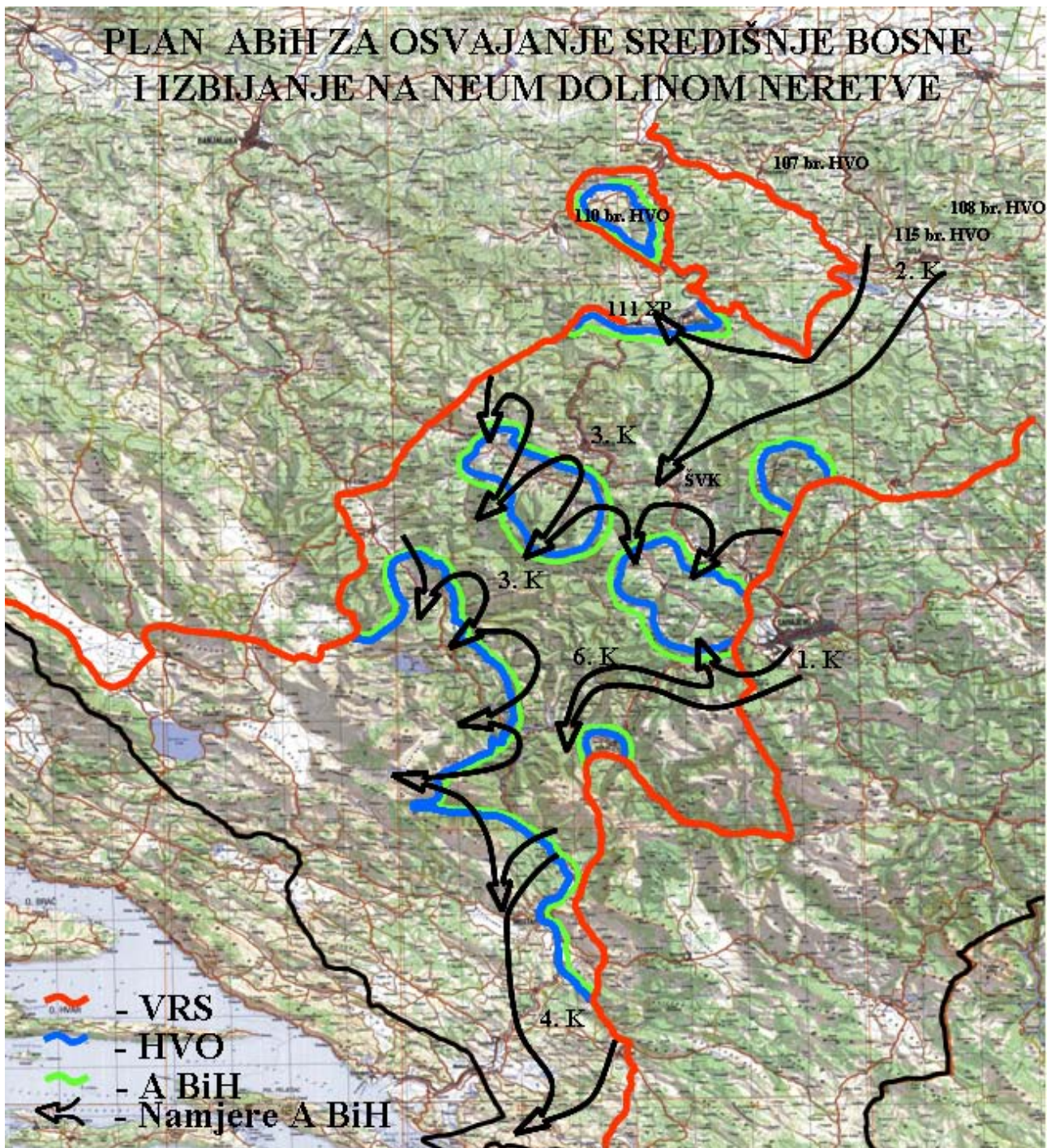
U nazi gore navedenij,
NAREĐUJEM:

1. Narediti se HVO sa svim svojim odgovornosti i rečavoliti. Obzrom na to da snaga iz pravca Prozora preko s. Jančina i s. Gornji, Buz i iz pravca Bračevci.
2. Nslediti i izvršiti razvidnika HVO radi što upije. ^{trajaj odvojeno krak i stvaraj snage HVO.}
3. Poslušati odmah razgovor ovoj narednja.
4. Tražitelj i bitite arado stari sata ako bionisti mogli ^{preko. rad. HVO.}

ZMJ
DOSTAVITI:
- 43, 44, i 45. bbr
- bvp
- VRSO KONJIC
- 01.30 JASLANICA
- 00 JNOZOR
- 01A
- 01A

KOMANDANT
Ante Pašalić

PLAN ABiH ZA OSVAJANJE SREDIŠNJE BOSNE I IZBIJANJE NA NEUM DOLINOM NERETVE

PROLJEĆE – JESEN 1993

**A. Izetbegović:
Građanska republika ili
građanski rat**

Izbori '90

STRANKE PROGRAMI LIČNOSTI

OSLOBODENJE

Cena 20,00 din.

**ALIJA IZETBEGOVIĆ, PREDSEDNIK
STRANKE DEMOKRATSKE AKCIJE**

Gradanska republika ili građanski rat

Alija Izetbegović

— Aleksandar Zivojinović, sovjetski disident, tvrdi kako će za koji decenija sa vrha Afjelovog toraja, učiti islezja. On kaže kako će to biti poraz evropocentričnog, kršćanskog i sakob koji će, uskom amirana klasnog i smrti boljševizma, obeležiti vek pred nama. Sta kažete na Zivojinova?

— Sto se samog islama tiče, obradovao bih se mozejima sa Afjelove kule. Medutim, nisam ubijeden u tačnost ove teorije i pored priznanja da je islam jedina religija koja doživljava ekspanziju.

— Napisali ste i knjigu »Islam između Istoka i Zapada«. Zašto je, po Vama, obod islamskog sveta, od Kaldnra, preko Azerbejdžana, Bugarake, Kosova, Sandžaka pa do Zapadne Evrope u vremenima kolapsa boljševizma, potkralo Karan? Jesi li svi ti nemiri deo jedinstvenog talasa?

— Mislim da bi se mogli posmat-

ralog i zato što islam, kao misao i religija, jeste u zama u procvatu. Ljudi koji pripadaju islamu, pripadaju mu u tijelosti, jer je islam takva misao da nijedno polje života ne ostavlja netaknutim, ne možete biti Musliman a da niste delatnik u svakom pitanju. Narod se po obodu islamskog svijeta bili pod dominacijom stranih sila i kada vode oslobodilačku borbu, oni to redovno čine pod zastavom islama.

— Da vam ovdje i ja citiram suru iz Kurana: »Postići će sta želi, onaj koji se očisti. Očistimo se pitanjem da li biste stvaranje društva, u ovom veiku, sred Evrope, baziranog na religiji, a konkretnom slučaju reč je o islamu, neutralni društvenim aspektom? Ne govorim, dakle, samo o Bosni.

— Dal' smatram! Svakako, pod uvjetom da je to društvo zaista muslimansko. Istina, islam nije ideologija već uvjerenje i zato sistem u kojem bi ljudi prihvatili islam kao uvjerenje, kao vjeru, u tom društvu bi uspostavljanje islamskih normi i standarda života, za mene predstavljali napredak.

— Vredit li to i za Bosnu i Hercegovinu.

— Ne! Naša se partija zauzima za stvaranje građanske republike i baš sam u Kladaši pozvao sugrađane Srbe i Hrvate da nam se pridruže u borbi za stvaranje građanske republike. Ništa nas ne može bolje povezati od građanske republike jer se možemo od Bosne praviti nacionalnu državu. Neka Srbija i Hrvatska idu na stvaranje takvih država, mi uslova za to nemamo. Imamo samo mogućnost da ostvari-

građanski rat!

Magazine

Elections 1990

“Stranke, programi, ličnosti”
/Parties, programs and personalities”

Edited by; Oslobođenje

Sarajevo, October 1990

Page 19

Alija Izetbegović, President of the Party of Democratic Action

“Civil republic or civil war”

Page 20, paragraph 3

Aleksandar Zinovjev, Soviet dissident, claims that, in several years, mujezin shall be learned from the Eiffel Tower. He says this shall be a defeat of European-centric Christianity as well as the conflict that shall, after the death of classes and bolshevism, characterize the century in front of us. What is your comment to Zinovjev?

Regarding Islam itself, I would love to hear mujezin from the Eiffel Tower. However, I am not convinced about the accuracy of this theory, even though bearing in mind that Islam is indeed the only religion, being expanded.

You wrote a book “Islam between East and West”. Why did, according to you, the horizon of Islamic world, from Kashmir, over Azerbaijan, Bulgaria, Kosovo, Sarajevo, and the way till Western Europe in time of bolshevism collapse, seek for the Koran? All these agitations, are they a part of one unique wave?

I think they could be envisaged as unique wave, among others, for the reason that Islam, as thought and philosophy, is indeed in the sign of renaissance. People that belong to Islam, belong to it entirely, for Islam is a thought that touches every field of life; you can't be Muslim, without being defined in every way. People in horizon of Islam were dominated by the foreign forces and when leading the battle for liberation, they do it regularly under the flag of Islam.

.....

Let me cite you a *sura* from Koran: “He who purifies himself, shall achieve what he desires for” Let's purify ourselves by question; would you find the creation of society, in

---

this century, in the middle of Europe, based on religion, to be precise it is about Islam, a social progress? I am not talking about Bosnia only.

Yes, I do! Absolutely so, if this society is the Muslim society indeed. True, Islam is not an ideology but belief, that's why the system, in which people would accept Islam, as belief, as religion, precisely in that society, that system, the one of established Islamic norms and life standard, would mean a progress to me.

Could you copy it to Bosnia and Herzegovina?

No! Our party stands for creation of civil republic; in Kladuša, I have just invited my fellow citizens, Serbs and Croats to join us in the battle for creation of civil republic. Nothing can connect us better but the civil republic because we cannot make a national state out of Bosnia. Let Serbia and Croatia proceed with creation of such states, we however, have no conditions for it. We have got only the possibility to realize the ideal of civil republic or the civil war!

Ratni razvoj u BiH

Napad ABiH na HVO

Stanje u BiH
Ljeto – Jesen 1992

Legenda:

- - VRS
- - A BiH
- - HVO
- - Pravci djelovanja VRS
- - Obrana HVO

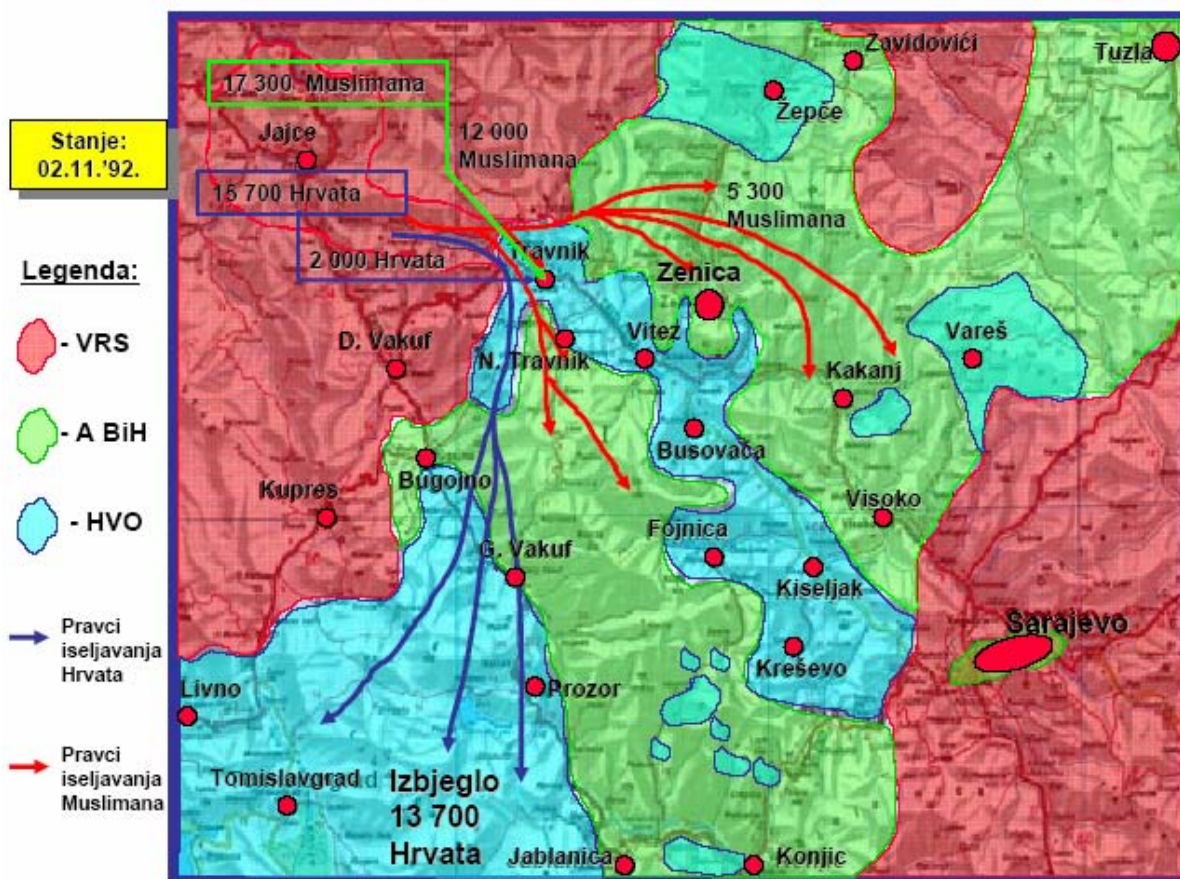

Stanje:
02.11.1992.g.

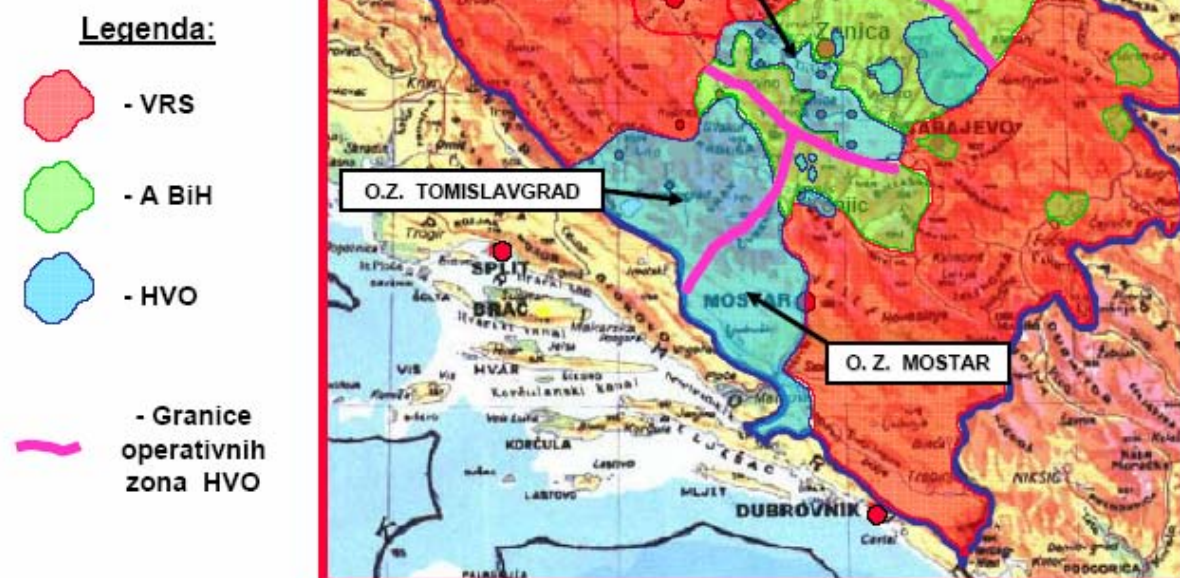
Legenda:

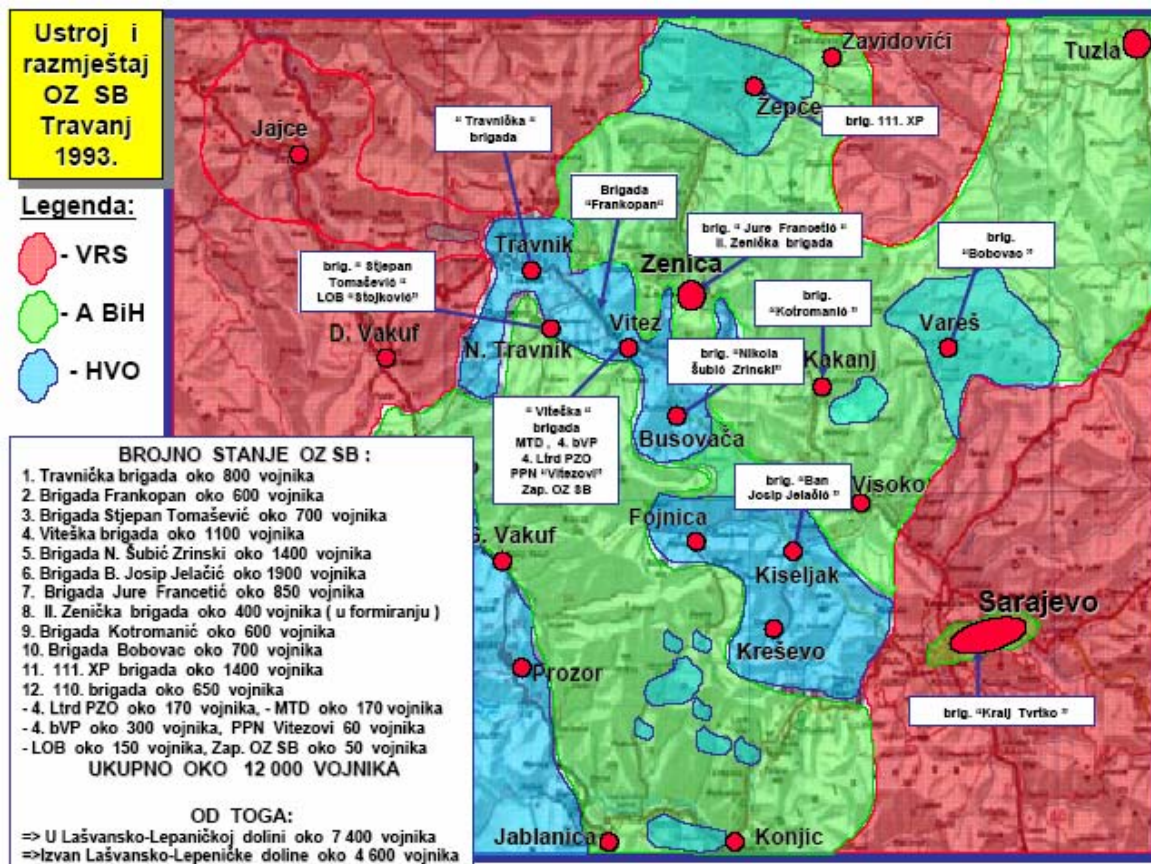
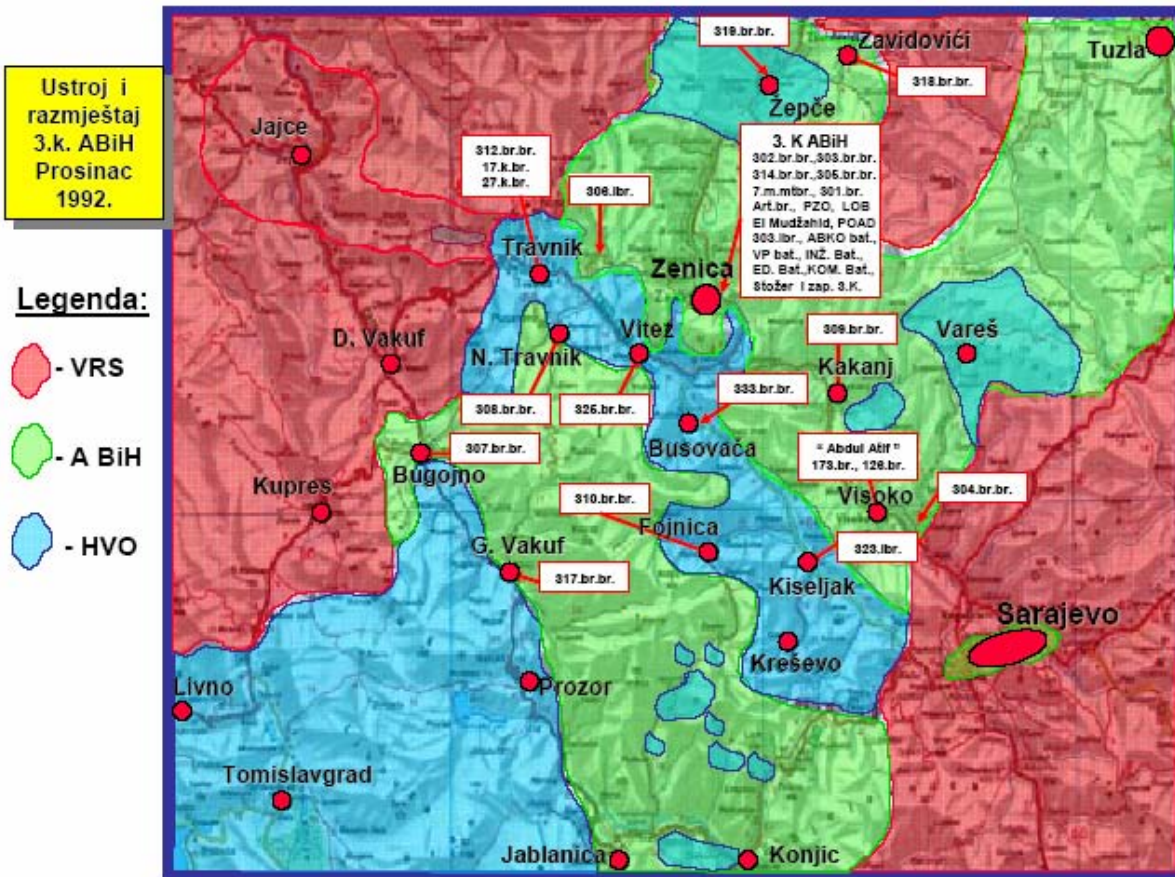
- - VRS
- - A BiH
- - HVO
- - Crte obrane HVO

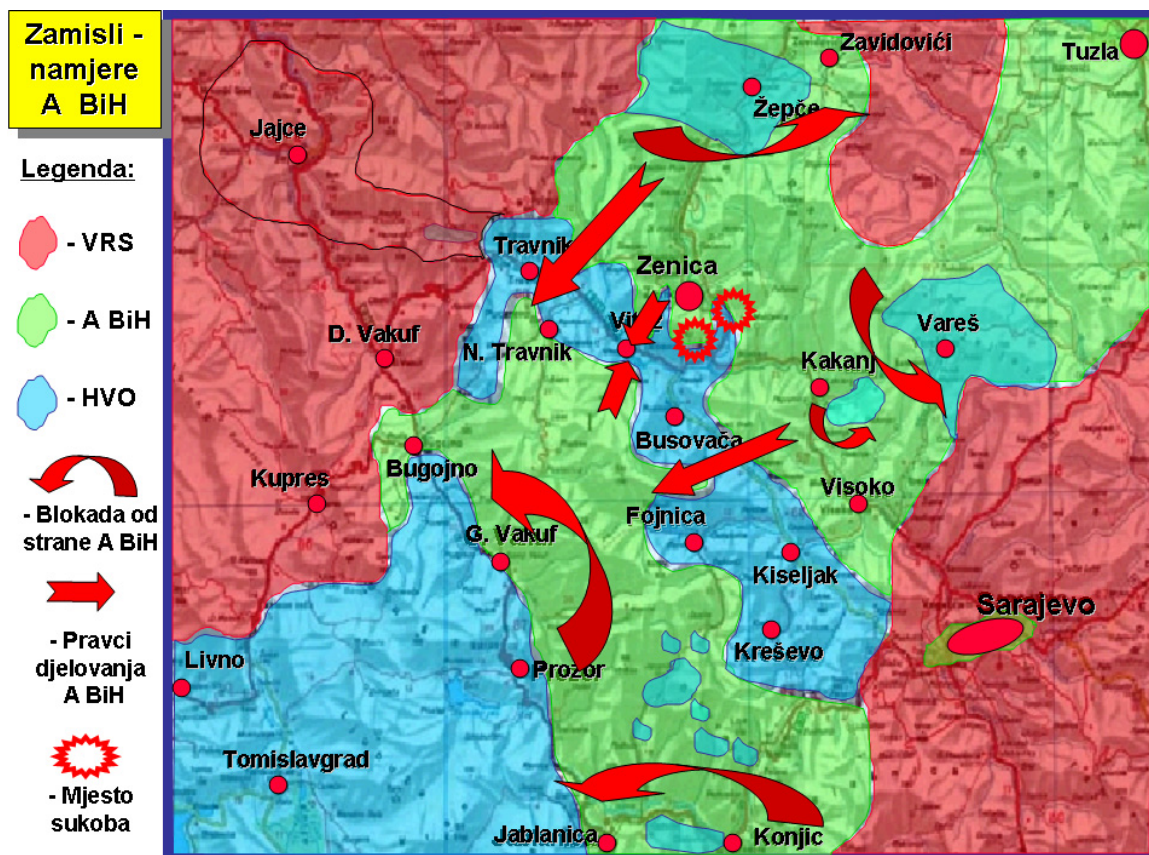
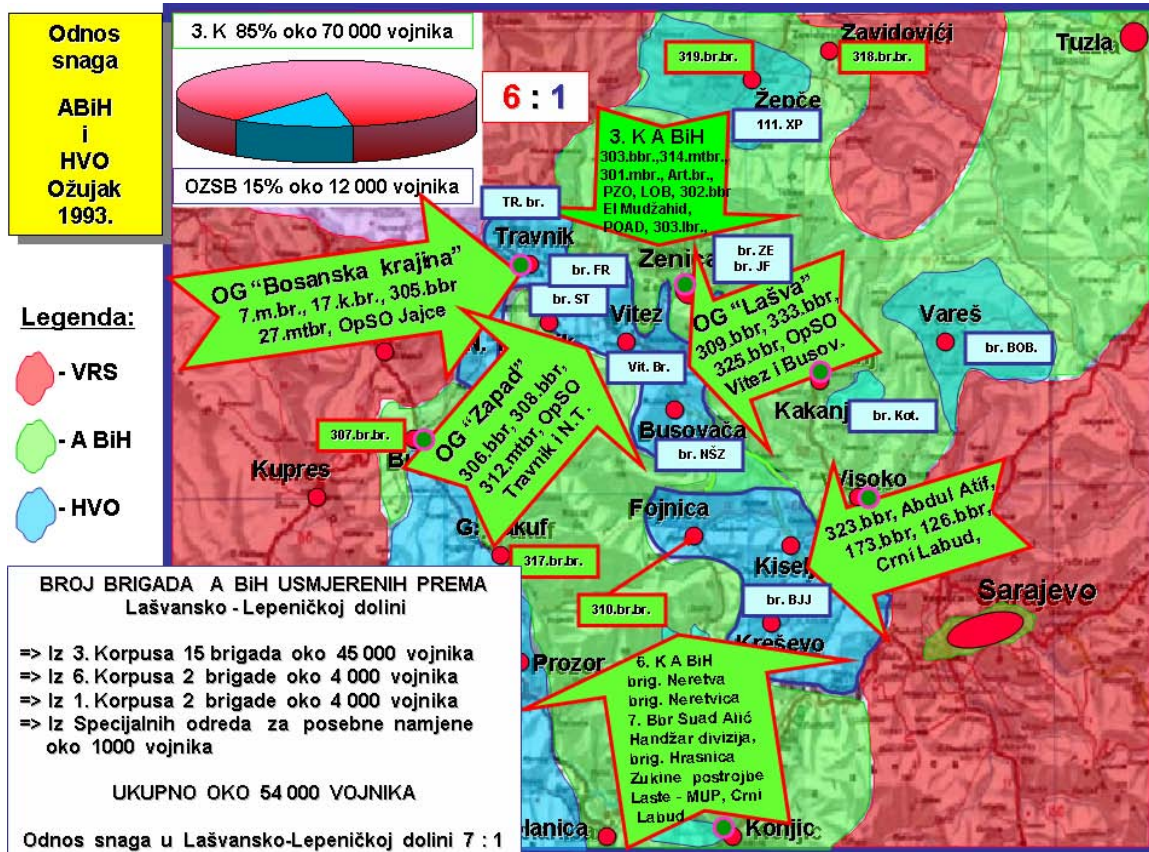

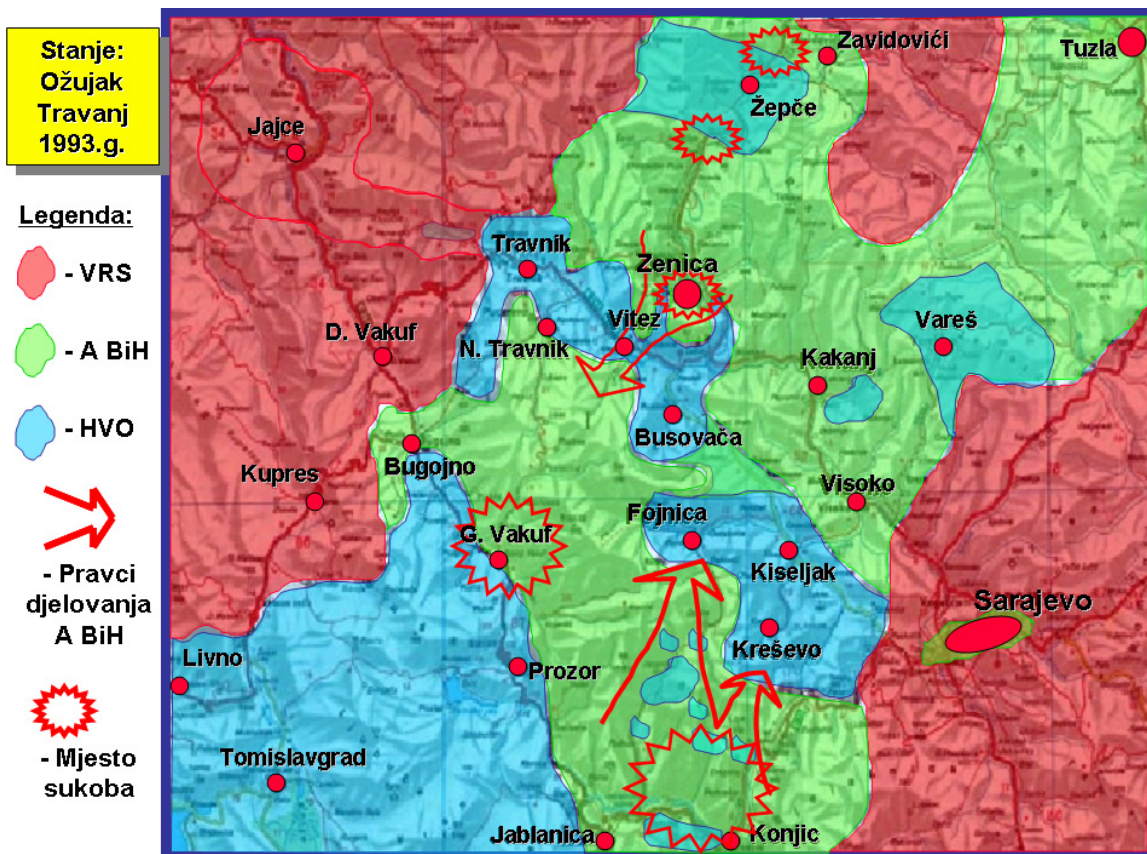
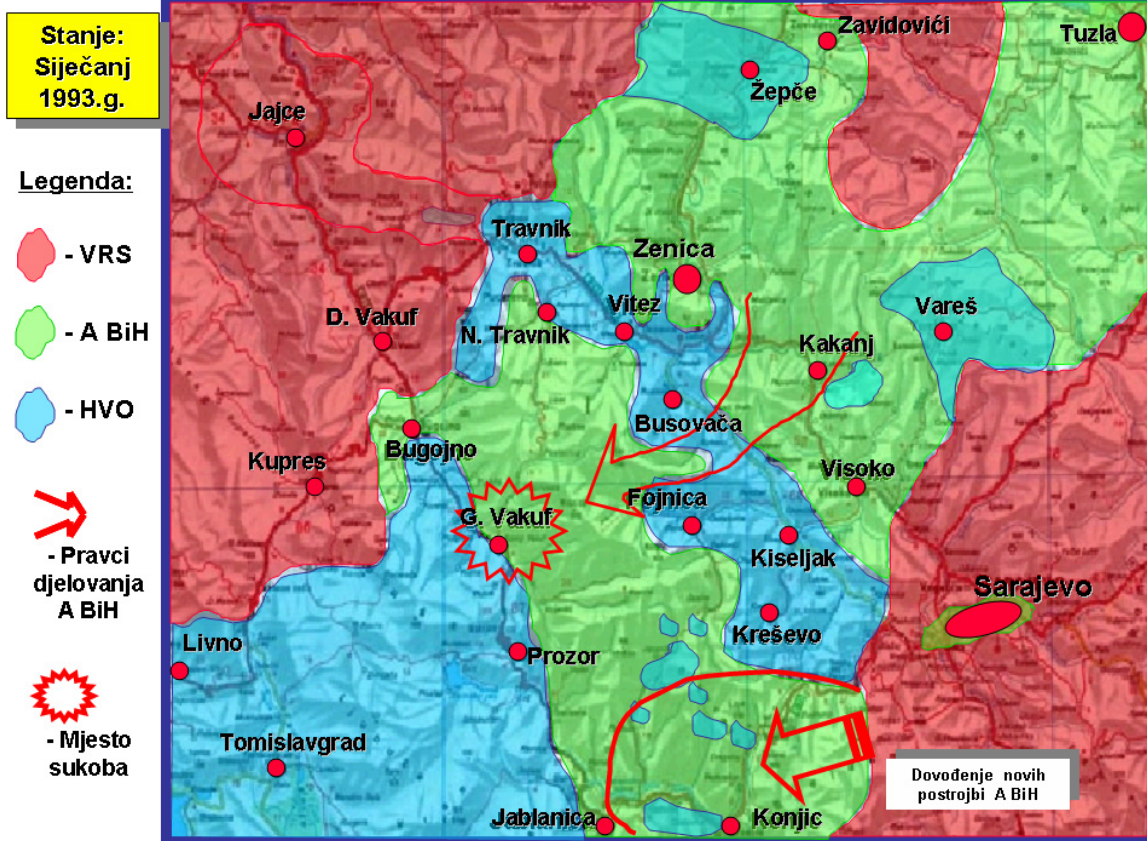

Pregled operativnih zona HVO Prosinac 1992.g.

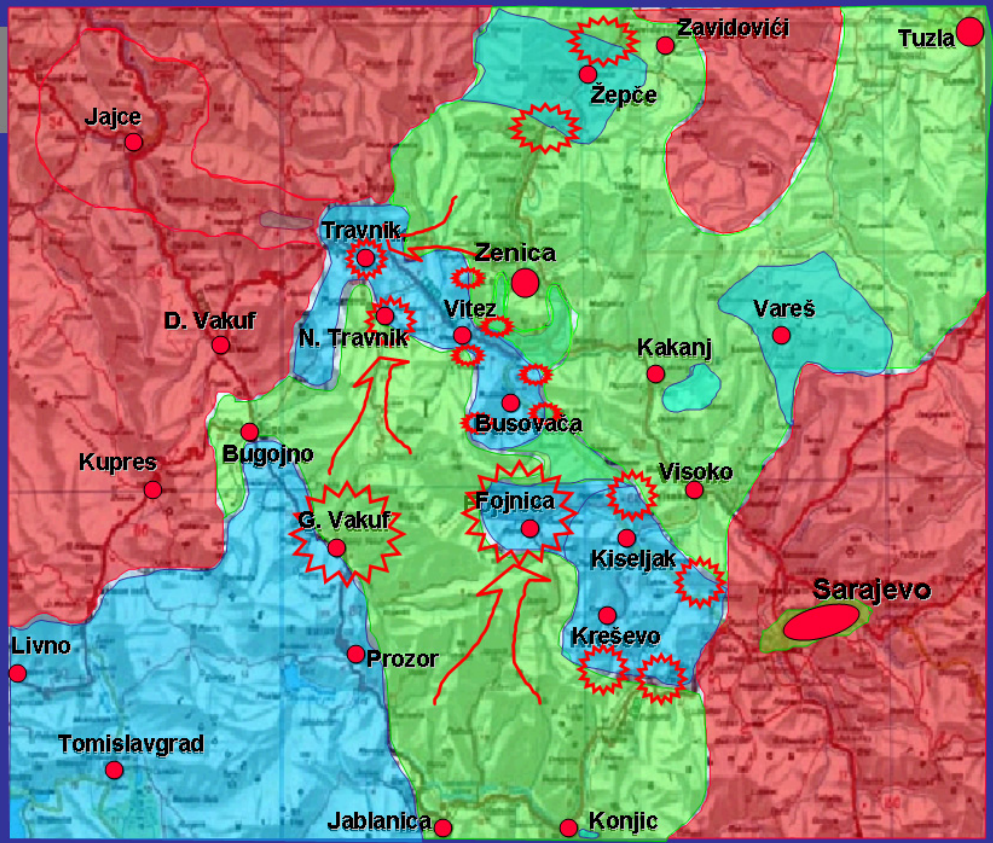

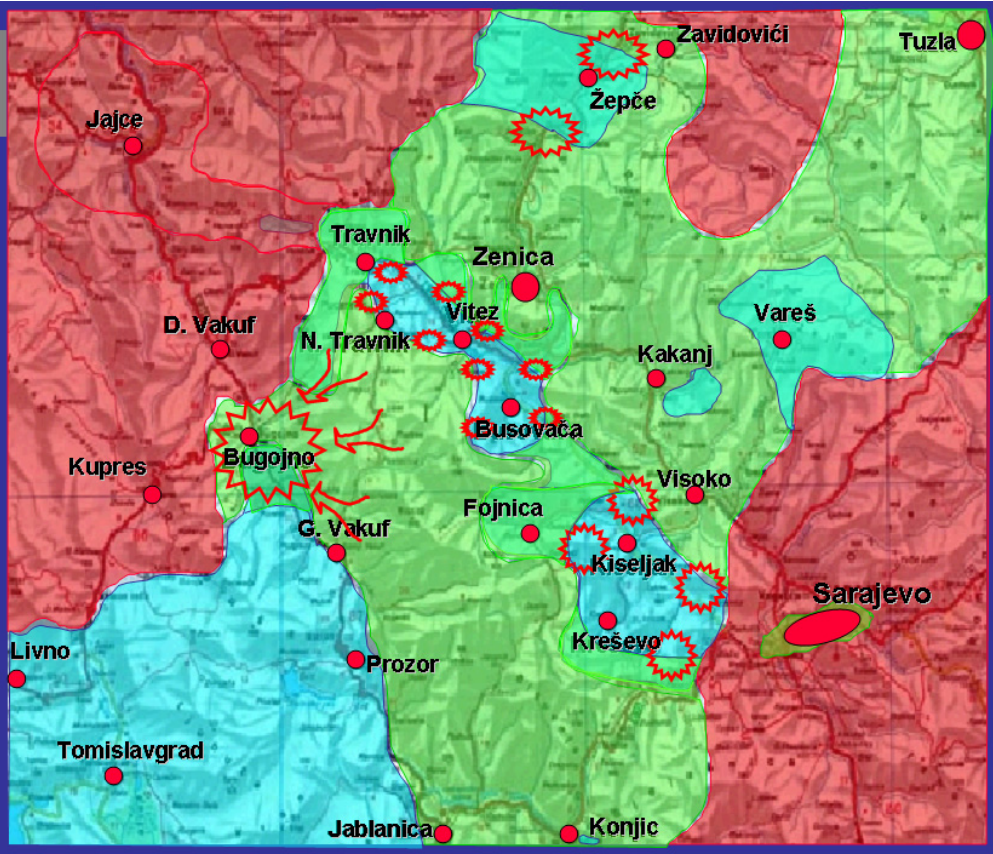
Stanje:
Lipanj
1993.g.

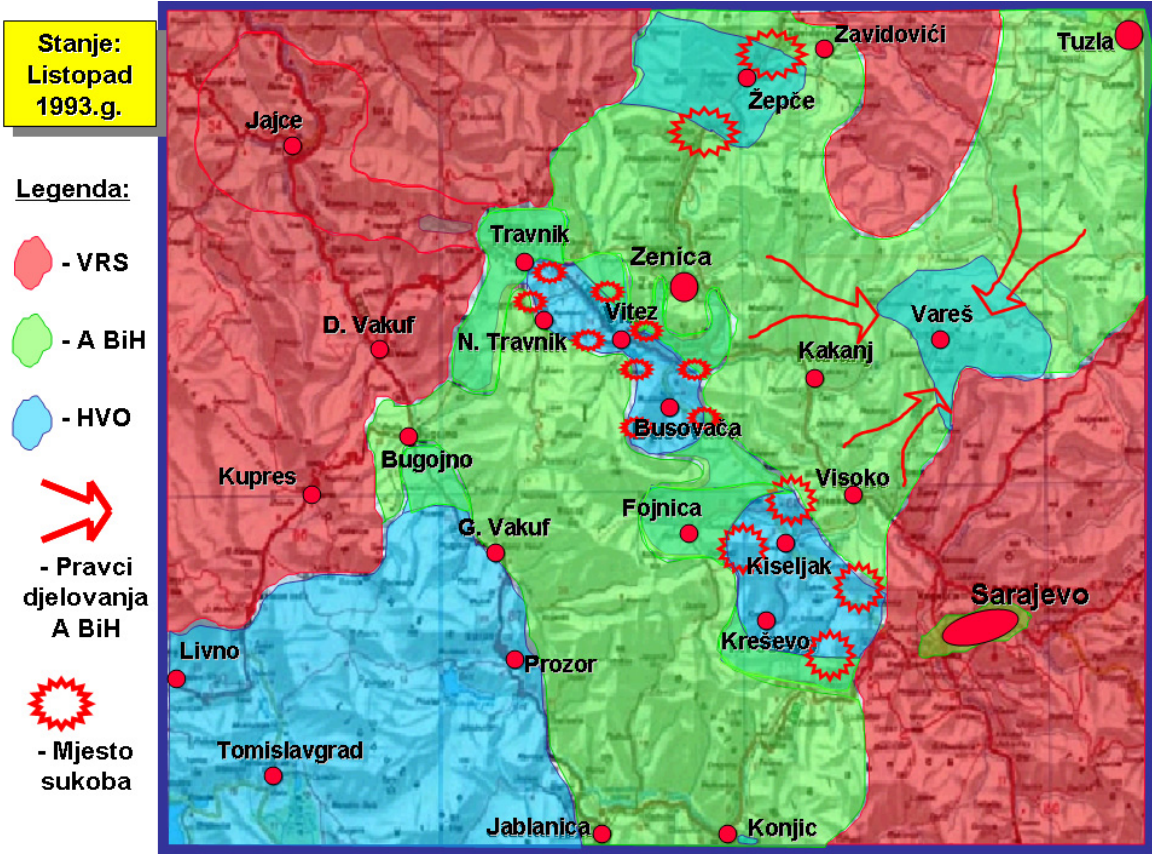
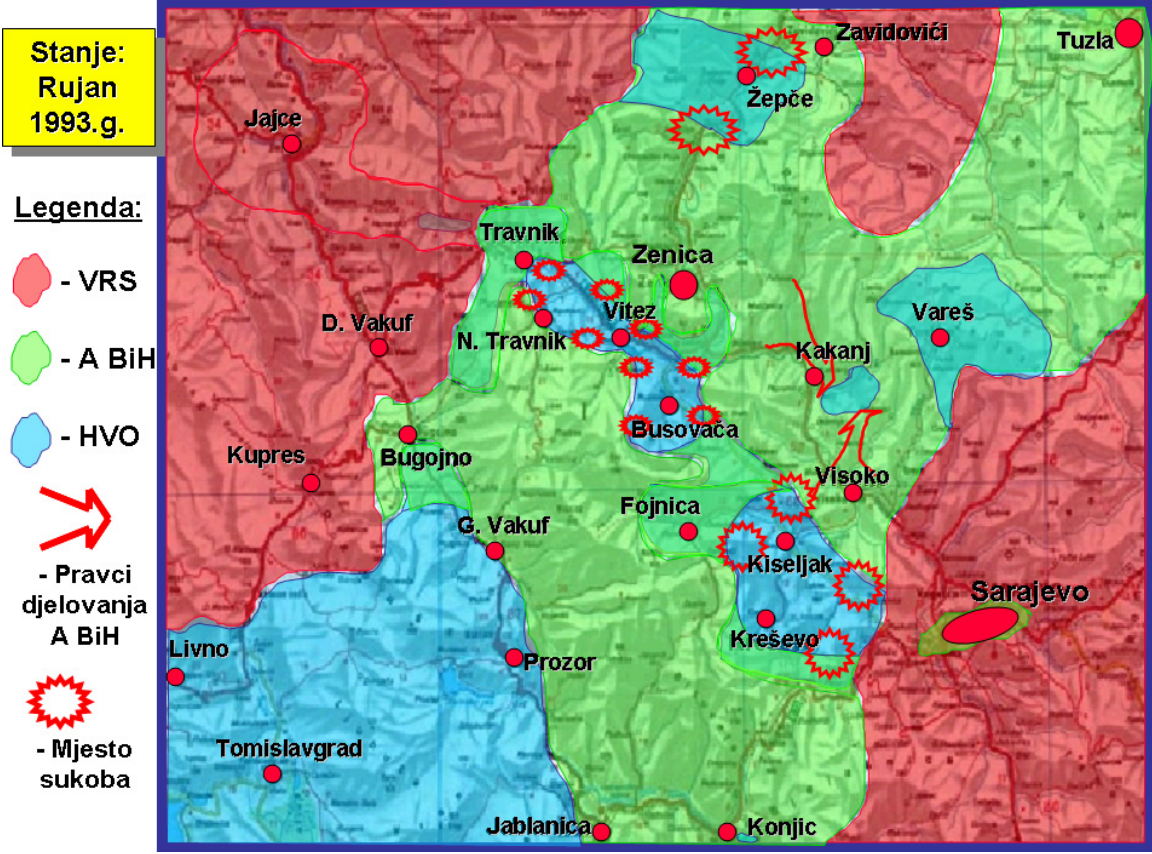
- Legenda:
- VRS
  - A BiH
  - HVO
  - Pravci djelovanja A BiH
  - Mjesto sukoba

Stanje:
Srpanj
1993.g.

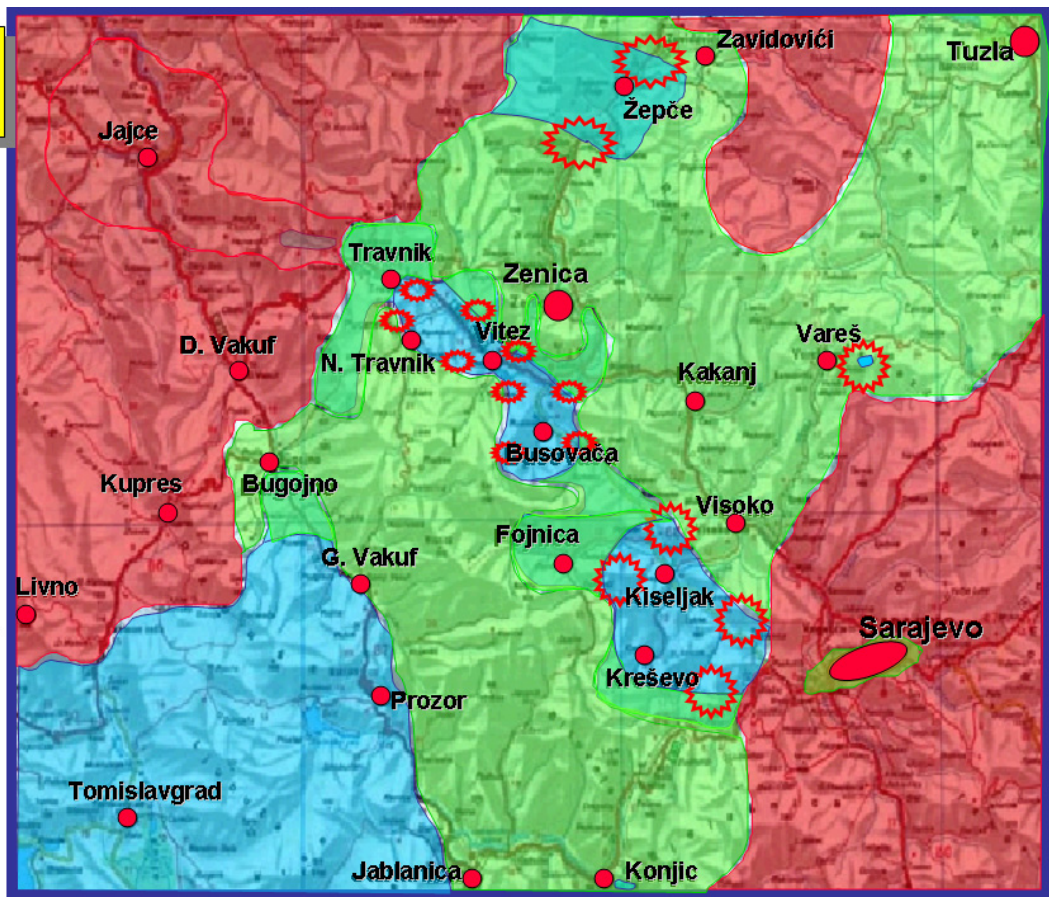
- Legenda:
- VRS
  - A BiH
  - HVO
  - Pravci djelovanja A BiH
  - Mjesto sukoba

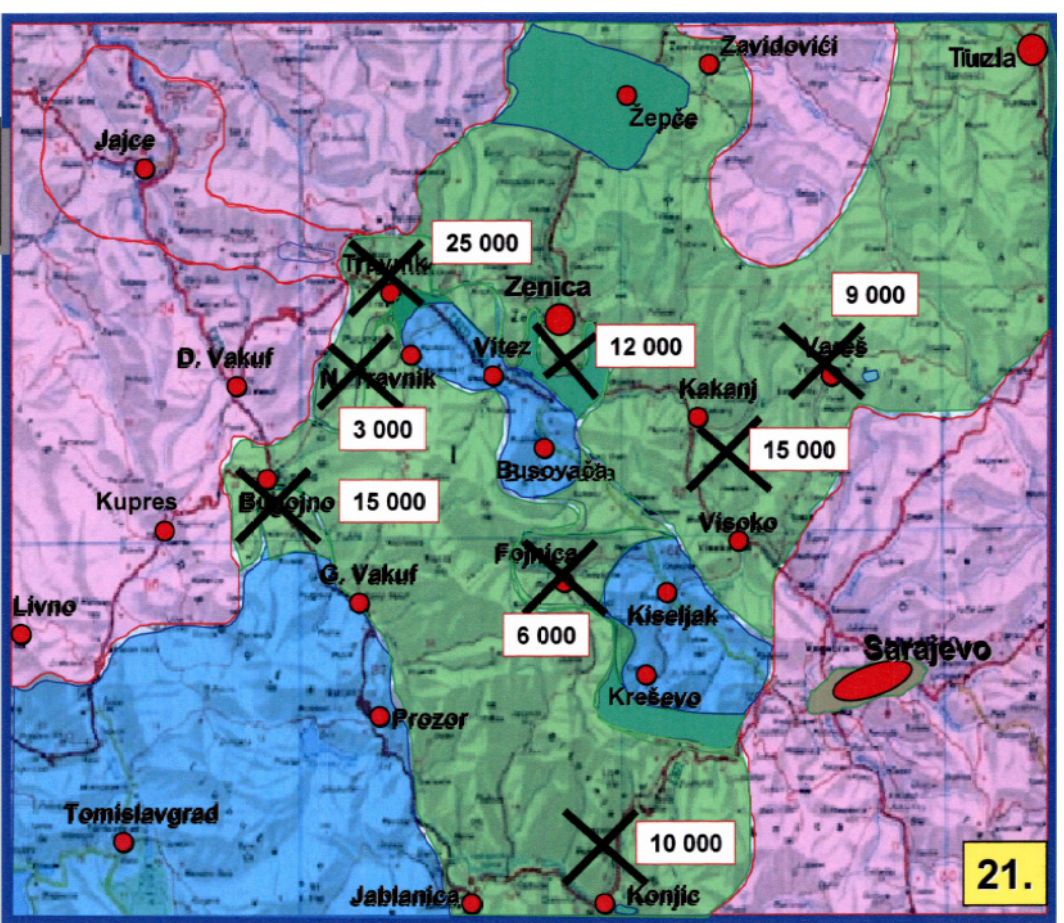
Stanje:
Studen
1993.g.

- Legenda:**
- VRS
  - A BiH
  - HVO
  - Pravci djelovanja A BiH
  - Mjesto sukoba

Stanje:
Studen
1993.g.

- Legenda:**
- VRS
  - A BiH
  - HVO

Muslimansko - Hrvatski oružani sukob
19. – 21. 10. 1992.

Muslimansko Hrvatski oružani sukob
druga polovica siječnja 1993.

Muslimansko Hrvatski oružani sukob od travnja 1993. do veljače 1994
Oružana agresija A BiH na HVO.

GLAVNI STOŽER HVO
V O S
Str.pov. br.03-412/93
Mostar, 09. i 10.05.1993.

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

1935

DNEVNO OBAVJEŠTAJNO IZVJEŠĆE br.254/93

OZ S/Z HERCEGOVINE

Rajon Livna:

Srpska vojska je u više navrata iz rajona D.Malovana djelovala topništvom po rajonu Tušnice sa preciznim ciljem jame rudnika. Drugih b/d niti značajnijih pokreta srpske vojske nije bilo.

Rajon Tomislavgrada:

Bilo je provokativnog b/d iz PAM-ova sa položaja srpske vojske u predjelu Počivaljke (ispod Oštre Glave).

Rajon Prozora:

U rajonu Studenčice u toku su b/d.Ofanzivna djelovanja naših snaga zaustavljena su pogibljom zapovjednika brigade "Rama" Marinka Belje.Nakon toga su najizraženija djelovanja muslimana iz PZM-a, snajperima, te iz pješačkog naoružanja po položajima postrojbi HVO i naseljima sa hrvatskim pučanstvom.

Rajon Gornjeg Vakufa:

Primjećeno je kretanje muslimanskih postrojbi u rajonu Rajaca.Na komunikaciji od Viteza prema G.Vakufu su učestala presretanja civilnih osoba i vozila od strane A BiH.Tijekom dana u gradu i okolnim selima nije bilo izraženih b/d, a protok ljudi i roba teče uobičajeno.

Rajon Bugojna:

Tijekom jučerašnjeg dana pripadnici A BiH provocirali su naše vojnike koji se nalaze na osiguranju objekta Ljubljanske banke.U popodnevnim satima primjećene su grupe od 5 do 10 vojnika A BiH u patrolama po gradu, kao i izraženo kontroliranje svih raskrižja i važnijih punktova.To uveliko otežava pokušaj zajedničkog zapovjedništva da stabiliziraju stanje.Cijenimo da će incidenti izbiti najprije zbog smještaja 30-tak mudžahedina ,pripadnika 7.muslimanske brigade u motelu na Ravnom Rostovu

Rajon Travnika

Na crtama spram srpske vojske pripadnici A BiH se odnose korektno. Međutim skloni su stvaranju incidentnih situacija pri odlasku i povratku sa smjene, često plasiraju dezinformacije kako HVO otvara vatru po njihovim položajima. Jako je izražena aktivnost muslimanskih IG i građana na izviđanju naših crta i postrojbi. Po privatnim kućama i džamijama imaju veća skladišta MTS i razmještene veće formacije naoružanih vojnika. U rajonu s. Sline iskopano je 30-40 rovova gdje je smješteno 45 pripadnika 17. krajiške brigade i neutvrđen broj mudžahedina. U samom gradu je stvoren zajednički operativni tim od po 4 predstavnika HVO brigade i postrojbi A BiH koji pokušavaju očuvati mir i spriječiti sukobe.

Rajon N. Travnika

Snage A BiH N. Travnik posjeduju položaj: Oštrike (tt 1379) - Taljine Bukve - Pavlovica - Mirkovići - Suha Kosa (tt 1551) - Palinska Kosa.

Snage Rostova imaju zadaću posjedanja crte : Seona - Gajski Potok - Petibar (tt 991) - Hareš duž komunikacije Medenik - Rostovo, Zgonovi (tt 1134) u pravcu tt 1227 (i ivicom šume iznad s. Has).

Snage Bojske povremeno izlaze na komunikaciju G. Vakuf - N. Travnik u rajonu Guber.

Postojeći raspored snaga i posjednute crte u cjelosti zatvaraju N. Travnik.

Cijenimo da će djelovati prepadima i zasjedama na naše pravce dotura i presjecanje postojećih komunikacija.

Dalje namjere muslimanskog agresora su uvezivanje sa snagama Fojnice i napraviti čvrstu crtu u pravcu Jablanice.

Rajon Zenice

Nastavljena je dodatna mobilizacija ljudstva na području općine Zenica uz istovremeno hapšenje svih koji su radili u HVO i odvođeni se u zatvor. Glavninu snaga drže u pripravnosti, a vrše i upućivanje dijelova postrojbi na druga područja, najčešće prema Lašvi.

Rajon Busovače

Zarobljene Hrvate muslimani drže u silosu i uzimaju grupe od po 40-tak za fizičke radove na putu Kačuni - Polom koji popravljaju.

Zaključak je da agresor vrši pregrupiranje snaga uvodeći novomobilizirane u borbu i priprema se za nastavak agresije na hrvatske prostore. Neprijatelj mijenja ratnu taktiku u smislu izvođenja demonstrativnih i provokativnih napada na naše postrojbe da bi vezao što više naših snaga za dostignutu crtu, a više grupa angažira na osiguranju mogućih pravaca pristizanja pomoći

iz Hercegovine. Dalje namere neprijatelja su da prikupljena sredstva, streljivo i ljudstvo iz rajona koja su proglašena zaštitnim zonama UN, usmjere na ove prostore sa ciljem potpunog uništenja HVO na prostorima Srednje Bosne.

Tome u prilog ide i izjava Sefera Halilovića prilikom boravka u 3. zeničkom korpusu: Citiram "3. korpus mora pojačati napadna i informativna djelovanja na Travnik, Lašvansku dolinu, Busovaču, Vitez i Novi Travnik. 3. korpus će dobiti pojačanje kad UN odradi demilitarizirane zone u Istočnoj Bosni, tada će biti trenutak konačnog obračuna sa ustašama na ovom terenu i put u Hrvatsku ili pod crnu zemlju."

OZ J/I HERCEGOVINE

Otvoreni sukobi muslimanskih i hrvatskih postrojbi vode se svom žestinom u rajonima Konjica, Jablanice i Prozora. U selima i zaseocima koje su pod muslimanskom okupacijom ekstremne militantne muslimanske grupe čine neviđene brutalnosti, pljačke i masakre nad imovinom Hrvata i zarobljenim civilima i vojnicima. Najžešći napadi mnogobrojnih muslimanskih postrojbi izraženi su u rajonima Bokševica, s. Kostajnica, s. Obri i s. Vrci.

Sredstva priopćavanja muslimani veoma intenzivno koriste u antipropagandne svrhe, dezinformacije i razbuktavanje mržnje između muslimanskog i hrvatskog naroda, a sve pod plaštom odgovora za zbivanja u rajonu Mostara.

U Mostaru se vode žestoke borbe za svaku kuću, ulicu i kvart. Muslimanske postrojbe su dobro pripremljene, utvrđene, organizirane i mnogobrojne, tako da veoma teško ide posao ovladavanja rajonima utvrđenih uporišta. Plan politički i vojni im je osujećen jer nisu uspjeli u potpunosti staviti Mostar i prilazne putove pod svoju kontrolu pa je važnija konstatacija da im je presječen koridor snabdijevanja preko Mostara u pravcu Jablanice, Konjica i Zenice. Postrojbe HVO vladaju situacijom do dostignutih crta fronta i za očekivati je povoljne rezultate oslobađanja grada na desnoj obali i dijelovima lijeve obale Neretve.

DOSTAVITI.

1. Predstojniku Odjela obrane n/r gosp. B. Stojić
2. Načelniku GS HVO n/r generalu M. Petković
3. VOU Zagreb n/r brigadiru D. Domazet
4. OZ Split n/r pukovniku J. Bonacin
5. IPD n/r gosp. V. Vegar
6. a/a

---

179. Washingtonski sporazumi: Vojni predstavnici HVO i Armije BiH potpisali dokument o prihvaćanju načela za ustrojavanje savezne vojske Bosne i Hercegovine (Split, 12. 3. 1994.)*

Vojni predstavnici HVO i Armije BiH potpisali sporazum

Poslije splitskih razgovora između zapovjednika Armije BiH i HVO, generala Rasima Delića i general Ante Rose, te američkog posrednika generala Johna Galvina, objavljena je izjava, dijelove koje prenosimo:

«Vojni predstavnici potpisali su dokument o prihvaćanju određenih načela kojih se treba pridržavati u ustrojavanju Savezne vojske Bosne i Hercegovine. Ovaj dokument snažno potvrđuje i dodaje značajan detalj Okvirnom ugovoru potpisanog u Washingtonu. Preambula ovog dokumenta glasi:

"U kontekstu Okvirnog sporazuma kojim se uspostavlja Federacija na području Bosne i Hercegovine te nacrtu prethodnog sporazuma o načelima i osnovama za uspostavljanje konfederacije između Republike Hrvatske i Federacije, mi dolje potpisani određujemo načela i aktivnosti kojih se treba pridržavati u ustrojavanju buduće Savezne vojske Bosne i Hercegovine."

Ove točke, doslovce ponovljene iz Okvirnog ugovora, glase:

- sadašnje zapovjedne strukture ostaju;
- snage će se odmah odvojiti jedne od drugih u cilju povlačenja na siguran razmak koji će biti određeno vojnim sporazumom;
- sve postrojbe stranih država, osim onih koje imaju suglasnost Republike Bosne i Hercegovine ili dozvolu Vijeća sigurnosti UN napustit će teritorij Federacije.

Vojni lideri složili su se prihvatiti odgovarajuće postupke i zadaće koji će biti usmjereni prema transformaciji u Saveznu vojsku. Združeni stožeri, određeni od strane zapovjednika, razradit će planove koji će pokrivati sve vojne zadaće. Značajan dio ovog stožernog rada uključiti će združeno zapovjedanje, nadzor i obavještajnu djelatnost kao i operativne planove. Tijekom transformacije održavat će se tijesne veze s UNPROFOR-om.

Također su sporazumno prihvaćene značajne mjere za uspostavljanje povjerenja te početni sporazumi o ustroju buduće Savezne vojske, uključujući postavljanje zapovjednika vojnih područja i njihovih zamjenika od postojećih snaga Armije Bosne i Hercegovine i Hrvatskog vijeća obrane.

Vojni lideri su se nadalje složili u pogledu poduzimanja dodatnih koraka u razvoju Savezne vojske skladno odredbama Ustava razrađenog u Beču.

---

* IZVOR: *Vjesnik*, 14. 3. 1994.-

**Jacques Klein i
Herbert Okun o stavu
Franje Tuđmana
prema BiH**

Američki veleposlanik Herbert S. Okun o Miloševiću, Tudmanu, ratu, pregovorima...

TUDMAN JE SPASIO BOSNU I HERCEGOVINU

Herbert S. Okun, veleposlanik u Beogradu, u razgovoru za "New York Times" govori o Miloševiću, Tudmanu i pregovorima.

Uepohažit Herbert S. Okun, prvobitno je bio ambasador u Beogradu, a potom u New Yorku. U razgovoru za "New York Times" govori o Miloševiću, Tudmanu i pregovorima.

Okunov prvog susreta s Miloševićem anali da je riječ o karakternom ljudu koji, spremnom na sve...

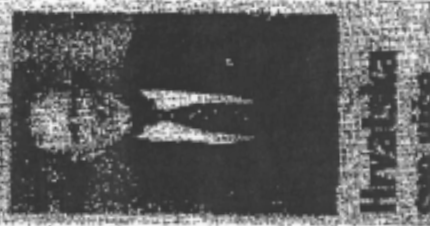
Okunov prvog susreta s Miloševićem anali da je riječ o karakternom ljudu koji, spremnom na sve. On je bio veoma inteligentan i politički sposoban.

Okun je rekao da je Tuzla bila jedna od najtežih tačaka u Bosni i Hercegovini.

Okun je rekao da je Tuzla bila jedna od najtežih tačaka u Bosni i Hercegovini. On je istakao važnost Tuzlanke u pregovorima.

Milošević je bio običan gangster i profesor koji je bio...

Milošević je bio običan gangster i profesor koji je bio. On je rekao da je Milošević bio veoma inteligentan.

Brzo sam shvatio da su se u Bosni jedino Hrvati organizirali u borbu i obranu je od partizana često prešli u medije, ali i političari...

Okun je rekao da je Tuzla bila jedna od najtežih tačaka u Bosni i Hercegovini. On je istakao važnost Tuzlanke u pregovorima.

78 OBZOR / Večernji list reminiscences
Interview with American Ambassador Okun

Interview by Jadranka Juresko-Kero in the Vecernji List, Zagreb April 15, 2006
Translated from Vecernji List by Hilda M. Foley

American Ambassador Herbert S. Okun speaks about Milosevic, Tudjman, the war, the negotiations...

Tudjman saved Bosnia and Herzegovina

Ambassador Herbert S. Okun has spent a full thirty six years in the service of the State Department and American diplomacy. Born in New York 76 years ago to a immigrant Russian Jewish family, he did not continue his father's successful tradition in the food supply branch, the manufacture and distribution of food, but instead received his education at the prestigious American universities Stanford and Harvard and from his 25th year on devoted his life completely to diplomacy. He spent his first time in Croatia in 1957 as a tourist. He was immediately impressed by the beauty of Hvar and Dubrovnik. He returned to our country in 1990, first as the executive director of a nonprofit financial group that offered help in the establishment of a free market in the post-communist countries of the eastern block. Soon after, he exchanged his voluntary role with one of official duty as the deputy of Cyrus Vance, the special emissary of the United Nations' Secretary General Boutros Boutros Ghali., actively spending time in the areas of former Yugoslavia from 1991-1993. Today he lectures international relations at Yale and John Hopkins.

Interviewer: Once you commented that you already realized during the first meeting with Milosevic that one is dealing with a man of bad character, capable of anything!

- Yes, I met Milosevic in Belgrade on Dec. 12, 1990. I arrived with a group of business people and Cyrus Vance and I had a private meeting with Milosevic. Observing how he talked and acted I could not come to any other conclusion than Milosevic being a common gangster. You know, those types from Mafia movies with cigars in their mouths, who try to express themselves very theatrically but in reality are selling fog. The American ambassador at that time in Belgrade, Warren Zimmerman, spoke of Milosevic as a charming person. I was shocked. I said to him: "Don't you see that he is a gangster?" Unfortunately I was right, because it was soon apparent that the war and all the crimes were initiated by Milosevic, that he was a liar and a politician who did not honor agreements or his signature.

Interviewer: You were the vice-chairman of the International Conference for former Yugoslavia in the negotiations regarding the arrival of UNPROFOR in Croatia. Could the war have been prevented in Croatia if the West had intervened in time?

- When I was in Belgrade in 1990 I asked everyone - from Milosevic to ordinary people, taxi drivers, waiters - do they think it will come to war, they all answered, can you imagine, that this is not possible.

My experience told me that this was not correct, that war was coming because I did not trust Milosevic.

I asked him for instance on the eve of elections in Serbia if the JNA (Yugoslav National Army) has a considerable role in the country. He answered that it does not. "Mr. Okun", he said, "we are building democracy". The next day I saw his picture with the JNA generals in the Politika (newspaper).

I warned that one cannot trust him. But Milosevic knew how to manipulate the foreign media and politicians. He constantly kept repeating that "Croats are making necklaces from fingers of Serb children". Just imagine such statements! The West tried to stop the war more than is known or deduced in public, but Milosevic did not want it. Lord Carrington and Cyrus Vance offered a plan for the so-called peaceful separation of all sides in Yugoslavia, but while Croats accepted discourse plans, were signing everything and showing that they want peace, in Belgrade everything was the opposite.

Interviewer: What were your impressions of President Tudjman?

- I can say openly that I liked Tudjman because he was a serious politician who kept his word. True, he had a rigid style of behavior which many falsely interpreted, especially western journalists, but all my experiences with Tudjman are positive. After all, Tudjman, who led his country in war, with an imposed arms embargo, could not act like Gandhi. He was cooperative, wanted peace and actively participated in negotiations in the Haag, Geneva and Zagreb. They resented that he changed street names from the communist times and while he was doing that, Milosevic was killing Croats in eastern Slavonia.

I was with Tudjman when the exodus of Croats from Ilok began. He said to me: "Mr. Ambassador,

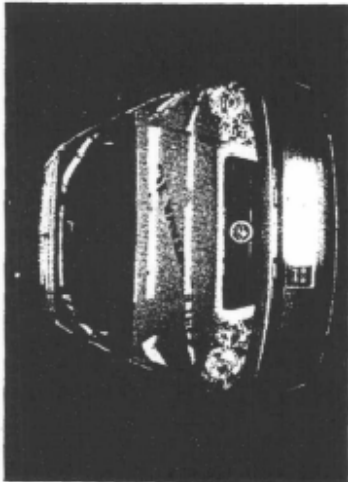
do something, it is terrible what my people are experiencing". Then Vance called Milosevic but he answered that he does not know what he is talking about, that he has nothing to do with Ilok. That man never spoke the truth. Tudjman was intelligent; he knew history, and speaking openly, with his leadership Croats through Operation Storm and other military actions saved Bosnia Herzegovina. At a meeting in Sarajevo in 1991 Izetbegovic told me that he will demand of the JNA to leave BiH and I asked him: "Where is your army, who will defend you if the JNA does not comply?" I quickly realized that in Bosnia only the Croats offered organized defense and saved it from downfall, something often kept quiet by the media as well as politicians.

Interviewer: You created the Vance plan which stopped the war in Croatia. Did you have difficulties in the realization of the plan?

- After some fifteen armistices pronounced by the EC which no one honored, we turned to a different logic, and that was that the armistice is not declared by us but by the

opposing sides. At that time the Serbs were already prepared for the Bosnia campaign and had therefore relatively quickly accepted the armistice. When I presented the contents of the plan to Tudjman, he immediately asked several questions, such as the status of the police which had warned about the vulnerability in the plan. Later on, these questions were shown to be correct, as the Serb side used it to evade their obligations.

UKRATKO

ZDRAVKO ČEŠNA

Auto iz Kragujevca tek se počeo prodavati u Hrvatskoj

U veljači registrirane prve srpske zastave 10

ZAGREB – Nakon mnogih najava i pokušaja, ponovno je počela prodaja automobila iz Kragujevca. Zastava 10 model je koji se ponovno prodaje u Hrvatskoj, a prva dva primjeka registrirana su proteklog mjeseca. Podaci su to koje je objavila agencija za istraživanje tržišta Promocija plus, prema čijem je izvještaju proteklog mjeseca registrirano 5806 novih automobila. Nakon rekordnog siječnja, vrlo dobra prodaja nastavljena je i tijekom veljače. Kupci su bombardirani brojnim prodajnim akcijama. Najraženija marka tijekom veljače bio je opel, slijede peugeot, volkswagen i renault. Proteklog su mjeseca registrirani modeli 38 različitih marki automobila, a najviše pozornosti su privukle registracije Zastave. (I. C.)

Adlešić: Crna Gora bila je agresor

DUBROVNIK – Nanišeni granični odnosi sa susjedima nisu od jučer – rekla je jučer u Dubrovniku na konferenciji za novinare Đurđa Adlešić, predsjednica HSLŠ-a. Naglasila da se ne slaže s Vladimirov

PATRIK MACER

RAZGOVOR Jacques Paul Klein, bivši prijelazni upravitelj UNTAES-a: Izetbegović Tuđmanu ponudio Hercegovinu

JADRANKA JUREŠKO-KERO

Umirovljeni američki general Jacques Paul Klein, koji je od 1995. do 1997. bio prijelazni upravitelj UNTAES-a za hrvatsko Podunavlje i potom zamjenik visokog predstavnika glavnog tajnika Ujedinjenih naroda za BiH, često u američkoj javnosti govori o svojim iskustvima iz toga razdoblja. Nakon što je o gospodarskim problemima u novim državama jugoistočne Europe predavanje održao ovih dana u New Yorku na Columbia sveučilištu, Jacques Klein je za Večernji list komentirao aktualne, ali i bivše političke događaje u Hrvatskoj i BiH.

VL: Kako komentirate presudu Međunarodnog suda pravde kojom je Srbija amnestirana od izravne odgovornosti za genocid u Srebrenici?

KLEIN: Zelim tu presudu, prije nego što donesem konačan sud, dobro pročitati jer još nisam stigao. Uvjeren sam da sve strane ne mogu biti pojedinačno zadovoljne, a nikako se

Neki kažu da je Dayton mrtav. A ja ih pitam: žele li doista islamsku državu u središtu Europe? Mislim da treba ubrzati integraciju BiH u Europsku uniju.

Jacques Klein

ARHIVA VI

Suzana Lečić / Kragujevac / BIA, 2007.

Seksom da Crna Gora nije bila agresor na Hrvatsku.
- Crna Gora bila je dio države koja je izvršila agresiju - rekla je Đ. Adlešić. (M.R.K.)

Durđa Adlešić

Dubrovnik najbolji na svijetu

ZAGREB - Udruga vodećih svjetskih novinara i putopisaca koji prate turizam proglasilo je Dubrovnik mjestom najbolje očuvane kulturne baštine, što je iznimno priznanje dubrovačkom i hrvatskom turizmu. Dodjela nagrada, na kojoj će biti nazočna i dubrovačka gradonačelnica Dubravka Suica, održat će se 9. ožujka u sklopu velike međunarodne burze turizma u Berlinu, na kojoj se predstavlja i Hrvatska. U srijedu, prvi dan burze, konferenciju za novinare održat će državni tajnik za turizam Zdenko Mličić i direktor Glavnog ureda Hrvatske turističke zajednice Niko Bullić. (D. C.)

Odgoda izručenja Španovića

ZAGREB - Londonski sud jučer je ponovno odgodio donošenje odluke o izručenju hrvatskog Srbina Milana Španovića Hrvatskoj, gdje je u odsutnosti osuđen za ratne zločine protiv civila 1991. Sud je odgodio odluku do 20. ožujka ne navodeći razloge odgode. Španović (44) osuđen je 1994. u odsutnosti na 20 godina zatvora u Hrvatskoj za ratne zločine počinjene u kolovozu 1991. godine na području Gline u selima Maji i Svrtačić. (H)

GLAVAŠEVA OBRANA

Ročište za 'selotejp' u srijedu

OSIJEK - Posljednje istražno ročište u "slučaju selotejp", u istrazi koja se protiv Branimira Glavaša i šest pripadnika SUS-a vodi na Županijskom sudu u Osijeku, ipak će biti u srijedu. Istraga je, kako je planirano, trebala završiti jučer, no sudac Mario Kovač pristao je, na inzistiranje Glavaševih odvjetnika, ispitati još nekoliko predložanih svjedoka. (S. L.)

ne smije dopustiti da odluka Suda poremeti napore za unapređivanje političkih i gospodarskih odnosa u jugoistočnoj Europi. Pojam genocida očito se različito tumači. Ono što se dogodilo u Ruandi

Izetbegović mi je rekao da su mu Hrvati velik problem pa ih se želio riješiti tako da im da Hercegovinu

genocid je nad genocidima. Također i u Srebrenici! Ratko Mladić je zločinac i nisam siguran da je njemu trebala naredba iz Srbije da ubija jer on je to i sam želio raditi. Ne, ne, nije to amnestija Srbije od odgovornosti, samo govorim o činjenicama. Sramota je da on i Karadžić nisu u Haagu!

ISTA MJERILA | Diplomatska bitka za tablice

VL: Da, ali vama na automobilskim tablicama slobodno piše Washington, New York, Texas...

KLEIN: A, mislite na moju odluku kako će izgledati registracijske tablice za motor- na vozila. Bila je to prava diplomatska bitka. Nikako se nisu mogli dogovoriti: SDA traži svoje, HDZ hrvatski grb, SDS orla... Dosejti sam se da BiH tablice imaju šest brojeva i jedno slovo. Kad smo vidjeli, svi su se bunili. Onda sam rekao da će to biti sedam slova, A, E, J, K, M, O, T, koja se jednako pišu na ćirilici i latinici. Tako je bilo i s valutom, zastavom pa i himnom.

VL: Pa zašto nisu? Mnogi u Hrvatskoj, ali i na prostorima bivše Jugoslavije, tvrde da Tribunal u Haagu nije ispunio ulogu zbog koje je osnovan prije 14 godina. Hrvatska ispunjava sve obveze, naši generali čekaju suđenje, a srpski zločinci...

KLEIN: Da, da, znam. To je politički sud! I dok sam bio u Bosni, oštro sam reagirao zbog činjenice da nema političke volje za uhićenje Karadžića.

VL: Na predavanju ste naglasili da su Tudman, Izetbegović i Milošević jedno govorili kad su bili s vama nasamo, a drugo pred svojim ljudima ili u javnosti. A tvrdite da je Izetbegović našao Tudmanu da pripoji Hercegovinu!

KLEIN: U politici postoje stvari koje mnogi ne

razumiju ili ne žele vidjeti. Koliko su mi puta, ali baš isto znali reći: Ja bih to napravio kako vi predlažete, gospodine Klein, ali ako to kažem svom narodu, izgubit ću podršku.

Mislim da je BiH eksperimentalna priča, sve na papiru izgleda odlično, ali u stvarnom životu sporo se primjenjuje

Ne, neću izdvajati nikoga, sa svima sam imao slična iskustva. A nakon što mi je predsjednik Tudman rekao da mu je Izetbegović zaista nudio odcjepljenje Hercegovine, u Sarajevu sam to otvoreno pitao bosansko-hercegovačkog predsjednika. Odgovorio je da su njemu Hrvati velik pro-

blem pa ih se želio riješiti te je mislio da je to najbolji način, ali Tudman nije prihvatio tu ponudu.

VL: A danas Tudmana, a ne Izetbegovića, optužuju da je dijelio Bosnu! Vjerujete li u opstanak te države!

KLEIN: Iskreno mislim da je Bosna i Hercegovina još uvijek eksperimentalna priča. Sve na papiru, svi dogovori i zakoni izgledaju odlično, ali u stvarnom životu sporo se primjenjuju. Neki kažu Dayton je mrtav. A ja ih pitam: žele li oni zaista islamsku državu u središtu Europe? Mislim da treba ubrzati integriranje jugoistoka Europe, dakle i BiH, u Europsku uniju.

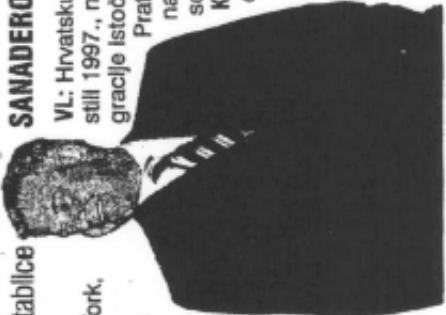
Nije sukob devedeseth na Balkanu ječini u svjetskoj povijesti. I mi smo u Americi inteli građanski rat pa smo poslije nastavili živjeti zajedno!

SANADEROVA ZASLUGA | Svi hvale Hrvatsku

Vidjeli smo se 2003. I tada sam Sanaderu rekao da on treba HDZ usmjeriti prema političkom centru, stranku prilagoditi novim vremenima. Drago mi je da je poslušao moj savjet. Dobro mu ide. A morem pohvaliti i njegov izbor za ministricu vanjskih poslova.

Pratite li članas našu političku scenu?

KLEIN: Nisam dugo bio u Hrvatskoj, ali svi je hvale. U tome je velika zasluga premijera Sanadera.

VL: Hrvatsku ste napustili 1997., nakon reintegracije istočne Slavonije.

KLEIN: Nisam dugo bio u Hrvatskoj, ali svi je hvale. U tome je velika zasluga premijera Sanadera.

Newspapers article

“Izetbegović offered Herzegovina to Tuđman”

Second Page

Klein; “There is a reality in the politics that many do not understand or do not want to see. How many times they told me the same thing; “I would do that like you suggest it, Mr. Klein. But if I say that to my people, I shall loose support”. No, I will not separate anyone; I had similar experiences with everybody. And after president Tuđman told me that Izetbegović indeed offered him the separation of Herzegovina, I actually asked the Bosnian-Herzegovina president in Sarajevo about this issue. He replied to me that, to him, the Croats are the major problem, therefore he wanted to get rid of them, so he thought, this was the best way, but Tuđman did not accept the offer.”

VL; “Today, Tuđman, and not Izetbegović is being accused that he was dividing Bosnia. Do you believe in survival of this state?”

Klein; “Honestly, I think that Bosnia and Herzegovina is still being an experimental story. On the paper, all agreements and laws seem to be excellent, however, in real life, they are slowly applied. Some say that Dayton is dead. And I ask them; do they really want an Islamic state in the heart of Europe? I think that the integration of South-East Europe towards the European Union should be accelerated, which does involve BIH.”
The Balkan conflict in the 1990’s is not the only one in world’s history. We in America had also the civil war, however we continued to live together afterwards.”

**Bošnjački Sabor –
Sarajevo 27., 28.09.1993.**

ZAJEDNICKA DEKLARACIJA

Momir Bulatovic, Alija Izetbegovic i Radovan Karadzic and Slobodan Milosevic

Prihvatajući principe Londonske Konferencije i uzimajući u obzir rešenja predložena na Ženevskoj mirovnoj konferenciji koja se odnose na sporazum o konstituciji buduće Unije Bosne i Hercegovine

Reseni da odmah prekinemo neprijateljstva i stvorimo uvete za mir u Bosni i Hercegovini

Uvereni da rešenje ove krize mora biti postignuto političkim a ne vojnim putem, u tom smislu

Spremni da odmah pristupimo normalizaciji odnosa s hrvatskim narodom u svetlu rešenja predloženih na Mirovnoj konferenciji u Ženevi

Ovime izrazavamo svoj pristanak:

I

1. da učinimo sve za trenutni prestanak svih neprijateljstava i vojnih sukoba između snaga Bosne i Hercegovine i snaga bosanskih Srba u skladu sa Sporazumom od 30. jula 1993, odmah i ne kasnije od 18. septembra 1993 točno u 12 sati, te da uspostavimo direktnu vezu (tzv. vruću liniju) između vojnih komandantima na svim nivoima

2. da ucinimo sve za obostrano i bezuslovno raspustanje svih zarobljenickih logora i za oslobadjanje zarobljenika sa svih teritorija pod kontrolom snaga Bosne i Hercegovine i snaga bosanskih Srba odmah, pocevsi s oslobadjanjem onih iz Tarcine (207 zarobljenika) i iz Kule (207 zarobljenika), i to ne kasnije od 21 septembra 1993 u 12 sati, te da obostrano preuzmemo odgovornost za njihovu zastitu i brigu oko njih.

3. da obostrano stvorimo uvete za slobodan i neometan prolaz humanitarnih konvoja i za obavljanje aktivnosti humanitarnih organizacija, te za slobodan i neometan prolaz svih civila

4. da oformimo radnu grupu koja ce nadzirati i osiguravati postivanje ljudskih prava na teritorijama pod kontrolom vojnih snaga Bosne i Hercegovine kao i snaga bosanskih Srba u skladu s principima i predlozenim resenjima Mirovne konferencije o Bosni i Hercegovini.

5. da oformimo radnu grupu za posebna pitanja koja se odnose na teritorijalno razgranicenje izmedju dviju Republika u buducoj Uniji Bosne i Hercegovine, ukljucujuci i oblasti Brcko, Bosanska Krajina, dolina Neretve, Istocnu Bosnu i planinu Ozren, a takodjer ukljucujuci i prirodno pravo dve republike na prilaz moru.

Ovo je dodatak obavezama o kojima smo se već sporazumeli, da se tokom sledeće dve godine pronađe trajno rešenje upravljanja sarajevskim okrugom. Po postizanju zajedničko prihvatljivog rešenja teritorijalnog razgraničenja tri republike u okviru Unije i tokom prvih dve godine postojanja Unije, postojeće odredbe o referendumu koji će se održati na zajednički dogovoren datum u okviru republika Unije po pitanju da li građani bilo koje od republika se slazu da ostanu u Uniji ili da je napuste.

U slučaju raspada Unije, sva prava Unije Republika Bosne i Hercegovine, uključujući i članstvo u Ujedinjenim Nacijama automatski će se preneti na Republiku sa dominirajućom većinom muslimanskog stanovništva.

II

Želeći da uspostavimo stabilne odnose i kao nas zajednički doprinos miru na ovom području, potpisnici su odlučili da oforme:

1. radnu grupu koja će da se bavi humanitarnim, statusnim, materijalnim i drugim pitanjima koja se odnose na položaj izbeglica i prognanika iz Bosne i Hercegovine.
2. radnu grupu koja će da sastavlja sporazume, uključujući i sporazume o upotrebi energije i luka, magistralnih puteva, komunikacija te drugih ekonomskih potencijala.

III

U interesu pravovremene, potpune i istinske provedbe svih mera i aktivnosti predviđenih ovom Zajedničkom deklaracijom, potpisnici su odlučili da imenuju svoje osobne poverenike s punim ovlastenjima i odgovornošću za celokupnu provedbu sporazuma predviđenih ovom Deklaracijom.

Alija Izetbegović kao svoga poverenika imenovao je Harisa Silajdzica.

Radovan Karadžić kao svog poverenika imenovao je Momčila Krajisnika.

Potpisaoci i njihovi poverenici će potražiti i osigurati pomoć i podršku međunarodnih političkih, humanitarnih i drugih organizacija i faktora u svrhu potpune provedbe svih mera predviđenih ovom Deklaracijom, i u interesu uspostave trajnog mira i stabilnosti u ovom delu sveta.

S druge strane dogovoreno je da tri bosanske strane će biti pozvane od strane ko-predsednika Međunarodne konferencije o bivsoj Jugoslaviji da se sastanu u utorak 21 septembra u 11 časova na sarajevskom aerodromu da bi razmotrili potpisivanje mirovnog paketa u celini zajedno sa ovom zajedničkom deklaracijom potpisanom u utorak 14 septembra od strane Hrvata i Muslimana, koja je priložena mirovnom paketu. Ko-predsednici će, u međuvremenu, tražiti dalje sporazume posredujući između strana u bivsoj Jugoslaviji.

Momir Bulatovic

Alija Izetbegovic

Radovan Karadzic

Slobodan Milosevic

Svedoci:

Thorvald Stoltenberg

David Owen

Zeneva, 16 septembar 1993

JOINT DECLARATION

Momir Bulatovic, Alija Izetbegovic, Radovan Karadzic and Slobodan Milosevic

Accepting the principles of the London Conference and taking into account the solutions proposed by the Geneva Peace Conference on the constitutional arrangement of the future Union of Bosnia and Herzegovina

Determined to immediately arrive at the cessation of hostilities and to create the conditions for peace in Bosnia and Herzegovina

Convinced that the solution of this crisis has to be found through political, not military, means

Prepared to immediately approach the normalization of relations with the Croatian people in the light of the solutions proposed by the Peace Conference in Geneva

Have hereby agreed to:

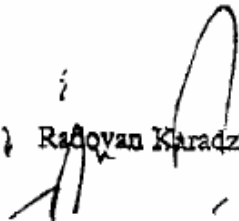
---

1. Provide for the prompt cessation of all hostilities and military conflicts between the units of the Army of Bosnia and Herzegovina and the Bosnian Serb Army in accordance with the Agreement of July 30, 1993, immediately and by no later than September 18, 1993 at 12.00 hours, and establish direct communications (hot lines) between military commanders at all levels.

To this end, it is agreed that the three Bosnian parties will be invited by the Co-Chairmen of the International Conference on the Former Yugoslavia to meet on Tuesday 21 September at 11am at Sarajevo Airport to consider signing the peace package as a whole with this Joint Declaration and the Joint Declaration signed on Tuesday 14 September by the Croats and the Muslims annexed to the Peace Package. The Co-Chairmen will, in the intervening days, seek further agreement by shuttling among the parties in the former Yugoslavia.

Momir Bularovic

Alija Izetbegovic

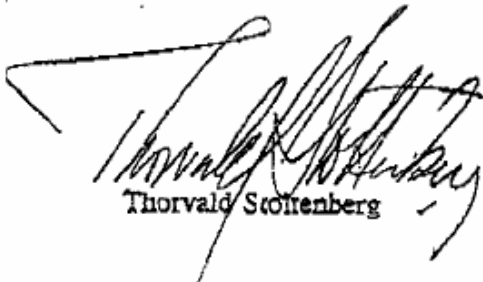

Radovan Karadzic

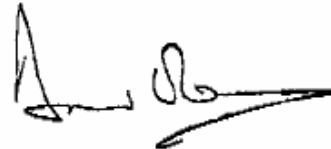

Slobodan Milosevic

Witnessed by

Thorvald Stoltenberg

David Owen

BOŠNJAČKI SABOR, 1993. G. I PRIČA O PODJELI

Dvije definicije Bošnjaka

Drugo važno pitanje jest o načinu na koji su definirani Bošnjaci kao nacija na ovom skupu. U svom uvodnom govoru Alija Isaković je rekao: "Ne osjećam potrebu da sebi ili vama objašnjavam naše tradicionalno ime Bošnjak, ime našeg jezika bosanskog i ime naše zemlje Bosne i Hercegovine. Ja ga samo promoviram kao prirodno pravo na tradiciju." Profesor Muhamed Filipović je u svom uvodnom govoru ostao samo pri tumačenju postojanja integralnog, prvobitnog bošnjačkog naroda i parcijalnih dijelova tog naroda u sadašnjosti. "Ko smo mi, Bošnjaci? Mi, Bošnjaci, smo onaj dio našeg prvobitnog bosanskog naroda koji kontinuirano svojstva narodnog bića ove zemlje, ostvaruje unutar tog bića povijesni smisao i sadržaj ove zemlje i nosi njeno povijesno i državno pravo. Mi smo, dakle, nasljednici onoga što je Bosna kao zemlja, kao država, kao povijesni subjekt bila", rekao je Filipović, tvrdeći da ta identifikacija nije onemogućena odlukom "dijelova prvobitnog bošnjačkog naroda da se identificira i veže za narodnosnu ideju, interese i državno pravo nekih drugih država i naroda". "Ta njihova odluka, naprotiv, ne da nas same ograničava, kako nam je to bilo često nametano pod izlikom 'pa vi ne možete biti Bošnjaci jer biste time sami apelirali i prisvajali Bosnu i njenu tradiciju za sebe', nego nas upravo ovlašćuje na taj korak, naređuje nam da budemo Bošnjaci, da osiguramo i sačuvamo ono što je povijest stvorila dugim svojim radom, dugim djelovanjem najdubljih povijesnih snaga i što je kao takvo preživjelo od osmog stoljeća do danas. Da u tome nije bilo duboke povijesne logike, ne bi se to ni desilo, da Bosna nije milenijska tvorevina svjetskog povijesnog duha, ne bi ona opstala unatoč tolikim protivnicima", rekao je akademik Filipović. "Bosnu nisu stvorili nikakvi konstitutivni narodi, nego je Bosna proizvela sve svoje ljude i sve svoje narode, dala im krilo u kome rastu i žive", dodao je akademik.

Ovo integralno bošnjaštvo nije bila jedina definicija Bošnjaka. U drugoj ponuđenoj definiciji Bosna se određuje ne kao država porijekla nego kao država koju prihvataju slavenski muslimani jugoistočne Evrope kao svoju domovinu. Druga ponuđena definicija, dakle, predstavlja Bošnjake kao sublimat muslimana jugoistočne Evrope: **"Mi, Muslimani - sad ovdje prvi put, izvan mog običaja, ne kažem Bošnjaci - mi smo ovdje muslimani ustvari cijelog jugoistočnog evropskog prostora. Među nama se nalaze i Paloši, i Hiloši, i Hadžiegrići, i Udžvarlići, među nama se nalaze i Dalmatinci, i Hrvati, i Srbijanci, mi smo sublimirani u bosanskom narodu, sada stjerani u jedan mali prostor, ali prvi put naš prostor. To će biti naš prostor", rekao je prof. dr. Muhamed Nezirović.** Dakle, definicija Bošnjaka se mijenjala u ovisnosti od toga kako se definirao državni teritorij BiH.

Dani, 23. oktobar 2008:

Feljton Dana: Ekskluzivno - Bošnjački sabor, 27. i 28. septembar 1993. (II)

Bosna tri naroda više nije moguća

Javnosti je 15 godina bilo nepoznato šta se dešavalo na dvodnevnom zatvorenom dijelu Bošnjačkog sabora, kada su bošnjački političari, ostavljeni sami sa sobom, bez gostiju i novinara, počeli da raspravljaju o tome kako se ustvari definiraju Bošnjaci, treba li graditi bošnjačku nacionalnu državu i na kojem teritoriju. Transkript rasprava na Bošnjačkom saboru, vođenih uoči sjednice Skupštine RBiH o prihvatanju ili odbijanju Owen - Stoltenbergovog plana, koji je predviđao

---

uspostavljanje Unije tri etnička entiteta i mogućnost podjele BiH nakon dvije godine održavanja Unije, pokazuje kako su bošnjački predstavnici vidjeli sebe i svoje odnose s drugim nacijama u jednom od najosjetljivijih trenutaka savremene historije BiH

"Bosna i Hercegovina je sredstvo a ne cilj"

Dr. Safet Ćibo, predsjednik ratnih predsjedništava općina Konjic, Jablanica i Prozor, na osnovu Odluke Predsjedništva RBiH od 13. marta 1993: "(...) Donoseći naš historijski odgovor ovdje: 'ne' ustavnom sporazumu o Uniji BiH iz Ženeve, predlažem sljedeći papir u pet tačaka usaglašenog teksta ratnih predsjedništava Jablanice, Prozora i Konjica. (...) Nema promjena granica države BiH bez promjena granica ostalih republika bivše Jugoslavije jer je suverena država BiH najjače sredstvo u borbi i ostvarenju naših ciljeva, što potvrđuje i borba našeg predsjednika države u tom cilju, s jedne strane, i borba agresora, s druge strane, za uništenje tog suvereniteta iznutra - recept isproban na SFRJ. Odluka 'da' je kapitulacija, a odluka 'ne' je pravična, oslobodilačka borba za suverenu BiH."

Tri uvjeta za državu

Edib Bukvić, član Izvršnog odbora SDA: "U ovom trenutku, kada svi ovdje prisutni moramo da budemo svjesni težine prihvatanja ili neprihvatanja ponuđenog paketa, to jest svjesni kratkoročnih i dugoročnih posljedica tog čina, bez obrazlaganja posljedica onoga što bi nam trebalo biti jasno, želim da upozorim da radi nekih mogućih kratkoročnih olakšanja ne donesemo odluku koja će budućnost svijetu nas učiniti nesnošljivom. Do sada je bosanska odnosno muslimanska strana optuživana da nema svojih inicijativa, da nema svojih karata, svojih definiranih ciljeva. Mislim da smo mi sve do sada imali jasan cilj: to je ona BiH između Une i Drine i sada, kada je taj cilj postao nedohvatljiv, postao neostvariv, jer ga naše komšije nisu htjele ili ga nisu dovoljno voljele da bi se za taj cilj sa nama borile, mi moramo definirati svoj, samo svoj, realan, dohvatljiv i ostvariv cilj koji će biti ono za šta ćemo se boriti i što ćemo, uz Božiju pomoć, za sva vremena sačuvati. Pokušavajući da sagledam naše stanje u kome se nalazimo, došao sam do sljedećih zaključaka: dosadašnja Bosna i Hercegovina, sa svoja tri naroda, postala je nerealna. Poslije ovakvog genocidnog rata, dugoročno, Muslimani, Srbi i Hrvati nisu u stanju da stvore bilo kakvu zajedničku državu. Ovaj će rat jednog dana završiti formiranjem nacionalnih država Muslimana, Srba, Hrvata, Albanaca i, eventualno, Makedonaca. Postojeće granice država doživjet će znatne izmjene i umnogome će zavisi od toga ko će biti najjači i najspremniji u vrijeme definitivnog pada srpskog i hrvatskog fašizma.

Uvažavajući navedeno kao i naše realne mogućnosti, neophodno je definirati prostor države muslimanskog naroda, koji će zadovoljiti sljedeće kriterije:

- da je to kompaktan prostor koji se može braniti;**
- da ima svoj izlaz na more;**
- da obuhvata grad Sarajevo kao historijski centar bosanskih Muslimana.**

Na ovaj način definiran prostor države Bosne s minimalnim odrednicama ustrojstva te države, podržan od ovog sabora i širokih muslimanskih masa, treba da bude motiv i cilj naših boraca i, ako bude trebalo, i budućih generacija. Ovako definiran cilj, poslije doživljenog genocida, ne bi trebao da bude tajna, ni pred našim građanima ni pred svjetskom javnošću. Pripremljeni za realizaciju ovakvog cilja, uz mobilizaciju raspoloživih privrednih i ljudskih potencijala, postat ćemo i ravnopravan pregovarač za zelenim stolom. Dakle, ja sam za negativan odgovor ponuđenom

---

paketu, ali za definirano 'ne', to jest da tačno znamo šta je to što muslimanski narod hoće. Smatram da bi nas današnje 'da', s ovakvom našom organizacijom i komunikacijskom rascjepkanošću, samo još više razjedinilo i potaklo da i dalje nastavimo da razgrađujemo i ono što nam je ostalo od države i slobodnih teritorija, da nam se sa svih strana počnu javljati neki novi autonomaši koji bi da sami urede svoj dio države kako se njima čini da je najbolje ili kako to nekim pojedincima odgovara."

Armatura za državu

Prof. dr. Ibrahim Bušatlija iz Sarajeva: "Budući da nisu postignuti ratni ciljevi, ne bih žurio s nekim potpisima, nego bih predložio da se oklijeva jedno vrijeme, ako se može, da se jedno vrijeme ponašamo, kako bi se reklo, fleksibilno. Da ovako kažemo: pošto znamo da niste ispunili ratne ciljeve, možemo li se nešto prije konačnog obračuna dogovoriti? I to teritorijalno. Vi ćete nama svakako, kadli-tadli, historijski vratiti šest općina uz Drinu i šest na zapadnoj strani, prema Krajini i to ćete morati vratiti isto onako kao što su partizani izašli iz Trsta, Crnogorci z Skadra, Srbi iz Soluna, Rusi iz Berlina, ili Amerikanci iz Pariza, recimo, ili Rima. (aplauz) Ne bih žurio pa bih kazao ovako, evo vam prolaz, prođite, ali vi ćete meni dati sada 13 općina koje ste zauzeli i jedan važan most između Jajca i Ključa. Taj most nama je jako važan kao i vama ovaj prolaz. Sad nešto za nas. Ako bi se taj most ostvario, onda bi osovina od Bihaća do Foče figurirala kao osnova armature za BiH, koja ima sad drugu armaturu - od Neuma - Kleka pa do Brčkog. Bez te armature, nema države. To znači jedan i drugi element, on čuva državu od centrifugalnih sila. Budući da su Muslimani najmnogobrojniji narod, oni su odgovorni za ovu državu. Više nego ijedan drugi narod. Kao Srbi u Srbiji ili Rumuni u svojoj državi. To znači da bi muslimanski narod, koji je ionako naučio da pati, morao još da stisne zube i svojim političarima kaže da maksimalno budu fleksibilni, da znaju ove činjenice. I još jednu, vrlo važnu. SAD i Amerikanci su rekli, to je ovdje spomenuo Čiba, da će oni stati iza pravednih stvari. I još su nešto važno rekli, da ako nešto proglase nacionalnim interesom Amerike, da im ne trebaju zato UN. Iz te dvije činjenice koješta se može izvesti. Zato opet povlačim potrebu fleksibilnosti. (...)"

Halid Čengić iz Foče: "Kad sam nazvao selam, znači za mir sam, ali za jedan pošten mir, nikako za mir u kome nemamo pravo na pošten život i pravo na prostor. Ako se traži od ovog skupa da donosi jednu sudbonosnu odluku, mislim da mi nismo dovoljno informirani. Ministarstvo za vanjsku politiku trebalo je da nam kaže šta to Evropa, odnosno svijet, od nas hoće ili šta hoće od ove naše Bosne. Koliko sam ja informiran ili barem koliko osjećam, ovaj prostor nije predviđen za nas. Ovaj prostor je predviđen za katoličanstvo. Prema tome, nama je ostala jedino smrt. A da gledamo istini u oči, znači ostalo nam je da biramo kako ćemo umrijeti. Da li junački ili kukavički? To je naše pravo. Vjerujte, ako izaberemo smrt, i to junačku, sigurno je da će neko preživjeti. Ako izaberemo ovo drugo, svakako se vidi da se nabijamo u geta, što i jeste cilj evropske politike i kršćanstva, a to nam ovdje nije ni kazano niti je naša služba vanjskih poslova htjela ili možda nije mislila da je na ovom skupu takve podatke potrebno obrazlagati. (...) Na međunarodnom planu, tražili smo spas od onih koji nas žele uništiti. Po meni, Zapad želi uništiti nas, islam i konfrontirati nas i pravoslavlje. Mi bismo trebali pokušati da animiramo islamski svijet da se s Rusijom nađe neko rješenje, jer ovo slijedi odnosno najvjerovatnije čeka i Rusiju. Prema tome, zajednički neprijatelj i muslimana i pravoslavlja je katoličanstvo. To je na djelu, to se vidi. I mislim da bez borbe svoje prostore nećemo sačuvati, a na političkom odnosno diplomatskom planu mislim da smo najmanje učinili."

Rasim Delić: "(...) Da li možemo nastaviti rat? Obavještajni podaci koje imamo pokazuju da će rat i dalje da traje na ovim prostorima, neovisno od potpisa, neovisno od toga šta se dogovore i da li se dogovore na nekim od zasjedanja i konferencija. Također, evo na ovoj karti ovdje svi su primijetili da jedna ovakva država ne može funkcionirati. Spojimo ta dva faktora i onda, umjesto da pitamo da li možemo nastaviti rat, mi jednostavno nemamo dileme - mi moramo nastaviti jer ćemo biti prisiljeni na to. (...) Bez obzira što možemo očekivati, najteži mogući način vođenja rata jeste rat u

---

totalnom okruženju i rat na dva fronta. Sve ovo o čemu govorim, svi ovi problemi, postoje na drugoj strani i zbog toga kod njih postoji žurba da se sve ovo potpiše. Prema tome, mi, kao pripadnici Armije BiH, ne izjašnjavamo se ni za ni protiv potpisivanja, izjašnjavamo se za jačanje Armije BiH kao garanta da očuvamo ovo što imamo, eventualno da nešto i uradimo, a u budućnosti očuvamo državu koju ćemo graditi."

Smail Klarić iz Mostara: "(...) Dugo smo taktizirali s Hrvatima radi poštivanja zahtjeva Vlade i Predsjedništva BiH da bi se u BiH, preko Mostara, uvezli hrana, materijalno-tehnička sredstva, repromaterijal i slično. Treće, imali smo prohrvatsku struju u stranci na čelu s Hadžiosmanovićem, ali smo je eliminirali zahvaljujući Regionalnom odboru SDA, koji ima bosansku ili bošnjačku orijentaciju, i Armiji BiH. Usput da kažem da druge stranke u Mostaru ne postoje. Četvrto: borili smo se za Bosnu i očekivali od nje vojnu i drugu pomoć, a nismo dobili maltene ništa. (...) Već mjesecima smo bez struje, pijemo zagađenu Neretvu, bez lijekova smo, dobili smo samo devet posto od potrebne humanitarne pomoći, sedamdeset posto naroda je u javnim kuhinjama s jednim obrokom dnevno, uz samo jednu šnit u hljeba. Prognano stanovništvo, kojeg je preko 50 posto, bez odjeće je, obuće, prostirki niti ima minimalne uvjete za stanovanje, pogotovo bez ogrjeva i goriva. Strah me je pomisliti kako dočekati zimu, jer smo u totalnoj medijskoj i fizičkoj blokadi, ispresijecani prema Sarajevu na više mjesta, a drugih koridora nema. Po ovom, prijeti nestanak Muslimana iz doline Neretve. Da li ovo dozvoliti? Svakako ne, jer onda nema Bosne. (...) Što se tiče statusa Mostara kao otvorenog grada, on mora da ima isti status ili tretman kao Sarajevo, a on će onda biti naš jer ne može biti grad onih koji su ga rušili i ubijali njegov narod. Mi smo se tukli i dalje ćemo se tući za Bosnu, ali se s pravom očekuje da se Bosna interventno tuče i za Mostar."

Bakir Tanović: "(...) Da ne bi doživjeli sudbinu Granade, mi treba, bez razmišljanja, da odbacimo Ustavni sporazum Unije o podjeli Bosne. Njime se derogira suverenitet i cjelovitost naše zemlje, on je duboko nepravedan. Optimalni cilj bošnjačkog muslimanskog naroda je cjelovita država, čije današnje granice nisu promijenjene skoro 300 godina. Našem nacionalnom interesu ponajbolje odgovara jedinstvena, cjelovita država u današnjim njenim granicama, država u kojoj će svi njeni građani biti vraćeni na svoja ognjišta, a zločinci kažnjeni. To je naš optimalni nacionalni interes. (...) Kao drugi, ne manje važan, nacionalni cilj Bošnjaka treba odrediti jedinstveni teritorij unutar cjelovite BiH s većinskim bošnjačkim stanovništvom. To bi, uglavnom, sačinjavalo prostor od 53 općine s većinskim muslimanskim stanovništvom, pri čemu treba dodati dijelove općina Ključ, Mrkonjić Grad, Šipovo, zatim Čaplinju i cijeli Neum, kako bi se prostorno i geografski povezao cijeli teritorij s izlaskom na more."

Ejup Ganić: "(...) Drugo pitanje je pitanje Neuma. Čitava igra se vodi da se ova nekakva bosanska republika zatvori. Okružena je Srbijom, s jedne strane, s druge strane Hrvatskom, sad treba napraviti dupli обруč jednom Karadžićevom državom i jednom Bobanovom državom. Ljudi kažu u inostranstvu: 'Pa znate šta, ako vi date ovih 26 kilometara obale ove međunarodne granice, kako vi mislite da mi vama pomognemo ubuduće, ako vas opet napadnu?' Kao što je vjerovatno, kad se potpiše, da će onda intenzivirati napad, onda je to rat nekakve tri republike unutar BiH, Tuđman i Milošević se oslobađaju umiješanosti, jer je to sad unutrašnja stvar. Zašto vi dajete Neum toj nekakvoj hrvatskoj republici? Prije svega, dobro se zna da su Neum izgradili radnici Željezare, Pretisa, Unisa i drugih, da su do prije desetak godina tamo bile samo nekakve tri kuće, tamo nema nikakvih ni bogomolja ni tako dalje, nikakvih svetih mjesta, i zašto bi se sad taj Neum, koji je jedino parče međunarodne granice, sve ostale granice su s Bobanom i s Karadžićem, trebao predati njima. To nije nikakvo sveto mjesto, kad su poklanjali Posavinu, kad su poklanjali bogomolje, jednostavno, sve je na rasprodaju, a kad je u pitanju Neum, ja mislim da se to ne može dati jer onda svaka odbrana postaje iluzorna, ukoliko se agresor dalje odluči na rat. (...) Da se mi zaključamo, da nemamo ni komad međunarodne granice, to bi bilo samoubistvo. Vi ne možete sjesti u auto iz Sarajeva i otići u inostranstvo a da ne tražite dozvolu od Bobana i Karadžića. Mi možemo, šta ja

---

znam, da imamo neki feribot od Neuma do Barija itd., naša je stvar da li ćemo razvijati dolje petrohemiju, trgovinu ili nešto drugo. Jednostavno, mnogo je uloženo u taj dio BiH, tamo, uostalom, ako izbrojite čije su kuće, najviše ima Sarajlija, sad, prema tome, to je prostor na kome se ne može popustiti."

Ismet Hatibović: "U historiji se po prvi put desilo da je jedna kompletna država uhapšena. Mi smo svi, gospodo, zatvorenici, jedino neki povremeno dobiju dopust da negdje odu. Nas drže u zatvoru ustaše i četnici, a čuvar tog zatvora je organizacija UN-a preko svoje institucije koja se zove UNPROFOR. Nama je jedini izlaz u Armiji i njenoj snazi."

Muhamed Nezirović: "Slušajući komentare s posljednje Ženevske konferencije, da će se dozvoliti pojedinim članicama bosanske Unije da se kroz dvije godine odvoje od Unije, digla mi se perda pred očima. A digla mi se tako jer sam shvatio da je BiH na koncu one povijesne evolucije, koja je započela Francuskom revolucijom, koncem XVIII stoljeća, i da se ona tek završava. A ta evolucija je počela stvaranjem nacionalnih država. Svuda su stvorene nacionalne države, stvorena je Njemačka u krvi, stvorena je Italija u krvi, stvorene su balkanske države, nacionalne, male države, u krvi, ali ipak stvorene i evolucija se završava, u Evropi će se stvoriti svuda nacionalne države. To je ireverzibilan proces koji mi ne možemo zaustaviti. On je nama diktiran, pokušalo se taj proces zaustaviti poslije Prvog svjetskog rata silama pobjednicama, kada su mislili da će od Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca stvoriti posebnu zemlju koja će postati Srbija. Slaba Srbija to nije uspjela jer su ostali ovdje drugi narodi da žive. Usporeno je tim što je komunizam kao pokret pokušao da izgadi razlike i da stvori pojedine zemlje. I padom Berlinskog zida se završava ova evolucija stvaranja nacionalnih država u Evropi, htjeli mi ili ne htjeli. Sada se, poslije ovoga, težište prenosi na Rusiju i tamo će se stvoriti nacionalne države van evropskog procesa, tako da se završava zadnji dio Versaja. Mi vidimo - nestale su Češka i Slovačka, podijelile se u dvije federacije, nestala je stara Jugoslavija, dijeli se na nacionalne države. A sada se zapitajmo da li nacionalna država ima nešto loše, sama po sebi, ako bude naša muslimanska nacionalna država? Mislim da nema, jer mi ovdje, Muslimani - sad prvi put izvan mog običaja ne kažem Bošnjaci - mi smo ovdje muslimani ustvari cijelog jugoistočnog evropskog prostora. Među nama se nalaze i Paloši, Hiloši, Hadžiegrići, i Udžvarlići, među nama se nalaze i Dalmatinci, i Hrvati, i Srbijanci, mi smo sublimirani u bosanskom narodu, sada stjerani na jedan mali prostor, ali prvi put naš prostor. To će biti naš prostor. Znači li nešto velika zemlja? Među arapskim zemljama najmanja zemlja Liban ima samo osam hiljada kvadratnih kilometara, a bila je snažnija od svih velikih arapskih zemalja s tisućama kilometara. Dvadeset i dva odsto obradivog zemljišta! Pa Švicarska nema toliko obradivog zemljišta, a to joj ne smeta. Ta nacionalna država ima više muslimana nego Albanija, koja je jedina muslimanska zemlja u Evropi, sa 75 posto stanovništva ovdje, a nama naša Časna Knjiga neće dozvoliti da gonimo druge. Neka žive i ti drugi s nama jer mi smo naučili da živimo i da druge ne progonimo. Turska nije bila naša zemlja. Mi prvi put na ovim prostorima imamo šansu u koju smo gurnuti, ne našom voljom, da stvorimo našu nacionalnu državu. I neka ona takva i bude, jer mi ćemo tada imati i našu vojsku, koja će biti mala vojska, ali koja će biti izvanredno dobro naoružana, a takva vojska će tada svakako biti prijetnja onima koji će je napasti. Pitajmo se imamo li snage sada, kad nas je ostalo 800 hiljada u našoj Bosni, da se borimo sa 16 miliona ljudi koji su naši neprijatelji zakleti. Mislim da je nama predah neophodan. Ja mislim da će se pitati neki mogu li da ostanu u Bosni, ovdje, poslije toga kad ova Bosna koja će nam ostati procvjeta. Ne zaboravite, nemojmo da izgubimo sve. Arafat je sada, tek poslije toliko i toliko godina, dobio samo malo Jerihona i Gazu. (...) Ja sam jučer u ulici Kralja Tomislava vidio Brojglerovu scenu iz srednjeg vijeka. Pored jednog kontejnera jeo je i pas i čovjek u istom položaju, zato razmislimo kad kažemo 'za' i 'protiv', i kod tih naših dušmana će radikalne snage da spadnu, onoga trenutka kad prestane rat. Zašto se jednom ne kladimo u mir? Ja glasam za mir."

Dr. Abdulah Konjicija: (...) I na kraju, uvalili su nam jednu udicu koju smo prihvatili - konstitutivnih naroda. Šta su to oni unijeli u konstituciju BiH? Došli su s torbama da bi bili kmetovi ovdje! Ja mislim, ko ima prst obraza, prst obraza, ne dva, ne može podržati ovaj mirovni sporazum, pogotovo zbog toga što je i Francis Boyle rekao da taj ugovor, što ga predlažu Stoltenberg i Owen, ne vrijedi ni onog potrošenog papira. (aplauz) Pa dobro razmislite, ja nemam straha, sve što mi mogu uzeti, mogu život, a ja i to mogu podnijeti i radije ću glavu dati nego istočnu Bosnu i Krajinu.

Ismail Hatab iz Trebinja: (...) Ja nisam za cjelovitu BiH. Neka je jasno. Nisam ja za cjelovitu BiH . Ovdje živi 44 posto Muslimana. Nama pripada 44 posto. Bosna i Hercegovina ne može biti komplet muslimanska, to je moje mišljenje. (...) Hoću da vam kažem, ja sam za mir. Ovo 30 posto nije bitno kako će se ona zvati, ali za mene - to je država muslimanskog naroda. (aplauz) U ustavu te države treba da bude da je ona država muslimanskog naroda.

Samir Šutković: Muslimanski narod ne smije dozvoliti da ostane bez onoga što je njegovo - a to je muslimanska zemlja. Tamo gdje su živjeli muslimani to je naša zemlja, mi ne tražimo srpsko. Grahovo i ono što je tamo oko Užica, ali ne damo svoj Donji Vakuf, svoje Jajce, svoj Prijedor, svoju Bosansku Krupu, svoj Višegrad, svoj Zvornik, svoju Foču. (...) Dakle, Srbe i Hrvate trebamo pobijediti, ili im vratiti ono što su oni nama nanijeli.

Alija Izetbegović: Mi smo procijenili da je odbijanje najčešće bilo motivirano time što se nisu vratile teritorije. Recimo da se vrate teritorije... Da li je tad prihvatljiva formula? Za onoga za koga ni tada nije prihvatljiva formula, on može da zaokruži odgovor "Ne". Mi smatramo da je velika većina ljudi ovdje bila motivirana time što je vidjela ovakvu kartu. Ne vjerujem da je ta karta bila pravično sastavljena, da je ona obuhvatila muslimanske (teritorije), da bi ovdje bilo (takvo) izjašnjavaње. **Bilo bi ljudi koji bi tada, iz nostalgije za ranijom Bosnom i Hercegovinom, kako je izgledala, zajednička država muslimansko-srpsko-hrvatska, možda bi i tada bilo ljudi koji bi to odbili, ali nakon svega što se dogodilo, mislim da bi većina ljudi, barem u muslimanskom narodu, bila spremna prihvatiti novi koncept Bosne i Hercegovine, kao jedne unije, u kojoj bi muslimanske teritorije bile pod kontrolom bosanskohercegovačke vlasti. Mislim, to je bila naša procjena. Ako smo tu pogriješili, vi sad recite.** (...) S druge strane, imali smo još jednu stvar u vidu. Može biti da je ovaj treći odgovor praktički negativan odgovor, znate, to je praktički odbijanje paketa, to je negativni odgovor, jer postoji samo da ili ne u ovom momentu, ono što se kaže - uzmi ili ostavi. Prema tome, to je praktički negativan odgovor, koji u svijetu odjekuje na neki način prihvatljivo. Ljudi će shvatiti da moramo odbiti paket jer teritorije nisu vraćene, jer to svako može razumjeti, posljednja domaćica u Americi može to razumjeti, i u Evropi, da ne kažem obaviješteni ljudi. (...) I ja mislim da, kad bi se sad većina našeg naroda pitala, naročito ona izbjegla većina, ona bi rekla: "Vratite nam teritorije, pa ću glasati za taj paket!" (...) Referendum nije moguć jer je polovina ljudi odsutna, ali kad bi ona mogla da se skupi, ja mislim da bi svi rekli - hoćemo mir, ali vratite nam teritorije. To je bio glavni motiv što smo mi tako formirali ovo pitanje.

Hercegovački vojnik

List 4. K A Bi H, II. 1993.

1. januar 1993.

Dok su na ostalim ratištima u zoni odgovornosti Korpusa četnici uglavnom povicali i nije bilo potrebe za uzvraćanjem, u Konjicu je prvi novogodišnji dan protakao u zrak u žestoke artiljerijske vatre. Četnici su u više navrata granatirali prve linije odbrane i gradsko područje, a zasujelo je tek nakon združeneog topničkog odgovora brigade "Suad Alić" i "Herceg Stjepan". Epilog - dvije civilne osobe ranjene, razaranja velika. Borci živi i zdravi. Desetak minobacačkih projektila 120 milimetara pokvarilo je novogodišnje raspoloženje i borcima "Bregava", ali drugih posljedica nije bilo.

8. januar

Pripadnici samostalne čete "Blagaj" iz sastava Prve mostarske brigade, položili svočenu zaklevu. Tekst zakletve čitao najmlađi borac, Amer Tanović, a zahvalio im se zapovjednik Prve mostarske brigade Mihat Hujdur. Uslijedile su čestitke Džafer efendije Šehića, Safeta Memića, u ime MUP-a Republike Bosne i Hercegovine i Zrinka Puljića, zapovjednika Osmе vojne HVO.

Na ratištima ubičajeno - snažno topničko djelovanje u zonama odgovornosti Sedme konjičke i brigade "Bregava" i provokacije po položajima Prve mostarske brigade. Konjici opet trpi razaranja, ali srećom, ranjenih ni poginulih nema. Naša artiljerija opet aktivna.

9. januar

Artiljerijski po Konjicu i položajima Sedme konjičke, a PAM-om i PAT-om po položajima Prve mostarske i brigade "Bregava" - četnici su opet bjesomučno gadali.

Konjičani su žestoko odgovorili, a na mostarskom bojištu uspješno je spriječen pokušaj ubacivanja jedne četničke grupe iza naših linija.

22. januar

Nakon duže pauze četnici granatiraju sve dijelove Mostara. U dva napada 20 ranjenih civila koji su se zatekli na gradskim ulicama, od toga 7 teže, jedan, nažalost, mrtav.

Na konjičkom ratištu još jedan uspjeh branitelja. Uništili su bestrajni top sa posadom na četničkom uporištu Dijeve. Sve linije odbrane stabilne.

23. januar

Da nisu zaborevili Mostar, četnici pokazuju i danas. Zasiptaju gradskim prohtima iz svih artiljerijskih oruđa. Topništvu HVO-a uzvraća. Među boricima nema stradalih ali stradaju civili. Ukupno 16 ranjenih.

Na stolačkom ratištu. Četnici koriste sve vrate naoružanja ali nemaju nekog naročitog uspjeha. Jedan borac brigade "Bregava" lakše i jedan teže ranjen. Linije odbrane stabilne.

24. januar

Četnička ofanziva na cijelom hercegovачkom prostoru ne jenjava. Granate padaju po Mostaru, Slocu, Konjicu i linijama odbrane. U Mostaru petoro ranjenih civila, jedan nažalost podlegao. Branitelji uzvraćaju i čvrsto drže položaje.

25. januar

Granatiranja jenjavaju, četnička ofanziva slomljena.

26 i 27. januar

Ofanziva je slomljena, ali kao po pravilu nakon četničkog sloma slijedi osveta. Granate najvećih kalibara usmjeravaju se na gradove. Stradaju civili.

30. januar

Odgovarajući na žestok napad neprijateljski napad Treće vojne HVO i Prvog pješacijskog bataljona brigade "Bregava" uništili jedan četnički bunker i dva zakona za tenk. Četnički tenk se, nažalost, izvukao.

1. februar

Žestina neprijateljskih napada seli se na stolačko ratište. Preko 500 granata pada po linijama odbrane, 20 - tak na grad Stolac, a pokušani su i pješacijski proboji četnika. Epilog - tri ranjena branilaca, a četnicima uništen jedan tenk i jedna samohotka.

2. februar

Ofanziva četnika na stolačkom ratištu se nastavlja. Jedan borac brigade "Bregava" teže, a četini lakše ranjena.

U sadejstvu sa postrojbama HVO svi napadi odbijeni, a linije odbrane učvršćene.

4 i 5. februar

Borbe kao da jenjavaju, ali je pri-mijećeno dovlačenje i utvrđivanje novih neprijateljskih snaga. I naše snage utvrđuju svoje položaje.

BORBA A NE POLITIKA

IZDAVAČ:

4. KORPUS
ARMIJE R BiH

UREĐUJE:

RED. KOLEGIJ

GLAV. I ODGOV. UREDNIK

ALIJA LIZDE

LEKTOR:

BAKIR KRPO

FOTOGRAFIJE:

IFET KAPIDŽIĆ

KOMPJ. OBRADA:

SANJA KAZAZIĆ

ŠTAMPA:

FRANJO MILIČEVIĆ
MOSTAR,
FEBRUAR 1993.

Jedan od ciljeva ove novine je izgrađivanje borbenog i moralnog duha vojnika 4. Korpusa Armije BiH! Vjerovatno je malo naših pripadnika koji tokom ovog rata, zbog različitih okolnosti kroz koje smo prolazili, nisu sebi postavili pitanje: zašto se, u stvari, borimo? Kroz sadržaj naše novine pokušaćemo svakom od vas pomoći da sam za sebe odgovori na to pitanje! U svakom slučaju, osnovni ciljevi borbe protiv četnika još od početka velikosrpske agresije na našu mladu Republiku, ostali su nepromijenjeni: slobodna i suverena Bosna i Hercegovina u svojim međunarodno priznatim granicama, otvorena za suživot o čijem će budućem unutrašnjem uređenju mirno se dogovoriti svi oni koji ove prostore smatraju svojom domovinom.

Budući da se političke kompetencije vojske znaju - mi se politikom nećemo baviti!

Čuvari kulturne baštine Bosne i Hercegovine

POČITELJSKI GAVRANOV

Rat je ovdje počeo negdje 6-7. aprila kada su četnici krenuli u prodir preko Bivoljeg Brda. Tada su, upravo Počiteljci preduzeli

veliku akciju prebacivanja Hrvata i Muslimana Dubrava preko Neretve. Čamcima je prevezeno 12.000 ljudi za samo četiri dana. U to vrijeme, odmah nakon mučkog ubistva Mirze Veledara, što je, u stvari, trebalo biti klopka za Bećira Boškaila i druge aktiviste SDA, prekinuti su svi kontakti sa agresorskom stranom. Pristupa se organiziranju borbene grupe u tunelu na desnoj obali Neretve. (Zanimljivo je napomenuti da je prve liliijane ovdje donio tadašnji zapovjednik odbrane Čepijine, Luburić. To nešto govori i o odnosu Muslimana i Hrvata ovoga kraja i o njihovome uzajamnom poštovanju. Po svemu bi se reklo da je to jedinstvo neprovedivo).

Kada se krenulo u junsku ofanzivnu akciju svi su željeli biti u prvim redovima. Već u tom prvom prodiru ranjen je Munir Zukanović, poznatiji po nadimku Kruško. U isto

vrijeme četvero je počiteljaca krenulo sa grupom profesionalaca u napad preko Muminovaće. Tu je u žestokim borbama poginuo Nedžad Merdan. Tada je u zabljenom transporteru uhvaćen Saša Zurovac, u Mostaru osumnjičen kao knvnik **Ahmata Hadžića i Brace Riepka**, koji su na "Razvitiku" postavili prvu zastavu sa lilijanima na lijevoj obali Mostara. Čovjek koji ga je prevezao u čamcu preko Neretve, teško ranjenog u rame, pitao mi je kako je Zurovac ponavljao da ga je "major najterao" da čini zlodjela.

Nakon oslobađanja Dubrava Kapira grupa (Gavranov) pobjednički se vratila u Počitelj gdje je **Almin Kapetanović** postavio prve zastave sa lilijanima na Kulu i džamiju. To se desilo na Bajram, kako su se Počiteljci izakleli na početku rata.

ŠESTA FLOTA SA NERETVE

Borci čapljinskog područja

Piše: CAMIL ŠAHOVIĆ

U podužem prijatnom razgovoru, Mirsad Zuhrić nam je pričao o proteklim događajima:

"I prije dolaska rezervista, u septembru 91. godine, mnogo ovdašnjih ljudi bilo je organizirano kroz Krizne štabove, odnosno kroz Patriotsku ligu. Dolaskom rezervista na područje Dubrava počeli smo se pripremati za cručanu borbu zajedno sa komšijama Hrvatima, koje je vodio pokojni **Pero Dalmatin**. Budući da smo imali veoma malo oružja, nakon što je JNA pokrala skladište u Tasovčićima (a uvijek su skladišta TO bila tamo gdje su Srbi) morali smo se privremeno povući sa Dubrava. Odlaskom preko vode, moja jedinica se ponovo okuplja i omasovljava u Međugorju (oko 250 ljudi, gdje smo dobili nešto naoružanja od HVO i privatnim vezama. Tu smo prošli i odgovarajuću obuku.

M.Zuhrić nastavlja priču o narednim danima izvjesne stabilizacije rata i čuvanja stečenih pozicija:

"Nakon toga dolazi jedan kratki period reorganizacije u HVO tako da se ta naša bojna rasformirala i mi tada formiramo ovu sadašnju jedinicu. U njoj se trenutno nalaze

samo Muslimani i najbolja smo jedinica u Brigadi, što nam u HVO i priznaju. Stekli smo i popularni naziv - **"Šesta flota"**.

Pored ostalog, mi smo prva čapljinska jedinica koja je došla na rejon Bune i Rotimlje. Odakle su uslijedile veoma uspješne diverzantske akcije".

☛ ...Za isti cilj

O položaju ove jedinice Mus-

limana u Hrvatskom vijeću obrane naš sagovornik govori na slijedeći način:

"Svojim zalaganjem stekli smo veliki ugled u HVO, a za nas se zna i u Armiji BiH, ko smo i koliko vrijedimo. Mislim da nas smatraju jednom od boljih jedinica sastavljenih od Muslimana. Time smo stekli veoma solidnu logističku podršku, kao i pomoć u naoružanju, mada je, 60 posto "cijevi" privatno vlasništvo.

Svi moji vojnici nose ljljane od samog početka i što se toga tiče nemamo nikakvih problema sa strane HVO-a. Na kraju krajeva - svi smo mi borci države Bosne i Hercegovine. Ovdje je još zanimljivo napomenuti da su nas redovito prije akcija obilazili vjerski radnici - hodže i s te strane imamo poseban tretman u HVO". Shvatajući ugled koji ova jedinica ima među Muslimanima i Hrvatima ovoga kraja zamolili smo M.Zuhrića da nam kaže još nekoliko rečenica o svojim borcima. "Ti borci mogu biti uzor i ponos svoga naroda, muslimanskog naroda, iako smo svoju afirmaciju stekli u HVO.

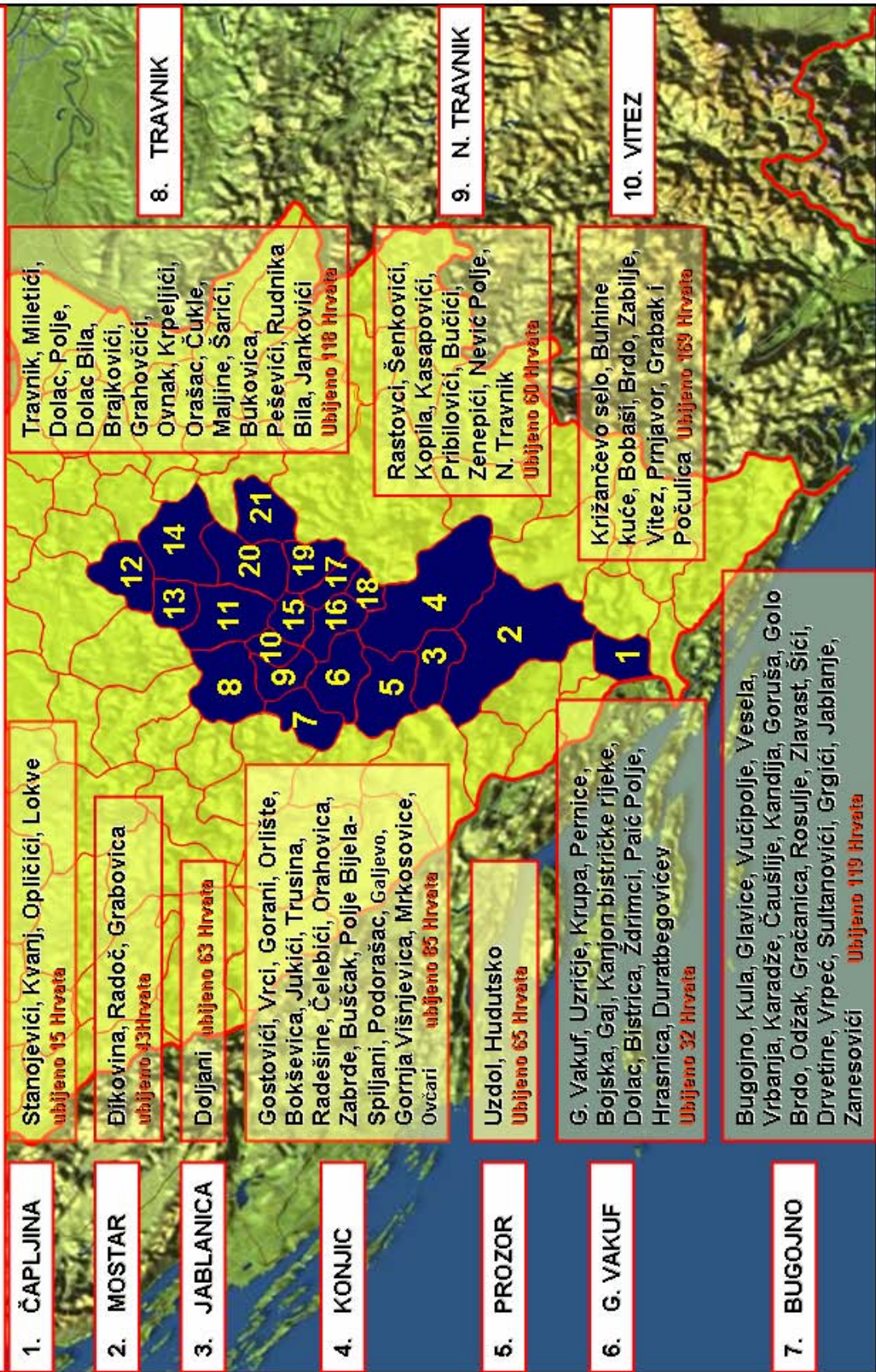
Naš cilj je od prvog dana suverena i nedjeljiva BiH i za saradnju smo sa svima koji imaju isti cilj. **Asim Jazvin, Džemo Rahimić, Šefik Tojaga, Alija Džanko, Tahir Turajlić...** da nabrojim samo neke, isto bi vam odgovorili što se tiče tog pitanja. Uostalom, život su založili za tu stvar".

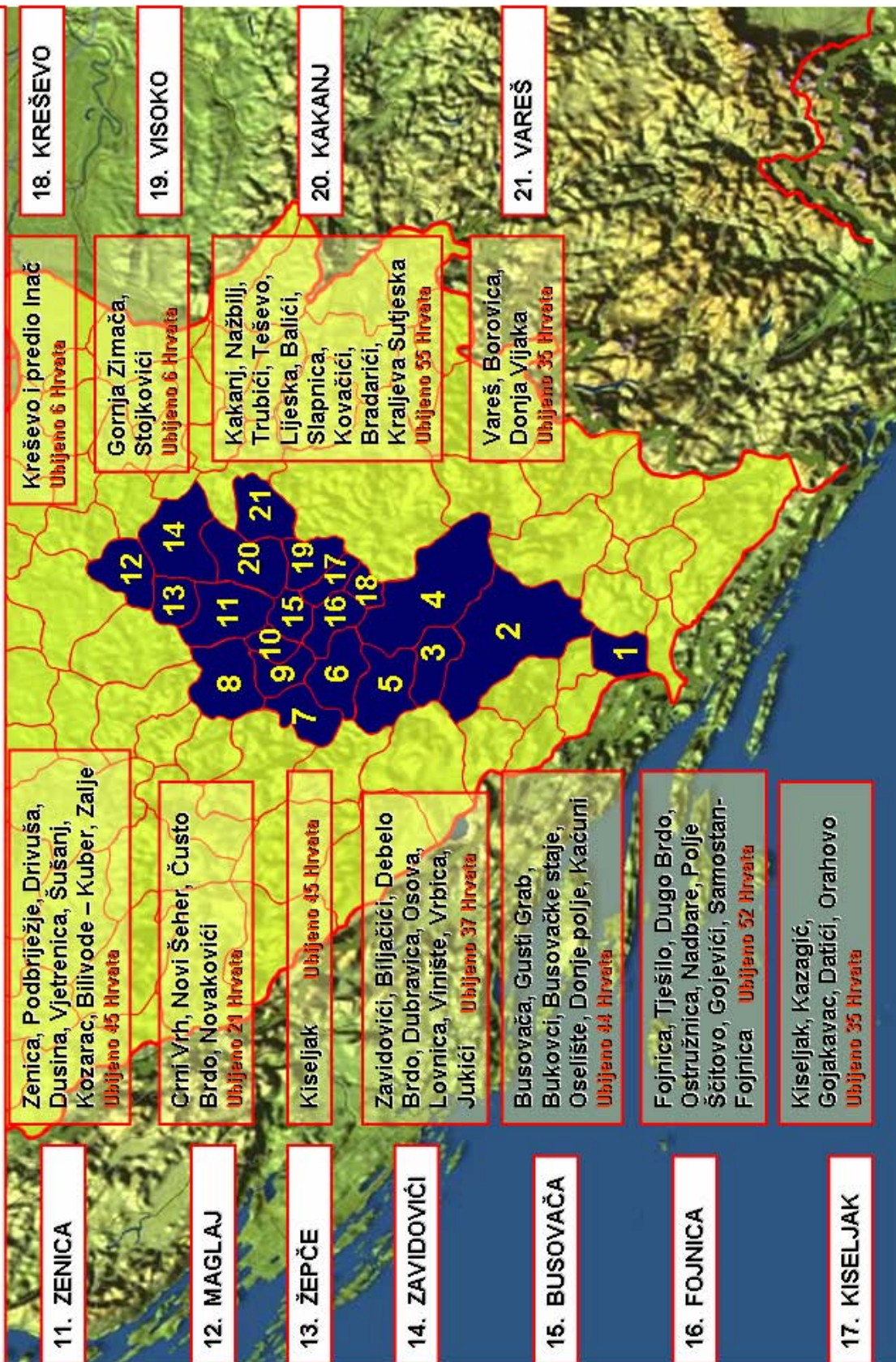

**Zločin koje su počinili
neki pripadnici ABiH
nad Hrvatima u BiH
1991. – 1995.**

OPĆINE U BIH U KOJIMA SU NEKI PRIPADNICI A BIH (MUSLIMANSKE POSTROJBE) POČINILI ZLOČINE NAD HRVATIMA

OPĆINE U BIH U KOJIMA SU NEKI PRIPADNICI A BIH (MUSLIMANSKE POSTROJBE) POČINILI ZLOČINE NAD HRVATIMA

Pismo
dr. Franje Tuđmana
pred. George Bushu
- Ugroženost demokracije

Predsjednik, George Bush
White House
Washington, DC 2 0500

24. siječnja 1991.

Poštovani gospodine Predsjednice,

U potpunosti razumijemo i svjesni smo Vaše zabrinutosti oko krize u Zaljevu. Ipak, kao što ste već upoznati, situacija u republikama: Sloveniji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini se nažalost razvija na sličan način kao što su se odvijali događaji na Kosovu. Momentalno se nalazimo u ozbiljnom stanju pripravnosti.

Krajnji je čas da Jugoslavenska armija zaustavi svoj već poznati scenario "prijetnji, povlačenja, prijetnji", - pokretima tenkova, aviona i vojnih jedinica. Također skrećemo pozornost na premještanje hrvatskih vojnika - rezervista izvan Hrvatske. Sve to ozbiljno destabilizira demokratske vlade spomenutih republika i sprječava da se usmjerimo na vitalne probleme koji bi nam pomogli da učvrstimo slobodno i demokratsko društvo i gospodarstvo otvorenog slobodnog tržišta.

Gospodine Predsjednice, put u stabilnost ima samo jedan smjer, a to je uspjeh demokratskog društva. Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina te Makedonija, izabrale su demokratske vlade. Izbor marksističkog komunista Slobodana Milosevica ne može se usporediti s izabranim demokratskim vladama na sjeveru.

Katastrofu u Jugoslaviji može spriječiti izričita poruka Sjedinjenih Američkih Država da one podržavaju većinu, misleći na novouspostavljene demokratske republike, pozivajući na mirno rješenje radi osiguranja buduće stabilnosti i na poštivanje unutarnjih granica i na suradnju među spomenutim nacionalnim državama.

Jugoslavija nije Sovjetski Savez; Srbija nije Rusija; a Jugoslavenska armija nije Sovjetska armija.

Neoprostiva bi pogreška bila ako bi došlo do toga da se ponovno nametne komunistička strahovlada nad većinom u Jugoslaviji koja je na slobodnim izborima uspostavila svoju demokratsku vlast. To nebi bilo u interesu jugoslavenskih naroda niti Sjedinjenih Američkih Država. A to je moguće izbjeći odlučnim stajalištem Sjedinjenih Američkih Država.

Ako se sa spomenutim zastrašivanjem odmah ne prekine, to će imati dugotrajne i pogubne posljedice. Stoga očekujemo potporu Sjedinjenih Američkih Država.

Sa štovanjem,

co.Senator Dole

Dr.Franjo Tuđman,
Predsjednik

M. Filipović: Bio sam Alijin diplomat

Muhamed Filipović
**bio sam alijin
diplomata**

Svjedoci vremena

Ako mi sami nismo bili uopće autori svoje sudbine, ako se sve sa nama i oko nas događalo prema namjerama i uz odluke drugih, ako smo mi, dakle, bili samo trpeći elemenat naše historije, tada mi nismo imali pravo ni da činimo ono što smo činili, niti da donosimo one odluke koje su bitno mijenjale položaj i stanje svih stanovnika naše zemlje. Čineći to, mi smo u najvećoj mjeri sami odlučili o tome što će biti s našom zemljom i s nama samima, a za to snosimo mi sami najveću odgovornost.

Tita više nije bilo, Miloševićev udar na Savez komunista, ostvaren uz pomoć nekih tadašnjih neopreznih jugoslavenski raspoloženih političara iz drugih republika, kao i sve snažnije izražena tendencija obnove nekadašnjeg prijedloga o tzv. amputaciji Slovenije i sjevernog dijela Hrvatske iz nekadašnje Jugoslavije, kojeg je lansirao još bivši kralj Aleksandar Karađorđević 1929. godine, te stvaranja Velike Srbije, jasno su ukazivali da za sve zemlje koje su se našle unutar Jugoslavije postoji samo jedno rješenje, a to je jedino bijeg iz tog pakla i ostvarenje tadašnjim ustavom garantiranog prava republika da mogu da se razdruže, tj. da proglase svoju neovisnost.

Mora se reći, nažalost, da muslimanska javnost, prije svega ona intelektualna, nije bila svjesna stvarnog položaja ni Bosne i Hercegovine, niti muslimana. Ona uopće nije reagirala na masovne političke progone muslimana povodom tzv. afere "Agrokomerc". Ona nije pokazala niti najmanji interes za rad Foruma, štoviše, neki su vajni muslimanski intelektualci veoma olahko pali pod utjecaje onih snaga i ideja koje su se temeljile na antiislamizmu i antimuslimanstvu. Da bih pobudio interes za ova pitanja, inicirao sam sastanak nekih istaknutijih muslimanskih intelektualaca, koji je bio planiran za kraj 1989. godine, a održan početkom 1990. godine u zagrebačkoj džamiji. Sastanak je održan 12. februara 1990. godine, a upriličen je bio u vrijeme moga gostovanja u Novinarskom domu, na tribini Saveza novinara Hrvatske, gdje sam bio pozvan da govorim o stanju u Bosni i Hercegovini i problemima nacionalnog identiteta muslimana. Ovo gostovanje sam sâm aranžirao kao neku vrstu pokrića za sastanak koji je bio glavni cilj mog puta u Zagreb.

Sam nisam želio biti njenim članom, a ponudu Izetbegovića i Zulfikarpašića da pristupim stranci, jednostavno sam odšutio. Jednom prilikom, kada mi je Izetbegović rekao da ima teškoće s nekim ljudima u stranci oko mog uključenja u Izvršni odbor stranke, što je navodno on predlagao, a što mi je potvrdio i Adil Zulfikarpašić, rekao sam mu da to ne treba da čini, jer odista ne mogu biti u istoj stranci sa ljudima kakvi su bili Omer Behmen, Hasan Čengić, Salim Šabić i slični, budući sam čovjek sasvim druge vrste, jer za mene politika nema nikakve veze sa vjerom. Naravno, to nije nikako značilo da sam ove ljude u bilo kojem pogledu, osim u pogledu razlike u mišljenjima, smatrao nepoćudnim. Ja sam se od njih totalno razlikovao u mišljenjima, jer su oni, prema onome što sam vidio, sve političke stavove derivirali iz svojih vjerskih i, po mom mišljenju, krivo shvaćenih stavova. Smatrao sam da je politika jedno, a vjera drugo.

Razgovor sa Tuđmanom odigrao se u njegovoj rezidenciji 08. aprila 1991. godine, u Banskim dvorima, na Griču.

Tuđman je prilikom tog razgovora bio veoma ljubazan i prilično dobrohotan, te je pokazao veliki interes za to da i Bosna slijedi primjer Hrvatske i Slovenije, za koje nam je tada otvoreno rekao da su već donijele neopozivu odluku o istupanju iz Jugoslavije, naznačivši čak i točan datum kada će ta odluka biti javno saopćena. Tu odluku su donijeli iz državnih razloga i zbog potpune iscrpljenosti svih mogućnosti da se sa Miloševićem postigne bilo kakav logičan i racionalan politički sporazum. Ako je i ranije bilo teško u Jugoslaviji, kojom su ipak svagda dominirali Srbi, onda je u Jugoslaviji kojom dominira Milošević nemoguće opstati i mora se donijeti odluka o istupanju. To je pravno opravdan i politički logičan potez, koji je tada i nama svesrdno preporučio. Naglasio je da će u situaciji, ako bi i Bosna i Hercegovina zajedno sa Slovenijom i Hrvatskom napustila Jugoslaviju, svima biti mnogo lakše ostvariti taj korak i parirati bilo kakvu akciju koja bi došla od strane Miloševića. Svijet će morati, na kraju, smatrao je Tuđman, da podrži tri republike koje istupaju iz države kojom očito dominira Milošević, i to na grub način. Svijet neće podržati Miloševića, za kojeg, kako je i nama poznato, postoji i u međunarodnom političkom mnijenju uvjerenje da je jedan nasilnik, srpski nacionalist i polufašist. Rekao nam je da, osim toga, Hrvati i Slovenci već imaju značajnu podršku Njemačke i Austrije za svoj namjeravani korak, što nije nikako malo za početak. Saopćili smo mu našu ocjenu da bi

---

i za Bosnu i Hercegovinu bilo najbolje da zajedno sa Hrvatskom i Slovenijom iziđe iz Jugoslavije, jer će izlaskom ove dvije zemlje ostati sama u srpskom moru, koje će, osim toga, nakon izlaska Hrvatske i Slovenije biti još više frustrirano, pa demokracija u takvim uvjetima nema šansu. Tuđman je na to reagirao tako da je otvoreno rekao kako ne vjeruje u to da će Bosna izaći iz Jugoslavije, rekavši da smatra kako je Izetbegović suviše impresioniran i da je, u neku ruku, prepariran od strane JNA. Ocijenivši da je on okružen agentima KOS-a i DBJ-e, rekao je da zna da je Izetbegović bio u tadašnjem Generalštabu JNA na prepariranju, gdje mu je demonstrirana sva snaga i moć te vojne sile, te da on neće imati snage da se otrgne od toga i uđe u rizik sukoba s tom silom. Naravno, ja sam na tu njegovu tvrdnju reagirao kazavši da ovdje nije predmet razgovora Izetbegović, te da to mogu biti nagađanja, nego stanje političkih prilika u zemlji i najbolje odluke koje se mogu preporučiti. Ali, Tuđman je ostao pri svojim stavovima, kazavši ponovo da ne vjeruje da će Izetbegović donijeti odluku o izlasku Bosne i Hercegovina iz Jugoslavije zajedno sa druge dvije republike. Pa ipak je, u svom zaključku našeg razgovora, ponudio da se i mi priključimo izlasku iz Jugoslavije i kazao da bi on takvu našu odluku vrlo srdačno pozdravio, te da bi se založio kod svojih slovenskih partnera za to da se prihvati naš stav. Čak je kazao i to, da je uvjeren, kako bi oni bili spremni čekati jedan mjesec do toga kada bi i mi mogli biti spremni za jednu takvu odluku. Naime, bili smo složni u tome da bi za takvu odluku trebalo izvršiti neke minimalne, ali svakako

---

neophodne pripreme. Prije svega, nužno je u najvećoj tajnosti pripremiti odgovarajuće odluke koje bi se odnosile na sam izlazak iz tadašnje Jugoslavije, te one koje se odnose na funkcioniranje buduće neovisne države, a neophodno je razraditi i metode kako da se takve odluke ostvare. Nužno je učiniti sve da se vojnički odmah aktiviraju snage koje bi bile lojalne bosanskoj vladi nakon donošenja odluke o istupanju. Mi smo smatrali da su ponuđeni uvjeti i prijedlozi fer i da se može na temelju njih razmatrati pitanje našeg izlaska, kao i donijeti set odgovarajućih odluka i tako pravno i tehnički pripremiti naš izlazak. Pitanje je bilo odista veoma urgentno i događaji nas neće čekati. Bile su potrebne vrlo hitne i kompletne političke, vojne i zakonodavne mjere koje bi omogućile provođenje ove delikatne, rizične i složene državno-pravne, ali i političke i vojne operacije i osigurale njen uspjeh.

Nakon tog razgovora, otputovali smo 09. aprila 1991. godine u Ljubljano. Već je pomenuto da je Adil od ranije poznavao većinu tadašnjih vodećih ljudi iz slovenskog političkog života, od kojih su neki, koji su tada bili vrlo utjecajni, djelovali u nekadašnjoj Demokratskoj alternativi u inozemstvu, te su nam i kontakti i razgovori bili znatno olakšani. Zapravo, naši razgovori sa Bavčarom, Bučarom, Janšom i drugim ljudima iz slovenske politike bili su veoma direktni, sadržajni i tekli su glatko. Svi naši sugovornici su smatrali, slično kao i Tuđman, da je naš izlazak iz Jugoslavije neminovan, da je to bolje učiniti što ranije, a da je najpovoljnija prilika za to momenat kada izlaze druge dvije zapadne republike Jugoslavije. I oni su bili mišljenja

---

da je za neophodne pripreme ovakve jedne odluke, uzimajući u obzir da su neke pripreme već izvršene u okviru priprema izlaska Slovenije i Hrvatske iz Jugoslavije, sada potrebno manje vremena, ali da se mora požuriti s pripremanama na svim poljima: vojnom, političkom, ekonomskom i ustavno-pravnom. To se odnosilo, prije svega, na već obavljene obimne međunarodne sondeže oko prihvata takvog akta od strane utjecajnih zapadnih država. S obzirom na to, za nas je ipak lakše da donesemo odluku znajući da bi ona bila podržana od nekih veoma značajnih država. Oni su smatrali da bi izlazak iz tadašnje savezne države ili razdruživanje tri republike bio mnogo plauzibilniji akt i da bi pružao mnogo veće šanse za taktičke manevre neophodne u ovakvim situacijama. Prvo, to ne bi bilo puko raspadanje nego prepolavljanje Jugoslavije. Drugo, Zapad koji u svojim političkim kalkulacijama uzima i ekonomske interese kao bitni kriterij za donošenje odluka, lakše bi primio razdruživanje tri nego dvije republike, jer bi time zadržao veće tržište za svoju robu i tehnologiju, a i mi bi bili bolji partner. U tom slučaju mi predstavljamo razvijeniji dio Jugoslavije. Vojnički bi bilo lakše da se utroje branimo od eventualnog napada, nego kada bi to morali pojedinačno. Najzad, sada bi bio pravi trenutak za to, jer ni Milošević još nije dovoljno pripremio Srbiju za eventualni rat, niti je homogenizirao Srbe do mjere da bi oni bili spremni da se upuštaju u neposrednu ratnu akciju.

Prema Adilovim riječima, Izetbegović je kazao da on nema ni garancija, niti je radio na pripremi nekog plana vojničkog ili političkog suprotstavljanja takvoj akciji koja se mogla očekivati, te da on smatra da je jedini izlaz iz nastale situacije u pregovorima sa Srbima. Kada je Adil Zulfikarpašić od njega zatražio da pregovara, Izetbegović mu je navodno rekao da on to ne može, da nije najbolja ličnost za to, jer mu Srbi ne vjeruju, te iz tog razloga nije pogodan kao pregovarač. Zatražio je da mi, tj. Adil Zulfikarpašić i ja, pregovaramo sa Srbima u ime muslimana. Osjećao sam da nešto tu nije u redu i da se u tom nelogičnom prijedlogu Izetbegovića krije neka zamka.

Mi smo smatrali da se pregovori moraju obaviti, prije svega, između Srba i muslimana. Naime, najveći problemi i najteže moguće posljedice nastale bi po Bosnu i Hercegovinu ako bi došlo do težih poremećaja odnosa između Bošnjaka i Srba. Moralo je svakome biti jasno da sudbinu Bosne i Hercegovine određuju prije svega odnosi dva njena najbrojnija naroda.

Tako su, pod auspicijom predsjednika SDA Alije Izetbegovića i uz mandat kojeg nam je dao, započeli, kasnije mnogo spominjani i komentirani, srpsko-muslimanski pregovori o tome kako riješiti problem sudbine naše zemlje. Bili su to pregovori o nalaženju rješenja za problem odnosa Srba i muslimana u Bosni i Hercegovini i ujedno, o budućim odnosima Bosne i Hercegovine i Srbije. Zapravo, bili su to pregovori o tome hoće li i pod kojim bi, eventualno, uvjetima Bosna i Hercegovina mogla da ostane unutar Jugoslavije, ili će morati da iz nje izide pa makar to bilo pod za nju najnepovoljnijim uvjetima.

Pregovori su započeli 08. jula 1991. godine i održavani su u zgradi državnog Predsjedništva Bosne i Hercegovine, zapravo u kabinetu tadašnjeg njegovog člana Nikole Koljevića. Prethodne, zapravo uvodne razgovore vodili su samo Adil Zulfikarpašić, Radovan Karadžić, Muhamed

Pregovori su započeli i intenzivno su se odvijali svakodnevnim sastancima dvije delegacije. U jednoj smo bili Adil i ja, a u drugoj Karadžić i Koljević. Povremeno su se u razgovore uključivali, sa srpske strane Momčilo Krajišnik i Biljana Plavšić, dok je sa naše strane u pregovorima uzeo učešća samo još Alija Izetbegović.

On je uzeo učešće u jednoj veoma važnoj sesiji razgovora, kada je izgledalo da smo već došli relativno blizu nekog sporazuma. Bilo je to 23. jula 1991. godine, nakon Izetbegovićevog povratka iz posjete SAD-u, kada je dao i pozitivnu ocjenu pregovora, podržavši iste i kazavši da mu je poznato da se oni vode uz njegovo znanje i pristanak. Pregovori su, na kraće vrijeme, bili prekidani zbog toga što su se srpski predstavnici morali, a to je pokojni Nikola Koljević otvoreno kazao, konsultirati sa Slobodanom Miloševićem, jer se, kako je on sâm to formulirao, radilo o pitanjima od najvećeg nacionalnog interesa za sve Srbe. Mi nismo trebali toliko vremena, jer nam je komunikacija sa Izetbegovićem bila lakša, a prekinuta je samo njegovom kratkom posjetom Sjedinjenim Američkim Državama. Upravo po dolasku iz te posjete, Izetbegović je, na Aerodromu Sarajevo, za TV BiH dao izjavu da mu je poznato da se vode tzv. srpsko-muslimanski pregovori, da on to odobrava, te da se nada njihovom uspjehu. Prilikom te posjete, Izetbegović je bio primljen kod tadašnjeg Backerovog pomoćnika Lawrencea Eaglebergera, kao i generala Scowcrofta, predsjednikovog savjetnika za sigurnost.

U vezi s tim, započele su akcije JNA, koje su imale dva osnovna cilja. Prvi je cilj bio da se teritorija Bosne i Hercegovine uključi u intenzivne vojne operacije, koje je JNA tada vodila protiv države Hrvatske. Drugi je cilj bio da se, u uvjetima pretpostavljenog odsustva pravilne i energične reakcije vlade Bosne i Hercegovine na ovu očitu uzurpaciju njene teritorije, iznudi pogoršanje odnosa između Hrvata i muslimana, kao logičnih saveznika u takvoj situaciji, pa su sa naše teritorije vršene različite aktivnosti usmjerene u pravcu destabilizacije tih odnosa. Tako je sam grad Dubrovnik bio napadnut sa teritorije općine Trebinje, izvršen je napad na selo Ravne, koje se nalazi na teritoriji Bosne i Hercegovine, a naseljeno je bilo Hrvatima, i time načinjena otvorena vojna provokacija i agresija na njenu teritoriju. Najzad, kao zadnja mjera testiranja sposobnosti vlade Bosne i Hercegovine da štiti svoju teritoriju, izvršen je sramni čin predaje od strane bosanskih vlasti uhapšenih branilaca hrvatskog grada Kostajnice, koji su prešli na teritoriju Bosne i Hercegovine kako bi izbjegli da padnu u ruke srpskih separatista u Hrvatskoj, a naše su ih vlasti predale upravo srpskoj vojsci, odnosno JNA, te su svi oni bili zatvoreni u zloglasnom logoru Manjača i vjerojatno pobijeni.

Na sve te otvorene provokacije, naša vlada i sâm Alija Izetbegović ostali su nijemi. Ta šutnja, koja je po svemu očekivana, bila je pretpostavka za nastavak moguće vojne akcije Srba u našoj zemlji. Bosanskohercegovačka vlada je prešutno odobrila da Srbi mogu nastaviti s takvim akcijama, a njihovom okupatorskom ponašanju dodatni potencijal davala je intenzivirana kampanja srpskih autonomnih oblasti na području cijele Bosne i Hercegovine: SAO Bosanska Krajina, SAO Stara Hercegovina, SAO Ozren, te SAO Semberija. Spremalo se stvaranje i drugih takvih tvorevina, a sve s ciljem razbijanja zemlje. Bosna i Hercegovina je, na taj način, postala neka vrsta "leopardove kože", prošarana zonama u kojima legitimna vlast nije više imala nikakvog utjecaja.

Srebrenica i Žepa - medijski rat

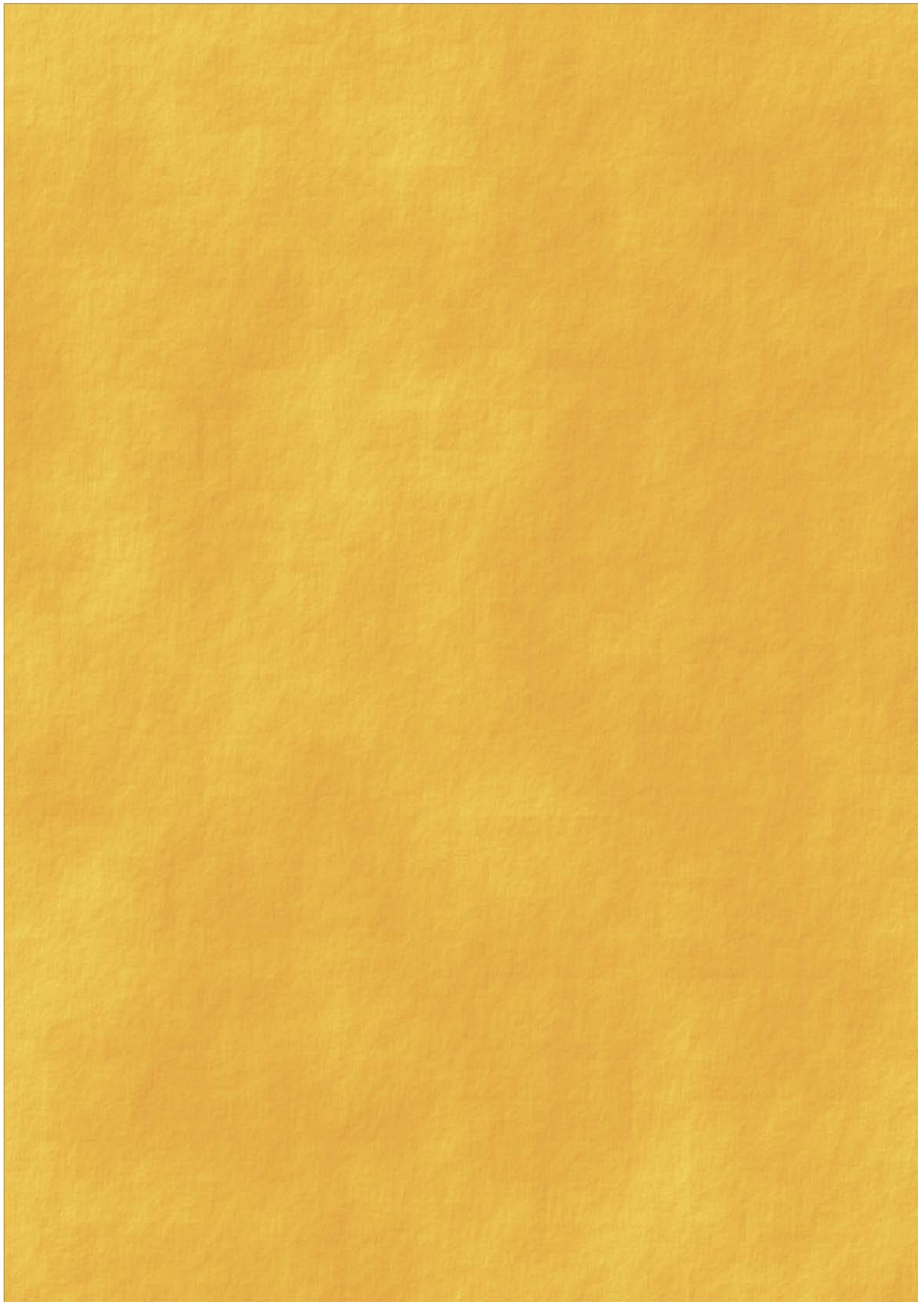
Najvažniji i apsolutno dominirajući događaji tokom jula i augusta 1995. godine, ne samo za nas u Bosni i Hercegovini i u Velikoj Britaniji, nego i za cijeli svijet bila je kriza u Srebrenici i Žepi, te prijeteće krize u Goraždu pa čak i u Bihaću. Srbi su nakon nesretne epizode sa onim što je Izetbegović tako nespretno, nepripremljeno kao i uvijek i u krajnjoj liniji neozbiljno, lansirao kao operaciju "otvaranja Sarajeva u roku 24 sata", započeli ofenzivne operacije većih razmjera i to na više različitih pravaca. Glavni pravci su bili Bihać, Goražde i Srebrenica sa Žepom. Nije bilo jasno koja je osnova tih njihovih operacija ali se moglo pretpostaviti, kao što su to činili neki dobri poznavaoци prilika u našoj zemlji, da se tu radi o konačnom zaokruživanju teritorija pred očekivani rasplet koji je trebao da se temelji na već predloženoj i sa naše strane na nesreću našeg naroda usvojene podjele zemlje po principu 51:49%, u korist tada već formalno nastale Federacije Bosne i Hercegovine. Osjećajući da se nešto teško iza brda valja, a nemajući nikakvih natuknica ni pojma od strane naše Vlade da je već do grla uvučena u operaciju podjele zemlje, nastojao sam da saznam što je moguće više o tome, šta misle

---

i pripremaju kuhari koji su skuhalo našu najnoviju povijest, te što želi i hoće naša Vlada i država. Stoga sam odmah po dolasku u London i mimo svih problema sa kojima sam se susreo, upao do grla u ta krizna događanja.

Još dok sam bio u Bernu telefonirao mi je jedno veče Roy Guttman i rekao mi, zapravo zavapio: "Što to radite Muhamede?" Kad sam ga zapitao o čemu se radi, on mi je rekao: "Zar ne znaš da se Šaćirbegovići dogovaraju sa Srbima o razgraničenju na temelju razmjene teritorija i da su prepustili Srbima Srebrenicu, Žepu i Goražde, za dobivanje izlaza iz Sarajeva." Odmah sam se sjetio usputne primjedbe Miloševića o tome kako je Karadžić insistirao na Srebrenici, Žepi i Goraždu, te jednog njegovog prijedloga u toku pregovora o Sarajevu da im damo te teritorije u zamjenu za Vogošću, Ilijaš i Hadžiće ili da počnemo kopati tunel ispod Huma da bi mogli izaći iz Sarajeva. Bilo je to još 1993. godine u Ženevi. Roy mi je kazao i to da se pregovori vode na mjestu zvanom "Srpska kuća" u mjestu Niagara Falls. Nisam mogao da povjerujem u tu informaciju, mada sam znao da je Guttman uglavnom veoma dobro informiran. Zbog toga sam odmah pisao lično Izetbegoviću i u zavijenoj formi ga pitao o tome da li je istina da vodimo te pregovore. U pismu sam kazao da se neki ugledni novinari stalno raspituju o pregovorima, uzimajući kao istinitu informaciju da se stvarno vode, te da bih želio nešto više o tome znati. Ovu želju da budem informiran obrazlagao sam potrebom da mogu ili demantirati tu stvar ili joj dati odgovarajuće tumačenje, ali da nije moguće ostajati nijem na takve sve češće upite. Nikada nisam dobio odgovor na to moje pismo.

Slobodan Praljak

**Politički i vojni
hrvatsko - muslimanski
(bošnjački) odnosi
1991. - 1995.**

II

Činjenice

Zagreb, travanj 2009. Godine

Slobodan Praljak

**Hrvatsko – Muslimanski
(Bošnjački) odnosi
politički i vojni
1991. – 1995.**

II

Činjenice

Zagreb, travanj 2009. godine

**Nakladnik . . . . . Oktavijan d.o.o.
Nikola Babić Praljak**

Urednik. . . . . Kaćuša Praljak

**CIP – zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem**

ISBN –

Odnosi Muslimana (Bošnjaka) i Hrvata u BiH i RH

P L A T F O R M A
ZA DJELOVANJE PREDsjedništva BOSNE I HERCEGOVINE
U RATNIM USLOVIMA

Rat koji je izvršenom agresijom nametnut Bosni i Hercegovini, uzrokovao je nevidjeno stradanje stanovništva i uništavanje materijalnih dobara. Za traženje rješenja ratne drame Predsjedništvo je usvojilo ovu Platformu kao najširi politički okvir za okupljanje svih patriotskih snaga.

1. KAKVA BOSNA I HERCEGOVINA?

Bosna i Hercegovina je suverena i nezavisna država građana, konstitutivnih i ravnopravnih naroda, Muslimana, Srba, Hrvata i pripadnika ostalih naroda koji u njoj žive. Republika se konstituiše na principima parlamentarne građanske demokratije, što podrazumijeva prije svega tržišnu ekonomiju, stranački pluralizam i ljudska prava i slobode.

Unutrašnje ustrojstvo BiH, kao multinacionalne i multireligiozne zajednice, zasniva se na regionalnoj i lokalnoj samoupravi, koja uvažava ekonomske, kulturne, istorijske i etničke kriterije. Lokalna i regionalna samouprava ne može biti u suprotnosti sa principima teritorijalnog integriteta i jedinstvenog funkcionisanja vlasti na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.

2. ODNOSI I INSTITUCIJE KOJE GARANTUJU
NACIONALNU RAVNOPRAVNOST

Tri konstitutivna naroda, Muslimani, Srbi i Hrvati u BiH imaju svoje nacionalne interese, ali i interese koji proističu iz tradicije...

viševjekovnog zajedničkog življenja. Politički i društveni život u BiH zasniva se na ravnopravnosti Muslimana, Srba i Hrvata i pripadnika drugih naroda i narodnosti u upravljanju državnim poslovima.

Suverenitet države ostvaruje se na cijeloj teritoriji koju odredjuju jedinstvene granice priznate od međunarodne zajednice.

Državna, zakonodavna i sudska vlast se ostvaruje na nivou Republike.

Zakonodavno tijelo je Skupština Republike Bosne i Hercegovine koja ima dva vijeća: Vijeće građana i Vijeće naroda.

Vijeće naroda čine predstavnici tri konstitutivna naroda BiH. Zastupljenost naroda u Vijeću je paritetna a odluke se donose konsenzusom. U nadležnosti Vijeća nalaze se pitanja koja se neposredno tiču ravnopravnosti konstitutivnih naroda. Predsjedništvo BiH ima paritetan sastav i također odlučuje konsenzusom. Osiguraće se da u Predsjedništvu budu predstavljeni građani koji ne pripadaju ni jednom od tri konstitutivna naroda BiH.

Ustavom će se utvrditi koji republički organi i institucije se formiraju na principu paritetne zastupljenosti tri konstitutivna naroda.

Princip konsenzusa ne može se koristiti za blokadu rada u Vijeću naroda i Predsjedništvu, što će se bliže utvrditi poslovnicaма rada ovih organa.

3. ZA KAKVE MEDJUDRŽAVNE ODNOSJE JE ZAINTERESOVANA BIH?

BiH je po nacionalnom sastavu, geografskom položaju, istorijskim vezama, prirodnim potencijalima i strukturi privrede zainteresovana za povezivanje sa svim susjednim državama kao i drugim državama na

bazi uzajamnog poštovanja i ravnopravnosti.

Država Bosna i Hercegovina ima poseban interes da postane ravnopravna članica Evropske zajednice.

U uspostavljanju međudržavnih odnosa polazi se od interesa svih građana i konstitutivnih naroda u BiH. O karakteru međudržavnih odnosa odlučuje Skupština i građani BiH. Dok traje rat Bosna i Hercegovina ne može ulaziti u međudržavne saveze koji mijenjaju njen ustavni karakter, za što je uslov odgovarajuća demokratska procedura, koja podrazumijeva odlučivanje u parlamentu, odnosno Vijeću naroda, ili, zavisno od važnosti odluke, neposredno putem referendumu.

4. ODNOS PREMA PREKIDU RATA I USPOSTAVLJANJU MIRA U BIH

Svaki rat se u istoriji završio mirom. Što prije mir zamjeni rat, manje će biti razaranja i ljudskih žrtava. Stoga je Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine za pregovore koji vode miru.

Pregovori o miru mogući su uz poštivanje sljedećih uvjeta, odnosno principa:

- a) Prekid ratnih dejstava
- b) Uspostavljanje političkog stanja prije početka agresije
- c) Priznavanje legalne vlasti države BiH i njenih institucija na cijeloj teritoriji, i
- d) Naknadu ratne štete i kažnjavanje krivaca za ratne zločine u saglasnosti sa međunarodnim propisima.

U traganju za mirom BiH će tražiti i prihvatiti inicijativu i pomoć međunarodne zajednice i njenih institucija.

BiH neće prihvatiti pregovore koji za osnovu imaju stvaranje etnički čistih teritorija ili regionalnu podjelu BiH na isključivo etničkoj osnovi.

BiH takodjer neće nikada prihvatiti bilo kakve teritorijalne i demografske promjene i prednosti izdejtstvovane ratom i nasiljem.

5. POLITIČKA OSNOVA OPŠTENARODNOG ODBRAMBENOG RATA

Pravo na život, mir i slobodu čini temelj ljudskih prava u civilizovanom svijetu. Otpor agresoru organizovaće se i voditi kao opštenarodna odbrambena borba svih gradjana i svih naroda za oslobodjenje Bosne i Hercegovine.

U zajedničkom višenacionalnom frontu učestvuju patriotske snage koje su za suverenu i nezavisnu Bosnu i Hercegovinu, za zajednički život i nacionalnu ravnopravnost Muslimana, Srba, Hrvata i pripadnika drugih naroda i narodnosti (manjina).

Oružane snage BiH će u svoje redove uključiti pripadnike svih naroda koji žive u BiH. Višenacionalni sastav jedinica i štabova može sa više uspjeha voditi borbu za oslobodjenje BiH od agresora. Stoga će se omogućiti lokalnim i opštinskim oružanim formacijama da pristupe zajedničkoj borbi pod uslovom da priznaju suverenitet i integritet BiH i njenu legalnu vlast.

6. APEL SVIM PATRIOTSKIM SNAGAMA

Ova platforma je poziv svim gradjanima i svim narodima u BiH da se aktivno uključe u patriotski front borbe za suzbijanje agresije i uspostavljanje mira i slobode, reda i zakonitosti na cijeloj

---

5.

državnoj teritoriji Republike. Pozivamo i sve one koji se nalaze na drugoj strani, a nisu ruke okaljali krvlju nevinih ljudi, da se priključe legalnim oružanim snagama Bosne i Hercegovine u borbi za slobodu a protiv agresije.

Predsjedništvo će donijeti zakon o amnestiji i sprečavati moguće pojave revanšizma.

Doneseno u Sarajevu, 26. juna 1992.g.

PREDSJEDNIŠTVO
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

145

Na osnovu Amandmana LI tačka 5. stav 3. na Ustav Republike Bosne i Hercegovine i člana 1. Uredbe sa zakonskom snagom o dopunama Uredbe sa zakonskom snagom o obrazovanju i radu okruga, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na sjednici od 13. marta 1993. godine, donijelo je

ODLUKU**O RAZRJEŠENJU I IZBORU PREDSEDNIKA I ČLANOVA RATNIH PREDSEDNIŠTAVA SKUPŠTINA OPŠTINA****I**

Razrješavaju se predsjednici i članovi ratnih predsjedništava skupština opština Prijedor, Banja Luka, Ključ, Mrkonjić Grad, Sanski Most, Skender Vakuf, Šipovo, Kotor Varoš, Bosanski Novi, Čajniče, Rudo, Srbac, Gacko i predsjednici Ratnog predsjedništva Skupštine opštine Jablanice i Skupštine opštine Konjic.

II

Za predsjednika i članove Ratnog predsjedništva Skupštine opštine PRIJEDOR, biraju se:

1. MEDUNJANIN ANES - predsjednik,
2. BEŠIĆ MUHAMED - potpredsjednik,
3. MAKIĆ HASAN - sekretar,
4. ČUSKIĆ FIKRET - komandant Opštinskog štaba odbrane,
5. MUJAGIĆ HUSEIN - komandant Štaba civilne zaštite,
6. POPOVIĆ DRAŠKO - član,
7. SEJMEŃOVIĆ HAVA - član,
8. CRLJENKOVIĆ FERID - član,
9. BJELANOVIĆ ANTO - član.

III

Za predsjednika i članove Ratnog predsjedništva Skupštine opštine BANJA LUKA, biraju se:

1. HUSEINBAŠIĆ ATKO - predsjednik,
2. MAGLAJLIĆ SENAD - potpredsjednik,
3. OSMANČEVIĆ dr AMILA - član,
4. TRTO dr DENIS - član,
5. BILIĆ ZIJAD - član.

IV

Za predsjednika i članove Ratnog predsjedništva Skupštine opštine KLJUČ, biraju se:

1. HADŽIĆ, predsjednik,
2. SALIHOVIĆ MUSTAFA - potpredsjednik,
3. OMANOVIĆ EMIR - član,
4. MARUNČIĆ GROZDANA - član,
5. AVDIĆ AMIR - član,
6. PANIĆ MILENKO - član,
7. BAHTIJARAGIĆ DEDO - član,
8. DEDIĆ KEMAL - član,
9. HRNČIĆ ISMET - član.

V

Za predsjednika i članove Ratnog predsjedništva Skupštine opštine MRKONJIĆ GRAD, biraju se:

1. CERIĆ SULEJMAN - predsjednik,
2. ZAHIROVIĆ DŽEVAD - potpredsjednik,
3. KUNIĆ RAMIZ - sekretar,
4. HAGAROVIĆ RAŠIM - komandant Opštinskog štaba,
5. PEHLIVANOVIĆ MIRSAD - komandant Civilne zaštite,
6. SORO MUJO - član,
7. SARAJLIĆ OMER - član,
8. PRAŠALIĆ REZEK - član,
9. HEGANOVIĆ ASIM - član.

VI

Za predsjednika i članove Ratnog predsjedništva Skupštine opštine SANSKI MOST, biraju se:

1. HRNČIĆ AZEMIR - predsjednik,

2. KARABEG MIRZET - dopredsjednik,
3. ALAGIĆ MEHMED - član,
4. NALIĆ FARUK - član,
5. KARABEGOVIĆ NISVETA - član,
6. KARIĆ ENES - član,
7. BEČIREVIĆ MESUD - član,
8. KURBEGOVIĆ ESAD - član,
9. AGANOVIĆ AJDA - član,
10. FERHATOVIĆ MUSTAFA - član,
11. VRANIĆ MIRKO - član,
12. KURBEGOVIĆ SUAD - član,
13. KURSPAHIĆ KEMAL - član.

VII

Za predsjednika i članove Ratnog predsjedništva Skupštine opštine SKENDER VAKUF, biraju se:

1. ŠUŠIĆ SULEJMAN - predsjednik,
2. KRKIĆ NAZIF - potpredsjednik,
3. ČORBIĆ OSMAN - sekretar,
4. IMAMOVIĆ HIMZO - član,
5. ŠUŠIĆ ZIJAD - član,
6. REVLIĆ IRFAN - član,
7. BAJRAKTAREVIĆ SALKO - član.

VIII

Za predsjednika i članove Ratnog predsjedništva Skupštine opštine ŠIPOVO, biraju se:

1. RIBIĆ SAKIB - predsjednik,
2. VELIĆ ERMIN - sekretar,
3. ŠABIĆ RIJAD - član,
4. MEDILOVIĆ HUSEIN - član,
5. ČUNJELO ISMET - član,
6. SEFER SALEM - član,
7. BAHTIĆ MEDIHA - član.

IX

Za predsjednika i članove Ratnog predsjedništva Skupštine opštine KOTOR VAROŠ, biraju se:

1. MUMINOVIĆ NEDŽAD - predsjednik,
2. ARSENOVIĆ NIKOLA - potpredsjednik,
3. HADŽISELIMOVIĆ MURIS - sekretar,
4. SADIKOVIĆ MUHAMED - komandant Opštinskog štaba odbrane,
5. PAŠIĆ SAID - komandant Štaba civilne zaštite,
6. PLANINČIĆ RIFET - član,
7. KOVAČEVIĆ ZIJAD - član,
8. SKOPIJAK HAZIM - član.

X

Za predsjednika i članove Ratnog predsjedništva BOSANSKI NOVI, biraju se:

1. MIRZA MUFTIĆ - predsjednik,
2. IZET MUHAMEDAGIĆ - član,
3. MUSTAFA TANKOVIĆ - član,
4. EMIN PURIĆ - član,
5. ANTE MILINOVIĆ - član,
6. HASAN MURATAGIĆ - član,
7. HAJRUDIN CERIĆ - član.

XI

Za predsjednika i članove Ratnog predsjedništva ČAJNIČE, biraju se:

1. MOČEVIĆ JUSUF - predsjednik,
2. HURIĆ HAMED - dopredsjednik,
3. NURIĆ MUNEVER - član,
4. ČOLAK DŽEVAD - član,
5. MEŠEVIĆ EKREM - član,
6. ČEHAJA JAKUB - član,
7. ALIHODŽIĆ IZET - član.

XII

Za predsjednika i članove Ratnog predsjedništva RUDO, biraju se:

1. BRAJANAC ABDEL - predsjednik,
2. PLJETO DŽEVAD - član,

3. LAGUMDŽIJA HAJRUDIN - član,
4. MEHANOVIĆ AHMED - član,
5. MURATOVIĆ SABIT - član,
6. ZUKO NEDŽAD - član,
7. DŽIHANIĆ ŠAČIR - član.

XIII

Za predsjednika Ratnog predsjedništva Skupštine opštine SRBAC, biraju se:

1. ABU SAFIJA dr ATIF - predsjednik,
2. ČAUŠEVIĆ SENAD - član,
3. HADŽIĆ ADEM - član.

XIV

Za predsjednika i članove Ratnog predsjedništva Skupštine opštine GAČKO, biraju se:

1. DŽEVAD MEMIĆ - predsjednik,
2. IZET ŠKOBALJ - član,
3. SEJDO DŽAKO - član,
4. SAFET GREBOVIĆ - član,
5. SULJO FAZLAGIĆ - član,
6. DŽEMIL SARIĆ - član,
7. FARUK FAZLAGIĆ - član,
8. DERVIŠ BAŠIĆ - član,
9. MIRALEM ČAMPARA - član,
10. FAZLAGIĆ ISMET - član,
11. GREBOVIĆ AHMO - član,
12. ŠAKOVIĆ ŠUČRIJA - član,
13. DIZDAREVIĆ EDHEM, član.

XV

Za predsjednika Ratnog predsjedništva Skupštine opštine JABLANICA, bira se:
dr SAFET ČIBO.

XVI

Za predsjednika Ratnog predsjedništva Skupštine opštine KONJIC, bira se:
dr SAFET ČIBO.

XVII

U cilju obezbjeđenja nacionalne zastupljenosti ratnih predsjedništava skupština opština, Ratno predsjedništvo predložuje izbor potrebnog broja članova Predsjedništva iz reda srpskog i hrvatskog naroda.

XVIII

Ratna predsjedništva skupština opština vršiče funkciju u smislu odredaba člana 273. Ustava Republike BiH sve dotle dok se ne steknu uslovi za izbor predsjedništva od strane legalnih organa skupština opština.

XIX

Ratno predsjedništvo skupštine opštine je dužno u što kraćem roku da svoje funkcije obavlja na području slobodnog dijela svoje opštine i obezbijedi rad ostalih državnih organa, organizacija i ustanova.

XX

Stupanjem na snagu ove odluke prestaju da važe odluke o izboru predsjednika i članova ratnih predsjedništava skupština opština iz tačke I ove odluke.

XXI

Ovu odluku objaviti u "Službenom listu RBiH".

Broj 02-111-130/93
13. marta 1993. godine
Sarajevo

Predsjednik
Predsjedništva RBiH,
Alija Izetbegović, s. r.

146

Na osnovu čl. 1. i 4. Uredbe sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni ("Službeni list RBiH", broj 2/92), i člana 42. stav 2. zakona o zaštiti životinja

od zaraznih bolesti koje ugrožavaju cijelu zemlju ("Službeni list SFRJ", br. 43/86 i 53/91), koji je preuzet kao republički zakon, Vlada Republike Bosne i Hercegovine, donosi

ODLUKU

O OSNIVANJU GRANIČNE VETERINARSKE STANICE
"AERODROM TUZLA" U TUZLI

I

Za obavljanje veterinarsko-sanitarnih pregleda i kontrole pošiljaka životinja, životinjskih proizvoda, životinjskih sirovina, životinjskih otpadaka, sjemena za vještačko osjemenjavanje životinja, oplodjenih jajnih ćelija za oplodjavanje životinja i drugih predmeta kojima se može prenositi zarazna bolest, koje se uvoze, izvoze i provoze, osniva se Granična veterinarska stanica "Aerodrom Tuzla" u Tuzli.

II

Granična veterinarska stanica iz tačke I ove odluke je područna organizaciona jedinica Ministarstva poljoprivrede, prehrambene industrije i vodoprivrede.

III

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu RBiH".

V broj 59/93

18. marta 1993. godine
Sarajevo

Potpredsjednik

Vlade RBiH,
dr Miodrag Simović, s. r.

147

Na osnovu člana 2. stav 1. Uredbe o načinu formiranja cijena određenih proizvoda i usluga ("Službeni list SRBiH", br. 4/92, 5/92 i 7/92 i "Službeni list RBiH", broj 1/92), Vlada Republike Bosne i Hercegovine, donosi

RJEŠENJE

O DAVANJU SAGLASNOSTI NA CIJENE OSNOVNIH
USLUGA U UNUTRAŠNJEM POŠTANSKOM,
TELEGRAFSKOM I TELEFONSKOM SAOBRAĆAJU

1. Daje se saglasnost Javnom preduzeću PTT saobraćaja Bosne i Hercegovine - Sarajevo da cijene osnovnih usluga u unutrašnjem poštanskom, telegrafskom i telefonskom saobraćaju, poveća u prosjeku za 449%.

2. Cijene PTT usluga iz tačke 1. ovog rješenja primjenjivat će se od 1. aprila 1993. godine.

3. Obavezuje se Javno preduzeće PTT saobraćaja BiH - Sarajevo da cjenovnik, usaglašen sa ovim rješenjem, dostavi Ministarstvu robnog prometa, poduzetništva i turizma, u roku od tri dana od dana početka primjene cijena utvrđenih ovim rješenjem.

4. Ovo rješenje objaviti u "Službenom listu RBiH".

V broj 58/93

18. marta 1993. godine
Sarajevo

Potpredsjednik
Vlade RBiH,
dr Miodrag Simović, s. r.

148

Na osnovu člana 22. stav 3. Uredbe sa zakonskom snagom o proizvodnji i prometu naoružanja i vojne opreme ("Službeni list RBiH", broj 11/92), Vlada Republike Bosne i Hercegovine, donosi

RJEŠENJE

O DAVANJU SAGLASNOSTI NA STATUT JAVNOG
PREDUZEĆA ZA PROIZVODNJU I PROMET
PROIZVODA S POSEBNOM NAMJENOM UNIS
"PRETIS" SARAJEVO

1. Daje se saglasnost na Statut Javnog preduzeća za proizvodnju i promet proizvoda s posebnom namjenom UNIS "PRETIS" Sarajevo, broj 280/93, od februara 1993. godine.

2. Ovo rješenje objaviti u "Službenom listu RBiH".

V broj 64/93

18. marta 1993. godine
Sarajevo

Potpredsjednik
Vlade RBiH,
dr Miodrag Simović, s. r.

Četvrtak, 9. aprila 1992. Sarajevo

2

Na osnovu tačke III Odluke o proglašenju neposredne ratne opasnosti, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 8. aprila 1992. godine, donijelo je

UREDBU

O UKIDANJU DOSADAŠNJEG REPUBLIČKOG ŠTABA TERITORIJALNE ODBRANE I OBRAZOVANJU ŠTABA TERITORIJALNE ODBRANE REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

Ukida se dosadašnji Republički štab Teritorijalne odbrane BiH i obrazuje Štab teritorijalne odbrane Republike Bosne i Hercegovine.

Član 2.

Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine donosit će odluke o upotrebi jedinica teritorijalne odbrane Republike Bosne i Hercegovine.
Ministarstvo za narodnu odbranu Republike Bosne i Hercegovine preko Štaba teritorijalne odbrane Bosne i Hercegovine rukovodi i komanduje sastavima teritorijalne odbrane.

Član 4.

Razrješava se dužnosti dosadašnji komandant Republičkog štaba TO BiH general-potpukovnik Drago Vukosavljević i načelnik Republičkog štaba TO BiH general-potpukovnik Fikret Jakić.
Za komandanta Štaba TO Republike BiH imenuje se pukovnik Hasan Efendić, a za načelnika Štaba Republike TO BiH pukovnik Stjepan Šiber.

Broj 01-011-303/92 8. aprila 1992. godine Sarajevo

Predsjednik Predsjedništva RBiH, Alija Izetbegović, s.r.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO ZA NARODNU OBRANU
ŠTAB TERITORIJALNE OBRANE
S A R A J E V O

TELEFAX - HITNO

Br. SI/92.

Sarajevo, 21.05. 1992.godine

- MINISTARSTVU OBRANE REPUBLIKE SLOVENIJE
LJUBLJANA
- MINISTARSTVU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
ZAGREB
- MINISTARSTVU OBRANE REPUBLIKE MAKEDONIJE
SKOPJE

Obavještavamo vas da je Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 20.05. 1992.godine, u cilju sprovođenja Odluke o proglašenju neposredne ratne opasnosti donijelo sljedeće

ZAKLJUČKE

1. Vojni obveznici od 18 do 50 godina starosti NE MOGU napuštati teritoriju Republike Bosne i Hercegovine bez posebnog odobrenja nadležnog općinskog, odnosno gradskog organa uprave za poslove narodne obrane.

2. Ovi zaključci ne odnose se na majke sa malodobnom djecom.

3. Vojni obveznici koji su već napustili teritoriju Bosne i Hercegovine, odnosno područje svoje općine, DUŽNI SU da se u najkraćem roku prijave najbližem nadležnom općinskom, odnosno gradskom organu uprave za narodnu obranu Bosne i Hercegovine.

Molimo vas da poduzmete mjere iz svoje nadležnosti i omogućite sprovođenje ovih zaključaka koji se odnose na vojne obveznike iz Republike Bosne i Hercegovine, a trenutno se nalaze na teritoriji vaše Republike. Realizacija ovih zaključaka je neophodna za obranu slobode i nezavisnosti Republike Bosne i Hercegovine.

MINISTAR -
Marko Doko, dipl.ecc

[Handwritten signature]

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO OBRANE
S A R A J E V O

Broj:

Sarajevo, 02.06.1992. godine

FAX 041/451-226

Gospodin general Stipetić

Od građana Republike Bosne i Hercegovine koji borave u Republici Hrvatskoj obavješteni smo da se organizovano radi na formiranju jedinica koje bi se priključile oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine.

U svezi s tim, molimo Vas za pomoć oko prihvata istih u kasarnu "Borongaj" u Zagrebu (radi se o 300 ljudi iz Rijeke, 300 ljudi iz Ljubljane i oko 5500 ljudi iz Njemačke). Ti ljudi bi trebali u kasarni "Borongaj" da se okupe, obuku i spremu do subote (06.06.1992.) za pokret ka Bosni i Hercegovini.

Ljudi koji su se već okupili u Zagrebu iznose nam zahtjev za kadrovskom popunom jedinica. U nemogućnosti da iz Sarajeva prebacimo ljude u Zagreb, molimo Vas da, ukoliko ste u mogućnosti, pomenutu jedinicu popunite sa 10 časnika, po mogućnosti onih koji su rođeni u Republici Bosni i Hercegovini (radi poznavanja teritorija).

Uz zahvalnost na suradnji

MINISTAR

Dokl. dipl. ecc

Stipetić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
OPĆINA MAGLAJ

KRIZNI ŠTAB OPĆINE MAGLAJ

MAGLAJ

Broj: ol-98-1/92

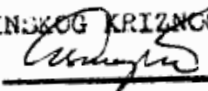
Maglaj, 2.6.1992. godine

Na sjednici Općinskog kriznog štaba općine Maglaj održanoj dana 1.6.1992. godine, a u vezi novonastale sigurnosne situacije donesena je

O D L U K A

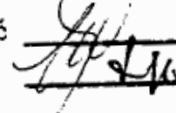
1. Obrana općine Maglaj povjerava se HVO općine Žepče, Zavidovići, Maglaj i Teslić, sa sjedištem u Žepču.
2. Formacije teritorijalne obrane stavit će se pod zapovjedništvo HVO u koje će ući potreban broj zapovjedničkog kadra iz postojećih formacija TC općine Maglaj.
3. Obavezno će se nositi oznake HVO, kao i oznake grba Republike Bosne i Hercegovine.
4. HVO se obavezuje da formacijama u Maglaju osigura potrebna materijalno-tehnička sredstva kao i opskrbu u hrani i lijekovima.
5. Ova Odluka neprejudicira nikakve političko rješenje.

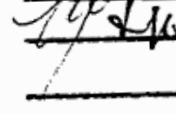
PREDSEDNIK OPĆINSKOG KRIZNOG ŠTABA

Aida Smajić

ČLANOVI:

1. Idriz Alispahić

2. Ismet Mustabasić

3. Mladen Šimičić

4. Pero Martinović

5. Marko Zelić

6. Sulejman Delić

Načelnik MUP-a Osman Rahmanović

Načelnik TC Sulejman Herceg

PLATFORMA

ZA DJELOVANJE PREDSEDNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE U RATNIM USLOVIMA

Rat koji je izvršenom agresijom nametnut Bosni i Hercegovini, uzrokovao je neviđeno stradanje stanovništva i uništavanje materijalnih dobara. Za traženje rješenja ratne drame Predsjedništvo je usvojilo ovu Platformu kao najširi politički okvir za okupljanje svih patriotskih snaga.

1. KAKVA BOSNA I HERCEGOVINA ?

Bosna i Hercegovina je suverena i nezavisna država građana, konstitutivnih i ravnopravnih naroda, Muslimana, Srba, Hrvata i pripadnika ostalih naroda koji u njoj žive. Republika se konstituiše na principima parlamentarne građanske demokratije, što podrazumijeva prije svega tržišnu ekonomiju, stranački pluralizam i ljudska prava i slobode. Unutrašnje ustrojstvo Bosne i Hercegovine, kao multinacionalne i multireligiozne zajednice, zasniva se na regionalnoj i lokalnoj samoupravi, koja uvažava ekonomske, kulturne, istorijske i etničke kriterije. Lokalna i regionalna samouprava ne može biti u suprotnosti sa principima teritorijalnog integriteta i jedinstvenog funkcionisanja vlasti na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.

2. ODNOSI I INSTITUCIJE KOJE GARANTUJU NACIONALNU RAVNOPRAVNOST

Tri konstitutivna naroda, Muslimani, Srbi i Hrvati u BiH imaju svoje nacionalne interese, ali i interese koji proističu iz tradicije viševjekovnog zajedničkog življenja. Politički i društveni život u Bosni i Hercegovini zasniva se na ravnopravnosti Muslimana, Srba i Hrvata i pripadnika drugih naroda i narodnosti u upravljanju državnim poslovima. Suverenitet države ostvaruje se na cijeloj teritoriji koju određuju jedinstvene granice priznate od međunarodne zajednice. Državna, zakonodavna i sudska vlast se ostvaruje na nivou Republike. Zakonodavno tijelo je Skupština Republike Bosne i Hercegovine koja ima dva vijeća : Vijeće građana i Vijeće naroda. Vijeće naroda čine predstavnici tri konstitutivna naroda Bosne i Hercegovine. Zastupljenost naroda u Vijeću je paritetna, a odluke se donose konsenzusom. U nadležnosti Vijeća nalaze se pitanja koja se neposredno tiču ravnopravnosti konstitutivnih naroda. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine ima paritetan sastav i takođe odlučuje konsenzusom. Osiguraće se da u Predsjedništvu budu predstavljeni i građani koji ne pripadaju nijednom od tri konstitutivna naroda Bosne i Hercegovine. Ustavom će se utvrditi koji republički organi i

16.07.1992.g.

OBAVIJEST

Dana 16.07.1992.godine održan je sastanak između predstavnika Hrvatskog i Muslimanskog naroda, u cilju prevazilaženja dosadašnje situacije na području Općine Novi Travnik. Na sastanku je postignuta suglasnost da je osnovni zadatak da se na prostoru Općine Novi Travnik ne smije dozvoliti bilo kakav sukob između pripadnika Hrvatskog i Muslimanskog naroda. Na sastanku je dogovoreno da se nastave aktivnosti oko organizovanja zajedničke obrane, a da nosioci tog zadatka budu Stožer HVO i Komanda Oružanih snaga BiH za Općinu Novi Travnik. Na sastanku je također dogovoreno da se za naredni sastanak pripremi platforma o modelu vlasti na području Općine Novi Travnik, a prema konceptu HZ Herceg-Bosna. Naredni sastanak predstavnika Hrvatskog i Muslimanskog naroda će se održati tokom iduće sedmice.

PREDSJEDNIK HVO

Jeko
Jozo Bekić

PREDSJEDNIK SDA

Salih Krnjić

HDZBIH

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE

Datum prijema	3. 8. 1992
Vrsta upisnika	1
Priloga	1

Verza fahri

USTAVNI SUD
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

VAS DOPIS OD

BiH-71000 Sarajevo

NAS ZNAK 207-im/92

DATUM 26. srpnja 1992. godine

PREDMET: Vaš dopis br. U 46/92 od 22. srpnja 1992. godine

Štovani gospodine Dautbašiću,

Hrvatska Demokratska zajednica Bosne i Hercegovine dobila je 25. srpnja 1992. godine dopis Ustavnog suda Republike Bosne i Hercegovine br.: U 46/92 od 22. srpnja 1992. godine a s Vašim potpisom. Međutim, dopis je nisan na memorandumu pisma i ovjeren pečatom nepostojeće države - bivše DR BiH, - s petokrakom u sredini.

Budući je Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine učinila sve za stvaranje jedne nove države - neovisne, suverene, demokratske i međunarodno priznate države Bosne i Hercegovine - ovaj dopis zbog nevažećih obilježja čistito se inače nevažećim i na njega nećemo odgovarati. Također, i Vaše Rješenje br. U 46/92 u svezi sa pokretanjem postupka za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti smatramo neprikladnim vrstanu u kojem živimo a time, također, nevažećim i na nas neobavezujućim, jer je i ono ovjereno istim pečatom.

Nadam se da su Vama kao predsjedniku Ustavnog suda suverene Bosne i Hercegovine naše obilježja dostatna i ostajemo s punim štovanjem.

GLAVNI TAJNIK HDZBIH

Dr. Ivan Markušić

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE, M. TITA TARU, 71000 SARAJEVO, TEL: 071 277 188, 071 277 189, FAX: 071 517 576.
ŽIRO RAČUN: DINARSKI: 10100-678-39609 kod PBS Kredina banka d.d. Sarajevo, DEVIZNI: 10100-620-16-25731-1900201 kod PBS Kredina banka d.d. Sarajevo i 10100-620-58-25731-1299344 kod JUGOBANKE JUBBANKA d.d. Sarajevo

24/08 '92 01:25

041 451 511

REP HRVATSKA

+++ G 5

001/001

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO OBRANE
SARAJEVO

Broj: 01-389/92
Sarajevo, 23. 06 1992. god.

MINISTARSTVO OBRANE
REPUBLIKE HRVATSKE
ZAGREB

Obavještavamo vas da je danas, 23. 06 1992. god. sa polaskom u 19,00 sati, u organizaciji Crvenog Kriza Makedonije iz Kumanova, u Zagreb upućeno 110 građana Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu da je na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine proglašeno ratno stanje, molimo vas da na odgovarajući način, ove naše građane opremite i uključite u jedinice Teritorijalne obrane Republike Bosne i Hercegovine.

MINISTAR
Jerko Doko, dipl. ecc

HOTEL
INTER-CONTINENTAL
ZAGREB

Dana, 24. 8. 1992 god.

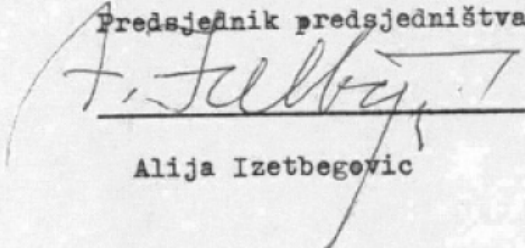
O V L A Š T E N J E

Kojim ja ALIJA IZETBEGOVIĆ Predsjednik Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine ovlašćujem sljedeću gospodu :

1. ČAMILA SALAHOVIĆA iz Mostara,
2. ISMETA Dr. HADŽIOSMANOVIĆA iz Mostara,
3. MUHAREMA CERU iz Sarajeva,

Da u moje ime mogu voditi razgovore, uraditi radne materijale te mi iste ponuditi, a sve sa ovlašćenim predstavnicima HRVATSKOG NARODA, u pitanjima realizacije međudržavnog Ugovora o prijateljstvu i saradnji između Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine.

Predsjednik predsjedništva :

Alija Izetbegovic

U 46/92
31.8. 1992.godine

OTPREMLJENO
31-08-1992

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BiH

S A R A J E V O

Uz dopis broj U 46/92 od 6. 8. 1992. godine dostavili smo vam rješenje Suda o pokretanju postupka od 9. 7. 1992. godine za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti Odluke o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, od 19. 11. 1991. godina, Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, Statutarne odluke o privremenom ustrojstvu izvršne i upravne vlasti na prostoru Hrvatske zajednice Herceg-Bosna i više uređbi, koje je 3. 7. 1992. godine u Grudama donjelo Predsjedništvo Hrvatske zajednice Herceg-Bosna.

Navedenim dopisom zamolili smo vas da nam u dostavljenom roku, ukoliko raspoložete tekstom navedenih akata u cjelini iste dostavite, kao i eventualne stavove i zaključke koje ste zauzeli povodom osporenih akata.

S obzirom da u dostavljenom roku nismo dobili tražene akte i vaše eventualne stavove i zaključke koje ste zauzeli povodom osporenih akata, molimo vas da nam o zahtjevu obavjestite u roku od pet dana od dana prijema ovog dopisa; s obzirom da smo vam prvi dopis dostavili na istom molbom 23. srpnja 1992. godine.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

dr Ismet Dautbašić

*Dopis dostaviti na
naznačenu adresu
dostavnom kućicom
Sarajevo, 31.8.92
Jurić*

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

Vlada

URED VLADE U ZAGREBU

Zagreb, 01.09.1992.

Broj 05-572-14/8-92

MINISTARSTVU FINANCIJA
REPUBLIKE HRVATSKE

Budući da još uvijek nismo u situaciji sami servisirati financiranje određenih službenih putovanja u inozemstvo, molimo Vas da i ovoga puta učinite uslugu te našem

Prof.dr Vladimiru Trlinu
rukovoditelju ekspertne grupe za sukcesiju država, isplatite akontaciju od 10.000.- DM koja je potrebna radi izmirenja dijela već učinjenih troškova putovanja u Brisel, kao i za već predviđeno putovanje za Brisel te za Ženevu.

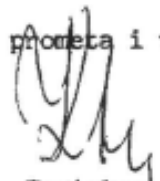
U međuvremenu, činimo sve da problematiku vezanu za ovakovu i slične isplate reguliramo između naših dvaju Vlada što prije.

Uz štovanje

Del. Ureda
275-483

Za Vladu R BiH :

Ministar prometa i veza

Dipl.Ing. Tomislav
Krstičević

Član 5.

U članu 7. stav 3. mijenja se i glasi: "Kriterijima iz stava 2. ovog člana utvrđuje se da napuštene stanove bivše JNA iz člana 4. st. 2. i 3. ove uredbe, načelnik štaba Vrhovne komande dodjeljuje na privremeno korišćenje pripadnicima Armije Republike i članovima porodica poginulih boraca u borbi protiv agresora na Republiku."

Član 9.

Ova uredba stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu RBiH".

PR. broj 1321/92 11. septembra 1992. godine Sarajevo

Predsjednik Predsjedništva RBiH, **Alija Izetbegović**, s. r.

Dj. broj: 01-22/92-R

Mostar, 12. rujan 1992. g.

n/r Predsjednika Vlade Republike
Bosne i Hercegovine

U prilogu Vam dostavljamo akte koji su donijeti od strane privremenog izvršnog i upravnog tijela vlasti, Hrvatskog vijeća obrane Hrvatske zajednice Herceg - Bosna za vrijeme neposredne ratne opasnosti i u vrijeme ratnog stanja, s ciljem normalizacije života i djelovanja pravnog sustava na oslobođenim područjima.

Uredbom Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine od 02. svibnja 1992. godine, ~~poduzimaju se određeni pravni propisi bivše SFRJ, dok se ostali propisi stavljaju izvan snage.~~ Stavljanjem izvan snage tih propisa stvorena je pravna praznina, pa zbog čega su kompletne oblasti, osobito gospodarske, ostale neregulirane.

Kako su potrebe života na oslobođenim područjima nalagale da se takve pravne praznine popune, Hrvatska zajednica Herceg - Bosna je bila primorana donijeti propise u tim oblastima, uz napomenu da su svi propisi donijeti kao propisi privremenog karaktera, da su ograničeni na vrijeme trajanja ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti.

U tim aktima, kao što je i vidljivo, nastojali smo biti maksimalno koegzistentni sa republičkim propisima. Suočeni sa stotinama ogromnih ratnih razaranja, prometnoj i telekomunikacijskoj blokadi, izostankom svakog vida pomoći i podrške od strane republičkih organa, bili smo prinudeni poduzimati određene radnje i donijeti odgovarajuća akte s ciljem

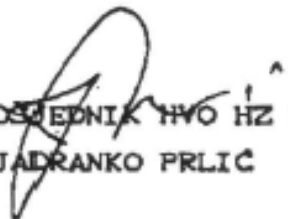
---

prevladavanja kaotičnog stanja i totalne anarhije.

U skladu s navedenim, ocijenili smo da poduzetim radnjama i aktima nije ugrožena neovisnost Republike Bosne i Hercegovine, što nam se često spočitava, već naprotiv, to je bio i jeste jedini način obrane, ne samo do sada slobodnih i oslobođenih područja, nego i cijele Bosne i Hercegovine. Specifičnost uvjeta pod kojim su akti donijeti kao i hitnost postupka, odnosno kratkoća rokova, uvjetovali su potrebu za daljnju dogradnju određenih propisa.

Stoga, ako imate primjedbe i sugestije na pojedine akte, molimo Vas da nam ih dostavite, te kada se normalizira ono što je stvoreno i što se stvara, učinimo određene korekcije.

S štovanjem!

PREDSJEDNIK HVO HZ HB
DR. JADRANKO PRLIĆ

Na osnovu člana 45. stav 2. Zakona o Vladi Republike Bosne i Hercegovine ("Službeni list SRBiH", broj 33/90 i "Službeni list RBiH", broj 4/92), Vlada Republike Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU

O ODREĐENIM STATUSNIM PITANJIMA DRŽAVLJANA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

I

III

U sporazumu sa nadležnim državnim organima Republike Hrvatske, Ambasada Republike Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj - Odjel za raseljena lica i izbjeglice određuje sabirne centre u Republici Hrvatskoj iz kojih će se državljani Republike Bosne i Hercegovine upućivati u sabirne centre Republike Bosne i Hercegovine.

Opjećenje, da je nec bolesno, odnosno da mu je neopnoano boimicko ijecenje, izdaje zdravstvena ustanova na teritoriji Republike Hrvatske koju odredi Ambasada Republike Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj - Odjel za raseljena lica i izbjeglice.

U ime Vlade Republike Bosne i Hercegovine sporazum o određivanju sabirnih centara u Republici Hrvatskoj, zaključioće Hasan Efendić.

IV

Sabirni centri za organizovani povratak državljana Republike Bosne i Hercegovine koji imaju vojnu ili radnu obavezu u Republici Bosni i Hercegovini su Zenica, Tuzla, Visoko, Jablanica, Konjic, kao i u drugim mjestima koje odredi Ministarstvo odbrane. Sabirni centri preduzeće sve potrebne mjere za organizovani prihvat, smještaj i upućivanje na vojnu odnosno radnu obavezu državljana RBiH.

Sabirnim centrima iz stava 1. ove tačke Ministarstvo odbrane daće sve potrebne upute za izvršenje vojne odnosno radne obaveze u Republici Bosni i Hercegovini.

Predsjednik Vlade RBiH, **Jure Pelivan**, s. r.

Predsjednik Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Alija Izetbegovic i Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tudjman, polazeci od Sporazuma o prijateljstvu i suradnji između Republike Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske od 21. srpnja, a nakon razgovora delegacija Republike Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske koji su održani 21. rujna 1992. godine u New Yorku tijekom 47. zasjedanja Generalne skupštine Ujedinjenih naroda,

Svjesni važnosti zajedničkih interesa njihovih zemalja u zaštiti njihove neovisnosti, suverenosti i teritorijalne cjelovitosti, ozbiljno zabrinuti zbog nastavka agresije ostatka Jugoslavenske narodne armije bivše SFRJ i srpskih i crnogorskih vojnih regularnih i neregularnih snaga na Republiku Bosnu i Hercegovinu, te vodeći računa da ostaci tzv. JNA bivše Jugoslavije još drže pod okupacijom teritorij Republike Hrvatske južno od Dubrovnika, da srpske snage napadaju teritorij Republike Hrvatske s teritorija Republike Bosne i Hercegovine, te da dio srpskih iregularnih odreda u Hrvatskoj, prerušeni u lokalnu miliciju, pruža otpor UNPROFOR-u u provedbi mirovnog plana Cyrusa Vancea;

Polazeci od temeljnih načela članka 51 Povelje Ujedinjenih Naroda koji jamci legitimno pravo suverenih država na samoobranu;

Pozdravljajući mirovnu akciju i humanitarne napore Ujedinjenih Naroda;

Pozdravljajući Rezoluciju 777 Vijeća Sigurnosti Ujedinjenih Naroda i Rezoluciju 47/1 Generalne skupštine Ujedinjenih Naroda o delegitimizaciji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije;

Spremni i dalje provoditi zaključke Londonske konferencije i odnosne rezolucije Vijeća Sigurnosti Ujedinjenih Naroda, te aktivno promicati Zenevske mirovne procese:

suglasili su se da potpišu:

DODATAK SPORAZUMU

O PRIJATELJSTVU I SURADNJI IZMEDU
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE HRVATSKE

1. Dosadasnji diplomatski, politicki i humanitarni napori medjunarodne zajednice nisu zaustavili agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu i Republiku Hrvatsku, suverene clanice Ujedinjenih Naroda, niti su bitno ublazili stradanja civilnog pucanstva. Stoga Republika Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska zahtijevaju energicnu akciju medjunarodne zajednice u zastiti od strane agresije, u skladu sa odredbama Sedmog poglavlja Povelje Ujedinjenih Naroda.
2. Iznova se istice potreba jacanja napora na iznalazenju politickog rjesenja za prestanak rata i provedbu nacela o ustrojstvu Republike Bosne i Hercegovine kao ravnopravne i cjelovite zajednice triju konstitutivnih naroda.
3. U skladu s pravom na samoobranu i zajednicku obranu od agresije, osnovat ce se zajednicki Odbor radi uskladjivanja obrambenih napora, sve dok agresija u potpunosti ne prestane.
4. Republike Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska zajednicki ce zatraziti ukidanje embarga na izvoz oruzja u Republiku Bosnu i Hercegovinu i Republiku Hrvatsku, propisan Rezolucijom 713 Vijeca Sigurnosti Ujedinjenih Naroda.
5. Ustrajno ce se i dosljedno, u skladu sa obicajnim i kodificiranim medjunarodnim pravom, promicati politika zastite ljudskih prava, progoniti i kaznjavati ratni zlocinci, poglavito pocinitelji zlocina genocida.

U New Yorku, 23. rujna 1992.

PREDSJEDNIK
REPUBLIKE HRVATSKE

dr. Franjo Tuđman

PREDSJEDNIK PREDsjedNISTVA
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

Alija Izetbegović

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

Vlada

Strogo pov. broj: 47- 25/92
Sarajevo, 26. 09. 1992. godine

PREDMET: Prijedlog suradnje u
    proizvodnji naoružanja
    i vojne opreme.

Između naše dvije Republike na području Industrije naoružanja i vojne opreme, radeno je na nekoliko projekata koje je koordinirao SDPR - Beograd. Stjecanjem neovisnosti Republika Hrvatske i Bosne i Hercegovine, okolnosti su se značajno promijenile. Na ovome polju može se konstatirati da su svi projekti stali, a i suradnja je prekinuta.

Cijenimo da postoje interesi i jedne i druge strane, da se započete aktivnosti nastave i da postoji još bitav niz poslova iz domena industrije naoružanja i vojne opreme koji bi se zajednički mogli realizirati, uključujući tu Sloveniju i Makedoniju.

U tome smislu navest ćemo samo glavne projekte međusobne suradnje na kojima smo uspješno surađivali sve do početka ratnih sukoba na prostoru bivše Jugoslavije.

A. PROIZVODNJA I RAZVOJ TENKA M84AB

Ovo je jedan izrazito značajan posao za Republike Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu jer je posao vrlo akumulativan, a angažira značajne kapacitete industrije NVO u ključnim tvornicama u obje Republike.

Ovaj tenk uživa značajnu reputaciju u zemljama bliskog i srednjeg Istoka, a potencijalne mogućnosti plasmana, su vrlo velike, bilo u gotovim proizvodima ili u rezervnim dijelovima.

Osim toga ovdje se nameće i pitanje neizvršenih obaveza prema Kuvajtu u količini od 66 tenkova.

Razvoj tenka na bazi licence sovjetskog tenka T72 bio je u VTI KoV pod nadležnošću SSNO-a.

Finalizacija tenka se obavljala u Đ. Đaković-u u Slavonskom Brodu na bazi komponenata koje su se proizvodile u svim Republikama bivše Jugoslavije. Financijsko učešće kooperanata iz Republike Bosne i Hercegovine je preko 34%; računajući direktno učešće kroz isporuku prema finalisti. Ovaj procenat je realno veći kroz kooperantske odnose i međusobne isporuke između kooperanata kao i proizvodnji svih vrsta municije za tenk M84AB.

U Republici Bosni i Hercegovini se proizvode vitalne komponente tenka u tvornicama čiji su kapaciteti posebno izrađeni za ovaj program:

Motor	FAMOS - Koran
Mjenjač	FAMOS - Hrasnica
Sistem upravljanja vatrom	ZRAK - Sarajevo
Elementi hodnog postroja.	FAMOS - Hrasnica
Elektronske komponente.	RUDI ČAJEVEC - Banja Luka
Municija.	UNIS-ove fabrike
Top	BNT - N. Travnik.

Učešće ostalih kooperanata po Republikama je:

Republika Hrvatska	25%
Republika Slovenija	15%
Republika Makedonija	3%

Praktično 80% vrijednosti tenka proizvodilo se van teritorije Srbije i Crne Gore. Procjenjujemo da se komponente koje je proizvodila Srbija i Crna Gora mogu relativno brzo osvojiti. Za tehnologije gdje je potrebno duže vrijeme osvajanja (klipni sklop, odlivci PVP i brizgaljke) postoji mogućnost snabdijevanja iz zemalja koje to proizvode.

Karakteristike tenka koje su potvrđene u međunarodnoj konkurenciji obezbjeđuju mu odgovarajući prostor na svjetskom tržištu. Postoji evidentna potražnja posebno u zemljama gdje je vršena funkcionalna prezentacija tenka, Pakistan i Iran, kao i zainteresiranost Libije i Saudijske Arabije.

Ugovor sa Kuvajt-om koji je sklopio SDPR kao ekskluzivna kuća za promet naoružanja i vojne opreme nije realiziran do kraja.

Neizvršena je isporuka:

- 51 kom. AB varijante
- 15 kom. ABr varijante
- rezervni dijelovi
- municija.

Kod finaliste Đ. Đaković nalazi se isporučeno od strane kooperanata 80% vrijednosti za 18 tenkova i oko 40% vrijednosti za preostala 33 tenka.

Za kompletiranje prvih 15 tenkova nedostaje 10 sprava koje proizvodi ZRAK - Sarajevo.

ZRAK je ove sprave završio i čeka odobrenje za isporuku.

U slijedećem pregledu date su obaveze po ugovorima i mogućnosti izvoza tenkova:

I kupac - Ministarstvo obrane - Kuvajt

- Broj ugovora KU/ARM/89/28
- Vrijednost ugovora 500.546.000. USD \$

Predmet ugovora isporuka 215 tenkova, municija, pokretne radionice, specijalni alati, nastavna sredstva, rezervni dijelovi, dokumentacija, te pružanje obuke i tehničke pomoći.

SDPR je za realizaciju ovog ugovora zaključio ugovor E/4444/89 sa Đ. Đakovićem u vrijednosti od 370.850.000 USD \$.

Đ. Đaković - Specijalna vozila kao finalista tenka je sklopio odgovarajuće ugovore za isporuku komponenti tenka, rezervnih dijelova i specijalnih alata u vrijednosti 355.734.100 USD \$.

Provizija i troškovi SDPR-a iznose 10%.

Kupcu nije isporučeno robe u vrijednosti od 98.534.827 USD \$ (27% od ugovorene vrijednosti), odnosno 66 tenkova, rezervnih dijelova i specijalnih alata, kao i ugovorena municija iako je UNIS istu realizirao, ali bivša JNA zadržala.

Na poduzeća iz Republike Bosne i Hercegovine otpada vrijednost od 35.281.262 USD \$.

II Kupac - Libija

- Ugovor sklopljen 1986. godine
- Obim ugovora 200 tenkova M-84
- Realizacija otpočela 1987. godine.

Prva isporuka završena i nije isporučena kupcu na njegov zahtjev. Tenkovi lagerovani u Vrhnici.

Uzimajući u obzir funkcionalne karakteristike tenka M84AB, a na bazi provjere na terenima Pakistana i Irana postoji više potencijalnih kupaca. Posebno interesantni kupci su:

III Islamska Republika Iran

- Kontakti obavljani preko SDPR-a. Za obradu ovog tržišta korišćene poslovne veze SMELT-a.
- Ugovor bio pred potpisivanjem.
- Obim ugovora: Transfer tehnologije za proizvodnju tenka M-84AB i odgovarajuće municije
- Trajanje ugovora: 5 godina
- Količina: 100 kom. tenkova godišnje.

IV Pakistan

- Kontakti obavljani preko SDPR-a
- Izvršena funkcionalna prezentacija na terenima Pakistana
- Realizacija planirana 1992. godine
- Obim ugovora: 100 tenkova M-84AB.

Problem je bio finansijsko zatvaranje ugovora od strane kupca radi nemogućnosti kreditiranja proizvođača.

Dosadašnja organizacija proizvodnje tenka bila je definirana skupštinom svih proizvođača komponenata i montaže tenka, u organizaciji na nivou Savezne direkcije u SSNO-u. Isključiva nadležnost prodaje bila je u nadležnosti Savezne direkcije za promet roba (SDPR) u sastavu SSNO-a.

Obzirom na nastalu situaciju o proglašenju dosadašnjih Republika Jugoslavije suverenim državama nameće se potreba organizacije proizvodnje tenka M-84AB na međudržavnom nivou, u cilju realizacije izvoznih poslova koji imaju značajnu deviznu vrijednost.

B. PROGRAM "STRIJELA 10" (projekat A 85)

Protivavionski raketni sistem A 85 (STRIJELA - 10 MD je ugrađen na osnovu (PODVOZ) vozila BVP Proizvodnje FAMOS sa neznatnim razlikama.

Kupola ovog sredstva je opremljena sa 4 LANSERA (LANSIRNA UREDAJA), sa opto-elektronskim sistemom za vođenje raketa ZEMLJA - ZRAK, srednjeg dometa. Vozilo (SISTEM) može djelovati potpuno samostalno, bez dodatnih centara za vođenje. Bojevi komplet je 8 raketa (4 kom. na lanserima i 4 kom. u vozilu).

Posadu čine tri čovjeka (vozač, komandir i operator). Što se tiče završetka razvojnih faza, do sada su urađena 2 probna komada (PK-1 i PK-2), s tim da je samo na PK-2 ugrađen LANSER - KUPOLA i to RUSKA, a PK-1 je izrađen samo zbog utvrđivanja rasporeda masa čitavog sredstva.

Na jednom od ova dva komada (PK-2) izvršena su ispitivanja od strane TOC-a (tehničkog opitnog centra) uz učešće finaliste poduzeća RADE KONČAR - ZAGREB i FAMOS-a SARAJEVO (glavnog kooperanta) i raketnog goriva UNIS - SPS - Vitez.

Ispitivanja (svih sklopova, topla-hladna komora - raketno gađanje) su uspješno završena sa zadovoljavajućim rezultatima uz konstataciju da se u narednim fazama otklone evidentirani manji nedostaci.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
VLADA
KABINET POTPREDSJEDNIKA

Strogo pov.broj:47- 25/92
Sarajevo, 26.rujna 1992.godine

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ministarstvo obrane
Z A G R E B
Republika Hrvatska

Cijenjena gospodo,

Sporazumom o prijateljstvu i suradnji sa Republikom Hrvatskom od 21. srpnja 1992.godine (točka 8. i 10.) ustvrđeno je da će naše države uspostaviti i razvijati suradnju u proizvodnji i prometu naoružanja i vojne opreme. Budući da je ta suradnja i moguća i hitna, predlažemo da razmotrite naš podsticajni prijedlog, kako bismo na skorom sastanku, koji predlažemo, mogli napraviti precizan sporazum o toj suradnji.

Predstavnici Vlade Republike Bosne i Hercegovine se preporučuju za hitan sastanak u Zagrebu na kojemu bismo zajednički razmotrili priložene prijedloge i one koje očekujemo sa Vaše strane.

Molimo Vas da nas hitno obavijestite o svom stavu.

S poštovanjem,

PRILOG: Kao u tekstu.

POTPREDSJEDNIK VLADE
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
(Predsjednik Komisije za pitanja
naoružanja i vojne opreme)
Hakija Turajlić

STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE SARAJEVO

U Zagrebu je 3, 4. i 5. 10. 1992. godine, održan sastanak Izvršnog odbora Stranke demokratske akcije za Bosnu i Hercegovinu, na kome su doneseni sljedeći:

ZAKLJUČCI

Neobjavljeni dokumenti

1. Republici Bosni i Hercegovini brutalno su ugrožena elementarna ljudska prava, a muslimanski i hrvatski narod trpe bezobzirni atak na njihove etničke, religijske, kulturne i druge vrijednosti. Stoga je nužno daljnje povezivanje u zajedničkoj borbi protiv agresora.

2. Sporazum o prijateljstvu i saradnji između Republike Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske značajan je akt u uređivanju odnosa između dvije države. Sporazumom se unapređuju odnosi među pripadnicima muslimanskog i hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini i osnažuje zajednička borba protiv zajedničkog neprijatelja.

3. Dogovaranje o osnovama budućeg ustrojstva Republike Bosne i Hercegovine sastavni je dio borbe za nezavisnost, suverenost i cjelovitu Republiku Bosnu i Hercegovinu, kao demokratsku i decentraliziranu državu. Suradnja muslimanskog i hrvatskog naroda na osnovama ravnopravnosti i uzajamnog poštovanja, strateško je opredjeljenje Stranke demokratske akcije. Rješenje o ustavnom ustrojstvu Republike Bosne i Hercegovine ne može biti nametnuto silom.

4. Prijedlog zaključaka iz Međugorja predstavlja prijedlog stranačkih Komisija Stranke demokratske akcije i Hrvatske demokratske zajednice BiH u političkom

iznalaženju rješenja o unutarnjem ustrojstvu Republike Bosne i Hercegovine treba ga koristiti u njegovim pozitivnim elementima.

5. Formiranje muslimanskih nacionalnih vijeća u pojednim sredinama u Bosni i Hercegovini nije prikladan odgovor na određene pritiske i jednostrane poteze HVO teškoće u funkcioniranju državne vlasti i nedovoljne aktivnosti Stranke demokratske akcije.

6. Stranka demokratske akcije se dosada u velikoj mjeri angažirala u odbranu Republike Bosne i Hercegovine i u osiguranju materijalnih i tehničkih sredstava Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine. Obaveza je članova Stranke demokratske akcije da i dalje budu u prvim redovima borbe protiv agresora.

7. Briga o ranjenim borcima i porodicama poginulih boraca i dalje ostaje kao posebna obaveza Stranke demokratske akcije.

8. Nužno je osiguranje mogućnosti za vršenje vjerskih obreda u Oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine. Oružane snage Republike Bosne i Hercegovine nisu vjerska vojska, ali su vojska u kojoj vjernicima moraju biti osigurani svi uvjeti za normalno obavljanje vjerskih obreda.

9. Rad Vlade Republike

Bosne i Hercegovine zahtijeva preispitivanje i nužno je da ministri u Vladi odmah podnesu javnosti dostupne izvještaje o svom radu.

10. Najveći dio raseljenih lica i izbjeglica iz Bosne i Hercegovine nalazi se u krajnje teškoj položaju, a mnogi od njih na granici su egzistencijalne izdržljivosti. Vlada Republike Bosne i Hercegovine nije izvršila svoje obaveze niti iskoristila sve mogućnosti na njihovom zbrinjavanju. Stranka demokratske akcije je do sada pružala veliki doprinos u osiguravanju pomoći za raseljena lica i izbjeglice, i to treba i dalje činiti.

11. Radi boljeg i cjelovitijeg informiranja domaće i međunarodne javnosti o zbivanjima u Bosni i Hercegovini nužno je čvršće medijsko povezivanje informativnog prostora Republike Bosne i Hercegovine. Zvanični mediji Republike Bosne i Hercegovine nedovoljno predstavljaju ili prešućuju humanitarnu pomoć, koja se upućuje u Bosnu i Hercegovinu iz islamskog svijeta.

Sastanku su prisustvovali članovi Izvršnog odbora SDA koje ratne okolnosti u Bosni i Hercegovini nisu sprječile u dolasku.

U Zagrebu, 05.10.1992

V.D.Predsjednik
Mirsad Čeman

U Štabu Vrhovne komande Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine, 30.09. 1992. godine, nakon šestomjesečnog rata, održano je prvo ratno Savjetovanje, na temu: "Organizacijsko-formacijske promjene OS u funkciji jačanja borbene gotovosti".

Učesnici:

- član Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine i član Vrhovne komande OS RBiH, gospodin Ejup Ganić,
- ministar u Vladi RBiH, gospodin Rusmir Mahmutćehajić,
- načelnik Štaba Vrhovne komande OS, gospodin Sefer Halilović,
- zamjenik načelnika Štaba Vrhovne komande OS, gospodin Stjepan Šiber,
- članovi užeg Štaba Vrhovne komande OS,
- komandant, zamjenik komandanta i načelnik Štaba Sarajevskog korpusa,
- komandant Okružnog štaba odbrane Sarajeva,
- komandanti brigada,
- komandanti opštinskih štabova odbrane Sarajeva,
- komandant Specijalnih jedinica Armije BiH,
- komandant Vojne policije, i
- načelnici rodova i službi.

Savjetovanje je otvorio načelnik Štaba Vrhovne komande, gospodin Sefer Halilović, pozdravio sve prisutne, a potom podnio kraće uvodno izlaganje.

Nakon uvodnog izlaganja, kroz diskusiju 22 učesnika dala su svoje viđenje tretirane problematike, na bazi čega su utvrdjeni sljedeći

ZAKLJUČCI

1. Rat protiv nezavisne, nedjeljive i slobodne demokratske države - Republike Bosne i Hercegovine - vode srpsko-crnogorske nacistički indoktrinirane snage, obilato potpomognute bivšom JNA. Cilj rata je nestanak Muslimana kao naroda sa ovih prostora, uništenje svega što nije srpsko i u krajnjem priključenje Bosne i Hercegovine "Velikoj Srbiji". Otpor ovom nečuvenom nasilju pružila je jedina organizovana snaga "Patriotska liga" koja je, donekle, probudila učmalu svijest muslimanskih masa, da im na vrijeme ukaže na sve opasnosti i da ih organizuje za oružanu borbu.

Tako su oružane snage Republike Bosne i Hercegovine veoma brzo narastale od brojnih grupa patriotski orijentisanih građana, kroz šestomjesečno ratovanje, izrasle u respektivnu oružanu silu oko 150.000 boraca, naoružanih uglavnom lakim pješadijskim naoružanjem. Klasičan genocid nad muslimanskim narodom bitno je

uticao na sastav boračkog i starješinskog kadra naše armije, tako da su u njoj Muslimani zastupljeni sa 80%.

Rat je sve više poprimao prave pogrome nad nedužnim muslimanskim i hrvatskim stanovništvom.

Starješinski sastav dosadašnjih okružnih štabova treba da čini okosnicu za formiranje komandi korpusa. Time će operativna funkcija okružnog štaba prestati, a komandovanje svim brigadama prelazi u nadležnost komande korpusa.

4. Formirane vazduhoplovne grupe u cijelosti se oslanjaju na pozadinsko obezbjeđenje korpusa, sem po vazduhoplovno-tehničkoj grani. Upotreba avijacije je u nadležnosti Štaba VK.

Samo disciplinovana armija, nadahnutu patriotizmom i visokim borbenim moralom, uvjerena u pravednost ciljeva našeg oslobodilačkog rata, svojim ponašanjem, pravilnim međusobnim vojničkim odnosima, kulturnim i jednakim odnosom prema svim narodima, može biti garant njihove sigurnosti i povjerenja građana u njenu konačnu pobjedu nad agresorom.

Sa ovim zaključcima upoznatl sve starješine naše armije, a za njihovo sprovođenje u život odgovorne su komande korpusa (okružnih štabova) i uprave Štaba Vrhovne komande OS RBiH.

MV/SČ

NAČELNIK
VRHOVNE KOMANDE OS RBiH
Sefer Halilović

BOSNA I HERCEGOVINA
HZ "HERCEG BOSNA"

Dana, 16.10.1992.godine

Republika Bosna i Hercegovina
HRVATSKE
HERCEGOVINE

16.10.92

01-I	9/92	
------	------	--

VLADA BOSNE I HERCEGOVINE
- Predsjednik JURE PELIVAN -

PREDMET: "PUT SPASA", dionica "PAVLOVICA" - naknada
troškova za eksploziv, štapin i kapisle RK-8

Smatramo da je suvišno obrazlagati značaj izgradnje tzv.
"PUTA SPASA" koji jedini sigurno povezuje BOSNU sa HERCEGOVINOM, te
omogućava dalji izlaz u svijet. Za izvođenje radova na zaista veoma
teškoj dionici Novi Travnik - G.Vakuf preko PAVLOVICE potrebno je:

- 122 t plastičnog eksploziva /4200 DM/t/
- 32000 m štapina /0,85 DM/m/
- 5000 kom kapisli RK-8 /1,2 DM/kom/

Najveći dio ovih materijala je već upotrebljen, ali nije
plaćen proizvođaču DP "VITEZIT".

Od predstavnika Općine vitez smo informirani da je predsjednik
JURE PELIVAN prilikom posjete ovoj općini obećao da će VLADA BiH platiti
eksploziv potreban za dionicu puta preko PAVLOVICE.

Budući da smo za ovaj skupi projekt zaista iscrpili sve mogu-
ćnosti finansiranja dostavljamo Vam fakturu za eksploziv nadajući se da
ćete i Vi u skladu sa datim obećanjem dati doprinos za izgradnju "PUTA
SPASA". Napominjemo da bi DP "VITEZIT" odgovaralo i plaćanje u robama,
pogotovo u gorivu i hrani.

Uvjereni da ćete postupiti prema datim obećanjima pozdravljamo
Vas sa osobitim poštovanjem.

PREDSJEDNIK VLADE
HZ "HERCEG BOSNA"
Dr. Praljak Jadranko

PREDSJEDNIŠTVO
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: 02-011-790/92

Sarajevo, 16. listopada 1992. godine

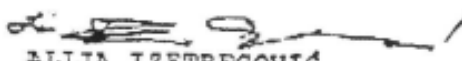
MINISTARSTVO OBRANE
REPUBLIKA HRVATSKA

N/r. MINISTRA

U skladu sa Sporazumom o prijateljstvu i saradnji
između Republike Bosne i Hercegovine i Republike Hrvat-
ske, u komisiju za koordiniranje vojnih aktivnosti ispred
Republike Bosne i Hercegovina imenuju se:

1. BILAJAC RIFAT,
2. BENO FABIJAN,
3. ČENGIĆ HASAN (zamjena ŠABIĆ SALEM).

ALIJA IZETBEGOVIĆ
predsjednik Predsjedništva
Republika Bosna i Hercegovina

KRIZNI ŠTAB ZA BOSNU I HERCEGOVINU
Split, Tolstojeva 28

5
Strogo povjerljivo

Broj: 02-290/92

Split, 18.10.1992.

I Z V J E Š Ć E

o radu Kriznog štaba za Bosnu i Hercegovinu - Split
od 6.4. do 18.10.1992. godine

Krizni štab za Bosnu i Hercegovinu - Split osnovan je u okviru Stranke demokratske akcije Hrvatske, Ogranak Split, 6.4.1992. godine, na dan početka neprijateljske agresije na Bosnu i Hercegovinu. Od 29. 9.1992. godine, odlukom Glavnog odbora Kriznog štaba za BiH - Split, Krizni štab djeluje odvojeno od SDA, tj. od Ogranka SDA Split zbog protustatutarno održane skupštine kojoj je prisustvovalo svega 6% članova Ogranka SDA Split.

Odmah nakon osnivanja Krizni štab za BiH - Split razvio je veoma dinamičnu aktivnost u sljedećim segmentima: mobilizacija dobrovoljaca, Muslimana i Hrvata rođenih u Bosni i Hercegovini, njihova evidencija, opremanje i slanje na bojišta diljem Republike Bosne i Hercegovine; prikupljanje humanitarne, tehničko-materijalne i drugih vrsta pomoći za Bosnu i Hercegovinu; organiziranje rezervnog sustava veza okrenutog prema BiH i uspostavljanje osnova za logističku podršku pojedinih općinama u BiH i koordinacija te podrške iz zone Splita; koordinacija medicinske i humanitarne pomoći; animiranje svjetske javnosti za pružanje pomoći BiH; razbijanje informativne blokaže Republike Bosne i Hercegovine i pokretanje ratnog informativnog glasa "Republika BiH"; osnivanje MDD "Merhamet" i suradnja sa svim domaćim i svjetskim humanitarnim organizacijama; suradnja sa IVZ na vjersko-odgojnom planu; suradnja putem Ogranka SDA Split sa društveno-političkim organizacijama i strankama Republike Hrvatske; suradnja sa vojnim i civilnim vlastima grada Splita i Republike Hrvatske; prihvati i zbrinjavanje izbjeglica u suradnji sa Regionalnim uredom za socijalnu skrb i prihvati prognanika i izbjeglica; suradnja sa stranim sredstvima pripodava-

Ja, te sa sredstvima pripodavanja Republike Hrvatske.

1.

Vojna pitanja - obrana Republike Bosne i Hercegovine

Oč osnivanja Kriznog štaba za BiH - Split odmah se prišlo organiziranju nazivanja i prihvata dobrovoljaca, Muslimana i Hrvata rođenih u BiH; sa pomoć svih mas-međija (Radio Split, TV-Marijan, "Slobodna Dalmacija" i dr), pri čemu je značajnu pomoć dala VI operativna zona Split. Ustrojena je precizna dokumentacija i spiskovi dobrovoljaca. Napravljen je plan i program Kriznog vojnog štaba koji su odobrile vojne i civilne vlasti grada Splita i Republike Hrvatske. Stvorena je tijesna suradnja koja se manifestira sve do danas.

Do 18. travnja 1992. godine bila je formirana Prva splitska samostalna satnija kao prva vojna formacija za pomoć Oružanim snagama BiH, koja je istog dana upućena u područja Livna i Tomislavgrada sastava od 81 dobrovoljca i 8 časnika. Prebacivanje je izvršeno u tri faze. U njenom formiranju i kompletiranju oružjem, streljivom, vojnom odjećom i dnevnim obrocima strane izravno nam je pomogla VI operativna zona Split.

U okviru rada KVŠ stvorena je logistika koju je vodio gospodin Muhamed Muharemović, te ljebarska komisija koju je vodio gospodin dr Džemal Bozović a kasnije dr Omer Stupac.

Po odlasku Prve splitske satnije svi prijavljeni dobrovoljci, a kasnije i obveznici, bili su upisani i registrirani u valjane spiskove i po osobnoj želji svakog dobrovoljca bili upućeni u sljedeće postrojbe: OS BiH OS Republike Hrvatske:

- OS BiH, Kamp za prihvata dobrovoljaca Visoko - 142 dobrovoljca;
- OS BiH, Livno - Tomislavgrad - 89 dobrovoljaca;
- HV, Raketna baza Žrnovnica - 12 dobrovoljaca;
- OS BiH, Sjeverna Bosna, Zagreb - kasarna Borongaj - 34 dobrovoljca (svi iz GP "Ivan Lučić - Lavčević" - Split);
- OS BiH, Prvi bosanskohercegovački korpus "Kralj Tomislav" - Baško Polje - 157 dobrovoljaca;
- OS BiH, Prvi mostarski samostalni bataljon - 118 dobrovoljaca;
- HVO Grude - 22 dobrovoljca;
- HV - 126. brigada Sinj - 12 dobrovoljaca;
- OS BiH, Tešanj, Čapljina i Stolac - 56 dobrovoljaca;

- OS BiH, Tuzla - 31 dobrovoljac;

- Ostali gradovi i mjesta u BiH - Bugojno, Jajce, Zenica, Doboj, Zavidovići i Bihać - preko 70 dobrovoljaca i vojnih obveznika;

- HRM - Sjeverna Bosna - Bihać i Cazin - 120 dobrovoljaca (uz pomoć časnika Adema Hamzića);

Ukupno je registrirano i upućeno na ratišta u postrojbe u BiH

862 dobrovoljca. (Do kraja 1992 god. upućeno i registrirano preko 2.000 dobrovoljaca OS BiH i HRM)

Putem ovog KŠ odvijalo se prebacivanje dobrovoljaca registriranih i mobiliziranih u Puli, Rijeci, Varaždinu i Zadaru. U pitanju je bio značajan broj branitelja.

Među dobrovoljcima upućenih putem KVŠ Split bilo je žena i stranih državljana iz Alžira, Francuske i Turske koji su upućeni u kamp za prihvatanje dobrovoljaca OS BiH.

Uspješno je ostvarena suradnja sa poduzećima iz Splita čiji su radnici postali dobrovoljci u OS BiH i OS RH. To su sljedeća poduzeća: GP "Ivan Lučić-Lavčević", Brodograđilište, Konstruktor, Vijačnik Zagreb, Hidroelektrana "Djale". Svi dobrovoljci, njihovi radnici, ostali su na platnom popisu a plate su uz naše potvrde primale njihove obitelji. Neke su obitelji prihvatili i smjestili o svom trošku i obezbijedili im zdravstvenu i socijalnu skrb.

Suradnja s vojnim i civilnim organima Splita i RH je svakodnevna i obostrano korisna. Ostvareno je nekoliko zajedničkih akcija u pozivanju i prevozu vojnih obveznika koji su napustili BiH ili su se zatekli u RH.

Predsjednik Kriznog štaba za BiH

Split

Alija Džafo

Dostavljeno:

- Vlada Republike BiH
- Hasan Efendić, vojni ataše
- Ured Republike BiH u Hrvatskoj
- Arhiva

PREŽIVLJENA ZEMLJA

G. Dr. Franjo Tuđman
Predsjednik
Republike Hrvatske
Zagreb

Postovani gospodine Predsjednice,

u skladu sa jučer potpisanom Zajednicom deklaracijom, dostavljam vam imena naših članova u odgovarajućim radnim skupinama, kako slijedi:

1. U radnu skupinu za nadzor i zaštitu ljudskih prava na teritorijama pod kontrolom Armije BiH i HVO-a:
  - Dr. Ivo Komsic
  - Dr. Ismet Grbo
  - Faris Nanic
2. U radnu skupinu za teritorijalno razgranicenje izmedju Bosanske i Hrvatske republike u buducoj Uniji BiH:
  - Prof. Dr. Muhamed Filipovic
  - Mustafa Bijedic
  - Mugdim Cukle
3. U radnu skupinu za pracenje mjera za obnovu uzajamnog povjerenja:
  - Dr. Ante Kovacevic
  - Sefko Omerbasio
  - Fadil Muhic LC gradaca
4. U radnu skupinu za rjesavanje humanitarnih, statusnih i materijalnih pitanja izbjeglica i prognanika iz BiH u Republici Hrvatskoj:
  - Azra Krajsek
  - Musan Agovic
  - Tarik Jasarevic

SDA Mostar
Opštinski odbor Mostar

I
V
I

8. 1. 93

Al.

IZVJEŠTAJ O RADU DRŽAVNE KOMISIJE
ZA ADMINISTRATIVNO UREDJENJE BOSNE I HERCEGOVINE

Odlukom Predsjednika Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Alije Izetbegovića od 22. 12. 1992 god., odredjen san za člana Komisije za usaglašavanje zajedničkog prijedloga administrativno-političkog uredjenja države BiH.

U sastavu Komisije odredjeni su i prof. dr. Kasim Trnka, te Borogovac Musadik.

Istom odlukom sa hrvatske strane odredjeni su članovima Zoran Buntić, prof. dr. Ante Markotić i Ante Valenta.

Komisija je radila u dane 23 i 24 12.1992 god. u Neumu.

Nakon višesatnih rasprava, Komisija je zaključila da nije u mogućnosti napraviti prijedlog administrativno-političkog uredjenja države Bosne i Hercegovine, niti da je neophodno sačiniti izvještaj u njenom radu.

Zajednički zaključak Komisije je bio sljedeći da ista u direktnom kontaktu, neposredno i lično podnese izvještaje gosp. Aliji Izetbegoviću i gosp. Mati Bobanu.

O radu Komisije, svim spornim i nespornim detaljima gosp. Haris Silajdžić i gosp. Alija Izetbegović upoznati su lično pred polazak u Ženevu, na aerodromu Zagreb.

U dogovorima Komisija je zastupala identične stavove već poznate stavovima delegacije u Ženevi, te je dogovor oko administrativnog uredjenja Bosne i Hercegovine prenesen na ovaj nivo.

Mostar, dne. 5.1.1993 god.

Camil Salahović
Camil Salahović

Republika Bosna i Hercegovina
Hrvatska zajednica Herceg Bosna
Hrvatsko vijeće obrane
Ured predsjednika

Poštovani gospodine IZETBEGOVIĆU,

Kako smo nakon telefonskog razgovora od 16. januara 1993. očekivali dolazak vaše delegacije u Mostar, a u vezi sa nedavnom situacijom u nekim opštinama Hrvatske zajednice Herceg Bosna (Gornji Vakuf, Jablanica, Mostar i druge), iznenadio nas je vaš poziv na sastanak u Sarajevu. Na žalost, mi vaš nedolazak na sastanak i predlog za promenu mesta sastanka u postojećim okolnostima vidimo kao još jedan u nizu vaših nedoslednih i neodlučnih političkih poteza.

Takav pristup složenoj političkoj i bezbednosnoj situaciji na terenu sigurno ne doprinosi smanjenju napetosti i boljem razumevanju između Hrvata i Muslimana. Zbog toga vas još jednom pozivom da, u skladu sa našim stalnim političkim i miroljubivim određenjima, i uz poštovanje napora i stavova međunarodnih faktora, sve učinite kako bi se sprečila dalja eskalacija sukoba, i da doprinesete izvršenju obaveza preuzetih pred svetom.

Pored toga, smatramo da je važno da vi lično, kako ste i obećali, obavestite muslimanski narod o stavovima koje ste izneli kopredsednicima mirovne konferencije u Ženevi, da nema spornih pitanja u vezi sa razgraničavanjem između hrvatskih i muslimanskih oblasti, i tako utičete i sprečite napade formacija Armije BiH na HVO i hrvatski narod.

Naše mišljenje je da bi hitan dolazak vaše delegacije u Mostar, uz prethodno obustavljanje komande bez osnova /sic/ gospodina Sefera HALILOVIĆA, komandanta oružanih snaga Armije BiH 17. januara 1993., a u vezi sa odlukom HVO-a Hrvatske zajednice Herceg Bosne i naredbe ministra odbrane u vladi BiH, g-dina Bože RAJIĆA, bio delotvoran korak ka rasterećenju situacije. U isto vreme, to bi bio znak vaše dobre volje i prihvatanja stvarnosti.

Molimo vas da nam hitno odgovorite i obavestite nas o tačnom vremenu dolaska vaše delegacije u Mostar.

Na kraju, želeli bismo da posebno ukažemo na to da nije u pitanju jednostrana odluka, kako su odluke HVO Hrvatske zajednice Herceg Bosne opisane u naredbi g-dina

HALILOVIĆA i medijima Republike BiH, jer pored naredbe da se formacije Armije BiH stave pod komandu HVO Hrvatske zajednice Herceg Bosna u oblastima 3, 8 i 10; i formacije HVO u oblasti 1,5, i 9 su obavezne da se stave pod komandu Armije BiH na toj teritoriji. Kao što već znate, ovo je u skladu sa ženevskim dokumentima.

S poštovanjem,

Jadranko PRLIĆ,

Predsednik HVO Hrvatske zajednice Herceg Bosna

UNITED NATIONS
Mr. Boutros Boutros Ghali
Secretary General
New York

Dear Sir:

We, the legitimate representatives of Croatian nation in the Republic of Bosnia-Herzegovina, express to you our esteem, and it is our honor and obligation to inform you of the following:

The delegation of the Croatian nation in the Republic of Bosnia-Herzegovina at the negotiations on the future constitution of the Republic of Bosnia-Herzegovina, that are held in Geneva under the United Nations and European Community's high patronage, has always pleaded for the political dialogue and termination of the war by negotiations and implementation of the policy of lasting peace.

In regard to this, the Croatian delegation was the first and only one to sign the appropriate documents suggested by Mr. Cyrus Vance and Lord Owen, co-chairmen of the conference.

Since it has been anticipated, according to the proposed documents, that the Republic of Bosnia-Herzegovina be constituted on the principles of a decentralized state

which would consist of three constitutive nations, and ten provinces (nine provinces with national characteristics and one province that would be considered an open city - the city of Sarajevo), we began to create prerequisites for implementation of the signed documents immediately after our return from Geneva, in order to stop this horrible war as soon as possible.

With your consent, the Minister of Defence of the Republic of Bosnia-Herzegovina ordered all of the military forces (Serbian, Muslim and Croatian) to act according to the cease-fire agreement.

The military leadership of the Bosnia-Herzegovina army (the army of the Muslim ^{in certain areas} nation) did not accept this order, and they started carrying out military actions against the Croatian Defence Council Units and the Croatian nation. This resulted in extensive number of casualties. Especially grave armed conflicts were those in Gorzji Vakuf.

Regardless of these incidents, we will continue with our endeavors to terminate the war drama in Bosnia-Herzegovina by political means and through the policy of the lasting peace.

to consent to these peace agreements too. Unfortunately, the Muslim side represented by Mr. Alija Izetbegović does not accept these agreements.

Mr. Izetbegović and other Muslim political leaders state, even now after the Geneva talks, that they struggle for civilian and common (unitarianist) state. This does not correspond to the wishes of the Croatian nation in any way, because in that case the power would be in the hands of the Muslim majority. Having this in mind, Mr. Cyrus Vance and Lord Owen, and their associates suggested the future constitution of the Republic of Bosnia-Herzegovina. We accepted their suggestion and signed the documents.

The accusations of the Republic of Croatia's aggression against the Republic of B-H are groundless.

No government organ of the Republic of B-H reached such a conclusion. Indeed, the Republic of B-H and the Republic of Croatia signed

the Agreement on Association & Cooperation, ^{must develop} and as two young states, they ~~have the~~ ~~common interest~~ peace and co-operation as their common advantage. The entire world is aware of what the Republic of Croatia has done for the Republic of Bosnia-Herzegovina by accommodating over 600,000 refugees and displaced persons of predominately Muslim nationality.

We express our gratitude to the co-chairmen of the Geneva Conference, other ~~repr~~ UN and EC representatives and to the UNPROFOR forces which do everything possible to stop the ~~conf~~ conflicts, especially the most recent one in Gornji Vakuf.

We wish to express our deepest respect to You and our willingness to continue with our struggle for the just and lasting peace that can be reached only through ~~negot~~ peaceful negotiations between all three nations and the acceptance of the Agreement on the future constitution of the Republic of B-H by

the other two parties to the conflict.

We beg of you to undertake all possible measures in order to protect the Croatian nation in the Republic of B-H from being attacked because they adopted this Agreement.

Mostar, January 19, 1993

Mate Boban
President of the Croatian
Community of Herzeg Bosnia

Mile Akmadžić
President of the Government of the
Republic of B-H

Co:

~~Deputy presidents~~

Co-chairmen of the Conference on
Bosnia-Herzegovina, Mr Cyrus
Vanic and Lord Owen

Chairman of the Islamic Conference

Ujedinjeni Narodi
G. Boutros Boutros Ghali
Glavni tajnik
New York

Poštovani Gospodine:

Mi, zakoniti predstavnici hrvatskog naroda u Republici Bosni i Hercegovini, ovim izražavamo naše štovanje, te nam je čast i obaveza obavijestiti Vas o sljedećem:

Poslanstvo hrvatskog naroda u Republici Bosni i Hercegovini na pregovorima o budućem ustrojstvu Republike Bosne i Hercegovine, koji se održavaju u Ženevi pod visokim pokroviteljstvom Ujedinjenih Naroda i Europske Zajednice, uvijek je zagovaralo politički dijalog i završetak rata pomoću pregovora i upotrebe politike trajnog mira.

U vezi s tim, hrvatska delegacija je bila prva i jedina koja je potpisala odgovarajuće dokumente koje su predložili G. Cyrus Vance i Lord Owen, supredsjednik konferencije. Kako se moglo očekivati, prema predloženim dokumentima, Republika Bosna i Hercegovina će se formirati na principima decentralizirane države koja bi se sastojala od tri sastavna naroda i deset pokrajina (devet pokrajina sa nacionalnim obilježjima i jedna pokrajina koja bi se smatrala otvorenim gradom – grad Sarajevo), te smo počeli stvarati preduvjete za provođenje potpisanih dokumenata odmah nakon našeg povratka iz Ženeve, s namjerom da zaustavimo ovaj strašni rat što je prije moguće.

S Vašim dopuštenjem, Ministar Obrane Republike Bosne i Hercegovine je naredio svim vojnim snagama (srpskim, muslimanskim i hrvatskim) da se ponašaju u skladu sa sporazumom o obustavi vatre.

Vojno rukovodstvo Vojske Bosne i Hercegovine (vojske muslimanskog naroda) nije prihvatilo tu naredbu, i u određenim područjima su započeli provoditi vojne akcije protiv Jedinica Hrvatskog Vijeća Obrane i hrvatskog naroda. To je imalo za posljedicu veliki broj žrtava. Posebno su kritični bili oružani sukobi koji su se odvijali u Gornjem Vakufu. Bez obzira na te incidente, mi ćemo nastaviti sa našim nastojanjima da završimo ratnu dramu u Bosni i Hercegovini pomoću političkih sredstava i kroz politiku trajnog mira. (U originalu nedostaje početak rečenice) također pristati na te mirovne sporazume. Nažalost, muslimanska strana koju predstavlja G. Alija Izetbegović ne prihvaća te sporazume. G. Izetbegović i drugi muslimanski politički vođe izjavljuju, čak i sad nakon Ženevskih pregovora, da se bore za građansku i zajedničku (unitarističku) državu. To ne odgovara željama hrvatskog naroda ni na koji način, zato jer bi u tom slučaju vlast bila u rukama muslimanske većine. Imajući to na umu, G. Cyrus Vance i Lord Owen, i njihovi suradnici su predložili buduće ustrojstvo Republike Bosne i Hercegovine. Mi smo prihvatili njihov prijedlog i potpisali dokumente.

Optužbe u vezi agresije Republike Hrvatske na Republiku Bosnu i Hercegovinu su neutemeljene.

Niti jedan organ vlade Republike Bosne i Hercegovine nije donio takav zaključak. Uistinu, Republika Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska su potpisale Sporazum o Udruživanju i Suradnji, i kao dvije mlade države, one moraju postići mir i suradnju kao njihovu zajedničku prednost. Čitav svijet je svjestan toga što je Republika Hrvatska učinila za Republiku Bosnu i

---

Hercegovinu time što je pružila utočište za 600.000 izbjeglica i prognanika većinom muslimanske nacionalnosti.

Izražavamo zahvalnost supredsjedniku Ženevske Konferencije, drugim UN i EZ predstavnicima i snagama UNPROFOR-a, koji su učinili sve što je bilo u njihovoj moći da bi zaustavili sukobe, posebno one nedavne u Gornjem Vakufu.

Želimo Vam izraziti naše najiskrenije poštovanje i našu spremnost da nastavimo sa borbom za pravedni i trajni mir koji se može postići jedino kroz mirne pregovore između sva tri naroda i prihvaćanje sporazuma o budućem ustrojstvu Republike Bosne i Hercegovine koji su sklopile druge dvije sukobljene strane. Preklinjemo Vas da poduzmete sve moguće mjere da bi zaštitili hrvatski narod u Republici Bosni i Hercegovini od napada zato jer su oni prihvatili ovaj sporazum.

Mostar, 19. siječanj 1993.

Mate Boban
Predsjednik Hrvatske Zajednice Herceg-Bosne

Mile Akmadžić
Predsjednik Valde Republike Bosne i Hercegovine

Na ruke:
Supredsjednik Konferencije o Bosni i Hercegovini, G. Cyrus Vance i Lord Owen, Predsjednik Islamske Konferencije

---

REPUBLIC OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
GOVERNMENT / VLADA
PRIME MINISTER / PREDSEDNIK

February 24, 1993

The Honorable Senator
Mr. Joseph Biden
Chairman, European Affairs Subcommittee
of the Senate Foreign Affairs Committee
United States Congress
205 Russell Office Building
Washington, DC 20010

Dear Senator Biden:

This letter concerns the testimony of Mr. Haris Silajdzic, Minister for Foreign Affairs of the Republic of Bosnia and Herzegovina, before the European Affairs Subcommittee of the Senate Foreign Affairs Committee on February 18, 1993. As Prime Minister of the Republic of Bosnia and Herzegovina, I wish to advise you that Mr. Silajdzic's testimony as a whole did not represent fully the position of the Government of the Republic of Bosnia and Herzegovina.

The position was established in its November program by consensus in the Government and the Presidency functioning as Parliament. As set forth in this program, the Government fully supports the International Conference on the Former Yugoslavia, the Co-Chairmen of the Steering Committee, Mr. Cyrus R. Vance and Lord David Owen, and their pursuit of a negotiated solution to the crisis in Bosnia and Herzegovina. We seek to achieve a just peace through this process. In our view, a just peace includes: (1) the return of all refugees and displaced persons who wish to return to their homes, (2) the establishment of an international criminal tribunal to try those accused of war crimes, (3) non-recognition of changes achieved by aggression, including ethnic cleansing; and (4) payment of reparations to those who were damaged as a result of the war.

The Government has also determined that Bosnia and Herzegovina can be politically arranged as a decentralized state. The proposals concerning establishment of provinces are an acceptable solution if not based only on ethnic principles, but rather on a combination of ethnic, geographic, historic, economic and other principles developed through negotiations. Our program includes full equality for the three peoples of Bosnia and Herzegovina: Croats, Muslims and Serbs, as recognized by the Constitution of the Republic of Bosnia and Herzegovina.

*Permanent Mission of the Republic of Bosnia and Herzegovina to the United Nations
PO Box 1896 / New York, NY 10163 / (212) 867-6743 phone / (212) 867-5412 fax*

Republika Bosna i Hercegovina
Vlada
Predsjednik

24. veljače 1993.

Časni Senator
G. Joseph Biden
Predsjednik Pododbora Europskih Poslova
Odbora Vanjskih Poslova Senata
Kongres Sjedinjenih Američkih Država
205 Russell Office Building
Washington, DC 20010

Poštovani Senatore Biden:

Ovo pismo se odnosi na svjedočenje G. Harisa Silajdžića, Ministra Vanjskih Poslova Republike Bosne i Hercegovine, pred Pododborom Europskih Poslova Odbora Vanjskih Poslova Senata dana 18. veljače 1993. Kao Premijer Republike Bosne i Hercegovine želio bih Vam priopćiti da cijelo svjedočenje G. Silajdžića nije u potpunosti predstavljalo stav Vlade Republike Bosne i Hercegovine.

Taj stav je utemeljen na temelju programa iz studenog mišljenjem većine u Vladi i Predsjedništvu koje djeluje kao Parlament. Kao što je istaknuto u tom programu, Vlada u potpunosti podržava Međunarodnu Konferenciju o Bivšoj Jugoslaviji, supredsjednika Glavnog Odbora, G. Cyrus R. Vancea i Lorda Davida Owena, i njihovo nastojanje da riješe krizu u Bosni i Hercegovini putem pregovora. Putem ovog procesa nastojimo postići pravedni mir. Prema našem mišljenju, pravedni mir uključuje: (1.) povratak svih izbjeglica i prognanika koji se žele vratiti svojim domovima, (2.) uspostavljanje međunarodnog kaznenog suda u kojem bi se sudilo onima koji su optuženi za ratne zločine, (3.) nepriznanje promjena postignutih agresijom, uključujući etničko čišćenje; i (4.) plaćanje odštete onima koji su kao posljedice rata pretrpjeli štete.

Vlada je također odredila da Bosna i Hercegovina može biti politički ustrojena kao decentaralizirana država. Prijedlozi koji se tiču osnivanja pokrajina su prihvatljivo rješenje ako se ne zasnivaju na etničkim načelima, nego radije na kombinaciji etničkih, geografskih, povijesnih, ekonomskih, i drugih načela nastalih putem pregovora. Naš program uključuje potpunu jednakost triju naroda Bosne i Hercegovine: Hrvata, Muslimana i Srba, priznatih Ustavom Republike Bosne i Hercegovine.

Republika Bosna i Hercegovina
Vlada
Predsjednik

24. veljače 1993.

Časni Senator
G. Joseph Biden
Predsjednik Pododbora Europskih Poslova
Odbora Vanjskih Poslova Senata
Kongres Sjedinjenih Američkih Država
205 Russell Office Building
Washington, DC 20010

Poštovani Senatore Biden:

Ovo pismo se odnosi na svjedočenje G. Harisa Silajdžića, Ministra Vanjskih Poslova Republike Bosne i Hercegovine, pred Pododborom Europskih Poslova Odbora Vanjskih Poslova Senata dana 18. veljače 1993. Kao Premijer Republike Bosne i Hercegovine želio bih Vam priopćiti da cijelo svjedočenje G. Silajdžića nije u potpunosti predstavljalo stav Vlade Republike Bosne i Hercegovine.

Taj stav je utemeljen na temelju programa iz studenog mišljenjem većine u Vladi i Predsjedništvu koje djeluje kao Parlament. Kao što je istaknuto u tom programu, Vlada u potpunosti podržava Međunarodnu Konferenciju o Bivšoj Jugoslaviji, supredsjednika Glavnog Odbora, G. Cyrus R. Vancea i Lorda Davida Owena, i njihovo nastojanje da riješe krizu u Bosni i Hercegovini putem pregovora. Putem ovog procesa nastojimo postići pravedni mir. Prema našem mišljenju, pravedni mir uključuje: (1.) povratak svih izbjeglica i prognanika koji se žele vratiti svojim domovima, (2.) uspostavljanje međunarodnog kaznenog suda u kojem bi se sudilo onima koji su optuženi za ratne zločine, (3.) nepriznanje promjena postignutih agresijom, uključujući etničko čišćenje; i (4.) plaćanje odštete onima koji su kao posljedice rata pretrpjeli štete.

Vlada je također odredila da Bosna i Hercegovina može biti politički ustrojena kao decentarlizirana država. Prijedlozi koji se tiču osnivanja pokrajina su prihvatljivo rješenje ako se ne zasnivaju na etničkim načelima, nego radije na kombinaciji etničkih, geografskih, povijesnih, ekonomskih, i drugih načela nastalih putem pregovora. Naš program uključuje potpunu jednakost triju naroda Bosne i Hercegovine: Hrvata, Muslimana i Srba, priznatih Ustavom Republike Bosne i Hercegovine.

Senator Joseph Biden
February 24, 1993
Page 2

The Government has also agreed upon a delegation from Bosnia and Herzegovina which is empowered to negotiate with other countries on all matters that concern our foreign relations. The delegation which represents the Republic in discussions with other countries is a delegation made up of two Croats, two Muslims and two Serbs. The issues concerning internal matters, including internal political arrangement under auspices or with necessary arbitration of the international community through United Nations or the European Community, are to be negotiated among its three peoples. This is the case with Vance/Owen peace talks, where three parties negotiate and no one party is the Government.

I therefore ask you to keep in mind that the testimony of Mr. Silajdzic on the current stage of the Vance/Owen talks and on the national history of Bosnia and Herzegovina is representative of the view of some Muslim members of the Government, and not of the Government as a whole.

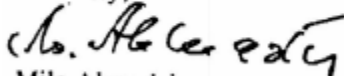
Furthermore, please be advised that the mandate of Mr. Alija Izetbegovic as President of the Presidency of the Republic of Bosnia and Herzegovina expired on December 20, 1992. He is presently without constitutional authority to act in that capacity. The Presidency, and not the President alone, is the representative body of the Republic of Bosnia and Herzegovina. Only the Presidency can invoke constitutional emergency powers, not the President alone. The President is merely *primus inter pares*. Like Mr. Silajdzic, Mr. Izetbegovic does not speak for the Presidency as a whole with respect to the current stage of the Vance/Owen talks, but only as one Muslim member of the Presidency.

I regret having to be so blunt in light of the immense suffering of Bosnia and Herzegovina's Muslims. I am nevertheless compelled as Prime Minister to bring the foregoing facts to your attention.

My Government welcomes the support of the United States and we are very grateful for such help. I will be available to discuss these matters and other issues of concern to you.

May I request your kind assistance in circulating this letter to your honorable colleagues in the United States Senate and entering this letter as a record of your esteemed Committee.

Sincerely,

Mile Akmadzic
Prime Minister

cc: President of the United States
President of the Security Council of the United Nations

Senator Joseph Biden
24. veljače 1993.
Strana 2

Vlada se također složila što se tiče delegacije iz Bosne i Hercegovine koja je ovlaštena da pregovara sa ostalim državama o svim pitanjima koja se odnose na naše vanjske poslove. Delegacija koja predstavlja Republiku u raspravama sa ostalim državama je delegacija koju čine dva Hrvata, dva Muslimana i dva Srba. O pitanjima koja se odnose na unutarnje probleme, uključujući unutarnji politički sporazum pod pokroviteljstvom ili sa potrebnom nagodbom međunarodne zajednice uz pomoć Ujedinjenih Naroda ili Europske Zajednice, tečaju pregovarati njezina tri naroda. To se odnosi na Vance/Owen mirovne pregovore, na kojima pregovaraju tri strane i niti jedna od njih nije Vlada.

Zato Vas molim imajte na umu da svjedočenje G. Siladžića o trenutnoj fazi Vance/Owen pregovora i o nacionalnoj povijesti Bosne i Hercegovine predstavlja mišljenje nekih muslimanskih članova Vlade, ali ne i Vlade u cjelini.

Nadalje, budite obaviještene da je mandat G. Alije Izetbegovića kao Predsjednika Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine istekao 20. prosinca 1992. On trenutno nema zakonsku vlast da djeluje na tom položaju. Predsjedništvo, a ne sam predsjednik, je tijelo koje predstavlja Bosnu i Hercegovinu. Samo se Predsjedništvo može pozvati na ustavne krizne snage, a ne sam predsjednik. Predsjednik je tek primus inter pares. Poput G. Siladžića, G. Izetbegović ne govori u ime Predsjedništva kao cjeline što se tiče trenutne faze Vance/Owen pregovora, već tek kao jedan muslimanski član Predsjedništva.

Žalim što moram biti tako bezobziran u kontekstu neizmjerne patnje Muslimana u Bosni i Hercegovini. Usprkos tome ja sam prisiljen kao Premijer skrenuti Vam pažnju na prije spomenute činjenice.

Moja Vlada saračno dočekuje potporu Sjedinjenih Američkih Država i vrlo smo zahvalni za tu pomoć. Na raspolaganju sam Vam da raspravljamo o tim pitanjima i ostalim pitanjima koja su Vama od značaja.

Htio bih Vas ljubazno zamoliti da mi pomognete prosljediti ovo pismo Vašim časnim kolegama u Američkom Senatu i da ovo pismo unesete kao zapis Vašeg poštovanog Odbora.

Iskreno,

Mile Akmadžić
Premijer

Kopija:
Predsjednik Sjedinjenih Američkih Država
Predsjednik Vijeća Sigurnosti Ujedinjenih Naroda

REPUBLIC OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
GOVERNMENT / VLADA
PRIME MINISTER / PREDSEDNIK

March 1, 1993

H.E. Dr. Boutros Boutros-Ghali
Secretary-General
United Nations
New York

Excellency:

I have the honor to present to you the attached letter, dated February 24, 1993, addressed to Senator Joseph Biden, Chairman of the European Affairs Subcommittee of the United States Senate Foreign Affairs Committee.

The purpose of my letter was to inform the Committee about the position of the Government of the Republic of Bosnia and Herzegovina with respect to the Vance/Owen peace talks, which is often confused with the position of the Muslim part of the Government. The issues concerning internal matters of Bosnia and Herzegovina, including internal political arrangement under auspices or with necessary arbitration of the international community, are to be negotiated among its three peoples: Croats, Muslims and Serbs. While the Government as a whole supports the Vance/Owen peace process, there is no single position of the Government on the current stage of the Vance/Owen talks. Each of the three negotiating parties has its own position on the proposal as it currently stands.

I also advised the Committee that the mandate of Mr. Alija Izetbegovic as President of the Presidency had expired. This is to demonstrate the immediate need for the international community to assist, not only in protecting Bosnia and Herzegovina's sovereignty and territorial integrity, but also in assuring that the country is governed in accordance with its democratic and constitutional principles.

I should be grateful if you would have the text of the present letter and its annex circulated as a document of the General Assembly, under agenda item 143, and of the Security Council.

Please accept, Excellency, the assurances of my highest consideration.

Sincerely,

Mile Akmadžić
Prime Minister

*Permanent Mission of the Republic of Bosnia and Herzegovina to the United Nations
PO Box 1896 / New York, NY 10163 / (212) 867-6743 phone / (212) 867-5412 fax*

Republika Bosna i Hercegovina
Vlada
Predsjednik

1. ožujak 1993.

Njegova ekscelencija Dr. Boutros Boutros-Ghali
Glavni tajnik
Ujedinjeni Narodi
New York

Ekscelencijo:

Imam Vam čast dostaviti priloženo pismo, napisano dana 24. veljače 1993., naslovljeno na Senatora Josepha Bidena, predsjednika Pododbora Europskih Poslova Odbora Vanjskih Poslova Senata Sjedinjenih Američkih Država.

Svrha mog pisma je obavijestiti Odbor o položaju Vlade Republike Bosne i Hercegovine vezano uz Vance/Owen mirovne pregovore, koji se obično zamjenjuje sa položajem muslimanske strane Vlade. Pitanja koja se odnose na unutarnje probleme Bosne i Hercegovine, uključujući unutrašnji politički sporazum pod pokroviteljstvom ili sa potrebnom nagodbom međunarodne zajednice, trebaju se pregovarati između njezina tri naroda: Hrvata, Muslimana i Srba. Dok Vlada kao cjelina podržava Vance/Owen mirovni proces, ne postoji jedinstveni položaj Vlade u vezi s trenutnom fazom Vance/Owen pregovora. Svaka od tri pregovarajuće strane ima svoj položaj u vezi sa tim prijedlogom takvim kakav je on trenutno.

Također sam obavijestio Odbor da je mandat G. Alije Izetbegovića kao Predsjednika Predsjedništva istekao. Time bih izrazio neposrednu potrebu da međunarodna zajednica prisustvuje, ne samo u zaštiti suverenosti i teritorijalnog integriteta, Bosne i Hercegovine nego također da se osigura da će se zemljom vladati u skladu sa njezinim demokratskim i ustavnim principima.

Bio bih Vam zahvalan da tekst ovog pisma i njegov dodatak pustite u opticaj kao dokument Glavne Skupštine, pod brojem dnevnog reda 143, i Vijeća Sigurnosti.

Molim Vas Ekscelencijo prihvatite jamstvo mojeg najvećeg štovanja.

Iskreno,

Mile Akmadžić
Premijer

REPUBLIC OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
GOVERNMENT / VLADA
PRIME MINISTER / PREDsjedNIK

11 May 1993

H.E. Mr. Yuliy Vorontsov
President of the Security Council
United Nations
NEW YORK

Excellency:

While I remain deeply disturbed by the recent developments in Mostar and while my offices are taking all possible measures to halt the grossly irresponsible acts of all parties and to prevent similar incidents from spreading elsewhere, I must address Your Excellency with respect to the Presidential Statement on Bosnia and Herzegovina (S/25746) adopted by the Security Council in connection with the conflict in Mostar.

Members of the Presidency and the Government of the Republic of Bosnia and Herzegovina, meeting in Citluk on 11 May 1993, have found it necessary to bring to the attention of the Security Council and the public, certain inexplicable errors in and omissions from the aforementioned Presidential Statement.

The Statement's description of the Croatian Defence Council (HVO) as "Bosnian Croat paramilitary units" misconstrues the role of HVO. HVO is a legitimate army, recognised by the Government and the Presidency, which for a long period of time represented the only regular defence force in the Republic of Bosnia and Herzegovina. HVO's tie to the Government in Zagreb, exaggerated. No one denies that this relationship became necessary, as the last option, only when the Government and the Presidency in Sarajevo were reluctant and noncooperative in joining Bosnian Croat members of the Government in taking necessary measures to protect the people of Bosnia and Herzegovina from obvious threats of war from Serbia and Montenegro.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
VLADA
PREDSJEDNIK

11. svibnja 1993

Nj.E. g. Yuliy Vorontsov
Predsjednik Vijeća sigurnosti
Ujedinjeni narodi
New York

Ekscelencijo,

Dok sam i dalje duboko zabrinut nedavnim događajima u Mostaru i dok moje službe poduzimaju sve moguće mjere kako bi zaustavile teška neodgovorna djela svih strana i spriječile da se slični incidenti dogode drugdje, primoran sam obratiti se Vašoj Ekscelenciji u svezi s Predsjedničkom izjavom o Bosni i Hercegovini (S/25746) usvojenom na Vijeću sigurnosti a u svezi sa sukobom u Mostaru.

Članovi Predsjedništva i Vlade Republike Bosne i Hercegovine nakon sastanka održanog u Čitluku 11. svibnja 1993. smatraju potrebnim Vijeće sigurnosti i javnost upozoriti na određene neobjašnjive pogreške u i izostanke iz gore spomenute Predsjedničke izjave.

Opis Hrvatskog vijeća obrane (HVO) koji se nalazi u Izjavi kao „paravojne jedinice bosanskih Hrvata“ pogrešno predstavlja ulogu HVO-a. HVO je legitimna vojska, priznata od strane Vlade i Predsjedništva, koja je dugo vremena bila (nečitljivo) snaga u Bosni i Hercegovini. Veza HVO sa vlastima u Zagrebu je predstavljena pretjerano bliskom. Nitko ne osporava da je stvaranje takve veze bilo potrebno kao posljednja opcija u trenutku kada su Predsjedništvo i Vlada u Sarajevu bili neskloni i nisu pokazali suradnju u pridruživanju bosanskim hrvatskim članovima Vlade u poduzimanju potrebnih mjera za zaštitu ljudi u Bosni i Hercegovini od očitih opasnosti od rata od strane Srbije i Crne Gore.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
Vlada

The Statement condemns the alleged Bosnian Croat offensive against Mostar, Jablanica and Dreznica. UNPROFOR forces can easily enter Jablanica and Dreznica to confirm that no conflicts whatsoever are occurring there. UNPROFOR's access to these towns is possible, in contrast to Konjic and 18 other Croat villages in that region, in which the Army of Bosnia and Herzegovina (ABH) has forbidden access to media and all international personnel, for over a month. This, I fear, is done in an apparent cover-up of crimes committed against the Bosnian Croat population there.

With respect to the tragic situation in Konjic County, I humbly request that the Security Council take all necessary steps to end the blockade of Konjic to UNPROFOR and all other parties, with all due urgency.

The Statement erroneously describes the signatories to the cease-fire as the "Government of Bosnia and Herzegovina" and the "Bosnian Croat party".

The president of the Government (Prime Minister) of the Republic of Bosnia and Herzegovina, four current ministers in that Government, the deputy and assistant to the Minister for Foreign Affairs, as well as three members of the Presidency of the Republic of Bosnia and Herzegovina, meeting in Citluk, vigorously object to the Council's use of the term "Government of Bosnia and Herzegovina" when referring solely to the Muslim part of that government. This objection has been previously noted in my letter to the Secretary General and the President of the Security Council dated 19th of February 1993, (S/25320).

We, as Bosnian Croat members of the Government and the Presidency, dispute the legality of the extreme members of the Muslim part of the Government in Sarajevo treating the institutions of government, including the right to represent and use official titles of the Government of the Republic of Bosnia and Herzegovina, as well as the right to name ambassadors of the Republic of Bosnia and Herzegovina as an exclusive domain.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
VLADA

Izjava osuđuje navodnu ofenzivu bosanskih Hrvata na Mostar, Jablanicu i Drežnicu. Snage UNPROFOR-a mogu vrlo jednostavno ući u Jablanicu i Drežnicu kako bi potvrdile da se nikakvi sukobi tamo ne odvijaju. Pristup UNPROFOR-a tim gradovima je moguć za razliku od ulaska u Konjic i 18 drugih hrvatskih sela u tom području gdje Armija Bosne i Hercegovine (ABH) zabranjuje pristup medijima i svom međunarodnom osoblju već mjesec dana. Bojim se da je to u cilju prikrivanja zločina počinjenih protiv bosanskih Hrvata na tom području.

Glede tragične situacije u Konjicu ponizno molim da Vijeće sigurnosti poduzme sve potrebne mjere kako bi prekinulo blokadu Konjica za UNPROFOR i druge strane u najkraćem mogućem roku.

U Izjavi se pogrešno navode potpisnici prekida vatra kao „Vlada Bosne i Hercegovine“ i „bosanski Hrvati“.

Predsjednik Vlade Republike Bosne i Hercegovine, četiri trenutna ministra u toj Vladi, zamjenik i pomoćnik ministra vanjskih poslova kao i tri člana Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine, sastavši se u Čitluku, oštro se protive uporabi termina „Vlada Bosne i Hercegovine“ kada se u Izjavi govori o isključivo muslimanskom dijelu te Vlade. Ovo protivljenje prethodno sam izrazio i u pismu upućenom Glavnom tajniku i predsjedniku Vijeća sigurnosti od 19. veljače 1993. (S/25320).

Mi, bosansko-hrvatski članovi Vlade i Predsjedništva osporavamo legitimitet ekstremnih članova muslimanskog dijela Vlade u Sarajevu za korištenje institucija vlasti, uključujući pravo na predstavljanje i korištenje službenih naslova Vlade Republike Bosne i Hercegovine, kao i pravo na imenovanje veleposlanika Republike Bosne i Hercegovine kao njihova isključiva prava.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

Vlada

We also humbly remind the Council that the "Bosnian Croat party" does not exist. The Bosnian Croats articulated their political desires in electing representatives of the Croatian Democratic Union (HDZ) during democratic elections held in Bosnia and Herzegovina in 1991. This party continues to receive a clear mandate to express the political views of Croats in Bosnia and Herzegovina with greater support than ever before.

Mr. Mate Boban, leader of Bosnian Croats, is a member of the Republic's Parliament, as well as the legally elected president of HDZ of Bosnia and Herzegovina. He is currently serving his electorate as president of the Croat Community of Herzeg-Bosnia.

The Statement is indeterminate in its charge that the actions of the Bosnian Croats in Bosnia and Herzegovina have not been in keeping with their signature to the Peace Plan for the Republic of Bosnia and Herzegovina. In the course of negotiations and since executing the Peace Plan the Bosnian Croat side has shown a high degree of cooperation and willingness to carry out provisions of the Plan as soon as possible. Ample evidence exists however, which suggests that the conflict in Mostar resulted precisely because extreme members of the Muslim population do not wish to have anything to do with the Peace Plan and its implementation.

The aforementioned errors contained in the Statement may be a result of limited information. However, such errors and charges are not in keeping with the noble principles embodied in the Charter of the United Nations.

We sincerely hope that these errors will be corrected in due time. The Bosnian Croats, ^{one} of the three constituent peoples of the Republic of Bosnia and Herzegovina, through its legal representatives, continue to seek cooperation with all international factors, and especially with the United Nations, in a most constructive manner, in order to promote peace in and assure the establishment of sovereignty of the Republic of Bosnia and Herzegovina.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
VLADA

Isto tako s poštovanjem želimo podsjetiti Vijeće sa strana „Bosanski Hrvati“ ne postoji. Bosanski Hrvati izrazili su svoje političke težnje kroz izbor predstavnika Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) u demokratskim izborima održanim u Bosni i Hercegovini 1991. Ova stranka i dalje ima jasan mandat izražavanja političkih stajališta Hrvata u Bosni i Hercegovini i to sa većom potporom nego ikad ranije.

Gospodin Mate Boban je čelnik bosanskih Hrvata i član Parlamenta Republike kao i legalno izabrani predsjednik HDZ-a Bosne i Hercegovine. Trenutno služi svom biračkom tijelu kao predsjednik Hrvatske zajednice Herceg-Bosne.

Izjava je neodređena u svojoj optužbi da djela bosanskih Hrvata u Bosni i Hercegovini nisu u skladu sa potpisom na Mirovnom planu za Republiku Bosnu i Hercegovinu. Tijekom pregovora kao i nakon potpisivanja Mirovnog plana bosanski su Hrvati pokazali veliki stupanj suradnje i želje za provedbom odredaba Plana u najkraćem mogućem roku. Međutim postoji velika količina dokaza koja upućuje na to da je do sukoba u Mostaru došlo zbog toga što ekstremni članovi muslimanske populacije ne žele sudjelovati u Mirovnom planu i njegovoj provedbi.

Gore navedene pogreške koje se nalaze u Izjavi mogu biti posljedica nedovoljnih informacija. Međutim, takve pogreške i optužbe nisu u skladu s časnim načelima sadržanim u Povelji Ujedinjenih naroda.

Iskreno se nadamo da će se ove pogreške ispraviti uskoro. Bosanski Hrvati kao jedan od tri konstitutivna naroda u Republici Bosni i Hercegovini, kroz svoje zakonske predstavnike i dalje nastoje surađivati sa svim međunarodnim čimbenicima i posebno sa Ujedinjenim narodima na najkonstruktivniji način, a u sliju promoviranja mira i osiguranja uspostave „suvereniteta Republike Bosne i Hercegovine“.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

Vlada

further, we sincerely hope that the Council will consider the situation in Konjic Country, with all due urgency, as it rightfully did regarding the situation in Mostar.

Excellency, I regret having to be so blunt in light of the immense suffering of Bosnia and Herzegovina's Muslims and in respecting the immense integrity of the Council's decisions. I am nevertheless compelled as Prime Minister to bring the foregoing facts to your attention.

Please accept, Excellency, the assurances of my highest consideration.

Sincerely,

Mile Akmadzic
Prime Minister of the
Republic of Bosnia and Herzegovina

cc: Co-Chairman of the IC FY

Mile Akmadzic

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
VLADA

Nadalje, iskreno se nadamo da će Vijeće u najkraćem roku razmotriti situaciju u Konjici kako je to s punim pravom učinilo u glede situacije u Mostaru.

Ekscelencijo, žalim što sam bio prinuđen biti ovako izravan u svijetlu ogromne patnje kroz koju prolaze Muslimani Bosne i Hercegovine a uz svo dužno poštovanje prema integritetu Vijeća u donošenju odluka. Ipak sam kao Predsjednik Vlade bio obvezan predočiti Vam ove činjenice.

Ekscelencijo, primite izraze mog najdubljeg štovanja.

Iskreno Vaš,

Mile Akmadžić
Predsjednik Vlade
Bosne i Hercegovine

Cc: su-predsjedatelj ICTY-a

(okrugli žig)

(potpis)

Generalnom tajniku UN
Predsjedniku Vijeća sigurnosti UN
Supresjedateljima Međunarodne
konferencije o bivšoj Jugoslaviji

Štovana gospodo,

Izveštujemo vas, da su muslimanske snage Armije BiH izvršile oružani napad na područja grada i regije Mostara. Napad je počeo 30. lipnja 1993. godine i još uvijek traje uz upotrebu svih raspoloživih oružanih sredstava i sa preko 4.000 vojnika.

Ova agresija na Hrvatski narod i provinciju u kojoj Hrvati čine većinsko stanovništvo prouzrokovala je do sada veliki broj mrtvih i ranjenih i dovela do novog protjerivanja hrvatskog stanovništva od svojih domova.

Nakon slične agresije izvršene u srednjoj Bosni ovo je ponovni pokušaj muslimanske armije da vojnom silom okupira provincije koje se po Vance - Owenovom mirovnom planu smatraju pretežno hrvatskim.

Cilj ove agresije je onemogućavanje primjene već postignutih mirovnih sporazuma, spriječavanje daljnjeg mirovnog procesa i odgađanje razgovora o budućem političkom uređenju Bosne i Hercegovine. U suštini to je borba za teritorij na kojem bi se u budućim mirovnim pregovorima rezultati etničkog čišćenja mogli smatrati svršenim činom.

Mi, predstavnici Hrvatskog naroda u državnim organima Bosne i Hercegovine, izražavamo svoju privrženost rješavanju svih sporova mirnim putem, zalažemo se za suverenu i nezavisnu Bosnu i Hercegovinu u kojoj će sva tri njena konstitutivna naroda biti jednakopravna i koji će putem pregovora odlučiti o njenom unutrašnjem uređenju.

Molimo vas, da razmotrite ovu situaciju i da poduzmete sve potrebne mjere u cilju spriječavanja daljnje agresije na Hrvatski narod i njegove prostore u Bosni i Hercegovini i da omogućite nastavak mirovnih pregovora pod vašim visokim pokroviteljstvom.

Mostar, 01. srpnja 1993.

Predsjednik Vlade
Republike Bosne i Hercegovine

Mile Akmadžić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO ODBRANE - MINISTARSTVO OBRANE

Br: 13-42-14/93

Sarajevo, 25. 02. 1993. godine

VLADA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PREDMET: Stavljanje u funkciju okruga Mostar i Livno. -

Prema odredbama člana 19. Uredbe sa zakonskom snagom o obrazovanju i radu okruga ("Službeni list R BiH", br: 12/92, 14/92, 18/92 i 21/92), skupština okruga obrazuje predsjedništvo okruga. Istovremeno, članom 60. ove uredbe regulisano je da Predsjedništvo R BiH imenuje republička povjereništva za okruge čiji je osnovni zadatak da izvrše pripreme i organizuju konstituisanje skupštine okruga.

U skladu sa navedenim odredbama Predsjedništvo R BiH je donijelo Rješenje o obrazovanju republičkih povjereništva za okruge ("Službeni list R BiH", br: 16/92 i 19/92), u kojem je, između ostalog, naznačeno da republičko povjereništvo za okrug vrši funkciju predsjedništva okruga do konstituisanja predsjedništva okruga.

Prema posljednjim informacijama iz okruga, dobijenih do 25.02.1993.godine, formirani su okružni organi u okruzima: Bihać, Goražde, Tuzla i Zenica, s tim da u okruzima Banja Luka, Doboј, Sarajevo i Travnik imenovana republička povjereništva za ove okruge vrše funkciju predsjedništava tih okruga.

Okrug Mostar za područja opština: Bileća, Čapljina, Čitluk, Gacko, Grude, Jablanica, Konjic, Široki Brijeg, Ljubinje, Ljubuški, Mostar, Neum, Nevesinje, Posušje, Stolac i Trebinje, te Okrug Livno za područje opština: Glamoč, Kupres, Livno, Prozor i Tomislavgrad, još uvijek nisu stavljeni u funkciju.

Zbog poznatih razloga, prije svega, političke prirode koje se odnose na uspostavu vlasti tzv. "Herceg-Bosna" nije odmah pristupljeno konstituisanju okruga Mostar i Livno u skladu sa pozitivnim propisima Republike Bosne i Hercegovine.

Ipak, u cilju stavljanja u funkciju ovih okruga Vlada Republike Bosne i Hercegovine uputila je pismo g. Matu Bobanu 27.09.1992.godine u kome se po pitanju stavljanja u funkciju ovih okruga, između ostalog kaže: "...Početkom rata, u vrlo složenim uvjetima u mostarskoj i livanjskoj regiji formirani su privremeni organi vlasti Herceg-Bosne.

Sporazumom između Republike Hrvatske i Republike BiH od 21.07.1992.godine utvrđeno je da će se privremena vlast Herceg-Bosne uskladiti sa zakonodavstvom RBiH. Stoga predlažemo da u cilju ujednačavanja prakse organiziranja ratnih organa na cijeloj teritoriji RBiH pokrenete postupak preimenovanja privremenih organa vlasti Herceg-Bosne za regije Mostar i Livno u okružne organe okruga Mostar i Livno, u skladu sa pomenutom uredbom." Istovremeno, ovim pismom se traži od g. Bobana da predloži kandidate za najodgovornije funkcije u organima i tijelima tih okruga.

Prema saznanjima ovog ministarstva zvaničnog odgovora ili stava po ovom pitanju nisu dobijena od g. Mate Bobana. Iz tih razloga Ministarstvo odbrane, ponovo pokreće inicijativu, da se okruzi Mostar i Livno stave u funkciju i predlaže Vladi RBiH da, u skladu sa članom 56. i 60. Uredbe, uputi Predsjedništvu RBiH prijedlog donošenja

o d l u k e

1. Okruzi Mostar i Livno stavljaју se u funkciju sa 01.03.1993.godine;
2. U cilju konstituisanja skupštine okruga Mostar i Livno i drugih organa, Predsjedništvo RBiH imenuje republička povjereništva za navedene okruge, od tri člana, iz reda poslanika Skupštine RBiH sa područja ovih okruga.

ZAMJENIK MINISTRA

Munib Bisić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

Vlada

Ministarstvo energetike, rudarstva i industrije

Sarajevo, 3.3.1993.g.

g. Zijad Demirović

M O S T A R

Cijenjeni g. Demiroviću,

Šaljemo Vam pismo koje smo danas uputili g. Pašaliću, g. Masleši i g. Prliću. O stavljanju u funkciju okruga Mostar i Livno. Uvjereni smo da su ti dokumenti zanimljivi i za vas s obzirom na politički angažman koji imate. Molimo Vas da priložene materijale prosljedite g. Prliću, nakon što za Vaše potrebe napravite kopiju svih materijala.

S najboljim željama i poštovanjem Vama, g. Oručeviću i svim ostalim.

MINISTAR

prof.dr. Rusmir Mahmutćehajić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

Vlada

Sarajevo, 3.3.1993.godine
Broj:

ARMIJA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
ZAPOVJEDNIŠTVO 4. KORPUSA
G. Arif Pašalić, zapovjednik
M O S T A R

G. Pašaliću,

Šaljemo Vam Zaključak Vlade Republike Bosne i Hercegovine o hitnoj provedbi radnji radi stavljanja u funkciju okruga Mostar i Livno. Molimo Vas da, u suradnji Centrom službi bezbjednosti Mostar i drugim političkim činiocima na tome području, obavite kontakte i dogovore o izboru po tri povjerenika iz redova zastupnika u Skupštini Republike Bosne i Hercegovine (spisak u prilogu), kako bi ti povjerenici proveli potrebne aktivnosti radi aktiviranja okruga Mostar i Livno.

Pored navedenog zaključka i spiska, šaljemo Vam Instrukciju o primjeni propisa o organiziranju i funkcioniranju Vlasti Republike Bosne i Hercegovine u ratnim uslovima.

S poštovanjem,

Kopija dostavljena:

- CSB Mostar
(g.Ramo Masleša, načelnik)
- g.Jadranko Prlić
(opunomoćenik Vlade R BiH)

OTPREDSJEDNIK VLADE R BiH
Dr. Zlatko Lagumdžija

Z A P I S N I K

sa XXX sjednice HVO HZ H-B, održane dana 13. ožujka 1993. godine
a početkom u 10,00 sati

Sjednica je održana u zgradi HVO HZ H-B, u Mostaru.

Sjednici su nazočni: dr. J. Prlić, predsjednik koji i
rukovodi sjednicom te: V. Šoljić, M. Tomić, I. Žuljević, I. Šarac,
S. Božić, K. Sesar, Z. Perković, M. Bukvić, D. Tačić, S. Nussbaum,
D. Marić i M. Džidić.

Za sjednicu predložen je slijedeći

D N E V N I R E D

1. Razmatranje izvršenja postavljenih zadataka na sjednicama i
radnim dogovorima HVO HZ H-B;
2. Razmatranje zaključaka Vlade RBiH ;

AD.2

Nakon razmatranja zaključaka Vlade R BiH o provedbi radnji s ciljem stavljanja u funkciju tzv. okruga i na područjima Mostara i Livna, prosuđeno je da utemeljenje okruga, kao posebnih društveno-političkih zajednica koje bi trebale funkcionirati za vrijeme ratnog stanja nije predviđeno ni važećim Ustavom R BiH, niti je sukladno Vens-Ovenovu mirovnom planu, kao ni sporazumu koji su na pregovorima u Njujorku potpisala muslimanska i hrvatska izaslanstva.

Sama činjenica da se za sprovedbu odluke o okruzima zadužuju zapovjedništvo tzv. 4. korpusa Armije BiH i Centar službi bezbjednosti MUP BiH u Mostaru, te da instrukciju za sprovedbu odluke potpisuje zamjenik ministra obrane u Vladi BiH g. Munib Bisić, a ne ministar obrane g. Božo Rajić ili Vlade u naslovu, upućuje na nelegitimnost i opravdava sumnju nije li u pitanju još jedan pokušaj uspostavljanja teritorijalne podjele BiH sa stanovišta interesa koje, barem deklarativno, ne zastupa muslimanska strana u mirovnim pregovorima, a kojeg uopće ne prihvata ni hrvatsko izaslanstvo, niti podržavaju su predsjedatelja Konferencije g. Vens i g. Owen.

Pored toga što je nelegitimna i neprihvatljiva odluka o okruzima je praktično neostvarljiva. Primjera radi, okrug Mostar obuhvaća, po toj odluci, i općina Bileća, Gacko, Ljubinje, Nevesinje i Trebinje, a one su već gotovo godinu dana u cijelosti pod okupacijom agresora. S druge strane, iz popisa zadaća i ovlasti upravnih tijela okruga, prepoznaje se podjela BiH na unitarističkoj osnovi preko koje bi jačala centralna republička vlast, obavljajući - samo u drugoj formi - koncept, sličan bivšoj Jugoslaviji. To Hrvatski narod i njegova izaslanstva ne mogu nikada prihvatiti .

U odluci o instaliranju tzv. okruga Mostar i Livno, očevidno se ignorira postojanje HVO NE H-B.

Ignoriraju se i ogromni rezultati u organiziranju obrane i već ostvarenom funkcioniranju privremene izvršne vlasti na području HZ H-B. A neosporan su činjenice da je HVO HZ H-B organizirao vrlo učinkovit otpor srpskom agresoru na značajnom dijelu prostora BiH i da je jedino na području HZ H-B funkcioniraju svi važni segmenti izvršne vlasti: oružane snage, policija, sudstvo, PTT, platni promet, većim dijelom školstvo i gospodarstvo i dr. Na kraju je zaključeno da ne postoji ustavni osnov za pomenutu odluku, te da će naredne aktivnosti HVO HZ H-B biti utemeljene na konceptu i praktičnim rješenjima Vens - Owenova plana a što se uopće ne prepoznaje u odlukama i inicijativama tijela centralne republičke vlasti. Zbog svega iznesenog, HVO HZ H-B o naknadi utemeljenja tzv. okruga od strane Vlade R BiH, će svaki pokušaj sprovedbe pomenute odluke smatrati nelegalnim, protiv čega će poduzeti najenergičnije mjere.

Šapisnik vodio

Miroslav Džidić, v.r.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

Vlada

*Ministarstvo energetike, rudarstva i industrije*Broj: 01-80-38/93
ODBRANA REPUBLIKE
DRŽAVNA TAJNA

Sarajevo, 6.2.1993. godine

JAVNO PODUZEĆE "SLOBODAN PRINCIP-SELJO"
na ruke direktora g. Nikole Križanovića
VITEZ

PREDMET: Izvršavanje djelatnosti javnog poduzeća

I

Članom 2.stav 2.Uredbe sa zakonskom snagom o proizvodnji i prometu naoružanja i vojne opreme ("Službeni list R BiH", broj 11/92), između ostalih utvrđeno je da i "Slobodan Princip-Seljo" nastavlja sa radom kao javno poduzeće za proizvodnju naoružanja i vojne opreme. Položaj poduzeća, uslovi rada i način izvršavanja poslova i zadataka, u okviru utvrđene djelatnosti, utvrđeni su ovom uredbom i Uredbom sa zakonskom snagom o javnim poduzećima ("Službeni list R BiH", broj 44/92), kao i drugim općim aktima Vlade Republike Bosne i Hercegovine i rješenjima Ministarstva energetike, rudarstva i industrije, Ministarstva obrane i Ministarstva unutrašnjih poslova, te Štaba Vrhovne komande oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine.

Saglasno pomenutoj Uredbi, Vlada Republike Bosne i Hercegovine, svojim rješenjem, strogo povjerljivo broj: 65/92 od 23. ož. 1992. godine, imenovala je privremeni upravni odbor i privremenog direktora u Javnom poduzeću "Slobodan Princip-Seljo" uz naredjivanje sprovođenja važnijih zadataka sa ciljem zaštite i djelovanja tog javnog poduzeća.

Sva ova dokumenta su vam na prikladan način dostavljena, uz upozorenje za blagovremeno i potpuno izvršavanje utvrđenih zadataka.

Iako niste sami izradili i dostavili prijedlog Plana proizvodnje za vrijeme ratnog stanja, Ministarstvo energetike, rudarstva i industrije i Ministarstvo obrane su izradili specifikaciju sredstava naoružanja i vojne opreme, uz upozorenje da se sva ostvarena proizvodnja stavi na raspolaganje Glavnom štabu Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine. Ova specifikacija i zahtjevi dostavljeni su vam na odgovarajući način putem ovlaštenog radnika Javnog poduzeća u državnoj svojini za promet naoružanja i vojne opreme "Magnum Scutum", BH kompanija za uvoz i izvoz.

Medjutim, iako ste Privremeni upravni odbor i Vi, kao privremeni direktor, bili obavezni da redovito informirate Vladu Republike Bosne i Hercegovine, putem Ministarstva energetike, rudarstva i industrije o svim pitanjima u sprovođenju pomenute Uredbe i rješenja, do danas niste pružali bilo kakva obavještenja.

II

Na osnovu ovakvog stanja odnosa i naših saznanja pribavljenih od strane nadležnih organa Republike Bosne i Hercegovine, a i upozorenja građana Republike Bosne i Hercegovine, može se zaključiti da Privremeni upravni odbor i Vi, g. direktore, ne izvršavate utvrđene obaveze na zadovoljavajući način ili pak imate zapreke takve prirode koje Vam to onemogućavaju, a ovo Ministarstvo o tome ne obavještavate.

III

U cilju prevazilaženja ovakvog stanja odnosa i izvršavanja obaveza tog poduzeća kao poduzeća značaja za obranu Republike zahtjevamo da odmah - bez odlaganja.

1. Upoznate Privremeni upravni odbor javnog poduzeća o sadržanu ovog pisma, radi poduzimanja odgovarajućih radnji i postupaka na izvršavanju zadataka iz djelokruga tog poduzeća;
2. Podnesete potpuniji izvještaj o stanju izvršavanja poslova i zadataka naznačenih u tački 3. prim. rješenja, sa naročitim osvrtom na:
  - stanje fizičkog obezbjeđenja objekata, uređaja i opreme, i gotovih proizvoda,
  - stanje izvršenja plana proizvodnje prema specifikaciji Ministarstva, uz navođenje eventualnih zapreka u proizvodnji,
  - stanje plasmana gotovih proizvoda i potpunost poštivanja obaveze stavljanja na raspolaganje sve proizvodnje Glavnom štabu Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine, uz obaveznu naznaku isporuke nekom drugom korisniku i po čijem odobrenju,
  - usaglašavanje upisa u sudski registar kod nadležnog suda o čemu će Te nam dostaviti rješenje Suda o upisu Javnog poduzeća.

IV

U izvršavanju djelatnosti javnog poduzeća u skladu sa naprijed navedenim propisima i rješenjima, dužni ste osigurati potpuno i bez alternativa:

1. fizičko osiguranje objekata, opreme i uređaja Javnog poduzeća, te gotovih proizvoda i uređnosti njihove isporuke prema otpremnim dokumentima vršiti isključivo vlastitim osiguranjem, a ako to iziskuje potrebe angažirati i jedinice Armije Republike Bosne i Hercegovine ili Ministarstva unutarnjih poslova Republike Bosne i Hercegovine;
2. zabranjuju se bilo kakve promjene statusa Javnog poduzeća;
3. izuzimanje sredstava iz Javnog poduzeća može se vršiti isključivo na osnovi specifikacije koju daje Ministarstvo energetike, rudarstva i industrije i Ministarstvo obrane. Sva proizvodnja po ovim specifikacijama stavljat će se na raspolaganje Štabu Vrhovne komande Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine - Logistički centar u Visokom ili po njihovom nalogu nekom drugom logističkom centru;
4. Eventualno izdavanje zaliha reprodukcionog materijala Javnog poduzeća trećim licima može se realizirati isključivo u skladu sa rješenjem Ministarstva energetike, rudarstva i industrije uz suglasnost Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Bosne i Hercegovine;
5. Prodaja proizvoda iz proizvodnog programa Javnog poduzeća na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine, a za koje nisu zainteresovane Oružane snage Republike Bosne i Hercegovine može se vršiti isključivo uz prethodnu saglasnost Ministarstva energetike, rudarstva i industrije i Ministarstva obrane;
6. Prodaju iz proizvodnog programa Javnog poduzeća izvan teritorije Republike Bosne i Hercegovine može se vršiti isključivo ovlaštena BH kompanija "Magnum Scututti" uz prethodnu suglasnost Ministarstva energetike, rudarstva i industrije i Ministarstva obrane.

/za neizvršavanje zadataka po ovom pismu i neobezbjedenje sprovođenja zakonitosti u poslovanju Javnog poduzeća "SPS" snosit ćete sve štetne posljedice, uključujući i krivičnu odgovornost, u skladu sa zakonom.

U provođenju ovih zadataka za pružanje eventualno potrebne pomoći obratite se nadležnom organu, odnosno službi Ministarstva unutarnjih poslova Republike Bosne i Hercegovine i nadležnoj komandi Armije Republike Bosne i Hercegovine.

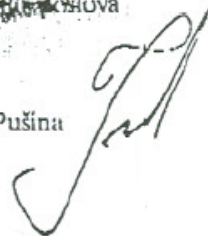
Uz suglasnost:

zamjenik ministra obrane

Munib Bisić

minister unutar
poslova

mr Jusuf Pušina

Dostavljeno:

- 1. Naslovu;
- 2. Ministarstvu obrane;
- 3. Ministarstvu unutarnjih poslova;
- 4. Štabu VK OSR BiH;
- 5. Okragu Travnik
- 6. Arhivi.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo odbrane - Ministarstvo obrane

Broj: 02-*80-622*/93.

Sarajevo, 24.02.1993. godine

OKRUŽNI SEKRETARIJAT OBRANE

- S V I M A -

PREDMET: Instrukcije o primjeni propisa o organiziranju i funkcioniranju vlasti RBiH u ratnim uslovima, **dostavlja se.**

Zbog informativne blokade u kojoj se nalazi Republika Bosna i Hercegovina, svim sekretarima obrane nije bilo moguće dostaviti "Službeni list RBiH", u kome se objavljuju propisi i drugi akti, koji su doneseni od početka agresije na Republiku.

Radi toga mnogi propisi nisu ni mogli biti primijenjivani, što se odrazilo na organiziranje i funkcioniranje vlasti u Republici.

Po zaključku Vlade, ministar obrane je, u suradnji sa ministrom pravosuđa i uprave i ministrom unutarnjih poslova, donio Instrukcije o primjeni propisa o organiziranju i funkcioniranju vlasti Republike Bosne i Hercegovine u ratnim uvjetima.

Potrebno je da navedene Instrukcije, sa priložima, u suradnji sa drugim okružnim organima umnožite i dostavite u sve općine, sve mjesne zajednice na području okruga, svim komandama, jedinicama, štabovima i ustanovama oružanih snaga, kao i poduzećima od posebnog interesa za obranu okruga i općina, radi njihovog provođenja.

PRAMJENIK MINISTRA
Sunib Bisić

[Handwritten signature]

Na osnovu čl. 58 i 59, Zakona o državnoj upravi - Prečišćeni tekst ("Službeni list SR BiH", br. 8/90, 22/90, 10/91 i 14/91 i "Službeni list RBiH", br. 4/92, 6/92 i 21/92), ministar obrane, u suradnji sa ministrom pravosuđa i uprave i ministrom unutarnjih poslova, d o n o s i

I N S T R U K C I J E
O PRIMJENI PROPISA O ORGANIZIRANJU I FUNKCIONIRANJU
VLASTI REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
U RATNIM UVJETIMA

I

Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine odlukom od 20. juna 1992. godine ("Službeni list RBiH", broj 7/92) proglasilo je ratno stanje na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine, sa ciljem da se na temelju prava građana na individualnu i kolektivnu samoobranu omogući efikasnije angažiranje svih ljudskih i materijalnih potencijala u domovini i inozemstvu radi njihovog stavljanja u funkciju oslobođenja Republike Bosne i Hercegovine od agresora, kao i radi uspostavljanja narušenog pravnog poretka i stvaranja uvjeta za povratak svih prognanih stanovnika Republike Bosne i Hercegovine na njihova ognjišta.

U ostvarivanju navedenih ciljeva, pored organiziranja oružane komponente obrane, organiziranje i uspješno funkcioniranje vlasti je od izuzetnog značaja.

Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, kao zakonodavni organ Republike u ratu, donijelo je propise kojima se uređuje organiziranje i vršenje vlasti u uvjetima rata.

Tako su donesene:

1. Uredba sa zakonskom snagom o imenovanju republičkih povjerenika ("Službeni list RBiH", br. 4/92 i 9/92) .

Prema ovoj uredbi, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine može imenovati republičke povjerenike u općinskim i gradskim zajednicama, ukoliko općinski ili gradski organi i organizacije ne izvršavaju poslove predviđene Ustavom, zakonom i drugim propisima. Također, može se odlukom o imenovanju republičkog povjerenika izvršiti raspuštanje svih organa u opštinskim i gradskim zajednicama i sve njihove ovlasti mogu se prenijeti na republičkog povjerenika. Tamo gdje nije izvršeno raspuštanje opštinskih i gradskih organa, republički povjerenici predlažu mjere za osposobljavanje opštinskih i gradskih organa i organizacija, da blagovremeno izvršavaju poslove predviđene Ustavom, zakonom i drugim propisima i pomažu im u radu.

2. Uredba sa zakonskom snagom o obrazovanju i radu okruga ("Službeni list RBiH", br. 12/92, 14/92, 18/92 i 21/92).

Ovom uredbom propisano je da se obrazuju okruzi kao posebne društveno-političke zajednice koje će funkcionirati za vrijeme ratnog stanja.

Područja okruga sačinjavaju područja općina utvrđena ovom uredbom.

Okruzi obezbjeđuju i povezuju građane, poduzeća i druge pravne osobe na svom području u funkciju obrambenog i oslobodilačkog rata i stalnog funkcioniranja organa vlasti Republike Bosne i Hercegovine.

Okrug, preko okružnih organa, u okviru svojih prava i dužnosti, u skladu sa obrambenim aktivnostima i mjerama Republike naročito obezbjeđuje:

mobiliziranje svih raspoloživih ljudskih snaga i materijalnih sredstava i mogućnosti radi stalnog razvitka i jačanja oružane borbe na području okruga i uspješnog funkcioniranja političkog i ekonomskog sustava; **organiziranje**, upotrebu i rukovođenje civilnom zaštitom, službom osmatranja i obavještanja, vezama rukovođenja i kriptozastitom i drugim oblicima oružanog otpora; **usmjeravanje** rada poduzeća i drugih pravnih osoba radi zadovoljavanja materijalnih i drugih potreba za organiziranje i vođenje oružanog otpora;

povezivanje snaga otpora i usmjeravanje ljudstva i materijalnih sredstava općine prema stepenu važnosti zadataka i mjera ugroženosti i težini ratom izazvanih posljedica na pojedinim područjima okruga; poduzimanje mjera zaštite i spasavanja te zbrinjavanje stanovništva i angažiranje jedinica i drugih snaga civilne zaštite na saniranju posljedica izazvanih ratnim dejstvima; **organiziranje** oružane borbe na području okruga i rukovođenje tom borbom; **organiziranje** i vršenje poslova i zadataka koje su uredbama sa zakonskom snagom i drugim propisima stavljeni u nadležnost okruga kao i **utvrđivanje** organizacije i rada okružnih organa uprave i drugih okružnih organa i stvaranje uvjeta za njihov rad.

Okružni organi mogu donositi propise iz nadležnosti općina, ako to zahtijevaju interesi obrane tog okruga.

Sredstva za rad okružnih organa obezbjeđuju se u republičkom budžetu.

Organi okruga su:

- Skupština okruga,
- Predsjedništvo okruga,
- Izvršni odbor okruga,
- okružni organi uprave, (sekretarijat obrane, sekretarijat privrede, sekretarijat financija, radnih odnosa, pravosuđa i uprave, sekretarijat društvenih djelatnosti i sekretarijat obnove),
- posebni okružni organi (okružni štab obrane, okružni štab civilne zaštite, okružni centar za obavještanje i okružna jedinica veze), i
- drugi okružni organi (viši sud, više javno tužilaštvo, viši sud za prekršaje i kazneno-popravne organizacije).

Skupštine okruga čine, i to:

1. Banja Luka - 31 odbornika,
2. Bihać - 15 odbornika,
3. Doboј - 21 odbornik,
4. Mostar - 33 odbornika,
5. Sarajevo - 27 odbornika,
6. Travnik - 17 odbornika.

7. Tuzla - 37 odbornika,
8. Zenica - 9 odbornika.
9. Goražde - 19 odbornika. i
10. Livno - 11 odbornika.

Odbornici se biraju iz reda odbornika u skupštinama općina, odnosno Skupštini grada Sarajeva, na prijedlog izvršnog odbora.

Ako je većina odbornika skupštine okruga poginula, nestala, zarobljena ili dezertirala, Predsjedništvo okruga može privremeno izvršiti izbor novih odbornika iz reda građana na području okruga.

Broj odbornika koji ulaze u skupštine okruga iz općina koje čine okrug, određen je Odlukom Vlade Republike Bosne i Hercegovine o broju i načinu izbora odbornika iz skupština općina i Skupštine grada Sarajeva u skupštine okruga ("Službeni list RBiH", broj 16/92).

U općinama u kojima nije izvršen izbor ratnog predsjedništva, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine može imenovati predsjedništvo općine koje će vršiti funkciju dok se ne steknu uvjeti da se izvrši izbor predsjedništva od strane legalnih organa općine.

3. Uredba sa zakonskom snagom o funkcioniranju mjesnih zajednica za vrijeme ratnog stanja i u slučaju neposredne ratne opasnosti ("Službeni list RBiH", broj 16/92).

Skupština općine, odnosno ratno predsjedništvo u ulozi skupštine općine, odnosno povjerenik kojeg je odredilo Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, može, na inicijativu ili po osobnoj procjeni, donijeti odluku o obrazovanju nove mjesne zajednice, izmjeni postojećih mjesnih zajednica (razdvajanje, pripajanje ili spajanje dvije ili više mjesnih zajednica) i odrediti broj predstavnika građana u skupštini mjesne zajednice.

Odlukom o obrazovanju mjesne zajednice određuju se osobe koje će privremeno, do obrazovanja savjeta od strane skupštine mjesne zajednice, vršiti tu funkciju.

Skupština općine može svojom odlukom određene poslove iz nadležnosti općine prenijeti na mjesnu zajednicu, odnosno organe mjesne zajednice.

Organi mjesne zajednice su:

- skupština mjesne zajednice,
- savjet mjesne zajednice, i
- stručna služba mjesne zajednice.

Ako zbog ratne situacije na području mjesne zajednice ne postoje uvjeti za rad skupštine mjesne zajednice, funkcije skupštine vrši savjet mjesne zajednice. U takvim slučajevima sastav savjeta čine: predsjednik skupštine, predsjednik savjeta, komandant štaba civilne zaštite, odnosno komandir jedinice civilne zaštite, ako nije obrazovan štab civilne zaštite, komandir stanice policije u mjesnoj zajednici i komandant jedinice oružanih snaga, ako postoji takva jedinica na području mjesne zajednice.

Predsjednik skupštine je po položaju predsjednik savjeta mjesne zajednice.

Ako je zbog ratne situacije na području općine savjet mjesne zajednice onemogućen da vrši svoje funkcije, funkcije savjeta može da vrši općinski povjerenik kojeg odredi ratno predsjedništvo općine.

Skupština i savjet mjesne zajednice vrše sve poslove i zadatke značajne za život i rad građana i oružanu borbu.

Donošenjem navedene uredbe o mjesnim zajednicama, prestaju sa radom mjesni uredi, a mjesne zajednice preuzimaju vršenje poslova i zadataka iz njihove nadležnosti.

II

Okruzi će, putem okružnih organa obezbijediti dostavljanje ovih instrukcija i propisa u sve općine, mjesne zajednice na području okruga, svim komandama, jedinicama, štabovima i ustanovama oružanih snaga, poduzećima od posebnog interesa za obranu i poduzeti potrebne mjere, kako okruga, općine, mjesne zajednice, tako i svih drugih subjekata, u skladu sa navedenim propisima radi njihove efikasne i potpune provedbe.

O realizaciji navedenih mjera i eventualnim problemima u njihovoj provedbi potrebno je da okruzi redovno informiraju Ministarstvo obrane i traže neophodne upute.

U Sarajevu, 20. veljače 1993. godine

ZAMJENIK MINISTRA
Munib Bisić s.r.

PRILOG:

1. Uredba sa zakonskom snagom o imenovanju republičkih povjerenika ("Službeni list RBiH", br. 4/92, 5/92 i 9/92),
2. Uredba sa zakonskom snagom o obrazovanju i radu okruga ("Službeni list RBiH", br. 12/92, 14/92, 18/92 i 21/92),
3. Uredba sa zakonskom snagom o funkcionisanju mjesnih zajednica za vrijeme ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti ("Službeni list RBiH", br. 16/92),
4. Odluka o broju i načinu izbora odbornika iz skupština opština i Skupštine grada Sarajeva u skupštine okruga ("Službeni list RBiH", br. 18/92),
- 5) Rješenje o obrazovanju republičkih povjereništava za okruge Banja Luka, Bihać, Doboj, Goražde, Livno, Mostar, Sarajevo, Travnik, Tuzla i Zenica ("Službeni list RBiH", br. 16/92 i 19/92), i
- 6) Rješenje o okvirnoj unutrašnjoj organizaciji okružnih organa ("Službeni list RBiH", br. 16/92).

Mostar, 27. veljače

PRIOPĆENJE SA IZVANREDNE SJEDNICE HVO HZ H-B

Hrvatsko vijeće obrane Hrvatske zajednice Herceg-Bosne na izvanrednoj sjednici, održanoj 27. veljače 1993. godine razmatralo je sigurnosno-vojnu situaciju, stvorenu novim incidentima pripadnika Armije BiH na području srednje Bosne, a koji mogu biti razlogom novih eruzanih sukoba između Hrvata i Muslimana kao i pogoršanje ukupne situacije u Republici BiH.

Ostajući na svojoj dosljednoj liniji borbe protiv srbočetničkog agresora, HVO HZ H-B prosudilo je da muslimanske snage incidente izazivaju na prostorima gdje one nemaju borbenog kontakta sa agresivnim postrojbama. To se, simptomatično je događa upravo na područjima, gdje se koncentriraju njihove velike snage u ljudstvu i materijalno-tehničkim sredstvima. Tako na području srednje Bosne muslimanske postrojbe broje oko 25 tisuća vojnika, dok, istodobno, manjka branitelja Sarajeva i čitave istočne Bosne, a nisu osigurani ni gradovi u dolini rijeke Bosne, koje su srpske snage već osvojile ili uporno napadaju.

Posudjujući ukupnu situaciju HVO HZ H-B konstatira:

1. Uporedno s incidentima Armije BiH, pojedini ministri iz Vlade R BiH, samostalno ili u udruzi s djelom vojnog zapovjedništva Armije BiH samovoljno preuzimaju kompetencije legalnih organa vlasti i čine poteze, koji, objektivno, predstavljaju elemente klasičnoga državnog udara. U tom cilju koriste se niže razine zapovjedanja u Armiji BiH, ali i neobavještenost građana s nekanom instaliranjem paralelnih i apsolutno nelegitimnih organa civilne vlasti u pojedinim djelovima BiH. U okviru tih nastojanja čine se

pokušaji uspostavljanja paralelnih organa vlasti i na prostorima , gdje već funkcioniraju privremeni organi vlasti kao što je to slučaj na prostoru HZ Herceg-Bosna. Pri tome nositelji takvih nastojanja zaobilaze i rukovodstva stranke SDA na terenu, pogotovo tamo gdje su ta rukovodstva osuvala potrebitu razinu suradnje s predstavnicima hrvatskog naroda, i s već uspostavljenim oblicima privremene izvršne vlasti što je slučaj u Mostaru i u više drugih mjesta na području HZ H-B. To se čini i pored evidentne činjenice da je takva suradnja rezultirala uspješnim otporom agresoru.

2. HVO HZ H-B upozorava ukupnu javnost, muslimanski narod i njegovo političko rukovodstvo da se takvi pokušaji pučističkih snaga unutra legalnoga rukovodstva R BiH, u pravilu, javljaju kada predsjednik Predsjedništva BiH i lider muslimanskoga naroda gospodin Alija Izetbegović nije u zemlji, odnosno kada sudjeluje u pregovorima, pod međunarodnim nadzorom, za mirno rješenje krize u BiH. Ta činjenica govori veoma mnogo.

Imajući u vidu zajednički cilj muslimanskoga i hrvatskoga naroda u BiH, glede slobode i suverenosti Republike BiH, HVO HZ H-B smatra da se, prvenstveno nositelji legalne vlasti u R BiH, a zatim svi subjekti političkog utjecaja unutar muslimanskog naroda i gosp. Alija Izetbegović osobno moraju očitovati o slijedećem:

-je li u tijeku državni udar kojega, u više pokušaja, nastoje izvršiti pojedinci iz vrha Armije BiH i njihovi istomišljenici iz pojedinih organa vlasti.

-mogu li se spriječiti incidenti i ponašanja pripadnika pojedinih postrojba Armije BiH, koji očividno razbijaju zajedničku borbu Hrvata i Muslimana i izazivaju ozbiljnu napetost između ova dva naroda (Posljednji takav incident dogodio se 26. ovoga mjeseca kod Bugojna kada su pripadnici Armije BiH i pored mješovite hrvatsko-muslimanske pratnje transporta nasilno oduzeli veću količinu hrvane, skupocjene opreme, naoružanja i 80 milijuna HRD

u gotovu novcu, što je, inače, bilo namijenjeno za branitelje srednje Bosne)?

-Do kada će mediji iz Sarajeva, prvenstveno, RTV BiH, ignorirati plodove zajedničke borbe Hrvata i Muslimana, kao i svaki uspješan potez na približavanju stajališta nacionalnih stranaka i političkih rukovodstva ova dva naroda?

3. HVO HZ H-B smatra bitnim za poboljšanje efikasnosti zajedničke borbe protiv agresora, i za daljnji razvoj hrvatsko-muslimanski odnosa da dodje do promjena u Glavnom štabu OS R BiH. U tom cilju predlaže se ministru obrane u Vladi R BiH da suspendira načelnika Glavnog štaba gosp. Sefera Halilovića.

4. HVO HZ H-B konstatira da se već dulje vrijeme u Vladi R BiH donose nelegitimne odluke, jer kod njihovog donošenja ne sudjeluju predsjednik Vlade ni ministri hrvatske nacionalnosti. Zbog toga, HVO i hrvatski narod ne priznaju odluke nepotpune Vlade BiH. Jedan od povoda za takav stav HVO je i nedavno obraćanje ministra za energetiku, rudarstvo i industriju u Vladi R BiH g. Rasmira Mahmutćehajića sa supotpisima ministre unutrašnjih poslova g. Jusufa Pušine i načelnika Glavnog štaba OS BiH g. Sefera Halilovića, naslovljeno na zapovjednika 4. korpusa Armije BiH u Mostaru. Upravo u tom pismu vidljivi su elementi klasičnog državnog udara jer se od vojnih postrojba-a sa bezazlenoga (gospodarskog) naslova - traži čak formiranje novih organa civilne vlasti i postavljanje rukovodećih ljudi u poduzećima.

5. HVO HZ H-B prosudjuje izuzetno štetnim i opasnim nastojanja takvih snaga da ^{Hrvata} okrivе, ili u krivici izjednače srpsku, agresorski faktor i Hrvate, iako je svima poznat doprinos Hrvata i HVO, ne samo u zajedničkim oslobodilačkim akcijama nego i u pomoći muslimanskim postrojbama u pojedinim djelovima Republike. Tome u prilog zorno bi moglo svjedočiti zapovjedništvo tuzlanskog

10
korpusa Armije BiH komu je i proteklih dana u uvjetima otežane prohodnosti kroz srednju Bosnu dostavljena vrlo značajna pomoć za obranu.

6. Sukladno novim događanjima, HVO HZ H-B je odlučio zatvoriti granične prijelaze na svom području prema Republici Hrvatskoj za sve terete i osobe koji su u funkciji potreba Armije BiH. Ova odluka se donosi u dogovoru s rukovodstvom Regionalnog odbora SDA Mostar sa kojim će u dogovori i biti opozvana.

7. Zbog stalno prisutne medijske blokade prema izvješćima HZ H-B i pozitivnim rezultatima suradnje Hrvata i Muslimana s područja Tuzle, Mostara i Usore u sarajevskim medijima HVO HZ H-B zahtjeva od republičkih sredstava priopćavanja profesionalan odnos prema takvim izvješćima, te također zahtjeva da ovo priopćenje bude objavljeno u cijelosti.

8. Ovi stavovi i mjere HVO HZ H-B usmjereni su na posticanje onih snaga unutar muslimanskog naroda koje su za suradnju s Hrvatima. Istodobno njima se žele onemogućiti nositelji razдора i zastupnici isključivih političkih opcija, koje, sigurni smo, međunarodni faktor neće nikad prihvatiti niti podržati.

HVO HZ H-B i u ovoj prilici ističe punu spremnost za svestranu suradnju i dogovorno rješavanje svih spornih pitanja. U tom cilju pozivaju se humanitarne i druge organizacije oba naroda da svojim djelovanjem postiču mirotvorače aktivnosti i vraćanju povjerenja.

Mr.C.Vance
Mr.D.Owen
kopredsjedatelji Konferencije
o Bosni i Hercegovini

Uvijek kada su u organizaciji međunarodne zajednice vođeni pregovori između predstavnika hrvatskog, muslimanskog i srpskog naroda, radi prestanka ratnih sukoba i uređenja međusobnih odnosa, dio vojnog rukovodstva Armije BiH, koji ne prihvaća političko razrješenje krize, nastoji, između ostalih načina, i provociranjem sukoba između postrojbi Hrvatskog vijeća obrane i jedinica Armije BiH, odložiti ili spriječiti potpisivanje dogovora.

Tako je i ovaj puta. Dok u New York traju intenzivni pregovori, po već utvrđenim planovima i scenariju, armijsko i policijsko zapovjedništvo s područja općina Konjic, Jablanica i Hadzici, naredilo je potčinjenim komandama poduzimanje konkretnih mjera spram Hrvatskog vijeća obrane, što je isprovociralo vojne sukobe, u kojima ima više mrtvih i ranjenih, s obje strane. Ovaj sukob, ukoliko se ne poduzmu adekvatne aktivnosti, može se proširiti na područje srednje Bosne, dakle, na područje na kojem su se sukobi te vrste već dogodili sa katastrofalnim posljedicama, a od kojih posljedica, prema provjerenim informacijama provokatori ne zaziru.

U svezi sa nastalom situacijom Hrvatsko vijeće obrane Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, na svojoj izvanrednoj sjednici od 24.ozujka 1993.g. ocijenilo je stanje krajnje ozbiljnim i usvojilo odgovarajuće zaključke, a i voljno je primjeniti sve raspoložive mjere radi mirnog razrješavanja nastalog sukoba i smanjenja tenzije.

Cijenimo, međutim, da naša aktivnost možda neće biti dovoljna za takve naše nakane, pa Vam se obraćamo s ovim aktom i molbom da sa svoje strane utječete na inicijatore sukoba, kako bi se stanje smirilo na čemu Vam unaprijed zahvaljujemo.

Dostavljeno:

- Mr.Vance
- Mr. Owen
- g.Tibo
- g. Izetbegovic

Predsjednik HVO HZ H-B

dr.Jadranko Prlic

Gospodin ALIJA IZETBEGOVIĆ i gospodin MATE BOBAN, na sastanku koji su u Zagrebu sazvali 24. travnja 1993. godine supredsjedatelj Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji Lord David Owen i Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman, u nazočnosti veleposlanika Petera Halla, veleposlanika Herberta Okuna, veleposlanika Petera Ahrensa, brigadira Johna Wilsona, brigadira Messervya-Whitinga, g. Fredericka Eckharda, g. d. Ludlowa, g. Brađea, dr. Jure Radića, g. Vladimira Šeksa, g. Gojka Šuška, dr. Zdenka Škrabala, generala zbora Janka Bobetka, veleposlanika Zdravka Sančevića, dr. Željka Matića, g. Ivana Jarnjaka, dr. Branimira Jakšića, brigadira Mile Čuka, g. Ejupa Ganića, generala Sefera Halilovića, veleposlanice Bisere Turković, veleposlanika Muhameda Šaćirbegovića, g. Kasima Trnke i general-bojnika Milivoja Petkovića, donijeli su nakon sastanka slijedeću

Zajedničku izjavu

1. U skladu sa Sporazumom između gospodina Alije Izetbegovića, g. Harisa Silajdžića, g. Mate Bobana i g. Mile Akmadžića, zaključenim u New Yorku dana 03. ožujka 1993. g., započet će radom u najkraćem vremenu koordinacijsko tijelo od šestorice članova i to gospoda: Alija Izetbegović, Ejup Ganić i Fikret Abdić, te Mate Boban, Mile Akmadžić i Franjo Boras.

Koordinacijsko tijelo će raditi na provedbi Plana Vance-Owen koliko god je to moguće s obzirom na karakter odredaba i sadašnje okolnosti.

2. U svezi s obnavljanjem sukoba dviju vojski (Armije BiH i HVO) u središnjoj Bosni i u nekim drugim dijelovima Republike Bosne i Hercegovine, koji su doveli do velikog broja ljudskih žrtava i do ozbiljnih kršenja međunarodnog humanitarnog prava, što sve prijeti dalekosežnim političkim posljedicama, potpisnici ove Zajedničke izjave naređuju svim vojnim postrojbama Armije BiH i HVO da odmah prekinu vatru i sva neprijateljstva na svim mjestima gdje se te vojne postrojbe nalaze u međusobnom dodiru.

3. Supotpisnici ove Zajedničke izjave pozivaju sve zapovjednike i postrojbe Armije BiH i HVO na bezuvjetno poštivanje svih do sada postignutih sporazuma između predstavnika hrvatskog i muslimanskog naroda u Republici Bosni i Hercegovini. Napose pozivaju

vojne postrojbe Armije BiH i HVO da bez odlaganja započnu izvršavanje odredaba Sporazuma o tome da su Armija BiH i HVO jednako legalne postrojbe i o ustanovljenju zajedničkog zapovjedništva tih snaga sastavljenog od predstavnika oba stožera (Dodatak 1).

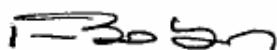
4. Potpisnici Zajedničke izjave ponovno potvrđuju da su sukobi snaga HVO i Armije BiH u Republici Bosni i Hercegovini suprotni politici koju vode predstavnici ta dva naroda i da bi daljnje naštavljanje sukoba stavilo u ozbiljnu opasnost ostvarenje njihovih političkih ciljeva: neovisnost, samostalnost i teritorijalni integritet Republike Bosne i Hercegovine u okviru Vance-Owen plana što su supotpisnici prihvatili i potpisali, kao i uspjeh u borbi protiv agresora koji želi razbijanje te države, okupaciju njezinog teritorija i priključenje okupiranih teritorija "Velikoj Srbiji".

5. Potpisnici Zajedničke izjave najoštrije osuđuju svako kršenje pravila međunarodnog humanitarnog prava, bez obzira na to tko ih je učinio, a prema dosadašnjim podacima obje strane snose odgovornost, i obvezuju se da će hitno provesti zajedničke i pojedinačne istrage o svakom pojedinom slučaju kršenja, te bez odgađanja pokrenuti pitanje odgovornosti osoba za sukobe i počinitelje zločina prema civilnom pučanstvu.

Potpisnici su također suglasni da utvrđenje činjenica izvrši posebna nezavisna međunarodna komisija.

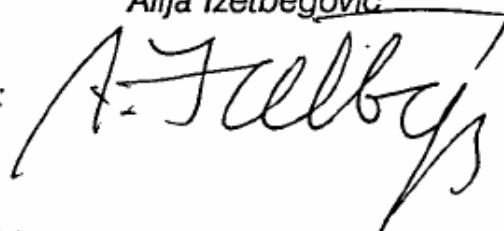
6. Potpisnici sa svoje strane pozivaju da se obustavi međusobno optuživanje koje vodi do medijskog rata.

Mate Boban

Alija Izetbegović

Uz svjedočenje:

dr. Franjo Tuđman

Zagreb, 25. travnja 1993. u 00:45 sati

ZAKLJUČCI ČITLUČKOG SASTANKA

(Priopćenje za javnost sa zajedničkog sastanka svih tijela Hrvata u BiH, održanog u Čitluku 29. travnja 1993.)

Na zajedničkoj sjednici najviših političkih tijela hrvatskog naroda u BiH: Predsjedništvo HDZ BiH, Predsjedništva HZ H-B, članova HVO HZ H-B i predstavnika hrvatskog naroda u Predsjedništvu i Vladi RBiH, održanom u Čitluku 29. travnja 1993. razmatrani su Zajednička izjava gg. Mate Bobana i Alije Izetbegovića od 25. travnja 1993. i aktualna političko-vojna situacija. Sjednici je predsjedavao mr. Mate Boban, predsjednik HDZ BiH i Hrvatske zajednice Herceg-Bosne.

U svezi s razmatranim temama javnosti se priopćava:

1. Zajednička izjava od 25. travnja 1993. i načela iznesena u njoj sukladna su dosadanjoj politici HDZ BiH i HZ H-B, kao i interesima hrvatskog naroda.

Podržano je ukupno djelovanje izaslanstva hrvatskog naroda, s g. Bobanom na čelu, u dosadanjem tijeku mirovnih pregovora o budućem ustroju RBiH, a nazočni dužnosnici preuzeli su obvezu dosljedne sprovedbe Zajedničke izjave kao i temeljnog dokumenta, Vens-Ovenova plana (Vance-Owen), od razine općine pa naviše.

2. Izražena je spremnost za što skorijom sjednicom Koordinacijskog tijela ustanovljenog spomenutom izjavom. Obvezuju se predstavnici hrvatskog naroda u tom tijelu da odmah muslimanskoj strani predlože sva aktualna pitanja međusobnih odnosa za raspravu i dogovor.

3. Na temelju izvješća iz napadnutih prostora Konjica, Jablanice, Zenice, Travnika, Busovače i Viteza, izražena je krajnja zabrinutost radi nastavka agresije muslimanskih postrojba na hrvatsko civilno pučanstvo. Takvo njihovo ponašanje protuslovno je potpisanoj izjavi i prihvaćenom Mirovnom planu.

Upućuje se poziv muslimanskom narodu, njegovom rukovodstvu, i posebice muslimanskim vojnim postrojbama da odmah obustave agresiju. U protivnom, poduzimat će se sve raspoložive mjere u cilju suzbijanja muslimanskih napadaja.

Glede toga, obvezuju se sve obrambene strukture da osiguraju punu zaštitu hrvatskog naroda i njegovih životnih prostora, što su i do sada djelotvorno činili.

Odaje se puno priznanje vojnim postrojbama HVO na do sada postignutim rezultatima u obrani i oslobađanju dijelova RBiH.

4. Sukladno točki 5. Izjave, kojom su obje strane odgovorne za kršenje međunarodnog humanitarnog prava, određena je komisija sa zadaćom da bez odlaganja i neovisno od dogovorene međunarodne komisije utvrdi činjenično stanje.

Duboko zabrinuti izvješćima o ubojstvima i zločinima u centralnoj Bosni i sjevernoj Hercegovini, a koje su počinile obje strane, imenovana komisija odlučno će pristupiti otkrivanju počinitelja s naše strane i oni će biti beskompromisno privedeni odgovornosti.

Neprihvatljivi su razlozi za zločine iz osвете pa se svim pripadnicima postrojba HVO-a zapovjeda obavezan human odnos prema civilima. Sukladno tome, prihvaćanje zapovjedi za izvršenje takvih djela neće biti opravdanje pred sudom.

5. S utvrđenim primjerima kršenja međunarodnog humanitarnog prava od strane muslimanskih postrojba treba upoznavati svjetsku javnost. Zahtjevamo od UNPROFOR-a, Međunarodnog Crvenog križa i drugih međunarodnih organizacija da osiguraju nesmetan pristup inozemnim i domaćim novinarima u hrvatska naselja na području Konjica, Zenice, Busovače, Viteza i drugih područja, i to odmah.

6. Traži se aktivna nazočnost snaga UN na prostorima za koja se već zna da bi mogli postati ciljem novih muslimanskih napadaja.

Od snaga UN također se traži učinkovito osiguranje prekida vatre i nadzor primirja na lokacijama sadašnjih sukoba (Kiseljak, Busovača, Vitez, Konjic i Jablanica).

7. Ne smatraju se legalnim odluke Predsjedništva i Vlade RBiH donesene bez sudjelovanja izabranih predstavnika hrvatskog naroda.

Isto tako, ne priznaju se diplomatsko-konzularni predstavnici RBiH u svijetu jer nisu imenovani i od drugih predstavnika, i jer rade suprotno interesima Hrvata.

O ovom će biti upoznate nadležne institucije zemalja u kojima ta izaslanstva djeluju.

Ne smatraju se valjanim postavljanje dužnosnika iz reda hrvatskog naroda u organe republičke vlasti za koje nema suglasnosti Predsjedništva HDZ BiH.

8. Predstavljanje i legitimiranje g. Alije Izetbegovića u funkciji Predsjednika Predsjedništva RBiH nelegalno je, a hrvatski narod g. Izetbegovića smatra samo zvaničnim predstavnikom Muslimana u BiH.

Isto tako, Armija BiH može biti legitimirana jedino kao oružana snaga muslimanskog naroda.

9. Pozivaju se civilni i vojni predstavnici Muslimana na korektan i častan odnos, sukladan međunarodnom humanitarnom pravu, prema pripadnicima hrvatskog naroda. To podrazumijeva i naš istovjetan odnos spram Muslimana.

U svezi s tim, podsjeća se muslimanski narod da je na području, koje je od srpskog agresora obranio HVO, do sada skrbljeno više od 150.000 izbjeglih i prognanih Muslimana iz okupiranih područja BiH, da su obranjeni životi i imovina više od 180.000 domicilnih te osiguran tranzit za sve izbjegle Muslimane u Republiku Hrvatsku i druge zapadne zemlje.

10. Obvezuju se svi dužnosnici hrvatskog naroda RBiH na nesebično i bespogovorno izvršavanje svojih zadaća. Poziva se čitav hrvatski narod da zadrži postignuto jedinstvo.

Pozivamo Hrvate diljem svijeta, te političke stranke i udruge da se neposredno upoznaju sa stvarnom i povjesnom borbom hrvatskog naroda u BiH za slobodu i, tek nakon toga, da daju ocjene, prosudbe i primjedbe.

Svaki drugi pristup suprotan je zbiljnosti trenutka u kome se našao hrvatski narod BiH.

11. Sugerira se medijima objektivno, točno, pravovremeno i profesionalno izvješćivanje o događajima u BiH a novinari se pozivaju da ne potiču medijski rat.

Čitluk, 29. travnja 1993. godine

ARH: 08-V/93

STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE BiH
REGIONALNI ODBOR ZA HERCEGOVINU

Mostar, 6. maja 1993. god.

Glavnom odbor SDA BiH
(Na ruke predsjedniku Mirsadu Čemanu)
ZENICA

U objektivnoj nemogućnosti da zajedno sa svojim saradnicima, prisustvujem sjednici Glavnog odbora Stranke, što nam je inače bila čvrsta namjera i želja, molim Vas da Glavni odbor upoznate sa našim stavom u pogledu tačke jedan dnevnog reda, odnosno o državnom ustrojstvu Republike Bosne i Hercegovine prema Vance - Owenovom planu.

1. Regionalni odbor SDA za Hercegovinu od samog početka mirovnih pregovora o Bosni i Hercegovini podržao je stavove i ukupnu aktivnost naše državne delegacije, na čelu sa predsjednikom Alijom Izetbegovićem. Prema našem mišljenju, predsjednik Izetbegović je u datim okolnostima, koje su stvorene djelovanjem glavnih svjetskih geopolitičkih i geostrateških faktora i interesa, postigao najviše što se moglo u opisanim okolnostima. Ponudeni Vance - Owenovim planom postignut je naš osnovni cilj - sačuvana je Bosna i Hercegovina kao samostalna, nezavisna i suverena država. Na taj način su poražena oba secesionistička, seperatistička projekta dezintegracije i podjele Bosne i Hercegovine koja se, na žalost projektanata tih projekata, kroz istoriju potvrdila kao moguća zajednička država tri njena konstitutivna naroda. Bez obzira na sve njegove manjkavosti, Vance - Owenov plan u suštini ukida mogućnost stvaranja paradržavnih tvorevina i nacionalno određenih decentraliziranih jedinica, odnosno provincija i svaka strpljivost i sabur u reagovanju na trenutne probleme opravdani su i poželjni, jer je strateški cilj stabiliziranja Republike Bosne i Hercegovine kao suverene i perspektivne države u Vance - Owenovom planu prepoznatljiv. U otvaranju takvih perspektiva za našu državu i naš narod, uloga predsjednika Izetbegovića bila je izuzetna i nezamjenjiva, što mi u Regionalnom odboru SDA za Hercegovinu ocjenjujemo kao istorijski fakat i istorijski sretnu okolnost, bolje reći Allahov izbor sudbine i perspektiva Bosanskih Muslimana.

2. Spremni smo i ubuduće kao integralni dio političkog vodstva naše Stranke i našeg naroda, na strateški važnom, hercegovačkom dijelu naše bosanske države, podržavati takvu promišljenu politiku i vodstvo predsjednika Izetbegovića sa sposobnošću izbora rješenja i ciljeva, između željenih, odnosno proklamovanih i mogućih, odnosno realnih.

3. U daljnjoj implementaciji rješenja Vance - Owenovog plana u ustavno - pravnu i političku realnost Republike Bosne i Hercegovine, mi u Regionalnom odboru SDA za Hercegovinu zalažemo se za ubrzaniji pristup u primjeni tog mirovnog plana. Na taj način osigurali bi smo kooperativne odnose sa međunarodnim faktorima, posebno sa SAD i UN, a prema političkim partnerima stekli važnu inicijativu, s obzirom da primjena Vance - Owenovog plana praktično znači demontažu stvorenih paradržavnih tvorevina u Bosni i Hercegovini. U tom smislu očekujemo da će Glavni odbor također podržati opredjeljenje za dosljednu primjenu tog mirovnog dokumenta.

Za nas, Bosanske Muslimane na području Hercegovine, Vance - Owenov plan je prihvatljivo rješenje. Kao stranka koja uživa pravni legalitet i legitimitet našeg naroda, uvjereni smo, da smo u implementaciji tog plana sposobni osigurati dalekosežne nacionalne, političke i ukupne interese Bosanskih Muslimana u Hercegovini.

MAKSUZ SELAM

P R E D S J E D N I K
Zijad Demirović
Zijad DEMIROVIĆ

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA

URED PREDSJEDNIKA

Gospodin
Alija Izetbegović
SARAJEVO

10. svibnja 1993. godine

Moj pozitivan odgovor na Vaš dopis od 10. svibnja 1993. godine u kome predlažete pristupanje provođenju Vance-Owen plana u mjeri u kojoj je to ovoga trenutka moguće, obveza je iz zajedničke Izjave potpisane 25. travnja 1993. godine. Svi predsjednici općinskih odbora HDZ u BiH dobili su ovlast da stupe u pregovore s legalnim predstavnicima Vašeg naroda o uspostavi privremene vlasti u općinama na proporcionalnoj osnovi i sukladno sustavu provincijske vlasti.

Nažalost povratne informacije su negativne, jer to Vasi ljudi ne prihvaćaju. Osobno sam uvjeren da morate dati iste takve ovlasti svim legalnim političkim osobama Vašeg naroda, pošto se oni u negiranju ponuđenih dogovora uglavnom pozivaju na nepostojanje ovlasti.

Također Vam predlažem da odmah odredite datum sastanka Koordinacijskog tijela utemeljenog zajedničkom Izjavom, a mi slijedom mogućnosti Vase komunikacije sa svijetom predlažemo da to bude u Splitu ili Zagrebu. Postoji mnogo problema uspostave zajedničke vlasti oko kojih to tijelo treba dati upute izvršiteljima. U tom smislu smo pripremili najhitnije o kojima treba raspraviti i donijeti odluke.

Koristim prigodu još jednom Vam sugerirati iskrenost naspram Izjave, a uvjeravam Vas da je ona sa hrvatske strane apsolutna.

S osobitim štovanjem

DOSTAVITI:

GG: OWENU
: STOLTENBERGU

PREDSJEDNIK
HRVATSKE ZAJEDNICE HERCEG BOSNA

-----
mr. Mate Boban

Na osnovu člana 201. stav 1. tač. 29. i 207. stav 1. tačka 22. i stav 2. Ustava Republike Bosne i Hercegovine - Prečišćeni tekst ("Službeni list RBiH", broj 5/93) i čl. 113. i 157. Poslovnika Skupštine Republike Bosne i Hercegovine, na zajedničkom zasjedanju Skupštine održanom 11. maja 1993. godine u Sarajevu, Zenici i Bihaću usvajajući Odluku o prihvatanju dokumenata Vens-Ovenovog mirovnog plana za Bosnu i Hercegovinu, donosi

ZAKLJUČKE

O PROVOĐENJU DOKUMENATA VENS-OVENOVOG MIROVNOG PLANA ZA BOSNU I HERCEGOVINU

I

Skupština Republike Bosne i Hercegovine snažno izražavajući i čvrsto stojeći na pozicijama mira prihvatila je Odlukom dokumente Vens-Ovenovog mirovnog plana za Bosnu i Hercegovinu, uvažavajući pri tome volju građana Bosne i Hercegovine o mirnom i zajedničkom životu svih njenih građana i naroda u demokratskoj, nezavisnoj i suverenoj Republici Bosni i Hercegovini koja je izražena na republičkom referendumu od 29. februara i 1. marta 1992. godine. Republika Bosna i Hercegovina je odlučna da se dokumenti Vens-Ovenovog mirovnog plana za Bosnu i Hercegovinu provedu dosljedno, efikasno i u utvrđenim rokovima.

Skupština Republike Bosne i Hercegovine, kao najviši organ vlasti u Republici Bosni i Hercegovini ističe da je zaustavljanje agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu, očuvanje njene nezavisnosti, samostalnosti i teritorijalnog integriteta i cjelokupnosti, kao i zaustavljanje stradanja njenog stanovništva i razaranja materijalnih dobara prevashodan zadatak državnih organa i građana Republike Bosne i Hercegovine, kao i obaveza organa i tijela Ujedinjenih nacija i najšire međunarodne zajednice da zaštite od agresije Republiku Bosnu i Hercegovinu kao međunarodno priznatu državu i članicu Organizacije ujedinjenih nacija.

II

1. Skupština Republike Bosne i Hercegovine traži od organa Organizacije ujedinjenih nacija i najšire međunarodne zajednice da hitno i efikasno pristupe sprovođenju svih dokumenata Vens-Ovenovog mirovnog plana za Bosnu i Hercegovinu, posebno Sporazuma o miru u Bosni i Hercegovini.

Skupština naročito zahtijeva od Organizacije ujedinjenih nacija da se do kraja i dosljedno provedu sve rezolucije koje je Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija usvojio u sprečavanju agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu.

Skupština ističe da je dosadašnje nesprovođenje rezolucija Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija u velikoj mjeri doprinijelo nastavku agresije praćene najtežim zločinima i genocidom. Neodlučan i neefikasan odnos međunarodne zajednice doveo je do katastrofalnih posljedica u Republici Bosni i Hercegovini čijih je više od 200.000 građana poginulo i nestalo, još više ranjeno i preko 2 miliona raseljenih i izbjeglih lica.

2. Skupština Republike Bosne i Hercegovine ukazuje Organizaciji ujedinjenih nacija i najširoj međunarodnoj zajednici da odlučno i efikasno provedu Vens-Ovenov mirovni plan za Bosnu i Hercegovinu i da svim raspoloživim sredstvima, uključujući i vojnu intervenciju i ukidanje embarga na uvoz oružja u Bosnu i Hercegovinu zaustave agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu.

III

Skupština Republike Bosne i Hercegovine zadužuje Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, Vladu Republike Bosne i Hercegovine i druge državne organe u Republici da, u skladu sa svojim pravima i obavezama, odmah preduzmu aktivnosti i donesu potrebne mjere u provođenju dokumenata Vens-Ovenovog plana o Bosni i Hercegovini. Skupština posebno ističe da se u prelaznom periodu, do donošenja novog ustava Republike Bosne i Hercegovine i narednih parlamentarnih demokratskih izbora moraju maksimalno uvažavati kontinuitet legalnih organa vlasti i dostignuti stepen parlamentarnog i demokratskog života u Bosni i Hercegovini, u skladu sa Ustavom Republike Bosne i Hercegovine i dokumentima Vens-Ovenovog mirovnog plana o Bosni i Hercegovini.

O programima, inicijativama poslanika i aktivnostima na realizaciji ovih dokumenata i zaključaka Skupštine Republike Bosne i Hercegovine sa ovog zasjedanja, zaduženi državni organi podnosiće redovno izvještaje Skupštini Republike Bosne i Hercegovine.

IV

Ove zaključke objaviti u "Službenom listu RBiH", sredstvima javnog informisanja i dostaviti Savjetu bezbjednosti organizacije Ujedinjenih nacija i Evropskom parlamentu.

S. broj 169 11. maja 1993. godine Sarajevo

Predsjednik Skupštine RBiH, **Miro Lazović**, s. r.

---

123. Vance-Owenov plan: Sporazum iz Međugorja (Međugorje, 18. 5. 1993.)*

Primjena Mirovnoga plana za Bosnu i Hercegovinu.

"Na sastanku sazvanom od predsjednika Tuđmana, a pod okriljem UNPROFOR-a, u Međugorju 18. svibnja, u prisutnosti, na prvom dijelu sastanka, ministra vanjskih poslova Danske, ministra obrane Španjolske i gospodina Izetbegovića, gospodina Bobana i njihovih delegacija i supredsjedatelja Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji, dogovorena su sljedeća poglavlja sporazuma na temelju odlučnosti strana da rade na primjeni Mirovnoga plana za Bosnu i Hercegovinu. S tim na umu, strane su odlučile da djeluju u svrhu prihvaćanja plana od strane bosanskih Srba, na primjeni Vance-Owenova plana u mogućem opsegu, vodeći računa o karakteru odredbaba i trenutačnim okolnostima, kako je dogovoreno u Zagrebu 24. travnja.

I. Privremena provincijska vlada

Privremena provincijska vlada provincija Mostar, Travnik i Zenica ustrojiti će se odmah u skladu sa sljedećim rasporedom (vidi paragraf d Sporazuma o privremenom ustrojstvu).

MOSTAR: Guverner Hrvat, viceguverner Musliman; raspodjela vladajućeg tijela: 5 Hrvata, 3 Muslimana i 2 slobodna.

TRAVNIK: Guverner Hrvat, viceguverner Musliman; raspodjela vladajućeg tijela: 5 Hrvata, 4 Muslimana i jedno slobodno

ZENICA: Guverner Musliman, viceguverner Hrvat; raspodjela vladajućeg tijela: 6 Muslimana, 2 Hrvata i 2 slobodna.

Provincijska policija bit će pod kontrolom provincijske vlade, a sastav će biti u skladu sa strukturom pučanstva na osnovi popisa 1991. godine (vidi paragraf g Sporazuma o privremenom ustrojstvu).

II. Privremeni opunomoćenik za ljudska prava

Dogovoreno je da će privremeni opunomoćenik za ljudska prava biti određen u skladu s raspravom i da će se osnovati Misija za nadgledanje ljudskih prava u mostarskoj, travničkoj i zeničkoj provinciji (vidi paragraf h Sporazuma o privremenom ustrojstvu).

III. Javni pravobranitelj

Dogovoreno je da supredsjedatelji odmah odrede jednog javnog pravobranitelja. Također je dogovoreno da svaka od dviju strana predloži supredsjedateljima jednog javnog pravobranitelja.

IV. Koordinacijsko tijelo

---

* IZVOR: HINA, *Baza EVA*, Vijest HNA5250153:1, 25. 5. 1993.: - Hrvatska zajednica Herceg-Bosna primila je iz Ureda supredsjedatelja Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji tekst sporazuma dogovorenog na sastanku u Međugorju 18. svibnja. Hina je danas primila taj tekst i prenosi ga:

Ponovno je ustvrđeno da će sljedeće osobe činiti Koordinacijsko tijelo kako je dogovoreno u Zagrebu 24. travnja: g. Mate Boban, g. Mile Akmadžić, g. Franjo Boras, g. Alija Izetbegović, g. Ejup Ganić i g. Fikret Abdić. Supredsjedatelji zadržavaju pravo da nakon konzultiranja dviju strana pozovu bosanske Srbe da imenuju tri predstavnika u Koordinacijsko tijelo kada se uvjere da postoje uvjeti za plodnu suradnju.

V. Središnja vlada

Dogovoreno je da se, u skladu s postojećim ustrojstvom Bosne i Hercegovine, učine sljedeće promjene:

Ustanovljava se Vojno vijeće četvorice (vidi poseban vojni sporazum) koje sačinjavaju:

- g. Mate Boban
- g. Alija Izetbegović
- g. Mile Akmadžić
- g. Ejup Ganić

Također je dogovoreno da članovi Koordinacijskog tijela, iako nemaju ustavne ovlasti za tvorbu privremenog predsjedništva, neće, unatoč tomu, držati mjesta u Vladi Bosne i Hercegovine. Prema tomu, izabrani članovi će napustiti svoja mjesta.

Dogovoreno je da gospodin Prlić bude predsjednik Vlade. Gospodin Prlić će, nakon sastanka i konzultacija, predložiti izbalansiranu vladu, uključujući članove ostalih strana, Koordinacijskom tijelu na prihvaćanje.

Ako ne bude konsenzusa, supredsjedatelji MKBJ bit će pozvani da riješe razlike.

Neovisno o ovom sporazumu, stalni predstavnik Bosne i Hercegovine u Ujedinjenim narodima g. Muhamed Saćirbej nastaviti će s radom.

Veleposlanik u Washingtonu bit će zamijenjen i imenovan od strane hrvatske delegacije koja će predložiti i ambasadora u Bonnu. Nedavno određeni veleposlanik u Parizu ostat će na toj dužnosti.

VI. Vojni sporazum

Generali Petković i Halilović složili su se da oni još nisu bili u mogućnosti provesti sporazum koji su potpisali 25. travnja u Zagrebu i 12. svibnja u Međugorju. Složili su se da će to učiniti sada, odmah i u potpunosti. Sporazumjeli su se da će prvi korak u tom procesu biti prestanak neprijateljstava na području pod njihovom kontrolom, s nastupanjem 19. svibnja u 12 sati, praćeno razdvajanjem snaga i povlačenjem u vojarne njihovih snaga, kao i provedba ostalih mjera predviđenih sporazumom od 12. svibnja. Nadalje, kada se situacija u zemlji smiri, oni će ustrojiti strukture zajedničkog zapovjedništva shodno odredbama sporazuma od 25. travnja. Dogovorili su i to da rade pod upravom Vojnog vijeća u kojem su predsjednik g. Mate Boban, g. Alija Izetbegović, g. Mile Akmadžić i g. Ejup Ganić.

VII. Oslobođanje zatočenih

Dogovoreno je da se sve osobe koje su još zatočene odmah oslobode a preporuke Zajedničke komisije, ustanovljene ovim zaključkom, provodit će se u dobroj volji. Voditelj Zajedničke komisije je Jan Egeland, državni sekretar, Ministarstvo vanjskih poslova Norveške, zamjenik g. Stoltenberga.

VIII.

Sljedeće Koordinacijsko tijelo održat će se tijekom tjedna koji počinje 24. svibnjem i u tom tjednu supredsjedatelji očekuju da posjete Beograd.

Dana 25. svibnja 1993. godine. u Mostaru je Predsjedništvo HDZ-a BiH održalo sjednicu, pod predsjedanjem gosp. Mate mr. Bobana.

Tim povodom dajemo:

P R I O P Č E N J E Z A J A V N O S T

Razmatrana su aktualna događanja, no posebice, obveze temeljem Zajedničke izjave gosp. Bobana i gosp. Izetbegovića, potpisane u Zrebu dana 25. travnja 1993. godine, te konkretnoj provedbi Vance-Owen plana zaključenog u Medugorju dana 18. svibnja 1993. godine.

Predsjedništvo je, sukladno ovlastima izvršilo imenovanja osoba iz reda Hrvatskog naroda, koje će obnašati poslanja u prijelaznoj provincijalnoj vladi.

Također je Predsjedništvo raspravljalo o imenovanju osoba iz reda hrvatskog naroda za Centralnu vladu.

Temeljem Sporazuma, o prijelaznom ustroju Privremene provincijske vlade, (dodatak IV, točka D) izvršena su imenovanja za
Privremene provincijske vlade
u provincijama broj 8, 9 i 10.

A.) Provincija broj 8.

gosp. Pero Marković, dipl. ing. - guverner

članovi Privremene vlade su:

gosp. Jozo Marić, prof.
gosp. Vlado Soljić, dipl. ing.
gosp. Valentin Čorić, dipl. ing.
gosp. Mijo Jozić, prof.
gosp. Karlo Sesar, dipl. jur.

B.) Provincija broj 9.

gosp. Perica Jukić, dipl. ing. - vice-guverner

članovi Privremene vlade su:

gosp. Ivo ing. Lozanić
gosp. Franjo Bratić, dipl. oec.

3.) Provnicija broj 10.

gosp. Vlado Soljić, dipl.oec.- guverner

Članovi Privremene vlade su:

gosp. prof. Anto Valenta, dipl. ing.
gosp. Pero mr. Skopljak
gosp. Dario Kordić, dipl. jur.
gosp. Ivan dr. Sarac
gosp. Zoran Perković, dipl. jur.

D.) Temeljem odredbe točke H iz Sporazuma za pučkog pravobranitelja predložen je supredsjedateljima,

gosp. Ivan Tomić, dipl. jur. - odvjetnik iz Mostara

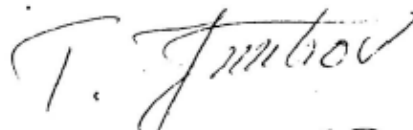
Ovim imenovanjima, izvršene su obveze s hrvatske strane, a imenovanjem djelatnika iz reda muslimanskog naroda, provincije broj 8, 9 i 10. mogu započeti život mira i zaštićenih ljudskih prava, te odlučnije i snažnije obrane od agresora.

Mostar, 25. svibnja 1993.

PREDSJEDNIK

IO HZ B.H.

Srećko Vučina

15/10 1997.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 P R E D S J E D N I Š T V O
 P R E D S J E D N I K

GOSPODIN
 MATR NOBAN
 C R U D E

S obzirom da su naše dvije strane potpisale Vance-Ovonoov plan, predlažen da pristupimo njegovom sprovođenju u mjeri u kojoj je to u ovom trenutku moguće.

Smatram da bi to otklonilo opasnost nastavljanja sukoba između Armije BiH i HVU-a i doprinjelo uspostavljanju nerušenog povjerenja između ljudi dobre voje na slobodnim prostorima Bosne i Hercegovine.

Ovaj prijedlog ću dostaviti kopredsjednicima ženevske konferencije, gospodi Ovenu i Stoltenbergu i zamoliti za njihovu pomoć i saradnju.

U očekivanju Vašeg pozitivnog odgovora, molim Vas da primite izraze mog poštovanja.

Dostaviti:

GG. Ovenu

i Stoltenbergu

P R E D S J E D N I K
 P R E D S J E D N I Š T V A R B i H

ija-Isakbegović

Isakbegović

Predsjednik Republike Hrvatske Dr. Franjo Tuđman i Predsjednik predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Alija Izetbegović nakon razgovora dviju delegacija dali su slijedeću

ZAJEDNIČKU IZJAVU

1. Republika Hrvatska pozdravlja potpisivanje Vance-Owenovog plana od strane gospodina Alije Izetbegovića i gospodina Mate Bobana.

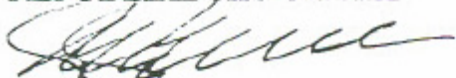
2. Predsjednik Republike Hrvatske Dr. Franjo Tuđman i Predsjednik predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Alija Izetbegović zahtijevaju od međunarodne zajednice da se Vance-Owenov plan učinkovito i dosljedno sprovede, imajući u vidu loša iskustva sa nedjelotvornom provedbom Vanceovog plana u Republici Hrvatskoj koju sustavno onemogućuje srpska strana.

3. Oba predsjednika skreću pozornost međunarodnoj zajednici da se agresija sa strane Srbije i SR Jugoslavije nastavlja kako na Bosnu i Hercegovinu tako i na Hrvatsku, što treba imati u vidu pri planiranju angažiranja mirovnih snaga u BiH te produženju mandata UNPROFORA u Hrvatskoj.

4. Ukoliko srpska strana ne udovolji zahtjevima međunarodne zajednice za provedbom Vance-Owenovog plana i nastavi agresiju, predsjednici traže ukidanje embarga na uvoz oružja u Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu.

5. Predsjednici Tuđman i Izetbegović izražavaju spremnost za daljom najužom suradnjom između Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine, te ističu nužnost za svekolikom suradnjom između hrvatskog i muslimanskog naroda u BiH, u provedbi Vance-Owenovog plana, a osobito u slučaju nastavka agresije.

PREDSJEDNIK
REPUBLIKE HRVATSKE

dr. Franjo Tuđman

PREDSJEDNIK PREDSJEDNIŠTVA
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

Alija Izetbegović

Zagreb, 27. ožujka 1993

Sendes til ECMH, Zagreb att OIE Brix Hadersen.
til underretning
Udenrigsministeriet, N. 6.
den 31.3.93.

DK00-3217

Handtaget for Kroatisk
chargé d'a. d.d.

SRC 30/3

The President of the Republic of Croatia, Dr. Franjo Tudman, and President of the
Presidency of the Republic of Bosnia and Herzegovina, Mr. Alija Izetbegović, after
holding talks between the two countries delegations, issued the following:

Joint Statement

topi: CCH
SRC
JVA

Lille Jugo.

Zagreb
Bilag
1993
5. E. Kroatien

1. The Republic of Croatia supports signing of the Vance-Owen Plan by Messrs Alija Izetbegović and Mate Boban.
2. The President of the Republic of Croatia, Dr. Franjo Tudman, and the President of the Presidency of the Republic of Bosnia and Herzegovina, Mr. Alija Izetbegović, request from the international community that the Vance-Owen Plan be effectively and consistently implemented, bearing in mind the ineffective implementation of the Vance Plan in the Republic of Croatia because of the systematic obstruction by the Serbian side.
3. Both Presidents remind the international community of continuing aggression against Bosnia and Herzegovina and Croatia, which should be taken into account when planning the engagement of peace forces in Bosnia and Herzegovina and the extension of the UNPROFOR mandate in Croatia.
4. Presidents Tudman and Izetbegović express their preparedness for close cooperation between the Republic of Croatia and the Republic of Bosnia and Herzegovina, and emphasize the need for comprehensive cooperation between the Croatian and Muslim people in Bosnia and Herzegovina, in the implementation of the Vance-Owen Plan, and particularly in the event of the continuation of aggression.
5. If the Serbian side fails to meet the demands of the international community for the implementation of the Vance-Owen Plan and if aggression continues, the Presidents request that the arms embargo on Croatia and Bosnia and Herzegovina be lifted.

Zagreb, 27 March 1993.

President
of the Republic of Croatia

Dr. Franjo Tudman

President of the Presidency
of the Republic of
Bosnia and Herzegovina

Alija Izetbegović

ZAJEDNIČKA IZJAVA

Nakon obostranog potpisa mirovnog plana Vance-Owen-a, gg. Alija Izetbegović i Mate Boban suglasni su:

1. Otklonjeni su svi nesporazumi između hrvatskog i muslimanskog naroda oko granica provincija i privremene vlasti u njima i Republici Bosni i Hercegovini.

2. Sve oružane snage HVO i policije Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, te Armije BiH i MUP-a BiH, koje su porijeklom izvan granica provincija moraju se identificirati i napustiti provincije u roku od tri (3) dana.

3. Do potpune demilitarizacije BiH predviđene mirovnim planom, a radi i efikasnije obrane od agresije, domicilne oružane snage HVO-e i Armije BiH u provincijama broj 1, 5 i 9 stavljaju se pod zapovjedništvo Glavnog štaba Armije BiH, a u provincijama 3, 8 i 10 pod zapovjedništvo Glavnog stožera HVO-e.

Dozvoljava se i mogućnost napuštanja provincija onih snaga koje ne bi mogle prihvatiti ovu odluku.

4. Obvezuju se Glavni stožer HVO-e i Glavni štab Armije BiH da najkasnije do 15. travnja 1993. formiraju zajedničko zapovjedništvo za ova dva organa.

5. Odmah moraju prestati i nikada se ponoviti sukobi između HVO-e i Armije BiH.

6. Odmah se uspostavlja slobodan prolaz ljudi i roba na svim putovima u slobodnim područjima navedenih provincija.

U Mostaru, 2. travnja 1993.

Alija Izetbegović

Mate Boban

/hand-written/
Boban's suggestion

JOINT STATEMENT

After jointly signing the Vance-Owen Peace Plan, Mr. Alija Izetbegović and Mr. Mate Boban are in agreement:

1. All disputes have been overcome between the Croatian and Muslim people over the border of provinces and temporary authority in them and the Republic of Bosnia and Herzegovina;
2. All armed forces of the HVO/Croatian Defence Forces/ and of the police of the Croatian Community of Herceg-Bosna, and of the Army of Bosnia and Herzegovina and MUP BiH/Ministry of the Interior, Bosnia and Herzegovina/, whose origin is outside the province borders must be identified and must leave those provinces within three (3) days.
3. Until such time as Bosnia and Herzegovina is fully de-militarised, as envisaged by the Peace Plan, and for a more effective defence from aggression, domicile armed forces of the HVO and of the Army of Bosnia and Herzegovina in the provinces number 1,5 and 9 are being placed under the command of the General Staff of the Army of Bosnia and Herzegovina, and in the provinces 3,8 and 10 under the command of the General Staff of the HVO. The possibility is also permitted that those forces which can not accept this decision may leave the provinces.
4. The General Staff of the HVO and the General Staff of the Army of Bosnia and Herzegovina are obliged to establish a joint command for the two bodies at the latest by 15 April 1993.
5. The conflicts between the HVO and the Army of Bosnia and Herzegovina must immediately cease and never happen again.
6. The free passage of people and goods shall be immediately established along all roads in the free territories of the aforesaid provinces.

In Mostar 2 April 1993

Alija Izetbegović

/signed/
Mate Boban

PORUKA PREDSJEDNIKA TUĐMANA IZETBEGOVIĆU I BOBANU

ZAGREB, 10. maj (Hina) – “Izuzetno potresen i zabrinut zbog nedavne eskalacije sukoba između Hrvata i Muslimana u nekim dijelovima Bosne i Hercegovine”, hrvatski predsjednik Franjo TUĐMAN u ponedjeljak je proslijedio pismo Predsjedniku Predsjedništva Aliji IZETBEGOVIĆU i vođi Hrvatske zajednice Herceg-Bosne Mati BOBANU. Istaknuto je sljedeće:

“Nakon detaljnih i otvorenih razgovora u noći između 23. i 24. aprila 1993., u Zagrebu ste potpisali Zajedničku izjavu o rješavanju sukoba između Hrvata i Muslimana, i o stvaranju zajedničkih komandi Armije BiH i Hrvatskog vijeća obrane (HVO). Ovu izjavu su, takođe, potpisali i vaši potčinjeni, general Sefer HALILOVIĆ i general PETKOVIĆ.

Pomenutu izjavu sam potpisao kao svjedok u prisustvu kopredsjednika Mirovne konferencije o bivšoj Jugoslaviji Lord David OWEN-a.

U prvih nekoliko dana nakon potpisivanja sporazuma, došlo je do smirivanja sukoba. Međutim, oni su od skoro eskalirali do takve mjere kakva može donijeti samo tragične posljedice i za Hrvate i za Muslimane, u korist srpskog agresora.

Od kako je sporazum potpisan, Hrvatska je preduzela sljedeće korake u cilju sprječavanja daljnjih sukoba:

1. Hrvatski Parlament je u Bosnu i Hercegovinu poslao multistranačku delegaciju. Toj delegaciji nije bilo dozvoljeno da posjeti krizne rejone.
2. Tokom moje nedavne posjete Turskoj, dogovoreno je da će zajednička hrvatsko-turska vladina komisija biti poslata na dobronamjernu misiju u Bosnu i Hercegovinu.
3. U nedelju 9. maja, ugovorio sam sa šefom Islamske zajednice u Hrvatskoj i Sloveniji da on i nekoliko hrvatskih zvaničnika posjete Bosnu i Hercegovinu, u cilju smirivanja tenzija i građenja povjerenja među stranama.”

Dajući oštru “osudu oružanim sukobima između Hrvata i Muslimana u Bosni i Hercegovini, bez obzira na to ko je njihov pokretač”, predsjednik TUĐMAN je naglasio predsjedniku IZETBEGOVIĆU i Mati BOBANU da moraju “dati sve od sebe u cilju zaustavljanja ovih sukoba i obezbjeđivanja saradnje između muslimanskih

---

i hrvatskih oružanih formacija, tj. Armije BiH i HVO-a, u borbi protiv srpske agresije i u stvaranju povoljnih uslova za međunarodnu mirovnu akciju.”

Predsjednik Franjo TUĐMAN je, takođe, pozvao Muslimane kojima je dato utočište u Hrvatskoj, da utiču na svoje zemljake da se uzdrže od stupanja u sukobe sa Hrvatima. On je, takođe, ukazao bosanskim Hrvatima da se ne daju lako isprovocirati i da daju sve od sebe da spriječe sukobe.

(KRAJ)

101145 MET maj 1993.

Hani

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ETAB VRHOVNE KOMANDE OS - IKM
Str.pov.broj:102/03-67

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO
VRLO HITNO

Zenica, dana 25.06.1993.godine

- PREDsjedNIKU PREDsjedništVA RBiH - Na ličnost
- KOMANDANTU CVK ARMIJE RBiH - Na ličnost

Vežano za dopis str.pov.br.102/03-51 kojeg sam Vam uputio 15.06.1993.godine slobodan sam, ponovo da insistiram, na Vašem dolasku u Zenicu. Navodim još neke razloge, koji nisu navedeni u dopisu od 15.06.1993.godine.

23.05.1993.godine Najelnik CVK Sefer Halilović, je pred Delijem i Karijem, a prije odlaska u Sarajevo, saopćio da je naredio:

- 3.K za 24 sata mora pronaći i postaviti u svoju komandu nekoliko Hrvata;
- da je regulisao da za 48 sati grupice nelegalnih sastava (zna se ko su) moraju napustiti Zenicu pravcem Igmana. (Izvršioc Delij, saradnik Mahmudjin);
- da 3.K domobilice jedinice,
- da 3.K ima uvesti 24. časovni rad, kao što je to u CVK i ostalim korpusima.

Do danas ništa nije urađeno.

2. 26.05.1993.godine predsjednik općinske vlade (afeković) Ramiz pred Liberom, Karijem i Vranjom kaže:

kao građanin razodaran sam u 3.K, a vrh korpusa umješan je u pljačke i kriminal.

- ima starješina koji vrše likvidaciju ljudi poslije pljačke,
- "Ja u ime vlade neću ništa uraditi za vojsku dok se ne uspostavi red i disciplina u gradu."

23.06.1993.godine, Hodži predsjednik Okruga i Harajić predsjednik okružne vlade kazni:

- Merdan je glavni organizator vjerskih jedinica (Uvalijeve, Furijeve, Z. mbr i dr.);
- Hadzihanovići nekoliko puta pozivan na sjednicu okružne skupštine, a ni jednom nije htio doći,
- Zenicom i vojskom 3.K vladaju komandanti koji su teški kriminalci, koji ne žele, jer im ne odgovara pobjeda nad Jeticima, a istovremeno im odgovaraju sukobi sa HVO.

20.06.1993.godine u razgovoru u Jetrici pka sa Hadzihanovićem postavio sam mu pitanja:

1. Da li je Merdan glavni organizator vjerskih jedinica?

da li znaš da se dijelovi nekih jedinica spremaju da se odčjepe i formiraju 8. muslimansku brigadu?

Odgovor: Da, ali neje iji!

- da li znaš da se priprema formiranje muslimanskog korpusa, i da je ukoliko se tome usprtljivi biti likvidirana komanda 3.K?

Odgovor: Da, ali su to najije zelje. Neje iji!

J me;uvremenu:

- 08.06.1993.godine streljano je 35 Hrvata u selu Bikof, a 4 svjedoka su ranjena i ostali su zivi, a streljali su ih mu'ahedini,

- 10.06.1993.godine streljano je preko 30 Hrvata u selu Lučani kod Ovna od strane "neke vojske",

- 22.06.1993.godine članovi Komisije za puštanje zarobljenika Alihoi i Negoveti od Salke Bebe iz OO "Zarad" saznaju da su mu'ahedini dan ranije u blizini sela Mehurini pod vlatijem streljali oko 50 civila. Jedinica Salke Bebe u tom selu juva 247 civila od tzv. "brigade smrti" koji maltretiraju i lokalno muslimansko stanovništvo, pljačkaju i ubijaju. Istoga dana umalo ti mu'ahedini iz "Brigade smrti" koji za novac pridobijaju naše borce, nišu sa goljama i osama pucali na vozila UNPROFOR-a koja su prevozila Komisiju.

otenciram: Pljačka i kriminal caruju. Borci sa "polozaja" kroz ženicu nose pune torbe, a dobio sam podatak da pojedini odbijaju i na polozaje ukoliko nema šta da se pljačka (309. bbr). Policije nekih brigada i dalje hapse i u podrumima tuku civile. MUP tj. SB i služba bezbjednosti 3.K uopće ne saraduju u šta se uvjerio gospodin Gani) prilikom sastanka u 3.K 15.05.1993.godine.

Ja osnovu iznesenog, ponovo molim da hitno reagujete, jer su neoprodne kadrovske promjene u vrhu 3.K. Za to imam konkretne prijedloge od komandanta 3.K izrazio sam smjenu pomoćnika za moral, bezbjednost i org.- mob. i kadrovske poslove, ali on ne reaguje.

to im Vas da u Zajedničku komandu sa Karibem i Liberom unijeste de. Jana postavite lovieka profila Karifik, Vrand, Najetovi), toga (to je Verdani Plan 3.K, a i zbog naprijed navedenog Verdani).

Dravlja Vas,

3L/A

ZAMJENIK KOMANDANTA

Liber mr. Stjepan, dipl.ing.

DIVJAK JOVAN

Zamjenik komandanta ŠVK

Sarajevo, 28.08.1993.g.

Prigovor u vezi sa mojim
angažovanjem u radu ŠVK
OS R BiH, dostavlja.-

KOMANDANTU ŠVK OS R BiH
Gospodinu Delić Rasimu

Polazeći od nadležnosti i zadatka Zamjenika komandanta ŠVK i Vašeg uvjerenja da ćete u rukovodjenju Armijom R BiH u punoj mjeri angažovati članove užeg kolegija komandanta, upućujem prigovor zbog mog neadekvatnog uključivanja u rad ŠVK OS R BiH.

Naime, i pored Vašeg rezolutnog stava da će angažovanje zamjenika u aktivnosti ŠVK biti u cilju našeg zajedničkog doprinosa rukovodjenju Armijom R BiH, to se, po mom mišljenju, ne ostvaruje u korist Armije R BiH, naše zajedničke borbe, odgovornosti i jedinstva Armije R BiH. Iznijeću samo nekoliko, po mom mišljenju, važnijih aktivnosti u kojima je trebalo da budem uključen.

1.-Podsjećam Vas da sam se ponudio da prilikom Vašeg ili izlaska NŠ iz Sarajeva na slobodnu teritoriju izadjem i ja i da zajednički obavljamo zadatke. Vi ste to, kako mi se činilo, rado prihvatili. Za Vaš izlazak iz Sarajeva nisam ni znao, valjda to kao zamjenik nije ni trebalo da znam, ali mi se nametnulo više pitanja, a najgore zar još jedna potvrda za nepovjerenje u dosadašnje, sadašnje i buduće moje angažovanje u Armiji R BiH. Pitam Vas, da li ste se osjećali pravim komandantom Armije R BiH kada su na referisanja u Zenici sa Vama sjedili predstavnici samo jednog naroda, a zalažete se za multinacionalnu Armiju?! Mislim da bi bili ubjedljiviji, snažniji i ponosniji da je, u razgovorima koje ste imali sa predstavnicima vlasti i vjerskih institucija na slobodnoj teritoriji, pored Vas bio neko od Zamjenika.

2.-U posljednje vrijeme, u službenoj posjeti bili su Vam general Brikmon (više puta), ambasador SAD u R BiH i drugi. Vjerovatno je i u ovim prilikama bilo neophodno da sa komandantom budu i zamjenici opet iz već navedene tvrdnje da je Armija R BiH višenacionalnog sastava.

3.-Vaši sastanci sa komandantima brigada u Sarajevu ili sa onima koji dodju u Sarajevo prilika je da se i zamjenici ne samo upoznaju sa stanjem u tim jedinicama, nego da neposredno doprinesemo traženju povoljnih rješenja na otklanjanju slabosti i neposrednije se uključimo u rukovodjenje Armijom R BiH.

Vašim postavljanjem na dužnost komandanta Armije R BiH u radu ŠVK učinjen je izvjestan napredak i uvjeren sam da će iz dana u dan taj rad biti efikasniji. Medjutim, mislim da bi se morala što prije riješiti sljedeća pitanja:

- organizaciono i kadrovsko oformljenje Uprava ŠVK,
- određivanje formacijskog mjesta gospodi Kariću i Bilajcu, jer sadašnje njihovo angažovanje stavlja se u ravan zamjenika (ako je to u korist ŠVK - aferimi!),
- razrješiti probleme komandi i jedinica "DELTE" (po mom saznanju - nisu ušli u sastav 1.K), "ZULFIKAR", 9.brigade, 10.brigade i dr.,
- dovršiti organizaciono, kadrovsko i materijalno ustanovljenje bVP ŠVK kao baze za uspješno suprostavlanje narušavanju discipline, kriminalnim radnjama i dr.,
- formiranje komande stana ŠVK OS,
- zaživljavanje novoformiranog stambenog organa (znam da se ne realizuju dogovori sa sastanka užeg kolegija!).

Nepokolebljiv sam da, bez obzira na tretman u ŠVK OS, ostajem prema mogućnostima u zajedničkoj borbi za Republiku BiH. Ali, mora se prihvatiti činjenica da zamjenici komandanta ŠVK OS R BiH imaju nešto drugačije nadležnosti, prava i obaveze nego je to u drugim vojskama,

---

jer su oni tu da predstavljaju višenacionalni sastav Republike
Bosne i Hercegovine, a ne statistički podatak.

DJ/SO

J. -

ZAMJENIK KOMANDANTA
ŠVK OS R BiH

Jovan Divjak

Str. pov. broj: 1/297-230
Sarajevo, 29.08.1993. godine
ARH. BR. 31-2-03-302-7/G-42/99

Primjerak br. 1

Zaključci i zadaci sa savjetovanja starješina Glavnog štaba i komandanta korpusa, održanog u Zenici 21. i 22. augusta 1993. godine

Dana 21. i 22.08.1993. godine u Zenici održano je savjetovanje na temu: "Najbitnija dostignuća, problemi i perspektive razvoja oružane borbe Armije R BiH".

Iz GŠVK prisutni:

Komandant Rasim Delić, Načelnik Sefer Halilović, Načelnik COK Zicro Suljević, Član ŠVK Rifat Bilajac, Član ŠVK Vehbija Karić, Zamjenik načelnika uprave rodova Zaim Backović, Načelnik uprave logistike Rašid Zorlak i Načelnik uprave za kadrove Sulejman Vranj,

Iz korpusa:

Komandant 1.korpusa Vahid Karavelić, Komandant 2.korpusa Hazim Sadić, Komandant 3.korpusa Enver Hadžihasanović, Komandant 4.korpusa Arif Pašalić i Komandant 6.korpusa Salko Gušić, Komandant VG Tuzla Mevludin B... a iz HE Zenica Ešef Nurkić, Načelnik uprave rodova Mustafa Polutak.

Prvog dana rada savjetovanja prisustvovao je i ministar UP R BiH Bakir Alispahić.

Nakon uvodnog izlaganja Komandanta GŠ referisali su komandanti korpusa o ličnoj karti korpusa i stanju borbenih dejstava u zoni odgovornosti.

I Z A K L J U Č C I:

1. Rat koji smo vodili, ovih nepunih 17 mjeseci, protiv srpsko-crnogorskog agresora i bivše JNA, bio je u suštini oslobodilački, duboko human, zasnovan na svijesti i opredjeljenju naroda BiH da brane

svoju državu dostojanstveno i da izbore pravo na goli opstanak. Nametnuti nam rat od strane ekstremnog dijela HVO je u osnovi nož u leđa Armiji R BiH po brutalnosti okrutniji od rata koji vode četnici.

Napad HVO bitno je uticao na usporavanje zamaha naše oslobodilačke borbe.

2. Ciljevi borbe naše Armije ostaju: borba za državnu BiH, jedinstvenu i u granicama u kojoj je priznata.

3. Rat za teritorije će se nastaviti i ako dodje do mira na principima ženevskog sporazuma. Nastavak rata će biti protiv oba fašizma, srpsko-crnogorskog i hrvatskog, bilo protiv svakog pojedinačno ili protiv udruženih snaga jednog i drugog agresora.

6. Gubitak slobodne teritorije u dolini r. Drine, na prostoru opštine Trnovo, pl.Bjelašnice i Igmana nije rezultat moći agresora, već neuspješnost RIK-a u našim jedinicama, u pojedinačnom izdajstvu i kukavičluku u redovima jedinica Armije na tim prostorima.

7. Jedinice naše Armije su opterećene pojedinačnom i grupnom nedisciplinom i vojničkom neizgradjenošću u cjelini. Obuka starješina nižeg nivoa (KO, KV i KČ) je nepotpuna, što se negativno odražava na disciplinu i uspješnost izvođenja borbenih dejstava.

8. Logističko obezbjeđenje Armije moguće je ostvariti na dosadašnjim principima. Težište u snabdjevanju ubojnim sredstvima biće i dalje iz ratnog plijena i sopstvene proizvodnje. Kupovinu naoružanja, municije i ratne opreme, bez obzira na složenost dopremanja preko agresorskih teritorija može se vršiti, angažovanjem svih raspoloživih faktora, korišćenjem mogućih načina - od prijatelja i neprijatelja, od patriote o dobrotvora do profitera i izdajnika iz neprijateljskih oružanih sastava.

9. Prikupljanje finansijskih sredstava, se do sada pokazalo vrlo neracionalno, problematično i neusklađeno sa potrebama, a postoje sumnje i u profiterstvo ljudi koji raspolazu sa istim. Sredstva nisu pristizala u državni budžet, a količine sredstava bile su tajna. Sigurno je da je prikupljena veća količina novčanih sredstava i da se najveći dio nalazi u Zagrebu. Kako doći do tog novca i kako ga najracionalnije upotrebiti za opremanje Armije R BiH, biće jedan od najvažnijih zadataka GŠVK u narednom vremenu.

11. Organi državne vlasti Armije R BiH su za ovo vrijeme vođenja oružane borbe bile u neskladu sa opštim smjericama oružane borbe. Državna vlast se samo djelimično stavila u funkciju rata, što je imalo za posljedicu nefunkcionalno logističko obezbjeđenje oružane borbe.

Državna vlast je u pojedinim krajevima destruktivno djelovala i na štetu države BiH, paktiranjem i stavljanjem u službu separatističkih snaga, posebno HVO.

II Z A D A C I

3. U svim korpusima više nego do sada primjenjivati ofanzivna dejstva na nivou boja i borbe. Diverzantska i izvidjačka dejstva moraju posjedovati masovni karakter, sa težištem na neprijateljsku pliću i dublju pozadinu.

5. Borbeni moral boraca i jedinica izgradjivati na patriotizmu i tradicijama bosanskog naroda i svijetlim primjerima boraca i jedinica iz dosadašnjeg toka rata.

9. Za dosadašnjew samostalne jedinice: "Zulfikar", "Crni labudovi", "Silver-fox", "Akrepi", "Muderiz" i druge samostalne sastave biće posebnim naredjenjem GSVK regulisan raspored ovih sastava po korpusima. Komande korpusa će, ukoliko za to ima potrebe i to navedeni sastavi zaslužuju, predložiti njihovo preformiranje i okrupnjavanje.

IS/JD

Imnoženo u ____ primjeraka i ostavljeno:

Komandi 2, 3, 4, 5. i 6.K (KZ)
Komandi 1.korpusa
Zamjenicima komandanta ŠVK (3)
Uprava za školstvo
Uprava za moral, IPD i VP
Uprava rodova
OC ŠVK
Uprava za org.i mob.
Uprava bezbjednosti
Obavještajna uprava
Uprava za kadrove
Pravna uprava
a/a

CARITAS BISKUPIJE BANJA LUKA

BiH-78101 BANJA LUKA, p.p. 93; P. I. Karadževića; t/fax 078/35-984

URED U ZAGREBU * HR-41000 ZAGREB, Kaptol 29; t/fax 041/275-695

MINISTARSTVO OBRANE RH
n.r. gosp. ministra G. Šuška
Z A G R E B

m/r Jozo Marić
HR HB
app 1662-421
98/369-731

BROJ:

VAŠ ZNAK:

ZAGREB:

22. rujna 1993.

Cijenjeni gospodine Ministre,

Dostavljam Vam pismo Vladi HR H-B u Mostar, a odnosi se na puštanje 1.300 Srba iz Novog Travnika, s kojima bi izišli i neki Hrvati. Radi se o civilima. Biskup Komarica moli da se dopusti izlazak ovih ljudi.

Nisam siguran, tko je u Vladi HR H-B zadužen za ova pitanja - da li je to još uvijek gosp. Jozo Marić - pa Vas molim, kako za prosljedjivanje ovog pisma, tako i za Vašu dragocjenu podršku.

Unaprijed Vam zahvaljujem izražavajući iskreno poštovanje.

M. Aničić
Dr. Mile Aničić
biskupski vikar

CARITAS BISKUPIJE BANJA LUKA

BiH-78101 BANJA LUKA, p.p. 93; P. I. Karađorđevića; t/fax 078/35-984

URED U ZAGREBU * HR-41000 ZAGREB, Kaptol 29; t/fax 041/275-695

VLADA HR HB
M O S T A R

BROJ:

VAŠ ZNAK:

ZAGREB:

6525/93

22. rujna 1993.

Predmet: Izlazak 1.300 Srba iz Novog Travnika.

Cijenjeni Naslove,

Upravo sam od banjalučkog Biskupa dobio poruku, u kojoj on iznosi molbu Srba u Banjaluci, da se iz Novog Travnika dopusti izlazak 1.300 Srba i to preko Starog Travnika. Predsjedniku banjalučke općine, Radiću, su gradonašelnici Starog Travnika i Zenice, Ćurić i Spahić, obećali da će te ljude propustiti do Donjeg Vakufa. U tom istom konvoju izišli bi iz Novog Travnika i neki Hrvati: stari, slabi i djeca, koji bi preko srpskog teritorija došli na područje Herceg-Bosne, gdje bi ih trebalo smjestiti. Srbi su obećali, da će nastojati, da sve proteče korektno. Biskup sa svoje strane preporuča ovu nakanu i moli da imate uha za ovaj problem. Najkasnije do petka bih trebao imati Vaš odgovor, da ga proslijedim u Banjaluku.

Druga molba Biskupa je, da predstavnici H-B konačno dođu u Banja Luku radi obostranog interesa. Srbi u Banjaluci daju zeleno svjetlo - tako su Biskupu dali na znanje. Oni su sa svoje strane zainteresirani za neke kontakte sa Zagrebom.

Cijenjeni Naslove, molim Vas da sa svoje strane učinite sve da se ovi problemi riješe.

Uvjeren da ćete u tom smislu poraditi zauzeto i na dobro našeg naroda ostajem uz izraze poštovanja.

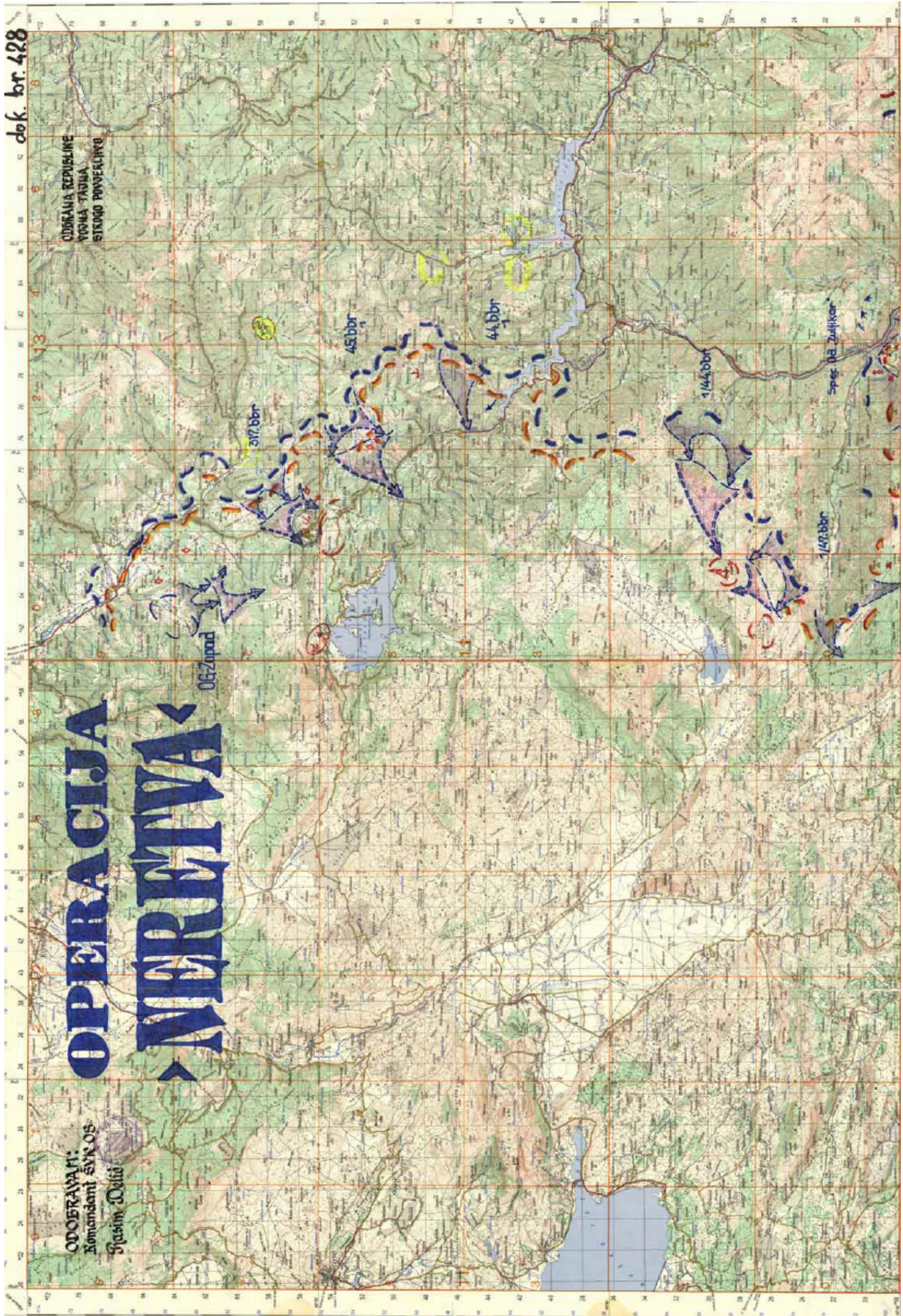
Dr. Mile Aničić
biskupski vikar

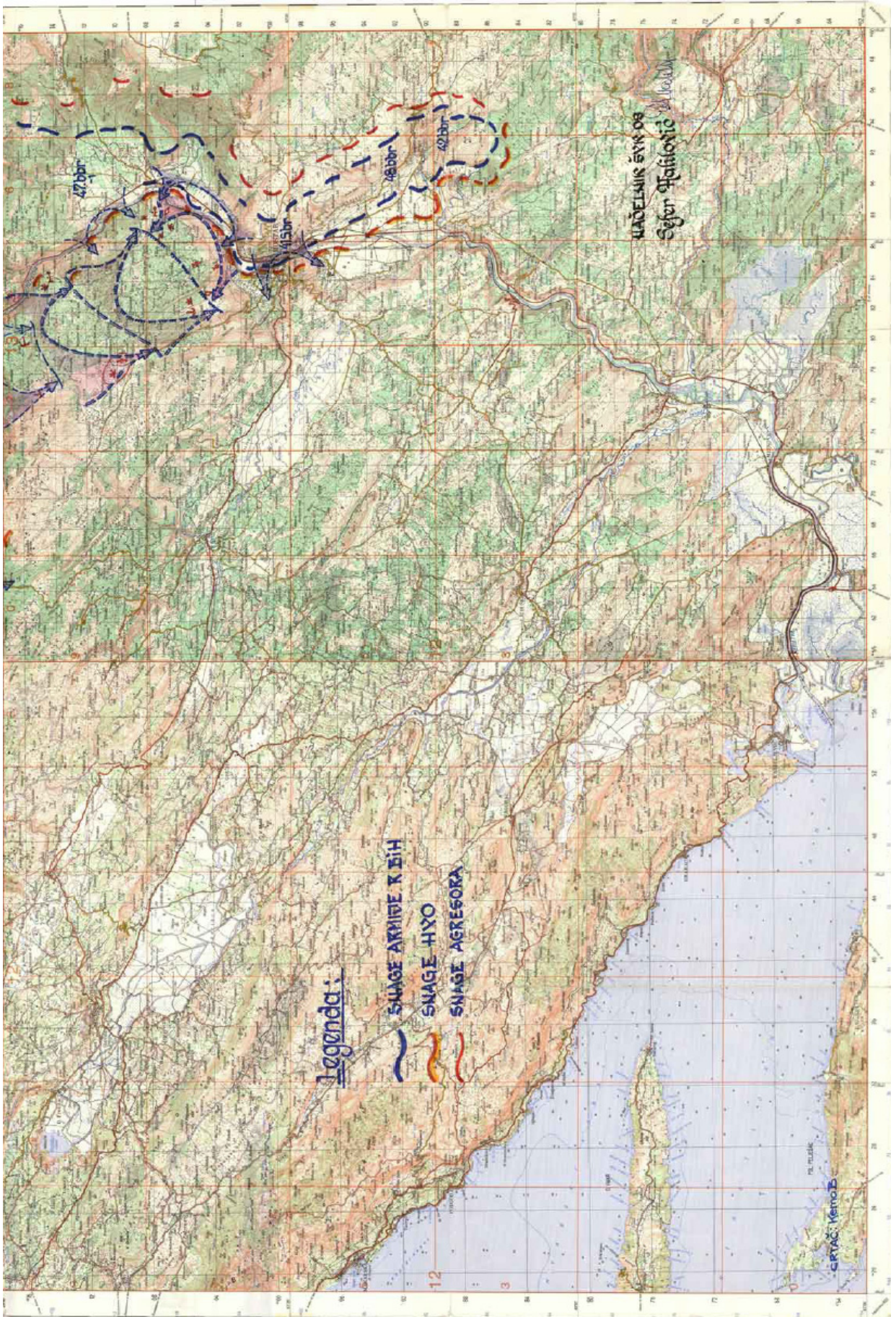

Napad ABiH na Mostar i Dolinu Neretve

**Ofanziva ABiH na HVO –
„Neretva 93“**

dek. br. 428

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

ARMIJA REPUBLIKE BiH

ZAPOVJEDNIŠTVO 4. KORPUSA

Djelovodni broj: 04-587/93

Mostar, 25.01.1993.godine

Na osnovu člana 16. stav 1. tačka 7. i 12. člana 67. i 69. Uredbe sa zakonskom snagom o odredbi ("Službeni list R BiH" broj 4/92,9/92,19/92) donesena je uredba sa zakonskom snagom o kretanjima i normativima rasporedjivanja gradjana i materijalnih sredstava u oružanih snaga i za druge potrebe odbrane i na osnovu toga, Zapovjedništvo 4.KorpUSA Armiji R BiH izdaje sledeću

N A R E D B U

1. Izvršiti oslobadjanje kancelarijskog prostora vlasništvo DP "VRANICA" Mostar, u ulici S. Radića poslovna zgrada VRANICE u kojima je sada smještena prometna služba HVO.

2. Ovu naredbu izvršiti najdalje do 26.01.1993.godine do 15⁰⁰ časova. Nakon isteka navedenog roka ovlaštena lica Armije R BiH ući će u posjed navedenog prostora, a po ranije izvršenoj rekviziciji.

AT/AK

Z a p o v j e d n i k
gosp. Arif Pašalić

Arif Pašalić

KOMANDA IV. KORPUSA

Str.pov. broj:

05-764-1/93

01.02.1993

U vezi akta Vrhovne komande str. pov. br. 02/187-1 od 31.01.1993. god.
a u vezi gradnje puta Fojnica-Prozor,

N A R E Đ U J E M

1. Zabraniti gradnju komunikacije puta Fojnica-Prozor.
2. Izvođaču radova skrenuti pažnju da se vrši zabrana do pribavljanja potrebne dokumentacije, te ih uputite da istu pribave od nadležnih organa R BiH.
3. U slučaju nasilnog ponašanja ili otpora, izvjestiti ovu Komandu.
4. Za izvršenje ovog naređenja, odgovoran mi je Komandant brigade "Neretvica". *KONJIK (PAZUJICI)*

AH/AR

OC

K O M A N D A N T :

gosp. Arif Pašalić

SDA - STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE
Sarajevo, Ul. maršala Tita 7a/II
Telefoni: (071) 518-945, 518-967, 277-538, 277-537
ŽR dinarski SDK Sarajevo 10100-678-30547
dovizni kod PBS Sarajevo 25731-199914
fax: 338 457 663-970 i 663-971

Prima: Regionalni Odbor za SDA
za Hercegovinu

Broj:

90/93.

Predmet: Kooptiranje novog člana u
Regionalni odbor SDA

Datum:

20. marta 1993. god.

Na sastanku Centralne i dijela Izvršnog odbora SDA zaključeno je sljedeće:

1.- Dr. Safet Čibo, se kooptira u Regionalni odbor Hercegovine kao punopravni član.

2.- Imenovani će stupiti u kontakt i sastati se sa Izvršnim odborima SDA u Konjicu, Jablanici, te Regionalnim odborom za Hercegovinu.

Sa istima će zajedno analizirati stranačke probleme i podatke dostaviti u što kraćem roku Centrali.

U zadnje vrijeme vidljiva je nedostatak efikasne koordinacije između organa i funkcionera Stranke. Ovo je svakako uzrekovano i prekidom komunikacija usled ratnih dešavanja.

Radi poboljšanja rada Stranke u Hercegovini i donosi se ovakva Odluka.

O ovome je informisan i Ured u Zenici, odnosno Mirsad Čeman koji se usaglašava sa ovom Odlukom.

Uz mahsuz Selam.

Direktor Centralne
potpredsjednik S. D. A

Behmen, dipl. ing.

Predmet: izvod.-

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
STAB VRHOVNE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
Pov.broj: 13/37-45
Sarajevo, 20.03.1993. godine

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
POVJERLJIVO

Na osnovu člana 72, 73, 76, 77. i 80. Uredbe sa zakonskom snagom o službi u Armiji RBiH i člana 10. Odluke o proizvođenju unapređivanju i rješavanju o odnosima u službi vojnih lica za vrijeme ratnog stanja (" Službeni list RBiH ", broj 11/92), načelnik Staba Vrhovne komande oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine, d o n o s i

N A R E D B U

1. Na ratne dužnosti u jedinice Armije Republike Bosne i Hercegovine, po privremenoj ratnoj formaciji,

A. _ Radi regulisanja stanja u službi od strane nadležnog starješine, p r e m j e š t a j u s e i r a s p o r e đ u j u, i t o :

U 4.korpus - Mostar

1) ČIBO Fehima SAFET, lična VES 32502, rođen 03.01.1948. godine,

2. Lica navedena u ovoj naredbi razrješavaju se dosadašnje dužnosti.

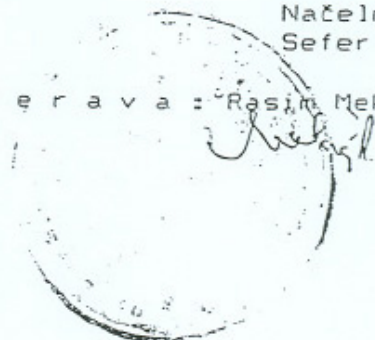
3. Ovu naredbu izvršiti o c m a h .

4. Statusna pitanja lica navedenih u ovoj naredbi, u vezi sa službom, regulisaće nadležni pretpostavljeni starješina.

RM/DK

Načelnik SVK OS
Sefer Halilović, s.r.

Tačnost izvoda o v j e r a v a : Rasim Mekić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
OPŠTINA KONJIC
RATNO PREDsjedništvo
Broj: 01-012-95/93
Konjic, 25.03.1993.g.

O 5/5. otkr...
-UADP30A
Broj: _____
Datum 25. 03. 1993.god.

Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine
SAFAJEVO

Predmet: Upit u vezi sa odlukom R BiH
broj 02-111-130/93 od 16.03.1993.g.

Odlukom br.02-111-130/93 koja je donešena na sjednici Predsjedništva R BiH održanoj dana 13.03.1993.g. odlučeno je, u tački XVI da se za predsjednika Ratnog predsjedništva SO Konjic bira Dr. Čibo Safet.

Napominjemo da smo upoznatii sa Uredbom sa zakonskom snagom o dopunama Uredbe sa zakonskom snagom o obrazovanju i radu okruga kojom je u članu 1. regulisano da u opštinama u kojima nije izvršen izbor Predsjedništva opštine u smislu člana 273. Ustava R BiH, Predsjedništvo R BiH može imenovati predsjedništvo opštine koje će vršiti funkciju dok se nastoju uslovi za izbor predjedništva od strane legalnih organa opštine, pa je, shodno tome, Odlukom broj: 01-042-9/92 od 26.10.1992.g. imenovano Ratno predsjedništvo SO-e Konjic u sastavu koji je utvrđen članom 40. Uredbe sa zakonskom snagom o odbrani i sve vrijeme, od obrazovanja Ratnog predsjedništva SO-e Konjic, Ratno predjedništvo je održalo sjednice i odlučivalo o pitanjima iz nadležnosti Skupštine Opštine, jer nisu postojale još uvijek ne postoje mogućnosti da se Skupština sastane.

Naglašavamo da je Ratno predsjedništvo kroz svoj rad, sve ovo vrijeme, osiguravalo izvršavanje i izvršava propise i druge akte Predsjedništva Republike, Vlade i ministarstava, kao i zadatke utvrđene planom obrane Republike.

Zbog svega naprijed izloženog nije nam jasno zbog čega Predsjedništvo R BiH svojom Odlukom bira za predsjednika Ratnog predsjedništva SO-e Konjic Dr. Čibo Safet imajući u vidu da je u opštini Konjic za predsjednika Ratnog predsjedništva izabran Prim. dr. Rušmir Hadžihusejnović, legalno izabran predsjednik SO-e Konjic, a kako je i propisano Uredbom sa zakonskom snagom o odbrani.

PREDsjedNIK RATNOG PREDsjedništVA
Prim.dr.Rušmir Hadžihusejnović

OVJERENO PEČATOM I POTPISEM

Zapovjedništvo 4. k. ^{Zavest}
Štampovanih br. 02/1-366-112/93
10.04.1993. god.

Vojna tajna
Štampovanih
URGENTNO

Naredni izvještaj
dostavlja,

— ŠVK OSRBH

Trenutna situacija u odnosima sa HVO ^{stanje} u opštinama Klis - opštinu tendencija sukrivajuća odnosa. U opštinama Klis - Popsovići ^{okoliš} i Konjica i Prozora, gdje je u proteklom periodu bilo pružanih sukoba, dosta je do prekida održanih sukoba. Postrojbe HVO-a na pojediniim mjestima vrše izvlačenje težih oružja na okolna brda i ukopavanje te obrazloženjem da se plaše napada naših snaga. Zajednička komisija obilazi ove područja i pozitivno djeluje na sukrivanje sveukupne situacije, tako da u zadnjih nekoliko dana nije bilo ozbiljnih sukoba.

Naredbom ~~gosp.~~ brigadir Petkovića, je bila regulisana linija razgraničenja položaja između jedinica ARBiH i postroja HVO u regionu sjeverno od Bijelog polja. Na lice mjesta a u cilju izvršenja zapovjedi brigadir Petkovića izvršili su operativci 1. Most. brigade i 2. br. HVO, koji su definirali liniju u duhu naredjenja br. Petkovića o protezanju položaja i linije. U duhu naredjenja naše jedinice su zaposjele položaje (45 voj.) 09.04.1993. god. postrojbe HVO-a (oko 120 dobro naoružanih voj.) smatrajući da naše jedinice nisu pravilno a u duhu naredjenja br. Petkovića zaposjele liniju, ultimativno su, posle opkoljavanja naših snaga, prihvatile da se isti položaji napuste što je k-die i učinio postrojuši voj. posle nekoliko sati pregovora. Naši voj. su se povukli bez ikakvih problema.

Moramo napomenuti da se radi o 50% voj. ^{pripadnika} ~~u~~ novoostružne voje, uglavnom neiskusnih boraca, u sastavu ove grupe voj. ARBiH, te da k-die 4. bat. 1. Most. br. nije reagovale pravilno. K-die grupe takođe nije želio da se sukobi dalje razvijaju posle dogovora u okolini Konjica.

Jutros je definirana linija razgraničenja: potok Bijela ^{POVEZAK} (Karta 1:100.000). Naše snage obilježavaju 1. liniju odbrane zapadno i sjeverno od navedene linije. Takođe izvršeno je dodatno obilježavanje

mostar na Bijeloj završeno postavljanje ~~rešetke~~
U gradu Mostaru je ~~postavljen~~, (u blizini ~~korde~~, za 3-4 dana)
"Titovog mosta", koji je premostava Neretvu, na mjestu uništenja
"Titovog mosta", za 3-4 dana most će biti otvoren, vjere
vatno za Dan Armije RBiH. Most osiguravaju jed. MUP-a
RBiH. Hvo se još uvijek sa zahtjevom da se most zajednički
osigura, što MUP RBiH odbija, sa zahtjevom da se formi-
raju zajednički punktovi na magistralnom putu, a ne
da se problem ~~u~~ punktovi i osiguravajta rješava pojedinačno.
Ovo je unelo dodatnu "nervezu". Pojačano je osiguravajta
mosta, a hvo je stavio u pripravnost vojnu policiju hvo,
što je dodatno opteretilo stanje u gradu.
Nažalost ovo je za nas sve "normalno", Le suco i mi
povećali stepen blz. jedinicu,

25/

XV 4. K.
Budaković Suljiman
Sućurlić

FACA ANOD

ODJEL UNUTARNJIM POSLOVA

POLICIJSKA UPRAVA MOSTAR
POLICIJSKA STANICA MOSTAR

Broj: 03-8/19-29-13.04.95

Dana, 13.04.1995. godine

Republika Bosna i Hercegovina
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEGOVINA
ODJEL UNUTARNJIM POSLOVA

JM/GH

Prilozi:	13.04.95
St. br.	
03-8/19	

POLICIJSKA UPRAVA
M O S T A R

PREDMET: Službena zabilješka, dostavlja s. -

Dostavljamo vam službenu zabilješku policajca, Primorac Olivera, Džeba Dražan, Buntić Bane i Grđavac Marita, u vezi grubog vrijeđanja i onalovašavanja patrola Policijske stanice Mostar, dana 12.04.1995. godine oko 22 sata u blizini bivše Robne kuće HIZ, kao i pokušaja napada na patrolu, za vašu upotrebu.

odmah
upoznati: 1) Odjel
2) Zapravnika iz OZ JIH Mostar

Mijit

SLUŽBENA ZABILJEŠKA

Sastavljena dana 13.04.1993. godine u prostorijama policijske stanice
Mostar oko 01,30 sati, a u vezi dolje navedenog:

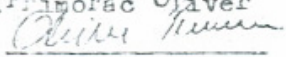

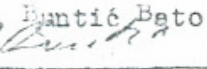
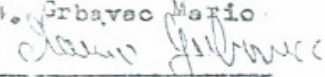
Dana 12./13.04.1993. godine patrola u sastavu: Primorac Oliver vođa patrola
i pratiloci Džebo-Dražan, Bato Buntić i Grbavac Mario nalazili smosa u redov
službi obilaska grada u vremenu od 19,00 do 05,00 sati.

Negdje oko 22,00 sati izvršili smo zamjenu patrole kod RK HIT dok je ista
na pauzi. Rutinski smo obavljali kontrolu vozila i vozače i nije bilo nikak
vih problema. Sa nama na punktu su bili pripadnici vojne policije HVO.
Oko 23,15 sati preko Pleša oko RK HIT prolazili su 3 naoružane osobe, u to
vrijeme jedan od policajaca (vojnih) pitao je iste dali imaju odobrenje za
kretanje poslije policijskog sata, nešto mu je jedan od njih rekao: "Štaće
meni to koste vi jebem vam mater nemojte da vas uklonim odatle za 10 minuta
seljaci jedni nemate vi šta ovdje tražiti i još je u više navrata koristio
vulgarnu riječi i vrijeđao nas." saznali smo da je to bio zapovjednik južno
gora takozvane Armije republike BiH zvan "Hujka". Sa njim je bio još jedan
vojak koji je u tom momentu rekao: "Šefe reci šta treba (tada je repetirao
pušku) i također je bio veoma drzak."

Mi smo sve vrijeme bili na raskrsnici kod RK HIT i bili smo izloženi direk
tno sukobu koje nas je direktno vodila u smrt. Patrola je na našu sreću bila
pridebna pa nije bilo nikakvih provokacija sa naše strane.

Treba se još naglasiti da smo bili nezaštićeni na brisanom prostoru.
Pa bi želio naglasiti putem ove službene zabilješke da se povede računa
o zaštiti života policajaca, nabavkom opreme adekvatne za obavljanje dužnosti
u ratnim uvjetima.

Zabilješku sačinili:

1. Primorac Oliver

2. Džebo Dražan

3. Buntić Bato

4. Grbavac Mario

Komanda operativne
"GRUPE MOSTA"

ŽAPOVJERLIVICE!

* ŠAKEM TI OVOO KURIRA SA PORUKOM DA
ODMAH PREDAŠ OBJEKAT A KAD KASKIJE
ZA 15 MINUTA.

* KOD MENE SU ZAROBLENI VAŠI LJUDI
AKO NE PREDATE ICI CE ISKRO KLAS
* KO TRUZE MOJIM KOMPLETNO STANOVNI-
STVO, STO JE ZVRA ZAROBIO, ŽENE I OJECU
* UKOLIKO NE POSTUPITE KAKO TRAZIM
ODODVAKATE ZA POSLEDICE

~~Komanda
OP - MOSTA~~

Seferre!

JA ZNAM DA TI JE OVO POZNATO
KAKI VAS I JA UPOZNAJEM
A O ISTON CE BITI UPORNATA
SVA BOMACH I SVOJESKA JAVNOST
MISLI TE DA JAM JE KONJIC I ZLATAR
SREBRENICA

MOSTAR 16. 4. 93 u 20,00h

19. 50

Republika Bosna i Hercegovina
Armija Rep. BiH
Komanda 4. Korpusa
Djel. broj 02/1-966-132/93
Mostar, 16.04.1993. g.

VOJNA TAJKA
STROGO POUZLIIVO
URGENT

NR CAG 4 UC

Komandi 44. brdske brigade

U vezi vešeg akta Strogo pouz. br. 02/70-1-72/93
od 16.04.1993. godine postupite po sljedećem:

1. Dopustite da dio snaga UNPROFOR-a koji je iz
Gornjeg Vakufa ide ka Mostaru.
2. Španski bataljon mora ostati u Jablanici. Takvo
uvjerenje sam dobio sinoć od pukovnika ZORZO
i MURALESA.
Znači, ne dozvoliti španskom bataljonu da napusti
Jablanicu bez mog odobrenja.

Komendant

Asif Pašalić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BIH
KOMANDA 4. KORPUSA

Pov.broj: 01-3230/93
Mostar, 18.04.1993.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
POVJERLJIVO

N A R E D E N J E :

41. motorizovana brigada
- SLAVNA
MUP CSB Mostar

Do konačnog završetka mosta kod hotela Bristol - Neretva preko istog
dozvoljava se prelaz samo m/v Komandanta 4. korpusa Armije R BiH,
Načelnika CSB Mostar i Komandanta 41. motorizovane brigade. Ostalim
m/v nedozvoliti prelaz.

KOMANDA
1. mostarske brigade
br. 304-171/93
Datum 18.04.1993

KOMANDANT
~~gospodin~~
Arif Pašalić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJIA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
PRVA MOSTARSKA BRIGADA

KOMANDA 41.mtbr
(naziv jedinice)

Dj. broj: 469-2/93

Mostar, 19.04. 1993.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POV.
(Stepen tajnosti)

URUČITI ODMAH!

Na osnovu Naredjenja komandanta 4.korpusa Armije R BiH a i zbog zaoštrene situacije na području opštine Mostar, prelaska i odvlačenja snaga HVO kao pojačanje postrojbama koje vode b/d u Jablanici protiv Armije R BiH,

N A R E D J U J E M

1. Blokirati i zatvoriti magistralni put Mostar-Jablanica u rejonu Rijela i na mestu na ulasku u s, Drežnica.
2. Ne dozvoliti ni po koju cijenu prelazak vozila ka i iz Jablanice, naročito ako prevoze snage HVO i HV. Na svaki pokušaj prelaska silom odgeveriti istom mjerem.
3. Dozvoljava se prelazak u pravcu i iz pravca Jablanice vozilima UN-PROFOR-a, UNHCR i Crvenog križa (medjunarednog).
4. Rok izvršenja ove naredbe ODMAH po prijemu. Izvijestiti me preko K^T veze šifrovanih.

Destavljeno:
-4. bataljon
-ONO
-arhiva

KOMANDANT
Adhad Hujdur

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
PRVA MOSTARSKA BRIGADA
41. MOTORIZOVANA BRIGADA

KOMANDA 41. MOT. Br.

(naziv jedinice)

Dj. broj: 420

Mostar, 19.04. 1993.

ODBRANA REPUBLIKE

VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO
(Stepen tajnosti)

ZAPOVJEST ZA ODBRANU Op.br. 1

Karta 1:25.000 Mostar 2-1, 2-2, 2-3 i 2-4.

Na osnovu Naredjenja komandanta 4. Korpusa Armije R BiH i zbog pogoršanja opšte vojne i političke situacije na teritoriji opštine Mostar, kao i zbog pouzdanih saznanja da će postrojbe HVO potpomognute postrojbama HV izvršiti napad na grad Mostar, a i šire,

N A R E D J U J E M

1. Sve jedinice 41. motorizovane brigade kao i dijelovi jedinica iz sastava 4. Korpusa posjedaaju položaje za upornu odbranu i zadatkom odbrane dodjeljenih rejonu po sljedećem:

1.1. Prvi bataljon ima zadatak posjedanja položaja za odbranu u rejonu Južni logor, zatvaranje pravca iz s. Rodoč ka Mostaru u protivoklopnom smislu. Po sticanju uslova za to krenuti u napad ka raskrsnici puteva Mostar- Buna, Mostar - Blagaj, posjedanje položaja za odbranu i zatvaranje prolaza preko avijatičarskog mosta. U daljnim borbenim dejstvima težiti spajanju sa sam. četom Blagaj u rejonu s. Buna. Dio snaga prebaciti na desnu obalu r. Neretve i staviti pod komandu komandanta 2. bataljona.

1.2. Drugi bataljon ima zadatak posjedanja položaja za odbranu u svojoj zoni odgovornosti, zatvaranje pravca iz s. Rodoč ka Mostaru u rejonu Čekrk. Težiti za posjedanjem linije odbrane Čekrk - magistrala - Šenovac- Bulevar- ul. Dr. S. Mujića - banka (nova) - kafić "Vaha"- garnizona ambulanta-stara bolnica-mljekara-CentarII. U pozadini dostignute linije izvršiti blokiranje snaga HVO i njihovo neutralisanje. Dio snaga iz 4. čete uputiti ka komandi 41. motorizovane brigade radi pojačavanja odbrane. U daljnim dejstvima izvršiti napad sa krila pravcima: Šenovac-Podhum-Bal-inovac i Centar II - Ručnik. Dio snaga odvojiti za zauzimanje brda Hum.

1.3. Treći bataljon ima zadatak posjedanja položaja za odbranu u svojoj zoni odgovornosti, zatvaranje pravca iz Vrapčića ka Mostaru u rejonu Sutina i onemogućavanja prelaska preko brane HE "Mostar" kao i potpuno blokiranje i zauzimanje kasarne Sjeverni logor. Dio ljudstva (30 ljudi) sa naoružanjem prebaciti na desnu stranu i staviti pod komandu komandanta 2. bataljona. U komandu uputiti kompletnu posluhu sa RBR "OSA" i kontejnerima kao i posluhu sa RPG. Posluhu treba da su obučene za izvršenje gadjanja iz orudja koja posluhuju. U daljim dejstvima bataljon ima pravač napredovanja ka s. Vrapčići i Potoci.

1.4. Bataljon "Nevesinje" se stavlja pod komandu komandanta 3. bataljona od koga će primiti zadatak, a dio ljudstva (30 boraca sa naoružanjem) prebaciti na desnu obalu i razujestiti u Djački dom i Ekonomsku školu gdje će i posjesti položaje za odbranu. Komandir koji vodi ljudstvo na desnu obalu dužan se javiti u komandu 41. motorizovane brigade radi daljeg preciziranja zadataka.

1.5. Bataljon "Šargan" se stavlja pod komandu komandanta 1. bataljona od koga će primiti zadatak.

1.6. MID ima zadatak da sa sadašnjih VP otvara vatru na ciljeve koji su dati od strane NA 41. motorizovane brigade kao i po potrebi i zahtjevima iz brigade. Minobacači 82mm sa svojih VP otvaraju vatru po ciljevima koji su dati u Planu vatre od strane NA 41. mthr, kao i po zahtjevima komandanta bataljona.

1.7. Samostalna četa "Blagaj" ima zadatak posjedanja položaja za odbranu u svojoj zoni odgovornosti a po sticanju uslova za to izvršiti napad pravcem Blagaj- Kosor-Buna i ovladati mostovima preko r. Buna na putu Mostar - Čapljina i Mostar-Domanovići i upornom odbranom ne dozvoliti prodor postrojbi HVO iz pravca Čapljine i Domanovića ka Mostaru. Težiti za spajanjem sa snagama 1. bataljona.

1.8. MUP R BiH ima zadatak posjedanja položaja i odbrane Starog mosta i novo-izgrađenog mosta na Musali, a dijelom snaga izvršiti napad na prostorije MUP-a HZ HB i policijske stanice Mostar koje posjesti i uporno braniti. Težiti da u našoj zoni odbrane ostané zgrada Hirurgije. Ljudstvo za izvršenje napada na zgradu MUP-a i PS Mostar imati u pripravnosti u hotelu "Mostar".

1.9. Izvidjački vod ima zadatak zauzimanja prostorija Elektro-Hercegovine. Po zauzimanju prostorija iste uporno braniti, a el. energiju isključivati po zahtjevima iz brigade.

1.10. Diverzantski vod ima zadatak napada na objekte žitoprometa i zauzimanje istih koje uporno braniti. Izvršiti diverziju na prelazu iz Sjevernog logora preko r. Neretve.

1.11. Četa Vojne policije ima zadatak odbrane KM brigade sa pojačanim brojem ljudi. Dio ljudstva upotrijebiti u dogovoru sa komandantom 2. bataljona za odbranu u rejonu Šemovac kao i vršenje kontrole i pretresa terena u zoni odgovornosti 2. bataljona.

1.12. POČ se po orudjima pridodaje 1. i 2. bataljonu za zatvaranje pravca (po 1 Bst sa poslugom). I POLO "crvena strijela" pridodati 3. bataljonu a "Maljutku" postaviti u rejon pogodan za dejstvo ka naselju B. Brijeg.

1.13. Vod PAM se po orudjima pridodaje 1. i 3. bataljonu i zadatke prima od komandanata bataljona.

1.14. Ostale jedinice posjedađu položaje za odbranu u rejonu razmještaja i u pripravnosti za upotrebu po naredjenju k-ta 41. motorizovane brigade.

2. Gotovost za odbranu do 17,00 sati dana 19.04.1993. godine kada završiti i sa prebacivanjem ljudstva i tehnike sa jedne na drugu stranu r. Neretve.

3. Održati redovnu b/g na liniji odbrane ka četnicima.

4. Ljudstvo koje se pridodaje drugim jedinicama, po stizanju u iste i dobijanju zadataka ostaju u njima do daljnjeg. Smjene ljudstva će određivati komandanti kojima je ljudstvo stavljeno pod komandu.

5. U toku posjedanja položaja za odbranu kao i izvodjenja b/d radio vezu koristiti samo uz upotrebu dokumenata veze i poruke slati šifrovano.

6. Prilikom posjedanja položaja pokrete jedinica vršiti prikriveno, a po posjedanju istih kretanje svesti na najmanju moguću mjeru.

7. U slučaju približavanja neprijatelja iste zaustaviti a vatru otvarati po potrebi i to iz svih raspoloživih oružja istovremeno. Strogo voditi računa o utrošku municije i istu ne rasipati.

8. Izvještaje iz bataljona i drugih jedinica slati svaka 2 sata sa težištem na promjenama u rasporedu neprijatelja.

MD/FI

K O M A N D A N T

gosp. *Milhad Hujdur*

Dostavljeno:

- 1.2.3. bataljon
- Bataljon "Nevesinje"
- Bataljon "Šargan"
- Samostalna četa "Blagaj"
- MID
- MUP R BiH
- Izvidjački vod
- Diverzantski vod
- Četa Vojne policije
- Protivoklopna četa
- Vod PAM
- Komanda 4. Korpusa
- ONO
- a r h i v a

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
PRVA MOSTARSKA BRIGADA

KOMANDA 41.mtbr

(naziv jedinice)

Dj. broj: 469-2/93

Mostar, 19.04. 1993.

ODBRANA REPUBLIKE

VOJNA TAJNA

STROGO POV.

(Stepen tajnosti)

URUČITI ODMAH!

Na osnovu naredjenja komandanta 4.korpusa Armije R BiH a i zbog za-
štrene situacije na području opštine Mostar, prelaska i odvlačenja
snaga HVO kao pojačanje postrojbama koje vode b/d u Jablanici protiv
Armije R BiH,

N A R E D J U J E M

1. Blekirati i zatvoriti magistralni put Mostar-Jablanica u rejonu
Rijela i na mostu na ulasku u s, Drežnica.
2. Ne dozveliti ni po koju cijenu prelazak vozila ka i iz Jablanice, na-
rečite ako preveze snage HVO i HV. Na svaki pokušaj prelaska silom
odgovoriti istom mjerem.
3. Dozveljava se prelazak u pravcu i iz pravca Jablanice vozilima UN-
PROFOR-a, UNHCR i Crvenog križa (medjunarednog).
4. Rok izvršenja ove naredbe ODMAH po prijemu. Izvijestiti me preko K^{TM}
veze šifrovanih.

Destavljeno:

-4. bataljen

-ONO

-arhiva

KOMANDANT

Adhad Hujdur

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJIA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
PRVA MOSTARSKA BRIGADA
41. MOTORIZOVANA BRIGADA

KOMANDA 41. Mot.br.

(naziv jedinice)

Dj. broj: 420-2/93

Mostar, 20.04. 1993.

VOJNA TAJNA
STROGO POV.
(Stepen tajnosti)

Na osnovu razvoja situacije u gradu Mostaru i sve većeg vojnog pritiska na jedinicu 41. mot. br.

N A R E D J U J E M

1. Iz sastava POČ orudja imati u pripravnosti za dejstvo po ciljevima na desnoj obali r. Neretve po sljedećem:

- 1. Bst koji je pridodat 1. bataljonu pripremiti za dejstvo po rejonu Čekrk radi zatvaranja pravca Rodoč - Mostar.
- 1 Bst pripremiti za dejstvo i podršku jedinicama 2. bataljona u rejonu nova banka - gimnazija.
- POLO "Crvena strjela" koje je pridodato 3. bataljonu pripremiti za dejstvo po rejonu Avenija - Rudnik.
- POLO "Maljutka" pripremiti za dejstvo u rejonu RK "Razvitak" po rejonu parkiralište na B. Brijegu, Rondo, Fakulteti.

2. Iz sastava PAM voda mitraljeze 14,5 mm pripremiti za dejstvo po ciljevima na desnoj obali r. Neretve u rejonima nova banka - Gimnazija, kula na Humu (Panjevina), parkiralište na B. Brijegu, vrh Avenije, garnizona ambulanta - Dom penzionera (raskršća), i druge uočene ciljeve koje gadjati po uočavanju i na zahtjev komande brigade i komande 2. bataljona.

3. Preko komandi 1. i 3. bataljona obezbjediti da PO i PV sredstva budu u što neposrednijoj vezi radi bržeg otvaranja vatre po traženim i uočenim ciljevima.

4. I dalje ostaju zadaci koji su dati u Zapovjesti za odbranu komandanta 41. mot.br. koji se odnose na POČ i vod PAM.

Dostavljeno:

- POČ
- Vod PAM
- 1., 2. i 3. bataljon
- ONO

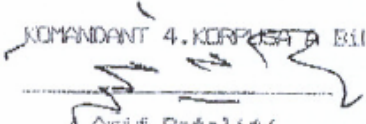
KOMANDANT

gosp. Mihad Hujdur

ZAJEDNIČKO PRIOPĆENJE ZA JAVNOST

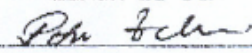
Danas, 21. travnja 1993.god. na sastanku kome su prisustvovali Načelnik OZ JIH gosp. Petar Zelenika i komandant 4 korpusa A BiH gosp. Arif Pašalić, doneseni su sljedeći zaključci:

1. Izdat će se zajednička zapovjed za izmještanje svih vojaka A BiH u Konak i Južni Logor, a HVO u Vojarnu "Titomir Mišić" i Vojarnu Heliodrom (III brigada ostaje u postojećem objektu i pomjeranje vrši samo prema crti neprijatelja). Rok izvršenja je 48 sati nakon izdavanja zapovijedi (23.04. u 13.00 sati).
2. Vojna policija HVO ostaje na svojoj poziciji na Strojarskom fakultetu, a Vojna policija A BiH na Šenovcu do drugačije zapovijedi.
3. Zabranjuje se nošenje oružja dugih cijevi svima onima koji ne vrše službu.
4. Mješoviti timovi Vojne policije formirat će se i obavljati svoju zadaću nakon realizacije zaključka iz točke 1.
5. Nakon izmještanja postrojbi u vojarnu uklonit će se svi zakoni za borbena djelovanja u gradu.
6. Komisiju za nadzor i kontrolu izvršenja zapovijedi čine Redžo Mehić i Adis Handžo u ime 4. Korpusa A BiH i Mario Mikulić i Mato Knezović u ime OZ JIH.
7. Sve informacije u svezi s djelovanjem A BiH i HVO sredstvima priopćavanja mogu davati samo pomoćnici zapovjednika za IPD u 4. Korpusu i OZ JIH svojim zajedničkim priopćenjima.

KOMANDANT 4. KORPUSA A BiH

Arif Pašalić/

NACELNIK OZ JIH

/ Petar Zelenika/

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HZ HERCEG-BOSNA
OPĆINA MOSTAR

Datum 21. travanj 1993. god.

I Z V J E Š Ć E
o radu mješovite grupe ARBiH i HVO-a

Dana 21. travnja 1993. god. mješovita patrola ARBiH i HVO-a, koja je imala zadaću očuvanja javnog reda i mira u gradu Mostaru, a koja je bila locirana u zgradi "Vodoprivrede" HZ H-B, sastavlja sljedeće izvješće:

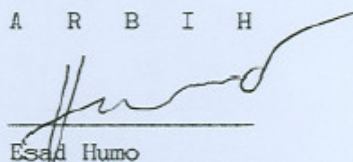
Grupa nije intervenirala po gradu kako se i očekivalo, jer njene zadaće nisu bile konkretizirane. U periodu od 18¹⁵ do 23⁰¹ sati dvadeset dva puta je prekršen red i mir pucnjima iz pješadijskog naoružanja (snajper). Sve prijave i od strane HVO-a i ARBiH su se odnosile na lokalitet od Madere, hotel "Mostara", RK "Hit", Stara gimnazija, izgorena Privredna banka, nova banka kod Vlade HVO-a. Kao što je već gore navedeno mješovita patrola nije uredovala po gradu, nego su zapovjednici Žarko Jurić HVO i Esad Humo ARBiH sami išli i pokušavali riješiti date probleme. Kako u objektu nije bilo struje pozvali smo "Električno" da provjere o čemu se radi, te da će netko doći po njih ukoliko treba otkloniti neki kvar na samom objektu. Tako je i učinjeno, te su Jurić i Humo sa svojim vozilima krenuli po električara, ali i sa namjerom da se uključi ulična rasvjeta na potezu od Šemovca do hotela "Ero". U 18¹⁶ sati Jurić prima informaciju da je jedan pripadnik HVO-a u Staroj gimnaziji teško ranjen. U 18²² sati Jurić i Humo odlaze u Električno, gdje ih je na putu zatekla vatra snajpera. U 19¹⁶ sati čuju se novi snajperski pucnji, a kada je teško ranjen jedan civil, koji je neposredno nakon toga i podlegao. Smrtonosni pucnji su došli sa Stare gimnazije. U 19⁵⁰ je snajperskim hicima sa Stare gimnazije lakše ranjen jedan pripadnik ARBiH. Žarko Jurić i Esad Humo su, zajedno sa ostalim prolaznicima koji su se tu zatekli, izvukli tijelo poginulog civila, te se vratili u bazu u 20²⁵ sati. Više puta je upućen poziv svim učesnicima veze VP HVO i ARBiH da se prestane sa djejtstvima iz svih pješadijskih oružja. U 22²⁰ dolazi general Pellnas, koji prenosi izvješće posade transportera UN, a koji je lociran na raskrižju RK "Hit" i Stare gimnazije, da je utvrđeno da se u zgradi izgorene Privredne banke, na 3. katu nalazi snajperista, i on upozorava da će se otvoriti vatra na bilo koga tko ponovno prekrši mir. U 22³⁵ Humo odlazi da bi dopratio još šest transportera UN sa lijeve obale, tako da su na raskrižju bila locirana dva, a ostali su patrolirali po gradu. U 07¹⁰ sati 21. travnja 1993. god. ponovno dolazi general Pellnas, upoznat je sa svim događajima koji su

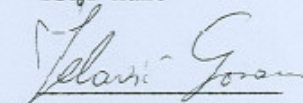
su se dešavali tijekom noći. On akciju smatra uspješnom, te misli da bi sa ovakav rad trebao nastaviti dok se ne iznade neko stabilnije rješenje. Osnovni zaključak mješovite patrole je taj da se ODMAH moraju u pismenoj formi dati zadaće i ovlaštenja za istu, kako bi mogla djelotvorno raditi.

H V O

Žarko Jurić

A R B I H

Esad Humo

Goran Jelavić

S L U Ž B E N A   Z A B I L J E Š K A

sastavljena dana 22.04.1993. u prostorijama Policijske stanice Mostar, a u vezi dole navedenog:

Obzirom na dosadašnju situaciju u gradu Mostaru, te na događaje koji su se u posljednje vrijeme desili, a u vezi dogovora komadanta IV Korpusa Armije BiH Arifa Pašajlića i Petra Zelenike Načelnika HVO za jugoistočnu Hercegovinu a sve u vezi prethodnog saznanja i obilazaka grada prije ovih događaja došao sam do dodatnih saznanja da su ekstremisti iz Armije BiH locirani njihov najveći dio u zgradi Hotel Mostar-a (koji je po odluci Vlade HZ HB još od ranije određen da bude starački dom, međutim to u praksi nikada nije izvršeno).

U Hotel Mostar-u se nalaze pripadnici Armije BiH iz Podveležja, Nevesinja, Gacka, te taj objekat u duhu dogovora gore navedenih Zapovjednika obzirom da je leglo ekstremista, snajperista potrebno je odmah bez odlaganja isprazniti i u njega dislocirati starački dom po ranijoj odluci.

Đački dom "Dule Mučibabić" stacioniran u Ul. S.Radića tačnije okružen ulicama S.Radića, V.Nazora, A.Zuanića je sjedište svih mogućih ekstremista, snajperista koji sa krova đačkog doma pucaju na prolaznike, pa predlažem da se Đački dom odmah bez odlaganja isprazni (unjemu borave izbjeglice iz Podveležja, Nevesinja i Gacka).

U ulici Ričina br.104 (Ul.A.Šantića) gdje se nalazi uprava Hidroelektrana na Neretvi locirana je jedna jedinica Armije BiH koji navodno osiguravaju navedeni objekat.

- Oko zgrade Policijske stanice Mostar nalaze se stanovi bilo vojni bilo civilni uk kojima stanuju pripadnici Armije BiH i pripadnici tkz. MUP-a BiH, i to na višim katovima.
- U zgradi kino Partizan locirana u Ul.Ričina br. 5 (A.Šantića br.5) nalaze se prostorije tkz. Mup-a BiH sa svojim idejnim vođom Memić Safetom.
- U istoj ulici na broju 6 locirana je druga II Brigada Armije BiH u sastavu IV Korpusa (Uprava R.O. "Merkur").
- U zgradama Saksia RO "Soko" koji se nalaze na stubovima, tačnije u Ul.V.Nazora br. 20 "SINDIKALNE PROSTORIJE" nalaze se nekoliko pripadnika Armije BiH koji su u posljednjim događajima pucali na prolaznike, pretpostavljam da se i sada tu nalaze.

OVA ZABILJEŠKA JE NAPISANA DA SE ZNA NA KOM LOKALITETU SE NALAZE PRIPADNICI ARMIJE BiH (ima još lokaliteta u Ul.Ceranička itd.) ZA KOJE NEMAM POUZDANE PODATKE. KADA DOĐE VRIJEME ZA RAZDVAJANJE ZARAČENIH STRANA DA JEDNI IDU U VOJARNU "TIHOMIR MIŠIĆ" U VOJARNU HELIODROM, A DRUGI U VOJARNU JUŽNI LOGOR I VOJARNU KONAK, A U DUHU DOGOVORA ZAPOVJEDNIKA ARMIJE BiH I HVO.

PREDLAŽEM DA SE UPOZNAJU:

1. POLICIJSKA UPRAVA MOSTAR
2. UPRAVA VOJNE POLICIJE HVO .

ZABILJEŠKO SAČINIO

Jasmin Dilberović

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

ODJEL OBRANE

UPRAVA VOJNE POLICIJE

Broj: 02-4/3-01-980/93

Mostar, ..22.04.1993. god.

Sukladno postignutim sporazumima predstavnika HVO-a i ABiH
o normalizaciji odnosa,   d o n o s i m

Z A P O V I J E D

Sve postrojbe VP-e na području grada Mostara povući u
postaje, odnosno objekte koje osiguravaju, o d m a h a najkasnije
do 14,00 sati 22.04.1993. godine.

Od pripadnika voda Vojne policije 2. i 3. brigade formi-
rati interventne skupine koje će zajedno s VP-om I Mostarske bri-
gade (postrojbe Armije BiH) zajednički patrolirati gradom. Učesnici
u patrolama trebaju skinuti oznake pripadnosti bilo kojoj postrojbi.

Kontrolu vršiti po cijelom gradu (s obe strane Neretve),
a naročito kontrolirati zapovijed o povlačenju u vojarne svih
vojnih postrojbi i prema prekršiocu poduzimati odgovarajuće mjere.

Pripadnici VP-e moraju napustiti hotel "Mostar, a poslije
njegova pečaćenja.

Zadužuje se g. Berko Pušić da sudjeluje ispred Uprave
VP-e u razmjeni svih uhićenika.

Na graničnim prijelazima o d m a h a najkasnije do
14,00 sati 22.04.1993. godine uspostaviti normalan protok roba i
ljudi. Na svim punktovima HZ H-B omogućiti nesmetan prolaz svih
pripadnika i konvoja kao i pojedinačnih vozila svih međunarodnih
organizacija (vojnih i mhumanitarnih).

Svi pripadnici VP-e HVO-a moraju bezuvjetno izvršavati
sve zadaće koje proističu iz odredbi o radu VP-e a posebno da

aktivno sudjeluju u rješavanju svih problema koji su vezani za komunikaciju s međunarodnim predstavnicima, delegacijama kao predstavnicima svih oružanih sastava.

Za sprovođenje ove zapovijedi zadužujem zap. bojni VP-e.

DOSTAVLJENO:

1. Zap. bojni VP-e - 5x
2. Načelniku Odjela opće i prometne VP-e,
3. GS HVO-a,
4. g. Berislav Pušić-Berko,
5. A r h i v a .

Dj. broj 01-2489 /93

Mostar, 22. travnja 1993. god.

Republika Bosna i Hercegovina
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
VIJEĆE OBRANE
VOJNA POLICIJA

STROGO PÖV.			
Primljeno: 24. 04. 1993.			
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
02-4/3-06	1279/93		

U cilju reguliranja odnosa u gradu i obveza vojnika na području grada i gradske okoline,

Z A P O V J E D A M

1. Vojnike HVO smjestiti u vojarnu "Tihomir Mišić", a 3. brigadu smjestiti na Heleiodrom.
2. Zabranjuje se nošenje oružja dugih cijevi svim onima koji ne vrše službu u skladu sa zapovjedima koje su na snazi od ranije.
3. Zabranjuje se nošenje crnih odora svim pripadnicima postrojbi HVO.
4. Formira se mješoviti tim HVO i A BiH u koji se ispred HVO OZ JIH delegiraju gosp. Mate Knezović i gosp. Mario Mikulić. Tim počinje sa radom odmah.
5. Vojna policija HVO ostaje na Univerzitetu (Vojna policija A BiH ostaje u postojećem objektu na Šemovcu).
6. Ukloniti sve zaklone za borbena djelovanja u gradu, a najkasnije 22.04.1993.god.u 14.00 sati.
7. Sve informacije u svezi s djelovanjem HVO i A BiH sredstvima priopćavanja mogu davati samo pomoćnici zapovjednika za IPD u OZ JIH i 4. korpusu svojim zajedničkim priopćenjima.
8. Formiraju se mješoviti timovi Vojne policije HVO i A BiH koji će patrolirati svim dijelovima grada tijekom 24 sata i kontrolirati situaciju u gradu. Patrole će biti odjevene u jednake vojne odore bez ikakvih obilježja, i djelovat će do opoziva točke osam ove zapovjedi.
9. Do 14.00 sati 22.04.1993.god. razmijeniti sve uhićene od strane Vojne policije HVO i A BiH principom "svi za sve".

10. Sva djelovanja na području OZ JIH se bez uvjetno odmah obustavljaju, a djelovanje prema četnicima realizirati prema zapovijedi za aktivnu obranu OZ JIH.
11. Pomocnik zapovjednika OZ JIH za IPD organizira sastanke po postrojbama sa upoznavanjem obveza iz ove zapovijedi i značajem ovih obveza za budućnost življenja na ovim prostorima.
12. Sve obveze iz ove zapovijedi realizirati do 14,00 sati dana 22.04.1993.godine, a za realiziranje iste odgovorni su mi zapovjednici prvopotčinjenih postrojbi.

DOSTAVLJENO:

ZAPOVJEDNIK OZ JIH

- 1. brigada HVO "Knez Domagoj" Brigadir
- 2. brigada HVO
- 3. brigada HVO
- 4. brigada HVO "Stjepan Radić" Brigadir
- Brigada HVO "Herceg Stjepan" Brigadir
- RT puk
- Tenkovska bojna
- 2. i 1. arh. PZO
- 3. bojna Vojne policije - na znanje
- 4. Korpus A BiH - na znanje
- Policijska uprava Mostar - na znanje
- OND

Ivan Lasić /

Republika Bosna i Hercegovina

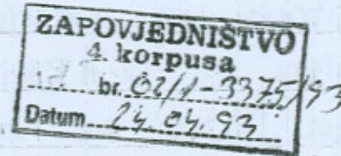
Armija Republike BiH

41. motorizovana brigada - "SLAVNA"

Mostar, 23.04.1993. godine

VOJNA TAJNA

STROGO POUKRYIVO

1. Raspored četničkih snaga u rejonu Podveležja nije se mijenjao u protekla 24 sata. Nije bilo artiljerijskog dejstva od strane četnika po gradu.

Situacija u gradu Mostaru u odnosu na sutobe ARBiH i HVO polako se smiruje. U radu su formirane komisije koje rješavaju nastale probleme i vrše operacionalizaciju dogovorenog.

U toku noći 22./23.04.1993. godine bilo povremene pucnjave i gađanja tromblonskim minama. Djelovalo se pješadijskim naoružanjem po rejonima k-de 2. bataljona, po Mahali. Oko 21.35 pucano na vozilo ARBiH koje se vraćalo iz Stožera.

U jutarnjim satima javljeno iz Dreznice da se na njih otvara snajperista vatra u rejonu Bijela sa Uroci. Povremeno djelovalo PAT i PAM iz reiona Klanci.

U toku dana javljeno iz sanitetske službe da je u noći 22./23.04.1993. godine oko 21.30 sati iz pravca Kolonije-Rodoč pucano ka Mahali i da je tom prilikom teže ranjen pripadnik ARBiH Marušić Amir iz 2. čete 2. bataljona. Rane su u predjelu stomaka i noge.

2. Stanje u brigadi je na zadovoljavajućem nivou. Povremeno se uočavaju pojave svojevolyjnog ponašanja pojedinaca iz redova ARBiH koja ne doprinose smirivanju situacije. Buzim

akcijama V.P. i komandi bataljona, kao i zajedničke komisije, isti pojedinci se privode u jedinice i smiruju.

Na teritoriji koju pokriva 41. mtrb pojavljuju se i grupe koje nisu ni u ARBiH ni u HV0, i izazivaju nered i pucnjavu. Radi se na tome da se iste otkriju i spriječe u svojim namjerama

za KOMANDANT-a

gosp. Mihad Hujduo
Mihad H.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ŠTAB VRHOVNE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
S A R A J E V O

Pov.br. 02/1-116
Sarajevo, 26.04.1993. godine

116

ODERANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
POVJERLJIVO

ČVŠKOS RBiH

Odel za K?

Poslato:

z.k.(sa) 26/04/1993 u 20:03

Zagreb. 26/04/1993 u 20:59

INFORMACIJA

O TOKU BORBENIH DEJSTAVA NA TERITORIJI REPUBLIKE
BOSNE I HERCEGOVINE ZA PERIOD OD 24 SATA
DANA 25.04.1993. GODINE

Haris

ZONA ODGOVORNOSTI 3. KORPUSA

Izvještaj je vanredan, jer redovni nije došao, a odnosi se na odnose sa HVO. Jedinice HVO i dalje krše potpisano primirje. Snage HVO djeluju po našim položajima u zoni odgovornosti 333.bbr iz minobacača i snajpera.

HVO otvara vatru duž cijele linije fronta u rejonu Viteza. Ovdje se desio incident od strane pripadnika Armije R BiH gdje su pripadnici jedinice 7.Mbbr zbog neuspjeha na frontu, upali u pritvor civilnih zatvorenika i po njima otvorili vatru te ubili 3, a 8 teže i više ranili. Stanje u Kaknju je dosta napeto, a naše jedinice su u punoj pripravnosti, i stalno prate stanje na terenu.

c) Odnosi sa HVO :

1. I nakon najnovijih sporazuma o rješavanju problema odnosa sa HVO i izdatih naredbi o prekidu sukoba, nastavljena su b/d i sukobi sa HVO na širem prostoru Konjica, Jablanice i Jablaničkog Jezera, kao i povremene provokacije vatrom od strane postrojbi HVO na prostoru Viteza i Busovače. U z/o 7.Mbbr došlo je do nepotrebnog incidenta sa teškim posljedicama. Naime, u sukobima sa HVO, 7.Mbbr imala je 3 poginula i 2 ranjena borca. Revoltirani ovim gubicima, 2 borca 7.Mbbr pod prijetnjom oružja stražaru koji je čuvao pritvor zarobljenih civila Hrvata, upali su u pritvor i otvorili vatru na pritvorene civile pri čemu su ubili 3, teže ranili 8, i više lakše ranili. Nakon toga nestali su u nepoznatom pravcu.

IB.FJ/HA

4. mtor

~~STANOVNA KOMISIJA OZ J/1 HERCEGOVINA~~

~~EPBZ~~

Mostar, 03.05.1993.god.

I Z V J E Š T A J
MJEŠOVITE KOMISIJE A R BIH I HVO
ZA DAN 03.05.1993.GOD.

Stanje iseljenosti objekata zadržano je od prije, kako je to u izvješću navedeno. I dalje se dešavaju pojedinačni slučajevi izbacivanja iz stanova bez zakonskih rješenja o tome.

Patrola mješovite policije obišla je sve objekte koji su trebali biti iseljeni ali je stanje kao i prije tjedan dana što se uglavnom odnosi na lijevu obalu. Također prilikom obilaska mosta mješovitoj patroli je zapovjednik 1. mostarske brigade rekao da nemaju tu šta da kontrolišu. Molimo ga se sa nivoa Zapovjedništva OZ za JIH i korpusa to razrješi.

Komisija ponovo zahtijeva hitan sastanak zapovjedništva radi daljih uputa, iz razloga jer je blokiran rad komisije zbog neizvršenja zajedničke zapovjedi.

Komisija je u posljednje vrijeme opterećena prijavama građana koji traže zaštitu svojih prava kao i imovine.

Prijedlog komisije:

Da Komisija prestane sa radom i dežurama u prostorijama Vodoprivrede, s tim da mješovita policija i dalje bude smještena u istim prostorijama, a komisija da se sastaje po potrebi i djeluje tamo gdje se uputi od stame oba zapovjedništva. To sve skupa iz razloga što nas čekaju tekuće obveze po našim stalnim poslovima.

ISPRED HVO

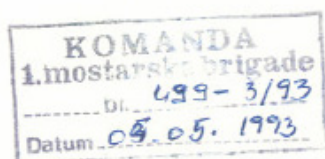
Miroslav Knežević

za *Mate Knežević*

ISPRED A R BIH

Mehić

/ Redžo Mehčić /

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BIH
KOMANDA 4. KORPUSA

Strogo pov. br. 06-3773/93
Mostar, 02.05.1993. godine

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA SLUŽBA
Strogo povjerljivo

ŠVK OS REPUBLIKE
BOSNE I HERCEGOVINE

- Uprava za operativno - st.
regijsko planiranje i obuku OS

Izvjestaj
o stanju i događanjima
u 42. b, br. - dostavlja. -

Na osnovu Vašeg akata br. str.pov. br. 02/369-1 od 29.04.1993. god.
dostavljamo Van analizu stanja u 42. bbr. prije i nakon upada snaga
HV i HVO na rejon Gubavice.

1. Jedinice 42. bbr. su bile razmještene u rejonu x 4783 - 4783;
y 6495 x 6492, karata 1. 100.000 Mostar, izdanje 1986. god.
Komanda 42. bbr. je bila dijelom u s. Gubavice, a dijelom u
s. Rotimlje, Brišeg je sačinjavalo ljudstvo iz područja
Gubavice, Pijesci, Stanojevići, Rotimlja, Hadovo, Bivlje brdo,
Domanovići, Počitelj i neznatan broj iz gredskoš područja Stolac.
Ljudstvo koje se nije nelazilo na prvoj liniji odbrane prema
agresoru, bilo je smješteno po svojim kućama.
2. Dana 12.04.1993. godine na osnovu uvida članova k-de 4. Korpus
prilikom redovnog obilaska 42. bbr. izdata je Naredba broj
01-2922/93. u cilju otklanjanja učenih nedostataka i slabosti
Naredba je između ostalog sadržala upute za razavajanje k-de
brigade i k-de bataljona, fizičko obezbjeđenje istih, poboljš-
sanje rada i kontrole jedinica i komandi, uvezivanje, koordi-
naciju i razmjenu informacije, a sve u cilju jačanja subordi-
nacije, reda i discipline.

3. Prema Izvještaju k-de 42. bbr. od 17.04.1993. godine upućenoj
k-di 4. Korpusa, nakon dobijenog ultimatumu od strane 1. Brišeg-
de HVO "Knez Domagoj" za napuštanje s. Gubavica k-de i jedinice
preduzete su potrebne mjere za energično suprostavljanje uko-
liko dodje do napada od strane HVO.

U Naredbi koja je izdata Edantima bataljona i užem dijelu
k-de 42. bbr. na asstanku održanom dana 17.04.1993. u 22,00
usmeno je od strane k-danta 42. bbr. rečeno sljedeće:

- ne otpočinjati dejstva bez naredbe,
- izvršeno je uvezivanje sa našim ljudima u HVO-u
- manjim snagama posjednuti su:
  - most u Žitomisljima,
  - dvije dominantne kote koje dominiraju Bunom
  - položaji prema Domanovićima
  - položaji prema s. Stanojevići
  - kontrolniše se Hodbina

- Glavna snaga je u pripravu ti i odnara se sa zadatku

- 2 -

- zatvori most na žitomisljima
- zauzimanje punkta i mostu na r. Ani sa dijelom snaga
- iz Blagaja,
- zauzimanje Domanovića

- Ljudstvo iz HVO Čapljinama ima zadatak da zauzme s. Tasovčiće
i most u Čapljinama s ciljem da ne dozvoli dovodjenje snaga
iz pravca Metkovića.

- sela su maksimalno obezbjeđena i uvezana kurirskom vezom
- zauzimanje grada Stolac sa našim ljudima u HVO-u
- zauzimanje punkta i s. Prenz, Nakovanj i Aladinići
- kontrola mosta na r. Bregava u s/ Prenz i sprečavanje
uvodjenja snaga HVO iz pravca Kruševo - Prenz i Svitava -
Prenz,
- zatvoriti put prema s. Drinovac i s. Kruševo.
- MB 60 i 82 postavljeni za dejstvo protiv HVO
- Lanseru dati ciljevi i na desnoj obali Neretve
- PO sredstva su u pripravnosti.

4. Dana 19.04.1993. godine izvršen je napad na dijelove 42. bbr.
o čemu ste informisani putem Operativnog izvještaja od 19.04.
1993. godine, Izvještaja obavještajnog organa od 24.04.1993. g.
kao i Izvještaja Šektora bezbjednosti od 29.04.1993. godine.

5. Dana 26.04.1993. godine izdato je naredjenje od strane k-danta
4. Korpusa broj 01-3427/93. sa ciljem uvezivanja i konsolidova-
nja jedinica 42. bbr. i obezbjeđenja uslova za RIK. Tim aktom
su određeni VD - komandant 42. bbr. k-danti bataljona odnosno
članovi komande.

6. Keko su odgovorni ljudi iz k-de 42. bbr. u zarobljeništvu
trenutno nismo u mogućnosti dati odgovor na 1 i 2. pitanje
Vašeg dopisa. S tim u vezi obavještavamo Vas da su u toku
aktivnosti oko rješavanja pitanja zarobljenih lica.

Nakon prikupljanja svih relevantnih činjenica, dostavit ćemo Van
kompletan izvještaj.

KOMANDANT 4. KORPUSA
gospodin
Anić PASKALIĆ

Dj.broj 01-2756 193

Mostar, 10. svibnja 1993. god.

Propisno 25 jovanst
ZAPOVJEDNIŠTVO UNPROFOR-a ZAGREB

Štovana gospodo,

Iznenadjeni smo ničim argumentiranom ocjenom Zapovjedništva UNPROFOR-a za područje bivše Jugoslavije kako su navodno snage HVO 09. svibnja 1993. g prve započele borbena djelovanja u Mostaru i kako su time prekršile tri dosadašnja sporazuma Hrvatskog i Muslimanskog zapovjednika pod pokroviteljstvom UN-a. Čudi nas da gospodin Wahlgren nije objektivno izvješćen tko nije poštivao gore spomenuti dogovor i tko je 09. svibnja, nakon niza prethodnih provokacija, počeo borbena djelovanja i to upravo na Vojarnu "Tihomir Mišić" koja se nalazi na lijevoj strani Neretve, koju A BiH već "uređuje" kao prostro na kome će živjeti samo Muslimani.

Neosnovano je također i ničim argumentirano s tim u svezu dovoditi vlasti R Hrvatske.

Istina jeste da su postrojbe HVO odgovorile na borbena djelovanja A BiH s jednim ciljem obrane grada i njegova pučanstva.

ZAPOVJEDNIK OZ JIH

Brigadir

Miljenko Lasić

/Miljenko Lasić/

str. pov. broj: 03-0420
Mostar: 16.05.1993. god.

2067

Izujesde GS-u u 08⁰⁰ sati.

1. Što se tiče grada Mostara tu su
i Srbi i muslimani. Mi se moramo
braniti.

Dostavljeno:
- GS-MOSTAR
- ONO OZ JIH

ZAPOVEDNIK
brigadir
M. LASIC

90000 ARIFA PAŠAČIĆA, na Ratu u vazduhu BiH
30. 06. 93 u 11⁰⁰

Obraćam se građanima Mostara, Muslimanima, poštenim Hrvatima i lojalnim Srbima, i drugim narodima i građanima BiH i upoznajem vas sa sljedećim:

Ustaške snage su jutros nastavile agresiju na Armiju BiH i građane Mostara snažnim artiljerijskim djestvom i pješačkim napadom na položaje jedinica IV korpusa Armije BiH. Odlučni u svojoj odbrani i odani BiH i muslimanskog naroda i drugih poštenih građana žestoko smo uzvratili i potukli ustaške snage. Zauzeli smo zloglasnu vojarnu "Tihomir Mišić", oslobodili zatvorene građane i zarobili veliki broj ustaških bojovnika, zaplijenili znatnu količinu MTS-a oružja i municije.

U zloglasnoj kasarni ili vojarni "Tihomir Mišić" pronašli smo značajna dokumenta koja su sa potpisom gospode, ratnih zločinaca, Petkovića, Lasića, Ili Vrlića - dojučerašnjeg mog prijatelja s kim sam sjedio u slobodnom vremenu u kafani - o planiranim napadima i vodjenim borbama protiv neprijateljskih snaga Armije BiH kako su nas zvali od 16. 4. ove godine.

Gospodine Vrliću - čorak.

Gubitak komandanta slavne 41 motorizovane brigade Mithada Hujdura Hujke za nas je nanadoknativ gubitak, ali Mostar je od danas bogatiji za stotine i hiljade Hujka, koji će se boriti protiv ustaških ratnih zločina, protiv ustaša koji su se okotili po meni poslije 194⁴⁻⁴⁵ godine ponovo u našoj domovini. Ovaj grad, ovaj narod, ova Armija nikada neće zaboraviti našeg proslavljenog, legendarnog komandanta, šehida Hujku. Ali, neće zaboraviti ni vama, ustaše čija ga je granata mučki pogodila.

Građani Mostara, Muslimani, i ostali poštenu građani, tucite ustaše na svakom koraku. Zar ne vidite da vam se radi o opstanku, zar ne vidite da vas protjeravaju, zar ne vidite da vas hapse, zar ne vidite da održavaju ekskluzivne konferencije za štampu i kukaaju na humanitarne organizacije a ne dozvoljavaju istima da doveze hranu

2.

Zar ne vidite da vas ponižavaju. Zar ne vidite da u liku ustaše Bobana sa četničkim vodjom Karadžićem trguju s Muslimanima sa poštenim Hrvatima i lojalnim Srbima. Prodaju gospodo i nude zamjenu Gornjeg Vakufa i Bugojna za Jablanicu. Od okoga to gospodo. Jadni su oni koji hoće da mijenjaju svoj narod i zemlju. Jadni su. A još je jasniji narod ako ih slijedi.

Saopštenje ustaških snaga u govoru g. Puljića Slavka u ekskluzivnom govoru, g. Puljiću ja vas pozdravljam, do juče smo saradjivali u svojstvu zajedničke mješovite komisije. Pa zar je na vas spala dužnost da date ekskluzivni izvještaj na sramni poraz koji ste doživjeli jutros. Ma g. Puljiću shvatite završili smo iste škole, Nismo učili tako da ste vi moj a ja vaš agresor. Na to su nas drugi natjerali. Razmislite dobro i ako je ekskluzivna konferencija HVO, odnosno ustaških snaga spala na vas g. Puljiću onda mi je jasno koji je to vaš nivo u rukovjdenju i komandovanju. Mi ćemo se boriti protiv vas, to budite sigurni, vi ste nama objavili rat. Jutros ste nam objavili rat, tjerajući UNPROFOR, vojne promatrače i ostale činiove međunarodnih faktora. Uostalom niste im dali ni do sada da dolaze. Tukli ste ih snajperima, ubijali ste ih, Ja ih pozivam da dodju kod mene, da se razmjestite i da gledaju kako vi udarate na jadni i nedužni narod.

Nećete dugo, budite sigurni, jer će vas sopstveni narod suditi kao zličinca, što sam rekao, i vama, i g. Petkoviću, i g. Lasiću, i g. Vrliču, i g. Tuti za mnoga zlodjela i ubistva.

Narode, građani Mostara shvatite da je ovo sudnji dan kada morate početi borbu. Pozivam svakog građanina koji može da nosi pušku, koji može da nosi kamen, da ubija ustaške zlotvore, jer ovdje nema života sa ustašama, sem života Muslimana, poštenih Hrvata i lojalnih Srba.

Mi građani Mostara, proglašavamo nacionalnu žalost, zbog gubitka svojih boraca, koji su časno, a posebno gubitak legendarnog komandanta Hujke. Ali, gospodo, znajte, stotine i hiljadu Hujka će se roditi noćas upravo u borbi protiv vas koji ste nam nametnuli rat.

(51)

(395)

bno
g/a

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
KOMANDA 3. KORPUSA
Str. pov. br. 02/33-1340
Zenica, 03.06.1993. godine

ODBRANA REPUBLIKE
~~VOJNA TAJNA~~
STROGO POVJERLJIVO

Izuzimanje haubica
iz BMT-a,

Komandantu 308. bbr

Trebate odmah preduzeti aktivnosti u cilju stvaranja uslova za izvlačenje
3 komada haubica koje se nalaze u fabrici "BMT".

Nastojte, koristeći se svim sredstvima da neopazeno po drugu stranu izvu-
cete orudja i rasporedite na vatrene položaje prema vasoj odluci.

O preduzetom i uradjenom redovno nas izvjestavajte.

NM/VA

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
KOMANDA 3. KORPUSA
ANT
Hasanović
pečatom i potpisom

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 4. KORPUSA

ODBRANA REPUBLIKE

Dj. broj: _____
Mostar, 05.06.1993. godine

Potrebe za lijekovima
i sanitetskim materijalom,

SN. SPREZ HVO
Bolnica HVO

Bolnica Armije R BiH (bivši Higijenski zavod) Mostar ima potrebu za snabdijevanjem lijekovima i sanitetskim materijalom, te Vas molimo da nam omogućite nabavku istog.

Prilog: Spisak lijekova neophodnih za rad bolnice i sanitetskog materijala.

KOMANDANT
gosp. Arif Pašalić

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

Armija Republike Bosne i Hercegovine

KOMANDA 4 korpusa

Djelovodni broj *d-22/93*

Mostar: 09.06.93 god.

SANITETSKI STOŽER HVO
/n/r ZAPOVJEDNIKA RATNE BOLNICE HVO/

PREDMET: ZAHTEJEV

Obzirom da ste preko javnih sredstava informisanja oglasili medicinsku saradnju i pomoć ranjenicima i bolesnicima, mi se obraćamo :

1. HITNO OBEZBIJEDITI SLOBODAN i garantiran prolaz/SMJENU/ hirurške ekipe dobrovoljaca ili po dogovoru iz GRADSKE RATNE BOLNICE uz zaštitu CMK i UMPROFOR-a. POTREBNA JE SMJENA SVAKO 15 dana/ekipa: 2 hirurga, FIZIJATAR, anesteziolog.
2. MOLIMO HITNO REALIZACIJU SPISKA LIJEKOVA I SANIT. materijala.
3. OBZIROM DA POSJEDUJEMO JEDNA SANITETSKA KOLA, MOLIMO DODJELU ZA SARADNJU 2/DVA/ SANITETSKA VOZILA/ili povratiti oduzeti sanitetski mercedes" dizel".

MOLIMO REALIZACIJU HITNO!

Mostar, 09.06.93 god.

KOMANDANT 4 korpusa
2. Gosp. PASALIĆ ARIF

DOSTAVLJENO: 1. NASLOVU

2. logistika 4 korpusa
3. sanitet

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
STAB VRHOVNE KOMANDE OS R BiH
Str.pov.broj : 02/819-2
Sarajevo, 02.07.1993. godine

DD00.0423

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

105

01805216

K o m a n d i 6.K.

i K o m a n d i 4.K. na znanje

Od komade 4.K. primili smo zahtjev za hitnu intervenciju dijela snaga 6. K. na pravcu D.Dreznica - Vidi - Golepci - Planinica. U vezi sa nastalom situacijom i zahtjevom K-ta 4.K., a u duhu mog naredjenja str.pov.broj 02-819-1 od 30.06.1993. godine,

N A R E D J U J E M:

1. Dijelom snaga 6.K izvršite energičan napad pravcem s. D.Dreznica - s. Vidi - s. Golepci - Planinica.

2. Uspostavite vezu i sadejstvo sa K-dom 4.K. za izvršenje dobivenog zadatka.

3. Redovno izvještavajte o razvoju situacije i rezultatima borbenih dejstava u dolini r. Neretve.

OTISLO: 15.25. (02.07.93)

[Handwritten signature]

ARMIRANI
42. BRDSKA BRIGADA
1. BRDSKI BATALJON
Dj. Broj: 01-01/62
Dana, 09.08.1993. godine

Vojna tajna
Strogo pov.

299 40

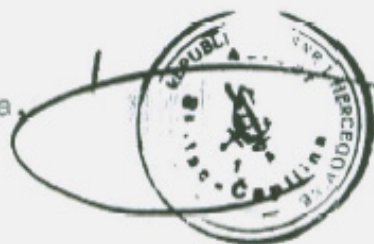
PRIREMNO NAREĐENJE Op.br. 1
karta Mostar 4, sekcije 1 : 50 000
izdanje 1982. godine

Do 24,00 13.08.1993. godine pripremiti grupe za izvršenje napada. Izvršiti popunu MTS po zahtjevima i selektivno ljudstva. Odmah preduzeti izvidjačke radnje na povjeri odredi o snagama HVO na pravcu M. Polje - Buna s posebnom pažnjom M-12 i M-13.

O izvršenim pripremanjima izvjestiti do 06,00 Satova 17.08.1993. godine.

DOŠAVLJENO:

- g-divizija grupa,
- s/s .-

KOMANDANT
Esad Kestanić

ABiH (305)

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ŠTAB VRHOVNE KOMANDE OS R BiH
S A R A J E V O

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TABLA
STROGO POUZDljivo

(58)

Str. pov. broj: 02/1009-1

Sarajevo, 11. 08. 1993. godine

PROCJENA SITUACIJE NA RATIŠTU R BiH
I PRIJEDLOG ANGAŽOVANJA NAŠIH SNAGA

Operativno - taktički položaj snaga A BiH na ratištu

Na većem djelu ratišta naše snage nalaze se u defanzivi, osloncem na jače topografske objekte inženjersko uređenje i zaprečavanje brane zone odgovornosti. Težište ostvarenja u rejonima Sarajeva, Goražda, Igmana, Bugojna, G. Vakufa, Travnik, slobodne teritorije Brčkog, Gradacca, Doboja, Tešnja, Maglaja, Zavidovića, Tuzle, Kalesije, Zvornika i odbrani Konjica, Jablanice, Mostara i Bihaćo-Cazinske Krajine.

Ofanzivna dejstva ispoljavaju u srednjoj Bosni na prostoru Fojnica, Kiseljak, Busovača, Novi Travnik.

- U srednjoj Bosni došlo je do prekida aktivnih dejstava u fazi kada smo imali inicijativu i mogućnost za definitivno oslobađanje prostora, G. Vakufa i Fojnice i nastavak dejstava ka Kiseljaku.
- Zbog direktne saradnje ekstremnog djela HVO sa agresorom na prostoru Vareša ugrožena je komunikacija Zenica - Tuzla, čime se dovode snage 2. K. u tešku situaciju u logističkom pogledu.
- sve izraženija je pojava dezerterstva, samovoljnog udaljavanja iz jedinica, otkazivanje poslušnosti i dr.;
- ratni plijen se ne prikuplja organizovano i veliki dio je van kontrole što podstiče nelegalnu prodaju;
- problem RIK-a u 3. korpusu zaslužuju detaljniju analizu.
- ostvariti tjesno sadejstvo sa snagama 1/108. pbr HVO;
- Izvesti energična napadna dejstva na pravcu Zeljeznice Polje - Martinski Vis - Crni Vrh u sadejstvu sa snagama OG - 7 "Dug";
- pomoćnim snagama aktivno dejstvovati na prostoru Žepče - Maglaj radi vezivanja snaga HVO;

- planirati ofanzivna dejstva na desnoj obali r. Neretva južno od r. Drežnica;

PROSTOR BUGOJNO - GORNJI VAKUF

- Odsudno braniti Bugojno sa pravca Kupresa i D. Vakufa;
- glavne snage angažovati za ofanzivna dejstva radi ovladavanja G. Vakufom stvarajući uslove za borbena dejstva prema prevoju Makljen i Prozor, a u sljedećoj etapi ovladati istim;

PROSTOR VITEZ - N. TRAVNIK

- Držati u okruženju snage HVO i odbraniti narod od genocida;
- vršiti pripreme za ofanzivna dejstva u cilju razbijanja postrojbi HVO na prostoru Vitez i N. Travnik u sadejstvu sa snagama OG Lašva;
- sprječavati snabdijevanje snaga HVO presjecanjem komunikacija;
- razviti diverzantska dejstva u pozadini agresora;
- onemogućiti revanšistička ponašanja pojedinaca i ekstremnih grupa.

ODBRANA JABLANICE

- Uporna odbrana sadašnjih položaja sa dogradnjom odbrambenih linija po dubini;
- zatvoriti pravac Gračanica - Jablanica i pravac s. Soviči - Jablanica;
- diverzantska dejstva izvoditi prema Risovcu;
- vršiti oštećenje komunikacija i pripremiti mostove za rušenje;
- u rezervi imati snage oko jednog bataljona;
- snage opštine Prozor angažovati za aktivna dejstva prema Prozoru u cilju vezivanja istih na tom prostoru.

PROSTOR BUSOVAČA - FOJNICA - KISELJAK

- Na linijama dodira vezivati glavne snage HVO;
- glavnim snagama kroz među prostore i na krilima izvoditi aktivna dejstva izvršiti njihovo odsjecanje i uništenje po djelovima;
- vršiti ubacivanje i izvođenje diverzantskih dejstava u plićoj i dubljoj pozadini HVO;
- formirati pokretnu rezervu za intervenciju na ugroženim pravcima kao i za eksploataciju uspjeha;
- razbiti snage HVO na prostoru Sebešić - Rostovo,

ZAMJENIK KOMANDANTA
ŠVK OS R BiH
Jovan Divjak

HZ HB
OZ JIH
Str.pov.broj:03-0588
Mostar,14.08.1993.god.

I Z V J E S C E

u 19,00 sati

1.BORBENO DJELOVANJE NEPRIJATELJA

- 1.1.Muslimanske snage su tijekom dana provocirale na vecem dijelu bojissnice OZ JIH,a jutros u 04,30 sati na crti obrane izmeddu Bune i Blagaja poduzeli su i veoma jaki pjessaccki napadaj kojom prigodom su bili uspjeli i potisnuti dio nassih snaga prema unutrassnjosti i zaposjesti nasse polozzaje na Kiccinama.U popodnevnim satima imamo dojavu iy Sjevernog sektora da je nivo vode u jezeru HE Mostar dostigao kriticnu toccku i da prijeti opasnost da ugrozi nasse polozzaje u tom podruccju.Takodne doznajemo da muslimanski agresor gomila snage u Dreznici s nakanom ovladati komunikacijom Jablanica-Mostar.Na ostalim djelovima bojissnice dan je protekao u znaku uobiccajnih provokacija pjessacckim naoruzanjem i snajperima.
- 1.2.Srpski agresor je danas u dva navrata gaddao tenkom i ZIS-om nasse polozzaje na Dubravskoj visoravni.U 15,10 sati 2 granate su pale na Trijebanj,1 na Jasocc i 1 na Hodovo,a u 19,55 dvije granate na Ossanjicce.

2.NASE SNAGE

Nasse snage iz brigade "Knez Domagoj" uz pomocc satnije 3. brigade HVO i satnije iz 1.brigade u razmjerno kratkom vremenu izvrssili su pregrupiranje i uz pomocc dalekometnog i brigadnog topnisstva 1.i3. brigade tijekom cijelodnevnih borbi uspjele povratiti sve izgubljene polozzaje izuzev Haddajlicca kiccina za koji se u ovom trenutku vode borbe.Na ostalim dijelovima bojissnice branitelji su povremeno uzvraccali na provokacije muslimanskog agresora,uglavnom pjessacckim naoruzanjem,dok na vatru srpskog agresora nije uzvraccano.

3.ODLUKA O NAREDNOM DJELOVANJU

U 19,00 sati svim postrojbama je data zapovjed za punu bojevu pripravnost, a u tijeku je intezivno osmatranje i inzzinjerijsko utvrddivanje.

4.STANJE POSTROJBI I GUBICI

Tijekom danassnjih borbi prema dosadassnjim saznanjima imali smo trojicu poginulih i pet ranjenih branitelja.

5.ZAHTIJEVI

Imamo velikih problema sa pogonskim gorivom,a ostali zahtjevi kao u prethodnim izvjesscima.

DOSTAVLJENO:

- GS HVO
- ONO

ZAPOVJEDNIK OZ JIH
brigadir
Mijenko Lasic

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
STAB VRHOVNE KOMANDE OS R BiH
S A R A J E V O
Str.pov. broj: 02/1029-1
Sarajevo, 26.08.1993. godine

225

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Komandi 4. Korpusa
n/r Komandantu

I pored dogovorenog primirja snage HVO i HV nastavile su opsadu i napade na Mostar. Glavne snage angazuje prema HE "MOSAR 1", koju je u toku noci 25/26.08.1993. godine zauzeo, sruzio klapnu na brani i ispuštanjem velike količine vode nizvodno u Mostaru porusio mostove. I dalje se vrši velika koncentracija HV i HVO u zapadnom dijelu grada Mostara. Očekuje se jos jaci napad na branioce grada. U cilju pružanja HITNE pomoci braniocima Mostara,

○ R E D N J U J E M

1. Vase upucene snage braniocima Mostara, u sadejstvu sa snagama 4. Korpusa, sto prije angazovati u napadu na postrojbe HVO na pravcu: s. Vrdi - s. Domazet razbiti neprijateljske snage na tom pravcu i sto prije izbiti na liniju: s. Planinica - s. Podine. U daljim dejstvima angazovati se u napadu na sjeverno predgradje Mostara i s. Rastani.
  2. Iz svog sastava izdvojiti sto vise adekvatnih art. sredstava i sto uspješnije podržati napad snaga angazovanih iz tacke 1. ovog Naredjenja.
  3. Uspostavi sto tješnje sadejstvo sa Komandom 4. Korpusa u realizaciji naprijed navedenih zadataka.
  4. U zoni odgovornosti 44. i 45. bbr, prema HVO ispoljiti sto tješnji borbeni kontakt u cilju vezivanja snaga i postizanja eventualnog uspjeha na pravcima angazovanja ovih jedinica.
- 9 preduzetim mjerama i realizaciji ovog Naredjenja izvjestiti ovaj Stab.

1/SE

CV SVK OS R BiH
ODJEL KE
POSLATI:
26.08.1993 u 14:09
Preduzet

Str.pov.broj: 635-06
M_ostar, 27.08.1993.g.

313

Z A D A T A K O f B r .

1. NEPRIJATELJ

U rejonu Raštana -Brane-Šljunkare-Betonare nalaze se snage ekstremnog krila HVO-a jačine: PRILOG

2.) Naše snage: dio 3b/41MTBRS, dio 1/42 bbr, dio snaga R MUP-a i dijelovi 48.bbr.

3.) Zadatak: 41.MTBRS sa podčinjenim i sadejstvujućim jedinicama ima zadatak,

- a) razbiti snage HVO na pravcima Vejzovića kuće iznad ceste i ispod ceste - Branu HE Mostar - vojno skladište (bivša vojna kasarna)
- b) ovladati objektima i pravcima napada Vejzovića kuća - branom HE Mostar i vojnim skladištem.

Prelaz preko Neretve utvrditi izviđanjem.

- ovladati branom HE Mostar
- ovladati rejonom Vejzovića kuće i vojno skladište (bivša kasarna)
- po ovladavanju objektima uspostaviti L/O.

4.) Zadatak 47.bbr. sa sadejstvujućim jedinicama ima zadatak

- c) istovremeno sa 41.SMTBR izvršiti napad i razbiti HVO snage na pravcima šljunkara -Betonara.

d) ovladati objektima i pravcima napada šljunkara-
betonara.

Po ovladivanju objektima uspostaviti stabilnu L/O.

- 5.) Kordinaciju rada imati neprekidno sa 41.SMTBR.
- 6.) Gotovost za napad odredit će K-danti 41.SMTBR i 47.bbr.
- 7.) Izvođenjem napada rukovodiće K-dant 47.bbr. Gosp. JUGO MIRALEM na datim pravcima , a 41.SMTBR odredit će naknadno.
- 8.) Izvršiti procjenu situacije i pripremu jedinica za izvrše-
nje zadatka (napada).
- 9.) Po izvršenju procijeni i pripremi jedinica izvjestiti o go-
tovosti za napad.

Po izvještaju za gotovost napada biti spreman za napad.

DOSTAVLJENO:

- 41.MTBRS
- 47.bbr.
- 1/42.bbr.
- R MUP
- a/a

ZAMJENIK KOMANDANTA
4.KORPUSA ARMIJE R B iH

Gosp. Isović Mustafa

Str. pov. broj: 1/297-230
Sarajevo, 29.08.1993. godine
ARH. BR. 31-2-03-302-7/6-42/99

Primjerak br. 1

Zaključci i zadaci sa savjetovanja starješina Glavnog štaba i komandanta korpusa, održanog u Zenici 21. i 22. augusta 1993. godine

Dana 21. i 22.08.1993. godine u Zenici održano je savjetovanje na temu: "Najbitnija dostignuća, problemi i perspektive razvoja oružane borbe Armije R BiH".

Iz GŠVK prisutni:

Komandant Rasim Delić, Načelnik Sefer Halilović, Načelnik COK Zičro Suljević, Član ŠVK Rifat Bilajac, Član ŠVK Vehbija Karić, Zamjenik načelnika uprave rodova Zaim Backović, Načelnik uprave logistike Rašid Zorlak i Načelnik uprave za kadrove Sulejman Vranj,

Iz korpusa:

Komandant 1.korpusa Vahid Karavelić, Komandant 2.korpusa Hazim Sadić, Komandant 3.korpusa Enver Hadžihasanović, Komandant 4.korpusa Arif Pašalić i Komandant 6.korpusa Salko Gušić, Komandant V6 Tuzla Mevludin B... a iz HE Zenica Ešef Nurkić, Načelnik uprave rodova Mustafa Polutak.

Prvog dana rada savjetovanja prisustvovao je i ministar UP R BiH Bakir Alispahić.

Nakon uvodnog izlaganja Komandanta GŠ referisali su komandanti korpusa o ličnoj karti korpusa i stanju borbenih dejstava u zoni odgovornosti.

I Z A K L J U Č C I:

1. Rat koji smo vodili, ovih nepunih 17 mjeseci, protiv srpsko-crnogorskog agresora i bivše JNA, bio je u suštini oslobodilački, duboko human, zasnovan na svijesti i opredjeljenju naroda BiH da brane

---

svoju državu dostojanstveno i da izbore pravo na goli opstanak. Nametnuti nam rat od strane ekstremnog dijela HVO je u osnovi nož u leđa Armiji R BiH po brutalnosti okrutniji od rata koji vode četnici.

Napad HVO bitno je uticao na usporavanje zamaha naše oslobodilačke borbe.

2. Ciljevi borbe naše Armije ostaju: borba za državnu BiH, jedinstvenu i u granicama u kojoj je priznata.

3. Rat za teritorije će se nastaviti i ako dodje do mira na principima ženevskog sporazuma. Nastavak rata će biti protiv oba fašizma, srpsko-crnogorskog i hrvatskog, bilo protiv svakog pojedinačno ili protiv udruženih snaga jednog i drugog agresora.

6. Gubitak slobodne teritorije u dolini r. Drine, na prostoru opštine Trnovo, pl.Bjelašnice i Igmana nije rezultat moći agresora, već neuspješnost RIK-a u našim jedinicama, u pojedinačnom izdajstvu i kukavičluku u redovima jedinica Armije na tim prostorima.

7. Jedinice naše Armije su opterećene pojedinačnom i grupnom nedisciplinom i vojničkom neizgradjenošću u cjelini. Obuka starješina nižeg nivoa (KO, KV i KČ) je nepotpuna, što se negativno odražava na disciplinu i uspješnost izvodjenja borbenih dejstava.

8. Logističko obezbjedjenje Armije moguće je ostvariti na dosadašnjim principima. Težište u snabdjevanju ubojnim sredstvima biće i dalje iz ratnog plijena i sopstvene proizvodnje. Kupovinu naoružanja, municije i ratne opreme, bez obzira na složenost dopremanja preko agresorskih teritorija može se vršiti, angažovanjem svih raspoloživih faktora, korišćenjem mogućih načina - od prijatelja i neprijatelja, od patriote o dobrotvora do profitera i izdajnika iz neprijateljskih oružanih sastava.

9. Prikupljanje finansijskih sredstava, se do sada pokazalo vrlo neracionalno, problematično i neuskladjeno sa potrebama, a postoje sumnje i u profiterstvo ljudi koji raspolažu sa istim. Sredstva nisu pristizala u državni budžet, a količine sredstava bile su tajna. Sigurno

je da je prikupljena veća količina novčanih sredstava i da se najveći dio nalazi u Zagrebu. Kako doći do tog novca i kako ga najracionalnije upotrebiti za opremanje Armije R BiH, biće jedan od najvažnijih zadataka GŠVK u narednom vremenu.

11. Organi državne vlasti Armije R BiH su za ovo vrijeme vodjenja oružane borbe bile u neskladu sa opštim smjernicama oružane borbe. Državna vlast se samo djelimično stavila u funkciju rata, što je imalo za posljedicu nefunkcionalno logističko obezbjedjenje oružane borbe.

Državna vlast je u pojedinim krajevima destruktivno djelovala i na štetu države BiH, paktiranjem i stavljanjem u službu separatističkih snaga, posebno HVO.

8. Centar za operativno komandovanje će podnijeti svim Komandama korpusa i Upravama GŠVK novi način vođenja radne karte usrtavanjem simbola: naše snage plavom bojom, srpsko-crnogorske snage crvenom, a HVO plavom bojom sa žutom podbojom.

9. Za dosadašnjew samostalne jedinice: "Zulfikar", "Crni labudovi", "Silver-fox", "Akrepi", "Muderiz" i druge samostalne sastave biće posebnim naredjenjem GŠVK regulisan raspored ovih sastava po korpusima. Komande korpusa će, ukoliko za to ima potrebe i to navedeni sastavi zaslužuju, predložiti njihovo preformiranje i okrupnjavanje.

15. Komande korpusa i uprave ŠVK će redovno izvještavati o realizaciji zadataka sa savjetovanja.

IS/JD

Imnoženo u ____ primjeraka i
ostavljeno:

Komandi 2, 3, 4, 5. i 6.K (KZ)
Komandi 1.korpusa
Zamjenicima komandanta ŠVK (3)
Uprava za školstvo
Uprava za moral, IPD i VP
Uprava rodova
OC ŠVK
Uprava za org.i mob.
Uprava bezbjednosti
Obavještajna uprava
Uprava za kadrove
Pravna uprava
a/a

ECV, Naziv organa	C. CB. Jaskovica
Predato-primijeno teleg. br.	CCP / PRAVILNO
Dana	06. 09. 19 93. u 10 ¹⁵ sati
TLP, TGR, TLF	RRV, ZV, (R)
Obradio:	<i>[Signature]</i>

Republika Bosna i Hercegovina
 Glavni stab Vrhovne komande
 Jablanica, 06. 09. 1993. godine
 Str. pov. broj:

ODBRANA REPUBLIKE
 VOJNA TAJNA
 STROGO POVJERLJIVO

N A R E D B E N J E Op. broj

sekcija 1:100.000 list Konjic i Mostar

U vezi predstojećih zadataka-borbenih dejstava jedinica 6.Korpusa u zoni odgovornosti 4.Korpusa, te angazovanja izvidjачko-diverzantske brigade "Zulfikar" na pravcu s.Vrđi-s.Goranci prema Mostaru, ovoj brigadi se preporučuju sljedeće jedinice:

- 1. bataljon Dreznica i
- 2. Jedinice iz 1.Korpusa.

Antiljerijska orudja sa poslugama: dva MB-120 mm, jedna haubica 105 mm i jedna haubica 152 mm, dva topa 75 mm B-1 i jedan LRS-107 mm.

Pri izvršenju borbenog zadatka može se očekivati susret sa "živim stitom" Muslimanima zarobljenicima. U tom slučaju imati pripremljenu grupu snajperista koji će uništiti gonice živog stita.

I ako dodje do susreta sa živim stitom nemože se odstupiti od izvršenja zadatka.

Komanda 6.korpusa će predati jedinici "Zulfikar" 6/šest/ induktorskih telefona i 6/šest/kalemova PTK kabla.

Komandant brigade "Zulfikar" će sa pomoćnikom preduceca Hidroelektrana na Neretvi regulisati vrijeme i način puštanja nivoa vode iz jezera HE "Salakovac", što je jedno od bitnih pitanja u izvršenju narednog zadatka. Dodjeljena MTS upotrijebiti najracionalnije i efikasno - kako bi zadatak bio što uspješniji.

Preporučeno:

- 1. K-dantu div. izvidj. brigade "Zulfikar"
- 2. K-dantu 6.Korpusa
- 3. K-dantu 4.Korpusa
- 4. Arhiva
- 5. NS Sefer Halilovic / licno/
- 6. K-dantu 1. bataljon Dreznica /47 bbr

ECV, Naziv organa	C. CB. Jaskovica
Predato-primijeno teleg. br.	CCP / PRAVILNO
Dana	06. 09. 19 93. u 10 ¹⁵ sati
TLP, TGR, TLF	RRV, ZV, (R)
Obradio:	<i>[Signature]</i>

Nacelnik staba VK
 Sefer Halilovic

MOLIMO KOLEGE IZ 6.KORPUSA DA OVAJ AKT PROSLIJEDE HITNO I ZA MOSTAR
 6.KORPUS

UNAPRIJED HVALA!

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 4. KORPUSA

STAB VROVNE KOMANDE OS B BiH
Broj 02/1595-530
07-09 1993
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Str.pov.broj: 837-06
Mostar, 07.09.1993.g.

*IKM
na 4. korpusu*

UVEZIVANJE SNAGA
4. KORPUSA ARMIIJE R BiH

KOMANDANTU SPECIJALNIH
JEDINICA "ZULFIKAR"
n/r Zulfikar Ali-Špako

Na osnovu naređanja-akta str.pov.broj.14/75-100 od 01.09.1993
godine SVE o stavljanju pod komandu 4. Korpusa Armije Republike
BiH specijalne jedinice:

- a) "ZULFIKAR"
- b) "MUDERIZ"
- c) "AKREPI"
- d) "SILVER FOXS"

a u cilju objedinjavanja i efikasnog R i K u vođenju b/d pro-
tiv agresora:

N A R E D B U J E M :

- 1.) Navedene jedinice pod a, b, c, i d zajedno sa bataljonom
Drežnica čine OG SJEVER-2. Komandant OG SJEVER-2 je komanda-
nt specijalne jedinice ZULFIKAR.
- 2.) Zona odgovornosti OG SJEVER-2 sjeverno-Jablanica-južno
isključno HE "SALAKOVAC" zapadno i istočno granica prema ne-
prijatelju.
- 3.) Zadatke OG SJEVER-2 dobijaće od IKM ŠVK- u Jablanici.
- 4.) Komandant OG SJEVER-2 uz pomoć svga komandante i komandire
jedinica u sastavu OG SJEVER-2, određebama ovog naređenja.

KOMANDANT:
Gosp. Arif Pašalić

02/1595-531

07-09-1993

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 4. KORPUSA

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Str.pov.broj:

838-06

(30) -20.12.01

Mostar, 07.09.1993.g.

IKM ŠVK

JABLANICA

1.) Vaša akta str.pov.vr. 6-1 od 05.09.1993.godine i akt od 06.09.1993.godine sam primio i u potpunosti shvatio.

2.) Iz akta se nevidi koje jedinice (njihov naziv) (broj jedinica) i kada su upućene u zonu odgovornosti 4.KorpUSA Armije Republike BiH kako je bilo odlučeno.

U zonu 4.KorpUSA Armije Republike BiH treba da su po dogovoru upućene 1-2 čete iz sastava 7.muslimanske brigade 3.KorpUSA Armije Republike BiH.

3.) Jedinice bataljon "Drežnica" "Zulfikar" "Maderiz" "Akrepi" i "Silver Foks" svrstane su u OG SJEVER-2 4.KorpUSA Armije Republike BiH. Komandant OG SJEVER-2 je komandant spec. jedinice "Zulfikar".

4.) Za potpunije izvršenje planiranih zadataka a u cilju potpunijeg čišćenja snaga neprijatelja u dolini r.Neretve, predlažem da jedan od dominantnih objekata napada budu snage HVO u rejonu Čordina Kula - Jedrenje.

Po načoj procjeni na tom rejonu se nalaze snage HVO jačine:

- jedan vod vojnika Frikoci
- jedan top (ZIS ili B-1)
- jedan vod vojnika Čordina kula
- 1 MB 120mm

5.) Za aktivnosti koje se odvijaju dajte nam pravovremeno signal-znak kada počinju. Očekujemo sa istim radi naših aktivnosti.

KOMANDANT:
Gosp. Mirif Pašalić

(13)

KOMANDA 4.KORPUSA

Str.pov.broj: 894-07

Dana, lo.o9.1993.g.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

INSTRUKCIJU ZA DALJNJE
VOJNO ANGAŽOVANJE JEDINICA,
DOSTAVLJA.-

KOMANDAMA SVIH OG

- ▼ JUG-1
- JUG-2
- CENTAR
- SJEVER-1
- SJEVER-2

Na osnovu procjene stanja u s/o 4.Korpusa AR BIH, a u cilju jačanja odbrane slobodne teritorije Hercegovina,

N A R E F U J E M :

- 1.) Sve OG će izvoditi aktivna osmatranja, izviđanja i divedzantske akcije.
- 2.) OG u "JUG-1" će težište b/d imati u širem rejonu Dubrava i Gubavice a prije svega prema objektima: Hum tt 532, Datorova Glava tt 359 i Gubavica.
Cilj: stvaranje uslova za oslobađanje privremeno okupirane teritorije i povratak protjeranog stanovništva.
- 3.) OG "JUG-2" će težište b/d imati na aerodromu "Ortiješ" s ciljem stavljanja istog pod našu kontrolu.
- 4.) OG "CENTAR" će težište b/d izvoditi ka gradu i objektu Hum tt 436 s ciljem stvaranja uslova za oslobađanje političkog, kulturnog i privrednog centra Hercegovine.

- 5.) OG "SJEVER-1" će težište b/d imati ka širem rejonu Bačina i s Paštani i nakon toga ka s. Dubrani i Ilaninica s ciljem stvaranja oslonca za završnu operaciju oslobađanja Mostara.
- 6.) OG "SJEVER-2" će težište b/d imati ka Vrdima s ciljem ovladavanja objektom i stvaranja osnovice za završna dejstva za oslobodjenje Mostara.

AF/DzN

af
REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA RBiH - 6. KORPUS
BATALJON VOJNE POLICIJE
Djel. broj: 01/P-05-319/93
Konjic, 13. 09. 1993. god.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

dostavlja se.-

105
74
375
- Organ bezbjednosti
VI Korpusa
n/3 Eminović Nermina

Dana 10. 09. 1993. god. borovio sam u Jablanici, u cilju kontrole i pruženja pomoći u radu potčinjenoj jedinici (četa vojne policije Jablanica i odjeljenje za službu vojne policije). Borovao u odjeljenju za službu vučoznat sam od strane komandira Đelme Zenaida da se navodno u mjestu Grabovica desio genocid nad Hrvatstkim stanovništvom koji je počinio HV izvršioc iz redova A RBiH. Odmah smo otišli u Grabovicu i od našeg izvora saznali da se uistinu desio genocid i da je tom prilikom "zaklano" i "poubijano" oko 20 / dvadeset / civila. Isti nam je pokazao (sa distance) kuće iz kojih su stradali civili i tvrdi da ispod kuća postoje svježe humke, te da narostu postoje tresovi kavi. Ovaj povjerljiv izvor nam je skrenuo pažnju da je to ozasno sada raditi jer vojska koja je smještena u tom prostoru sve drži pod kontrolom u što smo se i sami uvjerali. Do smo u Jablanicu gdje sam obavio konsultacije sa Đanković Namikom iz UVE Sarajevo i isti mi kaže da to sve zna IKM SVK te da je naredeno da se zbog planirane akcije ništa ne radi. To naredenje je dobio od komandira Vehbije Karića.

K O M A N D A N T

Nusret Čahić
g-din Nusret Čahić

LVO

Prije vrijeme :

09.1993, Srijeda

13:40

/21229

Akt prima i obradio

PUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
 NITA REPUBLIKE BIH
 SVK CR A BIH

JABLANICA

Jablanica, 13.09.1993.godine

Informacija

ostavlja se -

UPRAVA SVB SVK OS R BIH
 (M/r Jasarevic Jusufa)

Dana 08.09.1993.godine, u sklopu planirane akcije prema Mostaru, u selje Grabovica dosle su jedinice Armije R BiH iz Sarajeva i sa njima Franc Kamiz u funkciji komandanta.

Jedinice su smjestene s desne strane rijeke Neretve u kuće Hrvata, koje u ovom naselju zivjelo vecinom hrvatsko stanovnistvo. Poslije izvedene akcije na zauzimanju HE Grabovica, jedan dio Hrvata, pripadnika HVO bojne iz Belog Polja, a koja je bila sacinjena i od Hrvata iz Grabovice, napustio je te prostore, nekoliko ih je poginulo, ali je u naselju ostalo zivjeti oko 1 stanovnika, vecinom staraca i zena sa malođobnom djecom.

Kos pripadnika AR BiH, posebno komandanta jedinice "Zulfikar" kao i civilne vlasti opstine Jablanica prema ovom stanovnistvu bio je korektan i nije identiran ni jedan drastičniji slučaj ugrozavanja njihove sigurnosti. Polaska jedinica iz Sarajeva, isti su smjesteni u Marica kuće, a na ulasku u selje postavljaju improviziranu rampu na kojoj vrše kontrolu ulaska i laska lica.

Noci 08/09 09.1993.g. u pomenutom naselju se zacula puscana paljba, koja je trajala skoro cijavu noc. Ujutro, 09.09.93.g. proculak se vijest da je nad vilnim stanovnistvom - Hrvatima - izvršen pokolj od strane pripadnika AR BiH Sarajeva. Nacelnik SJB Jablanica, Zebic Emin, je po saznanju od dvije izbjeglice slihanke iz Capljine, kontaktirao sa Saric Edibom, k-dantom jedinice "Lisinski kovi" koji mu je potvrdio da se na desnoj strani Neretve desilo nekoliko istava, da su nisu poznate razmjere svega kao ni lica koja su izvršila ovaj čin. Zamjenik NC SJB Jablanica je izasao na lice mjesta dana 9.9.93.g. oko 12.30 časova zajedno sa komandantom VP Jablanica, gdje su na improvizovanoj rampi ostavljeni i legitimisani od pripadnika ARBiH iz Sarajeva, koji su im ogucili da udju u naselje. U naselju su bili u kuci FRANJIC IVANA i njegov ne Stole, kojuu im potvrdili da je cijelu noc bilo pucnjave u naselju, te da vjerovatno ubijeni MARIĆ MARIČKO, rođen 1941.godine, njegov otac MARTIĆ djen 1911.g. supruga mu Luca, rođj. 1944.g., kao i njihove komsije MARIĆ IKA ene kćerka Ruzica rođje. 1956.g. U kuci Franjic Ivana zatečen je i kom. ostalog sarajevskog bataljona te jedan prognanik iz Capljine po imenu LFO. Kom. ostalog sarajevskog bataljona je insistirao da se Franjic Ivan i suprug Stojan izmjesti sa ovog prostora, jer bez oruzja neće moći živiti njihove zivote.

Na 10.9.93.g. zamjenik NC SJB Jablanica ponovo je obavio razgovor sa anice Ivanom, kojom prilikom je doznao da je Ivan sa zensom Stojom bio u kuci vrijeme dolaska vojske iz Sarajeva, a da je MARIĆ MARIČKO sjedio sa njima u kući, kada je dosla Marinkova zena i rekla mu "Sta ti sjedis tu, dođ nas vojska goni iz kuće." Nakon ovog Marinko je otisao prema svojoj kuci i Franjici na se nisu vidjeli. Ujutro 09.09.93.g. do Franjica se dosli izbjegli Muslimani. Stojan i njegovi u naselju Grabovica, koji su rekli da su bili po hitnom slučaju i da su između kuće Franjica i mjesta Ivanog Orne vezio već su s njima, muskara, halvjerovatno je Maric Marinka, i da se tri zenska laska nalazili iznad kuće Maric Marinka.

Na 11.09.93.g. oko 07.30 časova do straze brane III Grabovica desio je oje stajali Hrvata i tražili su da se obavijesti komanda ARBiH zbog silnog otvrdjenja u nepoznatom pravcu SARIC IVANA i FRANJIC FRANJE koji su ostali u naselju Grabovica.

lijevoj strani leševa su pronašli i leš oštećenog starog oklopa godine. Napominjem da je jedino Zuka mogao bez posljedica ući na ove prostore, da je napisao izvještaj o događaju čiji sadržaj mi je nepoznat, te da će izvještaj prosljediti SVK u Sarajevo.

Po mojim operativnim podacima u ovom zločinu je ubijeno 11 lica civila Hrvata. Pretpostavljam da je jedan dio bacen u akumulaciju HE Salakovac. Iz ovog područja evakuisano je 14 odraslih osoba i dvoje djece Hrvata koji su smješteni u Jablanici.

Pretpostavljam i podataka da je na raspi u ulasku u naselje ubijeni i izvičeni IVICA Hrvat, pripadnik SJPN "Zulfikar", čiji je zaklan leš nadjen u vodi akumulacije Salakovac, u mjestu zvanom Sjencine. Također je na lijevoj strani Moravice u naselju u kome su smješteni izbjegla lica iz Capljine, izvršeno silovanje nad jednom ženskom osobom i pokušaj silovanja nad drugom. Sa silovanjem će biti obavljen razgovor i biti uzeta pismena izjava od strane Sluzbe.

U vezi ovog događaja upoznat je cjelokupni SVK IKM Jablanica, kao i civilne strukture i organi MUP-a. Rad na rasvjetljavanju ovog događaja, prikupljanje operativnih podataka o tačnom broju ubijenih, načinu izvršenja ubistava te eventualnih počinilaca obavljaju zajedno organi SVB i MUP-a. Detaljan uvidjaj na licu mjesta trenutno je nemoguće realizovati zbog velikog broja jedinica i ljudi na lokalitetu Grabovica, raspolozanje dijela jedinica koju vodi Delalic Ramiz, te bojazni da bi davanje znaka ovom događaju izazvalo povrat i povratak cjelokupne jedinice u Sarajevo, čime bi se direktno ugrozila planirana akcija prema Mostaru, a što je konkretno i nagovjestio Delalic Ramiz, prilikom razgovora o ovom događaju kod Zuka u stanu. Ovom razgovoru bili su prisutni: Saric Edib, komandant jedinice "Igmanski rukovi", Salihamidzic Ahmed, članjenik NC SJB Jablanica i Branković Sead, radnik Sektora SDB Mostar, kao i zbog opravdane bojazni da bi moglo doći do otvorenih sukoba između pripadnika "Celine jedinice" i lica koja bi izvršila uvidjaj i eventualno pokušala izvršiti identifikaciju i hapsenje počinilaca.

Trenutna situacija u Grabovici je pod kontrolom, a tom je doprinijelo što je Ramiz Delalic nakon ovih događaja streljao jednog svog vojnika u Jablanici sa namjerom da se informacije o njemu čuvaju u tajnosti koliko je to moguće, a sve u cilju uspješnog završetka borbene operacije čije pripreme su u toku. Nacelnik SVK gosp. Sefer Halilovic je, ogradiivši se od zločina, meni lično naredio da se zajedno sa drugim pripadnicima SVB i pripadnicima MUP-a angažujem na operativnom radu i prikupim što je moguće više informacija o nemilim događajima. Te u skladu sa gore navedenim predlazem sljedeće:

1. Nastaviti operativno prikupljanje podataka.
2. Naredbom formirati mjesovitu komisiju od pripadnika MUP-a i SVB na celu sa vojnim iztražnim organima, te uz obavezno prisustvo ljekara i drugog stručnog osoblja koji će izvršiti exhumaciju leševa i utvrditi uzroke smrti (postoje indicije zvjerstava-vadjenja srca, klanje).
3. Obaviti razgovore sa pripadnicima jedinice Adnana Sokolovica koji su bili smješteni u neposrednoj blizini, te su morali vidjeti bar dio, ako ne i sva ubistva i počinioce. (to učiniti po povratku jedinice u Sarajevo, zbog u izvještaju, nevedenih razloga).
4. Zatrzažiti izvještaj komandanta jedinice "Zulfikar" Alispago Zulfikara koji je kako on sam kaže, napisao izvještaj i prosljedio ga u SVK Sarajevo. Zuka je jedini, bez bojazni za svoj život, u ovim okolnostima mogao otići na lice mjesta i utvrditi bar dio činjenicnog stanja.
5. Zatrzažiti pismeni izvještaj od komandanta Ramiza Delalica ("Cele") o događajima u naselju Grabovica.
6. Izvršiti strogu cenzuru medijske eksploatacije podataka o ovom događaju zbog trenutno vojno-političke situacije.

KILOG:

Sluzbena zabiljeska članjenika
nacelnika SJB Jablanica

IZVJEŠTAJ SAGINIO:

OOIO

(potpis)

ODBRANA
KOMANDANT
gospodin
Ariš Pašalić

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

primjerak br. 5

IZPOVJEST ZA NAPAD

Op.br: 02-174-15

Sekcija: 1:25000

1. Na pravcu napada OG Centar nalazi se II brigada HVO i djelovi III brigade HVO ojačane pukovnijom "Bruno BUŠIĆ", bojnom iz Osjeka, satnija "Tigrovi" i nekoliko ATG grupa jačine od 20 - 40 bojovnika sa najvjerovatnijim sljedećim rasporedom:
  - u rejonu Raštani - NE Mostar nalazi se ojačana satnija ojačana MB 60 i 82mm, dva PAM-a 12,7mm, Tenk T-55 i Bst.,
  - u rejonu Šantićeve ulice nalazi se II bojna II brigade HVOsa pridodatom ATG grupom sa MB 82 i 120mm i povremenom dejstvu tenka i iz rejona Mita i OT iz rejona Doma pensionera,
  - u rejonu HIT - Dom zdravlja - Šenovac raspoređena je 4. bojna sa pridodatim postrojbama MUP HR HB, dvije ATG grupe i bojnom u pripremi potpomognute MB 60, 82 i 120mm kao i jakim POG,
  - u rejonu Huma nalazi se pet posada od po 4 bojovnika na PAM-u i PAT-u i tri bunkera sa po tri bojovnika. Oruđa su smještena na tt-412, 379, 436, 393, Privorac.
  - u rejonu Stotina - Rodoč - Heliodrom nalazi se LX bojna i djelovi III brigade HVO.

Najvjerojatniji cilj neprijatelja je da upornom odbranom spriječi prodor naših snaga stvarajući uslove za izvođenje napada.

Užurbano izvodi radove na utvrđivanju rejona odbrane pri čemu koristi civile i ratne zarobljenike. U dosadašnjim dejstvima neprijatelj je koristio ratne zarobljenike kao živi štit što se očekivati i u narednim b/d.

U slučaju korištenja živog štita od strane HVO pokušati eliminirati čuvare, a u nemogućnosti onesposobljavanja čuvara ne odustajati od postavljenog zadatka ni po koju cijenu.

U dosadašnjim dejstvima neprijatelj je pretrpio velike gubitke što mu je u sklopu čitave situacije (vojne i političke) uticalo na moral.

Neprijatelj raspolaže hemijskim b/s koja je i dosada upotrebljavao te je za očekivati njihovu ponovnu upotrebu.

U dosadašnjim dejstvima neprijatelj je upotrebljavao artiljerijska oruđa svih kalibara djelujući ne selektivno po kompletnom gradskom području.

2. Zadatak OG CENTAR jeste izvršiti napad na uže gradsko područje i ovladati pravcima:

- HE MOstar - Raštani - Orlac
- Šemovac - Podhum - 1. osn. škola
- Objektom HUM
- D. Mahala - Stotina - Rodoč

Za izvršenje zadatka OG CENTAR pridodate su sljedeće jedinice:

- iz sastava OG JUG - 1	120 boraca
- iz sastava OG JUG - 2	40 boraca
- iz sastava OG SJEVER - 1	40 boraca
- MUP BiH	80 boraca

Po ovladavanju pomenutim pravcima pristupiti inž. uređenju položaja i biti u gotovosti za odbijanje protiv napada.

Gotovost napada do 24,00 19.09.1993. godine

3. Desno od nas: borbena dejstva izvodi OG SJEVER - 1 sa zadatkom ovladavanja rejona Dubrani - Krčevine - Platido.

Lijevo od nas borbena dejstva izvodi OG JUG - 2 sa zadatkom ovladavanja rejonom avijatički most - aerodrom Mostar.

4. Nakon procjene situacije i podnošenja prijedloga

Odlučio sam izvršiti energični napad grupišćući glavne snage na pravcu:

- objekat Hum lijevo Stotina - Rodoč - desno Podhum,
- HE Mostar - Raštani - Orlac, a pomoćne snage na pravcu:

- Ul. A. Šantića - Dom penzionera

- BNR - Gimnazija - Dom zdravlja s ciljem:

Razbiti neprijatelja na pravcima napada naših snaga nanoseći mu gubitke u ž/s i MTS, i stvaranja uslova za izvođenje završnih operacija za definitivno oslobađanje grada.

5. 3. BATALJON 41. mtbr - Slavne sa ojačanim vodom iz sastava 47. bbr napada pravcem: Mostar - Raštani - Orlac.

U bližem zadatku ovladati HE Mostar i Raštanima i izbiti u rejon Savića kuća. Po izbijanju u pomenuti rejon stvoriti uslove za uvođenje rezerve odakle produžiti napad i ovladati objektom Orlac gdje biti u gotovost za odbijanje protiv napada iz pravca Rudnika.

Odgovoran komandant 3. BATALJONA.

6. 2. BATALJON 41. mtbr _ Slavne sa pridodatim jedinicama:

- vod BVP   30 boraca
- četa 42. bbr   120 boraca
- ojačani vod 48.bbr   40 boraca
- MUP R BiH   80 boraca
- spec.jed.41.mtbr-S.   45 boraca

Napad pravcem:

- a) D. Mahala - Hum sa zadatkom : U bližem zadatku ovladati otpornim tačkama tt-412, 379, 436 a zatim uvođenjem rezerve izvršiti posjedanje linije na zapadnoj i j/s strani Huma i biti u gotovost za sprečavanje protiv napada iz pravca Čitluk - Miljkovići i pravca Mostar - Dikovina.
Po izvješću zadatka vršiti kontrolu centralnog gradskog područja i rejonu oko Heliodroma.
Odgovoran sam. k-danta 42. bbr.
- b) D. Mahala - Stotina - Rodoč sa zadatkom: U bližem zadatku razbiti neprijatelja u rejonu Stotine (tt-81) i u sadejstvu sa 1. bataljona 41. mtbr - Slavne ovladati rejonom Gatačke kuće - Hotel "SOKO" - Višnjice, a zatim stvoriti uslove za uvođenje rezerve produžiti napad ka rejonu: Štamparija - osn. škola - naselje isnad škole gdje se utvrditi i biti u gotovosti za odbijanje p/n iz pravca Heliodroma.
Odgovoran: komandant 2. bataljona.
- c) Šemovac - Podhum. U bližem zadatku ovladati rejonom Ul. M. Bjelavca - M. Gupca - samostan. Stvoriti uslove za uvođenje rezerve a zatim produžiti napad i ovladati rejonom 1. Oš - neboderi. Biti u gotovosti za odbijanje p/n iz pravca Rondo, Balinovac, Panjevina.
Odgovoran: komandir 6. čete.
- d) Po dobijanju signala za napad početi sa demonstrativnim napadom u sektoru Šantićeva i sektoru BNR s ciljem razvlačenja neprijateljskih snaga i unošenja dezorijentacije i panike.
Po procjeni zamjenika kom. 2. bataljona izvršiti upad u objekte odbrane neprijatelja.
7. 1. BATALJON u sadejstvu sa 2. bataljonom vrši napad pravcem J. logor - Rodoč-. Po izvršenju nasilnog prelaska rijeke u bližem zadatku ovladati rejonom Gatačkih kuća, a zatim ovladati rejonom objekta Štamparija i spojiti se sa 2. bataljonom.
Biti u gotovosti za odbijanje p/n iz pravca EAL-a.
Odgovoran: komandant 1. bataljona.

8. Artiljerijsku podršku napada obesbjediti će SVG na pravcima napada svojih bataljona, a MTD 41. mtr - Slavne vršit će vatrenu podršku po planu komande OG - CENTAR.
9. POČ 41. mtr - Slavne vršit će podršku po sljedećem:
  - na pravac Raštani: maljutka i 1. Bst po odluci k-danta 3. bataljona.
  - pravac Šantićeva: RPG - 9 po odluci zam.k-danta 2.bataljona.
  - pravac D. Mahala - Rodoč 1 Bst i 1 maljutka po odluci k-danta 2. bataljona.
  - 1 maljutka, 1 crvena strela, 1 LLR 128mm po odluci komande OG - CENTAR.
10. PAM- vod 41. mtr - Slavne vrši podršku po sljedećem:
  - 1 PAM 14,5mm i 1 PAM 12,7mm djeluje po odluci k-danta 3. bataljona.
  - 2 PAM-a 14,5mm sa V.P. vrše podršku jedinica u centralnom gradskom području po odluci komande OG - CENTAR.
  - 2 PAM-a 12,7mm vrše podršku 1. i 2. bataljona po odluci kom. 1. bataljona.
11. Težište moralnog obesbjedenja imati na pripremi jedinica za izvršenje zadatka i objašnjavanju ciljeva neprijateljske propagande.
12. U svim jedinicama imati stalne osmatrače i obavještavati o svim promjenama u neprijateljskom rasporedu.
13. Ostvariti potpunu kontrolu rejonu razmještaja i pravca kretanja jedinica. O svim pojavama neprijateljskog djelovanja odmah izvještavati, a sumnjiva lica izolirati. Naročitu pažnju obratiti osiguranju od dejstva DTG.
14. Težište inženjerijskog obesbjedenja imati na zaprečavanju zaposjednutih pravaca obuhvatajući ojačavanje prirodnih i izradu vještačkih prepreka.

Na dostignutim linijama izvršiti utvrđivanje radi stvaranja povoljnijih uslova za izvršenje narednih zadataka.

15. Težište PNHBOb imati na korištenju zaštitnih sredstava koje moraju posjedovati svi vojnici.

16. Obezbjediti za sve jedinice SDO za dva dana.

Za izvršenje zadatka odobravam:

- municija za pješadijsko naoružanje - 1,5 b/k
- artilj. za podršku - 1 b/M
- POG - 1 b/k

Prioritet u snadbjevanju imati na popuni municijom.

Obezbjediti objekte za prihvata i zbrinjavanje lakših ranjenika, a teže r transportovati u Ratnu bolnicu 4. Korpusa.

17. Moje KM nalaziće se u SDK, a istureno KM u rejonu "RUŽA".

Gotovost veza u _____

Gotovost napada u _____

Na nivou OG CENTAR radiće se po planu veze.

DOSTAVLJENO:

- 1. bataljon
- 2. bataljon
- 3. bataljon
- Kom. 4. Korpusa
- ONO 41. mtbr - S.

KOMANDANT

gosp. Senir Drljević

Drljević

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
Štab Vrhovne komande oružanih snaga

ŠTAB VRHOVNE KOMANDE OS R BiH

Broj: 02/1594 - 294

01. 03 1994 godine

Kabinet komandanta

267

ODBRANA REPUBLIKE

VOJNA TAJNA

STROGO POVJERLJIVO

Broj: 1/297-298

Sarajevo, 17.09.1993. godine.

Prihvatajući principe Londonske Konferencije, rješeni da se prekinu neprijateljstva i stvore uslovi za mir u Republici Bosni i Hercegovini, te uvjereni da rješenje ove krize mora biti postignuto političkim a ne vojnim putem i u spremnosti da odmah pristupe normalizaciji odnosa sa hrvatskim narodom, Predsjednik Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Alija Izetbegović, predsjednik takozvane SR Jugoslavije Slobodan Milošević, predsjednik R Crne Gore Momir Bulatović i predsjednik takozvane Republike Srpske Radovan Karadžić potpisali su u Ženevi, dana 16.09.1993. godine, ZAJEDNIČKU DEKLARACIJU, te u cilju njene realizacije,

N A R E Đ U J E M :

1. Da jedinice Armije R BiH odmah i ne kasnije od 18. septembra u 12,00 sati, obustave sva borbena dejstva protiv paravojnih srpskih agresorskih formacija u skladu sa Sporazumom od 30. Jula 1993. god.
2. Da jedinice Armije R BiH mogu dejstvovati jedino ukoliko dode do kršenja ovog Sporazuma od strane srpskih paravojnih formacija ili udruženih snaga srpskih paravojnih formacija i postrojbi HVO, tj. dejstvovati je nužno u uslovima kada su ugroženi položaji jedinica i životi pripadnika Armije R BiH, teritorija i objekti koji se nalaze pod njenom kontrolom, te ukoliko dode do ugrožavanja stanovništva na teritoriji koju kontroliraju jedinice Armije R BiH od strane srpskih agresorskih paravojnih formacija ili udruženih snaga ovih formacija i postrojbi HVO.
3. Da se iz sabirnih centara i pritvora Armije R BiH, uz posredovanje Medunarodnog Komiteta Crvenog Križa (MKCK), pristupi oslobađanju svih zatvorenika osim lica protiv kojih se vodi krivični postupak i koja su osuđena. Rok za realizaciju ovog zadatka je 21. septembar 1993. godine u 12,00 sati.

4. Da se na teritoriji pođ kontrolom Armije R BiH osigura neome-
tano kretanje humanitarnih konvoja i aktivnosti dobrotvornih orga-
nizacija.

5. Da Komandanti korpusa svojim naređenjima preciziraju obaveze
potčinjenih K-di i jedinica u cilju realizacije ovog Naređenja.

6. Da Komande korpusa dostavljaju OCK ŠVK OS svakodnevne izvješta-
je o realizaciji ovog Naređenja.

7. Da se K-danti jedinica koji prekrše ovo naređenje smjene sa du-
žnosti, protiv njih povede postupak i poduzmu odgovarajuće mjere.

Za realizaciju ovog naređenja odgovorni su K-danti korpusa.

Naređenje stupa na snagu - o d m a h.

SM/FH

Dostavljeno:

- 1., 2., 3., 4., 5. i 6. korpusu
- Ministarstvu unutrašnjih poslova
(na znanje)
- Ministarstvu odbrane (na znanje)
- OCK ŠVK OS

GLAVNI STOŽER HVO

Ur.broj:02-2/1-01-2552/93

Mostar, 19.09.1993.god.

Prosvjed zaštitnim
snagama UN.-

Španjolski bataljun Međugorje
n/r puk.Morales
Zapovjedništvo UN za BiH
K i s e l j a k

Štovana gospodo!

Primirje između HVO i MOS-a, do kojeg je, na temelju potisanog sporazuma na najvišoj vojnoj razini, trebalo doći jučer u 12,00 sati, nije ostvareno. Razlog za nerealiziranje sporazuma je taj što je muslimanska strana nastavila s općom ofenzivom na hrvatske prostore. Osobito žestoki pješачko-topničkim i tenkovskim napadima izloženi su hrvatski gradovi središnje Bosne: Žepče, Vitez, Novi Travnik i Busovača.

Pored napada na položaje HVO, topništvo MOS-a, nemilosrno tuče po civilnim objektima i hrvatskim naseljima. Samo tijekom jutrošnjeg granatiranja Viteza ubijeno je 9 ljudi-civila. U selu Bobašima, općina Vitez, muslimanska vojska je, pored paljenja i pljačkanja hrvatskih kuća, izvršila novi zločin masakriravši 3 civilne osobe.

Topništvom se napada i bolnica u Novoj Biljoj.

Ofenziva muslimanske vojske nastavljena je i na uskopaljsko-ramskom području.

Muslimanske oružane snage krše primirje i na području jugoistočne Hercegovine. Najžešćim napadima izloženo je selo Vrđi, sjeverno od Mostara, koje je pod stalnom topničkom paljbom muslimanske vojske. I u gradu Mostaru nastavljani su napadi MOS-a. Jučer je, u vrijeme dok je trebalo biti na snazi primirje, od minobacačke granate ubijena jedna žena.

Stoga, najoštrije prosvjedujemo zaštitnim snagama UN, zbog kršenja dogovorenog primirja.

Takoder, prosvjeduemo zbog novih ubojstava i zločina nad nedužnim civilnim pučanstvom. Od Vas očekujemo, da sukladno s Vašom misijom, poduzmete konkretne mjere prema muslimanskom agresoru.

Sa štovanjem i uvažavanjem!

GLAVNI STOŽER HVO

Slobodan Praljak
general-bojnik

Slobodan Praljak

104

180815
2821

Republika BiH
Armija BiH
Komanda OB "ZAPAD"
Str. povj. br. 017440-93
Bugojna, 19.09.1993.god.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
Strogo povjerljivo

VANREDNI IZVJEŠTAJ
- dostavlja -

KOMANDA 3. KORPUSA
n/a - KOMANDANTA

Već 6 dana traju dejstva na prostoru G. Vakufa, gdje su po naredjenju Nacelnika SVK OS snaga OB "ZAPAD" angazovane na glavnom pravcu napada prema Vilića uvru, gdje je angazovan objedinjeni bataljon. Detaljnijim jedinicama na pomoćnim pravcima napada sam ja izdao zadatke. Na glavnom pravcu smo postigli uspjehe ovladavajući r. Oštrac, Barakovac, Tica i Keraulica. Na pomoćnim pravcima su izvođena aktivna dejstva koja su rezultirala nanosenjem gubitaka i/ili neprijatelja, uništenjem njegovih otpornih i vatrenih tačaka ali nije bilo bitnog pomjeranja linije dotira. Prijetni su problemi sa dijelom jedinica u rješavanju naredjenja - rješavanje ih na realističnije načine.

U posmatranom dejstvu smo imali 5 poginulih, 7 teže i 21 lakše ranjenog i 1 mrtva. Pouzdano znamo da je neprijatelj imao preko 40 poginulih i znatan broj ranjenih.

Danas vršimo intenzivnu kumulativnu i pripremu za nastavak dejstva. Sve su nam prisutniji problemi u logističkoj podršci dejstava. Mesto je nam serijski napad jedinice a posebno je na 122 mm i 120 mm. Ukoliko u ovom smislu možete da nam pomognete javite mi kad i gdje preuzeti MTS.

Jucera je kod nas bio major Beens, komandant snaga UNPROFOR-a u G. Vakufu. Htio je provjeriti da li sam dobro i jedinice prema naredjenju o obustavi vatre, isto sam mu potvrdio odgovorilo.

Htio je gdje u mojoj komandi postaviti jednog svog oficira za vezu, koji bi ovdje boravio nekoliko narednih dana u cilju efikasnijeg rješavanja pojedinih problema. Informisao me je da je svakog oficira već postavio u Prozoru kod Paojka i Šašijega, koji su prema njegovim rečima, optimisti u primjeni ovog dogovora o primirju. Odgovorio sam da to ne mogu prihvatiti bez Vasše saglasnosti, iako Vlačić na vidim nikakvih problema da to prihvati.

Treći razlog njegovog dolaska je bio dogovor o međusobnom oslobađanju i zarobljenih. Informisao me je da se danas, u cilju operacionalizacije tog dogovora, održava sastanak u Vitezu, gdje će i Šašijeg poslati svog predstavnika. U tom smislu vas želim upoznati da smo mi ovdje u Bugojnu, u toku dejstva, zarobili 470 pripadnika HVO, od kojih je 393 imalo status ratnih vojnika i zarobljenika. Zbog ne postojanja razloga za držanje u zatvoru otpuseno je 68 zarobljenika a u zatvoru imamo 317 zarobljenika + 2 zarobljena u G. Vakufu ukupno 319. Od ovih 319 ljudi za sve postoje osnove za sudjenje, nisu za puštanje a 23 zbog težine počinjenih djela imaju poseban tretman.

Molim Vas da mi u što kraćem roku, u toku današnjeg dana, date vaše mišljenje i odgovore na pomenuta pitanja kako bih regulisao sporna pitanja prije mraka se vratio na svoje IKM.

SC/NA
Dostavljeno :
- K-tu B.K
- a/a

Komandant OB "ZAPAD"
Selmo Cikotić

ovjereno pečatom i potpisom

CA-SS-ET
CA-SS-VO
CA-SS-ET
CA-SS-VO
CA-SS-ET

Str.pov.br. : _____
Sarajevo, 20.09.1993. godine

Na osnovu ovlaštenja Komandanta ŠVK od 29.08.1993.godine i Nareden je Komandanta ŠVK Str.pov.br. 02/1647-1 od 30.08.1993.godine kojoj je formiran stručni tim - inspekcija, radi koordinacije borbenih dejstava kao i svih drugih poslova i zadataka u zoni odgovornosti 3., 4. i 6. korpusa. Ekipa sastava :

- 1.- Halilović Sefer, NGŠ OS voda tima, članovi GŠ
- 2.- Suljević Zičro ,
- 3.- Bilajac Rifat,
- 4.- Karić Vehbija,
- 5.- Najetović Džemal,
- 6.- Džanković Namik.

Ekipa je izašla na teren 29.08.1993.godine i zadatak obavljala do 19.09.1993.godine.

Ostvaren je kontakt sa Komandama 3., 4. i 6.korpusa. Težište svog rada ispoljeno je u Komandi 6.korpusa i njegovim jedinicama kao i na spojevima 6.korpusa sa 3.,4. i 1.korpusom. U cilju koordinacije i izvođenja b/d i pružanje pomoći braniocima Mostara, stručni tim - inspekcija je uspostavila IKM u Jablanici, gdje je isplanirala i materijalno obezbjedila izvođenje operacije na širokom frontu od G.Vakufa do Mostara, u dolinama r.Neretve i Vrbasa.

Osnovni sadržaj rada bio je na zadacima postavljenim narednjem Komandanta Štaba VK OS.

- 1.- Sagledavanje b/g Komandi i jedinica na terenu i rukovođenje b/d. Komanda 6.korpusa ne vlada potpuno situacijom u zoni odgovornosti, a najizraženije na prostoru Konjica. Ranije postavljene zadatke ; oslobađanje komunikacije s.Dusina - Fojnica i oslobađanje Kreševa, kao i oslobađanje komunikacije Konjic - s.Čelebići nije izvršen. Naizvršenjem navedenih zadataka u mnogom je usložilo i otežalo izvođenje planirane operacije u dolini r.Neretve i r.Vrbasa.

Osnovni problemi sa kojima je suočena Komanda 6.korpusa su :
- kadrovski problemi koji se ogledavaju kroz nepopunjenost potrebnog kadra.

Nedovoljna stručno - vojna osposobljenost postojećeg kadra, ne funkcionisanje formacijsko - organizacijske šeme u Komandi korpusa. Zatečeni problemi u zoni odgovornosti 6.korpusa su brojni i takve prirode da se sadašnja Komanda ne može sa njima nositi.

Odnos Komandi 1., 3. i 4.korpusa prema Komandi 6.korpusa kao najmlađoj Komandi, su najblaže rečeno nekorektni i ne primjereni jedinstvu naše borbe.

Većina organa civilne vlasti se indiferentno odnosi po mnogim pitanjima a naročito po pitanjima logistike i popune ljudstvom i MTS.

U bezbjednosnom pogledu u organima vlasti ostalo je dosta kompromitovanog kadra koji je vjerno služio interesima Herceg Bosne a sada opstruiše sve naše napore u borbi za oslobađanje i sređivanje stanja na teritoriji.

Ovo je posebno izraženo u Konjicu, Jablanici i Fojnici.

U zoni odgovornosti 4.korpusa stanje je zabrinjavajuće a što se ogleda u slijedećem :

- veliki broj dezertera iz sastava jedinica ovog korpusa svakodnevno se izvlači u centralnu Bosnu a uz put vrši prodaju oružja što umanjuje b/g ovog korpusa.
- potcjenjena budnost i bezbjednost u Komandi korpusa i jedinica, što je rezultiralo zarobljavanje dijela Komande korpusa i njene dokumentacije u prethodnim dejstvima, prebjegu obavještajnog oficira u redove HVO i nerazjašnjenim ubistvima Komandanta 47.bbr i drugih starješina neposredno pred početak sadašnje operacije. Vrlo je indukativno odsustvovanje Komandanta korpusa u svim značajnijim napadima HVO na Mostar. I pored izdatog naređenja Komandantu korpusa da obezbjedi spoj i komunikaciju u rejonu s. Jasenjani, isto nije izvršeno, a što direktno negativno utiče na izvršenje ukupnog zadatka i obezbjeđenje jednog putnog pravca prema Mostaru.
- inspekcija je pozvala Komandanta 41.bbr "Lovca" na Komandno mjesto Komandanta Specijalnog odreda "Zulfikar" i dala mu konkretni zadatak u odnosu na s. Jasenjane, Raštane i Rašku goru, i uvezala dejstva 47. i 41.bbr i Specijalnog odreda "Zulfikar".
- prema podacima dobivenim od organa bezbjednosti i drugih izvora na prostoru Blagaja uzgaja se MARIHUANA koja se raznim kanalima protura ka Sarajevu i centralnoj Bosni.
- iz istih izvora saznajemo da se održava stalni kontakt Komandanta postrojbi HVO sa Bune i komande brigade u Blagaju.
- utvrdili smo da se i nadalje osjećaju negativni uticaji "emisara" iz 4.korpusa u zoni odgovornosti 6.korpusa što je posebno izraženo kod 43.bbr, koja je ultimativno tražila izlazak iz sastava 6.korpusa i pripajanje 4.korpusu.

Ekipa je isto tako sa OG "Zapad" iz sastava 3.korpusa uspješno uvezala b/d u širem prostoru G. Vakufa i Prozora u okviru sadejstva sa jedinicama 6.korpusa. U toku b/d 317.bbr još nije upotpunosti vojnicirana što se manifestuje u odnosu boraca pri izvršavanju borbenih zadataka, jer se ispoljila slabost u napuštanju oslobođenog prostora i nedovoljnoj odgovornosti pri uvođenju u borbu, što je posljedica slabog rukovođenja i komandovanja na svim nivoima u ovoj jedinici.

Samostalni Prozorski bataljon pri sadejstvu 317.bbr zbog samovolje Komandanta bataljona Buza Envera izostao je u prvoj fazi b/d za 24 sata, što je direktno uticalo na tok borbenih dejstava 317.bbr i otkrivanje njenog lijevog boka što je uzrokovalo povećane gubitke i nemogućnost zadržavanja oslobođenih objekata u rejonu Crnog vrha.

Ekipa je zaključila da na prostoru 4. i 6. korpusa, Komande i jedinice ne vladaju stanjem u procjeni i mogućnostima snaga neprijatelja, kako u živoj sili tako i u MTS, pošto im je organizacija obavještajno - izviđačke aktivnosti na vrlo niskom nivou.

Sagledavajući cjelokupno stanje u dolini r. Neretve došli smo do uvjerenja da je najsloženija situacija u Konjicu, gdje objektivno postoje povoljni uslovi za neprijatelja da napravi iznenađenje i ovlada ovim prostorima.

U vizi sa svim naprijed navedenim,

P R E D L A Ž E M O :

- 1.- Da se izvrše radikalne kadrovske promjene u Komandama 4. i 6. korpusa, a najnužnije u Komandama i jedinicama 1. i 3.korpusa. U tom pravcu potrebno je na dužnosti Komandanta 4. i 6.korpusa. Kao i njihovih Zamjenika i NŠ, dovesti nove i sposobnije ljude.
- 2.- Da se smijeni Komandant 43.bbr zbog stanja u Konjicu o čemu potpuni izvještaj treba da dostavi Komanda 6.korpusa.
- 3.- Komandanta Prozorskog bataljona pozvati na odgovornost i uputiti u OG "Istok" na novu dužnost. A za Komandanta Samostalnog prozorskog bataljona postaviti dosadašnjeg Zamjenika.
- 4.- Komandanta 317.bbr premjestiti na novu dužnost u okviru 3.korpusa, preispitati njegovu odgovornost za ispoljene slabosti u dejstvima na pravcu s.Voljevac - Crni vrh - Makljen. Za novog Komandanta 317.bbr dovesti oficira iz sastava 3.korpusa.
- 5.- Komandanta 45.bbr Hakalović Hasana postaviti za Zamjenika Komandanta 6.korpusa.
- 6.- Sadašnjeg Komandanta 4.korpusa Arifa Pašalića premjestiti na novu dužnost u Komandu korpusa RV i PVO ili u Komandu 3.korpusa.
- 7.- Za Komandanta 4.korpusa postaviti Cikotić Selmu dosadašnjeg Komandanta OG "Zapad".
- 8.- Za Komandanta 6.korpusa postaviti Lendu Refika, dosadašnjeg Komandanta OG "Bosna".
A za NŠ 6.korpusa postaviti Mekić Muradifa, dosadašnjeg Komandanta 6.korpusa Gušić Salku, premjestiti na novu dužnost za Komandanta OG "Istok" - Visoko. Dosadašnjeg vršioca dužnosti NŠ u Komandi 6.korpusa premjestiti na dužnost u logističku bazu Visoko.
- 9.- Sadašnjeg Komandanta Specijalnog odreda "Zulfikar" Zulfikara Ališpagu postaviti za Zamjenika Komandanta 4.korpusa, a za Komandanta oslobodilačke brigade 4.korpusa postaviti Bojadžić Nihada a dosadašnji njegov odred činiće jezgro te brigade.
- 10.-Komandanta 3.korpusa dovesti na novu dužnost u ŠVK OS.
- 11.Za Komandanta 3.korpusa postaviti Alagić Muhameda dosadašnjeg Komandanta OG "Krajina", za Zamjenika Komandanta 3.korpusa postaviti Karalić Mahmuta, a za NŠ Mahmuljin Sakiba.
Dosadašnjeg Zamjenika Komandanta Džemu Merdana postaviti za pomoćnika Komandanta za moral, IPD i vjerska pitanja.
- 12.-Na dužnost Komandanta OG "Bosna" postaviti Tokić Mirsada.
- 13.-Za Komandanta OG "Zapad" postaviti Aliju Ismeta.

- 14.-Za NŠ 1.korpusa postaviti Ajnadžić Nedžada Komandanta 101.bbr.
- 15.-Zbog značaja objekata Igman i Bjelašnica na istima formirati IKM 1. i 6.korpusa na kojima moraju stalno boraviti na smjenu Zamjenici Komandanta korpusa i NŠ korpusa.
- 16.-Protiv Cerovac Mithata, Ramić Esada i Pivkić Mithata svi iz 43.bbr Konjic, pokrenuti krivični postupak zbog opstrukcije i saradnje sa neprijateljima i iste odmah uhapsiti.
- 17.-Pokrenuti krivični postupak protiv Jasmina Guske, Raleta i načelnika SJB Jablanica, zbog opstrukcije i saradnje sa HZ - HB i HVO. Prepuručiti ministarstvu unutrašnjih poslova da protiv istih pokrene istragu, smjenu sa dužnosti i krivično gonjenje. Takođe predložimo MUP-u da hitno pokrene krivični postupak protiv bivšeg predsjednika SO Konjic, Rusmira Hadžihusejnovića i njegovog brata Dževada, bivšeg direktora društvenog preduzeća "Igman", zbog opstrukcije oružane borbe i saradnje sa HZ - HB i HVO i zbog kriminala u tvornici municije "Igman" u Konjicu.
- 18.-Preporučujemo Ministarstvu odbrane da smijeni sekretare za odbranu u Konjici, Jablanici i Fojnici, zbog opstrukcije oružane borbe i saradnje sa HZ - HB i HVO.
- 19.-Predložimo Predsjedništvu Republike Bosne i Hercegovine da hitno smijeni predsjednika opštine Fojnica i da protiv njega pokrene krivičnu odgovornost zbog saradnje sa HZ - HB i HVO i opstrukcije oružane borbe.
- 20.-Predložimo Izvršnom odboru stranke SDA da se smijeni predsjednik izvršnog odbora stranke SDA u Fojnici, a da MUP ispita stepen odgovornosti, opstrukcije oružane borbe i saradnje sa HZ - HB i HVO i po potrebi pokrene krivičnu odgovornost.

SH-CK-RB-ZS/NP

ČLANOVI INSPEKCIJE OS

1. Sefer Halilović
Sefer Halilović, Načelnik ŠVK
2. Vehbija Karić
Vehbija Karić
3. Rifat Bilajac
Rifat Bilajac
4. Ziĉro Suljević
Ziĉro Suljević

22.09.1993.

CENTAR VEZE SVK - Odjeljenje za sigurnost i Zastitu
SARAJEVO
Datum i vrijeme :
22.09.1993, Srijeda 17:00

Izvorni fajl: FACAM
Akt primio i obradi:

Mustović

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ORUŽANE SNAGE R BiH
KOMANDA 4. KORPUSA
Str.pov.br:1038-06
Dana, 22.09.1993.god.

STAB Vrhovne Komande OŠ R BiH

Broj 02/881-05a

22.09. 1993 godine

2

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJELJIVO

d o s t a v l j a . -)

SSVK (GCK)

Danas smo na vijestima iz Sarajeva u 13.00 sati čuli informaciju da je između Armije R BiH i Vrhovne Komande OŠ R BiH potpisano primirje. Nije nam jasno šta to znači za daljnje aktivnosti u z/o 4. Korpusa, pa molim ssire objašnjenje.

U rejonu Djubrani vršise koncentraciju snaga HVO i vjerovatno će usmjeriti dejstva ka Rasstanima - Bijelom polju.

KOMANDANT
Arif Passalicc

201
f

Str. pov. broj: 02/1109-1

Sarajevo, 23. 09. 1993. godine

KOMANDI 1. KORPUSA
na ličnost Komandanta

Borbena dejstva naših snaga na širem prostoru s. Vrđi prema Mostaru su, u ovom trenutku spašavanja Mostara od ustaškog divljanja, najznačajnija na BiH ratištu. U cilju pospješivanja zamaha napadnih dejstava naših snaga na tom pravcu,

N A R E Đ U J E M

1. Komanda 1. korpusa će odmah pristupiti organizaciji i pripremi 3. (tri) čete po 100 (sto) boraca iz svog sastava za upućivanje na bojište "Vrđi".
2. Borci će ponjeti svoje lično i zajedničko naoružanje zaključno sa puškomitraljezom i mitraljezom. Po mogućnosti ponjeti jedan broj protivoklopnih sredstava. Sa sobom ponjeti najmanje jedan b/k municije za naoružanje.
3. Komanda 1. korpusa će odrediti komandanta bataljona ove jedinice.
4. Komandant bataljona će povesti jedinicu iz Sarajeva u 19.00 sati 23.09.1993. godine. Prevoz iz Hrasnice obezbjeđen motornim vozilima. Pravac marševanja: Sarajevo - Hrasnica - Pazarić - Bradina - r. Neretvica - D. Jablanica. U D. Jablanici Komandant jedinice će se javiti sa jedinicom na IKM ŠVK OS.
5. O izvršenim pripremama i spremnosti jedinice za marš Komandant 1. korpusa će me lično izvjestiti do 18,00 sati 23.09.1993. godine.

SZ/JA

MANELNIK ŠVK OS R BIH
Šef Halilović

Halilović

Republika BiH
STAB VRHOVNE KOMANDE
NAČELNIK GS A R BiH

STAB VRHOVNE KOMANDE OS R BiH
Broj: 02/1534-495
01.03. 1994. godine

104
16 fotokopija
ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

FF

Telegram Arifu Pasalicu
objasnjenje.dostavlja.-

K-tu GS A R BiH
n/r Rasimu Delicu

Veza: Vas akt br.:337 od 25.09.1993.godine

Telegram A.Pasalicu u cjelini ne odgovara stvarnom stanju na terenu je zadnjih 5-6 dana Mostar se neselektivno granatira i to sa mnogo manjim intezitetom nego ranije a teziste napada ustasa i HV je preko Pisvira na Jablanicu, stalno granatiranje Jablanice.

Pisvir kao dominantan objekat je dva puta skoro zauziman i vraćan angazovanjem i djacko-diverzantske brigade 4.Korpusa (Zukina jedinica), dojelom i jedinica koja je izasla iz Sarajeva tako da je za ofanzivna djelovanja ostalo vrlo malo snaga zbog subjektivnih slabosti od k-de 1. i 6.Korpusa a one se ogledaju u sljedećem:

- Iz 1.Korpusa je na ovaj prostor trebalo da izadje 300 vojnika (jedan batal. da se Vrđi privedu kraju i ako je za ovladavanje Vrđima potrebno 1-2 brigade.

Izaslo je u Hrasnicu oko 150 od kojih se 50 vratilo u Sarajevo zbog nedostatka goriva.

- I ako sam uz Vasu saglasnost rekao k-tu 6.Korpusa Gusic Salki da se vidim u Jablanici u subotu, on se do danas ne pojavljuje niti se javlja. To je vec njemu postala praksa, ja njega trazim po zoni odgovornosti 6.Korpusa 4-5 dana da bi ga sesti dan sasvim slucajno susreo iz K-de 6.Korpusa mada ako se Pisvir izgubi onda bi se tesko odbranila Jablanica i dolina Neretvice. On je izgleda do kraja ozbiljno shvatio da mu ja nemogu narediti sto ja u osnovi niti hocu niti zelim ali red. bi bio da se makar javi on ili neko iz K-de Korpusa posto se ovdje izvode zestoka b/d.

- Poslao sam 4 naredjenja - cak i molbe da dodje helikopter zbog teskih ranjenika i prebacivanja jedne cete u rejon Bijelog polja da bi na kraju dospao ali poslije moje i vase intervencije. Cetu jacine 150 ljudi prebaceno je u Bijelo polje radi pomoci Mostaru.

- U zoni odgovornosti 44 i 45 brigade moglo bi se puno vise uraditi i prema Prozoru i prema Mostaru. Izbjegava se samnom svaki kontakt od K-ta 6.Korpusa i organa K-de samo zato da se nebi dogodio neki pomak dok sam ja ovdje. Sve mi se cini da nekome a neznam zasto negovara uspjeh dok sam ja na ovom prostoru.

Ako je zaista tako ja se odmah vracam u Sarajevo a steta je da nekoliko hiljada ljudi (oko 7.000) u dolini Neretvice miruje a ustase su na Gassinom brdu, pa se nemoze proci putem Jablanica-Konjic.

- Kud se god okrenem imam utisak da je blokada i da je ovo nekakav moj privatni rat. Molim zaista iskren odgovor i naredjenje K-tu 6.Korpusa za korektan vojnicki odnos. Vjerujte mi da ja makar kao covjek po godinama stari od njega to ocekujem i trazim da se postujem od svih onoliko koliko i ja njih postujem.

SMRT FASIZMU
SLOBODA BOSNJACIMA

Nacelnik GS ARBiH
Sefer Halilovic

KOM. 4. KORIUSA

Str.pov.broj: 03-36

Dana, 03.10.1993.god.

ODERANA REPUBLIKE

VOJNA TAJNA

STROGO POVJERLJIVO

10

Dostavljeno:

SVIM JEDINICAMA

Uzimajući u obzir prethodne obaveze o prekidu vojnih dejstovanja tj. Deklaraciju generala Delića o jednostranom prekidu vatre od 30.09.1993.god., a na osnovu potpisanog Memoranduma od predstavnika Armije R BiH, HVO, Španskog bataljona predstavnika civilnih poslova i šefa UNHCR-a - Međugorje 02.10.1993.god

K A R E Š U J E M

1. Poštovati sporazum o potpunom prekidu vatre i svih ratnih aktivnosti između Armije R BiH i HVO od 30.09.1993.god., poštujući svoje obaveze prema Ženevskim konvencijama i dodatnim protokolima, a osobito prema IV Ženevskoj konvenciji koja se odnosi na zaštitu civila u vrijeme rata.
2. Strane će obnoviti njihovu zajedničku radnu komisiju za evakuaciju svih ranjenih, razmjena i oslobađanje ratnih zarobljenika, pomoć bolnicama kao i druge bitne teme.
3. Strane se obavezuju da će učiniti posebne napore na zaštiti c/s u Mostaru
  - a.) vojni objekti bit će odmaknuti na razumnoj distanci od bolnica, stambenih objekata kao i drugih naseljenih javnih objekata
  - b.) ICRC (Međ.kom.crv.krsta) bit će obavješten o lokacijama bolnica i znak Crvenog krsta će biti vidljivo izložen na bolnicama. Zabranjeno je izlagati zastave ili obilježja međunarodnih organizacija.
  - c.) Bolnice, stambene zgrade i drugi naseljeni i javni objekti neće biti ciljevi napada
  - d.) Namjerno ili slučajno granatiranje i snajpersko djelovanje po c/s će prestati
  - e.) U skladu sa odredbama članka 3 IV Ženevske konvencije neće se vršiti nikakvo nasilje nad životom pojedinaca, uključujući protjerivanje iz njihovih domova i teritorija

4. Vojnici promatrači UNPROFOR-a i Španskog bataljona UNPROFOR-a nadgledat će potpisivanje ovog Memoranduma. Obezbjediti punu slobodu kretanja UNPROFOR-u uključujući i davanje pismenih odobrenja za trajan pristup ovim oblastima
5. Bilo kakvo kršenje ovog Memoranduma bit će smjesta prijavljeno Vojnim promatračima UNPROFOR-a ili Španskog bataljona
6. Ova naredba stupa na snagu O D M A H.
7. Za izvršenje naredbe odgovorni su mi komandanti OG-brigade i komandant bataljona VP

AR/ZF

Radeno u 11 primjeraka i

DOSTAVLJENO:

OG CENTAR

OG JUG-1

OG JUG-2

OG SJEVER-1

OG SJEVER-2

bataljon VP

Ratna bolnica

R MUP

CZ

Ratno predsjedništvo

OC 4.Korpusa

KOMANDANT

Amel Pašalić

SENTAR VEZE SVK - Odjeljenje za Kriptu Zastitu
BARAJEVO
Datum i vrijeme :
25.10.1993, Utorka 04:16

Izvorni fajl: FACAOAVA
Akt primio i obradio

molimo proslijediti hitno

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ORUZHANE SNAGE R BiH
KOMANDA 4. KORPUSA
Str.pov.br: CV-567-10/93
Datum, 25.10.1993.god. 02.30 h

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

VERY URGENT

Ostavlja.-

IKM SSVK JABLANICA
n/r S.Halilovic
n/r Zulfikar A.SS.

20 vojnika iz 47. Dbr i 20 iz jed. "Zulfikar" će ujutro napasti ka
rdima iz m. Sajakovac-Jedrinje ka Vama (u ovom momentu ne znam tačan pravac
apada, orijentirno kako sam naveo). Suko i ostatak vojske koja je bila u
djelom Fulju juče ujutro posao ka Vama.

Dao sam zadatak da Karadzica učini sve da se bude artiljerijom sa
nda po dubini ustasa, južno od Vrda i van zone nastih jedinica. Takođe
policemo DG na Jug (Dubrave) da se ustase razvuku .Sa A.P. će vidjeti
jutro šta se još može učiniti.

TETAK

ECV. Naziv organa	C 05 Jablanica
Predata primljena telegram. br.	102 102 510
Dana	29.10. 1993. 03.32
TLP. TGR. TLF	RRV. 2V
Obradio:	[Signature]

KOMANDA 4. KORPUSA
Str.pov.broj: 03-39
Dana, 05.10.1993.god.

11
ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Naredenje.-

Komandantu OG SJEVER-1

Na osnovu ukazane potrebe, a u cilju uspješnijeg
izvođenja b/d

N A R E Đ U J E M

1. O D M A H formirati jedinicu ojačanog voda 40 vojnika i istu uputiti u širi rejon Raške gore na pravce koji vode prema Vrdima i Đubranima i Čordinoj kuli sa zadatkom izvođenja ofanzivnih dejstava ^{u sadržaju} sa snagama OG SJEVER - 2 koje djeluju sa pravca sjevera, a u cilju nanošenja gubitaka ustaškim snagama koje se nalaze u rejonima Đubrani-Čordina kula-Vrda u ž/s i MTS u pozadini neprijatelja
2. Rok izvršenja naredbe 05.10.1993.god. do 20,00 sati
3. Za sva nejasna pitanja obračati se OC 4. Korpusa Armije R BiH tel. 21-36

AP/ZP

Radeno u dva primjerka i
DOSTAVLJENO:

- KOMANDANTU OG SJEVER - 1
- a/a

K O M A N D A N T

Arif Pašalić

KOMANDA 4. KORPUSA
Str.pov.broj: 03-40
Dana, 05.10.1993.god.

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

12
10.

Naređenje.-

K-dantu OG JUG

Na osnovu ukazane potrebe, a u cilju
izvođenja koordiniranih b/d

N A R E Đ U J E M

1. Iz sastava OG JUG uputiti u širi rejon Dubrava jedinicu sa zadatkom da aktivno djeluje na tom prostoru sa ciljem nanošenja gubitaka ustaškim snagama u ž/s i MTS te unošenja pometnje u neprijateljske redove u dubini
2. Rok izvršenja naredbe 05.10.1993.god. do 20,00 sati
3. Za sva nejasna pitanja obračati se OC 4.KorpUSA Armije R BiH tel. 21-36

AP/ZP

Radeno u dva primjerka i
DOSTAVLJENO:
- Komandantu OG JUG
- a/a

KOMANDANT
Arif Pašalić

17-01-48-I
DI406-D 1405

34

33

30

311

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
Štab Vrhovne komande oružanih snaga

br 65

Kabinet komandanta

ODBRANA REPUBLIKE

VOJNA TAJNA

STROGO POVJERLJIVO

Eroj: 1/297-380
Sarajevo, 05.10.1993. godine.

Ulazak u sastav i predpotčinjavanje, dostavlja. -

- n/r načelnika ŠVK OS A RBI g. Seferu Haliloviću
- K-da 4. KORPUSA

K-da 4. korpusa izvjestila nas je da se naše Naredenje, str.pov.br. 14/75-100 od 01.09.1993. godine, a koje se odnosi na organizacijske promjene, tj. na ulazak u organski sastav 4. korpusa jedinice "Zulfikar", "Mudžeris", "Akrepi" i "Silver Fox", nije u praksi izvršilo. Pomenute jedinice, kada je u pitanju logističko obezbjeđenje (cigareta, obuća, gorivo itd), oslanjaju se na K-du 4. korpusa, ali kada je u pitanju sistem RIK iste još egzistiraju samostalno.

Jedinica "Zulfikar" i dalje egzistira kao specijalni odred za posebne namjene ŠVK OS. Ovu konstataciju iznosi K-da 4. korpusa.

Izveštajem 4. korpusa upoznati smo sa nedisciplinom ovih jedinica u toku izvođenja b/d. Zapravo jedni su bili spremni za b/d dok su drugi ta dejstva odgicali i sada su se svi povukli.

Naše naredenje o ulasku pomenutih jedinica u sastav 4. korpusa mora se realizirati, a predpotčinjavanje u toku b/d, u ovom slučaju, treba riješiti na nivou 4. i 6. korpusa, odnosno u koordinaciji ova dva korpusa.

CO OSR Mh 112
POSILAO

SM/FH

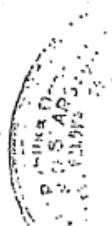
JABLANICA

0110934

1254

Refis
St. C
14. 10. 1993

410 - 051073

K O M A N D A N T
ŠTABA VRHOVNE KOMANDE OS R. BiH
Hasim Delić

ARMIJA REPUBLIKE BIH

VJ. 5093

Dj.broj: 01-153/93-42

Dana, 22.10.1993. godine

VOJNA TAJNA

STROGO POVJERLJIVO

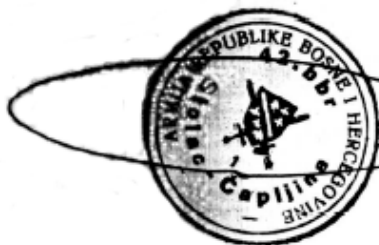
296 70

BORBENO NAREĐJENJE BR. 4

1. Snage brigade "Knez Domagoj" nalaze se u istom rasporedu poslije zaposjedanja rejonu, Dubrava u proteklim b/d. Glavne snage grupisao je u rejonu Trijebanj - Jasoč - Rotimlja i Gubavica - Buna - Malo Polje. Intezivno vrši ukopavanje na p/k kao i zaprečavanje. Intezivirao je doseljavanje civilnog stanovništva u Stolačku opštinu a dijelom naseljava i opštinu Čapljina u rejonu Počitelja. Povremeno dejstvuje dalekometnom artiljerijom po civilnim objektima u MZ Blagaj, svakodnevno djeluje PAM-ovima i drugim oružjem po p/k naše odbrane. Preko sredstava informisanja intezivno djeluje prema pripadnicima A R BiH i civilnom stanovništvu.
2. DG jačine 25 boraca ima zadatak da prodre u dubinu rasporeda ustaša, snimi stanja po dubini teritorije i na osnovu procjene k-dira grupe izvrši više napada u različitim rejonima po objektima i ž/s ustaških snaga. Po izvršenom zadatku izvući se u sadašnji rejon odmaranja VJ.
3. Prije pokreta izvršiti sve neophodne pripreme za uspješan boravak na terenu i još jednom procjeniti sastav grupe za dejstvo. Izvršiti popunu prioritarnim sredstvima.

DOSTAVLJENO:

- k-diru DG,
- a/a.-

KOMANDANT

Ebad Šejtanić

MIROSLAV TUĐMAN

I S T I N A
O BOSNI i HERCEGOVINI

slovom

Zagreb, 2005.

Planovi, sporazumi, izjave
o ustavnom ustrojstvu
Bosne i Hercegovine 1991. – 1995.

---

152. MKBJ: Zajednička srpsko-muslimanska deklaracija Alije Izetbegovića, i Momčila Krajišnika (Ženeva, 16. 9. 1993.)*

Zajednička srpsko-muslimanska deklaracija

Prihvatajući principe Londonske konferencije i uzimajući u obzir rješenja predložena na ženevskoj Mirovnoj konferenciji o ustavnom uređenju Unije Bosne i Hercegovine, odlučni da trenutno dođe do prekida neprijateljstava i stvaranje uvjeta za mir u Bosni i Hercegovini, uvjereni da se rješenje krize mora postići političkim, a ne vojnim sredstvima, spremni na trenutnu normalizaciju odnosa s hrvatskim narodom u svjetlu rješenja predloženih na Mirovnoj konferenciji u Ženevi, pristali su na sljedeće:

I

1. Osigurati trenutni prekid svih neprijateljstava i vojnih sukoba između Armije Bosne i Hercegovine i Vojske bosanskih Srba u skladu sa sporazumom od 30. srpnja 1993., po mogućnosti odmah i ne kasnije od 18. rujna u 12 sati, te osigurati uspostavu direktnih komunikacija (vruće linije) između vojnih zapovjednika na svim razinama.

2. Osigurati bilateralno i bezuvjetno ukidanje svih zarobljeničkih logora i oslobađanje zarobljenika na teritorijima pod kontrolom Armije BiH i bosanskih Srba, i to odmah, počevši s oslobađanjem zatočenih u logoru Tarčin (207 zarobljenika) i Kula (207 zarobljenika). To treba učiniti najkasnije do 21. rujna u 12 sati, s tim da obje strane preuzmu potpunu odgovornost za zaštitu i njegu zatočenika.

3. Obostrano stvoriti uvjete za nesmetan i siguran prolazak humanitarnih konvoja i za djelatnost humanitarnih organizacija, te za sigurno i neometano kretanje svih civila.

4. Osnovati radne grupe za nadzor i osiguranje ljudskih prava na teritorijama pod kontrolom Armije BiH i vojske bosanskih Srba u skladu s principima i rješenjem predloženim na Mirovnoj konferenciji o Bosni i Hercegovini.

5. Osnovati radnu grupu za neriješena pitanja teritorijalnog razgraničenja između dvije republike u zamišljenoj Uniji Bosne i Hercegovine, uključujući područje Brčkog, Bosanske krajine, doline Neretve, istočne Bosne i planine Ozren, a vodeći računa o prirodnom pravu pristupa moru ovih dviju republika. Ovo se dodaje već preuzetim obvezama o traženju trajnog rješenja za upravu nad područjem Sarajeva u iduće dvije godine. Nakon pronalaska obostrano prihvatljivoga rješenja teritorijalnog razgraničenja triju republika koje će činiti Uniju, a za vrijeme prve dvije godine postojanja te Unije, mora biti pripremljen i proveden referendum. O datumu održavanja moraju se složiti sve tri strane, a pitanje građanima svake od republika bit će da li se slažu da i dalje ostanu u Uniji ili je žele napustiti.

U slučaju raspada Unije, sva prava Unije Republika Bosne i Hercegovine, uključujući i članstvo u Ujedinjenim narodima, bit će automatski prenesena na republiku s pretežito muslimanskim stanovništvom.

---

* IZVOR: *Večernji list*, 17. 9. 1993..

II

Da bi se stvorili stabilni odnosi i kao zajednički doprinos miru u regiji, potpisnici su odlučili osnovati:

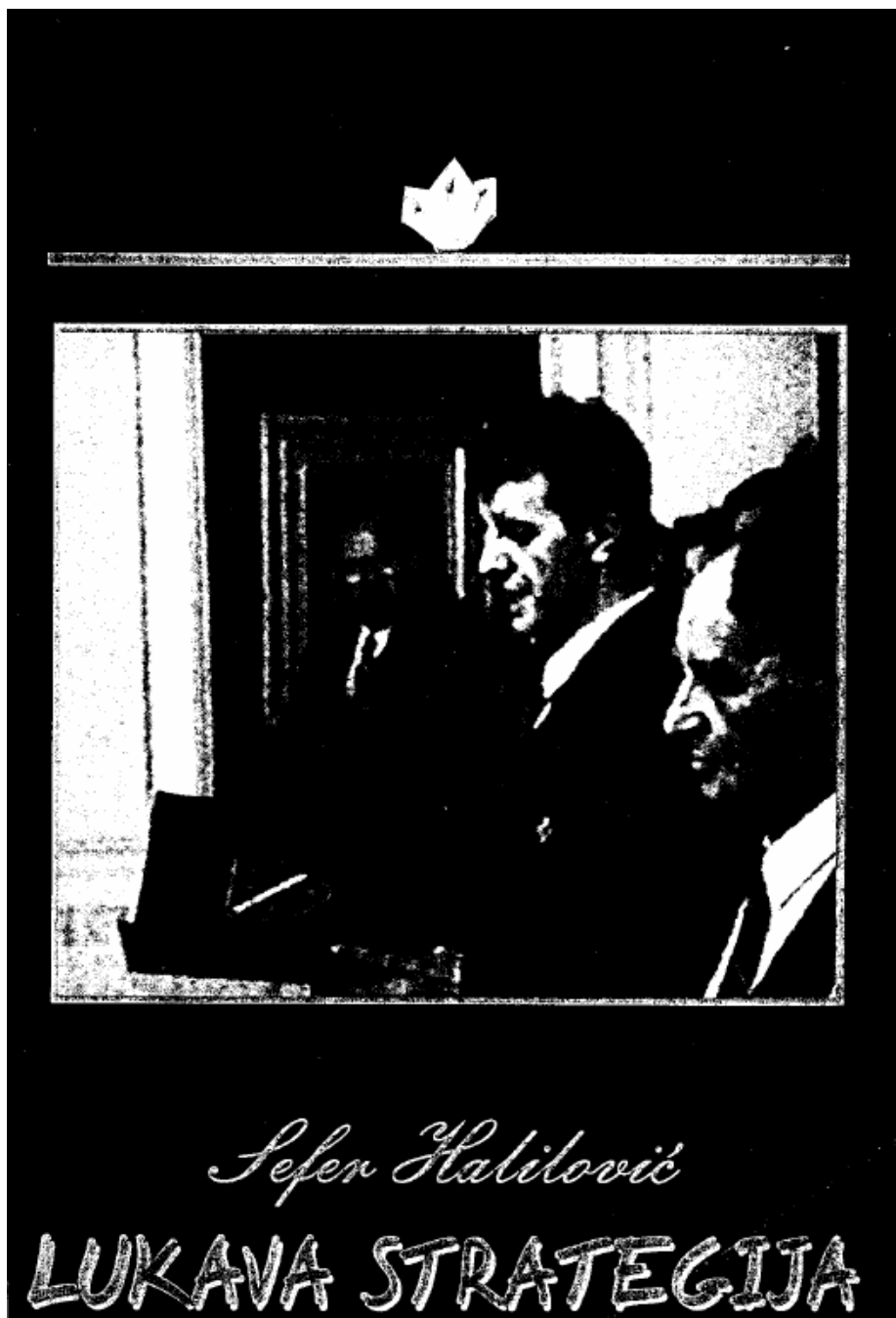
1. Radnu grupu koja će se baviti humanitarnim statusom, materijalnim i drugim pitanjima vezanim za izbjeglice i raseljene osobe iz Bosne i Hercegovine.
2. Radnu grupu za sastavljanje sporazuma, uključujući i sporazume o korištenju energije, luka, prometnih arterija, komunikacija i drugih gospodarskih potencijala.

III

Radi brze, sveobuhvatne i vjerodostojne provedbe svih mjera i aktivnosti predviđenih ovom Zajedničkom deklaracijom potpisnici su odlučili imenovati povjerenike, s punim ovlastima i odgovornošću, za potpunu provedbu sporazuma predviđenih ovom deklaracijom. Alija Izetbegović imenovao je za svoga povjerenika Harisa Silajdžića. Radovan Karadžić imenovao je za svoga povjerenika Momčila Krajišnika. Potpisnici i povjerenici tražit će i bit će im osigurana pomoć i suradnja s međunarodnim političkim, humanitarnim i drugim organizacijama i čimbenicima, a sve to radi sveobuhvatne provedbe svih mjera predviđenih ovom deklaracijom, a u interesu trajnog mira i stabilnosti u tome dijelu svijeta.

Na kraju, postignut je dogovor da supredsjedatelji Međunarodne mirovne konferencije o bivšoj Jugoslaviji pozovu tri strane u BiH na sastanak koji će se održati na sarajevskom aerodromu u utorak 21. rujna u 11 sati, gdje će se uzeti u razmatranje potpisivanje mirovnog paketa kao cjeline, a u kojem će, između ostalog, biti ova Zajednička deklaracija, te Zajednička deklaracija koju su 14. rujna potpisali Hrvati i Muslimani. Supredsjedatelji će u međuvremenu obilaziti strane u bivšoj Jugoslaviji u nastojanju da postigne daljnje sporazume.

(Deklaraciju su u Ženevi, 16.09.1993., potpisali: Alija Izetbegović i Momčilo Krajišnik umjesto Radovana Karadžića. Kao svjedoci su potpisani Thorwald Stoltenberg i David Owen. Na Dokumentu nedostaju potpisi Slobodana Miloševića i Momira Bulatovića. Faksimil potpisa objavljen u *Večernjem listu*.)

Na savjetovanju u Zenici održanom 21. i 22. augusta 1993. godine, na kome su bili prisutni komandant Generalštaba, načelnik Generalštaba, načelnici svih uprava, komandanti svih korpusa (osim Petog korpusa) i ministar MUP-a R BiH, Bakir Alispahić, komandant Generalštaba je nakon dvodnevne diskusije izdao, pored ostalih, i sljedeće zadatke:

- Prozor (Makljen, Vilića Guvno) rješava Treći korpus u sadejstvu sa Šestim korpusom;

- Zauzimanje sela Vrđi, deblokadu Donje i Gornje Drežnice i deblokadu puta Jablanica - Mostar, planira Šesti korpus, izvodi Izviđačko-diverzantska brigada "Zulfikar" i Drežnički bataljon, sadejstvuje 45. bbr i jedinice Četvrtog korpusa koje se nalaze na prostoru Bijelog polja.

Na kraju izričito naređuje: sve ove zadatke završiti za 10 dana. O svemu ovome postoji uredna dokumentacija u Operativnom centru rukovođenja i komandovanja, a cio tok savjetovanja je sniman video kamerom i audio sredstvima i znam pouzdano da taj materijal postoji u Operativnom centru Trećeg korpusa. Sjećam se samo imena snimatelja - Mirza.

Po povratku u Sarajevo i analize u Operativnom centru rukovođenja i komandovanja, ŠVK dolazi procjenom do zaključka da operativno-taktički raspored snaga HVO, snaga kojima mi raspoložemo, uz minimalno ojačanje sa jedinicama iz Sarajeva (sve zajedno jačine do jednog bataljona), manevarsko zemljište i kanalisani pravci dejstva, omogućuju planiranje obimnije operacije koja bi obuhvatala prostor od Bugojna do Mostara, s veoma izvjesnim rezultatima. Rasim Delić prihvata taj prijedlog i svojim naređenjem broj: 02/1040-1* od 30.08.1993. godine, određuje tim u sastavu: vođa tima - načelnik Sefer Halilović, članovi tima Zićro Suljević, Rifat Bilajac, Vehbija Karić, Džemal Najetović, Edin Hasanpašić i Namik Džanković.

Tim izrađuje potrebnu dokumentaciju za operaciju pod nazivom "NERETVA - 93", Delić svojim potpisom i pečatom odobrava sve i odmah izlazimo na teren. Sljedeći zadatak je - realizacija. Prethodno je napravljena sva potrebna dokumentacija: Plan operacije i Direktiva za izvođenje operacije, upućena je priprema naređenja komandantima Trećeg, Četvrtog i Šestog korpusa, te naređeno komandi Prvog korpusa da uputi jedinice iz Sarajeva. Dat je i prijedlog da to bude po jedna ojačana četa iz Devete mbr, 10. bbr i Samostalnog bataljona. Dio tima (Bilajac, Suljević i Karić) izlazi prvog septembra 1993. godine da zajedno sa Namikom Džankovićem i Hasanpašićem izvrši pripreme za smještaj jedinica u rejonu Jablanice jer je plan izvođenja operacije predviđao njihovo angažovanje na pravcu: selo Vrde - Lištica. Ja sam izašao sutradan, dakle drugog septembra i otišao u Jablanicu/gdje je organizovano istaknuto komandno mjesto ŠVK, i gdje sa kompletnim timom treba da radim na daljoj pripremi za izvođenje operacije "NERETVA - 93". Vrše se izviđanja, izrađuju se planovi boja za svaki pravac, prikuplja se MTS i municija, i obavljaju drugi poslovi predviđeni planom operacije.

Četvrtog septembra Rasim Delić u pratnji Sulejmana Vranja i Alije Lončarića u prijepodnevnim časovima dolazi u Jablanicu. U Donjoj Jablanici, u komandi Izviđačko-diverzantske brigade "Zulfikar", u prisutnosti svih članova tima, komandanta 6. Korpusa,

---

komandanta 45. bbr i komandanta ID brigade "Zulfikar", referisao sam Deliću i upoznao ga sa svim detaljima operacije, pravcima napada, sastavu i jačini snaga HVO na njima, našim mogućnostima...

Tražio sam tada da mi se za izvođenje operacije stavi na raspolaganje: helikopter koji treba da se bazira na heliodromu u Donjoj Jablanici, zatim da mi komandant Trećeg korpusa pošalje četiri minobacača 120 mm, a komandanti Drugog i Trećeg korpusa potrebnu količinu municije za njih. I još sam tražio da komandant Prvog korpusa iz Sarajeva uputi nekoliko hiljada ručnih bombi i tromblona, te da se još dva artiljerijska oruda sa Igmana prebace u Jablanicu.

Pored ovog, tražio sam da nam se sva ubojna sredstva iz tvornice "Igman" iz Konjica (municija 7,62mm, 7,9mm, 12,7mm, ručne bombe, trombloni i nešto malo mina za minobacače 60, 82 i 120 mm iz Čelebića) stave na raspolaganje. Poslije podne zajedno smo otišli u Buturović polje radi sagledavanja stanja i priprema za predstojeću operaciju u 45. bbr. Odatle, opet zajedno, odlazimo u Konjic, u komandu Šestog korpusa, gdje smo se upoznali sa stepenom pripreme komande i jedinica Šestog korpusa za izvođenje predstojeće operacije. Nakon toga, svi smo prespavali u vojnoj bazi u Konjicu i sutradan se rastali.

Rasim Delić sa svojom ekipom odlazi u Zenicu, a ja ostajem u Hercegovini radi daljeg rada na pripremi za izvođenje operacije "NERETVA-93". Tokom njegovog boravka, ne samo po danu već i gotovo cijelu noć proveli smo u razgovoru o predstojećoj operaciji. Znao je svaki detalj i raspored jedinica: 45. bbr na pravcu Šćipa - Gornja Blaca - Prozor; 317. bbr sa 1/45. bbr i bataljon Sutjeska napada g/s na pravcu s. Voljevac - Crni Vrh - Makljen, a pomoćnim snagama (Samostalni prozorski bataljon) pravcem s. Here - s. Uzdol - s. Lug; 45. bbr (-1) sa dostignutih položaja aktivnim djejtvom veže snage HVO za sebe i na taj način sadejstvuje 317. i 44. bbr napad g/s pravcem Rajan (tt 1023) - s. Porlani p/s; s. Divlja Grabovica - Pločno (tt 2226); ID br. "Zulfikar" sa Drežničkim bataljonom i jedinicama iz Sarajeva (po jedna četa iz 9. i 10. bbr i Samostalnog bataljona) napada g/s; s. Kutac - s. Golubić - s. Vratnica i s. Jasenjani - s. Mandići - Umac, a p/s pravcem Dotačne - Lozina -

---

Pločno. U bližem zadatku ovladati s. Vrđi - Gradina - Veliki Jelnik, a u sljedećem izbiti na liniju s. Goranci - s. Đubrani. Itd.

Petog septembra napisao sam potrebna naređenja o angažovanju jedinica i naročito o prikupljanju MTS i municije koju je odobrio Delić. Opet kažem: o svemu ovom postoji sva dokumentacija i, naravno, veliki broj, na svu sreću, živih svjedoka. I više je nego jasno da Rasim Delić nije slučajno napravio "grešku" u više navrata, jer mu je dobro poznato da je na pravcu selo Here - selo Uzdol bio angažovan Samostalni prozorski bataljon, a ne jedinice iz Sarajeva.

U noći sedmog na osmi septembar 1993. godine, po izvještaju dijela ekipe na čelu sa Bilajcem, događa se incident sa tragičnim posljedicama u selu Grabovica, o kojem ekipa saznaje osmog septembra, oko 10 časova, i to od Namika Džankovića, inače operativca u Upravi bezbjednosti ARBiH i člana tima. Po njegovom izvještaju, on je za to doznao u SJB Jablanica i istovremeno je ostale upoznao da organi SJB Jablanica rade na rasvjetljavanju tog tragičnog događaja. Ekipa ŠVK naređuje Namiku Džankoviću da se uključi u rad ekipe MUP-a da pomogne u pronalaženju krivca.

Dvanaesti septembar. Početak operacije: na glavnom pravcu napada sve jedinice kreću na svim pravcima, po dobijenim zadacima osim Samostalnog prozorskog bataljona. Izgovor: nisu dobili naftu. Trinaestog septembra, nakon preduzetih mjera, sve jedinice

kreću na zadatak. Prozorski bataljon ulazi u selo Uzdol iz koga oko 11 sati biva potisnut zbog jakog protivnapada snaga HVO. Tek nakon nekoliko dana, saznali smo da je Samostalni prozorski bataljon u selu Uzdol počinio neke nedozvoljene radnje. Zbog činjenice da nije planiranog dana, dvanaestog septembra, na vrijeme krenuo u izvršenje zadataka, naredio sam da sa komandantom Samostalnog prozorskog bataljona 12., 13. i 14. boravi Suljević, a Bilajac i Karić na komandnom mjestu Voljevac sa komandantom 317 bbr. Ja sam trinaestog do popodne pratio tok borbenih dejstava na području Jablanice, a pred večer došao na komandno mjesto 317. bbr. U selu Voljevci sam primio izvještaj o toku borbenih aktivnosti na tom pravcu i o toku borbenih dejstava na pravcu OG "Zapad", koja je veoma uspješno izvodila dejstva ka Vilića Guvnu.

U svom ukupnom radu i djelovanju, od početka u okviru PL- a, kasnije TO i ARBiH, ne skrivajući nijednog trenutka svoju nacionalnu i vjersku pripadnost, zalagao sam se za bosanski karakter Armije.

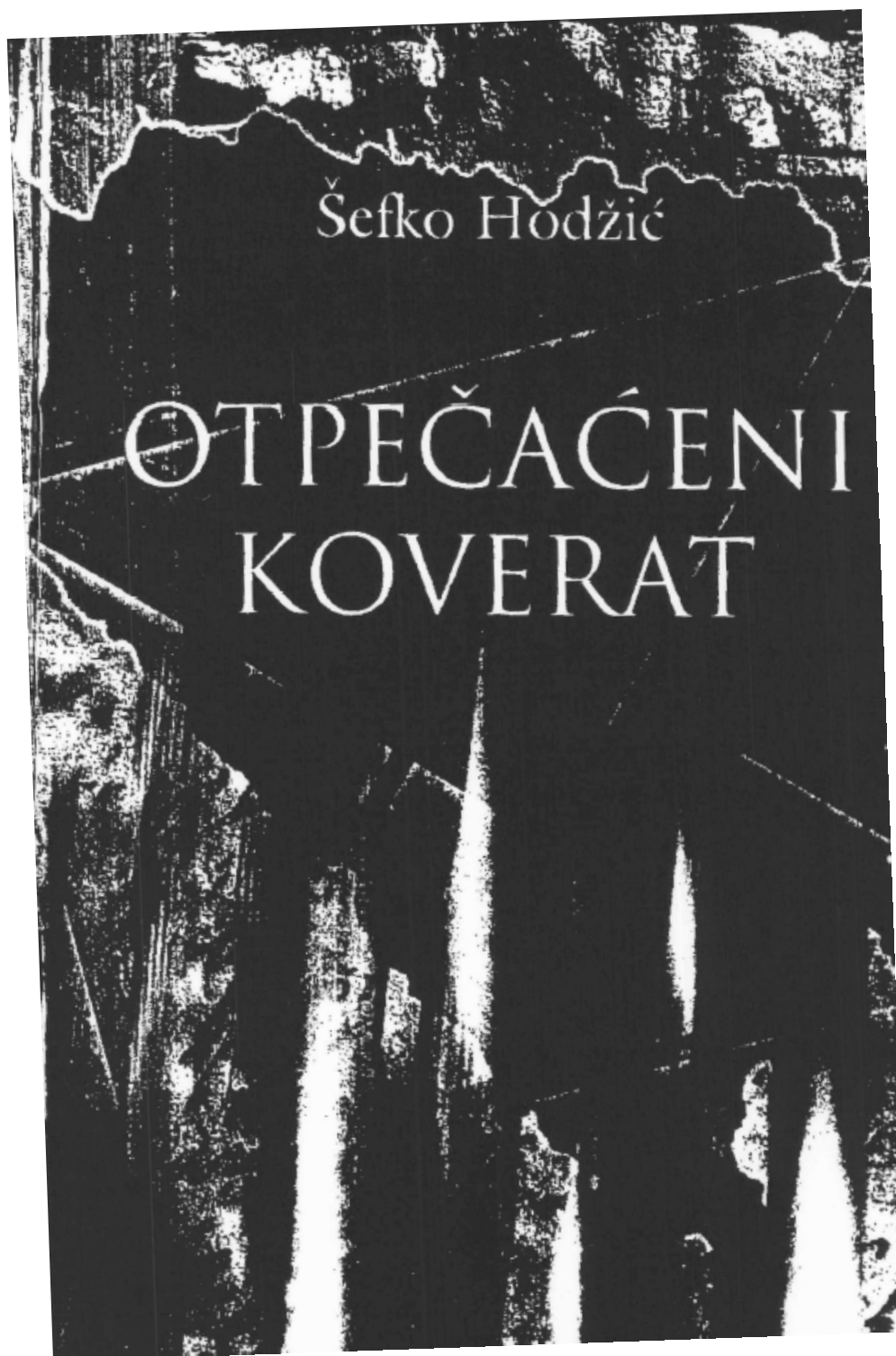
Stoga, želim još jednom istaći:

- Da operacija "Neretva - 93" nije bila nikakva "privatna operacija", kako se to u javnosti pokušalo predstaviti, nego operacija koja je planirana u Generalštabu i koju je Rasim Delić, komandant Generalštaba, odobrio svojim potpisom i pečatom;

- Da je na pravcu selo Here - Uzdol, napad izvodio samo Samostalni prozorski bataljon i da sam odmah predlagao pozivanje na odgovornost komandanta tog bataljona i tražio njegovo smjenjivanje. Umjesto toga, Buza je nagrađen:

Rasim Delić mu je dao čin majora i amnestirao ga odgovornosti, pripisujući meni krivicu bez ikakvog osnova;

- Da su na prostoru sela Grabovica bile smještene dvije jedinice iz Sarajeva, pa je više nego očigledno da je izabran metod šutnje o odgovornosti pravih počinitelja nečasnih djela da bi se indirektno odgovornost pripisala meni i na taj način stvorio u javnom mnjenju utisak odgovornosti, a u dijelu hrvatskog naroda prikazali me kao ratnog zločinca - bez ikakvog razloga i osnova. Nadležni organi, siguran sam, poimenično znaju ko je za šta odgovoran, ali ukupnoj političkoj klimi odgovara da se krivci ne otkriju.

Delićev dolazak oneraspoložio je Sefera. On se sa prvog sjedišta okrenuo prema dru Ćibi i meni i jasno se vidjelo kako se njegove fine crte lica mijenjaju. On se obrati Ćibi:

- Molim te, Ćibo, reci Deliću da ide u srednju Bosnu. Ne treba mi da mulja ovdje. Ja pripremam borbe i on mi ne treba. Ja ću i da odgovaram ako ne uspijem. Neću ovdje biti ako će Delić. Neka ide u srednju Bosnu.

U Neretvici nismo opet našli Gušića, a ni Muderisa.

Vratili smo se u bazu jedinice "Zulfikar" u Donjoj Jablanici, gdje su ranije došli Delić, Vranj, Bilajac, Suljević, Karić, Zuka i nekoliko nižih komandanata. Oni su u posebnoj sobi održali sastanak. U pretsoblju su sa mnom sjedili komandanti jedinica "Akrepi", "Silver foks", "Handžarci" i Bataljona Drežnica. Trebalo je sve te jedinice objediniti i u operaciji "Neretva" staviti pod komandu jedinice "Zulfikar". Svi su pristali, osim Džekija, komandanta Handžaraca. Uzalud su ga ubjeđivali Sefer i Karić.

- Ti hoćeš da imaš privatnu vojsku - rekao mu je Sefer.

- Ja sam ratovao u Hrvatskoj, ratujem u Bosni, ali će za mene pravi rat biti na Kosovu - odgovorio je Džeki, inače Albanac.

Dvije, tri su struje i u konjičkoj SDA, u kojoj su neki bili za "Herceg-Bosnu", a neki protiv nje.

- Pored mene živa - kaže dr. Ćibo - Salko Gušić uz pomoć istomišljenika iz SDA hoće da izabere nekog doktora Almira Alikadića za predsjednika Ratnog predsjedništva Konjica. Gušić je iz zatvora pustio Cerovca i Mitketa i dao im da komanduju. Ako Konjic padne, on će biti kriv.

Ovo stanje u Konjicu Rifat Bilajac je najslikovitije prikazao. On je rekao:

- Obišao sam cijelu slobodnu teritoriju. Svugdje postoje najmanje dvije struje. Ali, jasno se zna ko je protiv koga i ko je u pravu, a ko nije. Samo mi u Konjicu ništa nije jasno. Ima šest struja, svak protiv svakog, a misliš da su svi u pravu.

- Od pregovora imamo samo štete - dodao je Sefer. - Opada moral boraca...

- A šta, Sefer, ti veliš: "Izaći ćemo i u Ploče!", kaže, smješkajući se, Delić Seferu, aludirajući na nedavnu Seferovu izjavu, kako će naša armija "izbiti i u Ploče". Zbog te njegove izjave podigla se velika prašina u hrvatskoj štampi.

Sefer nam, takođe se smijući, objasni kako je došlo do tog njegovog gafa.

- Istupio sam na skupu Podrinjaca - pričao nam je on. - Govorio sam kako ćemo osloboditi svaki dio Bosne i Hercegovine, pa kako će naša armija izbiti na bosanske granice, izbiti u Neum... Tada je neko iz prvog reda dobacio: "I u Ploče!" A ja velim, nek mu bude, "i u Ploče!"

Na Dobrom polju Sefer je održao sastanak sa komandantima o pripremi ofanzive na prozorskom pravcu. Tu su bili Salko Gušić, Selmo Cikotić, Enver Zejnilagić, Haso Hakalović, Zaim Bešović, Munib Milišić Barba i domaćin Enver Buza, komandant prozorskog bataljona. Dok su oni planirali bitku, Čibo i ja odosmo sa jednim prozorskim borcem na Bobanov "put spasa" koji je prolazio ovim dijelom Zec planine.

- Jesi li čuo šta se jutros dogodilo u Grabovici? - upitaše me.

- Ne! Šta se dogodilo?

- Neko je pobio petočlanu hrvatsku porodicu.

Zajedno odosmo do zgrade MUP-a. Pitao sam da li će neko od njih ići u Grabovicu, pa da pođem i ja.

- Niko ne može ući u Grabovicu - kažu mi. - Vojska je blokirala put i nikom ne dozvoljava prolaz.

O našoj ofanzivi "do Neuma" mnogo se priča, a ona nikako da krene. Već je istekao i rok kada je trebalo da se okonča, a nije ni počela.

Gladan, svratih u Komandu u Donjoj Jablanici. Dođe i Sefer. Gladan i on. Donesoše nam paradajz salatu i jeli smo iz istog tanjira. Pitao sam ga zašto kasnimo.

- Vršimo završne pripreme - kaže on. - Sada rješavamo neke nesporazume u Konjicu, prije svega između Salke Gušića i dra Safeta Ćibe. Ćibo hoće da vlada i da se miješa u Armiju, umjesto da je logistička podrška vojsci.

- Sefere, čuo sam više varijanti o obimu ofanzive - rekao sam mu. - Čak da se ide i do Neuma. Šta je istina u tome?

- Ovo je do sada naša najveća operacija - kaže Sefer. - Ako uspije, potpuno će izmijeniti stratešku situaciju u našoj zemlji. I predsjednik Izetbegović će u pregovorima prvi put imati jake adute.

Bio je oduševljen motivacijom boraca za borbu.

- Cijelu ćemo mi Bosnu osloboditi, je li, Ćibo? - obrati se on Ćibi koji je stajao kraj nas. - Nema podjele Bosne. Ratovaćemo deset godina, ali ćemo je cijelu osloboditi.

- Ni govora! Kakva podjela! - veli Ćibo.

- Do sada nije bilo veće operacije od početka rata - kaže Sefer. - I ovo je, u stvari, naša prva ofanziva. Jer, ujutro će planuti front od Bugojna do Mostara.

Računali smo da će u ofanzivi učestvovati možda i pet hiljada boraca. Na Vilića guvno napadaju borci Operativne grupe Zapad iz Bugojna. Na Crni vrh idu borci Neretvice, Gornjeg Vakufa i četa Fočaka, pa Prozoraci negdje između Vilića guvna i Makljena.

A na južnom dijelu fronta idu neke jedinice Šestog koprusa ojačane borcima iz Sarajeva, pa kompletan Četvrti korpus. A to je mnogo jedinica, malih i velikih.

Za komandanta jedinica koje iz Jablanice napadaju prema Mostaru Sefer je odredio Zuku. Pitao sam Sefera koja će sutra biti njegova uloga.

- Ja koordiniram borbena dejstva od Bugojna do Mostara - kaže.

I on je odabrao da sutra prati bitku za Vrde.

A Ćibo počeo da imitira moje ratne izvještaje koje "ćemo slušati sutra". "Ustaše napadaju svim snagama! Gdje je NATO pakt, gdje je svjetska zajednica?.. Ali, naši se hrabro bore" - ponavljao je on nekoliko puta te moje "izvještaje" dok smo se vozili kroz noć.

Nakon sastanka, Sefer mi kaže da sutra zajedno udaramo svi: borci Bugojna prema Vilića guvnu, Gornjovakufjani, Klišani i Prozorani prema Makljenju, te ove jedinice prema Mostaru.

Kako je dužina fronta u operaciji "Neretva" bila oko 200 kilometara, odlučio sam da bitke pratim sa isturenih komandnih mjesta, gdje se slijevaju informacije, koje odmah mogu poslati redakciji. Sasvim je drukčije bilo pratiti bitke na Žući, gdje su komandanti rukovodili bitkama sa prvih linija.

Popodne, 18. septembra '93. godine nastavljene su borbe na južnom dijelu bojišta, prema Mostaru. Sa Seferom sam otišao u Grabovicu do artiljerijskog položaja haubice 105 mm i samo osluškivali detonacije i pješadijsku pucjavu. Sefer nije uspio da uspostavi vezu ni sa Zukom, a ni sa Nihadom Bojadžićem. Uveče se u bazu vratio Nihad i kaže da je "tvrdo", da nigdje nismo probili linije HVO, da su poginula dva borca, a dosta ranjeno. Lakše ranjen i Nihad.

- Nije. Dobiće naredbu kad treba da krene - veli Sefer.

Inače, u toku operacije "Neretva", a i ranije, vođena je neka vrsta "tihog rata" između Sefera i Pašalića. Od početka našeg izlaska u Hercegovinu, kod Sefera su dolazili neki mostarski borci i uvijek se vodio razgovor i o Pašaliću. Sefer je bio na strani onih koji su bili protiv Pašalića, a nije se slagao s onim koji su ga hvalili. Sefer mi je još u toku priprema za ofanzivu pričao kako je u martu ove godine, "da ne zna Pašalić", Mithadu Hujduru Hujki, uz saglasnost predsjednika Izetbegovića, dao 300.000 maraka da "kupi oružje od ustaša". Hujka je, kaže, tim novcem od HVO-a kupovao oružje ("Sa transportera su ustaše skidali oružje i prodavali Hujki"). I, veli, tim oružjem je spasen Mostar.

Na kraju depeše Pašalić piše: "Apelujemo na Vas da ne dozvolite bilo kakve političke ni bilo kakve kalkulacije i obustavljanje sadejstva ovom korpusu sa sjevera jer nas dovodite u bezizlaznu situaciju."

Istog dana Pašalić je uputio i posebno pismo lično komandantu Rasimu Deliću o "začuđujućem odnosu Štaba Vrhovne komande prema 4. korpusu ARBiH". Pašalić je zamjerao Deliću što na njihove zahtjeve "za dopunu sa municijom i granatama niko nije našao shodno da odgovori". Ponovo je podsjetio da su prestala dejstva u rejonu Drežnica - Vrđi - Čabulja, te da trpe napade na svim pravcima od strane HVO. Zamjerao je i što u Mostar nisu upućene jedinice "kao pojačanje u psihološkom smislu, za koje smo se dogovorili, a ništa nije ispoštovano." (Pašalić je 4. septembra tražio da u Mostar "kao pomoć u psihološkom smislu" bude upućena četa 7. muslimanske na čelu sa Halilom Brzinom, koji je rođen u Stocu i to mu je odobreno). Ali ova jedinica nije upućena u Mostar. Stigle su samo "Laste" na čelu sa Bakirom Alispahićem.

Ali, odmah nakon našeg povratka u Sarajevo, Radio BiH je u srijedu, 22. septembra u 13 sati objavio informaciju da je između Armije RBiH i HVO u Vrđima potpisano primirje, te da su obustavljene borbe u Hercegovini. Spomenuto je da je na tim razgovorima o primirju u Hercegovini učestvovao i sadašnji zagrebački muftija Šefko ef. Omerbašić.

Ta vijest nas je zbunila. Povodom te informacije, Komanda Četvrtog korpusa je istog dana zatražila od Glavnog štaba objašnjenje "šta to znači za

daljnje aktivnosti u zoni odgovornosti 4. korpusa". Nikad nije utvrđeno ko je tu lažnu vijest lansirao.

Baš toga dana, pred večer, sretnem dra Safeta Ćibu. Pošao kod Sefera. Dr. Ćibo mi kaže kako je sinoć četiri sata bio kod predsjednika Izetbegovića. "Predsjednik ratoboran", kaže Ćibo i dode kako mu je predsjednik Izetbegović sinoć rekao: "Oslobodite što prije Stolac!" I još mu je, kaže, nekoliko puta dodao: "Požurite, požurite!" Ćibo je produžio kod Sefera da ga informiše o razgovoru sa predsjednikom Izetbegovićem.

Dakle, nema govora o nekom primirju koje je, navodno, potpisano.

Srijeda, 29. septembra '93. Opet otišao u Komandu 44. brdske brigade da vidim šta se događa na Pisviru, čiji se veći dio sada nalazi u rukama HVO-a. Jablaničani od juče žive u strahu. Jer, ako HVO uzme cijeli Pisvir, ugrožena je i Jablanica. Ali, načelnik Štaba Brigade Semiz Čilić i bezbjednjak Zajko Sihirić kažu da se danas na Pisviru ne vode borbe, ukopavaju se i naši i HVO. Ali, veče, sutra naši kreću u akciju da vrate izgubljene položaje na Pisviru.

Prijedlog o prekidu sukoba došao je od državnog vrha Hrvatske, na koji se vrši veliki pritisak da prestane da se miješa u rat u BiH. "Pored toga", pisao je Gušić, "Hrvatska je u teškoj ekonomskoj situaciji, a na pomolu je i novi sukob sa Srbima. Zagreb će, takođe, uticati na HVO BiH da i oni obustave dejstva protiv naše armije. Obzirom da je naša želja da se prekine razaranje Mostara, Gornjeg Vakufa, Jablanice i drugih gradova i da se otvore putne komunikacije zbog izuzetno teške humanitarne situacije na čitavoj slobodnoj teritoriji, državno rukovodstvo je prihvatilo tu inicijativu od strane Hrvatske. Postoje i drugi razlozi da se borbena dejstva prekinu."

U naredbi o obustavi svih borbenih dejstava sutra u 18 sati pisalo je i da se ne odgovara na provokacije, ali svaki napad HVO-a energično odbiti, te o tome obavijesti Komanda Šestog korpusa. Gušić je na kraju zahtijevao strogo poštovanje ovog naređenja.

Pitao sam Čilića i Zajku hoće li se oni pridržavati ove naredbe i hoće li sutra napadati HVO na Pisviru.

- Mi ne vjerujemo da će se HVO poštovati primirje. Zar ti vjeruješ?
- kaže Čilić.

Otišao sam u Komandu jedinice Zulfikar u Donjoj Jablanici da pitam Sefera, koji je, vjerovatno, dobio naredbu o prekidu borbenih dejstava između Armije i HVO, vraćamo li se u Sarajevo. Sefera, međutim, nema u Zukinoj bazi. Ali, bio je Nihad Bojadžić. On mi kaže da su za ovu novu bitku prema Vrdima i Mostaru pripremili "strašnu ratnu varku".

- Kakvu? - pitam.

- Kao što je Tito ovdje pripremio u Četvrtoj ofanzivi - veli Nihko.

On mi objasni u čemu je smisao te nove ratne varke na Neretvi.

Bitku nećemo prvo otvoriti prema Vrdima i Mostaru, gdje nas HVO očekuje, nego na Zapad - prema Rakitnom i Bobanovom "putu spasa". Hrvati će pomisliti da bosanska armija kreće prema Lištici i Posušju, te se očekuje da iz Mostara i sa Vrda prebace snage na zapad kako bi zaustavili napredovanje naših jedinica. A onda, za dan, dva mi ćemo svom žestinom udariti prema Vrdima i Mostaru.

Iz Sarajeva je, kao pojačanje, u Jablanicu stiglo 150 boraca Prve brdske brigade. U četvrtak, 30. septembra, oni su čitav dan, pod punom ratnom spremom, na heliodromu ispod Zukine baze, čekali helikopter iz Zenice. Ali, helikopter se nije pojavljivao i to je ljutilo borce. Na njihovom čelu je Samir Muhić Švabo. On mi kaže da su u jedinici tražili 150 dobrovoljca za Hercegovinu i da se javilo mnogo više.

Oni su dobili zadatak da sa jedinicama Četvrtog korpusa napadaju Vrde sa istočne strane. Bilo je planirano da se jutros helikopterom prebace do Glogove, a dalje nastave pješice.

Petak, 1. oktobra '93. godine. Jutros u 5,10 probudio me snažan zemljotres koji se dogodio u Jablanici. Kuća u kojoj sam smješten zajedno sa Mithat ef. Čelebićem i grupom boraca dobro se i dugo ljuljala. Mithat ef., imam sa Vratnika, takođe je došao sa nama iz Sarajeva. Nosi maskirnu uniformu i ne odvađa se od Sefera. A ja Sefera ovih dana samo vidam ako se slučajno sretnemo u bazi.

Mithat ef. mi kaže da je Sefer neraspoložen. Jer, veli, ta depeša koju je Salko Gusić poslao jedinicama Šestog korpusa o obustavi ratnih dejstava protiv HVO nije ništa drugo nego opstrukcija prema njemu, Seferu.

Jutros su naši krenuli u napad na zapadnom dijelu fronta - prema Rakitnom i Pločnom. Tom bitkom komanduje Nihad Bojadžić. S nestrpljenjem očekujemo vijesti sa tog pravca. Jer, ako naši uspiju da probiju linije HVO i ovladaju planinskim visovima, HVO bi mogao nasjesti na ratnu varku koja im je spremljena i na taj pravac prebaci snage iz Mostara i Vrda. A kako je jutros osvanula i magla, imamo šansi da na zapadnom pravcu ostvarimo plan.

Zbog magle helikopteri za Glogovu dugo nisu mogli da polete. Kad se magla razišla, posada je napravila dosta letova na Glogovu i prebacila borce 1. brdske brigade iz Sarajeva. Helikopterom su odletjeli i Mostarci koji putuju na jug. S posljednjim letom na Glogovu je otišao i Zuka koji će komandovati glavim pravcem udara naših snaga prema Vrdima i Mostaru.

Kako je, zaista, sinoć u 18 sati stupilo na snagu primirje između HVO i Armije, o čemu je preko radija i sinoć i jutros neprekidno javljano, valjalo mi je izvještaj početi kako je prvi napao HVO. Inače, još je tada vladalo pravilo ratnog izvještavanja - da "oni uvijek prvi napadaju, a mi se uvijek branimo". Generalno, to je bila istina. U mnogim konkretnim slučajevima nije. I mi smo prvi kretali u bitke. Tek '95. mi, ratni reporteri, mogli smo objaviti da su snage "Armije RBiH krenule u ofanzivu".

I dok su njih dvojica razgovarerali, "Zoka" je upao u vezu i saopštio Seferu da sa njim želi da razgovara Haris Silajdžić, koji je tada bio ministar vanjskih poslova. I "Zoka" je spojio Silajdžića i Sefera.

Silajdžić je rekao:

- Molim te, Sefer, smanji ta dejstva dole. Jer, to nije u skladu sa mirovnom inicijativom predsjednika Izetbegovića. Znaš da Predsjednik vodi pregovore o miru sa predsjednikom Tuđmanom...

- Ali, HVO nas je prvi napao i mi smo morali uzvratiti - prekinuo ga je Sefer. Mi smo se nasmijali.

Izdavač
IC Štamparija d.o.o. Mostar

Za izdavača
Ibro RAHIMIĆ

Urednik
Alija KEBO

Recenzenti
prof. dr. Šaćir FILANDRA
mr. Džemal NAJETOVIĆ
prof. Enes RATKUŠIĆ

Lektor
prof. Nusret OMERIKA

DTP
dizajn studio mrak

Štamparija
IC Mostar

Tišt
1000

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
355.012 (497.6Hercegovina) "1992/1995"

ŠEJTANIĆ, Esad
Hercegovci na ognjenim vratima Bosne / Esad
Šejtanić. - Mostar : IC Štamparija, 2005. - 434
str. : ilustr. : 24 cm

Bibliografija: str. 429-430 : bibliografske i
druge bilješke uz tekst

ISBN 9958-804-16-6

COBISS BH-ID 14368006

Na osnovu člana 14. stav 3. Zakona o srpskim i ostalim izdvojenim općinama ("Službeni glasnik BiH" br. 44/03 i 52/04) i člana 13. stav 1. tačka 13. Zakona o pozivu na preneti proizvod i usluga ("Službeni glasnik BiH" br. 62/04), potpisujući po nalogu "IC ŠTAMPARIJA" d.o.o. iz Mostara, a na prijedlog Federalnog ministarstva obrane broj 44-13-257/05 od 14. 07. 2005. godine, Upravni odbor Uprave za intelektualno oporavljanje daje mišljenje da je knjiga "HERCEGOVCI NA OGNJENIM VRATIMA BOSNE", autora Esada Šejtanića, proizvod iz člana 13. stav 1. tačka 13. Zakona o pozivu na preneti proizvod i usluga, na čiji se preneti proizvod poziva.

Esad ŠEJTANIĆ

HERCEGOVCI NA OGNJENIM VRATIMA BOSNE

*Jer Ti još živih, ne zaboravi mrtve,
Tko je bez historije, taj je bez lica i identiteta.*

Werner Schachinger: Bošnjaci dolaze

Sarajevo, juna 2005.

... na određenom području radi lakšeg komandovanja jedinicama 4. ...
... (Blagaj - OG JUG 1, Gnojnice i Kočine-OG JUG 2, grad Mostar-
OG CENTAR, Bijelo Polje i Drežnica - OG SJEVER). Ovi privremeni
... postavi nisu imali formirane štabove, nego je određen najodgovorniji oficir
... koji će koordinirati aktivnosti jedinica na tom području (OG JUG 1-Esad
Šejtanić, OG JUG 2-Šerif Špago-Šera,OG CENTAR - Semir Drljević -
Lovac i OG SJEVER - Miralem Jugo).

Uspostavljene linije odbrane prema srpskim snagama bile su borbeno
neaktivne, međutim, na istim je cvjetao šverc svim i svačim, a ponajviše
nedostajućim prehrambenim artiklima (brašno, sol, šećer, ulje, riža i
dr.)

Po saznanju od strane boraca da se Sefer Halilović nalazi sa snagama iz Bosne u Jablanici, spontano se počelo pjevušiti:

"Bosnom hodi Sefer Paša, Bosnu čisti od ustaša"

U sklopu priprema za planirana borbena dejstva, otvoreno se počelo govoriti o mogućnosti da nam srpska strana pomogne u direktnoj artiljerijskoj podršci i isporučivanju kritičnih MS, a prije svega, prodaji većeg broja artiljerijskih projektila raznih kalibara.

Prisustvovao sam na jednom od sastanaka na liniji dodira sa srpskim snagama u selu Busak, gdje su Safet Oručević, Fatima Leho i Šefkija Džihović definisali uslove pod kojim će srpska strana pomoći naša borbena dejstva. Srpska strana je pristala da 1 haubicu 122 mm sa kompletnom posadom i 200 projektila za istu rasporedi na naše položaje u rejonu planine Rošci, odakle je u toku izvođenja borbenih dejstava pružala artiljerijsku podršku shodno naređenju komandanta 4. korpusa. Ja i Hasan Karadžić smo određeni da sa osmatračkih pozicija u selu Donji Vranjević i u Podveležju zahtjevamo i koordiniramo dejstvo artiljerije sa tog područja a po zahtjevima komandanata jedinica koje su izvodile borbena dejstva. Kao znak pažnje

181

za dosadašnju saradnju, Safet Oručević je komandantu nevesinjske brigade Novici Gušiću poklonio skoro novo auto Golf-JX.

na našu snagu i uslove na zemljištu nisu mogli dati veliki rezultat. Bilo kako bilo, moja jedinica je u saradnji sa 48. brdskom brigadom dobila zadatak da izvrši napad na ključni objekat u odbrani HVO - brdo Hum, koje je dominiralo nad gradom Mostarom. Naše pripreme donekle je usporila

---

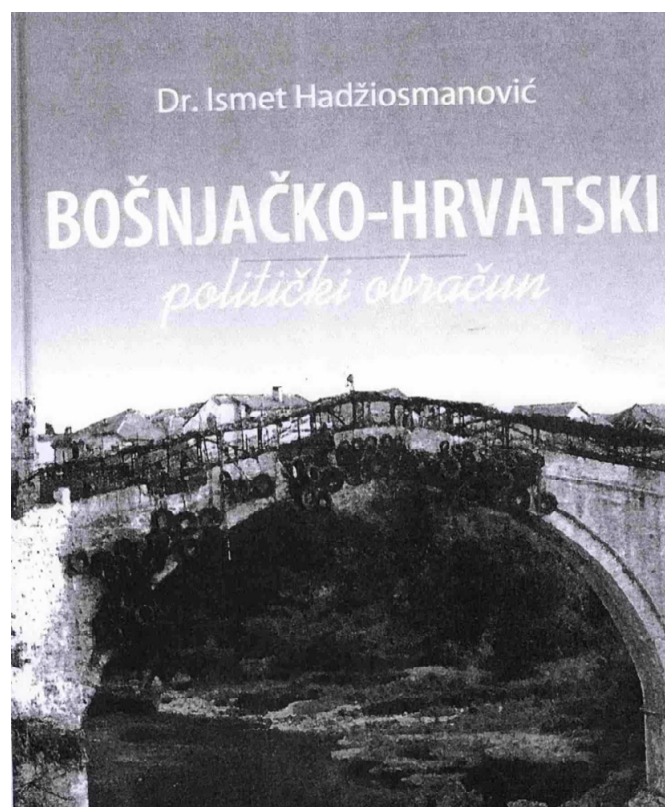
Još jednom smo u toku 19. septembra analizirali dobijene zadatke, sagledali kako su pripreme realizovane i informisali se o toku borbenih dejstava koje su izvodile jedinice Armije na pravcu Drežnica - Vrđi - Goranci. Bilo je izuzetno važno da jedinice u mostarskoj kotlini što prije otpočnu sa dejstvima u cilju olakšavanja daljnjih napada jedinica sa sjevera i unošenja dodatne konfuzije u redove HVO i HV.

izvršeno je dovođenje jedinica u grad Mostar, odakle su u ranim jutarnjim satima trebale krenuti na objekte napada. Jedinica koja je napadala na brdo Hum, bila je vođena od moga zamjenika Tahira Turajlića.

Borbena dejstva su otpočela u ranim jutarnjim satima 20. septembra i krenula su planiranom dinamikom, posebno na bokovima gdje smo i očekivali da postignemo uspjeh koji bi iskoristili za produženje obuhvatnih dejstava na samo gradsko jezgro. Posebno su se dobro borbena dejstva odvijala na Višnjici, Humu, Raštanima, Jedrenima i objektima oko Vrđi. Oko 6,15 časova, Tahir me je izvjestio da je stavio desnu i lijevu kulu na brdu Hum pod kontrolu i da je ostala samo ulazna kula sa pravca Brkanova brda i da će i ona vrlo brzo pasti.

Jedinice u gradskoj jezgri imale su početne uspjehe na pravcu prema naselju Balinovac, a uz strahovitu srpsku artiljerijsku podršku uspjeh je bio izgledan.

A posljedice borbenih dejstava po jedinice 4. korpusa bile su zaista poražavajuće. U toku izvlačenja na polazne položaje imali smo više od 30 poginulih, oko 100 što teže što lakše ranjenih, a visoki borbeni moral je srozan na najniži nivo.

Počelo je 9.5.1993. godine u ranim jutarnjim satima, kada je oko pet sati počela snažna pucnjava i detonacije iz teškog naoružanja. Tim činom pale su definitivno sve iluzije da rata u Mostaru neće biti. Rat je to jutro ušao u Mostar na velika vrata.

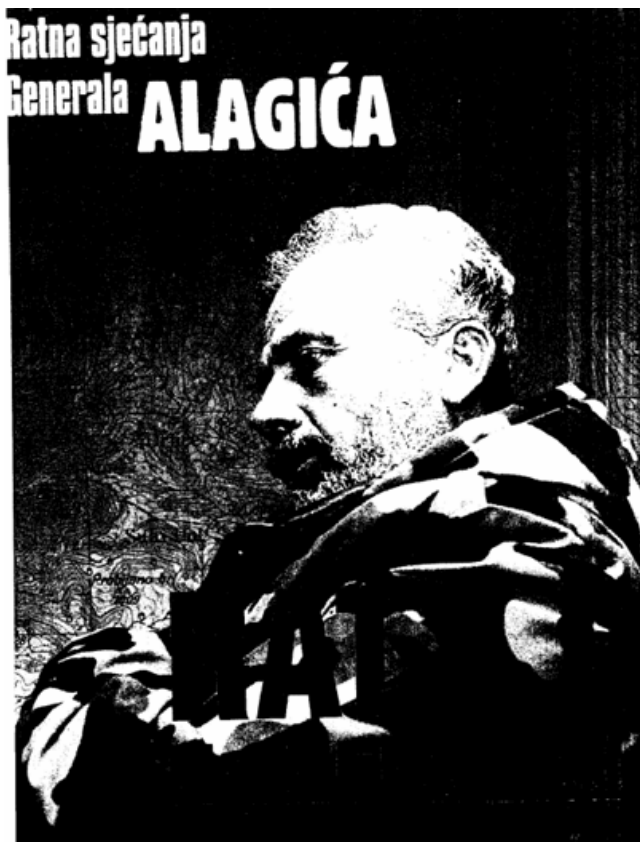
Svi apeli, politički dogovori, upozorenja i međusobno optuživanje otišli su u povijest, a ta povijest će verificirati svekoliki udio pojedinih političara - onih koji su bili za rat i onih koji su se istinski zalagali za demokratsko razrješenje hrvatsko-muslimanskih političkih odnosa u BiH.

Bio sam očevidac toga rata u Mostaru. Sa pozicije moga stana u naselju Centar II, mogao sam jasno vidjeti kako sa lokaliteta brda Huma tuku teške strojnice HVO-a po lokalitetu Šemovca, Bulevara oko Doma zdravlja pa prema zgradi Gimnazije gdje postrojbe Četvrtog korpusa pješacima jurišom prelaze Bulevar i ulaze u male uličice prema lokalitetu Liska ulice. Najintenzivniji pješaci napadi vojnika Četvrtog korpusa bili su Musala - novi pontonski most - bivša ulica Korzo, kao i manjih napada iz ulice Černica, preko Bulevara, prema Domu zdravlja i okolnim baščama. U tim trenucima pješackog napada vojnika Četvrtog korpusa, teške strojnice HVO-a su tukle po Bulevaru i zgradama koje se nalaze uz samu cestu. Drugi dio teških strojnica tukao je po lokalitetu zgrade Vranice u Ulici S. Radića, gdje je bila Komanda Četvrtog korpusa. Teško artiljerijsko oružje HVO-a je između osam i devet sati žestoko tuklo po privremenim objektima Armije RBiH, zgradu Higijenskog zavoda, SDK i Konak. Artiljerijska vatra se u talasima smjenjivala na tim lokalitetima. Istovremeno čule su se artiljerijske eksplozije na lokalitetima B. Brijega prema Cimu i Rudniku. To je dolazilo sa lijeve obale i građani su ciljevi koji su bili naznačeni ranijim naredbama Komande Prve mostarske brigade od 20.4.1993. godine.

Muslimansko – hrvatski građanski rat u S. Bosni i uloga Mudžahedina nakon srpske agresije

Nedžad LATIĆ i Zehrudin ISAKOVIĆ
 RATNI MEMOARI MEHMEDA ALAGIĆA
 RAT U SREDNJOJ BOSNI

Izdavač:
 BEMUST Zenica

Za izdavača:
 Mustafa BEĆIROVIĆ

Lektor:
 Sabina ŠEHOVIĆ

DTP:
 ABC FABULAS, Zlatko EMINAGIĆ

Dizajn naslovne strane:
 ABC FABULAS, M.S.ŠTRIKA

Štamparija:
 "GRIN" Gračanica

CIP - Katalogizacija u publikaciji
 Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine,
 Sarajevo
 UDK 355.45(497.6)1992/1995(047.53)
 LATIĆ, Nedžad
 Rat u Srednjoj Bosni : ratna sjećanja generala Alagića /
 Nedžad latic, Zehrudin Isaković. - Zenica : Bemust, 1997. -
 131 str. : ilustr. , 24 cm.
 1. ISAKOVIĆ, Zehrudin 2. ALAGIĆ Mehmed

Na osnovu mišljenja Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta,
 br. 02-413-2835/97 od 26. juna 1997. godine ova knjiga je oslobođena poreza
 na promet proizvoda i usluga.

Medutim, ubrzo su me ipak primjetili i uhapšen sam u augustu 1992.

Mene su na tim ispitivanjima teretili za tri stvari; da sam učestvovao u "pripremanju i organiziranju pobune", da sam se nalazio u Štabu *Zelenih beretki*, i za "verbalni delikt" koji sam počinio na jednoj dženazi tvrdeći da će se JNA raspasti. Sjećam se dobro ćelije 4 u kojoj sam se nalazio. Tek poslije sam saznao da je general Milan Uzelac intervenirao da me puste na slobodu, ali bez dokumenta. To je značilo da sam slobodan, ali da ne mogu otići iz grada. Bio sam još 15 dana u gradu. Tek pred napad na općinu, koji se desio 19. maja 1992.,

ali to je bio moj prvi dolazak u Travnik u životu. Dobro pamtim, bio je 13. januar 1993. godine. Javio sam se personalcu u kasarni: "Zemljače, javljam ti se dobrovoljno i mogu biti sve — od vojnika do komandira." Tražio mi je papire o vojnoj spremi. Imao sam čin potpukovnika. Kompletna lična dokumentacija bila mi je u torbi. Otišao sam u Visoko gdje upoznajem Fikreta Ćuskića, Sakiba Mahmuljina i Envera Hadžihasanovića. Kasarna nije bila uvojničena. Moj prvi zadatak bio je da uvojničim tri bataljona. Kad sam postrojavao *Treći bataljon*, jedan čovjek dobio je iz stroja: "Šta hoćete vi komunjare? Hoćete fotelje!" Oštro sam uzvratilo tom borcu da dođe na moje mjesto, a ja sam otišao na njegovo: "Ti ne možeš biti na mom, a ja mogu biti na tvom mjestu!", odgovorio sam mu. Taj momenat uzimam kao prvi vojnički korak u Armiji BiH.

Ćuskić će se tada vratiti sa godišnjeg odmora iz Rijeke. Dogovoreno je da se formira *Operativna grupa Bosanska krajina* u čiji bi sastav ušle jedinice *Sedme, Sedamnaeste, Dvadeset sedme, Trideset sedme*, što je pokazatelj linije ustrojstva Armije BiH na ovom prostoru. Naredba za formiranje *OG Bosanska krajina* izdata je 27. februara. Rasim Imamović bio je došao iz Zagreba sa nekom naredbom da formira motoriziranu banjalučku brigadu sa sjedištem komande u Zagrebu.

Drugi zadatak mi je bio vratiti ljudima ideju o preusmjeravanju prema sjeveru, ideju o povratku kući. Vladao je sindrom Jajca. Sva Krajina, osim Bihačke, bila je pala. Ljudi su gledali da bježe preko Hrvatske u Evropu. Razmišljali smo da neke jedinice prebacimo u Bihać. HVO je štampao papire kao putne isprave. Uzak prostor, nestašica hrane i smještaja u bošnjačkim naseljima pogodovali su tome. Tvrдио sam da je bitno imati ljude u stroju. Oficiri HVO-a, koji je tada još saradivao sa nama, žestoko su mi zamjerali što tako oštro idem sa mobiliziranjem. Koncentrirao sam jedinice u Travniku na temelju ideje okretanju prema sjeveru. Tako sam doveo *305. jajačku*. Tada me je posjetio ambasador Tibo, bio je aktualan Vance-Owenov plan. "Ovdje će pasti taj plan, gospodine Tibo", rekao sam mu, "Ovdje će pasti Herceg — Bosna". Kasarnu u Travniku još smo dijelili sa HVO-om. "Dvije vojske ne mogu biti u jednoj kasarni, niti dvije zastave", rekao sam Gaši, komandantu HVO-a, "Ti ćeš ići iz kasarne".

U Travniku ste, dakle u srednjoj Bosni. Kakav je bio, vojnim terminima rečeno, taktički položaj jedinica Armije BiH u tom području?

Naš geostrateški položaj u to vrijeme bio je veoma nezavidan. Četnici su u tim trenucima realizirali glavninu strateških pozicija, a Hrvati su političkim strukturama premrežili prostor koji je trebao biti definitivno hrvatski. Oni su tada jednostavno čelnike HDZ-a pretvarali u komandante HVO-a, a politički prostor pretvarao se i u vojni. Procjenjujući ukupnu stratešku situaciju u BiH, došao sam do zaključka da se samo klinom iz sredine, dakle iz srednje Bosne, mogao razbiti njihov zagrljaj. To je bilo vrlo važno ostvariti, kasnije smo i uspjeli. Zato danas mislim da je na ovim područjima spriječena definitivna podjela Bosne.

Stvaranje *Operativne grupe Bosanska krajina* smatram embrionom uvojničavanja naše Armije. Ona je u sebi imala samo dvije brigade, *Sedmu muslimansku* i *Sedamanaestu krajišku*, ali ta vojna formacija za vrlo kratko vrijeme uspjela je djelovati u Travniku, Zenici i Kačunima. Namjeru neprijatelja da ovlada dolinom Lašve, konkretnije linijom Travnik — Vitez — Lašvanska petlja i Kiseljak — Fojnica — Busovača, spriječila je ova mobilna vojna formacija. Boj na Sebešiću udžbenički je primjer filozofije ratovanja ove grupe. Naša taktika sastojala se od ulaska dijela snaga u pozadinu i stvaranja uvjeta za napad sa kružne osnovice. Čitao sam u Globusu ispovijest jednog borca HVO-a koji se borio na Sebešiću, pa je pobjegao. On tvrdi da je Sebešić napadalo pet brigada. Istina je da su samo tri bataljona napadala Sebešić. I pored kašnjenja jednog vođa, akcija se završila za 45 minuta.

U OČEKIVANJU NAPADA HVO-a NA TRAVNIK JEDINICE OG BOSANSKA KRAJINA BILE SU PLANSKI TAJNO RASPOREĐENE

Međutim, prije nego što nastavim o ovim sukobima, podsjetiću vas, pa i sebe evo ovom prilikom podsjećam, odluka da preuzmem *OG Bosanska krajina* donesena je na sastanku u Plavoj vodi u Travniku. Upravo tada neke naše jedinice vratile su se sa visočkog ratišta. Hadžihasanović mi je telefonom naredio da preuzmem komandu nad Grupom, i rekao da će u njen sastav ući dio jedinica iz tadašnje *OG Zapad*, a to su *306.*, *325.*, *312.* i *308. brigada*, dok je *305. brigada* već ranije potčinjena *OG Bosanska krajina* kao i *7. muslimanska* i *17. krajiška*. Kasnije će nam se pridružiti još *27. brigada*, koja je bila u formiranju, i *705. jajačka*.

Znači, u očekivanju napada HVO-a na Travnik, mi smo već u tajnosti planski rasporedili snage, ne samo unutar grada već na cijelom prostoru. Naprimjer, na Vilenici smo imali snage iza leđa HVO-a, a da oni to nisu znali. Također, bili smo spremni za zauzimanje položaja prema četnicima u slučaju da ih HVO napusti. Najslabiji momenat u borbama bio je uvezivanje *312.* i *306.* koje su bile na tom zadatku. Zato sam se, kad je grad raščišćen, negdje oko 13 sati, sa jednom bijelom kobilom, uz stijene pokraj crkve Sv. Ive, probijao za Maline.

Bitkom za Travnik otpočinjete stvarni rat sa HVO-om u srednjoj Bosni. Zanima nas koji ste to ključni potez povukli kad ste primorali HVO na mirovne pregovore ?

Mislim da je naš proboj kod Križančeva Sela bio presudni naš vojni pritisak da se HVO primora na potpisivanje primirja. Takav ishod rata u srednjoj Bosni, dakle potpisivanje primirja sa njima, nama je i odgovarao. Tada su Hrvati stvarno i potpisali primirje.

Neki su skloni spekulirati da ste Vi i Ćuskić, kao "alfa i omega" Armije BiH na tim prostorima, posebno kao Krajišnici, vodili računa da ne uzmete Vitez, zbog toga što je Bihać bitno ovisio od ponašanja Hrvatske!

U tom smislu Vitez i Krajina nisu imali veze. Mene je konkretno mučilo pitanje: kud sa civilima ako uđem u Vitez? Da li stvoriti uvjete za predaju, ili omogućiti njihovo kretanje prema jugozapadu, bila je druga dilema. I treća varijanta bila je držati ih u okruženju i pritiskati kako nam priticanje iz Hrvatske ne bi sasvim prestalo. Gledajući ukupnu situaciju opredijelili smo se za ovu posljednju procjenu i, umjesto da oslobodimo Vitez, ostavili smo ga da nam služi kao strateški ventil za opskrbljivanje drugih dijelova Bosne. Poznato je kakva i kolika je bila oskudica svega: od hrane do naoružanja. Najveći moj problem, kao komandanta, pri procjeni da donesem odluku o oslobađanju Viteza bio je strah da neću moći kontrolirati vojsku u kontaktu sa civilnim stanovništvom, naročito nakon Ahmića, Stupnog Dola itd.

Trinaest hrvatskih brigada išlo je na Vakuf. Sve su imale namjeru da ga zauzmu i izvrše daljnji prodor prema Vitezu. To je bio drugi, a i posljednji, pokušaj Hrvatske da se u srednjoj Bosni riješi pitanje njene podjele koja je bila dogovorena sa četnicima. Tad je bilo kritično na spoju 3. i 4. korpusa, kod Pridvoraca. Helikopterom sam odletio na Valice i spustio se u sela Privora da bih uvezao snage i osigurao bok. Te linije sam obišao nakon pada Hera.

Kakva je bila Vaša uloga u operacijama kod Vareša?

Nakon jednog sastanka u Visokom svojom rukom napisao sam naredbu za operacije za Vareš. Sakib Mahmuljin dobio je zadatak da sa 7. *muslimanskom* i drugim manjim jedinicama pristupi oslobađanju Vareša sa ove strane. Time smo dobili dosta sigurniju komunikaciju sa 2.

korpusom. Oslobađanje Vareša bila je dosta izvjesna bitka. Međutim, mi smo se pribojavali četničkog proboja na Gredi. Tu smo upotrijebili diverzantski bataljon kojim je komandovao Asim Šuvalić. Također, imali smo problema sa stabiliziranjem linija nakon oslobađanja samog grada.

To je bilo vrijeme najdublje krize u Bosni: zima sa najtežom oskudicom brašna, bila je teška glad, nije bilo municije...

Početak nije bio tako loš. Slijed daljnjih događaja jako je iskomplcirao situaciju za nas. Logistika u 3. *korpusu* nije bila pod kontrolom, što je najviše bilo uzrokovano činjenicom da je, umjesto jednog, zapravo, bilo nekoliko logističkih centara. Ta razjedinjenost nije davala mogućnost jednog jačeg zamaha. Nismo imali kompletnog uvida ni u stanje sa hranom, ni u stanje sa municijom. Crno tržište cvjetalo je — tamo je bilo i municije i hrane! To je bio veliki problem. Jednom smo u saradnji sa MUP-om pokušali doći do ljudi koji su nam — crnim tržištem i švercom destabilizirali stanje. Neki ljudi su se negativno očitovali prema ovoj akciji. Ulazio sam u konflikte.

Budući da smo bili u gotovo bezizlaznoj situaciji, premda sam bio svjestan da bi moglo biti negativnih posljedica, donio sam odluku da se ide na trgovinu sa četnicima na prostoru Meokrnja. To se i obistinilo.

Medutim, bilo je posve jasno da samom vrhu tadašnje zeničke vlasti nisam odgovarao, nisam bio u njihovim "šemama". Govorili su da ih prisluškujem itd. A oni su bili direktno uključeni u šverc sa četnicima preko Bukovice.

PRILIKOM PRVOG SUSRETA SA IZETBEGOVIĆEM, REKAO SAM
— GOSPODINE PREDSEDNIČE,
MORAMO PREĆI U OFANZIVNI RAT

Vrijeme u međuvremenu prolazi, vodite bitku za bitkom. Kada ste prvi put ušli u Sarajevo?

Krajem ljeta 1993. godine. Tada sam i upoznao predsjednika Aliju Izetbegovića.

Kako ste gledali na vrh Armije, na visoke oficire?

Nisam znao ko su ljudi u vrhu, nisam znao interne relacije, nisam znao ništa o tome šta se dešava među oficirima u Sarajevu. Od njih do tada nisam dobivao nikakve naredbe, upute, direktive, pomoć, ništa... Razgovarao sam sa predsjednikom Izetbegovićem. Bio je to ljudski razgovor. Rekao sam mu da imam kontakte sa Bošnjacima u Zagrebu, baš sam mu prenio selam od Hasana Čengića. Objasnjavao sam mu kako Krajišnici imaju tradicionalno dobre borce i da moramo preći u ofanzivni rat.

**49. Predstavници hrvatske i srpske nacionalne zajednice u BiH:
Sporazum Boban - Karadžić (Graz, 6. 5. 1992.)***

Priopćenje za javnost

Odlučni da sva sporna pitanja, uključujući razgraničenje dviju konstitutivnih jedinica - hrvatske i srpske u Bosni i Hercegovini riješe miroljubivim sredstvima i dogovorom, predstavnici hrvatske i srpske nacionalne zajednice utvrdili su da u odnosu na radnu mapu o razgraničenju postoje nesuglasnosti u sljedećim slučajevima:

1. U gradu Mostaru srpska strana smatra da granicu predstavlja rijeka Neretva, a hrvatska strana smatra da je cijeli grad Mostar u hrvatskoj nacionalnoj jedinici.

2. Južno od Mostara hrvatska strana smatra da u hrvatsku nacionalnu jedinicu spada područje određeno 1939. godine, tj. granica Hrvatske Banovine.

Srpska strana smatra da je granica između hrvatske i srpske jedinice granica rijeke Neretve.

3. Obje strane su suglasne da se u razgraničenju dvije konstitutivne jedinice na području Kupresa, kao i u Bosanskoj Posavini (Derвента, Bosanski Brod, Bosanski Samac, Odžak, Orašje, Modrića i Brčko) vodi računa o kompaktnosti prostora i komunikacijama.

4. Obje strane su odlučne ustrajati na principima usvojenim na konferenciji Europske zajednice o Bosni i Hercegovini, te temeljem toga suglasne su da u određivanju spornih i drugih područja štiju dogovorene kriterije za definiranje nacionalnih teritorija uz arbitražu Europske zajednice.

5. Ovim dogovorom prestaju razlozi za prekid Konferencije Europske zajednice o Bosni i Hercegovini, te obje strane traže hitan nastavak konferencije.

Inzistira se da se arbitražno razgraničenje izvrši u dogovorenom roku do 15. svibnja 1992. godine.

6. Slijedom naprijed dogovorenog prestaju razlozi za oružane sukobe između Hrvata i Srba na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

Objavljuje se sveopće i trajno primirje pod kontrolom Europske zajednice, koje stupa na snagu dana 06. svibnja 1992. u 24.00 sata.

Predstavnik
Srpske državne
zajednice

*Radovan
Karadžić*

Predstavnik Hrvatske
nacionalne zajednice

Mate Boban

---

* Z. Tomac: *Tko je ubio Bosnu*, Zagreb: Birotisak 1994, str. 36-37.

... Razgovori su se vodili u zgradi zračne luke Butmir – Sarajevo koja je bila opkoljena srpskim vojnim snagama. Tročlanu delegaciju EZ-a predvodio je ministar vanjskih poslova Portugalu Pineiro, a članovi su bili Cutilleiro i lord Carrington. Srpsku delegaciju predvodio je Radovan Karadžić, muslimansku Alija Izetbegović, a hrvatsku Franjo Boras. Hrvatsku delegaciju predvodio sam ja zato što Mate Boban nije mogao doći u opkoljeno Sarajevo, a Miljenko Brkić, koji je u to vrijeme bio v.d. predsjednik HDZ-a, imao je nekih obiteljskih problema u Sarajevu. Uz mene je u hrvatskoj delegaciji bio Mile Akmađić koji je u to vrijeme bio generalni tajnik Ratnoga predsjedništva BiH.

Pri kraju razgovora s hrvatskom delegacijom obratio mi se lord Carrington sljedećim riječima: „Gospodine Boras, ukoliko se ne dogovorite, mi ćemo vas pustiti da se međusobno poubijate, pa ćemo vam mi nametnuti svoja rješenja.“ Odgovorio sam mu: „Lord Carringtone, kako i s kim da se dogovorimo, srpski agresor ima sve na raspolaganju, uzeo je svu vojnu opremu JNA i sami čujete jeku topova i minobacača s okolnih brda. Kad s njima razgovaramo, to je razgovor gluhi. Predstavnici muslimanskog naroda drže se pasivno, ništa ne poduzimaju za obranu BiH i još uvijek se nadaju pomoći JNA.“ Nakon završenih razgovora vratio sam se kroz kišu granata živ i zdrav u zgradu Predsjedništva. Na kraju razgovora Cutilleiro nam je dao do znanja da se sve tri nacionalne delegacije trebaju pokušati međusobno dogovoriti o teritorijalnom razgraničenju triju konstitutivnih jedinica unutar BiH bez prisustva predstavnika međunarodne zajednice.

1.1. Razgovori u Grazu

U svezi sa zaključkom iz Sarajeva održan je 6. svibnja 1992. sastanak u Grazu između hrvatske i srpske delegacije. Hrvatsku delegaciju predvodio je Mate Boban. U njoj smo bili još Vlado Šantić i ja. Na čelu srpske delegacije bio je Radovan Karadžić, a pratili su ga Momčilo Krajišnik i Branko Simić. Razgovori su se

vodili u zgradi zračne luke Graza. Predmet razgovora bile su tri ključne točke: Kupres, bosanska Posavina i lijeva strana Neretve, od Jablanice do Metkovića. Srpska je delegacija predlagala da Sr-bima pripadne Kupres, s tim da Hrvati imaju nekakav zaobilazni put prema Bugojnu, lijeva obala rijeke Neretve od Jablanice do Metkovića, uključivo i Mostar te koridor kroz bosansku Posavinu širine 20 km. Hrvatska je delegacija predlagala obrnuto: Kupres treba pripasti hrvatskoj konstitutivnoj jedinici u BiH kao i jugoistočna Hercegovina, zajedno s Mostarom, sve do uključivo općina Stolac, a da se o koridoru kroz bosansku Posavinu može razgovarati, ali o mnogo užem dijelu. O održanim razgovorima nije napravljen nikakav protokol. Dogovorili smo se da će obje delegacije razgovarati i s muslimanskom stranom. Razgovori su počeli oko 11 a završili oko 16 sati. Hrvatska se delegacija vratila kolima u Zagreb, dok je srpska otputovala zrakoplovom, meni u nepoznatom pravcu. Kasnije se o održanim razgovorima u Grazu pojavilo nekakvo pripoćenje za javnost o kojemu na samome sastanku nije bilo govora. To sam pripoćenje našao u knjizi Zdravka Tomca koji u cijelosti prenosim:

„Odlučni da sva sporna pitanja, uključujući razgraničenje dviju konstitutivnih jedinica – hrvatske i srpske u Bosni i Hercegovini riješe miroljubivim sredstvima i dogovorom, predstavnici hrvatske i srpske nacionalne zajednice utvrdili su da u odnosu na radnu mapu o razgraničenju postoje nesuglasnosti u sljedećim slučajevima:

1. U gradu Mostaru srpska strana smatra da granicu predstavlja rijeka Neretva, a hrvatska strana smatra da je cijeli grad Mostar u hrvatskoj nacionalnoj jedinici.
2. Južno od Mostara hrvatska strana smatra da u hrvatsku nacionalnu jedinicu spada područje određeno 1939. godine, tj. granica Hrvatske Banovine. Srpska strana smatra da je granica između hrvatske i srpske jedinice granica rijeke Neretve.
3. Obje strane su suglasne da se u razgraničenju dvije konstitutivne jedinice na području Kupresa, kao i u Bosanskoj posavini

(Derвента, Bosanski Brod, Bosanski Šamac, Odžak, Orašje, Mostar i Brčko) vodi računa o kompaktnosti prostora i komunikacijama.

4. Obje strane su odlučne ustrajati na principima usvojenim na konferenciji Europske zajednice o Bosni i Hercegovini, te temeljem toga suglasne su da u određivanju spornih i drugih područja štiju dogovorene kriterije za definiranje nacionalnih teritorija uz arbitražu Europske zajednice.

5. Ovim dogovorom prestaju razlozi za prekid Konferencije Europske zajednice o Bosni i Hercegovini, te obje strane traže hitan nastavak konferencije.

Inzistira se da se arbitražno razgraničenje izvrši u dogovorenom roku do 15. svibnja 1992. godine.

6. Slijedom naprijed dogovorenog prestaju razlozi za oružane sukobe između Hrvata i Srba na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

Objavljuje se sveopće i trajno primirje pod kontrolom Europske zajednice, koje stupa na snagu dana 06. svibnja 1992. u 24.00 sata.

Predstavnik Srpske državne zajednice	Predstavnik Hrvatske nacionalne zajednice
Radovan Karadžić	Mate Boban ⁶⁴

Tijeku razgovora u Grazu nisu se vodile nikakve zabilješke niti je na kraju napravljen bilo kakav protokol. Također smo se dogovorili da se ne izdaje nikakvo priopćenje za javnost. Unatoč tome, nakon dva-tri dana u domaćoj i inozemnoj javnosti pojavilo se **priopćenje** do kojega sam došao u navedenoj knjizi Zdravka Tomca. Usljedila je oštra reakcija u svijetu, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Taj su, naime, sastanak politički protivnici i neistomišljenici prikazali kao tajni sastanak hrvatske i srpske delegacije o podjeli Bosne i Hercegovine. Može li se iz samoga priopćenja

⁶⁴ Isto, str. 36.-37.

što ga je srpska strana zlonamjerno objavila iščitati bilo kakva podjela Bosne i Hercegovine?

1. Već smo rekli da su se razgovori u Grazu vodili o teritorijalnom razgraničenju između bosanskohercegovačkih konstitutivnih jedinica na inicijativu predstavnika međunarodne zajednice, ali bez njihova prisustva. Dakle, nije se radilo o nikakvom „tajnom sastanku“, osobito što se taj sastanak održavao u javnim prostorijama zračne luke u Grazu. U uvodnom dijelu Priopćenja kaže se „...predstavnicima hrvatske i srpske nacionalne zajednice utvrdili su da u odnosu na radnu mapu o razgraničenju postoje nesuglasnosti u sljedećim slučajevima: 1. ... 2. ... 3. ...“. Kao i na prethodnim sastancima, i na ovom je svaka strana postavljala maksimalističke zahtjeve glede teritorijalnoga razgraničenja. Upravo zbog takvih stavova i nije došlo do realizacije Cutleirova plana. Konačno, zbog teritorijalnih če aspiracija doći i do sukoba koji će trajati sve do Daytonskoga sporazuma (krajem 1995.), odnosno sve do današnjih dana.

2. U točki 4. Priopćenja kaže se da su obje strane privržene principima koje je usvojila EZ o BiH i da su suglasne pridržavati se tih principa pri definiranju nacionalnih teritorija uz prisustvo EZ. Dakle, ništa bez EZ-a. Za dobronamjerna čitatelja iz zlonamjernoga priopćenja nema ništa tajnoga i zakulisnoga.

3. U točki 5. kaže se da ovim „dogovorom“ prestaju razlozi za prekid Konferencije EZ-a o BiH i da obje strane traže njezino hitno nastavljajanje. Usto se traži da se sporno razgraničenje teritorija BiH između srpske i hrvatske konstitutivne jedinice izvrši arbitražno, uz pomoć EZ-a. Budući da na ovom sastanku nije došlo do „dogovora“ kakav su priželjkivali predstavnici međunarodne zajednice, nije nastavljena Konferencija EZ-a o Cutleirovom planu, nego je uslijedila Londonska konferencija u kolovozu 1992. koja je postavila nova pravila o budućem unutarnjem uređenju Bosne i Hercegovine.

4. U točki 6. kaže se da su poslije „naprijed dogovorenog“ prestali razlozi za oružane sukobe između Hrvata i Srba u BiH i

da se objavljuje „sveopće i trajno primirje pod kontrolom Europske zajednice, koje stupa na snagu dana 06. svibnja 1992. u 24.00 sata”. Je li objavljeno primirje 6. svibnja 1992. pod kontrolom EZ-a? Nije! Jesu li prestali razlozi za oružane sukobe između Hrvata i Srba u BiH? Nisu! Za tu tvrdnju navest ćemo samo nekoliko primjera. JNA i četničke snage tuke su 1. lipnja 1992. iz svih vrsta oružja po hrvatskim selima u okolici Mostara (Čule, Krivodol, Kozice i Galac). HVO Tomislavgrada, Kupresa i Rame sprječio je prodor srpskih snaga prema Zvirnjači i komunikaciji Rama – Tomislavgrad. Oslobođenje Mostara i okolice od JNA i srpskih paravojnih jedinica izvršeno je 15. lipnja 1992. Srpski je agresor 18. lipnja napadao Ravno i Livno, a 22. lipnja u Derventi je pogoden odjel za transfuziju krvi. Uništena je skupa i moderna oprema te sve zalihne krvi. S bosanskohercegovačkoga teritorija JNA i srpske paravojne snage napale su 9. srpnja Dubrovnik. Srpske snage su 9. srpnja sa svojih uporišta Stjepan-Križ i Hrguda razarali gradsko područje Stoca i napadali HVO na širem području Stoca (Bo-rojevići, Hodovo, Pješevica i Trebnje). U Londonu je 17. srpnja potpisan sporazum o prekidu vatre u BiH. Unatoč tome srpske snage su 19. srpnja napale HVO, odnosno hrvatska područja u općini Livno. Gradsko područje Mostara je 6. kolovoza 1992. doživjelo najteži napad srpskih vojnih snaga od svoga oslobođenja (15. lipnja 1992.). Pripadnici HVO-a vodili su 12. kolovoza teške borbe za oslobođenje Dervente. Tom je prigodom oslobođena važna borbena linija: Pavlovo brdo – Markovac – Babino brdo – Begluci. Istoga dana Srbi su napali Jajce kasetnim napal-bombama i bojnim otrovima kao i Blagaj kod Mostara. Područje Stalice i Tomislavgrada Srbi su 8. rujna napali topničkim granatama počinivši veću materijalnu štetu. Srbi su 10. rujna projektilima gađali sela Barane, Ošaniće i Dubravsku zaravan te prometnicu Stolac – Čapljina, a 13. rujna napali su civilne ciljeve u Mostaru. U Mostaru je 17. rujna poginulo šest osoba od srpskoga granatiranja. Zrakoplovi SRJ su 28. rujna bombardirali brčansko područje, osobito mjesto Zovik, kada je poginulo 15 osoba, a 50 ih je lakše i teže ranjeno. Srbi su 5. listopada srušili posljednji most na

Savi između Slavnskoga i Bosanskoga Broda. Srbi su 28. listopada pojačali napade na cijelu borbenu liniju Jajca itd.⁶⁵

⁶⁵ Svi navedeni datumi o napadima srpskih snaga i sukobima s njima preuzeti su iz knjige ROTIM Karlo: *Obrana Herceg-Bosne*, 1. Široki Brijeg, 1997.

The Franjo Boras' book "The Bosnia-Herzegovina chaos"

Page 245, citation from Zdravko Tomac, second paragraph

«Decisive to solve all the questions in matter, including the demarcation of two constitutive units, Croatian and Serbian in Bosnia and Herzegovina, by peaceful instruments and agreement, the representatives of Croatian and Serbian national community have established that, in relation to working map on demarcation, there are some disagreements in the following cases:

1. In the city of Mostar, the Serbian side finds the river Neretva as border, while the Croatian side finds the entire city of Mostar is in Croatian national unit.
2. Southern of Mostar, the Croatian side finds that the area, specified in 1939, precisely the border of the Hrvatska Posavina, is the part of Croatian national unit, while the Serbian side finds the river Neretva as border between the Croatian and Serbian unit.
3. Both side agree that, within the demarcation in the area of Kupres, as well as in Bosanska Posavina (representing Derventa, Bosanski Brod, Bosanski Šamac, Odžak, Orašje, Modriča and Brčko), the parties must take care of compactness of area and communications.
4. Both sides are decisive to persist in principles, adopted at the conference of the European community on Bosnia and Herzegovina and accordingly, they are agreed to respect the established criteria to define the national territories in specifying the areas in questions and other areas, followed by the arbitrage of the European community.
5. This agreement suspends the reasons for the interruption of the European community conference on Bosnia and Herzegovina; therefore, both parties demand the urgent continuation of the conference. The arbitrage demarcation must be performed within the agreed deadline, which is the 15th of May 1992, as insisted.
6. Pursuant to the above agreed, reasons for the armed conflicts among Croatians and Serbs in the entire territory of Bosnia and Herzegovina are no longer valid. General and permanent truce has been declared, under control of the European community, coming into force on 6th of May 1992 at 2400 hours.

Representative of the Serbian
State community
Radovan Karadžić

Representative of the Croatian
State community
Mate Boban

During the talks in Graz, none of the questioned matters were noted, neither any protocol has been made, eventually. We also agreed upon that no public announcement is made; in spite of it, after two or three days there was a public *announcement*, like domestic like abroad, which I managed to find in the cited book of Zdravko Tomac. A rather sharp response has been met globally, in Croatia and eventually, in Bosnia and Herzegovina.

Political adversaries and those with opposite opinion presented this meeting as a secret one between the Croatian and Serbian delegation, concerning division of Bosnia and Herzegovina. Could the announcement itself, notoriously published by the Serbian side, make someone to read through anything about division of Bosnia and Herzegovina?

1. We have already pointed out that the talks in Graz represented the topic of demarcation among Bosnian-Herzegovina constitutive units at initiative of the international community representatives, however, without their presence. There wasn't any "secret meeting", especially for the fact that the meeting was held in public premises of Graz airport. The introduction part of the "announcement" says; "the representatives of the Croatian and Serbian national community established that, in relation to the working map on demarcation, there are disagreements in the following cases; 1...2...3...". Same as in previous meeting, each side kept setting the maximum of requests regarding the territorial demarcation. This precisely prevented the realization of Cutilleiro's plan. Eventually, the territorial aspirations shall bring them to the conflict, which would last all the way till Dayton agreement (late 1995), more over, till the present time.
2. In the paragraph 2 of the announcement it is said that both sides are adhered to the principles on BIH, adopted by the EC, as well as concordant to adhere to those principles while defining the national territories, along with presence of EC, which leads us to the fact that EC cannot be omitted whatsoever. A reader with good intentions shall not find anything secret or manoeuvring within the malevolent announcement.
3. The paragraph 5 says that this "agreement" erases the reasons for the interruption of EC conference on BIH and that both sides request its urgent continuance. It is also requested that the demarcation of BIH territory between the Serbian and Croatian constitutive unit in question should be settled by arbitrage, with assistance of EC. Since this meeting did not bring any "agreement", desired by the representatives of the international community, the EC conference on Cutilleiro's plan didn't continue, but was succeeded by the London conference in August 1992, having set the new rules on future internal establishment of Bosnia and Herzegovina.
4. The paragraph 6 says that after the "above agreed", the reasons for armed conflicts between the Serbs and Croats in BIH ceased to exist and that general and permanent truce is to be declared, under the control of the European community, coming into force on 6th of May 1992, at 2400 hours. Was the truce under the control of EC declared on 6th of May 1992, at 2400 hours? No! Did the reasons for the armed conflicts between the Croats and Serbs in BIH cease to exist? This assertion shall be supported by few examples only. On 1st of June 1992, JNA and Chetniks forces carry out combat actions on Croatian villages around Mostar (Čule, Krivodol, Kozice and Galac). HVO of Tomislavgrad, Kupres and Rama prevented the breakthrough of Serbian forces towards Zvirnjača and Rama-Tomislavgrad communication. Liberation of Mostar from JNA and Serbian paramilitary units took place on 15th of June 1992. On 18th of June 1992, the Serbian aggressor kept attacking Ravno and Livno, whereas on 22nd of June 1992, the blood transfusion department in Derventa has been shelled. Rather valuable

---

and modern equipment has been destroyed, as well as blood supplies. On 9th of July, JNA and the Serbian paramilitary forces attacked Dubrovnik from the territory of Bosnia and Herzegovina. From their outposts, Stjepan-Križ and Hrgud, the Serbian forces were destroying the city area of Stolac and attacking HVO in the broad area of Stolac (Borojevići, Hodovo, Pješivica and Trebinje) on 9th of July. The cease-fire in BIH has been signed in London, on 17th of July. In spite of this cease-fire, the Serbian forces attacked HVO on 19th of July, precisely, the Croatian areas in Livno municipality. On 6th of August 1992, the city area of Mostar suffered the most severe attack of the Serbian military forces, from its liberation on 15th of June 1992. The HVO members were dealing with severe fights for the liberation of Derventa. At this occasion, a rather important combat line has been liberated; Pavlovo Brdo – Markovac – Babino Brdo – Begluci. On the same day, Jajce was attacked by the Serbs and their cassette-napalm bombs, as well as by chemical weapon, same as Blagaj near Mostar. The area of Šuica and Tomislavgrad was attacked by the Serbian cannon grenades on 8th of September, having provoked major material damage. On 10th of September, the Serbs were shelling villages of Barani, Ošanići and Dubravska plateau by projectiles, as well as the road communication Stolac-Čapljina, whereas on 13th of September, they attacked the civil targets in Mostar. The Serbian shelling caused 6 killed persons in Mostar on 17th of September. On 18th of September the SRJ aircraft bombarded the area of Brčko, especially the place Zovik, having caused death of 15 persons, whereas 50 of them were slightly and heavily wounded. On 15th of October, the Serbs managed to destroy the last bridge over the river Sava, between Slavonski and Bosanski Brod. On 28th of October, the Serbs reinforce the attacks along the entire combat line of Jajce, etc.

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

Broj: 237/92
Dne, 17. svibnja 1992.

ODGOVOR

na Javnu izjavu skupine Hrvata u iseljeništvu

Razgovori između predstavnika hrvatskoga naroda u BiH i predstavnika srpskoga naroda u istoj republici, održani u Grazu 6. svibnja 1992. godine izazvali su reakcije koje zahtijevaju razjašnjenje tih razgovora. Prije svega, stoga kako bi se otklonile neke primisli koje bi, bez razloga, mogle baciti loše svjetlo na hrvatsku političku strategiju i ciljeve u Bosni i Hercegovini.

Razgovori u Grazu, što se tiče hrvatske strane, nisu imali nikakvu namjeru potpisivanja bilo kakvog akta koji bi išao na podjelu BiH, ili na uskraćivanje prava Muslimanima, konstitutivnom narodu BiH. Razgovori su vodjeni na zahtjev Konferencije o BiH Europske zajednice, koji se poslije prekida te konferencije vode bilateralno. Cilj im je ustvrditi sporna pitanja među konstitutivnim narodima, a koja, po njima onemogućuju trajnije primirje. Kao potvrdu ove tvrdnje, navodimo Priopćenje za javnost iz kojega se jasno vidi da nije bilo nikakvih tajnih dogovora o podjeli BiH, niti "izdaje" bilo čijih interesa. Razgovori među predstavnicima naroda BiH, također bilateralni, a opet na zahtjev Konferencije o BiH Europske zajednice, u budućnosti će se nastaviti. Dakle, hrvatsko-muslimanski, srpsko-hrvatski, muslimansko-srpski, duboko uvjereni bez ikakvih podvala na račun trećega, već da bi se krvavi rat što prije zaustavio.

U prilog ovoj tvrdnji jeste i dogovoreni, a neodržani sastanak između predstavnika hrvatskog i muslimanskog naroda. Predstavnicima muslimanskoga naroda nisu na sastanak došli jer, zbog blokade, nisu mogli izaći iz Sarajeva. Za danas su zakazani razgovori s predstavnicima SDA izbjeglim u Hrvatsku, na kojima treba definirati zajedničku borbu hrvatskog i muslimanskog naroda protiv zajedničkog neprijatelja, srpskog agresora i jedinica bivše savezne vojske koje podržavaju četnička klanja i štite četničke pohode na područja Herceg-Bosne.

Što se tiče borbe protiv agresora, i savezništva s muslimanskim narodom, po nama, nikada nije bilo problema. U postrojbama Hrvatskog vijeća obrane, koje se jedino suprotstavilo agresiji na Herceg-Bosnu, od početka sudjeluju i branitelji iz redova muslimanskog naroda. Deset je bojni sastavljeno od Muslimana, koje su pod zapovjedništvom Hrvatskog vijeća obrane, u Mostaru, Čapljini, Stocu, Livnu, Konjicu, Jablanici, Tomislavgradu, Bosanskom Brodu, Derventi, Orašju, Odžaku, Modriči, Bosanskom Šamcu. U zajedničkoj borbi nikada nije bilo problema.

Međutim: od početka agresije na Hrvatsku, kada je hrvatski narod na ovim prostorima spoznao da je samo pitanje vremena kada će srpski agresor pokušati okupirati Herceg-Bosnu, s čelnicima SDA nije bilo moguće postići dogovor i imenovati agresora. Za mnoge od njih rat u Hrvatskoj stvar je hrvatsko-srpskih odnosa.

Izetbegović izjednačuje Hrvatsku televiziju s Televizijom Beograd, što blokadu informativnog sustava u BiH samo pojačava. Nitko od ovoga vodstva ne reagira na spaljivanje hrvatskih sela, i pokolj hrvatskoga naroda u istočnoj Hercegovini. Ne reagira se ni na činjenicu da se iz BiH topništvom gadjaju i ruše sela i gradovi u Hrvatskoj i ubijaju neđužni ljudi. I pored svega toga, mimo hrvatskih predstavnika, vrhovništvo ove stranke pregovara s generalima tzv. JNA da se ona transformira u vojsku Bosne i Hercegovine. Dakle, zanemaruje se činjenica da je ta ista vojska ubijala Hrvate, a hrvatski narod prognala iz njegovih gradova koje je spravnila sa zemljom te da ni u kojem slučaju ne može biti vojska i hrvatskog naroda, što mu se nameće. Javno, na televiziji Sarajevo, na taj način, gospodin Izetbegović dva puta potpisuje kapitulaciju i nastavlja voditi pregovore i s predstavnicima JNA i s Radovanom Karadžićem. U međuvremenu, opetovano izjavljuje "ovo nije naš rat", a jedan drugi političar, također čelnik SDA, izjavljuje da će dobiti državu "bez kapi krvi". Usprkos svim tim činjenicama, poslije početka agresije na BiH, ovo vodstvo izbjegava imenovati agresora, a Predsjedništvo BiH, na sjednici, htjelo je agresorom na BiH imenovati i Srbiju i Hrvatsku, čemu se suprotstavlja Franjo Boras, pa se ipak za agresora proglašuje samo Srbija, ali mjesec dana nakon početka rata.

Hrvatski narod Herceg-Bosne, svjestan kakva mu se sudbina priprema, a da bi se obranio, svoju obranu organizira kroz Hrvatsko vijeće obrane. Poslije agresije na Herceg-Bosnu, Predsjedništvo ove države, na čijem čelu je gospodin Izetbegović, donosi Uredbu sa zakonskom snagom o oružanim snagama BiH. Među oružanim snagama, po toj Uredbi, nema Hrvatskog vijeća obrane, koje je Herceg-Bosnu branilo dok su drugi izjavljivali "dobit ćemo državu bez kapi krvi" i "ovo nije naš rat". I pregovaralo s predstavnicima te armije i toga agresora.

I danas, dok traje nezapamćeno klanje nevinoga naroda u BiH, svugdje gdje se narod nije, zahvaljujući njegovim vođjama, na vrijeme samorganizirao i naoružao, Predsjedništvo BiH pregovara s predstavnicima onih koji kolju i pljačkaju. Ipak, uvjereni smo da se i u takvim vremenima razgovarati mora. Ali, molimo, da se ni nama ne prigovara kada želimo razgovorima doći do rješenja pitanja koja pojačavaju rat, a posebno kada to činimo na izričit zahtjev EZ.

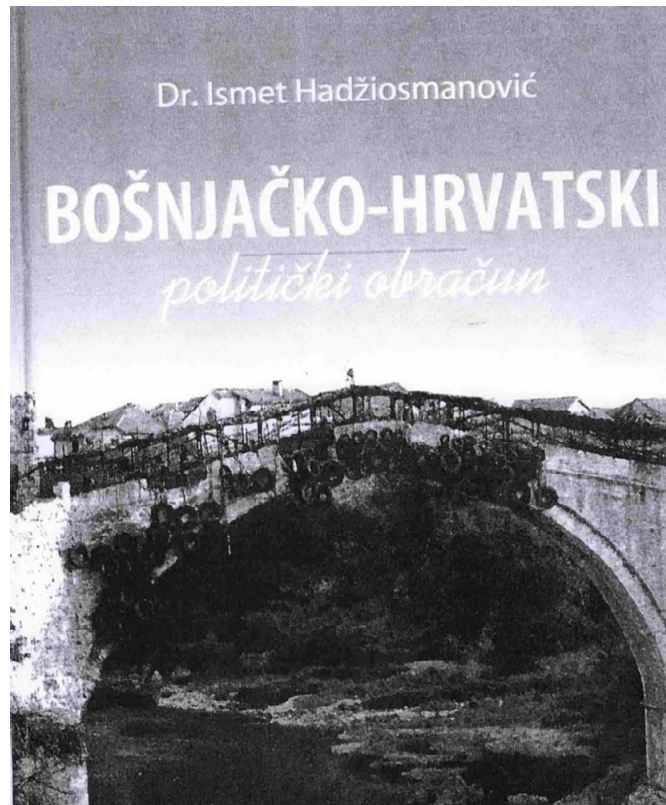
Hrvatima u dijaspori, vama koji od samoga početka agresije na Hrvatsku i Herceg-Bosnu na svoj način sudjelujete u obrani, na čemu smo vam uvijek zahvalni, poručujemo da hrvatski narod u Herceg-Bosni nikada nikoga neće izdati, što dokazujemo svakodneвно organiziranjem borbe i borbom. Stoga vas i zamoljavamo, i uvjeravamo vas, da trebate imati povjerenja u naše postupke, jer su u interesu hrvatskoga naroda. Za svaku nejasnoću možete se uvijek obratiti HVO gdje ćete dobiti istinite informacije.

Da ne izdajemo nikoga, i da nam to naša obrana ne dozvoljava, jasno svjedoči i činjenica o zajedničkoj borbi sa predstavnicima muslimanskog naroda. Tamo gdje oni hoće s nama i mi ih naoružavamo i bore se u našim postrojbama. Ali, to je tek simbolično, što nije do nas, već do politike i poruka SDA Muslimanima.

Štovana braćo, uvjereni da smo na putu ostvarenja hrvatskih stoljetnih ciljeva, i da će naša borba i dalje biti zajednička, sve vas, s osobitim štovanjem, i sa željom da se s ovim pismom što više Hrvata u tuđini upozna, pozdravlja i osobito štuje

Predsjednik

IX. 8. Razgovori Slobodan Praljak – Momčilo Perišić

Josip Jole Musa je bio član Kriznog štaba Općine Mostar i to je bio jedini član štaba sa kojim su željeli razgovarati oficiri agresorske vojske. Dana 3.5.1992 godine javio se u Krizni štab Momčilo Perišić, zapovjednik Užičkog korpusa, izrazivši želju da razgovara sa zapovjednikom HVO. Mi smo kontaktirali Slobodana Praljka, zapovjednika zbornog područja Mostara HVO i prenijeli mu poruku. Sutra dan oko 14 sati uspostavljen je telefonski razgovor i M. Perišić je bez uvijanja predložio da njegova vojska i hrvatska vojska dodu na obale Neretve i da svaka od vojski čuva svoje nove pozicije, čekajući mirno rasplet političke krize u Jugoslaviji. Na takav prijedlog, S. Praljak mu je odgovorio: "Izvesti ćemo mi bilancu u Nevesinju". Poslije toga razgovora, Mostar je pretrpio do tada najveće granatiranje i razaranje.

Dana 11.5.1992 godine u ranim jutarnjim satima agresor je krenuo u silovit napad na slamanje otpora i potiskivanje branitelja na desnu obalu Neretve. U napad su uključene sve raspoložive snage koje su po našim informacijama iznosile oko pet hiljada/tisuća vojnika, potpomognutih artiljerijskim i tenkovskim oružjem. Napad su izveli iz pravca Sjevernog logora, obilaznicom na istočnoj strani grada, iz pravca Južnog logora, aerodroma Ortiješ, heliodroma Rodoč. Artiljerija je tukla nemilosrdno po lijevoj i desnoj strani Mostara, a naročito sa brda Hum, Stolac i aerodroma Ortiješ. Takvom silovitom napadu branitelji Mostara su odolijevali više od dvanaest sati.

Polije toga, uslijedila je komanda da se civili i vojnici povuku na desnu obalu kako bi izbjegli opći masakr.

Poslije toga nastupa period općeg uništavanja lijeve obale Mostara. Organizirano se pljačkaju kuće, gospodarski objekti, ruše džamije, pali se nemilosrdno sve što čini osmansku i austrougarsku kulturu. U tim pljačkama posebno se ističu mostarski Srbi, koji su bili organizirani u srpske paravojne skupine.

U tom periodu bilanca stradanja Mostara je: izvršen je genocid nad Muslimanima i Hrvatima koji su zatečeni u svojim kućama i stanovima, pronađene su dvije masovne grobnice na Uborku - gradskom odlagalištu otpada u naselju Vrapčići. U jednoj grobnici je pronađeno oko 80, a u drugoj oko 40 Muslimana i Hrvata.

U periodu okupacije lijeve obale od 11.5.1992. godine pa do 13.6.1992. godine, srušene su ili oštećene sve džamije na lijevoj obali. Već ranije je zapaljen franjevački samostan i kriptu u Podhumu, Biskupski ordinarijat, katedrala na Balinovcu i tako redom.

Opljačkane su tvornice šoko, Aluminijski kombinat, Hepok, Vrapčići, Kompresori i oštećen je i opljačkan cijeli niz manjih poduzeća. Oduzeto je silno bogatstvo iz obiteljskih kuća i stanova. Nikada se neće utvrditi kolika je vrijednost opljačkanih i uništenih bogatstava Mostara.

Poslije ove vojne akcije agresor je zauzeo vojnu poziciju od HE Salakovca na sjeveru Mostara, pa sve do Doljana i Stoca. Sličnu sudbinu su doživjeli prostori južno od Mostara.

Cijelo muslimansko i hrvatsko stanovništvo je protjerano na desnu obalu Neretve. Pokrenuto je cca. 40 000 stanovnika. Mnogi se ni do danas nisu vratili svojim kućama.

Republika Bosna i Hercegovina
MINISTARSTVO ODBRANE
ARMIJA BIH
Sl. P. Oj. 02/1512-436
Datum, 16. 11. 1992. god.
SARAJEVO

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
STAB VRHOVNE KOMANDE OS R BIH
SARAJEVO

BROJ 02/1091-297
DANA 16. 11. 1992. GOD.

MESIHAT ISLAMSKJE ZAJEDNICE R BIH
RIJASET ISLAMSKJE ZAJEDNICE
KOORDINACIONI ODBOR MUSLIMANSKIH INSTITUCIJA R BIH

PRIJEDLOG ZA POSTAVLJANJE VJERSKIH
SLUZBENIKA, TRAZI, -

U NASOJ AKTIVNOSTI NA POSTAVLJANJU VJERSKIH SLUZBENIKA NA DUZNOSTI
U KOMANDE OS R BIH, DOBILI SMO RAZLICITE PRIJEDLOGE ZA KANDIDATE
KOJE TREBA POSTAVITI U SVK OS R BIH I KOMANDU 1. KORPUSA SARAJEVO.

POSTO NE ZELIMO ARBITRIRATI U VASIM RAZLICITIM STAVOVIMA, MOLIMO
VAS DA U INTERESU JEDINSTVA ORUZANIH SNAGA I EFIKASNE OSLOBODILACKE
BORBE, USAGLASITE VASA MISLJENJA I DA NAM U NAJKRACEM ROKU DOSTAVITE
JEDINSTVEN PRIJEDLOG KANDIDATA.

UKOLIKO SE VI NE USAGLASITE MI CEMO NASU GRESKU VEOMA LAKHO ISPRAVITI.

STABA VRHOVNE KOMANDE OS R BIH
SEFER HALILOVIC

Vojna delegacija Islamske
Republike Irana u BiH

Datum: 25. 11. 1992.

ARH. BR. 31-2-03-302-7/4-44/99

44

ŠTAB VK OS R BiH, odsjek Visoko
(za Komandanta Rasima Delića)

V I S O K O

Predmet: Molba

Poštovani gospodine Deliću,

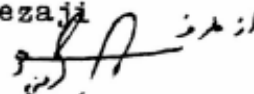
Salam alykom.

Volio bih da posjetim region Mostara i obidjem prvu liniju fronta što je prije moguće kako bih stekao kompletan uvid u situaciju na tom regionu, a posebno situaciju u vezi posljednjih operacija OS R BiH pod nazivom "OLUJA".

Molimo da nam omogućite svu potrebnu pomoć koja će nam biti potrebna za realizaciju ovog zadatka (neophodne dozvole, propusnice, eventualna pratnja itd).

Vojna delegacija Islamske
Republike Iran u BiH

Krem Rezaji

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

ZAPOVJEDNIŠTVO OZ SREDNJA BOSNA
I Z M V I T E Z

BROJ: 08-4-541 /93
Dana : 23.04.1993. godine
Vrijeme : 21:40 sati

Incidenti A BiH naspram
HVO prije sukoba

4. siječnja 1993. godine u Zenici od strane pripadnika A BiH ubijen Dario Jurešić .
- 24. siječnja 1993. godine u Busovači od strane pripadnika A BiH ubijen jedan pripadnik vojne policije i jedan civil.
  - 27. veljače 1993. godine na punktu Vjetrenica općina Zenica oduzeta roba konvoj Caritasa .
  - 28. veljače 1993. godine na cesti Visoko - Kakanj , na punktu A BiH oduzeta cisterna HVO sa gorivom.
  - 7. ožujka 1993. godine u Vitezu iz sela Ahmića nastanjenog Muslimanima pucao se na zgradu u kojoj je smješten AT vod Vojne policije HVO-a.
  - 9. ožujka 1993. godine u Zenici u mjestu Višnjice pet pripadnika Armije BiH upali u kuću Milke Krišto , maltretirali ga , pretukli i opljačkali .
  - 16. ožujka 1993. godine u Docu općina Travnik mučkahedini ubili Zorana Matoševića i Ivu Jurića pripadnici HVO- a Travnik.
17. ožujka 1993. godine provaljene i opljačkane kuće Milorada Poletan i Vlatka Tvrtkovića .
- 17. ožujka u Kakanju ranjena djevojčica Gordana Radoš na koju je pucao sa položaja A BiH.
  - 17. ožujka 1993. godine u Kakanju ubijen zapovjednik HDZ-a Kakanj Ivo Vuletić od pripadnika A BiH.
  - 17. ožujka 1993. godine na prostoriju Vojne policije Travnika pripadnici A BiH bacili ručnu bombu .
  - 16. ožujka 1993. godine pripadnik A BiH bacio ručnu bombu na ulaz u komandu HVO -a Donja Vežerska .
  - 22. ožujka 1993. godine na svim punktovima u Zenici pripadnici MUP-a A BiH skidali reg. tablice sa vozila sa oznakom HZ HB.
  - 23. ožujka u mjestu Kačuni općina Busovača pripadnici A BiH oduzeli humanitarnu pomoć za Brestovsko .

....

23. ožujka 1993. godine u Kaknju na punktu Bilješevo pripadnici A BiH skinuli dvije zastave hrvatskog naroda te ih pocijepali i zapalili .
- 24. ožujka 1993. godine pripadnici A BiH uhitili i pritvorili dve vojne policajce HVO-a -
  - 24. ožujka 1993. godine u Donjoj Veležskoj općini Vitez pripadnici A BiH pucali po hrvatskim kućama iz PZO.
  - 24. ožujka 1993. godine pripadnici A BiH bacili ručnu bombu na ulaz u crkvu Svetoga Ilije općini Busovača .
  - 26. ožujka 1993. godine pripadnici A BiH pucali su iz vatrenog oružja po školi u Čejdrašu općina Zenica gdje pričinjena veća materijalna šteta.
  - 28. ožujka 1993. godine od strane pripadnika A BiH ubijena dva vojna policajca HVO-a ,
  - 5. travnja 1993. godine muđshedini u Travniku pretukli dvije civilne osobe hrvatske nacionalnosti .
  - 6. travnja 1993. godine u Travniku pripadnici A BiH ubili Daria Meljančić , pripadnika HVO-a.
  - 8. travnja 1993. godine u Travniku pripadnici A BiH skinuli i zapalili 10 zastava hrvatskog naroda , a istu večer u Travnik je stiglo 6 autobusa i pet kamiona pripadnika A BiH , muđshedina , zelene legije .
  - 10. travnja 1993. godine u Vitezu u blizini komande A BiH maltretirani i pretučeni Ivo Sučić i Slavko Marić , članovi zapovjedništva "Viteške " brigade koji su bili u civilnom odijelu i vraćali se iz crkve .
  - 10. travnja 1993. godine na putu Bugojno- Novi Travnik u mjestu Zladnica pronađena dva leša pripadnika HVO Kakanj, istragom utvrđeno , ubijeni od strane pripadnika A . BiH .
  - 11. travnja 1993. godine u Travniku na sva vozila sa oznakom HVO -a otvarana vatra iz pješadijskog naoružanja .
  - 12. travnja 1993. godine u Travniku na zgradu smještaja brigade Vojne policije HVO-a , od strane pripadnika A BiH ispaljena granata iz ručnog bacača .
  - 13. travnja 1993. godine u mjestu Krušćica općina Vitez od strane pripadnika A BiH izvršen pokušaj ubojstva zapovjednika jedinice PPN " Vitezovi " i njegove pratnje .
  - 25. ožujka 1993. godine u Zenici maltretiran fra. Šipani Radić šupnik crkve Sv. Ilija u Zenici .
  - 17. 04. 1993. godine u Travniku ubijen Srećko Veber vojni policajac od pripadnika A BiH .
  - 13. 04. 1993. godine u Novom Travniku od strane pripadnika A BiH kidnapirana tri hrvatska vozača brigade "Stjepan Tomašević" . Imenovani još nisu pronađeni.

- 15. travnja 1993. godine u Zenici izvršena je otmica zapovjednika HVO Zenica , gospodina Živka Totića , a četiri njegova pratioca su ubijena.

Od 1. siječnja 1993. godine do 15. travnja 1993. godine uhićeno i maltretirano i pušteno 290 pripadnika postrojbi HVO-a (u općinama Srednje Bosne) .

- od 1. siječnja 1993. godine opljačkano: 41 konvojivlasništvo HVO- a (većina robe nikada nije vraćena).

NOVI TRAVNIK - u sukobima sa A BiH poginulo je devet borovnika teške ranjenih (invalida) devet ,ranjenih 41 borovnik HVO.
- Potpuno uništene i izgorene tri stambene zgrade zgrade Zapovjedništva općinskog stožera, center veze i oprema radio postaje .

BUSDOVAČA - uništene i zapaljene 745 objekata :
a) spaljenih 139 ,
b) ošteđenih i neuseljivih 56
c) ošteđenih a useljivih 271,
d) opljačkanih 314,
e) spaljenih štala 56 .

KISELJAK a)zpaljenih 73 objekta
b) opljačkanih 96,

SUKOBI U TIJEKU SA ARMIJOM BiH (od 16.travnja 1993. godine)

- poginulih borovnika HVO-a 145 ,
- poginulih civila 270

Napominjemo : podaci nisu konačni pošto su sukobi još uvijek u tijeku.

OpćINA ZENICA (hrvatska sela) prema izvješćima Mđjunarodnog crvenog križa uništene su :

a) potpuno sela Kozarci , Dobriljeno i Janjac , žalje ,
b)u ostalim selima spaljeno 47 obiteljskih kuća ,
c) opljačkano 459 obiteljskih kuća

NAPOMENA : Podaci nisu potpuni.

....

Tijek zbivanja (agresija muslimanskih snaga na HVO od 16. travnja 1993 godine.

16. TRAVANJ :

- 05:45 h muslimanske snage iz svog raspoloživog oružja napale uže gradsko područje općine Vitez ,pogodjene : zgrada Zapovjedništva OZ SB , zgrada Općine, pošta , i mnoge stambene zgrade .Iz Počulice , Krčevina , Nadioka odvođe se hrvatske obitelji , žene i djeca se maltretiraju i odvođe u nepoznatom pravcu . Iz pravca Zenice , Kaknja i Visokog nadiru muslimanske snage . U gradu se vođe ogorčane borbe . Transporter UNPROFOR-a u 09:00 sati provalio u dvorište crkve u Vitezu i gadjao hrvatske kuće , sa obrazloženjem da su u crkvi smješteni muslimani koji se streljaju (P.S. u prilog dostavljamo pripoe rje župnika crkve o iznešenoj kleveti).Istoga dana UNPROFOR odbio prevoziti ranjenike HVO-a .

17. TRAVANJ :

- napad na Vitez se nastavlja . Snajperska gnijezda razmještena po cijelom gradu. Od njihovih hitaca poginulo pet civila .
- U ranim jutarnjim satima izvršen jak topničko- pješački napad na općinu Busovača . U napadu učestvuje šest muslimanskih brigada , iz Zenice i Kaknja .U Kuberu i Putišu masakrirano 60 civila Hrvata .
- U Zenici napadnuti Čajdraš i Podbrežje . U Gornjoj Zenici pala se i ruše hrvatske kuće . Hrvati se hapse i odvođe .Na ulicama Zenice izišli su tenkovi , pod koji se bacaju uhišeni Hrvati .
- U Novoj Biloj održan sastanak između predstavnika A BiH i HVO-a. Na povratku sa sastanka muslimanski snajperisti ranili oba člana pregovaračke delegacije , članovi zapovjedništva OZ S-B.

18. TRAVANJ :

- U Vitezu muslimanske snage u okruženju .UNPROFOR ih izvlači transporterima .
- U zenici u 05:30 sati počeo opći napad na sjedište brigade " Jure Francetić " , a nad hrvatskim pučanstvom masakr .
- Zenica blokirana od strane A BiH .
- 19:00 sati počelo granatiranje općine Kiseljak iz Visokog . Gadja se crkva , pošta , zgrada općine . Od posljedica granatiranja poginulo sedam civila . U ostalim općinama stanje pogoršano , najviše u Travniku , Novom Travniku i Kaknju .

19. TRAVANJ :

- Granatira se uže područje grada Viteza . Ponovno pogodjeni zgrada općine i zgrada Zapovjedništva OZ S-B.

....

- U napadu muslimanske snage se koriste tenkom T-34 . Iz Grbevice odvedeni žene i djeca .
- U Zenici streljaju se civili i vojnici ispred crkve u Šajdrašu .
- Uhićeno 426 bojovnika HVO-a , zatočeni u KPD i rudniku .
- Cijeloga dana granatirana Busovača .

20. TRAVANJ :

Vitez se granatira . Ispaljeno 10-ak granata . Planinarski dom na Zabrdju zapaljen .

- Održan sastanak između vojnog i civilnog dijela HVO -a i Armije BiH općine Vitez .
- U Travniku puca se na zgradu zapovjedništva " Travničke " brigade i po objektima u kojima su smještene postrojbe HVO-a .
- Muslimanske snage upadaju u hrvatske stanove , pljačkaju i istjeruju Hrvate .
- Ubijene dvije žene hrvaticu u svojim stanovima .
- u Kaknju muslimanske snage demolirale zgradu predjedništva HVO-a , poginuo jedan pripadnik HVU-a .
- U 16:00 sati u Zenici održan sastanak između gosp. Milivoja Petkovića i Sefera Halilovića .
- Za vrijeme pregovora muslimanske snage granatiraju Zapovjedništvo i uže središte Viteza a u samoj Zenici bez razloga sviraju opću opasnost .

21. TRAVANJ :

- U 10:30 h muslimanske snage napale sve crte obrane u Busovači .
- Granatira se uže područje grada .
- Napada se Vitez i Kiseljak .
- U Travniku se uhićuju dva liječnika kirurga hrvatske nacionalnosti .
- U Retnoj bolnici u Biloj primljeno 110 ranjenika .

22. TRAVANJ :

- U 10:00 sati počeo je sa radom koordinacioni tim .
- Napadi na Kiseljak i Busovaču i Vitez ne prestaju . Najaktivniji su snajperisti .

.... ..

23. TRAVNJK :

- U selu Orahovo , općina Kiseljak nadjena tijela zaklanih Kate i Ive Bošnjak.
- U Kiseljaku i Vitezu jaki pješački napadi .
- u Fojnici točnije u Jeseniku muslimanske snage napala postrojba ZVO-a.
- U Travniku od snajperskog hica poginuo Frano Piličkić. Pogodjen dum- dum metkom.
- Na Vitez ispaljeno 13 granata .
- U Kiseljaku u 18:10 h počelo granatiranje haubicama 152 mm iz Visokog.

NAPOMENA : Mješovita komisija ni pripadnici HVO-a nemaju pristupa selima naseljenim hrvatskim pučanstvom u općini Zenica, te podaci još uvijek nisu konačni.

U ostalim općinama napadi muslimanskih snaga još uvijek traju te zbirne informacije nemamo.

- U Zenici u KPD nalazi se 506 hrvata muškaraca koji se maltretiraju , tuku . Od takovog maltretiranja danas je preminuo Slavko Miletić, prvi predjednik HDZ-a za Zenicu.
- U Zenici do sada ubijeno 113 Hrvata (masakrirano).

MT/ŠV

Kucano u tri primjerka.

Dostaviti :

- Načelniku GS HVO Mostar
- Predjedniku HZ HB
- Odjel obrane , IPD

URED ZA INFORMIRANJE

ZAPOVEDNIŠTVO OZ SREDNJA BOSNA
I Z M V I T E Z
URED ZA INFORMIRANJE III OPERATIVNE ZONE

BR03: OP-5-283 / 93
Dana : 12.05.1993. godine
Vrijeme : 11:20 h

Stojic 79

- Odjel obrane Mostar (oosp. Veso Veqar)
- Svim Pom. Zap. za IPD OZ SB
- Svim press službama OZ SB
- Svim javnim glasilima HZ HB
- RTV BiH
- Večernje novine
- ZETEL
- Radio Zenica
- UNHCR
- HINA /HTV

INFORMACIJA ZA JAVNOST

Tijekom večeri muslimanske snage su provocirale na skoro svim crtama obrane.

U općini Vitez muslimanske snage otvarale su vatru iz MB.

Oko 20:00 sati djelovali su u rejonu Krčevina i Grabka minobacačima 92 mm, ispalivši nekoliko granata.

U 23:00 sati iz rejona Grbavice muslimanske snage pokušale su pješački proboj koji je odbijen.

Djelovanjem i provociranjem iz pješačkog nadružanja ranjen je Mirko Petraž u rejonu Zabilja a vatra je otvorena iz Kljaka , općina Travnik. I sinoć su zapaljene dvije hrvatske kuće.

U Kiseljaku snage MDS-a pokušale su dva pješačka napada, jedan u rejonu Badnje a drugi u rejonu Kazagića. Postrojbe HVO-a uspješno su odbile oba napada. Tom prilikom poginuo je jedan branitelj a jedan je ranjen.

U općini Travnik predstavnici muslimanskih snaga ispalili su nekoliko hitaca na položaje PZO-a i pripadnike " Travničke " brigade . A u Gučkoj Gori provocirali su iz pješačkog nadružanja iz rejona Umova po Čuklama . Srećom , bez posljedica.

U Rusovači " BROVING " je i sinoć djelovao iz sela Merdani po Stranama , a pješačka vatra otvorena je duž cijele crte obrane.

....

Na crtama obrane naspram srpske vojske nije bilo većih borbenih djelovanja. U zoni odgovornosti "111 Xp" brigade zabilježena je sporadična pucnjava, a na travničko-turbetskoj bojišnici nije bilo borbenih djelovanja.

Laži i kampanja muslimanske vojske i muslimanskih predstavnika na Hrvate i HVN se nastavlja.

Dok gosp. Alija Izetbegović poziva Hrvate i GOSP. Matu Bobana da se što prije provede Uens-Ovenov plan, onaj isti koji su hrvatski predstavnici potpisali prvi, pokazujući svijetu i Muslimanima da su za mirno rješenje i uvijek spremni za dogovor, dotle njegova vojska provodi i krši sporazum u skoro svim općinama SB i HZ HB.

Muslimanska politika i njeni predstavnici tijekom rata pokazali su svu svoju dvostranost, svoju duplu igru, u koju su sada uveli muslimanski narod, davši mu stradanje, poqibalj, smrt.

I dok puhe jedan po jedan grad u istočnoj Bosni, dok padaju žepa, Goražde, Srebrenica, dotle bratati slahunberovci koju i masakriraju Hrvate.

Hrvate koji su ih nasružali, preko čijih prostora su dovozili i dovoze hranu, dovozili i dovoze oružje.

Jučer su se zgražavali na etničko čišćenje, a sada se žepina čisti od svih naroda, osim "temeljnog".

Bit će da su temeljni i mudžahedini iz Iraka, Egipte, Sirije .... Možda i oni Muslimani iz Sandžaka, Srbije... ..

Jučer su razmjenjena tijela trojice pastelih vojnika HVN u Busovača, koji su nestali u rejonu Kula, 25.04.1993. godine i to Željko Akrap, Ante Lovrić i Marko Tomčić.

Tijela mrtvih branitelja masakrirana su. Jednomođ njih odsječena je glava, zaklani su i bez ušiju.

U ime koje borba, u ime koje istine, u ime kojeg Boga se čine takove stvari?

Muslimanski narode, možda li bar ti, ako tvoje vodje ne znaju dati odgovor na ovo pitanje.

MT /ŠV

Kucano u tri primjerka.

Dostaviti :

- 1 x Naslovu
- 1 x Ured za inf. 07 SB
- 1 x a/a

HRVATSKA REPUBLIKA HERCEGOVINA
URED ZA INFORMIRANJE

Ur. broj: 06-8-116/93
 Datum : 04. lipnja 1993.g.
 Vrijeme: 18.20

*Arhivno
 Medicinske
 Legat*

KD

- GS HVO Mostar, Odjel obrane
 I P D
- IV O.G. HVO, Sarajevo
- svim pom.zap. za IPD
- svim press-službama
- svim javnim glasilima
- MTV - HINA
- RTV BiH, Sarajevo
- "ZETEL", Zenica
- Radio Zenica
- "Večernje novine", Sarajevo

INFORMACIJA ZA JAVNOST

JP

Tijekom večeri srpska vojska djelovala je na novošeherskoj i naglajskoj bojišnici. Iz pravca Orlina djelovao je BaT sa desetak projektila po samom gradu Maglaju, a pješackim naoružanjem djelovali su po cijeloj naglajskoj bojišnici. A na Zavidovide je ispaljeno više haubičkih projektila 122 mm iz pravca Gornje Bočinke. Nije bilo poginulih ni ranjenih branitelja.

Muslimanska vojska već danima u Travničkoj općini pokušavala je isprovocirati oružani sukob sa postrojbama HVO. Provaljivanjem i istjerivanjem Hrvata iz svojih stanova postali su praksa pripadnika muslimanske vojske. A ubijanje i maltretiranje način razgovora. Da bi sinoć, oko 20.00 sati nakon stalnih postavljanja i sklanjanja punktova otvorili vatru na pripadnike HVO-e sa svoga divljeg punkta na Sliženima. Od ovoga napada muslimanske vojske poginula su dva pripadnika HVO-a i dva civila. Također su ranjene tri civilne osobe. U ovom napadu muslimanska vojska djelovala je minobacačima i BaT po civilnim i stambenim objektima. Svo hrvatsko pučanstvo iz Sližena zatočeno je u jednu kuću, a muškarci odvedeni u nepoznatom pravcu. Nakon ovoga napada muslimanske vojske Zapovjedništvo "Travničke" brigade kontaktiralo je sa predstavnicima UN-a, ECHM-a i Zajedničkog zapovjedništva. Jutro na Sliženima protječe razmjerno mirno, uz povremeno provociranje i otvaranje vatre iz pješackog naoružanja od strane muslimanske vojske. A u samom Travniku provociranja i maltretiranja Hrvata se nastavljaju.

Ono malo Hrvata što je ostalo u gradu tjera se da iseli i napusti svoje domove, svoja vjekovna ognjišta. U tom istom Travniku reda pokušavaju napraviti neki ljudi došli sa strane, koji nikako neće da shvate da je Travnik u srednjoj Bosni

bio stjecište hrvatske kulture i katoličanstva.
Travnik je stoga i centar 10. hrvatske travničke provincije.

I Hrvati Travnika i travničke provincije znat će obraniti sebe i svoje prostore.

U ostalim općinama također je bilo povremenih otvaranja vatre i provociranja na ortana obrane naspram muslimanske vojske.

U Vitezu je iz Bljivčice na Šantiće je ispaljeno nekoliko minobacačkih granata. Načinjena je znatna materijalna šteta.

U Busovači i Kiseljaku također je bilo provociranja iz pješackog naoružanja. Većih borbenih djelovanja nije bilo.

U selu Prokos, općina Fojnica, od 01.08.1993.g. zatočeni su svi Hrvati, žene, djeca i starci.
A svi muškarci odvedeni su u nepoznatom pravcu.

A u Guđoj Gori pripadnici snaga MOS-a otvorili su vatru na selo Bjane kod Rudnika i tom prilikom usmrtili su Jadranka Kurt, dvadesetogodišnjaka, a ranjen je Zdravko Kafadar.
Vatra je otvarana i na sela Grahovčice i Pokrajčice.

U Novom Travniku, nakon napada muslimanske vojske na Slimena, stanje je napeto ali mirno.

MT/VS

1 x naslovima
1 x Ured za inf. 3. OZ HVO
1 x a/a

URED ZA INFORMIRANJE
3. OZ HVO

KOMANDA "TG"

17.00^h, 05.06.1993

Zemica

7. MUSULIMANSKA
BRIGADA

STR. POV. 720/93

05.06.1993

VOJNA TAJNA

STROGO POVJERLJIVO

ZAPOVIJEST ZA NAPAD

Sekcija 1:25000 list Zemica 2-3 i Zemica 4-1 izdanje 1978 godine

1. Na pravcu napada "TG" brani se neprijatelj jačine dvije bojne (cca 400 bojovnika) u sljedećem rasporedu:

- jedna četa u rejonu Čukle
- jedna četa u rejonu Novo selo
- jedna četa u rejonu Grahovčići-Strnac
- jedna četa u rezervi u rejonu Grahovčići i ČMB 120 mm Grahovčići (površinski kop)
- MB 82 mm sa VP u Čuklana (izvor Studenac)
- Haubica kod škole u Grahovčićina.

Sa vjerovataim ciljem da upornom odbranom spriječi prodir naših snaga na pravcu Stranjani-Rebrovac-N.Selo-H.Bila i stvori uslove za protivnapad njegove rezerve.

Užurbano izvodi radove na uređenju fortifikacijskih objekata, a osjeća se i uznemirenost stanovništva u rejonu Ovnaka.

2. "TG" sastava: - 3 odreda 7.Mbbr
- odred 314 mbbr
  - četa odreda "Manevar"
  - četa 2.PDO OŠO Zemice i
  - BrAG-314.

napada u zoni: desno C.Vrh-Čukle-H.Bila, a lijevo Stranjani-G.Osojnica-Kljaci, sa sadatkom:

Jednovremenom napadom sa fronta i obuhvatom s lijeva razbiti snage neprijatelja na pravcima C.Vrh-Ušice-N.Selo, Kljaci-Strnac-Grahovčići i na pravcu Konjevići-Milike-Grahovčići, te što prije ovladati rejonom Ovnaka, odbiti protivnapade neprijatelja sa pravca H.Bila-N.Selo i Vrbice-Grahovčići-Milike, te stvoriti povoljne uslove za ovladavanje komunikacijom N.Selo-H.Bila-H.Bila.

3. Susjedi: Desno, pravcem Zaselje-Jezerci je 1/306.bbr, lijevo u rejonu Pecarnice je dio snaga 325.bbr.

4. Odlučio sam izvršiti napad glavnim snagama pravcem Vrselje-
-C.Vrh-Ušice-Čukle-Brajkovići, a pomoćnom snagama pravcem Klja-
ci-Zadanj (t.878)-Strnac (t.940)-Grahevići, sa ciljem:

U bližem zadatku ovladati linijom Čukle-N.Selo-Milika-Strnac, a
u sljedećem zadatku ovladati linijom: Brajkovići-Plavčići-Vi-
nište-Grahevići-Vrbice.

Borbeni raspored u dva ešalona, snage za art. podršku, snage PO
borbu, snage za logističko obezbjeđenje, snage za komandovanje
i vezu.

Umnoženo u 7 primjeraka

K O M A N D A N T "TG"

Dostavljeno:

- 1 x Komanda 3.Korpusa
- 1 x K-dant "TG"
- 1 x K-dant 2/7.Mbbr
- 1 x K-dant odreda 314.mtbr
- 1 x K-dant odreda "Manevar"
- 1 x K-dant 2.PDO OSO Zenica
- 1 x ONO 7.Mbbr

Amir Kubura

The stamp is circular with the text "MUSLIMANSKA" at the top and "ARMIA" at the bottom. In the center is a shield with a crescent and star. A signature is written across the stamp.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
ZAPOVJEDNISSTVO OZ
V O S
Broj:01-6-231/93
Dana:08.06.1993 g.

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV.

PREDSJEDNIK HZ H-B
gosp. Mate Boban
Načelnik GS
MOSTAR

Operativno izvješće o situaciji
u OZ SB

1. Stanje na crtama je nebitno jer je otpočeo opći napad na sve položaje HVO-a , kojih je svakim danom sve manje na području Lašvanske regije , a odnos snaga HVO spram ABiH je 1:9 za muslimane. Smatram da je započeo egzodus Hrvata Srednje Bosne , jer drugog izbora nema, sem proboja prema Rami i Gornjem Vakufu i to svih preostalih Hrvata.
2. Znamo da je ovo posljednje izvješće koje potpisujemo,mi politički i vojno najodgovornije osobe za Hrvatski narod OZ SB, koji je primoran da bježi ispred muslimanskog noža sa svojih životnih prostora , čak i nakon više od 250 poginulih, poklanih, mnoštvo ranjenih i velikog broja nestalih civila i vojnika.
3. Otvaranje koridora prema Gornjem Vakufu više nije pitanje dana nego pitanje sata i stoga tražim da se do Sebešića uputi 40 vojnika radi osiguranja koridora i prihvaćanja ovog napaćenog naroda, a ionako smo primorani probijati se prema vama.
4. Pristupit ćemo uništenju dokumentacije pa ako imate nekih dodatnih uputa , molimo vas da nam prosljedite.
5. Molimo,da izvršite sve pripreme za organizirani prihvrat prognanika.

S poštovanjem!
Zbogom iz OZ SB HVO HZ H-B!

Zapovjednik
puk.Tihomir Blaškić

tajnik HDZ RBiH
gospodin Ignjac Koštroman

dopredsjednik vlade HZ H-B
gospodin Anto Valenta

dopredsjednik HZ H-B
puk.Dario Kordić

ECV, Naziv organa	GS HVO
Predato-primljeno teleg. br.	3515
Dana	08.06. 19 93 u 14 ²⁵
TLP, TGR TLF	RRV, ŽV, Rv
Obradio:	Kanađić
	(potpis)

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATI SREDNJE BOSNE

FCP: 22. 1993. GS HVO NO
Uprimo primljeno teleg. br. 3610
Data 10. 06. 1993. u 23:40
T. P. IGP TLF RRV, ZV, Rv
Obradio: Milivoj (potpis)

pred. HZ HB gosp. Mate Boban

Pred. RH dr. Franjo Tuđman

0 Zapovjednik GS HVO
nač. gen. Milivoj Petković

Svim sredstvima pri HRTV

Pred. IO HDZ za BiH
gosp. Srećko Vučina

OPĆI PROGLAS HRVATSKOM NARODU SREDNJE BOSNE

Draga Hrvatska braćo!

Hrvatska zemlja Herceg-Bosna krvari!

Nevidena fanatička agresija fundamentalističkih islamskih muslimanskih snaga, na čelu sa takozvanim predsjednikom BiH Alijom Izetbegovićem i njegovih suradnika krvavih ruku, se ovih dana intenzivira u Srednjoj Bosni. Ruši se i uništava sve što je nemuslimansko.

Srebrenica, Žepa i Goražde su samo blijeda sjenka zločina koji se trenutno čine nad Hrvatskim narodom ovih prostora.

Ruše se Hrvatski gradovi, sela, samostani, crkve, ubijaju se civilizene, djeca, svećenici, časne sestre, vojnici HVO. Žele Hrvate izbrisati sa ovih prostora, a što nije bilo uspješno ni Turcima, niti Jugoslavlji.

To nećemo dozvoliti nikome, a ni muslimanskim mudžahedinskim džihad fanatičnim hordama, koje ruše Bosnu i Hercegovinu kao državu.

Zato, braćo Hrvati ne molimo, nego tražimo da, ako ste domoljubi Hrvati, o
ah dođete

iz svih krajeva svijeta u u obranu svojih pradjedovskih ognjišta, koja izgaraju u plamenu!

Organizirajte se i uvezite sa Glavnim Stožerom Hrvatskog Vijeća
Obrane u Mostaru.

Više ni od koga ne tražimo verbalnu podršku!

Mi, čelnici HVO-a ćemo do kraja ostati uz napućeni i prognani Hrvatski narod i dijelit ćemo zajedničku sudbinu koja je u vašim rukama.

U vašim rukama je i ključ "možda" novog Biajburga, a i naše slobode. Pomozite i napućenoj Republici Hrvatskoj, jer bez njene pomoći i velikih zasluga predsjednika Tuđmana, još prošle godine nas ne bi ni bilo.

Neka dragi Bog blagoslovi napućeni Hrvatski narod i sve nepravедno prognane sa svojih ognjišta.

Dopredsjednik HZ HB
puk. Dario Kordić

Zapovjednik OZ SB
puk. Tihomir Blaškić

Glavni tajnik HZ HB
Ignac Koštroman

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
ZAPOVJEDNIŠTVO OZ SB
IZM NOVA BILA

OBRANA
VOJNA TAJNA
STROGO POV

Dana: 14.06.1992.god.

-Predstojnik Odjela
Obrane HZ H-B
Načelnik GS HVO

Vanredno izvješće o
stanju u OZ SB
dostavlja

Veza vaša obavijest br.02-2/1-01-1039/93 od 13.06.1993.

1. Dodir sa X,Y stranama imamo po sljedećem:
  - a) Br." J.B.Jelačić" Kiseljak - pozicija Kokoska objekat- Kobiljača- Plješevac
  - b) Br."S.Tomašević" Novi Travnik Kamenjaš - Hrvatinjac
  - c) Br."Bobovac" Vareš - na ranijim već poznatim crtama po V-1
  - d) Br. 111XP Žepče - na ranijim crtama po V-1.
2. Smatram da je neizvodivo izvršiti prevoz ranjenika sa helikopterima postrojbi ABiH, a napominjem da sada imamo 115 težih ranjenika u improviziranoj Ratnoj bolnici, koju izmještamo zbog napada neprijatelja.
3. Danas gori Novi Travnik, Sebešić i Hrvati nestaju sa životnih prostora, a sinoć je završeno etničko čišćenje Kaknja i svi Hrvati su protjerani (12000) sa svojih prostora.
4. Egzodus Hrvata ulazi u završnu fazu, jer smo bez streljiva, topničkih projektila i bez prostora Sebešića, koji je jedini izlaz Hrvata OZ SB u svijet.

Dopredsjednik HZ H-B
gosp.puk. Dario Kordić

Zapovjednik OZ SB
puk.Tihomir Blaškić

Glavni tajnik HZ H-B
gosp. Ignac Koštroman

ZAPOVJEDNIK OZ SB
puk Tihomir Blaškić

ECV, Naziv organa	GS HVO MO
Predato-primljeno teleg. br.	3748
Dana	14. 06. 19 93 u 16 ⁴⁵
TLP, TGR, TLF	RRV, ZV, Rv
Obradio:	Miljko
	(potpis)

UNPROFOR

Datum i vrijeme :

24.06.1993, Četvrtak 06:13

Akt primio i obradio

gosp. S. Žižo

fu

22

Republika Bosna i Hercegovina
SSTAB VRHOVNE KOMANDE - I K M

Str. pov. 106/39-1
Zenica, 23.06.1993. godine

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Informacija o razmjeni civila
u rejonu Travnika, dostavlja-

SSTABU VRHOVNE KOMANDE - SARAJEVO
na znanje PREDSJEDNIKU PREDSJEDNISSTVA REPUBLIKE BIH

Komisija za oslobadjanje zatocnenih na bazi Sporazuma od 10.06.1993. je danas posjetila selo Skradno (opccina Busovacca) i selo Mehuricci (opccina Travnik). Tamo je utvrdjene slijedece :

1. U selu Skradno nalazi se oko 45 domacih plus oko 90 izbjeglica iz sela V. Bukovice - svi muslimanske nacionalnosti. Na prvi pogled imaju sve uslove za normalan zivot, ali su svi odreda krajnje uplasceni za svoj zivot. Prakticno zive u getu, ne mogu nabavljati potrebstine za zivot, nemaju ljekarske pomoci i uvjereni su da ce skoro biti likvidirani ako se odmah ne premjeste na neko sigurnije mjesto. Occajniccki mole da im pomognemo.

2. U selu Mehuricci nalazi se 247 civila hrvatske nacionalnosti smjessternih u fiskulturnoj sali jedne skole. Pod zastitom su vojne policije 306. brigade, ali su izlozteni smrtnoj opasnosti od strane tzv. "Brigade Smrti" sastavljene pretezzno od mudzzahedina - stranaca lociranih u neposrednoj blizini. Od gospodina Salke Bebe iz OG ZAPAD, koji je bio u nassoj pratnji, obavjesteni smo da su dan prije nasseg dolaska ovi mudzzahedini ubijali oko 50 civila u oblizznjem selu. Jedan civil je uspio prozzivjeti ovu egzekuciju i sada se nalazi medju onih 247 civila u Mehuriccima. Jedan pripadnik 306. brigade u Mehuriccima nam je u razgovoru rekao da mudzzahedini maltretiraju i lokalno muslimansko stanovnisstvo, placckaju i ubijaju. Grupa mudzzahedina je u toku nasseg boravka tamo uperila protivoklopno i pjessadijsko oruzje u snage UNPROFOR-a i jedva je odvraccena od oruzzanog incidenta.

Missljenja smo da problem mudzzahedina u tolikoj mjeri uslozznjava ionako slozzene odnose izmedju muslimanskog i hrvatskog naroda u zoni odgovornosti 3. korpusa, da bi Predsjednik Predsjednisstva Republike BIH, zajedno sa Komandantom Armije BIH trebao doći u Zenicu ili pozvati Komandanta 3. korpusa na hitne konsultacije u Sarajevo radi rjessavanja ovog problema.

Izmedju g. Salke Bebe i g. Petra Skopljaka, predstavnika HVO dogovoreno je da se sutra, 24.06.1993. izvrssi razmjena civila iz sela Skradno sa civilima sajesstanim u selu Mehuricci. Iako svjesni da je ovde rijecc o klasiccnom etnicckom ccissccenju, ali u nemoguccnosti da na drugi naccin omoguccimo zastitu ovim civilima od neposrednog unisstenja, mi ccianovi komisije smo se slozzili da se ova razmjena izvrssi, iako je to izvan mandata koji nam je odredjen Sporazumom.
Hitno trazimo Vassu saglasnost.

Clanovi Komisije za oslobadjanje zatocnenih
Ivan Negovetic
Fadil Alibedzic

Str.pob.broj: 02/810-1
Sarajevo, 28.06.1993.godine

- KOMANDI 3. KORPUSA

Neprekidan trend pogoršanja odnosa Armije RBiH i ekstremnih dijelova HVO na širem prostoru Kiseljaka, te njihova sve šira saradnja sa četnicima u napadima na snage Armije BiH upozorava na mogućnost izvođenja širih ofanzivnih dejstava na pravcu Kiseljak - Visoko i Lepenica - D.Košćan.

Situacija na prostoru Gornjeg Vakufa i Bugojna je takođe u znaku pogoršanja sukoba i priprema snaga HVO koje već posjeduju dominantne objekte radi izvođenja napada na naše snage.

U vezi gore navedenih procjena

N A R E D U J E M

1. Planirati izvođenje aktivnih borbenih dejstava na pravcu Kralupi - Kiselak, radi popravljjanja sopstvenog taktičkog položaja. Razraditi plan za zauzimanje Kiseljaka u pogodnom trenutku ako se za to ukaže prilika.

2. Izvršiti posjedanje ključnih položaja na prostoru G.Vakufa i Bugojna naspram snaga HVO, spriječiti moguća iznenađenja, biti u stalnoj gotovosti za odbijanje napada u cilju zaštite stanovništva i odbrane slobodne teritorije.

3. O preduzetim mjerama izvjestiti ovaj Stab, rok 01.07.1993.godine.

MV/JA

CV ŠVK OS RBiH
odjel za k2

Poslato: 28/06/1993 u 22:20

Hari

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
ODJEL OBRANE

Broj: 02-1-765 / 93

Mostar, 30.06. 1993 god.

U povodu novog napada muslimanskih snaga na položaje HVO i hrvatski narod u ovim krajevima, kojim se nastavlja osvajački rat započet u prostorima Srednje Bosne, predsjednik Hrvatskog vijeća obrane dr. Jadranko Prlić i predstojnik Odjela obrane Hrvatskog vijeća obrane, gosp. Bruno Stojić uputili su hrvatskom puku Herceg-Bosne slijedeću poruku:

Hrvatski narode Hrvatske zajednice Herceg-Bosne, Hrvati, naša braćo iz Republike Hrvatske i cijele diajspore,

U početku pritajene a odnedavno otvorene nakane muslimanskog čelništva i njihove vojske da svoje poraze protiv srpskog agresora i svoje povijesne frustracije nadomjestite osvajanjem povijesnih prostora hrvatskog naroda u Bosni i hercegovini potvrđuju se i u Mostaru. Rano jutros snažne muslimanske snage napale su položaje HVO u Bijelom Polju, zatim vojarnu "Tihomir Mišić", te samu crtu u gradu. Scenarij je potpuno isti kao i u Travniku, Kaknju, Vitezu, Busovači. Napadaju se položaji HVO, ubijaju i teroriziraju civili, zatiru tragovi hrvatskog roda i poroda. Opstojanost Hrvata u BiH je ugrožena. Kao narod, moramo braniti svaki naš dom, svako ognjište i svaku crkvu. Moramo u obranu ako hoćemo opstati gdje smo rođeni mi, naši očevi i naši preci. Jer iza muslimanskih vojnika, među kojima je i dosta mudžahedina i stranih plaćenika, ostaju samo grobovi, srušene kuće i minirane crkve.

Braćo Hrvati, u ovom sudbonosnom trenutku za naš narod samo nas najviše domoljublje i uzvišeni ciljevi hrvatske opstojanosti svugdje gdje smo stoljećima gradili svoje domove, mogu održati.

Ujedinimo sve naše snage, iz svakog hrvatskog sela, svakog hrvatskog mjesta, iz cijele naše Herceg-Bosne radi zaustavljanja muslimanske agresije. Hrvati Širokog Brijega, Posušja, Čitluka, Gruda, Livna, Tomislavgrada, Čapljine, Stoca i drugih općina HZ H-B, Mostar je bio i ostao hrvatski grad. I među- narodni čimbenici su Mostar predodredili za glavni grad svih hrvatskih prostora u Bosni i Hercegovini.

d) Sredstvima informiranja

PREDsjednik
HVO HZ H-B
Dr. Jadranko Prlić

PREDstojnik
ODJELA OBRANE HZ H-B
Bruno Stojić

Nova muslimanska agresija na Mostar uvjetuje i promjenu okolnosti života, ponašanja i djelovanja vojnog i civilnog ustroja na ovim prostorima.

Sukladno ovlastima i novonastaloj situaciji, predstojnik Odjela obrane HVO HZ H-B g. Bruno Stojić izdaje slijedeću zapovijed:

1. Svi vojni obveznici sa područja Herceg-Bosne, bez obzira gdje se trenutno nalaze, moraju se javiti Uredima za obranu matične općine, odnosno u svoje postrojbe, i to u roku od naredna 24 sata.
2. Izričito se zabranjuje rad svih ugostiteljskih objekata, te točenje pića na javnim mjestima u periodu od 0 do 24 sata.
3. Uvodi se policijski sat u svim općinama HZ H-B u vremenu od 21 sat uveče do 6 sati ujutro, a u gradu Mostaru od 20 sati uveče do 6 sati ujutro. Gradani se obavezuju na strogo poštivanje policijskog sata a nadležni organi vojne i civilne policije dužni su protiv prekršitelja poduzimati mjere iz svojih ovlasti.
4. Dozvoljava se samo rad trgovina prehrambenih proizvoda a sve druge trgovine, odjeli robnih kuća imaju biti zatvoreni do povlačenja ove zapovijedi.
5. Zabranjuje se obavljanje svih vrsta poslova fizičkim i pravnim licima koja nisu regulirala svoj status u Uredu obrane matične općine.

Za realizaciju zapovijedi odgovorna su sva pravna i fizička lica na koja se zapovijed odnosi dok će nadzor obavljati civilna i vojna policija.

Dostavljeno:

- a) svim predsjednicima HVO općina
- b) svim Uredima za obranu općina
- c) Zapovjedništvu Vojne policije i upravi civilne policije
- d) Sredstvima informiranja

P R E D S J E D N I K

HVO HZ H-B

Dr. Jadranko Prlić

P R E D S T O J N I K

ODJELA OBRANE HZ H-B

Bruno Stojić

Ur.broj: 21-7-270/93
Vitez, 17.07.1993.g.

dostaviti:

- svim međunarodnim čimbenicima
- na znanje: puk. Tihomir Blaškiću
- na znanje: GS HVO Mostar

PROSVJED

Europska i svjetska javnost, sve značajnije europske i svjetske vlade i drugi značajni čimbenici OPTUŽUJU HVO I HRVATE BIH ZA NEVOLJE DRŽAVE BIH, ZA STRADANJA MUSLIMANSKOG NARODA (!), ZA ETNIČKO ČIŠĆENJE MUSLIMANA !!). Na osnovi kojih praktičnih ponašanja, na osnovi koje dugoročne politike, na osnovu kojih i kakovih argumenata?

U žetku:

1) Hrvati Bosnu i Hercegovinu smatraju svojom domovinom. To jeste povijesna činjenica, a to su dokazali i referendumskim "da" suverenosti BiH;

2) Hrvati su se prvi oduprli agresiji na BiH;

3) Hrvati su prvi potpisali i prvi bili spremni praktično sprovesti Vance-Owenov plan;

4) Hrvati su prvi pustili sve zatočenike po načelu "svi za sve";

5) Hrvati su prvi potpisali i podržali sporazum o humanitarnim konvojima i slobodnom kretanju međunarodnih organizacija i postrojbi pod kontrolom HVO-a itd., itd.;

Dakle, koji su argumenti da se Hrvate proglasi agresorom, koji osvaja muslimanske prostore i čak vrši etnička čišćenja Muslimana?

Što se, u međuvremenu, doista događa? Prvenstveno Hrvatima Srednje Bosne?

Od 28.000 Hrvata Travnik, tamo ih je, po optimistima, ostalo iz dva jedne i dvije tisuće! Gdje su ostali (25.000 - 26.000)? Zna li Vi, gospodo? I zbog čega ih nema u njihovom Travniku? Zašto je od Hrvata prazno, opljačkano, porušeno i djelomično spaljeno 38 hrvatskih sela Travnik? Tridesetosam, gospodo! Zna li Vi - zašto? Tko je bio agresor i etnički "čistač"?

Što je s Hrvatima Zenice, gospodo? Tamo ih je bilo blizu trideset tisuća! Koliko ih je sad tamo, te tko je i gdje otjerao najveći dio? (Procjena: Oko 15.000 ljudi je u Zenici pod srednjovjekovnim uvjetima života). Gdje je brigada HVO "Jure Francetić"? Tko ju je razbio i protjerao sa zeničkih prostora? Je li ona jedna jedina možda bila agresor na Zenicu, na Muslimane Zenice i na desetke tisuća vojnika A BiH?

Tko je tu bio agresor i etnički "čistač"?

Koliko je Hrvata u Kaknju danas? I gdje je njihovo najveći dio od 15.000? Gdje je brigada HVO "Kotromanić" i tko ju je razbio? Tko je tu bio agresor i etnički "čistač"?

Koliko je hrvatskih naselja u općinama Novi Travnik, Vitez i Busovača u rukama tzv. Armije BiH i gdje je hrvatsko pučanstvo iz ovih naselja? Tko ih protjera i zašto, te TKO JE TU AGRESOR I ETNIČKI "ČISTAČ"?

Gospodo, pogledajte (to je vrlo jednostavno) kartu Srednje Bosne i raspored vojnih snaga tzv. Armije BiH i HVO! Što se tu, iz dana u dan, događa? TKO TU, DNEVNO, ZAUZIMA, OSVAJA PROSTORE, NASELJA, GRADOVE? TKO TU NAPADA A TKO SE BRANI? TKO TU PROTJERUJE NAROD, A TKO JE IZBJEGLICA I PROGNANIK?

Noćas su iz općine Fojnica protjerani Hrvati. Znete li to? Svakako!
No, tko ih protjera, te Grad i naselja očisti od hrvatskog puka i malobrojnih postrojbi HVO? Pa, u Fojnici su Hrvati bili u relativnoj većini! Tko je tu agresor i etnički "čistač"?

Što je sa Žepčem? Da li je tamo jedna jedina brigada HVO agresor na desetak muslimanskih brigada? Je li to moguće?

A koja je općina i koji hrvatski prostor na redu? Možda Vareš sa hrvatskom većinom, već okružen tzv. Armijom BiH iz pravca Visokog, Zenice, Kaknja, Breze? Da li će i tamo jedna jedina brigada HVO biti proglašena agresorom na višestruko brojnije muslimanske postrojbe? Ili će to biti Busovača, jer MOS sad ima "viška" brigada nakon osvajanja Fojnice?!

Što se desilo sa spomenicima povijesti, duha i religije hrvatskog naroda u ovim krajevima? Stoljetni samostani i životni simboli tisućljetnog trajanja Hrvata ovdje su demolirani...kao npr. Guča Gora, oskrnavljeni...kao Kraljeva Sutjeska. I grad Bobovac gdje su stolovali hrvatski kraljevi ove zemlje. U nekim od ovih svetišta tzv. Armija BiH je locirala svoje vojne komande! Je li to prilog europskoj civilizaciji?

Što se radi i kako se postupa s hrvatskim življem, a posebno intelektualcima preostalim u gradovima očišćenim od Hrvata? Tamo inženjeri, glazbenici, liječnici i drugi metu gradske ulice, a hrvatski profesori su "promovirani" u čistače školskih prostora!

Gospodo!

Pretpostavljamo da ste, za događanja ovdje, PRVI I OSNOVNI IZVOR INFORMACIJA EUROPSKOJ ZAJEDNICI, VIJEĆU SIGURNOSTI, i naravno, Vašim matičnim vladama.

Na osnovu tih informacija Europa i Svijet grade svoj politički i praktični odnos prema svim akterima krvave bosanske drame! Na osnovi tih informacija najmoćnije svjetske udruge i, skoro bez izuzetka, najmoćnije europske i svjetske vlade - FORMIRALE SU SVOJE UVJERENJE DA JE (U BIH) HVO I HRVATSKI NAROD AGRESOR NA MUSLIMANE, TE DA OSVAJA NJIHOVE PROSTORE I DA IH ETNIČKI ČISTI! ! !

Je li moguće, gospodo, da se iz realnog stanja ovdje izvedu ovakovi zaključci? Izgleda - JESTE! I vidimo - jeste.

Cijela svjetska javnost o tome govori!

Na žalost i sramotu!

Pa, dozvolite, gospodo, a kojim ste to argumentima potkrijepili vaše izviješća međunarodnim udrugama i Vašim vladama? Gdje su ti pretežno muslimanski prostori na koje je HVO udario, na koje gradove i naselja je HVO izvršio agresiju, s kojih je to pretežno muslimanskih prostora HVO protjerao i etnički očistio muslimanski živalj? Tko se, iz dana u dan, (HVO ili ABiH) sabija na sve uži i uži prostor Srednje Bosne što Vi gledate i vidite vlastitim očima i cijenenom pameću? Sasvim je očito da ste u imenovanju agresora i etničkog "čistača" progriješili imena krivca - uzročnika.

Tko hoće ovdje nepristrasno posmatrati, analizirati, na osnovi toga zaključivati i informirati nadležne organizacije i svjetske vlade, taj, jednostavno, mora VIDJETI:

1) Prognani ili izbjegli pred srpskom agresijom, Muslimani su, svojom vojnom silom (A BiH) odlučili: VOJNO UNIŠTITI HVO, TE ETNIČKI OČISTITI SVE HRVATSKE PROSTORE I SREDNJOJ BOSNI I TU NASELITI VELIKE MASE MUSLIMANSKIH CIVILA IZ DRUGIH DIJELOVA BOSNE! Taj cilj "A BiH" ostvaruje! Pa to je očito!

2) Srpska strana u BiH se više godina pripremala za rat s čvrstim ciljevima OSVAJANJA VELIKIH PROSTORA SAMO ZA SEBE I NJHOVOG ETNIČKOG ČIŠĆENJA OD NESRPSKOG ŽIVLJA.

Muslimanska strana se dulje od godinu dana pripremala kako će i gdje će nadoknaditi od Srba zauzete prostore. To sad provodi u agresiji na Hrvate Srednje Bosne!

Hrvati su, od početka rata, držali nužnim i mogućim političko rješenje problema i budućnosti BiH, i tako držali stranu međunarodnim čimbenicima, što se praktično potvrđivalo cijelo ovo vrijeme.

NAKON SVEGA - OTKUD STAV SVIJETA DA SU HRVATI I HVO AGRESORI I STRANA KOJA ETNIČKI ČISTI MUSLIMANE? Jedino što molimo međunarodne čimbenike jeste DA NAM OVO ARGUMENTIRANO OBJASNE!

Ovo je, kao što i sami vidite, doista ključni tren s pitanjem: MOGU LI HRVATI IZDRŽATI AGRESIJU I MOGU LI OPSTATI NA OVOM PROSTORU? FIZIČKI I DUHOVNO? I JESU LI OSUĐENI NA NESTANAK? TREBA LI, MOŽDA, HVO POLOŽITI ORUŽJE PRED "ARMIJOM" BiH I TREBA LI HRVATSKI NAROD PRIHVATITI SUSTAV DRŽAVE I VLASTI IZ SREDNJEG VIJEKA I ISLAMSKOG FUNDAMENTALIZMA, ODREĆI SE SVOJE POVFIJESTI, TRADICIJE, KULTURE I -

BUDUCNOSTI?

A zatim: ŠTO PREDSTAVNICI MEĐUNARODNIH UDRUGA, EUROPSKIH I SVJETSKIH VLADA NAMJERAVAJU DALJE ČINITI OVDJE? Hoće li se blagonaklonost ili nespремnost u zaustavljanju velikosprске agresije i na Hrvate i na Muslimane BiH ponoviti i kod agresije muslimana BiH na Hrvate BiH? Sa jednom dodatnom i apsolutno krivom tezom da su ovi posljednji i krivci i agresori i entički "čistači"?

Hrvati su za suradnju ali nisu za ponižavanje i čekanje da im se žlicom ponudi pomoć i da im se za sve patnje i stradanja kaže "ŽAO NAM JE!"

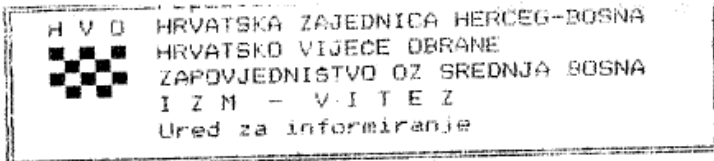
Da li ćete nam pomoći to ovisi o vama. Mi smo tu za suradnju i da vam omogućimo da obavljate Vaše zadaće, u cilju sagledavanja realnog stanja na terenu.

ČASNIK ZA VEZU SA UN-om
OZ SB

Darko Gelić

DOSTAVITI:

- Puk. A.D.A. Duncan
zapovjednik Britanskog bataljuna UN-a
- Glavni stožer UN-a za BiH, Kiseljak
- Europska promatračka misija, Zenica
- Visoko povjereništvo UN-a za izbjeglice
- Međunarodni komitet Crvenog križa

U21-4
U21-5
U4

Ur.broj: 08-7-401/1/93
Dana: 23. srpnja 1993
Vrijeme: 14.00 sati

65 HVO MOSTAR, Odjel IPD-a
Gosp.Veso Vegar,
Ured za informiranje #2 #B

385

INFORMACIJA

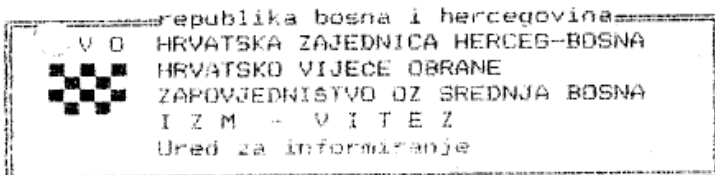
TIJEKOM AGRESIJE MUSLIMANSKE VOJSKE NA FOJNICU UBIJENA SU 33 HRVATA:

- U GRADU JE ZATOCENO 212 HRVATA;
- U SPECIJALNOJ BOLNICI U FOJNICI NALAZI SE 80 BOLESNIKA OBOLJELIH OD MIOPTIJE.
- POTPUNO JE ISELJENO I OPLJACKANO 22 HRVATSKA SELA;
- 22.07.1993.G. SNAGE MOS-A PRESJEKLE SU VODOVOD KOJI NAPAJA SELA BAKOVIĆE I BOJEVIĆE, TAKO JE ZAUSTAVLJENA VODA I ZA ZAVOD ZA MENTALNO RETARDIRANA LICA U KOJEM JE SMESTENO 520 STICENIKA;

NT/V5

- 1 x naslovu
- 2 x Ured
- 1 x a/a

* URED ZA INFORMIRANJE *
* * 23. 07. HVO * *

Ur.broj: 08-7-41/2/93
Dana: 23.07.1993
Vrijeme: 14.00

uredu za informiranje
K I S E L J A K

UPIT

MOLIMO VAS DA NAM KAZATE ŠTO JE SA FRA STIPANOM BULJAN IZ KRESEVA,
TE ŠTO JE SA KRAJČIĆEM IZ BAKOVIĆA I ILIJOM TROGRANČIĆ IZ FOJNICE.
ZA NJIH PITA DR. SAMULIĆ IZ SPLITA.

URED ZA INFORMIRANJE
SREDNJA BOSNA

POSTAVITI I GLAVNOM STOŽERU ZA UN U KISELJAKU!

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA
HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
ZAPOVJEDNIŠTVO OZ SREDNJA BOSNA

V I T E Z

Ur.broj: 21-7-270/1/93

Vitez, 26. srpanj 1993.g.

Ž U R N O ! Ž U R N O !
- na ruke: gosp.MATE BOBAN
Predsjednik HZ H-B
- Gosp. Buthros Buthros Galli
Generalni tajnik Ujedinjenih naroda
- Vijeću Sedmorice
- svim međunarodnim udrugama
na području BiH
- na znanje: GS HVO

P R O M E M O R I A

Prizivamo Vaše sjećanje na dokument "Prosvjed" (dne 14. srpnja 1993.g. pod brojem 21-7-270). Na ovaj nastavak dokumenta "Prosvjed" odlučili smo se pod teškom presijom krvave realnosti u kojoj se borimo (krajnjim naporima) za fizički i duhovni opstanak u nacionalnom, kulturnom i civilizacijskom smislu! I vojničkom - naravno!

Želimo skrenuti Vašu pozornost, potaknuti Vaš dobar sluh za stvarnost, Vaš civilizacijski osjećaj za istinu i pravednost, te animirati Vašu ogromnu moć i utjecaj što ga imate KAKO BI IH UPOTRIJEBILI DA NAM POMOGNETE OPSTATI OVDJE! Na vlastitom, a ne tuđem prostoru i vremenu. U svojim naseljima, u svojim domovima, uz svoje religijske, kulturne i povijesne svetinje. Konačno - u našoj domovini - BiH!

(Stanju stvari ovdje ponudit ćemo argumente koje imamo, ili, pak, procjene do kojih smo uspjeli stići, koje - sigurni smo - UKAZUJU NA PRIRODU RATA U SREDIŠNJOJ BOSNI, NA AGRESORA I CILJEVE MU! (Spomenute u prosvjedu).

Nažalost, zbog opstrukcije MOS-a, djelomično i zbog izostanka Vaše pomoći, zbog naših vlastitih propusta, te ratnih operacija ovdje - za sve što bi željeli reći nedostaje egzaktnih podataka, pa će se operirati i procjenama s visokim stupnjem vjerojatnoće.

- I GRADOVI I NASELJA (u kojima su, u OZ HVO Srednja Bosna, Hrvati živjeli u apsolutnoj ili relativnoj većini, ili pak ona u kojima su i povijesno i koliko jučer živjeli u rešpektirajućem broju:
- a) Gradovi i naselja na prostoru neostvarene Desete provincije (OZ HVO SB)
- 1) U siječnju napadnuta općina Busovača. (Solidna hrvatska većina). Jedna jedina brigada - "Nikola Šubić Zrinski" - brani se (od vremena do vremena) od napada 6 MOS-ovih brigada. OKUPIRANO, te djelomično razrušeno i spaljeno, SEDAM HRVATSKIH NASELJA. Napadi MOS-a traju!

.....

2) U travnju napadnuti hrvatski prostori općine Vitez (solidna hrvatska većina). Jedna brigada - "Viteška" - pravi otpor brojnijim formacijama MOS-a, koje su okupirale dio Grada i razrušile (djelomično) više hrvatskih sela. Napadi MOS-a traju i pojačavaju se!

3) U lipnju (po treći put) napadnuta općina Novi Travnik (sa solidnom hrvatskom većinom). Jedna formacijski prepolovljena brigada - "Stjepan Tomašević" - brani se od višestruko brojnijeg napadača. MOS OKUPIRAO te djelomično razrušio i spalio, 17 HRVATSKIH SELA! Polovica brigade, da ne bi ostala u okruženju, izvukla se preko teritorije pod srpskom kontrolom(!). Napadi MOS-a traju i pojačavaju se.

4) U siječnju napadnuta općina Kiseljak (predominantna hrvatska većina). Opet, jedna brigada - "Ban Josip Jelačić", sa dvije bojne - brani se od višestruko brojnijeg napadača. MOS OKUPIRAO I djelomično razrušio i spalio 1 HRVATSKIO NASELJE. Napadi MOS-a traju i pojačavaju se!

5) Općina Kreševo (s apsolutnom hrvatskom većinom) napadnuta u lipnju, kad su pale iluzije tamošnjih Hrvata da se popuštanjem može sačuvati mir. Ovaj prostor brani samo jedna bojna brigade "Ban Jelačić". MOS OKUPIRAO, te djelomično razrušio i spalio PET HRVATSKIH NASELJA. Napadi MOS-a traju!

6) Općina Fojnica (s otprilike jednakim brojem Muslimana i Hrvata) napadnuta tijekom srpnja. Nadmoćnim snagama MOS-a suprotstavila se jedna jedina bojna HVO-a. MOS OKUPIRAO te djelomično porušio i spalio 23 HRVATSKA SELA I GRAD FOJNICU!

7) Na kraju: Travnik: Nesuđeni glavni grad Desete provincije s približno istim brojem Hrvata i Muslimana. O Travniku, preporučam, pročitajte ponovno dokument "Pro Memoria" (dne 10. svibnja 1993, pod brojem 01-360/93), upućen Vama iz brigade "Travnička" uz moju suglasnost. O Travniku će biti još riječi. No ovoga puta: Brojčano premoćnoj sili MOS-a oduprla se brigada "Travnička" i brigada u formiranju - "Frankopan". MOS OKUPIRAO, te djelomično porušio i spalio 38 HRVATSKIH SELA i nekad zajednički GRAD! Polovica brigade "Travnička", da bi od okruženja i uništenja sačuvala ljudstvo, izvukla se preko teritorije pod srpskom kontrolom(!)

b) Ostali gradovi i naselja u zoni HVO Srednja Bosna:

1) U općini ZENICA sa značajnim udjelom hrvatskog pučanstva (oko 25 000), masakrom pratilaca i uhićenjem zapovjednika brigade "Jure Francetić" počeo opći napad (travanj) na jednu jedinu brigadu HVO ("Francetić") i hrvatski puk Zenice. MOS OKUPIRAO, te djelomično razrušio i spalio 23 HRVATSKA SELA I HRVATSKI DIO GRADA. U Zenici više nema HVO-a niti otpora preostalih Hrvata.

.....

2) Općina KAKANJ (sa velikim udjelom hrvatskog puka) napadnuta u lipnju. Jedna jedina HVO brigada - "Kotromanić" - napadnuta (i razbijena) od većeg broja MOS brigada. MOS OKUPIRAO i djelomično porušio i spalio 30 HRVATSKIH NASELJA I HRVATSKI DIO GRADA. U Kaknju više nema HVO-a niti otpora preostalih Hrvata.

3) Uz Zavidoviće, općina ŽEPČE (s podjednakim brojem Hrvata i Muslimana) i kao otok u muslimanskom moru napadnuta krajem lipnja.

Jedna jedina HVO brigada ("111 xP") brani se (od vremena do vremena) od napada osma MOS brigada. Napadi MOS-a traju i pojačavaju se!

4) Na hrvatskom području, USORA i "110-ta Usorska" brigada bila je i ostaje odlučujuća snaga na tom prostoru u zaustavljanju srpske agresije. DUBOKO SMO ZABRINUTI ZA SUDBINU I NAŠE VOJSKE I NAŠEG NARODA - u narednom vremenu (bilo od Srba ili od MOS-a).

5) Općina VAREŠ (s apsolutnom hrvatskom većinom) OKRUŽENA postrojbama II i III Korpusa. Prve MB granate MOS je već ispalio na hrvatska naselja i pozicije HVO-a. Pitanje je trenutka općeg napada MOS-a. Što će tad biti s jednom jedinom HVO brigadom ("Bobovac") i sa hrvatskim narodom?

S A Ž E T A K:

- MOS napao 10 gradova i općina s većinskim ili velikim udjelom Hrvata;
- MOS apsolutno OKUPIRAO ČETIRI GRADA (Travnik, Fojnica, te Zenica i Kakanj) te okupirao, djelomično porušio, spalio i ETNIČKI OČISTIO 153 HRVATSKA NASELJA, s izgledom da se to dogodi Varešu, području Usore, Žepču, Zavidovićima...)
- MOS-ovi napadi traju i pojačavaju se!

I POMENA:

Kad smo govorili o selima - naveli smo SAMO ETNIČKI POTPUNO HRVATSKA SELA!

II SUDBINA HRVATSKOG CIVILNOG PUČANSTVA

Zbog važloga navedenih u početku dokumenta, dajemo samo neke primjere s čvrstim argumentima ili, pak, procjene s visokim stupnjem vjerojatnoće.

- 1) Svo hrvatsko pučanstvo i okupiranih hrvatskih gradova i naselja, te naselja s mješovitim živiljem IZBJEGLO ILI PROTJERANO. SVA SELA (oko 200 od čega 153 čisto hrvatska) i tri grada ETNIČKI SU ČISTA OD HRVATA!
- 2) Veliki broj Hrvata spas od smrti potražio na "trećoj" strani (!) čiju je vojsku HVO Srednje Bosne praktično SAM spriječio u osvajanju svih ovih prostora.

Charles R. Shrader

MUSLIMANSKO-HRVATSKI
GRAĐANSKI RAT U
SREDNJOJ BOSNI

Vojna povijest 1992.–1994.

S engleskoga preveo

Zoran Bošnjak

Golden marketing – Tehnička knjiga
Zagreb, 2004.

Uvod

U listopadu 1992. godine Jajce, važan grad sjeveroistočno od Travnika na glavnoj cesti za Banju Luku, bio je pod opsadom Armije bosanskih Srba (ABS), već gotovo pet mjeseci. Zajedničke snage Hrvatskog vijeća obrane i vojnika Armije Bosne i Hercegovine branile su grad i njegove dvije važne elektrane. Opskrbljivanje je išlo iz Travnika, uskim krivudavim koridorom dugim tridesetak kilometara, kroz područje koje su nadzirali Srbi. Pojačanja, hrana, streljivo i druge životne potrepštine dovoženi su kamionima, obično noću. Neprekidno pod paljbom, noćni su se konvoji probijali iz Travnika tom lošom cestom kroz teški planinski teren, jedva dostatni da održe na životu opsjednuti garnizon u Jajcu i civilno stanovništvo. Prvi krajiški korpus Armije bosanskih Srba 27. listopada 1992. godine odlučio je okončati opsadu Jajca općim napadom kojemu je prethodilo nekoliko zračnih udara. Idućeg dana branitelji Jajca iz redova HVO-a evakuirali su svoje bolesne i ranjene, zajedno s civilnim hrvatskim stanovništvom, prije nego što su te večeri napustili grad. Ubrzo su za njima krenuli i muslimanski vojnici i civili kad je, 29. listopada, Armija bosanskih Srba ušla u grad i počela program „etničkog čišćenja“ koje je dovelo do „najvećeg i najnesretnijeg pojedinačnog egzodusa“ tijekom rata u Bosni i Hercegovini.¹

Mnogima od trideset tisuća izbjeglica koji su pobjegli preko planina ili niz tada poznatu „Vijetnamsku cestu“ prema relativnoj sigurnosti Travnika to nije bio prvi put da su bili natjerani u bijeg pred Armijom bosanskih Srba. Mnogi su i ranije bježali u Jajce iz Banje Luke,

¹ Edward Vulliamy, *Seasons in Hell: Understanding Bosnia's War*, str. 179-180.

Prijedora, Sanskog Mosta, Kotor Varoši i ostalih gradova i sela u području Bosanske krajine. Vojnici HVO-a i hrvatske izbjeglice koji su napustili Jajce najvećim su se dijelom spustili do relativne sigurnosti Hercegovine ili čak do same Hrvatske. S druge strane, oko dvadeset tisuća muslimanskih izbjeglica nije imalo kamo i stoga su ostali u Travniku, Novom Travniku, Vitezu, Busovači ili u selima nedaleko Bi- le i Zenice. Usred uzajamnih optužbi zbog napuštanja obrane grada, i HVO i ABiH bili su prisiljeni nadoknaditi velike vojne štete koje su pretrpjeli, dok su njihove civilne vlasti bile suočene s problemima koje je izazvao veliki priljev izbjeglica u područje srednje Bosne.

U tome je ležalo sjeme nadolazećeg sukoba. Za vladu Alije Izetbegovića muslimanski izbjeglice iz Jajca bili su istodobno i problem i prigoda. Problem je bio gdje ih smjestiti. Prigoda je bila vojna: veliki broj muškaraca u dobi za vojsku, dobro motiviranih za osvetu protiv Srba i jednako spremnih krenuti i na Hrvate, osiguravao je izvorište iz kojeg je ABiH mogla popuniti postojeće postrojbe i osnovati nove pokretne postrojbe koje bi mogle poduzimati ofenzivne akcije. Do kraja 1992. nedostatak uvježbanih i motiviranih pokretnih postrojbi za napadaj- ne operacije onemogućavao je ABiH da pokreće stalne ofenzivne akci- je – protiv ABS-a ili bilo koga drugoga.² Međutim, priljev izbjeglica iz Jajca, zajedno s velikim brojem izbjeglica vojne dobi iz istočne Bosne, i dolazak fundamentalističkih muslimanskih boraca (mudžahedina) iz inozemstva, omogućili su ABiH-u da osnuje takve pokretne postrojbe i da prvi put počne razmišljati o velikim ofenzivnim akcijama.³

Tako je, suprotno uobičajenom prihvaćenom mišljenju, upravo pad Jajca krajem listopada 1992. – a ne objavljivanje dijelova Vance-Owe- nova mirovnog plana u siječnju 1993. – ubrzao muslimansko-hrvatski sukob u srednoj Bosni. Muslimani su imali i sredstva i motive da uda- re na svoje donedavne saveznike. Vance-Owenov mirovni plan, podu- prt od Ujedinjenih naroda, predložio je podjelu Bosne i Hercegovine na deset provincija, od kojih bi u svakoj – osim u onoj oko Sarajeva –

² U obliku u kojem je postojala krajem 1992. ABiH je bila gotovo isključivo sastavljena od postrojbi ustrojenih po obrascu bivše Teritorijalne obrane JNA. Njezine su postroj- be u načelu bile vezane uz određeno područje i nisu bile „pokretne“ u smislu mobil- nosti američke ili britanske pješačke bojne (tj. spremne djelovati izvan neposredne blizine svojeg domicilnog položaja).

³ Zloglasna Sedma muslimanska motorizirana brigada, sastavljena djelomice od mu- džahedina i glavne napadačke postrojbe ABiH-a, utemeljena je 17. studenoga 1992., dok su 17. i 27. krajiške brdsko-planinske brigade bile osnovane od muslimanskih izbjeglica u Hrvatskoj, u studenome 1992. i lipnju 1993., te zatim prebačene u Bosnu i Hercegovinu.

prevladavala jedna od triju glavnih etničkih skupina. Detalji plana bili su obznanjeni u prosincu 1992. godine, a karte tog plana objavljene su sljedećeg mjeseca. Opće je prihvaćen, premda pogrešan, argument da je muslimansko-hrvatski sukob u srednjoj Bosni izbio zbog toga što su bosanski Hrvati prerano i nemilosrdno nastojali primijeniti plan u onim provincijama srednje Bosne koje im je plan dodjeljivao.⁴ Međutim, taj argument počiva na pogrešnom *post hoc propter hoc* razmišljanju, bez uvjerljiva činjeničnog dokaza glede sredstava, motiva i mogućnosti. Osim toga, taj argument ne uzima u obzir vrijeme potrebno za planiranje i provedbu ofenzivne kampanje. Otvoreni sukob između Muslimana i Hrvata u srednjoj Bosni izbio je 14. siječnja 1993., samo dva dana nakon što je u Ženevi dovršena kantonalna karta Vance-Owenova mirovnog plana, ali zato dva i pol mjeseca nakon pada Jajca.

S druge strane, vremenska i uzročna povezanost masivnog priljeva muslimanskih izbjeglica u srednju Bosnu nakon pada Jajca i izbijanja muslimansko-hrvatskog sukoba posve je jasna. Remetilačka prisutnost tih izbjeglica u gradovima i selima srednje Bosne, njihovo uključivanje u nove pokretne ofenzivne postrojbe ABiH-a i žurna potreba da im se nađe životni prostor dobro su poznate i općeprihvaćene činjenice. Njihovu ulogu katalizatora muslimansko-hrvatskog sukoba istaknuli su Franjo Nakić, bivši načelnik stožera Operativne zone Srednje Bosne HVO-a, te mnogi drugi svjedoci pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju u Haagu. Kao što je Nakić izjavio, „lokalni Hrvati i Muslimani nikada ne bi ušli u sukob da nije bilo priljeva tih izbjeglica koji su za sebe tražili prostor, nakon što su svoj izgubili u zapadnoj i istočnoj Bosni”,⁵

⁴ Neutemeljena ocjena da je do muslimansko-hrvatskog sukoba u srednjoj Bosni došlo zbog ustrajavanja Hrvata na brzom primjeni Vance-Owenova plana pojavila se već u početku sukoba. Naprimjer, potpukovnik Robert A. Stewart, zapovjednik UNPROFOR-ove bojne u Lašvanskoj dolini, zabilježio je u svoj dnevnik da je pobočniku princa od Walesa prenio svoje uvjerenje da "HVO izaziva probleme kako bi Muslimane natjerao da prihvate Ženevski plan" (Stewartov dnevnik, 29. siječnja 1993. sec. 3, 12, KC D56/1 i KC D104/1). Istu su ocjenu širili i novinari (npr. Peter Maas u članku *Love Thy Neighbor: A story of War*, 2786); humanitarne organizacije (npr. Helsinki Watch u *War Crimes in Bosnia-Herzegovina*) te u drugim zapadnim publikacijama (npr. Jane's Information Group, "Jane's Bosnia Handbook", dio 2, 3-4).

⁵ Franjo Nakić, svjedočenje na suđenju Kordiću i Čerkezu, 13. travnja 2000. Nakić je bio načelnik stožera OZSB-a HVO-a od prosinca 1992. do prosinca 1996.

CENTAR VEZE SVK - Odjeljenje za Kripto Zastitu
SARAJEVO

Datum i vrijeme:
13.08.1993, Petak

10:03

Izvorni fajl: FAAM
Akt prijelo i obrat

K-daut

[Signature]

ARMIJA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINA
KOMANDA 3. KORPUSA
Str.pov.br.05/900-90
Zenica, 12.08.1993. godine

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

org. mob. uprava

uložen se HITNO

(organizovati u privremenu formaciju, razmisliti tako)

Formiranje odreda od
stranih državljana, prijedlog

SVK OS R BiH

Na osnovu ukazane potrebe o organizaciji i upotrebi dobrovoljaca - stranih državljana kao i njihovog pismenog zahtjeva komandi 3. korpusa, a na osnovu Vaseg ovlastenja br. 1/297-54 od 23.07.1993. godine, d o s t a v l j a m o

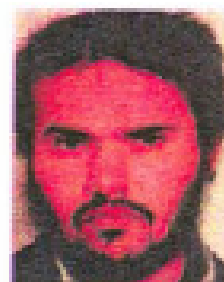
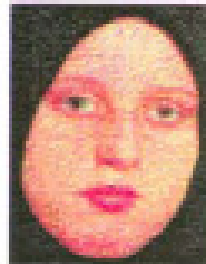
P R I J E D L O G

1. Sve strane državljane - dobrovoljce u Armiji R BiH sa područja zone odgovornosti 3. korpusa organizovati u odred. Prijedlog formacije ove jedinice dostaviti čemo u što kraćem roku.
2. Mobilizacijsko zboriste ovog odreda bilo bi u s. Mehuric, SO Travnik.
3. Naziv odreda je "ELMUDZAHIDIN", a brojnu oznaku i broj VJ odredit će stab VK.
4. Logisticko obezbjeđenje regulisat će organi logistike 3. korpusa.
5. Molimo za hitnost.

PM/PM

Dostavljeno
- SVK OS R BiH
- Arhiva OK

K O M A N D A N T
Enver Hadzihasanovic

116

Str. pov. br.: 14/75-86
Sarajevo, 13.08.1993. godine

Predmet: formiranje odreda "ELMUDŽAHIDIN"
u zoni odgovornosti 3. Korpusa, naređenje. -

KOMANDI 3. KORPUSA

Na osnovu odluke Predsjedništva R BiH o organizaciji oružanih snaga R BiH broj 02-011-461/92 od 04.07.1992. godine, a na zahtjev Komande 3. Korpusa str. pov. br. 05/900-90 od 12.08.1993. godine,

N A R E D U J E M

I ORGANIZACIJSKE PROMJENE

1 FORMIRANJE

U zoni odgovornosti 3. Korpusa FORMIRATI odred "ELMUDŽAHIDIN" po prijedlogu formacije koju ste obavezni dostaviti ovom Štabu na odobrenje. Novo formiranom odredu dodjeljuje se brojni naziv T-30030, broj vojne jedinice (VJ) je 5689, trajanje mobilizacije je 12 časova, a rukovalac plana mobilizacije je Komanda 3. Korpusa.

II MOBILIZACIJSKE PRIPREME

Popunu odreda "ELMUDŽAHIDIN" izvršiti od ljudstva tj. stranih državljana -dobrovoljaca, koji se nalaza na teritoriji z/o 3. Korpusa. Navedeno ljudstvo sa sobom nosi naoružanje i druga MS, sa kojim je trenutno zaduženo.

CV ŠVK OS-KZP
poslato u 3K:
14/08/93 u 16:39

Hari

III LOGISTIČKO OBEZBJEĐENJE

1. Logističko obezbjeđenje RJ iz tačke I/1 ovog naređenja po svim borbenim i neborbenim potrebama vrši osloncem na Logističku bazu 3. Korpusa.
2. Finansijsko obezbjeđenje RJ iz tačke I/1 vršiti putem akreditiva kod finansijskog organa 3. Korpusa.

IV ZAVRŠNE ODREDBE

1. Sa realizacijom zadatka iz ovog naređenja otpočeti ODMAH, a završiti najkasnije do 31.08.1993. godine.
2. Novoformiranu jedinicu voditi u Pregledu mobilizacijskog razvoja Armije R BiH - Izvod za 3. Korpus.
3. Postavljenje starješina na formacijska mjesta, vršiti u skladu sa važećim propisima.
4. Naređenje zvesti u spisak mobilizacijskih dokumenata.
5. O realizaciji ovog naređenja dostaviti pismeni izveštaj ovom Štabu najkasnije do 05.09.1993. godine.

NF/MA

Dostaviti

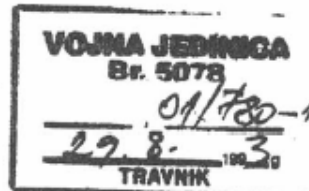
- Komandi 3. Korpusa
- a/a

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 3. KORPUSA
Broj: 01/244-1
Datum: 28.08.1993.

01
29-08-93 *WJ*
ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
Strogo povjerljivo

k-di OG "Bos. Krajina"
k-di 306.bbr
samostalni odred
"El Mudžahid"

NAREĐENJE, za pretpočinjavanje
jedinica, dostavlja

Na osnovu ukazane potrebe i što uspješnijeg RiK jedinicama za
izvođenje b/d u tom cilju;

N A R E Đ U J E M:

1. Jedinica samostalni odred "El Mudžahid" sa cjelokupnim ljudstvom i MTS se pretpočinjava 306.bbr za izvođenje planiranih b/d.
2. K-dant 306.bbr i k-dir jedinice "El Mudžahid" su odgovorni za zajedničku pripremu i planiranje narednih b/d.
3. Rok za izvršenje ovog Naređenja je odmah.

K D A N T:
Magzinasanovic
Magzinasanovic

ALI HAMAD

U MREŽI ZLA

MEĐUNARODNI TERORIZAM I „AL-KAIDA”

U MREŽI ZLA

195

da na pomenuto selo. No, on je sa velikim zadovoljstvom i raspoloženjem govorio o tome, ne samo meni, već i skoro svim drugim mudžahedinima. On je uvijek ponavljao sljedeće riječi, pokazujući svoje zadovoljstvo zbog učešća u pomenutom napadu:

"Hvala Allahu dž.š. što mi je omogućio ubijati svojom rukom njegove neprijatelje. Meni je čast i zadovoljstvo!"

Jednom prilikom smo sjedili u Mehurićima u školi u kojoj je bila smještena mudžahedinska administracija. Naša tema je bio napad na selo Guča Gora. Tada je rekao komentarišući taj napad:

Brutalnost na djelu!

Esad Hećimović

GARIBI

Mudžahedini u BiH 1992 – 1999

Vojni zapovjednik Sedme muslimanske brigade general Halil Brzina i vođe „El Mudžahida“ Abu Maali i šejh Enver Šaban, zajedno sa Halidom Čengićem i drugim političarima SDA slušaju Aliju Izetbegovića u septembru 1995. godine u Vozući kod Zavidovića

Šejh Enver Šaban, vjerski vođa Odreda; Alija Izetbegović, predsjednik Predsjedništva Republike BiH; Abu Maali, vojni zapovjednik Odreda i Sakib Mahmuljin, komandant Trećeg korpusa Armije BiH; fotografije snimljene u septembru 1995. u Vozući kod Zavidovića

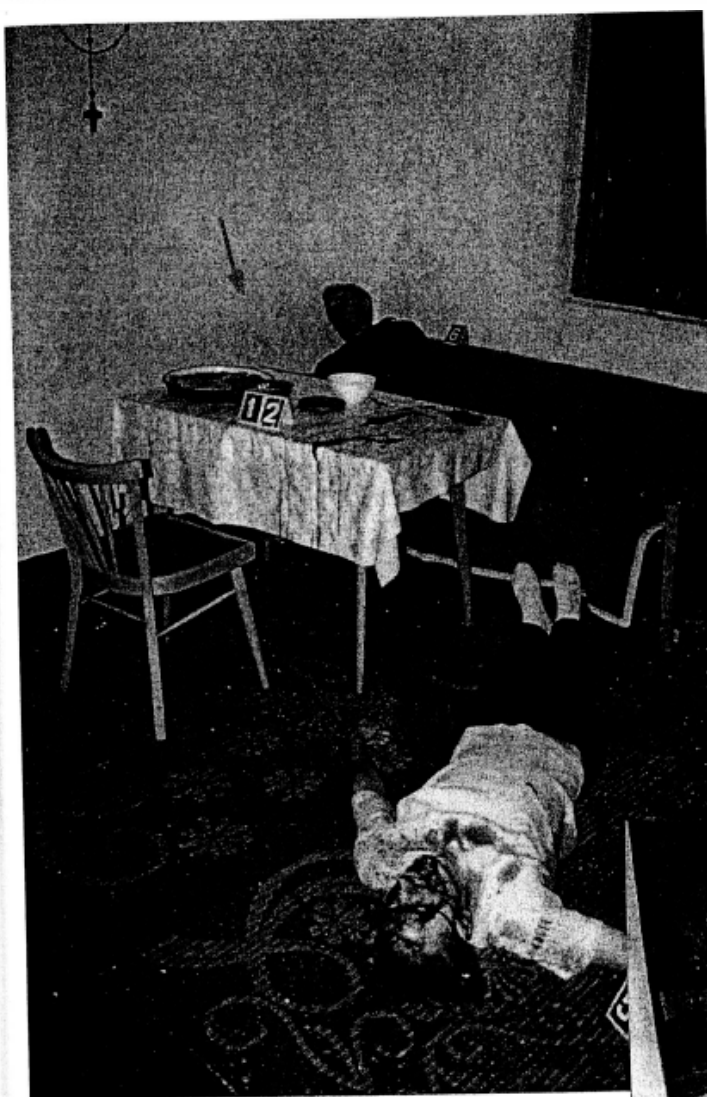

Abu Hamza Al Misri, vođa Ensarija Šerijata iz Londona i veteran ratova u Afganistanu i Bosni i Hercegovini

Ubistvo Perice
Bilića 12. juni
1998. Kalibunar
Kod Travnika

Trag čeličnih
kuglica: fotografija
pokazuje
ulazne rupe sa
vanjske strane
poda putničkog
vozila u kome je
ubijen policajac
Perica Bilić

Ubistvo Luke i Pere Jezerčića u njihovoj porodičnoj kući
u selu Nule kod Travnika, 30. august 1997. godine

CENTAR VEZE SVK - Odjeljenje za Kripto Zastitu
SARAJEVO

Datum i vrijeme :
02.09.1993, Četvrtak 11:14

254

Vejrović

Izvorni fail: FAMB2900
Akt primio i obradio

[Signature]

Republika Bosna i Hercegovina
ARMIJA REPUBLIKE BiH
44/6. KORPUS

ŠTAB VRHOVNE KOMANDE OS R BiH

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Str. pov. broj: 01/563-1-3/93

Broj: 02/1594 - 469

Jablanica, 02.09.1993. godine

01. 03. 1994. godine

KOMANDI 6. KORPUSA

Prema Odluci GSS VK od 21.08.1993. godine u Zenici, a u cilju
ukrupnjavanja jedinica,

N A R E D B U J E N

1. Jedinice: "Handzar divizija" i "Silver-Fox" ulaze u sastav jedinice
Određ za posebne namjene ("Zulfikar").
2. Navedene jedinice ući će u sastav jedinice "Zulfikar" sa kompletnom
opremom i naoružanjem.
3. Rok za ulazak jedinica u sastav jedinice "Zulfikar" do 20,00 sati
03. septembra 1993. godine.

DOSTAVLJENO

1. GSS VK (na znanje)
2. Komandi 6. Korpusa
3. Komandama jedinica:
"Silver-Fox",
"Handzar divizija" i
Određ "Zulfikar"

NACELNIK GSS VK
(zamjenik komandanta)

SEFER HALILOVIC

POSLATO K-DAN 14

02.09.93

[Signature]

CENTAR VEZE, SVK - Odjeljenje za Kripto Zastitu
BARAJEVO

Datum i vrijeme :

12.11.1993, Petak 10:47

Izvorni fajl: FAPABBOG
Akt primio i obradio

Org - mob.

Iskus

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ARMIJA R BiH
KOMANDA 6. KORPUSA

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Kaka

Broj:01-5377

Konjic, 11.11.1993. god.

Prijedlog za rasformiranje
SJ, dostavlja.-

- [VK OS RBiH

Vašim ranijim naredjenjem regulisan je status SJ "Hand'ar divizije",
"Akrepi", "Silver fox" itd. One su trebale ući u sastav 4.K. (po vašem
naredjenju bataljon "PL").
Do nas nije realizovano Vaše naredjenje .
S tim u vezi predla'em da naredite rasformiranje ovih SJ kao i postupak sa
njihovim naoru'anjem i vojnom opremom.
e bi obezbjedili u z/o 6.K. kvalitetnije vojno organizovanje.
Vaš odgovor potreban nam je hitno.

DeM/ZV/OK

KOMANDANT
Salko Gu(i)

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
ŠTAB VRHOVNE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
S A R A J E V O
- UPRAVA ZA ORGANIZACIJSKE
I MOBILIZACIJSKE POSLOVE -

OBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

171

Str. pov. broj : 14/75-140
Sarajevo, 15.11.1993. godine

Stav u vezi
prijedloga B.K.,
T r a ž i . -

IKM - SVK - VISOKO
n/r Komandatna SVK OS

Ovom Štabu obratila se Komanda B.Korpusa sa zahtjevom da se reguliše status samostalnih jedinica "HANDŽAR DIVIZIJE", "AKRAPI", "SILVER FOX" i od koje su trebale ući u bataljon "PL".

Ističemo da je Naređenjem Komandanta SVK, str. pov. br. 14/75-100 od 01.09.1993. godine, regulisano da jedinice: "SILVER FOX", "AKRAPI" i "MUDEZIR" uđu u organski sastav 4.Korpusa.

Dan nakon ovog Naređenja izdato je Naređenje Načelnika SVK sa KM 44/B.Korpusa, str. pov. br. 01/563-1-3/93 od 02.09.1993. godine, kojim je regulisano da jedinice "HANDŽAR DIVIZIJA" i "SILVER FOX" uđu u sastav Odreda za posebne namjene "ZULFIKAR".

Kako ni jedno od pomenutih naređenja nije realizovano, Komanda B.Korpusa naprijed pomenutim aktom, traži da se naredi rasformiranje pomenutih jedinica, te da se reguliše postupak sa v/o, naoružanjem i vojnom opremom istih. U aktu se naglašava da bi takva mjera doprinjela kvalitetnijem vojnom angažovanju jedinica u z/o B.Korpusa.

Molimo vaš stav po iznijetim pitanjima.

MK/AM

Dostavljeno:
- IKM SVK - Visoko
- a/a

V ŠVK OS RBiH

reljel za KZ

Isplate: Visoko

16/11/1993 u 00:32

Hani

TELEGRAM
br. FAEAO CNG
datum 24.12.1993

ARMIJA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 2.KORPUSA
Pov.br. 04/613
Tuzla, 24.12.1993.godine

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
POVJERLJIVO

PREDMET: Dostava podataka o
vjerskim sluzbenicima angazovanim
u Armiji R BiH.-

SSVK OS R BiH Sarajevo
Upravi za moral

U vezi sa vassim aktom pov.br. 02/16-880 od 25.11.1993.godine kao i
aktom pov. broj 02/16-1054 od 17.12.1993.godine dostavljamo vam dopunu
trazenih podataka.

SP/GM

Prilog: Pregled podataka o
vjerskim sluzbenicima angazovanim
u redovima Armije R BiH

PREGLED PODATAKA O VJERSKIM SLUZZBENICIMA
ANGAZOVANIM U REDOVIMA ARMIIJE R BiH

1.06

208.bbr CCelicc

1. Grabuz Ejub iz Travnika, angazovan na poslovima PK 1.bat. za moral, IPD i VP
2. Avdic Esad iz s.SSatorovicci, PK 3cc/3.bat za moral, IPD iVP

108.mtbr Brcko:

1. Fazlovic Vahid, iz s.Maocca, trenutno angazovan u Medresi-Tuzla
2. Gobeljic Mustafa, iz Vlasenice, glavni je imam na sl.tr. SO Brcko, referent za vjerska pitanja u brigadi
3. Hrnjic Salih iz Zvornika, angazovan je trenutno u Zagrebacckom "Merhametu"
4. Smajic Bahrija, iz s.Rassljani, sekretar je IVZ za sl.ter. SO Brcko
5. Kurtic Mehmed iz Vlasenice, radi kao imam u s.Palanka i kao PK 1 3.bat. za IPD i VP i moral
6. Alic Faruk, iz Sutina (Sandzzak) imam u s.CCseti
7. Hasanbegovic Nedim iz Zvornika imam u s.Rassljani i referent za vjerska pitanja u 4.bataljonu
8. Karamujic Mehmedalija, iz s.Maocca, radi kao imam u s.CCande
9. Habibic Dzzevad, iz Novog Tavnika, radi kao imam u s.Brka
10. Suljevic CCazim, iz Brckog radi kao imam u s.G.Rahic i predsjednik je MOS-a SO Brcko

21.bbr Srebrenik

1. Krbalic hasib, referent za vjerska pitanja u brigadi
2. Hodzic Mevludin, vozacc.

107.Vitesska brigada

1. Kavazovich Hasana Osman, rođen 29.03.1952.godine u Jelovcu Selu opština Gradacac,SSS. Rasporedjen na dužnosti pomoćnika komandanta za moral,IPD i vjerska pitanja u komandi brigade od 01.11.1992.godine.
- 2.Tokich Mehmeda Faruk,rođen 19.05.1952.godine. Rasporedjen na dužnosti referenta za moral,IPD i vjerska pitanja u komandi bataljona od 29.12.1992.godine.
3. Mahmutovich Jakuba Zijad,rođen 20.11.1970.godine. Rasporedjen na dužnosti komandira voda od 31.05.1992.godine.
4. Pekarich Ismeta Suad, rođen 31.03.1971.godine. Rasporedjen na dužnosti strijelca od 31.05.1992.godine.
5. Duranovich SSahmana Safet, rođen 09.04.1956 godiine u Lukavcu Gornjem opština Gradacac.Rasporedjen na dužnosti strijelca od 30.04.1992.godine. Trenutno se nalazi u Republici Hrvatskoj gdje je otisao u posjetu porodici i zbog nemogućnosti prolaska ostao tamo.
6. Mehmedovich Adem Ismet, rođen 13.01.1960. godine u Donjoj Kamenici kod Zovika. Rasporedjen na dužnosti strijelca od 25.05.1992.godine.
7. Isanovcih Mehmedalije Nihad, rođen 17.05.1966.godine u Lukavcu Gornjem.Rasporedjen na dužnosti strijelca od 30.04.1992.godine.Imenovani je otisao u posjetu porodici, te zbog nemogućnosti prolaska ostao u Republici Njemacckoj.
8. Hasanbassich Muje Senad, rođen 25.01.1970.godine u Lukavcu gornjem opština Gradacac. Rasporedjen na dužnosti strijelca od 30.04.1992.godine. Trenutno se nalazi na liječenju u Njemacckoj (ranjavanje).
9. Berbich Safeta Nedzzad, rođen 21.02.1954. godine u Modricci. Rasporedjen na dužnosti strijelca od 12.01.1993.godine. Otisao u posjetu porodici i zbog nemogućnosti povratka ostao u Republic Hrvatskoj.
10. Hadzzich Hamida Adem, rođen 24.05.1944. godine iz Gradaccca.Rasporedje na dužnosti referenta intendantske službe u bataljonu od 05.05.1992.godine.
11. Pezerovich Mehmeda Adem, rođen 27.12.1929. godine iz Mionice opština Gradacac. U Oruzzanim snagama od 01.07.1992.godine.
12. Jahich Mustafe Redzzo, rođen 17.06.1957 godine iz Medjidje opština Gradacac. Rasporedjen na dužnosti strijelca od 04.05.1992.godine.
13. Delicc Halila Vahid, rođen 06.12.1970.godine u Modricci. Rasporedjen na dužnosti strijelca od 27.08.1992.godine.
14. Latifovicc SSense Ramo, rođen 10.01.1972.godine iz Mionice opština Gradacac. RAsporedjen na dužnosti strijelca od 16.12.1992.godine.
15. Dervisovic Sadik.
16. Unkicc Avde Nermin, rođen 10.07.1972.godine iz Mionice opština Gradacac. Rasporedjen na dužnosti strijelca od 30.04.1992.godine.
17. Alicc Muje Zekir, rođen 13.08.1967.godine iz Bratunca. Rasporedjen na dužnosti pomoćnika komandira za moral, IPD iVP u ceti od 01.02.1993.godine.
18. Mujanovic Edin
19. Fazlicc Kadira Admir, rođen 23.07.1973.godine iz Kerepa opština Gradacac. RAsporedjen na dužnosti strijelca od 01.07.1992.godine.

-
20. Mehanovicc Osmana Hajrudin, rodjen 03.09.1973.godine iz Zelinje Donje opstina Gradaccac. Rasporedjen na duznosti strijelca od 10.05.1992.godine.
  21. Holic Redzzepa Nusret, rodjen 04.10.1958.godine iz Rajske opstina Gradaccac. Rasporedjen na duznosti komandira pjesadijskog odjeljenja od 15.05.1992.godine.
  22. Kujrakovicc Huseina Husein, rodjen 19.09.1974.godine iz Zelinje Donje opstina Gradaccac. Rasporedjen na duznosti srijelca od 12.08.1992.godine.

23. Mehanovicc Halil

2.06

-----

1. Beccich Nijaz rodjen 1969.god. do pred rat bio zaposlen na podruccju Islamske zajednice Graccanica, dzemat D.Orahovica, u Armiji od 15.04.1992.godine, na duznosti borca.

3.06

-----

1. Huremovicc (Osman) Mehmed, rodjen 06.11.1966.godine u Sapni, opstina Zvornik. Prije rata radio u Krizzevichima, opstina Zvornik, kao vjerski sluzbenik. Zavrssio medresu. Trenutno obavlja duznost zamjenika KO ccete za moral IPD iVP u protivoklopnoj cceti.
2. Memicc (Nurif) Munib, rodjen 15.03.1974.g. u Ravnama, Kamenica, opstina Zvornik. Zavrssio medresu neposredno prije rata i nije nigdje radio. Trenutno se nalazi u 1.bataljonu kao komandir voda.
3. Hamzabegovicc (Fadil) Fuad, rodjen 28.04.1969.godine u selu Glodi, opstina Zvornik. Radio kao vjerski sluzbenik. Tenutno se nalazi kao borac u 1.bataljonu. Zavrssio medresu.
4. SSaricc Nezira Mumin, rodjen 23.05.1952.godine u selu Goleticci opstina Kladanj. Nalazi se na duznosti pom. k-danta za moral IPD iVP u 2.bataljonu 121.bbr. U OS stupio 08.05.1992.godine. Prije agresije na nassu zemlju radio u Odboru Islamske zajednice Kladanj.

4.06

-
1. Rizvicc Jakupa Hasim, rodjen 18.06.1956.godine u D.Kamenici Zvornik. Nalazi se na duzznosti Referenta za vjerska pitanja u 206.bbr Zvornik.
  2. Tabakovicc Nedzziba Nusret, rodjen 17.09.1964.godine u Sapni, Zvornik. Nalazi se na duzznosti Referenta za IPD u 206.bbr Zvornik.
  3. CCikaricc Mehmeda Nurija, rodjen 10.05.1959.godine u Kamenici, Zvornik. Nalazi se u jedinici Sultan fatih-VII Musl. brigada Zenica a na podruccju Zvornicckce teritorije (taber imam).
  4. Mehmedovicc Islam, rodjen 1971.godine u Kamenici, Zvornik. Nalazi se u 3.bataljonu (vojnik).
  5. Ahmetovicc Smajla Said, rodjen 24.01.1975.godine u Medjedji, Zvornik. Nalazi se u drugom bataljonu 206.bbr Zvornik (vojnik).
  6. Osmanovicc Ismeta Idriz, rodjen 03.02.1971.godine u Vitinici, Zvornik. Nalazi se u 5.bataljonu 206.bbr Zvornik (vojnik), ranjen 19.12.1993.godine.
  7. Rizvicc Abdulaha Muhamed, rodjen 20.06.1960.godine u Kamenici, Zvornik. Radi kaosamostalni referent za vjerska pitanja u CZ Zvornik.
  8. Huremovicc Osmana Dzzevad, rodjen 14.01.1964.godine u Sapni, Zvornik. Nalazi se u 4.bataljonu 206.bbr Zvornik (vojnik).
  9. CCanicc Sejfe Muharem, rodjen 08.01.1961.godine u D.Rainci, Kalesija, Nalazi se u jedinici Sultan Fatih, tezze ranjen 20.01.1993.godine.
  10. Mehmedovicc Mehe Husein, rodjen 1940.godine u Nezuku, Zvornik, nalazi se u cceti Nezuk 2.bataljon (vojnik).

Ovjereno peccatom i potpisano.

Nordo Naldet ✓

BISMIL-LAHIR-RAHMANIR-RAHIM

U skladu sa duhovnim životom i islamskim principima na kojima je zasnovana 7. Muslimanska brigada, a s ciljem podizanja borbene gotovosti, morala i discipline na zavidan nivo, Medžlisi šura kao najviši organ duhovnog života 7. Muslimanske brigade donosi sljedeći:

KODEKS PONAŠANJA 7. MUSLIMANSKE BRIGADE

Osim obaveza regulisanih pozitivnim zakonskim propisima R BiH, svaki pripadnik 7. Muslimanske brigade je dužan da:

1. — Redovno obavlja sve propisane namaze, pojedinačno i u džematu kada postoje uslovi za to.
2. — Posti mjesec Ramazan, osim ako uslovi ne budu nalagali drugačije.
3. — Sprječiti krađu, dezerterstvo, samovolju i utaju ratnog plijena.
4. — Poduzme sve radnje da ne dođe do ostavljanja ranjenog ili poginulog saborca na linijama borbenih dejstava.
5. — U potpunosti eliminiše psovku i način izražavanja koji ne priiči vojniku muslimanu.
6. — Poštuje propise kojima se zabranjuje konzumiranje alkohola, upotreba droga i opojnih sredstava.
7. — Izbjegava bludne radnje, sam čin bluda, i sve druge radnje koje upućuju na nemoral.
8. — U cjelosti poštuje šeriatske propise u pogledu ishrane.
9. — Eliminiše laž, licemjerstvo, te širenje dezinformacija o životu i radu brigade.
10. — Razvija međuljudske odnose, bratsku pažnju među saborcima.
11. — Svakodnevno proširuje svoja znanja o vjeri kroz prisustvo na predavanjima i korištenje vjerske i druge korisne literature.
12. — Svojim izgledom i besprijekornim vladanjem odaje lik pravog muslimanskog borca opisanog u brušuri »Uputa muslimanskom borcu«.
13. — Sprječiti svaku negativnu pojavu, učestvuje u njenoj eliminaciji, i o svemu blagovremeno izvještava nadležne organe u brigadi.

Svako ponašanje suprotno navedenom smatraće se povredom »Kodeksa ponašanja pripadnika 7. Muslimanske brigade«.

»Kodeks ponašanja«
prihvatam kao svoj:

Zenica, dana 01. 11. 1994. god.
Stampa: »Dom štampa« Zenica

Nordo Naldet ✓
potpis borca

I ZAHTJEV ZA PRIJEM U 7.Mbbr

130.1969.190056

Maticni broj

1. PREZIME, OCEVO IME I IME Vardo Ahmet Vahdet
2. Datum i mjesto rođenja: 13.1.1969 god. Brijuni br.1
3. Adresa stanovanja i telefon: BRIJUNI br.1
4. Bracno stanje i broj djece: NEOŽENJEN
5. Stručna sprema i zanimanje: Mehanicar mašinski postrojenja
6. Zaposlenje (naziv firme): Nezaposlen
7. Krvna grupa:
8. Služio b.JNA, VES i CIN 11808 radioteleprinterista, deseter
9. Datum stupanja u ARBIH 23.06.1993 god
10. Jedinice u kojima je kandidat do sada, u kom vremenu i na kojim dužnostima: 303 sl.bbr. 23.06.1993 vezista do daljnjeg

05/1-1301
28.11.1994

11. SADASNJI STATUS: (pripadnik druge jedinice, radna obaveza, na čekanje posla, nezaposlen) 303, sl.bbr.
12. Dosadasnje nagrade, pohvale, odlikovanja i unapredjenja: kazne i disciplinske mjere:
13. RAZLOZI dobrovoljnog uključivanja u 7.Mbbr. (navesti):
Status u koji jedinicu ušao i vjerske pobude
14. PRIHVATAM DOBROVOLJNO KODEKS 7.Mbbr (u prilogu ovog zahtjeva) I DOBROVOLJNO PRISTUPAM U 7.Mbbr:

Vardo Vahdet ✓
svojeručni potpis

Zenica, 01. 11. 1994 godine broj lične karte 3937/91

II PROVJERA VJERSKOG ZNANJA I SAGLASNOST OSTALIH ČLANOVA KOMISIJE:

kandidat - molimo bude primljen - mora proučiti osnovne vjerske pozicije iz osnovne vjere.

Kurtić

PK za moral, IPD, i VP ✓

1. Prima se u (navesti nizu jedinicu) Obd odjeljenje za PEB
2. Raspoređuje se na form. dužnost: vezista

Datum stupanja u 7.Mbbr:

22.11.1994

Dat. uoči sluzba za P i PP

Potpis starijese jedinice
u koju se prima

Ćotić Sinad

Str.pov.broj: 4/43-58-1
Kakanj, 06.08.1995.godine

Organizacijsko-formacijske
promjene u z/o 2.korpusa,
N a r e d e n j e,-

KOMANDA 2.KORPUSA ARBIH
- Uprava za provac i kadrovanje
- faktor (na razmje)

Na osnovu Odluke Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine o Šemi organizacije Armije Republike Bosne i Hercegovine broj: PR 02-8//841 od 24.10.1994. godine i prijedloga Komande 2.korpusa Str.pov.broj:01/755-1 od 04.08.1995.godine, u cilju bolje organizovanosti i veće efikasnosti Armije RBiH za vođenje oslobodilačke borbe protiv agresora na RBiH,

N A R E D U J E M

I ORGANIZACIJSKE PROMJENE

1. Formiranje

Formirati 9.Muslimansku Oslobodilačku brigadu tip "A" po privremenoj ratnoj formaciji Oslobodilačke brigade tip "A" broj: BH-100.407. Novoformiranoj RJ dodjeljuju se sljedeći elementi mobilizacijskog razvoja: brojni naziv T 30242, broj vojne jedinice (VJ) 5479, trajanje mobilizacije 20 časova, rukovaoc plana mobilizacije je komanda 9.Muslimanske oslobodilačke brigade. Mobilizacijsko mjesto Smoluća.

II MOBILIZACIJSKE PRIPREME

1.Popunu novoformirane 9.Muslimanske oslobodilačke brigade sa ljudstvom i MTS realizovati sa 110% u odnosu na privremenu ratnu formaciju Oslobodilačke brigade tip "A".

2.Popunu novoformirane jedinice sa ljudstvom realizovati odabirom ljudstva na dobrovoljnoj osnovi iz svih jedinica iz z/o 2.korpusa koje ispunjava posebne kriterije jedinice koja se formira. Pored toga, u sastav 9.Muslimanske oslobodilačke brigade ulaze i sljedeće jedinice kao organizacione cjeline:

- Jedinica Šejh "Hasan Kaimi" iz sastava 243.MPbbr sa 95 boraca;
- Jedinica "Mudžahid" iz sastava 28.divizije sa 94 boraca;
- Jedinica "Zmaj od bosne" iz sastava 213.Vmtbr;
- Jedinica "Sultan Fatih" iz sastava 242.MZlbr i 246.Vbbr sa 42 borca
- Jedinica "Gaziye" sa 40 boraca, te dio ljudstva iz DB "Crni vukovi i iz sastava 241.SMlbr i 245.bbr;
- Jedinice od 110 boraca iz sastava 243.Muslimanske Podrinjske bbr, te dio ljudstva sa teritorije opštine Gračanica i Banovići.

3. Za ljudstvo koje se angažuje za popunu brigade na dobrovoljnoj osnovi iz sastava ostalih. RJ. 2. korpusa (osim ljudstva navedenog u tački II/2 ovog naređenja), organizovati prihvatni centar u Kasarni "Smohuća". Rad prihvatnog centra planirati u trajanju 30 dana, za koje vrijeme sačiniti planove prihvata i obuke ljudstva.

4. Cjelokupno ljudstvo koje se angažuje za popunu brigade u formiranju sa sobom u novu jedinicu nosi svoje lično naoružanje i opremu.

5. Popunu novoformirane jedinice sa sledujućim m/v i stokom iz popisa, vršiti zahtjevima za popunu preko nadležnih organizacijskih jedinica MO, preraspodjelom m/v iz ostalih jedinica 2. korpusa i na donatorskoj osnovi.

III LOGISTIČKO OBEZBJEĐENJE

1. Logističko obezbjeđenje novoformirane jedinice sa svim borbenim i neborbenim sredstvima vršiti osloncem na Logističku bazu 2. korpusa.

2. Finansijsko obezbjeđenje planirati i realizovati osloncem na Odjeljenje za planiranje i MFP Komande 2. Korpusa.

IV ZAVRŠNE ODREDBE

1. Sa realizacijom zadatka iz ovog Naređenja otpočeti ODMAH, a završiti najkasnije do 15.08.1995. godine.

2. Za novoformiranu ratnu jedinicu sačiniti planove popune u skladu sa Privremenim Uputstvom o načinu i postupku planiranja i izvršavanja popune RJ Armije RBiH ljudstvom i MS iz popisa, na obrascima MOB-3A koje blagovremeno dostaviti nadležnim organizacijskim jedinicama Ministarstva odbrane na realizaciju.

3. Za novoformiranu RJ izraditi pečate i štambilje i uvesti je u Pregled mobilizacijskog razvoja Armije RBiH - Izvod za 2. korpus.

4. Postavljenje starješinskog kadra u novoformiranoj RJ izvršiti u skladu sa važećim propisima.

5. Pismeni izvještaj o realizaciji zadataka iz ovog Naređenja dostaviti GŠ ARBiH (Uprava za org.mob.poslove) najkasnije do 20.08.1995. godine.

6. Ovo naređenje zavesti u djelovodnik mobilizacijskih dokumenata.

SM/MM-HB

Dostaviti:

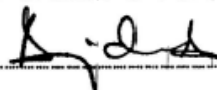
- Naslovu
- Uprava za kadrovske i pravne poslove /na znanje/
- a/a

Centar veze GSS KM -- Kakani
Odjeljenje za Kriptozashtitu
Datum i vrijeme :
01.09.1995.Petak

16:09

Izvorni fail: FWAA190B.1
Akt primio i obradio

ARMIJA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 3.KORPUSA
Str.pov.broi:05/8-81
Zenica, 31.08.1995.godine

3/13-67
4.9.1995

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Oroanizacijske promjene
prijedlog, dostavlja se.-

Generalštab Armije R BiH
Uprava za org.mob.poslove
Kakani

U 319. Oslobodilačkoj brigadi egzistira, od njenog formiranja jedinica
"Zelene beretke" jačine 83 borca sa tendencijom daljeg povećanja.

Zivot i rad pripadnika ove jedinice baziran je, isključivo na vjerskim
osnovama.

Jedinica u svom sastavu ima određen broj i stranih državljana.

Zbog slabe popunjenosti brigade i nemogućnosti za dalju popunu preformirana
je 319. bbr. u 319. Oslobodilačku brigadu Tip "B".

Po navedenoj privremenoj ratnoj formaciji nema mogućnosti za raspoređivanje
i postavljenja pripadnika "Zelenih beretki" iako se isti vode u protiv
oklopnoj bateriji čiji je sastav 48 vojnika i stariješina.

Pošto su "Zelene beretke" naj jači i najspremniji, te borbeno najupotre-
bljiviji dio 319. Oslobodilačke brigade, predlažemo da se odobri formiranje
IDC-e pri navedenoj jedinici od ljudstva "Zelenih beretki".

ZS/HO
Dostavljeno
- Naslovu
- 319 Osl.br.(na znanje)
- a/a

K O M A N D A N T
brigadir
Sakib Mahmuljin

Sedihović

15 November 1995

UK DELEGATION

His Excellency Mr Alija Izetbegovic
President of the
Republic of Bosnia and Herzegovina

Wright Patterson Airbase
DAYTON, Ohio

My dear President,

During the meeting you held this afternoon with the Heads of the European delegations, I again raised my Government's concern about the threat from the Mujahideen in Central Bosnia to the safety of international personnel. I informed you that the United Kingdom had already been obliged to suspend its aid programme around Zenica and would not be able to start operations again then until our personnel felt secure. The prospect of United Kingdom participation in the reconstruction effort in Central Bosnia would be prejudiced if harrassment by the Mujahideen continued.

I undertook to give you details of recent incidents which are not serious in themselves but which create fear and insecurity among civilian workers. The incidents were as follows:

- On 9 November, Mujahideen in Zepce stopped and questioned two Italian ECMM monitors about their identity;
- On 12 November, the World Food Programme representative in Zenica was stopped and questioned by three men who said they were from Yemen;
- On 14 November, the vehicle of an UNMO team travelling between Zepce and Zavidovici was chased by a white Toyota Land Cruiser (German licence plates) which attempted to block their passage. The chase ended when the UNMO vehicle reached a police station and the Land Cruiser turned up a track used by the Mujahideen. The nature of the incident was consistent with the pattern of harrassment by the Mujahideen in Central Bosnia.

I welcome your commitment to put an end to these incidents and am grateful to you for saying that you will take the necessary action.

*Yours sincerely,
Pauline Neville Jones*

Pauline Neville-Jones

Delegacija Velike Britanije
15. novembar 1995, Dayton-Ohio

Nj.E. G. Aliji Izetbegoviću,
Predsjedniku R BiH

Moj dragi Predsjedniče,

Tokom sastanka koga ste održali danas popodne sa šefovima evropskih delegacija, ponovo sam izrazila zabrinutost moje Vlade u vezi prijetnji od strane mudžahedina u centralnoj Bosni protiv sigurnosti međunarodnog osoblja. Obavijestila sam Vas da je Velika Britanija bila prisiljena da suspenduje svoje programe pomoći oko Zenice i da ne bi bila spremna da otpočne operacije dok se naše osoblje ponovo ne osjeti sigurnim. Izgledi o učešću Velike Britanije u naporima obnove u centralnoj Bosni bili bi prejudicirani, ukoliko maltretiranje od strane mudžahedina bude nastavljeno. Ja sam preuzela na sebe da vam detalje nedavnih incidenata koji sami po sebi nisu ozbiljni, ali koji kreiraju strah i nesigurnost među radnicima civilima. Incidenti su se dogodili kako slijedi:

- 9. novembra mudžahedin u Žepču je zaustavio i ispitivao 2 talijana - vojna promatrača Evropske zajednice onjihovom identitetu;
- 12. novembra predstavnik svjetskog programa za hranu u Zenici je bio zaustavljen i ispitivan od strane trojice ljudi koji su rekli da su iz Jemena.
- 14. novembra vozilo vojnih promatrača UN, putujući između Žepča i Zavidovića, je gonjeno bijelim Toyota džipom (Njemačke tablice), koji je pokušavao blokirati njihov prolaz. Gonjenje se završilo kada je vozilo UN promatrača stiglo do policijske stanice, a džip prevrnuo kamion koga su koristili mudžahedini. Priroda incidenta je bila u saglasnosti sa modelom maltretiranja od mudžahedina u centralnoj Bosni.

Ja pozdravljam Vaše obećanje da ćete zaustaviti ove incidente i zahvalan sam Vam što ste rekli da ćete poduzeti potrebnu akciju.

Pamela Nevil Džons

Halilović – Muslimović
Mišljenje i stavovi ljudi s
kojima su Hrvati trebali
zajedno ratovati

Izdavač:

Maršal d.o.o.
PJ "Matrica Sandžaka"

Urednik izdanja:

Vildana Selimbegović

Recenzenti:

prof. dr. Rasim Muminović
dr. Nešet Muminagić
dr. Mustafa Memić
Senad Pećanin

Kompiuterska obrada (DTP):

Esad Mahmutović

Fotografija na naslovnjoj strani:

Emsad Adilović - Kinez

Štampa:

Štamparija Islamskog centra - Mostar

Tiraž: 5000

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

UDK 355.4(497.6)"1992/1996":929 Halilović, S.

HALILOVIĆ, Sefer

Lukava strategija / Sefer Halilović. - Sarajevo : Maršal, 1997. - 253 str. :
faks., 25 cm

O piscu: str. 251

---

javim telefonom iz Visokog". Drugi put sam mu naredio da ide u komandu za deblokadu Sarajeva sa igmanskog pravca. Bilo je to decembra '92. Tada je Karić bio komandant pravca, a on je trebao biti njegov pomoćnik za logistiku. I tada je jednostavno nestao sa lgnana, a pravdao se da je radio po odobrenju Predsjednika. Kad sam završio, Alija kaže: "Bilo pa prošlo".

U međuvremenu sam sjeo, ali su njih obojica ostali stajati. U neko doba, sjedne i Predsjednik a Delić još uvijek stoji. Nakon moje priče i Alijinog "Bilo pa prošlo", Predsjednik nam je podijelio po papir i tek tada je i Delić sjeo. Alija počinje: "Zbog ovog sam vas pozvao". Pogledam u papir. Piše:

*Prijedlog za Predsjedništvo BiH
Organizacijske i kadrovske promjene u Oružanim snagama*

1. Uvjereni da će to doprinijeti povećanju discipline i odgovornosti, pa time i efikasnosti Armije BiH, Predsjedništvo BiH je odlučilo da otpočne sa primjenom propisa o uvođenju činova u Armiji. Uvođenje činova izvršit će se postupno, s tim da se posao na činovanju komandanata brigada izvrši u roku od 30, a za sve ostale jedinice u roku od 60 dana. Tom prilikom izvršit će se kadrovska revizija svih imenovanja, a na osnovu do sada postignutih rezultata u borbi.

2. Odmah će se izvršiti utvrđivanje činova za dvanaest (12) najviših vojnih rukovodilaca Armije BiH, i to:

2.1. U čin generala proizvode se:

Sefer Halilović

Sjehan Šiber

Jovan Divjak

Rasim Delić

Fikret Muslimović

2.2. U čin pukovnika proizvode se (sadašnji i budući) komandanti korpusa:

Mustafa Hajrulahović, k-t 1. korp.

Hazim Šadić, k-t 2. korp.

Enver Hadžihasanović, k-t 3. korp.

Arif Pašalić, k-t 4. korp.

Ramiz Drešković, k-t 5. korp.

... To jutro,

kad sam u osam sati saslušao prvo referisanje u Operativnom centru i izdao potrebna naređenja. imao sam jedan dosta neugodan razgovor sa generalom Morillonom i Ganićem. Začudo, Ganić je ovaj put bio vrlo jasan i odlučan. Podržao me je kad sam odbrusio Morillonu: "Ukinite embargo koji važi samo za Bosnu, odnosno samo za Armiju BiH, pokupite tu svoju skalameriju koju zovete UNPROFOR-om i idite odakle ste i došli. Nas ostavite, brzo ćemo se mi dogovoriti i sa ustašama i sa četnicima čija je Bosna. I bit će brzo mirna Bosna".

Kad je to prošlo, otišao sam do komande Prvog korpusa. Odatle, pravac na Stupsko brdo, a nakon toga u komandu Druge motorizo-

Salko Gušić, k-t 6. korp.
Vahid Karavelić, rezerva
Sead Delić, rezerva

3. Unaprijeduju se u čin generala i penzionišu:

Rifat Bilajac
Ziĉro Suljević

4. Ustanovljava se funkcija komandanta Glavnog Štab V.K. ARBiH. Na ovu funkciju imenuje se general Rasim Delić.

Zadržava se funkcija načelnika GŠ sa Seferom Halilovićem na ovoj funkciji.

Za zamjenike komandanta imenuju se Stjepan Šiber i Jovan Divjak.

Cjelovita šema komandnih i radnih mjesta u GŠ ARBiH, sa raspodjelom nadležnosti i odgovornosti, utvrdit će se posebnom odlukom.

5. Ustanovljava se 6. korpus Armije BiH sa sjedištem u Konjicu i zonom odgovornosti koja uključuje Ignan, Jablanicu, Visoko i Kalinovik. Bliže razgraničenje ovog u odnosu na susjedne korpuze (1., 3. i 4.) utvrdit će GŠ u roku od tri dana.

Za komandanta 6. korpusa imenuje se pukovnik Gušić Salko.

6. Glavni štab, štabovi korpusa i brigada preispitat će svoj dosadašnji sastav, tako da ga svedu na minimalan broj kvalitetnih kadrova. Sav višak bez odlaganja uputiti u jedinice na terenu.

7. Imenuju se dvije komisije za pitanje deblokade Sarajeva.

Prva komisija u sastavu: Sefer Halilović, Jovan Divjak, Fikret Muslimović i Ismet Dahić (ispred MUP-a) djelovat će na osnovu Rezolucije 824 i 836 Savjeta Sigurnosti UN (i drugih rezolucija ovog organa koji su u pripremi i koji će se donijeti).

Druga komisija u sastavu: Rasim Delić, Stjepan Šiber, k-t J., k-t 6. korpusa i Ismet Alija, član štaba 1. korpusa, izradit će planove i izvršiti sve pripreme za deblokadu vojnim sredstvima, tj. ukoliko deblokada grada ne uspije na osnovu političkih odluka.

Obje komisije mogu prema potrebi u rad uključiti odgovarajući broj stručnjaka.

Vežu između dvije komisije osigurati će dr. Ejup Ganić, član Pradsjedištna RBiH. Politička pitanja načelne prirode u vezi sa

radom prve komisije, rješavat će Predsjedništvo kao cjelina.

8. Formira se Savjet generala pri Predsjedništvu u sastavu: general Džemil Šarac, predsjednik Savjeta.

Članovi:

general Mirko Vranić

general Milan Aćić

general Ziĉro Suljević

general Rifat Bilajac

general Muharem Fetahagić.

Zadatak Savjeta je da prati vojnu situaciju i rad GŠ i daje odgovarajuće sugestije i prijedloge.

Sjedinicu Savjeta može zakazati i predsjednik Predsjedništva i u tom slučaju rukovodi sjednicom. Sjednicama ima pravo da prisustvuje svaki član Predsjedništva.

Poslove sekretara Savjeta obavljat će general Muharem Fetahagić.

U Vladi RBiH izvršit će se personalne promjene utoliko što se za ministra za unutrašnje poslove imenuje Bakir Alispahić, dosadašnji načelnik CSB Sarajevo. Dosadašnji ministar za unutrašnje poslove, Jusuf Pušina, imenuje se za savjetnika za unutrašnje poslove u Predsjedništvu RBiH.

Sarajevo, 2. juna 1993.

PREDSJEDNIK
PREDSJEDNIŠTVA RBiH

Alija Izetbegović

Čitamo. Prva mi je misao da je sve dugo pripremano i to, što bi Sarajlije kazale, hinjski. Zapravo, to je bilo nešto što sam ja očekivao. Razlike između mene i Predsjednika su bile velike i svako ih je mogao uočiti. Nas dvojica smo bili dva svijeta kada je riječ o pristupu odbrani, koncepciji i mnogim drugim bitnim pitanjima.

Kako se dijelila Bosna

Do tada je podjela Bosne bila posao iza zavjese: javno je važila priča o suverenosti i cjelovitosti državi. I sam sam nasjeo na cjelovitost koja je, zapravo, bila osnovni, temeljni i najveći razlaz između mene i Izetbegovića. Ja sam vjerovao njegovim javnim istupima čak i onda kada se meni prvi put servirala varijanta podjele. Bilo je to još novembra 1992. Tog dana, ja sam bio u svojoj kancelariji namjerno avajuci da poslije podne obidem jedinice. U neko doba, Predsjednik me zovne telefonom i ja se javim. Bio sam iznenađen:

"Otkud Vi, Predsjedniče?" Kaže: "Zauzeta mi je sekretarica" i pita me šta radim, a ja pričam kako pripremam neke kratke naredbe. "Možeš li malo doći do mene?", kaže. "Mogu, naravno", odgovorim i odmah krenem. U Izetbegovićevom kabinetu zatekao sam njega i Ganića. Kad sam ušao, pozdravim: "Es-selamu alejkum, Predsjedniče. Zdravo, Ganiću". Bio je to moj redovan način šaljivosti sa Ganićem na koji je Ganić, obično u četiri oka, reagirao ljuteći se. Onda bih mu ja rekao: "Ti si, bre, Jugosloven". I tako se to završavalo. No, tada sam nakon pozdrava, odmah upitao smetam li, stižući dojam da se vodi ozbiljan razgovor. Rekli su mi: "Ne, ne, samo ti sjedi. Ti si član Predsjedništva". Sjedio sam, a oni nastaviše razgovor:

- Šta kaže Suljo?, pita Ganić Aliju. Predsjednik se okreće meni i kaže:

- Dobro je da ti čuješ ovaj razgovor. Pričao sam telefonom sa Ugljaninom i ja ga pitam... (okreće se Ganiću) bi li narod u Sandžaku pristao da se zamijeni Sandžak za istočnu Hercegovinu?

- I, šta kaže Suljo?, kaže opet Ganić koji, kad razgovara s Alijom, sav lebdi i ja redovno imam dojam da će svakog časa završiti u njegovom krilu. A Izetbegović, hladan i miran kao da razgovara o precavanju šibica iz jednog džepa u drugi, odgovara:

- Suljo kaže da bi to narod u Sandžaku sa oduševljenjem prihvatio.

Od muke sam u tom času zapalio jednu cigaretu. U tom periodu Alija je nastojao da prestane pušiti, pa smo se svi mi oko njega suzdržavali da zapalimo dok on sam ne uzme cigaretu. Ja pripaljujem, oni nastavljaju razgovor. Ganić kaže:

- To bi bilo odlično.

- Naravno da bi bilo odlično. Skupiti narod, sretni države i radi- u svoja posla, odgovori zadovoljno Predsjednik. Ja sam imao dojam da su pupane zaboravili na mene razmišljajući o toj ideji, kad se Ganić okrenu ka meni i reče:

- Šta ti o tome misliš?

- Ništa ne mislim. Prva misao koja mi se nameće jeste da sam jako iznenađen, gospodine Ganiću, - ozbiljno odgovorih i nastavih: - Jer, to za sobom povlači niz posljedica za koje treba mnogo više pameti od one koja može stati u ovu moju vojničku glavu. Uostalom, kad mi bilo šta pokušamo reći što vi ocijenite da je politika, vi se jako ljutite. A za vas je politika obično ono što se ne poklapa s vašim mišljenjem i ja se ni o čemu ne bih izjašnjavao.

Do tada sam ja već uveliko shvatio da se možeš baviti politikom do besvijesti ukoliko podržavaš njihove stavove. U protivnom, čim imaš svoje mišljenje odmah te podsjete da si vojnik. Ganić je preskočio moju primjedu, ali i dalje nastoji da me navede na razgovor. Ja ostajem pri tezi da je to politika, da o tome trebaju raspravljati Predsjedništvo, Vlada, političke stranke... Uključio se i Alija i kaže meni: "Znamo mi da ti to dobro razumiješ, i da o tome imaš svoje mišljenje. Ali zapamtiti: samo budala ne mijenja mišljenje. Nama je jako važno šta ti misliš i trebalo bi da nam kažeš".

- Dobro, prihvatim. prvo: to podrazumijeva etničku podjelu Bosne i Hercegovine i umištanje bosanske države u njenom tisućljetnom trajanju, što ja mislim da je u najmanju ruku nepriznatično. Niti mi na to imamo bilo kakvo pravo. Drugo: to podrazumijeva stvaranje neke minijature muslimanske državice, sa velikim rizikom kako će to biti prihvaćeno u međunarodnoj javnosti. Treće, to predviđa nasovna ili, kako ih je Moljević nazvao, humana pre-seljena naroda. To je radio Staljin u Sovjetskom Savezu i pokazalo se potpuno pogrešnim. Četvrti: to podrazumijeva nepoštivanje Ustava RBH i poništavanje Platforme Predsjedništva koju smo s teškom mukom donijeli. I peto: pored ostalog, malo mi se to čini neozbiljnim. Jer, konačno, istočnu Hercegovinu Karadžić za sad čvrsto drži, a Sandžak je pod Miloševićem.

Kad sam to rekao, obojica su ustali. Ustadoh i ja. Alija kaže Ganiću:

- Jesam li ti rekao da s njim na ovu temu ne vrijedi razgovarati. On je navaliio: suverena, cjelovita, nedjeljiva i ne odustaje od toga.

Idemo prema vratima. Ja kažem:

- Naša odlučnost i naš moral su naše najjače oružje i to ne smijemo uništiti, a sa ovim bi se to uništilo.

Svi smo izašli iz Izetbegovićevog kabineta. Ganić ode na jednu stranu, ja na drugu i tek kad sam izašao iz zgrade, shvatio sam da Predsjednik i ja nismo obavili nikakav razgovor. Dakle, zbog ovog su me zvali. Bio je to moj prvi direktni susret sa mogućnošću podjele Bosne. Sve što se do tada dešavalo, a bilo je na tom fonu, shvatao sam kao "tehničke greške" u pristupu različitim pitanjima. Uistinu nisam niti sam mogao pomisliti, a kamoli povjerovati da se na taj način, na temu podjele Bosne ozbiljno, da ne kažem, zvanično razmišlja. Još samo jednom smo otvoreno i direktno razgovarali na istu temu: u avionu, kada smo se vraćali iz Ženeve.

... Tražimo bosansku delegaciju. Ali... bosanska je delegacija i Karadžić, bosanska je delegacija i Boban. Na pregovorima učestvuje i jugoslovenska delegacija: Čosić, Milošević, Bulatović su ostalom ekipom u kojoj je samo obezbjeđenje brojalo oko 200 ljudi. Dakle, palata UN je puna četnika i ustaša. Jedva smo mi nabasali na pravu bosanskohercegovačku

delegaciju. Portir nas je prvo poslao Karadžiću. Našli smo naše sve na okupu. Ja, iziritiran svime, pridem i kažem:

"Predsjedniče, ako nisam trebao, što sam uopšte ovdje?" On se okrenu i pratiocu vrlo oštro reče: "Kako se moglo dogoditi da zaboravimo komandanta?" Čovjek odsuti. I ništa. Tako je počela prva runda ženevskih razgovora koja je trajala desetak dana. Poslije toga, imali smo pauzu od nekih četiri-pet dana, pa onda nastavak pregovora. Nisam znao gdje je ko proveo dane pauze, ali ja sam putovao prvo u Njemačku, a potom u Tursku.

Na povratku u Sarajevo, opet smo u malom avionu, ali sada je naša delegacija sama i ima dovoljno mjesta. Predsjednik i ja sjedimo jedan preko puta drugog, noge nam se dodiruju. Usko je. Tu su sve naše stvari, a među njima nešto poput daske upakovane u najobičniji karton i zavezano kanapom. Uzgred pitam:

"Šta Vam je ovo, Predsjedniče?" "E", kaže, "baš da ti pokažem". Uze onu dasku, dugu možda 80, a široku recimo 50-tak centimetara i počeo da je odmotava. "Nemojte se", kažem, "zamarati". "Neka", odgovori i odmota izuzetno lijepu sliku džamije u Palestini, radenu u sedefu. U dnu slike nešto piše na arapskom jeziku. Pitam: "Znae li Vi da čitate arapsko pismo?" "Ne znam", veli, "ali znam ovu dovu

napamet". Prstom mi pokazuje i uči: "Bismillah, irrahman..." Kada je sve proučio, kaže mi: "Ovu mi je sliku poklonio Arafat. Bio sam s njim. Imali smo dugačak razgovor. Sudbina palestinskog naroda je vrlo slična našoj sudbini". Nisam se složio: "Sudbina našeg naroda je slična Jevrejima, jer Palestinac, kad ga protjeraju, stavi kaput preko ramena i ode u Jemen, u Egipat, ode negdje, a Jevrej nema gdje". "To je tema za drugi put, ali vidjet ćeš da nisi u pravu", odgovori mi Predsjednik i nastavi: "Nego, da ti ispričam šta mi kaže Arafat. Pita me: 'Alija, nude li oni tebi šta?' Ja mu kažem: 'Nude, nude, i to dobar komad'. I Arafat kaže: 'Uzmi, Alija. I meni su nudili, pa ja nisam htio nego hoću sve. Na kraju sam ostao bez išta. Uzmi, Alija, dok ti nude, jer ćeš i ti na kraju ostati bez išta'. Kad je sve ispričao, pogleda ravno u mene i nastavi: 'Ti si u opasnoj zabludi. Mi, čovječe, treba da uzmemo komad Bosne. Na taj komad Bosne nek' se vrati narod, sredi stanje i napravi državu. Ovakvo ćemo i mi ostati bez išta'".

Za i protiv

Kad smo stigli u Zagreb, on je otišao u aerodromski salon, a ja sam ostao u auli. Dode jedan od prautlaca i kaže mi: "Vi trebate biti gore sa Predsjednikom". Otišao sam za njim. Kroz prozor vidim dolazi jedan jugo: Jaganjac vozi Alijinu snahu koja u to vrijeme živi i radi u Zagrebu. Ona uđe u salon, pozdravi se sa svima i nešto nastavi govoriti. Alija joj reče: "Tu je Halil, naš komandant". Ona ne reaguje, već priča okolo. Tek kad je to treći put ponovio, ona se onda okrenula prema meni, pružila mi ruku i rekla: "Izvinite, nisam Vas vidjela. Kako ste?" Dakle, dugo sam već bio svjestan da su ovakvi detalji odredili moju poziciju i dalju sudbinu. Istodobno, ova dva događaja meni su se urezala kao nepogrešivi pokazatelji zbivanja iza kulisa javnih istupa.

... Ohrabrio me je toga dana i Predsjednik sa završnim govorom, a inače sam bio jako zabrinut: kada je krajem oktobra Radovan Karadžić javno zaprijetio da će muslimanski narod nestati ukoliko Parlament izglasa suverenitet Republike Bosne i Hercegovine, sam Predsjednik je izašao za govornicu Parlamenta i rekao: "Ja ipak želim da poručim građanima Bosne i Hercegovine da do rata neće doći. Moje su prognoze zasnovane na provjerenim činjenicama. Ne treba se bojati, jer za tuču i svađu treba dvoje". On je poziciju neutralnosti promovisao još ranije, nakon razaranja Dubrovnika i agresije bivše JNA na Sloveniju i Hrvatsku, i ona se očitovala u nizu izjava. Septembra 1991. je rekao: "Ovo nije naš rat". Ti su dani prošli i sada je, valjda, već sve jasno. Ili se meni tako činilo. Rata neće biti ukoliko nosioci velikosrpske politike procijene da će ga izgubiti. U protivnom, samo može biti krvaviji. "Ukoliko se brzo ne budemo pripremili, ostvarit će se Karadžićeva prognoza", rekao sam Predsjedniku dan kasnije.

Za Novu godinu, 1992. Oslobođenje je prenijelo njegovu izjavu: "Mislim da Armija neće napasti BiH, jer je procijenila da se silom ne može ništa učiniti". Isti list, 10. marta 1992. prenosi iz Brisela utiske Alije Izetbegovića date tamošnjem Soarou: "Opaten tragičnim iskustvom prljavog rata koji je harao Hrvatskom, jugoslovenski narod se budi iz košmara". I tada je tvrdio da rata u BiH neće biti. Ponovio je to čak i 17. marta 1992. u intervjuu listu Danas: "Prije svega o čemu vi govorite? Mislimo li na istu stvar - armija nije ono što je bila prije nekoliko mjeseci. Ona nije ni bolja ni gora, ona je drugačija, po kvalitetu, po kvantitetu, po psihologiji, pa i po namjerama i ciljevima. Armija neće okupirati Bosnu, neće izvršiti državni udar."

U Oslobođenju sam čitao i ovakvu Izetbegovićevu izjavu, datu petog marta 1992. godine: "Prošetajte, družite se i izađite na ulice. Ja bih htio da pozovem građane da sve ovo prime na hladnokrvan način, da ne nasjedaju na glasine i priče. Postoje snage koje žele da izazovu haos i paniku - nemojte nasjesti tome. Situacija je pod kontrolom i mirno šetajte gradom". To svoje duboko uvjerenje, tu svoju zabludu i sam je Izetbegović kasnije priznao. Ništa ga nije moglo razuvjeriti da se sve pripreme za agresiju zapravo odvijaju naočigled svih. Njegovo uvjerenje da rata neće biti bilo je jače. Istina on je na kraju pristao na pripreme za odbranu i odobrio projekat organizacije, formacija i strategije odbrane, ali više ga nije bilo. Kao da se to njega ne tiče.

Treći, i to ozbiljan nesporazum je bio oko uloge bivše JNA u BiH i njenog odnosa prema BiH. Da je bila u funkciji beogradske imperijalističke i agresorske politike, kao njen najistureniji i po Bosnu najopasniji dio, bilo je jasno zadnjem čovjeku u BiH, osim Izetbegoviću. Kada je počeo rat u Hrvatskoj kada je BiH praktično, pored

Vojvodine, postala osnovica za izvođenje operacija na Hrvatsku, Izetbegović je jednostavno htio da vjeruje da JNA nije mogući okupator BiH, odnosno da je njeno prisustvo u BiH čak neophodno.

... No, i pored toga, Izetbegović se opredijelio za sklapanje dogovora sa Armijom i dalje vjerujući u njenu navodnu neutralnost i moguću transformaciju u bosansku armiju. Da bi se 26. aprila ustanovilo da je u Sarajevu već nastradalo preko 1.000 ljudi. Dakle, dvadeset dana od početka najkrvavijeg rata. Tek tada je u Skopju, sa predsjednikom nepostojećeg Predsjedništva nepostojeće SFRJ Brankom Kostićem i u prisustvu generala Blagoja Adžića, načelnika Generalštaba već fašističke armade, potpisan dogovor o odlasku JNA iz BiH.

I, prema pisanju *Oslobođenja* isti dan izjavio: "Započeo je jedan proces koji će na kraju dovesti ili do odlaska JNA iz Bosne i Hercegovine ili do njene radikalne transformacije, s tim da se na kraju tog procesa ona pretvori u bosansku armiju, odnosno oružane snage Bosne i Hercegovine".

Za sve to vrijeme, MUP je bio prilično neaktivan u sprječavanju kriminala, dok su neki njegovi dijelovi bili veoma aktivni u podsticanju destruktivne sistema odbrane. Čak se može reći da su se u MUP-u krili nosioci specijalnog rata, izazivači sukoba unutar našeg odbrambenog sistema i proizvođači "neprijatelja" od bosanskih patriota. Može li biti slučajno da Juka Prazina, kao poznati sarajevski kriminalac, postane komandant rezervnog sastava specijalne jedinice policije? Bilo je

toliko sposobnih aktivnih policajaca koji su bili uključeni u pripreme za odbranu zemlje. Zašto ne oni, već Juka? Kada se konačno odlučilo da Juka nije za policije - Juka je unaprijeden: Predsjedništvo države imenovalo ga je za komandanta specijalnih jedinica Armije. Kako su iz Sarajeva nesmetano otišli Milorad Ekmečić, Slavko Leovac, Vojo Milijajš, Nenad Kecmanović, brat Nikole Koljevića...?

O svemu ovome, svakodnevno sam govorio Predsjedniku, ali i na svim sjednicama Predsjedništva pokretao sam ova pitanja i tražio pomoć. Uzalud. Stvari su išle nekim svojim tokovima. Pa zar Sarajevo nije opljačkano, a da nijedan četnik nije ušao u grad? Ili: koga bi trebalo pitati, ako ne upravo MUP, otkud roba (kafa, cigarete, alkohol) iz Strbije i Crne Gore na sarajevskim pijacama ustrud blokiranog grada?

Znakovito je kako se u to vrijeme ponaša Fikret Muslimović koji je tada načelnik KOS-a u 4. Korpusu JNA i najbolji stručnjak za muslimanski nacionalizam u JNA. Sastanku kolegija komandanta korpusa u ljeto 91. godine, pored ostalih saradnika i pomoćnika, prisustvuju i pukovnici Vehbija Karić i Muharem Nadžak, i naravno, potpukovnik Fikret Muslimović. Na kraju sastanka, sjećaju se i Karić i Nadžak, ustaje Muslimović, i na iznenađenje svih, obraća se komandantu korpusa Vojislavu Dutevcu, moleći ga da njegovo obraćanje shvati kao lično. Muslimović tada "osuduje fundamentalističku politiku na čelu sa Izetbegovićem" i "fundamentaliste" markira kao razbijače Jugoslavije. Izražava svoju spremnost da se bori protiv takve politike i traži, ukoliko je potrebno, da ne ide na školovanje u ratnu-generalnu školu, za koju se upravo priprema, svečano se zaklinjući da "nikad neće biti Alijin vojnik".

Kada sam postavljen na dužnost komandanta Republičkog štaba TO, 25.05.1992. godine, zatekao sam Muslimovića na dužnosti načelnika Uprave vojne bezbjednosti. Čim smo malo učvrstili liniju odbrane oko Sarajeva, napravio sam kadrovsku rokadu: Kerim Lučarević, kao već dokazani borac, postavljen je na mjesto načelnika Uprave bezbjednosti. Jednostavno, nisam mogao ni umio drugačije. Neko sa prošlosti Muslimovića nije mogao biti prvi čovjek bezbjednosti, barem bez žestoke provjere. Na moje iznenađenje Izetbegović ga je uzco sebi za vojnog savjetnika, ..

Nisam mogao ništa učiniti. Postavljanje na generalske tetelje po Zakonu vrši Predsjedništvo. Tako se Muslimović vratio na mjesto šefa Vojne bezbjednosti, a zahvaljujući njihovoj agenturnoj mreži u BiH i Enver Mujezinović je direktno iz Vasiljevićevog kabineta došao na mjesto pomoćnika bosanskog ministra odbrane Jerke Doke za poslove sigurnosti...

... A tih prvih dana rata, u vrijeme pojačanog priliva oficira iz JNA među kojima je bio i nemali broj oficira vojne bezbjednosti, (čitaj KOS-a) svojim djelovanjem sa dva ključna mjesta u odbrambenom sistemu: Ministarstvu odbrane i

Republičkom štabu TO, napravili su nenadoknadivu štetu. Sve do jednog za koga su znali, a znali su za sve nakon dugogodišnjeg rada u KOS-u, primili su bez ikakve provjere. Istovremeno su ih zaštitili od provjera koje su htjeli raditi operativci SDB BiH. Mnogima su omogućili odlazak na četničku stranu. Pukovnik Šuput i Belošević su najmarkantniji primjeri. O saradničkoj mreži KOS-a u ostalim državnim i društvenim institucijama Muslimović nikad ni slovo nije kazao. Mujezinović je priznao samo kurire, šefove nikada. O njihovim saznanjima o planu RAM, a znali su makar djelove, ako ne i cjelinu, nikad ništa nismo saznali. "Nije humano i moralno otkrivati sada saradničku mrežu, kada je počeo rat", govorio je Muslimović za obojicu. Izetbegović se suglasio sa njegovim stavom.

Ponašanje četništva SDS i HDZ u BiH a naročito četničkih i ustaških jedinica u ratu od 1992. do 1995. godine su najbolji dokazi istrajavanja u dogovoru o podjeli BiH. Oni jednostavno nigdje nisu međusobno ratovali, ali su zato dobro saradivali. Zanimljiva je priča o Stocu, ali i Mostaru. Po prvom dogovoru četnika i ustaša, Stolac je pripao četnicima. Ustaše su se povukle iz grada i četnici su ušli bez ispaljenog metka. Nakon toga su se ponovo dogovorili: onda su se četnici povukli iz Stoca, a ustaše u njega umarširale. I danas su tamo. I u Mostaru bi bila identična priča da se bosanske patriote nisu pobunile. No, u svakom slučaju, četnici su se po svom dogovoru sa ustašama povukli na granicu Splitske banovine, na Podveležje. Na dodirnim linijama u Stocu, Kiseljaku, Konjicu, Varešu, Žepču... četnici i ustaše se duže, trguju, razmjenjuju informacije i ratuju zajedno protiv Armije RBiH. Ako se problem fokusira i izdvoji samo SDA - može se postaviti čitav niz pitanja koja jasno ukazuju na konstantno prisutnu želju za svojim, vlastitim beglukom: da li može biti slučajno da od nastanka SDA do danas, zvaničnu politiku države vodi nezvanična siva eminenција poznatija kao zagrebačka grupa? Da li je slučajno dr. Mustafa Cefendija Cerić, nekadašnji imam zagrebačke džamije, na nelegalan način postao reis u BiH? Da li je slučajno Fikret Muslimović, nekad ključni kadar KOS-a, najjače podržan baš iz krugova IVZ-a? Nacionalni tjednik *Ljiljan*, Muslimovića je promovisao u jedinicu mjere bosanskog patriotizma. I tako redom. Sve do časa kada se mora priznati da Bosna i Hercegovina danas izgleda baš onako kako je KOS želio: isparcelisana po etničkim crtama, bosansko pitanje svedeno na humanitaro, a bošnjačko na islamski problem u Evropi. Kasnije je recimo, Muslimović zajedno sa Zijadom Ljevakovićem, odigrao ključnu ulogu u prevaspitavanju Armije na isključivo stranačku, odnosno - njemu se u zasluge mora pripisati ideologizacija Armije i njeno pojačavanje mudžahedinima. Njegovim djelovanjem kompromitiran je čitav niz institucija: između ostalog i Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca. Inicijativni odbor za osnivanje ovog tijela, vjerovali ili ne, činili su: Fikret Muslimović takav kakav jeste, Atif Purivatra, penzionisani pukovnik bivše JNA, Mujo Kafedžić i naivni Avdo Hebib.

Prikupljanje sredstava za odbranu vršeno je u tri nivoa. Prvi, onaj najekskluzivniji, obavljao se preko specijalnih računa kojima su pristup i mogućnost raspolaganja novcem imali samo najvažniji: Izetbegović i uski krug najbližih. Iako je do jedna od najbrižljivije čuvanih državnih tajni, sem samog Predsjednika, pristup novcu imali su još i Hasan Čengić, Salim Šabić, Fatih El-Hasanein, Haris Silajdžić, dr. Mustafa ef. Čerčić i Bakir Izetbegović. Drugi, daleko širi način prikupljanja novca je pokrivalo gotovo sve zemlje u kojima se nalazi bosanska dijaspora, a centrala mu je bila u Zagrebu. Realizatori transakcija su Salim Šabić, Hasan Čengić i Fatih El-Hasanein. Oni formiraju dvije nevladine organizacije sa sjedištem u Beču: "Thread Word Relief Association" - TWRA i "International Organisation for help of Muslim in Bosnia i Herzegovina". Šabić i Čengić, uz pomoć Fatima El-Hasaneina, stupaju u vezu sa islamskim zemljama, a preko političke emigracije sa ostalim dijelovima svijeta oslanjajući se na Teufika Velagića u Beču, dr. Nedžiba Šaćirbegovića i njegova dva sina u SAD, Huseina Živaljaja, Derviša Đurđevića... i na široku mrežu ogranaka SDA Zapadne Evrope i Amerike. Finansijskom moći sa kojom raspoložu, dominantno utiču na vođenje ukupne bosanske politike, naravno i kadrovske politike u Armiji RBiH, MUP-u, Vladi i drugim dijelovima državne vlasti. Treba li podsjećati da je Rasim Delić prvo bio zamjenik Hasanovog babe Hadžije, u skladu u Visokom, pa onda postao komandant Glavnog štaba, a da je i Bakir Alispahić također jedan od Hasanovih kadrova. Zagrebačka grupa je također i organizator čolaska grupe dobrovoljaca iz islamskih zemalja, koji će postati ilustracija želje da

U jesen 1992. godine iz Sarajeva su izašli ministar MUP-a, Jusuf Pušina, i načelnik CSB Sarajevo, Bakir Alispahić. Namjeravali su, kako objasniše, da dva helikoptera MUP-a RBiH, tada bazirana u Sloveniji, prebace u BiH i stave ih na raspolaganje Armiji RBiH, te da aktiviraju sredstva u iznosu od nekoliko miliona maraka, koja je MUP RBiH imao na računu PBS-a u Zagrebu, za potrebe odbrane.

Ostali su više od dva mjeseca i na kraju se vratili neobavljena posla. Izvijestili su tada da je već oformljeni "tim eksperata" podigao međunarodni kredit na račun helikoptera, pa su oni založeni kao hipoteka. O MUP-ovom novcu na račun PBS-a u Zagrebu nisu ni govorili. Pohvatili su se, ipak, kako su uz pomoć nekih članova ekipe organizirali štampanje ličnih isprava, vozačkih dozvola, bh. pasosa i bh. dinara. No, odmah je potom izbila velika afera prodaje nekoliko stotina hiljada bh. pasosa u zemljama Zapadne Evrope po cijenama od nekoliko hiljada njemačkih maraka, koja je, naravno, i do danas ostala nerazjašnjena.

Armija postane prvo bošnjačka, a ubrzo zatim i potpuno stranačka vojska. Svoj dio posla, na terenu u BiH, zorno su radili Muslimović i Ljevaković. Ipak, najinteresantniji segment ovoj ekipi bila su ambasadorska i ostala mjesta u diplomatsko-konzularnim predstavništvima, za koja su osnovni kriteriji bili: stepen odanosti i rodačka linija. To je bilo naročito važno kada se radilo o zemljama donatorima.

Treći krug činili su aktivisti SDA, koji su obilazili bosanske i bošnjačke klubove naših radnika, izbjeglica i dijaspora i od njih prikupljali sredstva za odbranu. Tako je, recimo, samo jedan klub Bošnjaka porijeklom iz Sandžaka, Sanžak-Bosna Istanbul, za pomoć BiH ostvario donaciju vrijednu 45 miliona dolara?! Irfan Ajanović, aktivista SDA, piše pismo Izetbegoviću krajem aprila 92. godine:

Dragi Alija,

14.04.1992. godine. Nisam realizirao prijem pomoći u Beču. Veza Frankfurt... Nije ni Tofo... 23.04. u Frankfurtu sam saznao da je 22.04.1992. godine kod iste veze bio Sulejman Ugljanin, i da je i on danas (23.04.) oputovao za Beč radi realizacije... Saznaću večeras da li je...

17.04. sa Salimom i potpredsjednikom Vlade Hrvatske M. Granićem uspjeli smo smiriti gotovo 4.000 naših radnika, koji su se u Zagreb (džamiju) vratili jer nisu mogli za Uskrs preći Savu. Skupili smo mnogo priloga, a radnike vratili nazad u Austriju, Sloveniju, Njemačku, Švicarsku. HTV je korektno prenijela što, se dogadalo na skupu...(ne piše koliko je novca od njih uzeo.op.a)

19.04. sam sa Salimom imao sastanak sa preko 100 aktivista SDA iz Evrope. Sastanak je održan u Münchenu kojom prilikom je realizirana dobrovoljna pomoć od cca 1.000.000 DEM.

20.04. sam u Frankfurtu, na sastanku i irbini uz prisustvo oko 150 naših aktivista i simpatizera, prikupio 76.000 DEM.

21.04. sam u Münchenu, na dobrovoljnoj priredbi i irbini prikupio 288.000 DEM.

22.04 sam sa radnicima u Augsburgu održao sastanak i dao im uputstva što im je raditi na prikupljanju dobrovoljne pomoći kao i ostalih aktivnosti.

25.04. sam u Hannoveru, na nekoj većkoj dobrovoljnoj priredbi navečer, a u toku dana je upriličen susret sa našim poslovnim ljudima...

26.04. sam pozvan u Friedrichshagen na tribinu i dobrovoljnu priredbu sa našime togranak SDA...

27.04 navečer trebalo bi da stignem u Zagreb i Salima predam priloge... Ako se bašdem mogao probiti do Sarajeva, krenu ću.

Ako ne bude moguće ili bude rizično, osiću u Zagrebu do petka kada ujutro ponovo treba da krenem za Njemačku...

Frankfurt, 23.04.92 Maksuz selam...

Irfan Ajanović

Naravno, ovo je samo kap vode u moru.

Još od 1993. godine se kalkulisalo Izetbegovićevim i Silajdžićevim prijedlogom za razmjenu teritorija: Srebrenica i Žepa za Vogošću i druga sarajevska predgrada. Bio sam dva puta prisutan kad je Izetbegović u Sarajevu, u rano proljeće 1993. godine, nudio predstavnicima Srebrenice i Žepe u Sarajevu da se napravi ovakva zamjena: Srebrenice i Žepe za sarajevska predgrada. Prijedlog je nakon konsultacija sa narodom i boricima rezolutno odbijen. Isto pitanje Izetbegović i Silajdžić su postavili delegaciji koja je došla iz Srebrenice na zasjedanje Bošnjačkog sabora u sarajevskom hotelu Holiday inn. I oni su bili kategorični: "Ne dolazi u obzir. Ako ste nas zato zvali, misle nas trebali zvati"...

Snage ekstremnog dijela HDZ-a su organizirane u tri brigade jačine oko 6.000 ljudi i nekoliko manjih jedinica jedinice satnije - bojna. One će, nakon što su pojačane jedinicama Hrvatske vojske udariti u leđa u jesen '92. godine. Naša je procjena tada bila, što se pokazalo potpuno tačnim, da je cijela teritorija BiH bila okupirana. U gradovima su se nalazile jake snage tada već četničke JNA, a na prostorima izvan njih jake snage četničkog SDS-a. Krajem '91. godine i početkom '92. JNA je sa dijelom snaga napustila gradove, izvršila tzv. strategijski razvoj i ojačala snage četničkog SDS-a, te su zajedno blokirali sve unutrašnje pravce u BiH, kao i najznačajnije privredne, kulturne i gradske centre.

Temeljni dokumenti za stvaranje i razvoj naše Armije donijeti su u vidu odluka Predsjedništva RBiH u aprilu, maju i junu '92. godine. Mislim da su posebno značajni: Odluka Predsjedništva RBiH o objedinjavanju svih naoružanih snaga na teritoriji RBiH, donesena devetog aprila; Uredba sa zakonskom snagom o Oružanim snagama od 20. maja. Odluka o proglašenju ratnog stanja i Naredba o proglašenju opšte - javne mobilizacije na teritoriji RBiH, obje od 20. juna i Platforma za djelovanje Predsjedništva RBiH u ratnim uslovima. Kroz Teritorijalnu odbranu legalizirana je PL, a istovremeno je omogućeno stvaranje najsigurnijeg fronta i svenarodnog otpora na najvišoj političkoj platformi, u kojoj su jasno definisani ciljevi rata i antifasistički karakter naše borbe. Istina, nenačaknadiva je šteta što sve to nije ranije učinjeno. Predsjedništvo je predugo oklijevalo.

"nepotrebno", tako da sam u prvoj godini rata proglašenja naredivao bez saglasnosti Predsjedništva, da bi tek 94. ovi termini bili prihvaćeni.

Tokom cijele 93. brojno stanje naše Armije iznosi 261.500 boraca, da bi taj broj krajem 1993. godine a naročito 1994. godine počeo da se smanjuje po različitim osnovama: nekontrolisano, stihijsko i olabko davanje radnih obaveza, odsustava i odlazaka u inostranstvo, oslobađanje od službe u Armiji po osnovu nesposobnosti, pa čak nedozvoljeno veliki broj dezerterstava i neopravdanog odsustvovanja iz jedinica Armije RBiH. Taj se period vremenski poklapa sa pritiskom u Armiji koji će kasnije dobiti svoje pravo ime - ideologizacija, ili još preciznije: početak stvaranja stranačke (SDA) vojske.

Evo u čemu ja vidim problem!

4 Sa Republikom Hrvatskom, na političkom planu, konačno razriješiti najvažnije pitanje, a to je logistika za potrebe RBiH, odnosno OS.

5. Na međunarodnom planu animirati sve prijateljske zemlje da izvrše pritisak na Republiku Hrvatsku da odustane od podrške "Herceg-Bosni", i raditi aktivno na njenom dokidanju.

6 Obezbijediti da luka Ploče i put Ploče - Mostar - Sarajevo - Zenica, bude u neprekidnoj funkciji za potrebe države BiH. Ako je nužno, za ovo angažovati međunarodne snage, a po potrebi i našim snagama taj prostor osigurati.

Ispoštovati, također, dogovore o formiranju zajedničke komande Armije RBiH i HVO. S tim u vezi, na nivou Predsjedništva i Vlade formirati tim koji će utvrditi činjenice zašto dogovori do sada nisu realizovani. Da se ne bi to ostavljalo nama, onda oni kažu nismo mi, a mi kažemo nismo ni mi nego oni, itd.

Sedmog i osmog februara 1992. godine, u selu Mehurići kod Travnička, održano je vojno savjetovanje koje će kasnije ponijeti epitet istorijsko, a na kome su se sastali komandanti regionalnih štabova i dio Glavnog štaba Patriotske lige BiH. Cilj savjetovanja bilo je usaglašavanje planova po regijama i podjela zadataka za naredni period. Priprema ovog skupa počela je krajem 1991. godine, kada sam svim štabovima na terenu poslao uputstva: Zadatak RVŠ. Bilo je to dokument kojim su, pored ostalog, udareni i temeljni domaćoj namjenskoj industriji. Kada smo se sastali, prednio sam uvodno izlaganje o tadašnjoj vojnoj i političkoj situaciji i procjenu i ocjenu budućih strategije. Osnova ovog izlaganja na savjetovanju je prihvaćena i sažeta u prve dvije tačke najvažnijeg dokumenta PL-a: Direktive za odbranu suvereniteta Republike Bosne i Hercegovine. Izlaganje i izvještaji komandanata, neposredna razmjena mišljenja i saznanja, kompletirali su ovaj dokument koji je završen 25. februara, u Sarajevu. U pripremi i realizaciji dokumenta, kao i u vođenju skupa u Mehurićima, kao savjetnici su mi pomagali Rifat Bilalac i Zičro Suljević. Na. Direktiva je moj ručni rad: u rukopisu je i umnožena, tek kasnije prekućana i dostavljena komandantima regionalnih štabova.

Zadaci RVŠ

Napraviti plan za općine i regije koji treba da sadrži:

1. Raspored jedinica SDS, jačina i sastav - Raspored jedinica JNA, jačina i sastav - Raspored skladišta oružja i municije - Označiti na karti etničku strukturu po selima, mjesnim zajednicama, gradskim i povlašćenim naseljima (muslimanska i hrvatska svila - puni završni krug, a pored hrvatskih sela staviti slovo H, srpska sela - plavi krug) - Uzeti na karti moguću način dejstava jedinica SDS-a i JNA-a, ovo uzeti tankim isprekidanim linijama

2. Raspored naših jedinica, jačina i sastav - Mogući (planirani) način dejstava - Ako bude trebalo, način blokiranja kasarni - Način raspoda na skladišta, radi uzimanja oružja ili samo radi blokiranja - Označiti mjesto planiranih objekata za diverzije - Tačno označiti mjesto-rejone za općinske pozadinske baze i regionalne pozadinske baze - Planirati iz kojih će krajeva, sela, MZ iseljavati muslimanski narod, put izvlačenja, ko sa obezbjeđuje, mjesto prihvata i smještaja - Planirati način obezbjeđenja saveznih i republičkih robnih rezervi

3. Plan uraditi na karti 1:50.000, a znakove uzeti iz uputstva za vođenje radne karte, boje koristiti kako je regulisano u tački 1.

4. Za savjetovanje koordinatora i k-danata RVŠ pripremiti izlaganje od 10-15 min., gdje izložiti plan, iznijeti probleme, prijedlog rješenja, zahtjev GS BiH

5. Usaglašavanje planova regija i izrada plana odbrane BiH i muslimanskog naroda, održat će se odmah poslije Nove godine. Termin će biti naknadno određen.

Ukupne snage neprijatelja su:

- JA: šest korpusa KOV (sarajevski, banjalučki, tuzlanski, bihački i dijelovi kninskog i titogradskog korpusa), vjerovatne jačine 2-3 korpusa KOV i jedan ojačani VAK.

- snage SDS-a (jačine 80.000-120.000 ljudi)

- ekstremne snage HDZ-a (jačine jedna do dvije brigade)

Na prvom zasjedanju Skupštine Republike Bosne i Hercegovine, osmog oktobra 1992. godine, istupio sam u ime Armije RBiH:

Sve je ovo bilo moguće učiniti zato što je naš građanin, naš borac, izvoriste morala i s veoma jasnim političkim ciljevima koji su od samog početka nametnutog nam rata, bili veoma jasno postavljeni:

1. Suverena, jedinstvena i nedjeljiva Republika BiH.

2. Republika BiH kao demokratska država građana koji u njoj žive, iz ovoga, nama vojnicima slijede sasvim precizni vojni ciljevi, a to su:

FIKRET MUSLIMOVIĆ

ARGUMENTI I SJEĆANJA O RATU

KNJIGA PRVA 1990.-1993.

Major

Vešimir Dunić je bio komandant jednog oklopno-mehaniziranog bataljona, Mešovito, ali samilo, Kojić je imao ulogu i zadatak da, u slučaju eskaliranja krize u BiH, ako budu proklamirane vođe komandovanja prema Beogradu, beođa, po odluci vođstva Srpske centralne stranke, koma rdnaru bataljona, majore Vešimir, prenijeti naređenje za uzbuđivanje tog oklopno-mehaniziranog bataljona i borbeno upotrijebiti tu jedinicu. To je bio četnički plan a cijem paralizirania komandanta Korpusa generala Milovana Zeca, jer je Slovenac. Znači, vrti JNA je ovladala teritorijalno vodstvo Srpske demokratske stranke da u slučaju njihove potrebe u slučaju prekida veza Beograd - Sarajevu, u hitnom slučaju, borbeno najposposobnijoj jedinici u Sarajevu, Nikola Kojićev može prenijeti naređenje za borbeno upotrebu.²⁸

²⁸ Napomena na ne dokumentiranu izvješćuju grupu oficira, na čelu sa majorom Vešimir Dunićem, prema njemu usporozetima, realizirano je Anzakić fudbac, odlični general Armije R BiH.

3.7. HILCEGOVAČKI NAROD STAO NA PUT TENKOVIMA JNA - POLOG MAJA 1991. GODINE

Maja 1991. godine, glavina oklopno-mehaniziranih jedinica 10. motorizirane brigade JNA otpočela je pokret od mimodopske lokacije u Mostaru - Sjeverni logor, preko Babinovca i Širokog Brijega, s ciljem da se rasporede u širem mjestu Kupreško visoravni. Ova aktivnost se odvijala po strateškom planu mobiliziranja i pregrupisanja učlanih jedinica JNA za oniziranu agresiju na R Hrvatsku, a kasnije i na R BiH. Pokret ove brigade je bio u funkciji zaštite četničke paravojske na teritoriji R Hrvatske, posebno u regiji Knin - Zadar - Split, kao i na jugu Bosanske Krajine, od Bugojna, Jajca, Ključa i Bosanskog Petrovca. Logorujući i izvođeci uboku na Kupreškoj visoravni, ova brigada je mogla lako ispoliti borbeno djelstvo u svakom od pravaca gdje je to trebalo radi podrške četničkim paravotnim jedinicama, koja su laca harale po R Hrvatskoj

Dok je narod stajao na putu ispred tenkova, vrhovi HDZ iz Zagreba, Sarajeva i Mostara insistirali su da se narod ukloni i da kolona prođe. Cijela situacija je rezultirala maksimalnom unutamijom homogenizacijom i Hrvata i Srba. Jedino su se dijelili Bošnjaci na one koji podržavaju hrvatski narod i na one koji podržavaju JNA.

1.3.

ČETNIČKO DIVLJANJE U BANJA LUCI

Usljediła je odluka Generalštaba JNA da 21. septembra 1991. godine, svih tridesetak polaznika Ratne škole budu raspoređeni u jedinice, koje su izvodile borbeno dještva na vukovarskom i drugim ratištima, na teritoriji Hrvatske. Sa još oko desetak polaznika Ratne škole, raspoređen sam u Komandu operativne grupe sa komandnim mjestom U Hrvatskoj na Samaricama (Petrova Gora), blizu Siska, Petrinje i Gline.

Niko osim Sefera nije imao nikakvog uticaja na Midu Alijića, koji je prilikom preuzimanja ljudstva iz bataljona Vojne policije, vršio veoma lošu trijažu. Udaljio je sve koji nisu Bošnjaci, čak i Bošnjake iz mješovitih brakova. Da apsurd bude veći, kad je Sefer u toku rata formirao političku partiju, cijelo organiziranu propagandnu kampanju protiv Izetbegovića, Delića i mene, opluživao nas je da smo mi krivi što su u Armiji R BiH, uglavnom, Bošnjaci i što smo, navodno olijerali Srbe i Hrvate iz naših redova.

Prema ovako predloženoj namjeni i zadacima "Specijalnih jedinica", ocijenio sam da neko Juki, svjesno ili nesvjesno, osigurava prostor da legalizira njegovu samovolju koja je tada predstavljala veliko opterećenje za sistem komandovanja u Armiji R BiH.

Kasnije sam saznao da je Sefer čuo povelu za Jukinu ambiciju da bude komandant specijalnih jedinica, odnosno, da bude komandant specijalne brigade. Dokazi u tom pogledu su sljedeći: Sefer je 15. jula 1992. godine, znači, četrdesetak dana prije nego što je ministar Doko od mene tražio mišljenje o formiranju specijalnih jedinica, potpisao dvije "odluke". Jedna je "Odluka o organizaciji i formiranju specijalne brigade Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine", broj 02/601-1, od 15. jula 1992. godine, a druga je "Odluka o organizaciji i formiranju 2. specijalne brigade Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine", broj 02/601-2, od 15. jula 1992. godine.⁵³ Dakle, Sefer je odlučio da formira dvije specijalne brigade sa komandom pristapskim jedinicama, sa po tri specijalna bataljona, jedinicama podrške i pozadinskim jedinicama.

Razgovor o meni i o mrim akti. U kome sam se protivio prijedlozima iz Juline komanda. Zbogda su se čitoci pokretali u njegovoj komandi. Ercegović je pričio da... da želi sa mnom da razgovara. Ja sam odgovorio da iz sigurnosti h razloga ne bih želio otići sa njemu u njegov kabinet na razgovor, nego da ako Juka želi da razgovaramo neka dođe u moju kancelariju i da ću s njim sa zadovoljstvom razgovarati. Ercegović, koji je po ovom snegu i bozarskog ugleda bio veoma autoritativan kod Juke i Julinih ljudi, meni je davao garanciju da mogu biti potpuno siguran ako odem na razgovor kod Juke, jer će on lično biti cijelo vrijeme sa mnom. Prelio sam roketu da ću na razgovor doći kad god i gdje god želi Juka. Tu je bio pucetak augusta 1992. godine, neko ko čara i kcer što sam 31.07.1992. godine poslao naprijed pomenuti akt.

4.8.

SEFER ZAŠTITID

KRIMINALNE GRUPE U SARAJEVU

Kada sam ocijenio da Služba bezbjednosti u Štabu TO R BiH raspolaže sa dovoljno podataka o nosiocima kriminalne djelatnosti među pripadnicima TO u Sarajevu, skupa sa svojim zamjenikom, Stankom Šliškovićem i Dževadom Jusićem, dipočeo sam konsultacije u cilju planiranja i presjedanja njihovih djelatnosti i konačne zaštite ugroženih građana. To je podrazumijevalo da raspoloživa operativna saznanja preločimo u odgovarajuću dokumentaciju za povretanje krivičnih postupaka, a zatim da zvedamo akciju jednovremenog hapšenja većeg broja osumnjičenih lica. Radi toga smo ažurali i sistematično zraali raspoložive podatke. Sačinili smo spiskove osumnjičenih lica i odredili njihov tretman. Identificirali smo sredine u kojima se kreću. Utvrdili smo da su u grupama raspoređeni po djelom gradu na Baščaršiji, Marijin Dvoru, Otoki, Alipašinom Polju, Dobrnji, ... te da u zajedničkim prostorijama, po grupama, kasno u noć liježu i odmaraju do pred podne.

U okviru konsultacija prije izrade plana, obavio sam razgovore sa predsjednikom nezabogovcem, komandantom Seferom i čulom civilne policije Avdom Hobbom. Izabogović je podržao moju namjeru. Sefer je, također, podržao, ali mi je njegovo držanje bilo sumnjivo. Dsjelio sam da njegova podrška nije iskrena

Operativna situacija: "Od početka rata u BiH, u Sarajevu je eskalirala kriminalna djelatnost pojedinaca i grupa.

Sasvim je realan zaključak da u Sarajevu nema objekta koji nije manje ili više opljačkan i da nema građanina koji nije manje ili više oštećen ovakvim djelovanjem kriminalaca. Koristeći okolnost

Plan sam potpisao i u tri primjerka ga predložio Seferu. To je bilo početkom jula, poslijepodne. Rekao mi je da će Plan pročitati i da treba uveče istog dana doći da ga potpisano uzmem. Očekivao sam da u rukama imam, njegovim potpisom, legaliziran Plan. Tada bi mogao ući u slijedeću fazu, da poduzimam konkretne mjere radi organiziranja i izvođenja akcije. Prema odobrenom Planu, očekivao sam krupne obaveze u pogledu pripreme učesnika i koordiniranja mjera iz nadležnosti ostalih organa Štaba TO, civilne policije, tužilaštva i suda. Bio sam uvjeren da će akcija biti uspješna i veoma korisna.

Uveče, oko 21.00 sati sam otišao u Seferov kabinet da uzmem Plan, ako je potpisan. Kada sam ušao, sa Seferom su za stolom sjedili Kerim Lučarević i njegov brat Muamer. Sokirao sam se kad sam vidio da čitaju Plan, koga niko drugi, osim Sefera, nije smio vidjeti, a naročito se to nije smjelo omogućiti braći Kerimu i Muameru, s obzirom da su se u tekstu Plana pominjala imena osumnjičenih nosilaca kriminalnih radnji koji su, inače, bili pod Kerimovom i Muamerovom zaštitom. Kad su me vidjeli, braća Lučarevići su počeli galamiti na mene. Pitali su me šta ja to radim i zašto se igram života. Prijetili su mi i vrijeđali me. Sefer se samo smijao, kako to on inače zna, i satkastično i ironično. Još veće licemjerje, Sefer je pokazao potpisivanjem Plana. Odjednom sam spatio svoje iluzije da mogu, u okruženju ovakvih ljudi bilo šta uraditi. Nisam krivio braću Lučarević, krivio sam Sefera. To što je on uradio bilo je krajnje grubo, nezahvalno i u, konačnom, veoma štetno. Zaključio sam da odbrana BiH ne može biti uspješna dok je Sefer na funkciji načelnika Štaba Vrhovne komande.

Aktuelizirao sam tretman HOS-a, čije rukovodstvo iz Hrvatske, (Paraga, Baškuša, Đepić, Prkacin, Dedaković), na teritoriji R BiH aktivno djeluje na izgradnji svoje vojske, sa Glavnim stožerom za BiH (Uzunović Draško, Vulin Davor, Milanović Neven, Arapović Miro) koji prihvataju da budu podređeni Štabu Vrhovne komande Armije R BiH. Ukazao sam na političke probleme u vezi s tim, jer se lideri HOS-a oslanjaju na tradiciju ustaša, Antu Pavelića i Antu Starčevića, te zagovaraju konfederalnu državu na teritoriji R BiH i R Hrvatske. Predlagao sam da politički faktori sagledaju ovo pitanje, kako bi se postiglo da se HOS slavi u funkciju odbrane R BiH, a da se pri tome izbjegne kompromitacija naše borbe, jer bi to čelnici koristili za propagandu u kojoj bi Armiju R BiH polistovjećivali sa ustaškom vojskom. S obzirom da je sa Miloševićem dogovoreno podjelu BiH, Tuđmanu, kao "novom ustaši", nisu odgovarale "stare ustaše", odnosno, HOS koji je na "starim" ustaškim političkim osnovama zagovarao cjelovitu BiH u konfederalnom odnosu sa R Hrvatskom. Nama, nisu odgovarale ni "nove" ustaše koji su sa velikosrbima djelili BiH, nit "stare" koji su iz svojih, a ne naših razloga bili protiv "novih" ustaša.

Istakao sam da sukobi HVO i Armije R BiH aktueliziraju moguću spregu kadrova hrvatske nacionalnosti u državnom rukovodstvu – Vladi, a posebno u Armiji R BiH i policiji sa ekstremistima HVO-a. U vezi s tim, ukazao sam na izdvajanje i okupljanje nekolicine kadrova hrvatske nacionalnosti na funkcijama u našem Štabu Vrhovne komande. Oni su se intenzivno družili sa katoličkim svećenicima.

8.2.

SPASONOSAN DOLAZAK DELIĆA NA ČELO ARMİJE R BIH^{134/}

Po unaprijed pripremljenom tekstu Prijedloga mjera, s ciljem da se povećava efikasnost Armije R BiH, na sjednici Predsjedništva R BiH, održanoj 08.06.1993. godine, raspravljalo se o organizacijskim i kadrovskim promjenama u Oružanim snagama - Armiji R BiH i MUP. Ja nisam učestvovao u izradi tog teksta. Pošto u našoj vojsci do tada nije bilo činova, predloženo je činovanje generala, oficira i podoficira, tako da se u roku od 60 dana taj posao završi u svim jedinicama Armije R BiH. Za početak dodjeljivanja činova, u tekstu Prijedloga je navedeno da se odmah u čin generala proizvedu Rasim Delić, Stjepan Šiber, Jovan Divjak, Sefer Halilović i ja – Fikret Muslimović, te da se unaprijeđe u čin generala i penzionistu Rifat Bilaljac i Zičro Suljević. Istim tekstom je predloženo da se u čin pukovnika proizvedu: komandant 1.K Mustafa Hajrulahović, komandant 2.K Hazim Šadić, komandant 3.K Enver Hadžihasanović, komandant 4.K Arif Pašalić, komandant 5.K Ramiz Drekočić, komandant 6.K Salko Gušić, te Sead Delić i Vahid Karavelić, tada načelnik štaba 1.K. Predloženo je osnivanje 6. korpusa, sa sjedištem u Korčulji i osnivanje komisije za deblokadu Sarajeva. Za prvu komisiju koja je trebala djelovati na osnovu Rezolucija Savjeta sigurnosti UN 824 i 836 su predloženi Sefer Halilović, Jovan Divjak, Ismet Dahić ispred MUP i ja – Fikret Muslimović. Za drugu komisiju za deblokadu Sarajeva vojnim mjerama su predloženi Rasim Delić, Stjepan Šiber, Salko Gušić iz 6.K i Ismet Alija iz 1.K. U savjet penzioniranih generala su predloženi Džemil Šarac, kao predsjednik, Mirko Vranić, Milan Ačić, Muharem Fetahagić, Zičro Suljević i Rifat Bilaljac.

Najvažnija mjera u tekstu Prijedloga bila je da se ustanovljava funkcija komandanta Štaba Vrhovne komande, da se na tu funkciju imenuje Rasim Delić, a da se na funkciji načelnika Štaba Vrhovne komande zadržava Sefer Halilović. To je značilo da će prvi vojnik do političkog vodstva biti Rasim Delić, te da će Sefer Halilović biti podređen Rasimu Deliću. Ovaj prijedlog je šokirao Sefera Halilovića i doživio ga izbacio iz ravnoteže. Sefer se suprotstavio svim mjerama koje su navedene u tekstu Prijedloga. Po njegovim reagiranjima, tada na sjednici Predsjedništva i kasnije, bilo je jasno da je svoju srdžbu i mržnju

^{134/} Tekst napisan 10.06.1993. godine, dva dana poslije događaja koji se u tekstu opisuju, čime sam osigurao maksimalnu tačnost.

iskoristio sam priliku da predsjedniku Izetbegoviću ukážem da su odnosi između njega i Sefera jedno od najkrupnijih i najosjetljivijih pitanja kojem treba pokloniti pažnju. Izrazio sam potrebu da predsjednik preispita Seferovu lojalnost prema sebi, jer imam argumente za sumnju da u tom pogledu ima problema. Predsjednik me priupitao, na šta mislim. Ja sam nastavio, govoreći da sam u posljednjih dva do tri mjeseca, nekoliko puta bio prisutan kada je Sefer, prilikom pojave Izetbegovića na TV ekranu, njegove riječi komentarisao: „Eto budale. Neznam šta da radim sa ovim matorim. Ja mu govorim jedno, a on radi drugo“ i slično. Ja sam u svakoj takvoj prilici, na pogodan način Seferu govorio da ja mislim da je dobro to što govori Predsjednik, te da ne vidim razloga da mu Sefer upućuje pogrdne riječi. Seferu sam govorio da je veoma bitno da on podržava Predsjednika, jer, narušeni odnosi između njih mogu imati katastrofalne posljedice. U vezi s tim, Predsjedniku sam opisao svoje lične probleme. U početku sam mislio da me Sefer provocira, Bio sam zabrinut, jer ni ja nisam želio da u Seferu imam protivnika, a moja, jasna podrška predsjedniku Izetbegoviću je objektivno mogla biti Seferu razlog da me pokuša eliminirati. Zatim sam Predsjedniku objasnio svoje muke oko dileme da li da mu to odmah prenošim ili ne.

usmjerio protiv Rasima Delića i mene. Govorilo je da ja i Delić ni po bilo kakvom kriteriju ne možemo biti generali, jer, navodno, do tada nismo obavljali značajne funkcije. To je bila očita laž radi diskvalifikacije Delića i mene iz tadašnjeg i budućeg vojnog vrha. Uzgred da napomenem da je Delić do tada obavljao ključne zadatke izgradnje Armije R BiH izvan blokiranog Sarajeva, a da sam ja tada obavljao funkciju načelnika Uprave bezbjednosti Štaba Vrhovne komande, što je bila jedna od najsjloženijih i najosjetljivijih vojnih funkcija, uz napomenu da sam bio i savjetnik za vojna pitanja Predsjedništva R BiH.

Osim dodjele činova, sve naprijed navedene mjere sadržane u tekstu Prijedloga, Predsjedništvo je usvojilo. Istog dana je slijedila primopredaja dužnosti između Delića i Sefera.

Pred kraj održavanja sjednice, na kojoj je Predsjedništvo donijelo naprijed navedene odluke, u svoj kabinet me pozvao predsjednik Alija Izetbegović. On me upoznao o odluci Predsjedništva da sam određen za predsjednika Komisije za primopredaju dužnosti između Delića i Sefera. Predsjednik me, također, upoznao da je, pored odluke koja se odnosila na uvođenje funkcije komandanta Štaba Vrhovne komande, na sjednici bilo rasprave o dodjeljivanju činova generala, te da činovi nisu dodijeljeni jer se tome suprotstavio Sefer. Predsjednik mi je zatim dao tekst Prijedloga po kome je održana sjednica Predsjedništva. Nakon što sam u njegovom prisustvu pročitao taj tekst, dao mi je tekst svoje Odluke po kojoj sam ja određen za predsjednika Komisije za primopredaju dužnosti između Delića i Sefera. Za članove Komisije su određeni Abdulah Konjicija i Jovan Divjak. Nakon što sam pročitao tekst Odluke, predsjednik mi je rekao da Delić treba primiti dužnost od Sefera, što prije, istog dana u popodnevnom satima.

Nakon ovog razgovora sa predsjednikom Izetbegovićem, pozvao sam članove komisije Konjiciju i Divjaka da podemo u moju kancelariju radi dogovora za rad Komisije pa nam se u međuvremenu priključio i Rasim Delić.

Kad smo se u mojoj kancelariji dogovorili o izvršenju odluke Predsjedništva, sva četverca smo skupa krenuli u Seferovu kancelariju, gdje smo zatekli i njega i njegovu šeficu kabineta Omerbegović Sadiku. Oboje su bili već upoznati o našoj ulozi i razlozima dolaska. Kad nas je ona vidjela, odmah je počela galamiti. Izlazeći iz kancelarije u hodnik, snažno je lupita vratima. Grubo je otvarala i zatvarala još nekoliko vrata koja su dijelila hodnik i prostorije koje su bile blizu Seferove kancelarije. Lupa vratima je trajala nekoliko minuta. Mi smo čekali. Kad se lupa stišala, Konjicija je, obraćajući se Seferu, prokomentirao: "Seferu, vidim da su ove promjene bile potrebne i mnogo ranije".

Odmah je Konjicija i zvanično upoznao Sefera o razlozima našeg dolaska. Sefer je zahtijevao da se u početku primopredaje dužnosti održi sastanak svih načelnika uprava iz Štaba Vrhovne komande, komandanta 1. korpusa i njegovog zarjjenika, što nismo predvidjeli, ali to nije bilo protivno planu Komisije. Svi su

veoma brzo došli na sastanak, na kome su prisustvovali: Delić Rasim, novoimenovani komandant; Halilović Sefer, načelnik Štaba Vrhovne komande, koji je funkciju prvog vojnika trebao predati Deliću; Divjak Jovan, zamjenik načelnika Štaba, od tada zamjenik komandanta Delića i član imenovane Komisije za primopredaju; Suljević Zičro, načelnik Operativnog centra za komandovanje; Brigić Ivan, načelnik Uprave za moral i informativno propagandnu djelatnost; dr. Brkić Mušir, načelnik Pravne uprave; Čaušević Mirsad, načelnik Obavještajne uprave; Vranj Sulejman, načelnik Uprave za personal; Karišik Mehmed, načelnik Uprave za obrazovanje kadrova; Blajac Rifat; Hajralahović Mustafa, komandant 1. korpusa; Karavelić Vahid, zamjenik komandanta 1. korpusa; Konjicija Abdulah, član imenovane Komisije za primopredaju dužnosti između Delića i Sefera; Rasim Mekić, predstavnik Uprave za organizacijsko-mobilizacijske poslove i ja - Fikret Mustimović, načelnik Uprave bezbjednosti i predsjednik imenovane Komisije za primopredaju. Ukupno nas je na sastanku bilo 15. Šesnaesti je bio neki vjerovatno, novinar, koji je sjedio na stolicu do ćošku do vrata, a na koljenima držao svesku u koju je unosio približne. Nikada se nisam interesirao za njegov identitet.

Konjicija je kratko, u nekoliko rečenica, upoznao prisutne o odluci Predsjedništva, odnosno, o imenovanju Delića za komandanta Štaba Vrhovne komande, te da je u vezi s tom odlukom, Predsjedništvo imenovalo i Komisiju za primopredaju dužnosti između Delića i Sefera.

Zatim je opširno govorio Sefer. Djelovao je nervozno i ogorčeno. Rekao je da je odluka Predsjedništva o imenovanju Delića za komandanta Štaba Vrhovne komande velika podvala i izdaja. Isticao je da je odluka Predsjedništva skandalozna i da je ista donesena po mjeri četničke politike iz Beograda i Pala, da on lično nije ugrožen tom odlukom, ali da odluka Predsjedništva ugrožava BiH. Isticao je da je odluka Predsjedništva odraz njegovog sukoba sa predsjednikom Izetbegovićem u pogledu koncepta odbrane BiH, te da predsjednik Izetbegović uništava njegov, jedino opravdan koncept odbrane BiH. Objasnjavajući da je imenovanjem Delića na funkciju komandanta Štaba Vrhovne komande, pobijedio četnička linija u Predsjedništvu R BiH, isticao je da u tome ključnu ulogu imam ja, pri čemu me grubo vrijeđao i činio najotrovnijim za poraz takozvanog njegovog, koncepta odbrane BiH. Za Delića je govorio da nema ni zasluga ni sposobnosti potrebnih za funkciju komandanta, te da je imenovanjem Delića, Predsjedništvo ignoriralo pokazane rezultate i sposobnosti pojedinaca u dotadašnjoj borbi protiv agresora. Rekao je da sam ja, obarajući njegov koncept odbrane, pripremio skandaloznu odluku Predsjedništva, te da je Predsjedništvo krenulo putem izdaje, jer nije pošivalo Štab Vrhovne komande. Naglašavao je da Predsjedništvo ne može donositi važne odluke bez saglasnosti Štaba Vrhovne komande, što je djelovalo kao sugestija prisutnim članovima Štaba Vrhovne komande da se izjasne protiv odluke Predsjedništva. Sve u svemu, diskusija

Sefera je pokazala njegovu ogorčenost i mirniju prema Izetbegoviću, Delicu i meni. Vrijeme će pokazati da smo dobili velikog i doživotnog neprijatelja.

Nakon Seferove diskusije, govorio sam ja. Rekao sam da me Sefer bez argumenta napada. Energично sam zahtijevao da on odmah iznese činjenice, odnosno, dokaze da sam ja naveo Predsjedništvo da donese odluke koje se njemu ne dopadaju i na koje je on ogorčen. Veoma uporno, nekoliko puta sam, gledajući u Seferovo lice, tražio da iznese argumente za svoje optužbe protiv mene. On je bilježio i kukavički komentirao da će on, kobajagi, sve dokazati.

Poslije moje replike na Seferove napade, govorili su još sedmorica prisutnih, a među njima i Vranj Sulejman, koji je konstruktivno, kratko i jasno rekao da se odluka Predsjedništva mora provesti. Imena ostalih neću navoditi. Nisu ni podržali ni negirali Seferove napade na mene i Delića. Njihove diskusije su utemeljene više na emocijama nego na razmišljanju. Izražavali su sažaljenje prema Seferu. Htjeli su pokazati da se saosjećaju s njim, da lično žale što Sefer više nije prvi vojnik Armije R BiH, pa su se trudili da kažu ono što u toj situaciji odgovara Seferovim emocijama. Pogadajući Seferove želje, govorili su da je odluka Predsjedništva neprihvatljiva, samim tim što nije konsultiran Štab Vrhovne komande, a dvojica od njih su se ponasali preijerano frustrirano, isticali da je u Predsjedništvu „pobjedila četnička linija“, izražavali ogorčenost, ljutito napuštali sastanak i ubrzo se vraćali. Atmosfera je bila žučna i ružna. Prema takvih šest diskusija moglo se zaključiti da odluku Predsjedništva ne treba prihvatiti i da joj se kao takvoj, Štab Vrhovne komande treba susprotstaviti. Njihove diskusije su malo popravile Seferovo raspoloženje. Međutim, ocijenio sam da njihove diskusije nisu odraz razumijevanja situacije, da niko od njih, prema mojim iskustvima s njima, kad im se objasni šta u konkretnoj situaciji znači sadržaj njihovih diskusija, neće podržati Sefera, odnosno, bio sam siguran da će se svi oni staviti u zaštitu osnovnih principa vojničke poslušnosti prema Vrhovnoj komandi. Postajući takve njihove pozitivne vrijednosti, neću ni navoditi njihova imena.

Ocijenio sam, također, da sastanak ide u pravcu u kome mogu uslijediti katastrofalne posljedice za starije u državi. Posumnjao sam da Sefer želi što više takvih diskusija, kako bi u konačnom podigao slušalicu, telefonirao predsjedniku Izetbegoviću i izvijestio ga da Štab Vrhovne komande ne prihvata odluku Predsjedništva po kojoj je Delić, a ne on, prvi vojnik u Armiji R BiH, Pomisao na takvu mogućnost me uplašila. Da se tako nastavilo diskutirati, izvještaj o neposlušnosti Štaba Vrhovne komande bi bio logična posljedica. Znao sam i to da takva neposlušnost Štaba Vrhovne komande prema svom Vrhovnom komandantu - Predsjedništvu R BiH, odnosno, neposlušnost prema političkom vodstvu države, može poprimiti karakter vojnog udara.

Dok je trajala zadnja od takvih diskusija, ja sam, uplašen svojom naprijed navedenom ocjenom, otreslo ustao sa stolice i uzeo rječ. Staloženo, odlučno i ne-

8.4.

SEFEROVE MANIPULACIJE SANDŽAKLIJAMA

Sefer je manipulirao građanima BiH, porijeklom iz Sandžaka. Njegovi stavovi o „Sandžaklijama“ su bili protivni općem raspoloženju bošnjačkog naroda. Bošnjaci iz svih krajeva BiH nisu skloni da u „Sandžaklijama“, naspram svog identiteta, vide neku naročitu posebnost. Osjećaju ih kao dio bošnjačke nacije

Sefer je težio da uspostavi posebne relacije sa „Sandžaklijama“. Na njih je računao kao na poseban element lične zaštite, ako mu bude ugrožena funkcionska pozicija. Htio je da od „Sandžaklija“ napravi posebnu snagu koju bi koristio za prišask na one koji mu ugrožavaju funkcionsku poziciju. To su, u bezbjednosnom smislu, opasne podjele.

8.5.

SEFER JE IZETBEGOVIĆEV NAJVEĆI KADROVSKI PROMAŠAJ

U okruženom Sarajevu, Sefer nije volio izlaziti iz svoje kancelarije. Rijetko je obilazio komande jedinica koje su branile Sarajevo. Dugo nije ni pomišljao izlaziti izvan okruženog Sarajeva. Sjedio je u kancelariji i po cijeli dan primao razne osobe od kojih mnogi nisu imali nikakvog značaja za posao koga obavlja. U mnogim njegovim razgovorima su dominirale teme koje su izvan konteksta ratne situacije ili su prema nivou daleko ispod njegove uloge kao načelnika Štaba Vrhovne komande.

Seferove procjene o ratnoj, vojnoj i političkoj situaciji su bile veoma plitke, pa čak i veoma štetne. Cijenio je da je međunarodna zajednica svojim vojnim prisustvom u obliku snaga UNPROFOR štetina i da bi međunarodne vojne snage trebale otići iz BiH, jer bi kako je isticao, bez njih Bošnjaci brzo postigli dogovor sa Srbima i Hrvatima, te da bi za mir bio nužan odlazak UNPROFOR iz BiH. To isto su željeli Milošević, Karadžić i Mladić.

torije R BiH. Definiiranje takvih stavova spada u domen političke strategije, u šta se on nenadležno miješao. Sefer je grubo kritikovao Izetbegovića što je govorio o „zaustavljanju rata“. Suprotstavljajući se težnjama političkog vođstva za zaustavljanje rata, Sefer je nudio i samom sebi nejasan koncept „borbe za slobodu“, odnosno borbe za oslobađanje svih teritorija R BiH vojnim putem. Ističući da se on od predsjednika Izetbegovića razlikovao upravo zbog toga što je Izetbegović zastupao koncept o „zaustavljanju rata“, a on koncept o „borbi za slobodu“. U vezi s tim, treba pomenuti „Platformu za djelovanje Predsjedništva Bosne i Hercegovine u ratnim uslovima“. U tom dokumentu se u tački 4., pod naslovom „Odnos prema prekidu rata i uspostavljanju mira u BiH“ jasno ističu stavovi Predsjedništva kao Vrhovne komande u ratu: „Svaki rat se u historiji završio mirom. Sto prije mir zamijeni rat, manje će biti razaranja i ljudskih žrtava. Stoga je Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine za pregovore koji vode miru“, a zatim se ističu principi nužnih pregovora: „a) Prekid ratnih djelstava b) Uspostavljanje političkog stanja prije početka agresije c) Priznavanje legalne vlasti države BiH i njenih institucija na cijeloj teritoriji, i d) Naknada ratne štete i kažnjavanje krivaca za ratne zločine, u saglasnosti sa međunarodnim propisima. Platformom je upućen „apel svim patriotskim snagama“ da se uključe u „patriotski front za suzbijanje agresije i uspostavljenje mira i slobode“.¹³⁰

Seferova dužnost, kao vojnika, bila je da poštuje usvojenu političku strategiju odbrane BiH i da se ponaša u okvirima iste, a ne, odmah čim mu je povjerenja najviša vojna dužnost za provedbu vojnih aspekata te političke strategije, da se okrene protiv nje, da se izdigne iznad političkog vođstva i nameće rješenja koja nisu u njegovoj nadležnosti. Seferu nije bila jasna politička strategija odbrane, i to samo po sebi nije bilo problem da se on udostojio da pita, da mu to objasne donosioci te strategije – članovi Predsjedništva. Ne bi bio problem što on nije shvatio političke smjernice za svoj rad, već je problem što se on umjesto provedbe istih, okrenuo protiv njih i pretvorio se u neprijatelja i mrzitelja prema političkim autoritetima, posebno prema predsjedniku Predsjedništva R BiH Aliji Izetbegoviću. Pošto se zbog ratnih uslova, na druge načine nije moglo odgovoriti na Seferova lutanja, sasvim je ispravno što se donijela odluka da on ne bude prvi vojnik do političkog vođstva. Time su ispravljene greške koje su nastale u uslovima nedovoljno jasne kadrovske situacije u početku agresije na R BiH.

Prilično su bile čudne njegove ocjene da je međunarodna zajednica svojim vojnim pristupom u BiH jedina prepreka za mir koji bi se postigao sporazumom Bošnjaka sa Srbima i Hrvatima. Seferove ocjene o mogućnostima Armije R BiH i o njenoj superiornosti nad agresorskim snagama u BiH su bile izrazito proizvoljne. Kao takve, mogle su biti izraz slabog poznavanja situacije na ratištu, kako u pogledu stanja u redovima odbrambenih snaga tako i na agresorskoj strani. Želio se predstaviti kao da je munjevitom brzinom izgradio Armiju R BiH i da je ona već sredinom 1992. godine bila moćna za izvođenje širih ofanzivnih operacija, čemu su smeljnja međunarodne vojne snage, odnosno, UNPROFOR-a. U tom pogledu je zavaravao političko vođstvo, koje se odgovorno ponašalo i nije nasijedalo Seferovim lažnim izvještajima.

Sefer nije, kako je trebao, izvršavao vojne zadatke, ali se veoma štetno miješao u odgovornost političara. Odlučivanje o ratu i miru je nadležnost političara, a vojnici su instrument politike. Sefer je isticao tezu da treba „osloboditi“ BiH, što je podrazumijevalo da se po svaku cijenu nastavi rat kako bi jedinice Armije R BiH potisnule agresorske snage i sa istoka i sa zapada, izvan teri-

Sefer je napisao i često govorio da je u vrijeme obavljanja najviše vojne dužnosti, kad mu je Izetbegović bio nadređen, bio u „nesporazumima“ s njime. Upravo priča o „nesporazumima“ sa Izetbegovićem, pokazuje Seferovo nakaradno ponašanje, kao da je on Izetbegoviću povjerio političke poslove, a ne, da je Izetbegović njemu povjerio vojne poslove. On nije imao nikakvog osnova za „nesporazume“ sa Izetbegovićem na političkom planu. Ako je vidio da je Izetbegović izdajnik BiH i bošnjačkog naroda, kao što je tvrdio, trebao je dati ostavku, istu obrazložiti, a zatim se izvan vojnog ambijenta boriti protiv Izetbegovića. On to nije učinio. Za Izetbegovića je napisao i govorio da je „grobar“ BiH. Mogao je trpiti Izetbegovića kao „grobara“ BiH, dok je bio na funkciji, ali mu se pojavio apetit da u tom pogledu javnost opterećuje, tek nakon što je izgubio čelnu funkciju u Armiji R BiH.

Razlika između Sefera i predsjednika Izetbegovića, u intelektualnom, obradovolnom, moralnom i svakom drugom pogledu bila je ogromna. Sefer je spram Izetbegovića djelovao kao slabo odgojeno dijete. Međutim, on se, ipak, upinjao da se predstavi ne samo da je na istom nivou s njim, već se trudio da dokaže kako je Izetbegović za njega nezreo, nedorastao i da mu je Izetbegović prepreka u postizanju vojnih rezultata. Ovo napominjem zbog toga što su takva Seferova nastojanja dobra ilustracija za ocjenu njegovog lošeg karaktera koga

je opredmetilo u fanatična nastojanja da on umjesto Izetbegovića bude predsjednik Predsjedništva R BiH. Svugdje i na svakom koraku, Sefer je kritizirao Izetbegovića. Za sve političare, pa i za predsjednika Izetbegovića je govorio da su podrumaši, da ne razumijevaju uslove borbe i da ga koče u postizanju većih rezultata u borbi. Više puta, tokom 1992. i u prvaj polovini 1993. godine, dok je Sefer obavljao funkciju načelnika ŠVK, bio sam u njegovom kabinetu, kada smo zajedno pratili TV program. TV je često prenosila izjave predsjednika Izetbegovića. Saslušavši šta predsjednik kaže, Sefer je grubo, uz očitu mižnju komentarisao: "Eto motorog, budale... Pa sad sam s njim bio i govorio mu drugačije, a on opet govori gluposti..."

Naime, početkom oktobra 1993. godine, kada se u ulozi načelnika Štaba vrhovne komande nalazio na području Jablanice i Konjica, Sefer je naredio da se uhapsi Tabak Ahmed, koji je bio ovlašten za nabavku i dotur naoružanja, municije, eksploziva i drugih materijalnih sredstava, koja je trebalo osigurati u transportu do Glavnog logističkog centra u Visokom. U ovom smislu, Tabak je imao ovjereno ovlaštenje sa potpisom komandanta Štaba Vrhovne komande Rasima Delića, kako bi pokazivanjem istog spriječio eventualne smetnje u svom

radu ako se pojave u nekim lokalnim sredinama. Oko 15.00 sati 03.10.1993. godine, Tabak Ahmed je na putu od Jablanice prema Fojnici i Visokom, uhapšen u selu Parsovići, kada se s njim u vozilu nalazila Delalić Jasminka, koja je putovala u Zenicu, gdje ima muža ljekara koji radi u zeničkoj bolnici. Odveden je u obližnju komandu lokalne jedinice, 45. brigade Armije R BiH, kojom je tada komandovao Hakalović Haso. Egzekutori torture su Tabaka grubo vrijeđali, govorili mu da znaju da je ubačeni špijun MUP-a u redove Armije, a najčešća pitanja na koja su tučom nagonili Tabaka da na njih odgovara, bila su: "Koliko si Aliji Izetbegoviću, Bakiru Alispahiću, Rasimu Deliću i Halidu Čengiću iznio para u švicarsku banku?"; "Koliko si platio kuću Alije Izetbegovića u Švicarskoj?"; "Koliko si platio kuće u Švicarskoj Rasimu Deliću, Bakiru Alispahiću i Halidu Čengiću?". Po svaku cijenu tražili su Tabakovu pismenu izjavu kojom bi mogli manipulirati radi kompromitiranja u javnosti predsjednika Izetbegovića i njegovih bliskih saradnika. U jednom trenutku, da bi izbjegao fizičku torturu, Tabak je rekao da isljednici napišu kakvu god hoće izjavu i da će je on potpisati, ali da ga puste da ide kuda je pošao.

Što se Tabak više trudio da isljednicima objasni kako na takva pitanja ne može odgovoriti ono što od njega očekuju, jer o tome ništa ne zna, udarci po njegovom tijelu su bili sve jači i jači, šakama, pesnicama, nogama i policijskom gumenom palicom. Događalo se da ga četvorica „isljednika“ udaraju jednovremeno, prijeteci da će se oni „obračunati sa Izetbegovićem, Delićem, Alispahićem, Čengićem i drugim neprijateljima muslimanskog naroda“. Upornost i sadizam isljednika, usmjerena je Seferovim zahtjevima: "Stegnite ga još dok ne progovori!"

Na mjestu ove torture nalazili su se i ljudi koji sve to nisu mogli gledati, a jedan je iskoristio pogodnu priliku i upozorio Tabaka da je bježanje jedini način da se zaštiti od sigurne smrti ako ostane u njihovim šakama. U toku noći, Tabak je uspio pobjeći kroz prozor WC-a, pa se tri dana krio po šumama dok nije, sav unakažen od udara, došao u Fojnicu kod svog prijatelja.

8.9.

SEFER JE PODSTICAO SUKOB U SARAJEVU I TAKO UPROPAŠTAVAO CACU, ČELU...

Krajem juna 1993. godine, u prijedvodnim satima sam dobio izvještaj da je zamjenik komandanta 9. bbr Ramiz Delalić „Čelo“ angažirao četu vojne policije da opkoli zgradu komande te brigade i da se Delalić na taj način sukobljava sa svojim prepostavljenim, komandantom 9. bbr. Sulejmanom Imširevićem, kome je zabranio bilo kakvu komunikaciju, pa čak i kontakte sa komandantima bataljona koji su se nalazili na položajima odbrane Sarajeva. Podatke iz ovog

Sat vremena nakon što sam dobio izvještaj da je situacija u komandi i oko komande 9. bbr riješena, silovito i drsko, lupajući vratima, glasnim, stroгим i jetećim glasom, u moj kabinet je ušao Ramiz Delalić - Čelo. Dok mi je prijetilo i pogrdno psovao, izvadilo je iz futrole pištolj i uperio ga prema meni. Događaj su posmatrali Zimić Sabrija, kasnije brigadir Armije R BiH, i moj sekretar Halil Ibrizović. Nisam se dvoumio, munjevitom sam uzeo u ruke ručnu bombu koju sam držao skrivito na dohvat ruke do stolice gdje sam u kabinetu sjedio. Također, munjevitom sam iz bombe izvukao osigurač i uz to krenuo u verbalnu ofanzivu prema Delaliću. Govorio sam mu: "Sram te i stid bilo! Kome ti služiš? Pucaj ako si hrabar, puštam bombu, gineš i ti". Delalić se izgubio od straha. Stavio je pištolj u futrolu i bez riječi napustio moj kabinet.

Sefer je tokom 1993. godine, sistematski djelovao na produbljivanju nepovjerenja između komandanta naprijed navedenih brigada i policije MUP-a. On je Delaliću - Čelu, Topaloviću - Caci i Aljiću svakodnevno govorio da „uskoro“, „u toku dana“ ili „u toku noći“ slijede napadi policije MUP-a na komande njihovih brigada i da su funkcioneri MUP-a planirali njihovo hapšenje. Prilikom takvih upozorenja, Sefer im je govorio da se pripreme, da se suprotstave, da prihvate sukob i da „pucaju u meso“, što je, inače, bio stil njegovog primitivnog, ali veoma opasnog načina komuniciranja sa ljudima koji su već nasjeli njegovim trikovima. Sefer je praktikovao, da u kasnim noćnim satima bude navedene komandante, kako bi im saopćio da dignu na uzburu svoje ljudstvo, jer slijedi napad MUP-a na njih. Na osnovu takvih dojava od strane Sefera, komandanti Delalić, Topalović i Aljić su naređivali svojim jedinicama da blokiraju prilaze svojim lokacijama. U jednoj od situacija, nakon što ih je probudio i nakon što su

oni blokirali prilaze lokacijama svog rasporeda, Sefer je navedenim komandantima saopćio da su policija MUP-a i vojna policija u zajedničkoj akciji s ciljem da Delalić, Topalović i Aljić budu likvidirani i na taj način skinuti sa svojih komandantskih funkcija. Sefer je zahlijevao da se 9. brigada, 10. brigada i „Delta“ što prije pripreme za borbu sa policijom MUP-a i Vojnom policijom, da u borbi djeluju zajedno i da im, ako budu zajednički pružali otpor, MUP i vojna policija ne mogu ništa.

Ja sam obavješten o Seferovoj ulozi koju je imao u pogledu huškanja dijela jedinica 1. korpusa protiv svog komandanta korpusa, Mustale Hajralovića, protiv Rasima Delića i protiv mene, što je u konačnom bilo huškanje protiv Vrhovnog komandanta - predsjednika Izetbegovića. Obavješten sam da je Sefer, poslije te kritične noći 2./3. jula 1993. godine razgovarao sa komandantima Delalićem, Topalovićem i Aljićem, te da je sa njima analizirao akciju koju su oni, po njegovim instrukcijama izveli. Sefer je ocijenio da MUP i Vojna policija neće odustati od likvidacije koju su planirali za Delalića, Topalovića i Aljića, te da se oni i dalje moraju pripremati za borbu protiv MUP-a i Vojne policije. Sefer je ocijenio da su MUP i Vojna policija, te komanda 1. K i načelnik Uprave bezbjednosti pretrpili veliki šamar, jer su naišli na snažan otpor 9. i 10. brigade i brigade „Delta“. Sefer im je govorio da u okviru svoje zaštite od akcija MUP-a i Vojne policije, moraju „neke ljude odraditi“, što je značilo „ubit“. Konkretnije, Sefer je ukazivao na potrebu da budemo fizički

8.10. ODGOVOR NA SEFEROVU PROPAGANDU DA SMO TJERALI SRBE I HRVATE IZ ARMIJE R BIH

likvidirani Delić Rasim i ja¹⁴⁰ u to vrijeme. Sefer je, smatrajući da sam ja krivac zbog toga što je na čelo Armije R BiH, umjesto njega došao Delić Rasim, pa je nastojao, na sve moguće načine da me kompromitira. Izmišljali su razne priče i pisali tekstove protiv mene. Pozivali su sebi odane ljude, posebno komandante 9. i 10. brigade i „Delić“ da tekstove koji me kompromitiraju čitaju u svojim komandama, da ih kopiraju i dijele, te da najružnije priče o meni prenose građanima. Pri tome, Sefer je iznosio razne neistine i protiv predsjednika Izetbegovića, te zahtijevao da se što veći broj boraca i građana upozna sa Seferovim ocjenama da je predsjednik Izetbegović kriv za rat i stradanja Bošnjaka u BiH. Sefer je uz asistenciju Fahre Radončića huškao da se prenose neistine osmišljene radi kompromitacije Bakra Alispahića, Rasima Delića, Harisa Silajdžića i drugih kadrova čiji je autoritet u toku odbrane od agresije imao veliki značaj za očuvanje države BiH i bošnjačkog naroda.

140) Dnevni list "Ostobodenje" je u srijedu, 18.05.2005. godine, na strani 7. objavilo članak pod naslovom "Dogovoreno ubištvo Rasima Delića". Članak je napisan na osnovu izjave koju je Ramiz Delić dao kao svjedok pred Haškim tribunalom. O tome da je Sefer Halilović bio veoma ljudi što je umjesto njega na čelo Armije R BiH došao Delić, te da je Sefer sa Delićem i drugim, sebi poslušnim ljudima, razmatrao "fizičko uklanjanje Delića". Svjedočenje Delića potvrđuje ocjene da se Sefer služio metodama zloupotrebe ljudi koji su po njegovim instrukcijama djelovali kompromitirajuće i za sebe i za Armiju R BiH i za BiH, kao državu.

U svojoj pismenoj izjavi koju je dao Službi bezbjednosti, oktobra 1993. godine, Delić je svjedočio da je Sefer od njega tražio da ubije mene kao načelnika Uprave bezbjednosti Štaba Vrhovne komande i neke ljude iz kabineta Rasima Delića. I tu Delićevu izjavu sam koristio u pisanju ovog teksta.

Četnici su u svojoj propagandi isticali da ih Bošnjaci progone iz Sarajeva. U takvu propagandu se uključio i Sefer. S obzirom da je ispoljavao ambicije da bude glavni politički i vojni lider Bošnjaka, gubi na značaju pitanje da li je on bio svjestan toga ili ne. Kad je formirao svoju političku partiju, u želji da kompromitira kadrove u Armiji R BiH, on je putem medija veoma često govorio da smo Delić i ja krivi zbog toga što u Armiji R BiH nema Srba i Hrvata, jer smo, navodno, nas dvojica provodili islamsku ideologizaciju vojske, čime smo, praktično, otjerali Srbe i Hrvate iz redova Armije R BiH.

8.11. MOJE PISMO KOMANDANTU CACI I HAPŠENJE PRIPADNIKA 10. BRIGADE

Pošto nisam bio u mogućnosti da neposredno kontaktiram sa komandom 10. brigade Mušanom Topalovićem – Cacom, a osjećajući svoju odgovornost u pogledu zaštite građana Sarajeva ugroženih Cacinim ponašanjem napisao sam mu pismo sljedećeg sadržaja:

„Poštovani gospodine,

S obzirom da su nam onemogućene normalne neposredne komunikacije obraćam Vam se pismom, jer sam na tako nešto prinuden, zato što građani brojne institucije i borci, pa i članovi komandi svih nivoa smatraju da je Uprava bezbjednosti Štaba vrhovne komande dužna spriječiti dalju eskalaciju hapšenja građana na ulicama Sarajeva, i njihovog odvođenja na izvođenje inženjerskih radova na položajima 10. bbr.

Poznati su nam Vaši patriotski kvaliteti. Znamo da se nesebično i pošteno, sa velikom motivacijom, borite za slobodu Republike Bosne i Hercegovine.

Međutim, u Vašem angažovanju na hapšenju građana po ulicama Sarajeva ima ozbiljnih problema, jer time naša Armija gubi ugled, širi se nepovjerenje prema našoj državi, ne samo građana Sarajeva, nego i međunarodnih faktora

koji zaključuju da ste Vi lično otrgnuti od sistema vojne organizacije Armije R BiH, da radite suprotno volji prepostavljenih komandi, uključujući i ocjene da ste izvan kontrole svih političkih i vojnih faktora.

S obzirom na činjenicu da je hapšenje građana na ulicama Sarajeva, na način kako to Vi činite, očit izraz nejedinstva vojne organizacije u Sarajevu i tendencije haotičnom stanju, upozoravamo Vas da baš takva klima odgovara agresoru, da agresor trlja ruke i radije se dok Vi to činite, jer baš agresor želi da imamo slabo komandovanje, agresor želi da Vi ne slušate nikoga, agresor želi da Vi stvarate ličnu nesigurnost građana Sarajeva, odnosno, agresor želi da Vaši postupci budu sa efektima slabljenja ugleda države BiH u svijetu.

Pozivam Vas, kao čovjeka, kao patriotu i komandanta važne jedinice, koji je dao veliki doprinos odbrani Sarajeva, da se kanite takvog posla, da prestanete gaziti sopstvene rezultate i sopstveni doprinos našoj borbi i da kao i ostali komandanti u Sarajevu budete poslušni prema zahtjevima prepostavljene komande, jer Vam u protivnom ni narod ni istorija neće oprostiti za štetne posljedice koje iz toga nastaju.

Pozivam Vas, kao čovjeka i velikog patriotu naše lijepe BiH, da činite ono što agresoru smeta, a ne ono što agresor želi.

Bilo bi mi drago da ovo pismo bude povod da sjednemo, da Vam još detaljnije objasnim šta znači Vaš rad na hapšenju građana na ulicama Sarajeva. Budite sigurni da takav Vaš rad, ne samo da je štetan, nego je i kratkog vijeka. Vi morate shvatiti da to trebate prestati činiti.

Na sličan način, ovakvim pismom, prošle godine, negdje u isto vrijeme, obraćao sam se Juki Prazini i Kerimu Lučareviću koji su sa svojim specijalnim jedinicama činili veliku štetu našoj oslobodilačkoj borbi. Vaše zasluge u dosadašnjoj borbi su velike i nemojte ih brisati.

Kao načelnik Uprave bezbjednosti ŠVK, borit ću se protiv svakog ponašanja koje šteti našoj borbi, što činim i u Vašem slučaju.

Velika Vam hvala ako me razumijete i ljudski shvatate.

Sarajevo 11.06.1993. godine

NAČELNIK

UPRAVE BEZBJEDNOSTI ŠVK

Fikret Muslimović

O tome da sam komandantu 10. bbr Topalović Mušanu poslao naprijed citirano pismo, obavijestio sam komandanta ŠVK Delić Rasima, načelnika ŠVK Sefera Halilovića, zamjenika komandanta ŠVK Jovu Divjaka i komandanta 1. korpusa Mustafu Hajralahovića. Dostavio sam im po jedan primjerak tog pisma, uz slijedeću konstataciju: "Ovisno od efekata ovog pisma i drugih mjera koje se preduzimaju, procijenit ćemo situaciju u vezi Topalovićeve aktivnosti i preduzimati dalje mjere na zaštiti ugleda Armije R BiH". Predsjednik Izetbegović je pozitivno ocijenio moju upornost koju sam ispoljio, tako što sam se Caci obratio

pismom, kojim sam ga korektno molio da mijenja svoje ponašanje.¹⁴⁶ Tako je u razgovorima sa Cacom insistirao da se prekine sa praksom zlostavljanja ljudi, maltretiranjem i odvođenjem na kopanje rovova, predsjednik Izetbegović je, 01.07.1993. godine, također, poslao Caci pismo.¹⁴⁷

Krajem juna dobivali smo podatke o načinu na koji Caco rješava problem nedostataka benzina i nafte. On i njegovi ljudi su telefonom pozivali građane u Sarajevu i naređivali im da se snadu kako znaju, te u određeno vrijeme i na određeno mjesto donesu po kantu benzina ili nafte. To su činili uz prijetnju, ako ne donesu da će ih odvesti na kopanje rovova. Mnoge prijetnje su realizirali. Osjećao sam se odgovornim da suzbijem ovakvu praksu. Pripremio sam ljude iz kriminalističke službe Vojne policije koja je već bila dobro izgrađena. Oni su stupili u kontakt sa građanima kojima je već upućena takva prijetnja. Dali su im garancije za sigurnost. Sugerirali su im da ne ispunjavaju Cacin zahtjev, odnosno, da ne traže i da ne odnose benzin i naftu, kako se to od njih, prijeteci tražilo. O tom problemu sam informirao komandanta Delića i predsjednika Izetbegovića. U okviru informiranja istakao sam da moram poduzeti mjere sprejavanja takve Cacine prakse. Složili su se. Ustvari, to je bila moja zakonska obaveza i ja sam je, ako sam mogao, morao realizirati kao tekući zadatak, prema svojoj nadležnosti, bez posebnih odobrenja od bilo koga.

Cijeneci da će Cacini ljudi, zbog neispunjenih zahtjeva doći da ih vode na kopanje rovova, ispred njihovih kuća su organizirane zasjede. Kad su Cacini ljudi došli da hapse nevine građane, mi smo pohapsili njih. Odveli smo ih u sarajevsku kasarnu „Maršal Tito“. To nije bio nikakav zatvor. To su bile obične kancelarije, u kojima su pripadnici kriminalističkog voda Vojne policije obavljali predistražne radnje. Među uhapšenima bio je Pecar Senad, inače zamjenik komandanta 10. brigade Mušana Topalovića - Cace.

^{146/} Akt Uprave bezbjednosti Štaba vrhovne komande broj 03/84 -15, Sarajevo, 11.06.1993. godine, Arhiva.

^{147/} Sadržaj pisma, koja je predsjednik Izetbegović napisao i poslao Caci 01.07.1993. godine je sljedeći: "REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA PREDsjedništvo PREDsjednik Caci, Komandantu 10. brigade b. Ovdje.

U vezi sa našim razgovorom, obavještavam te o slijedećem:

1. Posredne radnike (kopace) možeš ubuduće dobiti preko Okružnog sekretarijata odbrane Sarajeva (izgrada bivšeg DPO kod Skenderije). Potrebno je da do 15 sati za sljedeći dan prijaviš broj potrebnih radnika na telefone 864-151, 664-152 ili 664-153. Odgovorni čovjek je Esad Medbošević. Idemo i na organiziranje mlađinijskih jedinica

2. Novi komandani Gl. Štaba Rasim Delić je dobar čovjek i vojnik. Saređuj s njim. Niko ne može sam. Moramo biti država, ako hoćemo da izademo na kraj sa četnicima, što znači da moramo biti i boriti se zajedno i koordinirano. Inače će nas četnici jednog po jednog slomiti. Ako nam država još nije u redu, trebamo je popravljati, mijenjati što ne valja, a ne zatvarati se u sebe.

3. Za MTS - pošalji svoga logističara u Korpus i dobićeš. Ako si stvari ne budu išlo, javi mi. Prenesi moje salame i najbolje želje borcima. Neka vas Bog čuva.
Sarajevo, 1. jula 1993. godine PREDsjednik PREDsjedništva R BiH Alija Izetbegović".

Dirnuli smo gdje je najosjetljivije i najopasnije. Tog 02.07.1993. godine, u kasnim popodnevnim i večernjim satima, Caco je digao veliku uzbunu. U noć 2./3. jula Čelini i Cacinim ljudi su pohapsili blizu dvadesetak pripadnika civilne policije, vojne policije i oficira Armije R BiH. Jedni su privedeni u Čelinu bazu „Stoga“, u Lugavinoj ulici, a veći broj u Cacin štab na Bistriku, kod „Sedam braće“. Caco i Cacinim ljudi su ih mučki zlostavljali, a najteže je prošao Deljić Amir, koga su Caco i njegov odani Senad Hasić, oborili na zemlju, a zatim pretukli nogama, te na kraju narediti da bude odveden na kopanje rovova. Najteže su prolazili oni koje Caco i Senad Hasić uhapsu, a znaju da podržava rad komandanta 1.K Mustafe Hajralahovića, njegovog zamjenika Vahida Karavelića i mene, kao načelnika Uprave bezbjednosti Štaba Vrhovne komande. Amir Deljić je bio oficir u Odjeljenju bezbjednosti Komande 1. K, što je bilo sasvim dovoljno da bude izubijan u tolikoj mjeri da mu je život visio o koncu.

Pred večer, tog 02.07.1993. godine, je sam se nalazio u Komandi 102. brigade, koja je bila u Fabrici žice na Alipašinom Polju. Dok sam razgovarao sa komandantom te brigade Paktum Esadom, zazvonio je njegov telefon. Sekretarica predsjednika Izetbegovića je prenijela da odmah dodem. Otišao sam, ali predsjednik nisam našao u njegovom kabinetu. Rekli su da je otišao u Štab. Vrać je bila noć. Kad sam došao u Štab, ispred zgrade „Vranica“ i zgrabe suda, zatekao sam veliku gužvu. Kad su me vidjeli Cacinim ljudi, neki od njih su krenule prema meni. Jedan od Cacinih pomoćnika uperio je pištolj prema meni i upućivao mi vulgarnu psovku. Zaštitio me pratilac. U međuvremenu, dobio sam obavještenje da se Predsjednik nalazi u zgradi „Vranice“. Prije mog dolaska, predsjednik je sa nekim od Cacinih ljudi dogovorio da se udalje ispred Štaba, a da Caco dođe u njegov kabinet na razgovor. Za Predsjednikom sam otišao i ja u njegov kabinet. Tu smo razgovarali o nastaloj situaciji. Predsjednik je trebao da odluči da li da pustimo Pecar Senada i ostale uhapsene, što je bio ultimativni Cacin zahtjev ili da ih zadržimo u zatvoru uz rizike od Cacinih prijetnji da će granatirati zgradu Predsjedništva. Predsjednik se tada, u razgovoru sa mnom nije konačno odlučio. Kada sam ja otišao, on je u kabinet primio Cacu i još neke iz njegove komande. To su bili, za predsjednika Izetbegovića teški pregovori. Caco je proširio svoje zahtjeve: da vratimo uhapsene i da Predsjednik odmah smijeni mene sa funkcije načelnika Uprave bezbjednosti, a Mustafu Hajralahovića – Talijana sa funkcije komandanta 1. korpusa i Vahida Karavelića sa funkcije zamjenika komandanta 1.K. Predsjednik se konačno odlučio da Pecar i ostali ostanu u zatvoru i da se slučajevi zlostavljanja građana istraže i sudski procesuiraju. Caco je bio nezadovoljan.

Ušlo se u dugu, tešku i neizvjesnu noć. Caco je prijetio, a predsjednik Izetbegović je slijedio logiku pravde i potrebe da se konačno stane na put samovolji koju je, sa svojim ljudima provodio Caco. Te noći Caco je faktički uspostavio borbeni linije duž sarajevskih ulica od pošte do Vječne vatre.

U toku noći i kada je svanulo jutro, Caco je bio u akciji uzimanja talaca. Svoje je ljude postavio u zahvatu mostova preko Miljacke, od Vijećnice do Drvenije. Građani koji su tokom noći i u jutro 03.07.1993. godine imali potrebu da sa lijeve obale Miljacke pređu na desnu i obratno, zaustavljeni su od Cacinih ljudi i odvedeni u jednu zgradu na Bistriku. Tako je uzeto oko 200 talaca. Među njima je bio i prethodne noći uhapšeni Delić Admir, sin generala Delića. Caco je ojačao svoje argumente. Predsjednik je prinuđen da odluči da pustimo iz zatvora Pecara i ostale uhapsene. Situacija se ubrzo smirila.

Može da priča ko šta hoće, ali je naprijed opisana situacija veliki argumentat u kojoj mjeri je predsjednik Izetbegović bio iskren u nastojanjima da se raščisti sa Cacom i da se zavede red u 10. brigadi i u gradskoj zoni koju su kontrolirali Cacinim ljudi. Interesantno je da je on sam donosio odluku da se u uslovima Cacinih ultimatumata, radi zaštite građana Sarajeva, uđe u veoma rizičnu sarajevsku noć u kojoj sigurno nije mogao ni oka sklopiti.

To su veoma teške i sudbonosne situacije. Za zlobnike je teško uraditi nešto pa da budu zadovoljni. Da smo tada pustili Pecara, onda bi se reklo da smo tolerantni prema Cacinim kriminalnim djelima. U svakom slučaju, ova akcija je bila dobar test za naše dalje planove u pogledu raščiscavanja sa Cacom i njemu odatim ljudima.

Politički dokumenti

POLITIČKA PLATFORMA HDZ BiH

U Sarajevu, 23. ožujka 1991.

POLITIČKA PLATFORMA HDZ BiH

Hrvatska demokratska zajednica BiH je integralni dio jedinstvene HDZ-e kao što su hrvatski narod i njegova povijest u Bosni i Hercegovini dio istog hrvatskog nacionalnog bića.

Zahvaljujući uvjerljivo izraženom povjerenju na proteklim izborima, HDZBiH je legitimni predstavnik hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Ona u svojoj politici zastupa njegove interese onako kako odgovara vitalnim interesima čitavog hrvatskog naroda, vodeći računa o političkim, gospodarskim, društvenim i kulturnim okolnostima sredine u kojoj djeluju jednako kao i o medjunacionalnom, medjurepubličkom i o medjunarodnom kontekstu slobodnih država Europe.

U svojoj globalnoj politici HDZ BiH se zalaže za zastupljenost hrvatskog naroda u svim oblastima gdje se ostvaruju njegova politička i ljudska prava, zatim za demokratske i ravnopravne nacionalne odnose u Republici Bosni i Hercegovini, njenu suverenost, nepovredivost granica i potpunu ravnopravnost sa ostalim republikama.

U kulturnom pogledu HDZ BiH se zalaže za čuvanje i slobodan razvitak hrvatskih kulturnih vrijednosti u BiH, obnavljanje i širenje kulturnih institucija koje služe promicanju te kulture, potpomaganju izdavačke djelatnosti, znanstvenoga rada, odgoja, duhovnih, religioznih i obiteljskih vrijednosti u ozračju hrvatske nacionalne svijesti.

Hrvati u Bosni i Hercegovini u javnoj upotrebi služe se hrvatskim književnim jezikom.

Gospodarska strategija HDZ BiH zasniva se na tržišnom gospodarskom podizanju Republike Bosne i Hercegovine, a osobito krajeva u kojima živi hrvatsko pučanstvo, na izgradnji prometnica kojima će biti tješnje povezane oblasti Republike naseljene hrvatskim življem i stvaranju uvjeta za povratak naših ljudi zaposlenih u inozemstvu.

Hrvatska demokratska zajednica BiH, kao stranka mira, zalagaće se za nastavak dijaloga o budućnosti zajednice jugoslavenskih naroda na potpuno ravnopravnoj osnovi gdje Bosna i Hercegovina nastupa kao suverena republika, bez vanjskih pritiska i prijetnje vojnom silom. Stoga ona podržava nastojanja koja će JNA prilagoditi civilnim demokratskim uvjetima, dovesti njen obim i moć u sklad sa našim gospodarskim mogućnostima i pacifikacijom prilika u Europi gdje se vojska nalazi izvan političkog života.

Posebna briga bit će posvećena zaštiti i unapredjenju ljudskog okoliša i očuvanju prirodnih bogatstava.

Iza ovakve programske platforme može stati dobro organizovana i jedinstvena Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine.

HDZ BiH
M. Tita 7a/IV
71 000 SARAJEVO

Tel: 071 277 168
071 277 169
Fax: 071 517 576

Broj: 122/91
Sarajevo, 4. travnja 1991. godine

I Z V O D I Z Z A P I S N I K A

sa sjednice Predsjedništva Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine, koja je održana u prostorijama Tajništva HDZ BiH 04. travnja 1991. godine od 14 do 17,30 sati.

Prisutni sjednici su svi članovi Predsjedništva HDZ BiH i to:

Stjepan Kljuić, Vitomir Lukić, Mate Boban, Ivan Markešić, Krešimir Rom,
Vlado Šantić, Matin Udovičić, Iko Stanić i Zdenko Čosić.

Sjednici Predsjedništva prisustvuje i ministar za narodnu obranu BiH Jerko Doko.

Zapisnik vodi poslovni tajnik HDZ BiH Ignac Koštroman.

Predložen je i utvrđen slijedeći:

D n e v n i r e d

1. Konstituiranje Predsjedništva HDZ BiH i verifikacija mandata,
2. Izvještaj o političko-sigurnosnoj situaciji u domovini,
3. Program rada Predsjedništva HDZ BiH za 1991. godinu i davanje zaduženja za pojedine oblasti članovima Predsjedništva,
4. Dogovor o sjednici Glavnoga odbora HDZ BiH,
5. Razno:
  - članarina
  - popis pučanstva
  - tribine

Političko-sigurnosno stanje se svakim danom sve više pogoršava. Velikosrpska politika je sve agresivnija prema mirotvornoj politici hrvatskog naroda.

Rezultat velikosrpske politike su i prve ljudske žrtve.

Postoji mogućnost prenošenja sukoba iz Hrvatske na teritorij BiH, koji moramo dočekati spremni.

Potrebno je sve učiniti da zadržimo hrvatski narod mirnim i dostojanstvenim, ali i da ga znadnemo i fizički zaštititi ukoliko to bude potrebno. To se očekuje od nas i to smo dužni ispuniti.

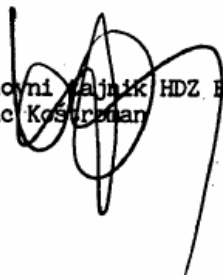
Stav HDZ-a prema armiji je jasan. Armija je dužna braniti vanjske granice, a ne može i ne smije se miješati među unutar-nacionalne odnose. Svaka vojna intervencija armije mimo Ustavnih ovlaštenja se može smatrati vojnim udarom i na taj eventualni udar će hrvatski narod uzvratiti svim raspoloživim sredstvima .

Savezno državno Predsjedništvo mora hitno zauzeti jasan i nedvosmislen stav u pogledu proglašenja srpske autonomije u Hrvatskoj i o njenom samozvanom pripojedinjenju Srbiji, te osuditi takav protuustavan čin. HDZ također mora inzistirati na jasnom izjašnjavanju Saveznog predsjedništva prema protuustavnom ukidanju pokrajina u Srbiji. To je potrebo učiniti preko bosansko-hercegovačkih državnih institucija i člana iz BiH u Saveznom predsjedništvu.

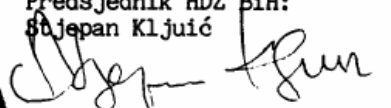
HDZ BiH će i ubuduće raditi na smirivanju situacije. Uočeno je u posljednje vrijeme da se po cestama vidaju velike šleper hladnjače gdje nikada nisu prolazile. U njima postoji mogućnost transportiranja oružja te su općinski odbori dužni te mogućnosti signirati policijskim uredima, a radi preventivne kontrole.

Svakim danom je više poziva za odlazak članova čelništva u inozemstvo radi održavanja javnih tribina sa našim pučanstvom. Predsjedništvo će uraditi program odlazaka. HDZ će snositi troškove puta, izuzimajući izgubljeno slobodno vrijeme. Od naših građana u inozemstvu se ne smije uzimati novac, a koji je mukotrпно zaraden.

Poslovni tajnik HDZ BiH:
Ignac Košćerčan

Predsjednik HDZ BiH:
Stjepan Kljuić

HDZ BIH

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE

PREDSJEDNIŠTVO HDZ BIH

VAŠ ZNAK:

VAŠ DOPIS OD:

NAŠ ZNAK: 151/91

DATUM: 16. travnja 1991. godine

PREDMET:

IZVOD IZ ZAPISNIKA

sa II. sjednice Predsjedništva Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine održane 16. travnja 1991. godine u Tajništvu HDZ BiH od 15 do 18 sati.

Sjednici je predsjedavao gospodin Stjepan Kljuić, predsjednik Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine.

Sjednici su prisustvovali svi članovi Predsjedništva i to: Stjepan Kljuić, Vitomir Lukić, Mate Boban, Ivan Markešić, Krešimir Rom, Vlado Šantić, Martin Udovičić, Iko Stanić i Zdenko Čosić.

Pored članova Predsjedništva sjednici su prisustvovali Jerko Doko, ministar za narodnu obranu, i Mariofil Ljubić, potpredsjednik Skupštine BiH.

Zapisnik je vodio poslovni tajnik, Ignac Koštroman.

- 2.12: Zadužuju se Stjepan Kljuić, Martin Udovičić i Mate Boban da riješe pitanje unutarstranačkih nesuglasica u Bugojnu. Nosilac posla je Mate Boban.

Zadužuju se Stjepan Kljuić, Zdenko Čosić i Ivan Markešić da riješe pitanja unutarstranačkih sukoba u Tuzli. Nosilac posla je Ivan Markešić.

Zadužuju se Mariofil Ljubić, Vitomir Lukić i Iko Stanić da riješe pitanje unutarstranačkih sukoba u Bosanskom Brodu. Nosilac posla je Vitomir Lukić.

- 2.13: Za hercegovačku regiju će profesionalno obavljati te poslove Zdenko Čosić, koji će se sa radnim odnosom direktno vezati za Središnjicu HDZ-a.

Zadužuju se Vitomir Lukić, Mate Boban, Iko Stanić i Zdenko Čosić da riješe pitanje profesionalizacije Zdenka Čosića sa općinskim odborom HDZ Mostar.

- 2.14: U Mostaru se otvara novi hrvatski list Hercegovački tjednik, što HDZ pozdravlja.

Točka 3: Članovi Predsjedništva se upoznati sa političko-sigurnosnoj situaciji u domovini.

Ocjenjuje se da je situacija krajnje ozbiljna pa se poziva članstvo

---

HDZ-a na razboritost te da ništa samoinicijativno ne čini u političkom smislu bez konkretnih uputstava Središnjice HDZ-a. Svaki brzoplet i neodmjeren potez bi mogao imati nesagledive političke posljedice.

Trenutno su najveća žarišta u BiH u Bosanskoj krajini i Istočnoj Hercegovini. Osuđuje se svako prikrajanje granica BiH.

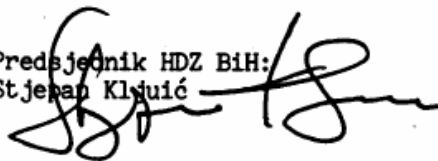
Moramo sve poduzeti da umirimo hrvatski živalj u ugroženim područjima i da im osiguramo mir i sigurnost.

Daje se puna podrška Vladi BiH u nastojanju očuvanja integriteta Bosne i Hercegovine.

Poslovni tajnik HDZ BiH:
Ignac Koštroman

Predsjednik HDZ BiH:
Stjepan Kljuić

PREDSJEDNIŠTVO
SOCIJALISTIČKE REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 02-011-569/91
Sarajevo, 09. juna 1991. godine

Z A P I S N I K

17. sjednice Predsjedništva SRBiH, održane 09. juna 1991. godine

Sjednica je počela sa radom u 14,00 sati.

Sjednicom je predsjedavao predsjednik Predsjedništva SRBiH, Alija Izetbegović.

Sjednici su prisustvovali članovi Predsjedništva: dr Ejup Ganić, mr Franjo Boras, Stjepan Kljuić i dr Biljana Plavšić, član Predsjedništva SFRJ iz SRBiH mr Bogić Bogićević, generalni sekretar Predsjedništva SRBiH Mile Akmađić i njegov zamjenik mr Mile Dmičić,

- admiral Stane Brovet, zamjenik saveznog sekretara za narodnu odbranu,

- general-potpukovnik Mladenko Maksimović, zamjenik komandanta Prve vojne oblasti,

- pukovnik Marko Abramović iz Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu,

- predsjednik Vlade SRBiH Jure Pelivan,

- ministar za unutrašnje poslove Alija Delimustafić i njegov pomoćnik Avdo Hebib,

- komandant teritorijalne odbrane SRBiH general-pukovnik Miloš Bajčetić i njegov zamjenik general-major Muharem Fetahagić.

Opravdano su odsutni Fikret Abdić i dr Nikola Koljević.

Za sjednicu je predložen i usvojen

D n e v n i r e d :

1. Upad paravojskih jedinica milicije tzv. SAO Krajine na teritoriju SRBiH u opštinu Titov Drvar.

Ad - 1.

Predsjedništvo je razmotrilo Informaciju Ministarstva za unutrašnje poslove i Mišljenje Savjeta za opštenarodnu odbranu i Savjeta za zaštitu ustavnog poretka Predsjedništva SRBiH, kao i ukupnu situaciju nastalu upadom paravojnih jedinica milicije tzv. SAO Krajine na područje SRBiH u Titov Drvar i Bosansko Gra-hovo.

Pomoćnik ministra za unutrašnje poslove Avdo Hebib, upo-znao je prisutne sa dodatnim podacima koje je Ministarstvo prku-pilo u vezi sa ovim slučajem.

Predstavnici JNA obavijestili su prisutne o činjenicama kojima je Savezni sekretarijat za narodnu odbranu raspolagao u vezi sa ovim slučajem i zbog čega organi JNA nisu mogli otkriti i spriječiti pokret paravojne jedinice SAO Krajina na teritoriju SRBiH. Istakli su odlučnost JNA da izvršava zadatke utvrđene Us-tavom SFRJ i Zaključcima Predsjedništva SFRJ od 9.maja 1991.godi-ne. S tim u vezi, ukazali su da po spomenutim zaključcima područ-je Bosanske Krajine ne spada u krizna područja, te da JNA ne ras-polaže snagama za kontrolu svih komunikacija i unutrašnjih grani-ca. Kontrolu treba da obezbijede organi unutrašnjih poslova, a JNA će kada bude obaviještena o pokretima paravojnih formacija is-te onemogućiti.

Predsjedništvo je u cijelosti prihvatilo konstatacije, ocjene i zaključke koje su na zajedničkoj sjednici utvrdili Sav-jet za opštenarodnu odbranu i Savjet za zaštitu ustavnog poretka u vezi sa upadom paravojnih jedinica milicije tzv. SAO Krajina na teritoriju SRBiH.

Ocijenjeno je da se radi o slučaju bez premedana i o eklatantnom primjeru kršenja Ustava i zakona, o napadu na teri-torijalni integritet i suverenitet SRBiH.

Konstatovano je, također, da se još ne raspolaže svim relevantnim činjenicama o ovom slučaju što otežava donošenje valjane ocjene, pa bi te činjenice trebalo što prije pribaviti, pažljivo proučiti i izvući zaključke o preventivnim mjerama koje treba preduzeti kako se slični slučajevi ne bi ponavljali. U tom cilju potrebno je formirati zajedničku komisiju Predsjedništva SRBiH, Ministarstva za unutrašnje poslove, Ministarstva za narodnu odbranu i Saveznog sekretarijata za unutrašnje poslove.

JNA bi trebala da izražava potreban politički sluh prema zahtjevu očuvanja suvereniteta i integriteta SRBiH, kao i za potrebom uskladjivanja nacionalne strukture komandnog kadra u jedinicama na teritoriji SRBiH sa nacionalnom strukturom stanovništva u Republici i za principijelan i jednak odnos prema svim negativnim pojavama za čije je sprečavanje ona nadležna.

7. Predsjedništvo preporučuje nadležnim saveznim organima da pojačaju kontrolu nad proizvodnjom i prometom, a naročito nad uvozom lovačkog i ličnog oružja građana, te da nadležni državni organi preduzmu mjere za suzbijanje masovnog naoružavanja građana i ovim oružjem.

Sastavni dio zapisnika je magnetofonski snimak sjednice.

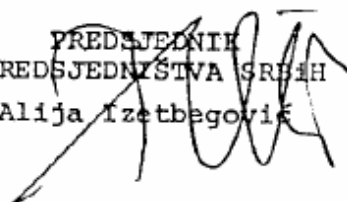
Sjednica je završila sa radom u 17,00 sati.

GENERALNI SEKRETAR
PREDSJEDNIŠTVA SRBIH

Mile Mradžić

PREDSJEDNIK
PREDSJEDNIŠTVA SRBIH
Alija Izetbegović

HDZ BIH

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE

-

VAŠ ZNAK:

PREDSJEDNIŠTVO HDZ BiH

VAŠ DOPIS OD:

NAŠ ZNAK: 299/91

-

DATUM: 10. srpnja 1991. godine

PREMET:

IZVOD IZ ZAPISNIKA

sa VI. sjednice Predsjedništva Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine, održane 10. srpnja 1991. godine u Tajništvu HDZ BiH od 15 do 15,45 sati.

Sjednici su prisustvovali svi članovi Predsjedništva:
Stjepan Kljuić, Mate Boban, Ivan Markešić, Krešimir Rom, Vlado Šantić,
Martin Udovičić, Iko Stanić i Zdenko Čosić.

Pored članova Predsjedništva sjednici su prisustvovali:
Franjo Boras, Vlado Pandžić, Vlatko Kraljević i Aleksandra Balvanović.

Na sjednicu su bili pozvani i svi članovi Vlade BiH, biranih ispred HDZ-a, ali koji nisu mogli prisustvovati zbog sjednice Vlade.

Zapisnik je vodio poslovni tajnik HDZ BiH Ignac Koštroman.

Predložen je i usvojen slijedeći

Dnevni red

1. Političko-sigurnosna situacija u domovini,
2. Tekuća pitanja.

Sjednicu je otvorio i vodio predsjednik HDZ BiH, Stjepan Kljuić.
Svi prisutni su učestvovali u diskusiji i davanju prijedloga.

Budući da je zakazana sjednica Skupštine BiH, te da je neophodno da svi prisutni budu u Klubu poslanika HDZ BiH u 16 sati, odlučeno je da se do toga vremena sjednica Predsjedništva završi.

Točka 1: Ocjenjuje se da je stanje krajnje dramatično u cijeloj domovini, te da se zbog veliko-srpske agresivne politike svakoga trenutka može očekivati oružani sukob širih razmjera.

Svakim danom postaje sve očiglednije da takozvana Jugoslavenska narodna armije otvoreno potpomaže veliko-srpsku politiku radi stvaranje velike Srbije.

U Bosni i Hercegovini se nezakonito mobilizira narod bez znanja i suglasnosti najodgovornijih i nadležnih državnih institucija.

Takozvana Jugoslavenska narodna armija se ne podržava Brionske deklaracije da se povuče u vojarne.

Predsjedništvo HDZ BiH će preko nadležnih organa tražiti od Saveznog Predsjedništva kao Komande oružanih snaga da se odredi oko najnovijih događaja, kako Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine ne bi bila prisiljena da samostalno preuzima mjere radi samozaštite hrvatskog i drugih naroda u sredinama gdje žive Hrvati.

Budući da se u Bosni i Hercegovini sve više komplicira politička situacija, HDZ će poduzeti sve mjere zajedno sa drugim demokratskim snagama da se slučaj BiH internacionalizira.

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine podržava demokratske procese u Hrvatskoj i Sloveniji i jedinstvena je u svom stavu, da neće dozvoliti da BiH ostane u Krnjoj Jugoslaviji.

Članovi HDZ-a i cijeli hrvatski narod se nalaze u odlučujućem povjesnom trenutku, kada smo na dobrome putu da se oslobodimo okova ropstva i mračnjaštva, ali zbog toga sada moramo biti razboriti i smireni, ne dozvoljavajući da nas netko isprovocira kako bi napravili pogrešan korak te uletili u otvoreni ratni sukob.

U trenutku kada to bude potrebno, općinski odbori HDZ-a će dobiti konkretne upute kako treba postupiti u određenoj situaciji, ali se ne smije ništa samoinicijativno uraditi što bi moglo imati nesagledive političke posljedice.

Na terenu je neophodno da se prati stanje i izvještava Tajništvo HDZ BiH i Središnjica HDZ-a, a pojedinačne upute za općinske odbore daje Tajništvo HDZ BiH.

Preuzimanje vlasti u BiH još nije okončano iz poznatih razloga, ali je neophodno da se taj posao ubrza na svim razinama.

HDZ BIH

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE

- VAŠ ZNAK
- VAŠ DOPIS OD
- TRAVNIČKA REGIJA
- NAŠ ZNAK: 311/91
- DATUM: 21. srpnja 1991. godine

PREDMET

Na osnovu Zaključaka Predsjedništva Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine i odluke predsjednika HDZ BiH, Stjepana Kljuića, o organiziranju sastanaka na terenu sa čelništvom općinskih odbora HDZ, te upoznavanja sa političko-sigurnosnom situacijom u domovini, član Predsjedništva HDZ BiH, Martin Udovičić, u dogovoru sa čelništvom Travničke regije (kotara) sazvao je sastanak u Busovači, 21. srpnja 1991. godine u 19 sati sa slijedećim:

D n e v n i m r e d o m

1. Razmatranje političko-sigurnosne situacije u domovini i zauzimanje konkretnih stavova u cilju prevazilaženja trenutnog stanja.

Sjednici su se odazvali čelnici svih sedam općina Travničke regije u koju spadaju: Kreševo, Kiseljak, Fojnica, Busovača, Vitez, Novi Travnik i Travnik.

Sjednici su prisustvovali: Dario Kordić, Anto Puljić, Alojzije Filipović, Stipo Križanac, Nevenka Bošnjak, Stjepan Tuka, Anto Slipac, Marko Franković, Josip Boro, Martin Udovičić, Anto Valenta, Stipo Žigarić, Marijan Skopljak, Ivo Arar, Pero Križanac, Zoran Matošević, Mirko Batinić, Nenad Josip Zec, Bruno Šušnjara i Ignac Koštroman. *Gođo Zvonko, Rajić Tomo*

HDZ BIH

OPIS OD 21. srpnja 1991. godine

STRANA: 2

Nakon široke i sveobuhvatne rasprave, doneseni su slijedeći:

Z A K L J U Č C I

1. ✓ Ocjenjuje se da je Hrvatska u ratnome stanju i da se na nju vrši okupacija Srbije potpomognuta od dijela takozvane JNA i četnika.
2. ✓ Ocjenjuje se da se tiha okupacija vrši i na teritoriji Bosne i Hercegovine od istoga okupatora, ali da postojeća vlast u Bosni i Hercegovini ne nalazi način da se toj okupaciji odupre.
3. ✓ U Hrvatskoj demokratskoj zajednici je proglašeno izvanredno stanje te se zahtijeva od Predsjedništva HDZ BiH da se oko toga odredi te da preuzme odgovarajuće mjere.
6. Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine se mora jasno odrediti oko najnovijih političkih zbivanja i to: oko agresije na Sloveniju, Hrvatsku i tihe okupacije dijelova Bosne i Hercegovine, odluke Saveznog Predsjedništva za povlačenje takozvane JNA iz Slovenije u BiH i druge dijelove krnje Jugoslavije, oko statusa BiH, oko odnosa sa drugim strankama, oko jasnog stava ukoliko se SDA izjasni da ostane u krnjoj Jugoslaviji, odnosno Srboslaviji, oko izjave Predsjednika Predsjedništva BiH Alije Izetbegovića da bez odluke Predsjedništva traži da predstavnici BiH prisustvuju konferenciji islamskih zemalja, kao i o drugim aktualnim problemima.

14. Ministarstvo za narodnu obranu nijemo promatra mobiliziranje rezervista u BiH bez njenog suglasja.
  15. Nacrružane četničke bande potpomognute takozvanom JNA šire paniku i nered u BiH, ali postojeća vlast ništa konkretnije ne poduzima.
  16. BiH privreda je u potpunom kolapsu te su na pomolu veći socijalni nemiri, a postojeća vlast je nemoćna da bilo što poduzme radi saniranja stanja.
  17. Na osnovu svih ovih zaključaka preporučuje se hrvatskom pučanstvu Travničke regije i hercegovačkih općina da se udruže u HRVATSKU REGIONALNU ZAJEDNICU BOSNE I HERCEGOVINE.
  18. Radi zaštite hrvatskih interesa Hrvata Bosne i Hercegovine pokreće se inicijativa od strane TRAVNIČKE REGIJE HDZ BiH ZA FORMIRANJE HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA BOSNE I HERCEGOVINE zbog paralize rada organa vlasti BiH. Hrvatskom nacionalno vijeće će obavljati funkciju vlasti u interesu hrvatskog naroda na svome području.
- Nacionalna vijeća su već odavno formirana od strane srpskog i muslimanskog naroda. Traži se od Predsjedništva HDZ BiH i Glavnog odbora HDZ BiH da se izjasne o ovim zaključcima.

Ignac Kostroman
Posrednik HDZ BiH

Dario Kordić, s.r.
Predsjedavajući

HDZBIH

DOPIS OD: 31. srpnja 1991. godine

STRANA. 3

d. Budući da se velikosrpska ratna prijetnja nadvila i nad BiH, Glavni odbor mora poduzeti mjere u cilju zaštite hrvatskoga naroda.

e. Odnosi sa Muslimanima moraju ostati i dalje dobri te hrvatski narod ne smije bilo čime poremetiti te odnose.

Ponašanje politike muslimanskih stranaka na terenu treba i dalje budno pratiti kako ne bismo bili zatečeni eventualnom promjenom političkoga kursa. Očigledno je da se vodi široka veliko-srpska kampanja za stvaranje nepovjerenja između Muslimana i Hrvata. To na terenu moramo objašnjavati.

Ignac Koštrovan
POSLOVNI TAJNIK

Mate Boban v.r.
POTPREDSJEDNIK

HDZ BIH

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE

VAŠ ZNAK

VAŠ DOPIS OD

NAŠ ZNAK 335/91

DATUM 1. kolovoza 1991. godine

PREDMET:

Predsjedništvo Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine na sjednici održanoj u Sarajevu 31. srpnja 1991. godine u povodu aktualne sigurnosno-političke situacije u zemlji daje slijedeće

P R I O P Ć E N J E

- a. Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine zalaže se od svoga početka za sarostalnu, suverenu i nedjeljivu Bosnu i Hercegovinu u njenim sadašnjim granicama u šestočlanom konfederativnoj jugoslavenskoj zajednici. Ne prihvaćamo nikakvo nasilno prekrajanje bosanskohercegovačkih granica niti nasilno pripajanje Bosne i Hercegovine u neku krunu Jugofederaciju. Hrvati Bosne i Hercegovine hoće i mogu obraniti teritorije na kojima žive. Bosna i Hercegovina jest stoljetna domovina i nas Hrvata i nitko nam tu domovinu neće uzimati bez naše suglasnosti.

Pregovori pojedinaca o sklapanju tzv. "istorijskog sporazuma" između Srba i Muslimana predstavlja za nas Hrvate uvlačenje Bosne i Hercegovine u veliki ratni sukob. Mirnu Bosnu i Hercegovinu mogu očuvati samo svi njeni narodi zajedno, ali taj se mir ne može očuvati nikako na temelju dogovora dvaju naroda iza leđa trećeg, hrvatskoga naroda.

- b. Predsjedništvo HDZ BiH izričito traži od Predsjedništva BiH, Vlade BiH i Skupštine BiH da osude bestijalne i zločinačke napade četničkih odmetnika i dijelova tzv. JNA na bolnice, škole, dječje

HDZ BIH

DOPIS OD 1. KOLOVOZA 1991. GODINE

STRANA: 2

vrtiće, crkve, vozila Crvenog križa kao i divljanje i ubijanje nedužnih civila na području suverene države Hrvatske.

Predsjedništvo Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine daje bezrezervnu podršku Vrhovništvu države Hrvatske i njenom predsjedniku, gospodinu dr. Franji Tuđmanu u obrani suvereniteta i cjelovitosti Hrvatske kao i u obrani mira i demokracije.

- c. Predsjedništvo HDZ BiH ne prihvaća stacioniranje 14. vojnog korpusa na područje Bosne i Hercegovine, te će sve poduzeti da se to stacioniranje spriječi. Bosna i Hercegovina ima i previše vojnih potencijala na svome području, pa bi dolazak novih jedinica iziskivao nove troškove i pridonio stvaranju još većih napetosti.
- d. Predsjedništvo HDZ BiH izričito traži od Predsjedništva BiH, Vlade BiH i Skupštine BiH da stane u obranu i zaštiti građane Bosne i Hercegovine koji se nisu odazvali pozivu tzv. JNA da sudjeluju u mobilizacijskim vježbama za potrebe velikosrpske osvajačke politike i da učine sve kako bi se procesi, što ih je protiv svih građana BiH pokrenula Armija, odmah prekinuli; u ovoj Republici je građanska, a ne vojna vlast.
- e. Predsjedništvo HDZ BiH osuđuje bjesomučnu antihrvatsku kampanju koja se neprestano vodi na Televiziji Sarajevo, YUTEL-u, i u "Oslobodenju" što se očituje u pristrasnom izvještavanju, neprimjerenom suvremenom neovisnom novinarstvu.

Najavljenja postavljenja Hrvata u ovim novinskim kućama HDZ BiH ne priznaje kao svoje kadrove, jer o kadrovima hrvatske nacionalnosti neće više odlučivati ljudi koje je postavila bivša vlast, već predstavnici hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini, a to je danas Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine.

DOSTAVLJENO:

Predsjedništvo Republike BiH
Vlada Republike BiH
Skupština Republike BiH
Šredstvima javnog priopćavanja

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE

VAŠ ZNAK

GLAVNI ODBOR HDZ BiH

VAŠ DOPIS OD

NAŠ ZNAK: 352/91

DATUM: 6. kolovoza 1991. godine

PREDMET: I Z V O D I Z Z A P I S N I K A

sa II. redovite sjednice Glavnoga odbora Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine održane 6. kolovoza 1991. godine u Prozoru - Rami na Šćitu početkom rada u 13 sati.

Sjednici su bili nazočni slijedeći članovi Glavnoga odbora HDZ BiH:
Stjepan Kljuić, Mate Boban, Ivan Markešić, Krešimir Rom, Vlado Šantić, Martin Udovičić, Iko Stanić, Zdenko Čosić, Ivan Jović (umjesto Nikole Gabelića), Ante Šantić, Blaž Madžarević, Vjekoslav Barač, Milan Iovrić, Luka Čalić, Nevenka Bošnjak-Mijatović, Franjo Matić, Nino Baban, Dragutin Perić, Anto Mandić, Ignac Koštroman, Branko Antunović (umjesto Ranka Džeke), Ivica Lučić, Damjan Vlašić, Ivan Bender, Marinko Marelja, Pavo Kobaš, Stipo Ivanković, Miro Kovač, Franjo Aščić, Mijo Tokić, Pero Križanac, Anto Valenta (umjesto Pere Skopljaka), Ivo Lozančić i Ivo Andrić.

Pored članova Glavnoga odbora HDZ BiH sjednici su nazočni odgovorni čelnici u bosanskohercegovačkim organima vlasti ispred HDZ BiH:
Jerko Doko, Miro Lasić, Ilija Žuljević, Vlatko Kraljević, Miroslav Andrić, Božo Mišura, Branko Kvesić, Vlado Pandžić, Mariofil Ljubić, Franjo Boras, Zoran Perković i Mile Kudić.

Opravdano su odsutni, a pozvani su na sjednicu:
Jure Pelivan, Tomislav Krstičević, Josip Goluža i Bruno Stojić.

Z A K L J U Č C I

koji predstavljaju Platformu djelovanja HDZ BiH u nastaloj situaciji.

1. Zadužuje se Tajništvo HDZ BiH da stupi u kontakt s najistaknutijim hrvatskim intelektualcima koji se u moralnim principima nisu ogriješili o interese hrvatskoga naroda, bez obzira na stranačku pripadnost te da se stvori zajednička platforma djelovanja na intelektualnoj razini.

3. O svim aktualnim problemima na terenu, polazeći od unutar-stranačkih i međustranačkih sukoba, međunacionalnih sukoba, mobiliziranja rezervista, puškaranja, dezerterstva, kretanja tzv. JNA, podnošenja krivičnih prijava protiv "vojnih obveznika", istupa pojedinaca i sl., općinski odbori HDZ BiH radi poduzimanja određenih političkih preventivnih mjera dužni su izvijestiti Tajništvo HDZ BiH.

4. Glavni odbor HDZ BiH konstatira činjenicu da je hrvatski narod u ratnome stanju i da se na njega i njegove teritorije vrši otvorena okupacija Srbije potpomognuta od dijela tzv. JNA i drugih paravojnih četničkih formacija.

5. Daje se preporuka Vladi BiH da zauzme jasan i nedvosmislen stav oko slanja regruta u tzv. JNA. Traži se da regruti isključivo služe vojsku u BiH koji žele ili da se nikako ne šalju u vojsku, koji to ne žele.

Traži se od Vlade BiH da zaustavi mobiliziranje rezervista u BiH.

Traži se od Vlade BiH da spriječi dolazak 14. korpusa tzv. JNA u BiH.

Traži se od Vlade BiH da donese odluku oko povlačenje hrvatskih vojnika i hrvatskih vojnih starješina iz tzv. JNA , ukoliko oni to žele.

Traži se od Vlade BiH da svim zakonskim raspoloživim sredstvima snage MUP-a BiH preuzmu okupirani TV odašiljač na Kozari.

Ukoliko se Vlada BiH ogлуši na ove Zaključke, tražit će se odgovornost ili eventualno ostavka Vlade.

6. Budući da je RTV Sarajevo već duže vrijeme antihrvatsko, a što pokazuje predaja i okupacija TV predajnika na Kozari, te da se svakim danom sve agresivnije vodi informativna propaganda protiv hrvatskoga naroda, daje se preporuka cjelokupnom hrvatskome narodu u BiH da otkáže poslušnost pretplate RTV Sarajevo.

-
19. Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine ostaje pri svome poznatom stavu o suverenosti i nedjeljivosti Bosne i Hercegovine i proklamiranom načelu da je BiH država i hrvatskoga naroda zajedno s ostalim narodima, ali nikada neće dopustiti da se hrvatski narod tretira kao nacionalna manjina, niti će dopustiti da se drugi narodi dogovaraju o sudbini BiH bez upliva Hrvata.

Zahtjeva se od Predsjedništva BiH, Vlade BiH i Skupštine BiH da se jasno odrede o statusu tzv. Bosanske Krajine i Istočne Hercegovine, jer HDZ neće dozvoliti da ti dijelovi BiH budu otcijepljeni i pripojedinjeni Srbiji, niti će dozvoliti da to bude poligon za slanje četničkih i odmetničkih bandi u Republiku Hrvatsku.

Ukoliko nadležni organi nisu u situaciji ili neće da osiguraju mir na ovim prostorima morat će ići sa političke scene, a tada će se hrvatski narod samoorganizirati radi zaštite hrvatske teritorije i interesa hrvatskoga naroda u BiH.

20. Poziva se hrvatski narod na mir i jedinstvo. Ničiji život ne želimo povrijediti, ali imamo pravo i dužnost da se branimo ako budemo napadnuti.
21. Podržava se prijedlog Travničke regionalne zajednice HDZ-a za formiranje regionalnih zajednica za što tješnje povezivanje hrvatskog naroda. Na temelju takvoga povezivanja potrebno je uraditi elaborate opravdanosti i za regionalno teritorijalno povezivanje hrvatskoga naroda, te da se ta inicijativa pokuša riješiti kroz institucije sistema.

Preporučuje se da se formirane regionalne zajednice HDZ-a također što tješnje povezuju.

Na područjima gdje teritorijalne regionalne zajednice HDZ-a ne funkcioniraju i ne postoje, Tajništvo HDZ BiH je dužno ponuditi prijedlog općinskim odborima HDZ-a za formiranje regionalnih zajednica u roku 8 dana.

22. Ostajemo pri politici samostalnosti i nedjeljivosti BiH, ali u slučaju da otpočme rat u BiH napadom velikosrpskog ili bilo kojeg drugog agresora na hrvatski narod u BiH, primijenit će se poseban plan.

23. U sredinama gdje HDZ ima većinsku vlast neophodno je radi zaštite pučanstva
- organizirati CIVILNU ZAŠTITU
  - organizirati OBRANU
  - organizirati Službu za prihvatanje hrvatskih izbjeglica
  - organizirati pomoć Republici Hrvatskoj.

24. Zbog stručnog osposobljavanja stanovništva za uspješan sistem obrane i samozaštite, zadužuje se Tajništvo da organizira stručne seminare iz oblasti i obrane, veza, civilne zaštite i sl.
25. Zadužuju se općinski odbori HDZ-a da organiziraju prikupljanje pomoći: u zavojima, lijekovima, krvi, hrani, novcu i sl. za Hrvatsku.
26. Svaka pomoć treba ići preko Tajništva HDZ BiH.
27. U odnosima sa ostalim strankama, budimo korektni i dobro-namjerni kako ni čim ne bismo iscenirali neredne i incidente situacije.
28. Zadužuje se rizničar HDZ BiH da na narednoj sjednici Glavnog odbora podnese izvještaj o materijalno-financijskom stanju.
29. Ovi Zaključci predstavljaju Platformu djelovanja HDZ BiH u nastalim uvjetima.

Sjednica je završena u 19 sati.

POSLOVNI TAJNIK
Igor Kestroman

PREDSJEDNIK
Stjepan Kljuić

HDZ BIH

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE

- VAŠ ZNAK:
- VAŠ DOPIS OD:
PREDSJEDNIŠTVO HDZ BiH
- NAŠ ZNAK: 386/91
- DATUM: 26. kolovoza 1991. godine

PREDMET: I Z V O D I Z Z A P I S N I K A

sa IX. redovite sjednice Predsjedništva Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine održane 26. kolovoza 1991. godine u Sarajevu, početkom rada u 16 sati.

Sjednici su bili nazočni: Stjepan Kljuić, Iko Stanić, Vlado Šantić, Martin Udovičić, Ivan Markešić, Zdenko Čosić, Krešimir Rom, Vjekoslav Barač i Mate Boban.

Pored članova Predsjedništva sjednici su nazočni: Ante Beljo, Marko Prskalo, Stjepan Mikić i Jerko Doko.

Zapisnik vodi poslovni tajnik Ignac Koštroman.

*****

10. Predsjedništvo HDZ BiH zahtjeva od Vlade BiH i njenih organa da HITNO sazovu sjednicu Skupštine BiH, koja se mora odrediti oko statusa BiH u najnovijim zbivanjima, kao i oko lociranja fašističkih vojnih formacija u BiH, koja je postala poligon za agresiju na Republiku Hrvatsku.
Skupština BiH se mora odrediti o tihoj i perfidnoj okupaciji BiH od strane agresora tzv. JNA i njenih četničkih i drugih velikosrpskih vojnih formacija.
11. Osuđuje se vojno suđenje u Sarajevu hrvatskim rodoljubima na koje je tzv. JNA izašla sa tenkovima kada su organizirano protestirali protiv sve veće socijalne bijede i neimaštine, a koji su kidnapirani u Splitu mimo znanja civilnih nadležnih i legalnih organa vlasti.
Uočava se da se u posljednje vrijeme u sarajevskim zatvorima nalazi sve više Hrvata, te postaje sve očiglednije da se velikosrpska koncepcija i dalje kontinuirano nastavlja, te će se morati poduzeti određene konkretne demokratske mjere kako bi sa time upoznali domaću i inozemnu javnost.
12. Zadužuje se Središnjica HDZ-a da odmah dostavi Tajništvu popis najpotrebnijih namirnica, kako bi se u BiH prikupljanje pomoći usmjerilo u tome pravcu.

Također se zadužuje Središnjicu da riješi pitanje davanja krvi u BiH za naše hrvatske ratnike, jer je izražena želja više sredina da pristupi dobrovoljnom davanju krvi.

13. Sastavni dio ovih Zaključaka predstavlja preporuka Hrvatima da više svoju djecu ne šalju u tzv. JNA, a koja je objavljena u sredstvima informiranja. (U prilogu)
14. Zadužuje se čelništvo HDZ BiH da prati tijek političkih zbivanja u Hrvatskoj i BiH, te da blagovremeno može poduzeti odgovarajuće političke mjere, kako ne bi bili zatečeni događajima.
15. U HDZ BiH se uvode izvanredne mjere radi praćenja događaja i mogućnosti mobiliziranja hrvatskoga naroda u svakome trenutku ako to zatreba. Općinski odbori su obavezni uvesti danonoćne dežure i o svim događajima izvještavati Tajništvo HDZ BiH, a prema potrebi i Središnjicu HDZ.
16. Daje se PREPORUKA organima i tijelima HDZ BiH, kao i cijelome hrvatskome narodu da u ovim teškim vremenima, kada se je rat uvukao i na naše prostore, ništa samoinicijativno ne poduzimaju što bi moglo izazvati ratne i međunacionalne sukobe nesagledivih posljedica, nego da slijede upute najviših organa Hrvatske demokratske zajednice.

Općinski čelnici HDZ BiH su dužni odmah stupiti u kontakte sa čelnicima drugih stranki, kako bi zadržali mir i međusobno povjerenje u općinama. Izvanredno stanje u stranci zahtjeva angažiranost svakoga pojedinca u cilju obrambenih priprema u slučaju da budemo napadnuti.
17. Hrvatski narod BiH ne želi rat, ali ako mu bude nametnut, prinuden je da se brani i da obrani svoja ognjišta zajedno sa drugim narodima koji se nadu istom položaju.

Ignjac KOSTROMAN
POSLOVNI TAJNIK

Stjepan Kljuić
PREDSJEDNIK

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE

-

SAVJET SIGURNOSTI HDZ BiH

- STROGO POVJERLJIVO -

-

-

VAŠ ZNAK:

VAŠ DOPIS OD:

NAŠ ZNAK:

431/91

-

DATUM:

18. rujna 1991. god.

PREDMET:

**ZAKLJUČCI SAVJETA SIGURNOSTI HDZ BiH
KOJI JE ODRŽAN DANA 18. RUJNA 1991. GODINE**

Dana 18. rujna 1991. godine održan je Savjet sigurnosti Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine na kome su bili nazočni odgovorni članovi Savjeta, gdje su doneseni slijedeći

ZAKLJUČCI

1. Dosadašnje Sigurnosno vijeće će se ubuduće zvati KRIZNI ŠTAB HDZ BiH, a u njega ulaze: Stjepan Kljuić, Mate Boban, Branko Kvesić, Mijo Tokić, Jerko Doko, Filip Ević, Željko Raguž, Dario Kordić, Ivo Lozančić, Ignac Koštrovan, Božidar Škravan, Božo Raić i Bruno Stojić.

Pored Izvršno političkog Kriznog štaba, Štab mora formirati zapovjedničko stručni organ koji će biti neposredni vojno-stručni organ zadužen za pojedine operativne oblasti (vojno zapovjedništvo, zdravstvo i socijalnu skrb, gospodarstvo, veze, informiranje i dr.).

Krizni štab počinje sa radom ODMAH i dužan je da rukovodi cijelim sistemom obrane hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini i osigurati NABAVKU NAORUŽANJA.

Predsjednik Kriznog štaba je Stjepan Kljuić, a dopredsjednik je Mate Boban.

Krizni štab se **MORA** sazvati na zahtjev bilo kojega člana Kriznog štaba kada se ocijeni da postoji neposredna ratna ili druga opasnost u nekoj općini, regiji ili Republici.

U slučaju oružanih sukoba na teritoriji gdje dominira hrvatski živalj, Krizni štabovi preuzimaju sve funkcije vlasti u općinama, a rad HDZ BiH privremeno prestaje, dok ne prođe ratna opasnost, odnosno dok to ne ocijeni Krizni štab.

Svaki član Kriznog štaba mora imati konkretna zaduženja.

Budući da je pitanje samo trenutka, kada će planuti rat u Bosni i Hercegovini, Krizni štabovi **MORAJU** shvatiti ozbiljnost situacije i sve svoje aktivnosti usmjeriti na **OBRANU HRVATSKOGA NARODA**.

2. Krizni štabovi se hitno moraju formirati za 3 regionalne zajednice HDZ BiH i to:
- Travnička regionalna zajednica,
  - Hercegovačka regionalna zajednica,
  - Posavska regionalna zajednica.

Sarajevskom regionalnom zajednicom HDZ BiH će neposredno koordinirati Republički krizni štab.

Budući da ostale regionalne zajednice HDZ-a još nisu saživjele, a vrijeme ne čeka, preporučuje se da se ostale općine vežu za najbližu regionalnu zajednicu o čemu je regionalna zajednica dužna odmah izvijestiti HDZ BiH.

Predsjednici Kriznih regionalnih štabova ulaze u Republički krizni štab.

Zadužuje se Stjepan Kljuić da neodložno stupi u kontakt sa čelništvom SDA i da traži njeno političko izjašnjenje, ali Krizni štab je dužan razraditi program djelovanja sa SDA i bez SDA, i u tome pravcu poduzimati konkretne mjere.

Zadužuje se Predsjedništvo HDZ BiH da na narednoj sjednici, i to bez odlaganja, definira svoju političku platformu u novonastaloj situaciji i da program platforme uputi u općinske odbore HDZ BiH.

6. Na sjednici Predsjedništva HDZ BiH neophodno je i neodložno identificirati agresora na Republiku Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu i o tome otvoreno obavijestiti domaću i stranu javnost.
7. Nalaže se svim općinskim organima vlasti gdje HDZ BiH ima apsolutnu i relativnu većinu da naprave izvještaje o:
  - stanju zaliha hrane, lijekova i sanitarija;
  - stanju zaliha oružja i municije;
  - energetske postrojenjima;
  - vojnim lokacijama;
  - programima obrane i civilne zaštite;
  - ljudskom potencijalui da te podatke hitno dostave općinskim kriznim štabovima.
8. Daje se **PREPORUKA** općinama da ne šalju regrute u Armiju, i da se ne dozvoli bilo kakvo mobiliziranje snaga izuzev mobilizacija koje djeluju preko naših kriznih štabova.
9. Zadužuju se Republički regionalni i općinski krizni štabovi da hitno osiguraju sistem informiranja u izvanrednim uvjetima.
10. Sve ostale konkretne upute dat će nadležni krizni štabovi.
11. Budući da je neophodno poduzeti preventivne mjere kako ne bi bili zatečeni kod cijepanja Bosne i Hercegovine od strane SDS-a i srpskog življa, a što se već protuzakonito čini kroz masku ekonomske regionalizacije, formira se **KOMISIJA ZA KANTONIZACIJU** u sastavu:
  1. Mariofil Ljubić - predsjednik
  2. Vlado Pandžić
  3. Ivan Markešić
  4. Miro Lasić
  5. Milenko Brkić
  6. Vlatko Kraljević
  7. Ivan Komšić
  8. Zoran Perković

Komisija je dužna do 22. rujna 1991. godine dostaviti Predsjedništvu HDZ BiH i Republičkom Kriznom štabu prijedlog Kantonizacije.

NAPOMENA:

Ovaj materijal i upute podliježu **S T R O G O J TAJNOSTI** te može biti dostupan samo članovima **S a v j e t a** sigurnosti HDZ BiH, kriznim štabovima, članovima Predsjedništva HDZ BiH i predsjednicima općinskih odbora.

DODATAK:

Shema kriznih štabova

POSLOVNI TAJNIK
Ignac Koštroman

PREDSEDNIK
Stjepan Kljuić

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE

PREDSJEDNIŠTVO HDZ BiH

VAS ZNAK

VAS DOPIS OD

NAS ZNAK 15/92

DATUM 16. siječnja 1992. godine

PREDMET

ZAKLJUČCI

PREDSJEDNIŠTVA HDZ BiH

sa sjednice održane 16. siječnja 1992. godine
koji se odnose na budući rad organa HDZ BiH

1. Vrhovništva Republike Hrvatske se općini čestitke povodom međunarodnog priznanja REPUBLIKE HRVATSKE.
Zadužuju se svi općinski odbori HDZ BiH da svečano obilježe proglašenje Republike Hrvatske kroz kulturne manifestacije uključujući i sredstva informiranja.
2. HDZ BiH traži od Vlade BiH da hitno donese odluku da se hrvatski đmar uključiti u platni promet Bosne i Hercegovine. Ukoliko Vlada BiH tako ne postupi, HDZ BiH će poduzeti druge političke mjere, kako bi zaštitio hrvatsko pučanstvo u BiH od dalje inflacije.
3. Zaduguje se predsjednik HDZ BiH da odmah stupi u kontakt s čelnicima SDS i SDA i da dogovori bilateralne razgovore o budućem ustrojstvu BiH.

U razgovore treba uključiti osobe zadužene već ranijim zaključcima. Stav HDZ BiH je da se u međustranačke razgovore unesu sve opcije koje su već ranije dogovorene.

-
6. Osobe u postojećoj vlasti se moraju zalagati za hitno uključivanje međunarodnih snaga u cilju očuvanja mira u BiH.
  7. Krizni štabovi HDZ BiH na svim razinama moraju hitno raditi na obrambenim pripremama hrvatskoga naroda u BiH.

Tajnica
Anđelka Stojić

Predsjednik HDZ BiH
Stjepan Kljuić

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE

SREDIŠNJI ODBOR HDZ BiH

VAŠ ZNAK:

VAŠ DOPIS OD:

VAŠ ZNAK: 38/92

DATUM: 09. veljače 1992. godine

PREDMET:

IZVOD IZ ZAPISNIKA

sa II. sjednice Središnjeg odbora Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine održane 09. veljače 1992. godine u hotelu "Dinara" Livno

SJEDNICA POČELA U 11:30 sati

NAZOČNI: U prilogu: popis nazočnih

GOSTI: Perica Jurič, dopredsjednik HDZ i Ante Beljo, zamjenik ministra za informiranje Republike Hrvatske

RADNO PREDSJEDNIŠTVO: Mate Boban, I. dopredsjednik HDZ BiH; Vlado Šantić, II. dopredsjednik HDZ BiH i Ivan Markešić, generalni tajnik HDZ BiH

PRESJEDAVAJUĆI: Mate Boban

DNEVNI RED: Usvojen je sljedeći dnevni red:

1. Pripreme za referendum o suverenoj i neovisnoj Bosni i Hercegovini;
2. Razno.

2.
Kvorum

Konstatira se da je od 167 članova Središnjeg odbora HDZ BiH nazočno 147 članova, te da je postignut kvorum za pravovaljano odlučivanje.

3.
Referendum o
suverenoj i neovisnoj
Bosni i Hercegovini

Predsjedništvo HDZ BiH daje preporuku Središnjem odboru HDZ BiH da se usvoji slijedeće pitanje za referendum o suverenoj i neovisnoj Bosni i Hercegovini:

"Jeste li za suverenu i neovisnu Bosnu i Hercegovinu, državnu zajednicu konstitutivnih i suverenih naroda hrvatskog, muslimanskog i srpskog u njihovim nacionalnim područjima (kantonima)?"

DA

NE

Ovo pitanje će predstavljati polaznu točku za daljnje pregovore sa partnerskim strankama SDA i SDS oko referenduma koji će se održati 29. veljače i 01. ožujka 1992. godine, kao i o budućem uređenju Bosne i Hercegovine, koje će se trebati posebnim ustavnim aktom utvrditi.

Obrazloženje

Pitanje Predsjedništva HDZ BiH predstavlja minimum koji traži hrvatski narod Bosne i Hercegovine. Ovim se pitanjem želi osigurati suverenost i konstitutivnost hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, budući da je u pitanju usvojenom na skupštinskom zasjedanju 25. siječnja 1992. godine, a koje glasi

"Jeste li za suverenu i nezavisnu Bosnu i Hercegovinu, državu ravnopravnih građana, naroda - Muslimana, Srba, Hrvata i ostalih naroda koji u njoj žive?"

DA

NE

sadržana suverenost države Bosne i Hercegovine, ravnopravnost građana i naroda ali ne i suverenost naroda - Hrvata, Muslimana i Srba što je ishod razine postojećeg Ustava BiH iz 1974. godine.

Predsjedavajući je stavio obadva pitanja na glasovanje.

Za pitanje usvojeno na Skupštini BiH 25. siječnja bilo je 4 člana, 140 članova protiv, a suzdržanih je bilo 3 člana.

Zatim je predsjedavajući stavio na glasovanje prijedlog pitanja Predsjedništva BiH.

Za pitanje je bilo 140 članova, protiv 3 člana, a suzdržanih 4 člana.

Zaključeno je ukoliko SDA i SDS ne prihvate prijedlog Središnjeg odbora HDZ BiH za promjenu referendumsko pitanje, politički organi HDZ BiH će zauzeti svoj stav u svezi s izjašnjavanjem hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini na predstojećem referendumu.

5.

Sjednica je završila radom u 17.05 sati.

Zapišnik je vodila:
Anđelka Stojić
tajnica

Radno Predsjedništvo:

1. Mate Boban
I. dopredsjednik HDZ BiH
2. Vlado Šantić
II. dopredsjednik HDZ BiH

Mr. Ivan Markešić
Generalni tajnik HDZ BiH

Odjel intenzivne njege
Infektivne klinike
Bolnice Koševo
SARAJEVO

Sarajevo,
14. veljače 1992.

Štovani gospodine Tudjman

Iako skrhan bolešću ne mogu, a da Vam se ne obratim
u ovim teškim trenucima za Hrvate BiH.

Prije svega, bilo bi neophodno da svojim autoritetom naredite
svim općinskim odborima, da bez ikakvih uvjeta izadju na referendum i daju
glas za Nezavisnu BiH. Svako uvjetovanje, pogotovo onim dopunama, što ih
je Perica Jurić iznudio u Livnu, značilo bi neuspjeh REFERENDUMA. U tom
pogledu već ima nekih naših općina (Čapljina, Neum) koje zvanično odustaju
od referenduma. I Vi kao i svi drugi Hrvati treba da znate da u slučaju
neuspjeha referenduma - BiH legalno ostaje u velikoj Srbiji. U tom slučaju
Beograd će Evropi reći:

- Eto, vidite narodi BiH neće iz Jugoslavije. JNA će nakon
toga "prihvatiti" volju naroda.

Sva perfidnost srpske politike i jeste u tome da se obstruira
referendum.

Pitanja o položaju Hrvata u Nezavisnoj BiH riješit će se novim
Ustavom u kojem ćemo tražiti pored ostalog i ove dvije stvari:

- a) Paritetna zastupljenost u vrhu vlasti
- b) Formiranje Vijeća naroda sa pravom veta, kada se
radi o vitalnim narodnim interesima.

Prema tome još jednom Vam skrećem pozornost da bi neuspjeh referendumu imao nesagledive posljedice i bio tragičan za hrvatski i muslimanski narod.

Druga stvar koju morate zaustaviti je razgovor o kantonizaciji na način koji to predlaže SDS. Naime, svakako bi trebalo u Nezavisnoj BiH da dodje do nove regionalne podjele - shodno gospodarskom, kulturnom, geografskom pa i etničkom načelu. Ali ti kantoni (regije) morali bi imati zajedničku policiju, vojsku, monetu, zakonodavnu i izvršnu vlast.

Varijanta koju predlaže SDS da kantoni budu državnice i imaju vlastitu zakonodavnu i izvršnu vlast, te da se mogu pridružiti Srbiji ili Hrvatskoj je višestruka zamka za hrvatski narod. Naime, Srbi danas imaju znatno više prostora (pasivne općine) nego stanovništva u BiH. Time bi se oni odmah nakon kantonizacije pripojili Srbiji, tako da bi Republika Hrvatska dobila na svojim granicama od preko 1000 km kao nove susjede Republiku Srbiju.

Nama Hrvatima bi na ovaj način kantonizacije - podjele BiH - pripalo veoma malo. Mi imamo apsolutnu većinu u samo 14 općina i relativnu u 5. Na tom prostoru živi svega 40% BiH Hrvata. Znači 60% nas bi otišlo pod tuđu vlast.

Inače, Vas uporno lažu o navodno povoljnijoj našoj poziciji. Nama bi bila potrebna slobodna BiH da u narednih 10 godina prvo zaustavimo iseljavanje, da vratimo naše iseljenike, otvorimo male tvornice, poljoprivredna dobra i pokušamo uz pomoć iseljništva i Republike Hrvatske da nadonkadimo ono što smo izgubili za vrijeme 73-godišnje srpske vladavine.

Najzad imaju još dvije stvari koje bi Vi mogli uraditi, a to bi povećalo i Vaš osobni ugled i ugled hrvatskog naroda.

Prvo, i najvažnije da Republika Hrvatska prizna BiH i tako pokažu svoje iskrene namjere. Time bi konačno spriječili sve špekulacije o podjeli BiH odnosno ostavili bi Miloševića bez maske pred domaćom i svjetskom javnošću.

Osim toga Vi osobno i Vlada Republike Hrvatske trebalo bi da učinite sve na deblokadi BiH. Jasno je što su nam Srbi porušili u posljednji most kod Šamca. Oni žele da BiH imaju izlaz u svet samo preko Drine. Arogantno ponašanje srpskog premijera Božovića u Sarajevu, koji je otprilike rekao da će BiH imati da jede ukoliko bude zajedno sa Srbijom ovdje je izazvao sasvim suprotan efekat: vjerujte ovaj ponosni narod radije će izabrati glad nego srpski teror. U tom pogledu Vi i Vlada Republike Hrvatske mogli bi mnogo učiniti na deblokadi BiH.

Nadam se da ćete shvatiti poruke ovog pisma i svu historijsku odgovornost koja je pred Vama.

U očekivanju hitnog odgovora

pozdravlja Vas

Stjepan Kljuić

HDZBiH

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE

gosp. STIPE MESIĆ

Predsjednik Izvršnog odbora HDZ-a

VAŠ DOK

VAŠ D. P. S. DD

VAŠ D. P. S. DD

DAT 19. veljače 1992.

PREDMET

Štovani gospodine Mesiću,

upravo sam se vratio (17.00 sati) iz bolnice Koševo od gosp. Stjepana Kljuića. Uz pozdrave koje vam je uputio rekao je da vam priopćim i slijedeće:

Gospodin Jose Cutileiro je zakazao slijedeću rundu razgovora između predstavnika triju stranaka o Bosni i Hercegovini u Lisabonu, u petak, 21. veljače u 15.00 sati. Kako vam je poznato našu delegaciju u Srajevu predstavljali su gospoda Mate Boban, Iko Stanić i Miro Lasić.

Budući se osjeća bolje, gosp. Stjepan Kljuić će predvoditi delegaciju HDZBiH u Lisabonu u petak, 21. veljače. Vas je zamolio da odredite druga dva člana delegacije, s tim što i on predlaže da pored njega u delegaciji treba biti gosp. Mate Boban. Budući da moramo do ujutro rano saopćiti imena svih članova delegacije, zamolili bimo vas da nam odmah odgovorite na naš fax.

Nakon povratka iz Lisabona gosp. Kljuić i gosp. Izetbegović će izići sa zajedničkom deklaracijom ili promemorijom, koja se već priprema, o kojemu smo vam i jučer u Zagrebu govorili.

Očekujemo vaš odgovor i ostajem

s punim šovanjem.

Mr. Ivan Lakić

Generalni tajnik HDZBiH

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE B. TRGA 7/IV. 71000 SARAJEVO TEL. 071 272 169. 071 272 169. FAX: 071 517 5765
ŽIRO RAČUN: DINARSKI: 10100-678-30000 kod PBS Kreditna banka d.d. Sarajevo DEVIZNI: 10100-678-16-25731 kod PBS Kreditna banka d.d.
Sarajevo i 10100-620-58-25731-129-0344 kod JUBANKE JUBANKA d.d. Sarajevo

hrvatska
demokratska
zajednica

croatian
democratic
union

HDZ, Trg hrvatskih velikana 4, 41000 Zagreb
Telefon: (041) 450-338, 450-466 — Fax: (08 11) 139 111

Gospodin
IVANU MARKEŠIĆ
glavni tajnik HDZ BiH

Štovani gospodine Markešiću,

primili smo Vaš fax u kojem tražite naš stav u pogledu sastava delegacije HDZ koja bi putovala na pregovore u Lisabon.

Nakon konzultacija koje smo obavili stojimo na stanovištu da delegacija HDZ koja će putovati u Lisabon ostane u istom sastavu u kojem je bila i na pregovorima koji su vođeni u Sarajevu.

Dakle izrimo da u delegaciji trebaju biti gospoda Miro Lasić, Mate Boban i Ivo Stanić. Delegaciju neka predvodi gosp. Miro Lasić. Naravno, podrazumjeva se da se ne odstupa od stavova dogovorenih u Zagrebu.

S oštrim šovanjem,

U Zagrebu, 30. veljače 1992.

STIPE MESIĆ

Glavni tajnik HDZ BiH

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE

PREDSJEDNIŠTVO HDZ BiH

VAŠ ZNAK

VAŠ DOPIS BROJ

NASLOV

60/92

DATA

27. veljače 1992. godine

PREDMET:

IZVOD IZ ZAPISNIKA

sa sjednice Predsjedništva Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine

SJEDNICA POČELA U 20.00 sati

PREKID SJEDNICE: 22.30 sati

NASTAVAK SJEDNICE: 28. veljače 1992. godine u 8.30 sati

NAZOČNI: I. dopredsjednik Mate Boban, II. dopredsjednik Vlado Šantić, članovi Predsjedništva Iko Stanić, Zdenko Čosić, rizničar Mijat Jerković i generalni tajnik Ivan Markešić.

OPRAVDANO ODSUTNI: Članovi Predsjedništva Martin Udovičić i Vjekoslav Barač.

PREDSJEDAVAJUĆI: Mate Boban

ZAPISNIČAR: Poslovni tajnik i član Glavnoga odbora Ignac Koštroman

DNEVNI RED: Predložen i usvojen je slijedeći dnevni red:

1. Stav Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine u svezi s referendumom u BiH o njenoj suverenosti;
2. Razno.

ZAKLJUČCI:

1. Priopćenje
Predsjedništva HDZ BiH

Utvrđuje se tekst Priopćenja za javnost koji glasi:

Uvjeravanja Europske zajednice, iskazana u ranijim a i u jučerašnjem razgovoru na Konferenciji Europske zajednice o Bosni i Hercegovini, upućuju da rezultat predstojećeg referenduma neće prejudicirati buduće ustavno ustrojstvo Bosne i Hercegovine. Samim tim ne dovode se u pitanje ni temeljna načela zaključaka Središnjeg odbora HDZ BiH u Livnu s kojima će se osigurati suverenost hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, kako u njegovim nacionalnim područjima tako i u cjelini u Bosni i Hercegovini.

Temeljem toga pozivamo članove Hrvatske demokratske zajednice Bosna i Hercegovine i sve Hryate Bosne i Hercegovine ispuniti svoju dužnost i iziđu na referendum.

2. Davanje izjava za javnost

Budući da je dosadašnje davanje određenih izjava za javnost neovlaštenih osoba, a u ime HDZ BiH, izazvalo velike nedoumice članstva i hrvatskog naroda u pogledu političkog službenog stava Stranke, ubuduće se zabranjuje, pod punom stranačkom i moralnom odgovornošću svakoga pojedinca da daje bilo kakve izjave bez službenog stava Predsjedništva, Glavnog, Središnjeg odbora i njihovih organa u okviru svoje nadležnosti.

3. Status predsjednika u ostavci Stjepana Kljuića

Sve dok nadležan organ HDZ-a ne riješi formalno-pravni i politički status predsjednika HDZ BiH Stjepana Kljuića, njegova prava i obveze u pogledu ovlaštenje kao predsjednika HDZ BiH u ostavci su zamrzuta i on nema pravo nastupati u javnosti u ime i za HDZ BiH.

4. Stranački status osoba zaposlenih u državnim organima imenovanim ispred HDZ BiH

Osobe zaposlene u državnim organima imenovanim ispred HDZ BiH mogu nastupati u javnosti samo u okviru poslova koje obavljaju i u okviru ovlaštenja dobivenih od nadležnih organa HDZ BiH.

5. Kadrovska postavljenja

Već ranije zaključke Središnjice HDZ BiH je potrebno aktualizirati u općinskim odborima i Predsjedništvu HDZ BiH. U kadrovskoj politici su uočene velike manjkavosti, a što ima za posljedicu blokadu rada i kontakt rada državnih organa i Stranke. Ranije postavljene kadrovi mimo utvrđene kadrovske politike ukoliko ne dobiju suglasnost Stranke na postavljenja na određene ključne funkcije, bit će opozvani.

Poslovni tajnik
Igor K. Krotoman

Dopredsjednik
Mate Boban

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE
Glavni stožer

Broj: Z-01/11
Grude, 10. travnja 1992.

SVIM OPCINSKIM STOŽERIMA
HRVATSKOG VIJEĆA OBRANE

Z A P O V J E D

Od trenutka agresije na hrvatske prostore Bosne i Hercegovine uočena je nedosljednost u uporabi nazivlja hrvatske vojske u Herceg-Bosni. Bivša TO - kao servis srbo-četničke armade - za Hrvate u Herceg-Bosni ne postoji, i zato je Predsjedništvo Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, na svom sastanku od 8. travnja 1992., donijelo ODLUKU da vrhovno tijelo hrvatske obrane u Herceg-Bosni nosi naziv HRVATSKO VIJEĆE OBRANE.

Odluka Predsjedništva Bosne i Hercegovine o Teritorijalnoj obrani BiH, također od 8. travnja 1992. godine u ovom trenutku je politički nepromišljena. To isto Predsjedništvo od početka napada na hrvatski narod je šutilo o zločinima nad Hrvatima. Ono i sada nedovoljno glasno govori o tragediji hrvatskih naselja i ljudi od Ravnoča, Neuma, Kupresa do Moptara. Zbog svega toga Hrvatska zajednica Herceg-Bosna ne prihvaća iskompromitiranu TO kao svoju vojnu strukturu.

Hrvatski narod je bio prepušten sam sebi, sam se organizirao i branio - stvarao svoju obranu - formirao svoje obrambene snage. Predsjedništvo Hrvatske zajednice Herceg-Bosna je donijelo Odluku da vrhovno zapovjedništvo nad tim snagama ima samo

HRVATSKO VIJEĆE OBRANE

Ovo tijelo je jedino legalno i ovaj termin je jedino služben.

Hrvatsko vijeće obrane ima svoj GLAVNI STOŽER. U općinama Hrvatske zajednice Herceg-Bosna Hrvatsko vijeće obrane ima svoje općinske stožere. Od danas, 10. travnja 1992. godine, Glavni stožer Hrvatskog vijeća obrane komunicira samo sa općinskim stožerima Hrvatskog vijeća obrane.

Sve druge vojne formacije na području NZ Herceg-Bosna su ili nelegalne ili neprijateljske. Svi drugi nazivi se nisu iz službene uporabe.

Predsjednik HVO

Mate Boban

YKA BOSNA I HERCEGOVINA
SKUPŠTINA OPĆINE KONJIC
Savjet za sigurnost i krizni štab

Broj: 07/E-800-40/92

Datum: 12.04.1992.godine.

RKPUBLIKA HRVATONA
Glavni stožer Hrvatske vojske
41000 Z A G R E B

Poštovana gospodo!

Obrećeno se molbom sa upućivanje hitne pomoći u vidu naoružanja i opreme, radi odbrane našega kraja, odnosno naše republike. Naš krizni štab direktno je povezan sa susjednim štabovima Prokora i Jablanice u čije ime se ova molba odnosi. Na našoj teritoriji stoji još uvijek u cijelosti lagerovano naoružanje bivše TO sa sve tri ove komune, pošto ga JNA nije uspjela ranije tran sportovati. Prema našim tajnama-tejnim izvorima znamo da neprijatelj planira zauzimanje ove tri opštine 29 - 30.04.1992.godine. U priprevnosti u logističkom smislu imamo preko 9.000 boraca sa akromnim, uglavnom ličnim naoružanjem i u potpunoj bojnoj gotovosti. Mi možemo odmah napasti i zauzeti TO naoružanje koje čuva samo jedna jedinica JNA, ali nismo u stanju pružiti otpor ozbiljnijem kontranapadu iz Sarajeva i Mostara, pogotovo desantnom napadu. U tom cilju hitno bi nam trebalo:

1. 40 Stengera
2. 20 strijela
3. 10 RRB - sa baceša sa adekvatnim brojem projektila
4. 20 RB - sa što većim brojem projektila (već imamo 10 orudja)
5. 10 MB 82 mm sa projektilima ili samo projekte
6. 5 MB 60 mm sa projektilima ili samo projekte
7. 4 MB 120 mm sa 100 projektila
8. 100 komada bolja
9. 600 kompleta maskirnih uniformi
10. 300 projektila TZ i TZO sa LPA 20/3. Ove topove smo već

greoteli, ali nismo projekte.

11. Paljaku kuhinju i sanitetskog materijala.

Očuvanje stabilne teritorije u ovome regionu strateški razdvaja
JNA Hercegovine od Bosne.

Nepominjemo istovremeno da smo uvezani i u centru Grude.

U nadi Vaše podrške, koja je i do sada bila ogromna,
srdačno Vas pozdravljamo.

Do konačne pobjede!

Dostaviti:

Naslovu

2. KB Prozor

3. KB Jablanica

4. KB TO

5. a/a

KRIZNI ŠTAB KONJIC-PROZOR-JABLANICA

Prim. Dr. Rusmir ~~Hadžihuseinović~~ Hadžihuseinović

P.S. Za direktne kontakte i nebeske
ovlastili smo gospodu:

- Oreč Branka, Zagreb, Medjugoraka 6

- Delalić Vejsila, Zagreb, Borengaj

10-A

Prim. Dr. Rusmir ~~Hadžihuseinović~~ Hadžihuseinović

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
KABINET MINISTRA

Zagreb, 30.04.1992.

n/r Zdravka BUŠIĆ

Zdravka,

Zvao je gospodin Boban i dao sljedeće informacije: Cutilleiro je Srbima i Muslimanima postavio uvjete:

Srbima:

- odmah zaustaviti rat, posebice u Sarajevu
- oko Sarajeva razmontirati artiljeriju i tenkove pred monitorima
- osloboditi puteve opskrbe prema gradu

Muslimanima:

- Izetbegoviću da odmah povuče odluku o mobilizaciji

ako se to učini nastaviti će se sa pregovorima. Cutilleiro je zamolio da se danas još ostane tamo, oko 15.00 sati nastaviti će se razgovori. Naš prijedlog "Ministarskog vijeća" prihvaćen je kao razumno rješenje - iznijeto im je - oni nisu rekli ni "da" ni "ne" - ali će se na tome inzistirati: uspostavljanje paritetne legalne civilne vlasti. Europska zajednica se zahvalila na takvom razmišljanju od naše strane.

Oni točno znaju da se u Sarajevu vodi rat između Muslimana i Srba. Znaju da smo se mi spremali za rat koliko smo mogli. Interesirali su se da li u BiH ima pripadnika HV - mi smo objasnili da su se tamo došli boriti ljudi porijeklom iz tih krajeva, da nema oficira osim onih koji su prešli iz JA- a da su nekorisni obzirom da nisu obučavani za obraniti napad, već samo za čuvanje prošlog sistema. To su objašnjenje prihvatili.

Cutilleiro je rekao svima da pokušaju biti tako kooperativni kao Hrvati pa će sve biti dobro. Prema nama nisu postavljeni nikakvi zahtjevi, jer mi smo u redu.

Boban će se javiti kada završi sastanak zakazan za 15.00 sati.

Pozdrav

Dunja

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO ZA NARODNU OBRANU
ŠTAB TERITORIJALNE OBRANE
S A R A J E V O

TELEFAX - HITNO

Br. 51/92.

Sarajevo, 21.05. 1992.godine

- MINISTARSTVU OBRANE REPUBLIKE SLOVENIJE
LJUBLJANA
- MINISTARSTVU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
ZAGREB
- MINISTARSTVU OBRANE REPUBLIKE MAKEDONIJE
SKOPJE

Obavještavamo vas da je Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovina, na sjednici održanoj 20.05. 1992.godine, u cilju sprovođenja Odluke o proglašenju nepsoredne ratne opasnosti donijelo sljedeće

ZAKLJUČKE

1. Vojni obveznici od 18 do 60 godina starosti NE MOGU napuštati teritoriju Republike Bosne i Hercegovine bez posebnog odobrenja nadležnog općinskog, odnosno gradskog organa uprave za poslove narodne obrane.
2. Ovi zaključci ne odnose se na majke sa malodobnom djecom.
3. Vojni obveznici koji su već napustili teritoriju Bosne i Hercegovine, odnosno područje svoje općine, DUŽNI SU da se u najkraćem roku prijave najbližem nadležnom općinskom, odnosno gradskom organu uprave za narodnu obranu Bosne i Hercegovine.

Molimo vas da poduzmete mjere iz svoje nadležnosti i omogućite sprovođenje ovih zaključaka koji se odnose na vojno obveznike iz Republike Bosne i Hercegovine, a trenutno se nalaze na teritoriji vaše Republike. Realizacija ovih zaključaka je neophodna za obranu slobode i nezavisnosti Republike Bosne i Hercegovine.

MINISTAR -
Ivan Doko, dipl.ecc

Ivan Doko

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO OBRANE
S A R A J E V O

Broj:

Sarajevo, 02.06.1992. godine

FAX 041/451-226

Gospodin general Stipetić

Od građana Republike Bosne i Hercegovine koji borave u Republici Hrvatskoj obavješteni smo da se organizovano radi na formiranju jedinica koje bi se priključile oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine.

U svezi s tim, molimo Vas za pomoć oko prihvata istih u kasarnu "Borongaj" u Zagrebu (radi se o 300 ljudi iz Rijeke, 300 ljudi iz Ljubljane i oko 5500 ljudi iz Njemačke). Ti ljudi bi trebali u kasarni "Borongaj" da se okupe, obuku i spreme do subote (06.06.1992.) za pokret ka Bosni i Hercegovini.

Ljudi koji su se već okupili u Zagrebu iznose nam zahtjev za kadrovskom popunom jedinica. U nemogućnosti da iz Sarajeva prebacimo ljude u Zagreb, molimo Vas da, ukoliko ste u mogućnosti, pomenutu jedinicu popunite sa 10 časnika, po mogućnosti onih koji su rođeni u Republici Bosni i Hercegovini (radi poznavanja teritorija).

Uz zahvalnost na suradnji.

MINISTAR

Deke, dipl. ecc

Ponedjeljak, 15. juna 1992. Sarajevo

137

Na osnovu člana 45. stav 2. Zakona o Vladi Republike Bosne i Hercegovine, ("Službeni list SRBiH", broj 33/90) i ("Službeni list R BiH", broj 2/92) Vlada Republike Bosne i Hercegovine, u cilju operacionalizacije Rezolucije Savjeta bezbjednosti br. 757, donosi

ODLUKU

O USPOSTAVLJANJU LOGISTIČKIH CENTARA HUMANITARNE I DRUGE POMOĆI REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI

I

Logistički centri uspostavljaju se u sljedećim opštinama: Bihać, Bosanski Brod, Konjic, Široki Brijeg, Visoko, Jajce, Prozor, Tuzla, Travnik, Zenica

III

U dogovoru sa Vladom Republike Hrvatske uspostaviće se logistički centri u Zagrebu, Splitu, Pločama i Slavanskom Brodu.

V. Broj 193/92 1. juni 1992. godine Sarajevo

Potpredsjednik Vlade R BiH, dr **Rusmir Mahmutćehajić**, s.r.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

MINISTARSTVO OBRANE

SARAJEVO

Broj: 01-369/92

Sarajevo, 23. 06 1992. god.

MINISTARSTVO OBRANE

REPUBLIKE HRVATSKE

ZAGREB

Obavještavamo vas da je danas, 23. 06. 1992. god. sa polaskom u 19,00 sati, u organizaciji Crvenog kriza Makedonije iz Kumanova u Zagreb upućeno 118 građana Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu da je na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine proglašeno ratno stanje, molimo vas da na odgovarajući način, ove naše građane opremite i uključite u jedinice Teritorijalne obrane Republike Bosne i Hercegovine.

MINISTAR

Jerko Doko, dipl. eng.

PLATFORMA

ZA DJELOVANJE PREDSEDNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE U RATNIM USLOVIMA

Rat koji je izvršenom agresijom nametnut Bosni i Hercegovini, uzrokovao je nevideno stradanje stanovništva i uništavanje materijalnih dobara. Za traženje rješenja ratne drame Predsjedništvo je usvojilo ovu Platformu kao najširi politički okvir za okupljanje svih patriotskih snaga.

I. KAKVA BOSNA I HERCEGOVINA ?

Bosna i Hercegovina je suverena i nezavisna država građana, konstitutivnih i ravnopravnih naroda, Muslimana, Srba, Hrvata i pripadnika ostalih naroda koji u njoj žive. Republika se konstituiše na principima parlamentarne građanske demokratije, što podrazumijeva prije svega tržišnu ekonomiju, stranački pluralizam i ljudska prava i slobode. Unutrašnje ustrojstvo Bosne i Hercegovine, kao multinaćionalne i multireligiozne zajednice, zasniva se na regionalnoj i lokalnoj samoupravi, koja uvažava ekonomske, kulturne, istorijske i etničke kriterije. Lokalna i regionalna samouprava ne može biti u suprotnosti sa principima teritorijalnog integriteta i jedinstvenog funkcionisanja vlasti na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.

2. ODNOSI I INSTITUCIJE KOJE GARANTUJU NACIONALNU RAVNOPRAVNOST

Tri konstitutivna naroda, Muslimani, Srbi i Hrvati u BiH imaju svoje nacionalne interese, ali i interese koji proističu iz tradicije viševjekovnog zajedničkog življenja. Politički i društveni život u Bosni i Hercegovini zasniva se na ravnopravnosti Muslimana, Srba i Hrvata i pripadnika drugih naroda i narodnosti u upravljanju državnim poslovima. Suverenitet države ostvaruje se na cijeloj teritoriji koju određuju jedinstvene granice priznate od međunarodne zajednice. Državna, zakonodavna i sudska vlast se ostvaruje na nivou Republike. Zakonodavno tijelo je Skupština Republike Bosne i Hercegovine koja ima dva vijeća : Vijeće građana i Vijeće naroda. Vijeće naroda čine predstavnici tri konstitutivna naroda Bosne i Hercegovine. Zastupljenost naroda u Vijeću je paritetna, a odluke se donose konsenzusom. U nadležnosti Vijeća nalaze se pitanja koja se neposredno tiču ravnopravnosti konstitutivnih naroda. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine ima paritetan sastav i takođe odlučuje konsenzusom. Osiguraće se da u Predsjedništvu budu predstavljeni i građani koji ne pripadaju nijednom od tri konstitutivna naroda Bosne i Hercegovine. Ustavom će se utvrditi koji republički organi i

---

institucije se formiraju na principu paritetne zastupljenosti tri konstitutivna naroda. Princip konsenzusa ne može se koristiti za blokadu rada u Vijeću naroda i Predsjedništvu, što će se bliže utvrditi poslovniciima rada ovih organa.

3. ZA KAKVE MEĐUDRŽAVNE ODOSE JE ZAINTERESOVANA BIH ?

Bosna i Hercegovina je po nacionalnom sastavu, geografskom položaju, historijskim vezama, prirodnim potencijalima i strukturi privrede zainteresovana za povezivanje sa svim susjednim državama kao i drugim državama na bazi uzajamnog poštovanja i ravnopravnosti. Država Bosna i Hercegovina ima poseban interes da postane ravnopravna članica Evropske zajednice. U uspostavljanju međudržavnih odnosa polazi se od interesa svih građana i konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini. O karakteru međudržavnih odnosa odlučuje Skupština i građani Bosne i Hercegovine. Dok traje rat Bosna i Hercegovina ne može ulaziti u međudržavne saveze koji mijenjaju njen ustavni karakter, za što je uslov odgovarajuća demokratska procedura, koja podrazumijeva odlučivanje u parlamentu, odnosno u Vijeću naroda, ili, zavisno od važnosti odluke, neposredno putem referendumu.

4. ODNOS PREMA PREKIDU RATA I USPOSTAVLJANJU MIRA U BIH

Svaki rat se u istoriji završio mirom. Što prije mir zamijeni rat, manje će biti razaranja i ljudskih žrtava. Stoga je Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine za pregovore koji vode miru. Pregovori o miru mogući su uz poštivanje sljedećih uvjeta, odnosno principa : a) Prekid ratnih dejstava b) Uspostavljanje političkog stanja prije početka agresije c) Priznavanje legalne vlasti države Bosne i Hercegovine i njenih institucija na cijeloj teritoriji, i d) Naknadu ratne štete i kažnjavanje krivaca za ratne zločine u saglasnosti sa međunarodnim propisima. U traganju za mirom Bosna i Hercegovina će tražiti i prihvatiti inicijativu i pomoć međunarodne zajednice i njenih institucija. Bosna i Hercegovina neće prihvatiti pregovore koji za osnovu imaju stvaranje etnički čistih teritorija ili regionalnu podjelu Bosne i Hercegovine na isključivo etničkoj osnovi. Bosna i Hercegovina također neće nikada prihvatiti bilo kakve teritorijalne i demografske promjene i prednosti izdejstvovane ratom i nasiljem.

5. POLITIČKA OSNOVA OPŠTENARODNOG ODBRAMBENOG RATA

Pravo na život, mir i slobodu čini temelj ljudskih prava u civilizovanom svijetu. Otpor agresoru organizovaće se i voditi kao opštenarodna odbrambena borba svih građana i svih naroda za oslobođenje Bosne i Hercegovine. U zajedničkom višenacionalnom frontu učestvuju patriotske snage koje su za suverenu i nezavisnu Bosnu i Hercegovinu, za zajednički život i nacionalnu ravnopravnost Muslimana, Srba, Hrvata i pripadnika drugih naroda i narodnosti (manjina). Oružane snage BiH će u svoje redove uključiti pripadnike svih naroda koji žive u BiH. Višenacionalni sastav jedinica i štabova može sa više uspjeha voditi borbu za oslobođenje Bosne i Hercegovine od agresora. Stoga će se omogućiti lokalnim i opštinskim oružanim formacijama da pristupe zajedničkoj borbi pod uslovom da priznaju suverenitet i integritet Bosne i Hercegovine i njenu legalnu vlast.

---

6. APEL SVIM PATRIOTSKIM SNAGAMA

Ova platforma je poziv svim građanima i svim narodima u Bosni i Hercegovini da se aktivno uključe u patriotski front borbe za suzbijanje agresije i uspostavljanje mira i slobode, reda i zakonitosti na cijeloj državnoj teritoriji Republike. Pozivamo i sve one koji se nalaze na drugoj strani, a nisu ruke okaljali krvlju nevinih ljudi, da se priključe legalnim oružanim snagama Bosne i Hercegovine u borbi za slobodu a protiv agresije. Predsjedništvo će donijeti zakon o amnestiji i sprečavati moguće pojave revanšizma.

Doneseno u Sarajevu, 26. juna 1992. godine

Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST

Predsjedništvo Hrvatske zajednice Herceg-Bosna donijelo je 3. srpnja 1992. odluke o uspostavljanju privremene izvršne vlasti na obranjenom i oslobođenom području koje trebaju omogućiti funkcioniranje koliko - toliko normalnog života, tj. da se osigura opskrba, trgovina, proizvodnja, zdravstvo, sigurnost građana i njihove imovine, smještaj izbjeglica itd. Te odluke ni na koji način ne dovode u pitanje suverenitet i cjelovitost Bosne i Hercegovine. Sve ove odluke sukladne su načelima EZ-a o ustavnom ustroju Bosne i Hercegovine kao nezavisne države.

Hrvatsko vijeće obrane formiralo se kao samobitna oružana snaga protiv okupatora i agresora na Bosnu i Hercegovinu. Odmah po osnutku pismeno je obavijestilo Predsjedništvo i Vladu Bosne i Hercegovine da se smatra sastavnim dijelom jedinstvenih obrambenih snaga pod Predsjedništvom Bosne i Hercegovine, s tim da se pristupi stvaranju zajedničkog zapovijedništva oružanih snaga na cijelokupnom području nezavisne države Bosne i Hercegovine.

Predsjednik
Hrvatske zajednice Herceg-Bosna

Mate Boban

Na osnovu Amandmana LI tačka 5. stav 3. na Ustav Republike Bosne i Hercegovine, i prijedloga Komisije za organizaciono-kadrovska pitanja, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine na sjednici od 19. jula 1992. godine, donosi

ODLUKU

O OSNIVANJU PRIVREMENOG UREDA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

I

Osniva se Privremeni ured za obavljanje diplomatsko-konzularnih poslova u Republici Hrvatskoj. Sjedište ureda je u Zagrebu.

II

Privremeni ured će obavljati diplomatsko-konzularne poslove i štiti interese Republike Bosne i Hercegovine u Hrvatskoj u skladu sa međunarodnim konvencijama. Privremeni ured će posebno voditi brigu o izbjeglicama ratom zahvaćenih područja Bosne i Hercegovine, humanitarnoj pomoći i ekonomskim interesima Bosne i Hercegovine u Hrvatskoj.

III

Poslove iz tačke 2. ove odluke Privremeni ured će obavljati do uspostavljanja diplomatskih odnosa između država Hrvatske i Bosne i Hercegovine na nivou ambasada.

IV

Za direktora Privremenog ureda imenuje se dr Šemsudin Tanković iz Zagreba koji će vršiti ovu funkciju do imenovanja ambasadora Bosne i Hercegovine u Hrvatskoj.

V

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objaviće se u ""Službenom listu R BiH"".

PR. broj 02-011-513/92 19. jula 1992. godine Sarajevo

Predsjednik Predsjedništva R BiH, **Alija Izetbegović**, s. r.

HOTEL
INTER-CONTINENTAL
ZAGREB

Dana, 24. 8. 1992 god.

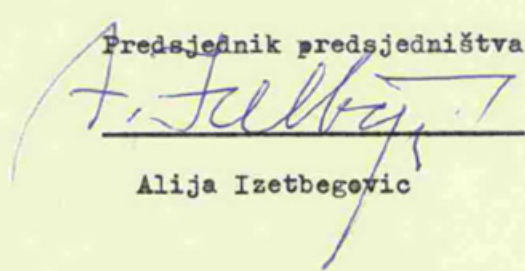
O V L A Š T E N J E

Kojim ja ALIJA IZETBEGOVIĆ Predsjednik Predsjedništva Republike
Bosne i Hercegovine ovlašćujem sljedeću gospodu :

1. ĆAMILA SALAHOVIĆA iz Mostara,
2. ISMETA Dr. HADŽIOSMANOVIĆA iz Mostara,
3. MUHAREMA CERU iz Sarajeva,

Da u moje ime mogu voditi razgovore, uraditi radne materijale
te mi iste ponuditi, a sve sa ovlašćenim predstavnicima HRVATSKOG
NARODA, u pitanjima realizacije međudržavnog Ugovora o prijatelj-
stvu i saradnji između Republike Hrvatske i Republike Bosne i Her-
cegovine.

Predsjednik predsjedništva :

Alija Izetbegovic

PREDSJEDNIŠTVO
REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 02-011-790/92
Sarajevo, 16. listopada 1992. godine

MINISTARSTVO OBRANE
REPUBLIKA HRVATSKA

N/r. MINISTRA

U skladu sa Sporazumom o prijateljstvu i saradnji
između Republike Bosne i Hercegovine i Republike Hrvat-
ske, u komisiju za koordiniranje vojnih aktivnosti ispred
Republike Bosne i Hercegovine imenuju se:

1. BILAJAC RIFAT,
2. BENO FABIJAN,
3. ČENGIĆ HASAN (zanjena ŠABIĆ SALEM).

ALIJA IZETBEGOVIĆ
predsjednik Predsjedništva
Republika Bosna i Hercegovina

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

Kabinet Predsjednika

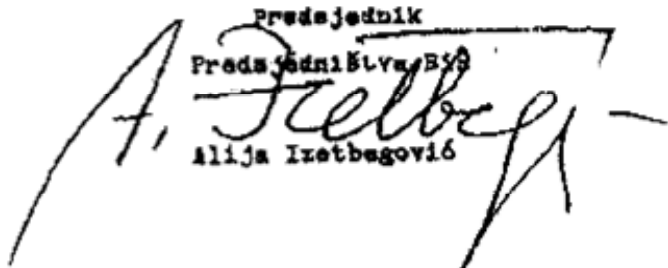
Po ukazanoj potrebi, a na osnovu odgovornosti i ovlaštenja koja imam kao predsjednik Savjeta za narodnu odbranu i predsjednik Predsjedništva Bosne i Hercegovine, donosim

N I R E D B U

1. Oružane snage Bosne i Hercegovine (Armija BiH i HVO) pristupiće odmah pripremanju akcije za deblokadu grada Sarajeva vojnim sredstvima (u svim daljnim aktima: sarajevska akcija, skraćeno: operacija "S"). Akciju pripremiti i izvršiti u najkraćem mogućem roku.
2. Za zapovjednika akcije, sa punim ovlaštenjima, imenuje se JASMIN JACANJAC, a za njegovog zamjenika Mirsad Čatić. Ostali članovi štaba akcije su: Zejnil Delalić i Ferid Buljubašić.
3. Ljudstvo i materijalno-tehnička sredstva za izvršenje akcije, kao i zone ovlaštenja i odgovornosti, utvrdiće se posebnom naredbom. Prijedlog naredbe pripremiće zapovjednik akcije u roku od sedam dana.
4. Sve radnje za izvršenje ove akcije smatraju se hitnim i prioritetskim, te se nalaze svim komandama i štabovima O3 Bosne i Hercegovine da ovu akciju pomognu u zahtjevanom obimu.

Konjic, 16. oktobra 1992.

Predsjednik
Predsjedništva BiH
Alija Izetbegović

Ponedjeljak, 9. novembar 1992. Sarajevo

481

Na osnovu člana 15. stav 1. Uredbe sa zakonskom snagom o vršenju inostranih poslova ("Službeni list R BiH", broj 19/92), Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na sjednici od 4. novembra 1992. godine, donijelo je

ODLUKU

O POSTAVLJENJU AMBASADORA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

I

Postavlja se akademik prof. dr ASIM KURJAK za ambasadora Republike Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj, sa sjedištem u Zagrebu.

II

Ovu odluku objaviti u "Službenom listu R BiH".

PR broj 1340/92 4. novembra 1992. godine Sarajevo

Predsjednik Predsjedništva R BiH, **Alija Izetbegović**, s. r.

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE

broj _____/92.

Mostar, 14. studenoga 1992. godine.

DRUGI OPĆI SABOR HDZ BiH

IZVOD IZ ZAPISNIKA SA DRUGOG OPĆEG SABORA HDZ BiH
ODRŽANOG 14. STUDENOG 1992. GODINE U MOSTARU

1. VRIJEME I MJESTO
ODRŽAVANJA SABORA: 14. studenoga 1992. g. u Mostaru od
11,45 do 18 sati.
2. BROJ SABORNIKA: Drugom općem Saboru HDZ BiH je bilo nazočno 171
sabornika, a Saboru je trebalo pristupiti 202
sabornika, ali zbog ratnih prilika 31 sabornik
nije došao, kako to izjavljuje predsjednik
Komisije za vjerodavnice i potvrda Zdenka Cosić.
Saboru je nazočna natpolovična većina sabornika,
te se mogu donositi pravovaljane odluke.
3. UGLEDNI STRANAČKI GOSTI
IZ REPUBLIKE HRVATSKE: Gospoda: Gojko Šušak, Ivić Pašalić,
Vice Vukojević, Perica Jurič, Muhamed
Zulić.
4. UGLEDNI VISOKI HRVATSKI
VOJNI DOSTOJANSTVENIK, GOST: General Dajdža
5. UGLEDNI GOSTI IZ BiH I
ORGANA BiH KOJI SU PREDSTAVNICI
HRVATSKOGA NARODA U TIM ORGANIMA: Gospoda: Mile Akmadžić, Miro
Lasić, Franjo Boras, Mariofil
Ljubić, Vlado Pandžić, Esad
Čičić, Jadranko Prlić i drugi.

Uz veliko razumijevanje HDZ-a Republike Hrvatske i uz njihovu pomoć uspjeli smo da hrvatski narod u BiH nije zaklan, da mu kuće u velikoj mjeri nisu popaljene i opljačkane. Nažalost, to nismo mogli svugdje u cijeloj BiH. Trideset posto BiH uspjeli smo obraniti, oslobodivši okupirane teritorije. I na tom prostoru trenutačno osim hrvatskog naroda živi i 250 000 Muslimana čiju je sadašnju slobodu hrvatski narod platio svojim mladim životima i krvlju. Kroz taj prostor ulazi svaki dan život u BiH, a do sada su kroz jedino prohodne putove spašene tisuće i tisuće nevinih žrtava. Na to i sve što smo do sada učinili moramo biti ponosni. Mi smo danas našom politikom jedini racionalni faktor u BiH. Nastojat ćemo da to budemo i ubuduće. Branit ćemo sve što smo do sada učinili i znat ćemo se izboriti za interese Hrvata u BiH."

Gospodin Boban dalje iznosi da je stranka funkcionirala kroz Klub zastupnika HDZ-a u Skupštini BiH, a taj rad je zamro kada su srpski poslanici izašli iz Parlamenta.

Hrvatska delegacija iz BiH je u pregovorima pred Europskom zajednicom jedina predstavljena od početka pregovora u svjetlu osnovnih načela, od kojih se ni danas nije odstupilo ni pedlja. Možemo na to biti ponositi, rekao je Boban.

Ustrojstvo privremene izvršne vlasti na prostoru NZ Herceg Bosna koji nije okupiran je nužnost, jer taj prostor je rat dočekao bez faktora bilo kakve vlasti. Ustrojstvo privremene izvršne vlasti je nužnost ako ne želimo da budemo potpuno okupirani.

6. MUHAMED ZULIĆ - Upozorava na problem pritisaka na Hrvate islamske vjeroispovjesti, te traži aktiviranje svih organa HDZ-a kako bi se te osobe zaštitile od islamskih fundamentalaca.

Poziva na jedinstvo hrvatskoga i muslimanskoga korpusa u borbi protiv četnika. Iznosi pozdrave od Hrvatsko-Muslimanske demokratske stranke Saboru.

ZAPISNIČAR:
Iganć Kostroman

PREDSJEDNIK HDZ BiH
Mr. Mate Boban

OVJERIVAČI ZAPISNIKA:

Ante Valenta
Petar Majić

Mostar, 14. studenoga 1992. godine.

Ponedjeljak, 23. novembar 1992. Sarajevo

525

Na osnovu Amandmana LI tačka 5. stav 3. na Ustav Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na sjednici od 10. novembra 1992. godine, donijelo je

ODLUKU

O USVAJANJU OSTAVKE ČLANA PREDSJEDNIŠTVA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

I

Usvaja se ostavka KLJUIĆ STJEPANA na dužnost člana Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine.

II

Ovu odluku objaviti u "Službenom listu RBiH".

Broj 02-111-850/92 10. novembra 1992. godine Sarajevo

Predsjednik Predsjedništva RBiH, **Alija Izetbegović**, s. r.

Ponedjeljak, 28. decembar 1992. Sarajevo

569

Na osnovu Amandmana LI tačka 5. stav 3. na Ustav Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na sjednici od 24. decembra 1992. godine, donosi

ODLUKU

O IZBORU ČLANA PREDSJEDNIŠTVA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

I

Za člana Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine izabrana je dr TATJANA LJUJIĆ - MIJATOVIĆ.

II

Ovu odluku objaviti u "Službenom listu RBiH".

Broj 02-111-921/92 24. decembra 1992. godine Sarajevo

Predsjednik Predsjedništva RBiH, **Alija Izetbegović**, s. r.

Ponedjeljak, 28. decembar 1992. Sarajevo

568

Na osnovu Amandmana LI tačka 5. stav 3. na Ustav Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na sjednici od 24. decembra 1992. godine, donosi

ODLUKU

O IZBORU ČLANA PREDSEDNIŠTVA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

I

Za člana Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine izabran je MIRO LASIĆ.

II

Ovu odluku objaviti u "Službenom listu RBiH".

Broj 02-111-920/92 24. decembra 1992. godine Sarajevo

Predsjednik Predsjedništva RBiH, **Alija Izetbegović**, s. r.

Ponedjeljak, 28. decembar 1992. Sarajevo

570

Na osnovu Amandmana LI tačka 5. stav 3. na Ustav Republike Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine, na sjednici od 24. decembra 1992. godine, donosi

ODLUKU

O IZBORU PREDSJEDNIKA SKUPŠTINE REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

I

Za predsjednika Skupštine Republike Bosne i Hercegovine izabran je MIRO LAZOVIĆ, poslanik Skupštine Republike Bosne i Hercegovine.

II

Ovu odluku objaviti u "Službenom listu RBiH".

Broj 02-111-922/92 24. decembra 1992. godine Sarajevo

Predsjednik Predsjedništva RBiH, **Alija Izetbegović**, s. r.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
ZAGREB

URED GLAVNOG VOJNOG SAVJETNIKA
PREDSJEDNIKA REPUBLIKE

Zagreb, 15. siječnja 1993.

**Predmet: Službena bilješka o susretu s
francuskom delegacijom
13. siječnja 1993.**

Upućujem Vam službenu bilješku o susretu i razgovoru s delegacijom Republike Francuske koju je vodio general Quesnot, šef Glavnog stožera Predsjedništva Francuske Republike, a koji smo imali u Ministarstvu obrane 13. siječnja 1993. godine.

Sa štovanjem.

General zbora Anton Tus

Dostavljeno:

1. Potpredsjedniku Vlade,
gosp. Ivanu Milasu
2. Ministaru obrane RH,
gosp. Gojku Šušku
3. Ministru vanjskih poslova RH,
gosp. Zdenku Škrabalu
5. Pomoćniku ministra obrane,
general-bojniku Slobodanu Praljku
5. Savjetniku predsjednika Republike,
dr. Željku Maticiću

BILJEŠKA SA SUSRETA GENERALA ZBORA ANTONA TUSA
I GENERAL-BOJNIKA SLOBODANA PRALJKA S FRANCUSKOM
DELEGACIJOM NA ČELU S GENERALOM OUESNOTOM

Zagreb, 13 siječnja 1993

Članovi francuske delegacije: **general Ouesnot**, šef Glavnog stožera Predsjedništva Francuske Republike, **kontraadmiral De Lussy**, **pukovnik Bastier**, **gosp. M. Parc** i predstavnici Ministarstva vanjskih poslova: **gosp. Rouyer**, zamjenik direktora za Istočnu Europu, **gosp. Menat**, zamjenik direktora Uprave za UN, **gosp. Dana**, zamjenik direktora Uprave za strategijske poslove, **Nj.E. gospodin Georges Marie Chenu**, ambasador Republike Francuske u Republici Hrvatskoj, **pukovnik George Ledeuil**, vojni izaslanik u Ambasadi Republike Francuske u Zagrebu, **gosp. Jean-Luc Faure**, prvi savjetnik u Ambasadi Republike Francuske u Republici Hrvatskoj

U hrvatskoj delegaciji bili su: **general zbora Anton Tus**, glavni vojni savjetnik predsjednika Republike, **general-bojnik Slobodan Praljak**, pomoćnik ministra obrane Republike Hrvatske, **brigadir Krešimir Kašpar**, pročelnik Vojnog kabineta predsjednika Republike, **brigadir Željko Dobranović**, pomoćnik glavnog vojnog savjetnika predsjednika Republike i **pukovnik Josip Štimac**, savjetnik u kabinetu načelnika Glavnog stožera HV za suradnju sa stranim OS

Prevoditeljica: gđa. Solange Barišić.

Nakon dobrodošlice i predstavljanja članova delegacija, **general Ouesnot** je zamolio **generala Tusa** da iznese svoje dojmove o rezultatima konferencije u Ženevi.

General Tus je, prije iznošenja svojih dojmova o rezultatima konferencije u Ženevi, zahvalio francuskoj delegaciji na humanitarnoj i drugoj pomoći koju je Francuska u okviru Promatračke misije EE, a kasnije i UNPROFOR-a, pružila Hrvatskoj za vrijeme domovinskog rata i kasnije u ublažavanju posljedica velikosrpske agresije.

U Ženevi je bilo vrlo dinamično, a sve se svodilo na prisiljavanje srpske strane da prihvati principe rješavanja sukoba na ovim prostorima, osobito u Bosni i Hercegovini. Srbi žele državu u državi, što ostavlja mogućnost priključenja Velikoj Srbiji i oni žele takvu mogućnost ostaviti otvorenom za neka, za njih, povoljnija vremena. I dalje će biti teških uskladjivanja između Srba i Muslimana oko teritorijalnih razgraničenja pojedinih provincija. Na vojnom planu dokument je

---

prihvaćen, jer se radi o tehnologiji prekida neprijateljstava do demilitarizacije, iako će sama realizacija dokumenta biti teška. Općenito se može kazati da je konferencija uspjela i da smo bliži miru nego ranije, iako ostaje puno problema oko prihvatanja svih dokumenata, posebno oko prostora gdje je izvršeno etničko čišćenje, a Muslimani ih smatraju svojim.

General Ouesnoto zanimalo je znači li to da će do poteškoća doći samo među Muslimanima i Srbima, a da je za Hrvate ovakvo rješenje, osim manjih modifikacija, zadovoljavajuće

General Tus je pojasnio da su Hrvati ranije bili u neravnopravnom položaju u odnosu na druga dva naroda u BiH i da dovodenjem u ravnopravan položaj Hrvati općenito dobivaju. U ratu je hrvatski narod obranio svoj životni prostor, a ravnopravnost u suverenoj BiH postiže činjenicom da postaje konstitutivnim narodom sa svim pravima na centralnu vlast kao i druga dva naroda. Podrobnije objašnjenje situacije u BiH prepušta generalu Praljku.

Po mišljenju generala Praljka, ovakvo stanje u BiH će još dugo trajati. Srpske vođe obećale su svom narodu srpsku državu unutar Velike Srbije i to s 80% teritorija BiH. Radi toga su ginuli. Sada im treba reći da je to bilo uzalud. Muslimanima je obećana zajednička, dakle muslimanska država. I ono malo što su se borili bilo je za građansku, unitarnu državu. Imali su puno mrtvih u etničkom čišćenju, a sada pokušavaju kapitalizirati svoju žrtvu. Hrvatska je pozicija od početka jasna. Teritorij koji pripada Hrvatima poklapa se s granicama Banovine Hrvatske iz podjele Jugoslavije od 1939. godine, usklađeno s popisom stanovništva iz 1981. godine (popis 1991. nije priznat). Hrvati se zalažu za cjelovitu BiH kao državu i za prava Hrvata kao konstitutivnog naroda. Problemi između Muslimana i Hrvata u BiH rezultat su različitih ciljeva političke borbe. Hrvati se bore za državu BiH s autonomijom za Hrvate, a Muslimani se bore za građansku državu. Kako su Srbi zajednički neprijatelj, dobri međusobni odnosi se približuju ili udaljuju, ovisno o aktivnosti toga zajedničkog neprijatelja. Hrvati su bolje organizirani, bolje su se borili, ranije su počeli, zaštitili su svoj teritorij. Muslimani su izbjegavali borbu, išli u izbjeglištvo, simulirali postrojbe, što je među borcima stvaralo velike psihološke razlike.

General Ouesnot je dobro razumio političke razlike između Hrvata i Muslimana, ali ga zanima mišljenje generala Praljka o mogućnosti zajedničkog nastupa Muslimana i Hrvata.

General Praljak je uvjeren da bi 80% Muslimana prihvatilo

---

zajednički nastup bez problema, kao i svi Hrvati. Problem je velik broj bivših oficira JNA Muslimana koji ne rade za svoj narod. Jovan Davjak, Srbin, bio je Mladicev čovjek u štabu Armije BiH.

Slijedeće pitanje generala Quesnota odnosilo se na izjavu gospodina Izetbegovića kako ima dovoljno ljudi ali nema oružja. Je li u pitanju samo tehnički problem - nedostatak oružja?

General Praljak je odgovorio da je problem djelomično tehničke naravi. Ima područja gdje se Muslimani bore, ali uglavnom su loši. Srbi imaju premoć u artiljeriji, ali ona nije presudna. Artiljeriju koriste za uništavanje gradova bez vojničkog cilja - nikada ne tuku po prvim linijama. Tako je u Sarajevu, Mostaru, Jajcu, Bosanskom Brodu, Slavonskom Brodu i drugdje. Njihova je taktika razaranja obrane mrtvom djecom, ženama i starcima.

Od generala Tusa general Quesnot je želio čuti njegovo mišljenje o "krajinama" u Republici Hrvatskoj.

Mišljenje generala Tusa je da se rješavanjem problema BiH rješavaju i "krajine". To pitanje ne smije ostati otvoreno. Mora se razjasniti sada, u ovom procesu rješavanja krize u bivšoj Jugoslaviji i to temeljito. Dati Srbima državu u BiH znači da nema mira. Na to neće pristati ni Hrvati ni Muslimani, jer bi tada agresor bio nagrađen, postigao bi svoj cilj. Ovdje se ne radi ni o vjerskom ni o građanskom nego o osvajačkom ratu, o srpskom pohodu na zapad. Tom ekspanzionizmu je u početku služila Jugoslavija, a danas je to Velika Srbija. Zbog toga su krenuli u rat. Za te je ciljeve upotrebljena bivša JNA. Kako se postavljeni ciljevi nisu ostvarivali raspadala se i JNA i SFRJ. Sada moramo na zdravim osnovama napraviti nove države i zaustaviti rat. Srbi moraju biti ili poraženi ili potpuno izolirani kako bi shvatili da su učinili zločin. Proces sarrigevanja takve svijesti kod Srba još nije dosegnuo razinu kada se mir može ostvariti samo političkim sredstvima. Ženevska konferencija nudi ravnopravno rješenje za BiH. Stvaranje srpske države u BiH bila bi greška koja ne bi pomogla rješenju srpskog pitanja u Republici Hrvatskoj.

Vanceov plan je blokiran od Srba jer očekuju mogućnost kada će se referendumom izjasniti za spajanje s takvom državom u BiH, a takav referendum nakon etničkog čišćenja za njih sada nije problem. Republika Hrvatska nudi Srbima u Hrvatskoj pravedno rješenje nacionalnog pitanja po evropskim kriterijima. Sada je vrijeme da život krene normalnim tokom, što znači otvaranje prometnica i integracija UNPA područja u RH. Iako žrtva agresije, Republika Hrvatska nudi normalizaciju odnosa.

sto su gosp. Vance i Lord Owen podržali.

Srbi moraju shvatiti da je ideja o stvaranju Velike Srbije i njihovom proceru na zapad propala. Moraju prihvatiti europske inicijative o internacionalnoj integraciji, i odbaciti svoje ideje homogenizacije unutar vlastite nacije. Bez poraza ona se u to neće uvjeriti. Gen. Tus ne očekuje potpuni vojnički poraz, jer bi to značilo rat sa Srbijom, ali im se ne smije dopustiti da političkim sredstvima uspiju ostvariti u Republici Hrvatskoj i BiH ono što nisu uspjeli ratom. Republika Hrvatska je za mirno rješenje, sa snažnim pritiskom na Republiku Srbiju i političkim i ekonomskim i vojnim, kako bi prihvatili ovakvo rješenje.

Generala Quesnota je zanimao stav Republike Hrvatske prema produženju mandata UNPROFOR-a u Republici Hrvatskoj

General Tus je zahvalio na ovom pitanju. Razbijanje srpske blokade provedbe Vanceova plana pomoći će se okončanju rata u BiH i podići već poljuljani autoritet UN i EZ. UNPROFOR mora provesti Vanceov plan, a on je blokiran već u drugoj fazi. Razoružanje nije izvršeno, a demilitarizacija još nije ni započela. UNPROFOR nema mandat da prisili Srbe da predaju oružje. Oni to ne žele, računajući na povezivanje s "Republikom Srpskom" u BiH. Ključno pitanje mandata UNPROFOR-a nije vrijeme trajanja, nego mijenjanje stanja - provedba onoga što je planirano. Problema ne bi bilo kad bi UNPROFOR imao mandat da provede svoju zadaću, da ne čekaju na dogovor naše i srpske strane, jer je to nemoguće. UNPROFOR mora rješenje nametnuti. Novim odlukama i rezolucijama UNPROFOR-u treba omogućiti izvršenje ovih zadataka

General Praljak također je ustvrdio da treba promijeniti ulogu UNPROFOR-a. On mora biti kontrolor provedbe ugovora. Ukoliko ovaj organ ne može izvršiti ugovor, treba ga promijeniti. Treba praviti razliku među kontingentima pojedinih zemalja u sastavu UNPROFOR-a. Ima tu normalnih, profesionalnih postrojba, koje u okviru mandata dobro obavljaju svoj posao, ali ima i takvih za koje se to ne bi moglo kazati. Republika Hrvatska neće rat, ako to izrazito ne bude morala, ali treba ispuniti ugovor i to u realnom vremenu. Ne možemo dopustiti ponavljanje Cipra. Igramo se s teritorijima, narodima. Kod nas se demokracija tek počela razvijati, a u UNPA se ponavljaju svakodnevna ubojstva, od početka primirja na tim područjima imamo 600 mrtvih civila i 500 vojnika. Netko mora za to biti odgovoran. Nećemo rat, ali do kada? UNPROFOR-u treba promijeniti mandat. Republika Hrvatska sa svoje strane poziva na kontrolu ispunjenja preuzetih obveza, ali o granicama nećemo razgovarati.

General Quesnot zahvalio je na kraju razgovora na iskrenim i iscrpnim odgovorima

Republika Hrvatska / Republic of Croatia

Predsjednik / President

Alija Izetbegović

Predsjednik Predsjedništva

Republike Bosne i Hercegovine

Štovani gospodine predsjedniče,

Zahvaljujem Vam na Vašem odgovoru od 18. studenog 1992. godine na moje pismo koje sam Vam uputio 6. studenog 1992. Veoma mi je drago da ste suglasni s mojim prijedlozima o uspostavljanju gospodarske i druge suradnje za koju postoje zajednički interesi država u tom dijelu Europe.

Predlažem Vam da, radi ostvarivanja te suradnje, naša ministarstva vanjskih poslova odmah poduzmu djelotvorne korake osnivanjem dvostranih odnosno višestranih stručnih odbora za svako pojedino gospodarsko područje, koji bi uzimajući u obzir sve posebne interese, izvršili pripreme za izradu sporazuma o budućoj međunarodnoj suradnji, odnosno višestranoj suradnji na širem alpsko-jadransko-karpatško-dunavskom prostoru.

Kad te pripreme na razini ministarstava i vlada naših država budu dovoljno uznapredovale, predlažem Vam da održimo zajednički sastanak na vrhu u Hrvatskoj, na prekrasnom otočju Brijuni, kako bismo dali novi poticaj zajedničkoj suradnji na korist i dobrobit naših naroda.

U nadi da ćete i nadalje ovoj zamisli o zajedničkoj suradnji dati svoju svesrdnu potporu, primite, štovani gospodine predsjedniče, izraze mog osobitog šovanja.

Zagreb, 12. veljače 1993.

Predsjednik Republike Hrvatske

dr. Franjo Tuđman

Izjava g. Izetbegovića, predsjednika Predsjedništva RBiH, izrečena 14.XI. u Zenici i odmah potom njegov interview TV BiH, 18. XI., sadržajem i porukama izazvali su u članstvu HSS i nemalom broju hrvatskog življa brojne nedoumice, pa i ozbiljna strahovanja. Ocjene i izlaganja g. Izetbegovića izrečena u ta dva navrata u HSS i kod Hrvata shvaćeni su kao zalaganja za nastavak rata, i to prvenstveno protiv Hrvata, ali i ozbiljan zaokret u definiranju državno-pravnog ustrojstva BiH.

Osim što su Izetbegovićeви istupi ostali samo na tumačenju organizacije vlasti u bosanskoj (muslimanskoj) republici, oni sadrže i niz ocjena o pojedinim narodima bez nužne distinkcije žita od kukolja, čime on više ne samo implicira, nego eksplicite govori o "najviše zainteresiranim" i "najzaslužnijim" narodima, isključujući druge i njihovo pravo i interes za BiH, kao zajedničku i demokratsku zajednicu ravnopravnih naroda s nedjeljivim kolektivnim i individualnim pravima i slobodama.

Članstvo HSS se pita što znači zalaganje za "reduciranu" BiH, i je li ona takva, reducirana, još uvijek BiH? Znači li to da g. Izetbegović odriče interes i pravo drugim narodima da BiH izgrađuju kao vlastitu državu, jer on se pita što znači danas muslimansko-srpsko-hrvatska BiH ili BiH tri konstitutivna naroda. Odgovor koji nudi nije u skladu s funkcijom koju obnaša. Naime, on kaže da "ona to ne može biti".

Možda nije umjesno, ali HSS mora upozoriti predsjednika Predsjedništva da BiH može postojati jedino kao zajednica tri ravnopravna naroda, tri konstitutivna naroda, jer pravo muslimanskog naroda na njegovu državu jednakopravno je s pravom druga dva naroda u BiH. To što su vodstva ovog ili onog naroda "otišla u plavnine i počela da pucaju" ne isključuje pravo i interes tih naroda da BiH bude i njihova domovina, i njihova država.

HSS ocjenjuje kao uvredljivo inzistiranje g. Izetbegovića na terminima "mi" i "oni" gdje on izbjegava da hrvatski i srpski narod nazove njihovim imenima. Pravo je g. Izetbegovića da zastupa interese muslimanskog naroda, ali ga funkcija koju obnaša još uvijek obvezuje i na zaštitu prava drugih dvaju naroda. Pogotovu je neprihvatljivo imputiranje hrvatskom i srpskom narodu da će "oni odrediti ustaše i četnike" u budućoj organizaciji BiH gdje predsjednik ne razlikuje narode i odrode. Članstvo HSS i Hrvati se pitaju ne krije li se u tome namjera da netko drugi izvan tih na-

Izjava g. Izetbegovića, predsjednika Predsjedništva RBiH, izrečena 14.XI. u Zenici i odmah potom njegov interview TV BiH, 18. XI., sadržajem i porukama izazvali su u članstvu HSS i nemalom broju hrvatskog življa brojne nedoumice, pa i ozbiljna strahovanja. Ocjene i izlaganja g. Izetbegovića izrečena u ta dva navrata u HSS i kod Hrvata shvaćeni su kao zalaganja za nastavak rata, i to prvenstveno protiv Hrvata, ali i ozbiljan zaokret u definiranju državno-pravnog ustrojstva BiH.

Osim što su Izetbegovićevi istupi ostali samo na tumačenju organizacije vlasti u bosanskoj (muslimanskoj) republici, oni sadrže i niz ocjena o pojedinim narodima bez nužne distinkcije žita od kukolja, čime on više ne samo implicira, nego eksplicite govori o "najviše zainteresiranim" i "najzaslužnijim" narodima, isključujući druge i njihovo pravo i interes za BiH, kao zajedničku i demokratsku zajednicu ravnopravnih naroda s nedjeljivim kolektivnim i individualnim pravima i slobodama.

Članstvo HSS se pita što znači zalaganje za "reduciranu" BiH, i je li ona takva, reducirana, još uvijek BiH? Znači li to da g. Izetbegović odriče interes i pravo drugim narodima da BiH izgrađuju kao vlastitu državu, jer on se pita što znači danas muslimansko-srpsko-hrvatska BiH ili BiH tri konstitutivna naroda. Odgovor koji nudi nije u skladu s funkcijom koju obnaša. Naime, on kaže da "ona to ne može biti".

Možda nije umjesno, ali HSS mora upozoriti predsjednika Predsjedništva da BiH može postojati jedino kao zajednica tri ravnopravna naroda, tri konstitutivna naroda, jer pravo muslimanskog naroda na njezovu državu jednakopravno je s pravom druga dva naroda u BiH. To što su vodstva ovog ili onog naroda "otišla u planine i počela da pucaju" ne isključuje pravo i interes tih naroda da BiH bude i njihova domovina, i njihova država.

HSS ocjenjuje kao uvredljivo inzistiranje g. Izetbegovića na terminima "mi" i "oni" gdje on izbjegava da hrvatski i srpski narod nazove njihovim imenima. Pravo je g. Izetbegovića da zastupa interese muslimanskog naroda, ali ga funkcija koju obnaša još uvijek obvezuje i na zaštitu prava drugih dvaju naroda. Pogotovu je neprihvatljivo imputiranje hrvatskom i srpskom narodu da će "oni odrediti ustaše i četnike" u budućoj organizaciji BiH gdje predsjednik ne razlikuje narode i odrode. Članstvo HSS i Hrvati se pitaju ne krije li se u tome namjera da netko drugi izvan tih na-

u koje još ni međunarodni crveni križ nije ušao, a na dolazak stranih novinara ne može se ni pomisliti.

Ne znamo što znači simplificirana priča o četnicima, ustašama i - partizanima, te izjava kako "mi nećemo ubijati žene i djecu". Znači li to otvoren lov na muškarce, tj. na ostale civile, kao što su npr. strijeljanja civila u zeničkim selima, slučaj franjevacu u Fojnici, slučajevi iz Bugojna.

Već su i svjetski mediji ozbiljno reagirali na predsjednikov posjet postrojbi "El džihad", UNHCR ukazuje na neprimjereno ponašanje "Merhameta", Hrvati Bugojna ne dobivaju humanitarnu pomoć (upućuje ih se na njihov "Caritas"!), a mi sve to dovodimo u vezu s očitovanjem g. Izetbegovića na crti onoga po kome su Hrvati u Bosni kao Arapi u Francuskoj. Kako inače objasniti prvo ukidanje HVO Sarajevo, pa tek onda govor o tome kako će se to zakonski regulirati. Je li to netko iznad zakona ili je u odnosu na taj zakon privilegiran?

HSS ukazuje da je, nažalost, mnogo praktičnih ponašanja koja koincidiraju sa posljednjim istupima g. Izetbegovića, a kojima se ozbiljno sužavaju prava, dakle i sigurnost građana hrvatske nacionalnosti u Bosni. Da one izrečeno u Zenici nisu tek slučajni lapsusi, nepreciznosti, pokazalo se u interviewu u kome g. Izetbegović neke stvari umekšava, ali druge se nije potrudio ni demantirati. Primijećujemo da takve izjave daje u Zenici a ne npr. u Tuzli što je znak po svoj prilici o novoj političkoj filozofiji vladajuće stranke i njezinih čelnika.

Sve ovo tjera nas na ozbiljne zaključke i novo promišljanje naše ukupne pozicije. Na ovo smo obavezni ne samo zbog svih onih Hrvata koji su poginuli za ovu zemlju u postrojbama HVO, Armije BiH i MUP-a, nego i zbog svih onih koji se za te ideale još uvijek bore, zbog svih onih institucija vjere, kulture, politike koje su založile svoj autoritet i sav moralni kredibilitet za ovu zemlju, i ne najposlije zbog naše povijesti koju Hrvati na ovom prostoru pišu dulje od svih ostalih, već više od tisuću i tristo godina.

GLAVNI ODBOR HSS

Naravno, kako smo Vam već usmeno prenijeli, u ponekim će spomenutim opštinama vjerovatno trebati promijeniti neke ljude, opterećene hipotekama proteklih zbivanja ili nedovoljnim kapacitetom za ovo odsudno vrijeme. To treba učiniti prirodnim putem, nećemo skidanjem glava ili otvaranjem unutrašnjih sukoba.

Za projekt "Dolina Neretve" imamo dobro razumijevanje i podršku čelnih ljudi i muslimanskih institucija sa sjedištem u Mostaru. U stalnim smo, svakodnevnim kontaktima i dogovorima sa muftijom i drugim vjerskim čelnicima, ljudima iz kulturnih, humanitarnih i drugih asocijacija. Znači, svi se danas pomalo bave politikom i sa svima treba popričati i ponešto se dogovoriti, jer u protivnome mnogi bi da soliraju. Za opštinski odbor SDA Mostar, ~~na čelu sa doktorom~~ može se reći da beznačajno kasni za vremenom, da nije na visini povijesne odgovornosti i ne razumije razliku između nacionalnog, opšteg i ličnog interesa i ambicije. ~~Jednostavno tako se ljudi vrte u nekim sitnorečundžijskim shemama, no~~ ^{čini} nisu neki ozbiljniji problem. Naspram njih, postoje drugi činioци u našem narodu, potpisnici Povelje Muslimana Hercegovine među kojima vlade konstruktivna saradnja. Naravno, među potpisnicima Povelje ~~na vlade~~ ^{naš} idila, med i mlijeko, ali su odnosi u cjelini dobri.

Sa takvim stanjem stvari u našem političko-nacionalnom-vojnom frontu mislimo da Muslimani u dolini Neretve, Hercegovini, predloženoj provinciji Mostar, kako hoćete, imaju dobru poziciju u pregovorima sa Hrvatima. ~~Naš~~ je okvir Povelja Muslimana Hercegovine i potpisani ženevski principi i ne bojimo se hrvatske većine, kao takve. ^{politički} minimum je puna jednakopravnost, konsenzualno (ili dvotrećinsko) odlučivanje o ~~konkretnim~~ pitanjima koji zadiru u temeljne nacionalne interese, uklanjanje svih etničkih predznaka. Naša Povelja, ^{kao} i naša čvrsta politička namjera u narednim danima je da ~~je~~ Hrvatska zajednica Herceg-Bosna nije prihvatljiva, jer je to samo drugi naziv za šifru B-39 (Benovine 1939.). Za takvu politiku regionalnog vodjstva Muslimana (moje malenkosti, Safeta, Arife, muftije...) Hrvati dobro znaju, a ipak sa njima imamo vrlo kooperativne odnose, često se vidjamo, razgovaramo, verbalno ^{se} nadmudujemo, ~~i Bogom u tome smo jači od njih.~~ ~~Ne šalu ne stranu~~ ^{odlučni} smo da sa Hrvatima iscrpimo sve političke mogućnosti za razgovore i pregovore, naravno, ponavljam, do granice HZ HB, odnosno B-39. U tom cilju, ovih dana ih javno, u medijima pritiskamo na razgovore, prema Vašem ovlaštenju koje ste nam dali. Oni naravno žele da dobiju još u vremenu, žele da sa nama utvrde pazar za cijelu BiH, što je i za očekivati sa njihove strane. Mi ćemo ih i dalje pritiskati da razgovaraju samo za provinciju Mostar, jer im time remetimo projekat cjeline koju žele da ostvare, u smislu udruživanja svih provincija u "državu u državi".

Posljednjih dana uočavamo prilično zabrinjavajuće tendencije iz Sarajeva, iz Vaše blizine. Neki ~~VRS~~ ministri, neki komandanti šalju upute o formiranju legalnih organa vlasti, obnavljajući preduzeća i za druge aktivnosti koje u suštini znače stvaranje organa vlasti paralelnih hrvatskim. Uz to, ^{takvi} neke naše ^{kad skoknu do Sarajeva} usijane glave pale da BiH može i mora biti jedinstvena i nedjeljiva, da nema nikakvih provincija, kao da to i mi i Vi ne bi željeli. S tim se uputstvima ide preko vojske, a nas u stranci, regionalnom vodjstvu potpuno zaobilazi. U ime Regionalnog odbora, Safeta, Arifa i svoje lično, mogu reći da je to neozbiljno i nerealno, pa prema tome i vrlo opasno. Mislim da VRS ne treba uvjeravati da HZ HB ne dolazi u obzir i za sve nas, aká bi Hrvati bili definitivno isključivi i uporni u tome, da bi smo se i mi odlučili za stvaranje paralelnih organa vlasti, pa kom opanci kom obojci. Ali prije toga, treba iskoristiti sve političke mogućnosti, demokratske pritiske, pragmatska uslovljevanja i druge mirne metode, a što se sukoba tiče i njih treba odlagati do krajajih podnošljivih granica. U dolini Heretve ne smije pasti ni jedna glava, ne treba nam krvava, već zelena dolina u kome će Muslimani, sa resursima i pameti koji imaju živjeti dobro, a sa njima i svi Muslimani i normalni ljudi u BiH. Molim stoga da se takvi upozore da se politika u Hercegovini, koju oni zovu "južni dio Republike" ne vodi bez konsultacija sa nama, a mi smo spremni u svako doba da argumentiramo ono što činimo i ono što namjeravamo da učinimo. Bez koordinacije sa Vama ne radimo ništa, ali to treba da bude obostran metod, za koji izgleda ne znaju neki čelnici iz Sarajeva.

Što se Safeta, Arifa, mene i naših najbližih saradnika tiče, mislim da nije pretjerano reći da smo još uvijek, hvala Bogu, puni energije da istrajemo na politici koju ste zacrtali i kako smo se, računamo, "utvrdo" dogovorili. Ipak je to najvažnije, sve ostalo se uz Vašu i ~~Božju~~ Alahovu pomoć može dotjerati.

Srdačno, Vaš:

Maksuz selam

Mostar, 20.02.1993.

Zigad DENIROVIĆ

✓ *Tefik CRUČIĆ*
A. n. f. RAŠIĆ

ŠIFRA: MO 158

Gospodine predsjednice,

Mi Muslimani Mostara i Hercegovine zelimo Vas, prije svega, obavijestiti da smo u ovim sudbonosnim danima, zahvaljujući otvorenosti Regionalnog odbora SDA za Hercegovinu, postigli puno jedinstvo u borbi za odbranu suvereniteta, jedine naše domovine Republike Bosne i Hercegovine.

... svi su nas uprte su u Vas kao jedinom i stvarnom predstavniku naseg naroda koji je znao i umio stititi nase interese.

Prezentujemo Vam utiske, osjećanja, razmišljanja i htijenja muslimanskog naroda Hercegovine vezana za događanja na pregovorima u Ženevi.

Osjećamo istorijsku odgovornost da se oglasimo pod naslovom

MOSTARSKO UPOZORENJE

Izražavamo jedinstveno priznanje i zahvalnost gospodinu Aliji Izetbegoviću, predsjedniku Predsjedništva RBiH i cijeloj delegaciji RBiH za maksimalnom angazovanju i dostojanstvenoj interpretaciji Ustave i svih slobodoljubivih građana nase domovine u teškim i nametnutim pregovorima u Ženevi vođenim u nepovoljnom međunarodnom okruženju i pritiscima raznih strana.

Muslimanske asocijacije Mostara i Hercegovine, jedinstvene u sudbonosnim danima i u uvjerenju da dijele stavove i opredjeljenja svih Muslimana na ovim prostorima, izražavaju zabrinutost i ogorčenje scenarijem, obrtima i tokom prvog dijela ženevske konferencije o ustavnom uređenju R BiH. U dramatičnom toku pregovora, nadu za razum rješavanja predstavljaju stavovi sa zadnje plenarne sjednice o potrebi izjasnjavanja svih učesnika o R BiH kao suverenoj, jedinstvenoj, samostalnoj, nedjeljivoj i međunarodno priznatoj državi i spremnosti istinski prekid vatre stavljanjem svog raspoloživog artiljerijskog oružja pod efikasnu međunarodnu kontrolu.

Mi Muslimani Hercegovine svoji smo na svome i svakom treba da je jasno. Hoćemo da svugdje, a posebno u opštinama u kojima Muslimani predstavljaju većinu, odlučujuće uticemo na ustrojstvo života i rada.

Ono što je u uslovima rata i okruženja svima nama putem oskudnih informacija iz Ženeve bilo dostupno, u najvećem dijelu, poštenima neprihvatljivim za sudbinu svakog pojedinca, muslimanskog naroda Mostara i Hercegovine i cijele nase države kao i za sve njene građane. Ovo se odnosi na snažno isticanje etnickog kriterija kao jedinog za teritorijalno uređenje R BiH i insistiranje na konfederalnom konceptu kao jedinom mogućem. Narodima nase države pored svega ostalog dramatična su iskustva i saznanja o ljudskim pravima i slobodama na osnovu jednonacionalne "vlasti" i u ovom periodu od početka rata do danas diljem RBiH.

Pravdati smo i dalje nepokolebljivo branimo i zalazemo se za koncept građanske, jedinstvene i nedjeljive države sa široko razvijenom regionalnom upravom i lokalnom samoupravom na nivou najvećih evropskih i svjetskih dostignuća. Ta opredjeljenja sadržana su u Platformi Predsjedništva RBiH i Rezoluciji Muslimana Hercegovine.

U skladu s ukupne tragedije primjene isključivo nacionalnog kriterija za "razgranicenje" naroda u R BiH ističemo da je on posebno neprihvativ za muslimanski narod u prezentiranoj mapi. Ako je cijena prekida agresije i genocida teritorijalna podjela samo po nacionalnom kriteriju insistiramo da se isti principi primijene za sva tri konstitutivna naroda. U takvim uslovima imperativ je podjela Hercegovine na tri nacionalne provincije sa muslimanskom provincijom u dolini rijeke Neretve. Sve drugo je priznanje i sankcionisanje nevidene agresije i genocida nad muslimanskim narodom na ovim prostorima.

Prije donošenja konačne odluke o okvirnom ustavnom uređenju R BiH neophodno je detaljnije razraditi neka osnovna pitanja funkcionisanja države BiH (vojska, policija, novac, carine, prirodna dobra, veliki tehnički sistemi, obrazovanje, zdravstvo itd.).

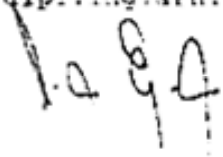
Ako nam je jedini ljudski, komisijski i građanski izlaz nastanak rata sa svim novim žrtvama i posljedicama spremni smo učiniti sve za potpuniju mobilizaciju Muslimana na ovim prostorima u najkraćem roku.

Iz elementarnih ljudskih razloga insistiramo da se najavijeni pregovori u Ženevi mora usloviti predhodnim doturom hrane i lijekova u opkoljene gradove i mjesta i omogućiti snabdijevanje strujom, vodom i ogrijevom svih ugroženih građana Republike Bosne i Hercegovine.

Mostar, 05.01.1993.

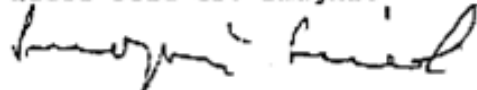
Predsjednik Regionalnog
Odbora SDA Hercegovine

Zijad Demirovic
dipl.ing.arh.

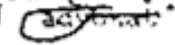
Hercegovacki muftija

Hadzi Seid ef. Smajkic

Predsjednik Vijeća
Muslimana Hercegovine

Faruk Cupina
advokat

Orlovača 19. 5. 93

INTERVJU: DR. JADRANKO PRLIĆ, PREDSDJENIK HVO HRVATSKE ZAJEDNICE HERCEG-BOSNA

Herceg-Bosna gradi, a ne rastače BiH

— Želimo da izgradimo državu koja neće biti ni nalik onoj kakva je bila. Ona može opstati na sasvim drugačijim temeljima, uvažavajući interese svih tri njena konstitutivna naroda. • Ne može se svoj narod gurati još dalje u ponor, a pri tome ne imati odgovornost prema svim žrtvama i pred ovolikim stupnjem razaranja dobara, kaže dr. Jadranko Prlić

"Jedini put koji vodi iz bosanskohercegovačkog tunela, objektivna jeste Vens-Ovenov plan. Hrvatska strana ga je prva prihvatila, premda u cjelosti njime nije zadovoljna. Ali, naš je stav bio da ćemo biti realni. Kriza u Bosni i Hercegovini riježi se od nekoga mora i da odustane. Muslimani su delegacija vjerovatno da uskoro prihvate cjelokupan paket mirovnog plana i onda ostaje problem realiziranja tog sporazuma. Objektivno, to je jedini put da se ovaj rat zaustavi. Bilo koje drugo rješenje vodi daljnjim ratnim sukobima i stradanjima, bez obzira kakov bio krajnji rezultat. U slučaju da uskoro i Muslimani prihvate ovaj plan, srpska strana ostaje na čitavini i prema svim najavama koje imamo biće primjenjene obre ekonomske, a ja smatram i očekujem, i vojne sankcije. Ti me bi se Srbi prisilili ne samo da potpišem cjelokupan paket, nego da ga u cijelosti provedu..."

Ovo je u intervjuu "Oslobodjenju" rekao dr. Jadranko Prlić, predsjednik Hrvatskog vijeća obrane Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, komentarišući upravo završenu rundu njujorških pregovora o političkih predstavnik tri bh. naroda. Dr. Prlić, da podsjetimo, obavljao je funkciju potpredsjednika bh. vlade u vrijeme neposredno uoči uvođenja višepartijskog sistema u politički život Republike BiH. Kao stručnjak za monetarne finacije bio je i kandidat HDZ BiH za mjesto guvernera Narodne banke BiH. Prije izbijanja rata u ovoj republici obavljao je dužnost direktora sistema O. Inače, vanredni je predavač na Sveučilištu Mostar.

VOJNI SAVEZNICI, POLITIČKI PROTIVNICI

□ Kako sagledavate trenutnu vojnu situaciju?

■ Naše obrambene linije, počev od Livna i Tenislagrada, preko srednje Bosne i Usore u bosanskoj Posavini, do jugoistočnog dijela rališta su stabilne. Postigli smo vojnu ustroj koju garantira sigurnost na svim tim prostorima.

□ Odnosi između HVO i Armije BiH prošli su kroz mnoge faze, ali su često bili opterećeni nepostojimo i razmiricama, a u srednjoj Bosni došlo je do tragičnih sukoba. Zar je sve to bilo neizbježno?

■ Izgleda da jeste. Zajedničko zapovjedništvo trebalo smo formirati još davno. Sporazum je bio postignut prije osam mjeseci. Međutim, muslimanska strana nije željela da operacionalizira taj sporazum, polazeći stalno od jedne točke — da je Armija BiH regularna vojska države BiH, a HVO je, kao — sastavni dio tih snaga, što mi nismo htjeli da prihvatimo. Uostalom, HVO je nastao ranije i prvi je bio u obrani Bosne i Hercegovine. Polazili smo od stava da će Armija BiH i Hrvatsko vijeće obrane imati

isti tretman i da se na temelju pariteta uspostavlja odnosi. Očigledno, u svemu tome nije bila čista igra takozvanih oficijelnih republičkih organa, odnosno muslimanske Vlade. Da podsjetim, Hrvatsko vijeće obrane je kao oružana snaga bilo od te vlasti potvrđeno tek u kolovozu 1992. godine, a to je vrijeme kada je već i Mostar bio oslobođen i kad je rat već praktično trajao desetak mjeseci. Za nas je, inače, rat u BiH počeo od trenutka stradanja Ravno, odnosno kada su rezervisti iz Srbije i Crne Gore došli u Hercegovinu.

SVE ODLUKE — PRIVREMENE

□ Nedavno je Franjo Boras, član Predsjedništva RBiH, najavio spremnost HDZ-a za reintegracijom Hrvatske zajednice Herceg-Bosna u državno-pravni okvir BiH, pod uslovom da muslimanska delegacija potpiše Vens-Ovenov plan.

■ Hrvatska strana će u cijelosti poštivati ono što bude potpisano i što međunarodna zajednica predviđi kao oblik ustroja.

□ Da otklonimo sve dileme: ukoliko i druga strana stavi potpis na taj plan, da li to znači da HZ Herceg-Bosna prestat će postojati?

■ Vjenjem da će Herceg-Bosna ostati prisutna kao jedan politički okvir za djelovanje hrvatskog naroda, budući da on nije sadržan u cjelini u sve tri provincije, ali, u ovom trenutku o tome je raslo davati konačan stav.

□ Bh. vlast je cijelo vrijeme bila nekvalifikovana za zajednicu Herceg-Bosna, nazivajući je takozvanom. S druge strane, HVO je tvrdio da legalna bh. vlast, praktično, ne postoji?

■ HZ Herceg-Bosna jeste legalna i isti ili sličan način koliko je legalna i aktualna republička vlast. HZ Herceg-Bosna stvorili su na slobodnim izborima izabrani predstavnici, na isti način kako je izabrana i republička vlada koju je, u skladu sa Ustavom BiH, izabralo Predsjedništvo Republike. Pitanje legitimnosti je skolastičko i u njega ne treba šire ulaziti, pogotovu ima li se u vidu rat i ratni sukobi. Sve odluke koje je donijela HZHB, odnosno HVO, na čijem sam čelu, temelje se na odlukama Pred-

sjedništva BiH o ratnom stanju i neposrednoj ratnoj opasnosti i sve te odluke koje su sadržane u do sada objavljenih 14 Narodnih listova jesu — privremenog karaktera. Dakle, vežu se za to stanje. HZ Herceg-Bosna morala je nastati iz čisto praktičkih razloga: ako smo imali vojsku, a jesmo imali Hrvatsko vijeće obrane, onda je bilo potrebno osigurati logističku, finacijsku i svaku drugu podršku. A to, priznat ćete, nije bilo moguće osigurati uz podršku Sarajeva koje cijelo to vrijeme nije imalo nikakvu funkcionalnu ekonomsku politiku.

Bilo kakav sukob vojnika saradnika kite samo na listu obrane Bosne i Hercegovine, odnosno ide u prilog agresoru: dr. Jadranko Prlić

■ HZ Herceg-Bosna instalira "državu u državi" — to je bio najčešći prigovor. Argumenti nisu bili neubjedljivi: suspendovani su mnogi državni organi — sudovi, policija, carina, elektro-energetski sistem, u opticaju je i valuta druge države... Da li se sve to može provoditi "privremeno" i potrebom da nekakva vlast mora funkcionirati? Nije li se sve to moglo postići aktiviranjem postojećih državnih organa na ovim prostorima?

■ Tehnički gledano, vjerovatno jeste. Ali, moramo se sjetiti čitavog razdoblja kroz koje smo prošli. Znamo kakav je odnos republičke vlasti bio prema Mostaru, u cjelini, bez obzira da li je neko Hrvat ili Musliman. Jednostavno, čitav pravni sustav koji je ranije bio izgrađen apokrižno je bio razrušen. Bili smo svjedoci jedne od najbizarnijih situacija u monetarnoj povijesti da smo u opticaju imali jugoslavenski dinar a u isto vrijeme ta Jugoslavija nas je napadala izbacujući taj dinar — iz svog monetarnog sustava! Da smo čekali što će republička vlast uraditi, vjerovatno ne bismo otvarili ove prostore. Da budem sasvim obavešten: Vlada nije priznavala niti uvažavala Hrvatsko vijeće obrane. Na primjer, od 30 posto svih deviznih priliva namijenjenih za obranu BiH, HVO nije dobio ni dinar — sve je otišlo Armiji BiH, koja je smatrala jedinom oružanom snagom. Dakle, kad sve ovo, pa i brojne druge stvari imamo u vidu, teško se može osporavati naš potez.

PROZIRNA STRANAČKA IGRA

□ Dakle, tvrdite da HZ Herceg-Bosna nije "država u državi" i da ti me nije rastakalo centralnu bh. vlast?

■ Hrvatska zajednica Herceg-Bosna jest jedan od temelja izgradnje buduće Bosne i Hercegovine, a ne njene razgradnje. Gledano općenito, centralna vlast u Republici ne postoji i uspostavljem svih instrumena vlasti na ovim prostorima dali smo konkretni doprinos i ustanovljenju države BiH. Druga je stvar što to neki žele da drugačije nameću.

□ Nimalo njezini prigovori na adresu HVO HZHB svakodnevno stižu iz redova muslimanskogništva u Hercegovini. Zamjera se vadje ovaj narod, praktički, marginaliziran, da ga nema u vlasti, poduzećima, mjesnim zajednicama, da mu je u školstvu oduzeo materijni jezik, itd.

■ Tek nakon kontakata sa Sarajevom, SDA je počela sa nepoznavanjem Herceg-Bosne i vlasti koja je uspostavljena na ovim prostorima. SDA je povukla svoje predstavnike iz vlasti u Mostaru. Naš stav o tome je jasan: polovinu mjesta u vlasti u Mostaru ponudili smo Muslimanima, a u Herceg-Bosni u skladu sa postotkom stanovništva. SDA nije prihvatila da učestvuje u toj vlasti, ali je čitavo vrijeme bila sprejna da je kritizira. Ja smatram da je to jedna velika odgovornost prema svom narodu da u najvećim benedicima za svoj narod njegova stranka ne želi participirati u vlasti, nego želi prikupljati političke poene prigovorima na tu vlast. Osobno, smatram da niko nema pravo u ovim vremenima izaći iz vlasti, bez obzira koliko ona stvarski globalno odgovarala ili ne u ovom trenutku. Posebno, ukoliko se ne uzimaju i atributi privremenosti i okolnosti u kojima mora da funkcioniše. Uostalom, naš potpis na dokumente iz Ženeve jasno potvrđuje našu principijelnost u svemu tome, a drugi nam pripisuju svoju ulogu i odgovore zbog čega nastoje da ovu vlast samo rasteće, umjesto da se angažiraju svi na ovom području kako bi se rat što prije okončao i započeo proces obnove. Smatram, dakle, da je u pitanju klasična zamjena teza, a takva poraženja mogao bih da kvalifikujem i — podvalom.

□ Iz redova muslimanskogništva spočitavaju Vam, prvenstveno, nacionalne odrednice koje se svugdje ističu?

■ Hrvati nisu ti koji bi se stidjeli svoje nacije. Ta igra da se nešto ne naziva nacionalnim, a što zapravo jeste nacionalno, isuviše je prozima. Na primjer, jedino SDA od nacionalnih stranaka nema nacionalnog u svom atributu, a jasno je da je to muslimanska stranka. Armija BiH također nema nacionalne odrednice, a jasno je da je to muslimanska vojska sa daleko većim procentom Muslimana, nego što je Hrvata u postrojbama Hrvatskog vijeća obrane. Zar to već nije isuviše prozima...

□ U Mostaru se, ipak, radi na počecima stvaranja zajedničke civilne vlasti. Ukoliko Vens-Ovenov plan bude prihvaćen, kakvu budućnost vidite, recimo, u mostarskoj provinciji?

■ U svih šest provincija u kojima Muslimani i Hrvati žive zajedno trebaće izgraditi odnos sukladno civilizacijskim normama življenja, naravno, u skladu sa projekcijom mirovnog plana. Nema nikakvih razloga da se ne uspostave odnosi kojima svi mogu da budu zadovoljni. Insistiramo na cjelovitom rješenju, odnosno učešću žrvota na tim područjima.

— Ovim putem se ističe da ova dva naroda. Hrvatski narod svojim je izlaskom na referendum i "donoio" Bosnu i Hercegovinu. Ne tražimo ni zasluge, niti bilo što drugo. Ali, želimo da gradimo jednu normalnu zajednicu u kojoj ćemo normalno živjeti uz uvažavanje nacionalnih i svih drugih interesa. Ta država neće više biti ni nalik onoj kakva je bila. Ona može opstati na sasvim drugačijim temeljima, uvažavajući interese svih tri njena konstitutivna naroda. To je realitet i ono što se mora prihvatiti pred međunarodnom zajednicom. Ne može se svoj narod gurati još dalje u ponor, a pri tome ne imati odgovornost pred svim žrtvama i pred ovolikim stupnjem razaranja dobara.

Alija BEHRAM
Nenad ŽUJO

Članovi Predsjedništva BiH, predsjednik i članovi Vlade RBiH iz redova hrvatskog naroda: Izjava (Mostar, 21. 4. 1993.)^{*}

Izjava članova Predsjedništva BiH Franje Borasa i Mire Lasića, te predsjednika Vlade BiH Mile Akmadžića

Na sastanku članova Predsjedništva, predsjednika Vlade i članova Vlade RBiH iz redova hrvatskog naroda, održanom jučer u Mostaru, a u povodu agresije muslimanskih postrojbi – Armije BiH na hrvatski narod u Bosni i Hercegovini prihvaćena je izjava, koju objavljujemo u cijelosti:

"1. Izvješćujemo hrvatski narod u Republici Bosni i Hercegovini, čiji smo legitimni predstavnici u organima vlasti, kao i sve relevantne međunarodne čimbenike, da smo ponašanjem muslimanske strane onemogućeni i spriječeni u jednakopravnom sudjelovanju u državnoj vlasti, čime se negira naše pravo na domovinu i državu BiH u kojoj je hrvatski narod konstituiran.

2. Pod demagoškom propagandom šokulom o takozvanoj jedinstvenoj, cjelovitoj i građanskoj BiH, realizira se plan o BiH kao isključivo muslimanskoj državi, čime se negiraju prava sva tri konstitutivna naroda na tu državu. Bez sudjelovanja, konzuliranja pa čak i informiranja legitimnih predstavnika hrvatskog naroda u organima vlasti BiH, muslimanska strana donosi odluke koje proglašava državnim, a koje su često izravno protivne interesima Hrvata kao konstitutivnog dijela države, kao što je na primjer slučaj sa otvorenom agresijom muslimanskih postrojbi na HVO i civilno pučanstvo na hrvatskim prostorima. Izjednačavanjem Hrvata sa srpskim agresorima te kontinuiranim medijskim diskreditiranjem legalnih hrvatskih dužnosnika, izravno se potvrđuje ideja o BiH kao ekskluzivno muslimanskoj državi.

3. Sužavanjem ustavno-pravnog okvira posve se diskreditira, proklamirana jednakopravnost hrvatskog naroda, u Republici BiH, čime se taj

^{*} IZVOR: *Večernji list*, 23. 4. 1993.

okvir praktički stavlja u funkciju interesa samo muslimanskog naroda. Koliki je stupanj negiranja prava hrvatskog naroda u Predsjedništvu Republike BiH, pokazuje i činjenica da je predsjednik Predsjedništva Alija Izetbegović po isteku drugog mandata 20. prosinca 1992. godine uzurpirao tu funkciju protivno Ustavu i bez održane sjednice Predsjedništva na kojoj bi se tražila suglasnost sva tri konstitutivna naroda na takav presedan.

4. Hrvatskim dužnosnicima u vlasti muslimanska je strana zapriječila uvid i u financijske tijekove čime se pomoću međunarodne zajednice za čitavu BiH nekontrolirano rezervira isključivo za Muslimane. Bez sudjelovanja hrvatskih predstavnika u Predsjedništvu Republike koje je i u funkciji Skupštine BiH, formiraju se paradržavne tvorevine u vidu čisto muslimanske vlasti – takozvani okružj na prostoru cijele BiH, i konačno izvodi vojna agresija na Hrvate u BiH, uz devastiranje civilnih, kulturnih i vjerskih objekata, te pokolj, hapšenja i progon hrvatskog civilnog pučanstva, čime je nedvojbeno izraženo odbacivanje Vance-Owenova plana za mirno rješanje sukoba u BiH.

5. Hrvatski narod čiji smo mi predstavnici u vlasti ne smatra legitimnim sve diplomatsko-konzularne dužnosnike Republike BiH, jer su imenovani bez suglasnosti i sudjelovanja hrvatske strane, čime je još jednom narušena jednakopravnost Hrvata u BiH.

6. Mi dužnosnici hrvatskog naroda u organima vlasti RBiH niti smo napustili niti se odričemo sudjelovanja u državnoj vlasti, ali zbog svega navedenog tražimo da se jednakopravnost Hrvata kao konstitutivnog naroda koji čini Republiku BiH zajamči i omogući ako je potrebno i uz arbitražu međunarodnih čimbenika". kaže se u izjavi koju su u Mostaru potpisali članovi Predsjedništva BiH Franjo Boras i Miro Lasić, te predsjednik Vlade BiH Mile Akmadžić.

Dana, 25.01.1993.

PREGLED ISPORUKA ARMIJI BIH I HRVATSKOM
VIJEĆU OBRANE PO ZAHTJEVIMA MINISTARSTVA
ODBRANE REPUBLIKE BIH I GŠ OS - LOG.CENTAR VISOKO

Red. br.	NAZIV SREDSTVA	KOL.	CIJENA DEM	UKUPNO DEM	NAPOMENA
1	2	3		5	6
1.	Ručni bacač 44mm M.57A2	104 ⁽⁹¹⁾	2.190	218.140	13 kom.bez Opt. nišana
		(13)	1.450		
2.	Minobacač 60 mm M.70	321	2.500	802.500	
3.	Minobacač 60 mm M.57	150	3.226	483.900	
4.	Laki minobacač 82mm M.69A	59	4.200	247.800	
5.	Laki minobacač 120mm M.75	89	13.961	1.242.529	
6.	Bestrzajni top 82mm M.60A	40	11.500	460.000	
7.	Laki raketni lanser 128 mm	4	3.200	12.800	
8.	Haubica 122mm D-30	21	(19)136.000 (2) 68.000	2.720.000	2 kom.50% vrijednost ostatak OS Maglaj i OS Zavidovići
9.	Bat.RAP za H-122 mm	3	15.150	45.450	
10.	Top haubica 152mm M-84	6	231.660	1.389.960	
11.	Haubica 105 mm	1	108.910	108.910	
12.	Top B-1 76 mm	1	95.300	95.300	
13.	Top 130 mm	1	231.660	231.660	
14.	Top 203 mm	1	277.990	277.990	
15.	GŠ 23 mm L sa municijom i ugradnjom	3		462.580,30	Cijena GŠ-a je 45.230 DEM
16.	Puškom.12,7 mm sa post.	6	12.400	74.400	
17.	" bez post.	5	8.000	40.000	
18.	Sklop cijevi VBR 128 mm	2	300	600	
19.	" " "	1	150	150	
20.	Sklop cijevi za SVBR 128mm	2	400	800	
21.	Sklop cijevi za LRSV 128mm M.77	4	3.800	15.200	

1	2	3	4	5	6
22.	Nišanska sprava NSB-3	11	1.100	12.100	
23.	Zatvarač za H-105	2	2.203	4.406	
24.	Municija razna	-	-	30.938	
25.	Zamjena cijevi na H-122	1	18.780	18.780	
26.	Cijev tankovskog topa	1	25.000	25.000	
27.	Bacač bombi	50	29	1.450	
28.	Metak 125 mm	193	2.058	397.194	
29.	Metak 125 mm TFG	43	1.287	55.341	
U K U P N O DEM				9.475.787,30.	

Po našoj evidenciji do sada je uplaćeno:

1.	30.4.1992.god.	300.000.000 Yu dinara	
2.	30.6.1992.god.	200.000.000 Yu dinara	
3.	14.7.1992.god.	150.000.000 Yu dinara	
- U K U P N O:		650.000.000 Yu dinara odnosno 702.000 DEM	
4.	28.8.1992.god.		349.000 "
5.	16.10.1992.god.		1.000.000 "
6.	22.10.1992.god.		150.000 "
7.			1.000.000 "
8.		(500.000 USD)	811.000 "
U K U P N O DEM			4.012.000 DEM

NAPOMENA: Vrijednost uplata u Yu dinarima na rednom broju 1.2. i 3, preračunata u DEM prema kursevima Yu Din. - DEM kod Travničke banke na dan uplate.

ZAKLJUČCI ČITLUČKOG SASTANKA

(Priopćenje za javnost sa zajedničkog sastanka svih tijela Hrvata u BiH, održanog u Čitluku 29. travnja 1993.)

Na zajedničkoj sjednici najviših političkih tijela hrvatskog naroda u BiH: Predsjedništvo HDZ BiH, Predsjedništva HZ H-B, članova HVO HZ H-B i predstavnika hrvatskog naroda u Predsjedništvu i Vladi RBiH, održanom u Čitluku 29. travnja 1993. razmatrani su Zajednička izjava gg. Mate Bobana i Alije Izetbegovića od 25. travnja 1993. i aktualna političko-vojna situacija. Sjednici je predsjedavao mr. Mate Boban, predsjednik HDZ BiH i Hrvatske zajednice Herceg-Bosne.

U svezi s razmatranim temama javnosti se priopćava:

1. Zajednička izjava od 25. travnja 1993. i načela iznesena u njoj sukladna su dosadanjoj politici HDZ BiH i HZ H-B, kao i interesima hrvatskog naroda.

Podržano je ukupno djelovanje izaslanstva hrvatskog naroda, s g. Bobanom na čelu, u dosadanjem tijeku mirovnih pregovora o budućem ustroju RBiH, a nazočni dužnosnici preuzeli su obvezu dosljedne sprovedbe Zajedničke izjave kao i temeljnog dokumenta, Vence-Ovenova plana (Vance-Owen), od razine općine pa naviše.

2. Izražena je spremnost za što skorijom sjednicom Koordinacijskog tijela ustanovljenog spomenutom izjavom. Obvezuju se predstavnici hrvatskog naroda u tom tijelu da odmah muslimanskoj strani predlože sva aktualna pitanja međusobnih odnosa za raspravu i dogovor.

3. Na temelju izvješća iz napadnutih prostora Konjica, Jablanice, Zenice, Travnika, Busovače i Viteza, izražena je krajnja zabrinutost radi nastavka agresije muslimanskih postrojba na hrvatsko civilno pučanstvo. Takvo njihovo ponašanje protuslovno je potpisanoj izjavi i prihvaćenom Mirovnom planu.

Upućuje se poziv muslimanskom narodu, njegovom rukovodstvu, i posebice muslimanskim vojnim postrojbama da odmah obustave agresiju. U protivnom, poduzimat će se sve raspoložive mjere u cilju suzbijanja muslimanskih napadaja.

Glede toga, obvezuju se sve obrambene strukture da osiguraju punu zaštitu hrvatskog naroda i njegovih životnih prostora, što su i do sada djelotvorno činili.

Odaje se puno priznanje vojnim postrojbama HVO na do sada postignutim rezultatima u obrani i oslobađanju dijelova RBiH.

4. Sukladno točki 5. Izjave, kojom su obje strane odgovorne za kršenje međunarodnog humanitarnog prava, određena je komisija sa zadaćom da bez odlaganja i neovisno od dogovorene međunarodne komisije utvrdi činjenično stanje.

Duboko zabrinuti izvješćima o ubojstvima i zločinima u centralnoj Bosni i sjevernoj Hercegovini, a koje su počinile obje strane, imenovana komisija odlučno će pristupiti otkrivanju počinitelja s naše strane i oni će biti beskompromisno privedeni odgovornosti.

Neprihvatljivi su razlozi za zločine iz osvete pa se svim pripadnicima postrojba HVO-a zapovjeda obavezan human odnos prema civilima. Sukladno tome, prihvaćanje zapovjedi za izvršenje takvih djela neće biti opravdanje pred sudom.

---

5. S utvrđenim primjerima kršenja međunarodnog humanitarnog prva od strane muslimanskih postrojba treba upoznavati svjetsku javnost. Zahtjevamo od UNPROFOR-a, Međunarodnog Crvenog križa i drugih međunarodnih organizacija da osiguraju nesmetan pristup inozemnim i domaćim novinarima u hrvatska naselja na području Konjica, Zenice, Busovače, Viteza i drugih područja, i to odmah.

6. Traži se aktivna nazočnost snaga UN na prostorima za koja se već zna da bi mogli postati ciljem novih muslimanskih napadaja.

Od snaga UN također se traži učinkovito osiguranje prekida vatre i nadzor primirja na lokacijama sadašnjih sukoba (Kiseljak, Busovača, Vitez, Konjic i Jablanica).

7. Ne smatraju se legalnim odluke Predsjedništva i Vlade R BiH donesene bez sudjelovanja izabranih predstavnika hrvatskog naroda.

Isto tako, ne priznaju se diplomatsko-konzularni predstavnici R BiH u svijetu jer nisu imenovani i od drugih predstavnika, i jer rade suprotno interesima Hrvata.

O ovom će biti upoznate nadležne institucije zemalja u kojima ta izaslanstva djeluju.

Ne smatraju se valjanim postavljanje dužnosnika iz reda hrvatskog naroda u organe republičke vlasti za koje nema suglasnosti Predsjedništva HDZ BiH.

8. Predstavljanje i legitimiranje g. Alije Izetbegovića u funkciji Predsjednika Predsjedništva R BiH nelegalno je, a hrvatski narod g. Izetbegovića smatra samo zvaničnim predstavnikom Muslimana u BiH.

Isto tako, Armija BiH može biti legitimirana jedino kao oružana snaga muslimanskog naroda.

9. Pozivaju se civilni i vojni predstavnici Muslimana na korektan i častan odnos, sukladan međunarodnom humanitarnom pravu, prema pripadnicima hrvatskog naroda. To podrazumijeva i naš istovjetan odnos spram Muslimana.

U svezi s tim, podsjeća se muslimanski narod da je na području, koje je od srpskog agresora obranio HVO, do sada skrbljeno više od 150.000 izbjeglih i prognanih Muslimana iz okupiranih područja BiH, da su obranjeni životi i imovina više od 180.000 domicilnih te osiguran tranzit za sve izbjegle Muslimane u Republiku Hrvatsku i druge zapadne zemlje.

10. Obvezuju se svi dužnosnici hrvatskog naroda R BiH na nesebično i bespogovorno izvršavanje svojih zadaća. Poziva se čitav hrvatski narod da zadrži postignuto jedinstvo.

Pozivamo Hrvate diljem svijeta, te političke stranke i udruge da se neposredno upoznaju sa stvarnom i povjesnom borbom hrvatskog naroda u BiH za slobodu i, tek nakon toga, da daju ocjene, prosudbe i primjedbe.

Svaki drugi pristup suprotan je zbiljnosti trenutka u kome se našao hrvatski narod BiH.

11. Sugerira se medijima objektivno, točno, pravovremeno i profesionalno izvješćivanje o događajima u BiH a novinari se pozivaju da ne potiču medijski rat.

Čitluk, 29. travnja 1993. godine

ARH: 08-V/93

STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE BiH
REGIONALNI ODBOR ZA HERCEGOVINU

Mostar, 6. maja 1993. god.

Glavnom odbor SDA BiH
(Na ruke predsjedniku Mirsadu Čemanu)
ZENICA

U objektivnoj nemogućnosti da zajedno sa svojim saradnicima, prisustvujem sjednici Glavnog odbora Stranke, što nam je inače bila čvrsta namjera i želja, molim Vas da Glavni odbor upoznate sa našim stavom u pogledu tačke jednog dnevnog reda, odnosno o državnom ustrojstvu Republike Bosne i Hercegovine prema Vance - Owenovom planu.

1. Regionalni odbor SDA za Hercegovinu od samog početka mirovnih pregovora o Bosni i Hercegovini podržao je stavove i ukupnu aktivnost naše državne delegacije, na čelu sa predsjednikom Alijom Izetbegovićem. Prema našem mišljenju, predsjednik Izetbegović je u datim okolnostima, koje su stvorene djelovanjem glavnih svjetskih geopolitičkih i geostrateskih faktora i interesa, postigao najviše što se moglo u opisanim okolnostima. Ponudjenim Vance - Owenovim planom postignut je naš osnovni cilj - sačuvana je Bosna i Hercegovina kao samostalna, nezavisna i suverena država. Na taj način su poražena oba secesionistička, seperatistička projekta dezintegracije i podjele Bosne i Hercegovine koja se, na žalost projektanata tih projekata, kroz istoriju potvrdila kao moguća zajednička država tri njena konstitutivna naroda. Bez obzira na sve njegove manjkavosti, Vance - Owenov plan u suštini ukida mogućnost stvaranja paradržavnih tvorevina i nacionalno određenih decentraliziranih jedinica, odnosno provincija i svaka strpljivost i sabur u reagovanju na trenutne probleme opravdani su i poželjni, jer je strateški cilj stabiliziranja Republike Bosne i Hercegovine kao suverene i perspektivne države u Vance - Owenovom planu prepoznatljiv. U otvaranju takvih perspektiva za našu državu i naš narod, uloga predsjednika Izetbegovića bila je izuzetna i nezamjenjiva, što mi u Regionalnom odboru SDA za Hercegovinu ocjenjujemo kao istorijski fakat i istorijski sretnu okolnost, bolje reći Allahov izbor sudbine i perspektiva Bosanskih Muslimana.

2. Spremni smo i ubuduće kao integralni dio političkog vodstva naše Stranke i našeg naroda, na strateški važnom, hercegovačkom dijelu naše bosanske države, podržavati takvu promišljenu politiku i vodstvo predsjednika Izetbegovića sa sposobnošću izbora rješenja i ciljeva, između željenih, odnosno proklamovanih i mogućih, odnosno realnih.

3. U daljnjoj implementaciji rješenja Vance - Owenovog plana u ustavno - pravnu i političku realnost Republike Bosne i Hercegovine, mi u Regionalnom odboru SDA za Hercegovinu zalažemo se za ubrzaniji pristup u primjeni tog mirovnog plana. Na taj način osigurali bi smo kooperativne odnose sa međunarodnim faktorima, posebno sa SAD i UN, a prema političkim partnerima stekli važnu inicijativu, s obzirom da primjena Vance - Owenovog plana praktično znači demontažu stvorenih paradržavnih tvorevina u Bosni i Hercegovini. U tom smislu očekujemo da će Glavni odbor također podržati opredjeljenje za dosljednu primjenu tog mirovnog dokumenta.

Za nas, Bosanske Muslimane na području Hercegovine, Vance - Owenov plan je prihvatljivo rješenje. Kao stranka koja uživa pravni legalitet i legitimitet našeg naroda, uvjereni smo, da smo u implementaciji tog plana sposobni osigurati dalekosežne nacionalne, političke i ukupne interese Bosanskih Muslimana u Hercegovini.

MAKSUZ SELAM

~ P R E D S J E D N I K
Zijad Demirović
Zijad DEMIROVIĆ

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG-BOSNA

URED PREDSJEDNIKA

Gospodin
Alija Izetbegović
SARAJEVO

10. svibnja 1993. godine

Moj pozitivan odgovor na Vaš dopis od 10. svibnja 1993. godine u kome predlažete pristupanje provođenju Vance-Owen plana u mjeri u kojoj je to ovoga trenutka moguće, obveza je iz zajedničke Izjave potpisane 25. travnja 1993. godine. Svi predsjednici općinskih odbora HDZ u BiH dobili su ovlast da stupe u pregovore s legalnim predstavnicima Vašeg naroda o uspostavi privremene vlasti u općinama na proporcionalnoj osnovi i sukladno sustavu provincijske vlasti.

Nazalost povratne informacije su negativne, jer to Vaši ljudi ne prihvaćaju. Osobno sam uvjeren da morate dati iste takve ovlasti svim legalnim političkim osobama Vašeg naroda, posto se oni u negiranju ponuđenih dogovora uglavnom pozivaju na nepostojanje ovlasti.

Također Vam predlažem da odmah odredite datum sastanka Koordinacijskog tijela utemeljenog zajedničkom Izjavom, a mi slijedom mogućnosti Vaše komunikacije sa svijetom predlažemo da to bude u Splitu ili Zagrebu. Postoji mnogo problema uspostave zajedničke vlasti oko kojih to tijelo treba dati upute izvršiteljima. U tom smislu smo pripremili najhitnije o kojima treba raspraviti i donijeti odluke.

Koristim prigodu još jednom vam sugorirati iskrenost naspram Izjave, a uvjeravam Vas da je ona sa hrvatske strane apsolutna.

S osobitim štovanjem

DOSTAVITI:

OG: OWENU
: STOLTENBERGU

PREDSJEDNIK
HRVATSKE ZAJEDNICE HERCEG BOSNA

-----
mr. Mate Boban

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
PREDSJEDNIŠTVO
PREDSJEDNIK

Na osnovu postignute saglasnosti u telefonskom razgovoru sa g. Matom Robanom o obustavi neprijateljstava između jedinica Armije BiH i HVO-a

N A R E D J U J E M

1. Jedinice Armije BiH obustavile vatra u svim sukobima sa postrojkama HVO-a, 10. maja 1993. godine, u 18.00 sati.

Prema postignutom dogovoru, u isto vrijeme, vatra će prekinuti i postrojbe HVO-a, u kom smislu će blagovremeno dobiti odgovarajuće naredjanja svoje komande.

2. Načelnik Glavnog Štaba Armije BiH g. Sefer Halilović i zapovjednik Glavnog stožera HVO-a g. Milivoje Petković, sastala se odmah radi utvrđivanja pojedinih vezanih za sprovođenje ove naredbe i normalizacije odnosa između jedinica Armije BiH i HVO-a.

3. Zamoliće se Komanda UNPROFOR-a za Bosnu i Hercegovinu da pruži svoje dobre usluge u organizaciji i održavanju sastanka iz prethodne tačke.

4. Ovu naredbu objaviti odmah.

PREDSJEDNIK
PREDSJEDNIŠTVA RBiH

Alija Izetbegović

TEL. 33 71 61 03 40; 66 49 41; 66 48 97; FAX 66 49 42

broj 01-360/93

dana 10. Svibnja 1993. godine

61

**PRO MEMORIA =
STANJE, OKOLNOSTI I ODNOSI HVO I A BiH TE MUSLIMANSKOG
I HRVATSKOG NARODA U ZONI ODGOVORNOSTI BRIGADE
HVO TRAVNIČKA**

U dobroj namjeri da olakšamo Vašu misiju, te da svaki put ne opterećujemo naše radne kontakte dubljim odnosima, odlučili smo Vam uputiti ovu Pro memoriju s našim osnovnim gledanjima na okolnosti u kojima se nalazimo. To će, nadamo se, omogućiti našu djelotvorniju suradnju i spriječiti nesporazume oko ključnih stvari iz našeg domena.

I - ZASTO U TRAVNIKU NIJE BILO VEĆIH SUKOBA HVO - A BiH

1. HVO u cjelosti, a posebno Brigada "Travnička" izbjegavala je ustrajno sve moguće povode, incidentne situacije, tekuće probleme i nesporazume, koji bi vodili nanjem ili većem sukobu.

PRIMJERI:

a) 20.10.1992.g. muški ubijen PRVI ZAPOVJEDNIK HVO gospodin IVICA STOJAK koji je u mirovnoj misiji krenuo sprečavati sukobe u Novom Travniku. Tom prilikom ranjen je i jedan član Zapovjedništva HVO. Pouzdano se znaju počinioci i formacija kojoj pripadaju (VII muslimanska brigada mudžahedinsko-fundamentalističke provenijencije) no skoro će 7 mjeseci a da A BiH i muslimanske institucije nisu niti pokušale ubojice privesti sudu pravde. Od bilo koga s te strane nikad nije iskazana čak ni protokolarna sućut. Vrlo je interesantno da je ovo ubojstvo učinjeno 10 dana prije pada Jajca i izvjesno je da je utjecalo na međusobno povjerenje i čvrstinu obrane od zajedničkog agresora i na Travničkoj bojišnici.

Tada je HVO učinio sve da ne dođe ni do kakvih oružanih ili osvetničkih akcija spram A BiH i muslimanske strane u cijelosti. U tom je apsolutno uspio.

Dakle za ubojstvo Zapovjednika HVO nikom nije otišla ni vlas sa glave;

b) Od tog dana HVO je praktično u stalnoj defanzivi i popuštanju pred sve silovitijim nastojanjima posebno VII muslimanske i mudžahedinskih formacija. Ništa manje i privatnih policija kriminalne provenijencije ("Mećetove bebe" i Nanetova grupa) kao i zvanične civilne policije muslimanske strane, prepune višekratno suđenim i zatvaranim kriminalcima. Serije dinamitaških napada na privatne objekte Hrvata (trgovine, zanatske radnje, kavane i sl.) serije provala, vozila i imovine HVO i Hrvata - potiskivali su HVO i civile Hrvate iz Grada;

c) Trajno provociranje postavljanjem tzv. "letećih" kontrolnih punktova na oba istočna izlaza iz grada (Šarena džamija i Malta) pretresanje, fizičko maltretiranje vojnika, a i članova Zapovjedništva, te nerijetko snimanje (VHS kamerama) svih Hrvata koji uopće ulaze ili izlaze iz grada;

d) Popuštajući od prilike do prilike iz dana u dan, a sve u cilju

izbjegavanja sukoba i održanje zajedničke obrane prema četnicima - HVO se nasao u sasvim podređenoj situaciji, praktično potisnut u mali broj svojih objekata u Gradu. Civilna i VP, a posebno postrojbe Brigade praktično se nisu mogle pojavljivati na uluci i drugim gradskim prostorima, da bi, istodobno, naročito nakon pada Jajca, Grad postao bukvalno zatrpan vojnicima A BiH.

e) Nakon maskra pratnje, je zarobljavanja gospodina Totića (zapovjednika Brigade HVO Zenica) i potom ofanzive na HVO i hrvatska sela Zenice - teror u Gradu Travniku se pojačava.

Pred veliki kršćanski blagdan USKRSA HVO postavlja nacionalne zastave Hrvata BiH na gradske ulice, a uz zastave BiH (liljane). Prije Uskrsa trajao je veliki islamski blagdan Ramazan, koji završava Bajramom. Cijeli mjesec gradom su se vijorile islamske vjerske zastave i nad ulicama i nad objektima svjetovnog karaktera - dakle izvan bogomolja gdje im je mjesto.

Nitko ih od Hrvata NIJE NITI TAKNUO! No, 13 hrvatskih nacionalnih zastava je spaljeno neposredno nakon postavljenja. Ni do dana današnjeg, usprkos obećanju muslimanske strane i g-dina Thebaulta nisu vraćene na mjesta gdje su stajale. Bila je to i ostaje trajna uvreda i poniženje kao HVO tako i hrvatskom pučanstvu.

f) Nakon paljenja zastava počinju trajni napadi (pješačkim oružjem i ručnim raketnim sredstvima), na objekte VP (hotel, glazbena škola), na specijalne postrojbe HVO (ISUSOVACKA GIMNAZIJA), a također i Zapovjedništvo Brigade (zgrade uz tranzitnu cestu) i to iz kruga od jedne od travničkih bolnica. Istodobno se umnožavaju maltretiranja pripadnika HVO i civila Hrvata. Neposredno iza Uskrsa uhićena su u sred Grada i pretučena četiri člana Zapovjedništva Brigade.

2. Nakon svega ovoga, a uz refleksije krvavih sukoba sa područja Zenice, Busovače i osobito Viteza, te uz neposredne prijetnje općeg napada na postrojbe HVO u gradu i informacije o namjeri zarobljavanja Zapovjedništva Brigade - **ZAPOVJEDNIŠTVO JE DONIJELO ODLUKU (19.04.1993.g.) O HITNOM IZMJESTANJU SVIH POSTROJBI VOJNE I CIVILNE POLICIJE I VEĆEG DIJELA ZAPOVJEDNIŠTVA IZ GRADA NA SIGURNIJE MJESTO.**

Ova Odluku smatramo ključnom za izbjegavanje napada i sukoba HVO i A BiH Travnik. Iznmjestanjem smo onemogućili svaki alibi (ispriku) agresivnim muslimanskim ekstremistima da izazovu sukob. Ovaj se faktor nedovoljno cijeni i uvažava od međunarodnih faktora. No to je, istodobno, još jedan korak u nizu popuštanja prema oružanim postrojbama muslimanske strane.

Cijena izbjegavanja sukoba bila je međutim: uhićenje i zatvaranje oko 30 uglednih Hrvata civila i članova Zapovjedništva Brigade provala u pedesetak hrvatskih stanova u Gradu (odkud su vlasnici protjerani, stanovi zaposjednuti, imovina pokradena, oduzeta) te ubojstvo supruge člana Zapovjedništva Brigade (jer se mislilo da je isti u stanu). Istodobno su zaposjednuti svi objekti HVO. O njihovom demoliranju, krađi opreme i uništavanju tek treba izvršiti analizu. Ovdje, istine radi, valja istaknuti korektno držanje A BiH za Travnik, no sve prljave i ekstremističke poslove i akcije vodile su postrojbe koje, na prvi pogled, nisu pod kontrolom rečenog Zapovjedništva Armije, no bez njihove prešutne saglasnosti ili "niga" objektivno nisu mogli činiti kriminal i zločine u kontinuitetu.

Niti danas (druga dekada svibnja) izuzev zajedničkih patrola i punktovanja nisu realizirani mnogi zajednički zaključci Zapovjedništava: povratak stanova Hrvata, povratak opljačkane robe i imovine Hrvata, povratak imovine, robe i oružja zaplijenjenog ili otetog od brigade "Travničke". Na kraju, i ako ne manje važno, u gradu nije poželjno niti je sigurno prisustvo ili kretanje vojnika s oznakama HVO, a posebno ne oružanih postrojbi HVO. Istodobno grad je prepun postrojbi (bez i sa oružjem) A BiH, a VII muslimanska i mudžahedina također.

To se, eto, događa HVO-u u Gradu i na Općini u kojemu se vojno organizirao prije 15 mjeseci, kad A BiH nije bilo traga, kada je praktično sam branio sve prostore od četničke agresije, kad je inicirano, ubjeđivao, molio muslimansku stranu da se organizira, kad joj je pribavljao i ubjeđivao da se uzme oružje itd. itd. Doživio je da ga se na svom prostoru, u svom gradu tretira nepoželjnim strancima.

NAPOSLIJETKU, kako god bilo, IZMJESTANJE HVO, DOGOWORI OBAJU

ZAPOVJEDNISTAVA (a napose praktično ponašanje HVO) OMOGUĆILI SU KONTAKT CIVILNIH VLASTI I ATMOSFERU U KOJOJ SE NE PUCA I U KOJOJ SE MOGU U MIRU PRIPREMITI PRVI KORACI NA OSTVARENJU V-O PLANU. *(Kemo- dva plana)*

II - OKOLNOSTI I KLJUČNI UZROCI KOJI MOGU DOVESTI DO SUKOBA HVO I A BiH U TRAVNIKU

1. a) I pored potpisanog V-O plana (što predstavlja strategijsko približavanje HVO i muslimanske strane) u praksi muslimanska strana vrlo otvoreno drži unitarnu opciju - od nivoa BiH kao država do Općine.

Dakle, još uvijek su u praksi dvije suprotne politike. Hrvatska strana očekuje što brže pripremu za nemogućni prihvatiti V-O planu, a muslimanska strana želi uspostavljanje tzv. "legalne" vlasti i njezino što dulje trajanje. U cijelosti gledano V-O plan se niti u muslimanskom pučanstvu niti u njegovom vrhovništvu ne uzima za ozbiljan dokument UN koji nosi i odgovornost i obveze.

b) u koliko su, dakle, politike dvaju naroda - saveznika u borbi protiv agresora - suprotne (jedna prihvaća V-O plan de iure i de facto, a druga sno de iure) onda su i njihove vojne postrojbe kao provodioci ovih politika logično suprotstavljene. Ta suprotstavljanost ide do teških i krvavih sukoba i to BEZ IZUZETKA U 8. i 10. PROVINCIJI KOJE IMAJU SOLIDNU HRVATSKU VECINU PO POPISU 1991.g.

c) Tko izaziva sukobe i poduzima agresivne vojne akcije? Od prvih naznaka V-O plana Hrvati BiH su prihvatili, a i prvi potpisali njegove dokumente. To govori da u V-O planu vide uvjete za ostvarenje svojih nacionalnih interesa u okviru BiH kao države. Zato HVO (civilna i vojna struktura) nema nikakvih razloga (političkih, vojnih, ili drugih) (1) da pravi probleme, (2) da ispoljava političku ili vojničku nervozu, (3) te da planira ili započinje vojno agresivne akcije užeg ili šireg razmjera prema muslimanskoj strani, JER JE OSTVARIO ZA ŠTO SE IZBORIO U VOJNOM A PRIJE SVEGA POLITIČKOM SMISLU.

2. a) Etničkim čišćenjem muslimansko-hrvatskih prostora pod četničkom okupacijom - u Srednjoj Bosni, a u Travniku posebno-etničko demografska struktura pučanstva je znatno narušena na štetu Hrvata.

U pravilu prognani Hrvati su našli smještaj u dijelovima BiH bliže Hrvatskoj ili u samoj Hrvatskoj, a veliki broj izbjeglih Muslimana se polovio. Jedni su išli u Hrvatsku, a drugi ostaju na ovom prostoru. Mnoge su indicije (iskazi izbjeglica npr.) da su od svojih SDA lidera nagovoreni da krenu i ostanu u ovom kraju kao "obećanoj zemlji". Budući opći prekid borbi, opći mir nisu na dohvat ruke i ne predstavljaju realnost - mase muslimanskih izbjeglica ostaju ovdje. I pod uvjetom da se agresija brzo završi i zavlada mir - njihov povratak na svoju zemlju je stvar godine. (izbjegli Kambodanci su se tek počeli vraćati u svoje domove - nakon 15 godina).

I sad i u budućim danima, a možda i godinama, muslimanske obitelji će trebati kuću, komad zemljišta, posao, školu, dio ovog zraka i životni prostor uopće. Ako tu kuću, taj komad zemljišta taj posao u tvornici ili drugdje, taj životni prostor uopće ima i koristi Hrvat - neizbježni su nesporazumi, a izvjesni su sukobi. Trajni i krvavi.

KAD IZBJEGLICE POČNU OSVAJATI PROSTOR NA KOJI SU IZBJEGLE ONDA VIŠE NEMA GOVORA O IZBJEGLICAMA VEĆ O UZURPATORIMA I AGRESORIMA.

Zato primjena V-O plana (što prije i u cijeloj BiH), a koji predviđa i povratak izbjeglica i prognanih u njihove domove, predstavlja prvi i naibitniji uvjet da se prekine tekući, te izbjegnju buduću sukobi Muslimana i Hrvata u Srednjoj Bosni, a u Travniku posebno.

b) S izbjeglim i prognanim Muslimanima u Travnik se slila sva sila muslimanskih oružanih formacija različitih orijentacija - od iskrenih domoljuba do frustriranih fundamentalista koji, po "Vijetnamskom sindromu", od mučenika pod Srbima u Bosanskoj Krajini i drugdje, postaju mučitelji Hrvata u Srednjoj Bosni i drugdje.

Valja istaći da - s jedne strane - niti jedna formacija HVO iz okupiranih područja nije ostala u Travniku, već je, bez oružja i u statusu stvarnih izbjeglica, završila u graničnim oblastima uz ili u samoj Hrvatskoj, a s druge

strane, veliki broj muslimanskih vojnih formacija je u povlačenju ostao u Travniku. Iako je međunarodnim regulama o izbjeglicama zabranjeno - velik je broj civila, za oružje sposobnih Muslimana ovdje naoružan (u pravilu oružjem HVO) i organiziran u postrojbe muslimanske vojske.

Dakle, u Travniku su četiri muslimanske brigade, koje sebe zovu A BiH: 7. muslimanska, 306. brdska, 17. krajiška i 312. motorizirana. Jedino su dijelovi 306-te i ove zadnje organizirana u Travniku, uz bataljon Travničana u 7. muslimanskoj. Tri četvrtine ove ogromne mase vojnika A BiH dakle nisu Travničani. Logično je da u situaciji postojanja jedne, formacijski nepotpune brigade HVO "Travnička" (formiranje brigade "Frankopan" traje i čini se praktično od ljudstva "Travničke") ovolika masa muslimanskih postrojbi stacioniranih pretežno u Gradu čini izuzetnu neravnotežu i trajni psihološki, politički, te faktički vojni pritisak na hrvatsko pučanstvo i vojsku HVO. Ta koncentracija u Travniku i Srednjoj Bosni, te aktivnosti koje uz to idu, traje u situaciji kad jedan za drugim padaju muslimanski gradovi i područja npr. u Istočnoj Bosni.

Neodgodivo je i ključno: izmještanje svih netravničkih formacija muslimanske vojske iz Travnika. (ili u provincije s muslimanskom većinom ili na front ka četnicima u cilju oslobađanja njihovih domicila - po vlastitom izboru). Posebno je važno iz Travnika izmjestiti postrojbe 7. muslimanske, koja svojom proiransko-fundamentalističkom opcijom i praksom predstavlja trajnu prijetnju HVO-u, Hrvatima, a i provedbi V-O plana. Naravno, s područja Travnika i cijele BiH moraju hitno otići strani državljani (muđžahedini) iz arapskih i drugih islamskih zemalja što su zapravo zapalili ovdje iskrnu i raspirili plamen kulture i civilizacije nespojive s europskim tradicijama i koncepcijama.

III - UZROCI NIŽEG RANGA KOJI MOGU VODITI SUKOBIMA HVO I A BiH

Već smo u poglavlju pod II naznačili moguće ključne uzroke.

1. Neki štovani članovi ili šefovi misija svjetskih organizacija ovdje - smatraju da su ključni uzroci kontrolni punktovi, grupe kriminalaca itd. Na primjer za stanje u Srednjoj Bosni šef ECHM gosp. Theubault. proglašava ključnim uzrokom jedan kontrolni punkt (onaj na raskrižju Travnik - Novi Travnik - Vitez, kojeg drži HVO). Uvažavajući izuzetan ugled i simpatije koje gospodin Thebault uživa svijetu i ovdje, te uvažavajući i njegovo osobno loše iskustvo na ovom punktu - jednostavno nije realan jedan kontrolni punkt proglasiti ključnim uzrokom nesporazuma i mogućih sukoba Muslimana i Hrvata. Uostalom, kada bi tako i bilo (a nije) onda je opasnije po ljude (vojnike i civile) i robu onaj kontrolni punkt na Rostovu (put Novi Travnik - Bugojno) kojeg drži jedna od ekstremnih muslimanskih postrojbi. Na toj dionici nestalo je već desetine ljudi i tisuće tona robe i opreme. Najsvježije: tano je nedavno maltretiran i opljačkan prvi po rangu hrvatski časnik u zajedničkom stožeru HVO i A BiH - pukovnik Andrić!!! No, o tome se ne govori!!! Dakle, i usprkos svemu, kontrolni punktovi su samo posljedice dubljih uzroka. Ne i uzroka-pogotovo ne ključni.

2. Prijeteći (ali ne i ključni) mogući uzrok sukobima su i bande kriminalaca i razbojnika što pod maskom A BiH ili HVO već više mjeseci čine otimačine, pljačku pa i ubojstva. HVO nije imun od takovih pojedinaca i grupa. Oni su uostalom kao rep vuku svim ratnim situacijama.

Kad je riječ o brigadi HVO "Travnička" svakom tko ina dobru namjeru vidljivo je da takove grupacije Brigade počinje kontrolirati ili pak izolirati i onemogućavati. Tu će Brigade uvesti reda. Razmatrajući i ovu prateću okolnost rata uopće i sukoba A BiH - HVO posebno, brigada "Travnička" je spremna javno i otvoreno se suočiti s A BiH i oko prepoznavanja i stvarne uloge, te sprečavanja kriminala i razbojništva u Travniku - Gradu i Općini.

IV - ULOGA SVJETSKIH ORGANIZACIJA, MISIJA, VOJNIH POSTROJBI U SVEZI SUKOBA A BiH i HVO

1. Od prvih prošlogodisnjih sukoba A BiH i HVO u dijelovima Hercegovine i Srednje Bosne, pa do najnovijih - različite misije (ECHM, UNPROFOR, UNMO i dr.) rukovode zajedničkim komisijama HVO i A BiH, s jednim od zadataka utvrđivanja uzroka ili uzročnika krvavih sukoba.

Skoro će godina od prvih lakših ili težih incidenata ili sukoba, a da nije na vidjelo izašao niti jedan dokument ovih komisija pod vodstvom ECHM i dr. u kojem bi se argumentirano i eksplicite utvrdili uzroci ili pokretači sukoba dvaju saveznika spram četnika.

Logično je da u takvoj situaciji svaka strana forsira svoju istinu, a pučanstvo i vojska ostaju zatočenicima svojih izvora informiranja. (tisk, radio i TV);

Logično je da u takvoj situaciji HVO dramatično gubi jer, za razliku od druga dva naroda i vojske, nema svog tiska, nema svog radija, nema svoje TV - ne u državnom smislu.

Logično je da je izostanak nepristrasne informacije unio toliko nepovjerenja pa čak i mržnje koliko ne mogu učiniti ni oružani sukobi.

PRODUZENJE OVOG STANJA JE NEPODNOŠLJIVO. UVJERENI SMO DA JE HVO SPREMAN NA OBJEKTIVNU ANALIZU I NJENO PUBLICIRANJE PO CLJENU DA SE U SVAKOM OD DOSADASNJIH SUEOBA (na osnovi argumenata) JAVNO IMENUJE KRIVCEM.

Uostalom sigurni smo u to kad je u pitanju HVO i brigada "Travnička".

Spresni smo na uporednu analizu svih incidenata - od sporadičnih oružanih, preko kriminalnih i zločinačkih radnji do primjera etničkog čišćenja na općini Travnik.

2. Inozemna sredstva informiranja često zanemaruju složenost odnosa, uzroke i posljedice, pa vrlo površno, često nebulozno i pristrasno izvješćuju svjetsku javnost o sukobima Hrvata i Muslimana. Znamo da se na osnovi ovoga uglavnom i formira javno svjetsko mnjenje. No, na to objektivno ne možemo utjecati.

No - bar se NE BI SMJELO DOGODITI DA UZ PRATNJU UNPROFORA INOZEMNE EKIPE VELIKIH TV KUĆA IDU SKORO ISKLJUČIVO U MUSLIMANSKA PODRUČJA NASTRADALA U SUKOBIMA, A HRVATSKE ŽRTVE TRETIRAJU OVLAŠ I USPUTNO. NEK UNPROFOR OMOGUĆI CJELOVIT UVID AKO JE VEĆ POSREDNİK MEDIJSKIM POSLOVIMA.

3. Ili ne bi se nikako smjelo dogoditi da nvaženi zapovjednik (Lt. c. STEWART) jedne odlične postrojbe (Cheshirska regimenta) izravno u kameru čuvene svjetske TV kuće vikne: "BLUDY HVO". Ovakovo nešto nitko nikad za dvogodišnja sprosku zločinačku agresiju na Hrvatsku i BiH nije izjavio. Pogotovu ne u kameru.

Ovaj uzvik "BLUDY HVO" za tren je obišao zemaljsku kuglu i sjeo u uho milijunima širom Europe i Amerike i, logično, autoritetom uglednog britanskog časnika prouzročio neprocjenjive štete ne samo HVO-u već i cijelom hrvatskom narodu.

U svijetu se tako stvara dojam, a u muslimanskom pučanstvu čvrsto uvjerenje da je:

- HVO, bez izuzetka, provocirao, prikriveno ili otvoreno napadao muslimanske vojne postrojbe i prostor pod njihovom kontrolom;
- HVO, bez izuzetka vršio kriminalne i zločinačke radnje - od pljačke, ubojstva, rušenja, paljenja, do masakra i genocida nad muslimanskim narodom.

A TO JEDNOSTAVNO NIJE I NE MOŽE BITI TOČNO!!!

U brigadi HVO "Travnička" možemo razumjeti emotivni naboj štovanog zapovjednika Stewarta, nakon onoga što je vidio u Ahmićima (Vitez). U brigadi "Travnička", a sigurni smo u HVO u cjelini, nitko neće opravdavati zločine na hrvatskoj strani no, ne možemo prihvatiti da jedan časnik takvog ugleda izrekne takvu psovku i bespogovornu osudu HVO u cjelini i hrvatskog naroda, a da niti jednom rječju ne osudi: masakre, palež, i etničko čišćenje Zenice i hrvatskih sela oko Zenice (a bilo je to prije Ahmića); sudbinu pretežnog dijela dviju zeničkih brigada HVO, podnaklo. obezglavljenih (teroristički akt nad zapovjednikom Totićem) pa

iznenadno napadnutih i tko zna gdje pogubljenih ili, u najboljem slučaju, zatočenih (a događalo se prije Ahmića); masakre, palež, i etničko čišćenje u Busovači (a bilo je to davno prije Ahmića); masakre i palež u drugim dijelovima Viteza (a dešavali se prije ili istodobno sa Ahmićima); masakre i etničko čišćenje u hrvatskim selima Travičke općine, npr. Miletici od strane mudžahedina (a dešavalo se uporedo ili prije Ahmića) itd. itd.

Ne znamo je li lt.c. STEWART (svjestan posljedica svog javnog istupa pred svijetom) izrekao u lice tog svijeta istu pa čak mnogo blažu psovku koja bi se odnosila na zlodjela muslimanskih formacija. A znamo, a i on zna, imao je argumenata i prilika. Nebrojeno argumenata i prilika - na žalost. Valjalo je to učiniti zbog potrebe objektivnosti, zbog istine i, na kraju, zbog dobrog odgoja i fer odnosa. Inače ovu izjavu i neka druga praktična ponašanja HVO i Hrvati smatraju pristrasnošću "Non plus ultra". To ne mora biti tako, no ljudi se hvataju i za indicije, a one postoje.

V - ODNOSI: BRIGADA HVO "TRAVNIČKA" - MEĐUNARODNI FAKTORI

1. Naša je greška što svoje odnose s UNPROFOR-om i drugim međunarodnim misijama nismo nametljivije forsirali. Cjenili smo nepristojnim zvati i opteređivati za svaku pojedinačnu priliku ili incident. Nismo htjeli remetiti red i plan Zapovjednika UNPROFORA, ECMM i drugih - nekim našim zahtjevima. Dajući na znanje da svim ovim uvaženim organizacijama stojimo na raspolaganju 24 sata - bili smo uvjereni i u ravnopravan tretman HVO i A BiH u svakom prostoru i vremenu.

To često nije bilo tako i tu smo i sami griješili. Čekali smo red i prave prilike, a trebali smo biti inicijativniji i izravniji u našim pritužbama, prijedbama, prijedlozima. Trebali smo i na druge načine kultivirati naše međusobne odnose.

2. Često se događalo da npr. UNPROFOR zajedničke sastanke i teme razgovora dogovara isključivo s A BiH, a onda naše Zapovjedništvo to saznaje od A BiH, što ne smatramo korektnim. Na ovo se u Brigadi reagira s ljutnjom i ljudi vele da se na HVO gleda kao na neobaveznog partnera. Uz to znalo se desiti da se obavijest o mjestu i vremenu sastanka dobije samo pola sata prije - kad se nema vremena za pripremu, kad se mora gurnuti u stranu neki planirani brigadni posao ili se, kao zadnji put (sastanak na Robnoj kući) dogodi da tad nema Zapovjednika, koji također ima utvrđene termine, planove, obaveze.

3. Sugeriramo: bitne sastanke predlagati najmanje 24 sata prije, a rok i teme razgovora utvrđivati izravno sa Zapovjednikom Brigade odnosno njegovim časnikom za vezu, ili uporedo s gospodinom iz A BiH.

Također sugeriramo: svaku protokolarnu posjetu najaviti bar neki sat ranije, tako da delegaciju može primiti Zapovjednik, Dozapovjednik ili pak časnik za vezu, pa da u tom slučaju mogu odgoditi neke druge planirane poslove.

4. Lijepo je i imponira u misijama UN, EC, ili u UNPROFORU imati prijatelje, koji se emotivno vežu za ovaj kraj ili ljude ili ispoljavaju simpatije za ovu ili onu političku opciju. No, ako je to jednostrano - gubi se objektivnost ovih svjetskih misija u vrlo delikatnim odnosima u BiH, a sad evo i u Srednjoj Bosni, posebno u odnosima Muslimana i Hrvata.

Smatramo npr. nesmotrenim organizirati ili prisustvovati prijemima i sl. u privatnom aranžmanu i u privatnim prostorima. Smatramo nesmotrenim često, čak i dnevno praviti posjete samo jednoj (bilo kojoj) strani. Tako se lako gube kriteriji i objektivnost. A ljudi su ovdje (bilo koje nacionalnosti) hipersenzibilni. Vide i osjete sve, a naročito ono što smatraju (s pravom ili ne) pristrasnošću na štetu svog naroda, svoje civilne ili vojne organizacije.

5. Sugeriramo: Vašu cijenjenu gospodu i gospođice prevodilce pokušajte osvježiti najboljim znalcima engleskog jezika ovdje, te, što ne mora biti bez značaja, pokušajte izbalansirati njihov nacionalni sastav sukladno prilikama ovdje.

SAŽETAK PRO MEMORIJAR

1. U Travniku: - Sukobi A BiH i HVO izbjegnuta trajnim popuštanjem HVO i prelaskom preko teških incidenata i napada na HVO,

- Ključni razlog izbjegavanja zadnjeg sukoba je izmještanje postrojbi i Zapovjedništva Brigade HVO iz Travnika.
2. Ključni uzroci za moguće sukobe:
- neprihvatanje V-O.plana od muslimanske strane u praksi,
  - etničko - demografski debalans na štetu Hrvata i borba izbjeglica za život i prostor ovdje. Nužan povratak izbjeglica u svoje domove.
  - koncentracija muslimanske vojne sile u Travniku (četiri brigade). Tri četvrtine su netravničani, a mnoge izbjeglice organizirane kao vojska, što je međunarodnim regulama nedozvoljivo. Nužno izmještanje netravničkih vojnih formacija, a posebno VII muslimanske, te udaljšavanje stranih državljana (muđžahedina iz BiH.
3. Neodgodivo: - da zajedničke komisije pod nadzorom EC i dr. argumentirano i celovito upoznaju domaću i svjetsku javnost o uzrocima i uzročnicima svih dosadašnjih sukoba A BiH i HVO.
4. Ukoliko: UNPROFOR omogućuje novinskim i TV kućama rad na terenu nek to čini podjednako na svakom području sukoba, da se svijetu objektivno prikažu obje strane događanja.
5. Sugeriramo: Zvaničnici svjetskih misija ne bi trebali iznositi osobne, a pogotovu ne izrazito emocionalne, pa i pristrasne ocjene i osude učesnika sukoba.
6. Brigada HVO "Travnička": Sprema na objektivnu analizu drugog reda faktora koji mogu voditi sukobima (kontrolni punktovi, kriminalci, razbojnici) i na iznošenje fakata u javnost.
7. Sugeriramo: - Zajedničke sastanke HVO i A BiH Travnik s međunarodnim misijama dogovarati uporedo s jednom i drugom stranom i najavlјivati najmanje 24 sata unaprijed.
- protokolarne posjete i obilaske najavlјivati bar 2 - 3 sata ranije,
  - izbjegavati privatne aranžmane i forsiranje jedne strane u kontaktima,
  - osvježiti ekipu cjenjenih prevodilaca najboljim znalcima engleskog jezika ovdje, a njihov nacionalni sastav izbalansirati sukladno prilikama ovdje.

Uz štovanje i najbolje želje

IS/HL

DOSTAVLJENO:

1. UNPROFOR, zapovjednik Alister Duncan
2. ECMH, gospodin Thebalt
3. UNMO
4. OZ HVO SB, puk. Tihomir Blaškić
5. HZ HB, dopredsjednik Dario Kordić
6. a/a

ZAPOVJEDNIK

Jozo Leutar

ATTN: GENERAL LARS ERIC WAHLGREN

UNPROFOR COMMANDER IN CHIEF

FOR FORMER YUGOSLAVIA

MAY 20 th 1993.

STOVANI GOSPODINE,

PRIGODOM NAŠEG SUSRETA TIJEKOM KONFERENCIJE U MEDUGORJU 18. SVIBNJA 1993. GODINE, INFORMIRAO SAM VAS GLEDE DOPISA KOMANDE 44. BRDSKE BRIGADE 4. KORPUSA ARMIJE BIH, ŠPANSJOLSKOM BATALJONU UNPROFOR-A. DOPIS DOSTAVLJAMO U PRILOGU U ORIGINALU I PRIJEVODU.

NAKON NEUČINKOVITOG POKUŠAJA UNPROFOR-A DA OMOGUĆI UKOP MRTVIH, EVAKUIRANJE RANJENIH, BOLESNIH I OSTALIH UGROZENIH ŽRTAVA MUSLIMANSKE VOJSKE, TE DA U OKVIRU SVOG MANDATA POMOGNE MIRNOM RAZRJEŠENJU SUKOB, MUSLIMANSKA STRANA ŠALJE ŠPANSJOLSKOM BATALJONU DOPIS O NJEGOVOJ NEUTRALNOSTI I NEPRISTRANOM PONAŠANJU SPRAM CIVILA I VOJNIKA OBJE STRANE.

U TRENUTKU SLANJA PISMA, 9. SVIBNJA 1993. GODINE NITI UNPROFOR-U, NITI UNHCR-U NITI ICRC-U, MUSLIMANSKA VOJSKA NIJE OMOGUĆILA ULAZAK U PODRUČJA OPĆINA JABLANICA I KONJIC 26-TI DAN OD POČETKA AGRESIJE NA HRVATSKA SELA I NAROD. ISTOG DANA, 9. SVIBNJA 1993. GODINE POČINJE NAPAD MUSLIMANSKIH SNAGA NA MOSTAR. VOJNI PROMATRAČI ŠPANSJOLSKOG BATALJUNA POVLACE SE SA KONTROLNIH TOČKI U GRADU, SA SIGURNE UDALJENOSTI, PROMATRAJU TIJEK MUSLIMANSKOG NAPADA I IZVJEŠĆUJU O SUKOBU NA NAČIN KOJI SVJETSKIM POLITIČKIM ČIMBENICIMA I JAVNOSTI NIJE OSTAVIO DRUGAČIJU MOGUĆNOST ZAKLJUČIVANJA OD ONE KOJA JE DATA U IZJAVI PREDSJEDNIKA VIJEĆA SIGURNOSTI OD 11. SVIBNJA 1993. GODINE.

PITAM:

- ZAŠTO UNPROFOR NAPUŠTA MOSTAR JEDAN SAT PRIJE POČETKA MUSLIMANSKOG NAPADA NA GRAD ?

- ZAŠTO SAMO JEDNA STRANA (MUSLIMANSKA) PONAŠANJE UNPROFOR-A SMATRA NEUTRALNIM I NEPRISTRANIM, IAKO U VREMENU OD 13.04. - 09.05. 1993. GODINE UNPROFOR-U UPRAVO TA STRANA SPRIJEČAVA IZVRŠENJA OBVEZA IZ NJEGOVA MANDATA U PODRUČJU KONJICA I JABLANICE, ŠTO TRAJE DO DANAS ?

- ZASTO UNPROFOR TRAZI TAKOVU POTVRDU SAMO OD MUSLIMANSKE STRANE
BAŠ TAJ DAN ?

- ZASTO UNPROFOR NIJE UCINIO DOSTATAN NAPOR DA INFORMIRA SVJETSKU
JAVNOST I VIJECE SIGURNOSTI UN O 26 DANA DUGOJ ZABRANI MUSLIMANSKE
VOJSKE BILO KAKOVOG PRISTOPA PODRUČJU NA KOME JE IZVRŠEN ZLOČIN
NAD HRVATSKIM NARODOM ?

- ZASTO UNPROFOR NE PROSLIJEĐUJE INFORMACIJE HVO-A O ZAPOVJEDIMA
MUSLIMANSKIH SNAGA ZA NAPAD NA MOSTAR SVOJIM VIŠIM KOMANDAMA ?

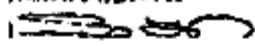
GOSPODINE GENERALE, MOLIM VAS DA OZBILJNO PROMOTRITE NAPRIJED
NAVEDENO, TE ODOVORITE I PODUZMETE SVE POTREBNO PORADI OSIGURANJA
DOISTA PUNE NEUTRALNOSTI I NEPRISTRANOSTI UNPROFOR-A.

TAKODER VAS IZVJEŠĆUJEM DA SU 20. SVIBNJA 1993. GODINE DO DESET
SATI PUSTENI I POSLJEDNI RATNI ZAROBLJENICI MUSLIMANSKE VOJSKE, A
PO DOGOVORU SA SASTANKA U MEBUĐORJU OD 19. SVIBNJA 1993. GODINE
UNILATERALNO . SVA DRUGA ZAŠTIĆENA LICA PUSTENA SU 19. SVIBNJA
1993. GODINE.

MOLIM DA UČINITE SVÉ DA I MUSLIMANSKA STRANA POSTUPI NA ISTI
NAČIN, JER JE TO DANAS ODBILA. SVI NAŠI NAPORI U SMISLU USPOSTAVE
MIRA BIT ĆE UZALUDNI UKOLIKO MUSLIMANSKA STRANA NE ISPOŠTUJE SVOJE
PREUZETE OBVEZE. UNPROFOR ĆE MOĆI BITI SMATRAN NEPRISTRANIM TEK
KADA NA ISTI NAČIN ONOGUĆI OSLOBADANJE SVIH HRVATSKIH ZATOČENIKA
IZ MUSLIMANSKOG ZATOČENIŠTVA, TE DA SE U ISTOJ MJERI ANGAŽIRA I
IZVRŠI SVOJU ZADACU.

IZRAŽAVAJUĆI NAJDUBIJE ŠTOVANJE

PREDSJEDNIK

MATE mr. BOBAN

C/C

GEN. PHILLIPE MORILLON
UNPROFOR B-H COMMANDER

Ured Predsjednika

Broj: Sl/93 Mostar, 31. svibnja 1993.

Lord David Owen and Mr T. Stoltenberg
Supredsjedatelji Konferencije za Bivšu Jugoslaviju

Predmet: Sastanak u Sarajevo, Petak 4. lipnja 1993

U povodu Vašeg poziva na sastanak u Sarajevo zakazan za 4. lipnja 1993., koji ste mi uputili fax-porukom od 29. svibnja 1993. izviješćujem slijedeće:

1. U Vašem pismu nije precizno naznačeno o kakvu sastanku se radi i tko bi na njemu trebao sudjelovati.

2. Neki novi sastanak s gospodinom Izetbegovićem bi ovoga trenutka bio suvišan i značio bi nastavak prakse izbjegavanja provođenja u djelo dogovorenog. Takav sastanak ne želimo ni u Sarajevu, niti bilo gdje drugdje. Vrijeme je za početak realiziranja obveza iz dosadašnjeg sporazuma, koje smo mi Hrvati izvršili.

3. Ukoliko se radi o sastanku Koordinacijskog tijela, naši članovi Koordinacijskog tijela bi takav sastanak prihvatili. Dakako, pod uvjetom da Koordinacijsko tijelo vrši funkcije suglasno Zajedničkoj izjavi od 25. travnja iz Zagreba i konkretizacije te Izjave iz Medjugorja, odnosno da ono vrši funkciju Privremenog Predsjedništva R BiH. To istovremeno znači da su odluke Koordinacijskog tijela konačne, a da tri mjesta predviđena za srpske zastupnike ostaju slobodna do daljnjega. Mi predlažemo da pozovete Srbe u ovo tijelo odmah. Sve ovo je vidljivo iz Zajedničke izjave članova. Također, smatramo da je gospodin Izetbegović na sastanku u Medjugorju izabran za predsjednika Koordinacijskog tijela i da mu mandat teče od 18. svibnja 1993. godine.

4. Pitanje imenovanja predsjednika Vlade R BiH riješeno je isto tako još u Medjugorju. Za predsjednika Privremene srpske vlade imenovan je dr. Jadranko Prlić, a na njegov prijedlog nakon konzultacija koje su u tijeku Koordinacijsko tijelo će konsenzusom imenovati ostale članove Vlade suglasno zahtjevu da ona bude izbalansirana i prema rasporedu resora predviđenim za prijelazno razdoblje.

5. Obzirom da gospodin Izetbegović osporava ovakve kvalifikative, mišljenja sam da morate precizno naznačiti o čemu se radi.

6. Iz Kancelarije supredsjedatelja ICFY dobili smo Bilješku sa sastanka u Medjugorju 18. svibnja koja sadrži jednu bitnu nepreciznost. U odrednici v. stoji: "Članovi Koordinacijskog tijela premda nemaju ustavna ovlaštenja za tvorbu privremenog Predsjedništva". Ovo bi mogao biti izvor navedenih nesporazuma, pa mislimo da odrednicu treba preformulirati.

7. U Zahtjevu za formiranje radne grupe pravnika za pripremu sastanka Koordinacijskog tijela, poslanom iz Kancelarije supredsjedatelja ICFY 27. svibnja, a potpisanom od Paula Szalza u točki 2. stoji: "Zadaća radne grupe pravnika će biti formuliranje nacрта slijedećih dokumenata za razmatranje Koordinacijskom tijelu na idućem sastanku, čiji će nacrti kasnije biti podneseni na odobrenje Predsjedništvu za usvajanje kao odgovarajući pravni dokumenti usvojeni odlukama sa sastanka u Medjugorju".

Smislimo da Predsjedništvo R BiH više ne egzistira, jer je to objavljeno Zajedničkom izjavom od 25. travnja u Zagrebu, kada je Predsjedništvo suspendirano do donošenja novog Ustava R BiH ili raskida sporazuma iz Zajedničke izjave.

Također u istoj točki stoji da treba donijeti Statut Vojnog vijeća, što ne odgovara karakteru Vojnog vijeća kao radnog organa Koordinacijskog tijela.

Na kraju, u istoj točki predviđeni su Statuti provincija, a njihovo ustanovljavanje je potrebno vršiti ustavima provincija.

Ovo stajališta sam usaglasio s članovima Koordinacijskog tijela gđ. Milom Akmađićem i Franjom Borasom.

S poštovanim i poštovanjem,

PREDSJEDNIK:

mr Mate Boban

ZAPISNIK SA SJEDNICE PREDSDJEDNIŠTVA R BiH ODRŽANE U ŽENEVI 16.06. 1993. GODINE.

Na sjednici Predsjedništva učestvovali su: predsjednik Predsjedništva A. Izetbegović, članovi Predsjedništva F. Abdić, M. Akmadžić, F. Boras, E. Ganić, M. Lasić, M. Lazović, T. Ljujić-Mijatović i M. Pejanović, H. Silajdžić, ministar inostranih poslova i K. Trnka pravni savjetnik Delegacije na Konferenciji o bivšoj Jugoslaviji. Sastanku nije prisustvovao član Predsjedništva R. Delić, komandant Glavnog štaba Armije R BiH.

Tačka 1.

Predsjednik Predsjedništva je obavijestio da su se istog dana, 16.06.1993. godine u Ženevi, na poziv i pod predsjedavanjem kopredsjedavajućih Mirovne konferencije o bivšoj Jugoslaviji Lorda Owena i Torvalda Stotenberga sastali F. Tuđman, S. Milošević, M. Bulatović i A. Izetbegović. Na sastanku su razmatrana pitanja rješavanja krize na prostoru bivše Jugoslavije, a posebno zaustavljanja rata i iznalaženja političkih rješenja za Bosnu i Hercegovinu. Predsjednik Milošević je tom prilikom iznio prijedlog da se BiH organizuje kao konfederacija tri nacionalne države. Predsjednik Tuđman je iznio prijedlog da se BiH podijeli na tri provincije ili federalne jedinice triju konstitutivnih naroda. Detaljnije obrazloženje ovih prijedloga nije dato. Najavljeno je da će to biti učinjeno u vidu prijedloga za modifikaciju Vens-Owen-ovog plana koji bi uskoro trebao da bude ponuđen. Obavještavajući o toku ovih razgovora, predsjednik Izetbegović je istakao da je on uložio protest zbog nastavka napada na Goražde i rekao da ne može učestvovati u razgovorima dok se ne zaustavi agresija na BiH. Zbog toga je napustio sastanak.

Predsjedništvo je, nakon kraće rasprave, prihvatilo informaciju o održanim razgovorima.

Tačka 2.

Radi pristupanja implementaciji Vens-Owen-ovog plana, u mjeri u kojoj je to moguće, kopredsjedavajući Mirovne konferencije o bivšoj Jugoslaviji predložili su nacрте šest uređaba sa zakonskom snagom i to: 1. o uspostavljanju Koordinacionog tijela, 2. o uspostavljanju provincija i njihovih organa vlasti, 3. o Sudu za ljudska prava, 4. o

---

ombudsmenima, 5. o međunarodnim instrumentima za zaštitu ljudskih prava i 6. o saradnji sa međunarodnim posmatračima za ljudska prava. O nacrtima ovih dokumenata vođena je rasprava na prethodnoj sjednici Predsjedništva, održanoj u Ženevi 13.06.1993. godine, kao i na konsultativnom sastanku sa članovima Predsjedništva, održanom 15.06.1993. godine. Nakon ovih sastanaka, kopredsjedavajući su predložili u nekoliko izmjenjene nacрте ovih akata.

Ističući da govori u ime članova Predsjedništva Hrvata, M. Akmadžić je rekao da oni smatraju da Vens-Owen-ov plan nije propao i da što prije treba pristupiti njegovom provođenju u mjeri u kojoj je to moguće. Zato smatra da sve predložene dokumente treba usvojiti u paketu i u tekstu kako su predloženi. Predložio je da se izvrše promjene samo u Uredbi o Koordinacionom tijelu. U uredbi treba da se navede da ovo tijelo ima devet članova, a ne šest odnosno devet, kako stoji u nacrtu. Smatra takođe, da u Uredbi ne treba navoditi imena članova Koordinacionog tijela, jer je pravo svakog naroda da odredi ko će to biti, a da svaka strana, u konsultacijama sa kopredsjedavajućim utvrdi svoje prijedloge. Njihovo imenovanje ne treba da bude "s vremena na vrijeme", kako stoji u nacrtu, nego za cijeli mandat Koordinacionog tijela. Ovo tijelo treba u početku da sazivaju i da njegovim sjednicama predsjedavaju kopredsjedavajući Konferencije.

Akmadžić smatra da Koordinaciono tijelo treba da imenuje mandatora za sastav prelazne Vlade R BiH. Traži da prestanu postojati okruzi koji su ustanovljeni odlukom Predsjedništva, a da će sadašnje funkcije HZ Herceg-Bosne prestati konstituisanjem provincija.

H. Silajdžić je istakao da nema smisla raspravljati o predloženim uredbama ukoliko se napušta Vens-Owen-ov plan. Ovi se dokumenti ne mogu raspravljati i usvajati sa pozicija Vens-Owen-ovog mirovnog procesa, za koji ne znamo ni šta tačno znači.

A. Izetbegović je istakao da je teško objasniti a i prihvatiti da ona strana koja ne priznaje BiH i koja nije potpisala plan uđe u najviši organe te države. Neprihvatljivo je da Koordinaciono tijelo ima karakter državnog organa i da može donositi obavezujuće odluke. Takođe je naprihvatljivo da druge dvije strane nemaju uticaja u pogledu

određivanja ličnosti koje bi sačinjavale to tijelo. O tome bi, prema nacrtu Uredbe, kopredsjedavajući ostvarili samo konsultacije i ne bi im bila neophodna suglasnost svih strana.

Zaključujući raspravu o nacrtima uređaba, Predsjedništvo je odlučilo:

- da se odloži odlučivanje o nacrtima uređaba,
- da se okvir Predsjedništva i sa kopredsjedavajućim Konferencije nastavi usaglašavanje o ponuđenim aktima,
- da Predsjedništvo potvrđuje svoju privrženost Vens-Owen-ovom planu i spremnost za njegovu implementaciju, kao i otvorenost za dalje razgovore.

Zapisnik pripremio
K. Trnka

Predsjednik
Predsjedništva R BiH

Alija Izetbegović

BOSNA I HERCEGOVINA
HRVATSKA ZAJEDNICA HERCEG BOSNA
GLAVNI SANITETSKI STOŽER
ODJEL ZA INFORMIRANJE I ISTRAŽIVANJE
Broj: 02-5/A-CP/93
Mostar, 26.06.93.

HELSINKI WATCH
n/r gdj. Ivana Nizich

STRADAVANJE HRVATA NA PODRUČJU OPCINE ZENICA

OSNOVNI PODACI

Prema popisu stanovništva iz 1991 godine na području Zenice živjelo je ukupno 145 577 stanovnika. Hrvata je bilo 22 651 (15,6 %), Muslimana 80 377 (55,2 %), Srba 22 592 (15,5 %), Jugoslavena 15 651 (10,8 %) i ostalih 4 306 (2,9 %). Prilazimo kartu nacionalne strukture općine Zenica po naseljima, udjene prema popisu iz 1981 godine, te odgovarajući ispis stanovništva.

KRONOLOGIJA DOGAĐANJA

Na području općine Zenica nije bilo većih sukoba sa Srbima. Zbog toga je Zenica, kao relativno sigurna zona postala stjecište muslimanskih izbjeglica iz Sarajeva, Istočne Bosne, Kotor Varosi, Banja Luke, Jajca i ostalih dijelova " Bosanske Krajine".

Istovremeno u Zenici djeluje jaka fundamentalistička struja HDA koja uvidjevši da se ne može boriti protiv Srba jer su prejaki, uzimajući općina Srednje Bosne koje su pretežno naseljene Hrvatima (Travnik, Novi Travnik, Vitez, Busovaca, Kiseljak, Kresevo, Dobrinica, Gornji Vakuf, Bugojno, Prozor, Kakanj, Vareš) i protjerivanjem Hrvata iz njih, kao i protjerivanjem Hrvata iz onih općina u kojima ih ima u značajnijem broju (Konjic, Jablanica, Zenica, Zepce, Maglaj, Zavidovići, Tuzla, Zivinice, Banovci), oni pokušavaju stvoriti prostor na kojem bi živjeli Muslimani, odnosno gdje bi mogli stvoriti muslimansku državu.

SIJEČANJ-VELJACA 1993 godine

1. siječnju 1993 godine muslimanske snage su pokušale ovladati prometnicom Zenica-Vitez-Busovaca i na taj način presjeci komunikaciju između Viteza i Busovace. Tom prilikom su popalile hrvatske kuće u selima Lasva i Dusina i učinile pokolj nad Hrvatima.

04.01.93. u Zenici od strane pripadnika A BiH ubijen civil Dario Jurisic.

27.02.93. na punktu Vjetrenica oduzeta je roba od konvoja "Caritasa".

UZUJAK 1993 godine

09.03.93. u Zenici u mjestu Visnjice pet pripadnika

A BiH upali su u kucu Milka Kriste, maltretirali su ga, a zatim pretukli i opljackali.

22.03.93. na svim punktovima pripadnici A BiH skidali su registarske tablice sa vozila sa oznakom HZ HB.

25.03.93. maltretiran je fra Stipan Radic, zupnik Crkve Sv. Marije u Zenici.

26.03.93. pripadnici A BiH pucali su po osnovnoj skoli u Cajdrasu, i tom prilikom je pricinjena znatna materijalna steta.

28.03.93. od strane pripadnika A BiH ubijena su 2 pripadnika vojne policije HVO.

TRAVANJ 1993 g dñine

Sredinom travnja pocinje velika sinhronizirana ofenziva muslimanskih snage na hrvatska naselja Srednje Bosne i Konjica i Jablanice.

15.04.93. u Zenici je izvršena otmica zapovjednika HVO Zenica, Zivka Totica. Tom prilikom su ubijena njegova 4 pratioca, jedan civil, slucajni prolaznik.

16.04.93. iz sela Poculice, Nadici i Krcevine (hrvatska sela koja pripadaju opcinu Vitez, a nalaze se na granici prema opcinu Zenici, na prometnici Zenica-Vitez-Busovaca), muslimanske snage odvođe hrvatske obitelji, maltretiraju žene i djecu i odvođe ih u nepoznatom pravcu.

Istovremeno iz pravca Visokoga, Kaknja i Zenice prema Zagorapadu, gdje se nalaze Hrvati nadiru žake muslimanske snage.

17.04.93. napadnuta su hrvatska sela Cajdras i Podbrezje u Gornjoj Zenici pale se i ruse hrvatske kuće, a Hrvate hapse i odvođe. Po ulicama Zenice isasli su tenkovi A BiH.

U selima Kuber i Putis (selo na granici opcinu Zenica i Busovaca) maskirano je 60 civila Hrvata.

18.04.93. ujutro počeo je opći napad na sjedište brigade HVO Zenica "Jure Francetić", a nad hrvatskim pučanstvom masakr. Zenica je potpuno blokirana od strane A BiH.

19.04.93. muslimanske snage i mudzahedini streljaju zarobljene Hrvate, vojnike i civile ispred Crkve u Cajdrasu.

Zarobljeno je 426 pripadnika HVO i odvedeno KPD, kaznenu skolu i rudnik. Ove logore drže mudzahedini, koji nepatama tuku ljude i tjeraju ih da viku "Alahu uegber". Medju zarobljenicima se nalaze i starci, ali ni oni nisu postedjeni maltretiranja.

Veliki broj pripadnika HVO se morao predati jer su muslimanske snage tjerale žene i djecu ispred sebe, koristeći ih za štiti i na taj nacin primorale vojnike da se predaju.

Muslimanske snage nisu dozvoljavale sanitetskim vozilima da ranjene Hrvate prevoze u zenicku bolnicu.

23.04.93. prema prikupljenim podacima u ovim sukobima u Zenici je ubijeno 113 Hrvata (vojnika i civila).

Ovaj broj nije konacan, jer u mnoga naselja muslimanske snage ne daju pristup cak ni medjunarodnim organizacijama.

Prema izvjescu Komisije MKCK potpuno su iseljeni Hrvati iz sela Janjac, Dobriljeno, Stranjani. U selu Zeljanu spaljeno je 25 kuća, a nadjena su tijela 12 mrtvih Hrvata.

Samo u KPD Zenica zatoceno je 506 Hrvata. Tuku ih i maltretiraju.

25.04.93. u 14:00 sati, ubijena je gdj-a Danica Gaso, mljaka clanice sahovske reprezentacije, u svom stanu.

Iz zenicke bolnice je izbacena Elizabeta Strbac. Zbog nepaznje liječnika umro joj je tek rodjeno dijete.

Na kontrolnom punktu Poculica uhiceni su civili: Ivo Siric, Florijan Siric, Antun Siric, Vinko Maric i casna sestra Rava Maric. Opljackani su, oduzeto im je vozilo, nakon toga su pretukli (nisu postedili ni casnu sestru), a nakon toga

su ih pustili.

Prema dosada prikupljenim podacima na području općine Zenica još uvijek živi oko 18 000 Hrvata, praktično zatocnika bez prava slobodnog kretanja. Svi izlazi iz Zenice su blokirani od strane A BiH.

LOGORI

Najveći broj zatocnika se nalazi u Kazneno popravnom domu u Zenici, Glazbenoj skoli, a oko 450 zatocnika radi u Rudniku u Zenici, kao robovi.

MASAKRI

Najveće zločine nad civilnim hrvatskim pučanstvom i zarobljeni vojnicima Hrvatima, učinile su muslimanske snage i mudzahedini u slijedecim naseljima: Dusina, Lasva, Kuber, Putis, Cajdras, Podbrezje, Dobriljeno, Stranjani.

Preživjeli svjedoci nalaze se u Srednjoj Bosni i mi ne možemo stupiti u kontakt s njima.

SPALJENA SELA

Prema nama dostupnim podacima djelomično ili potpuno su spaljena slijedeca hrvatska sela: Janjac, Podbrezje, Cajdras, Ladjice, Miklici, Raspotocje, Miklici, Vjetrenica, Dobriljeno, Visnjica. Nije nam poznata sudbina ostalih hrvatskih sela.

Popaljene su hrvatske obiteljske kuće u kojima su muslimani činili većinu, a Hrvati manjinu: Stranjani, Kozarci, Lasva, Dusina, G. Visnjica.

U prilogu etničko-topografska karta općine Zenica sa označenim mjestima masakra, uništenih sela i logora, prema podacima prikupljenim u Odjelu za informiranje i istraživanje Glavnoga Sanitetskoga stozera.

voditelj odjela
dr. Marija Brajko Brncić

MAGNETOFONSKI SNIMAK

I Z J A V A
PREDSJEDNIKA PREDSJEDNIŠTVA RBiH
OD 14.11.1993.GODINE

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Sam početak nije snimljen.

Ona ne može ovakva više biti. Ovakva može, ali ne može onakva kakva je ...Srpsko-hrvatsko-muslimanska Bosna kao neka zajednička država, sa zajedničkim vladama, sa zajedničkim Predsjedništvom u kojima bi oni delegirali četnike, ovi ustaše, unutra u tu Vladu koju smo mi pokušavali, radi legaliteta nekog da održavamo, nije moguće. Molim vas, to je moje uvjerenje nakon svih nevolja koje smo s njima preživjeli. Ovo je samo jedan detalj. Pazite, mi sastavljamo Vladu onda kažu -evo ministar finansija taj i taj, velik je Bosanac itd.itd. Onda on dodje i sad opstrukcija za opstrukcijom. Pelivan, onda guverner banke Andrijić. Naime, država u kojoj nema lojalnosti jednog velikog, ogromnog broja ljudi ne može postojati, ne može da funkcioniра. Nije samo u pitanju lojalnost, u pitanju je da jedan čitav niz ljudi je nasrnuo na tu državu. Oni koji trebaju da je brane otišli su u planine i počeli da pucaju, da ruše. I dalje se insistira na tome da je to moguće. Ja vam kažem da to nije moguće. Moguća je jedna nova Bosna i Hercegovina, jednog dana, drugačija. Ali, sa njima nije moguće. Ja sam godinu i po dana, u mirnom vremenu, godinu i po dana u ratu, moje iskustvo, mislim i vaše iskustvo, morate da budete pred sobom iskreni, takva država nije moguća. Evo, da iskoristim priliku da vam kažem kako mislim da je moguća. Ne misli da treba da se odrekemo BiH, ne đaj Bože. Kad smo platili tolike žrtve, kad smo podnijeli tolike patnje, mi treba da nastavimo da se izborimo konačno da imamo BiH kao državu, imamo pravo na nju. Platili smo vrlo visoku cijenu. Mislim da treba da tu borbu vodimo u dvije

etape. U prvoj etapi trebamo vojno da osiguramo oslobodjenje krajeva u kojima se nalazi, u kojima živi većinski muslimanski narod. Zato što je to narod koji je podnio najviše, na koncu konaca, najviše je zainteresovan za tu BiH. Koji je sasvim sigurno lojalan, jer druge domovine nema i koji je teret rata za tu BiH platio najvišom cijenom.

Drugi dio borbe za BiH, radi integracije BiH trebao bi da se vodi, po mom mišljenju, političkim sredstvima. Nisam siguran da ćemo moći vojnim sredstvima da osvajamo Drvar, Banjaluku, Trebinje itd. Nisam siguran. Možda ćemo moći. Čak sam siguran da bi mogli, da bi imali oružje. Ali ako ostanu iste međunarodne prilike, bolje rečeno neprilike kakve su sada, najvjerovatnije ćemo morati ovaj drugi dio voditi na jedan način uzimajući u obzir jedan faktor koji se zove vrijeme na onaj način kako je to, recimo, Zapadna Njemačka se izborila za cjelinu Njemačke. Ne vojnim putem, nego nadmoćnošću modela političkog koji je tamo vladao. Mi imamo sada, kad pogledamo Bosnu, imamo tzv. svjetle epohe i mračne. To su ove koje su u mraku, koje su pod fašizmom. Jednim ili drugim, sasvim svejedno, srpskim ili hrvatskim fašizmom. Imamo ovdje ovo što kontroliše naša Armija i naša Vlada, taj dio u kojima ...ne baš sa punim rezultatom, ali izvjesnim rezultatom da održimo neki stepen demokratije, civilizacije, neki stepen ljudskih sloboda, koji, naravno, podliježe istim ograničenjima zbog rata objektivnim, ali u kojima se uporno pokušava da je moguće graditi jedan civilizovan život. U Varešu, uprkos tome što su oni istjerali to stanovništvo, ne mi nego oni, oni su ga istjerali. Reći ću vam zašto. Tamo se nalazi 1000 Hrvata. Jedan broj Hrvata se vraća tamo. Nikome neće faliti dlaka s glave. Mi ne bismo bili ono što smo, ne bi bili ta vlast kako se nazivamo nekom demokratskom vlašću ako bi mi progonili te ljude. Mi ćemo pokušati da na

oslobodjenom dijelu BiH nikada se ne odričući i ne zaboravljajući onaj ostali dio, mi ćemo pokušati da organizujemo jednu vlast koja je dostojna i koja će poštovati neke minimalne, osnovne elementarne standarde civilizacije, civilizovanog načina življenja. A to znači, prevedeno na politički jezik, da imamo Bosnu i Hercegovinu u kojoj neće niko biti progonjen zbog svoje vjere, zbog svoje nacije i zbog svog političkog opredjeljenja. Zbog te tri stvari neće biti niko progonjen. To bi mogla da bude konstanta toga. Sve drugo će se možda tu i tamo mijenjati i biti nešto drugačije definirano, ali mislim da će to ostati i mislim da će to, udruženo sa principom slobodnog tržišta i onoga što to može da dadne, jer mi držimo najindustrijskiji dio i najrazvijeniji dio BiH, može da pobijedi ovaj mrak u kome žive danas dijelovi Bosne. To je otprilike jedan povod da vam kažem da onako ne može da se živi. Jer onakvu BiH ponovo, jer šta znači danas muslimansko-srpsko-hrvatska BiH ili Bosna tri konstitutivna naroda, pa onda naravno nismo mi ti koji ćemo odredjivati koji će biti Srbi unutra, nego su to oni koji će odredjivati. A oni će odrediti četnike. Drugi će odrediti ustaše. I kako vi možete imati jednu demokratsku Vladu plus sa ustašama i četnicima koji će onda bilo izravno rušiti tu državu, bilo opstruirati na svakom koraku. Bušiti rupe gdje god mogu tamo. A vi onda, mučite se i sipate u tu bačvu koja je šuplja na sto mjesta. I nikada nećete moći da stvorite jedan koliki-toliki stepen normalnog življenja tamo, biti neki standard jer će to stalno biti kradeno, opstruirano, itd. Mislim da moramo, ono što je rekao jedan naš dobar novinar, moramo nažalost spaliti neke drage iluzije. Ako to ne uradimo, bojim se da ćemo dalje plaćati skupu cijenu. Od nekih iluzija se moramo, ne znam kako dragih, konačno pogledati realnostima u oči i mislim da nismo nikome ništa dužni. Svi su nama dužni. Nikome mi ništa nismo dužni.

Mi ćemo radi naših vlastitih principa nastojati da na tom dijelu BiH, na kome će vladati b-h vlast, b-h Armija, osnujemo jedan sistem u kome će vladati principi demokratije, ljudskih sloboda i ono što sam rekao, više negativno određeno u kome niko neće biti proganjen zbog toga što pripada nekoj vjeri i naciji. Pokušajmo da uradimo to. Mislim da je to nešto što je nadohvat ruke, što je reno, što je moguće. Ako to sad kombinujemo sa jednom činjenicom da mi u BiH ćemo na tom teritoriju, taj teritorij-ugao poklapa se sa ipak najrazvijenijim dijelom BiH duž doline Bosne, duž doline Nerve, onda, vjerovatno i sa činjenicom da ćemo vjerovatno mi biti oni kojima će svijet pomoći da se podigne iz ove nevolje i ovog pabela. Pomoćiće nam to je sigurno i od Istoka i od Zapada. Oni to i planiraju. Zapad zato što ima tešku grižnju savjesti za ovo što nam nije dao vojnu pomoć, stoji nam je spriječio samoodbranu. Oni spremaju neke programe rekonstrukcije BiH i vjerovatno će učiniti daće nam one pokretne impulse, daće nam kapitala nešto da se digno iz ove nevolje ovdje. A mislim da će i muslimanski svijet pomoći. On nije mogao vojno pomoći. Postoji dobra volja da nam se pomogne Odnosi snaga i sile koje ovdje vladaju itd. čine da muslimanski svijet ne može bitno pomoći sada, ali je sasvim sigurno da će on i jedan vrlo važan faktor buduće rekonstrukcije BiH. Uzimajući u obzir sve te činjenice, mislim da možemo, naravno pod uvjetom da preživimo ovih narednih teških pola godine koji nas čekaju, koje pred sobom da iz te nevolje izadjemo, ja mislim da mi imamo razlog da s nadom gledamo u budućnost.

K:

O agresiji na Bosnu i Hercegovinu sa druge strane i kratkovidosti hrvatske politike kojoj sada prijete bosanski recept sa krajinama, predsjednik Izetbegović je posvetio prilično vremena. Najavio je naše recipročno gledanje autonomaških procesa na hrvatskom tlu.

6.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Možda je ovo prilika da vam iznesem što smo naše ponašanje prema Hrvatskoj, to je ponekad bilo kod nekih ljudi nerazumijevanje, šta više idu u taj Zagreb, što ih više ne proglašavaju agresorom, što ne kažu da su i oni tu prisutni, itd. Mi smo htjeli da izbjegnemo jednostavno ono što bi svaki pametan čovjek u ovakvim prilikama uradio, da izbjegnemo ...fronta. Smatrali smo da, ako imalo politika pameti ima, svaka politika u svakom ratu do sada nastojala je da nema dva fronta, dosta joj je jedan. Kud će gore od jednog fronta kakav smo već imali. Nametali su nam stalno drugi front i kuhano je to u Beogradu gore i ko god nam je to skuhao taj drugi front treba mu reći: alal vam vjera, naravno radeći za sebe. Odradio je za sebe ogroman posao. Sad se gore smiju kad se mi tućemo u Fojnici, oni trljaju ruke i naravno, oni su to i zakuhali. Vrlo pametno, moram da im odam priznanje. Nisu bolju stvar mogli uraditi za sebe nego da nas uvuku u rat sa Hrvatima. Ovamo krvarimo na žepču, ali odradili su taj posao. Mi smo naravno, koliko god su nas oni gurali u taj rat, mi smo nastojali da ne uletimo u taj rat jer smo znali šta to znači. To znači ima dva fronta, to znači zatvoriti životnu komunikaciju Split-Sarajevo, Split-Zenica, da nema nafte, da nemaš hrane, sve to s čime smo sad suočeni. Znali smo za tu situaciju i an svaki način smo pokušali da ne uletimo u tu zamku. Onda smo pregovarali, potpisivali da izbjegnemo ako je ikako moguće. No, nije se dalo izbjeći, jer je i Hrvatska radila na svoju vlastitu štetu, što ponekad čovjek ne može da pretpostavlja. Ako hodite cestom pa neko naleti na vašu stranu, nije to vaša krivica. Otkud smo mi znali da će vozač hrvatski poletiti na našu stranu i sudariti se. Otkud smo znali? On ide na lijevu stranu i oni su prešli na lijevu stranu. To naravno nije mogao čovjek da

predvidja, jer imaju toliko pameti da vide da je to apsolutno protiv njih. Mi smo znali da oni tada gube rat u Bosni, mi ćemo njih slomiti u Bosni, ali otežavamo situaciju. Jednostavno ne možemo da se borimo protiv ovih drugih, protiv onih koji su nas prvi napali, uostalom. Oni su sa svojom situacijom napravili nesreću hrvatskom narodu, oni gore u Krajini ne popuštaju kao što su to oni predviđjali, kao što su to neki glupi ljudi u Zagrebu predviđjali da će, žrtvujući ovdje nas u Bosni, da će gore ovi reći u Krajini, eto, mi se odričemo te republike. Naprotiv, još glasnije ponavljaju, kažu - mi hoćemo u Krajini republiku. I šta im bude na kraju krajeva, mi ćemo jednog dana vjerovatno i na prvom sastanku gore međunarodnom kazati - imaju pravo gore na republiku kao što su oni nama rekli da imaju pravo. I to ćemo reći. Jer su nam napravili svu ovu nevolju koju nam i sada ovdje čine.

X:

O neiskrenosti hrvatske strane, najbolje govori posljednji napad na Fojnicu, dok se u Sarajevu nalazio Mate Granić, dok se Zagreb ne odrekne Bobana ne može se govoriti o njihovoj dobroj volji, kaže predsjednik Izetbegović.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Četnici su im dali još nekoliko tenkova za pare ili besplatno to ne znam, ali dali su im tenkove kojim pokušavaju razarati gore grad jedan. Mi smo, naravno, preuzeli neke protumjere. Mislim da ćemo mi sanirati tu situaciju, ali, vidite u kakvu situaciju smo došli i jednu zamku koju smo vidjeli da nam namještaju ovi gore iz Beograda ili ko bi ga znao. Kad jednog dana stvore archive možda će se znati sve šta se tu radilo. Ali najpametnije što su mogli četnici da povuku, najpametniju stvar, najinteligentniju stvar, to je ovaj sukob između nas i Hrvata. Mi i Hrvati

odradjujemo sad za njih posao. Mi nevoljko, a Hrvati svojom vlastitom odlukom. Mi nismo to htjeli. Mi smo eskivirali koliko god smo mogli. Pa i dalje pokušavamo. Vidite, juče se Silajdžić sastao sa ovim Granićem, pokušavamo ako možemo da nadjemo nekakav izlaz. naravno, oni bi sada htjeli, sad je Granić došao u Sarajevo. Dugo vremena nisu htjeli da dodju. Sad je došao. Ne vjerujem da ima od toga hajra jer mi smo rekli za nas je odlazak Bobana mjerilo vaše dobre volje. Dok god je on tu, volje dobre nema za nas. Prema tome, to je za nas neki lakmus da puno ne kompliciramo, vidimo Boban tamo isto kao što bi ovaj hemičar, čiriba gleda je li kiselo ili ne. Tako je li dole se nešto popravljja. Boban dok je dole, mi smo njima poodavno rekli, mi ne vidimo nikakvog znaka dobre volje. Na taj način pokazali bi da imaju dobru volju da poprave situaciju, ali neće. Njega i još nekoliko zločinaca koji su dole potpuno svjesno uletili. Uradili su nam gore stvari nego četnici, moram vam reći. Ima ovdje gore elemenata... i svega toga, ali dole je potpuno smišljeno i napravljeno etničko čišćenje u Mostaru. Napravljen je plan kako će se to odraditi. Dole je Boban skontao što bi on Hrvate imao rasute od Neuma do Save, pa ga ovi gore u Centrlanoj Bosni i ovi gore u Posavini ništa ne slušaju kad on može njih potjerati u tor, uzme motku pa ih sve dole tjera prema Hercegovini. I to je uradio u Bugojnu ranije i sad u Varešu vrlo jasno. Tačno se znalo za Ahmiće. To je planirana jedna akcija. Ne Ahmiće nego Stupni Do. Onda su zavikali - evo idu Bosanci i kolju sve pred sobom. Uzimajte stvari, imate sat vremena, inače narod jadni, naš ipak bosanski narod, meni je žao da je uletio u tu stvar, ali šta ćeš, narod ne zna. Želja je da se stvori dole, dole su prvo ispraznili muslimanske kuže u Stocu i Mostaru i Počitelj su potpuno ispraznili, neka znate, do zadnjeg. Sad tu treba da se useli, prema Bobanovom planu, hrvatsko stanovništvo. Znae da

su džamiju staru od 400-500 godina srušili. TGo je, dakle, jedan zločin sa predumišljajem što kažu, mada ni onaj nije bez predumišljaja. Ali ovo je baš onako hladni zločin, hladno ubistvo.

X:

Predsjednik je zatim objasnio neke dileme i nedoumice oko budućeg koncepta BiH u smislu hoće li se sutra u novoustanovljenoj bosanskoj i građanskoj Republici ponovo javiti srpsko-hrvatski apetiti.

ALIJA IEZTBEGOVIĆ:

Moramo ovdje graditi jednu civilizovanu državu ili nemamo šansi. Dakle, ne čisto muslimansku državu ovdje napraviti. Mi to ne bi trebali da uradimo, mada će ona, kako se to kaže via fakti biti to, jednostavno, drukčije ne može. To će biti ipak država u kojoj će biti 80% Muslimana i biće onoliko muslimanska ili bošnjačka, kako hoćete, koliko je Francuska Francuska uprkos što tamo ima, isto tako, Arapa 3 miliona, itd. ali to je francuska država i tu je Francuz predsjednik Vlade i predsjednik Republike i svi su ministri Francuzi i drukčije mu ne može da bude. Prema tome, mislim da ta činjenica, da će njih biti još po 10 procenata jednih i drugih unutra, ne mijenja na stvari da narod koji je izborio tu državu ima sva prava koja, ne birajući, poštujući pravo onih njih kao manjina.

X:

Bosanski narod će polaziti od vlastitih interesa, što znači da ne treba isključiti ni drugačiju konstalaciju odnosa u ovom ratu, a predloženi koridor Bar-Sarajevo je prva potvrda toga.

ALIJA IZETBEGOVIĆ:

Ovi sad smatraju mi ne možemo s njom. Možemo. Nećemo dozvoliti da budemo blokirani. Mene pitaju hoćete li se saglasiti sa koridorom Bar-Sarajevo. Zašto ne. Ako ide Split-Sarajevo. Ne mislim da su išta gori od onih tamo. Odradićemo to i ako budemo mogli da otvorimo te koridore, otvorićemo i tu nemamo nikakvih predrasuda. Mislim da smo sazreli kao narod. Jer nezdravi narodi imaju odveć velike moralne skupove ne shvatajući šta je politika šta je moral. Odveć su nezdravi narodi. Zdravi narodi nisu baš toliko skrupulozni. Imaju mjerila za interese. Mislim da smo u tom pogledu malo odrastao narod. Odrasli smo. Nismo to bili ispočetka.

X:

Čuli ste mišljenja predsjednika Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Alije Izetbegovića o političkoj budućnosti Bosne i Hercegovine. Predsjednik Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine Alija Izetbegović, koji se na čelu državne delegacije nalazi u posjeti Centralnoj Bosni, nastavlja dalje obilazak prostora slobodne teritorije.

TV BiH - TV Okruza Zenica.

Kazalo imena

- Abdulah Vranić 303
Al-Fatih Husanain 339
Ali Hamad 693
Alija Dervišbegović 218
Alija Džafo 446
Alija Izetbegović 11, 20, 23, 24, 33, 247, 278, 290, 291, 293, 295, 375, 417, 425, 433, 445, 498, 510, 511, 513, 742, 786, 787, 788, 789, 790, 793, 794, 795, 796, 819, 831
Alija Šljamo 32
Amir Kubura 665
Ante Jelavić 258
Anton Tus 797
Arif Pašalić 30, 31, 41, 42, 59, 65, 80, 83, 103, 104, 126, 128, 143, 145, 150, 343, 344, 530, 531, 540, 541, 549, 561, 564, 567, 568, 581, 582, 583, 603, 606, 609, 610
Avdulah Kajević 698
Bajro Pizović 31
Bato Buntić 538
Božo Raguž 84
Bruno Stojić 40, 674, 675
Charles R. Shrader 684
Cyrus Vance 453
Čamil Salahović 450
Darinko Tadić 75
Dario Kordić 670, 747
Darko Gelić 676
David Owen 375
Dragan Vikić 257
Drago Poljak 31
Dražen Džeba 538
Dunja Zloić 778
Džemal Merdan 110
Elkaz Hidajet 164, 224
Emin Švrakić 304
Emin Zelić 54
Enes Kovačević 54
Enver Čemer 206
Enver Hadžihasanović 96, 110, 112, 113, 118, 119, 124, 131, 139, 566, 688, 692
Esad Hećimović 694
Esad Humo 550
Esad Ramić 62, 64, 66, 70, 132
Esad Šejtanić 570, 612, 631
Fabrudin Agić 191, 195
Fadil Alihadžić 672
Fadil Čović 54
Faruk Čupina 809
Fikret Muslimović 723
Franjo Križanac 166, 167, 170, 204, 209, 211
Franjo Tuđman 11, 20, 23, 24, 289, 290, 291, 293, 295, 396, 433, 498, 511, 515, 802
Gojko Šušak 292
Goran Jelavić 550
Guska Jasmin 54
Hadži Seid Smajkić 809
Hakija Turajlić 440
Haris Silajdžić 23, 24, 284
Hasan Hakalović 54
Hasan Kapetanović 304
Idriz Alispahić 420
Ignac Koštroman 670, 740, 753, 757, 759, 773
Ilija Franjić 191, 193
Ilija Petrović 219
Ismet Dautbašić 426
Ismet Hadžiosmanović 634, 651
Ismet Mustabasić 420
Ivan Kraljević 130
Ivan Majić 134
Ivan Markešić 423, 765, 771
Ivan Negovetić 672
Ivica Lučić 191
Jadranko Prlić 120, 429, 444, 452, 493, 497, 674, 675
Janko Juričić 204
Jasmin Dilberović 552
Jasmin Jaganjac 252, 253, 254
Jean-Pierre Thebault 13, 17
Jerko Doko 247, 418, 419, 424, 779, 780, 782
Jovan Divjak 82, 179, 183, 186, 187, 188, 519, 571
Jozo Kolak 206
Jozo Leutar 820
Jozo Marić 335
Jozo Sekić 422
Jure Brkić 43
Jure Pelivan 431
Jure Šmit 191, 208
Jusuf Pušina 483
Krem Hubijar 204
Krem Rezaji 654
Krešimir Zubak 23, 24, 284
Lord Owen 453
Luka Markešić 166, 167, 170, 172, 178, 206, 211
Marija Brajko Brnčić 833
Marin Zadrić 76

Marinko Zelenika 206
Mario Grbavac 538
Marko Zelić 420
Mate Boban 20, 125, 453, 498, 503, 513, 642, 750,
765, 773, 775, 783, 791, 818, 827, 829
Mate Granić 284
Mate Knezović 560
Mehmed Alagić 636
Midhad Cerovac 54
Midhad Hujdur 542, 543, 547, 548, 557
Midhat Cerovac 58, 62
Mihovil Biočić 270
Mijo Jozić 225
Milan Torbica 341
Mile Akmadžić 453, 463, 464, 465, 466, 473, 475,
742
Mile Aničić 525, 526
Mile Ćurić 107
Milivoj Petković 13, 15, 17, 52, 59, 69, 86, 99, 117,
128, 182
Miljenko Lasić 71, 555, 562, 563, 573
Miro Lazović 504
Miroslav Džidić 480
Miroslav Tuđman 613
Mladen Šimičić 420
Momčilo Krajišnik 330, 337
Momir Bulatović 375
Muharem Šabić 158, 160, 163,
Munib Bisić 248, 476, 483, 486, 487
Mustafa Cerić 339
Mustafa Handžo 68
Mustafa Isović 575
Nijaz Ivković 32
Nusret Šahić 54, 585
Oliver Primorac 538
Omer Behmen 532
Omer Berić 218
Osman Rahmanović 420
Pauline Neville-Jones 708
Pero Martinović 420
Pero Mejdandžić 97, 102
Petar Kolakušić 192
Petar Zelenika 109, 549
Philippe Morillon 13, 17
Radovan Karadžić 375, 642
Rasim Delić 88, 90, 233, 259, 522, 569, 574, 577,
611, 673, 690, 699, 705
Rasim Muharemović 243
Redo Mehić 560
Rifat Bilajac 599
Rusmir Hadžihuseinović 27, 29, 534, 776
Rusmir Mahmutćehajić 478, 483, 781
Safet Hakalović 62
Safet Idrizović 54
Sakib Mahmuljin 707
Salih Krnjić 422
Salko Gušić 697
Sead Mehić 301
Sefer Halilović 13, 15, 17, 34, 35, 39, 53, 79, 81, 181,
442, 483, 533, 580, 599, 604, 605, 616, 653, 696,
711
Selmo Cikotić 598
Semir Drljević 588
Senad Bautović 191
Slavko Puljić 62
Slobodan Milošević 375
Slobodan Praljak 40, 596
Srećko Vučina 508
Stanko Marić 84
Stipe Mesić 772
Stipo Jeličić 218
Stjepan Ćiber 517
Stjepan Franjušić 218
Stjepan Kljuić 738, 740, 753, 757, 759, 763, 768
Stjepan Pokrajčić 152, 153, 154, 156
Stjepan Strbad 98
Stjepan Šiber 36, 594
Sulejman Budaković 78, 535
Sulejman Delić 420
Sulejman Herceg 420
Šefko Hodžić 622
Thorvald Stoltenberg 375
Tihomir Blaškić 667, 668, 669, 670
Tomislav Krstičević 427
Uzeir Ljubunčić 206
Valentin Ćorić 553
Vardo Vahdet 670, 671
Vehbija Karić 599
Vesna Girardi Jurkić 264
Vinko Zorić 335
Vlado Šantić 765
Zajca Delalić 161
Zdenko Andabak 196, 197
Zdravko Knezović 312
Zdravko Šagolj 62, 63
Zejnil Delalić 162, 173, 175, 183, 184, 199
Zerem Salko 189
Zićro Suljević 599
Zijad Demirović 502, 806, 809, 817
Zlatko Lagumdžija 479
Zrinko Matušić 108, 206
Zrinko Tokić 100, 101, 105, 155, 191, 194
Žarko Jurić 550
Žarko Keža 73, 362
Željko Mlikota 60
Željko Šiljeg 105, 106, 114, 121, 122, 133, 135, 140,
146, 147, 148, 165, 174, 203, 213, 223

